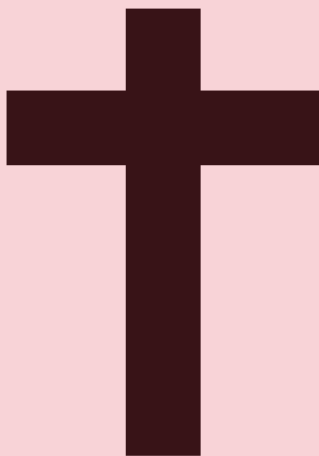

Metĩndjwỳnh Kute
Memã Kabẽn Ny Jarẽnh

New Testament in Kayapó (BR:txu:Kayapó)

Metĩndjwỳnh Kute Memã Kabẽn Ny Jarẽnh New Testament in Kayapó (BR:txu:Kayapó)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kayapó

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kayapó [txu], Brazil

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kayapó

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
385317df-3c6a-53ac-81db-0815750ed560

Contents

Matêu	1
Makô	89
Ruka	137
Djuão rax	225
Metĩndjwỳnh Karô	283
Rôma	358
Kôritu kumrêx	403
Atâri Kôritu	444
Garaxa	472
Epexu	488
Pĩrpu	504
Korxi	514
Texarônika kumrêx	525
Atâri Texarônika	534
Ximoxi kumrêx	539
Atâri Ximoxi	551
Xĩtu	559
Pĩremô	564
Mekbê idjaer	567
Xijagu	598
Pedru kumrêx	609
Atâri Pedru	621
Djuão kumrêx	628
Atâri Djuão	639
Djuãoo ino rer	641
Djuda	643
Mỳjja apôx	647

Matêu memã Jeju'ã ujarênh ne ja.

Matêu ne prĩne Jeju'ã ajarê, rwỳk djà kraxrũm ne 'ã ujarênh tẽn àbir djãmã kumê. Matêubê ne Jeju kôt ba djwỳnh'õ. Nãm bẽnjadwỳr ba-jtemmã pi'ok kaprĩo atom djàkam nhỹ nhyr kam Jeju kum kabẽn nhyr tu kum iren kam mã Je-jukôt ajkamê. Kôt bikamênh tẽn rã'ã nhyr Jeju wabi. Nhyr kam prĩne gwaj bamã Jeju'ã pi'ok no'ok ne. Kute Jeju pykabê ar bari noo omũnh ne amako kute mar kôt ne gwaj bamã 'ã pi'ok no'ok ne.

Matêu nhidji 'õdjwỳbê ne Rewi.

Jeju nhingêt'ã ujarênh kadjy ne ja.

Ruk 3.23

¹ Ba, ibê Matêu ne ba pi'okkam ar amã ikabẽn jarê. Dja ba ar amã Jeju Kritu'ã ajarê. Metĩndjwỳnh ne 'ã Bẽnjadwỳrbê kumkati mē. Kute 'ã Bẽnjadwỳrbê kumkati mēnhkôt ne me Jejumã Kritu jarê. Dja ba Jeju Kritu nhingêt kumrêx'ã ar amã ajarê. Aben nHITEPã ar amã ingêt djari arênhõ tẽ. O tẽn arỳm 'ã ar amã pi'ok no'ok gar arên ama. Jeju nhingêtê ne Dawi. Ne ingêt 'õdjwỳbê Abraão.

² Ingêt Abraão ne Idjak dji.

Idjak dji nhyr arỳm kato. Katon kam arỳm abatànħ ne ar ba. Ar ba:n kam arỳm Djako dji.

Djako dji nhyr arỳm kato. Katon kam arỳm abatànħ ne ar ba. Ar ba: nhyr kam arỳm aben kukãm Djudamê kamy ar adjuw.

Djudamê kamy ar adjuw nhyr ar arỳm apõx. Apõx ne kam arỳm abatànħ ne ar ba.

³ Nhyr kam Djuda arỳm Tamaremã Perêmê Djera ar adjuw.

Perêmê Djera ar adjuw nhyr ar arỳm apõx. Apõx ne arỳm abatànħ ne ar ba. Ar ba: nhyr kam Perê arỳm Êrõ dji.

Êrõ dji nhyr arỳm kato. Katon kam arỳm abatànħ ne ar ba. Ar ba:n kam arỳm Arão dji.

Arão dji nhyr arỳm kato. Katon kam arỳm abatànħ ne ar ba.

⁴ Ar ba:n kam arỳm Amĩnadabi dji.

Amĩnadabi dji nhyr arỳm kato. Katon kam arỳm abatànħ ne ar ba. Ar ba:n kam arỳm Naxõ dji.

Naxõ dji nhyr arỳm kato. Katon kam arỳm abatànħ ne ar ba. Ar ba:n kam arỳm Xamão dji.

Xamão dji nhyr arỳm kato. Katon kam arỳm abatànħ ne ar ba.

⁵ Ar ba:n kam arỳm Rabemã Bõadji dji.

Bõadji dji nhyr arỳm kato. Katon kam arỳm abatànħ ne ar ba. Ar ba:n kam arỳm Ruximã Ôbet dji.

Ôbet dji nhyr arỳm kato. Katon kam arỳm abatànħ ne ar ba. Ar ba:n kam arỳm Djexe dji.

Djexe dji nhyr arỳm kato. Katon kam arỳm abatànħ ne ar ba.

⁶ Ar ba:n kam arỳm Dawi dji.

Dawi dji nhyr arỳm kato. Katon kam arỳm abatànħ ne ar ba. Ar ba:n kam arỳm kubê bẽnjadwỳr rax. Ar ba:n kam arỳm Urij prõmã Xaromão dji.

Xaromão dji nhyr arỳm kato. Katon kam arỳm abatànħ ne ar ba.

⁷ Ar ba:n kam arÿm Robowão dji. Robowão dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arÿm Abij dji.

Abij dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arÿm Adja dji.

Adja dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatànñ ne ar ba.

⁸ Ar ba:n arÿm Djoxapa dji. Djoxapa dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arÿm Djørão dji.

Djørão dji nhym arÿm kato. Katon arÿm abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arÿm Udji dji.

Udji dji nhym arÿm kato. Katon arÿm abatànñ ne ar ba.

⁹ Ar ba:n arÿm Djotão dji. Djotão dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatànñ ne ar ba. Djotão ar ba:n arÿm Akadji dji.

Akadji dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arÿm Edjekij dji.

Edjekij dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatànñ ne ar ba.

¹⁰ Ar ba:n arÿm Manaxe dji. Manaxe dji nhym arÿm kato. Katon arÿm abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arÿm Amõ dji.

Amõ dji nhym arÿm kato. Katon arÿm abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arÿm Djoxij dji.

Djoxij dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatànñ ne ar ba.

¹¹ Ar ba:n arÿm Djekonijmẽ kamy ar adjuw.

Djekonijmẽ kamy ar adjuw nhym ar arÿm apõx. Apõx ne kam arÿm abatànñ ne ar ba. Nhym kam me kurẽ djwÿnh arÿm mebẽ idjaer'ÿr prõt ne kam me

pa 'amÿn meo mõ. Me pardja'ã meo mõ. Krĩraxbê Babirõnij'ÿr meo mõn meo bõx.

¹² Nhym me krĩraxbê Babirõnijkam ar ba: nhym kam Djekonij arÿm Xarati dji.

Xarati dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arÿm Djørba dji.

Djørba dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatànñ ne ar ba.

¹³ Ar ba:n arÿm Abidji dji. Abidji dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arÿm Eriki dji.

Eriki dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arÿm Adjõ dji.

Adjõ dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatànñ ne ar ba.

¹⁴ Ar ba:n arÿm Xadoki dji. Xadoki dji nhym arÿm kato. Katon arÿm abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arÿm Akĩ dji.

Akĩ dji nhym arÿm kato. Katon arÿm abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arÿm Eriju dji.

Eriju dji nhym arÿm kato. Katon arÿm abatànñ ne ar ba.

¹⁵ Ar ba:n arÿm Erijdõ dji. Erijdõ dji nhym arÿm kato. Katon arÿm abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arÿm Matã dji.

Matã dji nhym arÿm kato. Katon arÿm abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arÿm Djako dji.

Djako dji nhym arÿm kato. Katon arÿm abatànñ ne ar ba.

¹⁶ Ar ba:n arÿm Jõdje dji. Jõdje dji nhym arÿm kato. Katon arÿm abatànñ ne ar ba. Ne kam arÿm kubê Marij mjên.

Ne kam arÿm Jeju'ÿr o bõx. Marij kurÿm ne arÿm Jeju kato.

Katon kam arÿm abatànñ ne ar ba.

Be, Jeju nhingêt'ã ujarènñ ne ja. Jejubê ne me ô Bêñjadwÿrbê kumkati. Kubê ne Kritu.

¹⁷ Be, Abraão krakam kra mã aben djô'ã apôx. Nhyñ me aben nHITEPã ar'ã akre: nhyñ ar kute 14 pyrãk ne aben djô'ã apôx nhyñ me kam Dawi'ÿr o bôx. Nhyñ kam Dawi krakam kra mã aben djô'ã apôx. Nhyñ me aben nHITEPã ar'ã akre: nhyñ ajte ar kute 14 pyrãk ne aben djô'ã apôx. Nhyñ me kam arÿm me kurê djwÿnh kute mebê idjaer pytar'ÿr o bôx. Me me utàn krÿrãxbê Babirônij'ÿr meo bôx. Nhyñ kam me krakam kra mã aben djô'ã apôx. Nhyñ me aben nHITEPã ar'ã akre: nhyñ ajte ar kute 14 pyrãk ne aben djô'ã apôx. Nhyñ me kam arÿm Kritu'ÿr o bôx. Metÿndjwÿnh kute 'ã Bêñjadwÿrbê kumkati mênhkôt ne me kum Kritu jarê.

*Jeju nã kurÿm kator kadjy ne ja.
Ruk 1.26*

¹⁸ Jakam dja ba Jeju Kritu kator'ã ajarê. Nã kurÿm kator'ã ajarê. Nãbê ne Marij. Metÿndjwÿnh Karô ne Marij'ÿr bôx nhyñ arÿm tujarô. Marij tujarô kêtri ne Jôdje arÿm amim kum kabên nhyñ me kunî kuma. Nãñ amim kum kabên kajgobit. Kraxje kute o nôr kêt. Nhyñ kam arÿm tujarô. Tujarô nhyñ arÿm omÿ. ¹⁹ Ne kam bit kute kangamã. Jôdje mexkam bit kute me kãxã kangamãñ amim karôo nhÿñ amim,

—Ne ba ren me krãptî nhipôkri kanga nhyñ ren me arÿm kam ngryk ne. Ba me krãptî kãxã kanga. Nãñ ã mexkam amim ane. ²⁰ Nãñ ã amim anhÿro nhÿñ kam nôñ arÿm ngôr. Ngôr nhyñ aêrbê Bêñjadwÿr djwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh'ô arÿm 'ÿr bôx nhyñ ôtkam arÿm omÿ. Nhyñ kum,

—Jôdje, Dawi tãmdjwÿ, arÿm aprô tujarôkam kwãrik wãnh adjumar punu kêt. Mrãmri dja ga ï tu 'ÿr amôrkuñrêx. Djãm axwe? Kati. Metÿndjwÿnh Karô ne 'ÿr bôx nhyñ arÿm tujarô. ²¹ Dja kra ruw ga kam kum Jeju jarê. Mÿkam dja ga kum ja jarê? Bir, dja ô me wÿnh axwebê me utà. Kam dja ga kum Jeju jarê. Nãñ ã Metÿndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh'ô Jôdjemã ane. Mÿj'ã ne idjibê Jeju amijakre? Bir, me utar djwÿnh'ã ne amijakre.

²²⁻²³ Amrêbê: ne Bêñjadwÿr djwÿnh Jeju nã tujarô'ã ajarê. Kabên jarênñ djwÿnhmã 'ã ajarê. Nhyñ arÿm kukwakam me bakukãmãremã kum, “Me kurerer'ô, me'ô kraxje kute o nôr kêtja dja arÿm tujarô nhyñ ï kra ruw.

Nhyñ me arÿm idji'ã abenmã kum, ‘Emane’, anhÿro ba.”

Nãñ ã kabên jarênñ djwÿnh Bêñjadwÿr djwÿnh kukwakam me bakukãmãremã ane. Nhyñ kam me aben djô'ã arênho mô:n arênho môr tãmtã arÿm 'ÿr o bôx. Tÿ:mrãm me bakamingrãnyrekam Jeju nã katon arÿm abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arÿm tujarôkuñrêx. Kraxje me'ô kute o nôr kêt kam arÿm tujarôkuñrêx. Me kute me bakukãmãremã 'ã ujarênñ kôt arÿm ã tujarôo ane. Kabên jarênñ djwÿnh ne me bakukãmãremã kum,

—Nhyñ me arÿm idji'ã abenmã kum, “Emane”, anhÿro ba. Be, ne ren me me bakabênkôt idjibê Emane'ã abenmã kum,

—Kubê ne me banhô Metÿndjwÿnh. Me banhô Metÿndjwÿnh arÿm me baro'ã ar ba. Nãñ ã kabên jarênñ djwÿnh me bakukãmãremã ane.

²⁴ Metÿndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh prô'ã Jôdjemã karôn arÿm kum karô pa. Nhyñ arÿm krã kato. Ne kam arÿm kabên kôt prô'ÿr mô. ²⁵ Nãñ 'ÿr môr kajgon ikô'ã ikwã kêt. Kra rwÿkkambit ne ikô'ã

ikwã. Nãm 'ÿr mör kajgo nhym kam arÿm kra kutewa ruw nhym kumÿ. Kumÿ nhym arÿm kum Jeju jarê.

2

Ar kute kanhêtire mar'ã ujarênh kadjy ne ja.

¹ Ar kute kanhêtire mar ne ar myt apôx djã kurüm tẽ. Tẽ: nhym arÿm akati krãpti apêx nhym ar arÿm Djeruxarêkam bôx. Pykabê Djudêjakam krîraxbê Berêkam ne Jeju ruw. Bênjadjwÿr raxbê Erodji memã ÿrri ne ruw. ² Ar kute kanhêtire mar Djeruxarêkam bôx ne arÿm me kukjêro tẽ. Ar memã kum,

—Nhÿnh ne me'õ prîreja? Dja kubê mebê idjaer nhõ Bênjadjwÿr rax. Kanhêtire kute rwÿk'ã amijakre ne bar arÿm omü. Myt apôx djã'ãnh ne bar omün kam amrê 'ÿr tẽnh arÿm bôx. Ije kum rax jarênhmã bôx, ane. Nãm ar ã memã anhÿro tẽ: nhym arÿm bênjadjwÿr raxbê Erodji kuma, me kute ar arênhja ma. Kuman arÿm axwe: umar ne. Djeruxarêkam me kunîdjwÿ axwe: umar ne. ⁴ Nhym kam Erodji arÿm amiwÿr me rünh 'uw. Me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bênjadjwÿrmẽ Môjdjê kukràdjã mar djwÿnhmẽ amiwÿr me ku'uw ne amijã meo akuprõ. Ne kam arÿm abej me kukjêro nhÿn memã kum,

—Nhÿnh ne Kritu rwÿkmã? Nhÿnh ne Kritu rwÿk djãja? ane. Metîndjwÿnh kute 'ã Bênjadjwÿrbê kumkati mênhkôt ne me kum Kritu jarê. ⁵ Nãm Erodji memã ane nhym me kum,

—Pykabê Djudêjakam krîbê Berêkam ne rwÿk djã. ⁶ Amrêbê: ne Metîndjwÿnh kabên jarênh djwÿnhmã arê. Kritu rwÿk djã'ã kum ajarê. Nhym kukwakam me bakukãmãremã 'ã ajarê. Me krîmã arênh kum,

“Pykabê Djudêjakam krîbê Berê, amã ne ba ikabên ne. Djãm Djudêjakam akajgo got?

Abê bênjadjwÿr rax pyrãk. Djudêjakam me bênjadjwÿr kunî dja amã arax jarê. Mÿkam?

Bir, akam dja me'õ prîre ruw ne ï arÿm bênjadjwÿr rax. Ne arÿm inhõ mebê idjaer pumün meo ba.

Dja meo ba kute mrãmri ne mrykî'ãtomtio ba djwÿnh kute õ mryo ba pyrãk”, ane.

Nãm kabên jarênh djwÿnh ã me bakukãmãremã anen arÿm 'ã pi'ók no'ók ne. Ga, Berêkam Kritu rwÿkja pumü. Pi'ók jakôt ne bar arÿm omü. Nãm me rünh ã Erodjimã ane. ⁷ Nhym kam bênjadjwÿr Erodji amipdjun amiwÿr ar kute kanhêtire mar 'uw nhym ar arÿm 'ÿr bôx. 'ÿr bôx nhym me kãxã arkum,

—Nhÿnhjakam ne kanhêtire amirît djã? Mÿj ne kanhêtire kute amirît'ã amex kute? ane. Nhym ar arÿm prîne kum arê. ⁸ Nhym kam arÿm Berêmã ar anon arkum,

—Aje. Dja gar tẽnh prîne me'õ prîre jabej ne kum akato. Kum akaton on amrê iwÿr tẽnh imã 'ã ajarê. Badjwÿ 'ÿr itẽnh ne ije kum rax jarênh prãm kumrêx. Aj mã, ane.

⁹ Nhym ar bênjadjwÿr rax kabên mar pan arÿm 'ÿr tẽ. 'ÿr tẽ: nhym ar aêrbê kanhêtireja mō. Tãm ne ar myt apôx djã'ãnh omü. Arÿm ar kukãm mō. Nãm ar kukãm mō:n arÿm iby arek wajêt. Prîre rwÿkja nhiby arek wajêt nhym ar arÿm omü. ¹⁰ Omün arÿm kî:nhkumrêx. ¹¹ Ne kôt tẽ:n arÿm ûrkwã'ÿr bôx. Ne kam arÿm wadjãnh prîreja pumü. Nã Marij ne kumÿn o nhÿ nhym ar omü. Ne kam amikajgo man arÿm amijo ngriren parbê tu mÿrbê rôrök ne. Parbê kum rax jarênho ikwã. Ne kam arÿm kãjmã krîn

arým nèkrêx 'äpre bôn kum adjuw. Kên karýrmê pí djur, me kute kuwykam rênh nhym kudjýjamê me kudjý djâbê mirajamê ne ar kum adjuw. ¹² Ne kam kâjmâ djan pry 'ôdjwý kôt akubyn ar ô pykamã tê. Me'ô ne ar biptirkam arkum,

—Kwãrîk wãnh akubyn Erodji'ýr atêm kêt, ane nhym kam ar akubyn Erodji jaà'ã tê. Tê:n arým ar ô pykakam bôx.

Jôdje kute Edjitu'ýr Jejuo kator kadjy ne ja.

¹³ Nãm ar kute kanhêtire marja tê nhym kam Jôdje arým ngôr. Ngôr nhym ê, arým Metündjwýnh kadjy mrãnh djwýnh'ô bôx ne kum,

—Kâjmâ djan amibêx ne prîremê nã aro akaton amû pykabê Edjítumã aro tê. Erodji kute prîre bñnmã kute abej 'ýr. Dja gar Edjítumã tèn bôx ne arek kam ar aba. Ije amã arênhkambit dja gar akubyn tê, ane. ¹⁴ Nãm kum ane nhym arým kâjmâ dja. Nhym akamat kô rá'ã nhym arým prîremê nã aro tê. Pykabê Edjitu'ýr ne aro tèn aro bôx. Ne kam ar arek kam ar ba. ¹⁵ Amrêbê: ne Bënjadjwýr djwýnh ar Edjitu'ýr tèm'ã ajarê. Kabên jarênh djwýnhmã 'ã ajarê. Nhym arým kukwakam me bakukãmãremã kum,

“Bënjadjwýr djwýnh ne me amã, ‘Ba ne ba ikra 'uw nhym arým Edjitu kurũm kato.’ Nãm ã me amã ane.”

Nãm ã kabên jarênh djwýnh me bakukãmãremã ane. Nhym kam me aben djô'ã arênho mō:n arênho mōr tãmtã arým 'ýr o bôx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam Jôdje ar arým Edjitu'ýr tê. Me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt ar arým Edjitu'ýr tê. Arým Erodji tykkambit dja ar akubyn Edjitu kurũm tê.

¹⁶ Jôdje ar Edjitu'ýr tê nhym Erodji arým ar kute kanhêtire marja ma. Ne kam amim,

—Je tô mýkam ne ar imã 'êx ne iwýr bôx kêt? ane. Nãm anen arým ngyr:k ne. Ne amim,

—Amũ akati ja'ã ne ar kute kanhêtire mar imã, “Bënjadjwýr rwýk ny'ã kanhêtire katorja'ã ne arým amex amãnhkrut apêx bar omũ”, ane. Be, kanhêtire kator'ã amex amãnhkrut apêx kôt godja bënjadjwýr rwýk ny'ã arým amex amãnhkrut ne apêx jabej. Nãm ã amim anen arým ô krãkamngônhmã kum,

—Me on Berêkam me prîre nhimex. Bu'ã Berê nhô pyka kunikôtdjwý dja ga me me prîre nhimex. Mybit dja ga me kunî nhimex. Me prîre rwýk'ã amex amãnhkrut apêx nhijukribit dja ga me me imex kêt, ane. Erodji ô krãkamngônhmã ane nhym me arým me prîre'ýr mōn me imexo mō. Me imexo mōn arým me imex pa. Nhym me arým amak djaje mýro kumex. ¹⁷ Amrêbê: ne Metündjwýnh me mýr kumex'ã ajarê. Kabên jarênh djwýnhbê Djermimã 'ã ajarê. Nhym arým kukwakam me bakukãmãremã kum,

¹⁸ “Ota krîbê Ramakam me mu:w ne kãj bê amra:.”

Rakeu krao amak djaje me mu:w. Kra arým kubê kêt kam ne me te kute memã kaprî kwý ngrimã.”

Nãm ã kabên jarênh djwýnh Metündjwýnh kukwakam me bakukãmãremã ane. Nhym kam me aben djô'ã arênho mō:n arênho mōr tãmtã arým 'ýr o bôx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam ne me arým mýro kumex. Krãkamngôn arým me prîre nhimex ne nhym me arým amak djaje mýro kumex. Djermi kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt me arým ã mýro ane.

Nadjare'ýr akêx'ã ujarênh.

¹⁹ Jôdje ar Edjítukam ar ba: nhym kam Erodji arým ty. Ty nhym

kam Jôdje arým biptiro nō. Biptiro nō nhyM Metîndjwýnh kadjy mrânĥ djwýnh'ô arým kum amijo amirít ne kum,

²⁰—Kâjmã djan prîremê nã aro tē. Me abê idjaer nhô pyka'ýr aro tē. Me kute bit prîre bñn prãmja ne me arým ty, ane. ²¹NhyM kam Jôdje arým kâjmã djan prîremê nã aro tē. Aro tēn amũ me bē idjaer nhô pyka'ýr aro tē. Ýr aro tē:n arým ýr aro bôx. ²²Ýr aro bôx nhyM me arým kum,

—Erodji kra Akireu arým pykabê Djudêjakam bãM pãnh memã bēnjadjwýr, ane. Nãm me Jôdjemã ane nhyM arým kum uman Djudêja'ýr tēm prãm kêt. Ne kam ôtkam me'ô arým nêje kukrà. NhyM kuman arým pykabê Djudêja nhibej tēn kam pykabê Garrêjakam bôx. ²³Ne ajte tē:n arým krîraxbê Nadjarekam bôx ne kam ar ba. Kam ar ba: nhyM kam Jeju arým kam abatãnh ne. Amrêbê: ne Metîndjwýnh ja'ã ajarê. Jeju Nadjarekam abatãnh'ã ajarê. Kabēn jarēnh djwýnhmã 'ã ajarê. NhyM arým kukwakam me bakukãmãremã kum, “Dja me abenmã 'ã, 'Nadjarekam ne abatãnh djã', anĥýro ba.”

Nãm ã ujarēnh djwýnh Metîndjwýnh kukwakam me bakukãmãremã ane. NhyM kam me aben djô'ã arēnh mō:n arēnh mōr tãmtã arým ýr o bôx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam arým ýr o bôx nhyM Jeju arým Nadjarekam abatãnh ne. Me bakukãmãremã 'ã ujarēnh kôt ne arým Nadjarekam abatãnh ne.

3

Djuão kute Jeju kutêp me akre'ã ujarēnh.

Mak 1.1; Ruk 3.1; Dju r 1.19

¹ Jeju Nadjarekam ar ba: nhyM kam ngômã me angjēnh djwýnhbê Djuão arým bôx. Pykabê Djudêjakam kapôt kukritkam ne

Djuão me akreo ba. Me ta ne me ýr ban bôxo kumex nhyM ar me akreo ba. ²Nãm memã kum,

—Me amikam akapriren wãnh ajaxwemã anhiren Metîndjwýnh'ýr amijo akêx. Arým kãjkwakam Bēnjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utãr ne ar meo ba ýr. Nãm ã Djuão memã ane. ³Amrêbê: ne Metîndjwýnh Djuão kukãm 'ã ajarê. 'A ujarēnh djwýnhbê Idjaijmã 'ã ajarê. NhyM arým kukwakam me bakukãmãremã kum,

“Me'ô dja kapôt kukritkam memã kabēn ne. Kãj bē dja me akren memã kum,

'Me apa. Ê, on Bēnjadjwýr djwýnh kutêp wãnh ajaxwemã anhiren katãt amijo aba. Kute mrãmri ne me kute bēnjadjwýr rax kutêp pry mex ne kute kum katãt pry jadjwýrja pyrãk', ane.

Dja ã ujarēnh djwýnh Bēnjadjwýr djwýnh'ã memã ane.”

Nãm ã Idjaij Djuão'ã me bakukãmãremã ane. NhyM kam me aben djô'ã arēnh mō:n arēnh mōr tãmtã arým ýr o bôx. Tũmrãm ýr o bôx nhyM Djuão arým kato. Me bakamingrãnyrekam katon arým ã me akreo bao ane. Metîndjwýnh kute me bakukãmãremã 'ã ujarēnh kôt Djuão arým katon ã me akreo ane.

⁴ Be, Djuão ne mry jabatãnhbê kameru kî nhípêxo kubêkãn angij ne mry kào amikrax pren krytkanhê kun menh kangôo ikô. ⁵ NhyM kam krîraxbê Djeruxarêkam me ja Djuão'ýr bôxo dja. Bu'ã pykabê Djudêjakam me jadjwý Djuão'ýr bôxo dja. Ngôbê Djodão bu'ã pykakam me jadjwý ýr bôxo kume:x ne. Nãm me

Djuão'ýr ban bô:xo dja. ⁶ Ne kam amijaxwe kôt amijarēn memã kum,

—Be, mrãmri ne ba ijaxwe tũm krãptĩ. Arým imã kînh kêt ne

wānh kum inhire, ane. Nhyam kam ngô raxbê Djodãokam mã Metĩndjwýnhmã me angij.

⁷ Nhyam kam mebê pardjêumê mebê xadjudjêumê krãptĩ arým Djuão'ýr bôxo dja. Nhyam me omũn memã kum,

—Me akamingrãny ne ga me abê iry. Mýj me'õ got ne me amã Metĩndjwýnh ngryk nhõ akati jarê ga me umaje iwýr aprõt kajgo? ⁸ On katãt amijo aba gê me mrãmri me amex jabej me amã kato. Mrãmri ga me amikam akaprĩren wānh ajaxwemã anhiren aje Metĩndjwýnh'ýr amijo akêx jabej gê me me amã kato. Ne kam me akam kĩnhkumrêx kute mrãmri ne me kute pidjõ djõ mexmã apõx ne kam kĩnhja pyrãk. ⁹ Kwãrĩk wānh me anhõkre kadjwýnhbê anhingêt kukãmãre Abraão adjãmra kêt ne amim,

—Me ba ne ba me ibê Abraão tãmdjwý. Dja Metĩndjwýnh me ikam ngryk kêt. Dja ba me te ijaxwe nhyam kam me inhingêt kukãmãre Abraãokõt Metĩndjwýnh kum me ijabê ne me ijaxwekam me ijo bikênh kêtumrêx, ane. Kwãrĩk wānh ga me ã anhýr ar aba kêt. Kati. Ê, ba me amã arê. Dja ga me te abê Abraão tãmdjwý nhyam Metĩndjwýnh tu me ajo ajkê, me ajaxwe pãnh tu me ajo ajkê. Ne ren kute ajte Abraão tãmdjwý prãm jabej ren tu kênjao itun o amim Abraão tãmdjwý nhípêx nhyam me ren tu katon kumex. ¹⁰ Ê, mrãmri arým 'ýr. Metĩndjwýnh kute memã axwe pãnh jarênh nhõ akati arým 'ýr. Kute mrãmri ne pidjõ apýnh abenkam õ kêt nhyam me kute kãr ne o mrãnh ne kute kuwykam rênhja pyrãk. Arým ne Metĩndjwýnh me ajã pidjõ djõ kêt jakren arým me ajaxwe pãnh kute me ajo bikênh 'ýr. Dja me ajo mõn kuwykam me amê. Arým 'ýr. Kute mrãmri ne me'õ kute pidjõmã 'yr kadjy

kute parbê kãkrãkõ mýnh ne o ãm pyrãk.

¹¹ Mrãmri ba ne ba ngômãbit me ajangij. Ga me amikam akaprĩren wānh ajaxwemã anhiren Metĩndjwýnh'ýr amijo akêx ba ngômãbit me ajangij. Nhyam be, itotokbê ne me'õ bõxmã. Me'õ tãm ne raxo kute amũ ijakrenh, kute ijakrenh mexi. Nã bãm te irax ne 'ýr ibikamênh prãmje. Nã bãm te irax ne 'ã inhbõn ije kum parkã 'ã pre bõnh ne o itêm prãmje. Be, ãm irax ba ren arým kum apê. Nhyam be, kati. ãm ingrire. Nãm raxo ijakrenh mex ne. Tãm ne arým bõx 'ýr. Djãm ngômã kute me ajangjênhmã? Kati. Tãm dja bõx ne kam me awýr Metĩndjwýnh Karõ jano. Katãt me aje amijo ababit'ýr dja ano kute me ajo bamã. Ne kam me ajaxweja kute kuwymã me arênhmã. ¹² Gêdja bõx ne kam kute mrãmri ne me kute kõtýk byr ne o kute bãygogore ka'uk ne kute kam mũm 'ynhĩ, 'y mexjao atom ne kam kute 'ýkãjao tēm ne kute kuwykam mēnh nhyam xêtja pyrãk. Dja me'õja bõx ne ã me axweo anen kuwykam me kurê. Nhyam kuwyja dja põk rã'ã: rã'ãn apêx kêtumrêx. Nhyam be, me mex, me katãt kute amijo baja'ã gêdja 'y mex jakren mũm meo atom. Meo atom ne kãjkwakam õ pykamã meo mõ gê me kam kam kĩnhkumrêx ne ar ba. Arým kute meo anhýr 'ýr. Nãm ã Djuão mebê pardjêumã ane.

*Djuão kute ngômã Jeju jadjãr.
Mak 1.9; Ruk 3.21; Dju r 1.32*

¹³ Kam Jeju arým pykabê Garrêja kurũm tē. Tē:n arým ngõbê Djodão'ýr bõx. Nãm 'ýr bõx ne arým Djuão'ýr bõx. Kute Metĩndjwýnhmã ngômã adjãrmã ne 'ýr bõx. ¹⁴ Nhyam kum,

—Djãm ba ije ngômã ajadjãrmã? Kati. Ba ne ga ren Metĩndjwýnhmã ngômã ijadjã, ane.

¹⁵ Nhyam kum,

—Kati, kwārīk rā'ā. Metīndjwýnh kute gu bamā katāt baje amijo baba'ā karō kōt dja gu prīne katāt amijo baba. Kam dja kīnhkumrēx. Kam dja ga on ngōmā ijadja, ane.

¹⁶Nhym arým ngōmā adjā. Nhym kam wabin dja nhym aêrbê kàjkwa arým aben bê ajkij. Aben bê ajkij nhym me kute omūnh kadjy Metīndjwýnh Karō kute tut pyrāk arým 'yr ruw ne 'ā tým. 'Ā tým nhym Djuāo arým omū. ¹⁷Nhym ē, arým kàjkwa kurūm Metīndjwýnh memā kabēn ne memā kum,

—Ikra ne wā. Imā abê:kumrēx. Ba kam kam ikīnhkumrēx. Nām ā Metīndjwýnh Kra'ā memā ane.

4

Xatanaj te kute axwe'ā Jejumā àpnēnh.

Ruk 4.1; Mak 1.12; Idja 2.18, 4.15

¹Nhym kam Metīndjwýnh Karō kapōt kukritmā Jejuo katon o mō. Dja Xatanaj te kute axwe'ā mēnhmā kum apnē. Ja kadjy ne o mō.

²Nhym kam Jeju Metīndjwýnhmā amijajbu. Nām amijajburo dja: nhym 'ā akatibê 40 apēx. Nhym kam arým kum prā:m ne. ³Nhym kam me axwe'ā memā àpnēnh djwýnhbē Xatanaj arým 'yr tēn 'yr bōx. Nām bit kute amikōt o ba nhym kōt axwemā 'yr bōx. Ne kam kum,

—Ē, goja abê Metīndjwýnh Krakumrēx jabej ne goja kēnjamā akabēn gē goja kubē djwý ga krē, ane. Nām Xatanaj ā Jejumā ane. ⁴Nhym kam kum,

—Kati. Mýkam? Bir, Metīndjwýnh ne amrēbê: me ikukāmāremā kum, “Djām djwýobit dja me amityx ne tīn ne ar ba?

Kati. Metīndjwýnh kabēnodjwý dja me amityx ne tīn ne ar ba, kabēn kunīo.”

Nām ā Metīndjwýnh me ikukāmāremā ane nhym me arým 'ā pi'ōk no'ōk ne. Ije Metīndjwýnh kabēn ja

markam ije akabēnkōt kēno djwý prām kêt. Nām ā Jeju kum ane.

⁵Nhym kam Xatanaj Djeruxarē'yr o tēn o bōx. Krīrax jamā ne me kum, “Metīndjwýnh nhō krīrax”, ane. Nām o bōx ne o tēn Metīndjwýnh nhō kikreti'yr o bōx. Ne kam o tēn o wabin kikreti nhimōk'yr o bōx ne anhā'ā kudja. ⁶Ne kam kum,

—Ē, goja abê Metīndjwýnh Krakumrēx jabej goja rūm tēn ato. Amrēbê: ne me akukāmāre amā arē. Metīndjwýnh kukwakam amā arēn amā,

“Dja ba ajā ikadjy mrānh djwýnhmā karō.

Dja me atēmkōt amā ikra dja gē kēn'ō apar ngānh kêt:kumrēx.”

Nām ā Metīndjwýnh me akukāmāre amā ane nhym me arým 'ā pi'ōk no'ōk ne. Ajrā, rūm tēn ato gē goja me atēmkōt amā ikra dja, ane. ⁷Nhym Jeju kum,

—Kati. Mýkam? Bir, ba ajte amā arē ga ama. Amrēbê: ne me ikukāmāre memā arē. Metīndjwýnh kukwakam memā arēn memā kum,

“Kwārīk wānh Bēnjadjwýr djwýnh, Atīndjwýnh kabi kêt, kute ajāno ām jabej kabi kêt”, ane.

Nām ā Metīndjwýnh me ikukāmāremā ane nhym me arým 'ā pi'ōk no'ōk ne. Ije Metīndjwýnh kabēn ja markam ne ba ije akabēnkōt rūm itēm ne idjator prām kêt, ane.

⁸Nhym Xatanaj ajte o tēn krānh prēkti nhimōk'yr o wabi nhym dja. Nhym kam apýnh pyka djāri nhym Xatanaj arým kum kunī jakreo dja. Ne apýnh bēnjadjwýr kute meo ba djāri kum me kunī jakreo dja. Nhym apýnh me ō mýjja rūnh ne uma djāri nhym kum me kunī jakreo dja nhym arým kunī pumū. ⁹Nhym kam kum,

—Ba amā ja kunī kanga. Ba amā me ō mýjja rūnh ne uma kunī kanga. Dja ga amijo angrin ikuka kōnh akōnkrāo nhýn imā irax jarē

ba arÿm amã kungã. Ba amã kunĩ ngã ga arÿm idjô'ã o aminhõn ar o aba, ane.

¹⁰ Nhyim Jeju kum,

—Kati, Xatanaj, on rÿm imã akàx. Djãm ije akuka kõnh ikõnkrão inhÿrmã ne ije amã arax jarënhmã? Arkati. Mÿkam? Bir, amrëbê: me ikukãmãre memã arë. Metĩndjwÿnh kukwakam memã arën memã kum,
“Bënjadjwÿr djwÿnh, Afĩndjwÿnhmãbit dja ga amijo angrin kum rax jarën ajbitmã apê.

Kwãrĩk wãnh atemã 'õmã rax jarënh kêt.”

Nãm ã Metĩndjwÿnh me ikukãmãremã ane nhyim me 'ã pi'õk no'õk ne. Ije Metĩndjwÿnh kabën ja markam ne ba ije akuka kõnh ikõnkrão inhÿr ne ije amã arax jarënh prãm kêt, ane.

¹¹ Nhyim kam Xatanaj arÿm kum kàx ne mã tẽ. Nhyim kam kadjy mrãnh djwÿnh ar arÿm 'ÿr bõx ne o djuw mex.

Jeju kute me akremo krax.

Mak 1.14; Ruk 4.14

¹² Nhyim kam Jeju arÿm tẽ. Tẽ:n pykabê Garrêjakam bõx. Me arÿm kute Djuãoo tÿm ne kubê ijêkam ne Garrêjakam bõx. ¹³ Nãm Garrêjakam krĩraxbê Nadjarekam bõx. Ne kam kurÿm katon kam amũ krĩraxbê Kapanakam tẽn bõx ne nhÿ. Imõti mÿrri ne Kapana dja. Me kute Kapana bu'ã pykamã Djeburõmẽ Naptar jarënh. Kam ne krĩraxbê Kapana dja. ¹⁴ Amrëbê: ne ujarënh djwÿnhbê Idjaij me bakukãmãremã arë. Jeju Kapanajakam bõx jarë. Metĩndjwÿnh kukwakam ne Idjaij memã arën memã kum,

¹⁵ “Pykabê Djeburõ, pykabê Naptar. Imõti'ÿr pyka. Ngõbê Djodão nhikjêbê pyka.

Me bajtem nhõ pyka jamã ne me kum Garrêja jarë.

¹⁶ Pyka jakam ne me axwe:. Me mrãnh punu:re kute mrãmri ne akamãt kô tykkam me mrãnh punu pyrãk.

Me ja ne me arÿm me'õ me:xkumrëx pumũ kute mrãmri ne me kute memã irã djã rax pumÿnh pyrãk.

Pyka jakam ne me kaprĩre ne ar ba. Kute mrãmri ne me on tyk karõ kaprĩn ar ba pyrãk.

Me ja ne me arÿm me'õ me:xkumrëx pumÿn kĩnhkumrëx ne. Me kĩnhkumrëx kute mrãmri ne aje arngrokam me kĩnh pyrãk”, ane.

Nãm Idjaij ã me bakukãmãremã ane. Nhyim kam me aben djô'ã arënhõ mõ:n arënhõ mõr tãmtã arÿm 'ÿr o bõx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam Jeju arÿm Kapanakam bõx. Me:xkumrëx ne arÿm kam bõx. Idjaij kute me bakukãmãremã 'ã ujarënh kõt ne bõx.

¹⁷ Ne kam arÿm kãj bê me akremo krax. Ne amijã memã kum,

—Amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwÿnh'ÿr amijo akëx. Arÿm kãjkwakam Bënjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utãr ne ar meo ba 'ÿr. Nãm ã Jeju me akreo ane.

Jeju kute amikõt me kamënh.

Mak 1.16; Ruk 5.1

¹⁸ Nhyim kam Garrêjakam Jeju imõti mÿrbê tẽ. Nhyim Ximãomẽ Ångre ar axikõt katorja ngõkam ar kryre rënho ba nhyim arÿm ar omũ. Ximãomã ne me Pedru jarë. Ar kubê tep pynënh djwÿnh tũm. ¹⁹ Nãm ar ar kryre rënho ba nhyim Jeju arkum,

—On ar mã ikõt ajkamẽ. Jakam dja gar ikõt me kamënhõ aba kute mrãmri ne ar aje tep pynënhõ aba pyrãk, ane. ²⁰ Nhyim ar on amikõt kryre mën arÿm mã Jeju kõt ajkamẽ.

²¹ Nhyim ãm ajbir tẽ nhyim Xijagumẽ Djuão ar kãkam nhÿ nhyim arÿm ar omũ. Ar axikõt kator: Djebedêu ne ar adjuw.

Djebedêumê ne ar amim kryreo mexo nhÿ. Nãm ar omün arÿm kàj bê amikôt ar ku'uw. ²² Nhyr bãm Djebedêu kàkam nhÿ nhyr ar arÿm wãnh kum iren mã Jeju kôt ajkamê.

Jeju kute me punuo mex.

Mak 3.7; Ruk 6.17

²³ Nhyr kam Jeju Garrêjakam pyka kunikôt memã kukràdjã jarêno ba. Apÿnh mebê idjaer bikprônê djari memã arêno ba. Ne kàj bê ujarênh ny jarêno ba. Bênjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo ba'ã memã ujarênh ar ba. Ne kam arÿm apÿnh me kanême me punuo mexo ba. ²⁴ Nhyr me arÿm arênh kumex. Pykabê Xirijkam ne me prÿne me kunimã arêno ipôk ne. Arêno ipôk nhyr me kunÿ arÿm Jeju jarênh ma. Ne kam arÿm 'ÿr me punu kunio bôx. Apÿnh me kanê djari meo bôx. Ajte apÿnh me tokry djari meo bôx. Nhyr me kwÿ me karô punu kute meo baja nhyr me meo bôx. Nhyr me kwÿ me tyk kute meo baja nhyr me meo bôx. Nhyr me kwÿ akry nhyr me meo bôx. Nhyr kam arÿm me kunio mex. ²⁵ Nhyr kam me krãptÿ: arÿm 'ÿr bôx ne kôt ar ba. Pykabê Garrêja kurüm, pyka nhidjibê Krîraxbê 10 kurüm, krîraxbê Djeruxarê kurüm, pykabê Djudêja kurüm, ngôbê Djodão nhijukri pyka kurüm ne me bôx ne kôt ar ba.

5

Me kÿnh'ã ujarênh.

Ruk 6.20

¹ Kam ne me krãptÿ: Jeju kôt ar ba nhyr me omü. Ne kam arÿm krãnh'ã tèn wabi. Wabin arÿm nhÿ. Nhÿ nhyr kôt ba djwÿnh ar arÿm 'ÿr bôx ne nhÿ. ² Nhyr arÿm arkum amikabên jarênhmo krax ne kum, ³—Ë, djãm me kute amim, “Ikajgo”, anhÿro baja djãm me kapri got? Kati. Mÿkam? Bir, me wã dja kàjkwakam Bênjadjwÿr

djwÿnh amim me utàn meo ba. Kam dja me kÿ:nhkumrêx.

⁴ Djãm me mÿr baja kapri got? Kati. Mÿkam? Bir, me wã dja Metÿndjwÿnh ÿ meo kÿ:nhkumrêx. Kam dja me kÿ:nhkumrêx.

⁵ Djãm me kabôt katija kapri got? Kati. Mÿkam? Bir, me wã dja me ÿ pykakam mÿjja kunio ô. Kam dja me kÿ:nhkumrêx.

⁶ Me kute memã kum, “Ba on Metÿndjwÿnhmã ijaxwe kêt”, anhÿro ba ne kute katàt amijo ba prã:mja djãm me kapri got? Kati. Mÿkam? Bir, me wã dja me ÿ axwe kêt'ÿr bôxkumrêx ne arÿm prÿne Metÿndjwÿnhmã mexkumrêx. Kam dja me kÿ:nhkumrêx.

⁷ Djãm me ukaprija kapri got? Kati. Mÿkam? Bir, me wã dja Metÿndjwÿnh kum me kaprikumrêx. Kam dja me kÿ:nhkumrêx.

⁸ Djãm me kute amikam axwe'ô mar kêtja kapri got? Kati. Mÿkam? Bir, me wã dja me Metÿndjwÿnh pumü. Kam dja me kÿ:nhkumrêx.

⁹ Djãm me kute aben nêje me kukràò baja kapri got? Kati. Mÿkam? Bir, me wã'ã dja me abenmã kum, “Metÿndjwÿnh kra ne wã”, ane. Kam dja me kÿ:nhkumrêx.

¹⁰ Me katàt kute amijo baja dja me te katàt nhyr me arÿm meo ajkê. Me katàt kute amijo bakam meo ajkê. Djãm kam me kapri got? Kati. Mÿkam? Bir, me wã dja kàjkwakam Bênjadjwÿr djwÿnh arÿm amim me utàn ar meo ba. Kam dja me kÿ:nhkumrêx.

¹¹ Ar ga dja gar ikabên markumrêx ne kôt ar amijo aba nhyr me te wãnh ar amã akjÿ ne te ar ajo ajkên te ar ajaxweo ar apytã, apÿnh ar ajaxwe djario

ar apytà. Djâm kam ar akaprî got? Kati, Mÿkam? Bir, kâjkwakam akînh djà raxkam. ¹² Dja gar tu akînhkumrêx ne kam akînh kati. Mÿkam? Bir, dja Metîndjwÿnh ar amâ o pân̄h rax ne. Kâjkwakam gêdja amâ o pân̄h mex ne. Kâjkwakam kute ar amâ o pân̄h mex ja dja gar amikukâm aman kam akînh kati. Nâm me tûmre ã axwe anen me kamingrâny kajmã'ã ã Metîndjwÿnh kabên jarênh djwÿnho bikênhho bao ane. Ga, arÿm kam kâjkwakam me kînhkumrêxja pumû, ane.

Kadjwanhîmê kurwÿ djà'ã ujarênh.

Mak 9.50; Ruk 14.34

¹³ Ne kam ajte arkum,

—Ar aje kadjwanhî pyrâk. Kadjwanhî kute ômrôo mex pyrâk ar gadjwÿ dja gar ajmã akute kêt ne akabên mexkumrêx ne ar aba nhym ar abu'ã me ja kwÿ ar akudjwa arÿm mex jabej. Dja kadjwanhîkam akry apêx jabej mÿj dja ajte akry kadjy kam nê? Arkati. Arÿm mÿjja akry kadjy punukumrêx. Godja punukam me kum kînh kêt ne arÿm rûm kapî. Kapî nhym me arÿm 'ã mrân paro kajy. Ar gadjwÿ godja gar memã kum, “Ba ne ba ije Jeju mar”, ane. Ne ate kam ar ajaxwe gar arÿm apunu. Apunu nhym me arÿm kum ar akînh kêt ne ar apunukôt kum Metîndjwÿnhdjwÿ kînh kêt.

¹⁴ Ar aje mrâmri ne pyka kunîkôt me kurwÿ djà pyrâk. Ga, krîraxja pumû. Djâm krân̄hre'ã me kute krîrax nhipêxkam me kute o bipdjurmã? Arkati. Ar gadjwÿ kwârîk wân̄h ikam apijâm kêt ne ikôt adjukaprî. ¹⁵ Ngôn̄hpôkdjwÿ. Djâm me kute kum angjênh ne kute mÿjja 'ôkôt o bipdjur got? Kânoipôko 'ã pro got? Kati. Ngôn̄hpôk ne me kum angj ne tu parkam, kên̄hkam umjuw nhym me kunîmã kikre kre kurwÿo ku'ê.

¹⁶ Ar gadjwÿ kwârîk wân̄h ikam

apijâm kêt. Ar abê me kurwÿ djà pyrâk ne ar adjukaprî. Dja me ar adjukaprî pumûn arÿm kâjkwakam ar Abâmmã rax jarê. Nâm ã Jeju arkum ane.

Môjdjê kukràdjã'ã ujarênh.

Ruk 16.16

¹⁷ Ne kam ajte arkum,

—Kwârîk wân̄h ijã amim, “Be, mÿj kadjy ne Jeju bôx? Bir, kute memã kum, ‘Kwârîk wân̄h jakam Môjdjê kabênja mar kêt. Ne Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênh djwÿnh 'ôdjwÿ kabênja kwârîk wân̄h mar kêt.’ Kute ã memã anhÿro ba kadjy ne bôx”, ane. Kwârîk wân̄h ijã ã amim anhÿr kêt. Djâm ije ja jarênhmã? Kati. Mÿkam? Bir, me amrêbê: me bakukâmâremã ijã ajarê. Nhym me aben djô'ã arênhho mô:. Arênhho môr tâmtã arÿm iwÿr o bôx. Ba kam arÿm me kute amrêbê: ijã ujarênh kôt ar amijo iba. Me kute ikukâm ijã ujarênh kôt ije amijo anhÿr kadjy ne ba bôx. Kam ije ar kabên markumrêx ne ije ar'ã anhÿr prâm kêt. ¹⁸ Dja te Metîndjwÿnh kabên kukràdjã kwÿ'ã pi'ôk no'ôk kryre ne te apÿnh mÿrbê kyx djari'ã pi'ôk no'ôk kryre djâm 'ô kajgomã? Kati. Dja 'ô kajgo kêt. Kabên'ã pi'ôk no'ôk kôt dja mÿjja apôxkumrêx. Kôt dja mÿjja kunî apôx tē:n prîne apôx mexkumrêx. Kabên 'ô dja kajgo kêtumrêx. Nhym kam kâjkwamê pyka arÿm apêx. Mrâmri ne ba ar amâ ja jarênhkumrêx.

¹⁹ Godja me'ô Metîndjwÿnh kabên ngrire 'ômã kajgo jarênh kam 'ã memã kum, “Kabên ja dja ga me mar rerekre”, anhÿro ba jabej, dja me adjwÿnhdjwÿmã kum, “Akajgo”, ane. Kâjkwakam Bênjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utâr ne ar meo bakam dja me kunî kum, “Akajgo”, anhÿro kumex. Nhym be, dja me'ô Metîndjwÿnh kabên man kôt ar amijo ban kam memã kabên jarênhho ba. Me'ô jamã dja me kum,

“Araxkumrêx”, ane. Kàjkwakam Bēnjadjwyr djwýnh kute pykakam amim me utâr ne ar meo bakam dja me kum, “Araxkumrêx”, ane. ²⁰ Kam, ba ar amã arê gar ama. Djãm mrãmri Môjdjê kukràdjà mar djwýnhmê mebê pardjêu mexkumrêx? Kati. Mrãmri ar aje katât amijo abakam ne o aje me akrenhkambit dja kàjkwakam Bēnjadjwyr djwýnh amim ar apytà gar kôt ar amijo aba. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me ngryk'ã ujarēnh.

Rô 12.19; Ep 4.26; Xim k 2.8; Xij

1.19

²¹ Ne kam ajte arkum,
—Amrêbê: me bakukãmãre memã kum,
“Kwãrik wãnh me par kêt”,
anen ajte,
“Dja me me'õnh bĩ nhyim me arým kum axwe pãnh jarê”, ane.

Tãm ne me ar amã arê gar arým ama. ²² Nhyim be, ba dja ba ar amã arê gar ama. Djã ne me me'õnh bĩ nhyim me arým kambit kum axwe pãnh jarê? Kati. Me kute me'õkam ngrykkamdjwý. Dja me axwe jabej kukjêr kêt ne tu kam ngryk. Nhyim kam me arým kum axwe pãnh jarê. Ba ajte ar amã arê gar ama. Me kute ikukwakam abeno kamyja godja me kum kamy kurêkam kum, “Apunure”, anhÿr jabej nhyim kam me arým 'ã meo akuprô. Memã axwe pãnh jarênh djwýnh krãptĩbê 70 jao akuprô nhyim me arým memã amikôt amijarê. Nhyim be, godja me kamymã kum, “No kêt”, anhÿr jabej ne kam arým me biknor tokry djakam kuwykam môr jabej.

²³ Kam godja ga Metĩndjwýnh nhõ ki'ÿr kĩnh djào abõx jabej. O abõxo tẽn kam akamy ma. Aje o akamyja kute ajã, “Nãm ijo ajkê”, anhÿrja ga ama. Akam kaprĩja ga ama. Djãm kam aje on Metĩndjwýnhmã kĩnh djàja nhõrmã? Kati. Dja akamy akam kaprĩ ga Metĩndjwýnhmã kĩnh

djàjao bõx nhyim Metĩndjwýnh arým kum kĩnh djàja kĩnh kêt. ²⁴ Kam dja ga wãnh ki kabem kĩnh djàjamã anhiren akamy kumrêx'ÿr tẽn kam kum akabēn mex jarê gê akubyn akam kĩnh. Akubyn akam kĩnhkam dja ga akubyn tẽn kam kĩnh djàja mÿn Metĩndjwýnhmã angã.

²⁵ Dja me'õ mÿjjakam kum akurēn memã axwe pãnh jarēnh djà'ÿr ajo tēm jabej. 'ÿr ajo tēmri dja ga on o anhõbikwa. O anhõbikwa nhyim arým memã axwe pãnh jarēnh djà'ÿr ajo tēm kêt. Nok ga ren o anhõbikwa kêt nhyim ren memã axwe pãnh jarēnh djwýnhmã akanga nhyim ren mebê ijê djwýnhmã akanga. Nhyim kam ren mebê ijê djakam abê ijê. ²⁶ Ga ren kam akator kêt. Prĩne aje amijo pãnh mex inomã mēnhkambit ren akato. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me kute abenbê prõmê mjênmeõ àkĩnh.

Mat 19.3; Mak 10.2

²⁷ Ne kam ajte arkum,
—Nãm me ar amã,
“Kwãrik wãnh mebê prõ, nàr mjêno adjàkĩnh kêt”, ane.

Ja ne me ar amã arê gar ama. ²⁸ Nhyim be, ba dja ba ar amã arê gar ama. Mrãmri ro'ã anõrkam ajaxwe. Djãm kambit ne ajaxwe? Kati. Dja gar me'õ nire pumün arým amã o anõr prãm ne. Jabit. Kam arým akadjwýnhbê amim o adjàkĩnh'ã karõ. Kamdjwý arým ajaxwe. Nãm ã Jeju arkum ane.

²⁹ Ne kam Ar kubê axwe pyma. Ga, me kute apÿnh kukràdjào àpēnh jaxwe prãmja pumũ. Me kute àpēnh jaxweo krã'ÿrmã ne Jeju Ar kubê axwe pyman arkum,

—Ne ga ren ano djubõko ajaxwe prãm ga ren on kaban mùm amibê amē. Ren te ano nhikjê kêt ne ren Metĩndjwýnh kôt atũn ne ar aba rã'ã, kam ren akĩnhkumrêx. Ne ren ano amãnhkrut rã'ã nhyim Metĩndjwýnh ren me biknor tokry djakam amē.

Ga ren kam akaprîkumrêx. ³⁰ Ne ga ren anhikra djubôko ajaxwe prâm ga ren on krâtan mûm amibê amê. Ren te anhikra nhikjê kêt ne ren Metîndjwÿnhkôt atîn ne ar aba râ'ã kam, ren akînhkumrêx. Ne ren anhikra amânhkrut râ'ã nhym Metîndjwÿnh ren me biknor tokry djâkam amê. Ga ren kam akaprîkumrêx, ane. Djâm mrâmri ne me kute amino kadjârmã ne Jeju arkum karô? Kati. Djâm mrâmri ar kute aminhikra krâ'ymã arkum karô? Kati. Me kute àpênh jaxweo krâ'ymã ne Jeju Ar kubê axwe pymã.

³¹ Ne kam ajte arkum,

—Me ar amã,

“Me kute prô kangamã gê me 'ã pi'ôk no'ôk ne kum kungân kam kanga”, ane.

Nâm me ã ar amã ane, gar ama. ³² Nhym be, ba dja ba ar amã arê gar ama. Gêdja me'ô prô djwÿnh kangan kam arÿm axwemã ngrêk. Gêdja prô djwÿnhja pânih me'ô mymã kabên nhym arÿm 'ÿr mō. Nhym kam nija arÿm o akîn kam axwe. Nhym kam my jad-jwÿ arÿm o akîn kam adjwÿnhdjwÿ axwekumrêx. Nhym be, prôja krô'ã mjênkambit nhym myja kute kangakam axwe kêt. Nâm ã Jeju arkum ane.

³³ Ne kam ajte arkum,

—Kam, amrêbê: me bakukâmãre memã kum,

“Dja gar memã akabên jarên amã me kute amar pydji prâm jabej kum,

‘Metîndjwÿnh ne amybÿm kute imar. Ije amã ikabên pydjîn arênhkôt kute imar’, anhÿrkam kwârîk wânih 'ã adjukanga kêt.

Dja gar aje memã akabên jarênh kôt ar amijo abakumrêx. Nok ren ga kôt ar amijo aba kêt ne ren arÿm Metîndjwÿnh jarênh kajgon ren o kum amikurêtuw”, ane.

Nâm me bakukâmãre ã memã ane gar arÿm ama. ³⁴ Nhym be, ba dja ba ar amã arê gar ama. Djâm ar aje memã akabên jarênhkam aje ajte kôt Metîndjwÿnh nâr ô myjja'ô jarênhmã? Kati. Mrâmri dja gar memã akabên pÿnhbit jarê. Kwârîk wânih aje memã akabên pydjîn arênhkôt ajte memã kâjkwa jarênh kêt. Metîndjwÿnh kam ÿrkam memã arênh kêt. ³⁵ Kwârîk wânih ar aje memã akabên pydjîn arênhkôt ajte memã pyka jarênh kêt. Metîndjwÿnh pykakam par djâm djâkam memã arênh kêt. Nâr, kwârîk wânih ar aje memã akabên pydjîn arênhkôt ajte memã Djeruxarê jarênh kêt. Kubê Bênjadjwÿr rax djwÿnh nhô krîraxkam memã arênh kêt. ³⁶ Nâr, kwârîk wânih ar aje memã akabên pydjîn arênhkôt ajte akrã jarênh kêt. Mÿj ne gar aje omã? Djâm ar ga aje akrâkam akî 'ôo akamã nâr akî 'ôo kakrâtykmã? Arkati. Te aje akîo anhÿrmã. ³⁷ Kam, memã akabên pÿnhbit jarê. Aje mrâmri myjiao anhÿrmã. Kambit memã kum, “Nà. Dja ba ã o ane”, ane. Nâr, aje myjiao anhÿr kêt mã. Kam memã kum, “Kati. Dja ba o anhÿr kêt”, ane. Jabit memã arê. Memã akabên pÿnhbit jarê. Godja gar memã akabên jarê ne me kute ar amar pydji kadji ajte kôt memã apÿnh myjja jarên arÿm akabên punu. Kute mrâmri ne me axwe nhô bênjadjwÿr jajkwa kurûm akabên kator pyrâk. Nâm ã Jeju arkum ane.

Kute ar amipânih nêje ar akre.

Ruk 6:29

³⁸ Ne kam ajte arkum,

—Me ar amã,

“Amrêbê: ne me bakukâmãre memã kum,

‘Dja me me'ô no katôk gê me o aben man kam pânih no katôk. Nâr, dja me me'ô dja kwÿr gê me pânih wa kwÿr’, ane.

Me bakukâmãre ã memã ane.”

Nãm me ã ar amã ane. ³⁹ Nhy m be, ba dja ba ar amã arê gar ama. Djãm ar aje amipãnh meo abikênhmã? Kati. Kwãrik wãnh. Dja me ar ajo ajkê gar amipãnh meo abikênh kêt. Godja me ikra poo anhine djubôkbê ar akurwanh jabej tu me'yr anhine nhikjêo apa gê kurwa. ⁴⁰ Nhy m godja me arým pykakam me bënjadwýr'yr ajo tẽn 'yr ajo bôx ne kum, "Me'ôja ne ijo ajkê. Kum arê gê imã o pãnh", ane. Nhy m bënjadwýr arým amã "Pãnh dja ga kum anhô kubêkà'ô pydjín angã", ane. Djãm aje kubê nê mã? Kati. Dja ga tu kam anhôdjãnh ne kum anhô kubêkào amãnhkrut ne angã. ⁴¹ Dja me kôt atêmmã amã krã tÿ:x ne amã, "Ga dja ga ikôt tẽn nhy m ajã kirometu pydjí apêx", ane. Ga kam kabênkôt tẽn. Kôt atêmo kirometu pydjí apêx. Ga kam ik-abên kôt amã kĩnh ne ajte ijukri kôt tẽn nhy m ajã kirometu 'ôdjwý apêx. ⁴² Godja me ar amã, "Imã angã", anhÿr jabej tu kum angã. Godja me ar amã, "Imã angã. Ba kam í amã kungã", anhÿr jabej. Kwãrik wãnh kubê nê kêt. Ba ne ba ã ar amã ane. Nãm ã Jeju arkum ane.

Arkum kurê djwýnh jabêmã kute arkum arênh.

Ruk 6.27, 23.34; Kar 7.60; Rô 12.14

⁴³ Ne kam ajte arkum,

—Me ar amã,

"Me bakukãmãre ne memã kum, 'Ar amã amibu'ã me ja jabên kam amã akurê djwýnh kurê', ane.

Me ã memã ane."

Nãm me ã ar amã ane. ⁴⁴ Nhy m be, ba dja ba ar amã arê gar ama. Djãm ar amã akurê djwýnh kurê mã? Kati. Dja gar amã akurê djwýnh jabê. Me kute ar ajo Metëndjwýnhmã a'wýr ne kum, "Dja ga o ajkê", anhÿro baja dja gar meo Metëndjwýnhmã a'wý ne kum, "Dja ga o djuw mex", ane. Amã akurê djwýnh kaprî. Me kute ar amã kabên punuo baja ne kute

ar ajo bikênho baja dja gar meo Metëndjwýnhmã a'uw. ⁴⁵ Ar amã akurê djwýnh jabên arým Abãm kôt amijo tẽn. Aje amijo kãjkwakam Abãm krakumrêx kadjy dja gar Abãm kôt amijo tẽn. Ga, Abãm kute me axwemê me mex'ã myto apôxja pumũ. Ne kute me katàt kute amijo bamê me ate kute amijo ba'ã nao bixadjwýrja pumũ.

⁴⁶ Godja gar amã me kum ajabêjabit jabê djãm kam Metëndjwýnh kute ar amã mex jarênhmã? Kati. Mÿkam? Bir, ar amã me kum ar ajabêjabit jabêkam. Amã akurê djwýnh jabê kêt kam. Djori kam amex? Kati. Nãm ã me bënjadwýr bajtemmã pi'ók kaprîo atom djwýnh djãkĩnhĩ meo ane. Me kum kurê djwýnh jabê kêt. Djori kam me mex? Kati. Metëndjwýnh ne memã axwe jarê. ⁴⁷ Godja gar anhôbikwamãbit akabên mex jarê djãm kam ar amexkumrêx? Kati. Mÿkam? Bir, ar aje anhôbikwamãbit akabên mex jarênhkam. Aje akurê djwýnhmã akabên mex jarênh kêt kam. Nãm ã me bënjadwýr bajtemmã pi'ók kaprîo atom djwýnh meo ane. Me kute kurê djwýnhmã kabên mex jarênh kêt. Djori kam me mex. Kati. Metëndjwýnh ne memã axwe jarê. ⁴⁸ Kam ar ga dja gar amextire. Kãjkwakam ar Abãm prîne mextirekumrêx. Kudjwa ã ar amextireo anen amã akurê djwýnh jabê. Nãm ã Jeju arkum ane.

6

Kute ar ukaprî'ã arkum karô.

¹ Ne kam ajte arkum,

—Dja gar mekam adjukaprî. Djãm kam ar aje anim, "Ba memã amibên ne mekam idjukaprî gê ibu'ã me ja imã idjukaprî jarê", anhÿrmã? Kati. Kwãrik wãnh anim anhÿr kêt. Dja gar memã amibên nhy m me ar amã adjukaprî jarê. Djãm kam dja Metëndjwýnh ar

amã akĩnh djà ngã? Ar aje memã amibênkam djãm ar amã akĩnh djà ngã? Kati. Kam ar aje memã amibênkam dja ar amã akĩnh djà nhõr kêt.

² Kam ar aje me õ mýjja kêt mã ar anhõ mýjja nhõr kadjy. Djãm kam ar aje me kute amijo 'êx ne ta kute amijo Metĩndjwýnh mar mexja kudjwamã? Nãm me kute memã amibên nhym me kute memã ukapri jarênh kadjy amijo õ'i kakõ. Me bikprõnh djãkam nãr pry kõt amijo õ'i kakõro ba. Djãm ar aje me kudjwamã? Kati. Kwãrik wãnh me kudjwa kêt. Mrãmri ar aje amibênkam dja pykakam me ja ar amã ukapri jarê. Djãm Metĩndjwýnh dja ar amã akĩnh djà ngã? Kati. Ar aje memã amibênkam dja ar akam kĩnh kêt kumrêx ne ar amã akĩnh djà nhõr kêt. Mrãmri ije ar amã ja jarênhkumrêx. ³ Nhym be, ar ga ar aje me õ mýjja kêt mã mýjja nhõrmã tu udju gê me ar abu'ã ar amar kêt. Gê ar aje memã òrkõt me ar abu'ã ar amar kêt. Dja gar memã angãn kwãrik wãnh amim, "Arým ne ba kum kungã. Idjukaprikumrêx", kwãrik wãnh amim anhýro aba kêt. ⁴ Dja gar mebê udju nhym ar Abãm djwýnh arým ar aman ta arým ar amã akĩnh djà ngã. Nhym kam me kunĩ ar apumũ. Nãm ã Jeju arkum ane.

Metĩndjwýnh mã ar kabên'ã arkum ujarênh.

Ruk 11.1

⁵ Ne kam ajte arkum,

—Metĩndjwýnh mã ar akabênkam djãm aje me kute amijo 'êx ne ta kute amijo Metĩndjwýnh mar mexja kudjwamã? Me kute memã amibên nhym me kute memã mex jarênh kadjy ne me me bikprõnh djãkam nãr pry bikjêrkam Metĩndjwýnh mã kabêno ku'ê. Djãm ar aje me kudjwamã? Kati. Kwãrik wãnh me kudjwa kêt. Mrãmri me kute amibênkam dja pykakam me ja memã mex

jarê. Djãm Metĩndjwýnh kute memã mex jarênh mã? Kati. Me kute memã amibênkam ne Metĩndjwýnh mekam kĩnh kêt kumrêx. Kam dja memã mex jarênh kêt kumrêx. ⁶ Ar aje mrãmri kum akabên mã djãm ar aje memã amibên kadjy me ipõkri adjãmmã? Kati. Kwãrik wãnh. Dja gar me kãxã ar anhõ kumoka'ê djwýnh mã wadjãn amijã ijê. Ar Abãm djwýnh ne bipdjur. Nãm te bipdjurn kute mýjja bipdjur kunĩ pumũnh. Dja gar amijã ijê. Ne kam arým kum akabên jarê nhym arým ar apumũn ar ama. Ar aman arým ar amã akĩnh djà ngã nhym kam me kunĩ ar apumũ. ⁷ Dja gar Metĩndjwýnh mã amikabên jarê. Kwãrik wãnh me kwý kudjwa kêt. Me kwý kute apýnh mýjjao metĩndjwýnh karõ nhipêx ne marja ne me 'êx ne arík mýjjamã amikabên krãptĩ jarênh kajgoo ba. Ne arík amim, "Dja ba kum amijarênh krãptĩ gê ikabên krãptĩ man arým imarkumrêx", ane. ⁸ Kwãrik wãnh me kwý ja kudjwa kêt. Djãm we ar aje Metĩndjwýnh kumrêx mã akabên krãptĩ jarênh nhym kõt we kute amarmã? Kati. Ar Abãm djwýnh, kubê Metĩndjwýnh kumrêx, djã ne mýjjao metĩndjwýnh karõ nhipêxja kudjwa amakkre kêt? Kati. Metĩndjwýnh kumrêx ne amak me: xkumrêx ne tu kute ar amar. Ar anhõ mýjja kêtja tu kute mar. Ar aje kum mýjjao adjã'wýr kêttri arým kute ar amar.

⁹ Ate gêdja gar ikabên kõt kum akabên jarê ne kum,

"Djũnwã, ga ne ga kãjkwakam nhý ba arým ama.

Gê me amexo apymaja man amim ajarên aben mã ajarê.

¹⁰ On me kadjy abênjadjwýr ne ar meo aba.

Ga, kãjkwakam me kute akabên marn kõt kute ar amijo baja pumũ.

Gê me pykakamdjwÿ on me kudjwa ã akabên marn kôt ar amijo bao ane.

¹¹ Akati jakam ar ijajkwa mǎnhkutǎ ar imǎ inhô kwÿ krên djǎ ngǎ.

¹² Ar ijaxwe maro akno. Godja me'ô ar ikam axwe bar o ibiknor jabej ga gadjwÿ ar ijaxwe maro akno.

¹³ Me kute ar imǎ axwe'ǎ àpnênh kunĭkôt ga ga ar ijo tÿx bar mebê idjǎm tÿx ne ijaxwe kêt. Dja ga ajte Xatanajbê mǎ ar ipytáro aba.

Mÿkam ne bar ã amǎ ane? Bir, abê Bênjadjwÿr djwÿnh. Ga apydji ajitÿ:x ne ara:x rǎ'ǎ: rǎ'ǎ ne. Tǎm ne ja", ane.

Dja gar ã Metĭndjwÿnhmǎ akabêno ane. ¹⁴ Nǎ bǎm ar amǎ, "Dja me'ô ar akam axwe gar tu wǎnh axwe maro aknon kam angryk kêt", ane. Mÿkam? Bir, godja gar me axwe maro aknon kam angryk kêt nhy m kǎjkwakam Abǎmdjwÿ ar ajaxwe maro aknon akam ngryk kêt. ¹⁵ Nhy m be, godja gar me axwe mar rǎ'ǎn me kam angryk rǎ'ǎ jabej ar Abǎmdjwÿ dja ar ajaxwe mar rǎ'ǎn ar akam ngryk rǎ'ǎ. Kam ne ba ar amǎ, "Dja me'ô ar akam axwe gar axwe maro aknon kam angryk kêt." Nǎm ã Jeju arkum ane.

¹⁶ Ne kam ajte arkum,

—Ne kam ar aje Metĭndjwÿnhmǎ amijajbur jabej djǎm ar aje me kute amijo 'êx ne ta kute amijo Metĭndjwÿnh mar mexja kudjwamǎ? Me kute amijajburo amirĭt ne memǎ amibên kadjy ne me amijo nokre kaprĭn aminokreo àpnu. Djǎm ar aje me kudjwamǎ? Kati. Kwǎrĭk wǎnh me kudjwa kêt. Mrǎmri me kute amibênkam dja pykakam me memǎ mex jarê. Djǎm kam Metĭndjwÿnh kute memǎ mex jarênhmǎ? Kati. Me kute memǎ amibênkam Metĭndjwÿnh mekam kĭnh kêt kumrêx ne memǎ

me kĭnh djǎ nhôr kêt. ¹⁷ Nhy m be, ar ga ar aje kum amijajburkam on amikrǎ ngrǎn aminokre pô. ¹⁸ Ar aje amijajbur'ǎ memǎ amijo amirĭt kêt kadjy ã memǎ amijo ane. Ar Abǎm djwÿnhbê Metĭndjwÿnh ne bipdjur. Nǎm te apdjun kute mÿjja bipdjur kunĭ pumÿnh. Dja gar ã anen arÿm kum amijajbu nhy m ar apumÿn ar ama. Ar aman arÿm ar amǎ akĭnh djǎ ngǎ nhy m kam me kunĭ ar apumÿ. Nǎm ã Jeju arkum ane.

Kǎjkwakam ar ô nêkrêx'ǎ arkum ujarênh.

Ruk 12.33; A Xim 4.8; Ped k 1.4; Idja 10.34

¹⁹ Ne kam ajte arkum,

—Kwǎrĭk wǎnh amim pykakam ar anhô nêkrêx rax jadjwÿr kêt. Kam ne kanêremê 'ôk arÿm abê o àpnu nhy m me àkĭnhĭ arÿm 'ǎ ôpôk ne o akĭ. ²⁰ Ate dja gar Metĭndjwÿnhmǎ apê nhy m arÿm pǎnh kǎjkwa djwÿnhkam ar amǎ nêkrêx rax jadjuw. Kam ne 'ôk kute ar abê o àpnu kêt nhy m kanêre kute o àpnu kêt nhy m me àkĭnhĭ kute 'ǎ ôpôk ne o àkĭnh kêt. ²¹ Mÿkam dja kǎjkwakam anhô nêkrêx? Bir, ar aje anhô nêkrêxkôt ajamak bēn prǎmkam. Dja kǎjkwakam ar anhô nêkrêx rax gar arÿm kǎjkwakam mÿjjakôt ar ajamak bēno aba. Nǎm ã Jeju arkum ane.

²² Nhy m me nodjwÿ. Me noo ne me kute mÿjja pumÿnh. Dja gar ano mex ne ajmǎ ano kute kêt jabej arÿm mrǎmri arĭt tÿxkumrêx ne mÿjja pumÿ. Aje mrǎmri ne me a'uri mrǎnh mex pyrǎk. ²³ Nhy m be, dja ano rǎ, ano ajmǎ kute gar arÿm arĭt kêt ne aje mÿjja pumÿnh kêt. Aje mrǎmri ne me akamât kô tykkam mrǎnh punuja pyrǎk. Gêdja gar Metĭndjwÿnh kôt aje amijo aba kêt jabej kute ar amǎ amikukrǎdjǎ jarênhja kôt aje amijo aba kêt jabej arÿm ar aje me'ô akamâtkam ba

pyràk, aje me'ò akamàt kô tyk týxkam mrânh punuja pyràk.

²⁴ Ê, nhÿnh ne me'ò amê ò bënjadjwÿr ajkrut ne kum apê? Kati, gêdja o anen kam te o ane. Gêdja kum ja kurên kam kum ja jabê. Nâr kon, gêdja kum ja kÿnh ne kumâbit apê ne kam kum ja kurên kum âpênh kêt ne. Dja gar amâ Metîndjwÿnh kÿnh ne ajte amâ nèkrêxo atom raxja kÿnh ne kam kute bënjadjwÿr amânhkrutmâ adjâpênh pyràk. Dja gar te o ane, ane.

Amikam umar punu kêt 'ã kute arkum karô.

Ruk 16.13; Pir 4.6; Ped k 5.7

²⁵ Ne kam Jeju ajte arkum,

—Kwârîk wânh amikam adjumar punun amim, “Mÿj dja ba kukrê, mÿj dja ba o ikô, mÿj dja ba adjâ?” Kwârîk wânh ã adjumar punuo anhÿr kêt. Djâm Metîndjwÿnh kute ar akudjwa djwÿmê kubêkâbit maro ba? Kati. Kute ar gajbit ar amar týx. Kute ar amar týxkam dja ta arÿm ar amâ ar anhô kwÿ krên djâmê ar anhô kubêkâmê kungã. Kam, kwârîk wânh amikam adjumar punu kêt. ²⁶ Ga, kÿjrûm kwênhja pumû. Djâm kwênh kute pur kre nâr bãygogo djê nâr o atom ne kute ò kikrekam adjwÿr? Kati. Kwênh kute ã o anhÿr kêt nhym kâjkwakam Abâm tu o djuw mex. Metîndjwÿnh ne kum kwênh kÿnh ngrire. Ar gajbit kum ar akÿnhkumrêx. Kam ar gajbit dja ar ajo djuw mexkumrêx. Kam kwârîk wânh amikam adjumar punun amim, “Mÿj dja ba kukrê”? anhÿr kêt. ²⁷ Djâm amikam ar adjumar punun arÿm ar adjumar punuo ar aje amû atyk kêtâmâ aminhô akati kamênhmâ? Kati. Ar aje te o anhÿrmâ.

²⁸ Mÿkam ne gar anhô kubêkâ prâmje amikam adjumar punu? Ga, kapôtkam pidjôrâja pumû. Mÿj ne pidjôrâ abatanh on? Djâm pidjôrâ âpênh nâr djâm

kute ò kubêkâ kayr? Kati. ²⁹ Bënjadjwÿr raxbê Xaromão nhô kubêkâ me:xkumrêx ne kume:x. Djâm mexo kute pidjôrâ pyràk? Arkati. Pidjôrâ ne mexo kute Xaromão nhô kubêkâ jakrenh me:xi. ³⁰ Metîndjwÿnh ne pidjôrâ kre nhym abatanh ne arÿm mexkumrêx. Akatija tâmkam ne mex nhym akati nhym me arÿm kaban kuwykam kurê nhym arÿm xêr. Ga, Metîndjwÿnh kute prîne pidjôrâo djuw mex nhym mexkumrêxja pumû. Mÿkam ne gar amim Metîndjwÿnh mar rerekre? Kum pidjôrâ kÿnh ngrire. Nhym be, ar gajbit Metîndjwÿnh kum ar akÿnhkumrêx. Tãm dja gar ama. Djâm kute ar ajo djuw mex kêtâmâ got? Dja ar ajo djuw mexkumrêx gar arÿm anhô kubêkâ.

³¹ Kam kwârîk wânh ar anhô mÿjja prâmje amikam ar adjumar punu kêt. Kwârîk wânh amim, “Mÿj dja ba kukrê”? nâr, “Mÿj dja ba o ikô”? nâr, “Mÿj dja ba angij”? kwârîk wânh amim anhÿr kêt. ³² Apÿnh pyka djâri me kute Metîndjwÿnh mar kêtja kute mÿjja jakôtbit amak bën ne. Djâm ar aje me kudjwamâ? Kati. Kwârîk wânh. Kâjkwakam ar Abâm kute ar amar. Ar anhô mÿjja kêtja kunîkôt kute ar amar. ³³ Nhym be, ar ga, djâm ar amâ mÿjja ja kÿnhmâ? Kati. Kwârîk wânh. Bir, mÿj dja gar amâ kÿnh? Bir, Metîndjwÿnh kute ar apytâr ne kute ar ajo bajabit dja gar kumrêx amikam mar týx. Ne kôt ar ajaxwe kêt djwÿ dja gar mar 'âno dja. Ja dja gar amâ kÿnh nhym kam arÿm ar amâ mÿjja kÿnhja kunî ar amâ kungã. ³⁴ Kwârîk wânh ar amikukâm adjumar punu'ò mar kêt ne amim, “Godja akatibê idjumar punu djâ'ò iwÿr bôx jabej mã gêdja ba nè”? anhÿr kêt. Djâm akati 'ôkam Metîndjwÿnh kute ar ajo djuw mex kêtâmâ? Kati. Akati kunîkôt kute ar ajo djuw mex. Dja

akati nhyM Metîndjwÿnh ta arÿm ar ajo djuw mex. Ar adjumar punu ar awÿr bôx jabej ajbit dja gar amikam ama. Kwârîk wânĥ amÿ amikukâm adjumar punu'ô maro atêm kêt. Nâm â Jeju arkum ane.

7

Ar kute me'ã axwe rênh nêje kute ar akre.

Ruk 6.37; Rô 2.1; Kô k 4.5; Xij 4.11

¹ Ne kam ajte arkum,

—Ar aje me axwe jabej me kukjêr kêt kam mÿkam ne gar tu me'ã amim, “Axwe”, anhÿro aba? Kwârîk wânĥ. Dja gar me'ã axwe rênh aba nhyM me arÿm amipânĥ ar ajã axwe rê nâr Metîndjwÿnh arÿm ar amã ajaxwe jarê. ² Godja gar me'ã mÿjja'ô man kôt tu 'ã, “Axwe”, ane. Djâm kam me nâr Metîndjwÿnh akam kÿnh? Kati. Dja gar me'ã ane nhyM me nâr Metîndjwÿnh arÿm ar gadjwÿ ar ajã mÿjja tâm man kôt ar ajã axwe mê. Dja gar Metîndjwÿnh kudjwa memã ôr rÿnh nhyM kam me akubyn ar aje memã ôr 'ânĥ ar amã kungã, ane.

³ Mÿkam ne gar akamy nokam pyka jaÿmbit pumÿn kam ar anokam pÿponhtija pumÿnh kêt ne? ⁴ Djâm ar aje akamymã kum, “Akmere, amrê ba amã anokam pyka jaÿmwã kaba”, anhÿrmã? Ne kam ar anokam pÿponhtiwã pumÿnh kêt kumrêx ne. Ar aje aminokam pÿponĥ pumÿnh kêt kam we ã kum ane. ⁵ Kê. Mrâmri ne gar apunu rax ne kam ajajkwakambit amimexo amra. Akumrêx gêdja gar aminokam pÿponhtiwã kaban kam arÿt mex ne arÿm kôt ar akamy nokam pyka jaÿm ngrire wã kaba. Kam dja gar akumrêx wânĥ ajaxwemã anhire. Ne kam arÿm aje aminokam pÿponhti kadjar pyrâk. Ar ga dja gar akumrêx wânĥ ajaxwemã anhire ne kam arÿm amex ne ajaxwe kêt ne ar akamy jaxwe nêje kukrà kadja arÿm amex.

Amex kute arÿm ar akamy nokam pÿ jaÿm kadjar kadja kute arÿt mex pyrâk.

⁶ Me kwÿ ne me kum axwe kÿnh ne kam axwe'ã maje kum Metîndjwÿnh kÿnh kêt. Djâm me jamã aje Metîndjwÿnh kabên jarênhmã? Kati. Ga ren me jamã arê ne ren aje mrâmri me kute ropremã Metîndjwÿnh nhô mÿjja rênh pyrâk nâr me kute angrô jamymã kryt karÿr rênh pyrâk. Kwârîk wânĥ o anhÿr kêt. Ga ren o ane nhyM ren me kum Metîndjwÿnh kabên kurên o ajkên akêx ne gadjwÿ ajo ajkê. Kute mrâmri ne ropre kute mÿjja mex nhirênh nhyM angrô jamy ituo kryt karÿr ngânĥja pyrâk. Nâm â Jeju arkum ane.

Ar kute Metîndjwÿnh 'wÿr'ã arkum ujarênh.

Mak 11.24; Dju r 14.13; Ruk 11.9; Tex k 5.17

⁷ Ne kam ajte arkum,

—Dja gar tu mÿjja'a 'uw, mã mÿjja'a 'wÿro tē nhyM Metîndjwÿnh arÿm ar amã kungã. Ga, ar aje mã mÿjja jabej ne kam arÿm kum ajapôxja pumÿ. Ne kam mã kikre jajkwa krekremã akabêno aku'ê nhyM arÿm me kute ar amã 'ã rênhja pumÿ. Dja gar ã Metîndjwÿnh 'wÿro ane. ⁸ Be, me kute mÿjja'a 'wÿr 'ãno ãm gêdja Metîndjwÿnh arÿm memã kungã. Ga, me kute mÿjja jabej ne kum apôxja pumÿ. Ne kam me kute kikre jajkwa krekremã kabêno ku'ê nhyM arÿm me kute memã kikre'ã rênhja pumÿ. Dja gar gadjwÿ ã mÿjja'ã Metîndjwÿnh 'wÿro ane nhyM arÿm amã o amirÿt. ⁹ Nhÿnh ne ar akra'ô tēn djwÿ'ã ar ajuw gar kum kēn ngã? ¹⁰ Ne tep'ã ar ajuw gar kum kangã ngã. Arkati. ¹¹ Be, gar ajaxwewak aje akramã mÿjja mex nhôrja pumÿ. NhyM be, kajkwakam ar Abãm mestire ta gêdja

ar amã amũ mỳjja mex nhõro ar ajakre.

¹² Kam gar aje amibu'ã me'ã amim “Gê me imã mex”, “Gê me imã mex”, anhÿro aba. Kute aje me'ã amim anhÿro aba pyrãk ar gadjwÿ dja gar amikabên kôt ã memã amexo ane. Dja ga ã memã amexo anen arÿm Metĩndjwÿnh kabên kukràdjã kôtdjwÿ aje amijo aba mexkumrêx. Mõjdjê kute kabên jarênh kôt aje amijo aba mexkumrêx. Me kute Metĩndjwÿnh kukwakam memã kabên jarênhdjwÿ aje kôt amijo aba mexkumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Apÿnh pry'ã arkum ujarênh.

Ruk 13.24

¹³ Nhyam kam mrãmri me kute mỳjja mar ne kôt ar amijo ba ne kute pry pyrãk. 'Ã ne Jeju arkum,

—Ikôt dja gar amijo aban arÿm abê tÿx kute mrãmri ne pry kre ngrire mebê tÿx pyrãk. Nhyam be, dja gar me kum ikĩnh kêtja kôt ar amijo aban arÿm amã rerekre. Amã tÿx kêt kute mrãmri ne pry kre raxkôt me mrãnh memã tÿx kêt pyrãk. Kwãrik wãnh me kum ikĩnh kêtja kôt ar amijo aba kêt. Aje pry jajkwa krekre ngrirekôt adjãr mãn prãbê dja ga on amim iman ikôt ar amijo aba. Me krãptĩ ne me me kum ikĩnh kêtja kôt ar amijo ba. Memã tÿx kêtê kute mrãmri ne me kute pry jajkwa krekre raxkôt ngjêx nhyam memã tÿx kêt pyrãk. Kute pry kre rax kôt me mõi memã tÿx kêt pyrãk. Dja gar me kum ikĩnh kêt kôt ar amijo aban arÿm akuno. Me biknor tokry djãkam akuno. ¹⁴ Nhyam be, me ngrêrebit ne me imã apôx ne amim imaro ba. Me kute mrãmri ne me ngrêre pry jajkwa kre kre ngriremê pry kre ngriremã apôx pyrãk. Ar ga dja gar imã akaton amim imaro aban arÿm atĩn ne, Metĩndjwÿnhkôt atĩn

ne ar aba rã'ã: rã'ã ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ar amijã no tÿx'ã arkum ujarênh.

¹⁵ Ne kam ajte arkum,

—Me kute amijo 'êx ne memã, “Ba ne ba ibê Metĩndjwÿnh kukwakam kabên jarênh djwÿnh”, anhÿro bajabê amijã ano tÿx. Nãm me kute mrãmri ne rop krori kute amijo mrykĩ'ãtomti kã jangjênh ne bôx pyrãk. Me ta ne me kute amijo imar mex ne ar awÿr bôx. Nhyam be, kati. Nãm me ar anoo akno. Me kã kadjwÿnhbê ne me kute mrãmri ne rop jamrex pyrãk. Me axwe. Ne kute ar amã Metĩndjwÿnh'ã 'êx ne kabên kêt jarênhmã ne ar awÿr bôx. Kute o ibê amiwÿr ar ajo akêx ne ar ajo bamã ne ar awÿr bôx. ¹⁶ Mÿj dja gar me omũnh ne memã akator on? Bir, mÿj dja gar pidjôjadjwÿ mar on? Bir, ô ne parbê rôrôk ne ikwãn o bario amirĩt nhyam me kôt kum apôx. Ga, rojtikam tyrti apôx kêtja pumũ. Ar gadjwÿ dja me apÿnh kabên punu jarên ãpênh jaxwe gar me omũn arÿm memã akaton amim, “Be, ga, axweja pumũ. Kabên kajgo. Nãm Metĩndjwÿnh'ã 'êx ne kabên kêt jarênh ba”, ane. Djãm mrÿnhĩkam me kute akrô djôbê uba rênh? Kati. Nãr, djãm prêxkam me kute pidjôbê pigu rênh? Kati. ¹⁷ Bãri mexkam ne ô mex arij. Nhyam be, bãri punukam ne ô punu arij. ¹⁸ Bãri mexkam ne ô punu arij prãm kêtumrêx. Nãr, bãri punukam ô mex arij prãm kêtumrêx. ¹⁹ Bãrikam ô punu jariija kunĩ ne me kute akàr ne kuwykam rênh. Dja me ã kute Metĩndjwÿnh'ã 'êx ne kabên kêt jarênho bajao ane. ²⁰ Be, me ãpênh jaxwe dja gar omũn arÿm kôt kum akato. Me kute Metĩndjwÿnh kabên kêt jarênhja dja gar ama. 'Ã ne ba ar amã, “Ga, rojtikam tyrti apôx kêtja pumũ”, ane.

²¹ Me kute arĩk imã, “Ga abê inhõ Bẽnjadjwÿr djwÿnh. Ga ne ga ijo

aba”, anhÿrja. Djãm me ja kunĩ kàjkwakam Bẽnjadjwÿr djwÿnh kute amim me utàr ne ar meo bamã? Kati. Me kute amim kàjkwakam Ibãm kabẽn mar ne kôt kute amijo babit. Me jabit dja Bẽnjadjwÿr djwÿnh amim me utàn ar meo ba. ²² Ije memã axwe pãnh jarẽn nhõ akati wãkam dja me krãptĩ aminêje imã, “Bẽnjadjwÿr djwÿnh. Djãm akukwakam ije memã akabẽn jarẽnh kêt got ga ikanga? Djãm akukwakam ije me karõ punu kujaék kêt got ga ikanga? Djãm akukwakam ije mÿjja pumũnh kêt nhipêx kêt got ga ikanga? Mÿjja rũnh, mÿjja krãptĩ ne ba ipêx ga ikanga”, ane. Ije memã axwe pãnh jarẽnh djã nhõ akatikam dja me ã imã ane. ²³ Kam dja ba irã ipòkri me kunimã kum, “Kati. Djãm ikukwakam ne ga mÿjja nhipêx? Kati. Wãnh amikukwakam ne ga mÿjja nhipêx. Ba ije amar kêt. Rũm imã akàx. Me adjãpênh jaxwe”, ane. Dja ba ã memã ane. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me kute apÿnh kikre nhipêx'ã arkum ujarênh.

Ruk 6.47

²⁴ Ne kam ajte arkum,

—Me kunĩ kute ikabênja mar ne kôt kute amijo baja ne me kute mrãmri ne me'õ jamak mex pyrãk. Me'õ jamak mexja kênkam amim kikre. ²⁵ Nhyam kam te 'ã na axidjuw ne te 'ã ngõ tám ne te kòk djãbêr tÿx kikre karngro nhyam tÿm kêt. Kênkam kute ipêxkam ne tÿm kêt. ²⁶ Nhyam be, me kunĩ kute ikabênja mar kajgon kôt kute amijo ba kêt ne me kute mrãmri ne me'õ bẽn kati pyrãk. Me'õ bẽn kati pykatikam amim kikre. ²⁷ Nhyam kam 'ã na axidjuw ne 'ã ngõ tám ne kòk djãbêr tÿx kikre karngro nhyam arÿm tÿm. Djã nãm kãjbê ban tÿm got? Kati. Nãm tu ban gru: ane.

²⁸⁻²⁹ Nãm ã Jeju memã anen arÿm memã amikukràdjã jarênh

pa. Nhyam me kabẽn man kam ari ar aben pumũn kam abenmã kum,

—Tõ mÿj kabẽn ny gotja? Nãm prĩne kute amimarkôt katà:t memã amikukràdjã jarênhkumrêx. Nãm ã me bẽnjadjwÿr rũnh kwÿ kabẽn mex anen ar prĩne kabêno meo atomo ba, ane. Djã nãm ã Mòjdjê kukràdjã mar djwÿnh memã arênhho ane? Kati, nãm me ari no prõt ne ari kukràdjã jarênh'ã umju:w ne kute arênh katàt kêtikumrêx.

8

Me'õ ã kajêkam tê'ã ujarênh.

Mak 1.40; Ruk 5.12

¹ Nhyam kam krãnh'ã arÿm rwÿk tê. Nãm rwÿk tê:n arÿm ruw. Nhyam me krãptĩ: kôt mô. ² Nhyam kam me'õ ã kajêkam têja 'ÿr bõx ne parbê kõnkrão nhÿn kum rax jarên kum,

—Bẽnjadjwÿr djwÿnh, ga aje inhĩ kajêkam itêkôt aje ipumũnh ne aje mar. Aje ijo mex prãm jabej ba ren arÿm imex ne, ane. ³ Nhyam arÿm 'ÿr ikran kupên kum,

—Ije ajo mex prãm. On amex, ane. Nhyam arÿm 'ã ã kajêkam têja apêx nhyam arÿm mex ne. Kute o ãm támkam tẽmbê kà mex ne. ⁴ Nhyam kum,

—Kwãrĩk wãnh ga amijarênh kêt. Dja ga tu katàt mã me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh'ÿr tẽn kum amibê, kum amikà bẽ. Ne kam kum mry ngã gẽ akadjy Mòjdjê kukràdjã kôt Metĩndjwÿnhmã mry gan kum kungã. Arÿm akà mexkam dja ga kum mrywã ngã gẽ me kunĩ apumũ, arÿm akà mexkôt apumũ. Nãm ã Jeju me'õmã ane.

Kute amybyòm me'õo mex.

Ruk 7.1

⁵ Ne kam arÿm tẽn krĩraxbê Kapanamã wadjã. Nhyam krãkamngõnh krãptĩ kubê 100 nhõ bẽnjadjwÿr arÿm 'ÿr bõx ne kum ò àpênhho no katon kum arên kum,

⁶ —Bênjadwÿr djwÿnh, inhô àpênh arÿm akryn tokry rax ne kikrekam arek nô, ane.

⁷ Nhyr Jeju kum, “Ba 'ÿrn o mex”, ane.

⁸ Nhyr krâkamngôn nhô bênjadwÿr kum,

—Djâm imex got ga inhÿrkwâmã tê? Kwârîk wân. Dja ga akabênbit jarê nhyr arÿm inhô àpênh mex ne. ⁹ Inhô bênjadwÿr kute raxo ijakrenhja ne imã kabên ba kabên man kôt ar amijo iba. Ne kam ba ibê me krâkamngôn hre nhô bênjadwÿrkam ba memã ikabên nhyr me ikabên kôt ar amijo ba. Ba 'ômã kum, “'ÿr tê”, ane nhyr arÿm 'ÿr tê. Ba kam ajte 'ôdjwÿmã kum, “Amrê tê”, ane nhyr arÿm amrê tê. Ba inhô àpênhmã kum, “On mÿjja kupê”, ane nhyr arÿm kupê. Kam ne ba amã, “Abênjadwÿr djwÿnhkam dja ga akabên nhyr arÿm akabênkôt mex ne”, ane. Krâkamngôn nhô bênjadwÿrbê ne me bajtem.

¹⁰ Nãm Jejumã ane nhyr kuman arÿm kam no tyn djan kôt ba djwÿnh arkum,

—Be, me'ô bajtemja kute tu amim imar mexkumrêx. Mebê idjaerkumrêx ren kudjwa ã amim imaro ane. Nhyr be, kati. Me kute kudjwa ã amim imaro anhÿr kêt. Pydji bajtemkam kute amim imar me: xkumrêx. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx. ¹¹ Ê, ba ar amã arê gar ama. Kâjkwakam Bênjadwÿr djwÿnh arÿm kute pykakam amim me utâr ne ar meo bakam dja gwaj me bakukâmâremê ro'ã banhô kwÿ krê. Abraãomê Idjakmê Djakomê ro'ã banhô kwÿ krên mexo nhÿ. Nhyr kam dja me bajtem krâptî: ban bôx, myt apôx djârûm bôx ne myt ngjêx djârûm bôx. Bôx ne arÿm gwaj baro'ã ô kwÿ krêno nhÿ.

¹² Nhyr be, mebê idjaerkumrêxja dja Metîndjwÿnh arÿm bôm me kumê. Bênjadwÿr djwÿnh bit kute amim me utâr ne ar meo baja, me

tâm dja arÿm bôm me kumê. Bôm mebê idjaer mē nhyr me wân akamât kô tykkam ar ba. Wân ne me amim ngryk ne tokry djaje amijanên ar àmra ba. Nãm ã Jeju arkum ane.

¹³ Ne kam me krâkamngôn nhô bênjadwÿrmã kum,

—Aj mã. Ga ne ga tu amim imarkumrêx. Kôt dja ba arÿm amã ã o ane, ane. Nhyr myt tâmkam arÿm ô àpênh mex ne.

Kute me punu krâptîo mex.

Mak 1.29; Ruk 4.38

¹⁴ Nhyr kam Jeju arÿm Pedru nhô kikrekam bôx nhyr Pedru djupânhdjwÿ kanên nô. ¹⁵ Nhyr 'ÿr bôx ne arÿm ikra kupê. Kupê nhyr kanê arÿm kum ire. Kum ire nhyr arÿm kâjmã djan arÿm mex ne. Ne kam arÿm aro djuw mexo ba.

¹⁶ Nhyr kam ar'ã para nhyr me arÿm 'ÿr me krâptîo bôx. Me karô punu kute meo baja tâm ne me'ÿr meo bôx. Nhyr mã me'ã kabênbit jarê nhyr mã me karô punu umaje mô. Memã iren mã mô. Jeju arÿm mã me kunîkam me karô punu kujate. Ne kam ajte me punudjwÿ kunîo mex. ¹⁷ Amrêbê: ne ujarênh djwÿnhbê Idjai Jeju'ã ajarê. Kute meo mex'ã ajarê. Nãm Metîndjwÿnh kukwakam 'ã ajarê. Nãm me bakukâmâremã kum, “Apÿnh me bapunu djâri, apÿnh me bakanê djâri nhyr kute amijã me bamar.

Kute mrãmri ne me kute jênh pytîo bakam kute amijã mar pyràk. Nãm ã amijã me bamaro ane.”

Nãm ã Idjai me bakukâmâremã ane. Jeju kute meo mex'ã ne memã arê. Nhyr kam me aben djô'ã arêno mô. Arêno môr tâmtã arÿm 'ÿr o bôx. Tû:mrâm, me bakamingrãnyrekam Jeju arÿm kato. Katon kam arÿm abatân ne ar ba. Ne kam arÿm me punuo mexo ba. Metîndjwÿnh kukwakam

Idjaij kute me bakukâmâremã 'ã ujarênh kôt Jeju arým ã meo mexo bao ane.

Ar'õ bit kute Jeju kôt amijo bikamênh.

Ruk 9.57

¹⁸ Jeju me punuo mex ne arým amibu'ã me krãptĩ: pumũ. Ne kam arým arkum,

—Gwaj on akàx nhikjênmã rê, ane.

¹⁹ Nhyam kam Môjdjê kukràdjã mar djwýnh'õ 'yr bõx ne kum,

—Ê, ujarênh djwýnh, ba arek akõt tẽ. Dja ga nhĩ'ãm amrãnh kunĩkõt ba akõt mrã, ane.

²⁰ Nhyam kam kum,

—Ê, ga, djoti pykakam kreja pumũ. Ne kwênh kýjrũm aêja pumũ. Mrymẽ kwênhbit ne õt djã kute amim kre pumũnhkõt kam õt djã. Nhyam be kati. Ba ne ba inhõ kikkre kêt. Inhikwã djã kêt. Ije amijo inhĩ ne me awýr irwýk nhýnh ne ba inhũrkwãja? Kon, gop ga amiman kam ikõt atêm jabej nar kon, arek dja, ane.

²¹ Nhyam kam me'õ ja kute Jejukõt bamã ne kum,

—Bênjadwýr djwýnh, ba ibãm kumrêx jadjã. Ne kam arým akõt ar iba, ane. Nhyam kum,

²² —Kati. Amrẽ on ikõt ar aba. Gê me kute Metĩndjwýnh mar kêt wãnh ne tyk jadjã. Me kute mar kêt ne me kute mrãmri ne me tyk jamakkre kêt pyrãk. Gê me wãnh õbikwa tyk jadjã. Nãm ã Jeju kum ane.

Jeju kôkmã bẽn tỳx.

Mak 4.35; Ruk 8.22

²³ Ne kam ar kà'yr tẽn 'yr bõx. Nhyam Jeju arým kãkam nhỹ nhyam kõt ba djwýnh ar arým kõt nhỹ. Nhyam kam ar arým kã kujaten amũ tẽ. ²⁴ Tẽ: nhyam ar aêrbê na 'itỳx ruw nhyam kók 'itỳx wabê. Nhyam ngô arým aben pumjuw ne kã nhĩby ato. Nhyam be, Jeju wãnh arek õto nõ. ²⁵ Nhyam kam kõt ba djwýnh ar 'yr tẽn arým tok ne kum,

—Bênjadwýr djwýnh, gop ar ipytã. Arým gwaj badjãr 'yr, ane.

²⁶ Nhyam arkum,

—Nã gãm ar amim imar rere:kre. Mýkam ne gar atĩn prãm? ane. Ne kam kãjmã djan kôkmã bẽn tỳx. Nhyam arým tu ngô mên nõ.

²⁷ Nhyam ar te kute marmã kam no tyn djan abenmã kum,

—Mýj got on nhyam kôkmẽ ngô raxmẽ tu kabẽn kõt ã amijo ane? ane. Nãm ar ã abenmã ane.

Me karõ punu krãptĩ: kute ar me'õo ba.

Mak 5.1; Ruk 8.26

²⁸ Nhyam kam Jeju arým ngô nhikjênmã bõx ne wabi. Kam ne pyka nhidjibê Djeradja. Nãm wabi nhyam me'õ amãnhkrut ar arým kajpa. Me karõ punu ne ari aro ba. Me tykmã kikkre kurũm ne ar mõ. Ar àkrê: nhyam me te ar umaje ne te ar'ãnh tẽmmã. ²⁹ Nãm ar Jeju kajpan arým kãj bê amran aminêje kum,

—Mýj nã Metĩndjwýnh Kra? Djãm me inhõ akati kêttri dja ga me imã me itokry jadjã? ane.

³⁰ Nhyam nĩjar angrõ jamy krãptĩ: àkur mõ. ³¹ Nhyam kam me karõ punu kum amijo a'uw ne kum,

—Aje me ikujaêk prãm jabej ba me angrõ jamy krãptĩ:wãmã wadjã, ane.

³² Nhyam kum, “Aj mã”, ane. Nhyam me arým kato. Katon arým angrõ jamy krãptĩ:mã wadjã. Wadjã nhyam arým angrõ jamy kunĩ prõt ne. Pyka krã'yr'ã aparmã prõt tỳ:x ne arým imôtikam nox ne aminhimex ne. ³³ Nhyam angrõ jamy pumũnh djwýnh ar omũn arým krĩraxmã prõt ne. Prõt ne arým bõx. Bõx ne arým prĩne memã mýjja kunĩ'ã ajarẽ. Ne ajte me karõ punu kute ar o baja'ã ajarẽ. ³⁴ Nhyam krĩraxkam me krãptĩ kute Jeju pumũnhmã 'yr mõ. Ne kam arým omũn kam anon kum,

—Gop me inhõ pyka kurũm akato, ane.

9

Kute me'ô jakryo mex.

Mak 2.1; Ruk 5.17

¹ Nhyam kam Jeju ar arým kàkam wadjàn nox ne arým akàx nhikjêrnã rê. Ne kam wabin krîrakkam ar ba tùmjamã tèn bôx. ² Nhyam ar kwý kum me'ô jakryo bôx. Ikwã djâkam nôr râ'ã nhyam ar kum o bôx. Nhyam amim,

—Be, ar ja ne ar tu amim ikamnhîxkumrêx, ane. Ne me'ô jakryjamã kum,

—Akmere, on akînh. Jakam ne ba arým ajaxwe kunî maro aknon kam ingyryk kêt ne, ane. Djã nãm tẽmbê me'ô jakryo mex got? Kati, nãm amidjêje nèn kum jabit jarê nhyam êje nô. Jeju ta ne axweo akno.

³ Nhyam wãnh Môjdjê kukràdjã mar djwýnh kwý arým amim,

—E kum be, me'ô ja ne ajmãn Metîndjwýnh japryô djan amijo Metîndjwýnh dja. Metîndjwýnh pydji ne kute me axweo biknorn mekam ngryk kêt, ane. ⁴ Nãm me ã ôkre kadjwýnhbê anhÿro kumex nhyam arým tu me kuman memã kum,

—Mýkam ne ga me anhôkre kadjwýnhbê ijo kajgon ijapryô akumex? ⁵ Ê, ba me amã mýjja amãnhkrut jarê. Mýj ne amirît, nèn? Ba ren kum, “Ba arým ajaxwe maro aknon akam ingyryk kêt”, ane. Nâr kon, “On kãjmã djan tẽ”, ane. Mýj ne ren amirît, nèn? Nã bãm ren kum, “Ba arým ajaxwe maro aknon akam ingyryk kêt”, ane nhyam amirît kêt kumrêx ne. Tãmbit ne amirît kêt.

Nhyam be, kãjmã me ku'ê, ije ren me'omã kum, “Kãjmã djan tẽ”, ane nhyam ren arým amirît. Tãmbit ne amirîtkumrêx. ⁶ Dja ba kum, “Kãjmã djan tẽ”, anen arým o mex ga me arým omün arým amim, “Be ga, Jeju kute me'ô jakryo mexja pumũ. Be, djãm kute me axweo biknor kêt got? Mrãmri ne Metîndjwýnh

arým amijo ï ne pyka jakam amik-abênkôt ari me axweo biknoro ba”, ane. Me aje amim ja jarênh kadjy dja ba me'ô jakryjao mex. Nãm ã Môjdjê kukràdjã mar djwýnhmã anen arým tu me'ô jakryja'ÿr akêx ne kum,

—On kãjmã djan anhikwã djã mýn anhûrkwãmã o tẽ, ane. ⁷ Nhyam kam arým me aêrbê kãjmã djan ikwã djã mýn ûrkwãmã o tẽ. ⁸ Nhyam me krãptî omün kam no tyn kumex ne amim,

—Ê, arým ne djãm mrãmri o mex nhyam mrãnh mexja pumũ. Mrãmri ne kabênkumrêx. Djãm kute me axweo biknor kêt got? Mrãmri kute Metîndjwýnh kabênkôt me axweo biknorkumrêx. Ga, kute kam me'ôo mex nhyam mrãnh mexkumrêxja pumũ. Metîndjwýnh mexkumrêx, ane. Nãm me krãptî: ã amim ane.

Kute amikôt Matêu kamênh.

Mak 2.13-15; Ruk 5.27-29

⁹ Nhyam kam Jeju arým tẽ. Tẽ: nhyam me'ô bẽnjadjwýr bajtemmã pi'ók kaprîo atom djâkam nhÿ. Ídjibê ne Matêu. Nhÿ nhyam arým omün kum, “Amrê mã ikôt ajkamê”, ane. Nãm kum ane nhyam Matêu arým amim kabên man kãjmã dja. Kãjmã djan arým kôt ajkamê.

¹⁰ Nhyam kam arým Matêu nhûrkwãkam tèn bôx ne arým ô kwý krêno nhÿ. Nhyam bẽnjadjwýr bajtemmã pi'ók kaprîo atom djwýnh krãptî bôx ne Jejumê ro'ã nhÿ. Nhyam we me axwedjwý ikô'ã nhÿ. Me krãptî ne me nhÿ. Jeju kôt ba djwýnh ne ar Matêumê ro'ã nhÿ. ¹¹ Nhyam mebê pardjêu arým me ja pumün arým Jejukôt ba djwýnh arkum,

—Je tô, djãm me wã axwe ngri got? Mýkam ne ar anhô ujarênh djwýnh me ro'ã ô kwý krêno nhÿ? Bẽnjadjwýr bajtemmã pi'ók kaprîo

atom djwýnhmê me axwemê ro'ã õ kwý krêno nhÿ, ane.

¹²⁻¹³ Nhyim Jeju arÿm ar kabên ma. Ar kute,

—Djãm me wã axwe ngri got? anhÿrja Jeju arÿm kuman arkum,

—Djãm me mex'ÿr ne me kane djwýnh mrã? Kati, me kanê'ÿrbit ne me kane djwýnh mrã. Badjwý ne ba me axwe'ÿr tẽ. Djãm we me amex'ÿr ne ba tẽ? Kati, me axwe'ÿr ne ba tẽ. Me tãm ne ba amiwÿr me ku'uw. Me amikam kaprîren wãnh axwemã irern iwÿr amijo akêxmã ne ba amiwÿr me ku'uw. Nhyim be, amrêbê: ne Metîndjwýnh me bakukãmãremã kum,

“Djãm me aje imã mry bôr djãm imã kînh?

Kati. Me amã me kaprî. Ja ne imã kînh”, ane.

Mÿj'ã ne Metîndjwýnh me bakukãmãremã ja jarê? Ja dja gar tẽn ama. Mÿkam? Bir, me axwe ne ba amikôt me ku'uw. Nãm ã Jeju mebê pardjêumã ane.

Me kukràdjã tùm'ã ujarênh.

Mak 2.18; Ruk 5.33

¹⁴Nhyim kam Djuão. Kubê ngômã me angjênh djwýnh. Djuãokôt ba djwýnh ar arÿm Jeju'ÿr bôx ne kum,

—Ar ba ne bar ije Metîndjwýnhmã amijajbur kumex. Mebê pardjêudjwý ne me kute kum amijajbur kumex. Nhyim be, akôt ba djwýnh ne ar kute kum amijajbur kêt. Mÿkam? ane.

¹⁵Nhyim Jeju tu amijã mjên jarên amikôt ba djwýnh ar'ã mjênmmê ro'ã ar ar ba jarên arkum,

—Ga, me kute abenã mjênmmê prômê rênha pumû. Djãm ar mjênmmê ro'ã ar baja kaprîin mÿr got? Arkati. Ar kînhkumrêx ne ar õ kwý krên rax. Adjÿm, dja apÿnh akati amrê mörjakam me Ar kubê mjêno tÿm ne mã o mō. Nhyim kam gêdja ar kaprîren arÿm Metîndjwýnhmã amijajburo ba. Nãm ã Jeju Djuãokôt ba djwýnh

arkum ane. Amijã ne mjên jarê. Ne amikôt ba djwýnh'ã ne mjênmmê ro'ã ar ar baja jarên arÿm ã arkum ane. Mÿj'ã ne me kute Ar kubê mjêno tÿmjã jarê? Bir, ta amijã ne arê. Jeju dja meo tÿm ne mã o mō. Kambit dja kôt ba djwýnh amijajburo ba.

¹⁶Be, ga, me kute jãm amim Jeju kukràdjã ny mar ne ajte kute jãm amim me kukràdjã tùm marja pumû. Me kute amê kukràdjã maro bakam umar mex kêt. Me kute mrãmri ne kubêkã ny kubêkã tùm'ã ir pyrãk ne ajte kute pidjô kangô ny mrykào ngôn tùm kam runh pyrãk. 'A ne Jeju ajte memã kum,

—Ga, me'õ nhõ kubêkã tùm ne arÿm 'yrja pumû. Nhyim kam arÿm kubêkã nyn pôn kêt. Djã ne me tùmja'ã kudji? Kati. Mÿkam? Bir, dja me kupõ nhyim arÿm nykam é abenmã wangij. Abenmã wangij ne arÿm tùmja kadjô. Nhyim kam arÿm 'yr nyja kute 'yr tùmja jakrenh mex ne. ¹⁷Ga, me'õ nhõ mrykào ngônha pumû. Me bakukãmãre ne me õ mrykào ngôn. Ga, mrykào ngôn arÿm tùm ne ngrãja pumû. Djã ne kam uba kangô ny ru? Kati. Mÿkam? Bir, dja nör 'ãtùm nhyim uba kangô arÿm kadjàn ajmrô nhyim ngôn arÿm igot tẽn arÿm ajkatôr. Nhyim arÿm kangô ajkapî nhyim ngôn arÿm punu ne. Be, kam mex rã'ã kadjy ne me kute mry kào ngôn ny, kà rerekrekambit kangô ny runh prãm. Nãm ã Jeju arkum ane. Gêdja me amim Jeju kukràdjã nybit maro ban arÿm mar mexkumrêx. Nhyim be, gêdja me amim me kukràdjã tùm djwý mar prãm ne arÿm umar mex kêt kumrêx. 'A ne Jeju memã ajarê.

Kute akubyn bënjadjwÿr krao tîn.

Mak 5.21; Ruk 8.40

¹⁸Kute memã ja jarênho ãmkam ne me'õ bënjadjwÿr 'ÿr bôx ne kute

kum rax jarênh kadjy tu parbê tÿm. Ne arÿm kum rax jarên kum,

—Arÿm godja ikra ni ty. Dja ga ikôt 'ÿr tèn 'ã anhikra dji gè arÿm tÿn ne, ane. ¹⁹ Nhyr arÿm kâjmã djan kôt tẽ. Kôt ba djwÿnhdjwÿ ne arkôt tẽ.

²⁰ Tẽ: nhyr me'õ nire kôt bôx. Kamrô apôx'ã ne arÿm amexbê 12 apêx. Nãm kôt bôx ne tu Jeju nhibûm kôt 'ã kubêkà jabu djâbit kupê. ²¹ Kute o anhÿr djwÿnhrà m ne ta arÿm amim,

—Ba gop 'ã kubêkâbit mãn kupên arÿm imex ne, ane.

²² Nhyr kam Jeju arÿm akêx ne omûn kum,

—Àpnhîre, on akînh. Ga ne ga tu amim ikamnhîxkumrêx ne arÿm amex ne, ane. Nhyr kam myt tâmkam mex ne.

²³ Nhyr kam Jeju ar tẽ. Tẽ:n kam arÿm bënjadjwÿr nhûrkwã 'ÿr bôx ne arÿm wadjã. Nhyr wãnh me kwÿ pore kakôro dja nhyr me kangao kumex. ²⁴ Nhyr memã kum,

—Me on ajmã. Djã nãm kurerer wã ty got? Kati. Nãm ôto nô, ane. Nhyr me arÿm 'ã keketo kumex. ²⁵ Ne arÿm kato. Nhyr kam arÿm 'ÿr tèn 'ÿr bôx ne kurerer nhikra 'amÿ. Nhyr arÿm tÿn ne kâjmã dja. ²⁶ Nhyr kam me arÿm pyka kunîkôt arênho ipôk ne.

Kute me punuo mex.

²⁷ Nhyr kam Jeju arÿm amû tẽ. Tẽ: nhyr me'õ no rã ar amãnhkrut arÿm kôt tẽ. Nãm ar kâj bê kum amijo àmra tèn mã kum,

—Dawi tâmdjwÿ gop amã ar ikaprî, ane. ²⁸ Nhyr arÿm kikremã wadjã nhyr ar no rã arÿm 'ÿr bôx. Nhyr ar kukij ne arkum,

—Djã ne gã m ar tu amim imarkumrêx? Ije ar ajo mex marja djãm mrãmri ne aje tu amim ja markumrêx? ane.

Nhyr ar kum, “Nà, Bënjadjwÿr djwÿnh”, ane.

²⁹ Nhyr kam arÿm ar no kupê ne arkum,

—Ar aje tu amim imarkumrêx kôt dja ba ã ar ajo ane, ane.

³⁰ Nhyr kam ar arÿm rît mex ne. Nhyr Jeju nêje arkum 'ã karôn kâj bê arkum,

—Kwãrîk wãnh me'ômã ijarênh kêt, ane. ³¹ Nhyr ate ar katon arÿm pyka kunîkôt arênho ipôk ne.

³² Nhyr kam me Jeju 'ÿr me'õo bôx. Me karô punu ne ar me'õo ba nhyr ô'ã kabên kêt nhyr me 'ÿr o bôx. ³³ Nhyr arÿm me karô janon kujate nhyr arÿm me aêrbê kabên mexkumrêx. Nhyr me krãptî: kam no tyn kumex ne abenmã kum,

—Mÿj me'õ ne kute me babê idjaerkam mÿjja pumûnh kêt ja'õ pumûnh? Arkati, ane.

³⁴ Nhyr be, mebê pardjêu ne me memã kum,

—Me karô punu nhô bënjadjwÿr kabênkôt ne kute me karô kujaêko ba, ane. Nãm mebê pardjêu ã Jeju'ã memã ane.

Kum me krãptî kaprî.

Mak 6.34

³⁵ Jeju ne krîrax kunîkôt memã ujarênh ny jarênho tẽ. Krîraxmê krî kryre kunîkôt memã arênho tẽ. Me bikprôn djâkam memã arênho tẽ. Bënjadjwÿr djwÿnh kute amim me utâr ne ar meo ba'ã ujarênh nyja ne kâj bê memã arênho tẽ. Ne ajte me punumê me kanê kunîo mexo tẽ.

³⁶ Ne kam me krãptî: pumû. Nãm me omûn arÿm kum me kaprî: Mÿkam? Bir, me katyk ne ate ar bakam. Me kute mrãmri ne kute mrykî'ãtomtio djuw mex djwÿnh kêt kam katyk ne ate ar ba pyràk. ³⁷ Ne kam kôt ba djwÿnhmã kum,

—Me kute Metîndjwÿnh mar prãmja ne me kumex. Nãm me kute mrãmri ne bãy arÿm abôr tyk ne kumexja pyràk. Nhyr be, Metîndjwÿnh'ã ujarênh djwÿnh ne me ngrêre kute bãykam me âpênh djwÿnh ngrêreja pyràk. ³⁸ Kam dja

gar me kadjy Metîndjwýnh 'uw gé me'ýr 'ã ujarênh djwýnh jano gé me memã arê nhym me kuman kam arým tu ahim markumrêx ne. Kute mrãmri ne me mrãnh ne kute me õ purkam bãy pumũnh ne mrãnh ne bõx ne kute kadjy me õ pur djwýnhmã arênh nhym me kute amũ kadjy memã arênh nhym me ban kute memã ê ja pyrãk. Dja gar ã me kadjy Metîndjwýnh 'wýro ane.

10

Kute ar kubê 12 janor.

Mak 6.7; Ruk 9.1

¹ Nhym kam amiwýr kõt ba djwýnh Ar kubê 12 'uw nhym ar bõx. Nhym ar kute kabênkõt me karõ punu janor ne kujaêk kadjy arkum amipyma jadjã. Nhym apýnh me punu djãri. Nhym apýnh me kanê djãri. Nhym ar kute kabênkõt meo mex kadjy arkum týx jadjã. Ne kam arým ar ano.

² Apýnh kute ar anorbê 12 nhidji jarênh kadjy ne ja.

Ximão. Idji 'õdjwý ne Pedru.

Ãngre. Kamybê ne Pedru.

Xijagu. Djebedêu ne kudji.

Djuão. Kamybê ne Xijagu.

³ Piripi.

Batormê.

Tõme.

Matêu. Kubê ne bẽnjadjwýr bajtemmã pi'ók kaprõo atom djwýnh.

Xijagu 'õdjwý. Aupêu ne kudji.

Tadêu.

⁴ Ximão 'õdjwý. Mekõt ne me kukràdjã'ã no týx.

Djuda. Idji nhikjêbê ne Ikadji. Tãmja ne Jeju kurê djwýnhmã kanga.

Apýnh kute ar anorbê 12 nhidji ne ja.

⁵ Ar ja ne Jeju ar ano. Nãm ar apênh djã'ã arkum karõn ar ano. Nãm arkum,

—Kwãrik wãnh me bajtemmã ar amõr kêt ne kwãrik wãnh pykabê

Xamarijkam krĩ'õmã ar adjãr kêt. ⁶ Mebê idjaer ne me no akunon ate ar ba kute mrãmri ne mrykĩ'ãtomti no biknor pyrãk. Me ja'ýr dja gar mõ. ⁷ Ne me'ýr bõx ne kãy bê memã kum, “Arým kãjkwakam Bẽnjadjwýr djwýnh kute pykabê amim õ me utãr ne ar meo ba 'ýr”, ane. ⁸ Dja gar me kanêo mex ne ajte me ã kajêkam tẽo mex ne ajte akubyn me tyko tũn. Ne ajte mekam me karõ punu janon kujate. Ba ne ba tu kajgo ar amã adjãpênh djã'ã karõ gar maro aba. Ikudjwa tu kajgo meo mexo aba. Kwãrik wãnh memã pãnh jarênh kêt. ⁹ Kwãrik wãnh kẽn karýr nãr kryt jaka nãr kryt kamrêkbê kobri me kute o õ pi'ók kaprõja kwãrik wãnh byr ne ar anhõ katõk'y djãkam ir kêt. ¹⁰ Kwãrik wãnh ar anhõ xakuo amõr kêt. Ar akã krãkã pýnh ne ar aparkã amãnhkrut ne ar anhõ kõ pýnh dja gar o mõ. Jabit dja gar o mõ. Ar anhõ mýjja ja'õ'ã kãtãm kwãrik wãnh o amõr kêt. Ar adjãpênh pãnh dja me ta ar amã ar anhõ mýjja ngã. Nãm ã arkum karõo ane.

¹¹ Ne kam ajte arkum,

—Dja gar krĩrax 'õmã wadjãn me'õ mexja jabej. Kum ar akĩnh dja gar abej. Dja ar amã aminhũrkwã jarê gar kambit anhwã. Me kurũm ar akatorkambit ajte anhwãrkwã 'õdjwý jabej. ¹² Dja gar me ũrkwã 'õmã wadjãn memã umar mex jarê. ¹³ Dja me mex ne kum ar akĩnh gar memã umar mex jarê nhym me arým ar akabên kõt mrãmri umar mexkumrêx. Nãr godja me kum ar akĩnh kêt jabej dja me umar mex kêt ne. ¹⁴ Godja me'õ kum ar akĩnh kêt ne kute akabên mar prãm kêt jabej aparkã'ã me õ pyka ka'u. Me ũrkwã kurũm nãr me õ krĩrax kurũm ar akator kutã ar aparkã'ã me õ pyka ka'u. Aje me kute akabên mar prãm kêtjao amirĩt nhym Metîndjwýnh kute omũnh ne amũ 'õkam kute memã pãnh jarênh kadjy me õ

pyka ka'u. ¹⁵ Ba ar amã arê gar ama. Amrêbê: me bakukãmãrekam ne me krîraxbê Xôtômamê Gomorakam axwekumrêx. Dja î Metîndjwýnh kute me axwemã pãnh jarênh kadjy akati bôx nhyim me arým tokry. Dja ajbir krîrax jakamdjwý me axwe pãnh tokry:. Ne tokryo Xôtômakam me jamê Gomorakam me ja jakrenh me:x ne. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx, ane. Jeju ã arkum 'ã karôo ane.

¹⁶ Ne kam ajte arkum,

—Dja ba ar ajano gar arým aje mrãmri ne mrykî'ätomti kute rop djâkrê katikôt ar ba pyrâk. Amijã ano tÿx kute mrãmri ne kangã amijã no tÿx pyrâk. Ne ar ajaxwe kêt kute mrãmri ne tut axwe kêt pyrâk. ¹⁷ Aminêje rît. Mÿkam. Bir, godja me ar ajo rôrôk ne ar ajo mō. Nhyim kam me krãptî kute ar akukjêr kadjy arým ar ajã akuprō. Ar ajã akuprō nhyim me arým ar akaprêprêk. Mebê idjaer bikprōnh djâkam ar akaprêprêk. Mry kã punuo ar akaprêprêk ne. ¹⁸ Imã ar adjâpênhkam dja me ar ajo rôrôk ne ar apa 'amÿn arým me bēnjadjwýr kabem ar apumjuw. Ne me bēnjadjwýr rûnh kabem ar apumjuw gar arým ijã memã amijarê. Nhyim me me bajtem kabem ar apumjuw gar arým ijã memã amijarê. ¹⁹ Godja me ar ajo rôrôk ne ar ajo mōn me kabem ar apumjuw kwârîk wãnh ar amikukãm amim, “Mÿj dja ba aminêje memã ikabên on”? anhÿr kêt. Mÿkam? Bir, myt tãmkam dja ar amã akabên jangij. ²⁰ Djãm ar ga dja gar amikabên jarê? Kati. Ar Abãm djwýnh Karō dja ar amã amikabên jarê gar arým amũ memã arê. Nãm Jeju ã arkum 'ã karôo ane.

²¹ Ne kam ajte arkum,

—Me kamy dja kurê djwýnhmã kamy kanga nhyim me arým me kupa. Nhyim me bãm djwý dja kurê djwýnhmã kra kanga. Nhyim me

kra dja me kum bãmme nã kurê ne memã ar kanga nhyim me ar kupa. ²² Imã adjâpênhkôt dja me kunî kum ar akurê. Dja gar ikôt ar aba tÿx rã'ã:n ijã adjukanga kêt ne kam 'ã aminhinomã amimê ba arým ar apytã. ²³ Godja me krîrax 'ôkam kum ar akurê ar ajo ajkê gar krîrax 'ôdjwýmã aprôt. Dja gar apÿnh mebê idjaer nhō krîraxkam me akreo tē:n o atēm nhinomã mēnh kêt ba arým bôx. Ba ije amijo inhî ba arým ar awÿr bôx. Nãm Jeju ã arkum 'ã karôo ane.

²⁴ Ne kam ajte arkum,

—Ë, djãm ar kute kabên mar ar o baja kute raxo ar ô ujarênh djwýnh jakrenh? Kati. Nâr, djãm ô âpênh kute raxo ô bēnjadjwýr jakrenh? Kati. ²⁵ Kute kabên mar ar o baja kute ar ô ujarênh djwýnh kôt ar amijo bakambit ne mex. Ô âpênh kute ô bēnjadjwýr kôt ar amijo bakambit ne mex. Ga, me kum ikurê ne imã me karō punubê Bedjêbu jarênhu baja pumũ. Djãm me kum ar akurê kêt mã? Kati. Ar gadjwý dja me ar amã mÿjja punu jarênh kume:x. Ar aje araxo ijakrenh kêt kam ne ikôt ar amijo abakam dja me ar gadjwý ar amã mÿjja punu jarênh kume:x.

²⁶ Djã nãm me kadjwýnhbê axweja bipdjur rã'ãmã? Kati, dja î amirît ne. Nhÿnh ne mÿjja bipdjur'ô me kute omũnh kêt mã? Ne nhÿnh ne me kute mÿjja pudjur'ô mar kêt mã? Adjÿm, dja î kunî amirît ne. Mÿjja pudjur, mÿjjao bipdjurja dja î kunî amirît ne. ²⁷ Ije akamãtkam ar amã mÿjja jarênh dja gar a'uri kãj bê memã arê. Ije ar ajamakri ijajkwa momokkam mÿjja jarênh dja gar kikre nhimōk po'ã djan kãj bê memã arê. ²⁸ Ne kwârîk wãnh gar amã me kute ar aparja pyma kêt. Me ja gêdja me ar akrãkãbit par kajgon kam ijukri kute ar akadjwýnhbê ajmã ar ajo kêt. Kati, ba ar amã arê. Me'ô pydji dja ga ar amã uma.

Kute me bñn ne ijukri me biknor tokry djâkam me rênh jabit dja ga ar amâ uma. Be, ba ar amâ are. Metîndjwýnhbit dja gar amâ uma. ²⁹ Kwênhne amânhrut ne pânhrigire, pânhrngônhrponh pydji. Nhyam kam kwênhr pydji pykabê tým ne arým ty. Djâm Abâm djwýnh kute mar kêt? Kati. Kute kwênhr mar. ³⁰ Ne ar akîdjwý kute mar. Arým Abâm djwýnh kute ar amâ abenâ ar akî'â akre mar. ³¹ Kam, djâm ar atîhr prâmmâ? Kati. Kwârîk wânhr. Te kwênhr krâptî: nhyam kum kwênhr kînh ngrire. Nhyam be, ar gajbit. Metîndjwýnh kum ar akînhkumrêx. Tâmh dja gar aman atîhr prâm kêt. Nâm Jeju â arkum karôo ane.

³² Ne kam ajte arkum,

—Kam me'ô kute amijo ipytâr ne me ipôkri memâ kum, “Ba ne ba ije amim Jeju mar”, anhyro baja. Badjwý dja ba tâmwâ'â kâjkwakam Ibâmmâ kum, “Nâ, ba inhôbikwa ne wâ”, ane. ³³ Nâr, dja me'ô me ipôkri memâ kum, “Kati. Ije Jeju mar kêt”, ane. Badjwý dja ba tâmwâ'â kâjkwakam Ibâmmâ kum, “Kati. Ije tâmwâ mar kêt”, ane.

³⁴ Djâm ibôx nhyam ikam me umar mexmâ? Kati. Dja ba bôx nhyam me arým imýr jabej abeno kurê djwýnh ne aben pa. ³⁵ Amrêbê: ne me me bakukâmâremâ kum,

“Dja me'ô my kum bâm kurê. Nhyam me'ô nire kum nâ kurê. Nhyam prô kum umrengêx kurê.

³⁶ Me'ô nhûrkwâkam dja ta ôbikwa kum aben kurê.”

Nâm me â me bakukâmâremâ ane. Jakam dja me imýr jabej â abeno ane. Me kute me bakukâmâremâ arênh kôt dja me â abeno ane.

³⁷ Godja gar ajô imâ, “Ba akôt apê”, anen amâ abâmbit nâr amâ anâbit kînh ne amâ ikînh ngrire ba arým imâ ikôt adjâpênh kînh kêt. Godja amâ akra mybit nâr amâ akra nibit kînh ne amâ ikînh ngrire ba arým imâ ikôt adjâpênh

kînh kêt. ³⁸ Dja gar ajô amâ ikôt atokry pyma ne ikôt aje anhô pîte'y mýnh prâm kêt ne ikôt abikamênh prâm kêt jabej ba kam imâ ikôt adjâpênhja kînh kêt. ³⁹ Dja gar ajô atînmâ aminên arým akuno. Nâr gar ibê aminê kêt nhyam me arým abî. Imâ adjâpênhkam arým abî. Kwârîk wânhr rã'â. Metîndjwýnh dja arým atînkumrêx kadjy apytâ ga arým kôt atîhr ne ar aba rã'â: rã'â ne. Nâm â Jeju arkum 'â karôo ane.

⁴⁰ Ne kam ajte arkum,

—Dja gar me'ýr bôx nhyam me kum ar akînh. Me kum ar akînh o arým kum badjwý ikînh. Ne kum ikînh o arým kum kute ijanor djwýnhdjwý kînh.

⁴¹ Dja Metîndjwýnh kukwakam memâ kabên jarênh djwýnh me'ýr bôx nhyam me kum kînh. Kubê Metîndjwýnh kukwakam memâ kabên jarênh djwýnhkam kum kînh. Metîndjwýnh dja kam arým memâ o pânhr ne. Metîndjwýnh kute kukwakam ujarênh djwýnhmâ âpênh o pânhr kôt dja arým memâ o pânhr. Dja me'ô katât kute amijo bakumrêx me'ýr bôx nhyam me kum kînh. Me'ô katât kute amijo bakam me kum kînh. Metîndjwýnh dja arým memâ o pânhr ne. Metîndjwýnh kute me'ô katât kute amijo bajamâ o pânhr kôt dja memâ o pânhr. ⁴² Dja me'ô ikôt ba djwýnh rax kêt'ô bôx nhyam me kum ngô ngâ. Me'ôja kute ikôt bakam kum ngô ngâ. Ba dja ba mrâmri o pânhr mex. Me kute o djuw mex ngrire jao pânhr mex. Nâm â Jeju arkum 'â karôo ane.

11

Djuã'o'ã ujarênh.

Ruk 7.18

¹ Ne arým kôt ba djwýnh Ar kubê 12mâ 'â karô pa. Arkum 'â karô pan kam arým amû tê. Pykabê Garrêjakam apýnh krî rûnh djâri kute memâ kukradjâ jarênh ne kute kâj bê 'ã me akre kadjy ne amû tê.

² Nhyam kam me Djuãomã Jeju jarê. Djuãobê ne ngômã me angjênh djwýnh. Me kute arým Djuãobê ijêkam ne me kum Jeju jarê. Nãm me Djuãomã kum,

—Jeju ne arým apýnh mýjja pumũnh kêt nhípêx, ane nhyam arým kuma. Kuman arým Jeju'ýr amikôt ba djwýnh ar amãnhkrut jano. ³ Ar kute Jeju kujêrmã ne Djuão ar ano nhyam ar arým 'ýr tẽn 'ýr bõx ne Jejumã kum,

—Metíndjwýnh kute me imã me'õ janor nhyam bõxmã, kute me imã arênhja djãm ga? Nàr kon godja gwaj me'õkam ama? Nãm ar ã Jejumã ane.

⁴ Nhyam Jeju arkum,

—Dja gar akubyn Djuão'ýr tẽn kum arê. Aje ajbir mýjja mar ne omũnhja kum arên kum, ⁵ “Me no rã arým rít mex. Nhyam me mrãnh kêt arým mrãnh mex. Nhyam me ã kajêkam tê arým mex. Nhyam me amakkre kêt arým amak mex. Nhyam me tyk akubyn tïn ne. Nhyam me õ mýjja kêtja nhyam me kàj bê memã ujarênh ny jarênh ba”, ane. Tãm dja gar aman Djuãomã arê gê kuma. ⁶ Dja me memã ijarê nhyam me ibê amijo akêx kêt, me ja ne me kĩnhkumrêx. Nãm ã Jeju Djuãokôt ba djwýnh arkum ane. Nhyam ar kuman arým katon tê.

⁷ Nhyam kam Jeju arým me krãptĩ:mã kum,

—Mýj ne ga me aje kapôt kukritkam omũnhmã mõ? Djãm Djuão kute bõti kòk djàbêrkam ari amijadjwýr pyrãk? Djãm ari memã kabên jadjuw? Kati. Nãm katàt memã kabên jadjwýrkumrêx. ⁸ Bir, mýj ne ga me aje omũnhmã mõ? Djãm Djuão ne kubêkã pãnh rax ne akrita jangij? Kati. Nãm kubêkã pãnh ngrire jangij. Bẽnjadjwýr rũnh nhõ kikretikam ne me kubêkã jakrita jangij. Nhyam be, Djuão ã kã kute anhýr kêt. ⁹ Nhyam bir, mýj ne ga me aje omũnhmã mõ? Djãm

Metíndjwýnh kukwakam memã ujarênh djwýnh? Nã. Tãm. Nhyam be, Djuão ne raxo kute Metíndjwýnh kukwakam memã ujarênh djwýnh kunĩ jakrenh. ¹⁰ Amrêbê: ne Metíndjwýnh imã 'ã ajarê. Djuão'ã imã ajarê. Nãm imã,

“Ota ba akukãm ajã ujarênh djwýnh'õ jano kute akukãm me akre nhyam me kute mar ne akutêp kute axwemã irern katàt amijo bamã.

Kute mrãmri ne me kute me bẽnjadjwýr rũnh kutêp katàt 'ã pry jadjwýrja pyrãk.”

Nãm ã Metíndjwýnh Djuão'ã imã ane. Amrêbê: me bakukãmãre bari. Nhyam me arým kabên man 'ã pi'ók no'ók ne. Ne kam me aben djô'ã arênh mõ:n arênh mõr tãmtã arým 'ýr o bõx. Tũ:mrãm me bakam-ingrãnyrekam Djuão arým kato. Katon arým abatãnh ne. Abatãnh ne arým ijã memã ujarênh ar ba. Me kute amrêbê Metíndjwýnh kabên'ã pi'ók no'ók kôt ne Djuão ijã ujarênh ar ba. Ikukãm meo mexo ba.

¹¹ Ngômã me angjênh djwýnhbê Djuão ne jakam raxo kute pykakam me kunĩ jakrenh. Djãm me'õ pykakam ar ba 'õ raxo kute Djuão jakrenh? Kati. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx. Nhyam be, dja ã kàjkwakam Bẽnjadjwýr djwýnh amim me utàn meo ba. Nhyam kam dja me kunĩ raxo Djuão jakre. ¹² Nhyam be, on jakam Djuão ra:x. Nãm memã arênh ban memã kum, “Kàjkwakam Bẽnjadjwýr djwýnh kute amim me utàn ne ar meo ba 'ýr”, anhýro ba. Nhyam kam me krãptĩ kuman amim Bẽnjadjwýr djwýnh mar prã:m. Me kute mrãmri ne me krãptĩ kute kikre ngriremã ngjêx prãm ne kute 'ã kute aben nhingãnhja pyrãk. Me kute ari 'ã ikjêo aben rênh ne 'ã kute aben nhingãnh kumex ja pyrãk. Ne jakam me kute o anhýr rã'ã. ¹³ Amrêbê: me me bakukãmãremã Bẽnjadjwýr djwýnh bõxmã arê.

Metîndjwýnh kukwakam ujarênh djwýnh aben kukâm Bênjadjwýr djwýnh bôxmã arê:. Môj djêdjwý arê: nhyam kam me bakamin-grãnyrekam Djuão arým katon ajte tãm jarê. Bênjadjwýr djwýnh bôx jarê. ¹⁴ Amrêbê: ne me me bakukãmãremã kum, “Dja me’ô kute Erij pyrãk bôx”, ane. Ba on ar amã me’ô jarê gar ama. Djuão ne kute Erij pyrãk ne arým bôx. Ar aje imar prãm jabej dja gar arým ima. Nãr ar aje imar prãm kêt jabej arým imar kêt. ¹⁵ Gop ar ajamak mex jabej tu amim ikabên ja markumrêx. Nãm ã Jeju me krãptimã ane.

¹⁶ Ne kam ajte memã kum,

—Je tô mýj got ba me akamin-grãny’ã akre? Mýj ne ga me aje urãk? Nã gãm me aje me prîre mýjja kam kînh kêt pyrãk. Ga me, me prîre kikre kabem krîn kute abeno bixaêr baja pumû. ¹⁷ Ar ja ne ar ar jamã kabên ne arkum, “Gwaj bakînh katio dja, gwaj babixaêro dja ne ngôtãx à’ãk”, ane.

Nhyam ar kum, “Waj, ar ibixaêr prãm kêtê. Ar itor prãm kêtê. Ar imã wã kînh kêtê”, ane.

Nhyam ajte arkum, “Gwaj bamýr kati mãn o nhý”, ane.

Nhyam ar, “Kê, wajre. Ar imã kînh kêtê. Ar imýr prãm kêtê”, ane.

Be, nã gãm me aje me prîre pyrãk ne amã ja kînh kêt ne ajte amã jadjwý kînh kêt. ¹⁸ Djuãobê ngômã me angjênh djwýnh ne me awýr bôx. Nãm amijajbu:n kute uba kangôo kôm kêt ne ar ba ga me amã kînh kêt ne kam we, “Nãm ajbã. Me karô punu ne ar o ba nhyam ajbã”, ane. ¹⁹ Nhyam be, ba ne ba nrãmri gêt amijo inhî ne me awýr bôx ne me akam idjakur iban kôt ikôm iba ga me amã ikînh kêt ne we ijã, “Kê, tãmwã ne kute àkur rûnhbit mar, kum uba kangô djãnhiti”, ane. Ne we ajte ijã, “Me kute bênjadjwýr bajtemmã pi’òk kaprîo

atom djwýnhmê me axweo bit ne ôbikwa ne”, anhýr ar o aba. Nhyam be, djãm Metîndjwýnh amak punu got? Amak me:xkumrêx ne prîre kute amikukãm mýjja kunî mar ne Djuão kute amijajbur ne ar bamã ano. Ne ajte amikukãm umarkam badjwý ijano. Ije amijajbur kêt mã ijano. Nhyam kôt me amak mex ne amikukãm umar, ar ipumûn kam ôkre kadjwýnhbê amim, “Mrãmri ne Metîndjwýnh mexkumrêx ne amê ar ano.” Nãm ã Jeju memã ane. Tãm ne ja.

*Kute krîraxmã watîre jarênh.
Mat 12.38; Ruk 10.13, 11.29*

²⁰ Nîjar krîraxkam ne Jeju mýjja pumûnh kêt ngrêre nhipêx nhyam me krãptî tu amim markumrêx. Nhyam kam arým me wãmã kabên’ô jarênh kêt. Nhyam be, amiwýr krîraxkam me ja ne Jeju arým memã kabên ne. Krîrax jakam ne arým mýjja pumûnh kêt krãptî nhipêx ne me punu krãptîo mex. Djã ne me amikam kaprîren wãnh axwemã iren ýr amijo akêx? Kati. Me kute ýr amijo akêx kêt. Kam ne arým krîrax jakam memã kabên ne memã kum,

²¹ —ÿ, watî:re Koradjikam me wã. Watî:re Bexadakam me wã. Dja ga me atokry rax ne. Ba ren me bajtem nhô pykabê Xirumê Xidôkam ren mýjja rûnhja, mýjja pumûnh kêtja kwý nhipêx nhyam ren me omûn ren arým amrêbê amim katon ren amikam kaprîren wãnh axwemã ire. Ne ren kute kum irero amirît kadjy kubêkã kukrebê exopa jangjên ren amijã mro prã kapî. Ne ren kam iwýr ren amijo akêx. Nhyam be kati, inhô me wýnhkam me ga, Koradjikam me gamê Bexadakam me gamê me akam ne ba te mýjja pumûnh kêt kwý rax ne ipêx ga me omûnh kajgo. Omûnh kajgon amikam akaprîre kêt ne wãnh ajaxwemã anhirer kêt kumrêx ne

aje iwÿr amijo akêx kêt-kumrêx ne.
 22 Ba me amã arê ga me ama. Dja ï kute me axwemã pãnh jarênh nhô akati bôx nhym Metîndjwÿnh me ajaxwemã pãnh jarê. Ga me kam arÿm pãnh atokryo me rîñã jakrenh mex. Ga me atokryo krîraxbê Xirumê Xidô jakrenh mex ne.

23 Ne kam krîraxbê Kapanakam me gadjwÿ djãm mrãmri me abênjadjwÿr rûnho kâjkwa'ÿr abôxmã? Kati, aparmãbit dja ga me me biknor tokry djãmã wadjã. Krîraxbê Xôtômakam me axwe: nhym Metîndjwÿnh arÿm meo akno. Ba ren mekam mÿjja pumûnh kêt nhîpêx kute me akam ije mÿjja pumûnh kêt nhîpêx ja pyrâk nhym ren me wãnh axwemã ire nhym ren krîrax arek ãm rã'ã. Krîraxbê Xôtôma ren arek ãm rã'ã. Nhym be, kati. 24 Ba me amã arê ga me ama. Dja ï kute me axwemã pãnh jarênh kadjy ô akati bôx. Dja Metîndjwÿnh memã pãnh jarê ga me kam arÿm atokry raxo Xôtômakam me ja jakrenh mex ne. Nãm ã Jeju krîraxkam me jamã ane.

Me katykmã 'ã ujarênh.

25-26 Nhym kam Jeju Bãmmã kum,
 —Djünwã, ota ga anhô kâjkwa, anhô pyka djwÿnh. Amã ne ba amikînh jarê. Nã gãm me amikukãm umarmê me kute mÿjja mar rûnhjabê mÿjja ja pudju. Ne kam me kute amijo prîre pràbê amijo rûnh kêtjamã mÿjjao amirît ne. Mrãmri Djünwã, nã gãm ã aje anhÿrkam mrãmri mexkumrêx. Ga adjukaprîkam ne ga amim me'ã karôn arÿm ã meo ane. Ba kam badjwÿ ikînhkumrêx ne wãm amã amikînh jarê, ane.

27 Ne kam ajte me krãptîmã kum,
 —Arÿm ne Ibãm imã ô mÿjja kunî kanga. Ba ibê Metîndjwÿnh Kra. Djãm me'ô ne kute prîne imar? Kati. Ibãmbit ne kute imar. Djãm me'ô ne kute prîne Ibãm mar? Kati. Bajbit ne ba ije prîne mar. Ije

me'ômã Ibãmo amirît prãmja ad-jwÿnhdjwÿ kute mar.

28 Pykakam me akukràdjã punu ne ga me aman kôt ar amijo aba. Ne kam arÿm akaprîre kute mrãmri ne me jênh pytî turn o ban kam kaprîja pyrâk. Kam ne ga me akatyn akaprî:re. Amrê me akunî iwÿr tèn ikam atyk djã kêt ne ikam akôkam kôt. 29-30 Nãm me mry bàri kute jênh bjêro mrãnh kadjy ne umar mex kadjy mutbê pîo kapa. Ikukràdjã mex ne kute mry mutbê pîo kapaja pyrâk. Dja ga me amim ikukràdjã mex man kôt ar amijo aba kute mrãmri ne me kute mry bàri mutbê pîo kapa ja pyrâk. Djãm aje ikukràdjã kôt ar amijo abakam adjumar punumã? Kati. Kam adjumar mexkumrêx. Adjumar mex kute mrãmri ne me kute mry mutbê pî kajkrito kapa ja pyrâk. Djãm ije me amã ino katormã? Djãm ije amijo idjamramã? Kati. Ba ne ba memã iprî mex ne meo iban ije amijo ingrîre kadjy amimar. Kam dja ga me ikukràdjã kôt ar amijo aba nhym me abê tÿx kêt-kumrêx ne. Kute mrãmri ne jênh kajkrit mrybê utî kêt pyrâk. Kam dja ga me ikukràdjã kôt ar amijo aban arÿm akadjwÿnhbê atyk djã kêt. Nãm ã Jeju me krãptîmã ane.

12

Pi'ók ràràr mÿr jabej me kum kurê.

Mak 2.23; Ruk 6.1

1 Ne kam pi'ók ràràrkam Jeju pur katikôt tẽ. Nhym kôt ba djwÿnh ar kôt môn arÿm kum prãm ne mômã bàygogo 'y nhikên mrãnhkôt ngãnh ne amijajkwamã rênho mô. 2 Nhym kam mebê pardjêu ar omûn kum,

—Je tô mã ne akôt ba djwÿnh ar arÿm nê? Pi'ók ràràrkam ne me tyk djã kêt djã. Me kute pi'ók ràràrjakam mÿjja jao anhÿr kêt. Me tûmre ne me ta kukràdjãkôt mã me babê uma. Me kute pi'ók ràràrkam

mÿjja kupênh kêt. Kambit ne me tyk djâ kêt djâ. Mÿkam ne akôt ba djwÿnh ar â ar o anhÿro ba? ane. ³Nhym kam Jeju memâ kum,

—Kê, djâm me aje Metîndjwÿnh kabên'â pi'ôk no'ôkjadjwÿ pumÿnh kêt? Djâm me aje me bakukâmârebê Dawi'â ujarênhja pumÿnh kêt? Ê, Dawi arkum prâ:m. ⁴Kum prâ:m nhym Dawi arÿm Metîndjwÿnh nhÿrkwâmâ wadjân djwÿ byn kukrên kam kôt ar têm jamâdjwÿ kungâ nhym ar arÿm kukrê. Djwÿ me kute Metîndjwÿnhmâ ôrja tâm ne kubyn kukrên arkum kungâ. Metîndjwÿnh nhô djwÿ ja ne me kâtâm kute kur kêtumrêx. Me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnhbit ne kute kur. Nhym be, Dawi ta ne tu kukrê. Nhym kam me kute kum axwe jarênh kêt. Djâm me aje ja mar kêt? Ga, me kute Dawimâ axwe jarênh kêtja pumÿ. Ne kam ikôt ba djwÿnhmêbit ar imâ ar ijaxwe jarê. Je tô mÿkam?

⁵Ba ajte me amâ arê ga me ama. Mÿj ne me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh pi'ôk rârârkam nê? Mÿj ne me me tyk djâ kêt djâ nhô akatikam nê. Djâm me aje me'â Môjdjê kukràdjâ mar kêt got? Djâm me aje 'â pi'ôk no'ôk pumÿnh kêt got ga me imâ akabên ne? Nâm me pi'ôk rârârkam Metîndjwÿnh nhô kikretikam tu âpênh ba. Ne kadjy kum mry bôro bao tu âpênh ar ba. Djâ ne Metîndjwÿnh kam memâ axwe jarê? Kati. Ga, me kute me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnhmâ axwe jarênh kêtja pumÿ. Ne kam ikôt ba djwÿnhmêbit ar imâ ar ijaxwe jarê. Je tô mÿkam?

⁶Ba ajte me amâ arê ga me ama. Ba ne ba Metîndjwÿnh nhô kikretikam ipydji irax ne ije kam me âpênh'â memâ karô djwÿnh. ⁷Ga me ren Metîndjwÿnh kute me bakukâmâremâ kabên jarênhja ma. Nâm memâ kum, “Djâm me aje imâ mry bôr djâm

imâ kÿnh?

Kati. Me amâ me kaprî. Ja ne imâ kÿnh.”

Nâm â Metîndjwÿnh me bakukâmâremâ ane. Ga me ren Metîndjwÿnh kabên ja man ren amâ me kaprî. Ne ren amâ me kaprîkumrêx ne ren ar axwe kêtjamâ axwe jarênh kêt.

⁸Ba me amâ arê ga me ama. Ba ije amijo inhÿ ne me awÿr irwÿk ne ba inhô pi'ôk rârârkam djwÿnh. Kam gêdja ba memâ, “Kwârîk wângh ga me kam mÿjja kupênh kêt nâr kon, dja ga me jakam apên nâr kam mÿjja kupênh kêt ne arek akrî”, ane. Tâm ne ja. Nâm â Jeju memâ ane. ⁹Ne kam arÿm amÿ tèn mebê pardjêu nhô me bikprôngh djâmâ wadjâ. ¹⁰Nhym me'ô nhikra nhikjê jarôxja me ikô'â nhÿ. Nhym me ja kute 'â axwe nhôr kadjy Jeju kukij ne kum,

—Djâm Môjdjê kukràdjâ kôt ne me me tyk djâ kêt djâ nhô akatikam meo mexo ba? Pi'ôk rârârkam meo mexo ba? ane.

¹¹Nhym memâ kum,

—Ba me amâ arê ga me ama. Godja me ajô anhô mryki'âtomti nhym pi'ôk rârârkam arÿm kre'ôkam tÿm. Djâm ate akrâmâ? Kati. Dja ga amâ kaprîn 'amÿn kaba. ¹²Nhym be, Metîndjwÿnh kum mryki'âtomti kÿnh ngrire. Nhym be, gu me ba ne kum me bakÿnhkumrêx. Kam me kute pi'ôk rârârkam meo mexkam Metîndjwÿnh kute memâ axwe jarênh prâm kêt. Mrâmri, me kute pi'ôk rârârkam meo mexkam ne me kute kukràdjâ kôt amijo ba mexkumrêx. Nâm â Jeju memâ ane.

¹³Ne kam arÿm me'ô nhikra jarôxjamâ kum, “Amrê anhikra katât”, ane. Nhym 'ÿr ikra katâto dja nhym arÿm kum mex ne. Kum ikra mex kute ikra nhikjê mexja pyrâk. ¹⁴Nhym mebê pardjêu ar mâ apôx ne o aben man abenmâ kum,

—Mÿj godja gwaj baje Jeju bîn kadjy on? ane. Nãm me ã Jeju'ã abenmã ane.

Memã prÿre'ã ujarênh.

Mat 11.29; Ruk 22.25; Dju r 13.1;

Pir 2.5

¹⁵ Nhyr Jeju arÿm ar kuman pyka wã kurÿm kato. Kato nhyr me krãpti: arÿm kôt mô nhyr arÿm me kunio mex. ¹⁶ Ne kam mã memã kum, “Dja ga me ipudju”, ane. ¹⁷ Amrêbê: ne Metÿndjwÿnh Jeju 'ã ajarê. Jeju dja memã prÿ mex ne memã kukràdjã jarê. Nhyr kam kabên jarênh djwÿnh Metÿndjwÿnh kukwakam amÿ me bakukãmãremã 'ã ajarên memã kum,

“Metÿndjwÿnh ne memã kum,

¹⁸ ‘Ota, ba arÿm amijo inhô àpênh pytã. Imã abê. Imã kÿnhkumrêx.

Dja ba kum Ikarô jano nhyr arÿm o ba. Nhyr arÿm apÿnh me bajtem ba djari memã 'ã ajarê. Ije meo mex nhyr me imã axwe kêtja 'ã memã ajarê.

¹⁹ Ne mekmê kabêno aben japanho ku'ê kêt. Ne memã àkjêro ku'ê kêt. Djãm kãj bê kabên nhyr me kute prykôt ôkre marmã? Kati.

²⁰ Me kaprÿre kute mrãmri ne bôti kajyr kaprÿre pyrãk djãm kute meo bikênhmã? Kati. Dja memã tÿx jadja nhyr me kam arÿm kÿnh ne.

Me kute amim imar rerekre kute mrãmri ne ngônhpôk nhô kadjàtnhÿ kÿm tyk ne akrax rerekreja pyrãk.

Djãm kute memã àkjêr nhyr me 'ã ukangamã? Kati. Dja memã kabên mex jarê nhyr me arÿm amim mar tÿx. Ne memã axweo àpanho tê:n kam arÿm meo mexkumrêx.

²¹ Nhyr kam apÿnh me ba djãkam me bajtem arÿm tu

amim markumrêx.’ Nãm ã Metÿndjwÿnh memã ane.”

Nãm ã Idjaij me bakukãmãremã ane nhyr me arÿm aben djô'ã arênhô mô:n arênhô môr tãmtã arÿm 'ÿr o bôx. Tÿ:mrãm me bakamin-grãnyrekam Jeju arÿm katon kam arÿm abatãnh ne ar ba. Ne kam arÿm memã prÿ mex ne memã kukràdjã jarênhô ba. Idjaij kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt ne memã prÿ mex ne memã kukràdjã jarênhô ban kam memã kum,

—Dja gar ipudju. Nãm ã Jeju memã ane.

Me kute Jejumã Xatanaj nhô àpênh jarênh.

Mak 3.20; Ruk 11.14

²² Nhyr kam me karô punu kute me'ôo baja me arÿm 'ÿr o bôx. Me karô kute o bakam ne no rãn kabên kêtumrêx. Nhyr kam arÿm o mex nhyr me aêrbê arÿm kabên ne rÿt mex. ²³ Nhyr me kunÿ kam no tyn abenmã kum,

—Bãrãm mrãmri got we kubê Dawi tãmdjwÿkumrêx, ane.

²⁴ Nhyr be, mebê pardjêu arÿm me kabên man arÿm abenmã kum,

—Djãm Metÿndjwÿnh kukwakam ne Jeju bôm ar me karô punu rênho ba? Kati. Me karô punu nhô bÿnjadjwÿrbê Bedjêbu. Bedjêbu kukwakam ne bôm ar me karô punu rênho ba, ane. Xatanaj'ã ne me Bedjêbu jarên ã abenmã ane.

²⁵ Nhyr kam Jeju tu me kadjwÿnhbê me kabên man memã kum,

—Me karô punu ne Xatanajmã àpênh ar ba. Djãm mrãmri ne ba we Xatanaj kukwakam ô àpênh kujaêko iba? Kati. Dja me aben djwÿnh tãm kum aben kurê nhyr kurê djwÿnh arÿm meo apêx. Nãr, me ô krÿrax tãmkam nãr ô kÿkre tãmkam me krÿja godja me ja tãm kum aben kurê jabej mÿj dja me kam nê? Bir, kam dja me arÿm aben ngrãn abenbê ajmã. Djãm

mrãmri ne ba we Xatanaj kukwakam ò àpênh kujaeôko iba? Kati. Djâm Xatanaj kum ò àpênh kurê? Kati. ²⁶ Be, Xatanaj ren kum ò àpênh kurên kujate nhym ren ò àpênh arÿm aben ngràn abenbê ajmâ. Ren me abenbê ajmâ nhym ren arÿm kubê me ò bënjadjwÿr kêt. Nhym be, kati. Xatanaj kum ò àpênh kurê prâm kêt. Ba ren we Xatanaj kukwakam ò àpênh kujate nhym ren Xatanajdjwÿ kum ò àpênh kurê. Nhym be, kati. Xatanaj kum ò àpênh kurê prâm kêt. ²⁷ Ba ren Bedjêbu kabênkôt ren bôm ar me karô punu rênho iba nhym ren mÿj kabênkôt ne anhô àpênh bôm ar me karô rênho ba? Me jadjwÿ ne me bôm me karô punu rênho ba. Djâm me adjwÿnhdjwÿ ne me we Xatanaj kabênkôt ar bôm me karô rênho ba? Ga me ren memâ ja jarê nhym ren me amâ. “Je tô djâm Xatanaj ta kute ò àpênho bikênho ba got?” ane. ²⁸ Nhym be kati, Metîndjwÿnh puma puroobit ne ba ar bôm me karô rênho iba. Ga, kôt arÿm Metîndjwÿnh me awÿr bôxja pumû. Metîndjwÿnh kute me apytâr ne me akadjy bënjadjwÿr ne kute me ajo bamâ me awÿr bôxja pumû. Ja dja ga me ama. Nâm â Jeju memâ ane.

²⁹ Ne kam memâ kum,

—Nâr, mÿj dja me me'ô tÿx nhûrkwâmâ àr on? Kute kubê nèkrêxo prôt kadjy me'ô tÿx nhûrkwâmâ àr on. Bir, dja me me'ô tÿm ne uwpre. Ne kam arÿm ûrkwâmâ wadjàn kubê nèkrêxo prôt ne, ane. Mÿj'â ne me'ô tÿx jarê? Bir, Xatanaj'â. Dja me Xatanaj kumrêx djuwpren kam arÿm amim ò me ja pytà. Ja'â ne Jeju â memâ ane.

³⁰ Ne kam ajte memâ kum,

—Me'ô kum ikînh kêt ne arÿm mrãmri ijo kurê djwÿnh ne. Ne ar ikôt ba kêt ne arÿm kam amijâ, “Ba dja ba ate ikrân ar mrâ. Amidjwÿnhbit dja ba amiman amijo mrâ”, anen ate ar ba. ³¹ Kam

ba me amâ arê ga me ama. Me kute mÿjjao bikênh kunîkôt Metîndjwÿnh kute me axweo biknor prâm. Ne me kute Metîndjwÿnh japrÿ kunîkôt kute me axweo biknor prâm. Metîndjwÿnh kute me axweo biknor ne wânih mekam ngrykmâ irer prâm. Nhym be, me kute Metîndjwÿnh Karô japrÿkambit ne Metîndjwÿnh mekam ngryk rã'â ne. ³² Godja me'ô ijâ kabên punu jarênh jabej ije amijo inhî'â kabên punu jarênh jabej Metîndjwÿnh dja axweo akno ne kam ngryk kêt. Nhym be, godja Karô'â kabên punu jarênh jabej Metîndjwÿnh dja axweo biknor kêt ne. Ne kam kam ngryk rã'â ne. Jakam dja ngryk rã'â. Amrê akubyn Kra bôx'â akati môrkamdjwÿ dja kam ngryk rã'â.

³³ Djâm pidjô punukam pidjô djàn apôx got? Nâr kon, djâm pidjô mex, pidjô djànajakam pidjô punu apôx got? Kati, apÿnh pidjô bàri djâri ne kam ô apôx. Ô ne parbê rôrôk ne ikwân kam bàrio amirît nhym me kôt kum apôx. ³⁴ Me akamingrânÿre ne ga me abê iry. Me ajaxwekam djâm me aje akabên mex 'ô jarênh prâm? Arkati. Ê, me ôkre kadjwÿnhbê ne me mÿjja kumex ma nhym kam amrê bôm ajkwa krekremê ôto'ÿr apôx nhym me kam arênho ba. Arênho ban kam arÿm memâ amijo amirît. Mex nâr axwe jao memâ amijo amirît. Kute mÿjja ô kute pidjô bàrio amirît ja pyrâk. ³⁵ Nâm me ôkre kadjwÿnhbê kabên punu kumex man arÿm kabên punuo memâ amijo amirît. Nhym me ajte ôkre kadjwÿnhbê kabên mex kumex man arÿm kabên mexo memâ amijo amirît. ³⁶ Ba me amâ arê ga me ama. Amrê memâ axwe pânih jarênh djâ nhô akati môrkam dja ga me amikôt Metîndjwÿnhmâ amijarê. Me aje amrêbê akabên kajgo, akabên punu jarênh kunîkôt kum arê nhym arÿm me ama.

37 Kam amrêbê me akabên mex jabej dja akabên mex kôt me amâ amex jarê. Nâr, amrêbê akabên punu jabej dja akabên punu kôt me amâ ajaxwe jarê ga me arým me biknor tokry djâkam akuno. Nâm â Jeju me krâptimâ ane.

Me kute kum mÿjja pumũnh kêt nhipêx'ã wÿr.

Mak 8.11; Ruk 11.29

38 Nhyam kam Môjdê kukràdjâ mar djwÿnhmê mebê pardjêu kwÿ Jejumâ kum,

—Ujarênh djwÿnh, dja ga mÿjja pumũnh kêt'õ nhipêx ba me omũn kôt ama, ane. Nhyam memâ kum,

39 —Me akamingrãnyre ne ga me ajaxwen mÿjjakôt ari Metĩndjwÿnhbê amijo akêxo aba. Ga, me kwÿ kum prõ djwÿnh kĩnh ngriren kute ar mebê prõo àkĩnho baja pumũ. Me gadjwÿ ne ga me amâ Metĩndjwÿnh kĩnh ngriren mÿjjakôt ari kubê amijo akêxo aba. Ne ate kam ije me amâ mÿjja pumũnh kêt nhipêx'ã ijwÿro aba. Kati. Ije me amâ ipêx ga me aje omũnh prãm kêt-kumrêx. Dja ba amijo kute Metĩndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnhbê Djônaj pyrâk. Tãm dja ga me omũn imâ akator jabej. 40 Me bakukãmãre Djônaj ne tep rax tikkrekam nõ nhyam 'ã akatin akatin akati nhyam arým kato. Badjwÿ dja ba ã amijo anen kênkrekam nõ nhyam ijã akatin akatin akati ba arým ikato. Ba ne ba amijo inhĩ ne bõx. Dja ba ã amijo ane. Jabit dja ga me omũ.

41 Djônaj ne krĩrãxbê Niniwekam me akreo tẽ nhyam me arým amikam kaprĩren wãnh axwemã iren Metĩndjwÿnh'ÿr amijo akêx. Nhyam be, ba ije iraxo Djônaj jakrenh mex ne ba jakam me akuri djan te me amâ idjujarênh ar iba. Djã ne ga me me kudjwa amikam akaprĩn wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwÿnh'ÿr amijo akêx? Kati. Me aje wãnh ajaxwemã anhirer

kêt-kam dja Niniwekam me wã arým pãnh me amâ ajaxwe jarê. Me akamingrãnymã arê ga me me biknor tokry djâkam akuno.

42 Be ga, aparmã onĩj pyka 'õdjwÿkam bẽnjadjwÿr rax nija pumũ. Bẽnjadjwÿr ni Xaromã'o'ÿr tẽ:, 'ÿr tẽm 'iry:n arým 'ÿr bõx. Kute krã mexkôt marmã 'ÿr bõx ne arým kuma. Nhyam be, ba ije iraxo Xaromão jakrenh me:x ne ba jakam me akuri djan te me amâ idjujarênh ar iba. Djã ne ga bẽnjadjwÿr ni kudjwa ajamak mex ne ima? Kati. Ga me aje imar kêt-kumrêx. Me aje imar kêt-kam dja bẽnjadjwÿr ni ã arým pãnh me amâ ajaxwe jarê. Me akamingrãnymã arê ga me me biknor tokry djâkam akuno, ane.

43 Ne kam ajte me karõ punu'ã ajarênh memã kum,

—Me karõ pydjim kute ar me'õo baja ne arým kurũm katon tẽ. Ne kam te ar mrã, ngõ kêt-kam ar mrã, te ajte me'õmã àr ne tyk djã kêt-mã ar mrã. 44 Ne kam amim,

—Ba inhũrkwã kurũm ikatorja'ÿr tẽ, ane. 45 Ne kam amim badjã tũmja'ÿr tẽn 'ÿr bõx ne omũ nhyam arým mexkumrêx. Me karõ'o kute o ba kêt nhyam prĩne kre mex nhyam arým kam mÿjja katãt. Nhyam kam kadjy mã me karõ punu'ÿr tẽ. Ne kam mekam me kwÿ japrõn 'ÿr meo mõn meo bõx. Nãm me karõbê 7 ne o bõx ne me'õjamã meo wangij nhyam kam mekam ar ba. Kute me karõ punubê 7 ne o bõx tãm ne axweo kute õbê pydji kute ar o ba tũmja jakrenh mex ne kam arým o punu rax ne. Kãjbê punuri ne kãjbê punu nhyam be, kute kubê 7 ne o bõxja ne arým o punu rax ne. Dja ã me akamingrãnyre ajaxwekam me karõ punu me ajo ane, ane. Nãm Jeju ã memã ane.

*Nãmê kamyre'ã ujarênh.
Mak 3.31; Ruk 8.19*

⁴⁶ Jeju me krăptî:mă kabêno dja nhyim nâmê kamyre ar axikôt apôx ar bôx ne bôm ku'ê. Ne kute kum kabên jarênhmă. ⁴⁷ Nhyim me'ô 'yr tên kum,

—Ë, onîj anâmê akamy ar amă kabên, ane.

⁴⁸ Nhyim Jeju me'ômă kum,

—Be, ije me'ômă inâmê ikamy jarênh kadjy mÿj dja arkam kute? ane. ⁴⁹ Ne kam kôt ba djwÿnhmă kum,

—Ota, inâmê ikamy ne ja. ⁵⁰ Dja gar Metîndjwÿnh kînh kadjy kabên man kôt ar amijo aba. Ba kam arÿm ar amă ikamyre năr ikanikwÿnh năr ină jarê. Năm ă Jeju arkum ane.

13

Bàygogo'ă ujarênh.

Mak 4.1; Ruk 8.4

¹ Ne kam akati tămkam Jeju kikre kurûm katon tên arÿm imôti mÿrri nhÿ. ² Nhyim kam me krăptî: 'ă akuprô. Nhyim kam arÿm mebê tên kăkam nhÿ nhyim me krăptî: arÿm ngô mÿrri kum dja. ³ Nhyim kam arÿm apÿnh kukrădjă djari'ă memă mÿjja jakren memă 'ă ajarê. Ne memă kum,

—Ë, ô pur djwÿnh ne kute ô purkam bàygogo kremă 'yr o tē. 'Yr o tēn o bôx ne kam ar 'yo ukabêr mră, ane. Năm me kute mÿjja kre kadjy tu mÿjja 'yo akabê, bàygogo 'yja ne me kute purkam kremă o mrăn kam purkam o ukabêr mră. Kute mrămri ne me kute katêbări 'yo ukabêr mrănhja pyrăk.

⁴ Jeju memă kum,

—Be, me'ô ne ar bàygogo 'yo ukabêr mră. Nhyim 'y kwÿ prykam rôrôk. Nhyim kwênh prîne kuku. ⁵ Nhyim kwÿ kên po'ă pyka purorrekam rôrôk. Nhyim kam pyka purorrekam ingrôt kukră kêtumrêx. ⁶ Nhyim kam kÿjrûm myt nhÿn arÿm 'y nhingrôt ga nhyim kajot ne arÿm ty. Arê jabjê kêtam ne ty. ⁷ Nhyim 'y kwÿ mrÿnhîkam

rôrôk ne kam mrÿnhîmê ro'ă ingrôt. Nhyim kam prîne o akno. ⁸ Nhyim 'y kwÿ pyka mexkam rôrôk ne ingrôt ne kam abatânhe ne. Ne arÿm apÿnh bări ku'ê djari nhyim kwÿ iyy jabjê nhyim kam 'y mexti:re. Nhyim kam 'y'ă akre kubê 100. Nhyim kwÿ iyy mexkumrêx nhyim 'y'ă akre kubê 60. Nhyim kwÿ kăjbê iyy mex nhyim 'y'ă akre kubê 30. Năm ă Jeju Metîndjwÿnh kukrădjă'ă apÿnh mÿjja jakren 'ă ujarênh o ane. ⁹ Ne ajte memă kum,

—Gop me ajô ar ajamak mex jabej tu amim ikabên markumrêx, ane.

¹⁰ Nhyim kam kôt ba djwÿnh ar 'yr bôx ne kum,

—Mÿkam ne ga apÿnh kukrădjă djari'ă memă mÿjja jakren memă mÿjjabit'ă ajarê? ane.

¹¹ Nhyim arkum,

—Bir, djăm me kunî kute ikukrădjă marmă? Kăjkwakam Bēnjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utăr ne ar meo ba'ă ikabên kukrădjă ja djăm me kunî kute marmă? Kati. Ar gajbit ije ar amă arênh o amirît gar aje marmă. Nhyim be, me wăbê ne ba udju ne. ¹² Be, me kwÿ kute ikukrădjă markumrêx ja dja ba mă memă mÿjja krăptî jarê nhyim me arÿm mÿjja krăptî ma. Nhyim me kwÿ mă kute ikukrădjă mar kajgojabê dja ba ikukrădjăo apdju. Kute ikukrădjă mar kajgojao apdju. ¹³ Me wă kute mar kajgokam ne ba memă mÿjjabit 'ă ajarê. Ba apÿnh kukrădjă djari'ă memă mÿjja jakren memă mÿjjabit'ă ajarê. Me kute ikukrădjă mar kajgo wă ne me amrêbê: me bakukămăremă arênh memă kum,

“Me te memă mÿjja jakre nhyim me omÿnh kajgon mă amim omÿnhkumrêx kêt.

Nhyim me te memă mÿjja jarê nhyim me me kabên maro krîn mă mar kêt. Mă mÿjja'ă me

kabên kute amijakreja mar kêt ne.”

Nãm me ã me wã'ã me bakukãmãremã ane. Me kute ikukràdjã mar kajgo'ã ne memã arê. ¹⁴ Me bakukãmãre Idjaij ne amrêbê: me kute imar kajgowãmã kabên jarê. Nãm Metîndjwýnh kukwakam memã kum,

“Dja ga me maro aku'ên mã mar kêt. Mã kukràdjã'ã mýjja kute amijakreja mar kêt. Ne omũnh kajgon mã amim omũnhkumrêx kêt. Mýkam?

¹⁵ Bir, arým ga me adjumar djãkam ajamakke kêt. Me aje ajamako mar kêt mã ne ga me arým ajamakke jadu.

Ne aje anoo omũnh kêt mã tu ano ngôr.

Nã gãm me aje mar kêt mã ã ibê amijo ane. Aje ikukràdjã'ã mýjja kute amijakreja mar kêt mã ã ibê amijo ane.

Ne aje adjumar djãkam mar kêt mã ã ibê amijo ane. Me aje iwýr amijo akêx ba ije me ajo mex kêt mã ã ibê amijo ane.”

Nãm ã me bakukãmãre Idjaij me kute ikabên mar kajgomã ane. Nhym me bakukãmãre aben djô'ã arênho mō:n arênho mōr tãmtã arým me wã'ýr o bōx. Tū:mrãm me bakamingrãnyrekam ne me wã ã ikukràdjã mar kajgoo ane.

¹⁶ Nhym be, djãm ar ga ne gar ã anomê ajamako ane? Kati. Ar ga ne gar ano atemã ne aje omũnhkumrêx. Ajamakke ne atemã ne aje markumrêx. Kam ar akĩnhkumrêx. ¹⁷ Ba ar amã arê gar ama. Djãm ar aje mýjja pumũnh ja ne me bakukãmãre kute omũnh? Djã ne Metîndjwýnh kukwakam ujarênh djwýnhmê me katãt kute amijo bamê kute omũnh? Kati. Djãm ar aje mýjja mar ja ne me kute mar? Kati. Me krãpti ne amrêbê te kute omũnh ne mar prãmje. Kam, ar gajbit ne gar aje omũnh

ne aje mar. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx.

¹⁸ Kam ba ar amã arê gar ama. Ije ikabên kukràdjã'ã me'õ kute bãygogo 'yo ukabêr jakreja dja gar ama. ¹⁹ Kãkwakam Bẽnjadjwýr djwýnh kabên ne me arým me'õmã arê. Metîndjwýnh kute amim me utãr ne kute ar meo ba'ã kabênja kum arê nhym arým mar kêt ne. Mýj'ã kute kabên jakreja mar kêt ne. Nhym ate Xatanaj jãm meo amijakren mebê Metîndjwýnh kabêno akno. Me kute tu amim markumrêx nhym Metîndjwýnh kute kubê me utãr karõ ne jãm meo amijakren mebê Metîndjwýnh kabêno akno. Bãygogo 'y kwý prykam rôrøk ne ja.

²⁰ Kênkam 'y rôrøk ja ne me kute amim Metîndjwýnh kabên mar 'iry kêt ne kangaja'ã amijakre. Nãm me myt tãmkam Metîndjwýnh kabên man bit kum kĩnhkumrêxo tēm kajgo. ²¹ Kute tu amim markumrêx kêtê. Ajkwaobit ne kute mar. Kute 'y nhingrõt ne arê jabjê kêt kam tẽmbê tykja pyrãk. Kute amim mar 'iry kêt nhym ate apýnh me kaprĩ djãri 'ýr bōx nhym arým kanga.

²² Mrýnhĩkam 'y rôrøkja ne me kute Metîndjwýnh kabên mar ne kam ate ajte kute jãm mýjja marja'ã amijakre. Nãm me arým Metîndjwýnh kabên man kam 'ãno ãm kêt ne amim, “Mýj dja ba nẽn inhõ kwý krên mex ne inhõ kubêkã mex? Ikanêkam mýj dja ba nê?” ane. Nãm pykakam mýjjabitkam ar no katon axwe umar. Ne kam amim pi'ók kaprĩo atom rax prã:m ne ajte nêkrêxo atom rax prã:m. Djãm kute amim mýjjao atom raxkam mrãmri umar mex? Kati. Bir, me arým õ mýjja rũnhkam mrãmri umar punukumrêx. Ga, mrýnhĩ kute bãygogoo bikênh nhym kam ijj kêtja pumũ.

²³ Ga, me'õ bãygogo 'yo ukabêr tẽ nhym ajte kwý pyka mexkam rôrøkja pumũ. Nhym kam arým

ingrôt ne abatàn ne. Abatàn ne arým iyykam 'y kume:x. Me kwýdjwý ne me memã Bēnjadjwýr djwýnh'ã kabēn jarē nhym me arým tu amim markumrēx. Ne kam maro amũ amikamēn arým mar rax ne. Mar rax ne arým ukaprīkumrēx. Me kwý ne me ukaprīti:re kute mrāmri ne bāri kwýkam iyy mexti:re nhym kam 'y kubê 100 pyrāk. Nhym me kwý kājbe ukaprī kute mrāmri ne bāri kwýkam iyy mexkumrēx nhym kam 'y kubê 60 pyrāk. Nhym me kwý kājbe ukaprī kryre kute mrāmri ne bāri kwýkam iyy mex nhym kam 'y kubê 30 pyrāk. Me ukaprīkumrēx nhym Metīndjwýnh arým mekam kīnhkumrēx. Mekam kaprīre kētkumrēx. Nām ã Jeju arkum ane.

'Ê 'y'ã ujarēnh.

²⁴ Ne kam Jeju ajte kabēn kukrãdjã'ã pur 'õdjwý jakren memã 'ã ajarēn memã kum,

—Kājkwakam Bēnjadjwýr djwýnh dja pykakam amim me kwý pytàn ar meo ba. Kam dja meo ajkij. 'Ã ne pur amijakre. Purkam ne me'õ 'y mex rēnhõ tē. Ne o tē:n arým kre pa. ²⁵ Ne kadjy ate krã. Nhym me õt mýrri kurē djwýnh arým pur'ýr bõx. 'Ýr bõx ne kam 'ê 'ymē bõ nhi-jymē akrõ 'ymē rēnhõ tē. Bãyogo 'y mex nhiby 'ê 'y rēnhõ tē:n arým kre pa. Kre pan arým mã tē. ²⁶ Nhym kam bãyogo ingrôt ne abatàn ne iyy ajkapī. Nhym 'édjwý arým kam kume:x ne.

²⁷ Nhym kam õ àpēnh ar arým õ pur djwýnh'ýr bõx ne kum, "Bēnjadjwýr, 'y mexbit ne ga purkam arēn kre. Mýj ne arým ajmã pur kam nē nhym kam 'ê kume:x"? ane.

²⁸ Nhym arkum, "Gwaj bakurē djwýnh'õ ne kam 'ê 'y rē", ane. Nhym õ àpēnh ar kum, "Dja bar 'ê kaba", ane.

²⁹ Nhym arkum, "Kati. Gar ren 'ēmē ro'ã bãyogo kaba. ³⁰ Kwārīk wānh ro'ã abatàn gē prý ngrã ba 'ýr ê djwýnh jano. Kam dja ba ê djwýnh arkum, 'Dja gar 'ê kumrēx karwàn 'āpren kum adjã gē xēr. Nhym be, bãyogo dja gar o atom ne inhõ bãyogo nhõ kikremã o wadjàn adjwý', ane. Dja ba ã kum ane." Nām ã õ pur djwýnh arkum ane. Nām ã Jeju memã ujarēnhõ ane.

Metīndjwýnh kute me utār ne meo ba.

Ruk 13.18

³¹ Ne kam ajte kabēn kukrãdjã'ã motadu 'y jakren memã kum,

—Kājkwakam Bēnjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utār ne ar meo ba ne kute mrāmri ne me'õ arým õ purkam motadu 'y kre nhym abatàn pyrāk.

³² Motadu 'y ne kryreo kute apýnh 'y jakrenh. Nhym be, arým abatànham abatànho kute purkam djwý kunī jakrenh. Arým abatàn kute pī pyrāk. Nhym arým àkmē kwēnh apýnh pa'ã ku'ê. Nām ã Jeju arkum ane. Me kute amim Jeju marmã nhym arým ja pydjīn kadjy amima nhym arým ja kadjy amiman 'ã tým nhym ja kõt 'ã tým nhym ja 'ã tým nhym arým 'ã krãptī ne. 'Ã ne 'y kryre ja jakre.

³³ Ne kam ajte kabēn kukrãdjã'ã djwý nhigot djã jakren memã kum,

—Kājkwakam Bēnjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utār ne ar meo ba ne kute mrāmri ne djwý nhigot djã djwýkam bimàn tēm pyrāk. Me'õ nire ne djwý nhigot djã byn arým djwý djõm raxkam kapī. Djwý'ã akreo amānhkrut ne ikjékēt. Nām djwýkam kapīn o akã nhym arým prīne djwýkam ajmã, ane. Jejudjwý dja amim me utāro tēn kam arým pyka kunīkõt amim me kwý pytàn ar meo ba.

³⁴ Jeju kute memã mýjja'ã ujarēnhja kunī ne kukrãdjã'ã akre. Ne kam me krãptī:jamã mýjjabit'ã

ajarê. Djâm kute kukràdjà 'ô'ã mýjja jakre kêt ne tu kukràdjàbit memã arê? Kati. Nãm kukràdjà'ã memã mýjjabit jakren memã 'ã ajarê. ³⁵ Me bakukãmãre ne Metĩndjwýnh kukwakam memã ja'ã ajarê. Jeju memã ujarênh ja'ã ajarê. Amrêbê: ne memã kum, “Kukràdjà'ã dja ba memã mýjjabit jakren memã 'ã ajarê.

Adjâkam mýjja bipdjur ne bipdjur rã'ã dja ba arým 'ã ajarê”, ane.

Nãm ã me bakukãmãre Metĩndjwýnh kukwakam memã ane. Ne kam me aben djô'ã arênhõ mō:n arênhõ mōr tãmtã arým 'yr o bōx. Tū:mrãm me bakamingrãnyrekam ne Jeju katon arým ã memã ujarênhõ ane. Me bakukãmãre kute memã ujarênh kôt ne Jeju arým amikabên kukràdjà'ã mýjjabit jakren memã mýjjabit 'ã ajarê.

³⁶ Ne kam arým me krãptĩ jano nhym me mã mō nhym arým kikremã wadjã. Nhym kôt ba djwýnh ar arým 'yr bōx ne kukijn kum,

—Ajbir me kute purkam bãygogo 'y mex nhiby 'ê 'y rênho tēm'ã adjujarênhja mýj'ã ne amijakre? Ar imã arê bar kuma, ane. ³⁷ Nhym arkum,

—Bir, ba ne ba amijo inhĩ ne ruw. Ba ijã ne me'õ kute purkam 'y mex rênh ja. Ijã ne me'õja amijakre. ³⁸ Pyka kunĩkôt me kunĩ'ã ne pur amijakre. Me kute Bẽnjadjwýr djwýnh mar'ã ne 'y mex amijakre. Me kute Xatanaj kôt ar amijo baja'ã ne 'ê amijakre. ³⁹ Xatanaj'ã ne kurê djwýnh kute purkam 'ê 'y rênhja amijakre. Mýjja kunĩ kute aminhinomã amimênh djã nhõ akati'ã ne bãygogo atom djã nhõ akati amijakre. Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh'ã ne me kute bãygogo djê djwýnhja amijakre.

⁴⁰ Kute ê djwýnh kute 'ê jarênh ne o atom ne kum adjãr nhym xêt pyrãk, dja Metĩndjwýnh kadjy

mrãnh djwýnh ã me axweo ane. Me kute aminhinomã amimênh djã nhõ akatikam me axweo ane. ⁴¹ Ba ije amijo inhĩ dja ba amũ ikadjy mrãnh djwýnh jano nhym me arým me axweo kunĩo atom. Bẽnjadjwýr djwýnh kute pykakam meo bajakam me axweo kunĩo atom. Me kute me axwe'ã memã ãpnênhmê me axweo kunĩo atom. ⁴² Ne kam me arým me biknor tokry djâkam me kumê. Wãnh ne me amim ngyryk ne tokry djãje amijanên ar ãmra ba. ⁴³ Kam dja me Bãm djwýnh amim me katãt kute amijo baja pytãn ar meo ba. Nhym kam me axweja kurãm dja me arým me:xkumrêx nhym me kum me kĩ:nhkumrêx kute mrãmri ne arým myt katorkam me kum kĩnh pyrãk. Gop me ajõ ar ajamak mex jabej tu amim ikabênja markumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Apýnh mýjja'ã ujarênh.

⁴⁴ Ne kam ajte arkum,

—Kãjkwakam Bẽnjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utãr ne ar meo ba ne me kum kĩnh. Kute mrãmri ne kute me kum nêkrêx pãnh rax kĩnh pyrãk. 'A ne nêkrêx pãnh rax amijakre. Pykakam ne me'õ nêkrêx pãnh rax jadjãn o apdju nhym atemã me'õja arým 'yr bōx ne kum katon kaban kam kĩnhkumrêx. Me'õja nêkrêx pãnh raxkam kĩnhkumrêx ne ajte pyka tãm kam nêkrêx pãnh rax jadjãn o apdju. Me'õ kute kubê o ãkĩnh karõ o apdju. Ne amim, “Ba on pykao inhõn kam ije nêkrêx pãnh rax jadjãr djão inhõ pyka”, ane. Ne kam arým õ mýjja kunĩo atom ne memã kungãn pãnh pi'õk kaprĩ by. Ne kam arým pi'õk kaprĩo amim pyka byn o õ. Ne urokam kute kam nêkrêx pãnh rax jadjãrjao õ.

⁴⁵ Kam, ajte kãjkwakam Bẽnjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utãr ne ar meo ba ne me kum kĩnh. Kute mrãmri ne kute me kum nêkrêx pãnh rax kĩnh pyrãk.

'Ă ne angà pãnh raxdjwÿ amijakre. Kam ne me'õ kute angà byrmã abej ar mrã. ⁴⁶ Ne kam arÿm angàja pãnh ra:xmã kato. Ne amim, "Ba on angà pãnh raxjao aminhõ", ane. Ne kam amũ tẽn õ mÿjja kunĩo atom ne memã kungãn pãnh pi'òk kaprĩ by. Ne kam angàja pãnh rax pãnh memã pi'òk kaprĩ ngãn arÿm o õ. Nãm ã Jeju arkum ane.

⁴⁷ Ne kam ajte arkum,

—Kàjkwakam Bẽnjadwÿr djwÿnh dja pykakam amim me utàn ar meo ba. Kam, dja me axwemã pãnh jarẽ. 'Ă ne kryreti amijakre. Imõtikam ne me kryreti mẽ nhym arÿm apÿnh tep krãptĩ kum wangij nhym me arÿm unẽ. ⁴⁸ Ne arÿm ipukam bjêro mõn akãx'ã kumẽ. Ne kam arÿm tep kabio nhÿ. Nãm tep mex ne kãrwàn kaxnokaikam o atom. Nhym be, tep punu ne me rũm kurẽn kanga. ⁴⁹ Mÿjja kunĩ kute aminhinomã amimẽn dja nhõ akatikam dja me ã meo ane. Dja Metĩndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh apõx ne me'ÿr bõx ne meo ajkij. Me axweja me katõt kute amijo bajabẽ meo ajkij. ⁵⁰ Ne kam arÿm kuwy djakam me axwe mẽ. Kam dja me amim ngryk ne tokry djaje amijanên ar àmra ba, ane.

⁵¹ Ne kam arkum,

—Djã ne gar arÿm mÿjja markumrẽx? Mÿjja'ã ije apÿnh mÿjja jakreja djã ne gar arÿm markumrẽx? ane.

Nhym ar kum,

—Nã. Mÿjja'ã apÿnh mÿjja kute amijakreja bar ije markumrẽx, ane.

⁵² Nhym kam arkum,

—Aj, tãm ne ja. Arÿm ne ba mÿjja krãptĩ'ã ajarẽ gar ama. Kàjkwakam Bẽnjadwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utàn ar meo ba'ã ne ba mÿjja krãptĩ jakren ar amã 'ã ajarẽ gar arÿm ama. Arÿm ar aje markam ar aje õ kikre djwÿnh pyràk. Õ kikre djwÿnh ne õ nêkrẽx jadjwÿr djakam mÿjja nymẽ mÿjja

tũmo põx. Ar aje uràk. Ar abẽ memã kukràdjã jarẽn djwÿnh ne gar arÿm memã kukràdjã ny jarẽn ajte memã kukràdjã tũm jarẽ. Tãm ne ja. Nãm ã Jeju arkum ane.

Õ pyka djwÿnhkam bõx.

Mak 6.1; Ruk 4.16

⁵³ Jeju apÿnh kukràdjã'ã memã mÿjja ja jakren memã 'ã ajarẽn kam arÿm o ino re. Ne kam arÿm mã tẽ. ⁵⁴ Ne kam arÿm õ pyka djwÿnhkam tẽn bõx. Bõx ne arÿm me bikprõnh djakam tẽn wadjã. Ne kam arÿm memã kukràdjã jarẽ. Memã arẽ nhym me arÿm kam no tyn kumex ne abenmã kum,

—Tõ, mÿj me'õ ne kum me kukràdjã ja jarẽ nhym arÿm ã amak mexo ane. Mÿj me'õ ne kum arẽ nhym arÿm ã mÿjja nhipẽxo ane. Mÿjja pumũnh kêtikumrẽx ne arÿm ipẽx nhym kumex. ⁵⁵ Be, kubẽ ne pĩ kênh djwÿnh kajgo kra. Marij kurũm ne kato. Kõt ar apõxjabẽ Xijagumẽ Jõdjemẽ Ximãomẽ Djudamẽ. ⁵⁶ Kanikwÿnhdjwÿ ar me baro'ã ar ba. Tõ mÿj me'õ ne kum kukràdjã ja jarẽ nhym maro ba? ane. ⁵⁷ Me ã abenmã anhÿro ban kam kubẽ kĩnh no kati.

Nhym Jeju amijã memã kum,

—Metĩndjwÿnh kukwakam memã ujarẽn djwÿnh dja pyka kunĩkõt ba nhym me kum mex jarẽnho ba prãm ne. Nhym be, õ pyka djwÿnhkam me jabit ne me ari aprÿo ba. Õbikwa djwÿnhkam ar ajbit dja me ari aprÿo ba, ane.

⁵⁸ Ne kam arÿm te kute õ pyka djwÿnhkam me krãptĩ mex prãmje. Me kute amim tu kamnhĩxkumrẽx kêtikam te kute meo mex prãmje.

14

Me kute Djuão mut krã'ÿr.

Mak 6.14

¹ Nhym kam me amũ Jeju jarẽnho ipòk ne. Nhym kam mebẽ idjaer nhõ bẽnjadwÿr raxbẽ Erodji arÿm

me kute Jeju jarênhja ma. ² Ne kam arîk Jejuo Djuão ne ô àpênhmã kum, —Ngômã me angjênh djwýnhbê Djuão arým akubyn tîkam ne ar ba. Be, tyk ne akubyn tîkam ne arým mýjja pumûnh kêt nhîpêxo ba, ane.

³⁻⁴ Be, Erodji kute bîn kêtri ne Djuão Erodjij'ã kum kabên ne. Erodji ne Erodjijo prô. Nãm 'ã kum kabên ne kum,

—Metîndjwýnh kukràdjã kupa'ã ne ga akamyrebê prô'ýr mô, ane. Nhyim kuman arým ngryk ne. Ne arým 'ýr me krâkamngôn jano nhyim me arým o tým ne kubê ijê. ⁵ Nhyim kam bit kute me anor nhyim me kute bînmã. Nhyim be, kati. Me krãptî: ne me 'ã abenmã kum,

—Djuãobê ne Metîndjwýnh kukwakam memã ujarênh djwýnh, ane. Me krãptî kute ã anhýrkam ne Erodji arým kum me krãptî pyman Djuão bîn kêt.

⁶ Nhyim kam Erodji rwýk djã nhô akati arým bôx. Bôx nhyim me arým ro'ã àkuro nhý. Nhyim Erodjij kra arým memã to. Memã to nhyim Erodji kum kînhkumrêx. ⁷ Kum kînhkam ne kum,

—Mýj ne ga amã kînh? On imã mýjja'ô jarê ba arým amã kungã. Amã ikabên kajgo kêtumrêx. Metîndjwýnh ne arým ima, ane. ⁸ Kraja kum tor djwýnhràmm ne nã arým Djuão krã'ã kum karôn kum,

—Dja kum akînh ga Djuão krã'ã kum apnê, ane. Nhyim kam arým kum to nhyim kum kînh. Kum kînh ne kum mýjja jarênh mãmджи nhyim arým kuma. Ne nã kabên man arým Erodjimã kum,

—Dja ga ngômã me angjênh djwýnhbê Djuãoja ngôn purortikam krã djàn o bôx ne imã angã, ane. ⁹ Nhyim kam bënjadjwýr rax arým kuman kaprîren amim,

—Je, arým ne ba mrãmri kum ikabên jarênh mãmджи nhyim Metîndjwýnh arým ima. Ba arým

kam te ije kum, “Kati”, anhýr prãmje. Ibu'ã me jadjwý ne me arým mrãmri ikabênkumrêx ma, ane. Ne kam arým ô àpênhmã kum, “Me kum angã”, ane. ¹⁰ Ne 'ýr me ano nhyim me mebê ijê djã'ýr môn arým 'ýr bôx. Ne kam arým mut krãta. ¹¹ Mut krãtan ngôn purortikam krã djàn o tèn arým kureremã kungã. Nhyim kumýn o tèn arým nãmã kungã. ¹² Nhyim kam Djuãokôt ba djwýnh ar 'ýr tèn 'ýr bôx. Ne kam Djuão nhî mýn o tèn arým adjã. Ne kam Jeju'ýr tèn 'ýr bôx ne kum arê nhyim arým kuma.

Kute mebê 5.000o djuw mex.

Mak 6.30; Ruk 9.10; Djur 6.1

¹³ Nhyim kam ate arwãkam ýr kadjy kãkam nhýn arým nox ne. Nhyim kam me arým arênh ma. Arênh man arým krîrax kurüm kôt mô. Pykakôt ar ibej mô. Ar ibej mô:n arým akãx nhikjêkam Jeju kutêp akuprô. ¹⁴ Nhyim Jeju ar ngôkôt môn arým akãx'ýr bôx. 'Ýr bôx ne arým kã dji. Nhyim kam Jeju arým wabin me krãptî: pumû. Me omûn arým kum me kaprî:. Kum me kaprîn arým me kanêo mexo dja.

¹⁵ Meo djan kam arým amykry mex ne. Nhyim Jeju kôt ba djwýnh arým 'ýr bôx ne kum,

—Arwãkam ne gwaj ar baba nhyim arým amykry mex ne. On me krãptîmã arên kum, “Me amû krî kryremã môn djwý jamýn anhô kwý krê”, ane. Dja ga ã memã ane, ane.

¹⁶ Nhyim arkum,

—Kati. Kwãrîk wãnh amû me môr kêt. Ar ga dja gar memã mýjja ngã nhyim me arým kukrê, ane.

¹⁷ Nhyim ar kum,

—Jakam ne djwý kubê 5bit ne tep amãnhkrutbit, ane.

¹⁸ Nhyim arkum, “Amrê imã o tê”, ane. Nhyim kam ar arým 'ýr o bôx. ¹⁹ Nhyim kam me bôkam ýrmã memã arê. Ne kam arým djwý

kubê 5mê tep amãnhkrutja jamÿ. Amÿn kãjmã kãjkwa pumÿn djwÿmê tepo Metÿndjwÿnhmã amikÿnh jarê. Kum amikÿnh jarên arÿm djwÿ kokij. Djwÿ kokjêro dja:n mã kôt ba djwÿnh arkum ôro dja. Arkum ôro dja: nhyr ar mã memã ôro mrã. ²⁰ Memã ôro mrã: nhyr kam me kunÿ kukrên arÿm ajne. Nhyr kam ar arÿm aÿm karwãnho mrã. O mrãn arÿm kaxnokaikam kungij ne o ipu. O ipun arÿm 'ã akre. Kam kaxnokai ipu kubê 12 ne 'ã kãtãm ne dja. ²¹ Be, me my kute krên 'ã akre kubê 5.000. Ne ijukri me niremê me prÿre'ã akre kêt. Be, me kunÿ ne me arÿm ô kwÿ krên mex ne arÿm ajne.

Ngô'ã tēm.

Mak 6.45; Djur 6.15

²² Nhyr kam Jeju kôt ba djwÿnh arkum,

—Aj mã, kãkam nhÿ. Dja gar ikukãm akãx nhikjê mã rê. Ba 'ÿr me ano gê me mã mō, ane. Nhyr ar arÿm kãkam nox ne mō. ²³ Nhyr arÿm me krãptÿ'ÿr tãn memã kum,

—Aje, me on ajmã. Ba on, ane. Ne kam Metÿndjwÿnhmã kabên kadjy krãnh'ã tãn wabi. Nhyr kam arÿm akamãt nhyr ate krãnhkam nhÿ. ²⁴ Nhyr ar kãkam mōrja arÿm imôti nhipôkri mō. Mō: nhyr kôk ar kutã àbêr tÿx. Àbêr tÿx nhyr ngô arÿm ar'ã kã japÿno mō.

²⁵ Apÿno mō: nhyr arÿm ôkrên'ãnh kã. Ôkrên'ãnh kãr pydji nhyr Jeju arÿm tu ngô rax'ã arkôt tẽ. ²⁶ Ngô'ã arkôt tẽ nhyr kôt ba djwÿnh ar arÿm omÿ. Ngô'ã tẽmkôt omÿn arÿm madjã kretin abenmã kum,

—Ota amrê me karõ'ô gwaj bakôt mō, anen arÿm umaje amra.

²⁷ Nhyr kam arkum,

—E kum, ba ne ba wãm ar akôt tẽ. On ar akÿnh ne ar atÿn prãm kêt, ane.

²⁸ Nhyr Pedru kum,

—Djãm mrãmri gakumrêx? Ga atêmkumrêx jabej amiwÿr ijwÿ ba wãm akudjwa ngô'ã awÿr tẽ, ane.

²⁹ Nhyr kum, “Amrê iwÿr tẽ”, ane.

Nhyr Pedru arÿm Jeju'ÿr tẽmmã ngôkam ruw ne arÿm ngô'ã tẽ. ³⁰ Ngô'ã tãn arÿm ngô pumÿ. Kôk djãbêr tÿx kute ngô djãkã tÿxkôt omÿn arÿm tÿn prãm. Tÿn prãm ne arÿm àr tẽ. Ngômã àr tãn arÿm amran kum, “Bênjadjwÿr djwÿnh, gop ipytã”, ane.

³¹ Nhyr Jeju on pa 'amÿn kum,

—Aje amim imar rere:kre. Mÿkam ne ga amim, “Djãm mrãmri ne Jeju kute ngô ja mar”, anen amim imar rerekre?

³² Nãm ã kum ane nhyr ar arÿm kã'ÿr bôx. Ne kam arÿm wabi. Wabi nhyr kôk djãbêr on amikrãtan anhikrê ne. ³³ Amikrãta nhyr kãkam ar 'ÿrja arÿm parbê kônkrão nhÿn rax ma:ro nhÿ. Ne arÿm kum,

—Mrãmri abê Metÿndjwÿnh Krakumrêx, ane.

³⁴ Ne kam ar arÿm akãx nhikjê mã rên kam arÿm kã dji. Ar pykabê Djene'ã kã dji. ³⁵ Nhyr kam me arÿm Jeju nokre pumÿn amÿ memã arê. Nhyr kam me arÿm bu'ã pyka kunÿkôt me'ÿr me ano nhyr me me'ÿr mō. Me'ÿr mōn nhyr me arÿm kuman Jeju'ÿr me punu kunÿo bôx.

³⁶ Nhyr me arÿm kum,

—Ba me akã japkredit kupên arÿm imex ne, ane. Ne me kunÿ kute kupênja arÿm prÿne mex ne.

15

Tu mÿjja krên'ã ujarênh.

Mak 7.1

¹ Nhyr kam mebê pardjêumê Môjdjê kukrãdjã mar djwÿnh krÿraxbê Djeruxarê kurÿm mōn Jeju'ÿr bôx. Me ô kwÿ krên kadjy ne me aminhikra pônho ba. Me kukãmãkjê kukrãdjã kôt me we Metÿndjwÿnhmã mex kadjy ne me

kum aminhikra pônho ba. 'Á ne me Jejumã kabên ne kum,

² —Mýkam ne akôt ba djwýnh ar me kukâmãkjê kukràdjã mar kêt ne kam amikrà ar o ba? Nãm ar kute aminhikra pônho kêt ne tu aku, ane.

³ Nhyem Jeju memã kum,

—Djãm mrãmri Metíndjwýnh kukràdjã kôt ne ga me me akukâmãkjê kukràdjã jarê? Kati. Atemã. Ga me atemã akukâmãkjê kukràdjã ja'ã ano týt ne Metíndjwýnh kukràdjã mar kêt. Ne kam arým kam amikrà ar o aba. ⁴ Ba me amã arê gar ama. Metíndjwýnh ne me bakukãmãremã 'ã karôn memã kum, “Me amã abãmmê anã jabên ar kabên ma”, ane.

Ne ajte memã kum,

“Me'õ arým bãm'ã nãr nã'ã, ‘Gê Metíndjwýnh o ajkê’, anhýr jabej gê me tu kubí”, ane.

Me kum bãmmê nã ar abemã ne Metíndjwýnh ã me bakukãmãremã ane. ⁵ Nhyem be, djãm me ga ne ga me amã abãmmê anã jabê? Kati. Ga me akukràdjã kôt arík memã kum, “Me ajõ godja anã nãr abãm mýjja'ã ajwýr jabej. Ne aje kubê anhõ mýjja nê prãm jabej kum, ‘Be, ba te ije amã òrmã. Aje mýjja 'ã ijwýr ba arým o Metíndjwýnh nhõ mýjja. Kam ba te ije amã òrmã’, ane. Dja ga me ã kum anen arým kubê nê nhyem kam arým pijãm ne”, ane. ⁶ Ga me aje ã memã 'ã karõo anhýrkam arým me nãmê bãmbê òdjý'ã memã adjãpnêho aba. Me kum ar abê kêt'ã memã adjãpnêho aba. Metíndjwýnh te memã 'ã karôn memã kum,

“Me amã abãmmê anã jabên ar kabên ma”, ane.

Nãm te memã ane ga me arým Metíndjwýnh kabên jao me kukràdjã kajgon kupa'ã memã akukràdjã punu ja jarên arým nãmê bãmbê òdjý'ã memã adjãpnêho aba. ⁷ Me ga ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metíndjwýnh mar mexo

aba. Mrãmri ne me bakukãmãre Idjaij me ajã kabên ne. Nãm Metíndjwýnh kukwakam me ajã me bakukãmãremã kum,

⁸ “Be, me ja ne me arík 'êx ne ajkwa kajgokam imã imex jarênho ban òkre kadjwýnhbê jãm ate ibê krãn ba.

⁹ Ne arík imã irax jarênho kajgoo ban 'êx ne me ta kukràdjã'ã memã kum, ‘Metíndjwýnh kukràdjã’, anhýro ba.”

Nãm ã Idjaij me ajã ane ga me akamingrãnyre ajêx ne akukràdjã kajgoo Metíndjwýnh kukràdjã memã arênho aba. Mrãmri ne me ajã arênhkumrêx. Nãm Jeju ã mebê pardjêu arkum ane.

¹⁰ Ne kam amiwýr me krãptí 'uw ne memã kum,

—Ê, dja ga me akuní iman ikabên markumrêx. ¹¹ Me kute apýnh mýjja'ã memã kum, “Ja dja ga ãm omü. Dja ga krên arým ajaxwe”, anhýro ba. Nhyem be, djãm me'õ mýjja 'õ krê nhyem Metíndjwýnh arým kum, “Ja ne ga krê. Arým ajaxwe”, ane? Kati. Me kabên punukam ne memã axwe jarê. Me ãkínhíkam ne memã arê. Me ari prõ, mjên kupa'ã kurê bakam ne memã arê. Me 'êxnhíkam ne memã arê. Apýnh axwe 'òkam ne Metíndjwýnh memã axwe jarê. Nãm ã Jeju memã ane.

¹² Kam kôt ba djwýnh ar 'ýr bõx ne Jejumã kum,

—Ê, mebê pardjêu kute akabên markam arým ngryk ne, ane.

Nhyem me'ã arkum,

¹³⁻¹⁴ —Ga, me no rã ne me amikukãm rít kêtja pumü. Kam me kute amipry mar kêt. Kam godja me no rã me no rã japrõ kute meo ba jabej nhyem arým amê kre'òkam tým. Mebê pardjêu ne me kute me urák. Nãm me 'êx ne memã, “Ba ne ba ije Metíndjwýnh mar”, anhýro ba. Nhyem be, kati. Me kute mar kêt. Ne kam te memã Metíndjwýnh'ã ujarênho ar ba nhyem

me adjwýnhdjwý kute Metíndjwýnh mar kêt. Mebê pardjêu 'êx ne kute memã anhÿro bakam dja Ibãm arým memã o pãnh ne me biknor tokry djakam me kumê kute mrãmri ne me kute 'ê kadjár ne rûm mênh pyrãk. Kwãrîk wãnh me rã'ã. Nãm ã Jeju mebê pardjêu'ã ane.

¹⁵ NhyM Pedru kum,

—Nã gãm ar imã, “Djãm me mÿjja 'õ krê nhyM Metíndjwýnh kum, ‘Ja ne ga krên arým ajaxwe’, ane? Kati”, ane. Tãm ne ga arê nhyM ar ibê bipdjur rã'ã ne. Mÿj'ã ne ga akabên jarê? Ar imã arê bar kuma. Nãm ã Pedru Jejumã ane.

¹⁶ NhyM Jeju arkum,

—Djãm ar gadjwý ar aje mÿjja mar kêt rã'ã? ¹⁷ Mÿjja me kute krên ne me tikkambit wangij. Ne kam atykmã arým apôx. ¹⁸ NhyM be, me ajkwa kurûm me kabên punu apôxja ne me kute amim mÿjja'ã karõ djã kurûm apôx. Kam Metíndjwýnh arým memã axwe jarê. ¹⁹ Me kute amim mÿjja'ã karõ djakam amim mÿjja punu'ã karõn arým me kurûm apôx.

Nãm me kute me par'ã amim karõ. Ne kute me prõ puro nãr me mjên puroo àkînh ne ro'ã ikwãja'ã amim karõ.

Ne prõ djwýnh nãr mjên djwýnh kupa'ã kurê'ã amim karõ.

Ne kute mÿjjao àkînh'ã amim karõ.

Ne memã 'êx'ã amim karõ.

Ne kute Metíndjwýnh japry'ã amim karõ.

²⁰ Me axweja kunĩ ne me kurûm apôx nhyM Metíndjwýnh arým memã axwe jarê. NhyM be, me kute aminhikra põnh kêt ne kute õ kwý krên ja ne Metíndjwýnh kute memã axwe jarênh kêt. Djãm ar aje ja mar kêt? Nãm ã Jeju kôt ba djwýnh arkum ane.

Me'õ nire bajtem kute tu amim kamnhïxkumrêx'ã ujarênh.

Mak 7.24

²¹ Ne kam Jeju arým mebê tẽ. Tẽ:n kam krîraxbê Xirumê Xidõ bu'ã pyka'ÿr bõx. ²² NhyM pykabê Kanaãkam me'õ nire pyka wãkam ar ba. Mebê idjaer ne me wão me bajtem. Me'õ nire kam ar ban arým Jeju'ÿr bõx. Ne kam kãj bê kum,

—Bênjadjwýr djwýnh, Dawi tàmdjwý, gop amã ikaprĩ. Me karõ punu ne ari ikrao bikênhõ ba, ane.

²³ NhyM tu kubê anhikrên itõ ne. NhyM kôt ba djwýnh ar 'ÿr bõx ne kum,

—Dja ga amũ ano gê tẽ. Nãm ari gwaj bakôt àmra tẽ, ane.

²⁴ NhyM arkum,

—Djãm me bajtem'ÿr ne Metíndjwýnh ijano ba tẽ? Kati. Mebê idjaer'ÿr ne ijano ba tẽ. Mebê idjaer ne me kute mrãmri ne mrykĩ'ãtomti no biknor pyrãk ne ate ar ba. Me ate ar ba ja'ÿr ne ijano ba tẽ, ane.

²⁵ NhyM kam arým ni bajtemja 'ÿr bõx. 'ÿr bõx ne arým parbê kõnkrão nhÿn ra:x man kum,

—Bênjadjwýr djwýnh gop ikôt o kangõn ikrao mex, ane.

²⁶ NhyM õ mebê idjaer'ã me prĩre jakren kum,

—Nok ba ren rop kraremã me prĩre nhõ djwý rẽ nhyM ren kam punure, ane. Djãm mrãmri ne djwý'ã ajarê? Kati. Kute meo mex djã'ã ne djwý jakren kum 'ã ajarê. Bir, Jeju ne jakam kute me bajtemo mex prãm kêt. Õ mebê idjaer'ÿr ne Metíndjwýnh Jeju jano. Kute õ mebê idjaerbit kumrêxo mexo bamã. Kam ne nimã kum,

—Nok ba ren rop kraremã me prĩre nhõ djwý rẽ nhyM ren kam punure, ane.

²⁷ NhyM nija arým amim,

—Ijã ne rop krare jarê, anen arým kum,

—Tukwa, mrãmri Bênjadjwýr djwýnh. Kôt ne ga arê. NhyM be, godja wãnh õ wýnh nhõ pïponh krakri djwý jaũm rôrõk. Aũmbit dja rop krare kukrê. Kam gop badjwý

ibê rop krare pyrâk tu imã ikrao mex, ane.

²⁸ Nhyam Jeju kum,

—Me'õ nire, ga ne ga tu amim ikamnhĩx me:xkumrêx. Akabên kôt ne ba arým akrao mex, ane. Nhyam myt tãmkam kra arým mex ne.

Kute mebê 4.000o djuw mex.

Mak 8.1

²⁹ Nhyam kam Jeju arým pyka ja kurũm tẽn imõtibê Garrêja'yr tẽn 'yr bõx. Ne kam arým krãnh'ã tẽn wabin nhỹ. ³⁰ Nhyam me krãptĩ: arým 'yr bõx. Nãm me 'yr me punuo mõn 'yr meo bõx. Me mrãnh kêtme me no rãmê me kabên kêtme apỹnh me kukràdjã punumê apỹnh me punu djã 'õdjwỹ krãptĩ:ja ne me 'yr meo mõn meo bõx ne Jeju parbê me adju:w nhyam arým meo mex ne. ³¹ Jeju meo mex nhyam me krãptĩ: arým me omũ. Me kabên kêt arým kabên mex. Me apỹnh kukràdjã punu arým kukràdjã mex ne. Me mrãnh kêt arým mrãnh mex ne. Me no rã arým rĩt mex ne. Nhyam me arým me omũn te kute marmã mekam no tyn kumex. Ne kam arým mebê idjaero ba djwỹnhmã rax jarê. Metũndjwỹnhmã rax jarêho kume:x.

³² Nhyam kam arým amiwỹr kôt ba djwỹnh ar ku'uw nhyam ar bõx nhyam arkum,

—Imã me krãptĩ:ja kaprĩ. Me iro'ã krĩ'ã arým akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêx. Ne kam arým me õ mýjja kêt. Nok ba ren me kum prãmkam ren amũ me ũrkwãmã me ano nhyam ren pry konenh ren me arým rerekre nhyam ren tyk djã me kupa, ane.

³³ Nhyam kôt ba djwỹnh ar kum,

—Kapôt kukrit jakam ne gwaj te me krãptĩ:ja kadjy djwỹ kume:x prãmje. Mýj got gwaj me kadjy nê? ane.

³⁴ Nhyam Jeju arkum,

—Mýj ne ar anhõ djwỹ kute? ane. Nhyam ar kum,

—Djwỹ kubê 7. Tepprãredjwỹ ngrêre, ane.

³⁵ Nhyam kam arým me krãptĩmã 'ã karõn kum,

—Pykabê dja ga me nhỹ, ane. Nhyam me kam arým nhỹ. ³⁶ Nhyam kam arým djwỹ kubê 7 jamýn tepprãre jamýn o Metũndjwỹnhmã amikĩnh jarê. Ne kam kokij ne mã kôt ba djwỹnh arkum kungã nhyam ar mã me krãptĩmã adjuw. ³⁷ Nhyam kam me kunĩ kwỹ krẽn arým ajne. Nhyam kam me arým aũm karwãn kaxnokaikam kungij. Kungij nhyam arým kaxnokai ipubê 7 ne 'ã kãtãm. ³⁸ Be, me my kubê 4.000 ne õ kwỹ krê nhyam me niremê me prĩre'ã akre kêt. ³⁹ Nhyam kam arým amũ me anon kam kã'õkam nhỹ. Ne kam nox ne pykabê Madara'yr mõn 'yr bõx.

16

Kute kãjkwa kurũm mýjja'õ nhĩpêx'ã me kum à'wỹr.

Mat 12.39; Mak 8.11

¹ Nhyam mebê pardjêumê mebê xadjudjêumê Jeju'yr bõx ne mrãmri kubê Metũndjwỹnh Krakumrêx jabej kum,

—Goja kãjkwa kurũm mýjja pumũnh kêt'õ nhĩpêx bar omũn kôt ama, ane.

² Nhyam memã kum,

—Arým myt djãrmã nhyam myt ngjêx djãkam kãjkwa kamrêk. Ga me kam 'ã abenmã kum, “Dja kryràam kãjkwa mex”, ane. ³ Nãr, arým myt katormã nhyam myt apõx djãkam kãjkwa kamrêk ne kakrã kumex ga me kam 'ã abenmã kum, “Akati jakam dja na kumex”, ane. Me ga ne ga me amijo ajêx ne amijo Metũndjwỹnh mar mex. Aje kãjkwa mex mar nãr aje kãjkwa punu mar. Mýkam ne ba me akam ar ibari mýjja pumũnh kêt kwỹ nhĩpêx ne me amã mýjjao amirĩto iba ga me ja mar kêt ne? Ga me omũnh kajgon amim, “Je tã mýj'ã”? anhỹr kajgon mar kêtukumrêx. ⁴ Me ga

akamingrãnyre ne ga me ajaxwen mýjjakôt ari Metîndjwýnhbê amijo akêxo aba. Ga, me kwý kute kum prô djwýnh kînh ngriren kute mebê prôo àkînhô baja pumû. Me gadjwý ne ga me amã Metîndjwýnh kînh ngriren ari kubê amijo akêxo aba. Ne kam me aje omûnh kadjy ije me amã mýjja pumûnh kêt nhípêx jabej. Djãm kam ije me amã ipêxmã? Kati. Ije me amã ipêx me aje omûnh prãm kêtumrêx. Dja ba ï amijo Metîndjwýnh kukwakam ujarênh djwýnhbê Djônaj pyræk. Dja ga me jabit pumû, ane. Tyk ne akubyn tîn'ã ne ã Jeju memã ane. Ne kam arým mebê akêx ne mã tẽ.

Djwý nhigot djã ã ujarênh.

Mak 8.14

⁵ Ne kam ar imôti'ã rên akàx nhikjêmã bôx. Nhyam kôt ba djwýnh ar djwýo amak kêt katin arým Jejumã arê. ⁶ Nhyam arým me kukràdjã kajgo kôt ar amijo ba kêt kadjy arkum kabên ne arkum,

—Ga, me kute djwý nhigot djã djwý djômkam kapînja pumû. Nhyam arým djwý tÿx me:x ne. Ar gadjwý dja gar me kukràdjã man kôt ar amijo aban arým ajaxwe mex ne. Mebê pardjêu kukràdjã nàr mebê xadjudjêu kukràdjã dja gar aman kôt ar amijo aban arým ajaxwe me:x ne. Ar amijã ano tÿx ne me kukràdjã mar kêt ne kôt ar amijo aba kêt. Nãm ã Jeju nêje ar kukràò ane.

⁷ Nhyam kam ar ari 'ã aben kukij ne arík abenmã kum,

—Gwaj baje djwý byr kêtam ne ã gwaj bamã ane, ane.

⁸ Nhyam Jeju arým ar kabên man arkum,

—Ar aje amim imar ngri:re. Mýkam ne gar aben kukij ne abenmã kum, “Gwaj baje djwý byr kêtam ne ã gwaj bamã ane”, ane? ⁹ Djãm ar aje mýjja mar kêt rã'ã? Mýj'ã ikabên kute amijakreja djãm aje mar kêt rã'ã? Ar akubyn

amijo tèn ije djwý kubê 50 mebê 5.000o djuw mex'ýr amijo bôx. Mýj ne ar aje djwý janhy karwãnhkam kaxnokai ipu kuten 'ã kâtãm ne? ¹⁰ Ar akubyn amijo tèn ije djwý kubê 7o mebê 4.000o djuw mex'ýr amijo bôx. Mýj ne gar aje djwý janhy karwãnhkam kaxnokai ipu kute? Ga, djwý kume:xo ije meo djuw mexja pumû. Djãm arým ne gar o ajamak kêt kati? ¹¹ Djãm djwý'ã ne ba ar amã arê? Djãm 'ã ne ba ar amã, “Ari amijã ano tÿx. Kwãrik wãnh mebê pardjêu kukràdjã, nàr mebê xadjudjêu kukràdjã, kute djwý nhigot djã pyræk kwãrik wãnh kôt ar amijo aba kêt”, ane? Kati. Djwý'ã ije ar amã ja jarênh kêt. Mýkam ne gar aje ja mar kêt? Nãm ã Jeju arkum ane. ¹² Nhyam kam ar arým kuma. Kute Ar kubê me kukràdjã puma. Kute Ar kubê mebê pardjêumê mebê xadjudjêu kukràdjã puma. 'ã ne djwý nhigot djã amijakre. Tãm ne ar arým jakam kuma.

Pedru kute Jejumã Bênjadjwýrbê kumkati jarênh.

Mak 8.27; Ruk 9.18

¹³ Be, Piripi nhô krîraxbê Xedjare bu'ã ne apýnh me ô krî djari. 'Ýr ne Jejumê kôt ba djwýnh ar mō. Ar 'ýr mōrkôt nhyam Jeju arkum,

—Ë, ar imã ijã me ujarênh jarê ba kuma, ane.

¹⁴ Nhyam ar arým kum,

—Nãm me kwý ajã, “Ngômã me angjênh djwýnhbê Djuão. Ta ne akubyn tîn ne ar ba”, ane. Nhyam me kwý ajã, “Me bakukãmãre Erij. Metîndjwýnh kukwakam ujarênh djwýnh raxbê Erij”, ane. Nhyam me kwý ajã, “Me bakukãmãre Djermi. Metîndjwýnh kukwakam ujarênh djwýnhbê Djermi”, ane. Nhyam me kwý ajã, “Me bakukãmãre kam Metîndjwýnh kukwakam ujarênh djwýnh ar 'ô.” Nãm me ã abenmã ajã ane. Nãm ã ar Jejumã ane.

15 Nhyam ajte arkum,
—Ne ar gadjwÿ mã ne gar imar on? Mÿj'ã ne gar ijakre? ane.

16 Nhyam Pedru kum,
—Abê me inhô Bënjadjwÿrbê kumkatibê Kritu. Abê Metÿndjwÿnyh tÿn ne ar baja Kra, ane.

17 Nhyam Jeju Pedrumã kum,
—Ximão, Djônaj kra. Djãm pykakam me'õ ar ba ne amã ijarê ga ima? Kati. Kàjkwakam Ibãm ne amã ijo amirÿt ga ima. Kam ne ga akÿ:nhkumrêx ne. 18 Ga ne ga imã, “Abê me inhô Bënjadjwÿrbê kumkatibê Kritu. Kadjy ne Metÿndjwÿnyh ajano ga bôx. Ga abê Metÿndjwÿnyh tÿn ne ar baja kra”, ane. Ba amã arê ga ama. Ga abê Pedru. Mrãmri, kën'ã ne anhidji amijakre. Akabên mex jakôt ne ga arÿm atÿx ne aje kën pyrãk. Dja me akudjwa ã amim imaro ane ba arÿm amim me utã nhyam me arÿm akudjwa tÿx kute kën tÿx pyrãk. Me kute amim imar kunÿja dja me tÿ:x nhyam arÿm Xatanaj nhô me àpênh te kute meo àpanhmã ne te kute me biknor tokry djãkam meo biknormã. 19 Dja ga aje mrãmri ne me'õ kute bënjadjwÿr nhô kikrekam o kajkep djão ba pyrãk. Me'õ kikre'ã kuta nhyam me arÿm wadjã nãr kikre'ã ijê tÿx ne arÿm mebê aptã nhyam me ar kêtumrêx. Aje me'õja pyrãk. Dja me amim imar kêt ga arÿm mebê aptã. Nhyam kam kàjkwakam Ibãmdjwÿ arÿm akôt amikabên djÿn arÿm mebê aptãn amim me utãr kêt ne ar meo ba kêt. Nãr, dja me amim ima ga memã kum, “Ajrã. Kôt ar aba”, ane nhyam kàjkwakam Ibãmdjwÿ arÿm akôt amikabên djÿn memã kum, “Ajrã. Ikôt ar aba”, anen arÿm amim me utãn ar meo ba. Nãm ã Jeju Pedrumã ane. 20 Ne kam amijã kôt ba djwÿnyh arkum karô. Metÿndjwÿnyh ne arÿm mebê idjaer kadjy Jeju'ã Bënjadjwÿrbê kumkati mē. 'Ã ne me kum Kritu

jarê. Nãm amijã arkum karôn arkum,

—Kwãrik wãnh me'õmã kum, “Jejubê ne Kritu. Kubê ne me banhô Bënjadjwÿrbê kumkati”, anhÿr kêt. Nãm ã Jeju arkum ane.

Amikukãm amityk'ã ujarênh.

Mak 8.31; Ruk 9.22

21 Ne kam ja nhijukri arÿm kôt ba djwÿnyh arkum,

—Krÿraxbê Djeruxarêkam itokry kumexmã ne Metÿndjwÿnyh ijano ba arÿm 'ÿr itëmmã. Dja ba kam bôx nhyam mebêngêtmê me kadjy Metÿndjwÿnyh mar djwÿnyh nhô bënjadjwÿrmê Môdjê kukràdjã mar djwÿnyhmê ijo bikênh kumex nhyam me arÿm ibÿ. Nhyam ijã akatin akatin akati ba akubyn itÿn ne, ane.

22 Nhyam kam Pedru arÿm Ar kubê Jejuo tèn ar kãxã nêje kum bën tÿxmo krax ne kum,

—Bënjadjwÿr djwÿnyh, gop gê Metÿndjwÿnyh kum akaprÿ. Djãm ga dja me abÿ? Arkati, ane.

23 Nhyam Jeju akêx ne Pedrumã kum,

—Arÿm akabên kute Xatanaj kabên pyrãk. Amũ imã akre rax ne dja. Aje Metÿndjwÿnyh bê ijo akêx prãm pyrãk. Metÿndjwÿnyhkôt adjumar kêt. Me kum ikÿnh kêtja kôt ne ga adjumar djã dji, ane.

24 Nhyam kam Jeju kôt ba djwÿnyh arkum,

—Gêdja gar ajô mã ikôt abikamênh prãm jabej kwãrik wãnh amidjwÿnyhbit mar kêt. Dja ga amim, “Djãm ba ije amijo ikÿnhmã? Kati”, ane. Dja ba ityk kadjy inhô pÿte'y mÿn itokry:. Dja ga ijã amijakren aje anhô pÿte'y mÿnyh mãn prãbê amã atokry pyma kêt ne amã ijabê rã'ã ne mã ikôt ajkamê.

25 Me kute amidjwÿnyhbit mar ne me kum tokry pyma, me tãm gêdja me tyn kam ijukri me biknor tokry djãkam tē. Nhyam be, me kum ijabêkumrêx ne kute amidjwÿnyhbit mar kêt nhyam me kute me bÿn jabej

me tãm gêdja me amiptàn ar tîn ne ba rã'ã: rã'ã ne. ²⁶ Ne ren me'õ pykabê mýjja mexja kunî, nèkrêx kunîja ren ari o atom ne o ban kam ren ty. Je, mã dja kam nê? Kati, nãm ren ty nhym ren õ nèkrêxja ren wãnh kumex. Nhym mýj pãnh ne ne ren Metîndjwýnhmã arê nhym ren akubyn o tîn nhym ren kum amijo pãnh? Arkati. Dja te kum pãnh jarê nhym akubyn o tîn prãm kêt kumrêx.

²⁷ Ba ije amijo inhî ne me'ýr irwýk dja ba Ibãm jadjênhmê umao ipyma:n me'ýr bôx. Kadjy mrãnh djwýnh pyma:mê ro'ã me'ýr bôx. Ne kam me ï pýnhkôt me kunîmã o pãnh ne. Me axwe kôt nâr me kute katât amijo ba kôt memã o pãnh ne. ²⁸ Ba ar amã arê. Ije amijo inhî ne ar awýr ibôx. Ibãm dja ijã bënjadjwýr rax mẽ. Dja ba bôx ne ipymao ar apytàn ar ar ajo iba. Dja gar adjãmja akwý atîni iraxkôt ipumû, ar akadjy ibênjadjwýr rax ne ipymakôt ipumû. Mrãmri ne ba ikabênja. Nãm ã Jeju arkum ane.

17

*Kute amijo atemã'ã ujarênh.
Mak 9.2; Ruk 9.28*

¹ Jeju memã ane nhym kam ar'ã akati amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut apêx. Nhym kam Jeju arým Pedrumê Xijagumê Djuão ar aprôn aro tèn krãnh prêkti'ã aro wabin ate ar ro'ã me kãxã dja. ² Ne kam arým ar kabem amijo atemã. Ne nokre jadjênh kute myt jadjênh pyrãk. Nhym õ kubêkã arým aka:n kam adjê:nh. ³ Nhym kam me bakukãmãrebê Mòjdjê mē Erijmē arým arkum amijo amirît ne. Ar Jejumē abenmã ujarênh o dja nhym ar arým ar omû.

⁴ Nhym kam Pedru Jejumã kum, —Bênjadjwýr djwýnh, jakam arým gwaj bakînhkumrêx. Amã kînh jabej dja bar ar amã kikre kryre nhípêx. Dja bar amã 'õ

nhípêx ne Mòjdjê mē 'õ nhípêx ne Erijmã 'õ nhípêx, ane.

⁵ Nãm kum kabêno dja nhym kakrã jadjênh arým ar nokrekam kato. Ar nokrekam katon arým ar kuno. Nhym ar aêrbê Metîndjwýnh kakrã kurûm kabên nhym ar kabên ma. Nhym arkum,

—Ikra ne wã. Imã abê:kumrêx. Ba kam kam ikînhkumrêx. Tãm wã dja gar kabên man kôt ar amijo aba, ane.

⁶ Ar kabên ja man arým madjã kreti. Madjã kretin tu mýrbê tým ne nõ. ⁷ Nhym Jeju ar'ýr bôx ne ar kupên arkum,

—Kãjmã ar dja. Kwãrîk wãnh ar atîn prãm kêt, ane. ⁸ Nhym ar kãjmã rît nhym arým Jeju pydjibit dja nhym ar omû. Arým ne Mòjdjê ar ar aêrbê mã tèn arým amirît kêt ne.

⁹ Nhym kam ar arým krãnh prêkti'ã rwýk tē. Rwýk tē nhym Jeju arým arkum 'ã karôn arkum,

—Ar aje ipumûnhja kwãrîk wãnh on me'õmã 'ã adjujarênh kêt. Ba ije amijo inhîja ityk ne akubyn itînkambit dja gar 'ã ajarê, ane.

¹⁰ Nhym kôt ba djwýnh ar Erij jabej Jeju kukij ne kum,

—Mýkam ne Mòjdjê kukràdja mar djwýnh memã kum, “Erij kumrêx dja bôx nhym kam Metîndjwýnh ar meo ba”, ane? Mýkam ne me memã ja jarê? ane.

¹¹ Nhym Jeju arkum,

—Be, mrãmri, gêdja me'õ kute Erij pyrãk kumrêx bôx ne akubyn Metîndjwýnh'ýr me kunîo akêx ne. Meo akêx nhym me arým amim maro ba. ¹² Ba ar amã arê gar ama. Me'õ kute mrãmri ne Erij pyrãk arým bôx nhym me kute mar kêt ne arým amikînhje o bikênh o ba. Badjwý ije amijo inhî dja me ijo bikênh o ba ba itokry ne, ane. ¹³ Nhym kam kôt ba djwýnh ar amim,

—Be, ngômã me angjênh djwýnhbê Djuão'ã ne ar imã ane, ane.

Me karô punumã àkjêr.

Mak 9.14; Ruk 9.37

¹⁴Kam Jeju ar arým krãnh'ã rwýk tẽ. 'Ã rwýk tẽ:n arým me krãptíja'ýr bôx. Nhyr kam me'õ 'ýr bôx ne parbê kõnkrão nhýn ¹⁵kum,

—Bênjadwýr djwýnh, amã ikra kaprî. Ikra ibê tyk ar ban amijo bikênh krãptî. Nãm mã tyn kuwykam rôrôk ne ngôkam nox. ¹⁶Nã bãm akôt ba djwýnh ar'ýr o bôx nhyr ar te kute o mexmã o ane, ane.

¹⁷Nhyr kam Jeju me'ýr akêx ne memã kum,

—Je, me akamingrãny aje amim ikamnhîx kêtumrêx ne ajaxwe. Mýj dja ijã akati, akamãt kô kute ba me akam arek ar iba? Nã bãm me awýr bôx ga me ajamakre kêtumrêx ne prîne akabêno ikaty. Nã bãm te amiwýr me akam ama ga me arîk ar aba, ane. Ne kam bãmjamã kabên ne kum,

—Amrê akrao tẽ, ane. ¹⁸Nhyr arým 'ýr o tẽn o bôx nhyr Jeju arým kum akij. Me karô punu kute kra bôktio bajamã akij nhyr arým kum iren kurûm katon mã tẽ. Nhyr arým myt tãmkam mex ne.

¹⁹Nhyr kam Jeju tẽn ate dja nhyr kôt ba djwýnh ar arým 'ýr bôx ne kum,

—Mýkam ne bar te: ije me karô punu kujaêkmã o ane? ane.

²⁰Nhyr Jeju arkum,

—Djãm ar aje kujaêk kadjy tu amim Metîndjwýnh kamnhîxkumrêx? Kati. Ar aje kadjy tu amim kamnhîxkumrêx kêt. Dja gar tu amim kamnhîxkumrêx. Be, me kute tu amim Metîndjwýnh kamnhîxkumrêxkam me kute rerekre pyrãk. Ga, pidjôbê motadu 'ydjwý ngri:ren rere:kreja pumũ. Nhyr be, kati. Motadu 'y arým krekam ingrôt ne abatãnh ne kam arým abatãnh ne. Ar gadjwý

dja gar tu amim Metîndjwýnh kamnhîxkumrêx ne kam kute arerekre pyrãk nhyr arým ar amã mýjja jabatãnh nhípêx. Kute mýjja rûnh kunî nhípêx mar. Gar ren kadjy tu amim Metîndjwýnh kamnhîxkumrêx ne ren krãnhjamã kum, “Krãnh, amũ ajkamê”, ane nhyr ren arým amũ ajkamê. Djã ne gar ren te aje mýjja 'õo anhýrmã? Kati. Ne gar ren apýnh mýjja kadjy tu amim Metîndjwýnh kamnhîxkumrêx nhyr ren arým ar amã ipêx ne. Nhyr be, kati. Ar aje tu amim kamnhîxkumrêx kêt. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx. ²¹Nhyr be, me karô punu kute bôktio baja mebê tý:x. Me kute Metîndjwýnhmã o à'wýr ne kum amijajburkambit arým apôx. Nãm ã Jeju arkum ane.

²²Nhyr kam ar arým pykabê Garrêjakam ar ba. Nhyr kam Jeju arkum,

—Ba ije amijo inhî dja me'õ ibê amijo akêx ne memã ikanga. ²³Nhyr me kam arým ibî. Nhyr ijã akatin akatin akati ba akubyn itîn, ane. Nhyr kam kôt ba djwýnh ar arým kaprîre ne.

Pi'ók kaprîo atom djwýnh'ã ujarênh.

²⁴Nhyr kam ar krîraxbê Kapan'a'ýr tẽn 'ýr bôx. Nhyr kam pi'ók kaprîo atom djwýnh ar ba. Ar kute Metîndjwýnh nhô kikretio mex kadjy pi'ók kaprîo atomo ba. Ne kam ar Pedru'ýr bôx ne Jeju jabej kukij ne kum,

—Djãm ar anhô ujarênh djwýnh kute Metîndjwýnh nhô kikreti kadjy memã pi'ók kaprî nhôrmã? ane.

²⁵Nhyr arkum,

—Nã. Dja ar amã kungã, ane. Ne kam kikremã wadjàn Jeju'ýr bôx ne amikabên mar tôrãm nhyr Jeju kumrêx kum,

—Ximão, mýj ne ga kam mar on? Mýj xêbê gêdja pykakam me bênjadwýr pi'ók kaprîo atomo ba?

Pi'ók kapribê ìpôxuo atom nàr pi'ók kapribê kributuo atom. Mỳj xêjabê dja o atom? Djâm ta kra Ar kubê dja o atom nàr djâm ò àpênh kajgobê o atom? ane.

²⁶ Nhyim Pedru kum,

—Ò àpênh kajgobê dja pi'ók kapriõ atom, ane.

Nhyim Jeju kum,

—Mrâmri, ò àpênh kajgobê dja o atom. Kute kra Ar kubê pi'ók kapriõ atom kêt. ²⁷ Bir be, gu babê Metîndjwýnh kra. Kam Metîndjwýnh gu babê pi'ók kapriõ atom kêt. Gê te gu babê pi'ók kapri byr kêt gu ba dja gu tu o atom djwýnh arkum kungã. Metîndjwýnh nhõ kikreti kadjy o atom djwýnhmã kungã. Gwaj ren arkum òr kêt nhyim ren me abenmã gwaj bajã kabê:n ne. Aje, imôti'ýr dja ga tèn 'ýr bõx. Ne kam kum anhõ kadjãt mē. Dja tep'õ kumrêx 'ã wajêt ga o wabin abyn ajkwa pô. Ajkwakam dja ga ngõnhponho pi'ók kapri pumũ. Tãm dja ga aby gu amikadjy arkum kungã, ane. Nhyim kam arým ã anen arým arkum kungã.

18

Ar kute amirax jabej Jeju kukjêr.

Mak 9.33; Ruk 9.46; Pir 2.3; Ped k 5.5

¹ Nhyim kamã kôt ba djwýnh 'õdjwý ar 'ýr bõx ne kukij ne kum,

—Kàjkwakam Bênjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo bakam nhýnh ar ijõ dja bar iraxo aben jakre? ane.

² Nhyim amiwýr me'õ prîre 'uw nhyim 'ýr bõx nhyim ar ipôkri kudja.

³ Ne arkum,

—Dja gar on amirax jabejja kangan amijo angriren amijo akàtãm. Amijo angrire kute me prîre pyrãk. Godja gar amirax jabej rã'ã djâm kàjkwakam Bênjadjwýr djwýnh kôt ar abamã? Kati. Kàjkwakam Bênjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo bakam kôt ar aba prãm

kêt-kumrêx. Mrâmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx. ⁴ Kam me kute amijo ngrire kute me prîre ja pyrãk tãm ne raxo kute me kunĩ jakrenh. Kàjkwakam Bênjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo bakam ne raxo kute me kunĩ jakrenh. ⁵ Nhyim kam me kute ikukwakam kum me prîre kute ja pyrãk kînh, kum me'õ kàtãmja kînh ne kam arým badjwý kum ikînh.

⁶ Nhyim be, me'õ kute me prîre pyrãk ne ajbir kute amim imar ny nhyim kam ren ate me'õja axwe'ã kum apnê nhyim ren arým kôt axwe nhyim kam ren pãnh me mut'ã kênpoti nhõ, kute kum axwe'ã àpnênh djwýnhja mut'ã ren kên jabatàn nhõ ne ren ngõnhmã kumê, ngõ jabatàn nhipôkri kumê nhyim ren ngõ kubĩ. Ja ne kàjbê tokry. Tokry ngrire. Nhyim be kati, dja prîne Metîndjwýnh o ajkê nhyim tokry ra:x ne. ⁷ Ý, watî:re. Pykakam me kute me axwe'ã memã àpnênhja dja me tokry ra:x ne. Mrâmri dja me axwe'ã memã àpnênhba. Nhyim be, kute 'ã memã àpnênh djwýnhja watî:re. Dja tokry ra:x ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

⁸ Ga, me kute apýnh amikukràdjã òpênh jaxwe prãmja pumũ. Ar kute àpênh jaxwe krã'ýrn kangamã ne Jeju Ar kubê axwe pyman arkum,

—Ne ga ren ar ajaxwe kadjy anhikra nhikjêo aje mýjja punu kupênh prãm nàr ar apar nhikjêo mýjja punu 'ýr amrãnh prãm mýj ne gar ren on? Bir, ga ren ar on krãtan rûm amibê amē. Ne ren kam te anhikra nhikjê kêt nàr apar nhikjê kêt ne ren atînkam ren akînhkumrêx. Metîndjwýnhkôt atînh ne ar abakam ren akînhkumrêx. Ne ren aktã anhikra rã'ã nàr aktã apar rã'ã nhyim Metîndjwýnh ren kuwykam ar amē. Kuwy pók rã'ã: rã'ãkam ren ar amē gar ren kam atokry ra:x ne.

⁹ Ne gar ren ajaxwe kadjy ano nhikjêo aje mýjja punu pumũnh prãm mýj ne gar ren on? Bir,

ga ren ar on kaban rûm amibê amê. Ne ren kam te ano nhikjê kêt ne ren atînkam ren akînhkumrêx. Metîndjwýnhkôt atîn ne ar abakam ren akî:nhkumrêx. Ne ren aktâ ano râ'ân ren atokry ra:x ne. Ne ga ren ar me biknor tokry djâkam kuwykam tên ren kam akaprîkumrêx, ane. Djâm mrâmri ne ar kute aminoo pôx ne amin-hikra krâkâr ne amipar krâkârmâ Jeju arkum 'ã karô? Kati, ar kute âpênh jaxwe krâ'yryn kangamã ne Jeju 'ã arkum ar kute amibê amikukràdjâ krâkârmã arê.

Mrykî'âtomtî biknor'ã ujarênh.

Ruk 15.4

¹⁰ Ne kam ajte arkum,

—Me'ô kute me prîre pyrâk djâm ar amã kurên aje kum kajgo jarênhmã? Kati. Kwârîk wânh. Mýkam? Bir, djâm kajgo? Kati. Mýkam? Bir, kadjy mrânh djwýnh kute me prîreo djuw mex djwýnhja ne kute kâjkwakam Ibâm pumûnh rá'âkam. Ba ne ba ar amã ja jarê.

¹¹ Be, ije me axwe pytârmã ne ba tē. Kadjy ne ba amijo inhî ne me awýr ruw, ije me axwekam me biknorja pytârmã. ¹² Ar gadjwý dja gar adjukaprî. Godja me'ô nhô mrykî'âtomtî krâptî kubê 100 nhym kam pydji kubê màt ne biknorja. Mýj dja me'ôja on? Bir, dja mry krâptîbê 99jamã ire gê wânh kutêp kumex, nhym kam krânh'ýr kôt tē, pydji biknorjakôt tē. ¹³ Godja kum kator jabej ne kam arým kî:nhkumrêx. Kute pydji biknorjamã katorkam dja kî:nhkumrêx. Ne mry'ã kâtâmbê 99 biknor kêtjakam dja kînh ngrîre. Ba ne ba mrâmri ar amã ja jarênhkumrêx. Be, ije ar amã idjujarênhjakam mýj dja gar kam ama? ¹⁴ Bir, kâjkwakam Abâm djwýnhdjwý, djâm me'ô prîre kute âmja pyrâk pydji biknor nhym kam kînh got? Arkati. Kam kînh kêtumrêx. Ukaprîkam kam kînh kêtumrêx. Tãm dja ga amim aman

kudjwa adjukaprî. Nãm ã Jeju arkum ane.

Kute me'ô jaxwe'ã arkum karô.

Ruk 17.3; Gar 6.1; A Tex 3.15

¹⁵ Ne kam ajte arkum,

—Kam, aje me'ôo akamy'ô godja ajo bikênh jabej ne arým axwe jabej. Ga dja ga adjukaprînkumrêx 'ýr tēn me kâxã kukjan kum akabên. Godja kute amar ne axwemã irer jabej ga ne ga arým Metîndjwýnh'ýr o akêx nhym ajte kôt ba. ¹⁶ Nhym godja kute amar prâm kêt ne mã axwe jabej. Kam dja ga me'ô pydji nâr amânhkrut 'ýr aro tē. 'Ýr aro tēn 'ýr aro bôx. Ne kam kukjan kum akabên gê ar amã amijarê gar ama. Gar ajamânhkrut nâr ar ajamânhkrut ne ikjêkêt dja gar arým ama. Amrêbê: Metîndjwýnh kabên kôt dja gar ã maro ane. Nãm me bakukâmâremã kum,

“Dja me'ô amijarênh jabej. Gê ar amânhkrut nâr ar amânhkrut ne ikjêkêt kabên kôt memã arê.

Ar kute kabên mar kôt arê nhym me arým kuma. Ar axikôt kabênkam dja me ar kabên man arým abenmã kum,

‘Mrâmri me'ôja kute amijarênh nhym ar kute kabên kôt arênhkumrêx’, ane. Dja me ã abenmã ane.”

Nãm ã Metîndjwýnh me bakukâmâremã ane. Metîndjwýnh kabên jakôt dja gar ajamânhkrut ne ikjêkêt ne me'ôja'ýr tēn 'ýr bôx ne ama. ¹⁷ Godja gar gadjwý te kukjan kum akabên nhym kute ar amar prâm kêt ne mã axwe prâm jabej gar me kute amim imarjamã arê. Me kute aben pydjikam memã arê. Nhym godja me kute amim imar aben pydjikam te kukjan kum kabên nhym kute me mar prâm kêt ne mã axwe prâm jabej gar abenmã kum, “Kute Metîndjwýnh mar kêt. Ga, axwe prâm rá'ãja pumû”, ane. Dja gar ã abenmã anen arým o kute me

bênjadwÿr bajtemmä pi'ók kaprïo atom djwÿnh jaxwe pyræk. Nãm ä Jeju arkum ane.

¹⁸ Ne kam ajte arkum,

—Ba ar amä arê gar ama. Dja me amim imar kêt gar mebê aptä nhym kàjkwakam Ibãmdjwÿ dja ar akôt amikabên dji. Nâr, dja me amim ima gar memä kum, “Ajrä”, ane, kàjkwakam Ibãmdjwÿ dja ar akôt amikabên dji. Mrãmri ne ba ar amä ja jarênhkumrêx.

¹⁹ Ba ajte ar amä arê gar ama. Godja gar ajamãnhkrut pykakam kum mÿjjao a'uw nâr kum me'õo a'uw ne axikôt 'ã ar akabên dji, kàjkwakam Ibãm dja arÿm ar aman ar akabên kôt ä anen ar amä mÿjja ngä nâr me'õo kaprïmä kïnh jadjân nâr me'õo mex. Ar akabên kôt dja ä ane. ²⁰ Mÿkam? Bir, godja me'õo ar amãnhkrut nâr ar amãnhkrut ne ikjêkêt ikabênkôt bikprônñ jabej badjwÿ dja ba ar ro'ã akuprõ. Kam dja Ibãm ar akabên kôt ä ar amä o ane. Nãm ä Jeju arkum ane.

Me'õ ukapri kêt'ã ujarênñ.

Mat 6.14; Ruk 17.4; Ep 4.32; Kor

3.13

²¹ Kam, Pedru Jeju'ÿr bõx ne kum,

—Ije me'õo ikamy godja ari ikam axweo ba jabej. Mÿj dja ba kam ingyk kêt on? Djãm kam ingyk kêt 'ikrân ne kubê 7? Nâr kon? ane.

²² Nhym Jeju kum,

—Kati. Dja ga kam angyk kêt ry typdji. Dja ga kam angyk kêt bêtê 70 ne ajte kubê 70 ne ajte kubê 70 ne ajte kubê 70 ne ajte kubê 70 ne ajte kubê 70. Dja ga ä kam angyk kêt ry typdjio ane.

²³ Kàjkwakam Bënjadwÿr djwÿnh dja pykakam amim me utàn ar meo ba. Kam dja kum me kaprï. Gwaj badjwÿ ne gwaj ren bamä me kaprï. 'Ä dja ba idjujarênñ jakre gar ama. Pykakam bënjadwÿr rax'õ. Nhym õ àpênñ kwÿ. Amrêbê ne bënjadwÿr õ àpênñ kwÿmä pi'ók

kaprï ngä nhym ar kum o ba. Nhym jakam arÿm kute akubyn Ar kubê õ pi'ók kaprïo atommä.

²⁴ Ne kam kute amikraxmä ne arÿm 'ÿr me àpênñ'ã me omÿnh djwÿnh jano. Õ àpênñ ja'ÿr me àpênñ'ã me omÿnh djwÿnh jano. Nhym 'ÿr tèn arÿm 'ÿr bõx. Ne kam bënjadwÿr'ÿr õ àpênñjao tèn o bõx. Be, amrêbê ne bënjadwÿr õ àpênñ jamä pi'ók kaprï kumex ngä nhym kum o ba. Pi'ók kaprï kume:x kubê 10.000 ne kum kungä nhym o ba. Kum ar o ba:n arÿm nhÿnh o akno nhym arÿm pi'ók kaprï kêt ne.

²⁵ Õ me àpênñ'ã me omÿnh djwÿnh bënjadwÿr'ÿr õ àpênñjao bõx nhym te kute akubyn õ bënjadwÿrmä pi'ók kaprï nhõrmä. Te o ane nhym arÿm kam ngyk ne. Ngyk ne arÿm õ me àpênñ'ã me omÿnh djwÿnhmä kum, “Inhõ àpênñ ja ne ibê inhõ pi'ók kaprï kume:x ar o ban nhÿnh o akno. Gu akubyn kubê inhõ pi'ók kaprï byrkumrêx. Dja ga kubê õ mÿjja kunï byn me kätämmä angä gê me kubyn pãnh amä pi'ók kaprï ngä. Nhym õ mÿjja kêt ga ajte me kätämmä ta ï djwÿnh ngä gê memä àpênñ ar ba nhym me pãnh arÿm amä pi'ók kaprï ngä. Ga kam ajte memä prômê kra ar kungä gê ar memä apê nhym me pãnh arÿm amä pi'ók kaprï ngä. Kam dja ga me kute amä pi'ók kaprï nhõr kunïo atom ne iwÿr o bõx ne imä angä. Ba kam arÿm akubyn inhõ pi'ók kaprï byrkumrêx. Inhõ àpênñja kute ibê pi'ók kaprïo biknor pãnh dja ba arÿm akubyn amim byrkumrêx”, ane nhym me àpênñ 'ã me omÿnh djwÿnh kum, “Gê tô, ba 'ÿr”, ane.

²⁶ Nhym õ àpênñja arÿm õ bënjadwÿr kabên man umaje parbé tÿm ne kônkrão nhÿn aminêje kum, “Bënjadwÿr, gop adjy amimar tô. Dja ba ï akubyn anhõ pi'ók kaprï pãnh amä pi'ók kaprï kunï ngä”, ane. ²⁷ Nhym bënjadwÿrja arÿm

kum ò àpênhja kaprî: ne kum, “Aje, jakam dja ga imã o pãnh kêt. Arÿm ba maro aknon akam ingyk kêt”, anen arÿm kum ire nhym kato.

²⁸ Kute ò bënjadjwÿrbê pi'òk kaprî ra:xo biknor ja katon arÿm ro'ã àpênh'ò jabej. Amrêbê ro'ã ar baja jabej. Bënjadjwÿr nhõ àpênh ja ne amrêbê ro'ã àpênh jamã pi'òk kaprî ngrire kubê 100bit ngã nhym kum kubyn ar o ba. Nãm ro'ã àpênhja jabe:j ne arÿm kum kato. Kum katon arÿm mut 'amÿn òkreny janên kum, “Aje imã pi'òk kaprîo abaja on akubyn imã angã”, ane.

²⁹ Nhym ro'ã àpênhja arÿm umaje parbê tÿm ne kônkrão nhÿ. Nhÿn arÿm aminêje amijo a'uw ne kum, “Adjy amimar tô. Dja ba ï amã kunõ pãnh”, ane. ³⁰ Nhym kute bënjadjwÿrbê pi'òk kaprî kumexo biknorja arÿm ro'ã àpênhkam ngry:k ne. Ne kum kaprî kêt ne kum, “Kati. On dja ga imã kunõ pãnh ne”, ane. Ne kam on krâkamngônhamã arê nhym me arÿm kabênkôt kubê ijê. Kute mebê ijê djâkam ãm ne o pãnhkambit katormã ne me kubê ijê. Nãm ã ro'ã àpênho ane. On kute kum ò pi'òk kaprî ngrirebito pãnh kêt kam ã ro'ã àpênhjao ane.

³¹ Nhym kam amũ bënjadjwÿr nhõ àpênh kwÿ 'òdjwÿ arÿm 'ã omũn kam ar arÿm kam kaprî:re ne. Ukaprî kêt kam arÿm kam kaprî:re ne. Ne kam bënjadjwÿr'ÿr tèn arÿm prîne kum 'ã ajarê. Ò àpênhja kute kubê pi'òk kaprî kumexo biknorja'ã kum ajarê. Ukaprî kêt'ã kum ajarê.

³² Nhym kam bënjadjwÿr amiwÿr ò àpênhja 'uw nhym bõx nhym kum, “Inhõ àpênh, ga ne ga ajaxwe:. Ga inhõ pi'òk kaprî kumexo aban ibê o akno ba amã, 'Imã o pãnh', ane. Ga te aje imã o pãnhmãn arÿm aminêje imã akabên. Ba imã akaprîn arÿm amã, 'Aj. Jakam dja ga imã o pãnh

kêt. Arÿm ba maro aknon akam ingyk kêt', ane. Imã akaprîkam ne ba ã akam ingyk kêt o ane. ³³ Ga ren ikudjwa ã amã aro'ã àpênhja kaprîo anen kam ren ã angyk kêt o ane. Nhym be, kati. Aro'ã àpênh ja amã anhõ pi'òk kaprî ngrirebito ba. O ba ga kam anhõ pi'òk kaprî jabej kum akabên. Nhym kam te kute akubyn amã òrmãn aminêje amã kabên. Djã ne ga ikudjwa amã kaprî? Kati. Ga tu kam angyk ne memã kanga nhym me arÿm kubê ijê.” Nãm ã bënjadjwÿr ò àpênhjamã ane. ³⁴ Ne kam arÿm kam ngrykkumrêx ne. Bënjadjwÿr nhõ àpênh kute ro'ã àpênhkam ngryk ne kum kaprî kêtja pãnh ò bënjadjwÿr arÿm kam ngrykkumrêx ne. Ne kam arÿm me kamjêr djwÿnhmã kanga. Kute tokry kumexmã kamjêr nhym on kute o pãnh mex kadjy kum kanga. Nãm ã o ane. ³⁵ Ne kam ar gadjwÿ, apÿnh ar anhÿ djãri, godja ar aje me'òo akamyja ar akam axwe jabej ar ga dja gar amã kaprî. Mrãmri tu amã kaprîkumrêx ne axwe maro aknon tu kam angyk kêt. Godja gar amã kaprî kêt ne kam angyk rã'ã jabej kâjkwakam Ibãmdjwÿ dja kum ar akaprî kêt ar akam ngry:k ne. Ije ar amã pykakam bënjadjwÿr'a idjujarênhja kôt dja ar akam ngry:k ne.

19

Me kute prõ kanga'ã ujarênh.

Mat 5.31; Mak 10.1; Ruk 16.18; Kò k 7.10

¹ Jeju arkum ja jarênh pan arÿm pykabê Garrêja kurũm katon tẽ. Nãm tẽ:n arÿm ngôbê Djodão nhikjêmã rên pykabê Djudêja'ÿr bõx. ² Nhym me krãptî: ne me kôt mõi. Nhym tèn bõx ne kam arÿm kam meo mexo dja.

³ Nhym kam mebê pardjêu 'ÿr bõx ne kute we kabên kajgo jabej kukjêrmã ne kum,

—Djâm Metîndjwýnh kukràdjà kôt me kute mýjja ngrirekôt tu prô kangamã? ane.

⁴⁻⁵ Nhyam memã kum,

—Adjâkamã ne mýjja kunî nhîpêx djwýnh mymê ni ar ipêx ne memã kum,

“Kam dja me my prô kadjy arým bãmmê nã arkum iren kam arým prôbit'ã ngrã ne.

Nhyam kam ar ï abenã tým ne kam kute ï typdji pyrãk”, ane.

Djâm ar aje anhô pi'ôkkam ja pumũnh kêt? ⁶ Djâm ar ï amãnhkrut rã'ã? Kati, ar kute ï typdji pyrãk. Be ga, Metîndjwýnh kute abenã ar mênhja pumũ. Kwãrik wãnh me'ô abenbê aro bikjêr kêt. Nãm ã Jeju mebê pardjêumã ane.

⁷ Nhyam me kum,

—Mýkam ne me bakukãmãre Môjdjê memã ã karôn memã kum, “Gê me prô'ã pi'ók no'ók ne kam kanga”? ane.

Mýkam ne Môjdjê ã memã ane? ane.

⁸ Nhyam memã kum,

—Bir, me amakkre kêt kam ne memã prô kanga jarê. Nhyam djâm adjâkamã ne me ã prôo ane? Kati. ⁹ Ba dja ba ar amã arê gar ama. Gêdja me'ô prô djwýnh kangan kam atemã akãxhê me'omã kabên ne kam 'yr môn kam arým mrãmri krô'ã o prôn arým axwekumrêx. Nhyam be, prôja krô'ã mjênkambit nhyam myja kute kangakam axwe kêt. Nhyam kam godja atemã me'ô my jadjwý arým prô kangaja'yr mör jabej. 'Yr mörkam arým o akîn ajte adjwýnhdjwý axwekumrêx. Nãm ã Jeju memã ane.

¹⁰ Nhyam kôt ba djwýnh ar kum,

—Djã nãm ã me prôkam ane? Nãm ren me kum amijã man ren kam kuprýn ar ba, ane.

¹¹ Nhyam arkum,

—Be, me kwý kukràdjà kôt ne aje arênhja. Me kwý týxkam ne me kum amijã ma. Me jabit ne me prô kêt. Nhyam be, me kwý ne me týx

kêt ne kam kum amijã ma kêt ne arým prô'yr mô. ¹² Nhyam be, me nã tikkrekam ne me kwý amijo ajkê. Me nire kadjy kukràdjà amijo ajkên kam kurê kêt ne. Nhyam irãri me me kwýo ajkê nhyam kam me kurê kêt ne. Nhyam me kwý kute kãjkwakam Bênjadjwýr djwýnh'ã nopdji kadjy ta kum amijã ma. Kum amijã man arým kum me nire kîn kêt ne. Dja gar amã amijã ma kadjy atýx jabej amã amijã man amã me nire kîn kêt. Nãm ã Jeju arkum ane.

Kum me prîre kîn'ã ujarênh.

Mak 10.13; Ruk 18.15

¹³ Nhyam kam me arým 'yr me prîreo bôx. Kute me'ã ikra jadjwýr ne Metîndjwýnhmã meo à'wýr kadjy ne me Jeju'yr meo bôx nhyam kôt ba djwýnh ar arým nêje memã bën týt.

¹⁴ Nhyam Jeju arkum,

—Kwãrik wãnh arek amrê me prîre iwýr mô, ane. Kwãrik wãnh mebê adjãptãr kêt gê me arek amrê mô. Me kute amijo me prîre pyrãk ne amijo kãtãmjabit gêdja kãjkwakam ibãm me utàn me kadjy bênjadjwýr ne ar meo ba, ane. ¹⁵ Ne kam arým me prîre'ã ikra jadjw. Ne kam arým mã me kurüm tê.

Me'ô nêkrêx kumex'ã ujarênh.

Mak 10.17; Ruk 18.18; Xij 5.2

¹⁶ Tê: nhyam me'ô 'yr bôx ne kum,

—Ujarênh djwýnh, ga ne ga amexkumrêx. Mýj dja ba Metîndjwýnhmã amijo ne gêt kôt itîn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne? ane.

¹⁷ Nhyam kam kum arê. Kute Jejubê Metîndjwýnh Kramã kator kadjy ne Jeju arým kum,

—Mýkam ne ga mýjja mex jabej ikukij? Me'ô pykakam mex kêt kumrêx. Metîndjwýnh pydjibit mex. Metîndjwýnh me katãt kute amijo ba'ã memã karôkôt kukràdjaja dja ga aman kôt ar amijo aban kam arým kôt atîn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne, ane.

¹⁸ Nhyam kum,

—Nhÿnh kukràdjàjakôt dja ba amijo iba? ane.

Nhym kum,
“Kwârîk wân̄h me par kêt.
Kwârîk wân̄h me bê prôo adjâkînh
kêt.

Kwârîk wân̄h adjâkînhî kêt.
Kwârîk wân̄h ajêx ne me kàmex
jarênh kêt.

¹⁹ Amã abãmmê anã jabên ar kabên
ma.

Amã amibu'ã me ja jabê. Kute
mrãmri ne ga amã amijabêja
pyràk dja ga ã amibu'ã amã
me ja jabêo ane”, ane.

Metîndjwÿnh kute me bakukãmãremã
'ã karôkam kabênja dja ga aman kôt
katât amijo aba ne kam atîn ne ar
aba râ'ã: râ'ã ne. Nãm ã Jeju kum
ane.

²⁰ Nãm me'ôja ajbir abatàn̄h ne.
Nhym Jeju kum ane nhym kam
kum,

—Nà, arÿm ne ba ja kunî man kôt
katât ar amijo iba. Ibôktikam ne
ba kôt katât amijo iban kam kôt ije
katât ar amijo iba râ'ã. Mÿj dja ba
ajte nêñ kam itîn ne ar iba râ'ã: râ'ã
ne? ane.

²¹ Nhym Jeju kum,

—Be, prîne amex kadjy on tên
memã anhô mÿjja wã ngãn pân̄h
pi'ók kaprî byn me 'uwti, me ô
mÿjja kêtjamã angãn o meo kînh ne
kam amrê iwÿr tên mã ikôt ajkamê.
Dja ga ã anen kam arÿm kâjkwakam
anhô mÿjja mex kumex, ane.

²² Nhym arÿm kuman kam akêx
ne mã tē. Kaprî:re ne tē. Be, ô
nêkrêx ne kume:x. 'Ã maje ne mã
kaprî:ren tē.

²³ Nhym Jeju arÿm kôt ba djwÿnh
arkum,

—Nêkrêx ne kute me kukrà
prãmã. Me ô nêkrêx kumex gêdja
me te kâjkwakam Bênjadjwÿr kute
amim me utâr ne ar meo baja'ÿr
bôxmã. Mrãmri ne ba ar amã
arênhkumrêx. ²⁴ Ba ajte ar amã arê
gar ama. Be, ga mry jabatàn̄hbê
kameru te: kute aguja tekrax
kremã ngêxmãja pumû. Me ô

nêkrêx rûnhdjwÿ kute uràk. Nãm
me te Metîndjwÿnh kute amim me
utâr ne ar meo baja'ÿr bôxmã nhym
nêkrêx utã: ne, ane.

²⁵ Kôt ba djwÿnh ar kute ja
markam te kute marmã kam no
tyn ku'ên arÿm abenmã kum,

—Je nhym mÿj me'ô gêdja
Metîndjwÿnh amim me utã? ane.

²⁶ Nhym Jeju arÿm ar omûnho
djan arkum,

—Be, me ne me te: kute amipytar
prãmje. Nhym be, Metîndjwÿnh
kute mÿjja kunî mar. Kumãbit ne
amirît ne. Ta ne kute me utãrkôt
kute mar; ane.

²⁷ Nhym kam Pedru kum,

—Ë, arÿm ne bar inhô mÿjja
kunîmã inhiren kam mã akôt
ajkamê. Mÿj dja bar pân̄h kubyn
o aminhô? ane.

²⁸ Nhym Jeju arkum,

—Ba ar amã arê gar ama. Ar
ga ne gar arÿm mã ikôt ajkamê.
Amrê mÿjja kunî nÿ mörkam dja
ba ipyma. Ije amijo inhî dja ba
imexo ipyma:n ikrî djã raxkam
memã nhÿ. Ar gadjwÿ, ikôt ar
abaja dja gar apÿnh anhî djari ar
abênjadjwÿr rûnh ne akrî djã rûnhbê
12kam memã akrî. Apÿnh me bê id-
jaer ba djari kubê 12 dja gar memã
akrî, memã axwe pân̄h jarênh
akrî. Mrãmri ne ba ar amã ja
jarênhkumrêx.

²⁹ Kam godja me'ô imã àpênh
kadjy arÿm ô mÿjjamã irer jabej nâr
ôbikwamã irer jabej. Ô kikre nâr
kamy nâr kanikwÿnh nâr bãm nâr
nã nâr prô nâr kra nâr ô pykamã
irer jabej. Godja arÿm ô mÿjja
ja'omã irer jabej ba dja ba kum o
pân̄h ra:x ne pân̄h kum ô mÿjjao
akrenh mex ne kum kungã ne pân̄h
kum ôbikwao akrenh mex ne kum
kungã. Kum ô mÿjjamê ôbikwamê
krãptî: kubê 100 ngã. Nhym kam
arÿm Metîndjwÿnh kôt tîn ne ar ba
rã'ã: râ'ã ne. ³⁰ Nhym be, jakam
me rûnho kutewaja djãm me kute
memã wa rã'amã? Kati. Me ja

kräpti gédja me kajgo mex ne me katê tē. Nhyim be, jakam me kajgo mex ne me katēn tēmja kräpti gédja me pānh rünho kutewa. Nām ā Jeju kôt ba djwýnh arkum ane.

20

Pidjôkôkam me àpēnh'ā ujarēnh.

¹ Ne kam ajte arkum,

—Kàjkwakam Bēnjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utār ne ar meo bakam dja memā o pānh. 'Ā dja ba ò pidjôkô djwýnh jakren 'ā ajarē gar ama. Ō pidjôkô djwýnh ne kry:rām aminhürkwā kurūm kato. Ne tē:n me abej. Kute ò pidjôkôkam kum àpēnh kadjy me abej. ² Ne kam ar ja'ýr bôx ne arkum, “Dja ba ar adjàpēnh pānh apýnh ar anhī djàri ar amā pi'òk kaprī pýnh ne kungā”, ane. Nhyim ar kum, “Mrāmri”, ane. Nhyim arým amū ò pidjôkômā ar ano nhyim ar arým 'ýr tē. 'Ýr tēn 'ýr bôx ne kam arým àpēnh 'amý.

³ Nhyim kam arým kàjmā myt nhýrbé 9 ora nhyim ò pidjôkô djwýnh ajte kato. Katon arým amū me kute mýjja nhör djábé mekadukam tēn bôx. Nhyim ar ja àpēnh kêt ne dja nhyim arým ar omū. ⁴ Ne ar'ýr bôx ne arkum, “Ē, ar gadjwý inhō pidjôkôkam tēn apē. Dja gar apē ba arým ar amā o pānh katāt”, ane. ⁵ Nhyim ar arým kabēn kôt amū 'ýr tēn 'ýr bôx. Ne kam àpēnh 'amý.

Nhyim kam mēdjikkam ajte katon tēn ajte tām ne àpēnh'ýr me kwý 'òdjwý jano. Ne kam myt nhibôbé 3 orakam ajte katon tēn ajte tām ne àpēnh'ýr me kwý 'òdjwý jano. ⁶ Nhyim kam arým amykry mexbé 5 ora nhyim ajte katon tē. Nhyim ar ja àpēnh kêt ne dja nhyim arkum, “Mýkam ne gar adjàpēnh kêt nhyim arým ar ajā amykry”? ane.

⁷ Nhyim ar kum, “Bir, me'ō kute ar imā idjápēnh jarēnh kêt kam”, ane.

Nhyim arkum, “Ar gadjwý dja gar tēn inhō pidjôkôkam apē. Dja ba katāt ar amā adjápēnh pānh”, ane. Nhyim ar arým 'ýr tē.

⁸ Nhyim kam arým para nhyim ò pidjôkô djwýnh amiwýr me àpēnh'ā me omūnh djwýnh 'uw nhyim arým bôx. Nhyim kum, “Inhō àpēnh kunīmā akabēn gē ar bôx ga arkum àpēnh pānh. Dja ga ar kute àpēnh'ýr ar katē mōrjamā o pānh kumrēx. Ne ar kunīmā o pānh tē: nhyim ar kumrēx àpēnh'ýr bôxja dja ga arkum o pānh ne o pānh ino re”, ane. Nhyim me àpēnh'ā me omūnh djwýnh kum, “Gē tō. Ba akabēnkôt memā o pānh.” Nām ā ò bēnjadjwýrmā ane. Ō pidjôkô djwýnhmā anen arým amiwýr ò àpēnh 'uw. Ar ku'uw nhyim ar arým 'ýr bôxo dja.

⁹ Kam ar ja kumrēx 'ýr bôx. Ar amykry mexkam 5 orakam àpēnh'ýr mōrja kumrēx 'ýr bôx. 'Ýr bôx nhyim arým apýnh ar ĩ djàri pi'òk kaprī pýnh ne arkum kungā.

¹⁰ Nhyim amū ar jadjwý aben totokmā 'ýr bôx. 'Ýr bôxo dja: nhyim arým arkum o pānh tē. Arkum o pānh tē: nhyim kam ar kumrēx àpēnh djà'ýr bôxja arým 'ýr bôx. Ar ja ne ar amim, “Jakam dja ar imā kàjmā pānh kamē”, ane. Ar 'ýr bôx nhyim kam arým pi'òk kaprī tām ne arkum kungā. Pi'òk kaprī pýnhbit ne arkum kungā. Nhyim apýnh ar ĩ djàri pi'òk kaprī pýnhbit jamý.

¹¹ Amýn arým ò pidjôkô djwýnh'ā kabēn kume:x ne arē. ¹² Ne kam kum, “Ē, amykrykam ar kute ar ikatē àpēnh'ýr bôxwā àpēnh ngrire ne 'ā ora pydjibit apēx. Ar bajbit ne bar arngro týxkam idjápēnh 'iry ne. Djā ne ga katāt ar imā o pānh ne? Kati. Ga ren ar imā kàjmā pānh kamēn ren ar imā pi'òk kaprī rax ne ar imā angā. Ne ren ar wāmā ngrire ne angā. Ga arým aro ar ipyrāk ne arým arkum pi'òk kaprī pýnh ne arkum angā”, ane.

13 Nhyr arým ar 'ômã kum, "Ak-mere, djã ne ba amã ijêx ne anoo akno ga akabên ne? Kati. Kryrãm ne ba amã, 'Pi'ók kaprî pÿnh dja ba adjãpênh pãnh amã kungã', ane. Ga kam imã, 'Mrãmri, dja ga ã imã ôro ane', anen arým adjãpênh'ÿr mō. 14 Kam dja ga on akrãnmã anhō pi'ók kaprî jamÿn o tē. Mrãmri ne pidjôkō'ÿr ar kute akatēn bōxja ije arkum o pãho kute apyrãk. Mrãmri ije amã ôr kôt ije arkum pÿnh ne ôrkumrêx. 15 Inhō ne pi'ók kaprî djwÿnh. Ba dja ba amim me'ã karō kôt memã kungã. Djãm kam ijaxwe? Kati. Imã ar ja kaprîkam ga ren akînh ne. Nhyr be, kati. Angryk. Me'ō nhō mÿjja pro prãmje angryk ne. Kwãrîk wãnh." Nãm ã ô pidjôkō djwÿnh ane. Tãm ne ja. Be, dja ã Bēnjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utãrn ar meo bakam memã o pãho ane, ane. Jeju ã kôt ba djwÿnh arkum ane. 16 Ne kam ajte arkum,

—Jakam me kajgo mex ne me katē tēmja djãm me katē tēm rã'ãmã? Kati. Me ja dja me ï rûnho kutewa. Nhyr be, me rûnho kutewaja gēdja me pãnh kajgo mex ne me katē tē. Mÿkam? Bir, Metîndjwÿnh ne amiwÿr me krãptî 'uw. Nhyr be, kute mekam me ngrêrebit amijo me utãr. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ajte amityk'ã ujarênh.

Mak 10.32; Ruk 18.31

17 Ne kam ajte prykôt mō. Kôt ba djwÿnhbê 12 ne aro mō. Krîraxbê Djeruxarê'ÿr ar àbir tē nhyr arým me kãxã aro tēn arkum,

18—Ë, ota gwaj arým Djeruxarê'ÿr badjãbirn babôxmã. Nhyr kam ba ije amijo inhî dja me apÿnh me rûnhmã ikanga. Dja me me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhō bēnjadjwÿr arkum ikangan Mōdjê kukràdjã mar djwÿnhmãdjwÿ ikanga. Kam dja me ikã mex jarêh ijã abenmã kum, "Axwekumrêx.

Gê me pãnh tu bînkumrêx", ane. 19 Ne kam me bajtemmã ikanga nhyr me arým ijã bēno ajkêh mry kã punuo ikaprêprê:k ne. Ne kam arým pîte'y'ã inhō ba arým ty. Nhyr kam ijã akatin akatin akati ba kam akubyn itîh ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ar kute ajte amirax jabej.

Mak 10.35; Ruk 22.24

20 Nhyr kam Djebedêu prō Jeju'ÿr kra aro tē. Ne kam 'ÿr aro bōx ne parbê kônkrão nhÿn kum rax jarê. Kute mÿjja'ã 'wÿrmã ne 'ÿr bōx.

21 Nhyr kum, "Mÿj nã"? ane.

Nhyr kum,

—Me kadjy abēnjadjwÿr ne aje amim me utãr ne aje meo abakam gē ikra amãnhkrutja ar rax ne anhikō'ã memã nhÿ. Gê ja adjubôk'ãnh nhÿ nhyr ja adjuge'ãnh nhÿ, ane.

22 Nhyr Jeju kum,

—Gêt kon. Ë, nã gãm arîk amim 'ã karôn imã arê. Ba ar amã arê gar ama. Dja ba ngônhrã kam kangô jao ikō. Djãm ar aje ipyrãk ne kangô jao akōmmã? Dja me ngômã ijadjã. Djãm ar aje ipyrãk nhyr ngômã me kute ar ajadjãrmã? Nãm ã arkum ane. Bir, mÿj'ã ne kangô jao kôm ne ngômã adjãrja jakre? Bir, amitokry kume:x'ã ne akre. Nhyr ar kute urãk jabej ne ar kukij. Ar tokryo kute Jeju tokry pyrãk jabej ne ar kukij. Nhyr ar Jejumã kum,

—Nã. Kadjy ar ije apyrãk, ane.

23 Nhyr Jeju arkum,

—Mrãmri dja gar aje ipyrãk ne atokry kumex ma. Mrãmri dja gar kangô jao ikō nhyr me ngômã ar ajadjã. Be, djãm ba ne ba ar amã inhikō'ã ar anhÿrmã arê got? Be, Ibãm kute amrêbê: amijo me'ō ar utãr, ar ta dja ar inhikō'ã memã nhÿ. Nãm ã Xijagumê Djuão arkum ane.

24 Nhyr kôt ba djwÿnh Ar kubê 10 arým ar kabên man arým arkum

àkrê. Ar arým kamy amãnhkrutja, Xijagumê Djuão arkum àkrê ne. ²⁵ Nhyr Jeju amiwÿr ar ku'uw ne arkum,

—Me bajtemkam me bënjadwÿr ne me àpênh'ã memã àpnênh ne memã bën tÿx ar o ba. Nãm ã me bajtemkam me rÿnh ar meo bao ane. Gar arým ama. ²⁶ Djãm ar ga gar aje me kudjwamã? Kati. Ar ga dja gar ã anhÿr kêtukumrêx ne. Ar ajõ abenkam arax prãm jabej gêdja amijo kajgon tu ar amã àpênh ar ba. ²⁷ Ga kam ar ajõ aben kadjy abënjadwÿr rax prãm jabej gêdja tu amijo kâtãr ne tu ar amã àpênh kajgo ba. ²⁸ Ba ije amijo inhÿ djãm me imã àpênh kadjy ne ba amrê têt? Kati, ba dja ba memã apê. Me ren ta amijaxwe pãnh tokryn arým ty. Nhyr be kati. Me krãptÿ jaxwe pãnh ba dja ba itokryn arým ty. Memã idjãpênh ja kadjy ne ba amrê têt. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me'õ no rã akubyn rÿt.

²⁹ Nhyr kam ar krÿrãxbê Djeriko kurÿm kator têt nhyr me krãptÿ: arým arkôt mõi. ³⁰ Nhyr ar no rã amãnhkrutja pry japkre'ã nhÿ. Nhyr me abenmã kum, “Jeju ne têt”, anhÿro kumex nhyr ar arým kuman kam kum amijo akij,

—Ê, amã ar ikaprÿ, Bënjadwÿr djwÿnh, Dawi tãmdjwÿ 'õ, ane.

³¹ Nhyr me krãptÿ mörja arkum bën tÿx ne arkum,

—E kum ar anhikrê, ane. Nhyr kam ar tu kum àkjêro bën kum,

—Ê, gop amã ar ikaprÿ, Bënjadwÿr djwÿnh. Dawi tãmdjwÿ 'õ, ane.

³² Nhyr Jeju ar kabên man arým arek arkum dja. Arkum djan amiwÿr ar ku'uw nhyr ar 'ÿr bõx. Nhyr arým arkum,

—Mÿj ne ba ije ar ajomã? ane.

³³ Nhyr ar kum,

—Bënjadwÿr djwÿnh, bar on irÿt, ane.

³⁴ Nhyr Jeju arým kum ar kaprÿn ar no kupê. Nhyr ar no kupênhmê ro'ã ar rÿt ne arým kôt têt.

21

Jeju rax ne Djeruxarêmã àr.

Mak 11.1; Ruk 19.28; Dju r 12.12

¹⁻² Nhyr Jejumê ar prykôt mõi:n kam krÿrãxbê Djeruxarê kuri krÿ ngrire ja'ÿr bõx. Krãnhrebê Oriwêre'ã rwÿykbê ne krÿ ngrire jabej Bepadjê. Ar krÿ ngrire ja'ÿr bõx nhyr arým kôt ba djwÿnh amãnhkrutmã kum,

—Pry ja'ã dja gar arek katãt krÿwãmã têt. Nhyr ar akutã pry kator kraxkam dja gar mry'ã krÿwã pumÿ, djumêtuwã pumÿ. Kraremê dja gar omÿ. Nhyr me kute mrywã pÿ maktã krã djê nhyr amê ãmwã dja gar 'ãpre bôn amrê amêo têt. ³ Godja me'õ 'ã ar amã kabên jabej gar kum, “Bënjadwÿr 'ã têt prãm. Dja 'ã têt kam akuby:n amã ano”, ane. Nhyr kam dja on ar amã, “Ajrã, 'ÿr o têt.” Nãm ã Jeju arkum ane.

⁴ Mÿkam ne ã arkum ane? Bir, amrêbê: ne ujarênh djwÿnh me bakukãmãremã 'ã ajarê. Jeju djumêtu'ã têt'mã ajarê. Metÿndjwÿnh kukwakam memã 'ã ajarê. ⁵ Ne memã kum,

“Dja ga Xijãokam me jamã kum”, Krÿrãxbê Djeruxarê'ã ne memã Xijão jarê. Nãm memã kum,

“Dja ga Xijãokam me jamã kum,

'Ota me anhõ Bënjadwÿr rax me awÿr bõxmã. Nãm kabôt katin mry jabatãnh nyre'ã nhÿ. Mry'ã krÿ kra'ã ne nhÿn me awÿr bõx', ane.

Dja ga ã Xijãokam me jamã ane.”

Nãm ã ujarênh djwÿnh me bakukãmãremã ane nhyr me arým aben djô'ã abenmã arênh mõi:. Arênh mör tãmtã arým 'ÿr o bõx. Tÿ:mrãm Jeju arým me bakamingrãnyrekam kato. Ne ar ban kam kute arým mry'ã

krîja'ÿr kôt ba djwÿnh janorja'ÿr o bôx. Ujarênh djwÿnh kute me bakukâmâremâ ujarênh kôt ne mry'ã krîja'ÿr arÿm ar ano.

⁶ Nhyam kam ar arÿm 'ÿr tẽn 'ÿr bôx. Jeju kute arkum 'ã karô kôt ar 'ÿr tẽn 'ÿr bôx. Ne kam mrymê krare 'ãpre bô. ⁷ Ne kam akubyn 'ÿr o bôx. Ne kam arÿm aminhõ kubêkà krâkào pôx ne o amê mry nhibûm'ã kum aty. Nhyam arÿm krare'ã nhÿn arÿm tẽn. ⁸ Nhyam kam me krâptî: aminhõ kubêkà krâkào pôx ne arÿm kukâm kum pry'ã o atyo mõi. 'Ã tẽn kadjy kum pry'ã kum atyo mõi. Nhyam me kwÿ pi'ô nhikên arÿm kukâm pry'ã kum atyo mõi. Me ta kukràdjà kôt ne me ã Bënjadjwÿr rax kukâm pry'o ane. Me kukâm pry'ã kum atyo mõi. ⁹ Nhyam me krâptî: kukâm mõi, o àkjêr mõi nhyam ajte me krâptî: kôt o àkjêr mõi. Nãm me o àkjêr mõi kàj bê abenmã kum, Metîndjwÿnhmã kum,

—Jejubê me inhõ Bënjadjwÿr rax. Bënjadjwÿr raxbê Dawi tàmdjwÿ. ãm mexkumrêx. Kam me ikî:nhkumrêx. Gê on me ipytà. Gê Metîndjwÿnh o kînh rax. Metîndjwÿnh kukwakam ne arÿm me bakadjy bôx. Gê me kàjkwakamdjwÿ Metîndjwÿnhmã mextire jarênh kumex. Gê on me ipytà. Nãm me ã Jejuo àkjêro mïro ane.

¹⁰ Nhyam kam arÿm Djeruxarêmã wadjà. Nhyam kam krîraxkam me kunî te no katon 'ã aben kukjêro kumex ne abenmã kum,

—Mÿj me'õ ne bôx? Mÿj me'õ ne bôx? anhÿro kumex.

¹¹ Nhyam me krâptî: memã kum,

—Jeju ne bôx. Metîndjwÿnh kukwakam ne ar me bamã 'ã ujarênh ba. Pykabê Garrêjakam krîraxbê Nadjarekam ne Jeju abatàn djà. Nãm ã me krâptî memã ane.

*Kute kikreti nêje me anor:
Mak 11.15; Ruk 19.45*

¹² Nhyam kam Jeju Metîndjwÿnh nhõ kikretimã tẽn wadjà. Nhyam me kute memã mÿjja nhõ djwÿnh kam kumex. Nhyam me kute memã mÿjjao pãnh ne amim byr kadjy ne me me'ã kumex. Nhyam arÿm bôm me rênho tẽn. Nhyam me kute me õ pi'ók kaprî pãnh memã kikreti nhõ pi'ók kaprî nhõr kadjy ne me kumex nhyam mebê pïponho àpanho tẽn. Nhyam me kute tut nhõr djwÿnhdjwÿ kumex nhyam mebê krî djà nhikô rênho tẽn. ¹³ Ne kam memã kum,

—Amrêbê: ne me bakukâmâre Metîndjwÿnh kabên'ã pi'ók no'ók ne. Kamã ne Metîndjwÿnh ta memã kum,

“Inhõ kikreti ja'ã dja me abenmã kum,

'Me kute Metîndjwÿnhmã kabên kadjy ne õ kikreti wã', ane.

Dja me ã inhõ kikreti'ã abenmã ane.”

Nãm ã Metîndjwÿnh pi'ók kam ane. Nhyam be, me ga ne ga me kam aje me àkînhõ aben pydji djà. Nãm ã Jeju memã ane. ¹⁴ Nhyam kam Metîndjwÿnh nhõ kikretikam me no rãmê me mrãnh punu 'ÿr bôxo kumex nhyam arÿm meo mex. ¹⁵ Nhyam kam me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿrmê Môjdjê kukràdjà mar djwÿnhmê ne me Jeju djâpênh me:xkumrêxja pumûn ajte me prîre pumû. Me prîre ne me kikretikam kàj bê o akij ne kum,

—Jejubê me inhõ bënjadjwÿr rax. Bënjadjwÿr raxbê Dawi tàmdjwÿ. ãm mexkumrêx. Kam me ikînhkumrêx. Gê on me ipytà, ane. Nhyam me me omûn me kuman arÿm ngryk ne.

¹⁶ Ngryk ne arÿm Jejumã kum,

—Djãm aje me prîre kabênja mar kêt? ane.

Nhyam memã kum,

—Nã, arÿm ba kuma. Ba ar amã arê gar ama. Me bakukâmâre ne

amrêbê: Metîndjwýnhmã me prîre ja'ã ajarê. Me kum, “Me prîremê me karàremê ne ga memã me kabên mexmã 'ã karô nhym me arým amã mextire jarênh mexkumrêx.”

Nãm ã me bakukãmãre Metîndjwýnhmã

ane. Nhym me arým kuman amũ aben djô'ã abenmã arênhô mõi. Arênhô mõi tãmtã arým iwýr o bõx. Tũmrãm me bakamingrãnyrekam me prîre arým imã amikînh jarênhô kumex. Me bakukãmãre kute Metîndjwýnhmã me prîre ja'ã ujarênh kôt ne me prîre arým imã amikînh jarê. Nãm ã Jeju memã ane.

¹⁷ Nãm memã anen kam arým memã kãx ne krîrax kurũm katon tẽ. Ne tẽ:n arým krî ngrirebê Betanha'ýr bõx. Ne kam arým kam ngõr.

Ar kute tu amim Metîndjwýnh kamnhîxkumrêxmã 'ã ujarênh.

Mak 11.20; Dju r 14.13; Xij 1.6

¹⁸ Nhym 'ã akati nhym ajte akubyn krîraxbê Djeruxarêmã tẽ. Nãm 'ýr tẽ:n kam arým kum prãm.

¹⁹ Ne arým prykôt pidjôbê pigêre pumũn 'ýr tẽn 'ýr bõx. Ne te ô jabej. 'Ôbit ne kumex. Ne kam kum,

—Gê ajte adjô'õ jêt kêtumrêx, ane. Nhym arým tẽmbê ngrã.

²⁰ Nhym kam kôt ba djwýnh ar arým omũn kam no tyn abenmã kum,

—Je, mã ne bàrio nhym myt tãm kam ngrã? ane. ²¹ Nhym Jeju arkum,

—Ba ar amã arê gar ama. Dja gar kadjy tu amim Metîndjwýnh kamnhîxkumrêx. Kwãrîk wãnh anhõkre kadjwýnhbê amim,

—Kon, birãm dja ipêx, kon, anhýr kêt. Gar ren tu amim kamnhîxkumrêx ne ren arým ã pidjôbê pigêremã ane nhym ren arým ã ngrão ane. Djãm jabit? Kati, gar ren krãnhwãmã kum, “On amikaban ngô jabatãnh mũjakam

mõn tým”, ane. Nhym ren arým akabên kôt mrãmri ã amijo ane. ²² Dja gar mýjjao Metîndjwýnhmã a'uw ne tu kadjy amim kamnhîxkumrêx nhym arým ar akabên kôt ã ar amã mýjjao ane. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me kute rax jabej Jeju kukjêr.

Mak 11.27; Ruk 20.1

²³ Ne kam arým Metîndjwýnh nhõ kikreti'ýr bõx ne kum wadjã. Ne kam arým kam memã Metîndjwýnh kukrãdjã'ã ujarênhô dja. Nhym me rũnh arým 'ýr bõx. Me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmê mebêngêtmê 'ýr bõx. 'Ýr bõx ne amũja'ã kute kikreti kurũm me anorja jabej kukij ne kum,

—Mýj me'õ kabênkôt ne ga ar ã meo anhýro aba? Mýj me'õ ne amã me'ã karô ga kam amũ ô'ã bõm ar me rênhô aba? ane.

²⁴ Nhym Jeju memã kum,

—Badjwý dja ba mýjja jabej me akukja. Me akumrêx dja ga me imã arê. Ba kam arým badjwý ije mýj me'õ kabênkôt ar me anoro ibaja me amã arê. ²⁵ Djuão kute ngõmã me angjênhja djãm me kabên kôt ne arîk ar ngõmã me angjênhô ba? Nãr djãm Metîndjwýnh kabênkôt? Imã arê, ane.

Nhym kam me abenkam kangan abenmã kum,

—Je mýj dja gwaj kum nê? Dja gwaj kum “Metîndjwýnh kabênkôt”, ane nhym kam gwaj bamã kabên 'õ jarênh gwaj bamã, “Bir be, mýkam ne ga me amim Djuão kabênja mar kêt ne”? ane.

²⁶ Nãr dja gwaj kum, “Me kabênkôt ne tu arîk ar ngõmã me angjênhô ba”, ane nhym kam me krãptî ren o ngyrk ne kum gwaj bakurê gwaj ren kam bamã me uma ne. Me kãtãm ja ne me arým Djuão kabên man kum kînh ne ne o Metîndjwýnh kabên jarênh djwýnh

ne. Dja gwaj kam ane nhym me arÿm o ngryk ne, ane.

²⁷ Nãm me ã abenmã anen kam Jejumã kum,

—Kon ne. Me ije mar kêt. Mÿj me'õ kabênkôt Djuão kute ngômã me angjênhja me ije mar kêtê, ane.

Nhym kam memã kum,

—Bir be, dja ba badjwÿ me amã arênh kêt ne. Mÿj me'õ kabênkôt ije ar meo iba ja dja ba me amã arênh kêt ne, ane.

Me'õ kra amãnhkrut'ã ujarênh.

²⁸ Ne kam ajte memã kum,

—Be, mÿj ne ga me me'õ krakam ama? Me'õ kra amãnhkrut. Ne kam arÿm kutewa'ÿr tẽn kum, “Ak-mere, akati jakam dja ga gu banhõ pidjôkôkam apê”, ane.

²⁹ Nhym kum, “Kê, kati”, ane. Ne kam tẽn. Arÿm amimaro tẽn arÿm amim ngryk ne, ne amim, “Kati. Dja ba pidjôkô'ÿr tẽn”, ane. Ne arÿm 'ÿr tẽn.

³⁰ Nhym kam bãm kutapu'ÿr tẽn àpênh'ÿr ano. Nhym kum, “Djünwã, dja ba arÿm akabên kôt 'ÿr tẽn”, ane. Ne kam atekam arek nhÿn 'ÿr tẽn kêt. Be, tãm ne ja. ³¹ Ba me amã arê. Nhÿnh ja ne bãm kabên man kôt amijo tẽn? Nãm ã Jeju me rünhmã ane.

Kutewa kute bãmã, “Kati”, anhÿr ne kam kute amimarja ne Jeju kute me axwe'ã akre. Kute mrãmri ne me axwe pyrãk. Nãm arÿm amima. Amiman kam arÿm Metündjwÿnh'ÿr amijo akêx ne tu amim markumrêx. Nhym be, kutapu kute bãmã 'êx ne Jeju kute me rünh'ã akre. Kute mrãmri ne me rünh pyrãk. Me kute Metündjwÿnh kôt kabên djir kajgon kam kute kabên mar kêt ne. Nãm Jeju me rünh kukij ne memã kum,

—Nhÿnhja ne bãm kabên man kôt amijo tẽn?

Nhym me kum, “Kutewaja”, ane.

Nhym memã kum,

—Ba me amã arê ga me ama. Djãm me arünhja dja ga me

akumrêx kàjkwakam Bënjadjwÿr djwÿnh kôt dja nhym me ajo ba? Kati. Pykakam me bënjadjwÿr bajtemmã pi'ók kaprïo atom djwÿnhmê me nire kuprÿmê, me aje memã axwe jarênhja dja me kàjkwakam Bënjadjwÿr djwÿnh kôt dja nhym arÿm ar meo ba. Ga me kam arÿm wãnh dja. ³² Mÿkam? Bir, Djuão ne me awÿr bõx. Kute katãt me amã pry jakre kadjy me awÿr bõx. Kôt ga me Metündjwÿnhmã amex kadjy me awÿr bõx. Ga me kam amim Djuão mar kêt. Nhym be, pykakam me bënjadjwÿr bajtemmã pi'ók kaprïo atom djwÿnhmê me nire kuprÿmê ne me tu amim Djuão markumrêx. Ga me kam arÿm me omÿ. Ne te me omÿ. Me ga ne ga me wãnh ajaxwemã anhïrer ne amim mar kêt. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx. Nãm ã Jeju me rünhmã ane.

³³ Ne kam ajte memã atemã mÿjja'ã ujarênh jakreo tẽn memã kum,

—Ê, jadjwÿ dja ga me ama. Me'õ ne pur rax ne kudjin kam kam amim pidjô kumex ne kadjy bu'ã keno kôkayr kum o ipök ne. Ne kam pidjô janênh djãmã kren ipêx. Ne pidjô pumÿnh djwÿnh ku'ê djã'ã par prêkti nhïpêx. Ne kam me kwÿmã kum,

—Gora me imã o djuw mex. Gora gê abatãnh ne ô ga amim kwÿo atom ne imã mÿm kwÿo atom. Nãm ã me rünhmã ane. Mebê idjaer'ã ne Jeju pidjô jakren me rünh'ã pidjôo djuw mex djwÿnh jakren Metündjwÿnh'ã õ pidjôkô djwÿnh jakren kam arek memã 'ã ujarênho djan memã kum,

—Õ pidjôkô djwÿnh ã memã anen kam atemã pyka 'õmã tẽn. Ne kam kam wãnh ar ba. ³⁴ Nhym arÿm pidjôja tuk ne kumex. Nhym kam õ pidjôkô djwÿnhja arÿm 'ã mytyrwÿ jakren kam 'ÿr õ àpênh kwÿ jano. Ar kute memã arênh

nhyr me kute kum pidjô kwÿo atom ne kute arkôt anor kadjy ne 'ÿr ar ano. ³⁵ Nhyr kam ar 'ÿr tÿn bôx nhyr kam me kute pidjôo djuw mexja ate ar 'ôja kaprêprê:k ne ar'ônh bÿn ar 'ô këno titik. ³⁶ Nhyr kam ajte memã õ àpÿnh krãptÿjano nhyr me ajte ã aro ane. ³⁷ Nhyr kam tekrekam me'ÿr kra jano. Nãm amim, "Godja ikra me'ÿr bôx nhyr me arÿm mar jabej", ane. Ne arÿm me'ÿr kra jano nhyr me'ÿr bôx.

³⁸ Nhyr o djuw mex djwÿnh arÿm kra pumÿn abenmã kum, "Be, kra ne wã. Gwaj on kubÿ. Tãmja dja bãm kum mÿjja kunÿ ngã, õ nèkrêx kunÿ kanga. Gwaj on tãmja bÿn kam amim õ nèkrêx, õ mÿjja, õ pidjôja kunÿo aminhõ", ane. ³⁹ Ne kam arÿm o tÿm. O tÿm ne pidjôkô kurÿm bôm kumÿn arÿm kubÿ. Tãm ne ja, ane. Me rÿnh'ã ne Jeju pidjô pumÿnh djwÿnh jakre. Me kute mrãmri ne me rÿnh pyrãk. Ne kam ajte memã kum,

⁴⁰—Mÿj gÿdja õ pidjôkô djwÿnhja bôx ne ajmã pidjô pumÿnh djwÿnh ano? Nãm Jeju ã me rÿnhmã ane.

⁴¹ Nhyr me kum,

—Bir, dja prÿne me axwejao ajkÿn me imex ne kam õ pidjôkôja atemã me ja'ômã kungã nhyr me arÿm pidjô tukkam arÿm kum pidjô nhôr kumrêx, ane.

⁴² Nhyr kam Jeju ajte memã me kukãmãre kabÿn jarÿn memã kum,

—Amrêbê: ne me bakukãmãre Metÿndjwÿnh kabÿn jarÿn memã kum,

"E kum kÿn ja ne me kute kikreo ãm djwÿnhja kute kikremã armã te omÿn kam bôm kumÿ.

Kÿn ja ne arÿm kute kikremã o kajpar, kum o kajpar tÿxi.

Bÿnjadjwÿr djwÿnh ta ne ã këno ane gu me omÿ nhyr kam gu bamã mexkumrêx."

Nãm ã me bakukãmãre memã anen arÿm 'ã pi'ók no'ók ne. Djãm me

aje omÿnh ne mar kÿt? Nãm Jeju ã me rÿnhmã ane. Nãm amijã kÿn jakre. Ne me rÿnh'ã kikreo ãm djwÿnh jakre. Me rÿnh kute mrãmri ne kikreo ãm djwÿnh pyrãk ne arÿm Jeju kanga. Me rÿnh kute kanga'ã ne Jeju me rÿnhmã ja jarÿ.

⁴³ Ne kam ajte memã kum,

—Ba me amã arÿ ga me ama. Metÿndjwÿnh bit kute amim me apytãr ne ar me ajo bamã. Nhyr be, kati. Dja me akangan me apãnh amim me bajtem pytãn meo ba. Nhyr me kam arÿm kute pidjô djô mex pyrãk ne imã mexkumrêx ne axwe kÿt. Nãm Jeju ã me rÿnhmã ane. ⁴⁴ Ne kam ajte memã kum,

—Ë, kÿn ja gÿdja ga me ajô 'ã tÿm ne prÿne 'ã amikrakra ne. Nhyr be, ta gÿdja me ajô nhiby tÿm ne prÿne angãn prÿne pyka mÿ ajo amrã, ane.

⁴⁵ Jeju memã ja jarÿ. Me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhô bÿnjadjwÿrmÿ me bÿ pardjêumã ja jarÿ nhyr me arÿm kuman amim,

—Be, me bajã ne pidjôo djuw mex djwÿnhmÿ kikreo ãm djwÿnh jakren me bamã 'ã ajarÿ, ane. ⁴⁶ Ne kam me bit kute o tÿmmã te 'ã amijakre. Me krãptÿ ne me Jeju'ã amim,

—Be, Metÿndjwÿnh kukwakam memã 'ã ujarÿn ba, ane. Nhyr kam me me umaje te 'ã amijakre.

22

Bÿnjadjwÿr rax kute abenã ar mÿnh.

Ruk 14.16

¹ Nhyr kam Jeju ajte apÿnh kukrãdjã djãri'ã memã mÿjja jakren memã 'ã ajarÿn memã kum,

²—Kãjkwakam Bÿnjadjwÿr djwÿnh kute amim me utãr ne ar meo ba'ã dja ba bÿnjadjwÿr rax'õ jakren 'ã ajarÿ gar ama. Be, bÿnjadjwÿr rax arÿm kute kra'ã prô mÿnhmã. Amrêbê ne kadjy memã arÿ. ³ Ne kam arÿm kute amrêbê memã arÿnhja'ÿr õ àpÿnh ar ano. Kute

abenã ar mēnh djà'yr me 'wỳr kadjy ar ano. Nhyr ar me'yr bōx ne memã arē. Nhyr me arỳm arkum,

—Kati, 'yr ar imōr prãm kêt, ane. Nhyr kam ar akubyn bēnjadjwỳr'yr bōx ne arỳm kum arē.

⁴ Nhyr kam ò àpēnh 'ōdjwỳ arkum,

—Dja gar amrēbē ije memã arēnhjamã ikabēn jarēn memã kum, “Ē, arỳm ne ba me akadjy inhō jadjuw nhyr kumex. Inhō mrytimē abatānh nyre twỳmtijamē ne me arỳm kupa. Arỳm ne ba mỳjja kunĩ mex. Dja ga me amrē abenã ar mēnh djà'yr mō”, ane. Dja gar ã memã ane. Nãm ã bēnjadjwỳr arkum ane. Nhyr ar arỳm me'yr tēn kôt memã arē.

⁵ Nhyr me ate krã. Me kwỳ ja ne me ò purmã mō nhyr me kwỳ ja ò nēkrēx'yr mō. ⁶ Nhyr me kwỳ ja ne me arỳm aro rōrōk ne aro ajkēn arỳm ar kupa. ⁷ Nhyr kam bēnjadjwỳr rax arỳm arēnh man arỳm ngyrk ne. Ne kam arỳm ò krākamngōnh krãptĩmã 'ã karōn me'yr me ano. Nhyr me arỳm kabēnkôt me'yr mōn arỳm me'yr bōx. Me'yr bōx ne arỳm me kupan mebē krĩraxmã adjã nhyr arỳm xēr.

⁸ Nhyr kam ajte bēnjadjwỳrja ò àpēnh arkum,

—Ije abenã ar mēnh kadjy ne ba arỳm prĩne mỳjjao mex nhyr nō. Nhyr be, ije memã arēnhja ne me kadjy mex kêt. ⁹ Jakam dja gar apỳnh pry bikjēr djari kôt tēn ar aje me omũnh kunĩ memã akrà gē me amrē mō gwaj baro'ã banhō kwỳ krē gwaj bakĩnh kati, ane. ¹⁰ Kam, ò àpēnh ar arỳm apỳnh pry djari kôt tēn arỳm kute me omũnh kunĩo atomo tē. Me mex nār me punu kunĩo atomo tē:n meo bōx. Nhyr me kam prĩne abenã ar mēnh djakam kikre kre jaē.

¹¹ Nhyr kam arỳm bēnjadjwỳr rax wadjàn me omũnh tē. Nhyr

wānh me'ō dja. Kute abenã me rēnh'yr me ngjēx kadjy me ò kubēkà jadjār kêt ne dja. ¹² Nhyr arỳm omũn kum,

—Akmere, nã gãm abenã me rēnh'yr me ngjēx kadjy me ò kubēkà jadjār kêt ne wadjã. Mỳj ne ga nēn wadjã? ane. Nhyr arỳm te kute aminēje kum kabēn'ō jarēnhmã.

¹³ Nhyr kam bēnjadjwỳr rax ò àpēnhmã kum,

—Dja gar inỳx 'ãpren te 'ãpren amũ ò tēn bōm amē. Wānh ne me akamãt kō tykkam amim ngyrk ne mỳro kumex ne tokry djaje ami-janēnhō kumex. Me ikō'ã dja gar amē, ane. Nhyr me ã me'ōo ane. Tãm ne ja.

¹⁴ Be, Metĩndjwỳnh ne amiwỳr me krãptĩ 'uw. Nhyr be, kute mekam me ngrērebit amijo me utār. Nãm Jeju ã memã ane.

Me kute Xedjamã pi'ók kaprĩ nhōr.

Mak 12.13; Ruk 20.20; Rô 12.1

¹⁵ Nhyr kam mebē pardjēu arỳm mã tēn Jejuo aben ma. Nãm me abenmã kum,

—Mỳj gēdja gwaj Jejumã arē nhyr arỳm gwaj bamã bēnjadjwỳr'ã kabēn punu'ō jarē? Dja bēnjadjwỳr'ã kabēn punu jabej nhyr me arỳm kum axwe jarē, ane. ¹⁶ Nãm me aben man kam arỳm 'yr ò me ja kwỳ jano. Erodji nhō me ja kwỳ ne me adjwỳnhdjwỳ 'yr me ano. Nhyr me 'yr bōx ne kum,

—Ujarēnh djwỳnh, bar arỳm ama. Ga ne ga akabēn katàtkumrēx ne Metĩndjwỳnh kabēn kôt me kute amijo ba'ã memã adjujarēnh katàtkumrēx. Amã me rũnh pyma kêt. Me rũnhmē me kajgomē ne ga memã akabēno aben pyrāk. ¹⁷ Ba me akukja ga me imã arē. Me rũnh kunĩ nhō bēnjadjwỳr raxbē Xedja. Mebē idjaer kute o me bajtemja. Djãm Metĩndjwỳnh kukràdjã kôt ne gu me baje bēnjadjwỳr Xedjamã

pi'ók kaprĩ nhõrmã? Nàr kon? Goja on, e me imã arẽ, ane.

¹⁸ Nhyr Jeju arým me axwe kõt tu me kuman memã kum,

—Me ga ne ga me amijo ajêx ne amijo Metĩndjwýnh mar mexo aba. Nok ba ren me amã, “Metĩndjwýnh kabên kupa'ã ne me kum õro ba”, ane ga me ren memã kum, “Be, Jeju axwekumrêx. Ga, kute bẽnjadjwýr raxbê Xedjabê pi'ók kaprĩ nê prãmja pumũ”, ane. Ga me ren memã anen ren arým memã ikurêtuw. Nã gãm me ajêx ne aje Metĩndjwýnh mar. ¹⁹ Amrê imã pi'ók kaprĩõ tẽ, me aje kum õrja o tẽ ba me amã omũ, ane. Nhyr me arým 'ýr ngõnhponho pi'ók kaprĩ pydjio tẽn kum kungã. ²⁰ Nhyr memã kum,

—Mýj me'õ ne 'ã karõja? Ne mýj me'õ ne 'ã idji jêtja?

²¹ Nhyr me kum,

—E kum be Xedja karõ, ane.

Nhyr memã kum,

—Bir be, õ pi'ók kaprĩ. Dja ga me kum angã. Nhyr be, Metĩndjwýnh nhõ mýjjabit dja ga me Metĩndjwýnhmã angã. Nãm Jeju ã memã ane nhyr me arým kabên ma.

²² Ne arým te kute mýjja'õ jarẽnhmã kam no tyn dja. Ne kam arým kum kãx ne mã tẽ.

Me tyk akubyn tĩn mýr jabej me Jejumã kabên.

Mak 12.18; Ruk 20.27; Tex k 4.16; Ap 20.4

²³ Nhyr kam myt tãm kam mebê xadjudjêu kwý 'ýr bõx. Mebê xadjudjêu ne me arĩk memã kum,

—Be, me tyk akubyn tĩn prãm kêt kumrêx, anhýr ar o ba. Nãm me 'ýr bõx ne kukij ne kum,

²⁴ —Ujarẽnh djwýnh, me bakukãmãre Mõdjê ne amrêbê: me bamã,

“Godja me'õ prõ'ýr mõn kra kêt rã'ã tyk jabej mýj dja me nê?

Bir, dja kamymê ar aben djãkam ikwãja'õ 'ýr mõ. Ne kum kra

djin kukrij nhyr abatãnh ne.

Me kute 'ã abenmã kum, ‘Be, kamy tyk kra ne wã’, anhýr ne kute kamy tyk mar týx rã'ã kadjy.”

Nãm ã me bakukãmãre Mõdjê me bamã ane, ane. Mebê xadjudjêu ne me ã Jejumã ane. ²⁵ Ne kõt arĩk kum,

—Be, ar my aben djãkam ikwãbê 7. Ne kam kutewa prõ'ýr mõ. Ne kam kra kêt rã'ã ty. Nhyr prõja arým 'uwũ. Nhyr kam atãri kamyreja 'ýr mõ. Ne kam ã ane, kra kêt rã'ã ty. ²⁶ Nhyr aben totokmã Ar kubê 7 kunĩ kudjwa ã anen 'ýr ban kra kêt rã'ã ty. ²⁷ Nhyr kam ar prõjadjwý arým ar o ino ren ty. Ja ne ba me kuman amã arẽ. ²⁸ Ar kubê 7 ne ar aben totokmã kamy prõ'ýr ba. Godja we ar kunĩ akubyn tĩn ne àbir jabej we àbirkam nhýnh kamyja dja ajte 'ýr mõ? ane. Me ta kute we me tyk akubyn tĩn kêt jarẽnh mýr jabej ne me ã Jejumã ane. Me kute o àpanh nhyr binhikrẽnh kadjy nãrãm ne mebê xadjudjêu ã kum ane.

²⁹ Nhyr Jeju arým memã kum,

—Me aje Metĩndjwýnh kabên'ã pi'ók no'ók mar kêt ne me aje Metĩndjwýnh tý:xkumrêx mar kêt. Nã gãm me arĩk Metĩndjwýnh kupa'ã memã 'ã adjujarẽnh aba. ³⁰ Be, me tyk ne akubyn tĩnkam djãm me ajte abenwýr ba? Kati, akubyn me tĩnkam dja me abenwýr ba prãm kêt kumrêx. Kam dja me kute Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh pyrãk. ³¹ Be, mrãmri me tyk akubyn tĩnkumrêx. Amrêbê: Metĩndjwýnh kute me bakukãmãremã kabên jarẽnh. Me tyk akubyn tĩn'ã kute kabên jarẽnh nhyr me kute 'ã pi'ók no'ók djãm me aje amim arẽnh kêt? ³² Nãm me bakukãmãremã kum,

“Ibê Abraãomê Idjãkmê Djako ar õ Metĩndjwýnh”, ane.

Bir be, ar tyk tùmja Metîndjwÿnhmã tîn ne ar ba nÿj pumÿ. Djãm Metîndjwÿnhbê me tyk nhõ Metîndjwÿnh? Kati. Metîndjwÿnh ne me tîn nhõ Metîndjwÿnh. Me tyk kunÿ ne me kum tîn. Kam ne ba me amã,

—Metîndjwÿnh ne kubê me tîn nhõ Metîndjwÿnh. Nãm Jeju ã mebê xadjudjêumã ane. ³³ Nhyim me krãptÿ: kuman te kute mÿjja'õ jarênhmã kam no tyn kumex.

Me kute kukràdjã jabej Jeju kukjêr.

Mak 12.28; Ruk 10.25

³⁴ Jeju mebê xadjudjêumã ane nhyim me amijã maje arÿm anhikrê. Amijã maje anhikrê nhyim mebê pardjêu arÿm arênh man arÿm akuprõ. ³⁵ Me'õbê ne Môjdjê kukràdjã mar djwÿnh. Tãm ne Jeju'ÿr bõx ne kute amak mex jabej kabimã. Kute Môjdjê kukràdjã jabej kukjêrmã. Jeju kute kukràdjã kupa'ã arênh kadjy narãm ne kum kabên ne kum,

³⁶ —Ujarênh djwÿnh, Môjdjê kute Metîndjwÿnh kukwakam kabên kukràdjã jarênh, kute kam me kute katãt amijo ba'ã memã karõja nhÿnh kabênja ne mexo kute kunÿ jakrenh? ane.

³⁷ Nhyim Jeju kum,

—Be, nãm memã kum,

“Me anhõ Bênjadjwÿr djwÿnh, me Atîndjwÿnh dja ga me amã kÿnh, amã abêo katãt me kunÿ, mÿjja kunÿ jakre.

Djãm ajajkwaobit amã Metîndjwÿnh jabêmã? Kati. Ajamak, akadjwÿnhbê, akukràdjã kunÿo dja ga me amã abê:”, ane.

³⁸ Be, tãm ne ja. Metîndjwÿnh kabên mexo kute kabên kunÿ jakrenh ne ja. ³⁹ Ne kam atãri Môjdjê ajte 'õ kute urãk memã arênh memã kum, “Me amã amibu'ã me ja jabê. Kute mrãmri ne ga me amã amijabêja pyrãk dja ga me ã amã

amibu'ã me ja jabêo ane”, ane.

⁴⁰ Be, ba arÿm amã Môjdjê kabên kukràdjã ja jarênh ajte amã ja jarê. Dja ga amê kabên ja man kõt ar amijo aba jabej ne mrãmri tu arÿm Metîndjwÿnh kabên kukràdjã kunÿkõt ar amijo aba mexkumrêx. Môjdjê kute Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênhjamê kukwakam memã 'ã ujarênh djwÿnh 'õdjwÿ kute kabên jarênhjamê ne ga arÿm kunÿkõt ar amijo aba mexkumrêx. Nãm ã Jeju kum ane.

Kritubê mÿj me'õ tãmdjwÿ jabej me kute kukjêr.

Mak 12.35; Ruk 20.41

⁴¹ Mebê pardjêu kute abeno bikprõnhri Jeju amijabej me kukij ne memã kum,

⁴² —Mÿj ne ga me Kritukam ama? ane. Metîndjwÿnh ne arÿm mebê idjaer kadjy Jeju'ã Bênjadjwÿrbê kumkati mê. Kumã ne me Kritu jarê. Nãm Jeju amijã memã kum,

—Mÿj ne ga me Kritukam ama? Mÿj me'õ tãmdjwÿbê ne Kritu? ane.

Nhyim me kum,

—Me bakukãmãre Dawi tãmdjwÿ. Bênjadjwÿr raxbê Dawi tãmdjwÿ, ane.

⁴³⁻⁴⁴ Nhyim kam Jeju ta kubê Bênjadjwÿr Kritu'ã memã kum,

—Ne kam ajte kubê Dawi nhõ Bênjadjwÿr. Mÿj ne arÿm kubê Dawi tãmdjwÿnh ajte õ Bênjadjwÿr kadjy nê? ane. Ne kam Jeju memã me bakukãmãre Dawi kabên jarênh memã kum,

—Be ga, me bakukãmãre Dawi ta kute memã 'ã ujarênhja pumÿ. Metîndjwÿnh Karõ kukwakam kute memã Kritu'ã ujarênhja pumÿ. Nãm memã kum,

“Inhõ Bênjadjwÿrmã ne Bênjadjwÿr djwÿnh kabên ne kum,

'Amrê idjubõk'ãnh nhÿ, Abênjadjwÿr raxkam idjubõk'ãnh nhÿ.

Ikam ama ba amrê awÿr akurê djwÿnho mō ga me kwÿo apardjan me kwÿ nhimex.’

Nām ā Metÿndjwÿnh inhō Bēnjadjwÿrmā ane”, ane.

Bir be ga, Dawi kute kum “Abēnjadjwÿr rax”, anhÿrja pumū. ⁴⁵ Mÿkam ne me Dawi tām djwÿ kajgo jarē? Djā nām o tām djwÿ kajgo? Kati, Dawi ta ne kute o ō Bēnjadjwÿr rax. Nām ā Jeju mebē pardjēumā ane. ⁴⁶ Nhy m me’ō te kute kutā kabēn’ō jarēnhmā te amijo ane. Kabēn mex pymaje me kute ajte mÿjja ’ō jabej kukjēr kêt kumrēx.

23

Watirebê 7’ā ujarēnh.

Mak 12.38; Ruk 11.44

¹ Nhy m kam Jeju me krāpti:mē kôt ba djwÿnhmā kum,

² —Be, Mōjdjê kukrādja mar djwÿnhmē mebē pardjēumē ne me Mōjdjê pānh ar amā Metÿndjwÿnh kukrādja jarēnho krī. ³ Kam dja me Metÿndjwÿnh kabēn kôt ar amā kabēn jarē gar prīne me kabēn kunī man kôt ar amijo aba. Nhy m be, me ta ne me arīk ar ba. Nām me ajkwakambit ar amā Metÿndjwÿnh kabēn jarēn kam ta kute amikabēn mar ne kôt kute ar amijo ba kêt ne arīk ar ba. Kwārīk wānh mekôt ar amijo aba kêt. ⁴ Nām me ajte kabēn kajgoobit ar memā we Metÿndjwÿnh kabēn jarēnho ba. Djām Metÿndjwÿnh kabēn? Kati, me ta kabēno ne me ar me anoro ba. Ne kam kôt kute amijo ba kêt ne. Nhy m me te amijo anen kam, “Je mÿj dja ba me nē”? ane. Me kute ā meo anhÿrkam ne kute mrāmri ne me kute me kadjybit jēnh rÿnho atom ne me mut’ā anhōr ne kam kute memā tur kêt kumrēx ja pyrāk. Nām ā Jeju memā ane.

Ne kam ajte arkum,

⁵ —Me kute memā amibēn nhy m me kute memā mex jarēnh kadjy ne me amijo ba. Mōjdjê kukrādja’ā

pi’ôk no’ôk kwÿ ne me ’ā ikôn amikrāmē amipamā aktā ’āpre. Ne ’ā ikô poti:reo ane. Mÿj kadjy? Bir, me kute memā amibēn kadjy. Dja we me me omÿn memā mex jarē. Ja kadjy ne me ’ā ikô poti:reo anen amikrāmē amipamā aktā ’āpre. Ne kam ajte ’ā kubēkà jabu djā ā abjēo ane. Mÿj kadjy? Bir, me kute memā amibēn kadjy. Dja we me me omÿn memā mex jarē. Ja kadjy ne me ’ā kubēkà jabu djā jabjēn ’ā ar ba. ⁶ Me krāpti nhikō’ā me ō kwÿ krēnkam ne me me rÿnh krī djākam krī prām kumrēx. Kute memā amibēn kadjy me rÿnh krī djākam krī prām kumrēx. Ne mebē idjaer bikprōnh djākam ne me memā wan krī prām kumrēx. ⁷ Ne ajte me krāpti bikarēr nhipôkri, mekadu nhipôkri kute memā amibēn nhy m me kute memā rÿnh jarēnh ne kute memā kum, “Ujarēnh djwÿnh, djām ga? djām ga”? anhÿrja. Ja ne me kum kÿnh kumrēx.

⁸ Nhy m be, ar ga me kute ar amā, “Ujarēnh djwÿnh”, anhÿrmā djām ar amā ja kÿnhmā? Kati. Mÿkam? Bir, atemā ar anhō ujarēnh djwÿnh pydjii. Kam dja gar abeno akamybit. ⁹ Ne kam djām ar aje pykakam me’ō raxmā, “Djūnwā”, anhÿrmā? Kati. Mÿkam? Bir, ar Abām pydjii. Kājkwakam ar Abām djwÿnh pydjii. ¹⁰ Djām me kute ar amā, “Bēnjadjwÿr”, anhÿrmā? Djām ar amā ja kÿnhmā? Kati. Mÿkam? Bir, ar anhō Bēnjadjwÿr pydjii. Metÿndjwÿnh ne arÿm ’ā me ō Bēnjadjwÿrbē kumkati mē. Kubē ne Kritu.

¹¹ Ar ajō abenkam araxo kutewa prām jabej gēdja amijo kajgon tu ar amā āpēnh ar ba. ¹² Mÿkam? Bir, me kute amijo rÿnh prāmja gēdja i kajgo mex ne. Nhy m be, me kute amijo kajgo mex ne akrānmā kute amijo baja gēdja Metÿndjwÿnh arÿm pānh meo rÿnh ne. Nām ā Jeju arkum ane. Ne kam Mōjdjê kukrādja mar djwÿnhmē mebē pardjēumā kum,

13 —Be, me abê Môjdjê kukràdjà mar djwýnhmê me abê pardjêumê ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metîndjwýnh mar mexo aba. Ý, watî:re. Dja ga me í me biknor tokry djàkam tu amòrkumrêx. Mýkam? Bir, me aje mebé adjàptàrkam. Me bit kute kàjkwakam Bênjadjwýr djwýnh kôt âm ne kôt ar amijo ba prâm ga me kupa'ã memã arê. Ne Bênjadjwýr djwýnh nêje aje memã atemã kukràdjà jarênho aban arým o mebé utà. Ga me kam ga Metîndjwýnh mar kêt ne ajte me jadjwýbê aptà.

14 Be, me abê Môjdjê kukràdjà mar djwýnhmê me abê pardjêumê ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metîndjwýnh mar mexo aba. Ý, watî:re, dja ga me í me biknor tokry djàkam tu amòrkumrêx. Mýkam? Nã gãm me me 'uwtí krão apan mebé mýjja kunõ akí ne kam ajajkwao-bit Metîndjwýnhmã akabên rûnh ne, ne kum akabên 'ijabjêo aku'ê. Bir, nã gãm me ajêx ne amijo amex ne kum akabêno aku'ê. Be kati, me ajaxwekumrêx. Kam gêdja Metîndjwýnh me kuràm me amã pãnh rax jarên prîne me kuràm me ajo ajkê.

15 Be, me abê Môjdjê kukràdjà mar djwýnhmê me abê pardjêumê ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metîndjwýnh mar mexo aba. Ý, watî:re. Dja ga me í me biknor tokry djàkam tu amòrkumrêx. Mýkam? Bir ga, me aje arík memã kum, “Ba me Metîndjwýnh'ýr meo akêx gê me amim maro ba”, anhÿrja pumû. Djãm mrãmri ne ga me akabên? Kati, me aje amiwýr me'õ pydjio akêx kadjy ngômê pykakôt aba 'ijabjê:. Nhyim arým me awýr amijo akêx ga me kam arým amikôt axwe 'ã mênh mex ne. Amikôt axwe 'ã mênh mex nhyim arým axweo me ajakrenh mex ne. Nhyim arým me akôt biknor prãmikumrêx. Djãm Metîndjwýnh'ýr

ne ga me meo akêx nhyim me amim kuma got? Kati. Nãm ã Jeju Môjdjê kukràdjà mar djwýnhmê mebé pardjêumã ane.

16 Ne kam ajte memã kum,

—Ý, watî:re. Dja ga me í me biknor tokry djàkam tu amòrkumrêx. Me aje mrãmri ne me no rà kute arík meo ba pyræk. Mýkam? Bir, me aje arík memã Môjdjê kukràdjà jarênho punukam. Nãm ã Jeju memã ane. Bir, Môjdjê kukràdjà kôt ne mebé idjaer memã amikabên jarên ajte memã kum,

—Nã bãm amã ikabên pydjín arê, anen ajte kôt memã Metîndjwýnh nhõ mýjja jarê. Mýj kadjy ne kôt memã Metîndjwýnh nhõ mýjja jarê? Bir, kute kabên maro âmja kute mar pydji kadjy ne me Metîndjwýnh nhõ mýjja jarê. Gêdja amikabên jarênha 'êx ne kam Metîndjwýnh nhõ mýjja jarên kam arým o Metîndjwýnhmã amikurêtuw. Amikurêtuw nhyim Metîndjwýnh arým kute maro âmja ngrykmã. Nãm me ã Môjdjê kukràdjà kôt memã amikabên jarênho ane. Nãm Jeju Môjdjê kukràdjà jarênho djwýnh arkum,

—Me aje mrãmri ne me no rà kute arík meo ba pyræk. Mýkam? Bir, me aje arík memã Môjdjê kukràdjà jarênho punukam. Nã gãm me memã kum, “Dja ga me memã amikabên jarên memã kum, ‘Nã bãm amã ikabên pydjín arê. Ê, Metîndjwýnh nhõ kikretija ma’, ane. Gêdja ga me memã ajêx prãm jabej ne Metîndjwýnh nhõ kikretibit jarê ne kam o amikurê'uk kêt. Dja Metîndjwýnh me'õ kute akabên maro âmja ngryk kêt ne me ajo bikênho kêt.

Nhyim be, dja ga me memã amikabên jarên memã kum, ‘Nã bãm amã ikabên pydjín arê. Ê, Metîndjwýnh nhõ kikretikam kên karÿrja ma’, ane. Aje kên karÿr jarênham dja ga akabênikumrêx.

Aje memã amikabên jarênh kôt dja ga amijo anhÿrkumrêx. Dja ga memã ajêx ne kam kên karÿr jarên arÿm o Metîndjwÿnhmã amikurêtuw” ane. Me abê Môjdjê kukràdjà mar djwÿnh ne ga me arÿk ã memã kukràdjà jarênh punuo ane. ¹⁷ Me no rã ne me kute amikukãm rît kêt. Kam me kute amipry mar kêt. Me aje me uràk ne amijo ajêx ne memã, “Ba ne ba ije Metîndjwÿnh mar mex”, anhÿr ar o aba. Nhym be, kati. Me aje mar kêt ne te memã Metîndjwÿnh’ã adjujarênh ar aba nhym me adjwÿnhdjwÿ kute mar kêt. Be, me amãbit ne kên karÿr kute mexo kikreti jakrenh. Djãm mrãmri? Kati. Kikreti ne kute mexo kên karÿr jakrenh. Kikreti kukwakambit ne kên karÿr mex. Metîndjwÿnhmã mex. Nãm Jeju ã Môjdjê kukràdjà mar djwÿnhmã ane.

¹⁸ Ne aje memã kum,

—Ga me arÿk memã kum, “Dja ga me memã amikabên jarên memã kum, ‘Nã bãm amã ikabên pydjìn arê. Ê, Metîndjwÿnh nhõ ngônho kija ma’, ane. Gêdja ga me amã memã ajêx prãm jabej ne Metîndjwÿnh nhõ ngônho kibit jarê ne kam o amikurê’uk kêt. Dja Metîndjwÿnh me’õ kute akabên maro ãmjao ngryk kêt ne me ajo bikênh kêt.

Nhym be, dja ga me memã amikabên jarên memã kum, ‘Nã bãm amã ikabên pydjìn arê. Ê, Metîndjwÿnh nhõ ngônho kikam mry nôrja ma’, ane. Aje mry nôr jarênhkam dja ga akabênkumrêx. Aje memã amikabên jarênh kôt dja ga amijo anhÿrkumrêx. Dja ga memã ajêx ne kam mry nôr jarên arÿm o Metîndjwÿnhmã amikurêtuw”, ane. Me abê Môjdjê kukràdjà mar djwÿnh ne ga me arÿk ã memã kukràdjà jarênh punuo ane. ¹⁹ Me aje me no rã pyrãk. Djãm mrãmri mry kute mexo

Metîndjwÿnh nhõ ki jakrenh? Kati. Õ ki ne kute mexo mry jakrenh. Õ kikam me kute mry jadjwÿrkambit ne kum mex, Metîndjwÿnhmã mex. Nãm Jeju ã memã ane.

²⁰ Ne kam aje memã kum,

—Kam, me kute memã amikabên jarênh ne kôt aje kute Metîndjwÿnh nhõ ki jarênhkam djãm kute ò kibit jarênh? Kati. Nãm me kute ò ki jarênh ne aje kute kam mÿjja kunÿ ikwãdjwÿ jarênh. ²¹ Ne ajtekam me kute memã amikabên jarênh ne kôt aje kute Metîndjwÿnh nhõ kikreti jarênhkam djãm kute kikretibit jarênh? Kati. Nãm me kute kikreti jarênh ne aje kute Metîndjwÿnh kam ÿr jarênh. ²² Ne ajtekam, me kute memã amikabên jarênh ne kôt aje kute kàjkwa jarênh. Djãm kute kàjkwabit jarênh? Kati. Nãm kute kàjkwa jarênh ne aje kute Metîndjwÿnh nhõ krÿ djà rax jarênh ne aje kute ‘ã krÿ djwÿnhbê Metîndjwÿnh jarênh. Kam, dja me memã kabên pÿnh ne arênh kôt amijo anhÿrkumrêx. Nãm ã Jeju memã ane.

²³ Ne kam aje memã kum,

—Be, me abê Môjdjê kukràdjà mar djwÿnhmê me abê pardjêumê ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metîndjwÿnh mar mexo aba. ÿ, watÿ:re. Dja ga me ï me biknor tokry djãkam tu amõrkumrêx. Mÿkam? Bir, me aje Metîndjwÿnhmã mÿjja kakritbit nhõr ne kam mÿjjabê kumkatija aje kum õr kêtumrêxkam. Nã gãm me mÿjja kakrit, õmrõ djãnh djà, pi’ômê õmrõ djãnh djà ‘õdjwÿmê Metîndjwÿnhmã ikjê rên kum kryre ne angã. Ne kam kukràdjà kôt ar amijo aba kêt ne katãt meo aba kêtumrêx ne amã me kaprÿ kêtumrêx ne amim Metîndjwÿnh mar kêt ne. Aje kum kryre ne õrja ne mrãmri tu mexkumrêx. Mÿkam ne ga me kum mÿjjabê kumkatijadjwÿ kum õr kêt ne? Mÿkam ne ga me amã

Metîndjwýnh jabên katàt meo abaja kêt ne? Ja ne ga me aje marmân ate mýjja kakritbit ma.

24 Ba me amã arẽ ga me ama. Dja me anhõ òmrõkam pure'õ tým ga me pure ngrire'ã ano tỳ:x ne kaban mũm amẽ. Nhyim be, mry jabatãnhbê kameru ja ne anhõ òmrõkam dja, ga me ate akrãn tu ro'ã krẽ. Be, mýj'ã ne ba amã ikabên ja jarẽ? Bir, mýjja kryre ne ga me'ã ano tỳ:x ne ma:ro aba. Nhyim be, mýjja bê kumkati, mýjja kabênkumrẽx ne ga me aje mar kêt. Metîndjwýnh kabên kute me ajaxwe nêje me akukràja ne ga me aje mar kêt ne ate akrãn ajaxwe rax rã'ã. Æ ne ba me amã, “Ga me pure ngrire'ãbit ano tỳx ne kaban mũm amên tu kameru raxja òmrõmẽ ro'ã krẽ”, ane. Kam ne ga me aje meo ba djwýnh no rã pyrãk. Nãm Jeju ã memã ane.

Ne kam ajte memã kum,

25 —Be, me abê Mõjdjê kukràdjã mar djwýnhmẽ me abê pardjêumẽ ne ga me amijo ajẽx ne ar amijo Metîndjwýnh mar mexo aba. Ý, watĩ:re. Dja ga me ĩ me biknor tokry djãkam tu amõrkumrẽx. Mýkam? Bir, nã gãm me aje mrãmri ne me kute ngõnhkrãmẽ ngõnh puror nhĩbũmbit põnh ne kre põnh kêt nhyim krekam mýjja kakrãtyk pyrãk. Be, nã gãm me ã we katàt amijo abao ane. Nhyim kam me me akrãkãbit pumũ nhyim kam kute me amex pyrãk. Nhyim be kati, me akadjwýnhbê ne ga me apunu rã'ã. Me akadjwýnhbê ne me amã me õ nèkrẽx prãm ne 'ã angyk ne aje mebê mýjjao adjãkĩnh'ã aje amim karõ rã'ã. Kam ne ga me akadjwýnhbê apunu rã'ãja. 26 Me abê pardjêu ne ga me aje me no rã pyrãk. Dja ga me akadjwýnhbê kumrẽx wãnh ajaxwemã anhire. Ne kam arým mrãmri abu'ã memã amexkumrẽx. Ne kam aje mrãmri

ne me kute ngõnh puror, kremẽ ibũm põnh nhyim prĩne mex pyrãk.

27 Be, me abê Mõjdjê kukràdjã mar djwýnhmẽ me abê pardjêumẽ ne ga me amijo ajẽx ne ar amijo Metîndjwýnh mar mexo aba. Ý, watĩ:re. Dja ga me ĩ me biknor tokry djãkam amõrkumrẽx. Mýkam? Bir, ga me aje mrãmri ne me kute me tykmã kikre krãkã jaka pyrãk. Krãkãkambit ne kute memã mexti:re pyrãk. Nhyim be, kadjwýnhbê ne mýjja punu:re. Kadjwýnhbê me tyk 'imẽ mýjja punu kunĩ. 28 Ga me aje urãk. Abu'ã memã ajaxwe kêt pyrãk. Nhyim be, kati. Metîndjwýnh ne me akadjwýnhbê me aje mýjja marja kunĩ kute mar. Me ga ne ga me amijo ajẽx ne ar amijo Metîndjwýnh mar mexo aban aje ajaxwebit mar. Nãm ã Jeju memã ane.

Ne kam ajte memã kum,

29 —Be, me abê Mõjdjê kukràdjã mar djwýnhmẽ me abê pardjêumẽ ne ga me amijo ajẽx ne ar amijo Metîndjwýnh mar mexo aba. Ý, watĩ:re. Dja ga me ĩ me biknor tokry djãkam amõrkumrẽx. Mýkam? Bir, amrẽbê: me bakukãmãrekam ne Metîndjwýnh kabên jarẽnh djwýnh arým ty nhyim me amrẽbê: me angij. Ga me akamingrãnyre ne ga me me tyk tũmjamã kikren me katàt kute amijo ba tũm nhõ pyka krã kunhêro aba. 30 Ne kam arĩk memã kum, “Ne ba me ren amrẽbê: me bakukãmãre, me banhingêt kator nyri ren me ro'ã ikator ne ar iba ne ren me banhingêt kudjwa ã anhÿr kêtumrẽx ne. Ne ren Metîndjwýnh kabên jarẽnh djwýnh par kêtumrẽx ne.” Nã gãm me ã memã ane. 31 Me aje ã memã anhÿrkam arým amikõt amijarẽ. Me abê me par djwýnh tãmdjwý, Metîndjwýnh kabên jarẽnh djwýnh kanẽ tãmdjwý. Arým ne ga me amikõt amijarẽ. 32 Metîndjwýnh ne me anhingêtum ngyk. Aje, me

rã'ã ne me anhingêt kôt ã ajaxweo anen ar badjwý ar ipa. Ar badjwý ar ipa gê Metíndjwýnh on me akam ngryk me:x ne. Nãm ã Jeju memã ane.

Ne kam ajte memã kum,

³³ —Me akamingrãnyre ne ga me abê kangã, me abê iry. Djãm me ga ne ga me aje abiknorbê amipytãrmã? Kati. Me biknor tokry djãbê me aje amipytãr prãm kêtumrêx. ³⁴ Kam arým ije me awýr me anormã. Ije me awýr ikabên jarênh djwýnh janormã. Ije ajte me awýr me no mex janormã. Ije ajte me awýr me kukràdjã mar djwýnhkumrêx janormã. Dja ga me kam arým me kwý pa, píte'y'ã me kwýmo iten me kupa. Ne me abikprõnh djakam mry kã punuo me kwý kaprêprêk. Ne aje meo abikênh kadjy me abej mō, apýnh krírax djãri kôt me abej mō. ³⁵ Me akukãmãremê nã gãm me me katãt kute amijo ba kunĩ paro tẽ. Paro tẽn paro tẽn arek me kamrô kapĩn o tẽ. NhyM Metíndjwýnh arým meo ngryk ne kam gormã me ajabatãnhmã pãnh jarê. Me akukãmãre ne me Abeu jaxwe kêtja bĩno kurêtuw ne kam ijukri me ja paro tẽn tãmtã: arek o tẽn ne kam Djakarij, Berakij kute irja'ýr bõx ne kam Metíndjwýnh nhõ kikretimê õ ngõnho ki kaêxkam* kubĩ.

³⁶ Ë, ba me amã arê. Metíndjwýnh ne arým meo ngryk ne. Ne kam me akamingrãnymã arým pãnh jarê. Me ga dja Metíndjwýnh me akukãmãre kute me imex tũmja pãnh me ajo ajkê. Mrãmri ne ba me amã arênhkumrêx. Nãm ã Jeju memã ane. ³⁷ Ne kam kríraxmã kum,

—Djeruxarê, Djeruxarê, mýkam ne akra kute Metíndjwýnh kabên jarênh djwýnh par prãm ne? Mýkam ne me keno me titik ne me kupa, Metíndjwýnh kute me awýr

me anorja pa? Je nã bãm te ije me ajo ibikprõnh ne ije me ajo atommã. Kute mrãmri ne òkrên'ãnh kute arao noreo bikprõnhja pyrãk. Ba ren ã me ajo ane. Nãm bãm te ije me ajo anhýrmã ga me amã ikĩnh kêt. ³⁸ Ë, jakam me amõr djã ja gédja kukrit mex ne kaprýn nõ. ³⁹ Ë, ba me amã arê ga me ama. Jakam dja ga me ipumũnh kêtumrêx ne. Ipumũnh kêt rã'ã: nhyM inhõ akati ijo rãm ne jao tẽ ga me abenmã kum, “Ë, ota arým Metíndjwýnh kabênkôt tãmja bõxmã. Me:xkumrêx”, ane. Dja ga me ã abenmã ane ba kam arým me awýr bõx. Nãm ã Jeju memã ane.

24

Akubyn bõx kukãm mýjja apõx'ã ujarênh.

Mak 13.1; Ruk 21.5; Xim k 4.1; A Xim 3.1

¹ Ne kam Metíndjwýnh nhõ kikreti kurũm kato. NhyM kôt ba djwýnh 'ýr bõx. Ar kute kikretikam apýnh kum kikre jakre kadjy 'ýr bõx. ² Ne kam ar arým kum akre nhyM Jeju arkum,

—Ar mýjja kunĩ pumũnho dja. Ë, ba ar amã katãt arê. Be, dja ã me kurê djwýnh prĩne kikreti ngrã. Dja me kẽn aben nhiby ikwã kunĩ nhikô rê. NhyM kam kẽn'õ aben nhiby nõr kêtumrêx, ane.

³ Ne kam ar tẽn kam krãnhbê Oriwêre'ã wabi nhyM arým ate nhý. NhyM kam kôt ba djwýnh 'ýr bõx ne me kãxã kum,

—Dja ga ar imã kikreti ngrãnh'ã ajarê. Nhýnh amex 'õkam dja me bakurê djwýnh me bawýr bõx ne kikreti ngrã? Dja ga akubyn bõx nhyM mýjja kunĩ arým pyka kôt amingrà nhyM me kunĩ arým pykakam ar ba'ã aminhinomã amimê. Mýj gédja kukãm apõx? Dja bar omũn kam kôt õ akatimã ikaton õ akati ma.

⁴ Nhyam kam Jeju arkum apÿnh mÿjja kukâm apôxmâ arkum 'ã ajarên arkum,

—Ar amijã ano tÿx gê me'õ ar amã 'êx ne ar anoo biknor ne Metîndjwÿnhbê ar ajo akêx kêt. ⁵ Be, me krãpti dja i aben totokmã me'ÿr bôx ne arÿm amijo 'êx ne amijã imê. Amijã imên arÿm memã kum, “Me anhô Bênjadjwÿrbê kumkati kadjy ne Metîndjwÿnh ijano ba tên bôx. Ba ibê Kritu”, ane. Ne kam arÿm me krãpti noo aknon Metîndjwÿnhbê meo akêx.

⁶ Be, kam dja gar me kute abenwÿr prôt man amybÿm me kute abenwÿr prôt jarên ma. Kwãrik wãnh kam ar atin prãm kêt. Ba ne ba kukâm ar amã 'ã ajarê gar arÿm ama. Ja kumrêx gêdja me ã o anhÿro tẽ. Kraxje kute inomã mênh kêt, kute 'ÿr o tẽm rã'ã, ane. ⁷ Nã, apÿnh me ba djari gêdja me abenwÿr prôt ne aben nhimexo ba. Nhyam apÿnh bēnjadjwÿr rûnh nhô âpênhja abeno kurê djwÿnh ne aben nhimexo ba. Nhyam prãmdjwÿ me kwÿ nhimex. Apÿnh pyka djari gêdja kam pyka tertet ne. ⁸ Be, me tokry krax ne ja. Ga me nire kra ãja pumû. Adjÿm. Dja kra à:n kam arÿm à ra:x ne. Me adjwÿnhdjwÿ dja me tokry mō:n kam arÿm tokry ra:x ne. Be, me tokry krax ne ja. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ne kam ajte arkum,

⁹ —Dja me tokry: nhyam kam me arÿm memã ar akanga. Me kute ar ajo bikênho ba kadjy ar akanga. Nhyam me arÿm ar apa. Apÿnh me bajtem ba djã kunikôt dja me kum ar akurê. Ikôt ar abikamênhkam dja me kum ar akurê. ¹⁰ Kam dja me krãpti ibê amijo akêx. Ne kam me kurê djwÿnhmã aben kangan kum aben kurê. ¹¹ Me krãpti dja me ta amijo 'êx ne amijã Metîndjwÿnh kabên jarên djwÿnh rê. Amijã kurên memã kum, “Metîndjwÿnh kukwakam ne ba ar amã arê”, anhÿro ba. Dja me ã amijo 'êxo

anen arÿm me krãpti noo aknon Metîndjwÿnhbê meo akêx. ¹² Me krãpti kum Metîndjwÿnh kînhja dja me arÿm kum kînh apêx. Pyka kunikôt me krãpti axweo kume:x. Me axweo kumexkam dja me arÿm kum kînh apêx.

¹³ Nhyam be, dja mÿjja kunî kute amingrãnh nhô akati bôx. Me kunî kute aminhinomã amimên nhô akati bôx. Nhyam kam me 'ã ukanga kêt ne kum kînh tÿx rã'ãja dja Metîndjwÿnh arÿm me utã. ¹⁴ Mÿjja kute amingrãnh kêttri dja me apÿnh pyka kunikôt memã arê. Bēnjadjwÿr djwÿnh'ã ujarên nyja memã arê. Apÿnh me ba djã kunikôt me kute ujarên mar kadjy memã arê. Nhyam kam akati arÿm bôx. Me kunî kute aminhinomã amimên nhô akati arÿm bôx. Ba ne ba kukâm ar amã 'ã ajarê gar arÿm ama. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ne kam ajte arkum,

¹⁵ —Be, ar aje ajbir imã, “Dja ga ar imã kikreti ngrãnh'ã ajarê”, anhÿrja ba ar amã arê gar ama. Dja mÿjja kute amingrãnh 'ÿr nhyam kam arÿm mÿjja punutija dja. Metîndjwÿnh nhô kikretikam dja. Gar arÿm omû. Mÿjja punuti djô'ã dja me mÿjja kunîo ajkê ne kungrà. Me bakukãmãre Danijeu ne amrêbê: 'ã ajarê. Metîndjwÿnh kukwakam memã 'ã ajarê. Danijeu ne arÿm memã mÿjja punuti ja'ã ajarên 'ã pi'ók no'ók. Dja gar pi'ók no'ókwã pumûn kam mÿjja punuti pumûn kam kêt ama. ¹⁶ Kam gêdja Djeruxarê bu'ã pyka ja nhidjibê Djudêjakam me ja amijã maje krãnh'ÿr prôt ne. ¹⁷ Gêdja me kikre nhimök po'ã ãm jabej kwãrik wãnh akubyn ùrkwãkam nêkrêx'ÿr àr ne byr ne o tẽm kêt. ¹⁸ Gê purkam me ar ba jabej tu umaje prôt. Kwãrik wãnh me kute kubêkã jamÿnhmã 'ÿr akêx kêt. Dja tu me ãm kamã amû prôt.

19 Ý, watĩ:re, akati wākam me tu-jarômê me kra karà dja me tokry:. Mýj gêdja me ja mýjja punutija pymaje prõtja on? 20 Dja gar Metĩndjwýnhmã amijo a'uw gê na raxkam umaje ar aprõt kêtãm. Nàr, gê pi'ók ràràrbê me tyk djà kêt nhõ akatikam ar aprõt kêtãm.

21 Be, dja me kam tokry kumex. Dja gar akubyn amijo tèn mýjja kunĩmo krax djà'ýr amijo bõx ne ama. Me akukãmãre aben kukãm tokrykõt dja gar maro tẽ. Me tokry tũm maro tẽn amiwýr me tokry maro bõx. Ga, me tokry kume:xja pumũ. Be, amrẽ mýjja punuti nhõ akati bõxkam dja me tokryo katát me tokry tũmwã kunĩ jakre. Ne amrẽ me'ã akati mõrkam me tokry nydjwý dja me tokryo mýjja punuti'ã me tokryja tẽp kêtumrẽx. 22 Metĩndjwýnh ren tokry'ã akati kwý ngri kêt nhym me'õ ren tĩn kêtumrẽx. Be, Metĩndjwýnh kute amijo me utàrja kadjy dja arým 'ã akati wã kwý ngri.

23 Godja me'õ 'êx ne ar amã, “Ota, jakam arým Kritu bõx ne nhỹ. Arým ne Metĩndjwýnh 'ã me õ Bẽnjadjwýrbê kumkati mẽ nhym jakam arým memã nhỹ”, anhýr jabej nàr me'õ ajte 'êx ne ar amã, “Ota, jakam arým Kritu bõx ne nhỹ. Arým ne Metĩndjwýnh 'ã me õ Bẽnjadjwýrbê kumkati mẽ nhym jakam arým memã nhỹ”, anhýr jabej. Djãm ar aje me ja marmã? Kati. Kwãrik wãnh amim me ja mar kêt. 24 Be, apýnh me 'êx ne ta kute amijo Kritu, ta kute amijo Bẽnjadjwýrbê kumkati dja me apõx. Nhym amũ me jadjwý dja me apõx ne 'êx ne memã kum, “Ba ne ba Metĩndjwýnh kukwakam me amã idjujarẽnh iba”, anhýro ba. Dja me me aèrbê mýjja pumũnh kêt kwý nhipêx, kute me noo biknor nhym me kute me'ã abenmã kum, “Mrãmri ne djãm Metĩndjwýnh kukwakam me kabẽnkumrẽx”, anhýr kadjy. Godja me me noo biknor

ne Metĩndjwýnhbê meo akêx jabej, Metĩndjwýnh kute amrêbê amijo me utàrja kubê meo akêx ne kute meo ba jabej. Me 'êxnhĩ no týxo kute me akrenh jabej godja kubê me kwýo akêx ne meo ba jabej. 25 Ba ne ba mýjja apõx kêttri kukãm ar amã 'ã ajarẽ gar arým ama. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ne kam ajte arkum,

26 —Kam godja me'õ ar amã, “Ë, onj kapõt kukritkam arým bõx ne ar ba”, anhýr jabej. Djãm 'ýr ar amõrmã? Kati, dja gar tu ate akrãn 'ýr amõr kêt. Nàr, godja me'õ ar amã, “Ë, kikre jakam ne apdjun nhỹ”, ane. Djãm ar aje amim me marmã? Kati. Kwãrik wãnh amim me mar kêt. 27 Djãm ibõx ne mebê ibipdjur? Kati. Ga, kàjkwakam na krak ne adjènhja pumũ. Na jadjènh prõt ne arým myt ngjêx djãmã ngjêxja pumũ. Adjènh kute kàjkwa kunĩ kurwýja pumũ. Dja ba ã ibõxo ane. Ije amijo inhĩ dja ba ã ibõxo ane nhym me kunĩ arým ipumũ. Nãm ã Jeju arkum ane. 28 Nhym kõt ba djwýnh bõx djà jabej kukij ne kum,

—Bẽnjadjwýr, nhýnh jakam dja ga bõx, ane?

Nhym arkum,

—Ga me, nhõnh ne mry tyk'ã bikprõnh ne kumex ne kute o amirĩtja pumũ, ane. Dja ã Jeju akubyn bõx kutã mýjja apõx ne bõx djào amirĩto ane. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ne kam ajte arkum,

29 —Nhym me tokryo ku'êwã'ã akati kwý apêxkam dja on mýjja rũnh apõx.

“Dja myt amijo akamãt kô tyk nhym mytyrwý irã kêt.

Nhym kanhêti kàjkwa kurũm rôrõk nhym kàjkwakam apýnh mýjja tý:x amingrêk ne.”

30 Ba kam ije amijo inhĩ dja ba kàjkwakam amirĩt nhym me arým ipumũ. Nhym kam pyka kunĩkõt me ba djàkam me kunĩ arým mu:w.

Ba kam ije amijo inhĩ dja ba arým itý:x ne prĩne imextire ne ipyma:. Ne kam kàjkwakam kakràkòt bõx nhym me kunĩ: arým ibõxkòt ipumũ. ³¹ Dja ba ikadjy mrãnh djwýnh jano nhym me arým õ'i kakòr tý:x ne. Kakòr tý:x ne arým ije amijo me utàrja kunĩo atom. Dja me kàjkwa krax'ãm mõn meo atomo mõ. Ne kàjkwa 'ènhòt'ãm mõn meo atomo mõ. Ne aktã kàjkwa nhiré'ãm mõn meo atomo mõ. Ne apýnh pyka kunĩkòt inhõ me ja kunĩ: abenwýr meo atomo mõn meo aben pydji. Ba ne ba kukãm ar amã 'ã ajarẽ. Gora abej ajkam ama.

³² Be, akubyn ibõx djã nhõ akatija'ã ne ba ije pidjòbè pigère jakremã. Gora ije 'ã mýjja jakreja ma. Ba ar amã arẽ gar ama. Be, dja pidjò pakà nokà tukam 'ò nhingrà kadjy arým ingrà apõx gar kam arým amexmã kamnhĩx nhym kam arým amex. ³³ Bir be, gèdja ba ije ar amã mýjja jarènhja ã apõx mõr ane gar me kam arým ijabej rĩt ne ijabej ajkam ama. Akubyn ibõx djã arým 'ýr. Ýr dja mýjja apõxja. Amex kutã gèdja pi'ò ingrà. Nhym be, ibõx kutã gèdja mýjja pymatija apõx mõ.

³⁴ Nã, mrãmri ne ba ar amã kòt arẽ. Ar anhõ pykakam me kam-ingràny ja gèdja me tyk par kètri mýjja ja kunĩ apõx. Mrãmri ne ba ar amã arẽ. ³⁵ Ikabèn kajgo kètkumrèx. Gèdja pykamè kàjkwa ì apèx nhym be, ba ikabèn gèdja 'ò biknor kètkumrèx. Mrãmri gèdja ba ije mýjja jarènh ja kunĩ apõx nhym me omũ.

Me kute bõx djã nhõ myt mar kèt.

Ruk 12.37; Kar 1.6; Tex k 5.2

³⁶ Ne kam ajte arkum,

—Be, ba akubyn ibõx djã nhõ akati nãr myt djãm me'õ kute mar? Kati, me'õ kute mar kètkumrèx. Metindjwýnh kadjy mrãnh djwýnhdjwý kute mar kèt. Ibãmbit ne kute mar. ³⁷ Be ga,

amrèbè me bakukãmãre Nõwe pykakam ar bari me ate krãn ar baja pumũ. Dja ba ibõx 'ýr nhym me ã ane. Ije amijo inhĩ dja ba akubyn ibõx 'ýr nhym me ate krãn ar ba. ³⁸ Amrèbè: ngò kute pykao bikamýr kètri ne me bakukãmãre ate krãn ar õ kwý krènbít ba ne ar kõmbít ba. Ne abenwýr babít ar ba. Nãm me me mymã kra jarè ne memã kum,

—Nã, jakam dja ga arým tu ikra'ýr mõ, anhýro ba nhym me arým me'ýr ba. Nãm me mýjja jabít kòt amak bèno ba: nhym kam Nõwe arým kã raxmã wadjã. ³⁹ Nãm me amikukãm mýjja mar kètkumrèx ne ar ba: nhym me aèrbè ngò tám mõn me kunĩo mõn prĩne meo akno. Ije amijo inhĩ dja ba akubyn ibõx 'ýr nhym me ã anen ate krã nhym mýjja arým ã meo ane. ⁴⁰ Nhym me'õ my ar amè kapòtkam tè. Ba ikjè pa 'amý nhym ikjè arek wakrekam dja. ⁴¹ Nhym me'õ nire ar amè à'uko nhý. Ba ikjèbít pa 'amýn o tè nhym ikjèja arek wakrekam nhý.

⁴² Kam dja gar arek ijabej ajkam ama. Mýkam? Bir, ar aje akubyn ibõx'ã myt mar kètkam. Ba ibè ar anhõ Bènjadjwýr djwýnh ar aje akubyn ibõx'ã myt mar kètkam. ⁴³ Dja gar ikabèn ma. Ba ajte ar amã 'òdjwý jarè gar ama. Ne ren õ kíkire djwýnhja ren me àkĩnhĩ bõx djã man ren kam ren arek kam amako nhý. Nhym ren bõx ne kíkire'ã 'yr ne kum àr kètkumrèx. Badjwý dja ba ije me àkĩnhĩ pyrãk ne me ajaèrbè bõx. ⁴⁴ Kam gèdja gar gadjwý mã ikam amako nhý. Ba ije amijo inhĩ ne me awýr ibõx ba gèdja ba ajte akubyn bõx. Ar aje nhýnh myt nhýr 'òkam aje ibõx djã mar kèt. Kam gèdja ba tu ar ajaèrbè bõx. Nãm ã Jeju arkum amibõx djã jarènhõ ane. Ne kam ajte arkum,

⁴⁵ —Me õ bènjadjwýr ne õ àpènhmã kabèn ne kum, “Ga dja ga

me àpênh'ã me omũ ne prĩne 'ã meo djuw mex. Ne myt kunĩkòt memã ò kwý krên djã ngãn akrãnmã memã òro aba.” Nãm ã ò àpênhmã me'ã karõ ane. Kute akrãnmã me àpênh'ã me omũnh ne kute 'ã meo djuw mex katãtmã ã kum me'ã karõ ane.

Nhym ò àpênh kum, “Nà, gédja ba mrãmri ã anen kam me 'ãno dja”, ane. Nhym kam ò bẽnjadwýr mã nhĩ'ãm tẽ. Nhym kam ò àpênhja kabênkumrẽx. Nãm katãt ar memã mýjja nhõro ba, me kanga kêtikumrẽx ne ar meo ba.

⁴⁶ Nhym kam bẽnjadwýr akubyn bõx ne kam ò àpênhjamã kato. Kute amrêbê kum kabên jarênhja kòt ne mrãmri meo djuw mexkumrẽx nhym kam arým kum kato. Kam dja ò àpênhjadwý tu amikam kĩnhkumrẽx.

⁴⁷ Ë, ba ar amã kòt arẽ. Bẽnjadwýrja dja ò àpênh ja'ã bẽnjadwýr mẽ. Kute nêkrêxmẽ mýjja kunĩ pumũnhmã dja 'ã bẽnjadwýr mẽ. Nhym kam ò àpênhja kĩnhkumrẽx ne. ⁴⁸ Nãm ren ò àpênhja axwen ren òkre kadjwýnhbê ò bẽnjadwýrja'ã ren, “Be, nãm nhĩ'ãm bẽnjadwýr tẽn arým amikrà. Jakam dja ba on tu arĩk ar iba”, ane. ⁴⁹ Ne kam ren ar ò àpênhja titiko ba, me ro'ã àpênhja ren ar me titiko ba. Ren ò kwý krênbit ban me bibãnhkòt ren kadjwati kangõ* kõmo ba. ⁵⁰ Nhym kam ò bẽnjadwýrja aêrbê bõx. Ò àpênhja kute amim ò bẽnjadwýrja bõx djãkòt mar kêt. Nhýnh akati 'òkam bõx djãmã kute mar kêt ne nhýnh myt nhýr 'òkam bõx djãmã kute mar kêt kam ne aêrbê bõx. ⁵¹ Nãm bõx ne kam ò àpênh arĩk ar bajakam ngryk ne. Ngryk ne kam o ajkapõn bõm kumẽ. Me kute amijo 'êx ne ta kute amijo Metĩndwýnh mar mexjamẽ ro'ã ãm kadjy bõm kumẽ. Wãnh

ne me amim ngryk ne tokry djãje amijanên ar àmra ba, ane. Nãm Jeju ã kòt ba djwýnhmã ane.

25

Me prĩtirebê 10'ã ujarênh.

¹ Ne kam ajte arkum,

—Kãjkwakam Bẽnjadwýr djwýnh dja akubyn bõx ne amim me utàn ar meo ba. 'Ã dja ba me prĩtirebê 10 jakren 'ã ar amã ajarẽ. Be, mjên kumrẽx ne arým prõ nhũrkwã'ýr tẽn 'ýr bõx ne arým aminhũrkwã'ýr kute prõo bõxmã. Me kute abenã ar mênhmã ne aminhũrkwã'ýr kute prõo bõxmã. Nhym nĩjar me prĩtirebê 10 arkam ama. Ar ro'ã kĩnh kadjy arkam ama. Arkam ama:n kam arým kute ar kajpar kadjy arým katon ar'ýr ngõnhpõko mõ. ² Ar prĩtirebê 5 ne ar no rerekre nhym Ar kubê 5 ne ar no mexkumrẽx. ³ Ar no rerekreja ngõnhpõkkambit kangõo mõn ngõnhpõk kangõ 'òdjwýo mõr kêt. ⁴ Nhym be, ar amak mexja ne ar ngõnhpõko mõn ajte ngõnh 'òdjwýkam ajte kangõ 'òdjwýo mõ. Ar amũ mjênme prõ ar'ýr ngõnhpõko mõ:. ⁵ Nhym mjên ar amikrà nhym prĩtireja ar arým òtdjwan dja:n arým nõn kam arým ngõr.

⁶ Nhym akamãt kò ipõkri nhym me'õ arým ar aêrbê mjên aro aki:j ne arkum, “Ë, arým ne prõo bõx. Amrê ar aprõt ne ar kajpa”, ane.

⁷ Nhym kam ar prĩtire kunĩ krã katon arým ngõnhpõko mex. ⁸ Nhym no rerekre arja arým amak mex ar jamã kum, “Ar imã ar anhõ kuwy kangõ kwý ru. Arým ar inhõ ngõnhpõk àtyk mõ”, ane.

⁹ Nhym ar arkum, “Kati. Ngrire. Ba ren ar ar amã kangõ kwý ru nhym ren kangõ gwaj banhõ ngõnhpõk'ýr ren bõx kêt. Ar

* **24:49** Mýjja me kute o kõm ne kòt bibãnh kunija, kadjwati kangõomẽ uba kangõomẽ, mýjja kangõo kunĩ ne me kum kadjwati kangõo jarẽ.

ngônhpôk kangô nhôr djwýnh'ýr môn amim kwý kôpra”, ane.

¹⁰ Nhyam kam ar no rerekre arým kôpra djà'ýr mō. 'Ýr mōrram nhyam arým mjênmmē prō ar bōx. Nhyam kam ar prítire, ar ò ngônhpôk kangôja arým mjênmmē arkôt wadjà. Me kute prō'ã mēnh djakam kikremã wadjà. Mjênmmē prōmē ro'ã ar ò kwý krēn kīnh kadjy ne ar prítire ar kôt kikremã wadjà. Nhyam kam me arým ar pānh kikre'ã ijē.

¹¹ Nhyam kam ajmã nhyam ar prítire no rerekreja bōx. Ar arým kuwy kangô kôpra djakam tēn kangô kôpran arým akubyn bōx. Ne kam mjênmmē prō nhō kikre'ýr bōx ne kum, “Bēnjadjwýr, bēnjadjwýr, gop ar imã kikre'ã ta”, ane.

¹² Nhyam arkum, “Kati. Ije ar amar kêt. Mrāmri ne ba ar amã arēnhkumrēx.” Nām ã bēnjadjwýr arkum ane. Tām ne ja. Nām ã Jeju kôt ba djwýnh arkum ane.

¹³ Ne kam 'ã ajte arkum,

—Dja ba ije mjēnwã bōx pyrāk. Kam dja gar ijabej ajkam ama. Ba ije amijo inhīja ar aje ibōx'ã akati nār myt mar kêt. Nām ã Jeju arkum ane.

Pi'ók kapribē tarētu nhōr'ã ujarēnh.

Ruk 19.11

¹⁴ Ne kam ajte arkum,

—Kàjkwakam Bēnjadjwýr djwýnh dja akubyn bōx ne arým amim me utàn ar meo ba. 'Ã dja ba me'ō jakren 'ã ar amã ajarē. Me'ōja ne anhýr bê pyka 'ōmã tēmmã, ne amiwýr ò àpēnh ar ku'uw. Nhyam kam ar bōx nhyam arým arkum ò mýjja ngã. ¹⁵ Apýnh ar kum àpēnh mexkôt ne arkum ò mýjja ngã. Ar kute kutēp kum kãjmã 'ã kamēnhmã ne arkum kungã. Ò àpēnh no mexjamã ne pi'ók kaprī rax ngã. Pi'ók kapribē tarētubē 5 ne kum kungã. Ne kam ajte kãjbē no mexjamã pi'ók kaprīo amānhkrut

ne kungã. Ne kam ajte no rerekre jamã pydjin kungã. Ne kam arým mã pyka 'ōmã tē. ¹⁶ Nhyam kam kute pi'ók kapribē 5 byrja arým o nèkrēx kumex by. Ne kam pi'ók kaprī pānh arým memã òro dja. Memã òro dja: nhyam me pānh kum pi'ók kaprī rax nhōro dja. Nhyam amýn arým 'ã akre. 'Ã akre:n arým 'ã akrebē 5 ne kuby ne kam ijukri 'ã akre: ne o 5 ne kuby. ¹⁷ Nhyam kam kute pi'ók kaprīo amānhkrut byrja ã o anen o nèkrēx kumex by. Ne kam pi'ók kaprī pānh arým memã òro dja. Memã òro dja: nhyam me pānh ajte kum pi'ók kaprī rax nhōro dja. Nhyam amýn arým 'ã akre. 'Ã akre:n arým 'ã akreio amānhkrut ne kuby ne kam ijukri 'ã akre: ne kam o amānhkrut ne kuby. ¹⁸ Nhyam be, kute pi'ók kaprī pydji byrja ne mã o tēn kam kum kren tu kam adjà. Nām kãjmã kum 'ã akre bikamēnh kêt.

¹⁹ Nhyam kam ajmã:kam ar àpēnh nhō bēnjadjwýrja bōx ne amiwýr ar ku'uw nhyam ar 'ýr bōx. Kute akubyn ò pi'ók kaprī jamýnh ne 'ã akre kadjy amiwýr aro bōx. ²⁰ Nhyam kute pi'ók kapribē 5 byrja ne kum o bōx ne kum ajte ijukri 5 ne o bōx ne kum kungān kam, “Bēnjadjwýr, ije amã omūnh kadjy ne ga imã 5 ne angã. Ota, ba arým kãjmã amã 'ã akre kamē nhyam arým kubē 10. Mī, anhō pi'ók kapribē 10”, ane.

²¹ Nhyam ò bēnjadjwýr kum, “Mexkumrēx. Ga ne ga adjapēnh mexkumrēx. Akabēnkumrēx. Nã bām amã mýjja ngrire ngã ga prīne ikutēp imã o djuw mex ne 'ã adjukanga kêt. Pānh gēdja ba amã inhō mýjja rax jarē. Ga kam amū idjō'ã ar o aba. On dja ga ikôt akīnhkumrēx”, ane.

²² Nhyam kam kute pi'ók kaprī amānhkrut byrja ne ajte 'ýr bōx ne kum, “Bēnjadjwýr, ije amã omūnh kadjy aje imã o amānhkrut ne òrja

ne ba arÿm kâjmã amã 'ã akre kamê nhyim arÿm kubê 4. Mĩ, anhõ pi'ók kapribê 4", ane.

²³ Nhyim õ bēnjadjwÿr kum, "Mexkumrêx. Ga ne ga adjapēnh mexkumrêx. Akabēnkumrêx. Nã bãm amã mÿjja ngrire ngã ga prĩne ikutēp imã o djuw mex ne 'ã adjukanga kêt. Pãnh gēdja ba amã inhõ mÿjja rax jarê. Ga kam amũ idjõ'ã ar o aba. On dja ga ikôt akĩnhkumrêx", ane.

²⁴ Nhyim kam kute pi'ók kaprĩ pydji byrja ne 'ÿr bõx ne kum, "Bēnjadjwÿr, nã gãm ajamakre kêt. Nã gãm adjakre kêt kam ar mebê djwÿo atomo aba. Ne aje amim mÿjja kunĩ jadjwÿr kêt kam ar mebê jãm o amijakren o atomo aba. ²⁵ Ba kam ije amã kupēnh prãm kêt kam prĩne kum kren kam adjã nhyim nõ. Imã apymakam. Mĩ, anhõ pi'ók kaprĩ", ane.

²⁶ Nhyim kam õ bēnjadjwÿr kum, "Ga ne ga ajaxwekumrêx. Amã djukangakumrêx. Djã nã bãm idjakre kêt kam ar mebê djwÿo atomo iba ne ije amim mÿjja kunĩ jadjwÿr kêt kam ar mebê jãm o amijakren o atomo iba? ²⁷ Bir be, ga kam we ga aje amim ipumũnhkôt ren inhõ pi'ók kaprĩ jao tēn ren me kute pi'ók kaprĩ marmã angã nhyim ren abenã rôrok tēn rax ba ren arÿm 'ÿr bõx ne arÿm ren kuby." Nãm õ bēnjadjwÿr ã kum ane.

²⁸ Ne kam memã kum, "Aj, amũ me ajõ kubê pi'ók kaprĩwã byn o tēn kute imã pi'ók kaprĩo aptār nhyim kubê 10wãmã angã", ane. ²⁹ Mÿkam? Bir, arÿm me õ mÿjja gēdja Metĩndjwÿnh iby memã kungã nhyim kam arÿm me õ mÿjja kumex. Nhyim be, me õ mÿjja kêt, kute memã õr nhyim me kute kum o djuw mex kêtjabê gēdja Metĩndjwÿnh mÿjja ngrireja kunĩ by.

Ë, ba ar amã arê gar ama. Me kute tu amim imarkumrêx jamã dja Ibãm ijo amirĩto tē gē me amim imar rax. Nhyim be, me ajkwaobit kute amim imarjabê dja Ibãm ijo apdju. Dja prĩne inēje me no nhityn mebê ijo apdju.

³⁰ Be, nhyim kam bēnjadjwÿr memã kum, "Aje, me bõm inhõ apēnh punuwã mē gē wãnh akamàt kô tykkam ar me ikõ'ã ba. Wãnh ne me tokry djaje amijanēn ar àmra ba. Nãm ã bēnjadjwÿr memã ane nhyim me arÿm bõm kumê. Tãm ne ja." Nãm ã Jeju arkum ane.

Mrykĩ'ãtomtimē mokaak'ã ujarēnh.

Mat 13.36, 22.13; Ap 20.11

³¹ Ne kam ajte arkum, —Ba ije amijo inhĩ dja ba prĩne imex ne ipyma:n arÿm akubyn bõx. Ne amikôt Metĩndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh kunĩo bõx. Ne kam kãjkwakam imexo ime:xkumrêx ne ipyma:kumrêx ne arÿm ikrĩ djã raxkam nhÿ. ³² Nhyim kam apÿnh me ba djã kunĩkôt dja me ikabem akuprõ ba arÿm meo ajkij. Kute mryo ba djwÿnh kute õ mryo bikjêr pyrãk. Kute aben bê mrykĩ'ãtomtimē mokaako bikjêr pyrãk. Dja ba arÿm ã aben bê meo ibikjêro ane. ³³ Ne inhõ me mex kute mrykĩ'ãtomti pyrãk ja dja ba amidjubók'ãnh me umjuw. Ne me axwe kute mokaak pyrãk ja dja ba amidjuge'ãnh me umjuw.

³⁴ Ne kam ba Ibēnjadjwÿr rax idjubók'ãnh me mex ku'ējamã kum, "Amrê me iwÿr mõn ikôt aku'ê. Ba ibê me anhõ Bēnjadjwÿr djwÿnh dja ba arÿm me ajo ibakumrêx. Amrêbê: mÿjja kunĩ kator djã kraxkam ne Ibãm arÿm amijo me apytàn me ajo djuw mex. Ije amim me apytār ne ije me ajo iba kadjy amijo me apytã. ³⁵ Mÿj ne ga me nē ba kam arÿm amikôt me apumjuw? Bir, arÿm imã prãm ga me imã mÿjja'õ ngã ba kukrê.

Arÿm imã kôr ga me imã mÿjja 'ô ngã ba o ikô. Nãm me ijo me bajtem ga me arÿm imã anhürkwã jarê ba kam inhikwã. ³⁶ Arÿm ikà kêt ga me arÿm imã kubêkà ngã ba adjã. Arÿm ikanê ga me arÿm ikane. Arÿm me ibê ijê ga me arÿm iwÿr bôx ba ikĩnh. Kam ne ba arÿm amikôt me apumjuw", ane. Akubyn ibôxkam dja ba ã idjubôk'ãnh me katàt kute amijo bajamã ane.

³⁷ Nhyim kam dja me imã, "Bênjadwÿr djwÿnh, nhÿnh ne ga amã prãm ba me apumÿn amã mÿjja ngã ga krê? Nhÿnh ne ga amã kôr ba me amã mÿjja'ô ngã ga o ikô? ³⁸ Nhÿnh ne me kute ajo me bajtem ba me apumÿn amã inhürkwã jarê ga kam anhikwã? Nhÿnh ne ga akà kêt ba me amã kubêkà ngã ga adjã? ³⁹ Nhÿnh ne akanê ba me apumÿ? Nhyim nhÿnh ne me abê ijê ba me awÿr bôx ga akĩnh"? ane.

⁴⁰ Kam, ba Ibênjadwÿr rax dja ba memã kum, "Ije meo ikamy'ô nhyim me kum kurê. Nhyim arÿm ô mÿjja kêt. Ga me kam arÿm o djuw mex. Aje o djuw mex o aje ba ijo djuw mex pyrãk. Mrãmri aje o djuw mexkam aje ba ijo djuw mex mexkumrêx", ane. Dja ba ã akubyn ibôxkam me mexmã ane.

⁴¹ Kam dja ba idjuge'ãnh me axwe ku'êjamã kum, "Me apunu:re. Me rÿm imã akàx. Kuwy pôk rã'ã: rã'ãjamã me mô. Ije Xatanajmê kadjy mrãnh djwÿnh kadjy kuwy nhípêxjamã me mô. ⁴² Mÿj ne ga me nê ba me amã, 'Me rÿm imã akàx'? ane. Bir, imã prãm ga me aje imã mÿjja nhôr kêt. Imã kôr ga me aje imã ngô'ô nhôr kêt. ⁴³ Me kute ijo me bajtem ga me aje imã anhürkwã jarênh kêt. Ikà kêt ga me aje imã kubêkà nhôr kêt. Ikanê ga me iwÿr abôx kêt nhyim me ibê ijê ga me iwÿr abôx kêt. Ga me ã ane ba kam me amã, 'Me rÿm imã akàx', ane." Dja ba ã idjuge'ãnh me

axwe ku'êjamã ane.

⁴⁴ Me axwewãdjwÿ dja me imã, "Bênjadwÿr djwÿnh, nhÿnh ne ga amã prãm nãr amã kôr nãr me ajo me bajtem nãr akà kêt nãr akanê nãr me abê ijê ba me ajo djuw mex kêt"? ane.

⁴⁵ Kam dja ba memã kum, "Bir, ikamy 'ô me kum kurê nhyim ô mÿjja kêt ga me aje o djuw mex kêt. Aje o djuw mex kêt o ne aje ba ijo djuw mex kêt pyrãk", ane. Mrãmri, ba me amã ja jarênhkumrêx. Dja ba ã akubyn ibôxkam me axwemã ane.

⁴⁶ Kam dja me arÿm mã môn tokry rã'ã: rã'ã ne. Nhyim be, me katàt kute amijo baja dja me Metïndjwÿnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Nãm ã Jeju memã ane.

26

Me kute Jeju bĩn kadjy kute o aben mar.

Mak 14.1; Ruk 22.2; Dju r 11.47

¹ Jeju arkum kabên jarênh pan kam arÿm kôt ba djwÿnh arkum,

² —Arÿm ne Metïndjwÿnh me bakukãmãre nhirôbê mrãnh djã nhô akati 'ÿr. Mebê idjaer krãptĩ kute aben kajmã'ã me irôbê mrãnh djã mar kadjy ne me kute aben pydji 'ÿr. Arÿm nêje akati pydji. Tãm ne gar arÿm ama. Kam ba ije amijo inhÿja dja me memã ikanga nhyim me arÿm pĩte'y'ã inhôn ibĩ, ane.

³ Nãm arkum ane nhyim wãnh me kadjy Metïndjwÿnh mar djwÿnh nhô bênjadwÿr rax nhÿ. Idjibê ne Kajbaj. Ô kikretikam ne nhÿ nhyim me rÿnh arÿm kam akuprô. Me kadjy Metïndjwÿnh mar djwÿnh nhô bênjadwÿrmê Môjdjê kukràdjã mar djwÿnhmê mebêngêtmê akuprô. ⁴ Nãm me akuprôn abenmã kum,

—Mÿj godja gwaj me krãptĩ kãxã Jejuo tÿm ne bĩn kadjy on? ane. ⁵ Ne kam abenmã kum,

—Kwãrik wãnh gwaj me kute aben pydji djã nhô akatijakam o

batÿm kêt. Ne gwaj ren o ane nhym me krăptî ren o ngyrk ne ren kangao kumex, ane.

Me'ô nire kute Jeju nhimôk'ã kangô kapî.

Mak 14.3; Dju r 12.1

⁶ Be, krî ngrirebê Betanhakam ne Jeju nhÿ. Kamã ne me'ô î kajêkam tê arÿm mex. Idjibê ne Ximão. ⁷ Ximão nhÿrkwâkam ne Jeju ô kwÿ krêno nhÿ. Ô kwÿ krêno nhÿ: nhym me'ô nire arÿm 'ÿr tèn 'ÿr bôx. Nãm 'ÿr kên jakareo ngôn h byn o tẽ. Be, ngôn h kam ne me kudjÿ djâ kangôo ipu. Nãm me prîne ipêx mex nhym pân h raxkumrêx. Nãm ngôn ho tèn kam Jeju nhimôk'ã kangô kapî.

⁸ Nhym kôt ba djwÿnh ar arÿm omû. Ne kam nokã nhàn abenmã kum,

—Je tô mÿkam ne arÿm me kudjÿ djâo ajkê? ⁹ Gwaj ren pi'ók kaprî kadjÿ ren memã kungã ne ren pân h pi'ók kaprî rax ne ren kubyn ren me ô mÿjja kêt mã kungrà. Mÿkam ne arÿm o ajkê? ane.

¹⁰ Nhym Jeju arÿm tu ar kabên man arkum,

—Mÿkam ne gar kum kaprî jadjâ? Djâm kute ijã kapînkam punu got? Kati, mexkumrêx. ¹¹ Be, akati kunîkôt ne ar abu'ã me ô mÿjja kêt ar ba rã'ã. Nhym djâm arek gwaj baro'ã ar baba rã'ãmã? Kati. ¹² Dja ba ty nhym me arÿm ijadjâ. Me kute ijadjâr kadjÿ ne ijã me kudjÿ djâ kapî. ¹³ Ba ar amã arê gar ama. Dja me kâj bê pyka kunîkôt mã ijã memã ujarên h ny jarên mã nijadjwÿ 'ã ajarê. Kute ijã me kudjÿ djâ kapî'n'ã ajarê. Ne kam aben djô'ã nija mar rã'ã ne. Mrãmri ne ba ar amã arên h kumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Djuda kute memã kangamã kute memã arên h.

Mak 14.10; Ruk 22.3

¹⁴ Nhym kam Jejukôt ba djwÿnhbê 12 ja 'ô, idjibê Djuda

Ikadji ne me kadjÿ Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadjwÿr'ÿr tẽ. ¹⁵ Nãm ar'ÿr tèn ar'ÿr bôx ne arkum,

—Arÿm ne ba ije ar amã Jeju kangamã. Mÿj dja gar pân h imã angã? Ba kam arÿm ar amã kanga, ane. Nhym kam ar arÿm kum kryt jakao ngôn hponho pi'ók kaprî jarê. Nãm ar kute 'ã akrebê 30 ne kum kungã nhym kubyn o tẽ. ¹⁶ Ne kam amim,

—Mÿj dja ba ije arkum Jeju kanga kadjÿ on? Nãm ã amim anhÿro ba.

Ar kute ro'ã ar ô kwÿ krêno ino rer.

Mak 14.12; Ruk 22.7

¹⁷ Nhym kam mebê idjaer kukràdjâkôt me kute djwÿponhbit kur nhô akati arÿm kutewa nhym kôt ba djwÿnh ar Jeju'ÿr bôx ne kum,

—Metîndjwÿnh me irôbê mrân h nhô akatikam gwaj banhô kwÿ krên kadjÿ jâm dja bar tèn akutêp gwaj banhô kwÿ krên djâ jadjwÿr mex? ane.

¹⁸ Nhym arkum,

—Dja gar krîraxkam tèn me'ô 'ÿr bôx ne kum, “Ujarên h djwÿnh ne amã, ‘Arÿm ne inhô akati iwÿr bôx. Dja bar Metîndjwÿnh me irôbê mrân h nhô akatikam me kukràdjâ kôt inhô kwÿ krê. Bamê ikôt ba djwÿnhmê dja bar anhÿrkwâkam inhô kwÿ krê’, ane. Dja gar ã kum ane.” Nãm Jeju ã kôt ba djwÿnh arkum ane. ¹⁹ Nhym kam ar arÿm Jeju kute arkum 'ã karô kôt 'ÿr tẽ. Ne me'ô ja'ÿr bôx ne kum Jeju kabên jarê nhym arkum, “A”, ane. Nhym kam ar arÿm ùrkwâkam kutêp ar ô kwÿ krên djâ jadjwÿr mex. Metîndjwÿnh me irôbê mrân h nhô akati kadjÿ ne ar ô kwÿ krên djâ jadjwÿr mex. Ne kam akubyn Jeju kutã tẽ. ²⁰ Nhym kam ar'ã para nhym ar me'ô kute arkum ùrkwã jarên hja nhÿrkwã'ÿr tẽ. Kam ar ô kwÿ krên mã 'ÿr tèn 'ÿr bôx. Ne kam nhÿ. Ar kubê 12ja ne ar Jejumê ro'ã

nhÿ ne arÿm ò kwÿ krêno nhÿ. ²¹ O nhÿ: nhyem Jeju arkum,

—Be, ar ajò dja ga ikurê djwÿnhmã ikanga. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx, ane.

²² Nhyem kam ar arÿm kaprî:ren apÿnh ar ï djari aben totokmã kum, —Bênjadwÿr djwÿnh, djãm ba? Bênjadwÿr djwÿnh, djãm ba? ane.

²³ Nhyem arkum,

—Be, kute ikòt ngònhkrãtikam djwÿ jadjarja tãm dja memã ikanga.

²⁴ Be, me bakukãmãre kute ba ije amijo inhÿ ijã pi'òk no'òk, kute Metïndjwÿnh kukwakam ijã pi'òk no'òkkòt ne me arÿm jakam ar ã ijo anhÿro ba. Nhyem be, kute ikurê djwÿnhmã ikanga djwÿnhja dja ï kute memã ikanga pãnh tokry ra:xi. Ý, watî:re. Tãmja ne ren rwÿk kêt ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

²⁵ Nhyem Djuda, kute kurê djwÿnhmã kanga djwÿnhja kum,

—Ujarênh djwÿnh, djãm ba dja ba ajo ane? Arkati, ane.

Nhyem kum,

—Arÿm ga, “Ba”, ane. Amikòt ne ga arÿm amijarênhkumrêx, ane.

²⁶ Nhyem ar àkuro nhÿ: nhyem Jeju arÿm djwÿ'ò byn kam o Metïndjwÿnhmã mextire jarê. Kum mextire jarêh arÿm kòt ba djwÿnh arkum kokij ne apÿnh arkum kungã. Ne kam aminhÿ'ã djwÿ jakren arkum,

—Inhÿ ne ja. Ar abyn krê, ane.

²⁷ Ne kam ngònhkrãkam pidjò kangòjadwÿ byn kam o Metïndjwÿnhmã mextire jarê. Amikamrò'ã ne pidjò kangò jakren arkum,

—Ar akunÿ dja gar o ikò.

²⁸ Ikamrò ne ja. Me krãptÿ jaxwe pãnh dja ikamrò pròt nhyem kam Metïndjwÿnh memã kabêh ny jarênh mãmjin me axwe maro aknon me kam ngyrk kêt.* ²⁹ Ba ar

amã arê gar ama. Ije pidjò kangò ikòmo krã'yr ne ja. Ibãm kute amim ò me ja kunÿ pytãr ne kute meo bakambit dja ba ajte pidjò kangò nyo ikò. Gwaj baro'ã o ikò. Nãm Jeju ã arkum ane.

³⁰ Nhyem kam ar ngre. Ngren arÿm o ino re. O ino ren arÿm amũ krãnhbê Oriwêre'ÿr mò.

Pedru 'êxnhÿ kukãm kute kum arênh.

Mak 14.27; Ruk 22.31; Dju r 13.36

³¹ Ar 'ÿr mò: nhyem Jeju arkum,

—Be, akamãtja tãmkam dja me ijo ajkê gar me umaje apròt ne ajmã. Amrêbê: ne me bakukãmãre ar apròt ne abimãnh'ã ajarê. Metïndjwÿnh kukwakam ne me arêh memã kum,

“Be, dja ba mrykÿ'ãtomtio ba djwÿnh titik nhyem mry umaje pròt ne ajmã”, anen arÿm 'ã pi'òk no'òk ne.

Be, akamãtja tãmkam dja gar me umaje apròt ne ajmã. Me bakukãmãre kute ar ajã ujarênh kòt dja gar apròt ne ibê ajmã. ³² Ibê ajmã nhyem me arÿm ibÿ. Ba ityk ne akubyn itïnkam dja ba ar akukãm pykabê Garrêjamã tẽ. Nãm ã Jeju arkum ane.

³³ Nhyem Pedru kum,

—Godja ar kunÿ pròt ne bimãnh jabej ba dja ba arkòt ipròt kêtikumrêx, ane.

³⁴ Nhyem Jeju kum,

—Kati, mrãmri dja ga arkòt apròt. Ba amã arê ga ama. Akamãtja tãmkam òkrêh'ãnh kãr kêtiri dja ga amijã maje ajêxo amãnhkrut ne ikjêkêt ne memã kum, “Kati, ije me'òwã pumÿnh kêtikumrêx”, ane. Mrãmri ne ba amã ja jarênhkumrêx. Nãm ã Jeju kum ane.

³⁵ Nhyem Pedru kum,

* **26:28** Mrãmri ne Jeju kamròo pròt nhyem Metïndjwÿnh arÿm 'ã memã kum, “Arÿm ne ikra tyn kamròo pròt ne. Jakam dja me tu amim ikra markumrêx ba kam arÿm me axwe maro aknon me kam ingyrk kòet ne.” Nãm ã Metïndjwÿnh memã ane.

—Kati, gê me gu baro'ã gu babîn jabej ba ije aminêje ajã ijêx prãm kêtumrêx, ane. Nhyam kam kôt ba djwýnh ar kunĩ kabên kôt kum arê.

Pidjôkôkam Bãmmã amijo à'wýr.

Mak 14.32; Ruk 22.40

³⁶ Ne kam mō:n kam Jeju kôt pidjôkôbê Djexema'ýr bôx. Nhyam kam kôt ba djwýnhmã kum,

—Jakam dja gar ikutêp nhỹ. Ba mũm tẽn Metĩndjwýnhmã amijo a'wý, ane. ³⁷ Ne kam Pedrumê Djebedêu kra ar amãnhkrut japrôn aro tẽ. Ne kam tokry rax pymaje madjã kreti:n arým kaprĩ rax ne.

³⁸ Ne kam arkum,

—Arým ne ba ikaprĩ:re. Arým ikaprĩ kute ibĩn 'ýr. Jãnh mãn ar idjêje nhỹ gwaj baro'ã aminêje barĩt o nhỹ, ane.

³⁹ Ne kam amũ tẽ. Tẽmo rãm ne jan tu myrbê tỹm. Tỹm ne arým Metĩndjwýnhmã amijo a'uw ne kum,

—Djũnwã, aje itokry, ikaprĩjabê ipytãr prãm jabej ipytã. Nãr kon, kwãrĩk wãnh rã'ã ba tu itokry. Djãm ba ne ba amimarkôt ar amijo iba? Kati, akabênkôt ne ba ar amijo iba, ane.

⁴⁰ Ne kam kãjmã djan kôt ba djwýnh ar'ýr akêx ne tẽn ar'ýr bôx. Nhyam arek ar ôto ikwã. Nhyam Pedrumã kum,

—Je, kraxje kô 'iry kêt ne gar anhôto anhikwã. Mýkam ne gar iro'ã aminêje arĩto anhỹr kêt ne?

⁴¹ Ar aminêje rĩt ne Metĩndjwýnhmã amijo a'wý. Gêdja me te ar ajaxwe'ã ar amã apnê gar mekôt ajaxwe kêt. Ja kadjy dja gar kum amijo a'wý. Be, ar anhôkre kadjwýnhbê ne gar amã ikabênja kĩnh. Nhyam be, ar aminêje arĩtbê ne gar arerekren anhôtdjwa ne, ane.

⁴² Ne kam ajte amũ tẽn Metĩndjwýnhmã amijo a'uw ne kum,

—Djũnwã, aje itokry, ikaprĩjabê ipytãr prãm kêt jabej kwãrĩk wãnh

rã'ã ba tu itokry ne akabên man kôt ar amijo iba, ane.

⁴³ Ne kam ajte akubyn ar'ýr akêx ne tẽn ar'ýr bôx. Nhyam ar nokã bã mex ne ajte arek ôto ikwã. Rerek mex ne arek ôto ikwã nhyam ar omũ. ⁴⁴ Ne kam ajte akêx ne amũ tẽn Metĩndjwýnhmã amijo a'uw. Ôbê kute kum kabên jarênh jakôt ajte kum tãm jarê.

⁴⁵ Ne kam ajte kôt ba djwýnh ar 'ýr akêx ne ar'ýr tẽn ar'ýr bôx ne arkum,

—Je, djãm arek ar anhôto anhikwã rã'ãã, akôkam kôto anhikwã? Aj, arým itokry djã iwýr bôx 'ýr. Ota, arým kute me axwemã ikangamã, ije amijo inhĩja ne kute memã ikangamã. ⁴⁶ Kãjmã ar dja. Gwaj on me'ýr. Ota, arým kute memã ikanga djwýnh bôx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me kute Jejuo tỹm.

Mak 14.43; Ruk 22.47; Dju r 18.3

⁴⁷ Ne kute arkum anhỹro ãm rã'ã nhyam Djuda arým 'ýr tẽn 'ýr bôx. Jeju kôt ba djwýnhbê 12 'ô ne kubê Djuda. Nãm 'ýr bôx nhyam me krãptĩ me:x ne kôt mōn 'ýr bôx. Nãm me kãxdjwa kajgomê kô jamýn kôt 'ýr o mōn o bôx. Me rũnh ne me me ano. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhô bẽnjadjwýrmê mebêngêtmê ne me me ano nhyam me 'ýr bôx. ⁴⁸ Me 'ýr mōr kêtĩri ne kute memã kanga djwýnhbê Djuda memã kum,

—Be, ije me'ô nhine kaôrkôt dja ga me omũn o tỹm ne pa 'amý. Nãm ã memã ane. ⁴⁹ Nãm Jeju'ýr bôx ne kum,

—Ujarênh djwýnh, djãm amexkumrêx? anen arým ine kaô.

⁵⁰ Nhyam Jeju kum,

—Akmere, mýj kadjy ne ga iwýr bôx? ane.

Nhyam kam me arým 'ýr mōn o tỹm ne pa 'amý. ⁵¹ Nhyam kam bẽnjadjwýr nhô ãpênh'ô ne mekôt tẽ. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhô bẽnjadjwýr rax nhô

àpênh mekôt tē. Nhyim Jejumē ro'ã ar ku'êja 'ô ne arým ô kàxdjwa kajgo kaban o me'ôjamã akabên amak ta, bēnjadjwÿr nhô àpênhja jamak ta.

⁵² Nhyim Jeju nêje kukràn kum,

—Kwārìk wānh. Akubyn àkam adjã. Ga, me kute kàxdjwa kajgoo pôx ne kute o aben parja pumũ. Ja dja ga amikam ama, ane. Mÿj'ã ne kum kabên ja jarê? Bir, djãm me kute me par prãm umar mexmã? Kati. Dja kuré djwÿnh ì arým kubĩ. 'À ne Jeju kum,

—Ga, me kute kàxdjwa kajgoo pôx ne kute o aben parja pumũ, ane.

⁵³ Ne kam ajte kum,

—Djã nã gãm ijã amim, “Dja te Bãm 'uw nhyim kum òr kêt”, ane? Kati, ba ren me'ã Ibãm 'uw nhyim ren imã kadjy mrãnh djwÿnh krãptĩ: jano. Ren imã redjiãobê 12 jano nhyim me ren ipytã. Me redjiãobê 12kam me krãkamngõnh'ã akre nhyim me kubê 72.000. Me krãptĩ: ⁵⁴ Ne me ren ipytã ba ren kam me bakukãmãre kute Metĩndjwÿnh kabên'ã pi'òk no'òk kôt amijo itẽm kêt. Nhyim be, kati. Mrãmri ne ba kabên kôt amijo itẽmkumrẽx, ane.

⁵⁵ Nãm ã Jeju kum anen kam me krãptĩjamã kum,

—Je djãm idjãkĩnhĩ ne ga me aje ijo atým kadjy iwÿr anhô kômẽ anhô kàxdjwa kajgomẽ o mō? Myt kunĩkôt ne ba Metĩndjwÿnh nhô kikretikam ikrĩ, memã idjujarẽnhô ikrĩ ga me kam kam ijo atým kêt ne. ⁵⁶ Mÿkam ne ga me ijo tÿm? Bir, amrêbê: ne Metĩndjwÿnh kukwakam kabên jarẽnh djwÿnh me bakukãmãremã me ajã ajarê. Me aje ijo atým'ã ajarẽnh arým 'ã pi'òk no'òk ne. Nhyim me arým aben djô'ã arẽnhô mō. Arẽnhô mōr tãmtã arým iwÿr o bôx. Tũ:mrãm me bakamigrãnyrekam arým iwÿr o bôx. Ba ar iba: ga me arým jakam ã ijo ane. Me kute me bakukãmãremã

me ajã ujarẽnh kôt ne ga me arým jakam ã ijo atýmō ane. Nãm ã Jeju me krãptĩmã ane. Nhyim kam kôt ba djwÿnh kunĩ mã amijã maje prôt ne.

Me kute we axwe jabej kukjêr.

Mak 14.55; Ruk 22.66; Dju r 18.12

⁵⁷ Nhyim me kute pa 'amÿnh djwÿnhja o mō:n arým Kajbaj'ÿr o bôx. Me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhô bēnjadjwÿr raxbê ne Kajbaj. Nhyim Mōjdjê kukràdjã mar djwÿnhmẽ mebêngêtmẽ ne me arým akuprô nhyim me me'ÿr o bôx. ⁵⁸ Nhyim be, Pedru ne Jeju kôt tē, nìjar kum kre rax ne tē. Nhyim me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhô bēnjadjwÿr rax nhô kikre nhipôkri kênh ngrire nhyim Pedru arým Jejukôt wadjã. Me kute ajmã Jeju o jabej kute omũnhmã arým nhÿ, bēnjadjwÿr nhô krãkamngõnhmẽ ro'ã nhÿ.

⁵⁹ Nãm me me'ÿr Jejuo bôx nhyim kam me rũnh arým me 'èxnhĩ jabej. Me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhô bēnjadjwÿrmẽ mebêngêttemẽ me rũnh kunĩ ne me me 'èxnhĩ jabej. Dja me amãnhkrut Jeju'ã 'èx ne memã kum,

—Ba ne ba axwe kôt omũ. Nãm ã ane ba omũ, ane. Dja me ane nhyim me arým me kabên man arým we axwe 'ô pãnh kubĩ. Kadjy ne me me 'èxnhĩ jabej. ⁶⁰ Ne te abejo dja. Me'ô ar amãnhkrut kute axikôt 'ã kabênja ne me te abejo dja. Nhyim me 'èxnhĩ krãptĩ kãjmã ku'èn arĩk aben kupa'ãbit axwe jarẽnhô kumex. Nhyim me te ar amãnhkrut axikôt 'ã kabênja jabejo dja: nhyim kam ar 'èxnhĩ amãnhkrutja arým kãjmã djan axikôt 'ã kabên jarê. ⁶¹ Nãm ar'ã 'èx ne memã kum,

—Tãmwã ne memã kum, “Ba ne ba ije Metĩndjwÿnh nhô kikreti ngrãnh ne ije akubyn ipêx kadjy ijityxo 'ÿr ibôx mexkumrẽx. Akubyn ije ipêx'ã dja akati amãnhkrut ne ikjêkêtbit apêx ba

arým ipêx pa.” Nãm Jeju ã memã ane bar arým kuma. Nãm ar 'êxnhîja ã Jeju'ã memã ane. Ar axikôt ã memã arêngo ane.

⁶² Nhyam me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadjwýr raxja arým kãjmã djan kum,

—Ga ar kabênjama. Djãm aje aminêje akabên'õ jarênh prãm kêtumrêx. On imã amikôt amijarê, ane. ⁶³ Nhyam Jeju tu anhihrê.

Nhyam me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadjwýr rax ajte kum,

—Metîndjwýnh tîn ne ar baja ne arým gu bapumünho nhÿ. Kwãrik wãnh nokrekam ajêxnhî kêt. On me imã amijarê. Djãm abê me babê idjaer nhõ Bënjadjwýrbê kumkati, nêñ? Djãm mrãmri abê Kritu? Djãm abê Metîndjwýnh Kra? On me imã amijarê, ane.

⁶⁴ Nhyam Jeju kum,

—Kôt ne ga imã arê. Ba ar amã arê gar ama. Gêdja ba ï Metîndjwýnh pymati djubôk'ãnh nhÿ. Ije amijo inhî ne ibënjadjwýr raxkam ubôk'ãnh nhÿ gar arým ipumũ. Ne kam ajte kakrãkôt amrê kãjkwa kurũm itêmkôt ipumũ, ane.

⁶⁵ Nhyam kam me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadjwýr rax kute memã amin-gryko amirît kadjy arým amibê kã kadjô. Amibê kã kadjôn arým memã kum,

—Ë, arým ne Metîndjwýnh japrÿ. E kum kwãrik wãnh gwaj ijukri axwe kôt omũnh djwýnh'õ jabej kêt. Gwaj bakunî ne gwaj arým kute Metîndjwýnh japrÿja ma. Ta ne amijo Metîndjwýnh rax pytãn arým o aprÿ gwaj kôt kuma. Kute gwaj bamã, “Metîndjwýnh djubôk'ãnh inhÿrkôt dja gar ipumũ”, anhÿrkôt ne gwaj arým kuma. ⁶⁶ Arým ne gar ama. Mÿj dja gwaj nê? ane.

Nhyam me kupãhtã 'ã kum,

—Gê me on kubî. Gê me on kubî, ane.

⁶⁷⁻⁶⁸ Nhyam kam me kwÿ nokre kutôn ikra krão tak nhyam me kwÿ ikra poo tak ne kum,

—We me inhõ Bënjadjwýrbê kumkati kadjy ne Metîndjwýnh ajano, abê Kritu kadjy ajano ga bõx. Aj, goja abê Kritu jabej goja me'õ kute akurwanhjakôt omũ. Goja tu aman me imã arê. Nãm me ã Jeju'ã bẽno bikêngo ane.

Pedru aminêje 'êx.

Mak 14.66; Ruk 22.55; Dju r 18.15

⁶⁹ Nhyam Pedru arým me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadjwýr rax nhõ kikre nhipôkri kênh ngrirekam nhÿ. Nhÿ: nhyam bënjadjwýr nhõ ãpênh ni arým 'ÿr bõx ne omũn kum,

—Tukwa, gadjwÿ ne ga Jeju kôt ar aba. Pykabê Garrêjakam Jejukôt ar aba, ane.

⁷⁰ Nhyam me kunî nhipôkri arík aminêje 'êx ne kum,

—Kati, ije akabênwã mar kêtumrêx, ane.

⁷¹ Ne kam kikreti'ÿr ãrmã katon kre tã dja. Nhyam bënjadjwýr nhõ ãpênh ni 'õdjwÿ omũn memã kum,

—Tãmwãdjwÿ ne Jejukôt ar ba, Nadjarekam Jejukôt ar ba, ane.

⁷² Nhyam ajte aminêje 'êx ne memã kum,

—Aje mÿj me'õ jarênhwã ije omũnh kêt. Djãm ijêxnhî? Kati. Metîndjwýnh ne arým ijêxnhî kêtikôt ima, ane.

⁷³ Nhyam kãjbê 'ãtũm nhyam kam me'õ 'ÿr tẽn kum,

—Be, mrãmri ne gadjwÿ kôt ar aba. Abê pykabê Garrêja kra'õ. Garrêjakam me kabên kôt ne ga akabên bar kôt aman arým amã ikato, ane.

⁷⁴ Nhyam memã kum,

—Kati, mrãmri ije me'õwã pumũnh kêtumrêx, ane. Ne me'õ kute kum anhÿr kêtãnã arým amikangrõn memã kum,

—Dja ba ijêxnhî jabej gê Metîndjwýnh pãnh ijo akno. Ta ne

arým ijêxnhĩ kêt kôt ima, ane. Nãm anhÿr 'iry kêt nhyam arým ôkrên'ãnh kà. ⁷⁵ Nhyam kam Pedru ôkrên'ãnh kàr man akubyn amimaro tẽ. Amimaro tẽn arým amũja'ã Jeju kute kum kabẽn jarênhja'ÿr amimaro bõx ne amijã kabẽn ma. Kute kum,

—Ôkrên'ãnh kàr kêtiri dja ga aminêje ajêxo amãnhkrut ne ikjê kêt ne memã kum, “Kati, ije tãmwã pumũnh kêt”, anhÿr ja ne arým kuma. Nãm maro dja nhyam arým rerek 'ÿr bõx. Rerek 'ÿr bõx nhyam arým katon mu:w.

27

Me Piratu'ÿr o môn o bõx.

Mak 15.1; Ruk 23.1; Dju r 18.28

¹ Nhyam kam kryrãm me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿr kunĩmẽ mebê idjaer bêngêt arým Jejuo aben ma. O aben man arým abenmã 'ã karõn abenmã kum,

—Mrãmri dja me on tu bĩnkumrêx, ane. ² Ne kam arým uwpreñ Piratu'ÿr o môn o bõx. O bõx ne kum kanga. Piratubê bẽnjadjwÿr bajtem. ³ Me kute bĩnmã 'ÿr o mõrkam ne Djuda arým omũ. Djuda kute kurê djwÿnhmã kanga djwÿnhja arým omũ. Ne kam arým amim ngry:k ne. Amim ngryk ne arým amim,

—Je tô mÿkam ne ba memã Jeju kanga? ane. Amim ngryko tẽn akubyn me rũnh'ÿr kryt jakao ngõnhponho pi'ók kapribê 30o tẽn arým me'ÿr o bõx. Me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿrmẽ mebêngêt'ÿr ne o bõx ne arým memã kum,

⁴—Axwe kêtumrêxkam ne ba me amã kanga ga me arým aje bĩnmã. Ba kam arým ijaxwe:, ane. Ne memã kum, “Mĩ”, ane.

Nhyam me kum,

—Djãm me ba ne ba me o amaro iba? Kati, ga ne ga o me ima, ane.

⁵ Nhyam kam arým Metĩndjwÿnh nhõ kikreti'ÿr tẽn 'ÿr bõx ne kikreti kadjwÿnhbê ngõnhponh mẽn arým mã tẽ. Mã tẽn kam ta pi'ã amimut djên amibĩn arým ty.

⁶ Nhyam kam me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿr ar 'ÿr tẽn ngõnhponho atom ne abenmã kum,

—Djãm Metĩndjwÿnh nhõ kikreti nhõ pi'ók kapriõ atom djakam gwaj baje ngõnhponh djirmã? Kati. Djuda kute gwaj bamã Jeju kanga nhyam me kute bĩn nhyam kamrõ prõt pãnh ne ngõnhponho pi'ók kaprija. Gwaj ren Metĩndjwÿnh nhõ kikretikam pi'ók kapri djin ren kam Môjdjê kukràdjã kupa'ã amijo tẽ, ane. ⁷ Ne kam aben man abenmã kum,

—Gwaj ngõnhponho ngybõr nhõ pyka by. Me kute kam me bajtem tyk jangjênh kadjy pyka by, ane. Ne kam arým ngõnhponho pyka by. ⁸ Kam ne me arým pykamã pyka kamrõre jarê. Akatija tãmkam ne me kute kum arênh rã'ã. ⁹⁻¹⁰ Amrêbê: ne me bakukãmãre Djermi memã 'ã ajarê. Me kute ngõnhponho ngybõr nhõ pyka byr'ã ajarê. Djermi Metĩndjwÿnh kukwakam me bakukãmãremã 'ã ajarên memã kum,

“Nãm me kam arým kryt jakao ngõnhponho pi'ók kapribê 30 by. Mebê idjaer kute me'õ'ã kum,

'Dja ba me me'õ pãnh amã ã pi'ók kapriõ ane', anhÿr kôt ne me arým kubê 30 by.

Ne kam arým o ngybõr nhõ pyka by. Bẽnjadjwÿr djwÿnh kute imã arênh kôt ne me kuby.”

Nãm ã Djermi me bakukãmãremã ane. Nhyam me kam arým aben djõ'ã arê:. Arênhõ mõi tãmtã arým 'ÿr o bõx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam me rũnh arým ngõnhponho ngybõr nhõ pyka byrkumrêx. Djermi kute amrêbê:

me bakukâmâremã 'ã ujarênh kôt
ne me arÿm pyka byrkumrêx.

*Piratu kute we axwe jabej kukjêr.
Mak 15.2; Ruk 23.3; Dju r 18.28*

¹¹ Me kute pyka byr djwÿnhrâm
ne me rÿnh arÿm bënjadjwÿr Pi-
ratu'ÿr Jejuo môn o bôx. O bôx
nhym arÿm kabem dja nhym kum,
—Djãm abê mebê idjaer nhô
bënjadjwÿr rax? ane.

Nhym Jeju kum,

—Kôt ne ga aje arênhwã, ane.

¹² Nhym kam me kadjy
Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhô
bënjadjwÿrmê mebêngêtmê arÿk
Jeju'ã axwe janhô. Nhym tu
anhikrê.

¹³ Nhym Piratu kum,

—Djãm ajaxwe kräre ne me amã
arê? Djãm aje mar kêt? ane.

¹⁴ Nhym kum kabên'ô jarênh
kêtkumrêx. Nhym bënjadjwÿr Piratu
te kute marmã kam no tyn omÿnho
nhÿ. ¹⁵ Be, akatija tãmkam ne mebê
idjaer krãpti: arÿm aben pydji. Me
kute aben kajmã'ã Metÿndjwÿnh me
kukâmâre nhirôbê mrãnh djã mar
kadjy aben pydji. Amex kunÿkôt
ne bënjadjwÿr raxbê Piratu akati
jakam mebê ijê djã kurÿm me
pÿnh ne meo pôx nhym me mã
mrã, mebê ijêjao pôx nhym me mã
mrã. Me kute me'ô'ã à'wÿrja ne me
kÿnh kadjy bôm kumê. ¹⁶ Mebê ijê
djãkam ne me arÿm me'ô axwe:jabê
ijê. Idjibê ne Baraba. ¹⁷ Me krãpti
ne me akati jakam akuprô nhym
Piratu memã kum,

—Mÿj me'ô dja ba me amã kaban
ano? Dja ba Baraba kaban ano.
Nâr, dja ba Jejumã inhiren ano, me
kute kum Kritu jarênhjamã inhiren
ano, ane. ¹⁸ Nãm anhÿr djwÿnhrâm
amim,

—Jeju'ã me krãptikam ne me rÿnh
'ã ngryk ne imã kanga, ane. Ne
kam arÿm kute Jejumã irer ne kute
anor prãm.

¹⁹ Piratu arek memã axwe pãnh
jarênh djãkam nhÿ nhym prô amÿ
kum kabên janon kum,

—Kwãrÿk wãnh ajmã me'ôwão
kêt. Axwe kêtkumrêxkam ajmã o
kêt. Akatija tãmkam ne ba ibip-
tirkam omÿn arÿm kam axwe idju-
mar, ane.

²⁰ Kam ne Piratu kute kum irer
ne kute anor prãm ne me krãptimã
kum,

—Mÿj me'ô dja ba kum inhiren
ano? ane. Nhym me kadjy
Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhô
bënjadjwÿrmê mebêngêtmê me
krãptimã kum,

—Baraba dja ga me amã kÿnh.
Jeju'ã dja ga me kum, “Abi, abi.”
Nãm me ã memã ane.

²¹ Nhym kam bënjadjwÿr Piratu
ajte me krãptimã kum,

—Ar amãnhkrutja. Nhÿnhja dja ba
kum inhiren ano? ane.

Nhym me kum, “Baraba”, ane.

²² Nhym memã kum,

—Mÿj dja ba Jejudjwÿ on? Me
kute kum Kritu jarênhja mÿj dja ba
on? ane.

Nhym me kunÿ kum, “Pÿte'y'ã
anhô”, ane.

²³ Nhym Piratu memã kum,

—Tô mÿkam? Mã ne kute? Djãm
axwe? ane.

Nhym me kãj bê kum, “Pÿte'y'ã
anhô”, ane.

²⁴ Nhym Piratu amim,

—Je, jakam ne ba arÿm te meo
ane. Nhym me ngry:k ne kangao
kumex, ane. Ne kam ta kute we
memã amijaxwe kêtô amirit kadjy
arÿm ngô byn me kunÿ nokrekam
aminhikra pôn memã kum,

—Djãm ije me'ô axwe kêtja
kamrô kapÿnkam ba ijaxwe? Kati,
me ga ne ga me 'ã imã apné ba arÿm
ije bÿnmã. Me ga ne ga me ajaxwe,
ane.

²⁵ Nhym me kunÿ kum,

—Nã. Tãm. Me ba dja ba
me ijaxwe. Me ikramê ikrakam
itãmdjwÿmê dja ba me ijaxwe. Me

ba ne ba me imã bîn prãm ne kam aje bînmã amã 'ã apnê, ane.

²⁶ Nhyam kam arým Baraba kaban ano nhyam ta arým arek ar mekôt ba. Nãm kum iren anon kam memã Jeju jarê. Nhyam me arým mrykã punuo kaprêprê:k ne. Nhyam kam me kute pîte'y'ã nhôr kadjy memã arê.

*Krâkamngôn kute 'ã bêno bikênh.
Mak 15.16; Dju r 19.2*

²⁷ Nhyam kam bënjadwÿr Piratu nhô krâkamngôn kikretimã Jejuo môn o wadjã. Kumoka'ê nhidjibê Pretorimã o môn o wadjã. O wadjàn arým kadjy me krâkamngôn kâtãm kunïo akprô. O akprô nhyam me kunï arým bôx ne Jeju'ã aben pydji. Me kute aprÿn 'ã bêno bikênh kadjy 'ã aben pydji. ²⁸ Ne kam kubê kubêkã kaban inôkã ryti kamrêk kute me bënjadwÿr rûnh nhinôkã pyrãkja kum adjã. ²⁹ Ne kam mrÿnhïo kajkep ne ikãnh ne, ne kum kutu. Nãm me me bënjadwÿr rûnh nhô krãdjê'ã mrÿnhï jakren arým kum kutu. Ne kam ikra djubôkmã po'ê jadjã nhyam kuby. Me bënjadwÿr djãbêr djã'ã ne me po'ê jakren ikramã adjã nhyam kubyn o nhÿ. Nhyam me parbê ari rôrôk ne kônkrão krÿn 'ã bêno ajkên apÿnh kum,

—Ga we abê mebê idjaer nhô bënjadwÿr rax. Gora kribêm atÿn 'iry, anhÿro kumex. ³⁰ Ne kam apÿnh kutôn apÿnh po'ê byn arÿk o krã môre. ³¹ Ne kam arým 'ã bêno bikênhja inomã kumên kam arým kubê inôkã ryti kamrêk kaban akubyn kum ô kubêkã djwÿnhja jadjã. Ne kam kute pîte'y'ã nhôrmã o katon o mô.

Me kute pîte'y'kam nhôr.

Mak 15.21; Ruk 23.33; Dju r 19.17

³² O môn arým me'ôbê Ximão kãjpa. Pykabê Xirenikam me kra ô. Nhyam me krâkamngôn arým

Jeju nhô pîte'y'ã kum àpnênh tÿx nhyam arým kum ikreio kumÿn o mô. ³³ Krãnhrebê Gogota'ÿr ne me Jejuo mô. Me bakabênkam ne gu me ren krãnhremã me krã'i jarê. Nãm me 'ÿr o môn arým 'ÿr o bôx. ³⁴ Ne kam pidjô kangô kadjãmê pïdjÿo akàn arým Jejumã kungã. Nhyam te kakin kanga. ³⁵ Nhyam kam me arým pîte'y'ã kunhô nhyam wajêt.

Nhyam kam me apÿnh kute ô kubêkã jamÿnh kadjy kên kryre rê. Me kute kên rênhkôt ne me amijo kubêkã pytã. Amrêbê: ne ujarênh djwÿnh 'ã ajarê. Me kute abenmã ô kubêkã ngrãnh'ã ajarê. Metÿndjwÿnh kukwakam ne 'ã ajarê me bakukãmãremã kum, “Metÿndjwÿnh Kra ne memã kum, ‘Arým ne me abenmã ikã ngrã.

Nãm me ikã ja'ã kên kryre rên arým amijo utã.’ Nãm ã memã ane.”

Nãm ã me bakukãmãremã ane nhyam me arým aben djô'ã arênhô môn arênhô môr tãmtã arým 'ÿr o bôx. Tÿ:mrãm me bakamin-grãnyrekam 'ÿr o bôx nhyam me arým abenmã Jeju kã ngrãnhkumrêx. Metÿndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnh kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt ne me arým abenmã Jeju kã ngrãnhkumrêx.

³⁶ Ne kam arým nhÿ, nêje rÿto nhÿ. ³⁷ Ne kam 'ã pi'ók no'ók ne. Pi'ókkam ne memã kum,

—Jeju ne ja. Mebê idjaer nhô bënjadwÿr rax ne ja, ane. Me kunï kute omÿnh kadjy ne me Jeju nhimôkri kunhô. Me kute we Jeju jaxwe 'ô pãnh pîte'y'ã jêtja pumÿnh ne kute mar kadjy ne me pi'ók no'ók ne imôkri kunhô. ³⁸ Ne kam ar ãkÿnhï amãnhkrutja Jeju nhikjê'ã pîte'y'ã ar kunhô. Nhyam arým ar arij. Jeju ôkredjãkôt wajêt nhyam aktã ar axweja ijên wajêt. ³⁹ Nhyam me 'ãnh môrja nokã nhàn kum kabên punu:re ne kum,

⁴⁰ —Be, ga: ne ga we aje Metÿndjwÿnh nhô kikreti ngrãnh ne

aje akubyn ipêxmã. Nhyam aje ipêxo adjãm'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt ga we aje ipêx parmã. Goja jakam amiptã. Goja abê Metĩndjwýnh Kra jabej pĩte'y kurũm rwý, ane.

⁴¹ Nhyam kam me rũnh arĩk 'ã bẽno ajkẽ. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ Mõjdjê kukradjã mar djwýnhmẽ mebẽngêtmẽ ne me arĩk 'ã bẽno ajkẽn abenmã kum,

⁴² —Amũbit ne me utã. Ne kam te kute amipytãr prãmje. Goja gẽ mrãmri mebê idjaer nhõ bẽnjadjwýr raxkumrẽx jabej on pĩte'y kurũm rwý. Gẽ goja rwý gwaj goja rwýkkõt omũn arým tu amim markumrẽx. ⁴³ Tãmwã ne we Metĩndjwýnh kanãrrãm ar ba. Gẽ Metĩndjwýnh mrãmri kum kĩnh jabej on utã. Tãmwã ne 'êx ne memã kum, “Ibê Metĩndjwýnh Kra”, anhýr ar o ba. Nãm me ã abenmã ane. ⁴⁴ Nhyam ar ãkĩnhĩ aktã pĩte'y'ã jêtjadjwý kum ãkjẽro wajêt.

Tyk kadjy ne ja.

Mak 15.33; Ruk 23.44; Dju r 19.28

⁴⁵ Nhyam arým kãjkwa nhipõkri myt nhý. Nhyam kam tu akamãt kô tyk ne. Pyka kunĩkõt ne me'ã akamãt kô tyk ne. Nãm me'ã akamãt kô tykkam myt kyn kyn kyn ky: nhyam 3 orakam, amykrykambit arým ajte myt no põt ne. Arým ajte myt kato. ⁴⁶ Myt kato nhyam Jeju mebê idjaer kabẽnkam kãj bê kabẽn ne Bãmmã kum,

—Eroi: Eroi: rama xabatani, ane. Nãm ren me bakabẽn kam kum,

—Inhõ Metĩndjwý:nh, Inhõ Metĩndjwý:nh, mykam ne ga arým ikanga? ane.

⁴⁷ Nhyam parbê me ku'êja kabẽn man arĩk abenmã kum, “Ë, me'õwã ne Erijmã kabẽn”, ane.

⁴⁸ Nhyam kam me'õ prõt ne ngõnh puror põnh djã jakrita byn pidjõ kangõ kadjãmã adjã. Nhyam kam

kangõ ipu nhyam pĩ nhidjamã adjãn kãjmã kum kungã, kute kaõr kadjy.

⁴⁹ Nhyam me'õ ar kum,

—Adjým, gẽ goja me bakukãmãrebê Erij 'ýr bõx ne goja utã, ane.

⁵⁰ Nhyam kam Jeju kãj bê ajte kabẽn ne arým ty.

⁵¹ Be, nhyam arým Metĩndjwýnh nhõ kikreti kadjwýnhbê kubêkãtija ta amikadjõ. Nãm nhõr djã'ãnh amikrax ne e y: ne kraxmã amimẽ. Nhyam pyka arým amingrẽk ne. Nhyam apýnh kẽn amikokij. ⁵² Nhyam apýnh pyka krã amijã kurê. Nhyam me tyk krãptĩ, Metĩndjwýnh nhõ me ja krãptĩ, arým ĩ tã akubyn tĩn ne kato ⁵³ ne arým Jeju akubyn tĩn nhijukri Djeruxarẽmã mõ, krĩrax tãmmã ne me kute Metĩndjwýnh nhõ krĩrax mextire jarẽnh ja, kumã ne me mõn me krãptĩmã amijo amirĩt.

⁵⁴ Pyka amingrẽk nhyam myjja kwý ã amijo ane. Nhyam krãkamngõnh krãptĩ: kubê 100 nhõ bẽnjadjwýrmẽ ro'ã Jeju nêje rĩto ku'êja arým omũ. Myjja pumũn arým tĩn prã:m ne abenmã kum,

—Be, mrãmri ne me'õ jabê Metĩndjwýnh Krakumrẽx, ane.

⁵⁵ Nhyam me niredjwý krãptĩ amybým omũnhõ dja. Amrêbê Jeju pykabê Garrêjakam ar bari ne me nire ja mã kõt ban o djuw mexo ba. Ne Jeju ajbir krĩraxbê Djeruxarẽ'ýr tẽmkam kõt ajte mõn bõx. ⁵⁶ Me nire ja nhikõ'ã ne Marij Madarena dja. Nhyam Marij 'õdjwý dja. Kurũm ne Xijagumẽ Jõdje ar apõx. Nhyam Djebedêu kute kum ar adjwýrja nãdjwý dja.

Arým adjãr kadjy ne ja.

Mak 15.42; Ruk 23.50; Dju r 19.38

⁵⁷ Nãm Jeju ty nhyam kam amykry mex ne. Nhyam Jõdje arým bõx. Krĩraxbê Armatêkam ne Jõdje abatãnh djã. Õ nèkrẽx rax. Adjwýnhdjwý ne arým Jeju kõt ba.

⁵⁸ Nãm Piratu'ýr tẽn bõx ne Jeju

nhĩ'ã kuma. Nhyim Piratu memã kum, “Aje, me kum angã”, ane.⁵⁹ Nhyim kam Jôdje kadjy kubêkã mexbê rinhu byn 'ÿr o tẽ. 'ÿr o tẽn arÿm pite'y kurũm o ruw. Ne kam arÿm kubêkão kupu.⁶⁰⁻⁶¹ Nhyim wãnh ta õ me tyk nhõ kẽnkreja. Ta kabẽn kõt ne me ajbir kẽnkre kakruw. Nhyim arÿm Jeju o mõn kam adjãro dja. Ne adjãr pan kam kẽnpoti jabatãnhja ajkwa krekre'ã kudjan kam arÿm mã tẽ. Nhyim Marij Madarenamẽ Marij 'odjwÿmẽ ar kẽnkre kõnh omũnho nhÿ.

Kẽnkre nêje ku'ẽ djwÿnh'ã ujarẽnh.

⁶² Pi'ók rãrãr nêje akatikam ne me adjã. Akati jakam ne me me tyk djã kêt djã nhõ akati bõx kêttri aminhõ mÿjja kupẽnho kumex. Nhyim kam arÿm pi'ók rãrãr bõx. Me tyk djã kêt djã nhõ akati bõx. Nãm te pi'ók rãrãr nhyim me rũnh akati mar kêt ne tu Piratu'ÿr tẽ. Me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿrmẽ mebê pardjêu Piratu'ÿr tẽn 'ÿr bõx ne Jeju'ã kum,

⁶³ —Bẽnjadjwÿr, me'õ 'ẽxnhãja tĩn ne ar bari ne memã kum, “Dja ba ty nhyim ijã akatin akatin akati ba kam akubyn itĩn”, ane. Tãm ne bar ma:ro iba.⁶⁴ Kam bar amã arẽ. Godja kõt ba djwÿnh ar akamãtkam kẽnkre 'ÿr bõx ne arÿm ïo akĩn mã o mõ. Ne kam arĩk memã 'ẽx ne memã kum, “Arÿm ne akubyn tĩn ne”, anhÿro ba. Jeju ta ne amrêbê me noo biknoro ba. Dja ar ijukri akubyn tĩn jarẽ nhyim me abenmã arẽn arÿm abennoo biknor me:x ne. Me 'ẽx kêt kadjy dja ga anhõ krãkamngõnh janon memã kum, “Me 'ÿr mõn kẽnkre kuri dja”, ane nhyim ar te kute ïo àkĩnhmã. Gê 'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêxkambit me ajte ate krã ba. Nãm me rũnh ã Piratu'ã ane.

⁶⁵ Nhyim memã kum,

—Gêtõ. 'ÿr krãkamngõnh kwÿo mõ gê me kẽnkre nêje djan rĩt tÿ:xo dja, ane.⁶⁶ Nhyim kam me

arÿm kẽnkre'ÿr meo mõn meo bõx. Ne kam arÿm kẽnkre'ã kẽnpotio yn kam kre nêje krãkamngõnh pumjuw nhyim me arÿm nêje djan rĩt tÿ:xo dja.

28

Akubyn tĩn kadjy ne ja.

Mak 16.1; Ruk 24.1; Dju r 20.1

¹ Nhyim me tyk djã kêt djã nhõ akati arÿm apêx nhyim arÿm pi'ók kamrêkkam akati tẽ. Nhyim kam Marij Madarenamẽ Marij 'odjwÿ ar arÿm kute kẽnkre pumũnhmã 'ÿr tẽ.

² 'ÿr tẽ: nhyim arÿm pyka amingrêk tÿ:x ne. Bẽnjadjwÿr djwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh 'õ ne kãjkwa kurũm ruw nhyim kam pyka amingrêk tÿ:x ne. Nhyim kadjy mrãnh djwÿnh arÿm kẽnkre'ÿr tẽn 'ÿr bõx. Bõx ne arÿm ajkwa krekre'ã jãm kẽnpoti dja. Jãm kudjan arÿm 'ã nhÿ.³ Nãm nokre jadjê:nh kute mrãmri ne na jadjênhkam pók tÿxja pyrãk. Nhyim õ kubêkãja jaka: kute mrãmri ne kakũm arngrokam akaja pyrãk.⁴ Nhyim kre nêje ku'ẽ djwÿnhja arÿm omũ. Omũn arÿm umaje tertet ne arÿm rôrõk ne. Ne kam arÿm wãnh kute me tyk pyrãk ne ikwã.

⁵ Nhyim ar nire kẽnkre'ÿr tẽn bõx nhyim kadjy mrãnh djwÿnhja arkum,

—Kwãrĩk wãnh ar atĩn prãm kêt. Jeju ne gar abej. Arÿm ne ba ar ama. Me kute pite'y'ã nhõr ne bĩnja ne gar abej tẽ.⁶ Jakam ne arÿm nõr kêt. Nãm akubyn tĩn ne kato, kute ar amã arẽn kõt. Amrê ar tẽn nõr djã kaprÿja pumũ.⁷ Dja gar omũn kam amikrà kêt ne tẽn kõt ba djwÿnhmã arẽ. Dja gar arkum, “Arÿm ne akubyn tĩn ne ar akukãm pykabê Garrêja'ÿr tẽmmã. Dja gar kam tẽn arÿm omũ” ane. Dja gar ã arkum ane. Ba ne ba arÿm ar amã arẽ gar arÿm ama. Nãm ã kadjy mrãnh djwÿnh arkum ane.

⁸ Nhyr ar nire kabên man arým amikrà kêt ne mã kênkre kurüm prôt ne. Tîn prämmê kînrmê akân prôt ne. ⁹ Ar kute kôt ba djwýnh arkum arênhmã prôt ne. Prôt nhyr ar aêrbê Jeju ar kajpan arkum, “Àpnhîre ar”, ane. Nhyr ar arým 'ýr bôx ne paro tým ne kum rax jarênho nõ. ¹⁰ Nhyr Jeju arkum,

—Kwârîk wãnh ar atîn prãm kêt. Tên ikamy arkum ikabên jarên arkum, “Ar Garrêja'ýr mō. Dja gar kam bôx ne arým omũ”, ane. Dja gar ã arkum ane. Nãm ã Jeju arkum ane. Nhyr ar nire arým ar'ýr mō.

Kênkre nêje ku'ê djwýnh 'ã ujarênh.

¹¹ Ar'ýr mō nhyr wãnh kre nêje ku'ê djwýnh kwýja arým kãjmã djan amũ krîraxmã mōn bôx. Bôx ne arým me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhō bënjadjwýrmã prîne amijarên arkum,

—E kum, pyka ne amingrêk nhyr kadjy mrãnh djwýnh arým ruw ne kênkre'ýr tē. 'Ýr tēn arým ajkwa krekre'ã jãm kênpoti djan 'ã nhý. Nokre adjê:nh ne nhý. Bar omũn itîn prãm, ane. ¹² Nhyr ar arým kuman mebêngêt'ýr tēn 'ýr bôx ne mekmê akuprō. Ne kam arým o aben ma. O aben mar pan kam arým krãkamngōnh'ýr bôx ne arkum,

¹³ —Kwârîk wãnh memã wã jarên kêt. Dja gar memã ajêx ne memã kum, “Akamãtkam ar inhôt tykkam arým kôt ba djwýnh ar bôx. Bôx ne arým Jejuo akîn mã nhî'ãm o mō”, ane. Dja gar ã memã ajêxo ane bar pãnh arým ar amã pi'ók kaprî kumex ngã. ¹⁴ Nhyr godja mē kãtãm arým ar anhō bënjadjwýr Piratumã ar ajarênh jabej ne kum, “Nãm anhō krãkamngōnh kre nêje rît'ã ngōr nhyr kôt ba djwýnh ar arým Jejuo akî”, anhýr jabej. Nhyr ar akam ngryk jabej. Ar ba dja bar arým ar anêje kum ikabên ne ar apytã. Mî, pi'ók kaprî. Dja gar ã

memã ajêxo ane. Nãm ã me rûnh krãkamngōnh arkum ane. ¹⁵ Nhyr kam ar arým amim pi'ók kaprî jamýn ã memã 'êxo bao ane. Ar kute arkum 'ã karō kôt ã memã 'êxo bao ane. Nhyr kam mebê idjaer arým arênho kumex ne arênho ipók ne. Ne akati jakam kute we ar kute Jejuo àkînhja jarênh rã'ã ne.

Ar àpênh djã'ã arkum karō.

Mak 16.14; Ruk 24.46; Dju r 20.19; Kar 1.6

¹⁶ Nhyr kam kôt ba djwýnh Ar kubê 11ja amũ pykabê Garrêja'ýr mōn bôx. Jeju kute arkum krãnh jarênhja'ýr ne ar bôx. ¹⁷ Ne kam arým Jeju pumün parbê kõnkrão nhýn kum rax jarên kum,

—Mrãmri ne ga arým akubyn atîn ne, ane. Nhyr be, ar kwý ne ar abenmã kum,

—Djãm mrãmri Jejukurêx ne dja? Djãm mrãmri akubyn tîn ne? Kon ne, ane. ¹⁸ Nhyr Jeju arým ar'ýr bôx ne arkum,

—Kãjkwamê pykamê kam mýjja kunî ne ba ije o iba kadjy arým ibënjadjwýr rax. ¹⁹ Kam dja gar mōn me kunimã arê. Apýnh me ba djã kunîkôt memã arê gê me ikabên man kôt ar amijo ba. Dja me ikabên man kôt ar amijo ba gar Metîndjwýnhmã ngômã me angij. Dja gar memã kum, “Arým ne ga tu amim Bãm markumrêx ne ajte tu amim Kra markumrêx ne ajte tu amim Metîndjwýnh Karō markumrêx. Ba kam arým ar kukwakam ngômã ajadjã”, ane. Dja gar ã memã anen arým ngômã me angij. ²⁰ Ije ar amã katãt ar amijo aba'ã karōkam ikabên kunîja memã arê gê me ikabên kunî man kôt ar amijo ba. Dja ba kam akati kunîkôt ar amê amijo ikajkep rã'ã: rã'ã ne nhyr pykakam me kute aminhinomã amimênh djã nhō akati arým bôx. Nãm ã Jeju arkum ane. Tãm ne ja.

Makô memã Jeju'ã ujarënh ne ja.

Makôdjwý ne prïne Jeju'ã ajarë. Arým abatành ne kute memã amijo amirít'ã pi'òk ja nhipêxmo krax ne 'ã ujarënh tën tyk ne akubyn tìn ne àbir djãmã kumë. Nãm Paurmë Pedru arkôt mrã. NhyM Pedrudjwý Makôo òbikwa nhyM ô'ã prïne gwaj bamã Jeju'ã pi'òk no'òk ne.

Djuão kute Jeju kutêp me akre'ã ujarënh kadjy ne ja.

Mat 3.1-12; Ruk 3.1-18; Dju r 1.19-28

¹ Ba ibê Makô ne ba pi'òkkam me amã ikabën jarë. Me ujarënh ny kraxkôt ne ba me amã arë. Jeju. Kubê ne Metëndjwýnh Kra. Metëndjwýnh arým 'ã Bënjadjwýrbê kumkati mẽ. Jejubê Bënjadjwýrbê kumkatikôt ne me kum Kritu jarë.

² Idjaij ne amrêbê Metëndjwýnh kukwakam kabën. Kabënkam ne Metëndjwýnh Kramã kum,

“Ota ba akukãm ajã ujarënh djwýnh'ò jano kute akutêp me akre nhyM me kute mar ne adjwýnhràM axwemã irern katàt kute amijo bamã.

Kute mrãmri ne me kute me bënëjadjwýr rünh kutêp katàt pry jadjwýrja pyrãk”, ane.

³ Ne ajte me bakukãmãremã kum,

“Me'ò dja kapôt kukritkam memã kabën ne. Kàj bê dja me akren memã kum,

‘Me apa. Ê, on Bënëjadjwýr djwýnh kutêp wãnh ajaxwemã anhiren katàt amijo aba.

Kute mrãmri ne me kute bënëjadjwýr rünh kutêp pry mex ne kute kum katàt pry jadjwýrja pyrãk’, ane.

Dja ã me'ò Bënëjadjwýr djwýnh'ã memã ane.”

Nãm ã Idjaij me bakukãmãremã ane nhyM me arým 'ã pi'òk no'òk ne.

NhyM kam me aben djô'ã arënhomõ:n arënhomõr tãmtã arým 'ýr o bôx. Tũ:mrãm 'ýr o bôx nhyM Djuão arým kato. Me bakamingrãnyrekam katon arým abatành ne. Abatành ne arým ã Kritu kukãm memã ujarënh ar bao ane. Metëndjwýnh kute me bakukãmãremã 'ã ujarënh kôt arým katon ã wýnhràM ar me akreo bao ane.

⁴ Nãm kapôt kukritmã kato. Katon arým ngômã me angjênh ar o ban ar me akreo ba. Nãm memã kum,

—Me ga ne ga me ajaxweo aba tũm. On me amikam akapriren wãnh ajaxwemã anhiren Metëndjwýnh'ýr amijo akêx. Dja ga me ane nhyM Metëndjwýnh arým me ajaxwe maro aknon arým ngyrk kêt. Ba kam arým Metëndjwýnhmã ngômã me ajangij. Nãm ã memã anhýr ar o ba.

⁵ NhyM kam pykabê Djudêjakam me jamê krĩraxbê Djeruxarëkam me jamê aben totokmã Djuão'ýr ban bôxo dja. Bôx ne tu me ipôkri amijaxwe kôt amijarën kum,

—Be mrãmri, ba ijaxwe: ar iba. Arým imã kính kêt ne wãnh kum inhire, ane.

NhyM Djuão arým ngô raxbê Djodãokam Metëndjwýnhmã ngômã me kunĩ jangij.

⁶ Be, Djuão ne mry jabatãnhbê kameru kí nhipêxo kubêkã jangij ne mry kão amikrax pren mýjja kute krytkanhê pyrãk kun menh kangôo ikô.

⁷ Nãm kàj bê memã Jeju'ã ajarënh memã kum,

—Itotokbê ne me'ò bôxmã. Me'ò tãm ne raxo kute ijakrenh, kute ijakrenh mexi. Nã bãm te irax ne 'ýr ibikamënh prãmje. Nã bãm te irax ne 'ã inihôn ije kum parkã 'ãpre bônhe ne o itëm prãmje. Be, ãm irax ba ren arým kum apê. NhyM be kati. ãm ingrire. Nãm raxo ijakrenh mex ne. Tãmja ne arým bôx 'ýr. ⁸ Ba ne ba ngômãbit me

ajanggih. Djâm tâmwã kute ngômã me ajangjênhmã? Kati. Tãm dja bôx ne kam me awÿr Metîndjwÿnh Karô jano. Nãm â Djuão memã ane.

Kute ngômã Jeju jadjàr'ã ujarênh kadjy ne ja.

Mat 3.13-17; Ruk 3.21-22

⁹ Nhyam kam pykabê Garrêjakam krîraxbê Nadjare. Kurûm arÿm Jeju tẽ. Tẽ:n kam arÿm Djuão'ÿr bôx. Nhyam kam arÿm ngô raxbê Djodãokam ngômã Jeju jadjà, Metîndjwÿnhmã adjà. ¹⁰ Nhyam arÿm ngô kurûm kator tẽ nhyam aêrbê kâjkwa abenbê ajkij nhyam arÿm omû. Nhyam Metîndjwÿnh Karô kute tut pyrâk 'ã ruw. Me kute omûnh kadjy ne amijo tut pyrâk ne 'ã ruw. ¹¹ Nhyam arÿm kâjkwa kurûm Metîndjwÿnh Jejumã kabên ne kum,

—Mrâmri abê ikrakumrêx. Imã ajabê:kumrêx. Ba akam ikînhkumrêx, ane.

Xatanaj kute axwe'ã kum àpnênh kadjy ne ja.

Mat 4.1-11; Ruk 4.1-13

¹² Ne kam adjynkêt ne Metîndjwÿnh Karô kabêno amû Jeju kujaten kapôt kukritmã o môn o bôx ne ipôkri o ba. ¹³ Nhyam kapôt kukritkam rop môr djâkam ar ba. Nhyam kam me axwe nhô bënjadjwÿrbê Xatanaj te kute axwe'ã Jeju mênhmã kum àpnênh dja nhyam 'ã akatibê 40 apêx. Nhyam kam kadjy mrânih djwÿnh arÿm Jeju'ÿr bôx ne o djuw mex.

Jeju kute amikôt ar 'wÿr kadjy ne ja.

Mat 4.12-22; Ruk 5.1-11

¹⁴ Nhyam kam Jeju arÿm tẽ. Tẽ:n pykabê Garrêjakam bôx. Me arÿm kute Djuãoo tÿm ne kubê ijêkam ne Jeju kam bôx. Bôx ne kâj bê memã ujarênh ny jarênh ba. ¹⁵ Nãm memã kum,

—Be, Metîndjwÿnh kute amrêbê me bakukâmãremã arênh kôt arÿm ô akati bôx 'ÿr. Kute amim me utâr

ne ar meo ba 'ÿr. Me on amikam akaprîren wãnh ajaxwemã anhiren Metîndjwÿnh'ÿr amijo akêx ne tu amim ujarênh ny markumrêx, ane.

¹⁶ Ne kam Garrêjakam imôti mÿrbê tẽ. Nhyam Ximãomê Ængre ar axikôt katorja ngônkhkam ar kryre rênho ba. Ar kubê tep pynênh djwÿnh tûm. ¹⁷ Ar kryre rênih ar o ba nhyam Jeju arkum kabên ne arkum,

—Amrê ar mã ikôt ajkamê ba ar amã ar adjâpênh djà ny jarê gar ar o aba. Dja gar mã ikôt me kamênh ar o aba. Kute mrâmri ne gar aje tep pynênh abaja pyrâk dja gar mã ikôt me kamênh ar o aba, ane.

¹⁸ Nhyam ar arÿm amikôt kryre mên mã Jeju kôt ajkamê.

¹⁹ Nhyam ajbir tẽ nhyam Xijagumê Djuão ar axikôt apôxja kâkam amim kryreo mexo nhÿ nhyam arÿm ar omû. Djebedêu ne ar adjuw. ²⁰ Nãm ar omû nhyam adjynkêt nhyam amikôt ar ku'uw. Nhyam Bãm Djebedêumê ô àpênhmê ar kâkam nhÿ. Nhyam Xijagu ar arÿm wãnh ar wãmã iren mã Jejukôt ajkamê.

Jeju kute me krâptio mex.

Ruk 4.31-37

²¹ Jejumê ar mō:n arÿm krîraxbê Kapanakam bôx. Nhyam kam ar'ã pi'ók rârâr. Ar'ã me tyk djà kêt djà nhô akati nhyam kam ar mebê idjaer bikprônih djãmã wadjà. Nhyam kam arÿm memã 'ã ujarênh dja. ²² Nhyam me Jejukam no tyn kumex ne kam abenmã kum,

—Tô mÿj kabên ny got ja? Nãm prîne kute amimarkôt katà:t memã amikukràdjà jarênhkumrêx. Nãm ã me bënjadjwÿr rûnh kwÿ kabên mex anen ar prîne kabêno meo atomo ba, ane. Djã nãm ã Môjdjê kukràdjà mar djwÿnh memã arênh ane? Kati. Nãm me ari no prôt ne ari kukràdjà jarênh'ã umju:w ne kute arênh katàt kêtumrêx.

²³ Jeju memã 'ã ujarênh dja nhyam me'ôja me bikprônih djâkam

nhÿ. Me karô punu ne me'ôjao ba tûm. Nâm nhÿ nhyim me karô punu kute o baja kâj bê Jejumã kabên ne kum,

²⁴ —Krîraxbê Nadjarekam Jeju, mÿj ne ga aje me ijomã? Tô djãm aje me ijo abiknormã? Ba me ije apumûnh tûm. Metîndjwÿnh mexo ne ga amex. Ô kâjkwa kurûm ne ga ruwn ar aba, ane.

²⁵ Nhyim kam Jeju kum bën tÿx ne kum,

—Anhikrên me'ôja kurûm akato, ane.

²⁶ Nhyim arÿm me karô punu me'ôja bÿ nhyim tyko nô. Nâm kubÿn amran arÿm kum iren katon mã tê. Nhyim arÿm mex ne. ²⁷ Nhyim arÿm me kunÿ te kute marmã kam no tyn kumex ne te ari aben kukij ne abenmã kum,

—Mÿj ne kute? Djãm me kukràdjã ny 'ô ne wã? Nâm kute amimar kôt tu me karô punumã kabên nhyim arÿm kum uman kabên kôt mã tê, ane.

²⁸ Nhyim kam me pykabê Garrêja kunÿkôt abenmã Jeju jarênho ipôk ne.

²⁹ Nhyim kam Jejumê Xijagumê Djuão ar mebê idjaer bikprônň djã kurûm kato. Ne kam ar Ximãomê Ângre ar ûrkwãmã môn bôx. ³⁰ Nhyim Ximão djupãnhdjwÿ kanên nô. Ar wadjã nhyim ar Jejumã kum,

—Ximão djupãnhdjwÿ kanê kubÿ nhyim nô, ane.

³¹ Nhyim arÿm 'ÿr tén 'ÿr bôx ne ikra 'amÿn kâjmã 'ÿr. Nhyim ar aêrbê kanê kum ire nhyim arÿm kâjmã dja. Kâjmã djan kam arÿm aro djuw mexo ba.

³² Nhyim arÿm ar'ã myt wadjã. Nhyim me kanêmê me punumê me karô punu kute meo ba tûmja nhyim me aben totokmã Jeju'ÿr me ja kunÿo bôx. ³³ Nâm krîraxja tãmkam me kunÿ 'ã akuprô, ûrkwã jajkwa krekre'ã akuprô. ³⁴ Nhyim kam apÿnh me kanê djãri kute me parja

Jeju arÿm me ja krãptïo mex. Ne me karô punu krãptï kute ar meo baja arÿm ano nhyim arÿm memã ire. Nhyim kute anoro âmri mã me karô punumã kum, "Anhikrê", ane. Mÿkam? Bir, me karô kute Jeju pumûnh tûmkam ã kum anhÿro ba. Nhyim kam ar'ã akamãt nhyim ar arÿm ngôr.

Arwãmã katorn Metîndjwÿnhmã kabên.

Ruk 4.42-44

³⁵ Ôto nô: nhyim kam, Jeju ôkrên'ãnh kâr pydjikam krã katon amÿ arwãmã kato. Ne tén arÿm Metîndjwÿnhmã kabêno nhÿ.

³⁶ Nhyim kam Ximão ar abej mō. ³⁷ Abej mōn kam arÿm kum katon kam kum,

—E kum, me kunÿ ne me ajabej ar ba, ane.

³⁸ Nhyim arkum,

—Gwaj on amÿ bu'ã krÿ kwÿkamdjwÿ tê ba me kamdjwÿ kâj bê memã arê. Me wãdjwÿ kadjy ne ba ikato, ane.

³⁹ Ne kam Garrêjakam pyka kunÿkôt kâj bê memã arênho ba. Apÿnh mebê idjaer bikprônň djãkam memã arênho ba. Ne me karô punu kute ar meo baja janoro ba nhyim arÿm memã iren mã mrã.

Kute me'ô ï kajêkam têjao mex.

Mat 8.1-4; Ruk 5.12-16

⁴⁰ Nhyim kam me'ô ï kajêkam têja 'ÿr bôx ne parbê kônkrão nhÿn kum rax jarên kum,

—Bênjadjwÿr djwÿnh, ga aje inhÿ kajêkam itékôt ipumûnh ne aje mar. Aje ijo mex prãm jabej ba ren arÿm imex ne, ane. ⁴¹ Nhyim arÿm kum kaprÿn 'ÿr ikran kupên kum,

—Ije ajo mex prãm. On amex, ane. ⁴² Nhyim arÿm 'ã ï kajêkam têja apêx ne arÿm mex ne. Kute o âm tãmkam têmbê kã mex ne. ⁴³⁻⁴⁴ Nhyim kum,

—Kwãrik wãnh ga memã ami-jarênň kêt. Dja ga tu katãt mã me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh'ÿr

tên kum amibê, kum amikà bê. Ne kam kum mry ngã gê akady Môjdjê kukràdjà kôt Metĩndjwýnhmã mry gan kum kungã. Arým akã mexkam dja ga kum mrywã ngã gê me kunĩ apumũ, arým akã mexkôt apumũ, ane. ⁴⁵ Nãm te kum ane nhym arým tu memã amijã ujarênh ar bamo krax ne kam memã amijã ujarênho ipôk ne. Nhym kam Jeju te irã ipôkri krĩrax'ômã ãrn ar ba prãmje ne arým arwãkambit ar ba. Nãm arwãkam ar ba nhym me arým bu'ã pyka kunĩkôt 'ýr ban bôxo dja.

2

Jeju kute me'õ jakryo mex.

Mat 9.1-8; Ruk 5.17-26

¹ Nhym kam 'ã akati kwý apêx nhym Jeju krĩraxbê Kapanakam tên bôx. Nhym kam me abenmã kum,

—Arým ne ajte õ kikrekam bôx. Arým ne ajte õ kikrekam bôx, ane.

² Nhym kam me itepato 'ã akuprõ. Me krãptĩ: 'ã akuprõ nhym arým kikre kre'ã me kãtãm abenbê krãptĩ:. Ne prĩne kikre jajkwa krekre pytãr mex ne. Nhym arým kãj bê memã Metĩndjwýnh kabên jarênh dja. ³ Nhym ar 'õ amãnhkrut ne amãnhkrut me'õ jakryja mýn o tên o bôx. ⁴ Ne kam me krãptĩkam te: Jeju'ýr ãrmã. Ne kam kikre nhimõk'ýr o wabi. Kikre nhimõk po'ýr ne o wabin arým Jeju nhiby kikre nhimõk'ã kuprã ne kôt 'ã jãm ngybõr jadjuw ne kôt 'ýr o ruw. Akryja ikwã djãkam nõr rã'ã nhym ar o ruw ne arým kabem kudji. ⁵ Nhym kam Jeju amim,

—Ar ja ne ar tu amim ikamnhĩxkumrêx, ane.

Ne kam me'õ jakrymã kum,

—Akmere, jakam ne ba arým ajaxwe kunĩ maro aknon akam ingyk kêt ne, ane. Djã nãm tẽmbê me'õ jakryo mex got? Kati, nãm amidjêje nẽn kum jabit jarê nhym êje nõ. Jeju ta ne axweo akno.

⁶ Nhym wãnh Môjdjê kukràdjà mar djwýnh kwý nhýn arým amim,

⁷ —E kum be me'õ ja ne ajmãn Metĩndjwýnh japryõ djan amijo Metĩndjwýnh dja. Metĩndjwýnh pydji ne kute me axweo biknorn mekam ngyk kêt, ane. ⁸ Nãm me ã õkre kadjwýnhbê anhýro kumex nhym arým tu kuman memã kum,

—Mýkam ne ga me anhõkre kadjwýnhbê ijo kajgon ijapryõ akumex? ane. ⁹ Ê, ba me amã mýjja amãnhkrut jarê. Mýj ne amirĩt? Ba ren me'õ jakryjamã kum, “Ba arým ajaxwe maro aknon akam ingyk kêt”, ane. Nãr kon, “On kãjmã djan anhikwã djã mýn o tẽ”, ane. Mýj ne ren amirĩt, nẽn? Nã bãm ren kum, “Ba arým ajaxwe maro aknon akam ingyk kêt”, ane nhym amirĩt kêtumrêx ne. Tãmbit ne amirĩt kêt. Nhym be, kãjmã me ku'ê, ije ren me'õmã kum, “Kãjmã djan tẽ”, ane nhym ren amirĩt. Tãmbit ne amirĩtkumrêx. ¹⁰ Dja ba kum, “Kãjmã djan anhikwã djã mýn o tẽ”, anen arým o mex gar arým omũn arým amim, “Be ga, Jeju kute me'õ jakryo mexja pumũ. Be, djãm kute me axweo biknor kêt got? Mrãmri ne Metĩndjwýnh arým amijo ã ne pyka jakam amikabên kôt ari me axweo biknoro ba”, ane. Me aje amim ja jarênh kadjy dja ba me'õ jakryjao mex. Nãm ã Môjdjê kukràdjà mar djwýnhmã anen arým tu me'õ jakryja'ýr akêx ne kum,

¹¹ —Amã ne ba ikabên ne. On kãjmã djan anhikwã djã mýn anhũrkwãmã o tẽ, ane. ¹² Nhym kam me aêrbê me ipôkri kãjmã dja nhym me kunĩ arým omũ. Nãm kãjmã djan ikwã djã mýn mã o katon o tẽ. Nhym me krãptĩ kam no tyn kumex ne abenmã kum,

—Mýj me'õ got mýjja mex ja'õ pumũ. Arkati, anen amim,

—Ê, arým ne djãm mrãmri o mex nhym mrãnh mexja pumũ. Mrãmri

ne kabênkumrêx. Djâm kute me axweo biknor kêt got? Mrâmri kute me axweo biknorkumrêx. Ga, kute kam me'ô mex nhyim mrân̄h mexkumrêxja pumũ. Metĩndjwýnh̄ mexkumrêx, ane. Mrâmri ne Jeju kute me axweo biknorkumrêx. Me kute ja mar kadjy ne Jeju arým me'ô jakryo mex. Tãm ne ja.

*Kute amikôt Rewi kamên̄h.
Mat 9.9-13; Ruk 5.27-32*

¹³ Nhyim kam Jeju arým katon ajte imôti mýrbê tẽ. Nhyim kam me itepato 'ã akuprô nhyim arým memã 'ã ujarên̄ho dja. ¹⁴ Ne kam amũ tẽ. Tẽ: nhyim kam Rewi, Aupêu kute irja nhỹ. Kubê ne Matêu. Bênjadjwýr bajtemmã pi'ôk kaprĩo atom djâkam ne nhỹ nhyim arým omũ. Ne kam 'yr tẽn kum,

—Amrê on mã ikôt ajkamê, ane.

Nãm kum ane nhyim amim kuman arým kâjmã dja. Kâjmã djan arým mã kôt ajkamê. ¹⁵ Nhyim kam Jeju Rewi nhõ kikrekam ô kwý krêno nhỹ. Nhyim bênjadjwýr bajtemmã pi'ôk kaprĩo atom djwýnh̄ krãptĩ Jejumê ro'ã nhỹ. Nhyim we me axwedjwý ikô'ã nhỹ. Me krãptĩ ne me nhỹ. Be, me ja krãptĩ ne me arým amim Jeju man kôt ba. Nhyim kôt ba djwýnh̄ tũmdjwý Jejumê ro'ã nhỹ. ¹⁶ Nhyim mebé pardjêukôt Môjdjê kukràdjã mar djwýnh̄ arým me omũ. Pi'ôk kaprĩo atom djwýnh̄mê me we axwe ar Jejumê ro'ã ô kwý krêno nhỹ nhyim me arým me omũ. Ne kam arým kôt ba djwýnh̄mã kum,

—Be, gar bênjadjwýr bajtemmã pi'ôk kaprĩo atom djwýnh̄mê me axwe ar omũ. Je tô, djâm me wã axwe ngri got ne Jeju me ro'ã ô kwý krêno nhỹ? ane.

¹⁷ Nhyim Jeju arým me kabên ma. Me kute,

—Djâm me wã axwe ngri got? anhýrja Jeju kuman memã kum,

—Djâm me mex'yr ne me kane djwýnh̄ mrã? Katĩ, me kanê'ýrbit

ne me kane djwýnh̄ mrã. Badjwý ne ba me axwe'yr tẽ. Djâm we me amex'yr ne ba tẽ? Katĩ, me axwe'yr ne ba tẽ. Me tãm ne ba amiwýr me ku'uw. Me amikam kaprĩren wãnh̄ axwemã irern kute iwýr amijo akêxmã ne ba amiwýr me ku'uw. Nãm ã Jeju mebé pardjêumã ane.

*Me kukràdjã tũm'ã ujarên̄h.
Mat 9.14-17; Ruk 5.33-39*

¹⁸ Nhyim kam Djuãokôt ba djwýnh̄ja ne ar Metĩndjwýnh̄mã amijajburo ba. Djuãobê ngômã me angjên̄h djwýnh̄ja. Nãm ar amijajburo ba. Mebé pardjêu nhõ me jadjwý ne me amijajburo ba. Nhyim kam me Jeju'yr môn 'yr bõx ne kukij ne kum,

—Be, Djuãokôt me ba djwýnh̄mê mebé pardjêu nhõ me jamê ne me amijajburo ba. Je tô, mýkam ne akôt ba djwýnh̄ ar kute amijajbur kêt mex ne ar ba, ane?

¹⁹ Nhyim Jeju tu amijã me'ô mjên̄ jarên̄ amikôt ba djwýnh̄ ar'ã mjên̄mê ro'ã ar ar ba jarên̄ memã kum,

—Ga, me kute abenã prômê mjên̄ rên̄hja pumũ. Djâm mjên̄mê ro'ã ar ar baja kute amijajbur got? ²⁰ Arkati. Mjên̄mê ro'ã ar ar baja ar kĩnh̄kumrêx ne kute amijajbur kêt. Ar ô kwý krên̄ rax. Adjým, akati amrê môrjakam dja me Ar kubê mjêno tým ne mã o mō. Kam gêdja ar kaprĩren arým Metĩndjwýnh̄mã amijajburo ba, ane. Mý'ã ne me kute Ar kubê mjêno tým jarê? Bir, ta amijã ne arê. Jeju dja me o tým ne mã o mō. Kambit dja kôt ba djwýnh̄ amijajburo ba.

²¹ Be ga, me kute jãm amim Jeju kukràdjã ny mar ne ajte jãm amim kukràdjã tũm marja pumũ. Me kute amim amê kukràdjã maro bakam ne me umar mex kêt. Me kute mrâmri ne kuebêkã ny tũm'ã ir pyrãk. Ne me ajte ãm mrâmri ne kute pidjô kangô ny ngôn̄h tũmkam

runh pyrâk. 'Ă ne Jeju ajte memă kum,

—Ga, me'ô nhô kubêkà tûm ne 'yrja pumû. Nhyam kam arÿm kubêkà ny, pônkh kêt. Djă ne tûm'ă kudji? Kati. Mÿkam? Bir, dja me kupô. Nhyam kam arÿm pônkhkam nykam ê abenmă wangij. Abenmă wangij nhyam arÿm tûmja kadjô. Nhyam kam arÿm 'yr nyja kute 'yr tûmja jakrenh mex ne.

²² Ga, me'ô nhô mrykăo ngônkh. Me bakukâmăre ne me mrykăo ngônkh. Mrykăo ngônkh arÿm tûm ne ngrăja pumû. Djă ne kam uba kangô ny ru? Kati. Mÿkam? Bir, âm 'ătûmkam arÿm uba kangô kadjăn ajmrô nhyam ngônkh arÿm igot tên arÿm ajkatôr. Nhyam arÿm kangô ajkapî nhyam ngônkh arÿm punu ne. Be, kam mex ră'ă kadjy mrykăo ngônkh ny, kă rerekrekambit me kute kangô ny runh prăm. Nhyam kam amê mex ră'ă. Năm ă Jeju memă ane. Gêdja me amim kukrădjă nybit maro ban arÿm umar mexkumrêx. Nhyam be, gêdja me amim me kukrădjă tûmdjwÿ mar prăm ne arÿm umar mex kêtumrêx. 'Ă ne Jeju memă ajarê.

Pi'ôk rărăr mÿr jabej me kum kabên.

Mat 12.1-8; Ruk 6.1-5

²³ Ne kam pi'ôk rărărkam pur katikôt tē. Nhyam kôt ba djwÿnh arkôt mō. Kôt mōn arÿm kum prăm ne mōrkôt bəygogo 'y nhikên mrănhkôt ngănh ne amijajkwamă rênho mō. ²⁴ Nhyam kam mebé pardjêu ar omûn kum,

—Je tô mÿj ne akôt ba djwÿnh ar arÿm nê? Pi'ôk rărărkam ne me tyk djă kêt djă. Me kute pi'ôk rărăr jakam mÿjja jao anhÿr kêt. Me tûmre ne me ta kukrădjăkôt mă me babê uma. Me kute pi'ôk rărărkam mÿjja kupênkh kêt. Kam ne me tyk djă kêt djăbit. Mÿkam ne akôt

ba djwÿnh ar ă anhÿro ba? ane. ²⁵ Nhyam kam Jeju memă kum,

—Kê, djăm me aje Metîndjwÿnh kabên'ă pi'ôk no'ôkjadjwÿ pumûnh kêt? Djăm me aje me bakukâmărebê Dawi'ă ujarênhja pumûnh kêt? Ê, Dawi arkum pră:m. ²⁶ Kum prăm ne arÿm Metîndjwÿnh nhürkwămă wadjă. Amrêbê: me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bēnjadjwÿr rax ne kubê Abijta. Metîndjwÿnh nhürkwăkam ne me bakukâmăremă nhÿ. Nhyam Dawi ar Metîndjwÿnh nhürkwămă wadjăn djwÿ byn kukrên kam kôt ar tēm jamădjwÿ kungă nhyam ar arÿm kukrê. Djwÿ me kute Metîndjwÿnhmă ôrja tām ne kubyn kukrên arkum kungă. Metîndjwÿnh nhô djwÿ ne me kătăm kute kur kêtumrêx. Me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnhbit ne kute kur. Nhyam be, Dawi ta ne tu kubê kukrê. Nhyam kam me kute kum axwe jarênkh kêt. Djăm me aje ja mar kêt? Ga, me kute Dawimă axwe jarênkh kêtja pumû. Ne kam ikôt ba djwÿnhmêbit ar imă ar axwe jarê. Je tô mÿkam? Năm ă Jeju mebé pardjêumă ane.

²⁷ Ne kam ajte memă kum,

—Djăm me kute pi'ôk rărăr ajbit maro ba kadjy ne Metîndjwÿnh me ipêx? Kati. Me tÿx djă kadjy ne Metîndjwÿnh akati ja jarê nhyam wajêt. ²⁸ Ba me amă arê ga me ama. Ba ije amijo inhî ne me awÿr irwÿk ne ba inhô pi'ôk rărăr djwÿnh. Kam gêdja ba memă, “Kwărîk wănh ga me kam mÿjja kupênkh kêt năr kon, dja ga me jakam apên năr kam mÿjja kupênkh kêt ne arek akrî”, ane. Tām ne ja. Năm ă Jeju memă ane.

3

¹ Nhyam kam ajte ar'ă pi'ôk rărăr nhyam kam ar me bikprônkh djă'ÿr bôx ne wadjă. Nhyam me'ô nhikra nhikjê jarôxja me ikô'ă nhÿ. ² Nhyam kam me kam krîja amim,

—Adjým, dja te me tyk djà kêt djà nhô akati nhym arým me'ôjao mex, ane.

Ne kam Jeju kam no tyn kumex. Kute me'ôjao mex jabej rïto kumex. Adjým. Dja me'ôo mex nhym me arým 'ã axwe nhôn memã kum,

—Tãmwã ne kum me bakukràdjã kurêkumrêx ne pi'ók ràràrkam meo mexo ba, ane. ³ Nãm me kam no tyn kumex nhym Jeju arým me'ôo nhikra jarôxjamã kabên ne kum,

—Amrê tèn me ipôkri dja, ane.

⁴ Ne kam me kukij ne memã kum,

—Amrêbê: ne me bakukãmãre Môjdjê pi'ók ràràr'ã memã karô. Mýj godja me kam nê? Godja me kam àpênh mex jabej nàr godja me kam àpênh punu jabej. Nàr godja me kam me utàr jabej nàr godja me kam me par jabej. Mýj godja me pi'ók ràràrkam nê? Be, ba dja ba me'ôjao mex. Djãm kôt me aje imã ijaxwe jarênhmã? ane. Nãm ane nhym me arým bèn kêt mex ne nhý.

⁵ Nhym me kute kabên mar prãm kêtgam arým mekam kaprï:re ne. Ne kam arým nokà nhàn me omũ. Ne kam tu me'ôo nhikra jarôxmã kum, “Amrê anhikra katàt”, ane.

Nhym 'ýr ikra katàt tēm puron arým ikra mex ne. Arým prïne kum mex ne. ⁶ Nhym me bête pardjêu arým ngryk ne mã apôx. Ne kam on Erodjikôt me ba djwýnh'ýr môn me'ýr bôx. Ne kam arým Jejuo aben man abenmã kum,

—Mýj godja gwaj baje Jeju bñn kadjy on? ane.

Kute me krãptïo mex.

⁷⁻⁸ Nhym kam Jejumê kôt ba djwýnh ar me kurũm kato. Katon arým imôti'ýr mō. 'Ýr mōn arým 'ýr bôx. Nhym me krãptï: apýnh pyka djãri kurũm arkôt mōn bôx. Garrêja kurũm ne me kwý bôx. Nhym Djudêja kurũm me kwý bôx. Nhym me kwý krĩraxbê Djeruxarê kurũm bôx. Nhym me

kwý Idumêja kurũm bôx. Nhym me kwý ngôbê Djodão nhikjêbê apýnh kikre djãri kurũm bôx. Nhym me kwý krĩraxbê Xirumê Xidô kurũm mōn bôx. Jeju kute apýnh mýjja pumũnh kêt nhípêx djãri ne me arým omũn amũ memã 'ã ajarê nhym me arým kuma. Ne kam arým itepato arkôt mōn bôx. Me krãptï: bôx. ⁹ Nhym kam Jeju arým kôt ba djwýnh arkum,

—Gar ikuri kà'ô dji. Godja me ijo bikamýr jabej ba on mebê kàkam nhý, ane.

¹⁰ Bir, kute me krãptïo mexkam ne apýnh me punu djãri kute kupênh prãm. Me krãptï: te kupênh prãmje ari Jeju kôt bikamênho ku'ên ingãnh kumex. Kam ne ar kute kuri kà'ô djirmã arkum kà jarê.

¹¹ Nhym me kôt apýnh me karô punu kute ar meo ba. Nhym me Jeju parbê rôrôk. Me karô kute Jeju pumũnhkam ne me mã: parbê rôrôk ne mã: kàj bête kum kabên ne kum,

—Ga abê Metĩndjwýnh Kra, ane.

¹² Nhym kam mã me karô punumã bèn týx ne kum,

—Dja ga me ipudju, ane.

Kute ar kubê 12 janor.

Mat 10.1-4; Ruk 6.12-16

¹³ Ne kam arým krãnh'ã wabi. 'Ã wabin arým amikôt ar ku'uw. Kum ar kĩnh djãri ar ku'uw nhym ar arým 'ýr bôx. ¹⁴⁻¹⁵ Nhym kam arým amikôt ar umjuw. Ar kubê 12 pumjuw. Dja mã amimê aro ba nhym ar arým ýtãri omũn kabên maro ba. Nhym kam kute ar anorn kute arkum,

—Dja gar kàj bête memã ijã adjujarênh ar aban kam ikukwakam me punuo mexo aban kam me karô punu janor ne kujaêko aba, anhýrmã. Dja ã Jeju Ar kubê 12mã ane. Ja kadjy ne amikôt ar umjuw. Nhym kam me aben djô'ã ar'ã abenmã kum,

—Kute ar anorja, anhýro ba.

16-17 Be, kute amikôt Ar kubê 12 pymjÿr nhidji jarênh kadji ne ja. Ximão. Ajbir ne Jeju kum Pedru jarê.

Xijagu. Djebedêu ne Xijagu dji.

Djuão. Xijagumê ne Djuão ar axikôt kator. Ajbir ne ar amêmã Bôanedu jarê. Na krikrit'ã ne ar idji amijakre.

18 Ängre.

Piripi.

Batormê.

Matêu.

Tôme.

Xijagu 'ôdjwÿ. Aupêu ne Xijagu ja dji.

Tadêu

Ximão 'ôdjwÿ. Idji nhikjêbê ne Xerodji.

19 Djuda. Idji nhikjêbê ne Ikadji. Ta dja kurê djwÿnhmã Jeju kanga.

Be, Ar kubê 12 nhidji ne ja. Jeju kute amikôt Ar kubê 12 pymjÿr ne kute ar anor ne ja.

Me kute kum Xatanaj nhô àpênh jarênh.

Mat 12.22-32; Ruk 11.14-23, 12.10

²⁰ Nhyam kam Jeju ar môn arÿm kikre 'ômã wadjã. Nhyam kam me krãpti: ajte ar'ã akuprô. Nhyam kam ar te kute ô kwÿ krên mexmã.

²¹ Nhyam Jeju kute meo ôbikwaja arÿm me krãpti: jarênh man abenmã kum, "Bârãm arÿm ajbã", ane. Ne kam kute o tÿm ne pa 'amÿnhmã kôt tê.

²² Nhyam Môjdê kukràdjã mar djwÿnh kwÿ ne me arÿm krîraxbê Djeruxarê kurüm tèn mekôt bôx. Ne kam arîk Jeju'ã memã kum,

—Be, djãm Metîndjwÿnh kukwakam ne me karô punu kujaêko ba? Kati. Me karô punubê Bedjêbu ne o ba. Me karô punu nhô bënjadjwÿr kukwakam kute me karô punu janor ne kujaêko ba. Nãm me ã Jeju'ã memã ane.

²³ Nhyam kam amiwÿr me ku'uw ne apÿnh kukràdjã djari'ã memã

mÿjja jakren 'ã memã ajarên memã kum,

—Djãm mrãmri ne ba we Xatanaj kukwakam ô àpênh kujaêko iba? Kati. ²⁴ Me aben djwÿnh tãm kum aben kurêkam ne kurê djwÿnh arÿm meo apêx. ²⁵ Nâr, ô kikre tãm kam me krî godja me ta kum aben kurê jabej nhyam me arÿm aben bê me kungrà. Djãm mrãmri ne ba we Xatanaj kukwakam ô àpênh kujaêko iba? Kati. Djãm Xatanaj kum ô àpênh kurê? Kati. ²⁶ Be, Xatanaj ren kum ô àpênh kurên kujate nhyam ren ô me arÿm aben bê ajmã nhyam ren arÿm bënjadjwÿr'ã aminhinomã amimê. Nhyam be, kati. Xatanaj kum ô àpênh kurê prãm kêt. Ne ba ren Xatanaj kukwakam ô àpênh kujate nhyam ren Xatanajdjwÿ kum ô àpênh kurê. Nhyam be, kati. Xatanaj kum ô àpênh kurê prãm kêt.

²⁷ Ga, me'ô tÿx nhûrkwãja pumû. Mÿj dja me kute ô nèkrêxo prôt kadji me'ô tÿx nhûrkwãmã àr on? Bir, dja me me'ô tÿx kumrêxo tÿm ne uwpre. Ne kam arÿm ûrkwãmã wadjàn kubê nèkrêxo prôt ne, ane. Mÿj'ã ne Jeju me'ô tÿx jarê? Bir, Xatanaj'ã. Dja me Xatanaj kumrêxo tÿm ne uwpren kam arÿm amim ô me ja pytä. Nãm ã Jeju memã ane. ²⁸ Ne kam ajte memã kum,

—Kam ba me amã arê ga me ama. Me kute mÿjjao bikênh kunîkôt ne Metîndjwÿnh me axweo aknon mekam ngryk kêt. Me kute Metîndjwÿnh japrykam dja o aknon me kam ngryk kêt. ²⁹ Nhyam be, dja me Metîndjwÿnh Karô japry nhyam arÿm mekam ngryk rã'ã ne memã axwe jarênh rã'ã: rã'ã ne. Nãm ã Jeju memã ane. Mÿkam ne ã memã ane?

³⁰ Bir, Metîndjwÿnh Karô ne mã Jejuo ba nhyam me arîk 'ã memã kum,

—Me karô punu ne ar o ba, ane. Nhyam kam arÿm Metîndjwÿnh

Karô'ã me kabên punu nêje me kukrà.

Nã ar'ã ujarênh.

Mat 12.46-50; Ruk 8.19-21

³¹ Nhyam kam Jeju nhôbikwa ar kute o tÿm ne pa 'amÿnhmã kôt mô. Jeju nãmê kamyre ar axikôt apôx ar Jejukôt tên kam arÿm mekôt bôx. Ne kam ar arek bôm ku'ê. Arek ku'ên arÿm 'ÿr me'ô jano. Kute amiwÿr 'wÿr kadjy 'ÿr ano. ³² Nhyam me krãpti: bu'ã ku'ê nhyam me'ôja 'ÿr bôx ne kum,

—E kum, bôm anãmê atônhre ar amã kabên, ane.

³³ Nhyam kum,

—Be, mÿj dja mekam kute ba kum, “Nhirwa”, ane nâr kum, “Akmere”, ane? ane.

³⁴ Ne kam ari me bu'ã ku'êkôt krân memã kum,

—Ota, inãmê ikamy ne ja. ³⁵ Dja gar Metïndjwÿnho kÿnh kadjy kabên man kôt ar amijo aba. Ba kam arÿm ar amã, “Akmere” nâr amã, “Aphĩre”, ane nâr amã, “Nhirwa.” Nãm ã Jeju arkum ane.

4

Bàygogo'ã ujarênh.

Mat 13.1-9; Ruk 8.4-8

¹ Ne kam akati tãmkam tên arÿm imôti mÿrri nhÿ. ² Nhyam kam me krãpti: 'ã akuprô. Nhyam kam arÿm mebê tên kâkam nhÿ nhyam me krãpti: arÿm ngô mÿrri kum dja. ³ Nhyam kam arÿm apÿnh kukràdjã djari'ã memã mÿjja jakren memã 'ã ajarê. Ne memã kum,

—Ë, ô pur djwÿnh ne kute ô purkam bàygogo kremã 'ÿr o tẽ. 'ÿr o tên o bôx ne kam ar 'yo ukabêr mrã, ane. Nãm me kute mÿjja kre kadjy tu mÿjja 'yo ukabê, bàygogo 'yja ne me kute purkam kremã o mrãn kam purkam o ukabêr mrã. Kute mrãmri ne me kute katêbàri 'yo ukabêr mrãnhja pyrãk.

⁴ Nãm Jeju memã kum,

—Be, me'ô ne ar bàygogo 'yo ukabêr mrã. Nhyam 'y kwÿ

pryam rôrôk. Nhyam kwênh prÿne kuku. ⁵ Nhyam kwÿ kênpo'ã pyka purorrekam rôrôk. Nhyam kam pyka purorrekam ingrôt kukrà kêtumrêx. ⁶ Nhyam kam kÿjrÿm myt nhÿn arÿm 'y nhingrôt ga nhyam kajot ne arÿm ty. Arê jabjê kêtumkam ne ty. ⁷ Nhyam 'y kwÿ mrÿnhikam rôrôk ne kam mrÿnhimê ro'ã ingrôt ne. Nhyam kam prÿne o akno nhyam arÿm bàygogo 'y kêt ne. ⁸ Nhyam 'y kwÿ pyka mekkam rôrôk ne ingrôt ne kam abatãnh ne. Ne arÿm apÿnh bàri ku'ê djari nhyam kwÿ'ã kãjbé iyy mex nhyam 'y'ã akre kubê 30. Nhyam kwÿ iyy mekkumrêx nhyam 'y'ã akre kubê 60. Nhyam kwÿ iyy jabjê nhyam 'y mexti:re ne kam 'y'ã akre kubê 100. Nãm ã Jeju Metïndjwÿnh kukràdjã'ã apÿnh mÿjja jakreo ane. ⁹ Ne ajte memã kum,

—Gop me ajô ajamak mex jabej tu amim ikabên markumrêx, ane.

¹⁰ Nhyam kam me krãpti mã mô. Mã mô nhyam Jeju ar arÿm ate nhÿ. Nhyam bu'ã ar jamê kôt ba djwÿnhbê 12 ar arÿm kukij ne kum,

—Mÿkam ne ga apÿnh kukràdjã djari'ã mÿjja jakren memã ajbit jarê? ane.

¹¹ Nhyam arkum,

—Bir, djãm me kunĩ kute ikukràdjã marmã? Kãjkwakam Bënjadjwÿr djwÿnh kute amim me utâr ne ar meo ba'ã ikabên kukràdjã djãm me kunĩ kute marmã? Kati. Ar gajbit ije ar amã arênhô amirÿt gar aje marmã. Nhyam be, me wãbê ne ba udju ne. ¹² Me wã kute mar kajgokam ne ba apÿnh kukràdjã djari'ã memã mÿjja jakren memã mÿjjabit'ã ajarê. Me kute ikukràdjã mar kajgo wã ne amrêbê: me bakukãmãre memã arên memã kum,

“Me te memã mÿjja jakre nhyam me omÿnh kajgon mã amim omÿnhkumrêx kêt. Nhyam me te memã mÿjja jarê nhyam me me kabên maro krÿn mã mar kêt. Mã kukràdjã'ã

mÿjja kute amijakreja mar kêt.

Kute Metîndjwÿnh'ÿr amijo akêx kêt nhym me axwekam ngryk râ'âmâ."

Nâm me bakukâmâre ã me wã'ã memã ane. Kam ne ba apÿnh kukràdjà'ã apÿnh mÿjja jakren memã mÿjjabit'ã ajarê. Me wã kute mar kajgokam.

¹³ Ne kam ajte arkum,

—Be, ikukràdjà ije ajbir 'ã me'õ kute bàygogo 'yo ukabêr jakreja djâm ar aje mar kêt? Be, dja ba apÿnh ikukràdjà'ã mÿjja jakre râ'ã. Mÿj godja gar amũ ikukràdjà ja mar on. ¹⁴ Be, Metîndjwÿnh kabên'ã ujarênh djwÿnh ne arÿm memã arê nhym me kuma. ¹⁵ Kuma kute mrâmri ne 'y kwÿ prykam rôrôk pyrâk. Nhym ate Xatanaj totokbê jâm mebê o amijakren mebê Metîndjwÿnh kabêno akno.

¹⁶ Kênkam 'y rôrôkja ne me kute amim Metîndjwÿnh kabên mar 'iry kêt ne kangaja'ã amijakre. Nâm me myt tãmkam Metîndjwÿnh kabên man bit kum kînhkumrêxo tēm kajgo. ¹⁷ Kute tu amim markumrêx kêtê. Ajkwaobit ne kute mar. Kute 'y nhingrôt ne arê kêt kam tēmbê tykja pyrâk. Kute amim mar 'iry kêt nhym ate apÿnh me kaprî djari me'ÿr bôx nhym me arÿm kanga.

¹⁸ Mrÿnhîkam 'y rôrôkja ne me kute Metîndjwÿnh kabên mar ne kam ate ajte kute jâm mÿjja marja'ã amijakre. Nâm me arÿm Metîndjwÿnh kabên man ¹⁹ kam 'ãno ãm kêt ne amim, "Mÿj dja ba nēn inhô kwÿ krēn mex ne inhô kubêkà mex? Ikanêkam mÿj dja ba nē"? ane. Nâm pykakam mÿjjabitkam ar no katon axwe umar. Ne kam amim pi'ók kaprîo atom rax prã:m ne ajte apÿnh mÿjjao atom rax prã:m. Djâm kute amim mÿjjao atom raxkam mrâmri umar mex? Kati. Bir, me arÿm ò mÿjja rÿnhkam mrâmri umar punukumrêx. Ga, mrÿnhî kute

bàygogoo bikēnh nhym kam iyy kêtja pumũ.

²⁰ Ga, me'õ bàygogo 'yo ukabêr tē nhym ajte kwÿ pyka mexkam rôrôkja pumũ. Nhym arÿm ingrôt ne abatàn ne. Abatàn ne arÿm iyykam 'y kume:x. Me kwÿdjwÿ ne me memã Metîndjwÿnh kabên jarê nhym me arÿm tu amim markumrêx. Ne kam maro amũ amikamēn arÿm mar rax ne. Mar rax ne arÿm ukaprîkumrêx. Me kwÿ ne me kãjbê ukaprî kryre kute mrâmri ne bàri kwÿkam iyy mex nhym kam 'y kubê 30 pyrâk. Nhym me kwÿ ukaprîkumrêx kute mrâmri ne bàri kwÿkam iyy mexkumrêx nhym kam 'y kubê 60 pyrâk. Nhym me kwÿ ukaprîti:re kute mrâmri ne bàri kwÿkam iyy mexti:re nhym kam 'y kubê 100 pyrâk. Me ukaprîkumrêx nhym Metîndjwÿnh arÿm mekam kînhkumrêx. Mekam kaprîre kêtumrêx. Nâm ã Jeju arkum ane.

Kute amikukràdjà'ã ngônhpôk jakre.

Ruk 8.16-18

²¹ Ne kam arkum,

—Be, godja me me'ÿr ngônhpôko bôx jabej djâm me kute mÿjja 'òkôt o bipdjur got, kute kãnoipôko 'ã pro got? Nâr djâm me ikwã djà krakri me kute umjÿr got? Kati. Ngônhpôk ne me kum angij ne tu parkam kēnhkam umjuw. ²² Ba ar amã arê gar ama. Ikabên kukràdjà ije 'ã apÿnh mÿjja jakren mebê udjurja dja ï me kunîmã amirîtkumrêx nhym me kunî kuma. ²³ Gop ar ajamakkre mex jabej tu amim ikabên markumrêx. Nâm ã Jeju arkum ane. ²⁴ Ne kam ajte arkum,

—Ar ikabên mar 'ãno dja. Ar ajamakkre mex kôt dja ba ar amã ikabên jarê. Dja gar tu amim ikabên markumrêx ba arÿm ar amã ikabên kumex jarê. ²⁵ Mÿkam? Bir, me kute tu amim ikabên markumrêx jamã dja ba mã kwÿ rax ne arēnh tē nhym me arÿm kwÿ rax ne

kuma. Nhyim be, me kute ikabên mar kajgoja dja Metîndjwýnh arým mebê o akno, mebê ikabên mar kajgo jao akno. Nâm ã Jeju kôt ba djwýnhmã ane.

Mýjja 'y'ã ujarênh.

²⁶ Me kute memã Metîndjwýnh kabên jarênh nhyim ta kute arým memã amak bôn timer nhyim me kute amũ mar kamênh ne kute arým mar rax ne. 'Á ne Jeju memã kum,

—Be, Metîndjwýnh kute amim me utàr ne ar meo baja'ã ne bàygogo amijakre. Be, me'õ ne bàygogo 'yo ukabêro tē:n arým 'y kre pa. ²⁷ Ne kam akati kunikôt ate kadjy krã. Nhyim kam 'y ingrôt ne abatãnh tēn arým pr̄iti. Nhyim kam kre djwýnh amim, “Je, mýj ne abatãnh kadjy amijon?” ane.

²⁸ Be, bàygogo ta ne pykakam abatãnh ne arým ô. 'Y kumrêx ne pykakam ikwã. Ne kam arým ingrôt. Ne abatãnh tē:n arým pr̄iti. Pr̄itin arým tujarô. Tujarôn arým iij ajkapĩ. ²⁹ Ajkapĩn kam arým pr̄y ngrã. Nhyim me'õja arým 'ãno djan êo mō. Be, Metîndjwýnh kute ar meo ba ja ne me bàygogo kôt ã amijo ane. Nâm ã Jeju memã ane.

³⁰ Ne kam ajte memã kum,

—Metîndjwýnh kute amim me utàr ne ar meo baja. Mýj ne kute me uràk? Ba ar amã arê gar ama.

³¹ Me amikraxkam kajgo kute motadu 'y kajgo pyrãk. Pykakam 'y bimãnhkam 'y kryre. Apýnh pidjô 'y djari kam 'y ne kute rũho motadu 'y jakrenh mex ne. ³² Pykakam motadu 'y rôrök ne kam arým ingrôt. Ingrôt ne arým rũnh mō. Rũnh mōn arým amipãnh pidjô bàri kunĩ rê. Ne arým pa koror mex ne. Nhyim kwênh arým amykrãkôt apýnh pakam ku'ê. Nâm ã Jeju memã ane. Me kute amim Jeju marmã nhyim arým ja pydjin kadjy

amima nhyim arým ja kadjy amiman 'ã tým nhyim ja kôt 'ã tým nhyim ja 'ã tým nhyim arým 'ã krãptĩ ne. 'Á ne 'y kryre ja jakre.

³³ Mýjja kute ajbir ja pyrãk krãptĩ ne Jeju memã kukràdjã'ã akren memã 'ã ajarê. Me amakkre mex kôt ne memã 'ã ajarê. ³⁴ Ne apýnh mýjjabit'ã ajarê. Nâm kute Metîndjwýnh kukràdjã'ã mýjja jakrebit ne memã 'ã ujarênh ar ba. Ne kam arým kôt ba djwýnh ar ate ýrkam pr̄ine arkum kukràdjã jarênh mex. Kukràdjã'ã mýjja kute amijakreja pr̄ine arkum arênh mex.

Kôkmã bēn tỳx.

Mat 8.23-27; Ruk 8.22-25

³⁵ Nhyim akati tãmkam arým ar'ã myt wadjã nhyim Jeju arkum,

—Gwaj on ne ikjê mã rê, ane.

³⁶ Nhyim kam ar me krãptĩ mã kum,

—Me on ajmã, ane. Nhyim Jeju

kôknhökakam ýr rã'ã nhyim ar tu amimê o mō. Nhyim me kwý kã kwýkam arkôt mō. ³⁷ Nhyim kam

na 'itỳx ar'ã ruw nhyim kôk 'itỳx wabê nhyim kam ngô arým aben

pumjuw ne kã nhiby aton arým kã krekam bikapĩno mō. Kã krekam

bikapĩno mō nhyim arým ipu 'ýr. ³⁸ Nhyim wãnh Jeju kã katêkam krã

japar djã'ã krã djin ôto nō. Ôto nōr mex katikôt nhyim kôt ba djwýnh ar

arým tok ne kum,

—E kum, ujarênh djwýnh, ngô kute gwaj banhimex 'ýr ga ate

akrãn anhôto nō, ane.

³⁹ Nhyim arým kãjmã djan kôkmã bēn tỳx. Kum bēn tỳx ne ngômã

kum,*

—Anhikrê, on akubyn aminê, ane.

Nhyim arým kôk djãbêr amikrãta nhyim ngô arým tu mê ne nō.

⁴⁰ Nhyim kam arkum,

—Je tô mýkam ne gar ã atĩn prãmo ane? Mýkam ne gar tu amim imarkumrêx kêt? ane.

* 4:39 Adjãkam kute kabêno mýjja kunĩ nhipêxkôt arým kôkmã bēn tỳx.

⁴¹Nhym ar madjà kretin abenmã kum,

—Je tô mỳj me'õ got ja? Nãm tu gêt kôkmã kabên nhym tu kabên kôt anhikrê, ane.

5

Me karõ punu krãptĩ kute ar me'õo ba.

Mat 8.28-34; Ruk 8.26-39

¹ Ne kam imôti nhikjêmã bôx. Kam ne mebê Djeradja nhõ pyka.

² Nhym kam Jeju ar akàxkam bôx ne arým wabin dja. Nhym ad-jynkêt ne me'õja pyka krã kurüm katon 'yr tẽ. Me karõ punu ne ar o ba. ³ Pyka krãkam ne ar ba tüm. Nhym me te kàxirãxo ari uwpreo ba. ⁴ Nãm me te kadjy kàxirãxo te djê djãmẽ kàxirãxo kàkrã djê djã mỳn te o uwpre nhym mã ari kàkrã djê djã rênho ba. Ne mã ari kàxirãxo te djê djã kukênho ba. Nhym me kute unênh mex kadjy te: me tỳxo kute uràk'õ prãmje. ⁵ Nhym akati kunikôt ne akamat kunikôt me'õja krãnhre'ã ar ba. Ne me tykmã kikre mẽ amijo kajkepo ba. Nãm ari âmra ban ari kêno amijayro ba. ⁶ Me'õja katon arým amybým Jeju pumũ. Omũn arým tu 'yr prôt ne. Prôt ne 'yr bôx ne arým ibôn nhỹ. Kute kum amijo à'wỳr kadjy ne parbê ibôn nhỹ. ⁷⁻⁸ Nhym kam kum kabên ne kum,

—Me karõ, apunure. On kum anhire, ane.

Nhym me'õ me karõ punu kuk-wakam arým kum kabên ne. Kãj bê kum âmrakam kum kabên ne kum,

—E kum, mỳj nã Jeju? Abê kàjkwakam Metĩndjwỳnh Kra. Mỳj ne ga aje ijo mã? Dja ga Metĩndjwỳnhmã akabên pydjĩn jarên ijã kum, “Dja ba kamjêr kêt”, ane. Dja ga ã Metĩndjwỳnhmã anen arým ikamjêr kêt ba arým itokry kêt. Nãm ã me'õ kum ane.

⁹ Nhym kum, “Mỳj ne anhidji kute”? ane.

Nhym kum,

—Me ikrãptĩ:kam, inhidjibê ne krãptĩtire, ane.

¹⁰ Ne kam amijo a'uw ne kum,

—Kwãrik wãnh me ja môr djã kurüm me ijanor kêt, ane.

¹¹ Nhym wãnh angrô jamy krãptĩ: krãnhrekam àkur mõ. ¹² Nhym me karõ punu krãptĩ amijo a'uw ne kum,

—Gop angrô jamymã me ijano ba me kum wadjã, ane.

¹³ Nhym memã kum, “Aj mã”, ane.

Nhym me karõ punu krãptĩ arým me'õmã iren kurüm kato. Katon arým angrô jamymã wadjã. Nhym angrô jamy arým amibêx ne tu pyka krã'yr'ã aparmã prôt. Prôt ne arým imôtikam nox. Nox ne arým ngõo aminhimek ne arým kunĩ ty. Angrô jamy kubê 2.000 ne ty.

¹⁴ Nhym wãnh angrô jamyo djuw mex djwỳnh ar arek omũnhõ dja. Ne kam mã krĩraxmã tẽn arým memã arê. Arwãkam me jamê ne memã arê. Nhym me kute mỳjja pumũnhmã amũ 'yr mõ. ¹⁵ Jeju'yr mõn 'yr bôx. Nhym me'õ me karõ kute kum irerja arým arek nhỹ. Nãm arým kã jadjãn no mextiren nhỹ. Nhym me kum uma ne. ¹⁶ Nhym ar kumrêx kute omũnhja arým me'õja'ã ajarê. Ne ar ajte angrô jamy'ã ajarê. ¹⁷ Nhym kam me Jejumã à'wỳrmo krax ne kum,

—Gop on me inhõ pyka kurüm akato, ane.

¹⁸ Nhym Jeju ajte kàkam ÿrmã tẽn nhym me'õ me karõ kute kum irerja kum amijo a'uw ne kum,

—Ba mã akôt ajkamẽ, ane.

¹⁹ Nhym kum,

—Kati, mã. Akubyn anhũrkwã 'yr tẽ. Aje meo anhõbikwa wã'yr tẽ. Memã Bẽnjadjwỳr djwỳnh'ã ajarê. Kum akaprĩn kute ajo mex'ã ajarê, ane.

²⁰ Nhym kam arým mã tẽn amũ pyka nhidjibê Krĩraxbê 10'yr bôx. Ne kam Jeju kute o mex'ã me kunĩmã ujarênh ar ba. Nhym me

kunĩ te kute mỳjja marmã kam no tyn ku'è.

Me'õ kurerer tyk'ã ujarēnh.

Mat 9.18-19; Ruk 8.40-42

²¹ Nhyam kam Jeju ajte kàkam nox ne akàx nhikjémã mō:n kam bōx. Ne kam wabin dja. Nhyam kam ajte me krãptĩ: 'ã akuprō.

²² Nhyam me'õbê Djajru 'yr tē. Mebê idjaer bikprōnh djàkam kubê bēnjadjwyr'õ. Nãm 'yr tēn arỳm omũ. Omũn kute kum rax jarēnh kadjy tu parbê tỳm ne nõ. ²³ Ne krao a'u:w ne kum,

—Wãnh ne ikra prĩtire nõn arỳm tyk 'yr. Gu 'yr ga 'ã anhikra dji gē à kêt ne imã tĩn, ane.

²⁴ Nhyam arỳm kôt tē. Tē: nhyam me krãptĩ: prĩne aēr mex ne kôt mō. ²⁵ Nhyam wãnh me'õ nire kôt tē. Kamrō mã: apōx'ã ne arỳm amex kubê 12 apêx. ²⁶ Nhyam kamã me ta kute amijō mỳjja marja krãptĩ aben totokmã te kaneo ba. Djãm kam arỳm mex got? Kati. Me ô'ã ãm mã tokryō tokry. Ne mã memã o pãnh'ã arỳm õ pi'òk kaprĩ kunĩ krē. Ne kam mex kêt ne ãm punu mex mō.

²⁷ Ne kam me kute Jeju'ã ujarēnh man arỳm 'yr tē. Me krãptĩ: Jejukôt mō: nhyam nija mekôt amibêx mex ne arỳm kôt bōx. Kôt bōx ne tu Jeju nhibũmkôt 'ã kubêkã kupê. ²⁸ Be, kute o anhỳr kêttri ne amim,

—Ba 'ã kubêkãbit kupên arỳm imex ne, ane.

²⁹ Nãm 'ã kubêkã kupên kupênhmē ro'ã nhyam arỳm kamrō ngrã nhyam arỳm amikam amimex ma. ³⁰ Nhyam Jeju on kute o mekôt amikam kuman arỳm me ipòkri akubyn akêx ne memã kum,

—Nhyam ne ijã kubêkã kupê? ane.

³¹ Nhyam kôt ba djwỳnh kum,

—Djãm me krãre ne me akuno ga, “Nhyam ne ikupê”? ane, ane.

³² Nhyam kute me'õmã katormã ari mekôt krã. ³³ Nhyam nija arỳm kute amimex markam 'yr bōx.

Nãm umaje tertet ne tu parbê tỳm. Parbê tỳm ne arỳm prĩne kum amijarēn kum,

—Mrãmri, ba ne ba akã kupê ga arỳm ijo mex ne, ane.

³⁴ Nhyam kam kum,

—Àpnhĩre, ga ne ga tu amim ikamnhĩxkumrêx ne arỳm amex ne. Adjumar mex ne tē. Arỳm amexkumrêx, ane.

³⁵ Nãm ã kum anhỳro dja nhyam me kwỳ bēnjadjwyr Djajru nhũrkwã kurũm tēn ar kajpan arỳm Djajrumã kum,

—Arỳm ne akadjwỳx akuno. Kwãrĩk wãnh ijukri ujarēnh djwỳnh kunor kêt, ane.

³⁶ Nhyam Jeju Ar kubê ate krãn arỳm Djajrumã kum,

—Kwãrĩk wãnh amã akra tyk pyma kêt. Djã gãm tu amim ikamnhĩxkumrêx, ane.

³⁷ Ne kam Pedrumē Xijagumē Djuão arkum,

—Ar gajbit dja gar ikôt tē, ane.

Ne bu'ã me ku'émã kum,

—Me arek jakam dja, ane.

Djuãomē ne Xijagu ar axikôt kato.

³⁸ Nãm memã anen kam ar Djajru nhũrkwãmã tēn bōx. Nhyam wãnh me kangao kumex. Me muw ne abej àmrao kumex nhyam Jeju arỳm me omũ. ³⁹ Ne kam arỳm me'yr wadjàn memã kum,

—Mỳkam ne ga me akangao akumex ne muw? Djã nãm prĩtija ty? Kati. Nãm òto nõ, ane. Kute akubyn o tĩnmã. Kam ne ã memã ane.

⁴⁰ Nãm memã ane nhyam me arỳm 'ã bēno ajkēn keketo kumex. Nhyam kam arỳm bōm me ano nhyam me kunĩ kato. Ne kam bãmme nãmē kôt ba djwỳnh ar ajbito mōn prĩti nhikwã djã 'yr aro wadjã. ⁴¹ Ne kam prĩti nhikra 'amỳn kum, “Tarita kumĩ”, ane.

Nãm ren me bakabēnkam kum,

—Prĩtire, amã ne ba ikabēn. Kãmã dja, ane.

⁴² Nãm kum ane nhym arÿm ar aêrbê kâjmã djan ar mrã. Nhym ar arÿm kôt madjà kreti. Prĩti'ã ne amex kubê ⁴³ Nhym kam arkum kabên ne amijã arkum karôn arkum, “Djã gãm ar ipudju”, ane.

Ne ajte arkum,
—Ar kum mÿjja'õ ngã gê kukrê, ane.

6

Õ pyka djwÿnhkam bõx.

Mat 13.53-58; Ruk 4.16-30

¹ Ne kam arÿm memã kàx ne amũ õ pyka djwÿnhmã tẽ. Nhym kôt ba djwÿnh ar kôt mõ. Nhym kam arÿm 'ÿr bõx. ² Nhym ar'ã arÿm pi'ók rãrãr. Nhym arÿm mebê idjaer bikprõnh djã'ÿr tẽn kam 'ÿr bõx ne arÿm wadjã. Ne kam kute memã amikurãdjã jarênh kadjy arÿm amikrax ne. Nhym me krãptĩ kabên man kam no tyn kumex ne ari abenmã kam,

—Je tô nhym nã kum me kukrãdjã ja jarê nhym ã kabên mexo ane. Nhym ne kum àpênh'ã karõ nhym ã mÿjja nhípêxo ane. Mÿjja pumũnh kêtumrêx ne ipêx nhym kumex. ³ Be, Jejubê ne pĩ kênh djwÿnh kajgo. Marij kurũm ne kato. Kôt ar apõxjabê ne Xijagumê Jõdjemê Djudamê Ximãomê. Be, ar axikôt apõx ne ja. Kanikwÿnhdjwÿ ar me barõ'ã ar ba. Djãm atemã me'õ? Kati. Tãm. Me bajõ tãm. Ne kam ã àpênho ane. Nãm me ã ari abenmã anen kam arÿm kubê Jeju kĩnh no kati. ⁴ Nhym kam amijã memã kum,

—Pyka kunĩkôt me Metĩndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnhmã kãjmã rax kamênho ba. Nhym be, õ pyka djwÿnhkam me jabit ne me ar prãro ba. Õbikwa djwÿnhkam ar ja, õ kikre djwÿnhkam ar ja ne me ar prãro ba, ane.

⁵ Ne kam te kute õ pyka djwÿnhkam mÿjja pumũnh kêt krãptĩ nhípêx prãmje. Te me krãptĩo

mex prãmje. Me kute aparmã rax kamênh prãmkam. Nãm me punu ngrêrebit'ã ikra jadjuw ne meo mex. ⁶ Ne mekam no tyn djan amin,

—Je tô mÿkam ne me kute inhõ pyka djwÿnhkambit amim imar kêtumrêx, ane.

Kute Ar kubê 12 janor.

Mat 10.1-15; Ruk 9.1-6

Ne kam arÿm tẽ. Apÿnh krĩkôt tẽ. Memã amikurãdjã jarênho tẽ. ⁷ Ne kam amiwÿr Ar kubê 12 'uw nhym ar arÿm 'ÿr bõx. 'ÿr bõx nhym kute amũ ar anor kadjy arÿm aro aben nhikê. Ne ar kute kukwakam me karõ punu janor ne kujaêk kadjy arkum amipyama jadjã. ⁸ Ne kamã arkum 'ã karôn arkum,

—Ar amõr kadjy kwãrĩk wãnh mÿjja krãptĩ byr kêt. Dja gar aka-jpar djãbit by. Kwãrĩk wãnh mokã byr kêt. Kwãrĩk wãnh anhõ katõk'y djãkam pi'ók kaprĩ byr kêt. ⁹ Ne ar aparkã ponh jangjên ar anhinõkã pÿnhbit jangjê, ane.

¹⁰ Ne kam ajte arkum,

—Dja gar apÿnh krĩ'ÿr mõ. Nhym me'õ arÿm ar amã aminhũrkwã jarê. Kumã dja gar wadjãnkambit anhĩkwã. Ne kam me õ krĩrax kurũm ar amõrkambit dja gar anhũrkwã 'õdjwÿ jabej. ¹¹ Nhym godja me ar abê aminhũrkwã nê jabej ne kute ar amar prãm kêt jabej gar mebê aparkã'ã me õ pyka ka'u. Me kurũm akatorkam pyka ka'u. Aje me kangao amirĩt kadjy. Ba ar amã arê gar ama. Amrêbê: krĩraxbê Xõtõmamê Gomorakam me axwekumrêx. Dja ï Metĩndjwÿnh kute memã axwe pãnh jarênh kadjy akati bõx. Nhym be, ajbir me krĩ jakam dja me axwe pãnh amrêbê me tũm wã jakre. Me kute ar abê aminêkam dja me axwe pãnh me tũmwã jakre. Nãm ã arkum karõ ane.

¹² Nhyam kam ar amũ mõn kàj bê me akreo ban memã kum,

—On me amikam akaprïren wãnh ajaxwemã anhiren Metïndjwÿnh amijo akẽx, ane.

¹³ Ne arÿm me karõ punu krãptĩ kute ar meo ba jano nhyam arÿm memã iren mã mõ. Nhyam ar me kanê krãptĩ kungrã. Mÿjja kangô kute rõny kangô pyrãko me kungràn meo mexo ba.

Djuão'ã ujarẽnh.

Mat 14.1-12; Ruk 9.7-9

¹⁴ Nhyam kam me amũ Jeju jarẽnh ipõk. Nhyam kam mebê idjaer nhõ bẽnjadjwÿr rax nhidjibê ne Erodji. Arÿm ne me kute Jeju jarẽnhja ma. Ne kam arĩk Jejuo Djuão ne memã kum,

—Ngõmã me angjẽnh djwÿnhbê Djuão arÿm akubyn tĩn ne ar ba. Be, tyk ne akubyn tĩnkam ne mã mÿjja pumũnh kêt nhipẽxo ba, mã me punuo mexo ba, ane.

¹⁵ Nhyam me ja arĩk Jeju'ã memã kum,

—Be, kubê Metïndjwÿnh kukwakam ujarẽnh djwÿnhbê Erij, ane.

Nhyam amũ me ja 'ã memã kum,

—Be, kubê ne Metïndjwÿnh kukwakam ujarẽnh djwÿnh'õ. Nãr, kute amrêbê: Metïndjwÿnh kukwakam ujarẽnh djwÿnh'õ pyrãk, ane.

¹⁶ Nhyam bẽnjadjwÿr rax Erodji kute Jeju jarẽnh markam 'ã memã kum,

—Be, Djuão ne wã. Ba ije kadjy me anor nhyam me kute mut krã'yr, arÿm akubyn tĩn ne ar ba, ane.

¹⁷⁻¹⁸ Be, me kute Djuão bĩn kêttri ne Erodji kamyre. Idjibê ne Piripi. Piripi prõ nhidjibê ne Erodji. Nhyam kam Erodji arÿm kamyrebê prõ pytàn ar o ba. Nhyam kam Djuão nêje kum kabẽn ne kum,

—Metïndjwÿnh kukràdjã kupa'ã ne ga akamyrebê prõ pytã, ane.

Nhyam Erodji kuman arÿm Erodjimã apnê. Djuão'ã kum apnê

nhyam arÿm 'ÿr me krãkamngõnh jano. Nhyam me arÿm o tÿm ne kubê ijê. ¹⁹ Nhyam kam Erodji ari kum

Djuão kurêo ban te kute bĩnmã 'ã amijakreo ba. ²⁰ Erodji kum Djuão pymakam Erodji te 'ã amijakreo ba. Erodji mã 'ã amim,

—Djuão ne katàt ar amijo ban Metïndjwÿnh mexo mex, ane. Nãm mã amim anen ar Erodjibê utar mexo ba.

Djuão kute Erodjimã Metïndjwÿnh jarẽnh o ÿr kunĩkõt Erodji ari amim,

—Je tõ mÿj dja ba amijon? anen te kute kabẽn mar ne kõt kute amijo anhÿr prãmje. Nhyam be, kum Djuão kabẽn mar prãmã.

²¹ Erodji kum Djuão kurêo ba nhyam kam arÿm mrãmri kute bĩn kadjy õ akati bõx. Erodji rwÿk djãkam õ akati arÿm bõx. Nhyam õ akatikam arÿm bu'ã bẽnjadjwÿrreja ro'ã àkuro nhÿ. Apÿnh õ me rũnh djari, õ krãkamngõnh nhõ bẽnjadjwÿr djari, õ pykabê Garrêjakam me õ nêkrêx rũnh djari, me kunĩ õ akati kadjy Erodji'ã akuprõ. ²² Ne õ kwÿ krêno nhÿ nhyam Erodji kra kurerer arÿm me'ÿr wadjã. Ne kam memã to nhyam me arÿm kum kĩnh. Erodjimê me ro'ã ÿrja kum kĩnh. Nhyam kam Erodji kurerermã kum,

—Mÿj ne ga amã kĩnh? Dja ga amã mÿjja'õ kĩnh ne imã arê ba arÿm amã kungã, ane.

²³ Nãm kum kabẽn jarẽnh mãmdjin kum,

—Be, amã ikabẽn kajgo kêtukumrêx nhyam Metïndjwÿnh arÿm ima. Dja ga amã mÿjja'õ kĩnh ne imã arê ba arÿm amã òrkumrêx. Nãr godja amã inhõ pyka kuto katê kĩnh jabej ba arÿm amã kungã. Mrãmri ne ba tu amã ikabẽn jarẽnhkumrêx, ane.

²⁴ Nhyam kam arÿm katon nã kukij ne kum, “Õ mÿj dja ba kum arê?” ane.

Nhyam kum,

—Xô, ngômã me angjênh djwýnhbê Djuão krã'ã dja ga 'wý, ane.

²⁵ Nhyam amibêx ne ajte bēnjadjwýr rax'ýr wadjàn kum,

—Ô kum amikrà kêt ne ngômã me angjênh djwýnhbê Djuão krã dja ga imã angã. Ngônh purortikam adjàn o bôx ne imã angã, ane.

²⁶ Nhyam kam bēnjadjwýr rax arým kaprîren ôkre kadjwýnhbê amim,

—Je, arým ne ba mrãmri kum ikabēn jarēnh māmđi nhyam Metĩndjwýnh arým ima. Jakam ba te ije kum, “Kati”, anhýr prãmje. Inhõ me rũnh mrãmri ikabēnkumrēx jabej ikam no tyn kumex, ane.

²⁷ Ne kam on me par djwýnhmã kabēn ne kum,

—Amrê Djuão krão aprôt, ane.

²⁸ Nhyam arým mebê ijê djà'ýr tēn wadjàn arým Djuão mut krãtan kam arým ngônh purortikam krã djà. Ne kam kurerermã o tēn o bôx ne arým kum kungã. Nhyam arým nãmã kungã.

²⁹ Nhyam kam Djuãokôt ba djwýnh ar arēnh man arým 'ýr tē. 'Ýr tēn 'ýr bôx ne kam arým Djuão nhĩ mýn o tēn arým kēnkrekam adjà. Be, me kute Djuão bñ'ã ujarēnh ne ja.

Kute mebê 5.000o djuw mex.

Mat 14.13-21; Ruk 9.10-17; Dju r 6.1-14

³⁰ Ne kam Jeju kute ar anorja ne arým apýnh krĩkôt tē:n kam arým akubyn Jeju'ýr tēn 'ýr bôx ne 'ã akuprô. Ne kam kum amijã ajarê. Kute mýjja nhípêx kunĩ'ã kum ajarê. Kute memã kukràdjà jarēnh kunĩja kum 'ã ajarê. ³¹ Nhyam me krãptĩ: Jeju ar'ã aben japanho dja. Ar 'ã aben japanho dja nhyam ar te ô kwý krēn kadjy amijo ane. Nhyam kam Jeju arkum,

—Gwaj on arwãmã mebê tēn kam bôx ne bakôkam kôto nhỹ, ane.

³² Nhyam kam ar ate arwākam ýr kadjy kākam nhýn arým nox ne. ³³ Nhyam me krãptĩ ar mörkôt amim nokre pumũn arým ar ibej prôt ne. Krĩ kunĩ kurũm ne me pykakôt ar ibej prôt ne. Ibej prôt ne arým akàx nhikjêbê ar kukãm akuprô. ³⁴ Nhyam kam ar kà dji nhyam Jeju wabi. Wabin arým me krãptĩ me:xja pumũ. Ne kam amim,

—E kum, nãm me kute mryo ba djwýnh kêt kam mrykĩ'ãtomti krãptĩ ta kajgo ba pyrãk, ane. Kam ne arým kum me kaprĩn arým memã kukràdjà krãptĩ jarēnhmo krax ne. ³⁵ Nãm memã arēnh dja: nhyam kam arým 'ã myt ibô. Nhyam kam kôt ba djwýnh ar arým 'ýr bôx ne kum,

—Arwã jakam mýjja kêt nhyam arým amykry mex ne. ³⁶ Me ano gê me amũ apýnh kikremã mōn amũ apýnh krĩmã mō. Dja me amim ô kwý krēn djà jamý, ane. ³⁷ Nhyam arkum,

—Ar ga dja gar memã mýjja ngã gê me kukrê, ane.

Nhyam ar kum,

—Djãm gwaj baje pi'ok kaprĩ kumexjao djwý jamýnhmã? Denarju kubê 200jao djwý jamýnhmã? Djãm gwaj baje memã ôr nhyam me kute krēnmã? ane. ³⁸ Nhyam arkum,

—Mýj ne ar anhõ djwý kute? Tēn omũ, ane.

Nhyam ar arým bu'ã me ku'ê kôt tēn omũ. Ne akubyn 'ýr bôx ne kum,

—Ë, djwý amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt. Ne tepdjwý amãnhkrut, ane. ³⁹ Nhyam kam arkum,

—Ar memã arê gê me apýnh bõre ngrãngrãkam krĩ mō, ane.

Nhyam ar arým apýnh me krĩ kadjy memã karô. ⁴⁰ Nhyam me apýnh me krĩ kadjy me'ã akre. Nhyam me kwý kubê 100'ã kabēn ne

krí mō. Nhyṁ me kwý kubê 50'ã kabên ne krí mō.

⁴¹ Nhyṁ djwý amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt jamý. Ne tep amãnhkrutja by. Ne kãjmã o kàjkwa jabên Metĩndjwýnhmã o amikĩnh jarê. Ne kam djwý kokij ne kôt ba djwýnhmã kungã nhyṁ ar memã ôro mō. Ne kôt tepdjwý ã o anen arým me kunĩmã kungã. ⁴² Nhyṁ kam me kunĩ ô kwý krên arým ajne. ⁴³ Nhyṁ kam me arým tepmê djwý janhy ngij ne 'ã akre. Nhyṁ arým 'ã akrekam kaxnokai ipubê 12 ne 'ã kâtãm. ⁴⁴ Be, me my kute djwý krên'ã akrekam kubê 5.000. Ne ijukri me niremê me prĩre'ã akre kêt.

Ngô'ã tēm.

Mat 14.22-33; Dju r 6.15-21

⁴⁵ Nhyṁ kam Jeju urokam kôt ba djwýnhmã kum,

—Aje, on ar mōn kãkam nhýn ikukãm akàx nhikjêãm rên krĩbê Bexadamã tē. Ba me ano gê me on mã mō, ane.

⁴⁶ Ne kam me krãptĩ'ýr tēn memã kum,

—Aje, on me ajmã. Ba on, ane. Ne kam arým Metĩndjwýnhmã kabên kadjy krãnh'ã tēn wabi.

⁴⁷ Nhyṁ kam ar'ã akamãt nhyṁ ar arým kãkam ngô nhipôkri mō nhyṁ Jeju ate atýxã dja. ⁴⁸ Nhyṁ kam ar kutã arým kôk djábêr týx. Àbêr týx nhyṁ ar kute kutã ngô rênh kurêje àpênh raxo nhý. Àpênh ra:x nhyṁ arým ar omũ. Ne ôkrên'ãnh kàr pydjikam arým arkôt tē. Ngô'ã arkôt tē. Tēn kam bit ar'ãnh tēmmã. ⁴⁹ Nhyṁ ar arým ngô'ã tēmkôt omũn abenmã kum,

—Ota, amrê me karô'ô mō. Ar anen amra.

⁵⁰ Ar kunĩ omũn arým madja kreti. Nhyṁ adjynkêt nhyṁ arým arkum,

—E kum, ba ne ba wãm tē. On ar akĩnh ne atĩn prãm kêt, ane.

⁵¹ Ne arým arkôt kãkam nhý. Kãkam nhý nhyṁ arým kôk djábêr

anhikrê. Nhyṁ ar ôkre kadjwýnhbê amikabên kudjan te kute mýjja marmã kam no tyn nhý. ⁵² Be, amũja'ã ne Jeju te me krãptĩ:mã djwý ngã nhyṁ ar kute kum kator kêt. Kubê Metĩndjwýnh Krajamã kator kêt. Nhyṁ kam ar te kute marmã kam no tyn nhý. Ar amakkre kêt kam.

⁵³ Ne kãkam ngô'ã mōn kam ar arým pykabê Djenekam akàx nhikjêãm bôx ne kã dji. ⁵⁴ Nhyṁ kam ar wabi nhyṁ me arým amin Jeju nokre pumũ. ⁵⁵ Ne kam me bu'ã pykawã kunikôt prôt ne arê. Nhyṁ me arým kute memã Jeju bôx djã jarênhja'ýr meo bôxmo krax ne. Me punu nhikwã djãkam ikwã rã'ãja ne me Jeju'ýr meo prôt ne meo bôx. ⁵⁶ Ne kam mã kikre kabem me punu jadjuw. Krĩ kryrekam nãr krĩraxkam nãr arwãkam Jeju ku'ê djã kunikôt mã kikre kabem me punu jadjuw. Nhyṁ me mã Jeju tēmkôt kum amijo a'uw ne kum,

—Ba gop akã japkrebit kupê. Ba gop akã japkrebit kupênh, ane. Ne me kute kupênh kunikôt arým mex ne.

7

Tu mýjja krên'ã ujarênh.

Mat 15.1-9

¹ Ne kam mebê pardjêumê Môjdjê kukràdjã mar djwýnh kwý krĩraxbê Djeruxarê kurũm mōn Jeju'ã akuprô. ² Nhyṁ Jejukôt ba djwýnh kwý tu ikra pôn h kêt kam ô kwý krê nhyṁ me arým ar omũ. Ne ar'ã kabên ne Jejumã kum,

—Mýkam ne akôt ba djwýnh me bakukãmãkjê kukràdjã kupa'ã ikra punu rã'ã tu àkur ba? Dja me o ane nhyṁ Metĩndjwýnh arým memã axwe jarê, ane.

³ Bir, mebê pardjêumê mebê idjaer kunĩ ne me mã me kukãmãkjê kukràdjã'ã no týx ne kam arĩk abenmã kum,

—Me kute prĩne aminhikra põnhkambit dja me aku. Kambit dja Metĩndjwýnh memã axwe kêt jarẽ, ane. ⁴ Ne me me õ djwý jamýnh djã kurũm ban bõx. Ne kam kute ngõo amiku'õnhkambit aku. Be, apýnh me kukãmãkjê kukràdjã kajgo kute ja pyrãk ne krãptĩ. Nhym me 'ã no týx ne mã apýnh mýjja ku'õ. Ngõnhkrãmẽ ngyo ngõnhmẽ ngõnh tykmẽ ne me mã ku'õn arĩk amin,

—Dja ba o ane nhym Metĩndjwýnh imã imex jarẽ, ane.

⁵ Kamã ne mebê pardjẽumẽ Mõjdjê kukràdjã mar djwýnhmẽ Jejumã kum,

—Mýkam ne akõt ba djwýnh me bakukãmãkjê kukràdjã kupa'ã ikra punu rã'ã àkur ba? ane.

⁶ Nhym memã kum,

—Me ga ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metĩndjwýnh mar mexo aba. Mrãmri ne Idjaj Metĩndjwýnh kukwakam me ajã pi'ók no'òkkumrẽx. Nãm me bakukãmãremã kum,

“Metĩndjwýnh ne me amã,

'Be, me ja ne me arĩk 'èx ne ajkwa kajgokam imã imex jarẽnho ban jam ate ibê krãn ban

⁷ imã irax jarẽnh kajgoo ban kam ta kukràdjão ikukràdjãn memã arẽnho ba. Ne kam ta kukràdjã'ã memã kum, Metĩndjwýnh kukràdjã, anhýro ba.'

Nãm ã Metĩndjwýnh me amã ane.”

Nãm ã Idjaj me ajã ane. Ga me akamingrãnyre arým akabẽn kajgoo Metĩndjwýnh kukràdjãn memã arẽnho aba. Mrãmri ne me ajã arẽnhkumrẽx. ⁸ Be, Metĩndjwýnh ne me kute katãt amijo ba'ã memã karõ ga me kam kubê amijo akẽxo aba. Ne kam mã me akukãmãkjê kukràdjã'ã ano týx ne ar o aba. Ne kam ngyo ngõnhmẽ ngõnhkrã ku'õ. Apýnh me akukràdjã kajgo kute ja pyrãk krãptĩ ga me 'ã ano týx ne ar o aba. Ne kam arĩk 'ã abenmã kum,

“Dja Metĩndjwýnh kõt imã ijaxwe kêt jarẽ.” ⁹ Nãm ã Jeju memã ane.

Ne kam ajte memã kum,

—Be, Metĩndjwýnh kute katãt amijo aba'ã me amã karõ ga me arým kabẽn ma. Djãm mrãmri Metĩndjwýnh kukràdjã kõt ne ga me akukãmãkjê kukràdjã jarẽ? Kati. Atemã. Atemã ne ga me akukãmãkjê kukràdjã ja'ã ano týx ne Metĩndjwýnh kukràdjã mar kêt ne arým o abikẽnho aba. Djãm kam me ano mex got? ¹⁰ Ba me amã arẽ ga me ama. Mõjdjê ne Metĩndjwýnh kukwakam me bakukãmãremã karõn memã kukràdjã jarẽn memã kum,

“Me amã abãmmẽ anã jabẽn ar kabẽn ma”, ane.

Ne ajte memã kum,

“Me'õ arým bãm'ã nãr nã'ã, 'Gê Metĩndjwýnh o ajkê', anhýr jabej gê me tu kubĩ”, ane.

Me kum bãmmẽ nã ar abêmã ne Metĩndjwýnh ã me bakukãmãremã ane.

¹¹ Nhym be, djãm me ga ne ga me amã abãmmẽ anã jabê? Kati. Ga me akukràdjã kõt arĩk memã kum, “Me ajõ godja anã nãr abãm mýjja'ã ajwýr ga aje kubê anhõ mýjja nê prãm jabej. Ne kum, 'Be, ba te ije amã õrmã. Aje mýjja 'ã ijwýr ba arým o Metĩndjwýnh nhõ mýjja. Kam ba te ije amã õrmã', ane. Dja ga me ã kum anen arým kubê nê nhym kam arým pijãm ne akubyn 'ã ajwýr kêt”, ane. ¹² Ga me aje ã memã 'ã karõo anhýrkam arým me nãmẽ bãmbê õdjý'ã memã adjãpnênh aba. ¹³ Me kum ar abê kêt'ã memã adjãpnênho aba. Metĩndjwýnh te memã kum,

“Me amã abãmmẽ anã jabẽn ar kabẽn ma”, ane

ga me arým Metĩndjwýnh kabẽno me kukràdjã kajgon akukràdjão arým nãmẽ bãmbê õdjý'ã memã adjãpnênho aba. Aje Metĩndjwýnh kukràdjão me kukràdjã kajgo ne

ajte kupa'ã memã akukràdjà punu ja jarë. Nãm ã Jeju memã ane.

¹⁴ Ne kam ajte amiwÿr me kunĩ 'uw ne memã kum,

—Ë, dja ga me akunĩ imaro nhÿn ikabën markumrëx. ¹⁵ Me kute apÿnh mÿjja'ã memã kum, “Ja dja ga ãm omũ. Dja ga krën arÿm ajaxwe”, anhÿro ba. Nhyim be, Metĩndjwÿnh, djã ne me mÿjja 'õ krë nhyim arÿm kum, “Ja ne ga krën arÿm ajaxwe”, ane? Kati. Me kabën punukam ne memã axwe jarë. Me ãkĩnhĩkam ne memã arë. Me ari prõ, mjên kupa'ã kurë bakam ne memã arë. Me 'ëxnhĩkam ne memã arë. Axwe'õkambit ne Metĩndjwÿnh memã axwe jarë. ¹⁶ Gop me ajamak mex jabej tu amim ikabën markumrëx. Nãm ã Jeju memã ane.

¹⁷ Ne kam arÿm mebë kikremã wadjã. Nhyim kõt ba djwÿnh arÿm kukij ne kum,

—Nã gãm ar imã, “Djã ne me mÿjja 'õ krë nhyim Metĩndjwÿnh kum, ‘Ja ne ga krën arÿm ajaxwe’, ane? Kati”, ane. Tãm ne ga arë nhyim ar ibë bipdjur rä'ã ne, ane.

¹⁸ Nhyim kam arkum,

—Je tõ djãm ar gadjwÿ aja-makkre kët? Be, mrãmri ne me kute mÿjja'õ krënkõt Metĩndjwÿnh memã axwe jarënh kët. Djãm ar aje ja mar kët? ¹⁹ Be, aparmã ne mÿjja mrãn me tikkremãbit wangij. Mÿjja'õ kurja ne me kute amim mÿjja'ã karõ djãkam ngjêx këtumrëx. Me tikkremãbit ne wangij ne kam atykmã arÿm apõx. Me kute amim mÿjja'ã karõ djãmã ngjêx këtkam Metĩndjwÿnh kute kõt memã axwe jarënh prãm kët, ane. Jeju kute ã arkum anhÿro arÿm me õ mÿjja krënja kunĩ mex jarë.

²⁰ Ne kam ajte arkum,

—Me kurũm me kabën punu apõx ne me ãpënh punukam ne Metĩndjwÿnh memã axwe jarë. ²¹ Me kadjwÿnhbë, me amim mÿjja'ã karõ djãkam ne me amim axwe'ã karõ nhyim arÿm me kurũm

apõx. Me kute amim axwe'ã karõkam ne

me kute me prõ puro nàr me mjên puroo ãkĩnh ne ro'ã ikwãja'ã amim karõ.

Ne prõ djwÿnh nàr mjên djwÿnh kupa'ã kurë'ã amim karõ.

Ne kute me par'ã amim karõ.

²² Ne kute mebë mÿjjao ãkĩnh'ã amim karõ.

Ne kute mÿjjao atom rũnh'ã amim karõ.

Ne kute meo bikënh'ã amim karõ.

Ne memã 'ëx ne kute me noo bi-knor'ã amim karõ.

Ne kurë ba'ã amim karõ.

Ne te ta kute me uràk prãmje ngryk.

Ne me'ã kabën punu'ã amim karõ.

Ne amijo àmrati.

Ne bën kati.

Me kute amim axwe'ã karõ ne ja.

²³ Me axweja kunĩ ne me kurũm apõx. Nhyim kam kõt Metĩndjwÿnh memã axwe jarë. Nãm ã Jeju kõt ba djwÿnh arkum ane.

Me'õ nire bajtem kute tu amim kamnhĩxkumrëx.

Mat 15.21-28

²⁴ Ne kam arÿm mebë tẽ. Tẽ:n kam krĩraxbë Xirumë krĩraxbë Xidõ kuri pykaja'ÿr bõx. Ne kam arÿm kikkre'õmã wadjàn nhÿ. Ne bit kute me'õmã amijo amirĩt kët mã. Ne kam te kute mebë amijo bipdjurmã. ²⁵ Nhyim me'õ nire arÿm arënh ma. Kubë ne me bajtembë kregu'õ. Pykabë Xirij Penixijkam ne rwÿk djã. Me karõ punu ne kra prĩtio ba. Nãm arënh man arÿm 'ÿr tẽn parbë ibõn nhÿ. ²⁶ Ne arÿm Jejumã krao a'uw ne kum,

—Amrë tẽn me karõ punu kute ikra prĩtio baja jano gë kum ire, ane.

²⁷ Bir, Jeju ne jakam me bajtemo mex prãm kët. Nãm kute õ mebë idjaerbit kumrëx o mexo bamã. 'Ã kute kum ujarënh nhyim kõt kute marmã ne õ mebë idjaer'ã me prĩre jakren kum,

—Gë me prĩre kumrëx djwÿo amityãmã. Nok ba ren me prĩre

nhô djwÿ rop kraremã kurê nhym ren kam punure, ane. Djãm mrãmri ne djwÿ'ã ajarê? Kati. Kute meo mex'ã ne djwÿ jakren kum 'ã ajarê. Nãm,

—Nok ba ren me prĩre nhô djwÿ rop kraremã kurê nhym ren kam arÿm punure, ane.

²⁸Nhym nija arÿm amim,

—Ijã ne rop krare jarê, anen arÿm kum,

—Tukwa, mrãmri Bẽnjadwÿr djwÿnh. Kôt ne ga arê. Nhym be, godja wãnh pĩponh krakri djwÿ jaũm rôrôk. Aũmbit dja rop krare arÿm kukrê. Kam gop badjwÿ ibê rop krare pyrãk tu imã ikrao mex, ane.

²⁹Nhym kôt kum,

—Be, aje imã akabên wã jarênhkam adjumar mex ne tẽ. Arÿm ne me karô punu akramã ire, ane.

³⁰Nhym kam arÿm ũrkwãmã akêx ne 'ÿr bôx. Nhym wÿnhràmm me arÿm me ikwã djãkam kra prĩti dji nhym nõ. Me karô punu arÿm kum ire nhym arek nõ nhym arÿm omũ.

Kute me'õ jamakkre kêt ne kabên tôo mex.

³¹Nhym kam krĩraxbê Xirumê Xidökuri pykaja kurũm tẽ. Tẽ:n kam amũ pyka nhidjibê Krĩraxbê 10jakôt tẽ. Ne tẽ:n kam arÿm imôtibê Garrêja'ÿr bôx. ³²Nhym wãnh me'õ jamakkre kêt ne kabên tôja. Nhym me arÿm 'ÿr o bôx ne kum, “Gop 'ã anhikra dji”, ane.

³³Nhym ate kute o ãm kadjy amũ me krãptĩ bê o tẽ. Ne kam aktã amakkremã aminhikra'i jadjãn aptôn ôtodjwÿ kupê. ³⁴Ne kãjkwa jabên kum kaprĩkam arÿm amityk djã mê. Ne kum, “Epata”, ane. Nãm ren me bakabênkam kum, “On ajamakkre kajrer”, ane. ³⁵Nãm kum ane nhym arÿm amakkre kajrer ne kabên mex ne. Nhym kam akubyn me'ÿr o bôx.

³⁶Ne memã 'ã karôn memã kum, “Gora ipudju”, ane. Be, nãm te mã:

memã anhÿro ba nhym me ate mã: pyka kunĩkôt abenmã arênho ba. ³⁷Nãm me'õo mex nhym me te kute marmã kam no tyn ku'ê ne abenmã kum,

—Nãm apÿnh me kanê djãri me kunĩo mexkumrêx. Nãm me umar kêtõ mex nhym arÿm akubyn amak mex ne. Nãm me kabên kêt djwÿo mex nhym arÿm akubyn kabên mex ne, ane.

8

Kute mebê 4.000o djuw mex.

Mat 15.32-39

¹Nhym kam me krãptĩ: aje Jeju'ã akuprôn 'ã akuprôn me'ã ô kwÿ krên djã kêt. Nhym kam arÿm amiwÿr kôt ba djwÿnh ar ku'uw nhym ar bôx nhym arkum,

²—Imã me krãptĩja kaprĩ. Me iro'ã krĩ'ã arÿm akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêx. Ne kam arÿm me ô mÿjja kêt. ³Nok ba ren me kum prãm kam ren amũ me ũrkwãmã me ano nhym me ren pry konen nhym ren me tyk djã me kupa. Djãm jãnh got. Onĩj me ũrkwã. Nãm ã Jeju arkum ane.

⁴Nhym kôt ba djwÿnh ar kum,

—Kapôt kukrit jakam ne gwaj te me krãptĩja kadjy djwÿ kumex prãmje. Mÿj got gwaj me kadjy nê? ane.

⁵Nhym Jeju arkum,

—Mÿj ne ar anhô djwÿ kute? ane.

Nhym ar kum, “Djwÿbê 7”, ane.

⁶Nhym kam me krãptĩmã kum,

—Pykabê dja ga me nhÿ, ane. Nhym kam me arÿm nhÿ. Nhym kam arÿm djwÿbê 7 jamÿn o Metĩndjwÿnhmã amikĩnh jarê. Ne kam kokij ne mã kôt ba djwÿnh arkum kungã nhym ar mã me krãptĩmã adjuw. Nãm ar memã adjwÿro môn kam arÿm adjwÿr pa.

⁷Ne kam ar ô tepprãre ngrêre nhym o Metĩndjwÿnhmã amikĩnh jarê. Ne kam arkum,

—Dja gar memã jadjwý jadjwý, ane.

⁸ Nhyam kam ar memã adjwýro mōn adjwýr pa. Nhyam kam me arým kukrēn arým ajne. Nhyam kam me arým aũm ngij ne 'ã akre nhyam kaxnokai ipubê 7 'ã kâtãm. ⁹ Be, me my kubê 4.000 ne ò kwý krê.

Nhyam kam memã kum, “Aje, on me ajmã”, ane. ¹⁰ Ne on kôt ba djwýnhmê ro'ã kãmã wadjàn nhý. Nhyam ar arým nox ne rē:n kam arým pykabê Tamanu'ãnh kã djin wabi.

Kute kàjkwa kurũm mýjja'õ nhipêxmã ne me kum 'ã à'wýr.

Mat 16.1-4

¹¹ Nhyam mebê pardjêumê mebê xadjudjêumê Jeju'ýr bōx ne kukij ne mrãmri kubê Metĩndjwýnh Kra ne kute mýjja pumũnh kêt'õ nhipêx jabej 'ã kum apnên kum,

—Goja kàjkwa kurũm mýjja pumũnh kêt'õ nhipêx bar omũn kôt ama, ane.

¹² Nhyam amikadjwýnhbê tyk djã mēn memã kum,

—Je tó mýkam ne ga me akamin-grãnyre mýjja'ã ijuw? Ije me amã mýjja pumũnh kêt'õ nhipêx ga me aje omũnh prãm kêtukumrêx. Mrãmri ne ba me amã ikabēnkumrêx, ane. ¹³ Ne kam arým mebê akêx ne tēn ajte kãmã wadjã. Wadjàn akàx nhikjēmã rēr kadjy arým nox ne.

¹⁴ Nhyam kam djwý ar kumãnhkutã nhyam kôt ba djwýnh kute byrmãn arým o amak kêt kati. Nhyam wãnh kàkam djwý pydjibit nõ. ¹⁵ Nhyam kam Jeju me kute me kukràdjã kajgo mar kêt kadjy ne kôt kute ar amijo ba kêt kadjy arkum kabēn ne arkum,

—Ga, me kute djwý nhigot djã djwý djômkam kapĩnja pumũ. Nhyam arým djwý tỳx me:x ne. Ar gadjwý dja gar me kukràdjã man kôt ar amijo aban arým ajaxwe me:x ne. Mebê pardjêu kukràdjã nār Erodji kukràdjã dja gar aman

kôt ar amijo aban arým ajaxwe me:x ne. Ar amijã ano tỳx ne me kukràdjã mar kêt ne kôt ar amijo aba kêt, ane.

¹⁶ Nhyam kam ar ari 'ã aben kukij. Ne kam arĩk abenmã kum,

—Gwaj baje djwý byr kêt kam ne ã ar imã ane, ane.

¹⁷ Be, Jeju kute me kukràdjã kajgo'ã djwýnhigot djã jakre nhyam ar kute mar kêt. Nhyam kam arým ar kabēn man arkum,

—Mýkam ne gar abenmã, “Gwaj baje djwý byr kêt kam ne ã ar imã ane”, ane? Djãm kraxje ar aje omũnh kêt rã'ã? Djãm kraxje ar aje mýjja mar kêt rã'ã? Mýj'ã ikabēn kute amijakre ar aje mar kêt rã'ã? Djãm ar ajamakreja kêt? ¹⁸ Jãm ne gar anon omũnh kêt ne. Jãm ne gar ajamak ne mar kêt ne. Be, ije djwý ngrireo me krãptĩo djuw mexja djã ne gar arým o ajamak kêt kati? ¹⁹ Akubyn amijo tēn ije mebê 5.000mã djwý kubê 5 kokjêr'ýr amijo bōx. Ar aje djwý janhyo atomkam mýj ne kam kaxnokai ipu kute? ane.

Nhyam ar Jejumã kum, “Kaxnokai ipubê 12”, ane.

²⁰ Nhyam ajte arkum,

—Ajte akubyn amijo tēn ije mebê 4.000 kadjy djwýbê 7djwý kokjêr'ýr amijo bōx. Ar aje kam djwý jaũmo atomkam mýj ne kam kaxnokai ipu kute? ane.

Nhyam ar kum, “Kaxnokai ipu kubê 7”, ane.

²¹ Nhyam kam arkum,

—Djãm djwý'ã ne ba ar amã arê? Djãm 'ã ne ba ar amã, “Ari amijã ano tỳx”, ane? Kati. Djwý'ã ne ba ije ar amã ja jarēnh kêt. Mýkam ne gar aje ja mar kêt rã'ã? ane.

Nhyam ar kum, “Kaxnokai ipu kubê 7”, ane.

²² Nhyam kam arkum,

—Djãm djwý'ã ne ba ar amã arê? Djãm 'ã ne ba ar amã, “Ari amijã ano tỳx”, ane? Kati. Djwý'ã ne ba ije ar amã ja jarēnh kêt. Mýkam ne gar aje ja mar kêt rã'ã? ane.

Kute me'õ no rão mex.

²² Ne kam ar arým krĩraxbê Bexadamã tēn bōx. Nhyam kam me Jeju'ýr me'õ no rão mōn o bōx ne kum, “Gop kupê gē mex”, ane.

²³ Nhyṃ arÿm me'ô no rã nhikra 'amÿn krî kurÿm o katon atykmã o tẽ. Ne kam no kutôn 'ã ikra djin kukij ne kum,

—Djãm arÿm ga mÿjja'ô pumÿ? ane.

²⁴ Nhyṃ kãjmã krãn kum,

—Arÿm ne me kute pî pyrãk ne mrã ba omÿ, ane.

²⁵ Nhyṃ ajte no'ã ikra djin kãjmã kum krã nhyṃ arÿm no mex. No mex ne arÿm kute me kunî pumÿnh mexkumrẽx. ²⁶ Nhyṃ kum,

—Aj mã. Dja ga katãt anhÿrkwãmã tẽ. Kwãrîk wãnh krîmã atẽm kêt. Ne kwãrîk wãnh krîkam me'ômã ijarẽnh kêt, ane.

Pedru kute Jejubê Krituo amirît.

Mat 16.13-20; Ruk 9.18-21

²⁷ Be, bẽnjadjwÿr raxbê Piripi nhô krîraxbê Xedjare bu'ã ne apÿnh me ô krî djari. 'ÿr ne Jejumẽ kôt ba djwÿnhmẽ ar mō. 'ÿr mō nhyṃ Jeju arÿm arkum,

—Ë, ar imã ijã me ujarẽnh jarẽ ba kuma, ane.

²⁸ Nhyṃ ar arÿm kum,

—Nãm me kwÿ ajã, “Ngômã me angjẽnh djwÿnhbê Djuão”, ane. Nhyṃ me kwÿ ajã, “Me bakukãmãre Erij. Metîndjwÿnh kukwakam ujarẽnh djwÿnh raxbê Erij”, ane. Nhyṃ me kwÿ ajã, “Me bakukãmãrekam Metîndjwÿnh kukwakam ujarẽnh djwÿnh ar 'ô.” Nãm me ã abenmã ajã ane. Nãm ã ar Jejumã ane.

²⁹ Nhyṃ ajte arkum,

—Ne ar gadjwÿ mã ne gar imar on? Mÿj'ã ne gar ijakre? ane.

Nhyṃ Pedru kum,

—Abê ne Kritu. Abê me inhô Bẽnjadjwÿrbê kumkati, Metîndjwÿnh tîn ne ar bakumrẽxja Kra. Amrêbê ne me bakukãmãremã ajarẽ. Aje me ipytãr ne aje ar me ijo abamã ajarẽ. Amrêbê me imã ajarẽ ba me akam amako iba nhyṃ arÿm Metîndjwÿnh ajano ga arÿm bôx, ane.

³⁰ Nhyṃ arkum,

—Kwãrîk wãnh me'ômã ja jarẽnh kêt, ane.

Kute amikukãm me kute bîn'ã amijarẽnh.

Mat 16.21-28; Ruk 9.22-27

³¹ Ne kam amijã arkum ajarẽnh arkum,

—Ba ije amijo inhî ne ar awÿr irwÿkja ije mrãmri itokry kumex mar kadjy ne Metîndjwÿnh ijano ba tẽ. Dja me rÿnh ikanga. Mebêngêtmẽ me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bẽnjadjwÿrmẽ Môjdê kukràdjã mar djwÿnhmẽ dja me memã ikanga nhyṃ me arÿm ibî. Nhyṃ ijã akatin akatin akati ba akubyn itîn ne, ane. ³² Nãm Jeju arkum ja jarẽnho amirîtkumrẽx. Nhyṃ Pedru arÿm Ar kubê o tẽn ar kãxã nẽje kum bẽn tÿxmo krax.

³³ Nhyṃ kam arÿm kôt ba djwÿnh'ÿr akẽx ne ar omÿn Pedrumã bẽn tÿx ne kum,

—Arÿm akabẽn kute Xatanaj kabẽn pyrãk. Amÿ imã akre rax ne dja. Ga Metîndjwÿnh kôt adjumar kêt. Me kãtãm kôt ari adjumar, ane.

³⁴ Ne kam me krãptî:mẽ kôt ba djwÿnhmẽ amiwÿr me ku'uw. Nhyṃ me arÿm 'ÿr bôx nhyṃ memã kum,

—Gêdja ga me ajô mã ikôt abikamẽnh prãm jabej kwãrîk wãnh amidjwÿnhbit mar kêt ne mã amim, “Djãm ba ije amijo kînhmã? Kati”, ane. Dja ba ityk kadjy inhô pîte'y mÿn itokry:. Dja ga ijã amijakren aje anhô pîte'y mÿnh mãn prãbê amã atokry pyma kêt ne amã ijabê rã'ã ne mã ikôt ajkamẽ.

³⁵ Me kute amidjwÿnhbit mar ne me kum tokry pyma. Me tãm gêdja me tyn kam ijukri me biknor tokry djãkam tẽ. Nhyṃ be, me kum ijabêkumrẽx ne kute amidjwÿnhbit mar kêt nhyṃ me kute me bîn jabej me tãm gêdja me amiptãn ar tîn ne ba rã'ã: rã'ã ne. ³⁶ Nhyṃ ren me'ô pykabê mÿjja mexja kunî, nêkrẽx

kunĭja ari o atom ne o ban kam ren ty, je mā dja kam nē? Kati, nām ren ty nhy m ren ō nēkrēxja ren wānh kumex. ³⁷ Nhy m mŷj pānh ne ne ren Metĭndjwŷnhmā arē nhy m ren akubyn o tĭn nhy m ren kum amijo pānh ne? Arkati. Dja ga te kum pānh jarē nhy m akubyn ajo tĭn prām kētkumrēx ne.

³⁸ Be, me kamingrāny ja ne me axwe:kumrēx ne ari mŷjjakōt ibē amijo akēxo ba. Ga, me kwŷ kum prō djwŷnh kĭnh kēt ne mebē prō ō ākĭnho baja pumū. Me jadjwŷ ne me kum ikĭnh kēt ne ate ibē jām krā. Kam godja me'ō ikam pijām ne ikukrādĵakam pijām jabej ba badjwŷ gēdja ba amipānh kam ipijām. Ba ije amijo inhĭ ne me awŷr irwŷk dja ba Ibām jadjēnhmē umao ipyma:n ar awŷr bōx. Kadjy nrānh djwŷnh pyma:mē ro'ā ar awŷr bōx. Ibē kumkatio bōx nhy m tāmja ikam pijāmja ba badjwŷ arŷm amipānh kam ipijām ne. Nām ā Jeju me krāptĭmā ane.

9

Jeju jadjēnh'ā ujarēnh.

Mat 17.1-13; Ruk 9.28-36

¹ Ne kam arkum,

—Ba ar amā arē. Ibām dja ijā bēnjadjwŷr rax mē. Dja ba bōx ne ipymao me apytān ar me ajo iba. Dja gar adjāmja akwŷ atĭnri iraxkōt ipumū, me akadjy ibēnjadjwŷr rax ne ipymakōt ipumū. Mrāmri ne ba ikabēnja, ane.

² Nhy m kam akati amānhkrut ne amānhkrut ne amānhkrut ar'ā apēx nhy m Jeju arŷm krānh prēkti'ā wabi. Nām Pedrumē Xijagumē Djuāo ar aprōn aro wabin ate ar ro'ā me kākā dja. Ne kam arŷm ar kuka kōnh atemā aminhipēx. ³ Ne ō kubēkā arŷm adjēnh ne aka: kute kakūm arngrokam aka pyrāk. Ren kubēkā pōnh djwŷnh'ō kubēkā'ō pōn ren kubēkā jakao kute Jeju kā jaka tēp kētkumrēx. ⁴ Nhy m kam me kukāmārebē Erijmē Mōjdĵē arŷm

arkum amijo amirĭt ne. Nām ar Jejumē abenmā kabēno dja nhy m ar ar omū.

⁵ Nhy m Pedru kum,

—Be, ujarēnh djwŷnh, jakam ne gwaj arŷm bakĭnhkumrēx. Dja bar ar amā kikre'ā irōx nhipēx. Dja bar amā 'ō nhipēx, Mōjdĵēmā 'ō nhipēx, Erijmā 'ō nhipēx, ane. ⁶ Ar madĵa kretikam ne Pedru umaje Jejumā kabēn kajgo jarē.

⁷ Nhy m kam kakrā'ō arŷm amirĭt ne ar kuno. Ar kuno nhy m Metĭndjwŷnh arŷm kakrā kurūm kabēn nhy m ar arŷm kuma. Nhy m arkum,

—Ikra ne wā. Imā abē:. Tāmwā dja gar kabēn man kōt ar amijo aba, ane.

⁸ Nhy m ar te ar abej amibu'ā rĭt. Nhy m Jeju pydjibit dja nhy m ar omū. Arŷm ne Mōjdĵē ar ar aērbē mā tēn arŷm amirĭt kēt ne.

⁹ Nhy m kam ar arŷm krānh prēkti'ā rwŷk tē. Rwŷk tē nhy m Jeju arŷm ar kute omūnh'ā arkum karōn arkum,

—Ar aje omūnhja kwārĭk wānh jakam me'ōmā 'ā adjujarēnh kēt. Ba ije amijo inhĭ ne ibōxja ityk ne akubyn itĭnkambit dja ga memā 'ā ajarē, ane.

¹⁰ Nhy m kam ar arŷm 'ā ujarēnh kēt. Ne rwŷk tēn kam aben kukij ne abenmā kum,

—Jeju kute gwaj bamā, “Ityk ne akubyn itĭn”, anhyrja. Mŷj'ā ne amijakre? ane.

¹¹ Ne kam Jejumā kum,

—Mŷkam ne Mōjdĵē kukrādĵa mar djwŷnh memā kum, “Erij kumrēx dja bōx. Nhy m kam totokbē Metĭndjwŷnh bōx ne ar meo ba”? ane. Mŷkam ne me mā memā ja jarē? ane.

¹² Nhy m Jeju arkum,

—Be, gēdja me'ō kute Erij pyrāk kumrēx bōx ne akubyn Metĭndjwŷnh'ŷr me kunĭo akēx ne. Meo akēx nhy m me arŷm amim maro ba. Mŷkam ne ba ije amijo

inhĩ ne ibôxja badjwÿ amrêbê: me ijã me bakukãmãremã kum, “Dja arÿm tokry kumex ma nhym me memã kanga”, ane?

Nãm me ã ijã anen arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

¹³ Ne kam ngômã me angjênh djwÿnhbê Djuã'o'ã arkum,

—Ba ar amã arê gar ama. Mrãmri, me'ô kute Erij pyrãk ne arÿm bôx. Nhym kam me arÿm mar kêt ne amikĩnhje o bikênho ba. Amrêbê: me bakukãmãre kute Metĩndjwÿnh kabên'ã pi'òk no'òkkam me kute o anhÿrmã kôt ne me arÿm ã o ane, ane. Nãm krãnh'ã rwÿk tẽmkôt ne Jeju ã arkum ane.

Kute me karô punumã àkjêr.

Mat 17.14; Ruk 9.37

¹⁴ Ar rwÿk tẽn kam arÿm kôt ba djwÿnh kwÿ aro rãm ne ja. Ar arkôt krãnh'ã àbir kêtjao rãm ne ja. Nhym me krãptĩ ar'ã akuprô. Nhym Môjdjê kukràdjã mar djwÿnhmẽ ar aktã kabêno aben japanho dja nhym Jeju arÿm me omũ. ¹⁵ Ne me aêrbê bôx nhym me kunĩ kam no tyn kumex ne 'ÿr prôt ne kum,

—Djãm arÿm ne ga bôx? Djãm arÿm ne ga bôx? ane.

¹⁶ Nhym kam abej Môjdjê kukràdjã mar djwÿnh kukij ne memã kum,

—Mÿkam ne ga me akabêno aben japanho dja? ane.

¹⁷ Nhym kam me krãptĩkôt me'ô ãmja kum,

—Ujarênh djwÿnh, awÿr ne ba bit ikrao itẽmmã. Me karô punu ne o ba nhym ibê kabên kêtikumrêx.

¹⁸ Nhym apÿnh kute par djãri pyka'ã kurê nhym ajmrô prôt ne àpjãnh ne àpnhirêno nõ. Awÿr ne ba bit o itẽmmã ga adjãm kêt. Ba kam tu akôt ba djwÿnh'ÿr o bôx ne arkum,

—Dja gar ano gê kum ire, ane. Nhym ar te kute kujaêkmã o dja. Nãm ã me'ô Jejumã ane.

¹⁹ Nhym kam Jeju me'ÿr akêx ne memã kum,

—Je, me akamingrãny aje amim ikamnhĩx kêtikumrêx ne ajaxwe. Mÿj dja ijã akati, akamàt kô kute ba me akam arek ar iba? Nã bãm me awÿr bôx ga me ajamakke kêtikumrêx ne prĩne akabêno ikaty. Nã bãm te amiwÿr me akam ama ga me arĩk ar aba, ane. Ne kam bãmjamã kabên ne kum,

—Amrê akrao tẽ, ane.

²⁰ Nhym me arÿm 'ÿr o bôx. 'ÿr o bôx nhym me karô arÿm Jeju pumũn ajte me'ô kraja bĩ. Kubĩ nhym arÿm pykabê tÿm ne àpnhirêno nõn ajmrô prôto nõ.

²¹ Nhym Jeju arÿm bãm kukij ne kum,

—Mÿj ne kute bĩn kraxkam 'ã amex kute? ane.

Nhym kum,

—Prĩrekam ne kum o krax. ²² Nãm te: kute bĩn mexmã ar o ba. Nãm kute kuwymẽ ngôkam rênh krãptĩ. Aje me karôbê utàr mar jabej utà. Amã ar ikaprĩn utà, ane.

²³ Nhym Jeju kum,

—Be, Metĩndjwÿnh umaro kute mÿjja kunĩ jakrenh mexi. Me tu amim kamnhĩxkumrêx nhym arÿm meo mex. Dja ga tu amim kamnhĩxkumrêx nhym arÿm amã akrao mex, ane.

²⁴ Nhym kam bãm no kangô prôtme ro'ã on kàj bê kum,

—Bênjadjwÿr djwÿnh, arÿm ba amim kamnhĩx. Gop ga imã 'itÿx jadjã ba gop tu amim kamnhĩxkumrêx, ane.

²⁵ Nhym me arÿm itepato prôt ne 'ã bikprônho dja nhym Jeju arÿm me omũ. Ne arÿm me karô punumã bèn tÿx ne kum,

—Me karô, aje me'ô bôktimã kabên kêtme amakke kêt jadjãr. Ba ne ba amã ikabên ne. On kum anhiren kwãrik wãnh ajte o aba kêtikumrêx, ane.

²⁶ Nhym arÿm amran bĩno bê mex ne arÿm kurũm kato. Nhym

arým kute tyk pyrâk ne nõ. NhyM me krãptĩ 'ã abenmã kum,

—Arým ne akuno. Arým ne akuno, ane.

²⁷ NhyM Jeju arým ikra 'amýn kãjmã aro tẽ nhyM arým kãjmã dja.

²⁸ NhyM Jeju arým tẽn kikremã wadjã. NhyM me kãxã kôt ba djwýnh ar arým me karõ jabej kukij ne kum,

—Mýkam ne bar te ije me karõ punu kujaekmã o ane? ane.

²⁹ NhyM arkum,

—Bir, me karõ punu kute wã pyrâk ne 'ity:xi. Dja me Metĩndjwýnhmã amijo a'uw ne kum amijajbu. Kambit dja me me karõ wã jano nhyM arým memã ire, ane.

Amikukãm tyk'ã ujarẽnh.

Mat 17.22; Ruk 9.43

³⁰⁻³¹ Ne kam ar arým me kurũm tẽn amũ pykabẽ Garrêjakôt tẽ. Nãm mebẽ amijo bipdjuro tẽ. Jeju kute me kãxã kôt ba djwýnh arkum amijã ujarẽnh prãm. Ne kam mebẽ amijo bipdjuro tẽ. Tẽn kam arým arkum,

—Ba ije amijo inhĩ ne ibõxja dja me memã ikanga nhyM me arým ibĩ. NhyM kam dja ityk'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêx. Ba kam akubyn itĩn, ane.

Ar kute amirax jabej Jeju kukjêr.

Mat 18.1; Ruk 9.46

³² NhyM ar amim,

—Je tô, mýj'ã ne kabẽn ja jarẽ? ane. Ne kam ar kute kukjêr kêt. Jeju kute arkum kabẽn pymaje ar kute kukjêr kêt.

³³ Ne kam mõ:n kam arým krĩraxbẽ Kapana'ýr bõx ne kikremã wadjã. NhyM kam Jeju arkum,

—Pry'ã ar amõrkôt ne gar aktã akabẽno aben japanho mõ. Mýj'ã ne gar abenmã akabẽn ne? ane.

³⁴ NhyM ar arým anhikrê ne. Be, prykôt ne ar amirax mýr jabej abenmã kabẽn mõ. Kam ne Jeju 'ã ar kukij nhyM ar arým pijãm ne anhikrê ne.

³⁵ NhyM kam nhýn amiwýr ar ku'uw. Kôt ba djwýnhbẽ 12ja 'uw ne arkum,

—Gar ajõ araxo kutewa prãm jabej gẽdja amijo kajgon me katẽ tẽn kam tu me kunĩmã àpẽn ba, ane.

³⁶ Ne kam arým me prĩre'õ nhikra 'amýn o tẽn ar ipõkri kudja. Ne kam kute o kĩnh kadjy kumýn arkum,

³⁷ —Ë, ga, me'õ prĩreja pumũ, kãtãm mexja pumũ. Dja me'õ ikukwakam kum me'õ kute prĩre ja pyrâk kĩnh, kum me'õ kãtãmja kĩnh ne kam arým badjwý kum ikĩnh. Djãm bajbit kum ikĩnhmã? Kati, dja me'õ kum ikĩnh ne kam kum ibãmdjwý kĩnh, ibãm kute ijanorjadjwý kum kĩnh. Nãm ã Jeju arkum ane.

³⁸ NhyM Djuão arým kum,

—Ujarẽnh djwýnh, ba amã arẽ. Me'õ gwaj bakôt ba kêt'õ tu me karõ punu kute meo ba'ã anhidji jarẽ. 'Ã anhidji jarẽn me karõmã kum, “Ba Jeju kukwakam amã ikabẽn ne. On kum anhire.” Nãm ã anhyro dja bar arým omũ. Ne kam gwaj bakôt ba kêt kam kum, “Kwãrĩk wãnh”, ane.

³⁹ NhyM Jeju arkum,

—Kwãrĩk wãnh kubẽ adjãptãr kêt. Be, godja me ikukwakam mýjja pumũnh kêt nhipêx, godja me'õ punuo mex, me ja ne me te kute ijã kabẽn punu jarẽnhmã. ⁴⁰ Be, me kum gwaj bakurẽ kêtja ne gwaj bajo õbikwa. Kam kwãrĩk wãnh kubẽ adjãptãr kêt. ⁴¹ Ba ne ba ibẽ Kritu. Gar ikôt abakam godja me'õ ar amã ngõnhkrãkam ngõ nhõr jabej. Ba dja ba mrãmri kum àpẽn mexjao pãnhkumrêx. Mrãmri ne ba ar amã arẽnhkumrêx.

⁴² NhyM be, me'õ kute me prĩre pyrâk ne ajbir kute amim imar ny nhyM kam ren ate me'õja axwe'ã kum apnẽ nhyM ren arým kôt axwe nhyM kam ren me õkre'ã kẽnpoti nhõ. Kute memã axwe'ã

àpênh djwýnhja nhökre'ã kên jabatânhmã kumê nhyem ren ngô kubî, ja ne kâjbê tokry. Tokry ngri. Nhyem be kati, Metîndjwýnh dja prîne o ajkê nhyem tokry ra:x ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

⁴³ Ga, me kute apýnh amikukràdjào àpênh jaxwe prãmja pumũ. Me kute àpênh jaxwe kangamã ne Jeju mebê uman memã kum,

—Ne gar ren ajaxwe kadjy anihkra nhikjêo mýjja punu kupênh prãm mýj ne gar ren on? Bir, gar ren on krâta. Ne kam ren te anihkra nhikjê kêt ne ren atînkam ren akînhkumrêx. Metîndjwýnhkôt atîn ne ar abakam ren akî:nhkumrêx. Ne ren aktã anihkra râ'ân ren me biknor tokry djâkam tèn ren atokry ra:x ne. Kam ne kuwy pôk râ'ã: râ'ân àtyk kêtumrêx. ⁴⁴ Kam kôp kute me kakwýrja tyk kêt nhyem me kute kuwy pôkjadjwý par kêt. ⁴⁵ Ne gar ren ajaxwe kadjy apar nhikjêo mýjja punu'ýr amrân phrãm mýj ne gar ren on? Bir, gar ren on krâta. Ne kam ren te apar nhikjê kêt ne ren atînkam ren akînhkumrêx. Metîndjwýnhkôt atîn ne ar abakam ren akî:nhkumrêx. Ne ren aktã apar râ'ân ren me biknor tokry djâkam tèn ren atokry ra:x ne. Kam kuwy pôk râ'ã: râ'ân àtyk kêtumrêx.

⁴⁶ Kam kôp kute me kakwýrja tyk kêt nhyem me kute kuwy pôkjadjwý par kêt. ⁴⁷ Ne gar ren ajaxwe kadjy ano nhikjêo aje mýjja punu pumũnh týx prãm mýj ne gar ren on? Bir, gar ren on kaba. Ne ren kam te ano nhikjê kêt ne ren akînhkumrêx. Metîndjwýnh kute me utâr ne ar me kadjy bënjadjwýr ne kute ar meo baja'ýr abôxkam ren akî:nhkumrêx. Ne ren aktã ano râ'ân ren me biknor tokry djâkam kuwykam tèn ren atokry ra:x ne. ⁴⁸ Me bakukãmãre ne amrêbê: 'ã memã kum,

“Kôp kute me kakwýrja tyk kêt nhyem me kute kuwy pôkjadjwý par kêt.”

Nãm ã Jeju arkum ane. Djãm mrãmri ne ar kute aminhikra, amipar jakãrmã? Djãm mrãmri ne ar kute aminoo pôxmã? Kati, ar kute àpênh jaxwe krã'yr ne kangamã ne Jeju 'ã arkum ar kute amibê amikukràdjà jakãrmã arê.

⁴⁹ Ne kam arkum,

—Be, kuwykam gêdja me kunî tokry. Kute mrãmri ne me kute Metîndjwýnhmã mry parkam kadjwanhîo mry kunî kangâr pyrãk, ane. Dja me ã tokryo tuknîo ane.

⁵⁰ Ne kam ar'ã kadjwanhî jakre ne arkum,

—Be, kadjwanhî mexkumrêx. Godja kadjwanhî ta amikam akry apêx jabej arým o mýjja jakry kadjy punukumrêx ne. On ar aje kadjwanhî mex pyrãk ne abenmã akabên mex, ane.

10

Me kute prô kanga'ã ujarênh.

Mat 5.31, 19.1; Ruk 16.18

¹ Ne kam arým krîraxbê Kapanakam me jamã kàx. Ne tê:n arým ngôbê Djodão nhikjêmã rên arým pykabê Djudêja'ýr bôx. Bôx nhyem kam me krãptî: ajte 'ã bikprônho dja. Nhyem kam aje memã ujarênho dja.

² Nhyem mebê pardjêu arým 'ýr bôx ne kute we kabên kajgo jabej kukjêrmã ne kum,

—Djãm Metîndjwýnh kukràdjà kôt me kute tu prô kangamã? Nãm me Jeju kute kabên kajgo jarênh kadjy nârãm ã kum ane.

³ Nhyem memã kum,

—Be, Môjdjê ne amrêbê: me bakukãmãremã 'ã karô. Mýj ne memã arê? ane.

⁴ Nhyem me kum,

—Môjdjê ne memã kum, “Gê me prô'ã pi'ók no'ók ne kam kanga”, ane.

⁵ Nhyem memã kum,

—Bir, me amakkre kêtumrêx ne memã prô kanga jarê. Nhyem djãm adjâkamã ne me ã prôo ane?

Kati. ⁶⁻⁷ Adjàkamã, kute mỳjja kunĩ nhipêxkam ne Metĩndjwỳnh mymẽ ni ar ipêx ne memã kum,

“Kamã dja me my prõ kadjy arỳm bãmmẽ nã arkum iren kam arỳm prõbit'ã ngrã ne.

⁸ Nhyam kam ar ì abenã tỳm ne kam kute ì typdji pyrãk.”

Nãm ã Metĩndjwỳnh memã ane. Kam, djãm ar ì amãnhkrut rã'ã? Kati, ar kute ì pydji pyrãk. ⁹ Be ga, Metĩndjwỳnh kute abenã ar mẽnhja pumũ. Kwãrik wãnh me'õ abenbê aro bikjêr kêt. Nãm ã Jeju mebê pardjêumã ane.

¹⁰ Nhyam kam ar akubyn kikrekam tẽn nhỹ. Nhyam kôt ba djwỳnh arỳm Jeju kute memã kabẽn jarênhja jabej kukij. ¹¹ Nhyam arỳm arkum,

—Gêdja me'õ prõ djwỳnh kangan kam atemã akãxbê me'õmã kabẽn ne 'yr mõn kam arỳm mrãmri krõ'ã o prõn arỳm axwekumrêx, prõkam axwekumrêx. ¹² Nhyam me niredjwỳ gêdja me mjên kanga nhyam kam atemã me'õ akãxbê 'yr mõ nhyam kam arỳm mrãmri krõ'ã o mjên ne arỳm axwekumrêx. Nãm ã arkum ane.

Kum me prĩre kĩnh'ã ujarênh.

Mat 19.13; Ruk 18.15

¹³ Nhyam kam ar ja arỳm Jeju'yr me prĩreo mõn o bõx. Kute me kupênhmã ne ar 'yr meo mõ. Nhyam kôt ba djwỳnh ar arỳm nêje memã bẽn tỳx. ¹⁴ Nhyam Jeju arỳm ar omũn arỳm no kã nhàn arkum,

—Kwãrik wãnh arek amrê me prĩre iwỳr mõ, ane. Kwãrik wãnh gar mebê adjãptãr kêt gê me arek amrê mõ. ã me kute amijo anhỹrbit gêdja Metĩndjwỳnh me utàn me kadjy bẽnjadjwỳr ne ar meo ba. ¹⁵ Ë, me kute me prĩre pyrãk ne amijo kãtãmjabit gêdja Metĩndjwỳnh me utàn me kadjy bẽnjadjwỳr ne ar meo ba. Be, me prĩre kute ta amim imarja pumũ. ã me kute amijo anhỹr gêdja Metĩndjwỳnh me utàn

me kadjy bẽnjadjwỳr ne ar meo ba. Mrãmri ñe ba me amã katà arê. Nãm ã Jeju arkum ane. ¹⁶ Ne kam aben totokmã me prĩre jamỳn me'ã ikra jadjuw ne memã kum,

—Gê Metĩndjwỳnh ajo djuw mex. Gê Metĩndjwỳnh ajo djuw mex, ane.

Me'õ nhõ nêkrêx kumex'ã ujarênh.

Mat 19.16; Ruk 18.18; Xim k 6.6; Xij 5.1

¹⁷ Ne kam arỳm memã kàx ne ajte prykôt tẽ. Tẽ: nhyam me'õ arỳm 'yr prõt ne arỳm parbê kõnkrão nhỹn kum,

—Ujarênh djwỳnh, ga ne ga amexkumrêx. Itĩn rã'ã rã'ãmã mỳj gêdja ba Metĩndjwỳnh kadjy nê? ane.

¹⁸ Nhyam Jejubê Metĩndjwỳnh Kra nhyam ta kute kôt kum kator kadjy Jeju kum,

—Mỳkam ne ga imã imex jarê? Me'õ pykakam mex kêtumrêx. Metĩndjwỳnh pydjibit mex. ¹⁹ Metĩndjwỳnh kukràdjã ne ga arỳm ama. Me kute katãt amijo ba'ã kute memã karõkôt kukràdjã ne ga arỳm ama. Nãm memã kum, “Kwãrik wãnh me par kêt.

Kwãrik wãnh mebê prõo adjãkĩnh kêt.

Kwãrik wãnh adjãkĩnhĩ kêt.

Kwãrik wãnh ajêx ne me kãmex jarênh kêt.

Kwãrik wãnh aje me'õ nhõ mỳjja o aminhõ kadjy kwãrik wãnh ajêxnhĩ kêt.

Me amã abãmmẽ anã jabên ar kabẽn ma”, ane.

Ja kunĩ ne ga arỳm ama. Nãm ã Jeju kum ane.

²⁰ Nhyam kum,

—Nã, ujarênh djwỳnh, arỳm ne ba ibõktikam ja kunĩ ma. Ne kam kôt ije ar amijo iba rã'ã:n arỳm ijabatãnh ne, ane.

²¹ Nhyam Jeju arek omũnho djan kam kum kĩnhkumrêx ne kum,

—Be, mỳjja pydji ne kute akukrà rã'ã. On tẽn memã anhõ mỳjja

wã ngràn pãnh pi'ók kaprĩ byn me 'uwĩ, me ò mýjja kêtjamã angãn o me kĩnh. Ne kam amrê iwýr tẽn mã ikôt ajkamê. Dja ga ã anen kam arým kãjkwakam anhõ mýjja mex kumex. Ne kam ijã amijakren aje pĩte'y mýnh mãn prãbê amã atokry pyma kêt ne amã ijabê rã'ã ne mã ikôt ajkamê.

²² Jeju ã kum ane nhym arým kam kaprĩ:re ne. Ne kam akêx ne mã tẽ. Kaprĩ:re ne tẽ. Be, ò nêkrêx ne kume:x. 'Á maje ne mã kaprĩren tẽ.

²³ Nhym kam Jeju kôt ba djwýnh ar'ýr akêx ne arkum,

—Nêkrêx ne kute me kukrà prãmã. Me ò nêkrêx kumex gêdja me te Metĩndjwýnh kute amim me utàr ne ar meo baja'ýr bõxmã, ane.

²⁴ Nhym kôt ba djwýnh te kute marmã kam no tyn ku'ê nhym Jeju arým arkum,

—Akmere ar, me ò nêkrêx kanàrrãm ar baja ne me te Metĩndjwýnh kute amim me utàr ne ar meo baja'ýr bõxmã. ²⁵ Ba ar amã arẽ gar ama. Be ga, mry jabatãnhbê kameru te: kute aguja tekrax kremã ngjêxmãja pumũ. Me ò nêkrêx rũnhdjwý kute uràk. Me te Metĩndjwýnh kute amim me utàr ne ar meo baja'ýr bõxmã nhym nêkrêx utà: ne. Nãm Jeju ã arkum ane.

²⁶ Nhym kôt ba djwýnh ja man kam no tyn djan kam kum,

—Je, nhym mýj me'õ gêdja Metĩndjwýnh amim utà? ane.

²⁷ Nhym Jeju arým ar omũnho djan arkum,

—Be, me ne me te: kute amipytãr prãmje nhym be, Metĩndjwýnh kute mýjja kunĩ mar. Kumãbit ne amirĩt ne. Ta ne kute me utàrkôt kute mar, ane.

²⁸ Nhym kam Pedru kum,

—Ë, arým ne bar inhõ mýjja kunĩmã inhiren mã akôt ajkamê, ane.

²⁹⁻³⁰ Nhym Jeju arkum,

—Ë, godja me'õ imã àpênh ne memã ijã ujarênh tẽn kadjy arým ò mýjjamã irer jabej, òbikwamã irer jabej. Ó kikre nãr kamy nãr kanikwýnh nãr nã nãr bãm nãr prõ nãr kra nãr ò pykamã irer jabej ba dja ba kum o pãnh ra:x ne. Ne pãnh pyka jakam kum ò mýjjao akrenh mex ne kum kungã. Ne pãnh òbikwao akrenh mex ne kum kungã. Dja ba kum krãptĩ: kubê 100 ngã nhym pãnh ò kikre, kamy, kanikwýnh, nã, kra, ò pyka krãptĩ mex ne. Kamdjwý dja me kãtãm me'õ jao bikênhõ ba. Dja ã pykakam ane. Nhym ije pykao nykam gêdja Metĩndjwýnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx, ane. ³¹ Nhym be, jakam me rũnho kutewaja djãm me kute memã wa rã'ãmã? Kati. Me ja krãptĩ gêdja me kajgo mex ne me katên tẽ. Nhym be, me kajgo mex ne me katên tẽmja gêdja me pãnh rũnho kutewa. Nãm ã Jeju kôt ba djwýnh arkum ane.

*Ajte amikukãm amityk'ã ujarênh.
Mat 20.17; Ruk 18.31*

³² Ne kam ar ajte Jejumẽ ro'ã prykôt mõ. Krĩraxbê Djeruxarê'ýr àbir mõ nhym Jeju tu kum me uma kêt ne ar kukãm tẽ. Nhym ar te kute marmã kam no tyn mõn arým tĩn prãm. Nhym kam arým me kãxã aro tẽn arkum amijã ujarênh tẽ. Kôt ba djwýnhbê 12jamã ne amijã ujarênh tẽn kum,

³³—Ë, ota gwaj arým Djeruxarê'ýr badjãbirn babõxmã. Nhym kam ba ije amijo inhĩ dja me apýnh me rũnhmã ikanga, me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr arkum ikangan Mõjdjê kukràdja mar djwýnhmãdjwý ikanga. Nhym kam me ikã mex jarên ijã abenmã kum, “Axwekumrêx. Gê me pãnh tu bĩnkumrêx”, ane. Ne kam me bajtemmã ikanga. ³⁴ Nhym me arým ijã bẽno ajkên ikutõn mry

kà punuo ikaprêprê:k ne. Ne kam arým ibĩ nhyim ijã akatin akatin akati ba akubyn itĩn ne. Nãm ã arkum ane.

Ar kute ajte amirax jabej.

Mat 20.20; Ruk 22.24

³⁵ Nhyim kam Xijagumẽ Djuão ar arým 'yr bõx. Djebedeu kute ar irja 'yr bõx ne kum,

—Ujarẽnh djwýnh, bar amã arẽ ga prĩne kõt ã ar ijo ane, ane.

³⁶ Nhyim arkum,

—Mýj ne ba ije ar ajomã? ane.

³⁷ Nhyim ar kum,

—Be, dja ga ĩ anhõ me ja kunõo amiptàn prĩne amexkumrẽx ne apyma. Memã anhýrkam bar irax ne anhkõ'ã memã nhý, bar ijõ adjubõk'ãnh nhý nhyim ar ijõ adjuge'ãnh nhý. Dja ga ã ar ijo ane, ane.

³⁸ Nhyim Jeju arkum,

—Gêt kon. Nã gãm ar arĩk amim 'ã karõn imã arẽ. Ba ar amã arẽ gar ama. Dja ba ngõnhkrã kam kangõ jao ikõ. Djãm ar aje ipyrak ne kangõ jao akõm mã? Dja me ngõmã ijadjã. Djãm ar aje ipyrak nhyim ngõmã me kute ar ajadjarmã? Nãm ã arkum ane. Bir, mýj'ã ne kangõ jao kõm ne ngõmã adjarmã akre? Bir, amitolcry kume:x'ã ne akre. Ar kute urak jabej ne ar kukij. Ar tokryo kute Jeju tokry pyrak jabej ne ar kukij.

³⁹ Nhyim ar kum,

—Nã. Kadjy ar ije apyrak, ane.

Nhyim Jeju arkum,

—Mrãmri dja gar aje ipyrak ne atokry kumex ma. Mrãmri dja gar kangõ jao ikõ nhyim me ngõmã ar ajadjã. ⁴⁰ Be, djãm ba ne ba ar amã inhikõ'ã ar anhýrmã arẽ got? Be, Ibãm kute amrêbê: amijo me'õ ar utar ar ta dja ar inhikõ'ã memã nhý. Nãm ã Xijagumẽ Djuão arkum ane.

⁴¹ Nhyim kõt ba djwýnhbê 10 arým ar kabẽn ma. Ne kam arým Xijagumẽ Djuão arkum àkrê ne.

⁴² Nhyim Jeju amiwýr ar ku'uw ne arkum,

—Me bajtemkam me bẽnjadjwýr ne me ari àpẽnh'ã memã àpnẽnh ne memã bẽn týx ba. Nãm ã me bajtemkam me rũnh kute meo bao ane gar arým ama. ⁴³ Djãm ar ga aje me kudjwamã? Kati. Ar ga dja gar ã anhýr kêtukumrẽx ne. Ar ajõ abenkam arax prãm jabej amijo akajgon arkum adjapẽnh ar aba. ⁴⁴ Ne kam ar ajõ aben kadjy abẽnjadjwýr rax prãm jabej tu amijo akatãm ne me kunĩmã adjapẽnh kajgo aba. ⁴⁵ Ba ije amijo inhĩ djãm imã me àpẽnh kadjy ne ba amrẽ tê? Kati, ba dja ba memã apê. Me ren ta amijaxwe pãnh tokryn arým ty. Nhyim be kati. Me krãptĩ jaxwe pãnh ba dja ba itokryn arým ty. Memã idjapẽnh ja kadjy ne ba amrẽ tê. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me'õ no rã akubyn rĩt.

Ruk 18.35

⁴⁶ Nhyim kam ar ajte tẽ:n kam krĩraxbê Djerikokam bõx. Bõx ne kam kato. Nhyim kam Jejumẽ kõt ba djwýnhmẽ me krãptĩmẽ ne me Djeriko kurũm kator mõ. Kator mõ nhyim wãnh Baximẽu no rãja pry japkre'ã nhý, amijo à'wýro nhý. Ximẽu ne kudji. ⁴⁷ Nhyim me abenmã kum,

—Nadjarekam Jeju ne tẽmja, anhýro kumex. Nhyim arým kuman arým kum amijo akij ne kum,

—Ë, Jeju, Dawi tamdjwý 'õ. Gop amã ikaprĩ, ane.

⁴⁸ Nhyim me krãptĩ arým kum bẽn týx ne kum, “E kum anhkĩrê”, ane. Nhyim kam tu kum àkjẽro bẽn kum,

—Dawi tamdjwý 'õ, gop amã ikaprĩ, ane.

⁴⁹ Nhyim Jeju arek kum djan memã kum,

—Me ajõ tẽn kum arẽ gẽ amrẽ iwýr tẽn, ane.

Nhyim me 'yr tẽn kum arẽn kum, —On akĩnh ne on kãmã dja. Onĩj amiwýr ajuw, ane. ⁵⁰ Nhyim arým

wānh inôkàti mēn ekruX ne kàjmā dja. Kàjmā djan arým Jeju'ÿr tē. 'ÿr tēn arým 'ÿr bôx.

⁵¹ NhyM Jeju kum,
—Mÿj ne ba ije ajomā? ane.

NhyM no rāja kum,

—Bēnjadjwÿr, aje inoo mex ba irĭtmā, ane.

⁵² NhyM Jeju kum,

—Ga ne ga arĭt kadjy tu amim ikamnhĭXkumrēx ne iwÿr bôx. Kam dja ba arým ajo mex. Aj mā, ane.

NhyM kum kabēnmē ro'ā arým rĭt mex ne arým Jejukôt pry'ā tē.

11

Jeju rax ne Djeruxarēmā ār.

Mat 21.1; Ruk 19.28; Dju r 12.12

¹ NhyM Jejumē ar prykôt mō:n kam krĭraxbē Djeruxarē kuri krĭ ngrire ja'ÿr bôx. Krānhrebē Oriwēre'ā rwÿkbē ne krĭ ngrire jabē Bepadjēmē Betanhamē. 'ÿr bôx nhyM kôt ba djwÿnh amānhkrutmā kum,

² —Pry ja'ā dja gar arek katāt krĭwāmā tē. NhyM ar akutā pry kator kraxkam dja gar mry'ā krĭ jabatānh nyrewā pumū. NhyM me kute pĭ maktā ôkre djē nhyM āmwā. Kraxje me'ō mry wā'ā krĭ kēt. Dja gar 'āpre bōn amrē o tē. ³ Godja me'ō 'ā ar amā kabēn jabej ne ar amā, “Mÿj kadjy”? ane gar kum, “Bēnjadjwÿr 'ā tēm prām. Dja 'ā tēn kam akuby:n amā ano.” Nām ā Jeju arkum ane.

⁴ NhyM kam ar 'ÿr tē. Tē:n kam arým mrymā kato. Kikre'ō jajkwa krekre tāri ne me mry 'āpre nhyM dja. Pry kēnhkam ne mry dja nhyM ar arým 'āpre bō. ⁵ NhyM ar bu'ā me ku'ēja ar kukij ne arkum,

—Mÿj kadjy ne gar mry 'āpre bō? ane. ⁶ NhyM Jeju kute arkum 'ā karō kôt ne ar ā memā ane. NhyM me arým arkum, “Ajrā”, ane.

⁷ NhyM ar arým Jeju'ÿr mryo tēn o bôx. Ne kam ar aminhō kubēkào kum mry'ā aty. NhyM kam 'ā

nhÿ. ⁸ NhyM kam me krāptĭdjwÿ kukām kum pry'ā atyo mō. Aminhō kubēkào kum atyo mō. NhyM me kwÿ bu'ā kapôt'ÿr mōn pi'ō nhikēn o bôx ne kukām kum pry'ā o atyo mō. NhyM arým 'ā tē. ⁹ NhyM me kwÿ kukām mō, o ākjēr mō nhyM me kwÿ kôt o ākjēr mō. Nām me o ākjēr mōn kàj bē abenmā kum, Metĭndjwÿnhmā kum,

—Jejubē me inhō Bēnjadjwÿr rax. Ām mexkumrēx. Kam me ikĭ:nhkumrēx. Gē on me ipytā. Gē Metĭndjwÿnh o kĭnh rax. Metĭndjwÿnh kukwakam ne arým me bakadjy bôx. ¹⁰ Arým me bakukāmāre Dawi kudjwa kute me ijo ba kadjy ne bôx. Gē me kàjkwakamdjwÿ Metĭndjwÿnhmā nextire jarēnh o kumex. Gē on me ipytā, ane.

¹¹ NhyM arým krĭraxbē Djeruxarēkam bôx. Bôx ne kam Metĭndjwÿnh nhō kikretimā wadjā. Ne kam amibu'ā mÿjja kunĭ pumūnh o tē. NhyM kam arým 'ā amykry mex ne. NhyM kam kôt ba djwÿnhbē 12mē amū krĭ ngrirebē Betanha'ÿr tē. 'ÿr tē:n kam bôx.

Ar kute tu amim Metĭndjwÿnh kamnhĭXkumrēxmā 'ā ujarēnh.

Mat 21.18

¹² NhyM ar'ā akati nhyM arým Betanha kurūm tē. Ne kam kum prām ne. ¹³ NhyM wānh pidjōbē pigēre'ō dja nhyM amybÿm 'ō pumū. Ne kute ô jabej kadjy 'ÿr tēn 'ÿr bôx. Ne te ô jabej nhyM ô kēt ne 'ôbit nhyM arým omū. Kraxje ô'ā mytyrwÿ kator kēt rā'ākam ne ô kēt. ¹⁴ Nām omūn tu pidjōmā kum,

—Jakam dja ga adjō kētkumrēx nhyM me adjō krēn kēt ne, ane. NhyM kôt ba djwÿnh arým kuma.

Kute kikreti nēje me anor.

Mat 21.12; Ruk 19.45

¹⁵ NhyM kam ar tē:n kam krĭraxbē Djeruxarēkam bôx. Kam bôx nhyM kam Jeju Metĭndjwÿnh nhō kikretimā tēn wadjā. NhyM me

kute memã mÿjja nhôr djwÿnh kumex. Nhy m me kute memã mÿjjao pãnh ne amim byr kadjy 'ã kumex. Nhy m arÿm bôm me rênho dja. Nhy m me kute me ò pi'òk kaprÿ pãnh memã kikreti nhô pi'òk kaprÿ nhôr kadjy me kumex nhy m me bête pÿponho àpanho tẽ. Nhy m me kute tut nhôr djwÿnhdjwÿ kumex nhy m me bête krÿ dja nhikô rênho tẽ. ¹⁶ Ne mã me bête àptàro djan memã kum,

—Kwãrÿk wãnh on Metÿndjwÿnh nhô kikreti katikôt me ajênho aba kêt, ane. ¹⁷ Ne kam memã kum,

—Amrêbê: ne me bakukãmãre Metÿndjwÿnh kabên'ã pi'òk no'òk ne. Kamã Metÿndjwÿnh ta memã kum, “Inhô kikreti ja'ã dja me abenmã kum,

'Apÿnh me ò pyka kunÿkôt me kute Metÿndjwÿnhmã kabên kadjy ne ò kikreti wã', ane.

Dja me ã inhô kikreti'ã abenmã ane.”

Nãm ã Metÿndjwÿnh pi'òkkam ane. Nhy m be, me ga ne ga me aje kam me àkÿnhÿo aben pydji dja. Nãm ã Jeju memã ane. ¹⁸ Nhy m Môjdjê kukràdjã mar djwÿnhmẽ me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhô bènjadjwÿrmẽ arÿm Jeju kabên ma. Ne kam 'ã aben maro nhÿn abenmã kum,

—Je tô mÿj dja gwaj baje Jeju bÿnmã on? ane. Me kum umakam ã abenmã ane. Me kâtãm kunÿ Jejukam no tyn kum kabên kÿnh ne kumex. Nhy m kam me rÿnhja kum uma.

¹⁹ Nhy m kam Jeju ar'ã para nhy m ar arÿm krÿrax kurÿm katon tẽ.

Ar kute tu amim Metÿndjwÿnh kamnhÿxkumrêxmã 'ã ujarênh.

Dju r 14.13; Xij 1.6; Dju k 5.14

²⁰ Nhy m ar'ã akati nhy m ar aje pidjôbê pigêre 'ãnh tèn omÿ. Nhy m arÿm arêmẽ kunÿ ngrã ne. ²¹ Nhy m Pedru akubyn amijo tèn Jeju kabên man kum,

—Ujarênh djwÿnh ota, aje pidjôbê pigêre kangrônha arÿm ngràn dja, ane.

²² Nhy m kam arkum,

—Gora ar tu amim Metÿndjwÿnh kamnhÿxkumrêx. ²³ Ba ar amã arê gar ama. Gorên me'ò krãnhwãmã kum, “On amikaban ngô jabatàn h mÿjakam môn tÿm”, ane. Ne ren òkre kadjwÿnhbê amim,

“Kon, birãm dja ipêx, kon”, anhÿr kêt ne tu kadjy amim kamnhÿxkumrêx ne ren amim, “Be, mrãmri dja ikabên kôt ã imã o ane”, ane. Kute ren ã amim anhÿrkam ren krãnh mrãmri ã amijo ane. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx.

²⁴ Kam aje mÿjja kunÿo Metÿndjwÿnhmã adjã'wÿrja dja gar tu kadjy amim kamnhÿxkumrêx nhy m arÿm ar akabên kôt ã ar amã o ane. ²⁵ Ga kam ar aje Metÿndjwÿnhmã adjã'wÿro adjãmkam amimaro dja. Me'òkam angyrk jabej amimaro dja. Godja gar me'òkam angyrk jabej on kam angyrk wãnh kum anhiren kam angyrk kêt. Dja gar kam angyrk kêt nhy m kãjkwakam ar Abãmdjwÿ arÿm ar gadjwÿ ar ajaxwe maro aknon ar akam ngyrk kêt. ²⁶ Be, godja gar me'ò, axwe'ò mar rã'ã jabej ne kam angyrk rã'ã jabej nhy m ar Abãmdjwÿ ar ajaxwe mar rã'ãn ar akam ngyrk rã'ã ne. Nãm ã Jeju kôt ba djwÿnhmã ane.

Me kute rax jabej Jeju kukjêr.

Mat 21.23; Ruk 20.1

²⁷ Nhy m ar tèn kam Djeruxarêkam bôx. Nhy m kam Jeju ajte Metÿndjwÿnh nhô kikretikam bôx ne kam ar mrã. Nhy m me rÿnh arÿm 'ÿr bôx. Me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhô bènjadjwÿrmẽ Môjdjê kukràdjã mar djwÿnhmẽ me bêngêtmẽ ne me 'ÿr bôx. ²⁸ 'ÿr bôx ne amÿja'ã kute kikreti kurÿm me anorja jabej kukij ne kum,

—Mÿj me'ô kabênkôt ne ga ar ã meo anhÿro aba? Mÿj me'ô ne amã me'ã karô ga kam amũ ô'ã bôm ar me rênho aba? ane.

²⁹ NhyM Jeju memã kum,

—Badjwÿ dja ba mÿjja jabej me akukja. Me akumrêx dja ga me imã arê. Ba kam arÿm badjwÿ ije mÿj me'ô kabênkôt ar me anoro ibaja me amã arê. ³⁰ Djuão kute ngômã me angjênhja djãm me kabên kôt ne arík ar ngômã me angjênho ba? Nãr djãm Metîndjwÿnh kabênkôt? Goja imã arê, ane.

³¹ NhyM kam me abenkam kangan abenmã kum,

—Je mÿj dja gwaj kum nê? Dja gwaj kum “Metîndjwÿnh kabênkôt”, ane nhyM kam gwaj bamã kabên 'ô jarên gwaj bamã, “Bir be, mÿkam ne ga me amim Djuão kabênja mar kêt ne?” ane.

³² Nãr dja gwaj kum, “Me kabên kôt ne tu arík ar ngômã me angjênho ba”, ane nhyM kam me krãptĩ ren o ngyk ne kum gwaj bakurê gwaj ren kam bamã me uma ne. Me kâtãm ja ne me arÿm Djuão kabên man kum kĩnh ne, ne o Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarên djwÿnh ne. Dja gwaj kum ane nhyM me arÿm o ngyk ne.

³³ Nãm me ã abenmã anen kam Jejumã kum,

—Kon ne. Ar ije mar kêt. Mÿj me'ô kabênkôt Djuão kute ngômã me angjênhja ar ije kôt mar kêtê, ane.

NhyM kam memã kum,

—Bir be, dja ba badjwÿ me amã arênh kêt ne. Mÿj me'ô kabênkôt ije ar meo iba ja dja ba me amã arênh kêt ne, ane.

12

Pidjôo djuw mex djwÿnh jaxwe'ã ujarênh.

Mat 21.33; Ruk 20.9

¹ Ne kam memã apÿnh kukràdjã djãri'ã memã mÿjja jakren memã 'ã ajarênh memã kum,

—Be, me'ô arÿm amim pidjô kwÿ kren kadjy bu'ã keno kôkayro kum o ipôk ne. Ne kam pidjô janênh djãmã kren ipêx. Ne pidjô pumũnh djwÿnh ku'ê djã'ã par prêkti nhípêx. Ne kam me kwÿmã kum, “Gora me imã o djuw mex. Gora gê abatãnh ne ô ga amim kwÿo atom ne imã mũm kwÿo atom.” Nãm ã me kwÿmã ane. Mebê idjaer'ã ne Jeju pidjô jakren me rũnh'ã pidjôo djuw mex djwÿnh jakren Metîndjwÿnh'ã ô pidjôkô djwÿnh jakren kam arek memã 'ã ujarênhho djan memã kum,

—Ô pidjôkô djwÿnh ã me kwÿmã anen kam atemã pyka 'ômã tẽ. Ne kam kam wãnh ar ba. ² NhyM arÿm pidjôja tuk ne kumex. NhyM kam ô pidjôkô djwÿnhja arÿm 'ã mytyrwÿ jakren kam 'ÿr ô àpênh jano. Kute memã arênh nhyM me kute kum pidjô kwÿo atom ne kute kôt anor kadjy ne 'ÿr ano. ³ NhyM kam 'ÿr tẽn bôx nhyM kam me kute pidjôo djuw mexja ate me'ôjao tÿm ne kaprêprê:k ne. NhyM mã akubyn 'ÿr ÿkam tẽn 'ÿr bôx. ⁴ NhyM ajte ô pidjôkô djwÿnhja pãnh 'ÿr me'ôjadjwÿ jano nhyM 'ÿr tẽn 'ÿr bôx nhyM me bĩn punun kum pijãm jadjãn ano. ⁵ NhyM kam ô pidjôkô djwÿnh 'ÿr ajte ô àpênh 'ô jano nhyM 'ÿr tẽn 'ÿr bôx. Tãmwãdjwÿ ne me tu kubĩ. NhyM kam aben totokmã me'ÿr ô àpênh krãptĩ jano nhyM me kwÿ titik ne kwÿ pa.

⁶ NhyM kra djwÿnh pydji, kum kra jabêja 'ã ne arÿm amim, “Godja ikra me'ÿr bôx nhyM me arÿm mar jabej”, ane. Ne arÿm me'ÿr ano nhyM me'ÿr bôx.

⁷ NhyM kam me abenmã kum,

—Be, kra ne wã. Gwaj on kubĩ. Tãmwã dja bãm kum mÿjja kunĩ ngã, ô nèkrêx kunĩ kanga, ane. Gwaj on tãmwã bĩn kam amim ô nèkrêx, ô mÿjja, ô pidjôja kunĩo aminhõ, ane. ⁸ Ne kam o tÿm ne kubĩn arÿm pidjôkô kurũm bôm kumê.

⁹ Be, mỳj gédja ò pidjòkò djwỳnhja me ja on? Bir, dja me'ỳr tèn me'ỳr bòx ne me imex ne kam ò pidjòkòja atemã me ja'òmã kungã. Nãm ã Jeju me rűnhmã ane. Amijã ne ò pidjòkò djwỳnh kra jakren Metűndjwỳnh kukwakam kaběn jarěn djwỳnh'ã ne ò ãpěn jakre. ¹⁰ Nhyam kam Jeju ajte memã me kukãmãre kaběn jarěn memã kum,

—Amrėbė: ne me bakukãmãre memã Metűndjwỳnh kaběn jarěn memã kum,

“E kum kěn ja ne me kute kikreo ãm djwỳnhja kute kikremã armã te oműn kam bõm kumė.

Kěn ja ne arỳm kute kikremã o kajpar, kum o kajpar tỳxi.

¹¹ Bėnjadjwỳr djwỳnh ta ne ã kėno ane gu me oműn kam bamã mexkumrėx”.

Nãm ã me bakukãmãre memã anen arỳm 'ã pi'òk no'òk ne. Djãm me ajte oműnh ne mar kėt? Nãm Jeju ã me rűnhmã ane. Nãm amijã kěn jakre. Ne me rűnh'ã kikreo ãm djwỳnh jakre. Mrãmri ne me rűnh kute kikreo ãm djwỳnh pyrãk ne arỳm Jeju kanga. Me rűnh kute kanga'ã ne Jeju me rűnhmã ja jarė.

¹² Nhyam me amim,

—Be, gwaj bajã ne pidjòo djuw mex djwỳnhmė kikreo ãm djwỳnh jakre, ane. Ne bit kute o tỳmmã te 'ã amijakre. Me krãpti pymaje ne me te 'ã amijakren arỳm mã tė.

Xedjamã pi'òk kaprĩ nhõr'ã ujarėnh.

Mat 22.15; Ruk 20.20; Rõ 12.1

¹³ Ne kam Jeju'ỳr mebė pardjėu kwỳmė Erodji nhõ me ja kwỳ jano. Jeju bėnjadjwỳr'ã kaběn punu jabej ne me me ja jano. Godja bėnjadjwỳr'ã kaběn punu'õ jarė nhyam me arỳm bėnjadjwỳrmã arė. Kadjy ne me Jeju'ỳr bòx ne kum,

¹⁴ —Ujarėnh djwỳnh, ba me arỳm ama. Ga ne ga akaběn katãtkumrėx. Amã me rűnh pyma kėt. Me rűnhmė me kajgomė ne ga memã

akabėno aben pyrãk ne me imã Metűndjwỳnh kukrãdjã'ã adjujarėnh mexkumrėx. Me bėnjadjwỳr rűnh kunĩ nhõ bėnjadjwỳr raxbė Xedja. Mebė idjaer kute o me bajtemja. Djãm Metűndjwỳnh kukrãdjã kõt ne gu me baje bėnjadjwỳr Xedjamã pi'òk kaprĩ nhõrmã? Nār kon. Goja on ar imã arė. ¹⁵ Dja gu me kum kungã nār dja gu me kubė nė? Nãm me ã Jejumã ane.

Nhyam arỳm me 'ėxnhĩkõt tu me kuman memã kum,

—Nok ba ren me amã, “Metűndjwỳnh kaběn kupa'ã ne me kum õro ba”, ane ga me ren memã kum, “Be, Jeju axwekumrėx. Ga, kute bėnjadjwỳr raxbė Xedjabė pi'òk kaprĩ nė prãmja pumű”, ane. Amrė imã ngõnhponho pi'òk kaprĩo tė ba me amã omű, ane. ¹⁶ Nhyam me kum o tèn kungã nhyam arỳm memã kum,

—Mỳj me'õ ne 'ã karõja? Ne mỳj me'õ ne 'ã idji jėtja? ane.

Nhyam me kum,

—E kum be, Xedja nhõ, ane.

¹⁷ Nhyam Jeju memã kum,

—Bir be, õ pi'òk kaprĩ. Dja ga me kum angã nhyam be, Metűndjwỳnh nhõ mỳjjabit dja ga me Metűndjwỳnhmã angã, ane. Nãm memã ane nhyam me te kute kutã mỳjja'õ jarėnhmã kam no tyn dja. Ne kam arỳm kum kãx ne mã mõ.

Me tyk akubyn tĩn mỳr jabej me Jejumã kaběn.

Mat 22.23; Ruk 20.27; Tex k 4.16; Ap 20.4

¹⁸ Nhyam kam mebė xadjudjėu kwỳ'ỳr bòx. Mebė xadjudjėu ne me arĩk memã kum,

—Be, me tyk akubyn tĩn prãm kėtumrėx, anhyr ar o ba. Me ja ne me 'ỳr bòx ne kukij ne kum,

¹⁹ —Ujarėnh djwỳnh, me bakukãmãre Mõjdjė ne amrėbė: me bamã,

“Godja me’ô prô’ÿr môn kra kêt rã’ân tyk jabej mÿj dja me nê?

Bir, dja kamymê ar aben djâkam ikwãja’ô ’ÿr mō. Ne kam kum kra djin kukrij nhym abatàn ne.

Me kute ’ã abenmã kum, ‘Be, kamy tyk kra ne wã’, anhÿr ne kute kamy tyk mar tÿx rã’ã kadjy.”

Nãm ã me bakukãmãre Môjdjê me bamã ane. Nãm mebê xadjudjêu ã Jejumã ane. ²⁰ Ne ajte kum,

—Be, kamybê 7 ne axikôt apôx. Nhym kutewaja prô’ÿr mō. Prô’ÿr môn kra kêt ne ty. ²¹ Nhym atãrija pãnh ’ÿr môn kam ajte ty. Nhym pãnh atãrija ’ÿr môn kam kra kêt rã’ân ajte ty. ²² Be, nãm ar ã o anhÿro tēm tãmtã: nhym arÿm kutapureja aro ino ren ’ÿr môn adjwÿnhdjwÿ ty, kra kêt ne ty. Nhym arÿm ar prôja arkôt ty, kra kêt rã’ân ty. ²³ Ar kubê 7 ne ar aben tokmã kamy prô’ÿr ba. Godja we ar kunÿ akubyn tÿn ne àbir jabej we àbirkam nhÿnh kamyja dja ’ÿr mō? ane. Me ta kute we me tyk akubyn tÿn kêt jarēnh mÿr jabej ne me ã Jejumã ane. Me kute o àpanh nhym binhikrēnh kadjy nàràm ne mebê xadjudjêu ã kum ane.

²⁴ Nhym Jeju arÿm memã kum,

—Me ajte Metÿndjwÿnh kabēn’ã pi’ôk no’ôk mar kêt ne me ajte Metÿndjwÿnh tÿ:xkumrēx mar kêt. Nã gãm me arÿk Metÿndjwÿnh kupa’ã memã ’ã ajarē. ²⁵ Be, me tyk ne akubyn tÿnkam djã ne me ajte abenwÿr ba? Kati, akubyn me tÿnkam ne me abenwÿr ba prãm kêt kumrēx. Kam dja me kute kàjkwakam kadjy mrãnh djwÿnh pyrãk. ²⁶ Be, mrãmri me tyk akubyn tÿnkumrēx. Amrêbê: ne Metÿndjwÿnh me bakukãmãre Môjdjêmã kabēn jarē. Me tyk akubyn tÿn’ã kabēn jarē nhym ’ã pi’ôk no’ôk. Djãm me ajte pi’ôkkam

omÿnh kêt, akaôk pôk ne tu mex ne ãm’ã ujarēnhkam Metÿndjwÿnh kute kum,

“Tbê Abraãomê Idjakmê Djako ar ô Metÿndjwÿnh”, anhÿrja, djãm me ajte pi’ôkkam amim arēnh kêt?

Arÿm Abraão ar tyk ’ãtÿmkam ne Metÿndjwÿnh ã me bakukãmãremã ane. ²⁷ Bir be, ar tyk tÿmja Metÿndjwÿnhmã tÿn ne ar ba nÿj pumÿ. Djãm Metÿndjwÿnhbê me tyk nhô Metÿndjwÿnh? Kati. Metÿndjwÿnh ne me tÿn nhô Metÿndjwÿnh. Me tyk kunÿ ne me kum tÿn. Kam ne ba me amã, “Metÿndjwÿnh ne kubê me tÿn nhô Metÿndjwÿnh”, ane. Nã gãm me kupa’ã memã ’ã ajarē. Nãm Jeju ã mebê xadjudjêumã ane.

Me kute kukràdjã jabej Jeju kukjêr.

Mat 22.34; Ruk 10.25

²⁸ Jejumê mebê xadjudjêumê aktã kabēno aben japanho dja nhym Môjdjê kukràdjã mar djwÿnh’ô arÿm me’ÿr bôx. Ne Jeju katãt kute memã Metÿndjwÿnh kabēn jarēnhkôt arÿm kuman kam kukij ne kum,

—Metÿndjwÿnh kute katãt me kute amijo ba’ã memã karôkam kabēn jarēnhja kute aben nhitepã memã kabēn jarēnhja dja ga amim maro tē. Nhÿnh kabēnja’ô ne mexo kute kunÿ jakrenh? ane. ²⁹ Nhym kum,

—Be, Metÿndjwÿnh kabēn’ô kumrēx mexo kute kunÿ jakrenhja ba amã arē ga ama. Metÿndjwÿnh memã kum,

“Ë, mebê idjaer, gora ikabēn ma. Bēnjadjwÿr djwÿnh, kubê ne Metÿndjwÿnh. Bēnjadjwÿr djwÿnh pydjì.

³⁰ Me anhô Bēnjadjwÿr djwÿnh, me Atÿndjwÿnh dja ga me amã kÿnh, amã abêo katãt me kunÿ, mÿjja kunÿ jakre.

Djām ajajkwaobit amā Metīndjwýnh jabêmā? Kati. Ajamak, akadjwýnhbê, akukràdjà kunĩo dja ga me amā abê:.”

Nām ā Metīndjwýnh memā ane. Be, tām ne ja. Metīndjwýnh kabên'õ kumrêx mexo kute kabên kunĩ jakrenh ne ja. ³¹ Ne kam atāri Metīndjwýnh ajte memā kum,

“Me amā amibu'ā me ja jabê. Kute mrāmri ne ga me amā amijabêja pyrāk dja ga me ā amā amibu'ā me ja jabêo ane.”

Nām ā Metīndjwýnh memā ane. Atemā kabên'õ mexo kute ja jakrenh kêt. Nām ā Jeju kum ane.

³² Nhyam Mōjdjê kukràdjà mar djwýnh kum,

—Ujarênh djwýnh, kôt ne ga arê. Mrāmri Metīndjwýnh pydjibit. Atemā'õ kêt kumrêx. ³³ Dja me kum kīnh, kum abêo katāt me kunĩ, mýjja kunĩ jakre. Djām ajkwaobit kum Metīndjwýnh jabêmā? Kati. Amak, kadjwýnhbê, kukràdjà kunĩo dja me kum abê:. Ne kum amibu'ā me ja jabê. Kute mrāmri ne me kum amijabêja pyrāk dja me ā kum amibu'ā me ja jabêo ane. Akabên ja ne mexo Mōjdjê kabên kunĩ jakre. Dja me Metīndjwýnh kabênja man kôt ar amijo ban arým mexkumrêx nhyam me kute Metīndjwýnhmā mry bōrja mexo me tēp kêt kumrêx. Me kute kum apýnh mýjja nhōr kunĩja mexo me tēp kêt kumrêx. Nām ā Mōjdjê kukràdjà mar djwýnhja Jejumā ane.

³⁴ Nhyam kam ôkre kadjwýnhbê amim,

—Be, tām wā ne ikabên kôt kabên mexkumrêx, ane. Ne kum,

—Be, Metīndjwýnh kute amim apytār ne ar ajo ba 'yr, ane. Nhyam me ajte ijukri Jeju kukjêr kêt. Kabên mex pymaje ne ajte kukjêr kêt.

Kritubê mýj me'õ tām djwý jabej kute me kukjêr.

Mat 22.41; Ruk 20.41

³⁵ Nhyam kam Jeju ajte Metīndjwýnh nhō kikretikam tēn bōx ne memā Metīndjwýnh kukràdjà'ā ujarêho djan kam memā kum,

—Be, Mōjdjê kukràdjà mar djwýnh ne me memā kum, “Kritubê ne Dawi tām djwý”, anhýr ar o ba. Be, djām Kritubê Dawi tām djwý bit? Kati, kubê ne Dawi nhō Bēnjadjwýrdjwý, ane. ³⁶ Ne kam memā me kukāmāre Dawi kabên jarēn memā kum,

—Be ga, me bakukāmāre Dawi ta kute memā 'ā ujarēnhja pumū. Metīndjwýnh Karō kukwakam kute memā Kritu'ā ujarēnhja pumū. Nām memā kum,

“Inhō Bēnjadjwýrmā ne Bēnjadjwýr djwýnh kabên ne kum,

'Amrê idjubōk'ānh nhý, Abēnjadjwýr raxkam idjubōk'ānh nhý.

Ikam ama ba amrê awýr akurê djwýnho mō ga me kwýo apardjan me kwý nhimex.’

Nām ā Metīndjwýnh inhō Bēnjadjwýrmā ane”, ane.

Bir be ga, Dawi kute kum “Abēnjadjwýr rax”, anhýrja pumū.

³⁷ Mýkam ne me 'ā Dawi tām djwý kajgo jarê? Djā nām o tām djwý kajgo? Kati, Dawi ta ne kute o õ Bēnjadjwýr rax. Nām Jeju ā memā ane nhyam me krāptitija kum kabên kī:nhkumrêx ne.

³⁸ Nhyam arek memā ujarêho dja:n memā kum,

—Gora me aminêje me omū. Aminêje Mōjdjê kukràdjà mar djwýnhwā pumū. Be, me ja ne me kute amibên kadjy kute kubêkà jabjêtibit jangjênh prām kumrêx. Ne ajte me krāpti nhipōkri kute memā amibên nhyam me kute memā rūnh jarēnh ne kute memā kum, “Bēnjadjwýr, djām ga, djām ga”? anhýrja. Ja ne me kum kīnhkumrêx.

³⁹ Ne mebê idjaer bikprōnh djākam nār me krāpti ākuro krīkam ne memā wan krī prām kumrêx. Me kute amibên kadjy ne me me rūnh

krî djâkam krî prâmkumrêx. Kwârîk wânh gar me kudjwa kêt. ⁴⁰ Nâm me me 'uwtî krâo apan mebê mỳjja kunîo akî ne kam ajkwaobit Metîndjwýnhmâ kabên rûnh ne, ne kum kabên 'ijabjêo ku'ê. Nâm me 'êx ne amijo mex ne kum kabên. Be kati, me axwekumrêx. Kam gêdja Metîndjwýnh me kurâm memâ pân̄h rax jarên prîne me kurâm meo ajkê. Nâm â Jeju memâ ane.

Me'ô 'uwtî kute ô pi'ók kaprî ngrîre nhôr.

Ruk 21.1

⁴¹ Nhyam kam me kwý itepato môn bôx. Me kute amikutâ Metîndjwýnhmâ pi'ók kaprî kwý nhôr kadjy ne me mō. Nhyam Jeju arým tēn pi'ók kaprî nhôr djâ kôn̄h nhýn me omûnho nhý. Me ô nêkrêx rûnh krâptî ne me aben totokmâ kam pi'ók kaprî rûnh ne kurê. ⁴² Nhyam kam me'ô nija 'uwtî kubê mjên tyk nhyam ô mỳjja kêtja ngôn̄hponhreo pi'ók kaprîo amân̄hkrut ne kubyn o tēn kam kumê. Ngôn̄hponhreja ne abenâ rēnhkam kubê pi'ók kaprî 'ô pydji, ngrî:re.

⁴³ Nhyam kam Jeju amiwýr kôt ba djwýnh ar ku'uw nhyam ar 'ýr bôx. Nhyam arkum,

—Ba ar amâ arê, me'ô 'uwtî ja ne ô mỳjja kêt ne tu me kurâm ô pi'ók kaprî raxo tēn Metîndjwýnhmâ kungâ. Me kunî kurâm pi'ók kaprî raxo tēn kum kungâ. ⁴⁴ Me ja ne me ô pi'ók kaprî kumex ne kam 'â kâtâm ne kumex. Ne kam 'â kâtâmja Metîndjwýnhmâ kungâ. Nhyam be, me'ô nija ne ô pi'ók kaprî kêtê, pi'ók kaprî ngrîre ne tu kum kunî ngâ. O kute amikadjy mỳjja byr ne krên ne tîn kadjy Metîndjwýnhmâ kunî ngâ. Kum 'ô nôr kêtê. Kam ne ba me amâ,

—Nâm me kurâm pi'ók kaprî rax ne kum kungâ. Mrâmri ne ba ar amâ arê. Nâm â Jeju kôt ba djwýnh arkum ane.

13

Akubyn bôx kukâm mỳjja apôx'â ujarênh.

Mat 24.1; Ruk 21.5

¹ Ne kam Metîndjwýnh nhô kikreti kurûm kato. Nhyam kôt ba djwýnh'ô kum,

—Ê, Ujarênh djwýnh ga, kēntio me kute kikreti kwý nhîpêxja pumû. Kēnmê kikre â ti:re ane, ane.

² Nhyam Jeju arým arkum,

—Be, ar kikretija pumû. Dja î me kurê djwýnh prîne kikreti ngrân kēn aben nhîby ikwâ kunî nhîkô rê. Nhyam kam kēn'ô aben nhîby nôr kêtumrêx, ane. ³ Nhyam kam ar tē:n kam krân̄hbê Oriwêre'â wabi. Nhyam Jeju arým amybým Metîndjwýnh nhô kikreti kôn̄h nhý. Nhyam Pedrumê Xijagamê Djuâomê Ængre ar me kâxâ kukij ne kum,

⁴ —Ê, ar imâ kikreti ngrân̄h'â ajarê. Nhýnh amex 'ôkam dja me bakurê djwýnh me bawýr bôx ne kikreti ngrân̄h am djâ kapô? Mýj gêdja kukâm apôx? Dja bar omûn kam kôt ô akatimâ ikaton ô akati ma.

⁵ Nhyam kam Jeju arkum apýnh mỳjja kukâm apôxmâ arkum 'â ajarên arkum,

—Gora ar amijâ ano tỳx gê me'ô ar amâ 'êx ne ar anoo biknor ne Metîndjwýnhbê ar ajo akêx kêt.

⁶ Be, me krâptî dja î aben totokmâ me'ýr bôx ne arým amijo 'êx. Amijo 'êx ne arým amijâ imê. Amijâ imēn arým memâ kum, “Me anhô Bēnjadjwýrbê kumkati kadjy ne Metîndjwýnh ijano ba tēn bôx. Ba ibê Kritu”, ane. Ne kam arým me krâptî noo aknon Metîndjwýnhbê meo akêx.

⁷ Be, kam dja gar me kute abenwýr prôt man amybým me kute abenwýr prôt jarênh ma. Kwârîk wânh kam ar atîn prâm kêt. Ba ne ba kukâm ar amâ 'â ajarê gar arým ama. Ja kumrêx gêdja me â o anhyro tē. Kraxje kute inomâ mēnh kêt, kute 'ýr o tēm rã'â.

⁸ Nà, apÿnh me ba djari gédja me abenwÿr prôt ne aben nhimexo ba. Nym apÿnh bënjadjwÿr rÿnh nhô me dja me abeno kurê djwÿnh ne aben nhimexo ba. Apÿnh pyka djari gédja kam pyka terte:t ne. Nym prãmdjwÿ me kwÿ nhimex. Be, me tokry krax ne ja. Ga, me nire kra àja pumû. Adjÿm. Dja kra à:n kam arÿm à ra:x ne. Me adjwÿnhdjwÿ dja me tokry mō:n kam arÿm tokry ra:x ne. Be, me tokry krax ne ja.

⁹ Be, ar ga dja gar ajaxwe kêt kadjy amijãno dja. Dja me apÿnh me rÿnhmã ar akangan me bikprônh djãkam ar atitik ne. Ar aje ijã adjujarênh ar abakam dja me apÿnh me bënjadjwÿr rÿnhmê me bënjadjwÿr kry'ÿr ar ajo mō. Ar ajo mō gar me kabem aku'ê. Memã ijã adjujarênh nym me kute mar kadjy me kabem aku'ê. ¹⁰ Nym be, me kute amim imar dja me apÿnh me ba djã kunîkôt ijã ujarênh ny jarênh kumrêx.

¹¹ Dja me ar ajo rôrôk ne kute memã ar akukjêr kadjy me rÿnhmã ar akanga. Kwãrik wãnh gar kam amikukãm akabên 'ô'ã karô kêt ne kwãrik wãnh amikukãm anhôkre kadjwÿnhbê amin, "Je tô mÿj gédja ba aminêje memã ikabên ja on"? anhÿr kêt. Be, me kute memã ar akukjêr majmã dja Metÿndjwÿnh Karô ta ar amã ar akabên mex jarê gar aman arÿm memã arê. Kute ar amã ar akabên jarênh ja dja gar memã arê. Djãm ar ga dja gar memã akabên jarê got? Katî. Karô ta dja memã kabên jarê.

¹² Nym mÿjja kunî pyka kôt amingrãnh kadjy dja me kute abeno ôbikwa djwÿnh abenmã àkrê. Me rÿnh kute me par kadjy dja me memã kamykanga. Dja bãm memã kra kanga. Dja kra kum nã nãr bãm kurên me rÿnhmã ar kanga. Me rÿnh kute ar par kadjy ar kanga. ¹³ Ikôt ar abikamênhkam dja me kunî kum ar akurê. Ne te kum

ar akurê gar ijã adjukanga kêt ne amã ikÿnh tÿx rã'ã ba arÿm ar apytã. Dja me kunî kute aminhinomã amimênh nhô akati bôx gar amã ikÿnh tÿx rã'ã ba arÿm ar apytã. Nãm ã Jeju arkum ane.

¹⁴ Ne kam ajte arkum,

—Be, ar aje ajbir imã, "Ar imã kikreti ngrãnh'ã ajarê", anhÿrja ba ar amã arê gar ama. Dja mÿjja amingrãnh 'ÿr nym kam arÿm mÿjja punutija dja. Metÿndjwÿnh nhô kikretikam dja. Djãm mÿjja punuti Metÿndjwÿnh nhô kikretikam ãnkam mex got? Dja kam dja gar arÿm omû. Mÿjja punuti djô'ã dja me mÿjja kunî ajkên kungrà. Me bakukãmãre Danijeu ne amrêbê: 'ã ajarê. Metÿndjwÿnh kukwakam memã 'ã ajarê. Danijeu ne arÿm memã mÿjja punuti ja'ã ajarênh 'ã pi'ók no'ók. Dja gar pi'ók no'ókwã pumûn kam mÿjja punuti pumûn kam kôt ama. Kam gédja Djeruxarê bu'ã pyka ja nhidjibê Djudêjakam me ja amijã maje krãnh'ÿr prôt ne.

¹⁵ Gédja me'ô kikre nhimôk po'ã ãm jabej kwãrik wãnh akubyn ùrkwãmã nèkrêx'ÿr àr ne byr ne o tēm kêt.

¹⁶ Gê purkam ar ba jabej tu umaje prôt. Kwãrik wãnh kute kubêkã jamÿnhmã 'ÿr akêx kêt. Dja tu me ãm kamã amû prôt.

¹⁷ Watî:re, akati wãkam me tujarômê me kra karã dja me tokry:. Me mÿjja punuti pymaje prôt ne kam arÿm tokry:. ¹⁸ Dja gar Metÿndjwÿnhmã amijo a'uw gê na raxkam umaje ar aprôt kêtã.

¹⁹ Be, dja me kam tokry kume:xi. Akubyn amijo tēn mÿjja kunîmo krax djã'ÿr amijo bôx ne ama. Me akukãmãre aben kukãm tokrykôt dja gar me maro tē. Dja gar me tokry tūm maro tē:n amiwÿr me tokry maro bôx. Ga, me tokry kume:xja pumû. Be, amrê mÿjja punuti nhô akati bôxkam dja me tokry katãt me tokry tūm wã

kunî jakre. Ne amrê me'ã akati mörkam me tokryo nydjwý dja me tokryo mýjja punuti'ã me tokryja têp kêtumrêx. ²⁰ Metîndjwýnh ren tokry'ã akati kwý ngri kêt nhyim me'õ ren tîn kêtumrêx. Be, Metîndjwýnh kute amim õ me ja'ã karõ ne kute amijo me utârja kadjy dja arým 'ã akati wã kwý ngri.

²¹ Godja me'õ 'êx ne ar amã, “Ota, jakam arým Kritu bõx ne nhý. Arým ne Metîndjwýnh 'ã me õ Bënjadjwýrbê kumkati mē nhyim jakam arým memã nhý”, anhýr jabej. Nâr me'õ ajte 'êx ne ar amã, “Ota, jakam arým Kritu bõx ne nhý. Arým ne Metîndjwýnh 'ã me õ Bënjadjwýrbê kumkati mē nhyim jakam arým memã nhý”, anhýr jabej. Djãm ar aje me ja marmã? Kati, kwârîk wãnh amim me ja mar kêt.

²² Be, apýnh me ta kute amijo Kritu pyrãk dja me amijo amirît ne. Nhyim amũ me jadjwý amijo amirît ne 'êx ne memã kum, “Ba ne ba Metîndjwýnh kukwakam me amã idjujarênh iba”, anhýro ba. Dja me me aêrbê mýjja pumũnh kêt kwý nhîpêx, kute me noo biknor nhyim me kute me'ã abenmã kum, “Mrãmri ne djãm Metîndjwýnh kukwakam me kabênkumrêx”, anhýr kadjy. Godja me o me noo biknor ne Metîndjwýnhbê meo akêx jabej. Metîndjwýnh kute amrêbê amijo me utârja kubê meo akêx ne kute meo ba jabej. Me 'êxnhî no týxo kute me akrenh jabej, godja kubê me kwýo akêx ne meo ba jabej. ²³ Be, ar ga dja gar amijã ano týx ne. Ba ne ba mýjja apõx kêttri kukãm ar amã arê gar arým ama. Nãm ã Jeju arkum ane.

²⁴ Ne kam ajte arkum,

—Nhyim me tokryo ku'êwã'ã akati apêxkam dja mýjja rũnh apõx. “Nhyim myt amijo akamãt kô tyk nhyim mytyrwý irã kêt.

²⁵ Nhyim kanhêti kãjkwa kurũm rõrõk nhyim kãjkwakam apýnh mýjja tý:x amingrêk ne.”

²⁶ Ba kam ije amijo inhî dja ba arým prîne itý:x ne prîne imextire ne ipyma:. Ne kam kakrãkõt bõx nhyim me kunî: arým ibõxkõt ipumũ. ²⁷ Ba kam ikadjy mrãnh djwýnh jano nhyim me arým inhõ me ja o atom. Ije amijo me utârja kunõ atom. Dja me kwý kãjkwa krax'ãm mõn meo atomo mõ. Nhyim me kwý kãjkwa 'ênhõt'ãm mõn meo atomo mõ. Nhyim me kwý aktã kãjkwa nhirê'ãm mõn meo atomo mõ. Dja me apýnh pyka kunîkõt inhõ me ja kunî:o atom. Ba ne ba kukãm ar amã 'ã ajarê. Gora abej ajkam ama.

²⁸ Be, akubyn ibõx djã nhõ akatija'ã ne ba ije pidjõbê pigêre jakremã. Gora ije 'ã mýjja jakreja ma. Ba ar amã arê gar ama. Dja pidjõ pakã nokã tukam 'õ nhingrã kadjy arým ingrã apõx gar kam arým amexmã kamnhîx nhyim kam arým amex. ²⁹ Bir be, gêdja ba ije ar amã mýjja jarênhja ã apõx mör ane gar kam arým ijabej rît ne ijabej ajkam ama. Akubyn ibõx djã arým 'ýr. Ýr dja mýjja apõxja. Amex kutã gêdja pi'õ ingrã. Nhyim be, ibõx kutã gêdja mýjja pymatija apõx mõ.

³⁰ Nã, mrãmri ne ba ar amã kõt arê. Me akamingrãnyre ja gêdja gar atyk par kêttri mýjja ja kunî apõx. Mrãmri ne ba ar amã arê. ³¹ Ikabên kajgo kêtumrêx. Gêdja pykamê kãjkwa ï apêx. Nhyim be, ba ikabên gêdja 'õ biknor kêtumrêx. Mrãmri gêdja ba ije mýjja jarênh ja kunî apõx nhyim me omũ, ane.

*Me kute bõx djã nhõ myt mar kêt.
Mat 24.36; Ruk 12.37; Tex k 5.2*

³² Ne kam ajte arkum,

—Be, ba akubyn ibõx djã nhõ akati nâr myt djãm me'õ kute mar? Kati, me'õ kute mar kêtumrêx. Kãjkwakam kadjy mrãnh

djwýnhdjwý kute mar kêt. Ibãmbit ne kute mar. ³³ Dja gar ajaxwebê amijãno djan arek ijabej ajkam ama ne Metĩndjwýnhmã amijo a'wý. Mýkam? Bir, ar aje akubyn ibôx djã'ã myt mar kêt kam. ³⁴ Ar aje akubyn ibôx djãkam myt mar kêt kute ô kikre djwýnh nhõ àpênh pyrãk. Ba ar amã arê gar ama. Be, ô kikre djwýnh ne arým kurüm anhýr bê tẽmmã. Ne kam ô àpênhmã kikre'ã karõn arkum apýnh àpênh djã'ã karõ. Ne kre nêje ku'ê djwýnhmã kum, "Gora arek ijabej ajkam ama", ane. Ne kam arým mã tẽ.

³⁵ Kam dja gar gadjwý arek ijabej ajkam ama. Ba ne ba ije ô kikre djwýnh pyrãk. Ar aje ibôx'ã myt mar kêt. Godja ba parakam ibôx jabej nãr akamãt kô ipôkri ibôx jabej nãr ôkrên'ãnh kãrkam ibôx jabej nãr kryrãm ibôx jabej. ³⁶ Ar arek ijabej ajkam ama. Dja gar ate akrã ba ar ajaêrbê bôx gar ajmã nẽ. ³⁷ Ar amã ne ba arým ibôx djã'ã karõ. Jakam ne ba me kunĩmã 'ã karõ. Me arek ijabej ajkam ama. Nãm ã Jeju me kukãm mýjja apôx'ã arkum ane.

14

Me'õ nire kute Jeju nhimõkkam kangõ runh.

Mat 26.6; Dju r 12.1

¹ Be, Metĩndjwýnh me irõbê mrãnh nhõ akati nêje arým akati pydji. Kam ne mebê idjaer kunĩ amex kunĩkõt aben pydji. Amrêbê: Metĩndjwýnh me kukãmãre nhirõbê mrãnh nhym me kute aben kajmã'ã mar kadjy ne me aben pydji. Kamãdjwý ne me kute djwýponhrebít kur. Metĩndjwýnh me irõbê mrãnh nhõ akati nêje akati pydji nhym me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ Mõjdjê kukradjã mar djwýnhmẽ arým abenmã kum,

—Mýj godja gwaj baje me krãptĩ kãxã Jejuo batým ne bĩnmã on? ane. ² Ne ajte abenmã kum,

—Kwãrĩk wãnh gwaj me kute aben pydji djã nhõ akatikam o batým kêt. Gwaj ren o ane nhym me krãptĩ ren o ngryk ne ren kangao kumex, ane. Metĩndjwýnh me irõbê mrãnh nhõ akatikam me krãptĩ bõxja ne me kuman ã Jeju'ã abenmã ane.

³ Be, krĩ ngrirebê Betanhakam ne Jeju nhý. Kamã ne me'õ ã kajêkam tẽ arým mex. Idjibê ne Ximão. Úrkwãkam ne Jeju ô kwý krẽno nhý. Ô kwý krẽno nhý: nhym me'õ ni arým 'ýr tẽn 'ýr bõx. Nãm 'ýr kẽn jakareo ngõnh byno tẽ. Ngõnhkam ne me kudjý djã kangõo ipu. Idjibê ne nadu. Nãm me prĩne ipêx mex nhym pãnh raxkumrêx. Nãm o tẽn o bõx ne 'ã kutan arým Jeju nhimõkkam kapĩ.

⁴ Nhym bu'ã me ku'ê kwý kõt nokã nhãn abenmã kum,

—Je tô mýkam ne arým me kudjý djão ajkê? ⁵ Gwaj ren pi'õk kaprĩ kadjy ren memã kungã ne ren pãnh pi'õk kaprĩ rax ne ren kuby. Ren 'ã akrekam pãnhõ denarju kubê 300 jakre. Gwaj ren pi'õk kaprĩ rax byn ren me ô mýjja kêt mã kungrà. Mýkam ne arým o ajkê? ane.

⁶ Nãm ar anen nijamã akij. Nhym Jeju arým tu ar kabẽn man arkum,

—Kwãrĩk wãnh rã'ã. Mýkam ne gar kum kaprĩ jadjã? Djãm kute ijã kapĩnkam punu got? Kati, mexkumrêx. ⁷ Be, akati kunĩkõt ne ar abu'ã me ô mýjja kêt ar ba rã'ã. Ar aje memã mýjja nhõr prãm tu memã angã. Nhym djãm arek gwaj baro'ã ar baba rã'ãmã? Ba ar amã arê gar ama. ⁸ Dja ba ty nhym me arým ijadjã. Me kute ijadjãrmã ne nija kuma. Kuman arým kum ikaprĩn ijã me kudjý djã kapĩ. Nãm te kute mýjja mexo kute imex pyrãk ne kute imã õrmãn arým tu ijã me kudjý djã kapĩ. ⁹ Ba ar amã arê gar

ama. Dja me kàj bê pyka kunikôt mā memā ijā ujarēnh ny jarēn mā nijadjwý 'ā ajarē. Kute ijā me kudjý djā kapīn'ā ajarē. Gêdja me kam aben djô'ā nija mar rā'ā ne. Mrāmri ne ba ar amā arēnhkumrēx. Nām ā Jeju arkum ane.

¹⁰ Nhyam kam Djuda Ikadji, Jejukôt ba djwýnhbê 12 'ô ne me kadjý Metīndjwýnh mar djwýnh nhô bēnjadjwýr ar'ýr tē. Kute arkum Jeju kanga kadjý ne tē. ¹¹ Ar'ýr tēn ar'ýr bôx ne arkum,

—Arým ba ije ar amā Jeju kangamā. Nām ā arkum ane nhyam ar kuman arým Kīnhkumrēx ne. Ne arým kum kabēn jarēnh māmđjin kum,

—Dja ga ā Jejuo ane bar kam arým amā pānh pi'ók kaprī ngā, ane. Nhyam kam amim,

—Mýj dja ba ije arkum Jeju kanga kadjý on? Nām ā Djuda amim anhyro ba.

*Ar kute ro'ā ô kwý krēno ino rer.
Mat 26.17; Ruk 22.7*

¹² Nhyam kam mebê idjaer kukrādjakôt me kute djwýponhbit kur nhô akati arým kutewa. Kam ne me apýnh ūrkwākam Metīndjwýnhmā mrykī'átomti pan kuku. Amrēbê: Metīndjwýnh me irôbê mrānhja ne me kute kôt mar kadjý ā o ane. Nhyam kôt ba djwýnh ar Jejumā kum,

—Metīndjwýnh me irôbê mrānh nhô akatikam gwaj banhô kwý krēn kadjý jām dja bar tēn ar akutēp gwaj banhô kwý krēn djā jadjwýr mex? ane. ¹³ Nhyam arým kôt ba djwýnh amānhkrutmā 'ā karōn arkum,

—Dja gar krīraxkam tē. Nhyam arým me'ô ngyo ngōnhkam ngô mýn o tē gar omū. ¹⁴ Nhyam arým kikremā wadjā gar kôt tēn wadjā. Wadjān ô kikre djwýnhmā kum, “Ujarēnh djwýnh ne amā kabēn ne amā, ‘Bamē ikôt ba djwýnhmē ne bar inhô kwý krēnmā. Nār kadjý

inhô kumoka'ê? Aje me bôx nymā kumoka'ê jarēnhja, nār? Dja bar Metīndjwýnh me irôbê mrānh nhô akati mar kadjý mrykī'átomti krē.’ Nām ā Bēnjadjwýr amā ane”, ane. Be, dja gar ā ô kikre djwýnhmā ane. ¹⁵ Nhyam kam kôjrūm kumoka'ê jabatānh'ýr ar ajo tēn ar amā akre. Kam ne gwaj bakutēp mýjja kunī nōr pro. Dja gar kam ikutēp gwaj banhô kwý krēn djā jadjwýr mex. Nām ā Jeju arkum 'ā karōo ane.

¹⁶ Nhyam kam kôt ba djwýnh 'ýr tē. Ne Jeju kute arkum kabēn kôt arým mýjja kunīmā katon arým kam mrykī'átomti gan ô kwý krēn djā jadjwýr mex.

¹⁷ Nhyam arým ar'ā para nhyam Jejumē Ar kubê 12 ro'ā kikre'ýr tēn 'ýr bôx. ¹⁸ Ne kam arým nhý. Ākuro nhý nhyam kam Jeju arkum,

—Ar ajô ikôt adjākuro anhyrja dja ga ikurê djwýnhmā ikanga. Mrāmri ne ba ar amā arēnhkumrēx, ane.

¹⁹ Nhyam kam ar arým kaprīren apýnh ar ĩ djāri aben totokmā kum, —Djām ba? Djām ba? ane.

²⁰ Nhyam arým arkum, —Be, ar abê 12ja 'ô, aje ikôt ngōnhkrātikam mry kangômā djwý jadjāro anhyrja'ô dja ga memā ikanga. ²¹ Be, ba ije amijo inhī ne amrēbê me bakukāmāre ijā Metīndjwýnh kabēn no'ók nhyam pi'ókkam me kute ijo anhyrmā arēnh kôt ne me arým jakam ar ā ijo anhyro ba. Nhyam be, kute ikurê djwýnhmā ikanga djwýnhja dja ĩ kute memā ikanga pānh tokry rax ne. Ý, watī:re. Tāmja ne ren rwýk kēt ne. Nām ā Jeju arkum ane. ²² Nhyam ar ākuro nhý: nhyam Jeju arým djwý'ô byn kam o Metīndjwýnhmā mextire jarē. Kum mextire jarēn arým kokij ne apýnh arkum kungā. Ne kam aminhī'ā djwý jakren arkum,

—Inhī ne ja. Ar abyn krē, ane.

²³ Ne kam ngōnhkrākam pidjô kangôjadjwý byn kam o

Metĩndjwýnhmã mextire jarēn arukum kungã. Nhyam ar kunĩ o ikõ.
 24 Nhyam kam amikamrõ'ã pidjõ kangõ jakren arukum,

—Ikamrõ ne ja. Me krãptĩ kadjy dja ikamrõ prõt. Metĩndjwýnh ne arým ikamrõ prõt'ã memã kabēn ny jarēnh mãmđji, ane.* 25 Ba ar amã arē gar ama. Ije pidjõ kangõ ikõmo krã'yr ne ja. Metĩndjwýnh kute amim õ me ja kunĩ pytār ne kute meo bakambit dja ba pidjõ kangõ nyo ikõ. Mrãmri ne ba ar amã arēnhkumrēx. Nãm ã Jeju arukum ane.

26 Nhyam kam ar ngre. Ngren arým o ino re. Ngrero ino ren arým amũ krãnhbē Oriwēre'yr mō.

*Pedru 'êx kukãm kute kum arēnh.
 Mat 26.31; Ruk 22.31; Djur 13.37*

27 'Yr mō: nhyam Jeju arukum,

—Be, akamãtja tãmkam dja me ijo ajkē gar me umaje aprõt ne ajmã. Amrēbē: ne me bakukãmãre ar aprõt ne ar abimãnh'ã ajarē. Metĩndjwýnh kukwakam ne me ar ajã ajarēn memã kum,

“Be, dja ba mrykĩ'ãtomtio ba djwýnh titik nhyam mry umaje prõt ne ajmã.”

Nãm me ã ar ajã ujarēnho anen arým 'ã pi'ók no'ók ne. Be, akamãtja tãmkam dja gar me umaje aprõt ne ajmã. Me bakukãmãre kute ar ajã ujarēnh kõt dja gar aprõt ne ajmã.
 28 Nhyam kam me arým ibĩ. Ba ityk ne akubyn itĩnkam dja ba ar akukãm pykabē Garrējamã tē, ane.

29 Nhyam Pedru kum,

—Godja ar kunĩ prõt ne bimãnh jabej ba dja ba arkõt iprõt ne imãt kēt ne, ane.

30 Nhyam Jeju kum,

—Kati, mrãmri dja ga arkõt aprõt. Ba amã arē ga ama. Akamãtja tãmkam õkrēn'ãnh kār kētri dja ga amijã maje ajēx pyđji,

nhyam arým kã. Ga kam ajte amijã maje ajēxo amãnhkrut ne ijã memã kum, “Kati, ije me'õwã pumũnh kētkumrēx”, ane. Nhyam ajte kã. Dja ga ã ijã memã ane. Mrãmri ne ba amã arēnhkumrēx. Nãm ã Jeju kum ane. 31 Nhyam Pedru kãj bē ajte kum,

—Gē me gu baro'ã gu babĩn jabej ba ije amijã maje ijēx prãm kētkumrēx, ane. Nhyam kam ar kunĩ ã kum ane.

*Pidjõkõkam Bãmmã amijo à'wýr.
 Mat 26.36; Ruk 22.40*

32 Ne kam mō:n kam Jeju kõt pidjõkõbē Djexema'yr bõx. Nhyam kam kõt ba djwýnhmã kum,

—Jakam dja gar ikutēp nhỹ. Ba 'yr Metĩndjwýnhmã amijo a'wý, ane. 33 Ne kam Pedrumē Xijagumē Djuão ar aprõn aro mō. Ne kam madjã kreti:n arým kaprĩ rax ne. 34 Ne kam arukum,

—Ikaprĩ:re. Arým ikaprĩ kute ibĩn 'yr. Jãnh mãn ar idjēje nhỹ gwaj baro'ã aminēje barĩto nhỹ, ane.

35 Ne kam amũ tē. Tēmo rãm ne ja ne tu mýrbē tým. Tým ne arým Metĩndjwýnhmã amijo a'uw. Kute tokry, kaprĩbē utār prãm jabej kum amijo a'uw. Tokry 'yr bõx kēt jabej kum amijo a'uw. 36 Ne kum,

—Djũnwã, djãm abē mýjja'õ bipdjur? Kati. Aje mýjja kunĩ nhĩpēx mar. Itokry, ikaprĩjabē ipytã. Nār kon, kwãrik wãnh rã'ã ba tu itokry. Djãm ba ne ba amimarkõt ar amijo iba? Kati, akabēnkõt ne ba ar amijo iba, ane.

37 Ne kam kãjmã djan ar amãnhkrut ne ikjēkētja'yr akēx ne tēn ar'yr bõx. Nhyam arek ar õto ikwã. Nhyam Pedrumã kum,

—Je, Ximão, djã nã gãm arek anhõto nõ? Kraxje kō 'iry kēt ne ga anhõto nõ, ane. 38 Ne ar kunĩmã kum,

* 14:24 Mrãmri ne Jeju kamrõ prõt nhyam Metĩndjwýnh arým 'ã memã kum, “Arým ne ikra tyn kamrõ prõt. Jakam dja me tu amim ikra markumrēx ba kam arým me axwe maro aknon mekam ingyryk kēt ne.” Nãm ã Metĩndjwýnh memã ane.

—Ar aminêje rîr ne Metîndjwÿnhmã amijo a'wÿ. Gêdja me te axwe'ã ar amã apné gar mekôt ajaxwe kêt. Ja kadjy dja gar kum amijo a'wÿ. Be, ar anhôkre kadjwÿnhbê ne gar amã ikabênja kÿnh. Nhyim be, ar aminêje arîtbê ne gar arerekren anhôtdjwa ne, ane.

³⁹ Ne kam ajte amũ tẽn Metîndjwÿnhmã amijo a'uw ne kute ôbê kum kabên jarênha kôt ajte kum tãm jarê. ⁴⁰ Ne kam ajte akubyn ar'ÿr akêx ne tẽn ar'ÿr bôx. Nhyim ar nokà bã mex ne. Ajte arek ôto ikwã. Rerek mex ne arek ôto ikwã nhyim ar tok nhyim ar te kute kum kabênmã umaro nhÿ.

⁴¹ Nhyim kam ajte amũ tẽn Metîndjwÿnhmã amijo a'uw. Kum amijo a'uw ne ajte ar'ÿr akêx ne ar'ÿr tẽn ar'ÿr bôx. Ne arkum,

—Je, djãm arek ar anhôto anihkwã rã'ãã, akôkam kôto anhîkwã? Aj, arÿm itokry djã iwÿr bôx 'ÿr. Ota, arÿm kute me axwemã ikangamã, ije amijo inhÿja ne kute memã ikangamã. ⁴² Kãjmã ar dja. Gwaj on me'ÿr. Ota, arÿm kute memã ikanga djwÿnh bôx, ane.

Me kute Jejuo tÿm.

Mat 26.47; Ruk 22.47; Dju r 18.3

⁴³ Ne kute arkum anhÿro ãm rã'ã nhyim Djuda arÿm 'ÿr bôx. Jeju kôt ba djwÿnhbê 12 'ô ne kubê Djuda. Nãm 'ÿr bôx nhyim me krãptÿ me:x ne kôt môn 'ÿr bôx. Nãm me kãxdjwa kajgomê kô jamÿn kadjy o môn o bôx. Me rûnh ñe me me ano. Me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadjwÿrmê mebêngêtmê ne me me ano nhyim me 'ÿr bôx. ⁴⁴ Me 'ÿr mör kêttri ne kute memã kanga djwÿnhbê Djudaja memã kum,

—Be, ije me'ô nhine kaôrkôt dja ga me omûn arÿm o tÿm ne pa 'amÿ. Nãm Djuda arÿm ã memã ane. ⁴⁵ Ne kam 'ÿr tẽn 'ÿr bôx ne kum, “Ujarênha djwÿnh”, anen arÿm ine kaô.

⁴⁶ Nhyim kam me arÿm 'ÿr môn 'ÿr bôx ne o tÿm ne arÿm pa 'amÿ.

⁴⁷ Nhyim me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadjwÿr raxja nhô àpênha mekôt tẽ. Nhyim bu'ã me ku'êja 'ô ne arÿm ô kãxdjwa kajgo kaban o me'ôjamã akabên amak ta, bënjadjwÿr nhô àpênha jamak ta.

⁴⁸ Nhyim kam Jeju me krãptÿjamã kum,

—Je djãm idjãkÿnhÿ ne ga me aje ijo atÿm kadjy iwÿr anhô kômê anhô kãxdjwa kajgomêo mō? Myt kunîkôt ne ba ar Metîndjwÿnh nhô kikretikam ikrÿ, ar memã idjujarênho ikrÿ ga me kam kam ijo atÿm kêt ne. ⁴⁹ Mÿkam ne ga me ijo tÿm? Bir, amrêbê: ne Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênha djwÿnh me bakukãmãremã me ajã ajarê. Me aje ijo atÿm'ã ajarên arÿm 'ã pi'ok no'ok ne. Nhyim me arÿm aben djô'ã arênho mō. Arênho mör tãmtã arÿm iwÿr o bôx. Tũ:mram me bakamingrãnyrekam arÿm iwÿr o bôx. Ba ar iba: ga me arÿm jakam ã ijo ane. Me kute me bakukãmãremã me ajã ujarênha kôt ne ga me arÿm jakam ã ijo atÿmo ane. Nãm ã Jeju me krãptÿmã ane.

⁵⁰ Nhyim kam kôt ba djwÿnh kunÿ mã amijã maje prôt ne. ⁵¹ Me'ô abatàn ny ne kute kubêkã pydjio amikupuja Jeju kôt tẽ. Rinhuo ne kubêkã. Nhyim me kwÿ adjwÿnhdjwÿo tÿm ne kubê kubêkã 'amÿnh tÿx. ⁵² Nhyim arÿm amikaban amikôt kubêkãmã iren tu kajgo mã prôt ne.

Me kute axwe jabej kukjêr.

Mat 26.57; Ruk 22.66; Dju r 18.12

⁵³ Nhyim me arÿm Jejuo mō. Me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadjwÿr rax'ÿr ne me o mō. Nhyim arÿm me rûnh kunÿ abeno akuprô. Me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadjwÿrmê mebêngêtmê Môjdjê kukràdjã mar djwÿnhmê ne me arÿm akuprô. Nhyim me Jejuo môn o bôx ne arÿm me rûnh kabem kudja. ⁵⁴ Nhyim be, Pedru ne Jeju kôt tẽ, nÿjar kum

kre rax ne të. Nnym me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr rax nhõ kikre nhípókri kēnh ngrire nnym Pedru arým Jejukôt wadjà. Ne arým bēnjadjwýr nhõ krākamngõnhmē ro'ã ànhũnho nhỹ.

⁵⁵ Nām me me'yr Jejuo bõx nnym kam me rũnh arým me 'ēxnhĩ jabej. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýrmē mebēngētmē me rũnh kunĩ ne me me 'ēxnhĩ jabej. Dja me amānhkrut Jeju'ã 'ēx ne memã kum,

—Ba ne ba axwe kôt omũ. Nām ã ane ba omũ, ane. Dja me ane nnym me arým me kabēn man arým we axwe'õ pānh kubĩ. Kadjy ne me me 'ēxnhĩ jabej. Ne te abejo dja. Me'õ ar amānhkrut kute axikôt 'ã kabēnja ne me te abejo dja:. ⁵⁶ Nnym me 'ēxnhĩ krāptĩ ne me kājma ku'ēn arĩk aben kupa'ābit axwe jarēnho kumex.

⁵⁷ Nnym kam me'õ ar ja arým kājma djan 'ēx ne 'ã kabēn jarēn memã kum,

⁵⁸ —Tāmwa ne memã kum, “Be, me kute ikrao Metĩndjwýnh nhõ kikreti nhípēxja dja ba kungrà. Ne kam Metĩndjwýnh nhõ kikreti 'õdjwý nhípēx. Me kute ikrao ipēx kēlja'õ dja ba ipēx. Nnym ije ipēxo idjām'ã akati amānhkrut ne ikjēkētbīt apēx ba ipēx pa.” Nām ã Jeju memã ane bar arým kuma, ane. ⁵⁹ Ne kam ar jadjwý kute memã arēnhkam axikôt Jeju'ã kabēn jarēnh kēt ne arĩk aben kupa'ābit arē.

⁶⁰ Nnym kam me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr raxja arým kājma djan me ipókri djan Jeju kukijn kum,

—Ga, ar kabēnja ma. Djām aje aminēje akabēn'õ jarēnh prām kētkumrēx? On imã amikôt ami-jarē, ane. ⁶¹ Nnym tu anhikrē.

Nnym me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr rax aje kukijn kum,

—Djām abē me babē idjaer nhõ Bēnjadjwýrbē kumkati, nēn? Djām mrāmri abē Kritu? Djām abē Metĩndjwýnh Kra? ane.

⁶² Nnym Jeju kum,

—Kôt ne ga imã arē. Ba ar amã arē gar ama. Gēdja ba ĩ Metĩndjwýnh pymati djubõk'ānh nhỹ. Ba ije amijo inhĩ gēdja ba ubõk'ānh nhỹ. Ibēnjadjwýr raxkam ubõk'ānh nhỹ gar ipumũ. Ne kam aje kakrākôt amrē kājkwā kurũm itēm kôt ipumũ, ane.

⁶³ Nnym kam me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr rax kute memã amin-gryko amirĩt kadjy arým amibē kã kadjõ. Amibē kã kadjõn arým memã kum,

—Ē, arým ne Metĩndjwýnh japrý. E kum kwārĩk wānh gwaj ijukri me'õ kute axwe kôt omũnhja jabej kēt. ⁶⁴ Gwaj bakunĩ ne gwaj arým kute Metĩndjwýnh japrýja ma. Ta ne amijo Metĩndjwýnh rax pytān arým o aprý gwaj kuma. Kute gwaj bamã, “Metĩndjwýnh djubõk'ānh inhýrkôt dja gar ipumũ”, anhýrkôt ne gwaj arým kuma. Arým ne gar ama. Mýj dja gwaj nē? ane.

Nnym me kupānhã 'ã kum,

—Gē me on kubĩ. Gē me on kubĩ, ane.

⁶⁵ Nnym kam me kwý nokre kutõn rĩtbē nokre'ã pron aje nokrebē tak ne. Ne kute takmē ro'ã kum,

—Nnym ne akurwa? Goja me'õ pumũn imã arē, ane. Nnym krākamngõnh arým 'ã akuprõn tako kumex.

Pedru aminēje 'ēx.

Mat 26.69; Ruk 22.55; Djur 18.15

⁶⁶ Nnym wānh Pedru kikreti parbē ànhũnho nhỹ. Ànhũnho nhỹ: nnym me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr rax nhõ àpēnh nija arým 'yr bõx. ⁶⁷ Ne omũn pñe omũnh mex ne kum,

—Tukwa, gadjwý ne ga Jeju kôt ar aba. Krîraxbê Nadjarekam Jekukôt ar aba, ane.

⁶⁸ Nhyam aminêje 'êx ne kum,

—Kati, ije akabênwã mar kêtumrêx, ane. Ne kam tên kre tâ dja nhyam kôt arým ôkrên'ân̄h kà.

⁶⁹ Nhyam bēnjadjwýr nhõ àpēnh nija ajte omūn bu'ã me ku'ēmã kum,

—Tãmwãdjwý ne kôt ar ba, ane.

⁷⁰ Nhyam ajte aminêje 'êx ne kum, “Kati”, ane. Nhyam kãjbê 'ãtūm nhyam bu'ã me ku'ēja kum,

—Be, mrãmri ne ga kôt ar aba, ane. Abê pykabê Garrêja kra'õ. Garrêjakam me kabēn kôt akabēnja ma. Bar kôt aman arým amã ikato, ane. ⁷¹ Nhyam memã kum,

—Kati. Mrãmri ije me'õwã pumūnh kêtumrêx. Aje me'õ jarēnhwã ije omūnh kêt, ane. Ne kam me'õ kute kum anhýr kêtãã amikangrôn memã kum,

—Dja ba ijēxnhĩ jabej gē Metīndjwýnh pãnh ijo akno. Ta ne arým ijēxnhĩ kêtãkôt ima, ane.

⁷² Nãm ane nhyam totokbê ajte ôkrên'ân̄h kà. Nhyam kam Pedru akubyn amijo tēn amrēbê Jeju kute kum kabēn jarēnhja ma. Kute kum,

—Ôkrên'ân̄h kãr kētri dja ga amijã maje ajēx pydji nhyam arým kà. Ga kam amijã maje ajēxo amãnhkrut ne ijã memã kum, “Kati, ije tãmwã pumūnh kêt”, ane nhyam ajte kà, anhýrja ne arým kuma. Nãm maro dja nhyam arým rerekre 'ýr bõx. Rerekre 'ýr bõx nhyam arým mu:w.

15

*Piratu kute we axwe jabej kukjêr.
Mat 27.1; Ruk 23.1; Dju r 18.28*

¹ Nhyam kam me'ã akati, kryrà̄m nhyam apýnh me rūnh djãri akuprõn arým aben kabēn ma. Me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýrmē mebēngētmē Mójdjê kukràdjã mar djwýnhmē me rūnh kunīmē ne me Jejuo aben ma. Ne

kam arým uwpren Piratu'ýr o mõn 'ýr o bõx. 'Ýr o bõx ne kum kanga. ² Nhyam kam Piratu arým kukij ne kum,

—Djãm abê mebê idjaer nhõ bēnjadjwýr rax? ane.

Nhyam kum,

—Kôt ne ga aje arēnhwã, ane.

³ Nhyam kam me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr ar arík Jeju'ã axwe krãptĩ janhõ. ⁴ Nhyam tu anhikrê. Nhyam Piratu kum,

—Ë ama. Djãm ajaxwe krãre ne me amã arê? Djãm aje aminêje akabēn'õ jarēnh kêtumrêx? ane.

⁵ Nhyam kum kabēn 'õ jarēnh kêtumrêx. Nhyam Piratu te kute marmã kam no tyn nhý.

⁶ Be, me irõbê mrãnh nhõ akatija tãmkam ne mebê idjaer krãptĩ: arým aben pydji. Me kute aben kajmã'ã Metīndjwýnh me kukãmãre nhirõbê mrãnh mar kadjy ne me aben pydji. Amex kunĩkôt ne bēnjadjwýr raxbê Piratu akati jakam mebê ijê djã kurūm mebê ijê pýnh ne meo põx nhyam me mã mrã. Me kute me'õ'ã à'wýrja ne me kīnh kadjy bõm kumê. ⁷ Ajbir me'õbê ijê ne idjibê Baraba. Me kute kubê ijê kētri ne me jakôt me bēnjadjwýr'ýr prõt ne me kwý pa. Nhyam kam me arým kubê ijê. ⁸ Nãm Piratu Jeju kukjêro dja: nhyam kam me krãptĩ: arým kãj bē Piratumã me'õbê ijê jarē ne kum,

—Aje mekbê ijēwã'õ kaba gē arek ar me ikôt ba, ane.

⁹ Nhyam arým Jeju'ã memã kum,

—Me abê idjaer, we me anhõ bēnjadjwýr rax ne ja djãm ije me amã kum inhirermã? ane. ¹⁰ Be, Piratu kute memã ja jarēnh kētri ne arým me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr ma. Nãm ar'ã amim,

—Jeju'ã me krãptĩkam ne me rūnh 'ã ngyrk ne imã kanga, ane. Ne kam bit kute kum irermã ã me

kräptimã ane. ¹¹ Nãm 'ã memã kum,

—Djãm ije me anhõ bënjadwÿrmã inhirermã? ane. Nhyem me kadjy Metĩndwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadwÿr ar memã kum,

—Kwãrik wãnh me amã Jeju kĩnh kêt. Dja ga me kum Baraba jarë gê kaba, ane. Nhyem me kãtãm krãptĩ Piratumã kum,

—Kwãrik wãnh Jejumã anhirer kêt. Baraba dja ga kaba, ane.

¹² Nhyem kam Piratu memã kum,

—Be, ga me abê idjaer, aje tãmwãmã anhõ bënjadwÿr rax jarënhja mÿj dja ba kam on? ane.

¹³ Nhyem me kãj bê kum, “Pĩte'y'ã anhõ”, ane.

¹⁴ Nhyem Piratu memã kum,

—Mÿkam? Mÿj ne ajmã o ne ba ije pĩte'y'ã nhõrmã? ane.

Nhyem me kãj bê kum,

—Pĩte'y'ã anhõ. Pĩte'y'ã anhõ, ane.

¹⁵ Nhyem kam me kĩnhmã Piratu Baraba kaba nhyem arÿm arek ar mekõt ba. Nhyem kam Piratu krãkamngõnhmã Jeju jarë. Me kute kaprêprêk kadjy memã arë. Nhyem me arÿm mrykã punuo kaprêprê:k ne. Kaprêprêk nhyem Piratu arÿm memã kangan memã arë. Me kute pĩte'y'ã nhõr kadjy memã arë.

Krãkamngõnh kute 'ã bêno bikënh.

Mat 27.27; Dju r 19.2

¹⁶ Nhyem kam me krãkamngõnh amũ bënjadwÿr nhõ kikretimã Jejuo mõn o wadjã. Kumoka'ë nhidjibê Pretorimã o mõn o wadjã. Ne kam me krãkamngõnh kãtãm kunĩ jadjwÿ o akprõ nhyem me kunĩ arÿm 'ã aben pydji. ¹⁷ Me kute 'ã bêno bikënh kadjy ne me 'ã akuprõ. Ne kam inõkã ryti kamrêkja byn arÿm Jejumã adjã. Ne mrÿnhõ ka-jkep ne ikãx ne kum kutu. Nãm me arĩk bënjadwÿr rax krãdjê'ã mrÿnhĩ jakren ikãx ne arÿm kum kutu. ¹⁸ Ne kum kabëno kute me rũnhmã me kabën pyrak ne kum,

—Ga we abê mebê idjaer nhõ bënjadwÿr rax, gora kribêm atĩn 'iry, anhÿrkõt ¹⁹ po'ëo krã mõn kutõn parbê kõnkrão krĩ. Nãm me parbê kõnkrão krĩo kute me bënjadwÿr rũnh parbê kõnkrão krĩja pyrak. ²⁰ Ne kam arÿm 'ã bêno ajkën inomã kumën arÿm kubê inõkã ryti kamrêkja kaban akubyn kum õ kubêkã djwÿnhja jadjã. Ne kam kute pĩte'y'ã nhõrmã o katon o mõ.

Me kute pĩte'y'kam nhõr.

Mat 27.32; Ruk 23.26; Dju r 19.17

²¹ Nhyem me'õbê Ximão tẽ. Pykabê Xireni kra 'õ. Kute Arexãrimẽ Rupu ar ir. Arwã kurũm ne tẽn bit me'ãnh tẽmmã. Nhyem me krãkamngõnh arÿm Jeju nhõ pĩte'y'ã kum ãpnênh tÿx. Kum 'ã ãpnênh tÿx nhyem arÿm kadjy kumÿn o mõ. ²² Nãm me krãnhrebê Gogota'y'r Jejuo mõn 'ÿr o bõx. Me bakabënkam ne gu me ren krãnhremã me krã'i jarë. ²³ Nhyem kam me pidjõ kangõkam pidjÿbê mirao akãn Jejumã kungã nhyem arÿm kanga. ²⁴ Nhyem kam me pĩte'y'ã kunhõ nhyem wajêt. Nhyem kam me apÿnh kute õ kubêkã jamÿnh kadjy kën kryre rë. Me kute ari kën rënhkõt ne me amijo kubêkã pytã.

²⁵ Arÿm kãjmã myt nhÿrkam. 9 orakam ne me pĩte'y'ã kunhõ. ²⁶ Ne kam 'ã pi'õk no'õk ne. Pi'õkkam ne me memã kum,

—Mebê idjaer nhõ bënjadwÿr rax ne ja, ane. Me kunĩ kute omũnh kadjy ne me Jeju nhimõkri kunhõ. Me kute we Jeju jaxwe 'õ pãnh pĩte'y'ã jëtja pumũnh ne kute mar kadjy ne me pi'õk no'õk ne imõkri kunhõ. ²⁷ Ne kam ar ãkĩnhĩ amãnhkrutja Jeju nhikrebê pĩte'y'ã ar kunhõ. Nhyem arÿm ar wajêt. Jeju õkredjãkõt wajêt nhyem aktã ar axweja ijên wajêt. ²⁸ Amrêbê: ne me bakukãmãre'õ memã ja jarën 'ã pi'õk no'õk ne. Nãm memã kum,

“Dja me 'ã abenmã kum, 'Nãm me o axwen me axwemê ro'ã kubî, anhÿro dja.”

Nãm ã pi'ôkkam memã ane. Nhyam kam me aben djô'ã arê. Arênho mör tãmtã tũ:mrãm arÿm 'ÿr o bôx. Me bakukãmãre kute memã arênho kôt ne me arÿm ar axwejamê ro'ã ar anhôrkumrêx nhyam me arÿm 'ã arênhkumrêx. ²⁹ Nhyam me 'ãnh mörja nokã nhàn kum kabên punu:re ne kum,

—Be, ga: ne ga we aje Metîndjwÿnh nhõ kikreti ngrànne ne akubyn ipêxmã. Nhyam aje ipêxo adjãm'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt we aje ipêx parmã. ³⁰ Goja amiptàn pîte'y kurÿm rwÿ, ane.

³¹ Nhyam kam me rÿnh arîk 'ã bẽno ajkê. Me kadyj Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿrmê Môjdjê kukrãdjã mar djwÿnhmê ne me arîk 'ã bẽno ajkên abenmã kum,

—Amübit ne me utã. Ne kam te kute amiptâr prãmje. ³² Goja gê mrãmri kubê Kritukumrêx jabej goja mrãmri kubê mebê idjaer nhõ Bẽnjadjwÿrbê kumkatikumrêx jabej on pîte'y kurÿm rwÿ. Gwaj goja kôt omÿn arÿm tu amim markumrêx. Nãm me rÿnh 'ã abenmã ane. Nhyam ar aktã pîte'y'ã jêtjadjwÿ Jejumã ãkjêro wajêt.

Tyk kadyj ne ja.

Mat 27.45; Ruk 23.44; Djur 19.28

³³ Nhyam arÿm kãjkwa nhipôkri myt nhÿ. Nhyam kam tu akamãt kô tyk ne. Pyka kunîkôt me'ã akamãt kô tykkam myt kyn kyn kyn ky: nhyam 3 orakam, amykrykambit arÿm ajte myt no pôt ne. Arÿm ajte myt kato. ³⁴ Kato nhyam mebê idjaer kabênkam Jeju kãj bê kabên ne Bãmmã kum,

—Eroi: Eroi: rama xabatani, ane. Nãm ren me bakabên kam kum,

—Inhõ Metîndjwÿ:nh, inhõ Metîndjwÿ:nh, mÿkam ne ga arÿm ikanga? ane.

³⁵ Nhyam parbê me ku'êja kabên man arîk abenmã kum, “Ë, Erijmã ne kabên”, ane.

³⁶ Nhyam kam me'õ prôt ne ngônne puror pônne djã jakritaja byn pidjô kangô kadjãmã adjã. Nhyam kam kangô ipu nhyam pî nhidjamã adjàn kãjmã kum kungã, kute kaôr kadyj. Nhyam me'õ ar kum,

—Adjÿm, gê goja me bakukãmãrebê Erij 'ÿr bôx ne goja o rwÿk jabej, ane.

³⁷ Nhyam kam Jeju kãj bê kabên ne ate ty.

³⁸ Be, nhyam kam arÿm Metîndjwÿnh nhõ kikreti kadjwÿnhbê kubêkãtija ta amikadjô. Nãm nhôr djã'ãnh amikrãx ne e y: ne kraxmã amimê.

³⁹ Nhyam krãkamngônne krãptî: kubê 100 nhõ bẽnjadjwÿr pîte'y parbê dja. Nhyam Jeju kãj bê kabên ne ty nhyam arÿm omÿ. Omÿn arÿm memã kum,

—Be, mrãmri ne me'õ jabê Metîndjwÿnh Krakumrêx, ane.

⁴⁰ Nhyam me niredjwÿ amybÿm omÿnho dja. Nhyam Marij Madarenamê Marij, kurÿm Jôdjemê Xijagu ar apôxjamê Xirôwemê ne ar me ikô'ã dja. ⁴¹ Amrêbê, Jeju pykabê Garrêjakam ar bari ne ar nireja mã kôt ajkamên o djuw mexo ba. Nhyam ar ja bu'ã me nire krãptîdjwÿ amybÿm omÿnho dja. Jeju ajbir krîraxbê Djeruxarê'ÿr tẽmkam ne me nireja kôt môn bôx.

Arÿm adjãr kadyj ne ja.

Mat 27.57; Ruk 23.50; Djur 19.38

⁴² Jeju ty. Ty nhyam kam amykry mex ne. Amykry mex nhyam me arÿm no katon ô mÿjja kupênho kumex. Pi'ók rãrãr djwÿnhràmm ô mÿjja kupênho kumex. ⁴³ Nhyam Jôdje arÿm bôx. Krîraxbê Armatêkam ne Jôdje abatãnh djã. Nãm me rÿnh bikprônne djãkam mekôt rax nhyam me kum kînh. Nãm amiwÿr Metîndjwÿnh kamnhÿx ne. Metîndjwÿnh bôx ne me kadyj

bĕnjadjwÿr ne kute ar meo bamã ja ne amiwÿr kamnhÿx ne. Jôdje kum Piratu puma kĕt ne 'ÿr tĕn 'ÿr bôx ne Jeju 'ã kuma. ⁴⁴ Nhyr arÿm kam no tyn nhÿn kum, "Je, djãm arÿm ne ty"? ane. Ne kam amiwÿr krãkamngônĥ nhô bĕnjadjwÿr 'uw nhyr bôx. Bôx nhyr arÿm kukij ne kum, "Djãm arÿm ne ty"? ane. ⁴⁵ Nhyr kum, "Nã", ane. Nhyr kam arÿm Jôdjemã Jeju jarĕ. ⁴⁶ Nhyr kam rinhuo kubĕkã 'ô byn 'ÿr o tĕ. 'ÿr o tĕn 'ÿr o bôx. Ne kam arÿm pĭte'y kurÿm Jejuo ruw. O ruw ne arÿm kubĕkão kupun kam kĕnkre'ÿr o tĕ. Me kute kĕnkre kakrwÿnhja'ÿr o tĕn kam arÿm kam adjã. Ne kam kĕnpoti ajkwa krekre'ã kudja. ⁴⁷ Nhyr Marij Madarenamĕ Marij kurÿm Jôdje katorja arÿm omÿ.

16

Akubyn tĭn kadjy ne ja.

Mat 28.1; Ruk 24.1; Dju r 20.1

¹ Nhyr kam pi'ôk rãrãr, me tyk djã kĕt djã nhô akati apĕx nhyr ar arÿm pi'ôk kaprĭ pãnh me tyk nhô pĭdjÿ kwÿ by. Marij Madarenamĕ Marij kurÿm Xijagu katorjamĕ Xirôwemĕ ne ar kadjy pĭdjÿ kwÿ by. Kĕnkre'ÿr tĕm ne kute o Jeju djymã ne ar kadjy kwÿ by. ² Nhyr kry:rãm, pi'ôk kamrĕkkam, kraxje akati mex kĕtkam ar kĕnkre'ÿr tĕ. Tĕ: nhyr arÿm myt kato nhyr ar arÿm o rãm ne ja. ³ O rãm ne jan arÿm abenmã kum,

—Mÿj me'ô dja gwaj bamã jãm ajkwa krekre'ã kĕnpoti dja? ane. Kĕn jabatãnhkam ne ar ã abenmã ane.

⁴ Abenmã anen kam rĭt ne omÿ nhyr arÿm amijã kuta. ⁵ Nhyr kam ar 'ÿr tĕn arÿm kĕnkremã wadjã. Nhyr kadjy mrãnh djwÿnh'ô kute me'ô jabatãnh ny pyrãk ne nhÿ. Nãm inôkã jaka ryti jadjãn nôr djã djubôk'ãnh nhÿ.

Nhyr ar wadjãn arÿm omÿ. Ne te umaje.

⁶ Nhyr arkum,

—Kwãrĭk wãnh ikam ar atĭn prãm kĕt. Jeju Nadjarekam abatãnh ja me kute pĭte'y'ã nhôr ne bĭnja ne gar abej tĕ. Jakam arÿm nôr kĕt. Nãm akubyn tĭn ne kato. Gar nôr djã kaprÿja pumÿ. ⁷ Be, amÿ ar tĕn kôt ba djwÿnhmã arĕ. Ne arkôt Pedrumã arĕ. Ne arkum, "Arÿm ne ar akukãm pykabĕ Garrĕja'ÿr tĕmmã. Dja gar kam tĕn arÿm omÿ", ane. Dja gar ã arkum ane. Amrĕbĕ kute ar amã arĕnh kôt ba arÿm ar amã arĕ. Nãm ã kadjy mrãnh djwÿnh ar niremã ane.

⁸ Nhyr ar katon mã kĕnkre kurÿm prôt ne. Te umaje tertetkam prôt ne. Tĭn prãm kam ne me'ômã kabĕn kĕt ne tĕ.

⁹ Be, akubyn tĭnkam kryrãm, pi'ôk kamrĕkkam ne Jeju Marij Madarena kumrĕxmã amijo amirĭt ne. Be, me karô punubĕ ⁷ ne Marijo ba nhyr Jeju amrĕbĕ ano nhyr kum ire. ¹⁰ Nãm Marijmã amijo amirĭt nhyr arÿm kôt ba djwÿnh'ÿr tĕn ar'ÿr bôx. Nhyr ar kaprĭ:ren mÿro nhÿ. Nhyr arÿm ar'ÿr bôx ne arkum 'ã ajarĕ. ¹¹ Nãm arkum Jeju tĭn jarĕn kute omÿnh'ã ajarĕ. Nhyr ar kuman arÿm abenmã kum, "Nãm 'ĕx", ane.

¹² Nhyr kam ajte ar jamã kute amijo amirĭtmã tĕ. Nãm kôt ba djwÿnh amãnhkrut arwãmã tĕ. Tĕ nhyr arÿm atemã aminhipĕx. Ne kam kute atemã me'ô pyrãk ne arkum amijo amirĭt ne arkôt tĕ. ¹³ Nhyr kam ar akubyn Djeruxarĕ'ÿr tĕ. Kôt ba djwÿnh'ã kãtãmja'ÿr tĕn ar'ÿr bôx ne arkum 'ã ajarĕ. Nhyr ar abenmã kum, "Kati, nãm ar 'ĕx", ane. ¹⁴ Nhyr kam ajte Ar kubĕ 11mã amijo amirĭt. Ar ô kwÿ krĕno nhÿ nhyr arkum amijo amirĭt ne arkum bĕn tÿx ne arkum,

—Nãm ar akubyn itĭnkôt ipumÿn ar amã ijã ajarĕ gar ar'ã abenmã

kum, “Nām ar 'êx”, ane. Tô mỳkam ne gar tu amim imarkumrêx kêt? Djām ar ajamakreja kêt? ane.

¹⁵ Ne kam ajte arkum,

—Apỳnh me ba djà kunĩkôt dja gar mōn kàj bê me kunĩmã ijã adjujarēnh ny jarēnhō mō.

¹⁶ Dja me tu amim imarkumrêx nhym me Metĩndjwỳnhmã ngômã me angij. Nhym arỳm me utà. Nhym be, me kute amim imar kêt dja Metĩndjwỳnh arỳm pãnh me kanga. ¹⁷ Nhym me kute tu amim ikamnhĩxkumrêx dja me mỳjja pumũnh kêt nhipêx. Me kute Metĩndjwỳnh raxmã kator kadjy ipêx. Ne me karō punu kute meo baja jano nhym me karō memã ire. Dja me apỳnh me bajtem kabēnkam kabēn. ¹⁸ Godja me kangã djàkrê by. Me kute mar kêt kam kangã djàkrê by nhym arỳm ajmã meo kêt. Nār, te mỳjja kanêo ikō nhym ajmã meo kêt. Dja me me kanê krã'ã ikra jadjuw nhym me arỳm à kêt ne, ane.

¹⁹ Bēnjadjwỳr djwỳnh Jeju memã ane nhym Metĩndjwỳnh arỳm kàjkwamã amiwỳr o wabi. Nhym arỳm ra:x ne Metĩndjwỳnh djubôk'ãnh nhỹ. ²⁰ Nhym kam kôt ba djwỳnh arỳm amũ mōn pyka kunĩkôt kàj bê memã 'ã ujarēnh mō. Nhym Bēnjadjwỳr djwỳnh mã arkum tỳx jangij nhym ar arỳm mỳjja pumũnh kêt nhipêxo mō. Me kute ar'ã abenmã kum,

—Mrāmri ne djām ar Metĩndjwỳnh kôt kabēnkumrêx? anhỳr kadjy ne ar mỳjja pumũnh kêt nhipêxo mō.

Ruka Teopiremã Jeju'ã ujarënh ne ja.

Rukadjwý ne prïne Jeju'ã ajarë. Rwýk krax kurûm ne 'ã ujarënh tën àbir'ãnh o ìno re. Rukabê ne me kane djwýnh. NhyM Paur Jeju'ã ujarënh kadjy apýnh me ò pyka djari'ýr mrã. NhyM Ruka kôt ar mrã. Ne kam me'òbê Teopiremã me bakunî kadjy pi'òk no'òk ne. Teopirebê idjaerkam me'ò kêt. Kumã ne Ruka Jeju'ã pi'òk no'òk ne. Nãm prïne me kute Jeju'ã ujarënh kunîkôt kuman prïne kabin kam 'ã kum pi'òk no'òk ne. Adjwýnhdjwýmã pi'òkbê *Metîndjwýnh Karô Kute Meo Baja'*ã kum pi'òk no'òk ne.

Ruka Teopiremã amijarë.

¹⁻⁴ Aj, Teopire, ba ne ba wãm amã pi'òk no'òk ne. Ba ibê Ruka ne ba wãm amã pi'òk no'òk ne. Me kunî ne me kum akînh ne amex jarë ba badjwý imã akînh ne wãm amã pi'òk no'òk ne.

Me krãptî ne me arým 'ã pi'òk no'òk ne, Jeju me ikam ar ba'ã ne me pi'òk no'òk ne. Me kute kraxrûm noo Jeju pumûnh ne memã kabën'ã ujarënh, me tãm ne me me imã arë nhyM me amû me ijuk'ã 'ã pi'òk no'òk ne.

Ba kam badjwý inhôkre kadjwýnhbê,

—Be, mexkumrëx. Badjwý dja ba 'ã pi'òk no'òk nhyM kam mexkumrëx, ane.

Mrãmri ne ba me'ýr tē, me kute noo Jeju pumûnhja'ýr tē. Me'ýr tēn prïne abej me kukij ne kam Jeju kraxrûm prïne mýjja kunî maro tēn inomã kumēn mar týt ne. Mar týt ne kam amã 'ã pi'òk no'òk ne. Dja ba prïne mýjja kraxrûm amã kôt 'ã idjujarënh tē, aje prïne marmã. Me kute òbê amã arēnh ga aje katàt maro atēmmã ne ba badjwý mekôt

amã 'ã pi'òk no'òk tē, aje omûnh ne aje amim,

—Mrãmri ne me katàt imã Jeju jarë, anhýr kadjy. Kadjy ne ba amã 'ã pi'òk no'òk ne.

Djakarij krabê Djuão rwýkmã.

⁵ Be, ē, ije amã katàt Jeju'ã idjujarënh kadjy dja ba amã Djakarij kumrëx jarēn kam ijukri amã Jeju jarë. Mekbê idjaer nhō pykabê Djudêjakam me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh 'ò nhidjibê ne Djakarij. NhyM Djakarij nhingêt kukãmã nhidjibê ne Abij. Ne kam prōdjwý idjibê Ixabeu, kubê ne Arão tàmdjwý 'ò. NhyM bep me ò bēnjadjwýr nhidjibê ne Erodji ne memã nhý. ⁶ NhyM Djakarijmē prō ar amē mrãnh katàt nhyM Metîndjwýnh arkam kînhkumrëx ne. Nãm ar prïne Metîndjwýnh kabēnkôt amijo ba, Metîndjwýnh kute memã me katàt amijo ba'ã karōjakôt amijo ban kute 'ò kudjar kêtumrëx. ãm ar mexkumrëx. ⁷ NhyM bep Ixabeu kra kêt ne te kra prãme ar ba, mjēnmē ro'ã te ar ari kra prãme ba ne arým kubēngē:tte.

⁸⁻⁹ Be, me kute me kadjy Metîndjwýnh mar ne me Metîndjwýnh nhō kikretikam àpēnh tē, apýnh me ingêt me kajmã'ã àpēnh'ýr ngjēnh djari ne me me kudjwa Metîndjwýnhmã àpēnh tē. Nãm me ja kumrëx mytyrwý 'òkam 'ýr wadjàn kam apē:n kato. NhyM pãnh me ja ajte mytyrwý 'òkam 'ýr wadjàn kam kum apē:n kam kato. Nãm ã meo anhýro tē. NhyM kam mekbê Abij me ja pãnh 'ýr wadjàn Metîndjwýnhmã àpēnh ba. NhyM Djakarij, kubê me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnhkam mekôt Metîndjwýnhmã àpēnh ku'ê. NhyM me kute Metîndjwýnhmã kikre kudjý dja bôr kadjy kēn mēre à'ak ne kurēn kôt 'ýr wangij nhyM Djakarij kukràdjã jakôt ate Metîndjwýnh nhō kikretimã wadjà,

kute kikre kudjy dja bôrmã. Ate ne me kudjwa 'yr wadjã ne kum kubô.

¹⁰ NhyM kute kum bôrkôt me kunĩ kikreti kabem Metĩndjwýnhmã kabêno ku'ê. ¹¹ NhyM Djakarij bôro dja nhyM aêrbê Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh 'ô nokam kato. Nãm tu kikre kudjy dja bôr dja jakýxkôt 'yr kato. ¹² NhyM omũn kam umar punuren kum uma ne, kute ajmã o karô ne kum uma. ¹³ NhyM kam kum,

—Djakarij, kwãrĩk wãnh atĩn prãm kêt. Arým ne Metĩndjwýnh aje amijo adjã'wýr ma. Dja on aprôbê Ixabeu tujarô gar amim akra my mý. Akra my mýn kam kum idji Djuão jarê. ¹⁴ Dja gar tu akĩ:nhkumrêx ne. NhyM me krãptĩ ar akôt kĩnhkumrêx, ar akra rwýkkam kĩnhkumrêx. ¹⁵ NhyM Metĩndjwýnh kadjy godja akra rax ne kam kabên mexkumrêx ne. Godja uba kangô djãkrêo kôm kêt, nãr atemã kadjwati kangô* 'ôo kôm kêt. NhyM Metĩndjwýnh Karô raxo akra kadjwýnhbê nhýn ar o ba, nã tikkrekam jêt rã'ã dja Metĩndjwýnh Karô mrãmri o ba.

¹⁶ NhyM mekbê idjaer krãptĩ dja me ô Bẽnjadjwýr Metĩndjwýnh 'yr amijo akêx, akra kabênkôt 'yr amijo akêx. ¹⁷ NhyM akra dja Bẽnjadjwýr kukãm tê, kute memã bôx djã'ã ujarênh nhyM me kute kadjy amijo mexmã dja kukãm tê. NhyM Metĩndjwýnh Karô dja mrãmri o ba nhyM uma ne, kute mrãmri ne Metĩndjwýnh Karô kute Erijo ba nhyM umaja pyrãk. Dja akra memã arê nhyM me nãmê me bãm akubyn kum kra jabê. NhyM ate ajte memã arê nhyM me amakkre kêtja dja me akubyn katãt mrãnh arým ajte kabên mexkumrêx. Dja akra ã memã ane nhyM me arým Metĩndjwýnh kadjy amijo mex. Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh

Djakarijmã kabên jarênh o ane.

¹⁸ NhyM kam kum,
—Gêt kon ne. Mýjkôt dja ba akabên ma? Arým iprômê ar ibêngêtte. Djãm ar ijabatãnh ny godja bar ikra mý?

¹⁹ NhyM kam kum,
—Ba ibê Gabrijeu ne ba Metĩndjwýnh kabem dja. Ije amã kabên jarênhmã ne ijano ba awýr tê. Mýjja mextire ije amã arênhmã ne ijano ga ate “Kon ne” ane. ²⁰ Aje amim ikabên mar kêtikumrêx pãnh gêdja ga akabên kêt nhyM akra ruw. Dja akra nhô akati 'yr bôx nhyM ruw ga kam ijukri akabên, ane. Nãm ã Gabrijeu kum ane.

²¹ NhyM me kam kapôtã te Djakarij kam ama:, te bôx nhyM me kute kukràdjã 'ô marmãnh kam abenmã kum,

—Ije tô mýj got ar o ba? ane.

²² NhyM kam arým katon te kute memã kabênmã. NhyM me,

—Arým ne Metĩndjwýnh nhô kikretikam mýjja 'ô pumũ, ane.

NhyM tu ikrao memã ujakreo djan kabên kêt mex ne.

²³ Ne kam ar ãpênh ba:n arým inomã kumên kam katon akubyn ũrkwãmã tẽn bôx. ²⁴⁻²⁵ Bôx nhyM kãjbê 'ãtũm nhyM kam prôbê Ixabeu tujarõn kam pijãm ne kam kikre bu'ãbit mrã. Kute amirĩt kêt'ã mytyrwý amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt, pijãm djãje, tujarôkam. Nãm,

—Ota Bẽnjadjwýr ipumũn kum ikaprĩn arým ijo mex. Jakam dja me ijã kabên kêt ne, ane.

Marij kurũm Jeju rwýkmã kum arê.

²⁶⁻²⁷ NhyM kam arým tujarô'ã mytyrwý amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut nhyM Metĩndjwýnh ajte kadjy mrãnh djwýnhbê Gabrijeu jano, Marij'yr ano. Marij kurererkam ne kra kêtikumrêx,

* **1:15** Mýjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kunĩja, kadjwati kangômê uba kangômê, mýjja kangô kunĩ ne me kum kadjwati kangô jarê.

me'õ 'yr mōr kêt-kam. Nhy-m bep me'õbê Jôdje ne kum kabên kajgo, kraxje 'yr mōr kêt. Nhy-m bep Jôdje nhyngêt ne Dawi. Apÿnh ne me õ pyka nhy-m bep tu pyka abenã tÿm nhidjibê ne Garrêja. Nhy-m bep kam krî 'õ nhidjibê ne Nadjare. Krî jakam ne Metîndjwÿnh Marij'ÿr Gabrijeu jano. ²⁸Nhy-m arÿm 'ÿr tēn bōx ne kum,

—Marij, djām ga? Metîndjwÿnh ne arÿm akam ukaprin ajo ba, ane.

²⁹ Nhy-m Marij Gabrijeu kabên man axwe amikam umar ne õkre kadjwÿnhbê amim,

—Mÿj kabên got ja? ane.

³⁰ Nhy-m kam kum,

—Kwārîk wānh, Marij, atin prām kêt. Mrāmri ne Metîndjwÿnh akam kînhkumrêx. ³¹ Ota, dja ga on atu-jarôn kam akra my mÿn kam kum Jeju jarê. ³² Godja akra bēnjadjwÿr rax ne ar meo ba nhy-m kam me 'ã abenmã kum, “Metîndjwÿnh py-mati kra”, ar o ba. Gêdja Bēnjadjwÿr Metîndjwÿnh Jeju'ã bēnjadjwÿr rax mē nhy-m kam ar meo ba. Ingêtbê Dawi bēnjadjwÿr rax djô'ã dja rax ne ar meo ba. ³³ Tām godja tūmrām mekbê idjaer kadjy bēnjadjwÿr ne ar meo ba. Dja bēnjadjwÿr rã'ã rã'ãn ar meo ban o ino rer kêt-kumrêx, ane. Nām ã kadjy mrānh djwÿnh kum ane. ³⁴ Nhy-m kam kum,

—Godjām me'õ iwÿr mōr kêtjakam ba ije ikra mÿnhmã. Mÿj godja imã ikra dji? ane.

³⁵ Nhy-m kam kum,

—Metîndjwÿnh Karō dja awÿr ruw. Metîndjwÿnh pymati Karō dja awÿr ruw. Djām tawābê mÿjja tÿx? Ta gêdja tu amã akra jadjã nhy-m akurūm kato. Ne kam prirerūm mrāmri mexo tuknîn mexkumrêx. Kam axwe 'õ kêt-kumrêx. Nhy-m me kam kum Metîndjwÿnh Kra jarê.

³⁶ Ota anhōbikwa Ixabeu te kubêngêtte ne arÿm tujarō. Me kute Ixabeumã kra kêt jarēnh ar o baja ne arÿm tujarō. Adjwÿnhdjwÿ ne

kra my wajêt nhy-m arÿm jêt'ã my-tyrwÿ amānhkrut ne amānhkrut ne amānhkrut. ³⁷ Djām Metîndjwÿnhbê mÿjja 'õ bipdjur got? ane. Nām ã kadjy mrānh djwÿnh kum ane. ³⁸ Nhy-m kam kum,

—Ã, mrāmri. Ibê Metîndjwÿnh nhō ãpēnh tūm. Gora gē akabēnkôt ã ijo ane, ane. Marij ã kum ane nhy-m arÿm mã kurūm tē.

Marij Ixabeu'ÿr bōx.

³⁹⁻⁴⁰ Nhy-m kam Marij no kator mex ne mã Ixabeu'ÿr tē, kute omūnhmã 'ÿr tē. Pykabê Djudêjakam krî 'õ'ÿr tē. Kam ne krānh kumex. Nhy-m tēn bōx ne Djakarijmē Ixabeu ar ũrkwāmã wadjàn kam Ixabeumã kabên. ⁴¹ Kum kabên nhy-m Ixabeu kute kabên marmē ro'ã kraja Marij kabên man kam kînh ne kãjmã amijã te. Nã tikkrekam kãjmã amijã te.

Nhy-m kam Metîndjwÿnh Karō raxo Ixabeu kadjwÿnhbê nhÿn ar o ba ⁴² nhy-m kãj bê kabên ne kum,

—Metîndjwÿnh ne arÿm ajo kînh, me nire kunî kurām ajo kînh ne. Ne atikkrekam akra jêtjadjwÿ o kînhkumrêx ne. ⁴³ Xō kum djām ibēnjadjwÿr rax ne Metîndjwÿnh kute ijo kînhmã iwÿr inhō Bēnjadjwÿr nã jano? ane. Arÿm ne inhō Bēnjadjwÿr nã iwÿr bōx ba arÿm ikînhkumrêx ne. ⁴⁴ Ê, ga imã akabên, ba akabên ma nhy-m kam ikra kînhkumrêx. Itikkrekam jêtja kînhkumrêx ne kam kãjmã amijã te, ba kam amã ikabên jarê. ⁴⁵ Ô kwep akînhkumrêx. Bēnjadjwÿr ne arÿm amã kabên ga tu amijã akra kamnhîxkumrêx ne amim, “Mrāmri, Metîndjwÿnh kabēnkôt dja ikra rwÿkkumrêx”, ane. Kam ne ga akînhkumrêx ne. Nām ã Ixabeu Marijmã ane.

Marij kute Metîndjwÿnhmã mex jarēnh.

⁴⁶⁻⁴⁷ Nhyam kam Marij kutã kum kabên ne kãjmã Metĩndjwýnhmã rax jarênho dja, ne,

—Dja ba mã Bẽnjadjwýrbê Metĩndjwýnhmã rax jarên kôt kum amikĩnh jarê.

Metĩndjwýnhbê ipytãr djwýnhkam ne ba ikĩnh raxkumrêx, ikad-jwýnhbê ikĩnh ne kam kum amijarê.

⁴⁸ Metĩndjwýnh ta ne kum ikaprĩn ijo amiptãn kam imã kĩnh jadjã.

Djãm adjãkam irax tũm? Xô kum kati, ingrire. ãm ibê ô ãpênh kajgokumrêx. Ingridre nhyam kam tu Bẽnjadjwýr ijo amiptãn kam imã ikĩnh rax jadjã.

Jakam dja kamingrãny amũ aben nhijuk'ã abenmã ikĩnh jarênho tẽ, ikĩnh rax jarênho tẽ.

⁴⁹ Ga prĩne kute ijo kĩnhja pumũ. Djãm Metĩndjwýnh rerek got? Axwe tỳx. Ga kute mỳjja pumũnh kêt imã o amirĩtja pumũ.

O ne imã ikĩnh jadjã. Mrãmri ne tãwã mexkumrêx. Nãm mexo uma.

⁵⁰ Ne mekam ukaprĩkumrêx. Me kute Metĩndjwýnh kabên mar ne kôt kute ar amijo baja mekam ne ukaprĩ.

Nhyam kamingrãny amũ me banhijuk'ã amũ maro tẽ nhyam Metĩndjwýnh me kamdjwý ukaprĩ, me banhijuk'ã me kamdjwý ukaprĩ tẽ.

⁵¹ Bep me kute amijo àmraja, me kute ôkre kadjwýnhbê,

“Ba ne ba ibẽnjadjwýr rax, ba ne ba irax”, anhyrja, memã ne arým amimao pôx ne kãjbê me kumê.

⁵² Ne me bẽnjadjwýr rũnh memã ýrja me tãm ne tu arým meo kãtãm ne, ne kam pãnh me kute amijo kãtãmja, me kute

amijo àmra kêtjao bẽnjadjwýr rũnh ne.

⁵³ Ne kam ajte me ô mỳjja kêt, me kum prãmja ne mỳjja mex-tireo memã ajne ne o me kĩnh ba.

Ne kam pãnh me ô pi'ôk kaprĩ rũnh, me ô djwý krãptĩja arým meo ajkên aminêje me ano nhyam me ýkam ar ba.

⁵⁴ Metĩndjwýnh kute amrêbê me bakukãmãremã katãt arênhkôt ne arým me baman kum me bakaprĩ.

Ne me babê idjaer, me babê ô ãpênhja ne kum me bakaprĩn me bawýr ruw ne amikôt me bajo môn me bajo djuw mex ne ar me bajo ba.

⁵⁵ Amrêbê ne me banhingêt Abraõomã kabên ne kum kaprĩ, me bakajmã'ã kum kaprĩ ne kam kôpdji'ã me baman kum me bakaprĩ. Dja kum me bakaprĩ rã'ã rã'ã ne.

Nãm ã Marij kum kabêno ane. ⁵⁶ Ne kam Ixabeu kuri dja: nhyam kam 'ã mytyrwý amãnhkrut ne ikjekêt nhyam arým mã tẽ, mã ô pykamã tẽn bôx.

Djuão rwýk'ã ujarênh.

⁵⁷ Nhyam kam Ixabeu kra rwýk djã nhô akati arým ýr bôx nhyam kam kra my ruw. ⁵⁸ Nhyam kam ôbikwa kuman arým kĩnhkumrêx. Nhyam atãri ar ýrkwãkam me jadjwý kuman kam kôt kĩnhkumrêx. Metĩndjwýnh kam ukaprĩ raxkôt kuman kam kudjwa kĩnhkumrêx ne. ⁵⁹⁻⁶⁰ Nhyam kam arým kra rwýk'ã pi'ôk kamrêk pydji nhyam me kute my nhinhu kã krã'ymã bit kute kum Djakarij jarênhmã, bit kute kum bãm nhidji jarênhmã nhyam nã memã kum,

—Xô kum kati, idjibê ne Djuão, ane.

⁶¹⁻⁶² Nhyam me kam kum,

—Je tô mýkam? Nhýnh ne anhôbikwa 'ô ã idji ane? anen kam bãm'ýr akêx ne kum ikrao

ajakre. Idji jabej kukjêr kadjy ne me bãmã ikrao ajakre.

—Mã ne aje kum idji jarênhja kute? ane.

⁶³ Nhyam kam bãmja kute memã idji no'òk kadjy mÿjja'ã me ku'uw nhyam kam me kum o tẽ nhyam kam memã idji no'òk ne,

—Idjibê ne Djuão.

Nhyam me omũn kam ari aben pumũn abenmã kum,

—Je tô mÿkam? Mÿj got ja? ane.

⁶⁴ Nhyam Djakarij kute idji no'òkmẽ ro'ã arÿm ajte kabên ne kam Metĩndjwÿnhmã mextire jarêho dja. ⁶⁵ Nhyam kam ar õ kròkam me ja tĩn prãm ne kam abenmã arêho ipòk ne. Pykabê Djudêjakam apÿnh krãnhrekam me õ krĩkam ne me abenmã arêho ipòk ne. ⁶⁶ Nhyam me kam kuma:n ar o ba, Metĩndjwÿnh kute ar krao bakam ne me mar ar o ban kam abenmã kum,

—Mã gêdja abatàn ne kute? ane.

Djakarij kute Metĩndjwÿnhmã mex jarêh.

⁶⁷ Nhyam kam Metĩndjwÿnh Karõ raxo bãmbê Djakarij kadjwÿnhbê nhÿn ar o ba nhyam amũ Metĩndjwÿnh djò'ã kabên jarêho dja ne Jeju kumrêx'ã ajarê. Jejubê bẽnjadjwÿr rax ne kubê mekbê idjaer pytâr djwÿnh'ã ajarê. Ne kam ijukri Djuão jarê. Nhyam bep Jeju kumrêx ne 'ã ajarê ne memã kum,

⁶⁸ —E kum me babê idjaer nhõ Bẽnjadjwÿr mexkumrêx. Ba gop me amã me banhõ Bẽnjadjwÿr, me banhõ Metĩndjwÿnh mextire jarê.

Mÿkam? Bir, nãm ta õ me ba djwÿnh'ÿr ruw, kute me bapytãrmã ne me bawÿr ruw.

⁶⁹ Kute umao ar me bapytâr ne me bajo ba kadjy ne arÿm me bamã me bapytâr djwÿnh jano. Ingêt kukãmãre ne Dawi, õ àpênh tũmja.

Ingêt kukãmãrebê Dawi jabatàn djakam ne me bakadjy nõ.

Abatàn ne kute umao me bapytâr ne ar me bajo ba kadjy arÿm ingêt jabatàn djakam nõ.

⁷⁰ Me kute Metĩndjwÿnh kabên jarêh djwÿnh kabên kôtõ.

Amrêbê ne Metĩndjwÿnh kute kabên jarêh djwÿnh mexkumrêx jamã kabên jarêh kôt ne arÿm me bamã ano.

⁷¹ Kute me bakurê djwÿnhbê me bapytãrmã, me kum me bakurê ne kute me bajo bajabê me bapytãrmã ne Metĩndjwÿnh me bawÿr ano.

⁷² Nãm me bakukãmãremã kabên pydjĩn arêh memã kum,

“Dja ba imã me akapri”, ane.

Dja ba amikabên mexja mã kuman o ibiknor kêt, ane ne kam kôt me bawÿr ano.

⁷³ Nãm ã me bakukãmãrebê Abraõomã kabên pydjĩn arêho anen kam katãt kôt kuma.

⁷⁴ Kute me bakurê djwÿnhbê me bapytâr, gu me badjumar meÿ ne arek ar baban kum badjãpênhmã.

⁷⁵ Me bamextire ne katãt bamrãnh ne kum badjãpênhmã. Me batĩnri Metĩndjwÿnh kabem kribêm ar me babao rãm ne mũ jamã ne kum arê.

Nãm ã Abraõomã kabên jarêho anen kam katãt kôt kuman me bawÿr me bapytâr djwÿnh jano, Bẽnjadjwÿr jano, ane.

Nãm ã Djakarij memã Jeju jarêho anen kam ajte kramã kabên jarê, krabê Djuãoomã 'ã karõ, Djuão Jeju kukãm tẽmmã 'ã kum karõ ne kum,

⁷⁶ —Bep ga, akmere, ga dja ga Bẽnjadjwÿr kukãm tẽn kutêp me akre gê me kuman Bẽnjadjwÿr kam amakbê katãt amijo ba.

Kute mrāmri ne me kute me bēnjadjwǝrmā katāt pry djirja pyrāk. Gēdja me ajā,

“Metīndjwǝnh Pymati kabēn jarēnh djwǝnh ne ja”, ane.

77 Nā, ga dja ga kukām tēn memā arē. Ta kute ō me ja pytar ne ar meo bamā memā arē. Mā ne me bapytār o?

Apǝnh me bajaxwe djari kute tu o bingrānh ne me bakam ngryk kētmā. Kute ā ukaprikōt me bapytāro anhǝrmā.

78 Mrāmri ne me Batīn djwǝnh kum me bakapri rax ne. Ne kam kākwa kurūm me bapytār djwǝnh me bawǝr ano.

Kute me bamā irā djā pyrāk. Kute mrāmri ne myt kute me bamā irān kute me bakurwǝja pyrāk ne me bawǝr ano.

79 Me kum tyk puma, me tīn prāmja ne me kute mrāmri ne me akamāt kō tykkam me krīja pyrāk.

Nhym bep me bapytār djwǝnh dja me jamā tīn prāmo ajngrā. Ga akati kute akamāt kō nhipōnhja pumū.

Dja ā me bamā me batīn prām, me bamā batyk puma ā o bingrānho ane gu me kam badjumar mexkumrēx ne ar baba. Tām ne ja.

Nām ā Djakarij kramā 'ā karōo ane, Jeju kukām tēm ne kute kutēp me akremā.

80 Nhym kam kra arǝm kāmā krā tēn kam Metīndjwǝnh kabēnkōt amijo ba. Kute kōt amijo ba rā'ān abatānh. Ne kam kapōt kukritkam ar ba. Ō akati kutēp ne kapōt kukritkam ar ba. Kute mekbē idjaermā amijo amirīt nhō akati amiwǝr kam amakbē kapōt kukritkam ar ba.

2

Jeju rwǝk'ā ujarēnh.

Mat 1.18

¹ Nhym kam bēnjadjwǝr raxbē Xedja Agujtu memā kabēn jarē. Xedja Agujtu ne me kunīmā nhǝ. Nām memā kabēn jarēn memā kum,

—Me akunī, pyka kunikōt dja ga me anhingēt nhō pyka'ǝr aba gē me me anhidji'ā pi'ōk no'ōk, ba ije me ajā akre kadjy, ane. ² Me kute me idji'ā pi'ōk no'ōko kutewa kadjy ne ja. Nhym Xirēnhu, bēnjadjwǝr bajtem, pykabē Xirijkam memā nhǝ. Kam ne me kute bēnjadjwǝr raxbē Xedja Agujtu kabēnkōt me idji'ā no'ōkmā.

³ Nhym kam me kunī apǝnh krī djari'ǝr ajmā. Apǝnh me ingēt nhō pykakam abatānh djari'ǝr ajmān kam bōx. Bōx nhym me kam me idji'ā pi'ōk no'ōko tē.

⁴⁻⁵ Nhym kam Jōdjemē Marij ar adjwǝnhdjwǝ me kudjwa ingēt nhō pyka'ǝr tē, ingētbē Dawi rwǝk djā'ǝr ne ar tē. Arǝm ne kum kabēn ne. Kraxje 'ǝr mōr kēt rā'ā. Nām kum kabēn kajgo. Tu pyka abenā mēnh nhidjibē ne Garrēja ne kam apǝnh ne krī djari idji. Garrējakam krī nhidjibē ne Nadjare. Kurūm ne ar tē. Marij arǝm tujarō tǝx nhym ar tē. Atemā ajte pyka 'ō tu abenā tǝm nhidjibē ne Djudēja. 'ǝr ne ar wabi ne kam tē:n kam krībē Berē'ǝr bōx. Ingētbē Dawi rwǝk djāmā tēn bōx, ō pyka nhidjibē Berēmā tēn bōx, me kute ar idji'ā pi'ōk no'ōkmā. ⁶⁻⁷ Nhym kam me kumex ne prīne Ar kubē kikre kre jaē. Nhym kam kra rwǝk djā nhō akati arǝm 'ǝr bōx nhym kra my ruw. Kra kutewa ne ruw. Nhym Marij kubēkào kupun o tēn mryti djākur djākam kudji, me kute prīne Ar kubē kikre kre jaērkam.

Mry pumūnh djwǝnh Jeju'ǝr bōx.

⁸ Nhym krī nokā'ā ne mry nhō kapōt. Nhym arǝm akamāt.

Nhym kam mry nhõ kapôtkam ar kute mry pumũnh djwýnhja õ krit pumũho dja. ⁹ Nhym kam Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh ar nokrekam kato nhym Metĩndjwýnh jadjênh prĩne ar kurwý ne arkum ipõk ne. Nhym arkum uma ne kam madjã tertet ne.

¹⁰ Nhym kam kadjy mrãnh djwýnh arkum,

—Kwãrik wãnh, ar amã uma kêt. Ota ba ije ar amã mýjja mex jarênhmã tẽ. Ë, me akĩnh djã ne arým me akadjy kato. Me akunĩ akĩnh kadjy, akĩnh raxmã. ¹¹ Ë, akamãt ja tãmkam ne me apytãr djwýnh arým me akadjy ruw. Dawi nhõ pykakam ne ruw. Kubê ne Kritu, kubê ne Bẽnjadjwýr djwýnh. ¹² Tãm ne ajbir rwýk nhym nã kute kubêkão kupun mryti djãkur djãkam irwã. Kute kubêkão kupun mryti djãkur djãkam irkõt dja gar kum akaton kam omũ, ane. Nãm ã Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh arkum ane.

¹³ Nhym kam ar aêrbê kãjkwa kurũm Metĩndjwýnh me ano, amikadjy mrãnh djwýnh jano nhym katon kumex, kumrêx kator jakõt ne me katon kumex ne kam Metĩndjwýnhmã mextire jarênho kumex ne mry pumũnh djwýnhmã o amra,

¹⁴ —Kãjkwakam ne Metĩndjwýnh me:xkumrêx, tý:xkumrêx, uma:kumrêx.

Gora gẽ me kunĩ kãjmã kum mex jarênho tẽ. Arým ne pykakam me wãmã umar mex jarê.

Gora gẽ õ me wãkam kĩnhwã umar mex ne ar ba, ane.

¹⁵ Nãm ã Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh anen kam mã ar kurũm kãjkwamã wabi. Nhym kam ate mry pumũnh djwýnh abenmã kum,

—Gêtõ gwaj gop Berêãm mõn goja karãkõt omũ. Bẽnjadjwýr djwýnh kute gwaj bamã arênhja

pumũ, anen kam 'ýr prõt ne. ¹⁶ Prõt ne Marijmẽ Jõdje ar'ýr kato nhym mryti djãkur djãkam nõ, ngrire ne nõ nhym ar omũ. ¹⁷ Nõrkõt omũn kam memã arênhõ ajkate. Kadjy mrãnh djwýnh kute mry pumũnh djwýnhmã arênhja, kute Marij kra jarênhja ne me memã arênhõ ajkate.

¹⁸ Nhym me kuman kam abenkam no tyn kumex ne abenmã kum,

—Mýj gotja? Mýkam got Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnhja katon kumex? anen ari aben pumũho akêx. ¹⁹ Nhym bep ãm Marij ta kute kraxkõt mar ne amikam mýjja kunĩ ma:ro tẽn 'õo biknor kêt ne.

²⁰ Be, nhym kam mry pumũnh djwýnh kapôtmã akêx. Kadjy mrãnh djwýnh kute arkum arênhkõt ne ar karã nõrkõt omũ. Kõnh ne arkum kudji nhym ar mýjja kunĩ pumũn kuman kam Metĩndjwýnhmã mex jarênhõ mõ. Ne kãjmã kum rax jarênhõ mõn kum,

—Metĩndjwýnh, gajbit ne ga apy-djin adjukaprĩ, amex, arax, atýx, anhýro mõ.

Ar kute Metĩndjwýnhmã Jeju djar.

²¹ Nhym kam arým 'ã akati amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut nhym ar my nhinhu kã krãtan kam ajte kum idji Jeju jarê. Tikkrekam jêt kêttri Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh kute kum idji jarênhja ne kum arê. ²²⁻²⁴ Nhym kam akati krãptĩ nhym ar krĩraxbê Djeruxarê'ýr o tẽ. Ar kute Bẽnjadjwýr djwýnhbê Metĩndjwýnhmã armã ne ar o tẽ. Metĩndjwýnh kabên'ã pi'õk nõ'õkkam ne memã,

“Me akra my kutewa gêdja axidjuw ga me Bẽnjadjwýr djwýnhmã me umjuw, kute o am-inhõmã”, ane.

Kõt ne ar kute Djeruxarêãmã Jejuo tẽm ne kum armã. Ar

adjwýnhdjwý kute Metíndjwýnhmã mry bõrmã. Arým ne Marij kamrõ ngràn kam kute Mõjdjê kukràdjãkõt Metíndjwýnhmã mry djär ne kum õrmã. Amrëbê ne Mõjdjê Metíndjwýnh kabën'ã pi'ók no'ók ne memã kum, “Ë, dja ga me akamrõ ngràn kam Bënjadjwýr djwýnhmã tutte amë agan kum angã, nàr tutti no týr nyre amë abín kum aga”, ane.

Jakõt ne ar kute kum àr ne õr nhym nãja akubyn Metíndjwýnhmã mex ne õ kikretimã àrmã Djeruxarëmã o tẽ.

²⁵ Nhym bep Djeruxarëkam me'õ mybê Ximião. Mrãnh katåt ne Metíndjwýnh kabënkõt ar amijo ba. Nãm arek mekbê idjaer pytär djwýnh, memã kaprĩ rënh djwýnh, Kritukam ama. Nhym Metíndjwýnh Karõ ar o ba. ²⁶ Ar o ban kam arým kum,

—Ë, atín rä'ã dja ga Metíndjwýnh kute anorja'ýr bõx ne omũ. Kute me apytãrmã ne ano, kubê ne Kritu, tãm dja ga omũ, anhýtã 'ýr bõx ne ano omũ, ane. Nãm ã Metíndjwýnh Karõ Ximiãomã ane nhym kuman ar o ba.

²⁷ Ne kam Metíndjwýnh nhõ kikreti'ýr tẽ. Metíndjwýnh Karõ ne ano nhym tẽ. Kumrëx ne ar kukãm tẽn bõx. Nhym Jeju nãmẽ bãm arkõt 'ýr o bõx. Ar kute me amikukràdjã tũmkõt Metíndjwýnhmã armã ne ar 'ýr o tẽn o wadjã. ²⁸ Nhym Ximião omũn kumýn kam Metíndjwýnhmã mextire jarën kum amikính jarën kum,

²⁹ —Bënjadjwýr djwýnh, jakam dja ga on imã ityk nhõ akati jarë, ba ibê anhõ àpënh dja ba wãm awýr tẽ, aje imã arënhkõt.

Arým ne ba omũn arým ikínhkumrëx ne arým idjumar mexkumrëx ne. Jakam dja ba idjumar mexbê ty, aje imã arënhkõt.

³⁰ Ga ga arým me utàr djwýnh jano ba inoo omũ.

³¹ Anhýr djwýnhràmm aje arënhja ne ga arým memã o akato nhym me kunĩ pyka kunìkõt omũ.

³² Me utàr djwýnhja ne kute a'u pyrãk. Dja apýnh me ba-jtemja no bõ nhym me katåt mrã.

Nhym kam ajte me ibê id-jaermãdjwý kính jadjã. Kõt dja me me imã me ikính jarë, me irax jarë, ane.

Nãm ã Ximião Jeju'ã ujarënh ane.

³³ Nhym kam bãmmë nã ar kuman kam abenkam no tyn aben pumũnhõ dja.

³⁴ Nhym kam Ximião jãm aro akëx ne Metíndjwýnhmã aro a'uw ne kum,

—Dja ga aro kính ne adjukaprikõt aro djuw mex ne arkum umar mex jarë gë ar umar mex ne ar ba, ane. Ne kam ajte jãm nãjao akëx ne kum,

—Ota arým akra kute meo bikjêrmã bõx. Me babê idjaer kwý dja me kum kurën kam kõt amijo ajkë. Dja te kute memã Metíndjwýnhõ amirítmã nhym me mã aprý. Nhym bep me bakwý dja gu me mã bamã abën kam amiptàn kõt ar amijo baba. ³⁵ Nhym akra ta dja ar mekmã apõx ba. Godja me õkre kadjwýnhbê amim mýjja'ã karõ nhym akra ta tu ar memã apõx ba. Ga gadjwý akra djõ'ã akaprĩ rax ne akra ma: ne. Kute mrãmri ne nãnhre kute gadjwý anhõpõkkam akaprĩ pyrãk, ane. Nãm ã Ximião anhýr djwýnhràmm kum arënhõ ane.

³⁶⁻³⁷ Nhym kam me'õ nibê Ana adjwýnhdjwý ar'ýr bõx. Kubê Metíndjwýnh kabën jarënh djwýnh 'õ, Panuwe kra, mekbê Axer 'õ. Nãm 'uwtfĩ. Amrëbê ne mjën 'ýr mõ nhym 'ã amex amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkët nhym arým kubê ty. Nhym kam 'uwtfĩn arým kubëngë:xte. Arým 'ã

amexbê 84. Nãm Metĩndjwỳnh nhõ kikretikam ku'èn kator kêt-kumrêx ne tu Metĩndjwỳnhmã ãpênho dja. Akamãtmẽ akati kunĩkõt ne kum kabêno ku'èn kadjy amijajbu. ³⁸ Ne kam kum ajmã ar'ỳr bõx ne Jeju pumũn kam Metĩndjwỳnhmã amikĩnh jarên kum ukapĩ jarê ne kam ajte me kute kam amakjamã Jeju jarê. Me utãr djwỳnh bõx ne kute me kurê djwỳnhbê akubyn me õ krĩraxbê Djeruxarê pytãrmã ne me kam ama. Memã ne Ana,

—Arỳm ne bõx. Arỳm ne me bapytãr djwỳnh bõx, ane. Nãm ã Ana me kute kam amakjamã arênho anen kam ajte mã wadjã.

³⁹ Nhyam kam Marijmẽ Jõdje ar Bẽnjadjwỳr djwỳnh kukràdjã kunĩkõt arỳm mỳjjao tẽn inomã kumẽn kam akubyn pykabê Garrêja'ỳr tẽn kam ar õ krĩbê Nadjarekam bõx. ⁴⁰ Nhyam kam kra kãjmã krã tẽn kam ì tỳx tẽn. Tẽn tẽn ì arỳm abatãnh ne kam no mexkumrêx nhyam kam Metĩndjwỳnh kam kĩnhkumrêx ne mã o djuw mex.

Jeju Bãm nhõ kikretikam ỳr.

⁴¹ Nhyam na mẽ gaga mrãnh kunĩkõt Jeju nãmẽ bãm ar Djeruxarẽmã mrã. Me kute aben pydjĩn kute Metĩndjwỳnh me irõbê mrãnh nhõ akati mar ne õ kwỳ krẽn rax kadjy ne ar 'ỳr mrã. ⁴²⁻⁴³ Nhyam ajbir Jeju nõrny. Arỳm 'ã amexbê 12. Nhyam ar kunĩ mekõt ajte me kute aben pydji'ỳr wabin me'ỳr bõx ne mekõt ar õ kwỳ krẽn ba, Jejumẽ. Nhyam me kam o ino re nhyam nãmẽ bãm ar akubyn õ krĩmã tẽn. Tẽn kam pry konenh te abej aprã. Nhyam be nãm nõrnyja, arek Djeruxarẽkam ar ba nhyam nãmẽ bãm ar kute mar kêt. ⁴⁴ Nãm kute atemã me'õ arkõt mã tẽn pyrãk. Nhyam 'ã akati pydji nhyam ar te õbikwakam abej aprã. ⁴⁵ Ne kam kute Djeruxarẽkam ajte

abejmã akubyn tẽn. Tẽn bõx ne kam te: ajte abej nhyam 'ã akamãt. ⁴⁶ Nhyam akati kêt nhyam ar te ajte abej.

Nhyam kam akati nhyam kam ar Metĩndjwỳnh nhõ kikretikam kum kato. Nhyam me ipõkri nhỹ, Mõdjê kukràdjã jarênh djwỳnh nhĩpõkri nhỹ, me kabên maro nhỹn kam me kukjêro nhỹ. ⁴⁷ Nhyam me Jejukam no tyn nhỹ. Nãm tu me aêrbê prĩne mỳjja ma. Nhyam me jadjwỳ mỳjja jabej kukjêro nhỹ nhyam no mexkõt katãt memã mỳjja jarênho nhỹ. Kam ne me kam no tyn nhỹ. ⁴⁸ Nhyam nãmẽ bãm ar mekõt omũn kam mekõt kam no tyn dja. Nhyam nã kum,

—Akmere, mỳkam ne ga ar ibê ã anhỹr aba? Nã bãm abãmmẽ ar te ajabej aprãn axwe akam idjumar ne kam ajabej ar mrã, ane.

⁴⁹ Nhyam kam kum,

—Mỳkam ne gar ijabej ar mrã? Djãm ar aje imarja kêt? Arỳm ne ba Ibãm nhũrkwão inhũrkwãn kam idjãpênhmã, ane. ⁵⁰ Nhyam ar kute kabênja mar kêt-kumrêx. Ne te kute marmãn kam õkre kadjwỳnhbê,

—Mỳj kabên got ja? ane.

⁵¹ Nhyam kam arkõt tẽn, arkõt Nadjarekam tẽn bõx ne kam ar kabênkõt ar amijo ba. Nhyam bep nãja ne mỳjja kunĩ man kum kĩnh ne. ⁵² Nhyam bep Jeju ta adjãkamã no mex tũm ne amũ no mexo amikamênho tẽn kam ì abatãnh mex ne. Nhyam Metĩndjwỳnh kam kĩnhkumrêx. Nhyam mebêngõkredjwỳ* kam kĩnhkumrêx ne.

3

Ngõmã me angjênh djwỳnhbê Djuão.

Mat 3.1; Mak 1.1; Dju r 1.19

¹⁻² Nhyam bep Djuão kapõt kukritkam ar ba. Djuão, Djakarij

* **2:52** Jeju nhõ pykakam me kunĩ bêngõkre kute mrãmri ne apỳnh me õ pyka djãri kunĩkõt me kunĩ bêngõkre pyrãk. Kubê kã jakamẽ me kakrãtykmẽ me babêngõkremẽ ne me kunĩ bêngõkre.

kraja ne kapôt kukritkam ar ba. Nhyam kam Metĩndjwýnh kum kabĕn ne.

Be, nhyam bep bĕnjadjwýr raxbĕ Xiberu Xedja. Me bĕnjadjwýr kunĩ kuràm rax ne me kunĩmã nhỹ. Ne kam amidjô'ã me kwý'ã bĕnjadjwýr rĕ. Nãm pykabĕ Djudĕjakam me ja kadjy Põxu Piratu'ã bĕnjadjwýr mĕ, kubajtem. Ne kam ajte pykabĕ Garrĕjakam me ja kadjy Erodji'ã bĕnjadjwýr mĕ. Ne kam ajte pykabĕ Iturejmĕ Tarakõnikam me ja kadjy Piripi'ã bĕnjadjwýr mĕ. Erodji kamybĕ Piripi'ã bĕnjadjwýr mĕ. Ne kam ajte pykabĕ Abirĕnkam me ja kadjy Rixanij'ã bĕnjadjwýr mĕ. Nhyam ar kute me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bĕnjadjwýr raxbĕ Ananhmĕ Kajbajmĕ ar ar meo ba. Nhyam arým Xiberu Xedja memã ýr'ã amexbĕ 15 nhyam ô'ã ar bĕnjadjwýr nyreja arým memã krĩ.

Nhyam kam Metĩndjwýnh Djuãomã kabĕn ne. Djuão kapôt kukritkam ar bajamã kabĕn ne. ³ Nhyam kam kabĕnhkõt ngõbĕ Djodãokam ar mrã. Ne kam ar me akreo ba. Me akreo ban memã kum,

—On me amim akaton wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwýnh'ýr amijo akĕx gĕ me ajaxweo aknon me akam ngryk kĕt. Ba kam on ngõnhmã me ajangjĕ, me aje ajaxwemã anhirerkõt me kute me amar kadjy, ane.

⁴ Amrĕbĕ ne anhỹr djwýnhram Metĩndjwýnh kabĕn jarĕnh djwýnhbĕ Idjaij ne 'ã pi'ók no'ók ne memã kum,

“Me'õ dja kapôt kukritkam memã kabĕn ne. Kãj bĕ dja me akren memã kum,

‘Me apa. Ĕ, me on Bĕnjadjwýr djwýnh kutĕp wãnh ajaxwemã anhiren katãt amijo aba. Kute mrãmri ne me kute me bĕnjadjwýr rũnh kutĕp pryo mex ne kute

memã katãt pry jadjwýrja pyrãk.

⁵ Nãm me inuw kunĩo amrã ne kam krãnhre rũnhmĕ kryremĕ, kunĩ abenãnh imõk rĕ nhyam pyka aben pyrãk ne ikwã.

Nhyam pry nhirõ nhyam me katãt adjuw. Ne pyka karõtdjwý prĩne katen o aben pyrãk nhyam mĕkumrĕx ne ikwãja pyrãk.

Dja me ã Bĕnjadjwýr djwýnhram axwemã irer ne katãt amijo bao ane.

⁶ Nhyam me kunĩ dja me Metĩndjwýnh kute me utãrkõt me omũ', ane.”

Nãm ã anhỹr djwýnhram Idjaij memã arĕho ane. Kõt ne Djuão Bĕnjadjwýr kukãm katon me akre ar o ba, nhyam me kwý rax ne me mrãmri axwemã iren katãt amijo ba.

⁷ Nãm Djuão me akre ar o ba nhyam me itepato 'ýr bao ku'ĕ. Kute ngõnhmã me angjĕnhmã ne me 'ýr bao ku'ĕ. Nhyam kam memã kum,

—Me akamingrãny ne ga me abĕ iry. Me ajaxwekam abĕ kangã. Mýj me'õ ne me amã Metĩndjwýnh ngryk nhõ akati jarĕ ga me umaje iwýr aprõt kajgo? ⁸ Gop on me katãt Metĩndjwýnhkõt amijo aba gĕ me mrãmri me amex jabej me amã kato. Mrãmri me amim akator ne aje wãnh ajaxwemã anhirer ne aje Metĩndjwýnh'ýr amijo akĕx jabej gĕ me on me amã kato. Gĕ me me amexmã katon me akam kĩnhõ kute mrãmri ne me kute pidjõ djõ mexmã apõx ne kam kĩnhja pyrãk. Kwãrik wãnh me anhõkre kadjwýnhbĕ anhingĕt kukãmãre Abraãoo adjãmra kĕt ne amim, “Me ba ne ba me ibĕ Abraão tãmdjwý. Dja Metĩndjwýnh me ikam ngryk kĕt. Dja ba me te ijaxwe nhyam kam me inhingĕt kukãmãre Abraãokõt Metĩndjwýnh kum me ijabĕ ne me ijaxwekam me ijo bikĕnh kĕtkumrĕx”, anhỹr

kêt. Kwārîk wānh ga me ã anhÿr ar aba kêt. Kati. Ê, ba me amã arê. Dja ga me te abê Abraão tãmdjwÿ nhyim Metĩndjwÿnh tu me ajo ajkê, me ajaxwe pānh tu me ajo ajkê. Ne ren kum ajte Abraão tãmdjwÿ prām jabej ren tu kēnjao itun o amim Abraão tãmdjwÿ nhipêx nhyim me ren tu katon kumex.

⁹ Ê, mrāmri arÿm 'ÿr. Metĩndjwÿnh kute me axwe pānh memã akati jarēnh arÿm 'ÿr. Kute mrāmri ne pidjô apÿnh abenkam ô kêt nhyim me kute kār ne o mrānh ne kute kuwykam rēnhja pyrāk. Arÿm ne Metĩndjwÿnh me ajã pidjô djô kêt jakren arÿm me ajaxwe pānh kute me ajo bikēnh 'ÿr. Dja me ajo mōn kuwykam me amê. Arÿm 'ÿr. Kute mrāmri ne me'ô kute pidjômã 'ÿr kadjy kute parbê kàxkrākô mÿnh ne o ãm pyrāk, ane. Nãm ã Djuão me krãptĩmã arēnh o ane.

¹⁰ Nhyim me kam kum,

—Ije tô mã dja ba me nê? ane. Metĩndjwÿnh kute me ijo bikēnh kêt kadjy, mã dja ba me nê?

¹¹ Nhyim memã kum,

—Dja ga me ajô nhô kubêkà amānhkrut ne kam me'ô nhô kubêkà kêtãmã ikjê ngã. Nhyim me'ôdjwÿ ô kwÿ krēn djã krãptĩn kam me'ô nhô djwÿ kêtãmã amikutã kwÿ ngã, ane.

¹² Nhyim me kute bēnjadjwÿr ba-jtemmã pi'ók kaprĩo atom djwÿnh me kudjwa Djuão'ÿr bôx, kute ngōnhmã me angjēnhmã. 'ÿr bôx ne kum,

—Bēnjadjwÿr, mã gēdja ba me nê? ane.

¹³ Nhyim kam memã kum,

—Ê, me anhō bēnjadjwÿr kute me amã pi'ók kaprĩ jarēnhja 'ānhbit dja ga me kum o atom. Kwārîk wānh ga me ga amũ amim pi'ók kaprĩ kamēnh ne amÿnh kêt. Dja ga me tu 'ānh jamÿ, ane.

¹⁴ Nhyim me krākamngōnhredjwÿ kum,

—Ne me badjwÿ, mã dja ba me nê? ane.

Nhyim kam memã kum,

—Ê, kwārîk wānh ga me me pa 'amÿnh ne mekbê mÿjjao aprôt kêt. Ne kwārîk wānh ga me me kâtãm'ã axwe rēnh ne me axweo me utār ne mekbê ijēn me ô mÿjjao aprôt kêt. Nhyim bep ga adjãpēnh pānh dja ga pi'ók kaprĩ byn tu akĩnh ne. Kwārîk wānh ga me adjãkrê kêt, ane. Nãm ã Djuão memã kabēn jarēnh o ane. ¹⁵ Nhyim me kunĩ Bēnjadjwÿrbê kumkati jabej ajkam aman kam ôkre kadjwÿnhbê amim,

—Bep birām tãm ne ja. Birām Djuão got Metĩndjwÿnh me bawÿr ano, me bakadjy Bēnjadjwÿrbê kumkatimã me bawÿr ano, ane. Birām Kritu ne ja, ane.

¹⁶ Nhyim kam Djuão me kunĩmã kum,

—Mrāmri ba ne ba ngōnhmãbit me ajangij. Nhyim bep itotokbê me'ô bôxja. Me'ô tãm ne raxo kute ijakrenh, kute ijakrenh mexi. Bãm te irax ne 'ã inhibôn ije kum parkà 'ãpre bôn ne o itēm prãme. Bep ãm ren irax ne ba ren arÿm kum apê. Nhyim bep kati, ãm ingrire. Nãm raxo ijakrenh mex ne. Tãm ne arÿm bôx 'ÿr. Djãm ngōnhmã kute me ajangjēnhmã? Kati. Tãm dja bôx ne kam me awÿr Metĩndjwÿnh Karō jano, me katāt amrānhbit'ÿr dja ano, kute ar me ajo bamã. Ne kam me ajaxweja kute kuwymã me arēnhmã. ¹⁷ Gēdja bôx ne kam kute mrāmri ne me kute kōtyk byr ne o kute bãyogore ka'uk ne kute kam mũm 'ÿ mexjao atom ne kam kute 'ÿkãjao tēm ne kute kuwykam ÿr nhyim xētja pyrāk. Dja me'ôja bôx ne ã me axweo anen kuwykam me kurê. Nhyim kuwyja dja pōk rã'ã: rã'ãn apēx kêtumrēx. Nhyim bep bãyogogo 'ÿ mex'ã ne me mexja jakren mũm meo atom ne. Ne kãjkwakam ô pykamã meo mō gē me kam kam kĩnhkumrēx ne ar ba. Arÿm kute ã meo anhÿr 'ÿr.

¹⁸ Nãm ã Djuão memã ane. Ne kam arek memã kabên jarênho tẽ. Nãm atemã kukràdjã krãptĩo me akre. Ne mã kabên nyo, kabên mexo ar me akreo ba.

¹⁹⁻²⁰ Nhyr bep bẽnjadjwýrbê Erodji ne axwekumrêx. Nãm axwe aben nhiby kumexo mõi, aben nhiby adjwýro mõn kam ajte Djuão mekbê ijê djakam iby kumẽ. Nãm kamybê upãnh'ýr mõi, upãnhbê Erodjij'ýr mõi. Nhyr kam Djuão arým kum kabên jarên kum,

—Kati, kwãrĩk wãnh, ane.

Nhyr kam Erodji tu amakkre kêt ne Djuãobê ijê.

Kute ngômã Jeju jadjãr.

Mat 3.13; Mak 1.9; Dju r 1.32

²¹⁻²² Anh'ýr djwýnrãm me kute kubê ijê kêtiri ne Djuão ngõnhmã me kunĩ jangij ne kam ajte Jeju ngõnhmã adjã. Ngõnhmã adjã nhyr kam Bãmã kabêno dja. Kum kabêno ãm rã'ã nhyr kãjkwa abenbê ajkij. Abenbê ajkij nhyr Metũndjwýnh Karõ 'ýr ruw ne 'ã tým. Amijo tut ne 'ýr ruw ne 'ã tým. Nhyr kãjkwa kurũm kabên ne kum,

—Mrãmri abê ikrakumrêx. Imã ajabê. Ba akam ikũnhkumrêx, ane.

²³⁻³⁸ Nhyr kam Jeju arým ta àpênhmã o krax ne. Arým 'ã amexbê 30 ne kum o krax ne.

Jeju nhingêt nhidji.

Mat 1.1

Nhyr me we Jódjeo Jeju bãm.

Nhyr Jódje bãm ne Eri.

Nhyr Eri bãm ne Matat.

Nhyr Matat bãm ne Rewi.

Nhyr Rewi bãm ne Marki.

Nhyr Marki bãm ne Djananh.

Nhyr Djananh bãm ne Jódje.

Nhyr Jódje bãm ne Mataxij.

Nhyr Mataxij bãm ne Amox.

Nhyr Amox bãm ne Naũ.

Nhyr Naũ bãm ne Exi.

Nhyr Exi bãm ne Naganh.

Nhyr Naganh bãm ne Ma'at.

Nhyr Ma'at bãm ne Mataxij.

Nhyr Mataxij bãm ne Xemê.

Nhyr Xemê bãm ne Jódje.

Nhyr Jódje bãm ne Djoda.

Nhyr Djoda bãm ne Djõwanã.

Nhyr Djõwanã bãm ne Rexa.

Nhyr Rexa bãm ne Djoba.

Nhyr Djoba bãm ne Xarati.

Nhyr Xarati bãm ne Neri.

Nhyr Neri bãm ne Marki.

Nhyr Marki bãm ne Adji.

Nhyr Adji bãm ne Kodjã.

Nhyr Kodjã bãm ne Erma.

Nhyr Erma bãm ne Êr.

Nhyr Êr bãm ne Djodjuwe.

Nhyr Djodjuwe bãm ne Eridjê.

Nhyr Eridjê bãm ne Djobi.

Nhyr Djobi bãm ne Matat.

Nhyr Matat bãm ne Rewi.

Nhyr Rewi bãm ne Ximião.

Nhyr Ximião bãm ne Djuda.

Nhyr Djuda bãm ne Jódje.

Nhyr Jódje bãm ne Djõnã.

Nhyr Djõnã bãm ne Eriki.

Nhyr Eriki bãm ne Merja.

Nhyr Merja bãm ne Mena.

Nhyr Mena bãm ne Matata.

Nhyr Matata bãm ne Natã.

Nhyr Natã bãm ne Dawi.

Nhyr Dawi bãm ne Djexe.

Nhyr Djexe bãm ne Ôbet.

Nhyr Ôbet bãm ne Bõadjj.

Nhyr Bõadjj bãm ne Xara.

Nhyr Xara bãm ne Naxõ.

Nhyr Naxõ bãm ne Amĩnadabi.

Nhyr Amĩnadabi bãm ne Adjimĩ.

Nhyr Adjimĩ bãm ne Ani.

Nhyr Ani bãm ne Êrõ.

Nhyr Êrõ bãm ne Perê.

Nhyr Perê bãm ne Djuda.

Nhyr Djuda bãm ne Djako.

Nhyr Djako bãm ne Idjak.

Nhyr Idjak bãm ne Abraõo.

Nhyr Abraõo bãm ne Tera.

Nhyr Tera bãm ne Nakõ.

Nhyr Nakõ bãm ne Xeruk.

Nhyr Xeruk bãm ne Ragau.

Nhyr Ragau bãm ne Parek.

Nhyr Parek bãm ne Ebe.

Nhyr Ebe bãm ne Xara.

Nhyr Xara bãm ne Kajnã.

Nhym Kajná bām ne Arpaxa.
 Nhym Arpaxa bām ne Xē.
 Nhym Xē bām ne Nōwe.
 Nhym Nōwe bām ne Ramek.
 Nhym Ramek bām ne Mexare.
 Nhym Mexare bām ne Enoki.
 Nhym Enoki bām ne Djarexi.
 Nhym Djarexi bām ne Mareju.
 Nhym Mareju bām ne Kajná.
 Nhym Kajná bām ne Inox.
 Nhym Inox bām ne Xexi.
 Nhym Xexi bām ne Adão.
 Nhym Adão bām ne Metīndjwýnh.

4

Xatanaj te Jejumã axwe'ã àpnênh.
Mat 4.1; Mak 1.12; Idja 2.18, 4.15

¹⁻² Arým Djuão kute ngônhmã Jeju jadjār nhym Metīndjwýnh Karõ kute amijo tut ne rwýk ne 'ã tým nhym Bām kute kum kabēnja kurūm Jeju tē. Ngôbê Djodão kurūm ne arým Jeju tē. Nhym Metīndjwýnh Karõ raxo kadjwýnhbê nhýn ar o ban kam kapôt kukrit'ýr o bôx nhym kam kam ar ba. Nhym kam Xatanaj 'ýr bôx ne te kum mýjja'ã apné. Kute kabēnkôt amijo ba jabej kum mýjja'ã àpnênh tē. Te kum mýjja'ã àpnênh'ã akatibê 40. Akati kräptī. Kute ã kum anhýrkam kute mýjja krēn kêtumrêx. Nhym kam akati apêx nhym prām prīne kubī.

³ Nhym kam Xatanaj kum,

—Ē, goja abê Metīndjwýnh krakumrêx jabej goja kēnjamã akabēn gê goja kubê djwý ga krê.

⁴ Nhym kam kum,

—Kati, Metīndjwýnh kabēn'ã pi'ók no'ókkam ne,

“Djām djwýobit ne me kute amityx ne ar tīn ne ba? Kati, Metīndjwýnh kabēno djwý dja me amityx ne tīn ne ba”, ane.

⁵ Nhym kam Xatanaj krānh nhimök'ýr Jejuo tēn o bôx ne kum pyka kunīkôt me akreo dja. Apýnh bēnjadjwýr kute meo ba djari kum

me kunī jakreo dja. Nām tebê kum krī jakre, kukrà kêt mex ne tebê kum akre. Ne ajte kum bāmē kapôtmê krī rünhmê mýjja kunī jakre nhym omū nhym kum,

⁶—Ē, ba inhō. Amã dja ba ja kunī kanga. Pyka kunīkôt apýnh me ba djari dja ba amã me kunī ngã ga me ja kunī kadjy abēnjadjwýr rax. Djām mýjja kakrit, djām mýjja punu got. Mýjja mexjakam. Mýjja kräptī, mýjja pyma. Ba inhō. Djām me'õ nhō? Ba inhō dja ba imã me'õ kīnhkôt amidjô'ã kum kungã nar amã kungã. ⁷ Dja ga amijo angrin ikuka kōnh akōnkrão nhýn imã irax jarē ba arým amã kunī kanga ga arým amū idjô'ã o aminhōn ar o aba, ane.

⁸ Nhym kam Jeju kum,

—Kati, Metīndjwýnh kute pi'ók no'ókkam ne,

“Bēnjadjwýr djwýnh, Atīndjwýnhmãbit dja ga amijo angrin kum rax jarēn ajbitmã apê. Kwārīk wānh atemã me'õmã rax jarēnh kêt”, ane.

⁹ Nhym kam Djeruxarēmã Jejuo tēn Metīndjwýnh nhō kikreti nhimök'ýr o wabin anhã'ã kudjan kum,

—Ē, goja abê Metīndjwýnh krakumrêx jabej goja rüm tēn ato.

¹⁰ Nām we Metīndjwýnh kute pi'ók no'ókkam amã,

“Dja ba ikadjy mrānh djwýnhmã ajarē gé anêje mýjja punu kaja”, ane.

¹¹ Ne ajte we Metīndjwýnh kute pi'ók no'ókkam we,

“Dja ba ajã ikadjy mrānh djwýnhmã karõ. Dja me atēmkôt amã ikra dja gé kēn 'õ apar ngānh kêtumrêx”, ane.

¹² Nhym kam Jeju amipānh kum,

—Kati, Metīndjwýnh kabēn'ã pi'ók no'ókkam ne,

“Kwārīk wānh, Bēnjadjwýr Atīndjwýnh kabi kêt, kute ajāno ãm jabej kabi kêt”, ane.

13 Nhyam kam Xatanaj arým mýjja'ã kum àpnênh pa. Nãm te kute Metíndjwýnh kabên kangan Xatanaj kabênkôt kute ar amijo bamã 'ã kum àpnênh dja. Apýnh mýjja djari kunĩ'ã te kum àpnênh djan 'ã kum àpnênh pan kam mã kurüm tẽ. Ajte akati 'õ kadjy mã kurüm tẽ.

Krĩraxbê Nadjarekam me kute Jeju kanga.

Mat 4.12; Mak 1.14

14 Nhyam kam Jeju akubyn pykabê Garrêja'ýr tẽ. Metíndjwýnh Karõ arým kum týx jadjà, Metíndjwýnhmã àpênh mex kadjy kum týx jadjà nhyam týxkumrêx ne kam akubyn tẽn bõx.

Nhyam kam me abenmã Jeju jarênh ajkate, pyka kunĩkôt ne me abenmã arênh ajkate. 15 Nhyam Jeju apýnh mekbê idjaer bikprõnh djâkam ar memã Metíndjwýnh kukràdjà'ã ujarênh ba. Memã 'ã ujarênh ba nhyam me kunĩ abenmã Jeju mex jarênh ipõk ne.

16 Nhyam bep krĩraxbê Nadjarekam ne me atemã kabên. Nhyam kam Jeju Nadjarekam bõx, abatãnh djà'ýr tẽn bõx nhyam arým pi'òk ràràr. Pi'òk ràràr kunĩkôt ne Jeju mekôt mekbê idjaer bikprõnh djà'ýr mrãn wangijn krĩ. Ne kam arým kãjmã dja. Kute Metíndjwýnh kabên'ã pi'òk no'òk jarênhmã kãjmã dja. 17 Nhyam me kum kungã nhyam kubyn o ajkij. Metíndjwýnh kabên jarênh djwýnhbê Idjaij kute pi'òk no'òkjaõ ajkijn kam kadjy amijã no'òkjamã kato. Kum katon kam memã arênh djan memã kum,

18-19 "Metíndjwýnh Karõ ne mã ijo ba. Arým ne amijo ipytã, ije me õ mýjja kêtã kabên mex, kabên ny kàj bê arênh nhyam me kĩnhmã. Kadjy ne ar ijo ba.

Ne kam ajte mekbê ijê kadjy ijano. Ije kàj bê memã kum, 'On me akato. Me kute me abê

ijêja on me akato', anhýrmã ne ijano ba tẽ.

Ne ajte ije kàj bê me no rãmã kum, 'On me arít mex', anhýrmã. Kadjy ne ijano ba tẽ.

Ne ajte ije kàj bê me 'uwtímẽ me kute meo bikênh nhyam me kaprĩn mrãnhmã kum, 'On me akĩnh ne adjumar mex ne ar aba. Jakam dja me me ajo bikênh kêt', anhýrmã ne ijano ba tẽ.

Ne ajte ije kàj bê memã kum, 'Ë, amex jakam dja on Bênjadjwýr mekam ukapri kato', anhýrmã ne ijano ba tẽ", ane.

20 Nãm ã Jeju memã pi'òk no'òkkôt amijarênhõ ãmo anen pi'òk abenã kudjin akubyn kute pi'òko atom djwýnhmã kungãn kam nhý. Nhyam kam me kunĩ Jejukam no tyn kumex, me bikprõnh djâkam ne me Jejukam no tyn kumex. 21 Nhyam kam ajte ujarênhmo krax ne memã kum,

—Amrêbê Metíndjwýnh kute kabên'ã pi'òk no'òk ja ne arým kato. Mrãmri ne kõnh kum kudji nhyam ajbir jakam kato. Me aje maro anhýrjakam ne arým kato, ane.

22 Nhyam me kam abenmã Jeju mex jarênhõ kumex kajgo ne abenmã,

—Je kum bep mexkumrêx. Ga kabên mexja pumũ, Jõdje kra ne ajmãn me bajaêrbê kabên mexkumrêx jarê. Jõdje kra, me baje Jõdje pumũnh tũnja tãm ne kra dji nhyam kabên mexkumrêx jarênhõ tẽ, ane. Nãm me ã kabên jarênhõ ane.

23 Nhyam kam Jeju memã kum,

—Birãm me aje imã me banhingêxê kabên tũm jarênhmã ne ga me anhõkre kadjwýnhbê imã arênhõ nhý, ba arým kuma. Birãm me aje imã, "Goja abê me kane djwýnh jabej on amikanen amex", anhýrmã. Goja aje mýjja 'õ pumũnh jabej nar aje mýjja 'õ mar jabej

goja on ipêx, ba me ikunĩ omũ, me inokam ipêx ba me ikunĩ omũ. Rĩnakambit, krĩbê Kapanakambit ne ga ar mýjja nhípêxo aba. Nhym 'ã ujarênh me iwýr bôx ba me kuma. Goja on jakam, anhô pyka djwýnhkam mýjja pumũnh kêt 'ô nhípêx ba me omũ. Birãm me aje ã imã anhýrmã ne ga me anhôkre kadjwýnhbê amim ijã karô.

²⁴ Ě, ba me amã mýjja jarē. Mrãmri ikabēn. Ě, got ren Metĩndjwýnh kabēn jarēnh djwýnh atemã pyka 'ôkam tē nhym me ren arým kabēn ma. Nhym bep kati, ô pyka djwýnhkam me kute kukrãdjãkôt omũnh ne kute kabēn mar kêt. Ām me kute kukrãdjãkôt mar kêt ne me tu ate krã. Me ga, me banhô krôkam me ga ne ga me ã ijo anen tu ãm imar kêtukumrêx ne.

²⁵⁻²⁶ Ě, gora me ikabēn ma. Mrãmri ikabēn. Me Metĩndjwýnh kabēn jarēnh djwýnhbê Erij ja ma. Amrêbê ne me'ã na kêtukumrêx. Arým na kêt'ã amex amãnhkrut ne ikjêkêt apêx nhym na rwýk kêtukumrêx ne. Nhym ajte na tým kam ajte na kêt ne. Nhym me prãm kam ar ba. Pyka kunĩkôt djwý kêtukumrêx. Nhym prãm me imex ne. Nhym mekbê idjaer nhô pykakam axwe me nire 'uwtĩ krãptĩ. Djãm me'ýr ne Metĩndjwýnh Erij jano, me kute o djuw mexmã? Arkati, me bajtem, mekbê idjaer kêt'ýr ne ano. Mekbê idjaer kêt nire 'uwtĩ'ô'ýr ne ano. Pyka typydji nhidjibê ne Xidô. Nhym bep krĩ nhidjibê ne Xarepta. 'Ýr ne ano. Nhym me'ô ni bajtemja o djuw mex ar o ba. ²⁷ Ajte Metĩndjwýnh kabēn jarēnh djwýnh 'ôbê Eridjêu ja ma. Mekbê idjaer nhô pykakam axwe me krãptĩ ĩ kajêkam tē. Nhym bep Eridjêu kute me jao mex kêtukumrêx. Kubajtem, kubê idjaer kêt pydji ne

o mex. Pykabê Xirij kurũm me'ôbê Namãbit ne o mex ne, ane.

Nãm ã Jeju memã arênh o ane. Djãm ta ô pykakambit ne mekbê idjaerkam kute me ajbitmã mýjja pumũnh kêt 'ô nhípêxmã? Kati, ta dja ukabikôt amũ pyka mýjakam mýjja kwý 'yro mō. Nār kon ta kute amimarkôt ô pyka djwýnhkam mýjja pumũnh kêt 'ô nhípêx. Ne ta ukapřikôt amũ me mũ jakamdjwý mýjja kwý nhípêx.

²⁸ Nhym me kuman kam kam ngryk ne. Me bikprõnh djãkam me ja kunĩ ne me Jejukam ngry:k ne. ²⁹⁻³⁰ Ne kam pa 'amýn bõm kumê. Nãm meo mõn krãnhre nhimõk'ýr o wabi. Krãnhre konenh ne krĩbê Nadjare. Kam ne me Jeju pa 'amýn krãnh nhimõk'ýr o mõn o bõx. Ne bit kute amũ aparmã mēnh nhym tým ne tykmã o mō nhym kam mekbê amikaban kam me ôêxo tēn katon mã tē.

Kute me'ô nêje me karô punu janor:

Mak 1.21

³¹ Mã tēn kam krĩraxbê Kapanakam bõx. Pykabê Garrêjakam krĩraxbê Kapanakam bõx. Bõx ne memã Metĩndjwýnh kukrãdjã'ã ujarênh o dja. Pi'ók rãrãrkam ne memã 'ã ujarênh o dja. ³² Nhym me kabēn man kam ari ar aben pumũn kam abenmã kum,

—Tô mýj kabēn ny got ja? Kabēn mexkumrêx. Nãm ã me bēnjadjwýr rũnh kwý kabēn mex anen ar přine kabēno meo atomo ba, ane. Nãm Jeju přine kute amimar kôt katã:t memã amikukrãdjã jarēnhkumrêx.

³³ Ne me bikprõnh djãkam memã 'ã ujarênh o ãm rã'ã nhym kam me'ô my kum akij. Me karô punu'ô ne ar o ba nhym kum akij. ³⁴ Me karô punu'ô kute me'ô my ar o baja tãm ne akij. Djãm me'ô bēngôkre* ne kum akij? Kati, e kum me'ô

* **4:34** Jeju nhô pykakam me kunĩ bēngôkre kute mrãmri ne apýnh me ô pyka djãri kunĩkôt me kunĩ bēngôkre pyrãk. Kubê kã jakamê me kakrãtykmê me babēngôkremê ne me kunĩ bēngôkre.

kadjwýnhbê, me'õ bêngôkre kad-jwýnhbê, me karõ punu'õ ne Je-jumã akij. Kubêngôkre ja ta àkjêr kêt. Âm me karõ'õ ne kum akij ne kam kute bêngôkre mân kute kum àkjêr pyrãk. Ne kum,

—Ã, tô mã ne ga aje me ijomã? Ë, Jeju, Nadjare kra'õ, djãm aje me iparmã ne ga bõx. Arým ne ba me prïne apumũ, ga ne Metĩndjwýnh arým amim adja, ga kam amexo apýma, ane.

³⁵ Nhyam kam kum bẽn tỳx ne kum,

—On anhikrẽn akato, ane.

Nhyam me karõ punu ikõta. Me ipõkri ikõtã kurũm kato. Kute kubêngôkre ajmã o kêtumrẽx. Me karõ punu kute me'õo baja kator kutã ajmã o kêtumrẽx. Nãm ikõ'yr kajgon kam mã kurũm katon tẽ.

³⁶ Nhyam me kunĩ ari aben pumũn abenmã kum,

—Mỳj kabẽn gotja? Mã got on? Nãm tu kabẽno, umao bõm me karõ punu mẽ nhyam mã tẽ. Djãm rerek got. Me bakãtãm'õ baje ã mỳjja ja'õo anhỳr kêtumrẽx. Pydji ne tu kabẽno bõm me karõ punu mẽ nhyam mã tẽ, ane. ³⁷ Ne kam abenmã Jeju jarẽnho kumex. Bu'ã pykakam me ja ne me abenmã arẽnho kumex.

Kute me punu krãptĩo mex.

Mat 8.14; Mak 1.29

³⁸ Nhyam kam Jeju me bikprõnh djã kurũm tẽn kam Ximão nhũrkwãmã wadjã. Nhyam Ximão djupãnhdjwýjã kanẽn nõ. Kanê kubĩ nhyam nõ. Nhyam me kum arẽ, kute o mexmã. ³⁹ Nhyam 'ỳr tẽn irãn kanẽmã bẽn tỳx nhyam arým kum ire. Nhyam arým à kêt ne kãjmã dja. Kãjmã djan kam aro djuw mex ar o ba.

⁴⁰ Nhyam arým para. Nhyam me Jeju'ỳr bao dja. Me kunĩ ne me 'ỳr õbikwa kanẽo bao dja. Apýnh me õbikwa kanẽ djãri ne me Jeju'ỳr meo ban meo bõx. Nhyam me pýnhkõt

me'ã ikra jadjuw nhyam me kunĩ arým mex ne. ⁴¹ Nhyam me karõ punudjwý me krãptĩ kurũm apõx ne Jejumã kum,

—Abê Metĩndjwýnh kra, anhỳro ba.

Nhyam kam tu memã bẽn tỳx ne memã kum,

—On me anhikrẽn mã amũ mõ, ane.

Nhyam me karõ punu tu anhikrẽn mã mõ. Me karõ punu kute Jeju pumũnh. Kute Metĩndjwýnh kute amim Jeju Bẽnjadjwýrbê kumkati kadjy ar ne anorkõt omũnh. Kute Jejubê Kritu kõt omũnh. Kam ne me karõ punu bit kute irãri memã Jeju jarẽnhmã nhyam kubê aptãn ano.

⁴² Nhyam akati kêt nhyam krĩ kurũm arwãmã tẽn kam ar ba. Nhyam me abej mõ. Abej mõn 'ỳr kato. 'Ỳr katon bit kute kubê àptãrmã, arek mekam ãmmã ne me bit kute kubê àptãrmã ⁴³ nhyam memã kum,

—Ë, djãm me amãbit ne ba Metĩndjwýnh'ã idjujarẽnh tẽ? Kati, ije krĩ kunĩkõt kãj bê memã arẽnhmã ne ba me'ỳr tẽ. Kadjy ne Metĩndjwýnh ijano ba tẽ. Ije memã amijã idjujarẽnh ny jarẽnhmã. Metĩndjwýnh me kadjy Bẽnjadjwýr ne kute ar meo bamã ja ne ba ije krĩ kunĩkõt memã arẽnhmã. Kadjy ne ijano ba me'ỳr tẽ, ane. ⁴⁴ Anen kam mã memã Metĩndjwýnh'ã ujarẽnh mõ. Apýnh krĩ djãri ne kãj bê memã 'ã ujarẽnh mõ. Ne kam ajte amũ tẽn krĩ 'õkam bõx ne me bikprõnh djãkam ajte memã Metĩndjwýnh kukrãdjã'ã ujarẽnho dja. Nãm ã pykabê Djudêjakam memã 'ã ujarẽnho ane.

5

Ximão ar mã Jejukõt bikamẽnh.

Mat 4.18; Mak 1.16

¹ Ne akati 'õkam memã arẽnho dja, memã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽnho dja. Imõti nhidjibê

Gênexare mỳrri ne memã arênho dja. Nhyam kam me 'ã akuprôn maro kumex. Nhyam me kwỳ nĩnh mran̄ ne kute marmãn kam jam 'ã me kamẽ. Me kamẽn te kute marmãn kam 'ã aben nhingãnho kumex ne Jejudjwỳ nhingãnho mō. ² Nhyam kam me umaje kãmã wadjã. Nãm ar kute tep pynênh djwỳnhja kã dji. Kã djĩn kam katon kam kryre põnho dja. Nhyam amẽ kã nõ. ³ Nhyam kam ikjêjamã wadjãn kam õ kã djwỳnhjamã kum, Ximãomã kum,

—Amũ kamẽ, amũ kamẽnh ngrire, ane.

Nhyam kam amũ kamẽ. Kamẽnh ngrire nhyam kam kam nhỹn memã Metĩndjwỳnh'ã ujarênho nhỹ.

⁴ Ne memã 'ã ujarênh pan kam Ximãomã kum,

—Ë, gop amũ ubỳmwã'ỳr kã kamẽn kam mãn kryre mẽn kam tep kwỳ pynê, ane.

⁵ Nhyam Ximão kum,

—Je kum bẽnjadjwỳr, nã bãm ar te ari ar kryre rênho iba ri nhyam akati. ãm tep kêt. Ba gop tu akabẽnkôt kumẽ, ane.

⁶ Nhyam kam ar kumẽn kam tu kam tep kwỳ pynê:nhkumrêx. Nhyam arỳm tep kute kryre rênh 'ỳr. ⁷ Nhyam kam ar te o no katon kã nhikjêjamã ikra bẽno dja, ar kute 'ỳr kào tẽmmã. Nhyam ar 'ỳr kào tẽ nhyam kam ar aprakamã kãkam tepo ipu. Nhyam kam arỳm amẽ ar 'ỳr.

⁸⁻¹⁰ Nhyam kam Ximão Pedrumẽ ar ja ari aben pumũ. Ar kute amijaêrbê tep kwỳ pynê:nhkam ne ar abenkam no tyn ku'ê. Nhyam Ximãomẽ ar ro'ã kute tep pynênh ar o baja kubê Xijagumê Djuão, Djebedêu kute ar irja, ar jadjwỳ ne ar abenkam no tyn ku'ê.

Nhyam Ximão Pedru mỳjja kunĩ pumũn kam umaje Jeju kabem kõnkrão nhỹn kum,

—Bẽnjadjwỳr, on mã ikurũm tẽ. Ga ne ga mrãmri amexkumrêx. Nhyam bep ãm ba, ba ne ba ijaxwe, ane.

Nhyam kam kum,

—Kwãrĩk wãnh amã ipyma kêt ne atĩn prãm kêt. Jakam gêdja ga on mebêngôkrebato atom ne memã ijarê gê me amim iman amim ikamnhĩx. Jakam dja ga tep pynênh kêt ne kam mebêngôkrebato akprõ, ane. ¹¹ Nhyam ar kam kã djĩn wabin kam mỳjja kunĩmã iren kam mrãmri Jeju'ãbit ngrã: ne. 'Ã ngrã tỳx ne mã kôt ajkamẽ.

Kute me'õ nhĩ kajêkam tẽo mex.

¹² Nhyam kam akati 'õkam Jeju tẽn krĩ 'õkam bõx. Nhyam me'õ ã kajêkam tẽja prĩne kào ajkê, prĩne o tuknĩ. Nhyam Jeju'ỳr bõx ne omũn kam pijãm djaje tẽn tu mỳrbê tỳm. Ne kam nõrkam kum amijarênho nõn kum,

—Bẽnjadjwỳr, aje inhĩ kajêkam itê markôt, aje ijo mex prãm jabej, ijo mex, ane.

¹³ Nhyam kam 'ỳr ikra mõn kupên kam kum,

—Ije, ije ajo mex prãmã. On akã mex, ane. Nhyam gêt ajmã kã nẽn kã mex ne. Kute o ãm tãmkam tebê kã mex ne.

¹⁴ Nhyam kum,

—Kwãrĩk wãnh ga memã amijarênh kêt. Dja ga tu katãt mã me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh'ỳr tẽn kum amibê, kum amikã bẽ. Ne kam kum mry ngã gê akadjy Mõjdjê kukràdjãkôt Metĩndjwỳnhmã mry gan kungã. Arỳm akã mexkam dja ga kum mrywã ngã gê me kunĩ apumũ, arỳm akã mexkôt apumũ, ane.

¹⁵ Aje, jakam ne me arỳm abenmã Jeju jarênho ajkate:n apỳnh abenmã arênho ba.

Nhyam kam me itepato 'ỳr mõn 'ã akuprõ. Me kute kabẽn mar nhyam kute me kanêo mexmã ne me 'ã akuprõ. ¹⁶ Nhyam bep ta ne mã

arwāmā tēn kam Metīndjwýnhmā kabēno dja, kum amijarēno dja.

Kute me'ō jakryo mex.

Mat 9.1; Mak 2.1

¹⁷ Nhyam kam ajte akati 'ōkam Jeju memā Metīndjwýnh'ā ujarēno dja. Nhyam me arek maro nhý. Mekbē pardjēumē me kute Mōjdjē kukrādja jarēnh djwýnhmē ne me arek maro nhý. Mýj pyka kurūm? Pykabē Garrējamē pykabē Djudēja kunīkam apýnh krī djari ne me kurūm kwý bōx. Nhyam Djeruxarē kurūmdjwý me kwý bōx. Nhyam Metīndjwýnh prīne Jejuo týx, kute týxo meo mexmā.

¹⁸⁻¹⁹ Me'ō jakryja arek nōr djākam nōr rā'ā nhyam ōbikwa 'ýr o mōn o bōx ne te kute kikremā o armā. Te kute Jeju'ýr o bikamēnh ne kute parbē ir nhyam kute o mexmā. Nhyam me kikre jajkwa krekre pytār mex ne. Nhyam kam ar tu ibej o wabi. O wabin kikre nhimōkkōt 'ā ngy týx katen jām ngybōr jadjuwn kam me'ō jakry nōr djākam nōr rā'ā o ruw nhyam me ipōkri Jeju parbē nō.

²⁰ Nhyam Jeju amim ar omū. Ar kute tu amim kamnhīxkumrēxja pumū ne kam ōbikwa jakryjamā kum,

—Akmere jakam ne ba ajaxweo kunīo aknon arým akam ingyk kêt ne, ane. Jeju ta ne axweo akno. ²¹ Nhyam wānh Mōjdjē kukrādja mar djwýnhmē mekbē pardjēu ōkre kadjwýnhbē arým amim,

—E kum bep me'ōja ne ajmān Metīndjwýnh japryō djan amijo Metīndjwýnh pydji ne kute me axweo biknorn mekam ngryk kêt, ane. ²² Nām me ā ōkre kadjwýnhbē anhýro kumex nhyam arým tu kuman memā kum,

—Mýkam ne ga me anhōkre kadjwýnhbē ijo ikajgon ijapryō akumex? ane. ²³ Ē, ba me amā mýjja amānhkrut jarē. Mýj ne amirīt ne? Ba ren me'ō jakryjamā

kum, “Ba arým ajaxweo aknon akam ingyk kêt”, ane, nār kon, “On kāj mā djan tē”. Mýj ne ren amirīt, nēn? Nā bām ren kum, “Arým ne ba ajaxweo aknon akam ingyk kêt”, ane nhyam amirīt kêt kumrēx ne. Tāmbit ne amirīt kêt. Nhyam bep kāj mā me ku'ē, ije ren me'ōmā kum, “Kāj mā djan tē” nhyam ren amirīt ne. Tāmbit ne amirīt kumrēx. ²⁴ Dja ba kum, “Kāj mā djan anhi kwā djā mýn o tē”, anen arým o mex ga me arým omūn arým abenmā, “Be, ga Jeju kute me'ō jakryo mexja pumū. Be, djām kute me axweo biknor kêt got. Mrāmri ne Metīndjwýnh arým amijo ī ne pyka jakam amikabēnkōt ar me axweo biknoro ba”, ane. Me aje abenmā ja jarēnh kadjy dja ba me'ō jakryjao mex, ane.

Nām ā Mōjdjē kukrādja mar djwýnhmā anen arým tu me'ō jakryja'ýr akēx ne kum,

—Amā ne ba ikabēn ne. On kāj mā djan anhi kwā djā mýn anhi rkwāmā o tē, ane. ²⁵ Nhyam me ipōkri ekru x ne kāj mā djan nōr djā mýn mā ūrkwāmā o tē, Metīndjwýnhmā mexmē ōdjānhmē rax jarēno tē. ²⁶ Nhyam me kunī omūn kam ari aben pumūno kumex ne kōt Metīndjwýnhmā mexmē rax jarēno kumex ne kam arým kum Metīndjwýnh pyman abenmā kum,

—Atemā mýjja mexkumrēx ne gu me arým jakam omū, ane.

Rewi mā Jejukōt bikamēnh.

Mat 9.9; Mak 2.13

²⁷ Nhyam kam Jeju me kurūm tē. Tēn kute pi'ōk kaprīo atom djwýnh'ýr bōx ne omū. Idjibē Rewi. Pi'ōk kaprī nhūrkwākam ne bēnjadjwýr bajtemmā pi'ōk kaprīo atomo nhý. Nhyam Jeju 'ýr bōx ne omūn kum,

—Gop amrē ikōt ajkamēn gop ikōt ar aba, ane. ²⁸ Nhyam tu ekru x ne kāj mā djan mýjja kunī

kangan mā kôt ajkamē. ²⁹ Ne kam me krāptimē ro'ā ō kwỳ krēn rax kadjy memā djwýmē mry gan kadjy memā arē. Nhy me kute bēnjadjwỳr bajtemmā pi'ók kaprīo atom djwýnh krāptīn bōx nhy ajte atemā me jadjwỳ kwỳ bōx, Rewi nhūrkwākam bōx ne ō kwỳ krēno kumex, ar kutā ō kwỳ krēno kumex.

³⁰ Nhy kam mekbē pardjēumē me kute Mōjdjē kukrādja mar djwýnh omūn bēn prīkam kabēno krī, Jejukôt ba djwýnh'ā kabēn ne kum,

—Mýkam ne gar me kute pi'ók kaprīo atom djwýnhmē me axwemē akàn aro'ā anhō kwỳ krēno akumex ne kôt akōmo akumex? ane. ³¹ Nhy kam Jeju memā kum,

—Djām me mex'yr ne me kane djwýnh mrā? Kati, me kanē'yrbit ne me kane djwýnh mrā. ³² Badjwỳ ne ba me axwe'yr tē. Djām we me katāt mrānh'yr ne ba tē? Kati, me axwe'yr ne ba tē, ije amiwỳr me 'wýrmā. Me kute ikabēn mar ne amim kator ne wānh axwemā irer ne kute iwỳr amijo akēxmā ne ba me'yr tē, ane.

Me kute amijajbur jabej Jeju kukjē:

Mat 9.14; Mak 2.18

³³ Nhy me ajte kum,

—Ota Djuāokôt ba djwýnh kute Metīndjwýnhmā amijarēnh kadjy amijajbur ba. Nhy mekbē pardjēu nhō me ja me kudjwa ā ane nhy bep akôt ba djwýnhbit ne mā akun kôt kōm ar ba, ane. Ar kute Metīndjwýnhmā amijajbur kēt, ane.

³⁴ Nhy kam Jeju memā kum,

—Nā, ikôt ba djwýnh dja mā aku. Ga me kute abenā me rēnhkam me àkur rūnhja pumū. Djām me kute abenā me rēnhkam me àkur ngy got? Me kute abenā me rēnhkam ne me mrāmri àkur rūnhkumrēx. Abenkam kīnh ne ō kwỳ krēno kumex. Djām me kute mýjja

jakam amijajbur got? Djām me mjēnmē abentā ku'eri àkur punu got? ³⁵ Nhy bep amū akati 'ōkam, dja me me aerbē mekbē mjēno tým ne pa 'amýn mā o tē. Nhy me arým kam kaprīre ne kam amijajbur ajbit ma, kōtbit amak bē:no nhýn ō kwỳ krēnja kētkumrēx ne. Nām ā Jeju amijā me mjēn jakreo ane.

³⁶ Ne kam ajte memā amikukrādja ny'ā memā mýjja jakren arē.

—Nhýnh got me'ō inōkà ny 'ō byn kadjō, mex katikôt kadjōn kute tūmja'ā ir ne kute o mexmā? Kati, nām ren o anen ren amibē nyo ajkē nhy nymē tūmja ren aben pyrāk kēt ne. ³⁷ Ne ajte nhýnh got me'ō mrykà tūm, mekbē idjaer kukāmāre ne me mrykào ngōnh nhinhujabjēti, nhýnh got me'ō mrykà tūm, mrykà kadjakam pidjō kangō ny ru, pidjōbē uba kangō ru. Nām ren ane nhy ren ajkatōr ne ajkapī. Kangō nymē tūm kute abenkam o bikār ne runhkam ne ren ajkatōr ne ajkapī, nhy mrykādjwỳ arým punu. ³⁸ Kati, mrykà nykam dja pidjō kangō nyja ru. ³⁹ Nhy ajte nhýnh got me'ō kute pidjō kangō tūmbito kōmo ban ny kakin kum ny djānh? Kati, arým tūmbito amiprāk ne kam, “Ije bep kangō tūmbit ne ành”, ane. Nām ā Jeju kute memā kukrādja tūm'ā pidjō kangō tūm jakren kute kukrādja ny'ā pidjō kangō ny jakreo anen kam memā arēnh pa.

6

Memā pi'ók rārār'ā ujarēnh.

Mat 12.1; Mak 2.23

¹ Ne kam pi'ók rārārkam Jeju pur katikôt tē. Nhy kôt ba djwýnh kôt mō. Kôt mōn arým kum prām ne mōrmā bāygogo 'y nhikēn mōrkôt ngānh ne amijajkwamā rēnhō mō. ² Nhy kam mekbē pardjēu ar omūn arkum,

—Ije tô mã ne gar arým nê? Pi'ók rârârkam ne me tyk djâ kêt djâ. Me kute pi'ók rârârkam mýjjao anhÿr kêt. Me tûmre ne me ta kukràdjâkôt mã me babê uma. Me kute pi'ók rârârkam mýjja kupênh kêt. Kambit ne me tyk djâ kêt djâ. Mýkam ne gar ã ar o anhÿro aba?

³ Nhyam kam Jeju memã kum,

—Kê, djãm me aje Metîndjwýnh kabên'ã pi'ók no'ókjadjwý pumûnh kêt? Djãm me aje me bakukãmãrebê Dawi'ã ujarênhja pumûnh kêt, Metîndjwýnh kabênkam me aje Dawi'ã ujarênhja pumûnh kêt?

Ë, Dawi arkum prã:mã. ⁴ Nhyam Dawi Metîndjwýnh nhûrkwãmã wadjàn djwý byn kukrên kam kôt ar têm jamãdjwý kungã, nhyam ar kukrê. Djwý me kute Metîndjwýnhmã ôrja tãm ne kubyn kukrên arkum kungã. Metîndjwýnh nhô djwý ne me kâtãm kute kur kêtumrêx. Me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnhbit ne kute kur. Nhyam bep Dawi ta ne tu kubê kukrê. Nhyam kam me kute kum axwe jarênh kêt. Djãm me aje ja mar kêt? Ga me aje Dawimã axwe jarênh kêtja pumû ne kam ikôt ba djwýnhmêbit ar imã ar ijaxwe jarê.

⁵ Bep kati, ba ije amijo inhÿ ne me awÿr irwýk ne ba inhô pi'ók rârâr djwýnh. Kam gêdja ba memã, “Kwãrîk wãnh ga me kam mýjja kupênh kêt, nâr kon, dja ga me jakam apên, nâr kam mýjja kupênh kêt ne arek akrÿ”, ane. Tãm ne ja, ane.

⁶ Nhyam kam ajte pi'ók rârâr 'ókamdjwý me bikprônh djãmã wadjàn kam kam memã Metîndjwýnh'ã ujarênhjo dja. Nhyam me'ô nhikra jarôxja nhÿ. Ubôk ne arôx ne. ⁷ Nhyam mekbê pardjêumê me kute Môjdjê kukràdjâ mar djwýnh arek Jejukam no tyn krÿ. Nhyam pi'ók rârârkam kute ikrao mex nhyam me kute kôt kum kator ne kute kum,

—Arým ne ga Môjdjê kukràdjâkôt amijo aba kêt, anhÿrmã ne me arek kam no tyn omûnho krÿ. Mekbê pardjêumê me kute Môjdjê kukràdjâ mar djwýnh ne me ã Jejukam no tyn ar krÿ ba ane. ⁸ Nhyam bep ta, Jeju ta ne arým me kute ôkre kadjwýnhbê amim 'ã karôja arým kuma ne kam me'ô nhikra jarôxjamã,

—Amrê tèn me ipôkri dja, ane.

Nhyam kãjmã djan 'ÿr tẽ. ⁹ Nhyam kam memã kum,

—Ë, ba me bakukràdjâ jabej me akukja. Nhÿnhja ne me bakukãmãre me bamã arê? Djãm pi'ók rârârkam me baje mýjja mex nhipêxmã nâr kon kam me baje mýjja punu nhipêxmã? Djãm kam me baje me utâr nâr kon kam me baje me parmã, nên? ane. ¹⁰ Ne kam ari ar me omûn kam ate ikra jarôxjamã,

—On anhikra katât, ane.

Nhyam kam ikra katât ne. Arým ne ikra mexkumrêx. Arým ajte ikra katât ne ikrakumrêx. ¹¹ Nhyam kam ajte mekbê pardjêu ngry:k ne. Ngryk tÿ:x ne. Ne kam Jeju'ã abenmã karôo kumex.

Kute Ar kubê 12 janor.

Mak 3.13

¹² Nhyam kam akati 'ókam krãnhre'ÿr tèn 'ã wabin nhÿ, kute Bãmmã kabênmã, Metîndjwýnhmã kabênmã. Kum kabêno ÿr ri nhyam akati. ¹³⁻¹⁶ Akati nhyam kam amiwÿr kôt ba djwýnh 'uwn amijo ar kwý pytàn amim ar umjuwn arkum,

—Ba dja ba ar ajano, gar memã ijã adjujarênhjo ajmã. Ar abê inhô ãpênh, ane. Nãm kute ar anor kadjy ar o 12 ne amijo ar utàn kam tûmrãm ar ano. Ximão. Jeju kute kum Pedru jarênhja.

Ãngre. Ximãomê Ãngre ar aben djâkam ikwã.

Xijagu.

Djuão.

Piripi.

Batormê.

Matêu.

Tôme.

Xijagu 'ödjuwý. Kubê ne Aupêu kra.

Ximão 'ödjuwý. Ximão tãm ne kum me bajtemja kurêkumrêx, me bajtem kute meo baja kum me kurêkumrêx.

Djuda. Xijagu kraja.

Djuda Ikadji. Kute Jeju kurê djwýnhmã kanga djwýnhja.

Be, Jeju kute tũmrãm ar anor ne ja. ¹⁷ Ne kam kôt ba djwýnhbê 12jamê ro'ã ruw ne pyka kênh'ýr bôx ne kam kam meo dja. Nhy m me kôt ba kajgo ne me 'ã kumex. Nhy m me kâtãmjadjwý Jeju'ýr môn bôx ne 'ã kumex. Pykabê Djudêja kurũm me krãptĩmê krĩraxbê Djeruxarê kurũm me krãptĩmê ngô rax nokã'ã pykabê Xirumê Xidômê kurũm me krãptĩmê. Me tãm ne me akãn Jeju'ã kumex. Me ja ne me 'ýr akuprô. 'Ýr bikprõnh ne kute kabên mar nhy m kute apýnh me kanê djari meo mexmã ne me 'ã akuprô.

¹⁸ Nhy m me karô punu kute meo bajadjwý mekôt 'ýr môn bôx nhy m kam mekam me karô punuja jano nhy m me arým mex ne. ¹⁹ Nhy m me itepato kute Jeju kupênh prãm. Nãm Jeju tu týxkumrêx nhy m kurũm uma apôx ne me kunĩ mex. Kam ne me kunĩ kute Jeju kupênh prãmã.

Kute arkum kĩnh jarênh ne ajte kute arkum kaprĩ jarênh.

Mat 5.1

²⁰ Nhy m kam meo mex pan kam kôt ba djwýnh pumũn arkum,

—Ë ar anhõ nêkrêx kêtãwã, ar ga ne gar akĩnhkumrêx. Mýkam? Bir, ar ga ne Metũndjwýnh ar akadjy bẽnjadjwýr ne ar ar ajo ba.

²¹ Ë, ar jakam amã prãmãwã, ar ga ne gar akĩnhkumrêx.

Mýkam? Bir, ar ga dja gar ajajnekumrêx ne.

Ë, ar jakam amýrwã, ar ga ne gar akĩnhkumrêx. Mýkam? Bir, ar ga dja gar akeket ne.

²² Ë, jakam me kum ar akurêja, ar ga dja gar akĩnhkumrêx ne. Ba ne ba amijo inhĩ ne me awýr ruw ne kam ar me ajo iba. Ga me akwý amã ikĩnh ne iwýr akuprô ba kam ar ar ajo iba. Nhy m me kam kum ikurên kam ikôt kum ar akurê ne. Gar mã ikôt abikamênhkamdjwý me kum ar akurê. Gêdja me te wãnh kum ar akurên bõm ar arên ar ajapryñ ar ajaxweo ar apytã,

²³ gar tu akĩnhkumrêx ne ate akĩnh katin amijara tatak ne.

Mýkam? Bir, dja Metũndjwýnh ar amã o pãnh rax ne. Kãjkwakam gêdja ar amã o pãnh mex ne. Kãjkwakam kute ar amã o pãnh mex ja dja gar amikukãm aman ate akĩnh kati. Nãm me tũmre ã axwe anen me kamingrãny kajmã'ã ã Metũndjwýnh kabên jarênh djwýnho bikênho bao ane. Gar arým kam kãjkwakam me kĩnhkumrêx ne ar baja pumũ, ane.

Nãm ã Jeju arkum ane. Ne kam ajte me õ nêkrêx kumexjamã kabên ne memã kum,

²⁴ —Nhy m bep me anhõ nêkrêx krãptĩwã me ga dja ga me akaprĩ rax ne. Bir, mýkam? Jakambit akĩnh djã kajgokam. Gêdja ã apêx ne ajte amũ kêtumrêx.

²⁵ Ne me jakam ajajnewã, me ga dja ga me akaprĩ rax ne. Mýkam? Bir, me ga dja ga me amã prãm ne.

Ne me jakam akeketwã, me ga dja ga me akaprĩ rax ne. Mýkam? Bir, me ga dja ga

me abixangrin kam amýro akumex.

26 Ne me kunĩ kute abenmã me amex jarēnho kumexja me ga dja ga me akaprĩ rax ne. Mýkam? Ga me axwe pumũ. Ga me kum me axwebit kĩnh ne kute abenmã me mex jarēnho kumexja pumũ. Nãm me tũmre ã axwe o anen me kamingrãny kajmã'ã kum me 'ëxnhĩbit kĩnh. Me 'ëx ne kute amijo Metĩndjwýnh kabēn jarēnho bajabit ne me kum me kĩnh ne abenmã ã me mex jarēnho kumexo ane. Kam ne me kamingrãny me tũmre kôpdji'ã kum me axwe, me 'ëxnhĩbit kĩnh ne kute abenmã me mex jarēnho kumexja.

Nãm ã Jeju memã anen kam kôt ba djwýnhmã kum,

Jeju kute arkum, "Amã akurê djwýnh jabê" jarēnh.

Mat 5.38; Ruk 23.34; Kar 7.60; Rô 12.14

27 —Ë, ba ajte ar amã ikabēn 'õ jarē, gora ar ikabēn ma. Gora gar tu amã akurê djwýnh jabê. Gora me kum ar akurēja dja me te ar ajo ajkê gar akrãnmã amã me abēn ar meo aba. 28 Gora ar me kute ar adjũnwãmã tu akabēn mex jarē. Gora ar me kute ar ajo bikēnhja tu Metĩndjwýnhmã me arê gē meo djuw mex. 29 Gêdja me'õ ar ajõ nhinebê kurwa ga 'ýr akêx gē aktã anhinebê kurwa. Gêdja me'õ ar ajõbê inôkã by ga tu kum kanga. Nym ajte akã 'õ'ã ajwý ga ajte akã 'õdjwý byn kôt kum angã. 30 Gêdja me'õ mýjja 'ã ajwý ga tu kum kanga. Gêdja me'õ abê anhõ mýjja 'õ by ga tu kum kangakumrêx. Kwãrĩk wãnh ga akubyn 'ã 'wýr kêt. 31 Djã nãm me ar ajõo ajkê ga akĩnh ne? Kati, nã gãm akaprĩre. Bir be, kam dja gar ã me jao anhýr kêtikumrêx gē me adjwýnhdjwý kaprĩ kêt. Nãr kon, djã nãm me ar ajõkam mex ga

akaprĩ? Kati, nãm me ar akam mex gar akĩnhkumrêx ne. Bir be, kam dja gar ã me jakam amexo ane gē me adjwýnhdjwý kĩnhkumrêx.

32 Ë, ba ar amã arê. Me kum ar ajabê gar amipãnh amã me abêkumrêxja bãrãm kam dja ba ar amex jarēnh jabej? Kati, ã, me axwe ne me kum õbikwabit jabê, kum aktã aben jabê ne kam kum me kãtãmja kĩnh kêtikumrêx. Be, dja gar gadjwý amã anhõbikwabit jabê, djori kam mex? Kati, ar ikôt aba djwýnhkam gêdja gar tu amã me abêo tuknĩ. Ar amã anhõbikwa jabēn kam kôt amã akurê djwýnhdjwý jabê. 33 Nym ajte me ar akam ukaprĩ gar amipãnh mekam adjukaprĩ, bãrãm kam dja ba ar amex jarēnh jabej? Kati, ã, me axwe ne me õbikwakambit ukaprĩ, aktã abenkam ukaprĩ ne kam me kãtãmjakam ukaprĩ kêtikumrêx. Be, dja gar gadjwý anhõbikwakambit adjukaprĩ, djori kam mex? Kati, ar ikôt aba djwýnhkam gêdja gar tu me kunĩkam adjukaprĩo tuknĩ, anhõbikwakam adjukaprĩn kam kôt akurê djwýnhdjwý kam adjukaprĩ. 34 Nym ajte me ar amã mýjja ngã gar kam amipãnh memã mýjja ngã, bãrãm kam dja ba ar amex jarēnh jabej? Kati, ã, me axwe ne me aktã aben pãnh abenmã mýjja nhõro ba. Nãm me akubyn abenmã 'ãnh õro ba. Be, dja gar gadjwý me kute akubyn ar amã mýjja nhõrmãbit mýjja ngã, djori kam mex? Kati, ar ga, ar ikôt aba djwýnhja dja gar tu memã mýjja nhõrkumrêx ne kam pãnhkam amak kêt.

35 Bir be, ar ga dja gar amã akurê djwýnh jabêkumrêx ne kam adjukaprĩ ne tu kum mýjja kajgo ngã. Kute akubyn amã pãnh mýjja 'õ nhõrmã pãnh kam amak kêt. Metĩndjwýnh pymati tãm gêdja ar amã o pãnh ra:x ne. Gar kam arým abê Metĩndjwýnh krakumrêx.

Mýkam dja gar ã meo ane? Bir, Metíndjwýnh ne tu me ôdjý, me axwekam ukapří. ³⁶ Kam dja gar kájkwakam Abãm'ã amijakren mekam adjukapří.

Mete me'ã axwe rēnh nēje memã kabēn.

Mat 7.1; Rô 2.1; Xij 4.11

³⁷ Kwārík wānh gar me'ã axwe rēnh kêt. Dja gar me'ã axwe rē nhy m me amipānh ar ajã axwe rē, nār Metíndjwýnh ar amã axwe jarē. Kwārík wānh gar me axwemã akator kêt ne memã pānh jarēnh kêt. Dja gar me axwemã akato ne memã pānh jarē nhy m me amipānh ar ajaxwemã katon ar amã pānh jarē, nār Metíndjwýnh ar amã pānh jarē. Nhy m bep kati, gēdja me kute ar akam amikràja gar tu o abiknorkumrēx gē me amipānh ar gadjwý tu ar ajaxweo biknorkumrēx ne. ³⁸ Gora ar memã anhôdjānh ne tu memã angã. Gē me kam amipānh ar amã ôdjānhkumrēx ne ar amã mýjja ngã. Dja Metíndjwýnh ar amã o pānh rax ne. Kute mrāmri ne me kute akubyn abenmã djwý ngrã nhôr kadjy kute ngônhkam ngiēnh ne ajte kute à'ák ne kum o'uk ne iby ngiēnh nhy m akà'a bikapínja pyrãk. Dja ã Metíndjwýnh ar amã ôr raxo ane. Bir be, kam dja gar Metíndjwýnh kudjwa memã ôr rūnh nhy m kam me akubyn ar aje memã ôr 'ānh ar amã kungã, ane. Nãm Jeju ã kôt ba djwýnhmã arēnh o ane.

³⁹ Ne kam ajte apýnh mýjja djāri arkum 'ã ujarēnh jakreo tē. Ne kam arkum,

—Djãm me'ô no rãja kute me'ô no rãjamã kum, “Amrē, ba amã kô 'amýn katāt ajo tē”, anhýrmã? Kati, gorēn kum kô 'amýn o mōn ren ar ro'ã krekam tým, ane.

Be, me axwe rã'ãkam dja me amũ me jamã axwe jarēnh kêt. Me axwekam ne me kute me no rã

pyrãk. ⁴⁰ Djãm me'ô kute mýjja mar kêtja kute me'ô kute mýjja mar raxja jakrenh got? Kati, nhy m bep djãm me'ô kute marja prīne kum arēn kum akre nhy m kam arým ar aben pyrãk ne.

Bir be, ar aje Metíndjwýnh kukràdjã mar tūmja amijāno dja. Dja me nyre ar ajã amijakren kam kute ar apyrãk.

⁴¹ Mýkam ne ga akamy nokam pyka jaũmjabit pumũn kam ga anokam pīponhtija pumũnh kêt ne? ⁴² Djãm aje akamymã kum, “Ak-mere, amrē ba amã anokam pyka jaũmwã kaba”, anhýrmã? Ne kam ga anokam pīponhtiwã pumũnh kêt kumrēx ne. Aje aminokam pīponh pumũnh kêt kam we ã kum ane. Kê. Mrāmri ne ga apunu rax ne kam ajajkwakambit ajte amimexo amra. Akumrēx gēdja ga aminokam pīponhtiwã kaban kam arīt mex ne arým amikôt akamy nokam pyka jaũm ngrire wã kaba.

⁴³ Ne ajte jadjwý, ē, djãm pidjô mex, pidjô djānhjakam pidjô punu apôx got? Nār kon, djãm pidjô punukam pidjô djānh apôx got? Kati, apýnh pidjô bāri djāri ne kam ô apôx. ⁴⁴ Ô ne parbē rôrôk ne ikwān kam o bārio amirīt nhy m me kôt kum apôx. Pidjô punukam ô punu apôx, nhy m ate pidjô mexkam ô mex apôx. Ga rojkàkrekam tyrti apôx kêtja pumũ. Ga ajte prēxkamdjwý katēbāri apôx kêtja pumũ. ⁴⁵ Bir be, nãm ã mebēngôkredjwý* ane. Nãm me ôkre kadjwýnhbē kabēn mex man arým kabēn mexo memã amijo amirīt. Nhy m me ajte ôkre kadjwýnhbē kabēn punu man arým kabēn punuo memã amijo amirīt. Nãm me ôkre kadjwýnhbē mýjja kumex ma nhy m kam amrē bōm ajkwa krekemē ôto'ýr apôx nhy m me kam arēnh o ba. Arēnh o ban

* 6:45 Jeju nhô pykakam me kunĩ bēngôkre kute mrāmri ne apýnh me ô pyka djāri kunikôt me kunĩ bēngôkre pyrãk.

kam arým memã amijo amirît. Mex nâr axwe ja o memã amijo amirît. Kute mýjja ô kute bario amirît ja pyrâk.

Me'ô ar kute kikre'ã amijakremã memã arênh.

Mat 7.24

⁴⁶Ê, ba ajte ar amã ja jarê. Mýkam ne gar imã “Bênjadwýr, Bênjadwýr” anhýro aban ajte ikabênkôt ar amijo aba kêt ne. ⁴⁷⁻⁴⁸Ê, ba ar amã arênh kikre'ã me ajakre. Me'ô iwýr akêx ne kute ikabên markumrêx ne ikabênkôt kute ar amijo baja ne kute mrãmri ne me kute kikremã kre jabjê:n kam kam par pymjýr ne kam iby kênme pyka rênh ne kute kum o'uk ne 'ã kute kikre nhym te ngô tám ne kute kangôn nhym mrãmri ku'ê týxja pyrâk. Kum kre jabjekam ne mrãmri âm týx ne. Nãm â me kute amim ikabên mar týx â ane.

⁴⁹Nhym bep me'ô kute ikabên mar kajgo, kute ikabênkôt amijo ba kêtja ne kute mrãmri ne me kute tu pyka krākà'ã par pymjýr. Kre krãne kam kute par pymjýr ne kute 'ã kikre pyrâk. Nhym 'ã ngô tám ne kute kãjbê me'ã rênh nhym rôrôkja pyrâk. Djã nãm kãjbê kukê nhym ban rôrôk got? Kati, nãm tu ator nhym ban gru: ane. Dja me'ô kute ikabên mar kêt'ô â ane, ane. Nãm â Jeju arkum ujarênhô âmo anen memã ujarênh pa.

7

Krākamngôn nhô bênjadwýr kute tu amim Jeju kamnhixkumrêx.

Mat 8.5

¹Ne kam ate krîbê Kapana'ýr tẽ. Mã 'ýr tẽn bôx. ²⁻³Bôx nhym krākamngôn nhô bênjadwýr arým kuma, kubê ne krākamngôn hre krãptîbê 100 nhô bênjadwýr arým kuma, bôxkôt kuma. Kubajtem. Arým kuman kam 'ýr mebêngêtte kwý jano. 'Ýr mebêngêttebê idjaer kwý jano. Ô àpênh ne kanê týx ne nô. Arým tyk'ýr. Arým arkatin

nô. Kum ô àpênh jabêkumrêx ja ne kubê kanên nô nhym kam kadjy Jeju'ýr ar ano. Ar kute kum arênh nhym 'ýr tẽn ne kute kum ô àpênhô mexmã ne 'ýr ar ano.

⁴⁻⁵Nhym ar môn Jeju'ýr bôx ne kam kum o no katon kum,

—E kum bep támja ne mexkumrêx. Mrãmri dja ga 'ýr tẽn kum ô àpênh pytà. Nãm kum me bakînhkumrêx ne arým me bamã me babikprôn dhã nhípêx ne. Dja ga on 'ýr tẽ, anhýro ku'ê.

⁶⁻⁷Nhym kam 'ýr tẽ. Bit 'ýr tẽn 'ýr kikre tẽpo tẽ nhym krākamngôn nhô bênjadwýrja ajte kutã ôbikwa kwý jano. Nhym ar kutã tẽn kajpan kum,

—Bênjadwýr, on dja ga akêx ne. Krākamngôn nhô bênjadwýr ne ar imã, “Ar tẽn kum arê gê on amũ akêx”, ane. Bar kam akutã tẽ. Nãm amã, “Ibênjadwýr kaak, ibênjadwýr ngrîrekam ne ga inhûrkwãmã adjâr ba ipijãm karô amã ane. Ingrîre, ikâtãmkam ne ba ba akutã itêm kêt ne, amikam ipijãmkam. Dja ga tu akabênobit inhô àpênhô mex nhym arým mexkumrêx ne. ⁸Inhô bênjadwýr ne imã kabên, kute raxo ijakrenhja ne imã kabên ba kabên man kôt amijo iba. Ne kam ajte ba ibê me krākamngôn hre nhô bênjadwýrkam ba memã ikabên nhym me ikabênkôt amijo ba. Ba me'ômã kum, “Ýr tẽ”, ane nhym arým 'ýr tẽ. Ba kam ajte me'ômãdjwý, ‘Amrê tẽ’, ane nhym arým amrê tẽ. Ba inhô àpênhmã, ‘On mýjja kupê’, ane nhym arým mýjja kupê. Kam ne ba amã, ‘Abênjadwýr djwýnhkam dja ga akabênobit o mex ne’, ane.” Nãm â krākamngôn nhô bênjadwýr amã ane, ane.

⁹Nhym Jeju ar kabên man kam arkam no tyn djan ôkre kadjwýnhbê amim,

—E kum be nãm tu amim ikamnhixkumrêx ne, ane. Ne kam

me itepato kôt mōrja'yr akēx ne memā kum,

—Ē, ba me amā arē. Nhÿnh ne me babē idjaer 'ō ā kute tu amim imaro anhÿr? Kati, kētkumrēx. Nhyh be nām tāwā, tāwā kubajtem ne gēt tu amim ikamnhĭxkumrēx ne, ane. ¹⁰Nhyh kam krākamngōnh nhō bēnjadjwÿr nhōbikwaja akubyn kikremā tē. Kikremā tēn bōx ne kanēn nōrja pumū. Nhyh mexkumrēx ne, arÿm à kēt ne nhÿ. Tām ne ja.

Kute me'ō tyk akubyn o tĭn.

¹¹Nhyh kam akati ngrēre nhyh Jeju krĭ'ōmā tē. Krĭ nhidjibē Naĭmā tē. Nhyh kôt ba djwÿnhmē me kātām krāptĭ kôt mō. ¹²Nhyh kam Jeju meo mō. Meo mōn ĭ krĭ tēpo mō. Nām bit krĭo rām ne jao mō nhyh Ar kubē kra tyk-jao mōn o kajpa. Kikre bu'ā kēno kō kayr jajkwa krekremā o aben kajpa. Amrēbē me'ōbē mjēn tyk nhyh kam kraja adjwÿnhdjwÿ kôt kubē ty. Kute amikamā kra py-djin irja ne kubē ty. Nhyh me kam kēnkre'ÿr o mōn o kajpa. Me krāptĭ ne me kēnkre'ÿr bit o mō, bit kute mekbē idjaer kukrādjakôt kēnkrekam adjārmā. ¹³Nhyh Jeju me'ō nija pumūn kam kum kaprĭ: ne kum,

—Kwārĭk wānh ga amÿr kēt, ane.

¹⁴Ne kam 'ÿr tē. 'ÿr tēn kam 'ā nōr djābit kupē. Nhyh ar kute o mōrja, tyko mōrja, o mōr tÿx katikôt kum o dja. Nhyh kum kabēn ne kum,

—Akmere, ba amā arē. Ē, on kāj mā nhÿ, ane. ¹⁵Nhyh ekru x ne kāj mā nhÿn kam kabēno nhÿ. Nhyh Jeju nāmā kungā. ¹⁶Nhyh me kunĭ madjā kreti ne kum uman kam Metĭndjwÿnhmā raxmē mex jarēno kumex ne abenmā kum,

—Ota Metĭndjwÿnh kabēn jarēnh djwÿnh rax 'ō me bakam kato, ane.

Ne ajte,

—Metĭndjwÿnh ne arÿm ō me baja 'ÿr bōx, ane. ¹⁷Nhyh me

kam abenmā Jeju jarēno kumex ne amū abenmā arēno prōt ne. Nhyh pykabē Djudējakam me ja kuma. Nhyh amū bu'ā pyka ja kunĭkôt me abenmā arēn kuma.

Djuāo'ā ujarēnh.

Mat 11.2

¹⁸⁻¹⁹Nhyh Djuāo kôt ba djwÿnhdjwÿ arÿm kuman Djuāomā arē. Nhyh adjwÿnhdjwÿ kuma. Mekbē ijē djākam nōr rā'ākam ne ar kum mÿjja ja kunĭ jarē nhyh kuma. Kuman kam amiwÿr ar ku'uw, amiwÿr kôt ba djwÿnh 'uw, ar amānhkrut ne ar ku'uw ne arkum, —Ē, ar Jeju'ÿr tēn kum, “Djām ga ne Metĭndjwÿnh amrēbē me imā ajarē ga arÿm bōx. Nār kon, dja ba me atemā 'ōdjwÿ jabej ajkam ama”? ane. Djuāo ne ā arkum anen kam ar ano. Bēnjadjwÿr djwÿnh'ÿr ar ano. Ar kute omūnh ne tēm ne kute Djuāomā arēnhmā ne 'ÿr ar ano.

Nhyh ar 'ÿr tēn bōx. ²⁰Bōx ne kum,

—Djuāo kute ngōnhmā me angjēnh djwÿnh ne awÿr ar ijano ne ar imā, “Ar tēn kum, ‘Djām ga ne Metĭndjwÿnh amrēbē me imā ajarē ga arÿm bōx? Nār kon, dja ba me atemā 'ōdjwÿ jabej ajkam ama”? ane.” Nām ā arkum ane.

²¹Nhyh kam Jeju arek me utāro dja. Me apÿnh kanē djārimē, apÿnh me tokry djārimē, me karō punu kute meo bamē, me no rāmē, me ja ne meo mexo dja. Me krāptĭ ne meo mexo dja. Djuāo kôt ba djwÿnh kute omūnh ne akubyn 'ÿr tēm ne kute kôt kum arēnh nhyh kute marmā ne arek me utāro dja. ²²Ne kam arkum,

—Ar'ÿr tēn Djuāomā arē. Ba ne ba arÿm me'ÿr bōx ne me utāro dja nhyh me no rā arÿm rĭt, me te jakry arÿm mrrā, me ĭ kajēkam tē arÿm kà mex, me amakkre kēt arÿm amakkre mex ne ajkam ama, nhyh me tykjadjwÿ arÿm akubyn tĭn ne, nhyh me me ō mÿjja kēt

jamădjwÿ kabên mex, kabên ny kàj bē arē. Bir be, ar aje ije meo mexkôt ipumũnhja dja gar tēn kôt Djuãomă arē, ane.

Ne ajte kum,

²³ —Me'õ kute tu amim imar ne kute ôkre kadjwÿnhbê ijă amim, “Djăm tăm, năr kon atemă”, anhÿr kêt, tăm dja kĩnhkumrêx, ane. Năm ă Jeju Djuão kôt ba djwÿnhjamă ane. Nhym ar kuman kam mă 'ÿr akubyn tē.

²⁴ Ar tēm tekrekam memă Djuão jarēho dja. Me krăptĩjamă arēho djan memă kum,

—Nă găm me aje Djuão pumũnhmă mō, kapôt kukritkam mō. Mă ne kute? Me bōreja pumũ. Bōre ne kōk o wabên ari ar adjuw. Mũm wabên adjuw. Nhym pãnh wabên mũm adjuw. Ne ari ar adjuw. Djăm ă Djuão kute anhÿr? Djă nãm ă memă kabên jarēho ane? Djă nãm me jamă kabên 'õ jarē ne kam ajte me umaje amũ me jamă atemă kabên 'õ jarē? Kati, nãm tu katàt memă kabên jarēnhkumrêx ne, tu kum me uma kêt ne kabên pydji memă arēho tē, kabên tăm jarēho tē. ²⁵ Djă nă găm me aje Djuão pumũnhmă 'ÿr aba nhym kubêkă mex jangij ne o ba? Kê, me kute kubêkă mexbit jangjênh ne kute 'ă amibêno baja ne me bēnjadjwÿr rax nhō kikretikambit ar ba, ikra kêt, ăpênh kêt mex ne ar ba.

²⁶ Bir be, nhym mÿj ne ga me aje omũnhmă mō? Djăm Metĩndjwÿnh kabên jarēnh djwÿnh 'õ ne ga me aje omũnhmă mō? Nă, tăm. Tăm. Ba me amă arē. Djuão ne Metĩndjwÿnh kabên jarēnh djwÿnh kunĩ kuràm raxi. ²⁷ 'Ă ne amrêbê Metĩndjwÿnh pi'ók no'ókkam me amă,

“Ota ba akukăm ajă ujarēnh djwÿnh 'õ jano, kute akukăm me akre nhym me kute mar ne akutêp kute axwemă irern katàt amijo bamă.

Kute mrãmri ne me kute me bēnjadjwÿr rũnh kutêp katàt pry jadjwÿrja pyrək”, ane.

²⁸ Ba me amă arē. Djuão ne me kunĩ kuràm raxi. Nhÿnh ne me'õ nă tikkre kurùm kator'õ raxo kute Djuão jakrenh? Kati, bep Metĩndjwÿnh me kadjy bēnjadjwÿr ne kute ar me utăr ne meo baja, me ja'õ ne te kătăm mex ne kute raxo Djuão jakrenh mexi.

²⁹ Nă, Djuão ne rax nhym me kunĩ Djuão kabên ma. Nhym me axweja, me kute bēnjadjwÿr bajtemmă pi'ók kaprĩo atom djwÿnhdjwÿ me kudjwa kabên ma. Nãm me Djuão kabên man ôkre kadjwÿnhbê amim, “Mrãmri ne Metĩndjwÿnh katàt meo ba”, ane. Nhym Djuão arÿm ngõnhmă me angij.

³⁰ Nhym bep mekbê pardjêumē me kute Mōjdjê kukradjă mar djwÿnhmē, me ja ne me Metĩndjwÿnhbê amikati. Metĩndjwÿnh kute amim me'ă karō ne me mar kêt ne ar kubê amikatio ba. Nhym Djuão kute ngõnhmă me angjênhmă nhym me ate ar kubê amikatio ba.

³¹ Ije tō mÿj'ă got ba me akam-ingrăny jakre? Mÿj ne ga me aje urək? ³² Nă găm me aje me prĩre mÿjja kam kĩnh kêt pyrək. Ga me me prĩre kikre kabem krĩn kute abeno bixaêr baja pumũ. Ar ja ne ar ar jamă kabên ne arkum, “Gwaj bakĩnh katio dja, gwaj babixaêro dja ne ngõtăx ă'ăk”, ane.

Nhym ar kum, “Waj, ar ibixaêr prăm kêtê. Ar itor prăm kêtê. Ar imă wă kĩnh kêtê.”

Nhym ajte arkum, “Gwaj bamÿr kati măn o nhÿ.”

Nhym ar, “Kê, wajre. Ar imă kĩnh kêtê. Ar imÿr prăm kêtê.” ³³ Djuão kute ngõnhmă me angjênh djwÿnh ne me awÿr bōx. Nãm amijajbu:n kute uba kangôo kôm kêt ne ar ba, ga me amă kĩnh kêt ne kam we,

“Nām ajbā. Me karō punun ar o ba nhym ajbā”, ane.

Be, nā gām me aje me prīre pyrāk ne amā ja kīnh kêt ne ajte amā jadjwỳ kīnh kêt ne. ³⁴ Nhym bep ba ne ba mrāmri gêt amijo inhī ne me awỳr bōx ne me akam idjàkur iban kôt ikōm iba ga me kam amā ikīnh kêt ne we ijā, “Kê, tāwā ne kum prāmti, kum uba kangô djānh̄ti.” Ne we ajte ijā, “Me kute bēnjadjwỳr bajtemmā pi'ôk kaprīo atom djwỳnhmē me axweobit ne ôbikwa”, anhỳr ar o aba.

³⁵ Djām Metīndjwỳnh jamak punu got? Axwe amak mex ne prīne kute amikukām mỳjja kunī mar ne Djuō kute amijajbur ne ar bamā ano. Ne ajte amikukām umarkam badjwỳ ijano. Ije amijajbur kêt mā ijano. Nhym kôt me amak mex, me amikukām umar, ar ipumūn kam ôkre kadjwỳnhbê amim, “Mrāmri ne Metīndjwỳnh mexkumrēx ne amē ar ano”, ane. Nām ā Jeju memā ane. Tām ne ja.

Me'ô ni jaxwe kute me kudjỳ djào Jeju par kudjỳ.

³⁶ Nhym kam mekbê pardjêu'ô nhidjibê Ximāo ne Jejumā kum,

—Amrē tēn ikutā anhō kwỳ krē, ane.

Nhym kam kutā ô kwỳ krēnmā tēn bōx ne nhỹ. Nhym me abenmā arē. ³⁷ Nhym me'ô nire arỳm kuma. Me'ô nija ne axwe ne krī tām kam arīk ar ban kam Jeju tēm ne mekbê pardjêu'ô nhūrkwākam ô kwỳ krēno ỳrkôt arỳm kuma. Arỳm kuman kam 'ỳr tē. Nām ngōnh mexte, kēn jakareo ngōnhkam me kudjỳ djào ipun kubyn 'ỳr o tēn o bōx. ³⁸ O bōx ne burūm ibôn mỳro nhỹ. Parbē mỳro nhỹ nhym no kangô prīne Jeju par kumrā. Par kumrā nhym kam ta amikīo par ngrā. Kum Jeju kīnhkam 'ỳr tēn bōx ne omūn kam amikam pijām ne kam muw ne prīne no kangô par kumrān kam amikīo par ngrā. Ne kam par

kaô. Kum abêkam par kaôn kam me kudjỳ djào par kudjỳ. ³⁹ Nhym mekbê pardjêu'ô kutā Jeju ô kwỳ krēno ỳrja arỳm omū. Arỳm omūn kam ôkre kadjwỳnhbê amim,

—Be, Jeju kute mar kêt. Bep Metīndjwỳnh kabēn jarēnh djwỳnhkumrēx ne ren arỳm kuma. Mỳj me'ô niwā ma, arīk ar baja ren arỳm kôt kuma, me'ô axwe kute kupēnhkôt ren arỳm kuma. Ren kuman ren aminēje ano. Bep kati kute mar kêt. Kute Metīndjwỳnh kabēn jarēnh mar kêt, kātām.

Nām ā ôkre kadjwỳnhbê amim ane. ⁴⁰ Nām ā ane nhym Jeju arỳm kuman kam kum,

—Ximāo ba amā ikabēn jarē, ane.

Nhym,

—Ā, bēnjadjwỳr, aj rā'ā, ane.

⁴¹ Nhym kum,

—Ē, me'ô ne ar amānhkrutjamā pi'ôk kaprīre ngā. Nām jamā pi'ôk kaprī ngrireo 50 ne kungā. Ne ajte jamādjwỳ pi'ôk kaprī raxo 500 ne kungā. ⁴² Nhym ar ja amē te akubyn kute kum o pānhmā. Te o ane nhym kam kute arkum pi'ôk kaprī nhōr djwỳnhja arkum, “Kwārīk wānh imā o pānh kêt. Dja ba tu o akno”, ane.

Bir be, nhym gêdja kum abê rax ne? ane. ⁴³ Nhym kam Ximāo Jejumā kum,

—Kon, birām tāwā, kute kum rax ne ôr ne kute pānh tu o biknorwā gêdja kum kīnh rax ne, ane.

Nhym kum,

—Nā, kôt ne ga aje arēnhwā, ane. Nija ne axwe rax. Ba arỳm axwe kunīo aknon kum pānh jarēnh kêt ne. Kam ne kum ikīnh rax ne, ane. ⁴⁴ Ne kam nija'ỳr akēx ne Ximāomā kum,

—Ē, djā nā gām nija pumū? Be, nā bām anhūrkwāmā wadjā ga aje imā ngō nhōr kêt, ije amipar ku'ōnh kadjỳ aje imā ôr kêt. Nhym bep tāmja ne no kangô ipar kumrān kam amikīo ipar ngrā. ⁴⁵ Ga ne ga

amã ikĩnh kêtka ajehine kaôrkêtnhym bep tãmja ne ibôx totokbê arek ipar kaôro nhÿ. ⁴⁶ Ga ne ga aje ikrà ngrànkhêtnhym bep tãmja ne me kudjÿ djào ipar kungrà. Tãmja ne kum ijabêkumrêx ne prĩne ijo djuw mex ne. ⁴⁷ Kam ne ba amã, “Tãmja ne axwe krãptĩ ba arÿm tu kunĩo ibiknorkumrêx ne. Ga kum ijabê raxja pumũ. Nhymp bep ije me’ô jaxwe ngrireo ibiknor ne amipãnh kum ikĩnh ngrire”, ane.

⁴⁸ Ne kam nijamã kum,

—Arÿm ne ba ajaxwe djari arÿm kunĩo akno, ane.

⁴⁹ Nhymp kam me Jejumê ro’ã ò kwÿ krêno kumexja abenmã kum,

—Djijãk tò mÿj me’ô ne gêt me axweo biknoro ba? ane.

⁵⁰ Nhymp bep Jeju ne nijamã kum,

—Ga ne ga mrãmri aje tu amim ikamnhĩxkumrêx nhymp kam Metĩndjwÿnh arÿm apytã, on adjumar mex ne tẽ, ane. Tãm ne ja.

8

Ar nire kute Jejuo djuw mexo ba.

¹ Nhymp kam tũmbê Jeju ajte pyka kunĩkôt ipôko mō. Krĩ rũnhmê krĩ kryre kunĩkôt memã Metĩndjwÿnh kukràdjã’ã ujarênho ipôko mō. Ne kãj bê memã kabên ny, kabên mex’ã ujarênh mō. Mÿj kabên mex’ã? Bir, Metĩndjwÿnh kute me utãr ne me kadjÿ bẽnjadjwÿr ne kute ar meo bamã tãm. Tãm ne memã arênho ipôko mō. Nhymp kôt ba djwÿnhbê 12 kôt mō.

² Nhymp me niredjwÿ kôt mō. Mÿj me nire nã? Bir, me karō punumê apÿnh me kanê djari kute kubê me utãrjadjwÿ ne me kôt mō.

Marij me kute kum Madarena anhÿrja, kurũm ne Jeju kute me karō punuo 7 ne apôx ne anorja.

³ ‘Ôbê ne Djôwanã, Kudja prō. Kudja ne kubê bẽnjadjwÿr raxbê Erodji nhō nêkrêx pumũnh djwÿnh.

‘Ôbê ne Xudjana. Nhymp ajte me kwÿ rax ne me kôt mō. Be, me nire

tãm ne me kôt mōn ò pi’ôk kaprĩreo aro djuw mexo mō, o arkum mÿjja jamÿnho mō.

Kute bãygogore ‘y’ã Metĩndjwÿnh kabên jakre.

Mat 13.1; Mak 4.1

⁴ Nhymp me apÿnh pyka kunĩkôt Jeju’ÿr mōn bôx ne ‘ã kumex. Me krãptĩ ne me ‘ã akuprō nhymp kam Jeju Metĩndjwÿnh kukràdjã’ã memã mÿjja jakre. ⁵ Nãm mekmã kum,

—Ë, ò pur djwÿnh ne kute ò purkam bãygogore kremã ‘ÿr o tẽ. ‘ÿr o tẽn o bôx ne kam ar ‘yo ukabêr mrã, ane. Nãm mekbê idjaer kute mÿjja kre kadjÿ tu mÿjja ‘yo akabê, bãymê bãygogore ‘ymê, ja ne me kute purkam kremã o mrãn kam purkam o ukabêr mrã. Kute mrãmri ne me kute katêbãri ‘yo ukabêr mrãnhja pyrãk.

—Be, me’ô ne ar bãygogore ‘yo ukabêr mrã. Nhymp ‘y kwÿ prykam rôrôk ne. Nhymp me paro pykamã angij nhymp te ingrôtã nhymp me prĩne paro pykamã angij. Nhymp kwênhdjwÿ mã prĩne kuku.

⁶ Nhymp ‘y kwÿ kênpo’ã rôrôk ne ingrôt totokbê tu ingrôt mjô. Mrãmri ne kên’ã pyka prorrekam ‘y rôrôk ne ‘êx ne ingrã mex ne te kênã arêo ingãn arÿm ty.

⁷ Nhymp ‘y kwÿ mrÿnhĩkam rôrôk ne kam mrÿnhĩmê ro’ã ingrôt ne. Nhymp kam prĩne o akno.

⁸ Nhymp bep ‘y kwÿ ne pyka mekkam rôrôk ne kam ingrôt ne abatãnh ne ijj rũnh ne ‘y krãptĩkumrêx. Ijy kam ‘yja amũ o amijakren kam ‘y pÿnhkôt kubê 100 ne. Tãm ne ja, ane. Nãm ã Jeju memã anen kam ajte kãj bê memã kum,

—Godja ga me ajô ajamakre mex jabej, on ama, ane.

⁹ Nhymp kam kôt ba djwÿnh abej kukij ne kum,

—Mÿj’ã ne ga bãygogore kre jakre? ane.

¹⁰ Nhymp arkum,

—Bep ar amābit dja ba mýjja bipdjuro amirīt ne. Metīndjwýnh kute ar apytār ne ar akadyj bēnjadywýr ne kute ar ar ajo baja, ar amābit dja ba kukrādjào amirīt ne. Nhy m bep me jamā dja ba kukrādjà'ā mýjja jakren memā arē, “gē me te kute mýjja pumūnhmā ari ar abej rīt ne te kute mýjja marmā te ari ar amako akēx ne mar kētkumrēx ne.”

11 Nā, ar amā dja ba kukrādjà jarē. Ije kukrādjà'ā mýjja jakreja jarē.

'Yja, me'ō kute 'yo ukabērbabē ne Metīndjwýnh kabēn. 12 'Y prykam rōrōkja ne me kute Metīndjwýnh kabēn mar kajgoja'ā akre. Bit me kute amim Metīndjwýnh kabēn markumrēx ne 'ā ngrā tỳxmā nhy m ate Xatanaj jām meo amijakren mekbē Metīndjwýnh kabēno akno. Me kute tu amim markumrēx nhy m Metīndjwýnh kute kubē me utār karō ne jām meo amijakren mekbē Metīndjwýnh kabēno akno.

13 Kēnkam 'y rōrōkja ne me kute amim Metīndjwýnh kabēn mar 'iry kēt ne kangaja'ā akre. Nām me Metīndjwýnh kabēn man bit kum kīnhkumrēx o tēm kajgo. Kute mrāmri tu amim markumrēx kētē. Ajkwaobit ne kute mar. Kute 'y nhingrōt ne arē kētkam tebē tykja pyrāk. Kute amim mar 'iry kēt nhy m ate apýnh me kaprī djari kute ikō'ymā 'ýr bōx nhy m arým kanga.

14 Mrýnhīkam 'y rōrōkja ne me kute Metīndjwýnh kabēn mar ne kam ate ajte kute jām mýjja marja'ā akre. Nām me arým amim Metīndjwýnh kabēn man kam 'āno ām kēt ne. Djā nām me Metīndjwýnhbit man ar o ba? Kati, nām me jām umar punu djā 'ōmē nēkrēxmē mýjja me kute o amikīnhjamē mýjja jakōtbit amak bēn ne ne kam amū amim Metīndjwýnh kabēn maro ārwy kētkumrēx ne. Kute mrýnhī kute prīne bāygogo nhingrōto bikēnh nhy m kam iij kēt mexja pyrāk.

15 Nhy m bep pyka mexkam 'y rōrōk ja ne me kute tu amim markumrēx ja'ā akre. Nām me tu amim Metīndjwýnh kabēn markumrēx ne tu 'ā ngrā tỳx ne kam mūm ate ibej mýjja 'ō mar kēt ne tu mrāmri 'āno djan mā kōt ajkamē. Kute 'y nhingrōt ne abatānh ne iij mexkumrēx ne kumex ja pyrāk. Tām ne ja.

Kute ngōnhpōk'ā memā Metīndjwýnh kabēn jarēnh djwýnh jakre.

Mak 4.21

16 Ba ajte ar amā 'ōdjwý jarē. Djām me kute ngōnhpōkmā angjēnh ne kute ngōnho 'ā pro got? Ne kute ikwā djā krakri umjýr got? Kati, ngōnhpōk ne me kum angij ne tu kēnhkam umjuw nhy m memā kikre kre kurwýo ku'ē. Nhy m me mrān wangij nhy m prīne memā irā. Dja gar ā abē ngōnhpōk mān prābē ā memā Metīndjwýnh jarēnho ane gē me kuma.

17 Ē, amū akati 'ōkam dja mýjja bipdjur kunī amirīt ne. Nhy m mýjja pudjurdjwý amirīt nhy m me kunī kuma. 18 Kam gēdja gar mýjja kunī kute amirīt kētri prīne ikabēn ma. Gora ar amim aprīn ikabēn ma. Me kute tu amim imarkumrēxmā dja Ibām ijo amirīto tē gē me amim imar rax. Nhy m bep me ajkwaobit kute amim imarjabē dja Ibām ijo apdju. Dja prīne inēje me no'ā pron mekbē ijo apdju. Tām ne ja, ane. Nām ā Jeju arkum amijarēnho ane.

Jeju kamymē nā te 'ýr àrmā.

Mat 12.46; Mak 3.31

19 Nhy m kam Jeju nāmē kamy ar 'ýr tē. Ar kute omūnhmā ne ar 'ýr tē. Nhy m me 'ā kumex. Nhy m ar te 'ýr bikamēnhmā te 'ā meo ane. Nhy m me 'ā iptī: ane. Prīne Ar kubē utā.

20 Nhy m kam me'ō Jejumā kum,

—Ota anāmē akamy ar amrēbē awýr bōx ne akuri ku'ē, te kute apumūnhmā kikre kabem ku'ē, ane.

21 Nhyam kam kum,

—Me kute Metĩndjwŷnh kabĕn mar ne kute kabĕnkŏt amijo baja, o ne ba inā, o ne ba ikamy, o ne ba inhŏbikwakumrĕx, ane.

Kute kŏkmā bĕn tŷx.

Mat 8.23; Mak 4.35

22 Ne kam amũ akati jakam kŏt ba djwŷnhmĕ ro'ā kākam wadjān nhŷ. Nhyam kam arkum,

—Gwaj gop imŏti nhikjĕmā rĕ, ane.

Nhyam kam ar kum,

—Gĕtŏ, ane.

Nhyam kam ar mŏ. 23 Kŏknhŏkākam ne ar mŏ. Mŏ: nhyam kam Jeju ŏto nŏ. Nhyam kam arŷm kŏk wabĕ. Ābĕr tŷx nhyam arŷm kam ngŏ aben mok ne. Nhyam kam ngŏ kute aben mokkam arŷm kākam ngŏ ipu ne. Ne arŷm ar 'ŷr. 24 Nhyam Jeju arek ŏto nŏ. Arek ŏto nŏ nhyam kam kŏt ba djwŷnh 'ŷr prŏt ne tok ne kum,

—Meo ba djwŷnh, meo ba djwŷnh, gop ano tŷx, ota gwaj arŷm badjār 'ŷr, ane.

Nhyam kam ekru ne kāj mā dja. Ne kam kŏkmā bĕn tŷx ne ngŏ kute aben moktijamā bĕn tŷx nhyam arŷm ngŏ anhikrĕ nhyam arŷm kŏk djābĕr anhikrĕ. Nhyam arŷm ngŏ anhikrĕn nŏ. 25 Nhyam kam Jeju arkum,

—Mŷkam ne gar imar kĕt ne tu amim ikamnhĭxkumrĕx kĕt ne? ane.

Nhyam kam ar madjākam e tuk anen kam ari aben pumũnho kumex ne kam abenmā kum,

—Ije tŏ mŷ me'ŏ got ja? Nām tu gĕt kŏkmā kabĕn ne ngŏmā kabĕn nhyam tu kabĕnkŏt anhikrĕ, ane. Arŷm ne Jeju kŏkmĕ ngŏmā kabĕn nhyam anhikrĕn nŏ.

Me karŏ punu krāptĩ kute me'ŏo ba.

Mat 8.28; Mak 5.1

26 Nhyam kam ar mŏ. Mŏ: nhyam arŷm ikjĕmā rĕ. Mekbĕ Djeradja nhŏ pyka'ŷr rĕ. Aben kŏnh ne pykabĕ Garrĕjamĕ mekbĕ Djeradja nhŏ

pyka. Aben kŏnh ne aktā akāx nhikjĕ'ā krĭ. Nhyam kam arŷm ar ikjĕ'ā mekbĕ Djeradja nhŏ pyka'ŷr rĕ. 27 Nhyam kam Jeju wabi. Krĭbĕ Djeradjakam me kra 'ŏ ne me karŏ punu ar o ba nhyam kam Jeju bŏx nhyam omũn kam 'ŷr prŏt ne. Amrĕbĕ me karŏ punu kute ar o ba tũmkam ne ar kubĕkā jangjĕnh kĕt ne ba. Kĕnkrekambit ba. Kikremā bŏx kĕt. Kĕnkrekambit ne ar ba, me kute kĕnkrekam me angjĕnh jakambit ne ar ba. 28-29 Me karŏ punu kute ar o baja ne me te kute uwpren kubĕ ijĕmā te o ane. Nhyam me karŏ punu kute ar o bakam mrāmri 'itŷxkumrĕx ne. Nām me te pa djuwpren te te djuwpre nhyam tu amijā kàxirāx kukĕ. Nhyam me karŏ punu mā arwā'ŷr kujaĕko ba, mā 'ŷr kangŏ. Nām ā me karŏ punu ar o anhŷro ba. Be, tām ne Jeju pumũn kam 'ŷr prŏt ne. 'ŷr prŏt ne parbĕ tu mŷrbĕ tŷm ne amra. Nhyam Jeju arŷm me karŏjamā kum,

—Me karŏ punu on akato, ane.

Nhyam kam arŷm amra ne. Ne kam kāj bĕ kum kabĕn ne kum,

—Jeju, Metĩndjwŷnh pymao kubĕ kumkati kra, mŷj ne ga aje ijomā? Kwārĭk wānh ijo abikĕnh kĕt, ane.

30 Nhyam kam Jeju kukij ne kum,

—Mā ne anhidji kute? ane.

Nhyam kum,

—Ibĕ ne Krāptĩtire, ane. Me karŏ krāptĩ: kute ar o ba'ā ne,

—Ibĕ ne Krāptĩtire, ane. 31 Kwārĭk wānh ga mũm me ijanor kĕt, ane. Ne kāj bĕ kum kabĕn ne, aminĕje kum kabĕn ne, ne kum,

—Kwārĭk wānh ga kre ry typydjija'ŷr me ijanor kĕt. Kwārĭk wānh kam me ijo abikĕnh kĕt ba me itokry kĕt, anhŷro nhŷ.

32-33 Nhyam kum ajmā angrŏ jamyre krānhrekam kumex. Kute pi'ŏ pyrāk ne ākuro kumex. Nhyam kam me karŏ punu Jejumā kum,

—Dja ga angrô jamyre'yr me ijano. Dja ga angrô jamyre'yr me ijano ba me kum wangjê, ane.

Nhym kam memã,

—Rã'ã, ane. Nhym kam me karô punu arým kum iren mã kurũm katon angrô jamy'yr mõn kum wangij. Nhym angrô jamyre umaje bõm tým ne pyka krã'yrkam mõn ngõ to do: ane, akãx prêk'ã ne mõn nox nhym kam ngõ kunĩ nhimex ne. ³⁴ Nhym kam me kute õ krito djuw mex djwýnhja omũnhõ dja. Omũnhõ djan prõt ne kam bõx ne memã arê. Me õ krĩkam me jamã arên bu'ã krĩkam me jamãdjwý arê.

³⁵ Nhym kam me Jeju'yr prõt ne. Kute omũnhmã 'yr prõt ne. Nhym kam me karô punu kute ar me'õo baja arým mexkumrêx ne Jeju parbê nhỹ. Kubêkã jangij ne nhỹ. Arým umar mexkumrêx ne nhỹ. Nhym me omũn kam tĩn prãm ne. ³⁶ Nhym kam me kute Jeju pumũnh djwýnhja mekõt prõt ne ajte katon kam memã arênho dja, Jeju kute me'õkam me karô punu janorja memã arênho dja. ³⁷ Kam pykabê Djeradjakam me jamê bu'ã krĩ krykam me ja ne me Jejumã kabên ne kum,

—On me ikurũm tẽ, on mã me ikurũm tẽ, ane.

Me kum uma tỳxkam ne me ã aminêje anoro ane. Nhym kam Jeju kãmã wadjã. ³⁸ Nhym kam Jeju kute me karô punubê me'õ pytãrja te kõt krã ne kum,

—Ba akõt tẽ. Ba akõt tẽ, ane.

Nãm te ane nhym aminêje nên kum,

³⁹ —Kati, arek dja. Mã akubyn tẽn anhũrkwãkam memã amijarê, Metĩndjwýnh kum akaprĩn kute apytãrkõt memã amijarê, ane.

Nhym kam ã anen kam mã akubyn tẽn kam arým kikre kunĩkõt kikrepdjitã memã ar amijarênho ba, Jeju kum kaprĩn kute utãrkõt ar memã amijarênho ba.

Kute me'õ kurerer akubyn o tĩn.

Mat 9.18; Mak 5.21

⁴⁰ Nhym kam Jeju kãmã wadjàn ajte akubyn ikjêmã mõn rê. Nhym me kam amako krĩ nhym arým bõx nhym me kam kĩnhkumrêx ne. ⁴¹⁻⁴² Nhym kam me'õbê Djajru Jeju'yr tẽn bõx. Djajrubê bẽnjadjwýr'õ, me bikprõnh djãkam bẽnjadjwýr'õ. Ne kam Jeju'yr tẽn bõx ne kabem tu mýrbê tým ne kam kum,

—Dja ga inhũrkwãmã tẽ, ane. Ne kam kum krao no katoro dja. Kra pydji, kra prĩti ne kanên nõ. Arým tyk 'yr: ne nõ nhym kam kum o no kato. Nhym kam Jeju kõt tẽ. Me krãptĩ Jeju'ã aõ ne kunoro mõ.

⁴³⁻⁴⁴ Nhym kam tẽmkõt me'õ nija kõt bõx ne 'ã kubêkã nhidja kupê. Nãm ar kamrõ apõx ba. Amrêbê ne ar kamrõ apõx ba. Arým 'ã amexbê 12. Nãm prĩne amijã amibê pi'õk kaprĩ kunĩ krên kajgon mex kêt rã'ã ne. Nãm te me kane djwýnh o ane. Nhym bep Jeju tẽmkõt ne 'ã kubêkã nhidjabit kupên, tãmkam arým kamrõ ngrã, arým mex ne. ⁴⁵ Nhym kam Jeju memã kum,

—Mýj me'õ ne ikupê? ane.

Nhym me kunĩ aminêje kum,

—Kati, kon, me'õ, me'õ, anhýro kumex.

Nhym kam Pedru kum,

—Bẽnjadjwýr, djãm me krãre: got ga “Mýj me'õ ne ijã kubêkã kupê”, ane. Me kute gwaj bamã ipõk mex ne kute gwaj bakunoro mõrjakam ga, ane.

⁴⁶ Nhym kum,

—Nã, arým ne me'õwã ikupê. Ipymao ne ba arým me'õwãõ mex ne arým kuma, ane.

⁴⁷ Nhym nija te kute kubê amipdjurmãn kam ta amim,

—Kati, arým ne kuma, anen kam 'yr tẽ. 'Yr tertet tẽ. Umaje tertet tẽn tu mýrbê tým ne kum amijarê. Me ipõkri tu kum amijarênho nõ. Kute 'ã kubêkã kupênh ne tãm

kam mexkôt kum amijarêno nō.

⁴⁸ Nhy m kum,

—Àpnhîre nã gã m tu amim ikamnhîxkumrêx ne. Aje amim ikamnhîxkumrêx kôt ne ba arÿm apytã. On adjumar mex ne mã akubyn tē, ane. ⁴⁹ Kum kabêno ãm rã'ã nhy m bēnjadjwÿr nhûrkwã kurûm me'ôja tēn kajpan kum,

—Onÿ arÿm akra ty. Kwãrîk wãnh ga memã ujarênh djwÿnhmã akrao ano kator kêt, ane.

⁵⁰ Nhy m Jeju arÿm kuman kum,

—Kwãrîk wãnh ga akaprî kêt ne akrakam adjumar punu kêt. Dja ga tu akra'ã ikamnhîxkumrêx nhy m arÿm akubyn mex ne, ane.

⁵¹⁻⁵³ Nãm ã anen kam mã 'ÿr tē. Tēn kam ûrkwãmã bôx. Nhy m me arekabej ãmrao kumex. Nhy m kam mekmã kum,

—Kwãrîk wãnh ga me amÿr kêt. Kati, tyk kêtê, nãm ôto nō, ane.

Nhy m me arÿm tyk mexkôt omûn kam Jeju'ã keketo kumex ne aprÿo kumex, ne we,

—Be nãm we, “Nãm ôto nō”, ane.

Nhy m kam aminêje me ja nê, mekôt môrjamê me kute tyk jabej ãmrao kumexjamê aminêje me nê. Nhy m bep Pedrumê Djuãomê Xi-jagumê tyk ne nôrja nãmê bãmmê ar ajbit ne ar kôt wadjã. ⁵⁴ Nhy m kam Jeju ikra 'amÿn kum,

—Àpnhîre, kãjmã nhÿ, ane.

⁵⁵ Nhy m kam karô akubyn kum wadjã nhy m akubyn tÿn ne ekrux ne kãjmã nhÿ. Nhy m kam Jeju nãmê bãm arkum,

—Ar kum mÿjja 'ô ngã gê kukrê, ane.

⁵⁶ Nhy m nãmê bãm ar abenkam no tyn dja. Nhy m kam arkum,

—Kwãrîk wãnh gar memã arênh kêt. Dja gar tu mekbê udju, ane.

9

*Kute Ar kubê 12 janor.
Mat 10.5; Mak 6.7*

¹ Nhy m kam akati 'ôkam Jeju amikôt ba djwÿnho akprô. Kôt ba djwÿnhbê 12ja ne aro akprô. Apÿnh me ô pyka djari kute 'ÿr ar anormã ne aro akprôn arkum,

—Ë, ikabênkôt dja gar me nêje me karô punu jano. Ne apÿnh me kanê djari me utãro mō. Ba dja ba ar amã ipyma jadjã gar kam ipymao apÿnh me kanê djari meo mexo mōn me karô punu kute meo ba djari kubê me utãro mō.

²⁻⁵ Ar apa, ã, ba ar amã arê. Kwãrîk wãnh gar anhō mÿjja'ô byr ne o amôr kêt, akajpar djã'ô byr ne o amôr kêt, ajênh tur ne o amôr kêt, anhō kwÿ krên djã, anhō pi'ôk kaprî, anhō kubêkã'ô kwãrîk wãnh gar o atēm kêt. Dja gar tu anhÿkam mō. Mōn kam apÿnh me ô pyka djari me 'ÿr ajmã. Dja gar me'ô nhûrkwãkam bôx ne nhÿ, kwãrîk wãnh ajte amũ amã me'ô nhûrkwã 'ô kÿnh ne 'ÿr amôr kêt. Dja gar tu bôx ne kikrekam abôxwã tãmkam tu arek kam anhikwão dja. Dja gar memã arênh pan kam arÿm ajte amũ pyka 'ô'ÿr tēn ajte kikre 'ôkam tãm ne. Ne ajte amũ tēn 'ôkam tãm ne. Ne ajte 'ôkam tãm ne.

Dja gar krî 'ôkam bôx nhy m me kum ar akÿnh kêt ne kute ar akabēn mar prãm kêt jabej, gar kam arÿm tu amôr kumrêx ne. Tu amôr kumrêx kadjy amiparkã'ã pykawã tatak ne. Aje me kute akabēn mar prãm kêtjao amirît nhy m Metîndjwÿnh kute omûnh ne amũ 'ôkam kute memã pãnh jarênh kadjy dja gar amiparkã'ã pykawã tatak ne. Dja gar kãj bê memã kum, “Onÿ Metîndjwÿnh kute ar me bapytãr ne me bakadjy bēnjadjwÿr ne kute ar me bajo bamã”, anhÿro mō. Ne kam kôt meo mexo mō, ane. Nãm ã Jeju kôt ba djwÿnhmã me'ã karôo anen kam mã me'ÿr ar ano.

⁶ Ar ano nhy m kam ar arÿm krî kunîkôt ajmã ne kãj bê memã Jeju'ã ujarênh ny jarênh mōn kôt meo

mexo mō, apŷnh krī kunīkōt ne ar ajmān ba.

7-8 Nhyam kam bēnjadjwŷr raxbē Erodji arŷm Jeju'ā ujarēnh man kōt ba djwŷnh kute meo mexo mōrja arŷm adjwŷnhdjwŷ ma, ne kam te kute marmā. Nām me apŷnh kabēno noo biknor mex ne. Nhyam te kute mŷjja marmā. Jeju'ā ne me ari kabēn kwŷ jarē: ne abenmā kum,

—Bep Djuāo kute ngōnhmā me angjēnhja ne we ajte tŷn ne kato, ane.

Nhyam ajte me kwŷ we,

—Me bakukāmārebē Erij ne ajte kato, ane.

Nhyam ajte we me kwŷ,

—Bep Metīndjwŷnh kabēn jarēnh djwŷnh amrēbē tyk ne ajte we tŷn ne kato, ane.

Nhyam kam Erodji te kute apŷnh me kabēn ja marmā. ⁹ Ne kam ta amim,

—Ije bep Djuāo ne ba arŷm mut krāta. Nhyam mŷj me'ō got ja ba arŷm 'ā ujarēnh ma, ane. Ne kam te kute Jeju pumŷnh prāme.

*Kute tepmē djwŷno meo djuw mex.
Mat 14.13; Mak 6.30; Dju r 6.1*

¹⁰ Nhyam kam arŷm Jeju kute ar anor nhyam ar mōrja ajte akubyn 'ŷr mōn bōx ne kum amijarē. Nhyam kam krīmā me umaje ar ajbit aro tē. Krī nhidjibē Bexadamā ne aro tē. ¹¹ Ar ajbit kute o mōrmā nhyam ate ajte me kātāmja kōt krāptī:n bōx. Nām me abenmā Jeju mōrkōt arēn kam ajte kōt mō. Djā nām Jeju me krāptī pumŷn memā àkrē? Kati, nām me krāptī pumŷn kam tu memā kabēn mex jarē. Nām Metīndjwŷnh me kadjy bēnjadjwŷr ne kute me utār ne ar meo bamā memā arē ne kam ajte kōt me kanē pytāro dja.

¹² Nhyam kam arŷm me'ā amykry tē. Nhyam kam kōt ba djwŷnhbē 12ja 'ŷr tē. Jeju'ŷr tēn kum,

—Ije gop on me ano. Gop on me krāptīja me ano gē me apŷnh

krīmā ajmān bu'ā krī kryremādjwŷ mōn wānh kam ō kwŷ krēn wānh kam nōn ta amikadjy mŷjja by. Nhyam nhŷnh ne mŷjja 'ō ne me kute krēnmā ne me jakam ar ba. Arwākam ne gwaj ar baba, ane. ¹³ Nhyam kam Jeju kōt ba djwŷnhmā kum,

—Ar ga dja gar mekmā mŷjja ngā gē me kukrē, ane.

Nhyam ar kam kum,

—Ije kati, ar inhō djwŷbē 5 ne tepdjwŷ amānhkrut. Jabit. Be, djām mŷjja rax? Nār djām ar imōr ne ije gwaj banhō pi'ōk kapriō me krāptīja kadjy ije djwŷ byrmā? ane.

¹⁴ E kum bep me krāptīkumrēx. Me my'ā akrebē 5.000. Nhyam kam ar kum,

—Ē, dja gar meo 50'ā kabēn ne me krīō tē.

¹⁵ Nhyam kam kōt ba djwŷnh meo 50'ā kabēn ne me krīō tēn me krī pa.

¹⁶ Nhyam kam Jeju djwŷbē 5ja byn tep amē kubyn kāj mā krān kāj kwa pumŷn Metīndjwŷnhmā ōdjānh jarē. Ne kam djwŷmē tep kokij ne kam kōt ba djwŷnhmā kungā. Nhyam kam amŷ memā kungā, me krāptījamā kungā. ¹⁷ Nhyam me kam kukrē. Nhyam kam me kunī ō kwŷ krēn kam ajnekumrēx. Nhyam kam djwŷmē tepja'ā kātām. Nhyam kam kōt ba djwŷnh anhyjao atom ne. Djwŷmē tep janhyjao atom nhyam kam 'ā kabē 12. Djām djwŷmē tep ngri got.

*Pedru kute Jejubē Krituo amirīt.
Mat 16.13; Mak 8.27*

¹⁸ Nhyam kam 'ōkam Jeju ate mekbē tēn kam Metīndjwŷnhmā amijarēho nhŷ. Nhyam kōt ba djwŷnhbit kuri krī. Nhyam kam Jeju kute amijā ujarēnh marmā abej ar kukij.

—Ē, ar imā ijā me ujarēnh jarē ba kuma, ane.

¹⁹ Nhyam ar kam kum,

—Ije kum be nām we me ajo Djuāo kute ngōnhmā me angjēnh

djwýnhja, nhym me kwý ajo me bakukãmãrebê Erij, nhym me kwý ajo Metĩndjwýnh kabên jarênh djwýnh tũm ajte akubyn tĩn ja'õ, ane.

²⁰ Nhym kam arkum,

—Ne ar gadjwý mã ne gar imar on? Mýj'ã ne gar ijakre? ane.

Nhym kam Pedru kum,

—Kati, abê ne Kritu. Abê me inhõ Bẽnjadjwýrbê kumkati. Metĩndjwýnh amrêbê kute me bakukãmãremã ajarênh ga aje me ipytãr ne aje ar me ijo abamã amrêbê kute me imã ajarênh ba me ije ar akam amako iba, ne arým Metĩndjwýnh ajano ga arým bõx, ane.

²¹ Nhym kam arkum,

—Nã, kõtõ. Kwãrĩk wãnh gar memã ja jarênh kêt. Dja gar tu mekbê ipudjurkumrêx ne, ane. Ar kute udjurmã ã arkum arênh tÿxo ane. ²² Ne ajte arkum,

—Ë, dja me prĩne ijo ajkê, ba itokry rax ne. Ba ije amijo inhĩ ne me awýr irwýk ba dja ba itokry rax ne. Dja me bêngëttemê me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmê Mõjdê kukradjã mar djwýnhmê kum ikĩnh kêt ne ikanga ne kam tu ibĩ nhym ijã akati amãnhkrut ne ikjêkêt ba kam akubyn itĩn ne, ane.

²³ Ne kam ajte me kunĩmã kum,

—Gêdja ga me ajõ mã ikõt abikamênh prãm jabej kwãrĩk wãnh amidjwýnhbit mar ne amijo kĩnh kêt. Dja ba ityk kadjy inhõ pĩte'y mýn itokry: ne. Dja ga me ajõ ijã amijakren aje pĩte'y mýnh mãn prãbê amã atokry puma kêt ne amã ijabê rã'ãn kam myt kunĩkõt ikadjy amiman mã ikõt ajkamê. ²⁴ Me kute amidjwýnhbit mar ne me kum tokry puma, me tãm gêdja me tyn kam me biknor tokry djakam tẽ. Nhym bep me kum ijabêkumrêx ne kute amidjwýnhbit mar kêt nhym me kute me par jabej me tãm gêdja me amiptãn ar tĩn ne ba rã'ã: rã'ã.

²⁵ Ne ren me'õ pykabê mýjja mexja kunĩ, nêkrêx kunĩ ren ari o atom ne o ban kam ren ty, je mã dja kam nê? Kati, nãm ren ty nhym ren õ nêkrêxja ren wãnh kumex.

²⁶ Godja me'õ ikam pijãm ne ikabênkam pijãm jabej ba badjwý amipãnh kam ipijãm ne. Ba ije amijo inhĩ ne me awýr irwýk gêdja ba amipãnh tãwãkam ipijãm ne. Dja ba ajte iraxo me awýr bõx. Ibãmmê kadjy mrãnh djwýnh jadjênhmê umao ipyma:n me awýr bõx. Ibê kumkatio bõx nhym tãmja ikam pijãmja ba badjwý arým amipãnh kam ipijãm ne.

²⁷ Ba me amã arê. Ibãm dja ijã bẽnjadjwýr rax mê ba ipymao me apytãn ar me ajo iba. Dja gar adjãmja akwý atĩnri iraxkõt ipumũ, me akadjy ibẽnjadjwýr rax ne ipymakõt ipumũ. Mrãmri ne ba ikabênja, ane. Nãm ã Jeju memã kabên jarênhõ ane.

Jeju adjênhõ kute amijo amirĩt.

Mat 17.1; Mak 9.2

²⁸ Nhym 'ã pi'õk kamrêk pydji nhym aro tẽ, Pedrumê, Xijagumê, Djuão aro tẽ, krãnh'ýr aro tẽn imõkmã aro bõx. Kute Bãmmã amijarênhmã ne 'ýr aro bõx. Ne kam Bãmmã amijarê. ²⁹ Bãmmã amijarênhõ dja nhym ajmã nokre o nhym atemã nokre nhym 'ã kubêkãdjwý aka: ne. Akakam adjênh ne.

³⁰⁻³¹ Nhym ar my amãnhkrut ne kum kabêno dja. Mõjdê Erij ar amrêbê tyk, ar tãm ne ar katon kum kabêno dja. Nãm ar adjênh ne uma:kumrêx ne kum kabêno dja. Jejumê ne ar abenmã kabêno dja. Jeju tyk'ã ne ar abenmã ujarênhõ dja. Krĩraxbê Djeruxarêkam me kute bĩnmã ne ar abenmã arênhõ dja. Metĩndjwýnh kute tykmã kum 'ã karõkõt ne ajte ar 'ýr bõx ne kõt abenmã arênhõ dja.

³² Nhym Pedru ar õtdjwakumrêx ne arek õto ikwã. Ne kam no tÿx

ne kam Jeju pyma, adjênhkôt omũ nhyam amê ar kuri ãmjadjwý tãm ne. Kam kubêkà jadjênh ne kam mexkumrêx ne ku'ê. ³³ Nhyam arým ar amê tēm 'yr dja nhyam Pedru Jemumã kum,

—Bênjadjwýr, mrãmri ne bar jakam bôx ne akuri nhý nhyam mexkumrêx ne. Bar apýnh ar amã kikre'ã irôx nhípêx, ga anhômê, Môjdjê nhômê, Erij nhômê. Amãnhkrut ne ikjêkêt dja bar ar amã ipêx, ane.

Kute amikabên'ô mar kêt. Pedru ta ne amikabên'ô mar kêt kam ãm tu arík kabên ja jarê. ³⁴ Kum kabêno ãm rã'ã nhyam kam kakrã arým prïne aro akno. Nãm kakrã kute prïne aro biknorkam arým ar tĩn prãm ne.

³⁵ Nhyam kam kakrã kurũm Metĩndjwýnh arkum kabên ne arkum,

—Be, ikra ne wã. Ar omũ. Ikra ja ne ba ãpênh kadjy amijo utãn amim kudja. Tãwã dja gar kabên man kabênkôt mrã, ane.

Jeju me karô punumã bën tỳx.

Mat 17.14; Mak 9.14

³⁶⁻³⁷ Nãm ã arkum kabên anen anhikrê nhyam kam Jemumê kôt ba djwýnh ar ate ku'ê. Amê ar myja arým mã nhĩ'ãm tẽ.

Nhyam akati nhyam kam Jeju akubyn krãnhre kurũm aro ruw. Aro ruw ne kam mã aro mō. Aro mō nhyam me krãptĩ ar kutã mōn ar kajpa. Djãm kam got ar kute Jeju jadjênhkôt omũnhja memã arê? Kati, Jeju ar pykabê bari ne ar mekbê udju ne.

³⁸ Nhyam me ar kajpa nhyam me ipôkri me'ô myja kãj bê kum akij,

—Bênjadjwýr, gop ikraja pumũ. Ikra myja ne pydjii. ³⁹ Ota me karô punu'ô ar ibê ikra paro ba. Nãm 'yr ban bôx nhyam ar ijaêrbê tu amra: ne. Nãm amran rôrôk ne ãmnhirêno ikwã, ajmrô prôto ikwã. Ne kam kute amijo pyka titik kurêje prïne amingã. Kute kum irer

prãm kêt kumrêx. ⁴⁰ Nã bãm te akôt ba djwýnhjamã ikrao a'uw nhyam kute imã ikra pytãr kêt kumrêx, te kute imã utãmã te o ane, ane. Nãm ã Jemumã kra jarêno ane. ⁴¹ Nhyam kam Jeju me 'yr akêx ne memã kum,

—Ije me akamingrãny aje amin ikamnhix kêt kumrêx. Me ajaxwe. Mã dja ijã akati, akamãt kô kute ba me akam arek ar iba. Nã bãm me awýr bôx ga me ajamakre kêt kumrêx ne prïne akabêno ikaty. Nã bãm te amiwýr me akam ama ga me arík ar aba, ane. Ne ajte bãmjamã kabên ne kum,

—Amrê akrao tẽ, ane.

⁴² Nhyam kam 'yr tẽn pa 'amýn Jeju 'yr o tẽ. 'Yr o tẽmrãm nhyam ajte me karô punuja o pyka kôpênãt ne. Krajao pyka kôpênãt nhyam ãmnhirêno nõ. Nhyam Jeju me karô punujamã bën tỳx nhyam umaje bôm tỳm. Nhyam kam Jeju kum krao mex ne akubyn bãmmã kungã. ⁴³ Nhyam me kôt omũ, Jeju kute Metĩndjwýnh pymao o mexja me kôt omũ ne ari aben pumũno kumex. Djãm Metĩndjwýnh pyma ngri got. Nhyam me Jejukam no tyn kumex rã'ã nhyam Jeju kôt ba djwýnhmã kum,

⁴⁴ —Gora ar amijamakrekam ikabên janhô. Ê, ba ije amijo inhĩ ne me awýr irwýk gêdja me memã ikanga, ikurê djwýnhmã ikanga, ane. ⁴⁵ Nhyam ar kute kabênja mar kêt kumrêx. Nãm ar ajmã amakkre nê, te kute marmã. Ne kam te kute kukjêrmãn kam pijãm ne.

Jejukôt ba djwýnh kute abenbê bênjadjwýr pytãr tẽ.

Mat 18.1; Mak 9.33; Pir 2.3

⁴⁶ Ne kam kabêno aben japanho mō, kôt ba djwýnhja kabêno aben japanho mō. Mýj mýr jabej? Bir, nhýnh kôt ba djwýnhja 'ô gêdja bênjadjwýr raxo aben jakre. Ja mýr jabej ne me kabêno aben japanho mō. ⁴⁷ Nhyam Jeju kôt ba djwýnh kute kabêno aben japanho

mörja kute ar tãri amako mar kêt. Nãm tu mũm kuma ne kam me'õ prĩre pa 'amÿn amijakÿxkõt kudja. ⁴⁸ Kudjan arkum,

—Ë, gar me'õ prĩreja pumũ, kãtãm mexja pumũ. Dja me'õ ikõpdji'ã kum me'õ prĩreja, me'õ kãtãmja kĩnh ne kam arÿm badjwÿ kum ikĩnh ne. Dja me'õ kum ikĩnh ne kam kum Ibãmdjwÿ kĩnh ne, Ibãm kute ijanorjadjwÿ kum kĩnh ne. Ë, me'õ kãtãm mex gédja ja pãnh bẽnjadjwÿ rax ne, ane. Nãm ã Jeju kõt ba djwÿnh kute amijo rax prãmjamã kabẽn jarẽnho ane.

⁴⁹ Nhyam kam Djuão kum,

—Bẽnjadjwÿr, ba amã arẽ. Me'õ gwaj bakõt ba kêt'õ ne tu me karõ punu kute me'õo bamã anhidji jarẽ. Kum anhidji jarẽn me karõmã kum, “Ba Jeju kukwakam amã ik-abẽn. On kum anhire”, ane. Nãm ã kum anhÿro dja, bar arÿm omũ. Ne kam gwaj bakõt ba kêt kam bar kum, “Kwãrik wãnh”, ane. Nãm ã Djuão kum ane.

⁵⁰ Nhyam kam kum,

—Kati, kwãrik wãnh 'ã kum ak-abẽn kêt. Ba ar amã arẽ. Me'õ kute ar ajo kurê djwÿnh kêt ne arÿm tu mrãmri ar ajo õbikwa, ane. Nãm ã Jeju kum ane.

Pykabê Xamarijka me ja kute Jeju kanga.

⁵¹ Nhyam arÿm Bãm kute kãjkwamã o àbirmã arÿm õ akati 'ÿr bõx 'ÿr. Nhyam kam krĩraxbê Djeruxarãmã krã. Nãm te kam mÿjja pyrna, mÿjja tokry nhyam tu 'ÿr tẽmmã krãn kam 'ÿr tẽ. ⁵² Ne kam 'ÿr tẽmkõt amikukãm kõt ba djwÿnh kwÿ jano. Ar mrãnh ne me bajtem, Xamarijka me jakam bõx ne kam kute Jeju kutêp ikwã djã jabej ne kum õ kwÿ krẽn djã jabej nhyam bõx ne kam kam õ kwÿ krẽn ne kam nõr kady nãrãm amikukãm 'ÿr ar ano. 'ÿr ar ano nhyam ar mrãn bõx. ⁵³ Bõx nhyam kam Xamarijka me ja aminêje

ar ano. Jejumẽ kõt ba djwÿnh Ar kubê idjaerkam. Ne mekbê idjaer nhõ pykabê Djeruxarẽ'ÿr mörkam. Kam ne Xamarijka me ja kum ar kurêkumrẽx, me kute abeno kurê djwÿnh tũmkam. Kam ne me kum ar kurẽn kum ar kĩnh kêt ne tu aminêje ar ano. ⁵⁴ Nhyam kam kõt ba djwÿnhbê Xijagumẽ Djuão ar me omũn kam Jejumã kum,

—Bẽnjadjwÿr, dja bar kuwy'ã Abãm 'wÿ gé kãjkwa kurũm kuwy tÿm ne prĩne me kuga gé me xer, nẽn, ane.

⁵⁵ Nhyam ar'ÿr akẽx ne ar omũn arkum bẽn tÿx ne,

—Kati, kwãrik wãnh, ane.

⁵⁶ Nhyam ar kunĩ ajte tu atemã krĩ 'õ'ÿr mõ.

Me kute tu Metĩndjwÿnh maro mörkumrẽxmã.

Mat 8.18

⁵⁷ 'ÿr mõ nhyam me'õ kum,

—Ë, ba arek akõt tẽ. Dja ga nhĩãm amrãnh katã ba akõt mrã, ane.

⁵⁸ Nhyam kam kum,

—Ë, ga djoti pykakam kreja pumũ. Ne kwẽn kÿjrũm aêja pumũ. Mrymẽ kwẽnhit ne õt djã, kute amim pyka kre pumũnhkõt kam õt djã, nhyam bep kati, ba ne ba inhõ kikre kêt, inhikwã djã kêt. Ije amijo inhĩ ne me awÿr irwÿk nhÿnh ne inhõ kikre ja? Nhÿnh ne inhikwã djã ja? Kati. Kon, gop ga amiman kam ikõt atem jabej nãr kon arek dja, ane.

⁵⁹ Ne kam ajte ta me'õmã,

—Ikõt tẽ. Ikõt tẽn mã ikõt ajkamẽ, ane.

Nhyam kam kum,

—Adjÿm, Bẽnjadjwÿr, ibãm kumrẽx gédja ba akubyn tẽn adjã. Ibãm ne ajbir ibê ty, ane.

⁶⁰ Nhyam Jeju kum,

—Gé me kute Metĩndjwÿnh mar kêt wãnh me tykjadjã. Me kute mar kêt ne me kute mrãmri ne me tyk jamakkre kêt pyrãk. Gé me wãnh õbikwa tykjadjã, ane. Nhyam bep

ga dja ga ikôt Metîndjwýnh'ã adjujarênh tē, Metîndjwýnh me akadjy bēnjadjwýr ne kute ar me ajo bamã gēdja ga 'ã adjujarênh tē, ane. Nãm ã Jeju kum ane.

⁶¹ Nhy m me'ôjadjwý Jejumã kum, —Bēnjadjwýr, ba dja ba akôt tē. Inhürkwã kumrēxkam dja ba inhöbikwamã amijarēn kam akôt tē, ane.

⁶² Nhy m kum, —Djãm me purkam àpēnh katēri kute kum irer got? Kati, mýjja wãkam ne me apēn àpēnh mrãn tu àpēnh inomã rēnhkumrēx ne. Djãm me kute Metîndjwýnhdjwý maro ban konenh krākār got? Kati, dja ga tu amim maro tēn tu maro atēm kumrēx ne. Dja ga maro mōn mar konenh krātan kam Metîndjwýnh nhö pyka'ýr abōx kētkumrēx ne. Metîndjwýnh kute me utār ne me kadjy bēnjadjwýr ne kute ar meo baja dja ga 'ýr abōx kēt ne, ane. Nãm ã Bēnjadjwýr Jeju arkum ane.

10

Kute Ar kubê 70 janor.

¹ Nhy m kam Jeju kute arkum arēnh nhijukri ajte amim ar kwý rax ne ar umjuw. Me kwýo 70 ne amim ar umjuw. Nãm amim aro aben nhikjê'ã kabēn ne amim ar umjuw, kute ar anor kadjy. Kute ar anor nhy m ar kukãm mōr ne kumrēx pyka kunîkôt, krî kunîkôt mōrmã. Dja ã Jeju ar kudjwa ã ane, ar kudjwa krî kunîkôt bōx mō.

² Ne kam kute ar anor nhy m ar mōr kutã prîne me'ã arkum karō ne arkum,

—Me kute Metîndjwýnh mar prãmja ne me kumex. Nãm me kute mrãmri ne bãy arým abōr tyk ne kumexja pyrāk. Nhy m bep Metîndjwýnh'ã ujarēnh djwýnh ne ngrēre kute bãykam me àpēnh djwýnh ngrēre ja pyrāk. Kam dja ga me kadjy Metîndjwýnh 'uw gē me'ýr 'ã ujarēnh djwýnh

jano gē me kuman kam tu amim kamnhîxkumrēx. Kute mrãmri ne me mrãn ne kute me ô purkam bãy pumũnh ne mrãn ne bōx ne kute kadjy me ô pur djwýnhmã arēnh nhy m me kute amũ kadjy me kwýmã arēnh nhy m me ban kute memã ê ja pyrāk. Dja gar ã me kadjy Metîndjwýnh 'wýro ane.

³ Ê, on dja gar mō. Arým ne ba ije me'ýr ar ajanormã. Ar aje memã ijarēnhmã ne ba ar ajano. Dja gar me kam bōx nhy m me ikôpdji'ã ar ajo kurê djwýnh ne kum ar apar prãm kumrēx ne. Kute mrãmri ne rop kute mrykî'ätomti kra par prãm kumrēx ja pyrāk. ⁴ Ê, dja gar tu anhykam mō. Kwãrîk wãnh gar anhö katök'y djã jamãnh kēt ne ajēnh tur ne o amōr kēt. Ne aparkã 'ô byr kēt. Dja gar ajamãnhkrut'ã kabēn ne pyka kunîkôt aben ngrã. Kwãrîk wãnh gar apýnh krî djãri kôt ajmã gē me'ô ar ajō kajpan amã kabēno akukrào ãm kēt. Dja gar tu amrãnhkôt me'ômã akabēn jarēnho tēn tu mã tē.

⁵ Dja gar mrãn bōx ne me'ô nhürkwãmã wadjãn kam kum, “Gora adjumar mex ne ar aba”, ã ane. ⁶ Dja umar mex prãm jabej arým mrãmri akabēnkôt umar mexkumrēx ne. Nhy m bep djãm kum umar mex prãm kēt ne kam ürkwãkam me jamē ro'ã umar punu mex ne ar ba. Me jabit dja me umar punu. Gar kam gajbit adjumar mex ne ar aba. ⁷ Dja gar kikrekam abōxwã tãm kam tu arek kam anhikwão dja. Kwãrîk wãnh gar bōx ne kikrekôt ar aba kēt. Dja gar kikrekam abōxwã tãm kam gē me ar ajo djuw mex ne ar amã mýjja ngã gar krē, tu kam apijãm kētkumrēx ne krēn kôt ikôn adjumar mexkumrēx. Ar aje memã Metîndjwýnh'ã adjujarēnh pãnh, ar aje memã 'ã adjujarēnho aku'ēn atyk djã pãnh dja gar tu anhö kwý krē.

⁸ Dja gar krī 'ōkam bōx gē me kum ar akīnh ne ar akam ukapřī jabej ar amā mỳjja ngā gar tu krē. ⁹ Krīwākam ar abōxwā, kam me kute ar amā kabēn mex jarēnh tām kam gēdja gar me kanē pytān memā kum, “Arỳm ne Metīndjwýnh me akadja bēnjadjwýr ne kute me apytār ne kute ar me ajo ba 'ỳr. Arỳm ne me ajo rām ne ja”, ane. Dja gar ā memā ane. ¹⁰ Nhy m bep djā gām ar krī 'ōkam bōx nhy m me kum ar akīnh kēt ne aminēje ar ajano gar kam tu me ipōkri memā akabēn jarēnho tē. Ne memā kum,

¹¹ “Ě, dja bar me abē me anhō pyka ja amiparkā'ā tatak ne. Ar ije me ajaxweo amirīt ga me aje omūnh kadja. Gora me ar ikabēnja ma. Ě, arỳm ne Metīndjwýnh me akadja bēnjadjwýr ne kute me apytār ne kute ar me ajo bamā ga me ate amā kīnh kēt ne ar imā, 'Kati, me ije akabēnwā mar prām kētkumrēx', ane. Me aje ā ar imā anhýrkam ne bar me abē me anhō pykaja amiparkā'ā tatak ne.” ¹² Dja gar ā memā akabēn jarēnho ane. Ě, ba ar amā arē. Krī wākam me wā ar aje mebē amiparkā'ā me ō pyka tatakja me tām gēdja me tokry rax ne. Metīndjwýnh kute memā axwe pānh jarēnh nhō akatikam godja krīwākam me wā meo bikēnh raxo Xōtōmakam me ja jakrenh mex ne.

¹³ Watī:re Koradjikam me wā. Watī:re Bexadakam me wā. Dja ga me atokry rax ne. Ba ren me bajtem nhō pykabē Xirumē Xidōkam ren mỳjja rūnhja, mỳjja pumūnh kēt ja kwý 'y nhy m ren me omūn ren arỳm amrēbē amim katon ren wānh amijaxwemā ire. Ne ren kute kum irero amirīt kadja kubēkàbē exopa jangijn ren amijā mro prā tatak ne. Ne ren kam iwýr amijo akēx. Nhy m bep kati, inhō me wýnhkam me ga, Koradjikam me gamē Bexadakam me gamē me akam ne ba te mỳjja pumūnh kēt

kwý rax ne ipēx ga me omūnh kajgon kam ajaxwemā anhírer kēt ne iwýr amijo akēx kētkumrēx ne. ¹⁴ Metīndjwýnh kute memā axwe pānh jarēnh nhō akatikam godja me ajo bikēnh raxo me bajtem nhō pykabē Xirumē Xidōkam me ja jakrenh mex ne.

¹⁵ Krīraxbē Kapanakam me gadjwý djām me aje amijo adjāmran aje amijo raxmā? Djām me aje amijo rax ne aje araxo aje kàjkwa tēpmā? Kati, dja Metīndjwýnh aparmā me biknor tokry djāmā me amē ga kam me atokrybit ma.

¹⁶ Nā, dja gar aben nhikjē'ā kabēn ne pyka kuníkōt ajmān memā ijarē. Godja me'ō ar akabēn man badjwý ikabēn ma. Nhy m ate me'ō kum ar akurēn ar akabēn mar kēt ne badjwý kum ikurēn ikabēn mar kēt ne. Dja me'ō badjwý kum ikurēn ikabēn mar kēt ne ne Ibām kute ijanor djwýnhjadjwý kum kurēn kabēn mar prām kēt ne, ane.

Nām ā Jeju aro 70 ne kute ar anor kutā arkum kabēn jarēnho anen kam aro aben nhikjē'ā kabēn ne ar ano, pyka kuníkōt ar bimānhmā ar ano.

¹⁷ Nhy m ar mōn memā Metīndjwýnh'ā ujarēnh mōn me kanēbē me utāro mō:n kam akubyn mō, kīnhkumrēx ne akubyn mō. Mōn bōx ne kam Jejumā kum,

—Bēnjadjwýr, nā bām ar akabēnkōt me karō punu jano nhy m me karō punu anhidji jarēnh kajgokambít apymaje prōt ne, ane.

¹⁸ Nhy m kam arkum,

—Ā, me karō punu ne gar ano. Nhy m bep arỳm ne me karō nhō bēnjadjwýrbē Xatanaj kàjkwa kurūm tēn tỳm ba arỳm omū. Nām amikrā kēt mex ne tỳm kute na jadjēnh tamikrā kēt mex ne rōrōk ja pyrāk. Gar aje Xatanaj nhō àpēnh kujaēko amōro aje arỳm pa nhikjē 'yr rax mexja pumū. ¹⁹ Be, arỳm ne ba ar amā ipyma jadjā gar te kangāmē

makmē mry kakrit djàkrêja kunĩ 'ã aku'ê nhy mÿjja ipymaje ajmã ar ajo kêtukmŕëx ne. Nhy m te me bakurê djwÿnh pyma gar ipymao tu kujate nhy m ajmã ar ajo kêtukmŕëx ne. ²⁰ Be, ja ne kajgo. Me karõ punu ar akabên pymaje prõt ja ne kajgo. Tãm ne ngrire. Nhy m bep kajkwakam Metĩndjwÿnh kute ar anhidji'ã pi'òk no'òk ja ne mrãmri rax. Tãm ne kubê kumkatikmŕëx. Kam dja gar tu akĩnhkumŕëx.

²¹ Nãm ã Jeju kõt ba djwÿnhmã anen kam arÿm kĩnhkumŕëx ne. Metĩndjwÿnh Karõ ne kum kĩnh jadjã nhy m kam kĩnh rax kato. Ne kam Bãmmã amikĩnh jarën kum,

—Djũnwã, ota ga anhõ kajkwan anhõ pyka djwÿnh. Amã ne ba amikĩnh jarë. Nã gã m me amikukãm umarmē me kute mÿjja mar rũnhjabê mÿjja ja pudju ne kam me kute amijo pŕire prãbê amijo rũnh kêtjamã mÿjjao amirĩt ne. Mrãmri Djũnwã, nã gã m ã aje anhÿrkam mrãmri mexkumŕëx. Adjukapŕikam ne ga amim me'ã karõ ne arÿm ã meo ane. Ba kam badjwÿ ikĩnhkumŕëx ne wãm amã amikĩnh jarë. Nãm ã Bãmmã amijarëho ane.

²² Ne kam ajte kõt ba djwÿnhmã kum,

—Ibãm ne imã kukràdjã kunĩ jarë ba kam ar o iba. Nhÿnh ne jakam me'õ pŕĩne idjãtari? Kati, Ibãmbit ne pŕĩne kute imar ne kute arÿm pŕĩne idjãtari. Nhy m Ibãmdjwÿ. Nhÿnh ne me'õ kute ikudjwa noo Ibãm pumũnh ne kute kukràdjãkõt mar? Kati, bajbit. Bajbit ne ba pŕĩne inoo Ibãm pumũn kam idjukabikõt me kwÿmã kukràdjã'ã idjujarënh tē. O me kwÿmã o amirĩt nhy m me arÿm pŕĩne ikõt kuma, ane.

²³ Ne kam kõt ba djwÿnh'ÿrbit akëx ne me kãxã ar amakri arkum arën arkum,

—Ar ga ne gar akĩnhkumŕëx. Ar ga ne gar anoo mÿjja pumũ.

²⁴ Ba gop ar amã arë. Me kute Metĩndjwÿnh kabên jarënh djwÿnh tũmmē me bēnjadjwÿr tũmdjwÿ krãptĩ te kute omũnh pŕãme, ar anoo aje mÿjja pumũnhja te kute omũnh pŕãme, ne ar ajamako aje mÿjja marja te kute marmã. Nhy m bep kati, ar gajbit ne gar anoo mÿjja pumũnh kêt kwÿ pumũn mÿjja ma. Ar ga ne gar akĩnhkumŕëx ne, ane.

Me'õ kum kurê djwÿnh kapŕĩn o djuw mex.

²⁵ Nhy m kam akati 'òkam Mõjdjê kukràdjã mar djwÿnh'õ Jeju kabên maro nhÿ. Kabên maro nhÿn kajmã dja. Mõjdjê kukràdjã mar djwÿnhja kajmã dja. Kute Jeju no mex jabej kabimã kajmã dja. Kute Mõjdjê kukràdjã jabej Jeju kukjêrmã, Jeju kute kukràdjã kupa'ã arënh kadjy nãrãm ne amikadjy kajmã 'ÿr djan kum kabên ne kum,

—Bēnjadjwÿr, mã gēdja ba amijo nhy m kam Metĩndjwÿnh pãnh imã itĩn rã'ã rã'ão itĩnmã imã arë? ane.

Nhy m kam kum,

²⁶ —Mã ne Mõjdjê kukràdjã'ã pi'òk no'òk kute? Mÿj ne ga kam omũn arÿm ama? ane.

²⁷ Nhy m kam Mõjdjê kukràdjã mar djwÿnh Jejumã kum,

—Nãm,

“Me anhõ Bēnjadjwÿr djwÿnh, me Atĩndjwÿnh dja ga amã kĩnh, amã abëo katat me kunĩ, mÿjja kunĩ jakre.

Djãm ajajkwaobit amã Metĩndjwÿnh jabêmã? Kati, ajamak, akadjwÿnhbê, akukràdjã kunĩo dja ga me amã abê.

Ne ajte amã amibu'ã me ja jabê.

Kute ga amã amijabêja pyrãk dja ga ã amã amibu'ã me ja jabêo ane”, ane.

Nãm ã Mõjdjê kukràdjã'ã me bamã pi'òk no'òko ane.

²⁸ Nhy m Jeju kum,

—Nã, kõt ne ga arë. Dja ga ã ar o anhÿro aban kam arÿm tu atĩnkumŕëx ne, ane.

²⁹ Nhyam kam Mòjdjê kukràdjà mar djwýnh òkre kadjwýnhbê amim,

—E kum kati, imã Metíndjwýnh jabê rax kêtê, ne imã ibu'ã me ja jabê rax kêtê, ane. Ne kam pijàm ne amijã maje,

—Nhyam ne ibu'ã dja ba imã abê? ane. ³⁰ Nãm Jeju kukij nhyam kam kum,

—Ë, me'ò ne Djeruxarê kurüm kríraxbê Djeriko'ýr ruw. Ne kam tẽ. Tẽ nhyam kam arým me àkínhí wýnhràam kum nòn tẽmràm o arín kubê kubêkãmẽ kubê mýjja kunõ prõt ne kam titik ne mã prõt ne. Nhyam kam wãnh wakrekam tyko nõ. ³¹ Tyko nõ nhyam kam me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh'ò pry'ã tẽ. Tẽn omün kam iròbê apan mã tẽ. ³² Nhyam mekbê Rewi'ò, adjwýnhdjwý Metíndjwýnhmã àpênh'ò kôt tẽn adjwýnhdjwý tãm ne. Nãm 'ýr tẽn irãn omün tẽn iròbê apan mã tẽ.

³³ Nhyam bep me'ò, Xamarikam me ja 'ò ne arkôt tẽ. Xamarikam me ja kute me bajo kurê djwýnh ja 'ò ne arkôt tẽ. Arkôt tẽn 'ýr bõx ne omün kam kum kaprĩ ne. Omün kam rerek ne kum kaprĩ. ³⁴ Ne kam me kute o tým ne kute titik kurêje kute apýnh kà rênha kum oy. Kadjwati kangôo kum oyn kam ajte mýjja kute rõny kangô pyrako kum oy. Ne kam kubêkào kupu. Prĩne kupun kam ta ò mryja'ã kudjin o tẽ. O tẽn atemã me'ò nhürkwã'ýr o bõx ne kam prĩne o djuw mexo dja.

³⁵ Nhyam akati nhyam kam pi'òk kaprĩ raxja amẽ kaba. Ò kikre djwýnhjamã kaban kum kungãan kum, “Ë, dja ga prĩne imã tãmjao djuw mexo dja, prĩne ikutêp imã o djuw mexo dja. Dja ga 'ã aje pi'òk kaprĩ krên jabej ba kam bõx ne arým ajte amã o pãnh, ajte akubyn ibõxkam”, ane.

Be, tãm ne ja. Nãm ã Xamarikam me ja'ò kum kurê djwýnh

kaprĩn o djuw mexo ane. ³⁶ Gop imã arê. Nhýnh ar 'òja ne kute o kamy? Djãm tẽn ne kute omünh ne iròbê àpanha? Nàr kon, djãm kôt tẽnja? Nàr kon djãm Xamarikam me ja'ò?

³⁷ Nhyam kam kum,

—Nà, me'ò kum kaprĩja. Me'ò kum kaprĩja ne o kamy, ane.

Nhyam kam kum,

—Nà, kôtò. Nà, ga kam gadjwý tẽn ã kudjwa akurê djwýnhho anhýro aba, ane. Nãm ã Jeju Xamarikam me ja'ò ukaprĩkôt kute kurê djwýnhho kamyja'ã ujarênho ane.

Matamẽ Marij'ã ujarênh.

³⁸ Nhyam kam Jeju ar mã mõn kam atemã krĩ 'òkam bõx. Kam ne me'ò nire nhidjibê Mata. Mata ne ukaprĩkumrêx ne kam Jejumã kum,

—Amrê inhürkwãmã tẽn kam anhõ kwý krên kam nòn akòkam kôt, ane.

Nhyam kam kum,

—Ã, aj mã, ba kam wãm akôt tẽn, anen kam ürkwãmã tẽn. Ürkwãmã tẽn kam 'ýr wadjàn nhý. ³⁹ Nhyam Mata kanikwýnhbê Marijja nhý. Arek Bẽnjadjwýr'ýr tẽn parbê nhýn kam kãmã kôt òkren kabên maro nhý. ⁴⁰ Nhyam Mata àpênh rax ne. Jeju ò kwý krên mex kadjy ne àpênh raxo djan kam Marijmã kabên ne. Marij kute kôt kum mýjja 'ò kupênhmã. Ne kam Jeju'ýr tẽn kum,

—Bẽnjadjwýr, djãm aje imar kêt? Ikanikwýnh ne ikôt àpênhmãn ate ari akurĩ ba. Ba kam bajbit ar mýjja kupênho iba. On amrê ano gê tẽn gop ikôt apê, ane.

⁴¹ Nhyam kam Bẽnjadjwýr kum,

—Àpnhĩre, àpnhĩre Mata. Nã gãam ari mýjja man kam akabên wã jarê. Nã gãam mýjja krãptĩ kupê ne kôt mar ar o aban kam adjumar punu. ⁴² Nhyam bep mrãmri mýjja pydji ne mexkumrêx. Tãm ne arým Marij o nhý. Nãm ikabên maro nhý. Ja

ne mexkumrêx. Kwārīk wānh arek ikabēn maro nhỹ. Wām ije awȳr anor prām kêtê. Gêdja arek ikabēn maro nhỹn prĩne ikabēn man kam o biknor kêtukumrêx, ane. Nām ā Jeju ane. Tām ne ja.

11

Ar kute Metĩndjwỹnhmā kabēn'ā arkum karō.

Mat 6.9

¹ Nhȳm kam Jeju akati 'ōkam Metĩndjwỹnhmā amijarēnho dja. Kum amijarēnho djan kum amijarēnh pa nhȳm kam kōt ba djwỹnh'ō kum,

—Bēnjadjwỹr, gop ar imā arē. Ar ije Abāmmā amijarēnh kadjy gop ar imā arē. Mā dja bar kum ikabēn ja o? Djuāobit ne kōt ba djwỹnhmā kabēn'ā karō. Gadjwỹ dja ga ar imā 'ā karō bar akudjwa Abāmmā amijarēnho iba, ane.

² Nhȳm kam arkum,

—Ē, dja ga goja ar aje Metĩndjwỹnhmā amijarēnh kadjy kum,

“Djũnwā, gē me ame:xo amex man amim ajarēn abenmā ajarē. On me kadjy abēnjadjwỹr ne ar meo aba.

³ Myt kunīkōt ar ijajkwa mānhkutā mā ar imā inhō kwỹ krēn djā ngā.

⁴ Dja bar akam ijaxwe ga tu ar ijaxweo akno. Ar badjwỹ dja me'ō ar ikam amikrā bar akōt tu o akno. Kam dja ga ar ijaxweo akno.

Godja me kute ar imā axwe'ā àpnēnh katā ga ga ar ijo tỹx bar mebē idjām tỹx ne ijaxwe kêt. Tām ne ja.”

Dja gar ā kum anhỹr ar aba, ane.

⁵⁻⁶ Ne kam ajte ar kute Metĩndjwỹnhmā amijarēnh 'āno ām kadjy arkum kabēn jarēn arkum,

—Ga ren ar ajō anhōbikwa'ō ajbir bōx, akamāt kō ipōkri bōx ga ren aje kadjy mỳjja'ō byrmā tēn ren anhōbikwa 'ōmā kum, “Nār, imā

angā, anhō djwỹ 'āmro amānhkrut ne ikjêkêt imā 'ō ngā gē inhōbikwa kukrē. Nām iwỹr y:n kam ajbir bōx. Ba kam kadjy mỳjja jabej tē. Kadjy inhō mỳjja kêtukumrêx ba kam kadjy ije akutā djwỹ kwỹ byrmā tē. Gop on imā angā.”

⁷ Nhȳm ren anhōbikwaja arek ōto nōr prāme ren amā,

—Kati, inhōtdjwaa. Ije amā ōr prām kêt. Arỹm ne ba kikre'ā ijē ne arek ikrao inhikwā. Kājma idjām prām kêtê. Amũ dja ga tē gē me'ō amā 'ō ngā, ane.

⁸ Bir be, ba ar amā arē. Ga kam ren arek 'ā adjā'wỹro dja, mā 'ā 'uw nhȳm kam ren arỹm kājma djan ren, “Ba on kum kungā gē wām o tē ba gop ikujrēnh kêt ne gēt arek inhōto nō”, ane.

Djām ar aje abeno anhōbikwakam ne amā kungā? E kum kati, ē, aje mā 'ā 'wỹrkam ne amā kungā. Apijām kêt ne aje 'ā 'wỹr 'āno adjām kam ne amā kungā, ar atu mānhkutā amā kungā.

⁹ Bir be, kam ne ba ar amā, “Dja gar tu mỳjja 'ā 'uw, mā mỳjja'ā 'wỹro tē nhȳm Metĩndjwỹnh arỹm ar amā kungā. Gar aje mā mỳjja jabej ne kam arỹm kum akatorja pumũ. Ne kam ajte mā kikre kabem ō kikre djwỹnhmā akabēno aku'ē nhȳm arỹm kute ar amā kikre 'ā 'yrja pumũ.” Dja gar ā Metĩndjwỹnh 'wỹro ane. ¹⁰ Be, me kute mỳjja'ā 'wỹr 'āno āmja dja arỹm Metĩndjwỹnh memā kungā. Gar me kute mỳjja jabej ne kum apōxja pumũ. Ne kam ajte me kute kikre jajkwa krekremā kabēno ku'ē nhȳm arỹm me kute memā kikre'ā rēnhja pumũ. Dja gar gadjwỹ ā mỳjja'ā Metĩndjwỹnh 'wỹro ane nhȳm arỹm ar amā kungā.

¹¹ Nhỹnh ne ar akra'ō tēn tep'ā ar ajuw gar kum kangā ngā? ¹² Ne ōkrēnē'ānh ngrē'ā ajuw gar kum makre ngā? Arkati. ¹³ Be, gar ajaxwekam aje akramā mỳjja mex

nhõrja pumũ. Nnym bep kãjkwakam ar Abãm mextire ta gêdja ar amã amũ myjja mex nhõro ar ajakren ar amã Amikarõ ngã. Gêdja gar Metĩndjwýnh Karõ'ã 'uw nnym tu ar amã kungã, ta mextire ne ar baja gêdja ar amã Amikarõ ngã, ar amã Amikarõ jano, ane. Nãm ã Jeju me kute myjja'ã Bãm 'wýr nnym õdjãnhkõt kute memã Amikarõ nhõrmã ã memã 'ã ujarêho ane.

*Me kute Jejuo Xatanaj nhõ àpênh.
Mat 12.22; Mak 3.20*

¹⁴ Nnym kam me karõ punu ar me'õo ba nnym kabên kêt kumrêx ne. Me karõ ajmã ajkwa o nnym kabên kêt kumrêx ne. Nnym kam Jeju bõm kumê. Bõm kumê nnym arým mã tê nnym arým kabên ne. Nnym me kam ari aben pumũn Jujukam no tyn kumex. ¹⁵ Nnym bep me kwý ne me abenmã kum,

—Kê, djãm Metĩndjwýnh kabênkõt? Kati, Bedjêbu. Me karõ punu nhõ bënjadjwýrbê Bedjêbu kabênkõt uma proo ne ar bõm me karõ rênho ba, ane. Xatanaj nhidji 'õbê ne Bedjêbu.

¹⁶ Nnym ate me kwý kum,

—Goja on myjja'õ nhipêx ba me omũ, Metĩndjwýnh puma proo myjja pumũnh kêt goja 'õ nhipêx ba me omũ, ane. Jeju kute Metĩndjwýnh puma proo kute myjja pumũnh kêt'õ nhipêx mar jabej ne me kute kabimã kum ane. ¹⁷ Nnym Jeju ta prĩne me õkre kadjwýnhbê me kabên ma, me kute Bedjêbu puma proo ne ar bõm me karõ rênho ba anhýrja me kadjwýnhbê prĩne kuman kam memã kum,

—Godja me õ pyka tãmkam abeno kurê djwýnh mã ne ren me kam nê? Nãm ren ã me anen kam ren arým amijo ajkê. Nnym ren me ta ũrkwã tãmkam abeno kurê djwýnh mã ne ren me kam nê? Nãm ren ã me anen kam ren arým abeno apêx.

¹⁸ Bir be, Xatanajdjwý ta õ àpênhmê ne ren abeno ajkij ne ren abeno kurê djwýnh, mã ne ren me kam nê? Mã ne ren Xatanaj nê? Nãm ren anen kam ren arým abeno apêx. Nã gãm me we ijã, “Bep Bedjêbu puma proo ne ar bõm me karõ punu rênho ba”, ane. Ije gêdjãm Xatanaj ta ajte jãm õ àpênh akêx ne ar bõm rênho ba. ¹⁹ Ba ren Bedjêbu kabênkõt ren bõm ar me karõ punu rênho iba nnym ren myj me'õ kabênkõt ne me anhõ àpênh bõm ar me karõ rênho ba? Ar jadjwý ne ar bõm me karõ rênho ar o ba. Djãm ar adjwýnhdjwý ne ar we Xatanaj kabênkõt ar bõm me karõ rênho ba. Ga ren me arkum ja jarê nnym ren ar me amã, “Ije tã djãm Xatanaj ta kute õ àpênh bikêho ba got.”

²⁰ Nnym bep kati, Metĩndjwýnh puma proobit ne ba ar bõm me karõ punu rênho iba. Ga kõt arým Metĩndjwýnh me awýr bõxja pumũ. Metĩndjwýnh kute me apytãr ne me akadjy bënjadjwýr ne kute me ajo bamã me awýr bõxja pumũ. ²¹ Ba ajte atemã me'õ'ã amijakre ga me ama.

Me'õ ne õ kikrekam kruwmê rop'io nhý ne o õ nêkrêx pytãn o nhý. Umao amim õ nêkrêx pytãn o nhý. Nnym me'õ ajmã kute õ nêkrêx o kêt kumrêx. ²² Nnym bep atemã me'õ kute umao akrenh mex ne tu bõx ne kruw tã o tým ne kubê kunõ põx ne kam kubê nêkrêxo prõt ne, kubê myjja kunõ prõt ne. Kute umao õ nêkrêx pytãr ne o ýrja tu kubê o prõt ne memã kungrà. Ba ne ba ipymao Xatanaj jakrenh mex ne kam amijo aptãn kubê õ krito iprõt ne.

²³ Me'õ kum ikĩnh kêt ne arým mrãmri ijo kurê djwýnh ne. Ne ikõt àpênh prãm kêt ne arým Xatanajkõt apê. Dja me'õ kum ikĩnh kêt ne kam ajte kum Xatanaj kĩnh kêt ne kam amijã, “Ba dja ba ate ikrãn ar mrã, amidjwýnhbit man ar o mrã”, anen

arým Xatanajkôt apê, ane. Nãm ã Jeju memã ane.

²⁴ Ne kam ajte me karõ punu'ã ajarên memã kum,

—Me karõ punu pydjın kute ar me'õo baja ne arým kurüm katon tẽ. Ne kam te ar mrã, ngõ kêt kam ar mrã, te ajte kute me'õmã àr ne tyk djã kêt mã ar mrãn kam akubyn kute ar me'õo ba tùmja'yr tẽ. Ne kam amim, “Ba gop inhürkwã kurüm ikatorja ajte 'yr tẽ”, ane. Kute ar me'õo ba tùm'ã ne ürkwã jarê. ²⁵ Ne kam amim ba djã tùmja'yr tẽn bõx ne omũ nhym arým mexkumrêx. Me karõ 'õ kute o ba kêt nhym prıne kadjwýnhbê mex ne arým kam mýjja katãt. ²⁶ Nhym kam kadjy mã me karõ punu'yr tẽ. Ne kam mekam me kwý japrõn 'yr meo mõn meo bõx. Nãm me karõo 7 ne o bõx ne me'õ jamã meo wangij nhym kam me kam ar ba. Kute me karõ punuo 7 ne o bõx tãm ne axweo kute õbê pydji kute ar o ba tùmja jakrenh mex ne kam arým o punu rax ne. Kãjbê punuri ne kãjbê punu nhym bep kute o 7 ne o bõxja ne arým o punu rax ne. Nãm ã Jeju me karõ punu'ã ujarênho ane.

²⁷ Nãm memã kabẽno ãm rã'ã nhym me ipõkri me'õ nire kãj bê kum kabẽn ne kum,

—Ô kum anãbit ne kĩnhkumrêx. Abê bẽnjadjwýr raxkam ne ga anã tikkremã wadjàn ruw ne anã kã kaõ nhym anã kĩnhkumrêx ne, ane.

²⁸ Nhym kum,

—Bep me kute Metĩndjwýnh kabẽn mar ne 'ãno ãm ne kute kôt amijo baja, me tãm gẽdja me mrãmri kĩnhkumrêx ne, ane.

Me kute Jeju kute mýjja pumũnh kêt'õ nhípêx jabej.

Mat 12.38

²⁹⁻³⁰ Nhym kam me Jeju'yr ban bõxo dja. 'Yr ban bõxo djan 'ã aben pydji mõn o mõn o mõn í 'ã uti: ane. Me kute õbê kum,

—Goja on mýjja pumũnh kêt'õ nhípêx ba me omũ, anhýr jamã ne Jeju,

—Me akamingrãny ne ga me ajaxwekumrêx. Nã gãm me abentã ijuw ne imã, “Mýjja pumũnh kêt'õ nhípêx. Ba me goja omũn kam tu amim amarkumrêx”, ane. Bep kati, djã bãm me amã ipêx kêt kumrêx ne. Ê, mýjja pydji dja ga me omũ. Gẽdja ba ty. Nhym ijã akati amãnhkrut ne ikjêkêt ba akubyn itĩn ne ikato ne kam me amã Metĩndjwýnh raxo amirĩt ne. Ga me me bakukãmãrebê Djõnaj tep tikkrekam nõrja pumũ. Tep tikkrekam nõr nhym 'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt nhym ajte tep tikkre kurüm kator ne kam pykabê Niniwekam me ja'yr tẽm ne kute memã Metĩndjwýnh raxo amirĩtja pumũ.

Badjwý ije amijo inhĩ ne me awýr ibõx gẽdja ba ty ne akubyn itĩn ne ikato ga kam me akamingrãny amim Metĩndjwýnh raxkôt ama.

³¹ Godja Metĩndjwýnh kute memã axwe pãnh jarên nhõ akati kato nhym kãjkwã nhirê kurüm bẽnjadjwýr ni ajte katon kam me akamingrãny, me amymã axwe jarê. Mýkam? Bir, amrêbê ne me bakukãmãrebê Xaromão no mexkumrêx ne kute prıne mýjja mar. Bẽnjadjwýr rax. Nhym arým bẽnjadjwýr nija arým 'ã ujarên ma. Arým Xaromão'ã ujarên man kam kute omũnh prãm ne. Ne kam nĩnh kãjkwã nhirê kurüm 'yr tẽn bõx. 'Yr bõx ne kam prıne kabẽn ma. Ê, ba ne ba Xaromão kurãm irax. Nã bãm iraxo bõx, jakam, me akam bõx ga me imar kêt ne, ikanga mex ne. Kam dja bẽnjadjwýr nija me amã axwe jarê.

³² Nhym Niniwekam me jad-jwý me amã axwe jarê. Godja Metĩndjwýnh kute memã axwe pãnh jarên nhõ akati kato nhym Niniwekam me ja ajte apõx ne

kam me akamingrānymā axwe jarē. Mýkam? Bir, Djônaj ne kàj bê memā Metīndjwýnh'ā ajarē nhym Niniwekam me ja kuman amim katon wānh axwemā iren Metīndjwýnh'ýr amijo akēx ne. Ē, ba ne ba iraxo Djônaj jakrenh mex ne. Ga me tu ate akrān ikanga mex ne. Kam ne ba me amā, “Me ja dja me akubyn apôx ne arým me amā axwe jarē”, ane. Nām ā Jeju memā ane.

Me kute Metīndjwýnh kabēn kôt amijo ba'ā ne a'u jakre.

Mat 5.15, 6.22

³³ Ne kam ajte memā irā jarē ne memā,

—Djām me kute ngōnhpōkmā angjēnh ne kute mýjja 'ōkôt o bipdjur got? Ne kute kào 'ā pro got? Kati, ngōnhpōk ne me kum angij ne tu kēnhkam umjuw nhym memā kikre kre kurwyo ku'ē. Nhym me mrān wangij nhym memā irākumrēx.

³⁴ Nhym me nodjwý. Me noo ne me kute mýjja pumūnh. Dja ga me ajō ano mex, ajmā ano kute kēt jabej arým mrāmri arīt týxkumrēx ne aje mýjja pumūnh. Aje mrāmri ne me a'uri mrānh mex pyrāk. Nhym bep dja ga ano rā, ano punukumrēx jabej arým arīt kēt ne aje mýjja pumūnh kēt. Aje mrāmri ne me akamāt kô tykkam mrānh punu, mrānho bikār mrānh ja pyrāk.

³⁵ Gora me amijāno djan Metīndjwýnh kute me amā amikukrādja jarēnhkôt amijo aba. Gédja ga me kôt amijo aba kēt jabej, kute me amā amikukrādja jarēnhja kôt amijo aba kēt jabej arým aje me'ō akamātkam ba pyrāk, me aje me'ō akamāt kô tyk týxkam mrānho bikār mrānh ja pyrāk.

³⁶ Nhym bep dja ga me mrāmri Metīndjwýnh kabēn kunīkôt amijo abakumrēx ne kam me aje me'ō mrāmri ngōnhpōkti nhirākambit

mrānh ne kam akamāt kô tykkam mrānh kētkumrēx ja pyrāk.

Jeju mekbē pardjēumā bēn týx.

Mat 23.1; Mak 12.38

³⁷ Nām memā arēnh pa nhym kam mekbē pardjēu'ō kum,

—Amrē ikôt tēn ikutā anhō kwý krē, ane.

Nhym Jeju kum “Ā” anen kam kôt tēn ūrkwāmā wadjān nhý. ³⁸ Kute aminhikra ku'ōnh kēt ne nhý nhym omūn kam ōkre kadjwýnhbē amim,

—Ije tō mýj nā? Ije kum bep kute me bakukrādjakôt aminhikra ku'ōnh kēt. Ō kwý krēn kadjy kute aminhikra ku'ōnh kēt, ane.

³⁹ Nhym kam Bēnjadjwýr kum,

—Kē, me abē pardjēu ne ga me ijā akabēn ne anhōkre kadjwýnhbē amim, “Kute me bakukrādjakôt aminhikra ku'ōnh kēt”, ane. Bep me ga ne ga me ajēx ne we amijo akabēn mex. Nā gām me aje mrāmri ne me kute ngōnh krāmē ngōnh puror nhībūmbit pōnh ne kute kre pōnh kēt nhym krekam mýjja kakrātyk pyrāk. Be, nā gām me ā we katāt amijo abao ane. Nhym kam me me akrākābit pumū nhym kam kute me amex pyrāk. Nhym bep kati, me akadjwýnhbē ne ga me apunu rā'ā. Me akadjwýnhbē ne me amā me ō nēkrēx prām ne 'ā angryk ne ajaxwe'ābit aje amim karō rā'ā. Kam ne ga me akadjwýnhbē apunu rā'āja. ⁴⁰ Me ano kētkumrēx. Djā nām me anhipēx djwýnh me akrākābit 'y? E kum kati, nām me akadjwýnhdjwý 'y. Kam ne kute prīne me akadjwýnhbē me apumūnh ne kum me akadjwýnhbē me amex prāmumrēxja. ⁴¹ Nā gām me we amijo akabēn mex ne, ne amijo katāt amrānh, bep kati, me akadjwýnhbē apunu. Dja ga me me 'uwfīmadjwý anhōdjānh ne me 'uwfīkam adjukaprīn memā mýjja ngān kam arým akadjwýnhbēdjwý

amexkumrêx ne, akrâkâmê akad-jwÿnh kunî mexkumrêx ne, me 'uwfîkam me adjukaprikam.

⁴² Me abê pardjêu dja ga me ï me biknor tokry djâkam mô. Watî:re. Mÿkam? Me aje Metîndjwÿnhmâ mÿjja kakritbit nhôr ne kam aje mÿjjabê kumkatija aje kum ôr kêt kam. Nâ gâm me mÿjja kakrit, ômrô djânh djâ, pi'ômê djwÿ kakrit kunî ne ga me Metîndjwÿnhmâ ikjê rên kum kryre ne angâ. Ne kam ga abêngôkreja amâ abê kêt ne katât meo aba kêt kumrêx ne. Me aje kum kryre ne ôrja ne mrâmri tu mexkumrêx. Mÿkam ne ga me mÿjja raxjadjwÿ kum ôr kêt ne? Mÿkam ne ga me amâ Metîndjwÿnh jabên katât meo abaja kêt ne. Ja ne ga me aje marmân ate mÿjja kakritbit ma.

⁴³ Me abê pardjêu dja ga me ï me biknor tokry djâkam mô. Watî:re. Mÿkam? Me aje amijo rûnhbit mar prâmkam. Me kute aben pydji djâkam me amâ me bënjadjwÿr rûnh krî djâbit kînhkam. Nhyim me me ipôkri me kute me amâ kabên ne me amâ rûnh jarênho kumex jabit ne ga me amâ kînh.

⁴⁴ Me ga dja ga me ï me biknor tokry djâkam mô. Watî:re. Mÿkam? Me aje pyka krâ pyrâkkam. Nâ gâm me aje pyka krâ arÿm biknor ne pyka mê bimrâk ne kute pykakumrêx pyrâk. Nhyim me kute mar kêt ne tu iby mrânhja pyrâk. Ne kam kadjwÿnhbê ne punu, kad-jwÿnhbê ne mÿjja kro. Nâ gâm me ã akadjwÿnhbê apunu ane nhyim me kute me amar kêt. Nâm mÿjja 'êx ne krâkâbit mex ne kam kadjwÿnhbê ã punu ane. Nâm ã Jeju mekbê pardjêu jaxweo amirîto ane.

⁴⁵ Nhyim kam me kute Môjdjê kukràdjâ mar djwÿnh'ô Jejumâ kum,

—Ë, bënjadjwÿr, nâ gâm me badjwÿ me ijapry. Nâ gâm akabên jao me badjwÿ ã me ijo ane, ane.

⁴⁶ Nhyim kam Jeju kum,

—Ije nâ, me aje Môjdjê kukràdjâ mar djwÿnhdjwÿ dja ga me ï me biknor tokry djâkam mô. Watî:re. Nâ gâm me akabên kajgoobit ar memâ Metîndjwÿnh kabên jarênho aba. Djâm Metîndjwÿnh kabên? Kati, me ga akabêno ne ga me ar me anoro aba. Ga kam me ga kôt ar aba kêt ne. Nhyim me te amijo anen kam, “Ije mâ dja ba me nê”? ane. Me aje ã meo anhÿrkam ne kute mrâmri ne me kute me kad-jybit jênh rûnh atom ne kam kute kâjmâ memâ arî kêt kumrêx ne kute memâ tur kêt kumrêx ne kute me ibûm nêje kum katy kêt kumrêx ja pyrâk.

⁴⁷⁻⁴⁸ Me ga dja ga me ï me biknor tokry djâkam mô. Watî:re. Mÿkam? Me amâ Metîndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh par prâmkam. Me akukâmâre ne Metîndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh kwÿ pa:, ga me kam anhingêt nhimry krâ prîne kum o djuw mex ne. Me anhingêt bê Metîndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh par djwÿnhmê me aje aben pyrâk. Me akukâmâre kute me parja ne ga me omûn kam kôt amijo môn kam we imry krâ prîne kum o djuw mex ne.

⁴⁹ Kwârîk râ'â. Metîndjwÿnh ta ne no mexkôt, ta kute amim 'ã karôkôt arÿm me amâ, “Ë, dja ba me amâ ikabên jarênh djwÿnh janon inhô âpênh jano ga me kwÿ pan kwÿo ajkê”, ane. Djâ nâm kupa'ã arê? Kati, kônne ne kum kudji. Ga me aje me paro amôrja pumû. Kam ne Metîndjwÿnh arÿm pânne jarê. ⁵⁰ Me akukâmâremê ne ga me me kraxrûm Metîndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh paro tê. Paro tèn paro tèn arek me kamrô kapîn o tê. Nhyim Metîndjwÿnh arÿm meo ngryk ne kam gormâ me ajabatânhmâ pânne jarê. ⁵¹ Nâ gâm me akukâmâre Abeu bîno kurêtuw ne kam ijukri me ja paro tèn tâmtâ: jakam arek o tê ne kam Djakarij'ÿr bôx ne

kam Metĩndjwýnh nhõ kikretimẽ õ ngõnho ki kaẽxkam kubĩ.

Nà, ã, ba me amã arẽ. Metĩndjwýnh ne arým meo ngryk ne. Ne kam me akamingrãnymã arým pãnh jarẽ. Me ga dja Metĩndjwýnh me akukãmãre kute me imex tũmja pãnh me ajo ajkẽ.

⁵² Me aje Mõjdjẽ kukràdjã mar djwýnh dja ga me ĩ me biknor tokry djãkam mõ. Watĩ:re. Ga me aje memã Metĩndjwýnh kabẽno amirĩto atẽmmãn ate ajte mekbẽ udju. Nym me te kute amim Metĩndjwýnh marmã. Nã gãm me aje mrãmri ne me kute mekbẽ kĩkre'ã ijẽn nhĩ'ãm kam o kajkep djã rẽn nhym me te kute kĩkre'ã rẽn ne ngjẽn prãme kapõtã ku'ẽja pyrãk. Ga me kam ga Metĩndjwýnh mar kêt ne ajte me jadjwýbẽ aptã, ane. Nãm ã Jeju memã bẽn tỹxo anen kam katon mã tẽ.

⁵³⁻⁵⁴ Nym kam mekbẽ pardjẽumẽ me kute Mõjdjẽ kukràdjã mar djwýnhmẽ Jeju jabej rĩt mõ. Jeju kute Mõjdjẽ kukràdjã'õ kupa'ã arẽn jabej ne me umaro dja. Ne kam mã kukijn mã kukijn mã kabẽn'ã kum apnẽn ajte kum,

—Goja rã'ã ajte arẽ, ba me kuma, ane.

Jeju kute kupa'ã arẽn nhym me kute o tỹm ne bĩnmã ne me ã ane. Nãm me te kute Jeju'ã kabẽn punu nhõrmã. Kute kabẽn punu 'õ jarẽn nhym me kute 'ã kabẽn punu nhõrmã te abej umaro dja.

12

Kute memã kum, “Amã me uma kêt” jarẽn.

Mat 10.26

¹ Nym me Jeju'ã bikprõnho dja. 'Ã bikprõnho djan o djan o djan ĩ 'ã utĩ: ane. Kute pi'õ pyrãk. Ne ĩ ãm ta aben par'ã ku'ẽn ĩ ta ikjẽo aben rẽ, me krãptĩkam. Nym kam Jeju amikõt ba djwýnh kumrẽxmã kum,

—Gora ar aminẽje me wã pumũ, aminẽje mekbẽ pardjẽu jaxwe 'ãno

dja. Nãm me 'ẽx ne kute mex pyrãk. Nym bep kati, me kadjwýnhbẽ ne me punukumrẽx. Me õkre kadjwýnhbẽ ne me axwebit kute mar ne 'ã amim karõ. Me axwe kute djwý nhigot djã pyrãk. Gẽdja amũ me'õ'ýr bõx ne amũ me'õ'ýr bõx ne amũ me'õ'ýr bõx ne ĩ mekmẽ amrã ne ĩ me kunõ tuknĩ. Kam ne ba ar amã, “Gora ar aminẽje me wã pumũ”, ane.

² Djã nãm me kadjwýnhbẽ axweja bipdjur rã'ãmã? Kati, dja ĩ amirĩt ne. Nhýnh ne mýjja bipdjur'õ me kute omũnh kêtã? Ne me kute mýjja pudjur'õ mar kêtã? Adjým, dja ĩ kunĩ amirĩt ne. Dja mýjja pudjur, mýjja o bipdjurja ĩ kunĩ amirĩt ne. ³ Dja gar te akamãt kõ tykkam abẽn prĩkam abenmã mýjja jarẽ nhym me ĩ tu irãri arẽnho kumex. Dja gar te amijã ijẽ, kĩkre kadjwýnhbẽ amijã ijẽn ajte aben jamakri ajajkwa momokkam abenmã mýjja jarẽ nhym me tu kãj bẽ abenmã arẽ. Dja amirĩt ne. Dja me kuman kam kãj bẽ abenmã arẽ, kĩkrekõt arẽnho ipõk ne, ne ngãbẽ abenmã arẽ.

⁴ Ë, ar apa, inhõbikwa ar, ba ar amã arẽ. Kwãrĩk wãnh ga ar amã me kute ar aparja puma kêt. Me ja gẽdja me ar akrãkãbit par kajgon kam ijukri kute ar akadjwýnhbẽ ajmã ar ajo kêt. ⁵ Kati, ba ar amã arẽ. Me'õ pydji dja ga ar amã uma. Kute me bĩn ne kute ijukri me biknor tokry djãkam me rẽn, jabit dja ga ar amã uma. Be, ba ar amã arẽ, Metĩndjwýnhbit dja ga ar amã uma.

⁶ Ë, mã ne kwẽnne pãnh kute? Kwẽnne ne pãnh ngri:re. Kwẽnne ne amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjẽkêt kam pãnh birãm ngõnho pi'õk kaprĩ amãnhkrut. Nã, tãm. Nhýnh ne Metĩndjwýnh kwẽnne jao akno? Djã nãm o akno? Kati, nãm me mýjja kakrit, te kubẽ kwẽnne nhym prĩne o djuw mex ne. ⁷ Be, ar ja man atĩn prãm kêt. Ar ga ne gar

kwênhne kuràm abê kumkati. Ar ga ne gar abêngôkre ne anhî pÿnhkôt kwênhne krăptî kuràm arax. Be, kute kwênhneo djuw mexja pumû. Nhy m bep ar ga. Ar ga dja prîne ar ajo djuw mex ne. Ga prîne kute me bamar ne kute me bajâno âmja pumû. Mÿjja'ô kubê biknor kêt. Nhÿnh ne mÿjja'ô kubê akuno? Ga kute me bakî'ă akreja pumû. Kam ne ba ar amă, “Kwărik wănh ga ar adjumar punu kêt ne amă mÿjja puma kêt”, ane.

⁸ Ba ar amă mÿjja 'ôdjwÿ jarê. Me kute amijo ipytăr ne kute me krăptî nhîpôkri kute, “Nă, ba ne ba arÿm amijo Jeju pytă”, anhÿrja gêdja ba badjwÿ ije amijo inhî ne me awÿr irwÿk badjwÿ Metîndjwÿnh kadjy mrănh djwÿnh nhîpôkri, “Nă, ba inhôbikwa ne wă”, ane. Dja ba â ane. ⁹ Nhy m bep me kute imar kêt ne kum ikînh kêt, me kute, “Ije bep ije tăwă mar kêt”, anhÿr, me tăm gêdja ba badjwÿ amipănh Metîndjwÿnh kadjy mrănh djwÿnh nhîpôkri, “Ije tăwă mar kêt”, ane.

¹⁰ Ê, gêdja me'ô ijă kabên ba ije amijo inhî ne me awÿr irwÿk, dja me'ô ijă kabên nhy m Metîndjwÿnh tu o aknon mar kêt ne. Nhy m bep me'ô kute Metîndjwÿnh Karô japrÿ, tăm gêdja Metîndjwÿnh mar ră'ă ră'ă ne, mă kam ngryk ne.

¹¹ Dja me î ar ajo ajkê. Gêdja me ar apa 'amÿn mekbê idjaer bikprônň djă'ÿr ar ajo bôx. Ne kam ajte me bēnjadjwÿr krî djă'ÿr ar ajo mō. Dja me ar apa 'amÿn ar ajo mōn amikabem ar apumjuw ne ar ajaxwe jabej ar akukjêro nhÿ. Kwărik wănh gar ajō, “Ije, mÿj dja ba ikabên nê? Mÿj dja ba arê? Mă gêdja ba gêt ikabên on arê”, anhÿr kêt. Dja gar tu ate akrăn amikam atîn prăm kêt. ¹² Metîndjwÿnh Karô ta dja ar amă kabên jarê. Me kabem adjămkam dja amă kabên jarê gar kam kabêno akabên ne memă akabên jarê. Năm

ă Jeju kôt ba djwÿnhmă kabên jarêno ane. Me kute kôt ba djwÿnho bikênh nhy m ar kute memă kabên jarênhmă â arkum anhÿr djwÿnhrăm kabên jarêno ane.

Me'ô nhô mÿjja raxmă Jeju kute kabên jarênh.

¹³ Nhy m kam me krăptî nhîpôkri ne me'ô kăj bê kum,

—Bēnjadjwÿr, gop ikamymă arê gê imă nêkrêx kwÿ ngă. Ibăm tyk kută ne ar imă nêkrêx'ă karô bar ije ar o ibamă nhy m ikamy bôx ne tu jăm o amijakren utăn mă o mō. Kute imă kwÿ nhôr kêt kumrêx, ane.

¹⁴ Nhy m kam Jeju kum,

—Ije mÿj me'ô kabênkôt gêdja ba aben nêje ar akukră. Ne mÿj me'ô kabênkôt gêdja ba akamy kută nêkrêx kwÿ byn amă kungă? Djăm kadjy ne ba me awÿr tē? Kati, ane.

¹⁵ Ne kam me kunîmă kum,

—Gora me amijăno djan amă nêkrêx prăm kêt. Kwărik wănh ga me anhô nêkrêx rûnh ne anhô nêkrêxo adjăptăr ne ar o aba kêt. Djăm me kute amim nêkrêxo aptăr ne o bakam umar mex got, kôt me kînh got? ane.

¹⁶ Ne kam memă me'ô'ă ujarênh jakreo tēn memă,

—Me'ô ne ô nêkrêx krăptî ne ô purkamdjwÿ djwÿ krăptî. Băygogoremê bəymê djwÿ kunî ingrō:t ne kumex. ¹⁷ Nhy m kam, “Ije, mă dja ba on? Nhÿnh gêdja ba inhô băygogomê bəy kumexjao atom ne 'ă man ar o iba”? ane. ¹⁸ Ne kam amim, “Goja, nă, gêdja ba băygogo nhô kikre kryreja ngrăn kam ajte akăjbê rûnh nhîpêx ne kam kam o atom ne kumex ne. ¹⁹ Ije nă, dja ba o ane nhy m arÿm mrămri inhô nêkrêx kumex. Mrămri ne ba arÿm amimex ne. Gêdja 'ă amex krăptînh kumex ră'ă ne. Jakam gêdja ba idjăpênh krătan ikôkam kôt ne inhô kwÿ krên kôt ikôn kam ikînh katibit ma”, ane.

²⁰ NhyM Metĩndjwỳnh kum, “Nã gãM ajbã. Akamãt ja tãmkam gẽdja ga aty. Nã bãM te amexmã akabi ga aтемã. NhyM nãr anhõ nõkrẽxwã? Mỳj kadjy ne ga anhõ nõkrẽx ar o aba? NhyM gẽdja amỳrbẽ ar o ba”? ane.

²¹ Bir be, nãM ã me kute amim Metĩndjwỳnh mar kêt ne kam kute õ nõkrẽxbit mar ne kute amim o atommã o atom kajgo ane. NãM amimex ne kam Metĩndjwỳnhmã mex kêtumrẽx ne, ane.

Amikam umar punu nõje arkum karõ.

Mat 6.25

²² Ne kam ajte kõt ba djwỳnhmã kum,

—Bir, kam ne ba ar amã, “Kwãrĩk wãnh gar amikam adjumar punu kêt ne anhõ kre kadjwỳnhbẽ amim, ‘Mỳj dja ba kukrẽ’?”

Nãr kubẽkã’ã, ‘Mỳj kubẽkã dja ba angij’? anhỳr kêt.” ²³ Metĩndjwỳnh ta ne gwaj bajo tĩn ne, ga gwaj batĩn ne ar babaja pumũ. Ja ne gwaj bamã mex, ja ne mrãmri wỳnhĩ. NhyM bep me õ ne kajgo, djwỳ ne kãjbẽ. NhyM bep Metĩndjwỳnh ne gwaj banhipẽx. Ja ne gwaj bamã mex, ja ne mrãmri wỳnhĩ. NhyM bep kubẽkã ne kajgo. Kubẽkã ne kãjbẽ. Kwãrĩk wãnh ar amikam adjumar punu kêt.

²⁴ Ë, gop ar bãrire ja pumũ. Kute amim pur jadjwỳr kêt. Kute amim djwỳ kre kêt. Kute amim mỳjjao atom kêt. Nhỳnh got õ bãy nhõ kĩkre, nãr o atom djã? Kati, kwẽnhne ne ta ar ba, nhyM kam Metĩndjwỳnh prĩne o djuw mex ne. Kwẽnh kute amim djwỳo atom kêtja pumũ. Ar ga ne gar kwẽnhne kurãm amexkumrẽx. Ne ar araxo kwẽnhne jakrenh mex ne. Dja Metĩndjwỳnh kwẽnhne kurãm prĩne ar ajo djuw mex ne.

²⁵ Nhỳnh ne me’õ ta ajkwao, mỳjja kam umar punuo, amũ tyk kêt mã aminhõ akati kamẽ? Kati.

²⁶ Gar aje mỳjja ngrĩre te o anhỳrja

pumũ. Gar aje mỳjja ngrĩre ja mar kêtja pumũ. Metĩndjwỳnhbit ne kute mar. Ajbit kute me tĩn nhĩjukri kute amidjar mar, kumãbit ne amirĩtkumrẽx. Ne kute me bajo djuw mexjadjwỳ mar, prĩne kute mar, kumã ne mrãmri amirĩtkumrẽx. Kam gẽdja me bajo djuw mexkumrẽx. Bir be, mỳkam ne gar amikam atĩn prãm ne amikam adjumar punu? Kwãrĩk wãnh gar amikam adjumar punu kêt.

²⁷ Ë, ar kapõt kam pidjõrãja pumũ. Pidjõrã ne ta ingrõt ne kumex. Apẽn h kêtumrẽx. Ne kute amim kubẽkã kayr kêt. Ë, ba ar amã arẽ, bẽnjadjwỳr raxbẽ Xaromão ne kute kubẽkã mextire jangjẽnhkam kĩ:nhkumrẽx. NhyM bep pidjõrãja ne mex, kĩnho Xaromão jakrenh mex ne. ²⁸ Metĩndjwỳnh ta ne pidjõrã nhĩpẽx nhyM kam mexkumrẽx ne. Rã abenon kumex ne kam kĩnhkumrẽx. NhyM akati nhyM me arỳm kadjy bõremã adjã nhyM xẽr. Te mỳjja kakrit tebẽ apẽx ba nhyM Metĩndjwỳnh prĩne o djuw mex ne. Ar ga ne gar pidjõrã kurãm abẽngõkre ne amexkumrẽx. Dja Metĩndjwỳnh pidjõrã kurãm prĩne ar ajo djuw mex ne ar amã ar akãdjwỳ ngã. Be, kam gẽdja gar tu amim Metĩndjwỳnh kamnhĩxkumrẽx. NhyM mỳkam ne gar amim kamnhĩx kêt ne kãjbẽ amim kamnhĩx ne.

²⁹ Kwãrĩk wãnh gar amikam adjumar punu kêt ne anhõ kwỳ krẽn ne kõt akõmkõtbit ajamak bẽn kêt. ³⁰ Apỳnh pyka djãri me kute amim Metĩndjwỳnh mar kêt ne me ar mỳjja ja jabej ba. NhyM bep kati, ar Abãm kute prĩne ar amar ne ar anhõ mỳjja kêt kõt kute ar amar. Kam gẽdja prĩne ar ajo djuw mex ne. ³¹ Metĩndjwỳnh kumrẽx dja gar mar ar o aba, Metĩndjwỳnh kukrãdjãmẽ dja gar kumrẽx ma. NhyM kam ijukri dja arỳm ar amã mỳjja ja ngã.

32 Ē, inhō kritte, inhō àpènh ngrèreja, kwārīk wānh gar atīn prām kêt. Ar Abām ne arým amim ar ajā karō. Kute meo atom ne me kadjy bēnjadjwýr ne kute ar meo bakam kute ar ajā bēnjadjwýr mēnh gar aje ro'ā meo abamā arým ar ajā amim karō.

33 Ē, kwārīk wānh pykabê anhō nêkrêxa'ā ano týx ne 'ā angràn ar o aba kêt. Dja gar anhō nêkrêx me'ômā angā gē pānh ar amā pi'ók kaprīre ngā gar abyn kam me ō mýjja kêtjamā angā. Bep kati, kàjkwakam dja Metīndjwýnh ar amā anhō mýjjao atom, nhyh tūmrām ar amā mexkumrêx gar o aba. Tūmrām rerek ne punu kêtikumrêx. Ar aje amim kàjkwakam mýjja mextireo atomja gédja kàpo, mýjja'ō ar abê o bikēnh kêtikumrêx nhyh me àkīnhī'ō 'ýr bōx kêtikumrêx, gar ar o aba. Kwārīk wānh gar pykabê mýjja ja mar ne o atom ne ar o aba kêt. 34 Be, nok ga ren ar pykabê amim mýjjao atom ne kam ren kôt pykabê ar anhō mýjjabit man ar o aba. Nhyh bep dja kàjkwakam Metīndjwýnh ar amā mýjjao atom gar kam kôt arým kàjkwakam anhō mýjja man ar o aba.

Jeju me aêrbê akubyn bōx.

Mat 24.42; Mak 13.35; Ruk 21.34; Tex k 5.4

35-36 Dja ba tyn akubyn itīn ne kàjkwa kumrêxmā wabi. Ne kam arým ajte akubyn bōx. Ar ga dja gar ikam ama. Ne ikutêp amijāno dja. Ikutêp amijāno djan ar amijo aba. Kute mrāmri ne me ō bēnjadjwýr me kute abenā me rēnh'ýr mrānh nhyh ō àpènh kutêp kikrekam krīn kute kubêkà jangjēnh rā'ān ōt kêt ne kute ngōnhpōkmā angjēnh rā'ān kutêp no týx ne kam amako krī. Nhyh kam me ō bēnjadjwýr akubyn mrān bōx ne kam ō àpēnhmā kabēn ne. Ne arkum, “Kikre'ā ta”, ane.

Nhyh ar tebê kum kikre'ā kuta nhyh arým wadjā. Ar ō

bēnjadjwýrja arým bōx. 37 Ar no týx ne kute kam amak rā'ā nhyh bōx nhyh kam ar kīnhkumrêx ja pyrāk. Nhyh kam ar ō bēnjadjwýrdjwý arkam kīnhkumrêx ne. Ō àpēnhkam kīnhkumrêxkam gédja kute arkum ōmrōmā kadjy amidjê. Mrāmri ne ba ar amā katāt arê. Dja amidjēn kam ar'ýr tēn kam arkum, “Ar nhý. Ar nhý ba ar amā ar anhō kwý krēn djā nhípêx gar krê”, ane. 38 Dja te akamāt kō ipōkri nār te akati maktā bōx nhyh ō àpēnhja no týx ne kam amako krī rā'ā ne. Kam gédja ar ō bēnjadjwýr arkam kīnhkumrêx ne, nhyh ar jadjwý kīnhkumrêx ne. Dja gar ā bēnjadjwýr nhō àpēnh'ā amijakren arek ikam amako akrīo ane. Gédja gar ikam amak rā'ā jabej ba ar akam ikīnhkumrêx ne.

39 Gop ar ikabēn ma. Ba ajte ar amā 'ōdjwý jarē gar ama. Ne ren ō kikre djwýnhja ren me àkīnhī bōx djā man kam ren arek kam amako nhý. Nhyh ren bōx ne kikre'ā 'yr ne kum ar kêtikumrêx ne. Badjwý dja ba ije me àkīnhī pyrāk ne me ajaêrbê bōx. 40 Kam gédja gar gadjwý mā ikam amako akrī. Ba ije amijo inhī ne me awýr ibōx ba gédja ba ajte akubyn bōx. Ar aje nhýnh myt nhýr 'ōkam aje ibōx djā mar kêt. Kam gédja ba tu ar ajaêrbê bōx, ane. Nām ā Jeju arkum amibōx djā jarēnho anen kam arkum kabēn jarēnh pa.

41 Nhyh Pedru kum,

—Djām ar imābit ne ga arê, ar ije akam amakmā, djām ar imābit ne ga arê, nār kon, djām me kunīmā ne ga arê? ane.

42 Nhyh kam kum,

—Be, me kute amikajmā'ā imar kunī dja me arīk ikam ama ne kam kute mrāmri ne me àpēnh djwýnh kute ō bēnjadjwýr kam amakja pyrāk. Me ō bēnjadjwýr ne ō àpēnhmā kabēn ne ne kum, “Ga dja ga me àpēnh'ā me omū, ane, ne prīne 'ā meo djuw mex. Dja ga

myt kunīkôt memā ò kwý krĕn dja ngān akrānmā memā òro aba. Ne me'ā akren memā angā." Nām ā ò àpĕnhmā me'ā karōo ane. Kute akrānmā me àpĕnh'ā me omūnh ne kute 'ā meo djuw mex katātmā ā kum me'ā karōo ane.

Nhym ò àpĕnh kum, "Nà, gĕdja ba mrāmri ā anen kam me 'āno dja", ane.

Nhym kam ò bĕnjadjwýr mā nhī'ām tĕ. Nhym kam ò àpĕnhja kabĕnkumrĕx. Nām no mexkumrĕx ne katāt ar memā mýjja nhōro ba, me kanga kĕtkumrĕx ne ar meo ba.

⁴³ Nhym kam bĕnjadjwýr akubyn bōx ne kam ò àpĕnhjamā kato. Kute amrĕbĕ kum kabĕn jarĕnhja kôt mrāmri meo djuw mex nhym kam arým kum kato. Kam dja ò àpĕnhjadjwý tu amikam kīnhkumrĕx ne.

⁴⁴ Ē, ba ar amā kôt arĕ. Bĕnjadjwýrja dja ò àpĕnh ja'ā bĕnjadjwýr mĕ. Kute nĕkrĕxmĕ mýjja kunī pumūnhmā dja 'ā bĕnjadjwýr mĕ. Nhym kam ò àpĕnhja kīnhkumrĕx ne. ⁴⁵ Nām ren ò àpĕnhja òkre kadjwýnhbĕ, ò bĕnjadjwýrja'ā ren, "Be, nām nhī'ām bĕnjadjwýr tĕn arým amikrà. Jakam dja ba on tu arĭk ar iba, inomā arwāri", ane. Ne kam ren ar ò àpĕnhja titiko ba, ò àpĕnh mymĕ ò àpĕnh nimĕ ren ar titiko ba. Ren ò kwý krĕnbit ban kôt kadjwati kangōo* ikōn kam ren kam ajbān ar ba. ⁴⁶ Nhym kam ò bĕnjadjwýrja aĕrbĕ bōx. Ò àpĕnhja kute amim ò bĕnjadjwýrja bōx djākôt mar kĕt. Nhýnh akatī 'òkam bōx djāmā kute mar kĕt ne nhýnh myt nhýr 'òkam bōx djāmā kute mar kĕtkam ne aĕrbĕ bōx. Nām bōx ne kam ò àpĕnh arĭk ar bajakam ngryk ne. Ngryk ne kam o ajkapōn bōm kumĕ. Me amakkre kĕtjamĕ ro'ā bōm kumĕ.

⁴⁷ Bir be, dja ā me bĕnjadjwýr ane. Me kute ò àpĕnhmā prĭne mýjja'ā

karō nhym me ren ām mar kajgo ne kam ren ate krān ar ba ne ren kabĕnkôt amijo ba kĕtkumrĕx ne. Nhym ren me ò bĕnjadjwýrja bōx ne prĭne ren meo ajkĕ, me kaprĕprĕ:k ne. Kute arým memā 'ā karō kajgo nhym me kute kabĕn mar kĕtkam.

⁴⁸ Nhym bep ò àpĕnhja kute ò bĕnjadjwýrja kabĕn mar kĕt, me'ò kute memā kabĕn jarĕnh kĕtkam, ne ren arĭk ar ba, kam ne ren ò bĕnjadjwýrja bōx ne kam ren me kaprĕprĕk ngrire, meo bikĕnh ngri mex ne. Nām me ren te mar mex ne tu ate krān ar ba nhym ren prĭne meo ajkĕ. Nhym bep kati, me kute mar kĕt, kam ne bōx ne ām meo bikĕnh ngri mex ne.

Metĭndjwýnh ne apýnh ar amā mýjja ngā, ne ar amā ar adjĕ mex, ar ano mex, ar ajamak mex ar amā kungā, o ar kum adjàpĕnh kadjy. Dja abej ar akukij ne ar amā, "Nār, ije ar amā ar ano mex, ar adjĕ mex nhōrja, mā ne gar kam nĕ? Djā ne gar o adjàpĕnh mex ne?"

Kute me'omā mýjja kajbĕ rax nhōrja gĕdja o kum kajbĕ àpĕnh rax jabej kukij. Nhym bep kute me'omā mýjja ra:x nhōrja gĕdja o kum àpĕnh ra:x jabej kukij.

Jeju kute meo bikjĕr jarĕnh kadjy.

Mat 10.34

⁴⁹ Ē, mýj kadjy ne ba jakam tĕn bōx. Ije me axweo apĕxmā ne ba pyka jakam bōx. Ga kuwy kute mýjja kakrit kunīo apĕxja pumū. Dja ba ĭ ibĕ kuwy mān prābĕ ā o anen me axwemā ikaton memā pānh jarĕn kam me imex ne. Gora gĕ on ò akatī 'ýr bōx. ⁵⁰ Nhym bep dja ba itokry rax kumrĕxi. Dja ba itokry rax ne kute mrāmri ne me wýrkam ngoo tuknī ja pyrāk. Dja ĭ itokry ā prĭne ijo tuknīo ane. Dja ba itokry ra:x nhym me ibī. Kadjy ne ba tĕ. Gora gĕ on inhō akatī iwýr bōx ba gop itokry rax gĕ gop

* **12:45** Mýjja me kute o kōm ne kôt bibānh kunīja, kadjwati kangōmĕ uba kangōmĕ, mýjja kangō kunī ne me kum kadjwati kangō jarĕ.

on apêx. Ba kam arÿm ije amimarja arÿm apêx.

⁵¹ Djãm ije pykabê me jamã umar mexmê me typydjin ar ba jarênhmã ne ba me'ÿr tẽ. Arkati, ê, ba ar amã arê. Me kute imÿr jabej abeno bikjêrmã ne ba me'ÿr tẽ. ⁵² Jakam dja me kikre tãmkam imÿr jabej abeno kurê djwÿnh ne. Me ta ôbikwamê dja me ï abeno kurê djwÿnh ne abeno ajkij. Dja ar amãnhkrut ne ikjêkêjtja amê ar jao kurê djwÿnh nhym amê ar ja amipãnh ar amãnhkrut ne ikjêkêjt jao kurê djwÿnh ne. Arÿm ne ar abeno ajkij. ⁵³ Bãmja dja imÿr jabej kra myo kurê djwÿnh ne. Nhym kra my amipãnh bãmno kurê djwÿnh ne. Nhym ate nãja dja kra nio kurê djwÿnh nhym kra nijadjwÿ amipãnh não kurê djwÿnh ne. Nhym ate umrengêxja dja wÿnh nio kurê djwÿnh nhym wÿnh nija amipãnh umrengêxo kurê djwÿnh ne. Dja me ã imÿr jabej abeno kurê djwÿnh ne abeno bikjêro ane. Tãm ne ja. Nãm ã Jeju kôt ba djwÿnhmã kabên jarênh anen arkum kabên jarênh pa.

⁵⁴ Ne kam ajte me krãptitjamã kum,

—Nã gãm me kãjkwa nhôt kurÿm kakrã amrê bikamênh baja pumÿn kam abenmã kum, “Gêdja na ruw”, ane. Ga me mrãmri tu kônh kum irkumrêx, nhym arÿm ruw. ⁵⁵ Nã gãm me kôk djâbêr tÿxja pumÿ, kãjkwa nhirê kurÿm kôk djâbêr pumÿn kam abenmã kum, “Gêdja on amex nhym kam arÿm arngro tÿ:x ne”, ane. Ga me tu mrãmri kônh kum irkumrêx nhym ã ane.

⁵⁶ Kê, nã gãm me ajêx ne mÿjja mar kajgo ar o aba. Kãjkwamê kôk djâbêrbit ne ga me aje mar ne omÿnh. Mÿkam ne ba me akam ar ibari mÿjja pumÿnh kêt kwÿ 'yn me amã mÿjjao amirïto iba ga me ja mar kêt ne omÿnh kajgon amim, “Ije tô mÿj'ã”? anhÿr kajgon mar

kêtkumrêx ne. ⁵⁷ Nhym mÿkam ne ga me amimar ne amijaxwemã akator ne Metïndjwÿnhmã amijarênh kêt ne? Ja ne katât. Mÿkam ne ga me ã anhÿr kêt ne? ⁵⁸ Gêdja ga me Metïndjwÿnh nhô akati bôx kêtri kum amijo a'wÿ gê me ajo mex. Ba me amã arên me'ô'ã me ajakre. Birãm me'ô amã, “Ga ne ga ibê mÿjjao ajkên ar ikam amikrão aba. Aje imã o pãnh kêtkam gêdja ba bënjadjwÿr kute me axwemã apôx'ÿr ajo tẽ gê amã pãnh jarê”, ane. Gêdja ga amibêx ne kute 'ÿr ajo bôx kêtri kum amijarên kum o pãnh. Kute memã axwe pãnh jarênh djwÿnhmã apa 'amÿnh ne abjêro têm nhym kute krãkamngônhamã akanga nhym me kute abê ijê kêtri. Kute ã ajo anhÿr kêtri gêdja ga atêmbê kum o pãnh. Dja ga ã o anen kum o pãnh kêt nhym arÿm mekbê ijê djãkam amê ga kam kum o pãnh ra:xo dja. ⁵⁹ Gêdja ga kum pãnh dja:n kum pãnh ino rer jabej arÿm akato. Nhym be djã gãm kum pãnh ino rer kêt ne mrãmri arek aku'ê. Gêdja ga me ã anen Metïndjwÿnh kute memã axwe pãnh jarênh nhô akati kator kêtri Metïndjwÿnh'ÿr amijo akêx ne kum amijo a'wÿ gê me ajo mex, ane. Nãm ã Jeju memã arênh ane.

13

Kute me kute abenmã axwe kukrã kêt mex ne arênh nêje me kukrã.

¹ Ne kam memã kabên ja jarênh pa nhym me kam kum pykabê Garrêjakam me ja jarê. Nãm me Metïndjwÿnhmã mry pan kubô. Kum bôro ku'ê rã'ã nhym Piratu ô ãpênh krãkamngônhre me'ÿr ano nhym me prïne me imex ne, me kute mry bôro ku'ê ja ne me me imex ne, ne mry kamrômê me kamrôo akã. Nhym me omÿn kam Jejumã arê. ² Nhym kam memã kum,

—Birām gām me we, “Be nām me ò pykakam me ja axweo me tīnja jakrenh mex ne kam ty.”

³ Arkati. Ba me amā arē. Me gadjwý dja ga me amim akator ne wānh ajaxwemā anhirer ne Metīndjwýnh'ýr amijo akēx kētkam me kudjwa tu abiknorkumrēx ne, me akunī, ane. Nām ā Jeju ane. ⁴ Nhy m krīraxbē Djeruxarēkamdjwý kikre prēktibē Xirōwe me imex ne. Nām me'ā tým ne meo 18 ne me imex ne. Nhy m me adjwýnhdjwý pumūn kam Jejumā arē. Nhy m kam ajte memā kum,

—Birām gām me we, “Be nām Djeruxarēkam me ja kute Metīndjwýnhkam amikrào me tīnja jakrenh mex ne kam ty.”

⁵ Arkati. Ba me amā arē. Me gadjwý dja ga me amim akator ne wānh ajaxwemā anhirer ne Metīndjwýnh'ýr amijo akēx kētkam me kudjwa tu abiknorkumrēx ne, me akunī, ane. Tām ne ja, ane. Nām ā Jeju memā ane. Nām me abenmā axwe kukrà kēt mex ne arē nhy m kam ā memā ane.

⁶⁻⁷ Ne kam ajte memā atemā mýjja 'ā ujarēnh jakreo tē. Me kute abenmā axwe kukrà kēt mex ne arēnhbē ne memā kum,

—Atemā pidjōbē pigēre ne ò àpēnh kute ò bēnjadjwýrjamā kremā o tē. O tēn kum kre. Pidjōkō nhipōkri kum kre. Nhy m arým ingrōt ne abatānh ne. Nhy m ò pidjō djwýnhja kute ò jabejmā 'ýr tē. Ne te ò jabej nhy m amex nhy m te ò jabej nhy m ajte amū amex nhy m te ò jabej, ò jabej te aprān kam ò àpēnhmā kum, “Ota ajte pidjō kreja ò kēt ne. Arým 'ā amex amānhkrut ne ikjēkēt ba te ò jabej. On tēn kum ta. Mýj kadjy ne mōn inhō purkam ām kajgoo dja?” ane.

⁸ Nhy m ò àpēnhja kum, “Adjým bēnjadjwýr. Gē arek djan 'ā amex pydji ba kam bu'ā kakuwn kum mry nhīno ipōk ne o kane. Mry nhīno dja ba kanen kam gop ò

jabej. ⁹ Dja ò mex ne kam arek dja. Gédja ò kēt ba tu kum kuta”, ane. Tām ne ja.

Metīndjwýnh on kute memā pānh jarēnh kēt. Tūmrām dja ī memā pānh jarē. Me kute axwemā irer ne kute tūmrām 'ýr amijo akēx kadjy ne tūmrām memā pānh jarēn meo ajkē. 'Ā ne kute memā ujarēnh jakreja.

Kute me'ō nire punuo mex.

¹⁰ Ne kam pi'ók rārār 'ōkam me kute abeno bikprōnh djākam memā Metīndjwýnh'ā ujarēnh o dja. ¹¹ Nhy m kam me'ō nija wadjā. Me karō punu'ō ne mā o ba nhy m kam ibōn mrā. Ibōn mrānh'ā amex krāptī. Arým 'ā 18. Nām te katāt kāj mā āmmān katāt kēt mex ne. ¹² Nhy m kam Jeju omūn kam amiwýr ku'uw ne kam kum,

—Àpnhīre, me karō'ō kute ajo baja ne arým amā ire, ane.

¹³ Ne kam 'ā ikra dji. 'Ā ikra dji nhy m tebē kāj mā dja, arým katāt ne dja. Ne kam Metīndjwýnhmā mex-tire jarēnh o dja. ¹⁴ Nhy m bep me bikprōnh djākam bēnjadjwýrja ne 'ā ngyrk ne. Pi'ók rārārkam Jeju kute meo mexo āmkam ne 'ā ngyrk ne. Ne kam memā,

—Pi'ók rārār ne ja. Pi'ók tykkambit ne me àpēnh djā. Pi'ók tyk amānhkrut ne amānhkrut ne amānhkrutkambit ne me àpēnh djā. Kam dja ga me amrē mō gē me ajo mex. Kwārīk wānh ga me pi'ók rārārkam amrē 'ýr abao adjām kēt, ane.

¹⁵ Nhy m kam Bēnjadjwýr djwýnh kum,

—Kē, nā gām me ajēx ne ajajkwakambit amimex jarē, ar amimex jarēnh o aba kajgo. Nhýnh ne ga me ajō pi'ók rārārkam anhō krit'ō kōm kēt ne, anhō mryti nār mry'ā krīja krādē djā 'āpre bōn ūrkwā kurūm o akaton o tē nhy m kōm kēt ne? Katī, nā gām me pi'ók rārārkam anhō krito aba nhy m kōm

ba. ¹⁶ Ije nhyam mỳkam gêdja ba me'õ ni, Abraão tãmdjwýja 'ãpre bõnh kêt ne? Me ga ne ga me pi'ók råràrkam anhõ kritt 'ãpre bõ. Nhyam mỳkam gêdja ba kubêngòkreja 'ãpre bõnh kêt ne, Xatanaj kute uwpre'ã amex krãptĩ, arỳm 'ã amexbé 18ja 'ãpre bõnh kêt ne? Kati, dja ba 'ãpre bõ gê kàjmã dja, ane.

¹⁷ Æ kum ane nhyam kam kurê djwýnhja amikam pijãm ne. Nhyam bep me ja, me kunĩ ne me tu kam kĩnhkumrêx ne. Nãm Jeju memã mỳjja krãptĩo pòx nhyam mexkumrêx nhyam me kam kam kĩnhkumrêx ne.

Metĩndjwýnh kute me utàr ne meo ba.

¹⁸ Nhyam kam ajte Jeju memã kum,

—Ë, Metĩndjwýnh kute me utàr ne me kadjy bẽnjadjwýr ne kute ar meo baja, mỳj ne kute uràk? Mỳj'ã ne ba ije akremã? ¹⁹ E kum nãm kute pidjõ 'y kryre ja pyràk. Pidjõ 'y kryrebê motadu. Me'õ ne amim 'y kryreja by ne kam o tẽn õ purkam kre nhyam tebé abatành ne. Abatành mexkumrêx nhyam kam kwênhne apýnh pa'ã aê, ane.

Me kute amim Jeju marmã nhyam arỳm ja pydji kadjy amima, nhyam arỳm ja kadjy amiman 'ã tỳm, nhyam ja kõt 'ã tỳm, nhyam ja 'ã tỳm, nhyam ja 'ã tỳm nhyam arỳm 'ã krãptĩ ne. 'Æ ne 'y kryre ja jakre.

²⁰ Ne kam ajte memã kum,

—Metĩndjwýnh kute me utàr ne me kadjy bẽnjadjwýr ne kute ar meo baja mỳj ne ba ije 'ã akremã?

²¹ E kum nãm kute djwý nhigot djã pyràk. Me'õ nire ne djwý djõm byn ngõnhkam kumẽn kam ajte iby o amãnhkrut ne kumê ne kam kadjy djwý nhigot djã ngri:re ja by. Ne kam o akàn kudji nhyam nõn kam arỳm igot mõ. Igot mõ:n arỳm rax ne kam prĩne djwýo tuknĩ, ane. Nãm ã me kute Metĩndjwýnh mar amũ

abendjõ'ã abenmã Metĩndjwýnh jarêho ane nhyam arỳm me pyka kunĩkõt arêho ajmã nhyam arỳm pyka kunĩkõt me kute Metĩndjwýnh mar krãptĩ ne. 'Æ ne memã djwý nhigot djã jakren arê.

Kikre jajkwa krekre ngrire'ã ujarênh.

Mat 7.13

²² Ne kam tu Djeruxarê'yr kràkumrêx ne. Ne kam apýnh krĩ rũnhmê krĩ kryre kõt mõ. Kam memã Metĩndjwýnh'ã ujarênh mõ. ²³ Djeruxarê'yr me mõrkõt ne memã 'ã ujarênh mõ nhyam kam me'õ kum,

—Bẽnjadjwýr, djãm Metĩndjwýnh kute me utàrja djãm me ngrêrebit? ane.

²⁴ Nhyam kam memã,

—Ë, kwãrĩk wãnh ga amũ me ja mar kêt. Nhyam bep Metĩndjwýnh dja ga amikajmã'ã ama. Ga me kikre jajkwa krekre ngrire kõnh mrãnh, kõnh ngjênhmã mrãnh tỳx ne kute ikjêo aben rênh ne mrãnh ne ngjêxja pumũ. Gadjwý dja ga ã amikam atỳxo anen Metĩndjwýnh nhõ pyka'yr bõx. Ba me amã arê. Nãm me krãptĩ te 'yr àrmã. Dja me te o anen te o anen 'yr àr kêt ne. Kute mrãmri ne me te kikremã àr prãmre ja pyràk. ²⁵ Dja õ kikre djwýnh 'yr tẽn kikre'ã ijê, me abê kikre'ã ijê. Ga me kam wãnh kapõtã akumex. Ne kam 'ã ijê djã mõro akumex. Te 'ã ijê djã mõro akumex ne kam kum, “Bẽnjadjwýr, amrê me imã kikre'ã ta ba me wãm wadjã”, anhỹro akumex. Te kum ane. Nhyam kam me amã, “Kê waj, ije me amar kêt. Ije mỳjwã kurũm me ajapòx djãkõt me amar kêt”, ane.

²⁶ Dja ga me te kum, “Tõ gêt anihikõ'ã ne ba me inhõ kwý krên kõt ikõ ga me inhũrkwã kabe'ã me akreo mõ”, anhỹro akumex.

²⁷ Nhyam kam me amã, “Ba me amã arê ga me ikabẽn ma. Ije mỳjwã kurũm me ajapòx djãkõt me

amar kêt. Rûm măn me mō, me aje ajaxwebit markam dja ga me rûm mō”, ane. Dja ā ō kikre djwŷnh me kapôtā akumexjamā ane. ²⁸ Ā me amā ane ga me kam amran amim angyrk ne wānh amijanên amijo pyka titik ar o aba. Abraāomē Idjakmē Djakomē Metīndjwŷnh kabēn jarēnh djwŷnh kunīmē dja me Metīndjwŷnh nhō pykakam ar ba, ga me te me omū. Metīndjwŷnh arŷm kute me utār ne me kadjy bēnjadjwŷr ne kute ar meo ba, ō pykakam kute ar meo baja dja ga me te me omū, amybŷm me omū ne kam ajte jām amipumūn kam amikam angyrk ne. Metīndjwŷnh kute bōm me arēnhkam gēdja ga me ā amim angyrk o anen amran amijanên ar amijo pyka titik o aba.

²⁹ Bir be, dja me apŷnh pyka kunīkōt Metīndjwŷnh'ŷr akuprōn kam kutā ō kwŷ krēno kumex. Kājkwā kraxrûm me jamē, kājkwā nhôt kurûm me jamē, aktā kājkwā nhirē'ānh me jamē, me tām dja me 'ŷr bōx ne kutā ō kwŷ krēno kumex. Nhyam bep Metīndjwŷnh dja me ja kadjy bēnjadjwŷr ne meo ba.

³⁰ Nhyam kam pykabē me 'uwtī, me kâtām ar baja gēdja me kumrēx Metīndjwŷnh nhō pyka'ŷr bōx. Nhyam bep jakam me kute amirūnhbit mar ne kute amirūnh mar kanārrām baja gēdja me pānh me katēn mrā, ane. Nām ā Jeju memā Bām nhō pyka jarēnh o ane.

Jeju Djeruxarēkam me jakam kaprī.

Mat 23.37

³¹ Nām memā kabēn jarēnh pa nhyam kam mebē pardjēu kwŷ 'ŷr bōx ne kam kum,

—On ja kurûm tē, ane. On ja kurûm tē. Arŷm ne Erodji kute abīnmā akangrō, ane.

³² Nhyam kam memā kum,

—Ām me mōn kukōnhwāmā arē, axwere wāmā arē, “Ota ba akati jakam arek me karō punubē me

utāro djan me kanēo mexo dja. Gēdja akati ba ajte tām ne. Nhyam ijā akati amānhkrut ne ikjēkēt ba arŷm inom kumē.” Dja ga me ā kum ane.

³³ Nā, mrāmri ne ba arŷm Djeruxarē'ŷr itēm kumrēxmā. Dja ba akati jakam meo mexo tēn nō nhyam akati kêt ba ajte amū tēn 'ŷr nō nhyam akati ba arŷm 'ŷr bōx, Djeruxarēkam bōx. Nhyŷnh ne me kute atemā krīrax 'ōkam Metīndjwŷnh kabēn jarēnh djwŷnh par dja 'ō got ba 'ŷr tē? Kati, Djeruxarē pydjii. Pydji ne ba arŷm 'ŷr itēm mā. Kam gēdja me ibī, ane. Nām ā Jeju mekbē pardjēumā ane. Ne kam ajte Djeruxarēkam me ja ā,

³⁴ —Ŷ, Djeruxarē, Djeruxarē, mŷkam ne akra Metīndjwŷnh kabēn jarēnh djwŷnh par prām ne? Mŷkam ne kēno me titik ne me kupa, Metīndjwŷnh kute me awŷr me anorja pa? Ije nā bām te ije me ajo ibikprōnh ne ije me ajo atommā. Kute mrāmri ne ōkrēnē'ānh kute arao krao bikprōnhja pyrāk. Ba ren ā me ajo ane. Nā bām te ije ā me ajo anhyrmā ga me. ³⁵ Ē, jakam me amōr dja ja gēdja kukrit mex ne kaprŷn nō. Ē, ba me amā arē, jakam dja ga me ipumūnh kêt kumrēx ne. Ipumūnh kêt rā'ā: nhyam inhō akati ijo rām ne jao tē ga me abenmā kum,

“Ē, ota arŷm Metīndjwŷnh kabēnkōt tāmja bōxmā. Gē Metīndjwŷnh o kīnh.”

Ga me ā abenmā ane ba kam arŷm me awŷr bōx, ane.

14

Jeju kute me'ōbē pardjēu nhūrkwākam ō kwŷ krēn.

¹ Nām memā kabēn jarēnh pan kam ajte tē. Nhyam ajte pi'ōk rārār nhyam mekbē pardjēu nhō bēnjadjwŷr ngri'ō kum,

—Amrē ikōt tēn inhūrkwākam ikutā anhō kwŷ krē, ane.

Nhym kum “Ā” anen kôt tēn kutā ò kwý krē nhym me arek kam no tyn omũho nhỹ. ² Nhym Jeju kutā me'ò my nhỹ. Nām prĩne igoto tuknĩ. ³ Nhym mekbê pardjēumē me kute Mòjdjē kukràdjā mar djwýnh arek Jeju pumũho nhỹ. Kute o mex jabej ne me ikò'ā nhỹn omũho nhỹ. Nhym kam memā,

—Djām ori me kute pi'òk rārarkam meo mexkam punu? Djori kam punu? ane.

⁴ Nhym me pijām djāje anhikrē:n nhỹ. Nhym kam pa'ā byn kàjmā kudjan o mex ne kam ano. ⁵ Ne kam memā kum,

—Gédja me ajō kra'ò, me ajō nhō krit'ò pi'òk rārarkam tēn kreti, ngòmkwatikam tỹm, mā gédja ga on? Djām aje arek pi'òk rārarkam omũnh kajgoo adjāmmā? Omũnh kajgoo adjām nhym tykmā? Kati, gédja ga pi'òk rārarkam o wabi, ngò kute bĩn kētri, ane.

⁶ Nhym me ajte anhikrē:n nhỹ, ne te kute amipānh kum kabēn'ò jarēnhmān mrāmri nhỹ. ⁷ Nhym me ò kwý krēno ýrja, bēnjadjwýr kute memā arēnh nhym me ò kwý krēnmā ýrja ne me kwý amijo rũnh prām ne mekbē amijo me rũnh krĩ djā pytā. Nhym Jeju me omũn kam nēje memā kabēn kadjy memā mýjja'ā ajarē ne memā kum,

⁸⁻⁹ —Me kute abenā me rēnhkam ne me ákur rũnhĩ. Nhym kute abenā me rēnh djwýnhja amā kabēn jabej ne amā, “Amrē tēn me kutā anhō kwý krē”, ane. Ga kam tēn ũrkwāmā wadjān kam kwārĩk wānh ga amijo me rũnh krĩ djā pytār ne kam anhýr kēt. Dja me bēnjadjwýr'ò akòt bōx, kute raxo ajakrenh'ò akòt bōx nhym kam abenā me rēnhdjwýnh amā, “On kàjmā dja. On kàjmā dja gé tāwā nhỹ. Tāwā ne kute raxo ajakrenh. Ga dja ga tēn me burũm nhỹ, me wā nhikò'ā nhỹ”, ane ga kam apijām

ne. Kute me ipòkri amā anhýrkam dja ga apijām rax ne.

¹⁰ Bep kati, dja ga anhō kwý krēn kadjy wadjān tu me burũm nhỹ, me kàtām ja nhikò'ā nhỹ nhym kam ta, abenā me rēnhdjwýnh ta gédja amā, “Kati, Bēpbāmre, amrē tēn me rũnh krĩ djākam nhỹn anhō kwý krēn mex”, ane. Ga kam arým 'ýr tē. Ta gédja arým me ipòkri ajo rax. Nhym me kunĩ arým araxkòt apumũ. Me aro'ā anhō kwý krēno anhýrja dja me araxkòt apumũ.

¹¹ E kum ē, me kute amijo rũnh prāmja gédja me ĩ pijām ne. Nhym bep me amikam pijām ne akrānmā ar kute amijo baja gédja arým Metĩndjwýnh pānh meo rũnh ne, ane.

¹² Nām ā Jeju me ro'ā ò kwý krēno ýrjamā anen kam ajte bēnjadjwýrjamā kabēn ne. Ne kum,

—Gédja anhō djwý kumex, anhō mry kumex jabej ga arým anhō kwý krēn rax ne. Kàjkwa nhipòkri myt nhýrkam nār kon amykrykam anhō kwý krēn rax ne. Kwārĩk wānh anhōbikwamē akamymē anhōbikwa 'òmē me kute amimexjamē me jamā arēnh kēt, anhō kwý krēn djāja jarēnh kēt. Me kute akubyn amā o pānh karō me jamā arēnh kēt. Mýkam? Bir, ga ren anhōbikwamā mýjja ngā nhym ren arým amipānh amā mýjja ngā.

¹³ Nhym bep kati, dja ga anhō kwý krēn rax kutā, kadjy me ò mýjja kēt, me kute amijo bikēnh, me akry, me no rā, me jamā akabēn gē me akutā ò kwý krē. ¹⁴ Metĩndjwýnh dja pānh ajo kĩnh ne. Me 'uwťjja dja me te kute amā o pānhmā. Nhym bep Metĩndjwýnh dja amā o pānh ne, me katāt mrānh ne tyk ne akubyn tĩn nhō akatikam gédja arým amā o pānh ne, ane. Nām ā Jeju kum kabēn jarēho ane.

Metĩndjwýnh kute amiwýr me 'wýr'ā me ò kwý krēn jakre.

Mat 22.1

¹⁵ Nhyam kam Jejumē ro'ā me ō kwỳ krēno ỳr ja'ō kuman kum,

—Be, godja me'ō Metīndjwỳnh nhō kàjkwa'ỳr bōx ne kutā ō kwỳ krēn jabej, dja mrāmri kīnhkumrēx ne, ane.

¹⁶ Nhyam kam kum,

—Me'ō ne arỳm kute memā djwỳ nhije djarmā djwỳmē mry nhijeo nhỹ. Ne arỳm kadjy me krāptīmā arē ne arỳm memā djwỳmē mry ga nhyam arỳm xēr. ¹⁷ Arỳm xēr nhyam kam kadjy ō àpēnhmā arēn kum, “Mā tēn ar wāmā arē. Ar wāmā arē gē amrē ar mō. Dja ga arkum, ‘Arỳm ne xēr gwaj on ỳr banhō kwỳ krē’, ane.”

Amrēbē ne kadjy memā arē ne kam ajte kadjy me'ỳr ō àpēnh jano. Nhyam kam ō àpēnhja tēn bōx ne te kadjy memā arē. ¹⁸ Nhyam kam ar kunī apỳnh kukrādjàkōt kubē amikati ne. Ja kumrēx ne kum, “Kati, ajbir ne ba amim pur byn kam ije omūnhmā ỳr tē. ỳr tēn kum ijarē. Dja ba wām itēm kēt ne. Kwārīk wānh gē ikam ngryk kēt”, ane. “Nēn”, ane.

¹⁹ Nhyam atāri ja kum, “Ota ba ajbir mryti krāptībē 10o bōx ne kam ije gop àpēnh mex jabej, tỳx jabej ije kabimā ỳr tē. ỳr tēn kum ijarē. Dja ba wām itēm kēt ne. Kwārīk wānh gē ikam ngryk kēt”, ane. “Nēn”, ane.

²⁰ Nhyam kam kute o ino rerja kum, “Ajbir ne ba iprō ne kam te ije kum inhīrer ne wām itēmā”, ane. Nām ar ā kubē amikatio ane.

²¹ Nhyam kam ō àpēnhja tēn bōx ne kum arē, ō bēnjadjwỳrjamā arē. Nhyam kam ngryk ne, ō bēnjadjwỳrja ngry:k ne. Ne kam kum, “Amibēx ne amū aprōt ne ajte me abej. Ngōo pry kamūn kikre bu kamū. Ne amrē me ō mỳjja kēt, me kute amijo bikēnh, me no rā, me akrywā kunīo mō”, ane.

²² Nhyam kam ō àpēnh meo bōx ne kam, “Be, ota ga aje imā me arēnhja

ba arỳm meo bōx nhyam me kute kikre jaēr kēt rā'āā”, ane.

²³ Nhyam kam ō bēnjadjwỳrja kum, “Ajte akubyn me'ỳr tēn prykōt me abej ne purkamdjy ajte me abej, ane. Memā arēn me pa 'amỳn amrē meo mō. Amrē meo mōn meo bōx gē me prīne inhūrkwā kre jaē”, ane. ²⁴ Ba me amā arē, ije kumrēx 'wỳrja gēdja mrāmri ikutā ō kwỳ krēn kētkumrēx ne. Tām ne ja, ane. Nām ā Jeju mekbē pardjēumā anen kàjkwamā ỳr me bōx kētmā ā arēnho ane.

Kute mā me Jejukōt bikamēnhmā memā arēnh.

Mat 10.37; Mak 8.34; Ruk 9.23; Dju r 12.26

²⁵ Ne kam ajte Djeruxarē'ỳr krā. Nhyam kam me itepato kōt mō. Kōt mō: nhyam kam me'ỳr akēx ne memā kum,

²⁶ —Dja ga me ajō mā ikōt abikamēnh prām jabej gora amā ijabē tỳxo, amā ikīnh tỳxo amā anhōbikwa kīnhja jakrenh mex ne. Dja ga amā abāmmē anāmē aprōmē akramē akamymē akanikwỳnhmē kīnh kēt ne kam ga amā am-inhīdjwỳ kīnh kēt ne kam bajbit amā ijabē tỳx ne kam arỳm abē inhō àpēnhkumrēx. ²⁷ Ne kam ajte dja ga me ajō amā atokry pyma jabej kam arỳm ikōt aba djwỳnh kētkumrēx. Nhyam bep kati, dja ga ijā amijakren ikudjwa aje anhō pīte'y mỳnh mān prābē atokry rax ne amā ijabē rā'ā nhyam me kute abīn jabej ga ikanga kēt ne tu mā ikōt ajkamēn kam arỳm mrāmri ikōt aba djwỳnhkumrēx, ane. Nām ā Jeju memā anen kam ajte memā kum,

²⁸ —Nà, dja ga me ajō aje kikreti nhīpēx jabej gēdja ga kadjy amikad-jwỳnhbē amim 'ā karō ne amim 'ā pi'ōk kaprī jakre kumrēx ne. ²⁹ Got ga ren 'ā pi'ōk kaprī jakre kēt ne ren ipēxo mō nhyam ren kam abē ỳr pi'ōk kaprī atāk ne. Ga ren kam kum parbit pumjuw. Kum

parbit pumjuw ne kam te aje inomã mênhmãn kam ren tu katëri krãta. Nhyw kam ren me kãtãmja ajã keket ne ren kam ajapry,

³⁰ “Tãwã ne kute kikre nhipexo tẽm ne inomã mênhmã ar o ban kam katëri krãta”, ane. Ga ren kam apijãm ne. Bir be, ã me kute ajã anhÿr kêtbe gẽdja ga pi'ok kaprĩ kumrẽx 'ã akre.

Bir be, gẽdja me'õ mã ikõt bikamẽnh prãm jabej, amim ijã karõ kumrẽx ne kam amim, “Ije ba on mã Jejukõt ajkamẽ ne kõt ar iba, o ino rer kêt, katëri krã'yr kêt. Dja ba tu kõt ar ibakumrẽx ne”, ane. Dja ga ã me ajõ ijã amim karõ anen kam mã ikõt ajkamẽ, ane.

³¹⁻³² Ba me amã ajte 'õdjwÿ jarẽ. Bẽnjadjwÿr ja ne arÿm kurẽ djwÿnh'ÿr õ àpẽn jaõ mõ. Nhyw õ àpẽnja krãptĩ ne. Õ àpẽn ne kubẽ 20.000. Nhyw kum ÿrja nhõ àpẽn ngrẽre. Kubẽ 10.000. Nhyw bẽnjadjwÿr ja kute nĩnh 'ÿr õ àpẽnho mõr ja ne kum ÿr nhõ àpẽnja jakrenh mex ne. Nhyw kam kum ÿrja bit kurẽ djwÿnh kutã õ àpẽnho mõn kam ajte amikam ajkam aman te kurẽ djwÿnh'ã õ àpẽn jakren kam amim, “Ije, mÿj dja ba nẽ? Ije ba me'ÿr inhõ àpẽn jano, nĩjar me mõr rã'ãri gẽ ikãxã mekmã ijã aprã. Bar arek apÿnh nhÿn idjumar mex”, ane. Nãm me ja bit kute me ja'ÿr prõtman kam te amikabin amikam ajkam aman tu akubyn akẽx ne.

³³ Be, dja ga ã amim ijã karõ kumrẽxo ane. Aje arek o atẽm ne aje inomã mênh kadjy, katëri krã'yr kêt kadjy. Dja ga amikabi kumrẽx ne kam anhõ nèkrẽx, anhõ mÿjja kunĩ'ã ano tÿx kêt ne tu amibẽ kanga ne kam mrãmri ikõt aba djwÿnhkumrẽx. Nhyw bep kati, dja ga anhõ nèkrẽx 'amÿnh tÿx ne kam arÿm ikõt aba djwÿnh kêtumrẽx.

³⁴ Ë, kadjwanhĩ. Kadjwanhĩ ne mexri ànhkumrẽx, akrykumrẽx. Nhyw bep arÿm tũmkam ành kêt,

akry kêt nhyw me kute ajte o mex kêtumrẽx. Me te o ane. Mrãmri tu akry kêt. Mÿj kadjy ne ga ar o aba kajgo? Kajgo mexi. ³⁵ O me kute djwÿ kane kêt ne kute mry nhĩnmẽ o bikar ne kute o pidjõjadjwÿ kane kêt. Nãm me tu o ban mũm kurẽ. Arÿm mrãmri akry kêt. Kajgo mexi. Gop me ajamakkre jabej, gop on ama, ane. Nãm ã me'õ kute amijo Jeju pytar ne kõt tẽm ne katëri kubẽ akẽxkam ã kajgo ane, kum õ nèkrẽx kĩnhkam kute kubẽ akẽxkam ã kajgo ane. Djã nãm mrãmri mã Jejukõt ajkamẽ got? Kati, nãm 'ẽx ne kõt ar ba kajgo.

15

Mrykĩ'ãtomti pydji biknor.
Mat 18.12

¹ Nhyw kam me kute bẽnjadjwÿr bajtemmã pi'ok kaprĩõ atom djwÿnhmẽ me axwe ajte Jeju'ã akuprõn kuri kumex, me kute kabẽn marmã ne me 'ã akuprõn kuri kumex. ² Nhyw kam mekbẽ pardjẽumẽ me kute Mõdjẽ kukràdjã mar djwÿnhmẽ ne me kãxã kabẽn ne, bẽn prĩkam kabẽn ne abenmã,

—Djidjàk, tãwã ne kum me axwebit kĩnh ne ajte ro'ã mõn õ kwÿ krẽno nhÿ, ane.

³ Nhyw kam atemã memã mÿjja'ã ujarẽn jakreo tẽn memã,

⁴ —Birãm me ajõ nhõ krit, mrykĩ'ãtomti krãptĩbẽ 100. Dja abẽ pydji akuno ga kam mã dja ga on? Dja ga tu anhõ mrykĩ'ãtomti krãptĩbẽ 99jamã anhire gẽ wãnh akutẽp kumex, kapõt kukritkam kumex ga kam pydji biknorja jabej tẽ. Abej tẽn arÿm kum akaton aprõn o tẽn o bõx. ⁵ Aprõn o tẽn o bõx ne kam akĩnh ra:x ne. ⁶ Akĩnh rax ne kam anhõbikwamẽ anhũrkwã nhitepã me jao akuprõn kam memã kum, “Ota ba arÿm inhõ krit ibẽ biknorja japrõn o tẽn o bõx. Dja ga me idjõ'ã akĩnh ne akĩnh rax”, ane.

7 Bir be, gêdja ã kàjkwakam me kīnho ane. Me'õ pydji gêdja amim katon wānh axwemā iren Metīndjwýnh'ýr amijo akêx nhym kam me kīnhkumrêx. Me'õ pydjikam dja kàjkwakam me kīnh rax ne. Kam kīnh raxo me mex, me krãptīkam kīnhja jakrenh mex ne. Me kute, “Bep ba ne ba katãt mrãn imexkumrêx”, anhýr ne ajkwaobit kute amimex jarênhja ne Metīndjwýnh kute meo mex kêtê. Nhym kam kàjkwakam me jadjwý mekam kīnh kêt ne.

Ngõnhponho pi'ók kaprī pydji biknor:

8 Ba ajte me amã 'õdjwý jarê. Me'õ nire nhõ kryt jakao nõnhponho pi'ók kaprībê 10 ne pydjinh kubê akuno, pãnh ra:xkam. Mã dja on? Dja nõnhpõktimã adjãn kam prī:ne ar abej kapõnho ban kam kum kato. 9 Kum katon kam õbikwamê itepã kikejakam me jao akprõn memã kum, “Me ikõt akīnh. Ota ba arým ije pi'ók kaprīo ibiknorjamã ikato”, ane.

10 Bir be, ba me amã arê. Dja Metīndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh ã kīnh ane. Me'õ pydjinh amim kator ne kute wānh axwemã irern kam kute Metīndjwýnh'ýr amijo akêx nhym kam ã kadjy mrãnh djwýnh kam kīnh ane. Nãm ã Jeju memã ujarênh ane.

Me'õ kra biknor ne akubyn bãm'ýr akêx.

11-12 Ne kam ajte memã 'õdjwý jarênh memã,

—Me'õ my kra amãnhkrut nhym kam kutapureja bãmãmã kum, “Djünwã, gop on ar imã anhõ nêkrêx kwýo ajkjê. Aje ar imã atyk kutã nêkrêxo abikjêrmã arênhja on atīnri ar imã o ajkjê, ar ije kam amak kêt kadjy”, ane.

Nhym kam kum “Ã” anen kam arkum o ajkijnh kutapure jamã kungãn kutewajamã kungã.

13 Nhym kam bãm kute kum õrja arým amim kuby, kutapureja amim kuby. Nhym kam 'ã akati ngrêre nhym kam arým mã o mõ, õ mýjja kunõo atom ne o mõn ajjubê o tým, pyka 'õkam o mõn o bõx ne kam arī:k ar o ba. Tu arīk ar ba'ã pi'ók kaprī krêno tē:n kam krênh pa. 14 Prīne 'ã pi'ók kaprī krênh mex ne, ne kam arým arīk ar ba. Nhym kam pykawãkam arým djwý kêtumrêx, nhym me prãm kam ar ba. Nhym kam pi'ók kaprī krênh pan kam tu arīk ar ba, prãm kam ba.

15 Ne kam bēnjadjwýr 'õ'ýr tēnh kam kum, “Ba amã apê”, ane. Kum ãpēnh nhym kute kum pi'ók kaprī nhõr nhym kute o mýjja byr ne krēnmã. Nhym kam bēnjadjwýrja “Ã” anen kam õ mry nhõ kapõtmã ano, kute angrõ jamyre pumũnh ne kute kum o djuw mexmã. Nhym kam kum omũnho dja.

16 Nhym kam angrõ jamyre bãy kakõ kuro ba nhym kubēngõkreja* arým prãm bīn mex nhym te kute angrõ jamyre kutã bãy kakõ kwý krēnmã. Nhýnh ne me'õ got kute kum mýjja 'õ nhõr nhym kute krēnmã? Arkati. 17 Nãm ar ban kam amim katon kam amim, “Ije, djã nãm ã ibãm nhõ ãpēnhja anen ar prãm kam ba? Djünwã ne prīne õ ãpēnho djuw mex nhym kam djwý kumex. Djwý kumex ne kam 'ã kãtãm ne kumex. Mýkam ne ba bajbit ar prãm kam iba. 18 Ba gêt on akubyn ibãm'ýr tēnh kum, ‘Djünwã, ota ba Metīndjwýnhkam ar amikrão iba, ne gadjwý akam ar amikrão iba. 19 Djãm imex ne ga aje ijo akra rã'ãmã. Dja ga tu ijo anhõ ãpēnh, ijo ajtem ne. Ba kam amã apê.’ Gêdja ba ã Djünwã'ýr tēnh kum ane.”

20 Ne kam ekruv ne kãjmã djan kam bãm'ýr tē. Bãm'ýr tē: nhym kam bãmja amybým omũ, kraja pumũ. Ne kam rerek ne, tik ngyo

* 15:16 Jeju nhõ pykakam me kunī bēngõkre kute mrãmri ne apýnh me õ pyka djãri kunīkõt me kunī bēngõkre pyrãk.

nhÿn kum kaprÿ ne. Ne kam prôt ne kajpan o tÿm ne kam abej muw.

21-22 Nhyam kam bãmã kum, “Djũnwã, ota ba Metĩndjwÿnhmẽ ar akam ar amikràò iba. Djãm imex got ga aje ijo akra rà'ãmã”, anhÿr konenh nhyam bãmja ò àpênhmã kum, “Amũ ar ajò aprôt ne kubèkà mexwãmẽ ikrakam ràxwãmẽ parkàwãmẽ amrẽ amÿn o aprôt ne kum angjê, ane. ²³ Ne ãm ar ajò aprôt ne ije kutèp mryti jabatàn nyre nhĩptĩ'ã ma nhyam ãmwã japròn amrẽ o tèn abĩ. Gwaj banhò kwÿ krèn rax ne bakĩnh kadjy. ²⁴ Ota ikra. Be, ikra djwÿnh ja ne ibè tyn ajte akubyn tĩn ne. Nãm akunon arÿm akubyn imã kato”, ane.

Nhyam kam me kĩnh rax kato. Kĩnhkumrẽx ne ò kwÿ krèno kumex.

25-26 Nhyam kam kutewaja purkam àpênho dja. Àpênho dja:n àpênho ino ren kam kurũm tẽ. Tèn kam kikre tẽpo tèn me kanga ma. Me toro dja nhyam me ngrer man kam amikutã bãm nhò àpênh 'uw. Nhyam kutã tèn kajpa nhyam kum, “Mÿj nã”? ane.

²⁷ Nhyam kam kum, “Ije atõnhre ne arÿm bõx. Nhyam kam abãm kadjy mryti jabatàn nyreja bĩ, twÿmtija bĩ. Nhyam abãm kĩnhkumrẽx ne. Amrèbè: atõnhre tèm ne arÿm bõxkam ne abãm kĩnhkumrẽx ne. Mÿjja kute ajmã o kêt, umar mex ne ar ban arÿm bõx, kam ne abãm kĩnhkumrẽx ne”, ane.

²⁸ Nhyam kam tu ngry:k ne kikremã àr kêtumrẽx ne. Ne kam kapõtã arek ngryk ne dja. Dja nhyam bãm 'ÿr katon te kum kabèn ne, te kum me tor'ã apnèn kum, “Amrẽ tèn anhò kwÿ krèn me kudjwa akĩnh”, ane. ²⁹ Nãm te kum ane nhyam kam kum, “Kê wajre. Nã bãm amã idjàpè:nh ar iba. Arÿm idjàpênh'ã amex krãptĩ. Djã nã bãm abè amikati? Ga mÿjja 'ÿr ijano ba 'Kê wajre' ane? Kati, nã gãm mÿjja 'ÿr ijano ba akrànãm amã 'ÿr

mrã. Djã ne ga kam mãn imã anhò mokaak'õnh bĩ bar inhòbikwamẽ ro'ã kwÿ krèno nhÿn ikĩnhkumrẽx ne? ³⁰ Nhyam bep akamrerre ne anhò nèkrèxo mõn me kuprÿ'ã kukrèn mõn ajbir bõx ga kum gu banhò mryti twÿmtija bĩ”, ane.

³¹ Nhyam kam bãmja kum, “Ak-mere ga ne ga arek ikuri dja. Ne inhò mÿjja kunõ anhò”, ane. ³² Mrãmri ne bar ikĩnhkumrẽx ne. Mrãmri ne bar ikĩnh ne itor inhÿrja. E kum mrãmri ne atõnhre gu babè tyn ajte akubyn tĩn ne. Nãm akunon arÿm akubyn kato, ane. Nãm ã bãm kutewajamã ane. Tãm ne ja.

Be, nãm ã Jeju mekbè pardjèumã ujarènh ane. Metĩndjwÿnh kum me axwedjwÿ jabèn kute me abej ne kute me utàr nhyam me ô'ã kĩnh'ã ujarènh ne ja.

16

Ò àpênh kute ò bẽnjadjwÿr noo bi-knor.

¹ Nhyam kam Jeju ajte kute kòt ba djwÿnhmã mÿjja 'ò'ã kabèn jakremã arkum,

—Me'ò bẽnjadjwÿr ne ò pi'òk kaprÿ kumex. Nhyam kam ò àpênh ne kum kam àpênho dja. Pi'òk kaprĩmẽ nèkrèxja kunĩkam kum àpênh ar ba. Nhyam kam me kàtàm ne me kum ò àpênhja jarèn kum, “È, ota anhò àpênh arÿm abè amijã anhò pi'òk kaprÿ krèno mõ, ane. Arÿm abè o apèx mexo mõ”, ane.

² Nhyam kam arÿm ò bẽnjadjwÿrja amiwÿr ku'uw ne kum, “Mÿj nã? Mÿj ne ga ajmã o nhyam me imã ajarè? On amrẽ inhò nèkrèx'ã pi'òk no'òkwão akato ba omũ. Jakam dja ga imã adjàpênh kêtumrẽx ne”, ane.

³ Nhyam kam kabèn ja man kam òkre kadjwÿnhbè amim, “Ije tó mã dja ba nè? Arÿm ne inhò bẽnjadjwÿr bõm imè. Mã dja ba nè? ãm arngro tÿxkam purkam idjàpênhbè irerekre ne kikre kabe'ã idjà'wÿr

imrānhbê ipijāmà”, ane. ⁴ Nām ja jarēn nhÿn kam ajkam aman kam,

—E kum ā ane. Arÿm ne ba kuma. Jakam dja ba ar jamā ikabēn jarē nhyṃ arÿm inhō bēnjadjwÿr kute bōm imēnhkam ar ja arÿm ijo ōbikwan amiwÿr ijo wadjā, ane. ⁵ Ne kam ar kute bēnjadjwÿrmā pānh kētja amiwÿr ar ku'uw. Amiwÿr ar ku'uwn arkum, “Mā ne ga aje mÿjjao pānh kētja kute?”

⁶ Nhyṃ kam kum, “Ngōnh krōkrōktibē 100. Rōny kangō'ā ngōnh krōkrōktibē 100 ne ba kum o pānh kēt ne”, ane.

Nhyṃ kam kum, “Mī. Aje pi'ōk no'ōk tūmja byn on o nhÿn 100ja ngrān pānh 50 nhō”, ane. Ajēx ne kum ngrēre jarēn kum 50 nhō, ane.

Nhyṃ kam ā anen kam kīnhkumrēx ne kunhōn mā tē. ⁷ Nhyṃ kam ajte abej ja kukij ne kum, “Mā ne ga aje mÿjjao pānh kētja kute”? ane.

Nhyṃ kam kum, “Bàygogore'ā xakubē 100”, ane.

Nhyṃ kam kum, “Mī. Anhō pi'ōk no'ōk tūmja by gē arīk wānh 100 nō, ga pānh kum 80 nhō, ane. Ajēx ne 'ā kum kājibē krāptibē 80 nhō”, ane.

Nhyṃ kam ā anen kunhōn kam kīnhkumrēx ne mā tē. Nām ā arkum o anhyō tē. Ō āpēnhja arkum ō bēnjadjwÿrja noo biknoro anhyō tē. We arkum kīnh ne kute amipānh o ōbikwamā ne ā arkum o anhyō tē.

⁸ Nhyṃ ō nēkrēx djwÿnh ne ō āpēnhja no mex jarē. Ākīnhīkam ne kum no mex jarē. Nā, mrāmri ne amikadjy no mexkumrēx. Nā, mrāmri ne pykabē me ar baja ne me mrāmri amikadjy no mexkumrēx ne o Metīndjwÿnh nhō me ja jakrenh mex ne. Nhyṃ bep Metīndjwÿnh nhō me ja ne Metīndjwÿnh kadjy amak mex ne kam kute a'uri me mrānhja pyrāk.

⁹ Djām ā ar aje ō āpēnh kudjwa me noo abiknoro anhyōrmā ne ba ije ar amā arēnhja? Djām ar adjākīnhī,

ar ajēxnhīkōt aje meo anhōbikwamā got. Djām ar aje pi'ōk kaprīkōt meo anhōbikwa nhyṃ atykkam kute amikōt kājkwamā ajo ābir mā got. Djām me ja kute kājkwamā ajo ābir gar atīn rā'ā rā'āmā got. ¹⁰ Arkati. Gēdja me'ō mÿjja kakritte kumrēx, mÿjja ngrire kam āpēnhō djan prīne o djuw mex ne o ākīnh kēt, me'ō tām gēdja arÿm ajte amū ijukri mÿjja rūnhdjwÿo djuw mex. Nhyṃ bep kati, gēdja me'ō mÿjja kakrittekam āpēnhō djan arÿm o akī ne kam ajte mÿjja raxkamdjwÿ āpēnhō djan adjwÿnhdjwÿo akī.

¹¹ Bir be, tām. Dja gar pykabē mÿjja kakrit, pi'ōk kaprījao akī djām Metīndjwÿnh kute kājkwakam ō mÿjja rūnh, ō mÿjja mestire kute ar amā ōrmā got? Kati, arÿm ne ar akabi. ¹² Dja gar ari me ō nēkrēx prokam amikrān o adjākīnhō aban ar mekbē o abikēnhō aba, djām Metīndjwÿnh kute ar amā anhō mÿjja nhōrmā, anhō nēkrēx djwÿnh kute ar amā ōrmā? Arkati.

¹³ Ē, nhÿnh ne me'ō ō bēnjadjwÿr amānhkrut'ō amē arkum āpēnh ar ba? Kati, gēdja o anen kam te o ane. Gēdja kum ja kurēn kam kum ja jabē. Nār kon, gēdja kum ja kīnh ne kumābit apē ne kam kum ja kurēn kum āpēnh kēt ne. Dja ga amā Metīndjwÿnh kīnh ne ajte amā nēkrēx kīnh ne kam kute bēnjadjwÿr amānhkrutmā adjāpēnh pyrāk. Gēdja ga te o ane, ane.

¹⁴ Nhyṃ bep mekbē pardjēu ne me Jeju kabēn maro nhÿn aprÿo kumex. Me kum pi'ōk kaprī kīnhkam, kam ne arē nhyṃ kam me aprÿo kumex. ¹⁵ Nhyṃ kam Jeju memā kum,

—Me ga ne ga we me amijo katāt amrānh ne. Me kunī kute we me amex pumūnh ne kute me amā me amex jarēnhmā ne ga we me amijo katāt amrānh ne. Nhyṃ bep kati, Metīndjwÿnh ne kute prīne me akadjwÿnhbē me apumūnh. Me

aje amim mỳjja'ã karōjakôt ne me akadjwýnhbê prīne me apumũ. Be, mebêngôkre ne me me akrākàbit pumũ, ga me kam kute amex pyrāk nhym me me amex jarē. Bep kati, Metīndjwýnh kute prīne me akadjwýnhbê me apumũnh nhym mỳjja punubit me akadjwýnhbê ikwākam kum me amex kêt. Mrāmri me apunukumrēx.

¹⁶ Amrēbê ne me Mōjdjê kukràdjākôt ar amijo ba. Metīndjwýnh kabēn jarēnh djwýnh kabēnkôtme ar amijo ba. Ar kôt me kute amijo ba rã'ã nhym arým Djuão ajte adjwýnhdjwý bôx. Djuão kute ngônhmã me angjēnhja adjwýnhdjwý bôx. Ajbir ne Djuão tũmrãm bôx ne ar memã 'ã ujarēnh ny jarēho ba. Me kute axwemã irern kute Metīndjwýnh'ýr amijo akēx nhym Metīndjwýnh kute me utār ne me kadjy bēnjadjwýr ne ar kute meo ba'ã ne memã ujarēnh tē. Nhyr me krãptī arým kute 'ýr amijo akēx prãmkmrēx, kute mrāmri ne me krãptī kikre ngriremã ngjēnh prãm ne kam 'ã kute aben nhingānhja pyrāk. Me kute ari 'ã ikjēo aben rēnh ne 'ã kute aben nhingānho kumexja pyrāk. Nãm me ã kute Metīndjwýnh'ýr amijo akēx prãmka ã ane.

¹⁷ Nhyr Metīndjwýnh kukràdjã tũmja, kute me mrānh mex'ã memã karōja, djãm arým tũm ne apēxmã? Kati, gēdja rã'ã ne. Pykamē kãjkwabit dja apēx nhym bep Metīndjwýnh kabēn dja tũmrãm rã'ã rã'ã ne. Nhýnh ne mỳjja ngrire, mýrbê itãja 'õ biknormã? ane.

¹⁸ Ne kam ajte Metīndjwýnh kukràdjã 'õ jarē. Me kute tu prō'ýr bakumrēx ne kute kanga kētmã memã arē ne memã kum,

—Gēdja me'õ prō'ýr mōn ar o ban kanga ne kam pānh atemã me'õ'ýr mōn kam kute krō'ã prō pyrāk. Mjēnja ne axwe. Nhyr kam ajte me'õ ne prō kanga nhym kam me'õja ne me'õ kute prō kangaja'ýr

mōn kam arým kute me'õbê prō ãkīnh pyrāk, ane.

Radjaru mōn me'õ bēnjadjwýr 'wýro nhý.

¹⁹ Nãm ã Jeju memã anen kam ajte memã mỳjja 'õ'ã karō ne memã,

—Me'õ ne õ nēkrēx kumex ne kute amidjwýnhbit mar. Nãm kubēkã mex, kubēkã pānh raxbit jangij ne õ kwý krēn djã mexbit kute mar. Myt kunīkôt ne ã o anen õ kwý krēn rax ne. ²⁰⁻²¹ Nhyr kikre jajkwa krekremã me'õ bikēnhja ikwã. Myt kunīkôt kikre jajkwa krekremã ikwã. Ne te kute õ anhy krēn prāme. Me'õ kute myt kunīkôt kubēkã mex, kubēkã pānh rax jangjēnh ne 'ã mrānhja tãm ne te kute õ anhy krēmã kuri ikwã ne te 'ã 'wýro ikwã. Idjibē ne Radjaru. Tãm ne prīne karýr tỳx ne, tēmē prīne tỳx ne. Karýrmē tē tỳx nhym ta ikwã. Nhyr bep roprebit ne 'ýr māt ne karýr kunuw, tē kunuw.

²² Nhyr õ mỳjja kētja, Radjaru, arým ty nhym kam kadjy mrānh djwýnh kumýn kãjkwamã Abraão'ýr o tēn o bôx. Nhyr kam ar ingēt kukãmāre Abraãomē ro'ã ar ba. Nhyr me'õ nhõ nēkrēx kumexjadjwý ty nhym me kam o mōn adjã.

²³ O mōn adjã nhyr kam me tyk nhõ pykakam bôx ne kam tokry rax ne. Tokry: ne, ne kam tokry py-maje kãjmã rīt ne amybým Abraão pumũ. Nhyr ar Radjarumē ro'ã ar ba. Ar umar mexkumrēx ne kīnhkumrēx ne ar ba.

²⁴ Nhyr kam Abraão pumũn kam kum amijo akijn kum, “Ngētwa, ngētwa Abraão, gop amrē amã ikaprīn iwýr Radjaru jano gē amrē iwýr tēn ngômã ikra nhôttebit jadjàn o inhōto ngo, ane. Ota ba kuwyjakam itokry bit itokry”, ane.

²⁵ Nhyr Abraão kum, “Bir be, krāny, omũ. Atīnri ne ga mỳjja mexbito amikīnh ne. Nhyr bep Radjaru ne kaprī, tīnri kaprīn ar ba.

Ne kam arým jakam kīnhkumrēx ne. Ga ne ga arým pānh atokryn akaprīre. ²⁶ Ē, mýjja 'ōdjwý. Djām jānh ne wām awýr tēm ne kute ajmā ajomā? Nām me banēje inuwti: nō, ne kam abenmā kre raxi. Ne kam jakam me ijō'ō me awýr itēm prām kêtê. Ga me ajō nīnh pānh me ikam abōx prām kêtê. Aprakamā ne gwaj banēje inuwti: nō”, ane.

²⁷⁻²⁸ Nhyam kam kum, “E kum ā ne. Ē, ngētwa, gora ibām nhūrkwā'yr Radjaru jano. Kam ne ikamy amānhkrut ne amānhkrut ne ikjêkêt. Ar'yr dja Radjaru tēn arkum arēn arkum tīn jadjā gē ar jakam, me tokry rax djājamā ikôt bōx kêt”, ane.

²⁹ Nhyam Abraão kum, “Kati. Arkati, amrēbē ne Mōjdjēmē Metīndjwýnh kabēn jarēnh djwýnh ar'ā pi'ók no'ók ne te memā arē. Gē ar Mōjdjē ar kabēn ma”, ane.

³⁰ Nhyam kam kum, “Kati, ngētwa Abraão, got ren me'ō me tyk kurūm me'yr katon bōx ne memā arē nhyam ren me arým kôt amim katon kam ren wānh axwemā iren Metīndjwýnh'yr amijo akēx ne jakam bōx kêt ne”, ane.

³¹ Nhyam Abraão kum, “Kati, dja me Mōjdjēmē Metīndjwýnh kabēn jarēnh djwýnh kabēn mar prām kêt, nhyam ajte me'ō me tyk kurūm katon te memā amijo amirīt ne te memā arē nhyam ren ajte tām ne. Te ren omūn tu ate krā”, ane. Nām ā Abraão me'ō nhō nēkrēx kumex-jamā ane. Tām ne ja, ane.

Be, nām ā Jeju memā ujarēnh ane.

17

Me'ō me'ōkam axwe nhyam tu axweo biknormā.

¹⁻² Ne kam ajte kôt ba djwýnhmā, —Wānh ne me axwe pro ar akukām rax ne nō. Nhyam bep me kute memā axwe'ā āpnēnhja gēdja me tokry ra:x ne. Watī:re. Dja prīne Metīndjwýnh meo ajkē nhyam

me tokry ra:x ne. Me'ō kute me prīre pyrāk ne ajbir kute amim imar nyja nhyam ren me'ō axwe'ā kum apnē nhyam ren arým kôt axwe nhyam kam ren me kute kum axwe'ā āpnēnh djwýnhja nhōkre'ā kēnpoti nhō ne ren ngōnhmā kumē, ngō raxbē pyka kētmā kumē nhyam ren kubī, ja ne kājebē tokry. Tokry ngri. Nhyam bep kati, dja prīne Metīndjwýnh o ajkē nhyam tokry ra:x ne.

³ Gora ar amijā ano tỳx ne amijāno dja. Dja ar akamy'ō axwe jabej gar ajō kum akabēn'ō jarē. Kum akabēn'ō jarē gē axwekam amim ngryk ne amim kato ga kam tu o akno. ⁴ Gēdja mā akam axwe jabej ga kam tu o abiknorkumrēx. Dja myt pydjikam akam axwe amānhkrut ne amānhkrut ne amānhkrut ne ikjêkêt ne kam awýr tēm ne kute amā, “Arým ne ba ijaxwekam amim ingryk ne”, anhyr amānhkrut ne amānhkrut ne amānhkrut ne ikjêkêt jabej ga kam tu o akno, ane. Nām ā Jeju arkum ane.

Tu amim kamnhīxkumrēx.

Mat 17.20; Mak 11.23

⁵ Nhyam kute ar anor nhyam ar mōrja Bēnjadjwýrmā kum,

—Ar ba ne bar ije amim amar ngrire. Gop on ar ikadjwýnhbē ar ijo tỳx ne ar ikadjwýnhbē akabēn wadjā bar amim amar rax.

⁶ Nhyam kam Bēnjadjwýr arkum, —Ga ren ar amim ikamnhīx ngrireo kute motadu 'y kryre ja pyrāk ne ren arým pyjamā akabēn ne ren kum, “On amikaban ngō raxbē pyka kêt mū jakam mān ajte dja”, ane.

Nhyam ren tēn ngō rax nījkam dja. Ar aje tu amim ikamnhīxkumrēxkam ren tēn nījar ngō raxkam dja. Nhyam bep kati, ām ar aje amim ikamnhīxkumrēx kêtê, ane. 'Ybē motadu ne kryre kute karnhō nhijy pyrāk. Nhyam Jeju ajte arkum,

Me tu akrànmã Metĩndjwỳnhmã àpênhmã.

⁷ Ga we ar ajõ abẽnjadwỳr rax ne nhỹ. Nhyr kam anhõ àpênh purkam àpênhmã tẽ, nàr kon kute mrykĩ'átomtio djuw mexmã 'yr tẽ. Ne kam wãnh purkam àpênho dja. Àpênho dja:n arỳm àpênho ino ren bõx. Djãm aje kum, "Amibêx ne nhỹn atyk djã kêt ne kam anhõ kwỳ krẽ", anhỹrmã got.

⁸ Bep kati, dja ga ajte tu ano ne kum, "On imã òmrõn kam kadjy tẽn kubêkà mex jadjàn amrẽ imã òmrõo tẽ ba kukrẽ. Ne ngõdjwỳ imã kwỳ jadjã. Dja ba inhõ kwỳ krẽn kõt ikõ, ane. Ba ikumrêx inhõ kwỳ krẽn pa ga kam ikudjwa anhõ kwỳ krẽn kõt ikõ", ane.

⁹ Djã nãm bẽnjadwỳrja õ àpênh djàpênho amra got. Djã nãm õ àpênh djàpênh pumũn kum mex jarênho ba got. Kute kabẽn mar ne kute kõt amijo bakam, djã nãm kum mex jarên kam kum amikĩnh jarên ar o ba? Kati, mrãmri ne õ àpênh. Ò àpênh kute õ bẽnjadwỳr kabẽn mar ne kute kõt kum mỳjja kupênh.

¹⁰ Bir be, ar gadjwỳ dja gar Metĩndjwỳnh kute ar amã mỳjja jarênhja kunĩ kupên amidjapênh pumũn kam, "Ije, djã nã bãm ar Bẽnjadwỳrmã idjapênh mex ar iba got ar ijo amra? Kati, dji Bẽnjadwỳr kute me anor nhyr õ àpênh kute kum àpênhmākêt. Kõt ne Bẽnjadwỳr ar ijano bar kum idjapênh iban ikĩnhkumrêx ne, ane. Djãm kute ar idjapênho àmra kadjy ne bar kum apê? Kati, nã bãm ar tu akrànmã kum idjapênh iban kam ikĩnhkumrêx ne", ane. Dja gar ã ane. Be, nãm ã Jeju kõt ba djwỳnhmã arênho ane.

Me ã kajêkam tẽ kubê 10.

¹¹ Ne kam ajte Djeruxarẽ'yr kràn tẽn pry pnã, aben nêje a'yr. Nãm mũm pykabê Xamarij ne amrẽ pykabê Garrêja nhyr pyka 'yr nhõkre

djakõt pry ja'ã tẽ, 'ã Djeruxarẽ'yr tẽ. ¹²⁻¹³ Nãm pry'ã tẽn kam ã krĩ 'õmã àr tẽ. Krĩ 'õmã àr tẽn nhyr me ã kajêkam tẽ kutã mõ. Me ã kajêkam tẽbê 10 ne kutã mõn kajpan kam nĩjar ku'ê, tãri ku'ê kêtê, nĩjar ku'ên kam kãj bê kum kabẽn ne kum,

—Jeju, Bẽnjadwỳr, gop amã me ikapri, ane.

¹⁴ Nhyr Jeju me omũn kam memã,

—On me mõn me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnhmã amibê, ane.

Nhyr me mõi pro akêx ne mã Metĩndjwỳnh mar djwỳnh'yr mõn mõi rãm arỳm kà mex ne.

¹⁵ Nhyr kam pydjın amimex pumũn kam akubyn Jeju'yr tẽ. Metĩndjwỳnhmã ukapri, mex jarênho tẽ. Kãj bê kum arênho tẽn kam Jeju'yr bõx. ¹⁶ Jeju'yr bõx ne kam tu mỳrbê tỳm ne kum amikĩnh jarênho nõn kum mex jarênho nõ. Me bajtem'õ, Xamarij kam me ja'õ. Tãm ne akubyn tẽn Jejumã mex jarê. ¹⁷⁻¹⁸ Nhyr kam Jeju memã,

—Ije, nhãr me? Nã bãm mebê 10o mex nhyr me 'õ akubyn iwỳr tẽn kêt ne. Mỳkam ne kubajtem-jabit akubyn iwỳr tẽ? Mỳkam ne me wã akubyn kudjwa mõi ne Metĩndjwỳnhmã mex jarênh kêt ne?

¹⁹ Ne kam kum,

—Aj, on kãjmã djan tẽ. Nã gãm tu amim ikamnhĩxkumrêx ne. Nhyr kam arỳm Metĩndjwỳnh apytã, ane. Nãm ã Jeju kum ane nhyr kam mã tẽ.

Akubyn bõx djã kutã dja me ate krãn ar ba jarênh kadjy.

Mat 24.23; Mak 13.21

²⁰ Nhyr kam mebê pardjêu Jejumã,

—Mỳj akatikam dja Metĩndjwỳnh me bawỳr Bẽnjadwỳrbê kumkati jano nhyr kute me bakurê djwỳnhbê me bapytãr ne kute ar me bajo bamã?

Nhyr kam memã,

—Kute me apytâr ne ar me ajo ba kadjy, djâm Bēnjadjwýrbê kumkati mýjja 'ômē ro'ã bôx ga me aje kôt omũnh ne aje abenmã bôx jarēnho akumexmã? Kati, me kute mýjja 'ôkôt omũnh kêt. ²¹ Me kute jakam mýjja pumũnh ne kute abenmã, “Ota, Bēnjadjwýr arým bôx”, anhýr kêt.

Nâr kon, me kute nýjar omũnh ne kute abenmã, “Orĩnã, arým Bēnjadjwýr amrê tē”, anhýr kêt.

Mýkam? Bir, anhõ Bēnjadjwýrbê kumkati kute ar me apytâr ne me akadjy bēnjadjwýr ne kute ar me ajo bamã ne arým me awýr bôx, arým me anhipôkri bôx, me anhipôkri ar ba, ga me omũnh kêtumrêx, ane.

²² Ne kam ate kôt ba djwýnhmã,

—Adjým, dja ĩ ar akaprĩ djã ar awýr bôx. Ar akaprĩ djã nhijukri dja gar te ikuka kre jabej rĩt. Ne kam abenmã, “Gora gē on ajte akubyn bôx gwaj omũ. Amrêbê kute gwaj bakadjy amijo ĩ ne gwaj bawýr rwýkja gora gē akati pydjikam ajte rwýk jabej gwaj gop ajte omũ”, ane. Dja gar te aje ipumũnh prãme. ²³ Nhyr me ar amã,

—Ota arým bôx, ota arým jakam bôx, anhýr jabej, nâr me ar amã, “Ē, onj arým bôx”, anhýr jabej ga kam ar tu ate akrãn 'ýr amõr kêt ne mekõt 'ýr aprõt kêt.

²⁴ Nhyr bep kati, ibôx djã gêdja amirĩtkumrêx ne. Amirĩtkumrêx nhyr me kunĩ omũ. Ba ije amijo inhĩ dja ba akubyn bôx nhyr me kunĩ ipumũ. Ga na jadjēnh ne kute prĩne kãjkwa kurwýo tuknĩja pumũ. Dja ã akubyn ibôx djã nhõ akatikam ije amijo amirĩto kãjkwa kunĩ kurwýo ane.

²⁵ Nhyr bep itokry rax kumrêxi. Me kamingrãny ja dja me prĩne ijo ajkē ba kam itokry rax ne. ²⁶ Nhyr bep akubyn ibôx 'ýr dja me ate krãn ar ba. Ba ije amijo inhĩ dja ba akubyn ibôx 'ýr nhyr me ate ar krãn ba. Me kute amrêbê me bakukãmã Nõwekam me ja pyrãk ne

ate ar krãn ba. ²⁷ Nãm me õ kwý krēn kôt ikõn abenwýr babit ar o ba rã'ã nhyr arým Nõwe kã raxmã wadjã nhyr me aêrbê ngõ me iby ajkapĩn me imex ne.

²⁸ Ne kam ajte kute amrêbê me bakukãmãre Rokam me ja pyrãk ne ate krãn ar ba ne õ kwý krēn kôt ikõn abenmã mýjja ngãn abenmã mýjja o pãnh ne purkam mýjja kren amim kikren jabit ar kuman o ba. ²⁹ Ar ã anhýr ba rã'ã nhyr arým Ro krĩbê Xõtõma kurũm tē. Aje. Nhyr arým wakrekam kuwy me aêrbê mekam ajka'u ne me imex ne. Kēn ngrãngrã pôkmē me'ã akãn kam me imex ne.

³⁰ Dja ba ã akubyn ibôx djão ane. Gêdja me ate ar krãn ba. Ba kam ba ije amijo inhĩja dja akubyn ibôx djã me aêrbê ã amirĩto ane. ³¹ Kam, ibôx djãjakam, gêdja me'õ kre tã nhý ne akubyn õ nèkrêx'ýr àr kêt. Kwãrĩk wãnh akubyn úrkwãkam nèkrêx'ýr àr ne byr ne o tēm kêt. Nhyr me'õdjwý ar purkam ba. Ba bôx gē arĩk wãnh õ kikremã õ nèkrêx'ýr kwýr kêt. ³² Gar Ro prõja ma. Ro prõ ne õ nèkrêxo amak djãje amipãnh krã tēn ty.

³³ Me kute amidjwýnhbit mar ne pykakam mýjja jakõtbit amak bēnja gêdja me tyn kam ijukri tĩn kêtumrêx. Nhyr bep me kute amidjwýnh mar kêt ne amibê õ mýjja kanga, me tãm gêdja me amiptãn ar tĩn ne ba, jakam ar tĩn ne ban kam tyk nhijukri tĩn rã'ã rã'ã. Tãm ne ja.

³⁴ Nhyr bep kati. Ē, ba ar amã arē, dja ba akamãtkam ibôx jabej nhyr me'õ my ar amãnhkrut aben nhikõ'ã nõ. Ba ikjêbito tē nhyr ikjê arek wakrekam nõ. ³⁵ Nhyr me'õ nire ar amē à'uko nhý. Ba ikjêbit pa 'amýn o tē nhyr ikjêja arek wakrekam nhý. ³⁶ Nhyr me'õ my ar amē kapõtka tē ba ikjê pa 'amý nhyr ikjê arek wakrekam dja, ane.

Nām ā Jeju ane. ³⁷ Nhyṁ kôt ba djwýnh bôx djà jabej kukij ne kum, —Bēnjadjwýr, nhýnh jakam dja ga bôx?

Nhyṁ arkum,

—Gar nhônhne mry tyk'ā bikprônh ne kumex ne kute o amirítja pumū, ane. Dja ā Jeju akubyn bôx kutā mýjja apôx ne bôx djào amirító ane.

18

Me'ô nire kute kabēno bēnjadjwýr katyk.

¹ Nhyṁ kam ajte kôt ba djwýnhmā atemā mýjja'ā ujarēnh jakreo tē. Mete Metīndjwýnhmā kabēn 'āno ām ne kute kanga kêt'ā ne arkum arēn arkum,

² —Atemā pyka 'ôkam ne memā axwe pānh jarēnh djwýnh kum Metīndjwýnh pyma kêtumrēx ne mebēngôkredjwý mar kêtumrēx.

³ Nhyṁ pyka tām kam me'ô ni 'uwtīre kubé mjēn tyk nhyṁ me'ô ar o bikēnho ba, 'uwtīkam ar o bikēnho ba. Nhyṁ kam akati kunīkôt mā 'ýr mrān kum arēn kum, “On ijo angyrk”, ane. “On ikurē djwýnhmā arē gē on imā o pānh”, ane.

⁴⁻⁵ Ne mā kum 'ā apnē. Te kum 'ā apnē nhyṁ ate krān ar ba. Nhyṁ mā kum arē nhyṁ kam, “Ije. Ije ba gop on 'uwtīwāo ingyryk ne kute kum o pānh kadjy kurē djwýnhmā ikabēn 'ô jarē gē gop on arek wānh nhý ba ityk djà kêt. Djā nā bām imā Metīndjwýnh pymā imā mebēngôkre pyma got ba o ingyryk? Kati, nām mā ikujrē ba gop on o ingyryk gē gop on anhikrēn kabēno ikatky ngri”, ane.

⁶ Jeju ne arek arkum ujarēnho dja ne arkum,

—Memā axwe pānh jarēnh djwýnh ja ne axwekam me'ô 'uwtīo ngyryk ne. Amijā maje ne o ngyryk ne. ⁷ Djām ā Metīndjwýnh kute anhýr got? Kati, Metīndjwýnh ta

ne amijo me bapytān kam ô me jabē ate krān ar ba kêtumrēx. Nām ô me ja mar 'āno dja. Nhyṁ me kum amijarēnh ry typydji. Akamātkammē a'urimē ne me kum amijarēnh ry typydji.

Nhyṁ arým me kuma. Djā nām amikrà:n gormā ô me jao ngyryk got. ⁸ Kati, ē, ba ar amā arē. Dja ô me jao ngyryk kukrà kêt ne. Ba ije amijo inhī gēdja ba akubyn pyka jamā bôx, ije meo ingyryk kadjy akubyn bôx, djā nām me ja akubyn ibôxmā ikamnhīx got? Kati, dja me ate krān ar pyka jabē ba rā'ā ba akubyn bôx, ane. Nām ā Jeju kôt ba djwýnhmā ane.

Me'ô ar amānhkrut kute Metīndjwýnhmā amijarēnhmā.

⁹ Ne kam ajte memā atemā mýjja'ā ujarēnh jakreo tē. Me ām ta axwekam we katāt mrānh ne ajkwaobit kute ar amimex jarēnho ban kam mūm me ja'ābit ar axwe rēnho baja, me ja'ā ne memā mýjja jarēn memā,

¹⁰ —Me'ô ar amānhkrut ne ar kute Metīndjwýnh nhô kikretikam kum amijarēnhmā tē. Nhyṁ jabē pardjēu'ô nhyṁ jabē bēnjadjwýr bajtemmā pi'ôk kapriô atom djwýnh, àkīnhīre.

¹¹ Nhyṁ kam pardjēuja tēn wadjān djan kam Metīndjwýnhmā amijarēnhkam amijo àmrao djan kum, “Metīndjwýnh, ba amā amikīnh jarē, ane. Ije me urāk kêt kam ne ba ikīnhkumrēx. Me ne me àkīnhī, axwe, abenbē prôo akī. Nhyṁ bep kati, ba ne ba ajmā ikute kêtē. Ije tawā pyrāk kêtē. Ije àkīnhīwā, kute pi'ôk kapriô atom djwýnhwā pyrāk kêtē, kam ne ba ikīnhkumrēx. ¹² Nhyṁ bep ba ne ba amā ikabēn kadjy amijajburo amānhkrut ne, pi'ôk tyk nhôkre djākôtmē pi'ôk rārarmēkam. Ne ajte amā apýnh inhô mýjja djāri kwý rax ne kungā. Nā bām apýnh inhô mýjja djāri kunī aben kadjy kryre

ne amÿn o aptàn rax ne amã kungã. Tãm ne ja”, ane.

¹³ Nhyr bep ate ne pi'ok kapriõ atom djwÿnh. Nÿjar ne dja, pijãm djaje ibõn djan kãjmã kãjkwa'ÿr krã kêt ne amititiko dja. Amijaxwekam kapriñ pijãm ne. Ne kam Metÿndjwÿnhmã kum, “Dja ga adjukapriõkõt ikam adjukapri, ane. Nã, mrãmri ne ba ijaxwe ga kam tu amã ikapri”, ane. Nãm ã pi'ok kapriõ atom djwÿnh Metÿndjwÿnhmã ane.

¹⁴ Be, ba me amã arẽ. Mrãmri ne arÿm Metÿndjwÿnh tãmja jaxwekam ngryk kêt ne arÿm kum axwe kêt jarẽ. Nãm tu axweo aknon kum kabẽn mex jarẽ nhyr arÿm umar mexkumrẽx ne mã ÿrkwãmã tẽ.

Nhyr bep me'õbẽ pardjẽuja ne kute kum axwe kêt jarẽnh kêt. Mÿkam? Bir, me kute amijo rax kadjy kute ar amimex jarẽho baja gẽdja me ÿ kãtãm ne. Nhyr bep me kãtãm, me akrãnmã kute amijo ban pijãm ne ar baja gẽdja ÿ Metÿndjwÿnh meo rax ne. Nãm ã Jeju memã arẽho ane.

Kute me prẽreo kÿnh.

Mat 19.13; Mak 10.13

¹⁵ Nhyr me Jeju'ÿr me prẽredjwÿõ mõ, me prẽredjwÿ jamÿn 'ÿr meo mõ, kute me'ã ikra jadjwÿr ne kute meo kÿnhmã. Nhyr kõt ba djwÿnh me omũn kam nẽje me kajpan memã bẽn tÿx ne. ¹⁶ Nhyr bep Jeju ne amiwÿr me prẽre 'uw ne kam kõt ba djwÿnhmã kum,

—Kwãrik wãnh arek amrẽ me prẽre iwÿr mõ, ane. Kwãrik wãnh gar mebẽ adjaptãr kêt gẽ me arek amrẽ mõ. ã me kute amijo anhÿrbit gẽdja Metÿndjwÿnh me utãn me kadjy bẽnjadjwÿr ne ar meo ba. ¹⁷ Ë, mrãmri ne ba ar amã katãt arẽ. Me kute me prẽre pyrãk ne amijo kãtãmjabit gẽdja Metÿndjwÿnh me utãn me kadjy bẽnjadjwÿr ne ar meo ba. Be, me prẽre kute ta amim imarja pumũ. ã me kute amijo

anhÿr gẽdja Metÿndjwÿnh me utãn me kadjy bẽnjadjwÿr ne ar meo ba, ane. Nãm ã Jeju arkum ane.

Jeju me'õ bẽnjadjwÿr ngrirebẽ nèkrẽx pyrna.

Mat 19.16; Mak 10.17; Xim k 6.6; Xij 5.1

¹⁸ Nhyr kam me'õ, bẽnjadjwÿr ngri'õ Jejumã,

—Bẽnjadjwÿr, ga ne ga amexkumrẽx. Mã gẽdja ba amijo? Itũn rã'ã rã'ãmã, mã gẽdja ba kadjy amijon? ane.

¹⁹ Nhyr kam kum,

—Mÿkam ne ga imã imex jarẽ? Djãm mrãmri aje amim imex marmã got ga imã imex jarẽ. Me ne me mex kêt, nhyr bep Metÿndjwÿnh pydji ne mex. ²⁰ Arÿm aje Metÿndjwÿnh kukrãdjã marjakam ajte ikukij. Kute me mrãnh katãt'ã memã karõkõt kukrãdjã ne ga arÿm ama. Aje mebẽ prõo adjãkÿnh kêt ne aje me par kêt ne adjãkÿnh kêt ne ajẽ ne aje me kãmex jarẽnh kêt. Ne ajte aje abãmmẽ anã ar kabẽn mar ne ar kabẽnkõt amijo abaja ne ga arÿm ama. Ja kunÿ ne ga arÿm ama, ane.

²¹ Nhyr bẽnjadjwÿr ngrija kum,

—Nã, arÿm ne ba ibõtkikam ja kunÿ ma. Ne kam kõt ar amijo iba rã'ã:n arÿm ijabatãnh ne, ane.

²² Nhyr Jeju kabẽn ja man kum,

—Mÿjja pydji ne kute akukrã rã'ãã. On tẽn memã anhõ mÿjja wã ngrãn pãnh pi'ok kapri byn me 'uwti, me õ mÿjja kêtjamã angãn o me kÿnh ne kam amrẽ iwÿr tẽn mã ikõt ajkamẽ. Dja ga ã anen kam arÿm kãjkwakam anhõ mÿjja mex kumex, ane.

²³ Nhyr kam kuman kam kapri:re. Õ nèkrẽx kume:xkõt amak bẽn ne kam kapri:re ne dja. ²⁴ Nhyr kam Jeju kapri pumũn kam memã,

—Nèkrẽx ne kute me kukrã prãmã. Me õ nèkrẽx kumex gẽdja me te Metÿndjwÿnh nhõ pyka'ÿr bõxmã, te Metÿndjwÿnh kute meo baja'ÿr bõxmã. ²⁵ Be, ga mry

jabatànhbê kameru te: kute aguja tekrax kremã ngjênhmãja pumũ. Me ò nèkrêx rûnhdjwý kute urak. Nãm te Metîndjwýnh nhò pyka'ýr bôxmã, te Metîndjwýnh kute meo baja'ýr bôxmã nhym nèkrêx utà: ne, ane.

²⁶ Nhym me kabênja man kam kum,

—Ije nhym mýj me'ò gêdja Metîndjwýnh amim utà? ane.

²⁷ Nhym memã,

—Mebêngôkre te kute mýjjao anhýrja ne Metîndjwýnhmãbit amirít ne. Metîndjwýnh kute me ò nèkrêx kumexja kute me utàrkôt mar, ane.

²⁸ Nhym kam Pedru kum,

—Ë, arým ne bar inhôbikwa kunĩmã inhiren kam mã akôt ajkamê, ane.

²⁹⁻³⁰ Nhym kam arkum,

—Nà. Mrãmri ne ba katàt ar amã arê. Godja me'ò arým ò mýjjamã irer jabej, nàr ôbikwamã irer jabej, ò kikre, nàr prò, nàr kamy nàr nãmê bãm, nàr kramã irer jabej. Godja arým ò mýjja ja 'ômã irer, ne kute memã Metîndjwýnh'ã ujarênh nhym kute me utàr ne kute meo ba kadjy kum irer jabej, ba dja ba kum o pãnh ra:x ne. Dja ba pãnh on pyka jakam kum mýjjao akrenh mex ne kum kungã. Nhym ije pykao nykam gêdja tîn rã'ã rã'ã ne, ane. Nãm ã Jeju arkum ane.

Jeju ajte kôt ba djwýnhmã amityk jarê.

Mat 20.17; Mak 10.32

³¹ Ne kam kôt ba djwýnhbê 12o aben pydjín kam aro môn arkum,

—Ë, ota gwaj arým Djeruxarê'ýr badjãbir ne kam babôxmã. Kam gêdja me ajmã ijo. Ba ije amijo inhĩ ne me awýr ibôxja dja me ajmã ijo. Metîndjwýnh kabên jarênh djwýnh kute ijã pi'ók no'ók tũmja kôt dja me ã ijo anhýro tẽ:n kam inomã kumê. ³²⁻³³ Dja gwaj bôx nhym kam me me bajtemmã ikanga nhym kam me ijã bêno ajkên ijo axên

ijaprýn ikutôn ikaprêprê:k ne kam ibĩ. Nhym kam ijã akati amãnhkrut ne ikjêkêt ba kam ajte akubyn itîn ne ikato, pi'ók no'ók tũmja kôt, ane.

³⁴ Nãm ã Jeju kôt ba djwýnhmã amijã karôn arkum amijarênhò ane. Nhym ar kute kabên ja mar kêtukumrêx. Kabên ja ne Ar kubê bipdjur nhym ar kam te kute marmã.

Me'ò no rã akubyn rít.

Mak 10.46

³⁵ Nhym kam Jeju kôt ba djwýnhò mō ne kam krĩraxbê Djeriko tẽpo mō. Nhym me'ò no rãja pry jakakam nhý ne à'wýro nhý.

³⁶ Nhym me itepato 'ãnh mō nhym kam me kanga man memã,

—Mýkam ne ga me akanga mō? ane.

³⁷ Nhym kam me kum,

—Jeju, ane. Nadjarekam Jeju ne me ijo mō, ane.

³⁸ Nhym kam kum amijo akij ne kum,

—Ë, Jeju, Dawi tàmdjwý 'ò, gop amã ikaprĩ, ane.

³⁹ Nhym me wamã mörja kum bën týx ne kum,

—E kum anhikrê, ane.

Nhym kam tu kum àkjêro bën kum,

—Dawi tàmdjwý'ò, gop amã ikaprĩ, ane.

⁴⁰ Nhym kam Jeju tẽm týx katikôt djan kam amiwýr ku'uw. Nhym kam me'ò 'ýr tẽn kum,

—Aje, onj arým amiwýr ajuw, anen kam pa 'amýn o tẽn 'ýr o bôx.

⁴¹ Nhym kam kum,

—Nàr, mýj nã? Mã ne ba ije ajomã?

Nhym kam kum,

—Bênjadjwýr, aje inoo mex ba irĩtmã.

⁴² Nhym kam kum,

—Nà, on rít. Tu aje amim ikamnhĩxkumrêx kam ne ga arým amex, ane.

⁴³ Nhym kam tebê rít. Ne kam Jejukôt tẽ, mekôt tẽ, ne

Metĩndjwýnhmã ukapřĩmẽ amikĩnh jarẽho tẽ. Nhyam kam me kunĩ omũn kõt Metĩndjwýnhmã mex jarẽ.

19

Djakij Jejuo aminhõ.

1-2 Nhyam kam Jeju krĩbẽ Djeriko'yr meo mõn meo bõx ne kam bit kajõnhkõt katomã. Nhyam me Jeju'ã kumex ne přĩne angrĩn o mõ. Nhyam kam me'õbẽ Djakij. Djakij ne bẽnjadjwýr bajtemmã pi'õk kapřĩo atom djwýnh nhõ bẽnjadjwýr. Kam ne õ nẽkrẽx ra:x ne. ³ Nhyam me přĩne Jeju jangrĩn o mõ, kunoro mõ. Nhyam kam te Djakij kute omũnhmã 'ã aminhinõ ryo tẽ. Mýj me'õbẽ Jejuja kute omũnhmã te 'ã aminhinõ ryo tẽ. Djakij krõ krĩkam ne te kute omũnhmã nhyam me přĩne kubẽ utã.

⁴ Nhyam kam kukãm prõt ne. Kukãm prõt ne kutẽp wabi. Pidjõ'ã wabi. Amrẽ tẽm nhyam kute omũnhmã kutẽp pidjõ'ã wabi. ⁵ Nhyam kam Jeju 'yr tẽn bõx ne parbẽ djan kajmã krãn kam kum,

—Djakij, amrẽ aparmã aprõt. Jakam dja ba akõt tẽn anhũrkwãkam nõ, ane.

⁶ Nhyam kam tebẽ aparmã prõt ne ruw ne kam kĩ:nhkumrẽx ne ũrkwãmã Jejuo tẽn o wadjã. ⁷ ũrkwãmã o tẽn o wadjã nhyam me omũn kam kangãngãn abenmã ajkwa momoko kumex, ne,

—Djijãk, me axwe'yr ne mõn wadjã, ane. Djãm tãwã mex, ane.

⁸ Nhyam Djakij Bẽnjadjwýr kuka kõnh djan kam kum,

—Bẽnjadjwýr, ba inhõ mýjja kõnho ajkjẽn me bikẽnhmã kungã, ane. Ne ije me'õbẽ pi'õk kapřĩo idjakĩnh jabej akubyn me'õmã inhõ jao amãnhkrut ne o amãnhkrut ne kungã.

⁹ Nhyam kam Jeju kum,

—Akati jakam ne arým Metĩndjwýnh apytã, anhũrkwãkam ar wãmẽ ro'ã. Mrãmri gadjwý ne

ga abẽ Abraão tãmdjwý'õ nhyam Metĩndjwýnh arým apytã, ane. ¹⁰ Be, ja kadjy ne ba tẽ. Ije me axwe jabej ne ije me utãrmã ne ba tẽ. Kadjy ne ba amijo inhĩ ne me awýr ruw, ije me axwekam biknorja jabej ne ije me utãrmã, ane. Nãm ã Jeju kum ane.

Me'õ bẽnjadjwýr kute õ àpẽnhmã pi'õk kapřĩnhõr.

Mat 25.14

¹¹ Nhyam me kute maro ãm rã'ã nhyam ajte memã mýjja 'õ'ã ujarẽnh jakreo tẽ.

Nãm Jeju arým Djeruxarẽkam bõx 'yr nhyam kam me amim,

—Jakam dja Jeju Djeruxarẽkam bõx ne on me bakadjy Bẽnjadjwýrbẽ kumkatin me bakuré djwýnhbẽ me bapytãn ar me bajo ba, ane. Me ta ne me kute amim àtari kẽtkam týtõx amim kamnhĩx. Nhyam bep Jeju ne kute katãt memã arẽnhmã. ¹² Kadjy ne memã mýjja 'õ'ã ujarẽnh jakreo tẽn memã,

—Ë, bẽnjadjwýr kra'õ ne me kute nĩjar atemã pyka 'õkam 'ã bẽnjadjwýr mẽnhmã tẽ. 'Ã bẽnjadjwýr mẽnh nhyam ajte akubyn õ pykamã me'yr tẽmmã. ¹³ Ne kam tẽn kutã amiwýr õ àpẽnh 'uw. Õ àpẽnhbẽ 10 ne amiwýr ar ku'uw ne kam arkum ngõnho pi'õk kapřĩre ngã. Pãnh raxkam. Õ àpẽnh kunĩmã pi'õk kapřĩ pýnh'ã kabẽn ar kum kungãn kam arkum, “Dja gar ikutẽp imã jao aptã. Dja ba amrẽ akubyn 'yr tẽ”, ane.

¹⁴ Nhyam bep õ pyka djwýnhkam me ja ne me kum kĩnh kêt ne, kum kurẽ ne kam kõt me kwý jano nhyam me nĩjar kõt bõx ne kam memã, “Kwãrik wãnh tãmja'ã bẽnjadjwýr mẽnh kêt. Me ba ne ba me imã tãwã kĩnh kêtẽ. Kwãrik wãnh gẽ tãmja me ijo ba kêt”, ane.

¹⁵ Nhyam me tu ate krãn 'ã bẽnjadjwýr mẽ. 'Ã bẽnjadjwýr mẽ nhyam akubyn õ pykamã bõx ne kam amiwýr õ àpẽnh 'uw ne

arkum, “Nār, djām arým ne ba ije ar amã pi'ók kaprĩ nhõrwã gar ikutêp imã o aptã”? ane.

¹⁶ Nhyam kam ja kumrêx 'ÿr o bõx ne kam kum, “Bênjadjwÿr, ota ba anhõ pi'ók kaprĩ pydjija ar o iban arým amã o aptã. Amã o aptàn abenã kumê nhyam arým kubê 10”, ane.

¹⁷ Nhyam kam kum, “Mexkumrêx. Ga ne ga adjâpênh mexkumrêx. Nã bãm amã mÿjja ngrire ngã ga prĩne imã o djuw mex ne, ikutêp imã o djuw mex ne aje kanga kêt. Pãnh gêdja ba amã krĩ krãptĩ jarê, krĩbê 10 jarê. Ga kam abênjadjwÿr rax ne amũ idjõ'ã ar kam meo aba”, ane.

¹⁸ Nhyam atãri ja 'ÿr o bõx ne kum, “Bênjadjwÿr, ota ga aje imã pi'ók kaprĩ nhõrja ba ar o iban arým amã o aptã nhyam kubê 5”, ane.

¹⁹ Nhyam kam kum, “Gadjwÿ ne ga amexkumrêx. Jakam dja ba amãdjwÿ krĩ krãptĩ jarê, krĩbê 5 jarê, ga kam abênjadjwÿr rax ne amũ idjõ'ã ar kam meo aba”, ane.

²⁰⁻²¹ Nhyam kam atãri ja 'ÿr o bõx ne kam kum, “Bênjadjwÿr, mĩ, anhõ pi'ók kaprĩ. Nã bãm ije amã kupênh prãm kêt kam prĩne amã kubêkào kupun kudji. Imã apymakam. Nã gãm apyma ne. Nã gãm aje amim mÿjja kunĩ jadjwÿr kêt kam ar jemê jãm o amijakren o atomo aba. Ne ga adjãkre kêt kam ar jemê djwÿo atomo aba”, ane.

²²⁻²³ Nhyam kam kum, “Ga ne ga ajaxwekumrêx ne imã adjâpênh prãm kêt ne. Akabên jakõt gêdja ba ã ajo ane. Djã nã bãm ipyma? Ne ije amim mÿjja kunĩ jadjwÿr kêt kam ar jemê jemê o amijakren o atomo iba ne idjãkre kêt kam ar jemê djwÿo atomo iba? Bir be, ga kam we ga aje amim ipumũnhkõt ren inhõ pi'ók kaprĩ jao tẽn me kute pi'ók kaprĩ marmã angã nhyam ren abenã rôrõk tẽn rax ba ren arým 'ÿr bõx ne kuby”, ane.

²⁴ Ne kam me kute arek omũnho ku'ejamã, “Aj, amũ me ajõ kubê

pi'ók kaprĩwã byn o tẽn kute imã pi'ók kaprĩo àptãr nhyam kubê 10wãmã angã”, ane.

²⁵ Nhyam me kam kum, “Kati, bênjadjwÿr, arým tãwã nhõ pi'ók kaprĩre raxi. Arým õ 10”, ane.

²⁶ Nhyam kam memã, “Bir be, ba me amã arê. Arým me õ mÿjja gêdja ajte Metĩndjwÿnh iby memã kungã. Nhyam bep me õ mÿjja kêt, kute memã õr nhyam me kute kum o djuw mex kêtjabê gêdja Metĩndjwÿnh mÿjja ngrireja kunĩ by”, ane.

²⁷ —Ë, ikurê djwÿnh kute ijã “Kwãrik wãnh gê tãmja me ijo ba kêt”, anhÿrja gêdja ga me amrê meo mõn ikuka kõnh me imex, ane. Be, tãm ne ja. Nãm ã Jeju kãjkwamã tẽn ne akubyn pykamã bõx ne kute ar meo bamã ã amijarẽnho ane.

Jeju Djeruxarêmã bõx.

Mat 21.1; Mak 11.1; Dju r 12.12

²⁸ Memã arênh pan kam ate meo mõ, Djeruxarê'ÿr kãjmã meo mõn ²⁹ kam arým amê krĩ ngrireja tẽpo mõ. Krãnh nhidjibê Oriwêre parbê amê krĩja tẽpo mõ. Krĩ nhidjibê Bepadjê mẽ Betanha tẽpo mõn kam amikukãm kõt ba djwÿnh amãnhkrut janon arkum,

³⁰ —Pry ja'ã dja gar arek katãt krĩwãmã tẽ. Nhyam ar akutã pry kator kraxkam me kute mry jabatãnh nyre pĩ maktã kum õkre djê nhyam ãmwã. Me 'ã krĩ kêt wã. Tãm gêdja gar amrê 'ãpre bõn o tẽ. ³¹ Gêdja gar 'ãpre bõnho dja nhyam me'õ ar amã, “Mÿkam ne gar 'ãpre bõnho dja”? ane.

Gar kam kum, “Bênjadjwÿr 'ã tẽn kadjy”, ane.

³² Nhyam kam Jeju kute ar anorja mã ar tẽn 'ÿr bõx ne kam kum kato. Kute arkum arênh kõt kum kato. ³³ Kum katon 'ãpre bõnho dja nhyam kam õ mry djwÿnhja arkum,

—Mÿkam ne gar mry 'ãpre bõnho dja? ane.

³⁴ Nhyam kam ar kum,

—Bēnjadjwyr 'ā tēm kadjy, ane. 35-36 Ne kam Jeju kutā o tēn o bōx ne kam kum 'ā kubēkà rē, 'ā yr kadjy. Ne kam kum ikra dja nhym ar ikrakam par djan kàjmā 'ā arīn arým ate 'ā tē. Nhym kam me arým prykôt kum kubēkà rēnho mō. Nām mebê idjaer ā me bēnjadjwyr raxmā mýjja rēnh nhym 'ā tēmmā ā kum prykôt kubēkà rēnho mōro ane. 37 Nhym kam arým Jeju Djeruxarē tēpo mō. Krānhrebê Oriwēre ja'ā rwýkbê arým Djeruxarē tēpo mō. Nhym arým kôt ba djwýnhjamē, mekôt mōr, me itepato kôt mōrja arým kīnhkumrēx, kīnh ra:x ne arým àkjēr mō. Jeju ne mýjja pumūnh kêt kwý rax ne ipēx ne, nhym me kute ipēxkôt omūn kam kīnhkumrēx ne Metīndjwýnhmā mex jarēnho mō, àkjēr mō. 38 Ne kam abenmā,

—Gē Metīndjwýnh bēnjadjwyr jao kīnh rax. Bēnjadjwyr djwýnh kukwakam ne arým me bakadjy bōx. Gora gē me kàjkwakamdjwý umar mex ne kīnh rax. Gora gē me kàjkwakamdjwý Metīndjwýnhmā mextire jarēnho kumex, ane.

39 Nām me ā anhýro kumex nhym kam mebê pardjéumē me krāptī akān Jejukôt mō. Nhym kam mebê pardjéu Jejumā,

—Bēnjadjwyr gop akôt ba djwýnhmā akabēn gē anhikrē, ane.

40 Nhym kam memā,

—Ba me amā arē. Nām ren me anhikrē nhym ren kēnja ijo àkjéro nhý, ikam kīnh ne ren ijo àkjéro nhý, ane. 41 Anen kam arým Djeruxarē'yr mō. 'Yr mōn arým irā. Irān omūn kam ate me abej muw. Me kute amibê Jeju kangan amibê kurēn kute bīn nhym Metīndjwýnh kute pānh prīne meo bikēnhmā ne kôt amak bēn ne me abej muw, ne,

42 —Ga ren me ga aje amidjumar mex djā mar ren akati ja tāmkan ren adjumar mex ne ar aba. Nhym bep kati, mýjwā ne adjumar djā'ā, mýjwā ne me ajān kam me abē

o akno. 43 Adjým, dja ī me ajo bikēnh djā nhō akati me awýr bōx. Dja ī me akurē djwýnh me awýr bōx ne me amā ipōk ne prīne pykao me abē ka'ēn prīne me abē ijēn me amā ipōk me:x ne me ajo dja. 44 Dja me aminhikra kraxkam me akrā jadjuw ne prīne me anhimex ne kam me anhō kikre prīne kungrān ikō rēnho mō, ne me abēngōkredjwýo pyka tako mō, akramē. Dja me prīne me ajo mōr djā kaprā. Nhýnh gēdja par'ō dja? Nhýnh dja mýjja'ō nō? Mýkam? Bir, me aje amim Metīndjwýnh mar prām kētkam. Nām arým Metīndjwýnh me awýr bōx kute me amā me adjumar mex jarēnh ga me adjumar mex ne ar abamān amā Metīndjwýnh mar prām kēt ne, ane. Nām ā Jeju ane, anhýr djwýnhram Djeruxarē kurē djwýnh kute o bikēnhmā ā memā arēnho ane.

Kute kikreti nēje me anor.

Mat 21.12; Mak 11.15

45 Ne kam Djeruxarēkam bōx. Kam bōx ne kam Metīndjwýnh nhō kikretimā tēn wadjā, Bām nhūrkwāmā tēn wadjā. Nhym arým me kam pi'ók kaprī pānh memā mry nhōro ku'ē. Nhym kam arým bōm nēje me rēnho tē, Bām nhō kikre nēje bōm me rēnho tē. 46 Ne memā,

—Metīndjwýnh ne ō pi'ók no'ókkam memā,

“Me kute imā kabēn kadjybit ne inhō kikretiwā.

Nhym bep me ga ne ga me kam aje me àkīnhīo aben pydji djā”, ane.

Nām ā Jeju memā anen bōm me kurē.

47 Ne kam kam akati kunīkôt memā Metīndjwýnh kukrādja'ā ujarēnho ku'ē. Nhym kam me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýrmē Mōjdjē kukrādja mar djwýnhmē ar kute meo ba djwýnhmē te kute bīn prāme. 48 Te kute ajmā ne kute bīnmā nhym me

kunī kum kabēn kī:nhkumrēx ne maro kumex. Kabēn 'āno djan kam no tyn maro nh̄y.

20

Jeju Djuão jabej me kukij.

Mat 21.23; Mak 11.27

¹ Nhyam kam akati 'ōkam Jeju Metīndjw̄ynh nh̄o kikretikam memā 'ā ujarēho dja. Ne kam Metīndjw̄ynh'ā ujarēnh ny memā arēho dja. Nhyam kam me kadjy Metīndjw̄ynh mar djw̄ynh nh̄o bēnjadjw̄yrmē Mōjdjē kukrādja mar djw̄ynhmē mebēngēttemē ne me ro'ā Jeju'yr bōx ne kam kum,

²—Goja on me imā arē. M̄yj me'ō kabēnkōt ne ga ar ā meo anhȳro aba? M̄yj me'ō ne amā me'ā karō ga kam amū ô'ā bōm ar me rēho aba? Goja on me imā arē, ane.

³ Nhyam kam amipānh memā,

—Badjw̄y dja ba m̄yjja jabej me akukij. Me akumrēx dja ga me imā arē ba kam ar̄ym badjw̄y me amā arē, ane. ⁴ Djuão kute ngōnhmā me angjēnhja, djām mebēngōkre kabēnkōt ne arīk ar ngōnhmā me angjēho ba? Nār djām Metīndjw̄ynh kabēnkōt? Gop me imā arē, ane.

⁵ Nhyam kam me abenkam kan-gan abenmā,

—Ije mā dja gwaj kum nē? Dja gwaj kum, “Metīndjw̄ynh kabēnkōt”, ane nhyam kam gwaj bamā kabēn'ō jarē, gwaj bamā,

—Bir be, m̄ykam ne ga me Djuão kabēnja mar kêt ne? ane.

⁶ Nār dja gwaj kum,

—Me kabēnkōt ne tu arīk ar ngōnhmā me angjēho ba, ane nhyam me kunī ar̄ym kēno gwaj batitik ne gwaj bapa. Me kātām ja ne me ar̄ym Djuão kabēn man kum kīnh ne, ne o Metīndjw̄ynh kabēn jarēnh djw̄ynh ne. Dja gwaj ane nhyam me o ngryk ne gwaj bapa, ane.

⁷ Nām me ā abenmā anen kam Jejumā kum,

—Kon ne. Ar ije mar kêt. M̄yj me'ō kabēnkōt Djuão kute ngōnhmā me angjēnhja ar ije kōt mar kêtē, ane.

⁸ Nhyam kam memā,

—Bir be, dja ba badjw̄y me amā arēnh kêt ne. M̄yj me'ō kabēnkōt ije ar meo ibaja dja ba me amā arēnh kêt ne, ane.

Pidjōo djuw mex djw̄ynh jaxwe.

Mat 21.33; Mak 12.1

⁹ Anen kam memā atemā m̄yjja'ā ujarēnh jakreo tēn memā,

—Me'ō ne pur rax djin kam kam amim pidjō kumex ne. Ne kam me kw̄ymā kum, “Gora me imā o djuw mex. Gora gē djan abatānh ne ô ga amim kw̄yo atom ne imā mūm kw̄yo atom”, ane. Nām ā memā anen kam atemā pyka 'ōmā tē. Ne kam kam wānh ar ba. Ar ban kam kà'ā ngrā: ne. ¹⁰ Nhyam ar̄ym pidjōja tuk ne kumex. Nhyam kam ô pidjō djw̄ynhja ar̄ym 'ā mytyrw̄y jakren kam 'yr ô àpēnh jano. Kute memā arēnh nhyam me kute kum pidjō kw̄yo atom ne kute kōt anor kadjy ne 'yr ano. Nhyam kam 'yr tēn bōx nhyam kam me kute pidjōo djuw mexja ate kaprêprê:k ne. Nhyam mā akubyn 'yr ŷkam tēn bōx.

¹¹ Nhyam ajte ô pidjō djw̄ynhja pānh 'yr me'ōjadjw̄y jano nhyam 'yr tēn bōx nhyam me ajte tām ne, kaprêprêk ne prīne o ajkēn kum pijām jadjār mex ne ano nhyam akubyn 'yr ŷkam tēn bōx.

¹² Nhyam ajte ô pidjō djw̄ynh 'yr ajte ô àpēnh 'ō jano nhyam 'yr tēn bōx. Adjw̄ynhdjw̄y ne me prīne o ajkēn bīn punun bōm kumē nhyam 'yr tēn bōx.

¹³ Nhyam kam ô pidjō djw̄ynhja amim, “Ije, mā gēdja ba nē? M̄yj gēdja ba on? Jakam dja ba 'yr ikra jano, ikra djw̄ynh imā abēja dja ba 'yr ano gē gop me mar jabej.” Nām ā amim anen kam me'yr kra djw̄ynhja jano nhyam me'yr tēn bōx.

¹⁴ Nhyam kam me kute puro djuw mex djwýnhja kra pumün kam abenmä 'ã karô ne abenmä, "Be, kra ne wã. Ajrã, gu me on kubĩ. Tãwã dja bãm kum mýjja kunĩ ngã, ô nèkrêx kunĩ kanga ane. Gu me on tãwã bĩn kam amim ô nèkrêx, ô mýjja, ô pidjôja kunĩo aminhõ", ane. ¹⁵ Ne kam pidjôkô kurũm bõm kumên kubĩ. Bir be, mã gêdja ô pidjô djwýnhja kute me ja omã? ¹⁶ Bir be, dja ô pidjô djwýnhja me'ýr tẽn bõx ne me imex ne kam ô pidjôkôja atemã me ja'omã kungã, ane.

Nhyam me kute maro ku'êja kuman kam kum,

—Kati, gora gé ã o anhýr kêt, ane.

¹⁷ Nhyam kam Jeju arek mekam no tyn djan kam memã,

—Mrãmri, ane. Mýj'ã ne Metĩndjwýnh pi'ók no'òkkam memã ja jakre?

"E kum kên ja ne me kute kikreo ãm djwýnhja kute kikremã armã te omün kam bõm kumê.

Kên ja ne kute kikremã o kajpar, kum o kajpar týxi", ane.

Mýj'ã ne Metĩndjwýnh kabên ja, nên? ane. ¹⁸ Ê, kên ja gêdja ga me ajô 'ã tým ne prĩne 'ã amikrakrak ne. Nhyam bep ta gêdja me ajô nhiby tým ne prĩne angãn prĩne pyka mẽ ajo amrã, ane. Nãm ã Jeju kute prĩne kurê djwýnh nhimexmã ã amijã kên jakreo ane.

¹⁹ Nhyam kam Môjdjê kukràdjã mar djwýnhmê me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr te kute memã 'ã ujarênho ãmri kute o tým nhyam me kute bĩnmã te 'ã amijakre. Jeju kute puro djuw mex djwýnh'ã me akrekam. Nhyam me kuman kam kam ngryk ne. Ne te kute o tým nhyam me kute bĩnmã, ne kum me uma ne, kum me krãptĩtija pyma ne.

Me kute Xedjamã pi'ók kaprĩ nhõrmã.

Mat 22.15; Mak 12.13; Rô 12.1

²⁰ Nãm te me kute Jeju bĩnmã o anen kam amim amã, kute kabên 'õ kupa'ã arênh nhyam me kute on o tým ne bĩnmã ne me amim amã.

Kam ne me Jeju'ýr ar kwý jano. Ar kute amijo kabên mex ne kute amijo Jeju kabên mar prãm ne kute mýjja jabej kukjêr kadjy ne me Jeju'ýr ar ano. Ar kute pa 'amýnh ne kute o tẽn ne me bajtem nhõ bẽnjadjwýrjamã arênh nhyam kute bĩnmã ne ar ã o ane.

²¹ Ar ja, ar 'êx ne kute amijo Jeju kabên mar prãmja ne ar kum,

—Bẽnjadjwýr, nã gãm katãt me imã mýjja jarênh mexkumrêx ne, ne katãt adjujarênho dja. Djã nã gãm te me mýja pymaje ne me mýjamã akabên mex jarê? Kati, nã gãm katãt me imã arênho aben pyrãk ne, me imã Metĩndjwýnh kukràdjã'ã adjujarênh mexkumrêxo dja. Bar arým kuma. ²² Ê, djãm Metĩndjwýnh kukràdjãkôt ne gu me baje bẽnjadjwýr Xedjamã pi'ók kaprĩ nhõrmã? Nãr kon. Goja on ar imã arê, ane.

²³ Bẽnjadjwýrbê Xedja ne me kunĩmã nhý ne mebê idjaero aminhõ ne pi'ók kaprĩ'ã ar me 'wýro ba. Me kute kum ôr nhyam kute we me utãrmã. Ja jabej ne we ar amijo kabên mex ne Jeju kukij. Kute "Kati, kwãrik wãnh kubajtemmã pi'ók kaprĩ nhõr kêt," anhýr nhyam Xedja nhõ krãkamngõnhre kute o týmã, nãr kon kute, "Nã, kum angã," anhýr nhyam me ja kute o týmã, ne ar kukij ne kum,

—Djãm mrãmri ne gu me baje bẽnjadjwýr Xedjamã pi'ók kaprĩ nhõrmã, nãr kon? ane.

Nhyam bep kati, Jeju ne tu ar omũ, ar kadjwýnhbê tu ar omün kam arkum,

²⁴ —Goja amrê ngõnhponho pi'ók kaprĩwão tẽ ba omũ, ane.

Nhym kam ar kum o tĕn kungā.
 Nhym kam arkum kubĕ ne arkum,
 —Mỳj me'ō ne 'ā karōja? Ne mỳj
 me'ō ne 'ā idji jĕtja?

Nhym ar kum,
 —E kum bep Xedja karō, ane.

²⁵ Nhym kam arkum,
 —Bir be, ō pi'ōk kaprī. Dja
 gar kum angā nhym bep
 Metĭndjwỳnh nhō mỳjjabit dja gar
 Metĭndjwỳnhmā angā, ane.

²⁶ Nām prĭne arkum arĕnh
 mexkumrĕx nhym kam ar
 abenmā,

—Ije tō mā ne gwaj baje omā?
 Djām nopnu: got kute mỳjja'ō
 kupa'ā arĕnh gwaj baje ajmā omā,
 ane. Nām ar te me ipōkri Jejumā nō,
 kute kabĕn'ō jarĕnh nhym ar kute
 o tỳmmā te me ipōkri kum nō nhym
 mrāmri kabĕn kōt arĕ. Nhym kam
 ar tu anhikrĕ, pijām djaje anhikrĕ.

*Me tyk ne akubyn tĭn jabej me
 Jeju kukij.*

Mat 22.23; Mak 12.18; Tex k 4.16

²⁷ Nhym pānh me ja 'yr bōx.
 Mekbĕ xadjudjĕu ne me kwỳ 'yr
 bōx. Nām we me,

—Kati, me tyk ne akubyn tĭn kĕt,
 ane. Nām tu me tykkumrĕx ne, ane.
 Me ja kwỳ ne me 'yr bōx ne kute
 mỳjja jabej kukjĕrmā 'ĕx ne kum,

²⁸ —Bĕnjadjwỳr, we Mōj djĕ ne me
 bamā me badjupānh'ā karō ne 'ā
 pi'ōk no'ōk ne. Me'ō prō'yr mōr ne
 kra kĕt ne tyk nhym atāri kamy'ō
 pānh 'yr mōr ne kute kum kra
 djirmā arĕ, ane. Kamy kumrĕx 'yr
 mōrja tyk nhym kam kamy pānh
 'yr mōrja kute kum kra djir nhym
 kam kra kutewaja we kute bām
 kamy kumrĕx tykja nhō mỳjjao am-
 inhōmā. Nhym bep atāri ja ne
 kute we bām tĭn nhō mỳjja jao am-
 inhōmā. Nām ā we Mōj djĕ 'ā me
 bamā karōo ane.

²⁹ Be, kamybĕ 7 ne axikōt apōx.
 Nhym kutewaja prō'yr mō. Prō'yr
 mōn kra kĕt ne ty. ³⁰ Nhym atārija
 pānh 'yr mōn kam ajte ty. ³¹ Nhym

pānh atārija 'yr mōn kam kra kĕt
 rā'ā ajte ty. Be, nām ar ā o anhỳro
 tĕm tāmā: nhym arỳm kutapureja
 aro ino ren 'yr mōn adjwỳnhdjwỳ ty,
 kra kĕt ne ty. ³² Nhym arỳm ar prōja
 arkōt ty, kra kĕt rā'ā ty.

³³ Be, nija, mā gĕdja me akubyn
 tĭnkam ar on? Nhym ne kute o
 kubajtem ne kute o prō kĕt dja 'yr
 mō? Ar kunĭ ne ar axikōt 'yr ban ty,
 ane. Nām ā me bĕ xadjudjĕu Jejumā
 anhỳro dja.

³⁴ Nhym kam memā,

—Ē, pyka jabĕ me ar bari ne
 me prō'yr ba nhym me nire mjĕn.
³⁵ Nhym bep me akubyn tĭnkam
 gĕdja me abenwỳr ba kĕtkumrĕx
 ne. Metĭndjwỳnh kute me'ā mex
 nhōr nhym me tyk nhijukri akubyn
 tĭn me tām gĕdja me abenwỳr ba
 kĕtkumrĕx ne. Me my prō'yr ba kĕt
 nhym me nire mjĕn kĕt. ³⁶ Nām
 me akubyn tyk prām kĕtkumrĕx ne
 abenwỳr ba kĕt ne. Kam ne me
 kute kadjy mrānh djwỳnh pyrāk.
 Ne arỳm akubyn tĭnkam dja me
 kubĕ Metĭndjwỳnh krakumrĕx ne tu
 tĭn ne ajte tyk kĕt.

³⁷ Mōj djĕdjwỳ ne me tyk ne
 akubyn tĭnja memā o amirĭt ne. Ga
 me akaōk pōk ne tu mex ne ām'ā
 ujarĕnhkam kute,

“Ibĕ Abraōmĕ Idjakmĕ Djako
 ar ō Metĭndjwỳnh”, anhỳrja
 pumū.

Bĕnjadjwỳr'ā, Metĭndjwỳnh'ā ne
 ā ane. ³⁸ Bir be, ar tyk tūmja
 Metĭndjwỳnhmā tĭn ne ar ba nĭj
 pumū. Djām Metĭndjwỳnhbĕ me
 tyk nhō Metĭndjwỳnh? Kati,
 Metĭndjwỳnh ne me tĭn nhō
 Metĭndjwỳnh. Me tyk kunĭ ne
 me kum tĭn. Me tykkumrĕx kĕt.
 Metĭndjwỳnh ne akubyn meo tĭn.
 Kam ne ba me amā, “Metĭndjwỳnh
 ne kubĕ me tĭn nhō Metĭndjwỳnh”,
 ane.

³⁹ Nhym kam Mōj djĕ kukrādja
 mar djwỳnh kwỳ ne kum,

—Be, bēnjadjwýr, nã gãm me wãmã arēnh mexkumrēx ne, ane.

Môjdjê kukràdjã mar djwýnh ne me kum mebê xadjudjêu kính kêt nhyh Jeju kabēno me jao apa nhyh me arým anhikrê. Nhyh kam Môjdjê kukràdjã mar djwýnh arým kôt omün kínhkumrēx.⁴⁰ Nhyh kam me kunĩ arým kum Jeju pyman mýjja'õ jabej kukjêr kêt ne arým tu anhikrê.

Kritubê mýj me'õ tãmdjwý jabej me kukij.

Mat 22.41; Mak 12.35

⁴¹⁻⁴² Nhyh kam Jeju amipãnh me kukij. Kute memã amijã ujarēnh nhyh me kute mar ne kute kôt kum kator kadjy. Amrēbê ne Metĩndjwýnh memã Bēnjadjwýrbê kumkati jarē, kute memã anormã. Ne kam memã Bēnjadjwýrbê kumkati jarēn arēn arēn arým memã ano. Metĩndjwýnh ta ne memã Jeju jano, nhyh kute memã amijarēnho ãm nhyh me kute kum katormã, me kute kubê Bēnjadjwýrbê kumkati kôt kum kator kadjy ne memã,

—Nãm we me Bēnjadjwýrbê kumkati dja kubê Dawi tãmdjwý'õ, ane. Metĩndjwýnh kute me bamã anorja dja kubê Dawi tãmdjwý. Mýkam ne me kum Dawi tãmdjwý ane? Be, djãm Kritubê ne Dawi tãmdjwýbit? Kati, kubê ne Dawi nhõ Bēnjadjwýrdjwý, ane. Dawi ta ne o õ Bēnjadjwýr ne me ngrer'ã pi'ók no'ókkam ajte ta, Dawi ta ne, “Inhõ Bēnjadjwýrmã ne Bēnjadjwýr djwýnh kabēn ne kum, ‘Amrē idjubók'ãnh nhý, Abēnjadjwýr raxkam idjubók'ãnh nhý.

⁴³ Ikutêp nhý ba 'ýr amrē awýr akurê djwýnho mō ga kwýo apardjan kwý nhimex', ane. Nãm ã Metĩndjwýnh inhõ Bēnjadjwýrmã arēnho ane”, ane.

⁴⁴ Bir be, ga Dawi kute kum “Abēnjadjwýr rax” anhýrja pumũ.

Mýkam ne me Dawi tãmdjwý kajgo jarē? Djã nãm o tãmdjwý kajgo? Kati, Dawi ta ne kute o õ Bēnjadjwýr rax, ane. Nãm ã Jeju memã amijarēnho anen o me unê nhyh me kute ajte kukjêr kêt kumrēx.

⁴⁵ Nhyh me itepato Jeju kabēn maro kumex. Nhyh kam Jeju me ipôkri kôt ba djwýnhmã,

⁴⁶ —Gora ar aminêje me omũ, ane. Aminêje Môjdjê kukràdjã mar djwýnhwã pumũ, ane. Me wã ne me kute amibēn kadjy kute kubêkã jabjêti jangjēnh ne 'ã ba prãmkumrēx. Nhyh me ajte me krãptĩ nhipôkri kute me mexo ãmran kute memã rũnh jarēnh ne kute memã, “Bēnjadjwýr, djãm ga, djãm ga”, anhýr jabit ne me kum kính. Ne mebê idjaer bikprõnh djãkam kute abeno krĩ djãkam kute amijo rũnh ne kute mebê me rũnh krĩ djã pytãr prãmkumrēx. Ne kam ajte me krãptĩ kute abeno bikprõnh ne ãkuro krĩ katã kute mebê me rũnh krĩ djã pytãr prãmkumrēx, ne kute mýjja rũnh, mýjja mexbit kur prãmkumrēx.

⁴⁷ Nãm ã me amijo rũnho bao anen kam ate ajte me 'uwtĩ krão apan mebê mýjja kunĩo akĩ ne kam ajte ajkwaobit Metĩndjwýnhmã kabēn rũnh ne, ne kum kabēn jabjêo ku'ê. Nãm me 'êx ne amijo mex ne kum kabēn ne. Bep kati, me axwekumrēx. Kam gêdja Metĩndjwýnh me kurãm memã pãnh rax jarēn prĩne me kurãm meo ajkê. Kam ne ba ar amã, “Gora ar aminêje me wã pumũ”, ane. Nãm ã Jeju kôt ba djwýnhmã me kute amijo mex, amijo rũnh ne kute amijaxweo bipdjurja'ã ã arkum karõo ane.

21

Me'õ 'uwtĩ kute õ pi'ók kaprĩ nhõr.

Mak 12.41

¹ Metĩndjwýnh nhõ kikretikam ýr rã'ãkam ne ã arkum anhýro nhý,

arkum 'ã ujarênho nhÿn 'ã ujarênho pan kam ibôn nhÿn kãjmã krãn arÿm ari ar me omÿ. Nnym me ò nèkrêx krãptĩ, ò pi'òk kaprĩ krãptĩja Metĩndjwÿnhmã me kute pi'òk kaprĩ nhõr djãkam kum pi'òk kaprĩ rênho kumex, aben nHITEPã kum kam rênho kumex. ² Nnym kam me'ò nija, me'ò ni 'uwtĩ kubê mjên tyk nnym ò mÿjja kêtja ngõnhponhreo pi'òk kaprĩ byn o tẽn kam kum kumê. Amãnhkrutkam pãnh ngrire ne amê kubyn o tẽn kam kumê. ³ Nnym Jeju arek omÿnho nhÿn kam arkum,

—Ba ar amã arê, me'ò 'uwtĩ ja ne ò mÿjja kêt, ne tu me kurãm ò pi'òk kaprĩ raxo tẽn Metĩndjwÿnhmã kungã. Me kunĩ kurãm pi'òk kaprĩ raxo tẽn kum kungã. ⁴ Me ja ne me ò pi'òk kaprĩ kumex ne kam 'ã kãtãm ne kumex. Ne kam 'ã kãtãmja Metĩndjwÿnhmã kungã. Nnym bep me'ò nija ne ò pi'òk kaprĩ kêtê, pi'òk kaprĩ ngrire ne tu kum kunĩ ngã. O kute amikadjy mÿjja byr ne krên ne tĩn kadjy Metĩndjwÿnhmã kunĩ ngã. Kum 'ò nõr kêtê. Kam ne ba ar amã, “Nãm me kurãm pi'òk kaprĩ rax ne kum kungã. Mrãmri ne ba ar amã arê”, ane.

Akubyn bõx djã kukãm mÿjja apõx tẽ.

Mat 24.1; Mak 13.1; Xim k 4.1; A Xim 3.1

⁵ Nnym ar kwÿ abenmã Metĩndjwÿnh nhõ kikretija jarênho mõ. Ne abenmã,

—Kên ja ne mexkumrêx. Nnym me o kikre nnym kĩnhkumrêx. Ja ne kikre jao kĩnh ne. Ê, nnym me kwÿ kute Metĩndjwÿnh nhõ kikretio kĩnh kadjy kute apÿnh mÿjja aben kadjy òrkam kute o kikre ja kĩnhkumrêxja pumÿ, ane.

⁶ Nnym kam arkum,

—Bir be, ar omÿ. Ar aje omÿnhwã gêdja ò akati, o bikênh djã nhõ akati 'ÿr bõx nnym me kurê djwÿnh prĩne kikreti ngrã. Dja me

kên aben nhiby ikwã kunĩ nhikõ rê. Nnym kam kên'ò aben nhiby nõr kêtumrêx, ane.

⁷ Nnym ar kum,

—Bênjadjwÿr, nhÿnh amex 'òkam dja me kurê djwÿnh o ane? Mÿj gêdja kukãm apõx bar omÿn kam kõt ò akatimã ikaton ò akati ma? ane.

⁸ Nnym kam arkum,

—Ar amijã ano tÿx, gê me'ò ar amã 'êx ne ar aõoo biknor ne Metĩndjwÿnhbê ar ajo akêx kêt. Be, me krãptĩ dja ï aben totokmã me'ÿr bõx ne arÿm amijo 'êx. Amijo 'êx ne arÿm amijã imê. Amijã imên arÿm memã, “Me anhõ Bênjadjwÿrbê kumkati kadjy ne Metĩndjwÿnh ijano ba tẽn bõx. Ba ibê Kritu”, ane.

Ne kam ajte,

—Ota arÿm akubyn bõx djã nhõ akati kato, ane. Kwãrĩk wãnh gar me wã kabên mar ne mã mekõt abikamênh ne ar mekõt aba kêt. Dja gar tu ate akrã.

⁹ Gêdja me abeno kurê djwÿnh ne abenwÿr prõt ne aben nhimexo ba gar omÿn kõt ama. Nnym ajte me kwÿ ta ò pykakam ò bênjadjwÿro kurê djwÿnh ne ta ajte jãm abeno kukan aben paro ba. Dja gar mÿjja ja man atĩn prãm kêt ne amã uma kêt. Ja kumrêx gêdja me ã o anhÿro tẽ. Kraxje kute inomã mênh kêt, kute 'ÿr o tẽn rã'ã, ane.

¹⁰ Nãm ã Jeju arkum 'ã karõo anen kam ajte arkum,

—Nà, apÿnh me ba djãri gêdja me abenwÿr prõt ne aben nhimexo ba. Nnym apÿnh pyka abenã rõrõk djãri dja me abeno kurê djwÿnh ne aben nhimexo ba. ¹¹ Apÿnh pyka djãri gêdja kam pyka tertet: ne, tertet rax ne. Nnym prãmdjwÿ me kwÿ nhimex. Nnym apÿnh me kanê djãri me kwÿ nhimex ne. Nnym mÿjja rÿnh, mÿjja pymadjwÿ kãjkwa kurÿm apõx ne kumex.

¹² Nnym bep mÿjja ja apõx kêttri gêdja me ar ajo rõrõk ne prĩne ar ajo ajkê. Ne me bikprõnh djã'ÿr ar apa

'amÿn ar ajo mōn me bēnjadjwÿrmā ar ajo 'ēx ne ar ajaxweo ar apytàn me bē ijē djàkam ar arē. Ar amā ijabē ne amā ikīnhkōt gēdja me me bēnjadjwÿr'ÿr ar apa 'amÿn ar ajo mrā. Me bēnjadjwÿr krymē me bēnjadjwÿr rūnh'ÿr ar ajo mrā.
 13 Kam, kamā gēdja gar memā ikukràdjā ny'ā ajarē gē me kuma.
 14 Kam gēdja gar adjumar punu kēt ne amim, “Mÿj ikabēn gēdja me amiwÿr ijo tē ba arē”? anhÿr kēt. Ne, “Mā dja ba gēt memā amijā idjāprārmā ikabēn ja on”? anhÿr kēt. Kwārīk wānh gar ā amim anhÿr kēt, anhÿr djwÿnhhrām ā amim anhÿr kēt.

15 Bep kati, ba gēdja ba ar ajamākmā ikabēn wadjā. Ba gēdja ba ar amā ikabēn jarē gar kam ikabēn ja tām memā arē nhym kam ar akurē djwÿnh te ar amā ām tÿx ne kute kabēn'ō mar ne kute bēno ar ajapanhmān tu anhikrē. 16 E kum ā, ar abāmmē, ar anā, ar akamy, ar anhōbikwaja tām gēdja me ar akurē djwÿnh'ÿr ar apa 'amÿn ar ajo mrā nhym me ar akwÿ pa. 17 Ikōt ar abikamēnhkam dja me kunī kum ar akurē ne.

18 Nhym bep Metīndjwÿnh ta gēdja prīne ar ajo djuw mex ne ar apumūnh 'āno dja. Djām kum ar apumūnh kangamā got? Kati, gēdjām prīne ar apumūnh 'āno dja.
 19 Gora ar memā adjām tÿx. Dja gar adjām tÿx ne 'āno djan arÿm tu atīnkumrēx.

20 Gēdja krākamngōnh Djeruxarēmā ipōk mō ne 'ā aben krākā proo mō gar kam omūn arÿm kōt ama. Mrāmri ne arÿm ō akati tēpo tē, Djeruxarēo bikēnh djā nhō akati tēpo tē, me kute me amōr djā ngrānh ne kute prīne kapōnhmā ne arÿm tēpo mō. 21 Kam gēdja Djeruxarē bu'ā pyka ja nhidjibē Djudējakam me ja amijā maje krānh'ÿr prōt ne. Nhym bep krībē me ja gēdja me amikrā kēt mex ne amijā maje kurūm kato. Nhym

purkam me jamē, bākam me jamē gēdja me ajte akubyn ūrkwāmā mōr kēt. Dja me tu ām kamā ajmā, apÿnh krānh'ÿr ba. Akubyn krīmā mōr ne bōx ne ajte akubyn prōt kēt. Tu ām kamā amū prōt ne.

22 Be, akati kaprī ne ja. Akati kīnh kē:tkumrēx ne ja. Mrāmri gēdja Metīndjwÿnh me axwekam ngryk ne me axwe pānh prī:ne meo ajkē. Anhÿr djwÿnhhrām ne Metīndjwÿnh pi'ōk no'ōkkam ja kunī'ā ajarē. Dja ō akati 'ÿr bōx, anhÿr djwÿnhhrām Metīndjwÿnh kute pi'ōk no'ōkkam arēnh jakōt dja 'ÿr bōx ne kam kōt ā o anhÿro tē.

23-24 Be, akati ja dja kaprī ra:x ne. Watīre me nire tujarō, watīre me nire kute kra karāre jamÿnhja. Mā gēdja me ja krākamngōnh pymaje prōtja on? Metīndjwÿnh gēdja pyka jakam me jakam ngry:k ne. Ne prīne kam meo ajkē, me axwekam. Metīndjwÿnh ta gēdja pyka ja'ÿr me kurē djwÿnh jano nhym me me'ÿr bōx ne Djeruxarēmā ipōk ne kam prīne me imexo mō. Kāxdjwa kaj-goo me kwÿ nhimex ne kam amipardja'ā me kwÿ pa 'amÿn kam apÿnh me bajtem nhō pykakōt me kungrā. Krākamngōnhre bajtem ja gēdja prīne Djeruxarēo ajkē, prīne o ajkēn kungrān jām o mrān kurēn kam arÿm mÿrbē kam ajkarē. Kam bikarēr rā'ā: nhym arÿm me kute meo bikēnh djā nhō akati apēx. Arÿm me bajtem nhō akatija apēx nhym arÿm me mā mō.

25 Nhym kàjkwakam mÿjja pumūnh kēt kwÿ rax dja apōx. Mytmē mytyrwÿmē kanhētirekam gēdja mÿjja apōx ne kumex. Nhym pykabēdjwÿ ngō rax dja tām ne aben pumjuw ne mÿja bē abenā ajkapī ne kam rārā:ko nō. Dja me apÿnh ō pyka djāri omūn kam abenmā,

—Mÿj got ja? Mÿkam? anen kam umar punure. Te kute mÿjja'ō marmān mÿjja'ō mar kētkumrēx ne

kam axwe umarre. ²⁶ Ne kam terteto kumex. Mýjja pyma kator ne kute pr̄ne pykao bikamýr ne kute pr̄ne meo bikēnh pymaje ne me terteto kumex. Nām me amijā ja kamnh̄x ne kam t̄n prā:m ne. Te t̄n prāme ne kam terteto kumex. Djām mýjja pyma ngri: ne apōxmā got me umaje tertet kēt ne. Kājkwakam apýnh mýjja t̄y:x dja amingrēk ne.

²⁷ Kam gēdja ba me'ýr bōx nhym kam me kunī ipumū. Ije amijo inhī dja ba imextire ne itýxkumrēx ne ipyma:kumrēx ne. Kam dja ba kājkwakam kakrā kōt bōx nhym me kunī: arým ibōxkōt ipumū. ²⁸ Kukām ne mýjja apōxja. Bir be, gēdja mýjja ja arým apōxmō krax ga kam ar amikam atýx. Amikam atýx ne akīnh ne. Arým ije ar apytārmā me awýr ibōx 'ýr, ane.

²⁹ Ne kam ajte arkum atemā mýjja 'ō'ā ujarēnh jakreo tēn arkum,

—Gop ar pidjōbē pigēremē rāmtāxtemē pī kunī ma. ³⁰ Amex kutā gēdja 'ō ingrā gar kam arým amexmā kamnh̄x nhym kam arým amex ne.

³¹ Bir be, gēdja ba ije ar amā mýjja jarēnhja ā apōx mōr ane gar kam arým ijabej rīt ne ijabej ajkam ama. Akubyn ibōx ne me kadjy ibēnjadjwýr rax ne ipymao ije me utār ne ar meo ibamā arým 'ýr. 'Ýr dja mýjja apōx tē. Amex kutā gēdja pi'ō ingrā, nhym bep ibōx kutā gēdja mýjja pymatija apōx mō.

³² Nā, mrāmri ne ba ar amā kōt arē. Ar anhō krōkam me kam-ingrāny ja gēdja me tyk par kētri mýjja ja kunī apōx. Mrāmri ne ba ar amā arē. ³³ Ikabēn kajgo kētkumrēx. Gēdja pykamē kājkwā ī apēx nhym bep ba ikabēn gēdja 'ō biknor kētkumrēx. Mrāmri gēdja ba ije mýjja jarēnh ja kunī apōx nhym me omū.

³⁴ Gora ar ikam amakbē amijā ano t̄yx ne amijāno dja. Gar mrāmri akukrādja mexbito atēm rā'ā. Kwārīk wānh gar kadjwati kangōkōtbit* ar aban o akōm nhym kute bōm ar ano rēnh ne pr̄ne kute ar ano kamrēkwā wām nō. Ne kōt arīk ar abawā gēdja wām nō. Kwārīk wānh gar pyka jabēbit adjumar punukōtbit ajamak bēn ne o aba kēt. Dja gar ā ar anhýr aba ba kam ar ajaērbē bōx gar kam ajmā imā amijarēnh on? ³⁵ Kute mrāmri ne me mrymā krīn kute aērbē parja pyrāk. Be, dja ba ā anen ar ajaērbē bōx, pyka kunīkōt dja ba ā ar ajaērbē ibōxo ane, ar akunī jaērbē ibōxo ane.

³⁶ Kukām dja ī mýjja kunī apōx tē. Kadjy ne ba ar amā, “Gop ar arek ijabej ajkam aman amijāno dja. Mā amijāno djan arek Metīndjwýnhmā amijo adjā'wýr rā'ā gē ar ajo t̄yx. Gar atýx ne mýjja punu apōxkam ijāno djan ikanga kēt. Ne akubyn ibōxkam amikam apijām kēt ne ikabem aku'ē. Ba ije amijo inhī ne me awýr ibōxja ikabem amikam apijām kēt ne aku'ē.” Nām ā Jeju arkum bōx djā nhō akatimē kukām mýjja apōx djā nhō akatimē arkum arēnhō ane.

³⁷⁻³⁸ Ne kam akati kunīkōt memā Metīndjwýnh kukrādja'ā ujarēnh tē. Metīndjwýnh nhō kikretikam memā 'ā ujarēnh tē. Nhym amykry nhym kam krānhbē Oriwēre'ýr tēn kam ikwā. Nhym akati nhym ajte akubyn Metīndjwýnh nhō kikreti'ýr tēn kam ajte memā 'ā ujarēnhō dja. Nhym me kryrām 'ýr ban bōx ne ujarēnh ma nhym amykry nhym me mā ba. Nām ā akati kunīkōt ā o anhýro tē.

22

Me kute Jeju bñn kadjy o aben maro ýr:

Mat 26.14; Mak 14.10

* **21:34** Mýjja me kute o kōm ne kōt bibānh kunīja, kadjwati kangōmē uba kangōmē, mýjja kangō kunī ne me kum kadjwati kangō jarē.

¹ Arým ne Metĩndjwýnh nhõ akati, amrêbê Metĩndjwýnh me irõbê mrãnh nhyim me mã kõt kute mar nhõ akati arým o rãm ne ja o mõ. Kam ne me djwýponhredit ku.

² Nhyim kam me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ Mõjdjẽ kukràdjã mar djwýnhmẽ ne me abenmã Jeju'ã karõo mõ. Mete bĩnmã ne me abenmã 'ã karõo mõ. Ne kam me kum me kãtãmja pyima ne. Me kãtãm ja ne me kunĩ kum Jeju kĩnhĩ. Nhyim bep me ja, me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ Mõjdjẽ kukràdjã mar djwýnhmẽ ne me kum kurê ne kam kute bĩnmã abenmã 'ã karõo mõn kam kum me kãtãmja pyima ne.

³ Nhyim kam Xatanaj Djudamã wadjã. Jeju kõt ba djwýnhbê 12'õ ne Djuda. Idji 'õ ne Ikadjĩ. Kumã ne Xatanaj wadjã. ⁴ Arým Djudamã wadjã nhyim kam arým mã me'ýr tẽ. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ Metĩndjwýnh nhõ kikretikam krãkamngõnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ me'ýr tẽ. Me'ýr tẽn bõx nhyim me abenmã 'ã ãpnẽnho nhỹ. Nhyim kam me kum,

—Ije ba gop on me amã Jeju kanga ga me abĩn amã kurê kêt, ane.

⁵ Nhyim kam arým me kĩnhkumrẽx. Kĩnhkumrẽx ne kam kum,

—Mexkumrẽx. Gẽdja bar kam pãnh amã pi'õk kaprĩre ngã, ane.

⁶ Nhyim kam “Á” ane. Nhyim kam me arým kum pi'õk kaprĩre ngã nhyim kam amim kubyn kam ate kato. Katon kam arým Jeju'ã amin karõo tẽ. Me 'ã bikprõnh kêtĩri, me no prãĩri ne kute me kum kangamã amã.

Me kute Jeju bĩn kêtĩri kõt ba djwýnhmẽ ro'ã õ kwý krẽn mex.

Mat 26.17; Mak 14.12

⁷ Nhyim kam me bẽ idjaer kukràdjãkõt mete djwýponhbit kur

nhõ akati arým kato. Kam ne me apýnh ũrkwãkam Metĩndjwýnhmã mrykĩ'ãtomti pan kubõn kuku. Amrêbê Metĩndjwýnh me irõbê mrãnh nhõ akati me kute kõt mar kadjy ne me ã o ane. ⁸ Kam ne Jeju kõt ba djwýnh jano. Nãm Pedrumẽ Djuão ar anon arkum,

—Ar tẽn ar ikutẽp mrykĩ'ãtomti jabatãnh nyrewã bĩn aga. Bar wãm bõx gwaj kukrẽ. Gwaj baje Metĩndjwýnh me irõbê mrãnh nhõ akati mar kadjy mrykĩ'ãtomti krẽ, ane.

⁹ Nhyim ar kum,

—Nhỹnh gẽdja bar ar akutẽp mryga? ane.

¹⁰⁻¹¹ Nhyim kam arkum,

—Ë, ba ar amã arẽ. Gẽdja gar tẽn krĩ'ýr bõx nhyim me'õ my ngõo tẽn ar akajpa. Ga kam ar kõt tẽ nhyim ũrkwãmã wadjã. Gar kõt wadjãn kam õ kikre djwýnhjamã kum, “Bẽnjadjwýr ne amã, ‘Nhỹnh kumoka'ẽ ja ne me bõx ny kadjy, dja ba ikõt ba djwýnhmẽ ro'ã bõx ne kam inhõ kwý krẽ? Ar ije Metĩndjwýnh me irõbê mrãnh nhõ akati mar kadjy mrykĩ'ãtomti krẽ?’ ane.” ¹² Dja gar ã kum ane nhyim kam ar amã kumoka'ẽ rax jakre, kýjrũm imõkkam kumoka'ẽ raxwã jakre, kapõnh pro, arým o mex pro, kam gẽdja gar ar ikutẽp agan adjĩ, ane.

¹³ Nhyim kam ar tẽn kam kajpa. Kute arkum arẽnh kõtõ. Kute arkum arẽnh kõt ne ar tẽn me'õja pumũn kam kõt tẽn ũrkwãmã wadjãn kam ar kutẽp mryga.

¹⁴ Nhyim Jeju kute kõt ba djwýnhho mõrja'ã arým apajrũm myt tẽ. Nhyim ar bõx ne kam ro'ã õ kwý krẽnmã arým nhỹ. ¹⁵ Nhỹ nhyim Jeju arkum, kõt ba djwýnhbê 12mã,

—Ba ne ba imã gwaj baro'ã banhõ kwý krẽn prãm kumrẽx. Itokry kêtĩri gwaj baro'ã baje Metĩndjwýnh me irõbê mrãnh nhõ akati mar kadjy mrykĩ'ãtomti krẽn prãmã. ¹⁶ Ë, ba ar amã arẽ. Ja dja ba

krën o ino re. Ne kam ajte krën kêt 'iry:n kam Metîndjwÿnh me kadjy bënjadjwÿr ne kute me utâr ne kute ar meo bakambit gêdja ba ajte inhô kwÿ krën djâ djwÿnhja krë, ane.

17 Ne ngônhrâkam uba kangôadjwÿ byn 'â Metîndjwÿnhmâ ôdjânh jarën kam arkum,

—Mî, ar jao ikô, aben nhitepâ o akômo mô. 18 Ba ar amâ arë, gar ama. Ije pidjô kangôo ikômo krâ'yr ne ja. Metîndjwÿnh kute amim ô me ja kunî pytâr ne kute meo bakam-bit dja ba ajte pidjô kangô nyo ikô.

19 Ne kam ajte djwÿ ja byn 'â Metîndjwÿnhmâ ôdjânh jarën kam kokijn apÿnh arkum kungân arkum,

—Ë, inhî ne ja. Inhî'â ne ba djwÿ jakren ar amâ kokij. Ar akadjy dja ba ty. Dja me pîte'y'â inhôn ibî. Dja gar akuprôn inhî ja'â djwÿ jakren krë. Dja gar krën â imaro anen imar râ'â ne, ane.

20 Nhyr ar ô kwÿ krën pa nhyr kam ajte uba kangô byn kam arkum,

—Ikamrô'â ne ba pidjôbê uba kangô jakre. Dja me ibî nhyr kam ityk jakôt dja ikamrô â me akadjy prôt ne bixabjêr ane. Ikamrô jakôt gêdja Metîndjwÿnh me amâ kukràdjâ ny, kabên ny jarënh mâmджи.

21-22 Ë, ikuri ÿr ne ô kwÿ krëno ÿr ja gêdja ikurë djwÿnhmâ ikanga. Mrâmri dja me ibî. Amrêbê ne Metîndjwÿnh me kute ibîn kadjy amim ijâ karô. Kute amim ijâ karôjakôt gêdja me ibî. Ba ije amijo inhî ne me awÿr ibôxja gêdja me ibî. Watîre kute ikurë djwÿnhmâ ikanga djwÿnhwâ. Ta gêdja tokry ra:x ne, ane.

23 Nâm â Jeju arkum ane nhyr kam kôt ba djwÿnhja abenmâ,

—Ije, mÿj gwaj bajô dja gwaj kurë djwÿnhmâ kanga? ane. 24 Ne abenkam kangao kumex ne kam

adjwÿnhdjwÿ abenbê bënjadjwÿr pytâro kumex. Ne abenmâ,

—Ba gêdja ba gop ibënjadjwÿr raxo ar ajakre, anhÿro kumex.

25 Nhyr kam Jeju arkum,

—Me bajtemkam ne me bënjadjwÿr rûnh kabêno meo atom ne ar meo ba. Nâm me memâ, “Idjukaprikôt ne ba amim me ajo atom ne amim ar me ajo iba. Me akadjy ne ba ibënjadjwÿr rax”, ane. Nâm we â me bajtemkam me bënjadjwÿr we â ane.

26 Bep kati, ar ga dja gar â anhÿr kêtukumrëx ne. Dja gar ajô abenkam arax jabej, djâ gâm aje me kutapure pyrâk ne me katën tË. Ne ar ajô amikam aben kadjy abënjadjwÿr jabej gêdja ga tu ar memâ adjâpênh aba. 27 Nhyr ne bënjadjwÿr raxo kute aben jakrenh? Djâm kum ÿr nhyr kute 'ÿr ômrôo tËmja? Nâr kon djâm kum âpênh ne kute kum ômrô ne o tËmja? Kum ÿrja. Bep kati, ba ne ba te ibënjadjwÿr raxo me bënjadjwÿr kunî jakren tu amijo ikâtâm ne ar ar amâ idjâpênh iba. Dja gar â ikudjwa ane.

28 Ë, ar ga ne gar amexkumrëx. Nâm me te kum ikurën ijo ajkê gar mâ ijâ angrâ tÿx ne. 29-30 Kam gêdja ba akati 'ôkam arÿm ar ajâ bënjadjwÿr rË. Ibâm ne ijâ bënjadjwÿr mË ba kam badjwÿ amidjô'â ar ajâ bënjadjwÿr rË. Kam dja gar inhô pyka djwÿnhkam ar akadjy ibënjadjwÿr ne ije ar ajo ibakam ikôt anhô kwÿ krën kôt ikô. Kam dja gar me bënjadjwÿr rûnh krî djâkam memâ akrîn ar meo aba, apÿnh me kute mekbê idjaermâ idji jarënh djâri kubê 12jamâ akrîn ar meo aba, ane.

31 ÿ, Ximão, Ximão, ota arÿm Xatanaj ar ajâ Ibâm ma, kute ar akabimâ, mrâmri ar amâ ikînh ne ijâ angrâ tÿx ne ar ikôt aba jabej. Kute mrâmri ne me kute bây 'ÿkâ katêk ne kute djwÿ kapîn djâkam

krīn kute kapīn ja pyrāk. Dja ā Xatanaj kute ar akabimā ā ar ajo ane. ³² Ē, Ximāo, ba ne ba arým Ibāmmā ajo a'uw. Ijā angrā tỳx ne mā ikôt abikamēnh ne ar ikôt aba kadjy. Dja ga mekôt ikangan kam akubyn aje iwýr amijo akēxkam gora akamydjwýo tỳx, ane.

³³ Nhyam kam Pedru kum,

—Kati, Bēnjadjwýr, ba dja ba apy-maje iprôt kētkumrēx ne. Gédja me kute abē ijē jabej akôt ibē ijē. Ne kute abīn o mōr jabej akôt ibī, ane.

³⁴ Nhyam kam Jeju kum,

—Kati, ba amā arē, Pedru. Akamāt ja tāmkaŋ ōkrēnē'ānh kār kētri dja ga amijā maje memā ajēxo dja. Memā aminēje ajēxo adjāmo amānhkrut ne ikjékēt ne memā, “Kati, ije tāwā pumūnh kēt”, ane. Be, dja ga ā memā ijā ane. Ba arým amā arē, ane.

³⁵ Nām Jeju ā Pedrumā anen kam ajte arkum,

—Ije ōbē ar ajanor gar anhykam amōr ne aje anhō katōk'y djā, aparkā 'ō byr ne o amōr kēt ne ajēnh 'ō aje tur ne o amōr kētia, djori kam ar anhō mýjja kēt? Ne kam ar anhō kwý krēn djā kēt? ane.

Nhyam ar kum,

—Kati, kam ar inhō mýjja, kam ar inhō kwý krēn djā. Me ne me ar imā kungā, ane.

³⁶ Nhyam kam arkum,

—Nhyam bep jakam ne atemā. Jakam dja gar anhō katōk'y djāwā jamā ne ajēnhdjwý'ō tun o mō. Ne anhō kàxdjwa kajgo kēt jabej on kadjy aminhinōkatiwā ngān pānh pi'ók kaprī byn amim o 'ō byn ar o mrā. ³⁷ Ba ar amā arē. Arým ne me kute ibīnmā arým ijo rā:m ne jao tē. Amrēbē me kute Metīndjwýnh kabēnkam ijā pi'ók no'ókkam kute, “Nām me o axwen me axwemē ro'ā kubī”

anhýr ja arým kator 'ý:r. Amrēbē me kute ijā pi'ók no'ók ja gédja mrāmri on kato nhyam me omū, ane.

³⁸ Nhyam ar kam kum,

—Bēnjadjwýr, omū, ota ar inhō kàxdjwa kajgo amānhkrut, ane.

Nhyam kam arkum,

—Ā, aj, anū, ane.

Pidjókókam Bāmmā amijarēho ýr.

Mat 26.36; Mak 14.32

³⁹ Nām arkum “Anū” anen ate kikre kurūm katon krānhbē Oriwēre'ýr kôt ba djwýnh o mō. Kute 'ýr aro mōr tūmja 'ýr ne ajte aro mō. ⁴⁰ Ýr aro mōn aro bōx ne kam arkum,

—Ar Metīndjwýnhmā amijo a'wý. Gédja me te ar ajaxwe'ā ar amā apné, gar mekôt ajaxwe kēt. Ja kadjy dja gar kum amijo a'wý, ane.

⁴¹ Arkum anen ate tēn ýro rām ne nīj. Nām kôt ba djwýnhmā iren tēn ýro rām ne nīj ne kōnkrāo nhý. Ne kam arek Bāmmā kabēno nhý. ⁴² Ne kum,

—Djūnwā, aje ibē ikaprija kadjār jabej on ibē kaba. Aje ibē ikapri kadjār nhyam me kute ibīn kētmā ne ba amā amijarē. Nār kon, dja ga mrāmri ibē kadjār kēt jabej ba tu mrāmri itokryo itēm rā'ā. Djām ba ne ba amimar kôt ar amijo iba? Kati, akabēnkôt ne ba amijo iba, ane.

⁴³ Nhyam kam kàjkwa kurūm kadjy mrānh djwýnh 'ýr ruw ne kam o tỳx ne. ⁴⁴ Nhyam kam akubyn Bāmmā amijarēho nhý. Kaprī ra:xkam ajte akubyn prīne kum amikôt amijarēho nhý. Kaprī raxkam ne ō djākam tokry. Tokry raxkam ne arým 'ā ngō pepeko dja. Djām 'ā ngō? Kati, kamrō ne prōto dja, pykakam totoko dja. ⁴⁵ Ne Bāmmā amijarēho nhýn kam kum amijarēnh pan kāmā djan kam akubyn kôt ba djwýnh'ýr tē. Nhyam kôt ba djwýnh arek ōto kumex. Kaprī raxkam arek ōto kumex.

⁴⁶ Nhyam kam arkum,

—Mýkam ne gar arek anhōto akumex? On ar kāmā djan Metīndjwýnhmā amijo a'wý. Gédja me te ar ajaxwe'ā ar amā apné, gar

mekôt ajaxwe kêt. Ja kadjy dja gar kum amijo a'wÿ, ane.

Me kute Jejuo tÿm.

Mat 26.47; Mak 14.43; Dju r 18.3

⁴⁷ Arkum kabêno ãm rã'ã nhym arÿm me kute pa 'amÿnh ne o mORMã arÿm 'ÿr bôx. Me krãpti ne me arÿm 'ÿr bôx. Djuda, Jeju kôt ba djwÿnhbê 12ja'ô ne 'ÿr meo mō. Ne kam kute o tÿm ne kute ine kaôrmã 'ÿr tē. ⁴⁸ Nhym kam kum,

—Djuda, djãm aje inhine kaôro atēm pro aje memã ijo atÿmmã ne ga iwÿr tē? Nã gãm ajêx ne ije amijo inhĩ ne me awÿr ibôxja ijo anhôbikwan inhine kaô, ane.

⁴⁹ Nhym kam Jeju nhô àpênh bu'ã ku'êja arÿm kuma, tu amikam kuman kum,

—Bênjadwÿr, djãm ar ije kãxdjwa kajgoo me ja parmã? ane. ⁵⁰ Nhym ate ar'ô me'ôjamã akabê, me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhô bênjadwÿr rax nhô àpênh ja'ômã akabên toxy anen arÿm amak nhikjê ta, amak djubôk ne kuta. Nãm tu amak toprik ane nhym wãnh amak tÿm.

⁵¹ Nhym kam Jeju,

—Aje, anũ, arek ar dja, ane. Ne kam amak djãm djã kupê nhym arÿm ajte amak mex ne.

⁵² Nhym kam me kute pa 'amÿnhmã 'ÿr môrjamã, me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhô bênjadwÿrmê Metĩndjwÿnh nhô kikretikam krãkamngónhmê mebêngêtemã,

—Ije djãm idjàkĩnhĩ ne ga me aje ibĩnmã iwÿr anhô kômê anhô kãxdjwa kajgomê o mō? ane. ⁵³ Myt kunikôt ne ba me akam ar Metĩndjwÿnh nhô kikretikam iba ga me kam kam ijo atÿm kêt ne. Nã, mrãmri me anhô akati ne ja. Me ajaxwe rax ne kute akamãt kô tyk pyrãk. Nãm prĩne me bajo ajkamuw. Kam ne ga me aje ipa 'amÿnhmã iwÿr mō, ane.

Pedru aminêje 'êx.

Mat 26.69; Mak 14.66; Dju r 18.15

⁵⁴ Nãm ã memã ane nhym kam me pa 'amÿn kam me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhô bênjadwÿr rax nhô kikre'ÿr o mō. 'ÿr o mō nhym kam Pedru mekôt tē, nĩjar memã kre rax ne tē. ⁵⁵ Nhym me arÿm Jejuo mōn o bôx, me kute pa 'amÿnhja ne me arÿm o mōn o bôx ne kam kikre nhipôkri kênh ngrire jakam amim kuton kam 'ã ànhũho kumex. Nhym kam Pedru mekôt tēn 'ÿr wadjàn kam me ikô'ã nhÿ. ⁵⁶ Nhym bênjadwÿr nhô àpênh kurererja kuwy pôkmã omũ ne kam 'ÿr tēn kam no tyn djan kam memã,

—Tãwãdjwÿ ne arkôt ba, ane.

⁵⁷ Nhym kam Pedru aminêje 'êx ne kum,

—Kati, arkati. Ije tãwã pumũnh kêt, ane.

⁵⁸ Nhym adjynkêt ne me'ô mydjwÿ 'ÿr bôx ne omũn kam kum,

—Gadjwÿ ne ga abê ô àpênh'ô, ane.

Nhym kam kum,

—Kati, arkati. Ibê ô àpênh kêtê, ane.

⁵⁹ Nhym 'âtũm nhym ajte me'ô myjadwÿ 'ÿr bôx ne 'ã no tÿx mex ne 'ãno djan memã arên memã,

—Mrãmri ne tãwãdjwÿ arkôt ba. Kubê pykabê Garrêja kra'ô, ane.

⁶⁰ Nhym kam kum,

—Kati, ije akabênwã mar kêt. Ije akabênwã mar prãm kêtumrêx, ane. Ne kam kabêno ÿr rã'ã nhym 'ã ôkrênê'ãnh kã. ⁶¹ Nhym kam Bênjadwÿr 'ÿr akêx ne omũ. Nãm ar aktã aben pumũ. Nhym kam arÿm Pedru Bênjadwÿr kabên ma. Kute anhÿr djwÿnhràam kum kabên jarênh ja ne arÿm kuma. Kute kum,

—Akamãt ja tãmkam ôkrênê'ãnh kãr kêtiri dja ga aminêje ajêxo amãnhkrut ne ikjê kêt ne memã, “Kati, ije tãwã pumũnh kêt”, anhÿr ja ne arÿm kuma. ⁶² Ne kam katon

mu:w. Kaprī raxkam ne mỳr rax ne.

Krākamngônh kute Jeju'ã bēno bikēho ãm.

Mat 26.67; Mak 14.65

⁶³ Nhyṁ me kute Jeju pumũnho ku'èja kam bēno ajkēn tak ne. ⁶⁴ Nãm me no'ã pron kam apỹnh tak ne kam kum,

—Aj, goja me'õ kute akurwanh-jakõt omũ. Goja tu aman me imã arē, ane. ⁶⁵ Nãm me prī:ne o ajkē. Nãm me apry:o kumex.

Me rũnh kute Jeju axwe jabej kukjêr.

Mat 26.57; Mak 14.55; Dju r 18.12

⁶⁶ Nhyṁ arỳm akati nhyṁ kam mebê idjaer bēngētmē me kadjy Metĩndjwỹnh mar djwỹnh nhõ bēnjadjwỹrmē me kute Môjdjê kukràdjã mar djwỹnhmē, me ta ne me aben pydjĩn amiwỳr Jeju 'uw. Nhyṁ kam me'ỳr Jejuo mõn o bõx ne me kabem kudja. ⁶⁷ Me kabem kudja nhyṁ me kum,

—Goja on me imã amijarē. Djãm abê me babê idjaer nhõ Bēnjadjwỹrbê kumkati, nēn? Goja on me imã amijarē, ane.

Nhyṁ kam memã,

—Got ba ren me amã amijarē ga ren me amim imar kētkumrēx ne. ⁶⁸ Ba ren badjwỳ me akukij ga ren me imã arēnh kêt ne. ⁶⁹ Nhyṁ bep jakam gēdja ba on Metĩndjwỹnh py-mati djubõk'ãnh nhỹ. Ba ije amijo inhĩ ne ibēnjadjwỹr raxkam gēdja ba ubõk'ãnh nhỹ, ane.

⁷⁰ Nhyṁ kam me kunĩ kukij ne kum,

—Djãm abê Metĩndjwỹnh kra? ane.

Nhyṁ kam memã,

—Ãã, kõt ne ga me aje arēnhwã, ane.

⁷¹ Nhyṁ kam me abenmã,

—Bir be, arỳm ta kute amijo Metĩndjwỹnhja ma. Mỳj kadjy dja gu me ajte me'õdjwỳ kukij? Kati, ta

ne arỳm amijarē gu me arỳm kuma, ane.

23

Piratu kute Jeju axwe jabej kukjêr.

Mat 27.1; Mak 15.1; Dju r 18.28

¹ Nhyṁ kam me rũnhja eku:n kãjmã djan mũjar Piratu'ỳr o mõn o bõx. ² O bõx ne kam Piratumã Jeju kãmex jarēn kum,

—Ë, tãmja ne axwere. Tãwã ne ar me ibê idjaer noo biknoro ba. Ba meo tỹm ne awỳr o mõ. Nãm we me imã, “Kwãrĩk wãnh ga me bēnjadjwỹr raxbê Xedja me kunĩmã ỳr djwỹnhmã pi'õk kaprĩ nhõr kêt”, ane. Ibê me anhõ Bēnjadjwỹrbê kumkatikam gēdja ba ipymao ar me apytàn me ajo iba, ane. Nãm we ã me inoo biknoro ane, ane. Nãm ã me Jejuo 'exo ane.

³ Nhyṁ kam Piratu Jejumã,

—Djãm abê mebê idjaer nhõ bēnjadjwỹr rax? ane.

Nhyṁ kam kum,

—Ãã, kõt ne ga aje arēnhwã, ane.

⁴ Nhyṁ kam Piratu me kadjy Metĩndjwỹnh mar djwỹnh nhõ bēnjadjwỹrmē me krãptĩmã,

—Nã bãm te kukij. Ajmã kute kêt. Axwe kētkumrēx, ane.

⁵ Nhyṁ kam me mã kum 'ã apnê. Kum 'ã apnê:n kum,

—Kati, nãm prĩne aben kadjy memã 'èx mõ. Nãm Garrēja kurũm tēn Djudējakam bõx ne aben kadjy memã 'èx. Nãm krĩ 'õkam bõx ne aben kadjy memã 'èx. Ne ajte amũ krĩ 'õkam bõx ne aben kadjy memã 'èx. Ne ajte amũ 'õkam bõx ne aben kadjy memã 'èx ne ajte amũ 'õkam bõx ne aben kadjy memã 'èx. Ne jakam arỳm bõx, ane.

Erodji kute Jeju axwe jabej kukjêr.

⁶ Nhyṁ Piratu me kabēn ja man kam abej me kukij ne memã,

—Djãm Garrējakam me kra'õ? ane.

7 Nhyam me kum “Ăă” ane. Garrêjakam me ja nhô bĕnjadjwÿr nhidjibê ne Erodji. Ajbir Djeruxarêkam bôx. Kam ne Piratu Erodji'ÿr Jeju jano, Erodji kute Piratu kudjwa Jeju kukjêrmă. Jejubê Garrêja krakam ne kum ano. Nhyam me arÿm 'ÿr o bôx. ⁸ Nhyam Erodji Jeju pumÿn kam kĭnhkumrêx ne. Amrêbê ne Jeju'ă ujarênh man kam te kute târi omÿnh prăme. Nhyam kam me arÿm 'ÿr Jejuo mōn o bôx nhyam kam kĭnhkumrêx ne. Kute kum mÿjja pumÿnh kêt'ô nhipêx nhyam kute omÿnhmă ne bit 'ă kamnhĭx ne. ⁹ Ne kam te Jeju kukjêr krăptĭ ne. Nhyam mrămri bĕn kêt mex ne dja.

¹⁰ Nhyam bep me kadjy Metĭndjwÿnh mar djwÿnh nhô bĕnjadjwÿrmĕ Mōjdjĕ kukrădjă mar djwÿnhmĕ ne me Jeju kuri ku'ĕn kam mă kum arĕ. Kum kătăm jarĕnho ku'ĕ. Djă năm me akrănmă kum arĕ? Kati, năm me tu Erodjimă Jeju jarĕnho bĕ: ne. ¹¹ Nhyam kam Erodji ô krăkamngōnhremĕ ro'ă Jeju japrÿ ne 'ă keket ne kam kum me bĕnjadjwÿr kă jadjăn kam akubyn ajte Piratu'ÿr ano nhyam me ajte akubyn 'ÿr o mōn o bôx.

¹² Nhyam Erodjimĕ Piratu ar myt tămkam abeno ôbikwa. Jejukôt ne ar abeno ôbikwa. Amrêbê ne arkum aben kurĕ ne kam ajbir arÿm Jejukôt abeno ôbikwa. Piratu kute Erodji'ÿr Jeju janorkam ne ar arÿm abeno ôbikwa.

Piratu kute Jeju bĭn kadjy memă kanga.

Mat 27.15; Mak 15.6; Dju r 18.39

¹³ Nhyam me akubyn Piratu'ÿr Jejuo mōn o bôx. O bôx nhyam kam Piratu me kadjy Metĭndjwÿnh mar djwÿnh nhô bĕnjadjwÿrmĕ me kute meo ba djwÿnhmĕ me kătămmĕ meo akprōn kam memă,

¹⁴ —Ĕ, tăm ne ga me iwÿr o mōn o bôx ne kam imă, “Tămja ne ar me inoo biknoro ba”, ane. Ba kam te kukij, te me anhipôkri kukij, nhyam

ajmă kute kĕtkumrêx. Mexkumrêx. Nă găm me ajĕx ne arĭk kămex jarĕ. ¹⁵ Nhyam Erodjidjwÿr te ikudjwa kukij nhyam mexkumrêx. Ga kute ajte akubyn me bawÿr anorja pumÿ. Be, mÿj kadjy dja ba kubĭ? Ije bĭn prăm kêtĕ. ¹⁶ Kam dja ba tu kaprêprĕk kajgon ano, ane.

¹⁷⁻¹⁹ Nhyam kam me kunĭ axikôt kum 'ă àpnĕnho kumex. Ne kum,

—Kati, on o tĕn abĭn me imă Baraba bōm amĕ, ane.

Năm Piratu me kute Metĭndjwÿnh me irôbê mrănh nhô akati mar kunĭkôt me pÿnh ne bōm me rĕnho tĕ. Me axwe nhyam kute mebê ijĕja ne bōm me rĕnho tĕ. Baraba ne axwekumrêx. Năm me bĕnjadjwÿr kadjy memă 'ĕx nhyam me me bĕnjadjwÿr'ÿr prôt ne, nhyam ta adjwÿnhdjwÿ me kwÿ pa. Tăm ne Piratu kubĕ ijĕ. 'Ă ne me ku'uw ne kum,

—On rŭm tăwă o tĕn abĭn pănh me imă Baraba kaba, ane.

²⁰ Nhyam Piratu te kute Jejumă irer prăme. Ne kadjy ajte memă kabĕn ne memă,

—Ba kum inhiren ano, ane.

²¹ Nhyam me kăj bĕ: 'ă kum apnĕn kum,

—On pĭte'y'ă anhô. On pĭte'y'ă anhô, anhÿro kumex.

²² Nhyam kam ajte memă,

—Tô mÿkam? Mă ne kute dja ba kubĭ? Djăm axwe? Nă băm te kukij nhyam axwe kĕtkumrêx. Kam ne ba ije bĭn prăm kêtĕ. Dja ba tu kaprêprĕk kajgon kam akubyn ano, ane. Năm te memă anen te memă anen kam arÿm ajte te memă ane.

²³ Nhyam me mă 'ă kum apnĕ. Năm me kăj bĕ kum 'ă àpnĕnho kumex ne kum,

—On pĭte'y'ă anhô, on pĭte'y'ă anhô, ane. Năm me tÿxo Piratu jakrenh mex ne prĭne kabĕno katy.

²⁴ Nhyam kam me umaje “Ă” anen tu memă kanga. ²⁵ Nhyam me'ô kute bĕnjadjwÿr kadjy memă 'ĕx ne ta kute me kwÿ parja Piratu kaba.

Me kute Piratumã “Me imã Baraba bôm amê”, anhÿr ja ne kaban anon kam pãnh memã Jeju kanga, krãkamngônhre kute Jeju bïnmã memã kanga. Me kum kurêkam ne me 'ã Piratumã apnê, kute bïnmã. Nãm me kum 'ã àpnêho katyk mex ne. Nhyr kam arÿm me kute bïnmã memã kanga.

Me kute pïte'y'ã Jeju nhôr.

Mat 27.32; Mak 15.21; Dju r 19.17

²⁶ Nhyr kam krãkamngônhre arÿm o mô. O mô nhyr kam me'ôja tẽn me kajpa. Me'ô nhidjibê Ximão, pykabê Xireni kra'ô. Arwã kurÿm ne tẽn me kajpa nhyr me pa 'amÿn ikreikam pïte'y djin kam kum,

—Kum amÿ, ane.

Nhyr kam kum kumÿn o Jeju katẽn o mô. ²⁷ Nhyr me itepato kôt mô. Nhyr me niredjwÿ kôt mô. Mörkôt abej mÿr mô, kàj bê abej àmra mô. ²⁸ Nhyr Jeju me'ÿr akêx ne memã,

—Ë, àpnhïre ar, Djeruxarêkam me kra, kwãrïk wãnh ga me ijabej amÿr kêt. Bep me akra jabejbit dja ga me muw, ne ga amijabej muw. ²⁹ Dja ï meo bikênh djã nhô akati me awÿr bôx. Dja me awÿr bôx nhyr me abenmã, “ÿ, me nire kra kêtja ne me mrãmri kïnhkumrêx. Ne me kute kra jamÿnh kêt djwÿ kïnhkumrêx. Ne me kute krao kaôr kêt djwÿ kïnhkumrêx”, ane. Me jabit dja me mã prôt ne kato.

³⁰ “Ne ajte kamã tokry pymaje krãnhmã,

‘On amrê me inhïby arôrök ne me inhïmex’, ane.

Ne kam ajte krãnh kryre jamã,

‘On amrê me inhïby arôrök ne me ijo apdju’, ane.”

³¹ Ga me kute ã pï ngoo anhÿrja pumÿ. Godja arÿm pï ngrã nhyr mã dja me ajte on? Ba ne ba ajmã ikute kêt kumrêx ne itokry rax ne. Nhyr bep mrãmri me axweja, mã dja Metïndjwÿnh me

on, Djeruxarêkam me ajaxweja on? ane. Nãm ã Jeju mÿjja kute meo bikênh djã nhô akati djwÿnhram ã memã arêho anen ta amijaxwe kêt'ã pï ngo jakren me axwe'ã pï ngrã jakre.

³² Nhyr me amê ar kâtãmjã Jejukôt aro tẽn, me kute pï'ã Jejukôt ar nhôr kadjy. Ar kute mekam ar amikrão baja ne me kute Jejumê ro'ã ar parmã aro mô. ³³ Aro môn aro bôx. Krãnhbê me krã'i'ÿr ne me Jeju aro bôx. Aro bôx ne kam apÿnh pïte'y'ã ar adjuw. Ne kam ar ikramã kàxirãxo iten ar parjamo iten kam kãjmã krekam ar umjuw. Nhyr arÿm ar arij. Jeju ôkredjãkôt wajêt nhyr aktã ar axweja ijên o wajêt. ³⁴ Nhyr kam Jeju me nêje Bãmmã kabên ne,

—Djünwã, dja ga tu imar krãtan mekam angyrk kêt. Me kute ibïnja dja ga tu mar krãta. Me kute ibïnja ne me kute gu bakukràdjã mar kêt kumrêx, ane.

Nhyr kam me abenmã kãja ngrã. Nãm me apÿnh kute kã jamÿnh kadjy kên kryre rê. Me kute ari kên kryre rênhkôt ne me amijo kubêkã pytãn amÿ.

³⁵ Nhyr me kunï no ma môn Jeju pumÿnhô dja. Nhyr me bënjadjwÿrdjwÿ aprÿo dja. Nãm me abenmã,

—Amübit ne me utã. Goja gê ta amiptã. Goja gê Metïndjwÿnh kute anor nhyr kubê me banhô Bënjadjwÿrbê kumkatikumrêx jabej goja on amiptã, Metïndjwÿnh kute amijo utãr jabej goja on amiptã, anhÿro kumex.

³⁶⁻³⁷ Nhyr me krãkamngônhredjwÿ 'ã keket ne aprÿo kumex. Nãm me 'ÿr bôx ne kum pidjô kangô kadjã bën kum,

—Ajrã, goja on amiptã. Goja abê mebê idjaer nhô bënjadjwÿr rax jabej goja on amiptã, anhÿro dja. ³⁸ Ne kam ajte Jeju nhimökri pi'ök

no'ók nhípêx ne kunhō. Me kute omūnh ne kam kute,

—Mebê idjaer nhō bēnjadjw̄yr rax ne ja, anhȳr kadjy ne me imōkri kunhō. ³⁹ Nhȳm kam me kute Jeju nhikō'ã amē ar axwe nhōrja ikjêja Jeju japryō wajêt. Ne kum,

—Goja abê mebê idjaer nhō Bēnjadjw̄yrbê kumkatikumrêx ne goja on amiptàn ar badjw̄y ar ipytà, ane.

⁴⁰ Nhȳm kam ikjêja kum bēn tỳx ne kum,

—Kwārīk wānh. Birām amā Metīndjw̄yñh puma kêtikumrêx. Me kute gwaj bajanhôr ga arỳm gadjw̄y atyk 'yrja pumū ne kam ajmān amā Metīndjw̄yñh puma kêt mex ne. ⁴¹ Mrāmri ne me kute arỳm gu babīnmā arỳm ã gu bajo ane. Gu ba ne gu ar mekam amikrào baba nhȳm arỳm me kute pānh gu babīnmā. Nhȳm bep tāmja ne kute ajmā mỳjja 'ōo kêtikumrêx, ane. ⁴² Ne kam ajte Jejumā,

—Jeju, gora anhō me ja kunī kadjy abēnjadjw̄yr ne aje ar meo abakam gora badjw̄y ima, ibiknor kêt kadjy ima, ane.

⁴³ Nhȳm kam Jeju kum,

—Myt ja tāmka dja gu baro'ã kàjkwakam Ibām nhō pyka'yr bōx. Mrāmri ne ba arỳm amā ikabēn pydjīn arē, ane.

⁴⁴⁻⁴⁵ Nhȳm arỳm kàjkwa nhipōkri myt nhỹ. Nhȳm kam tu akamāt kō tyk ne. Pyka kunīkōt me'ã akamāt kō tyk ne, arngro kêtikumrêx ne. Nām me'ã akamāt kō tykkam myt kyn kyn kyn ky: nhȳm 3 orakam, amykrykambit arỳm ajte kàjkwa no pôt ne. Arỳm ajte myt kato. Nhȳm arỳm Metīndjw̄yñh nhō kikreti kadjw̄yñhbê kubekātija ta amikadjō. Nām kōnh e ty:k ane. ⁴⁶ Nhȳm kam Jeju Bāmmā amijarē. Kāj bê kum amijo akij ne kum,

—Djūnwā, ba wām awȳr ikarō jano, ane.

Nām ã kum anen kum amikarō janon ate ty. ⁴⁷ Nhȳm

krākamngōnhre krāptībê 100 nhō bēnjadjw̄yr Jeju tykkōt omūn kam Metīndjw̄yñhmā rax jarē, ne,

—Mrāmri ne djām tāmja axwe kêtê. Mexkumrêx, ane.

⁴⁸ Nhȳm me itepato kute Jeju tykkōt omūnhmā mōrja arỳm mỳjja kunī pumūn kam akubyn mōn kaprīkam aminhōkōt titiko mō, ūrkwā'yr binhirēnh mō. ⁴⁹ Nhȳm bep ōbikwa kunīmē, Garrêja kurūm me nire kōt mōrjamē, me tām ne me arek omūnhō dja, kum kre rax ne omūnhō dja.

Me kute Jeju jadjār.

Mat 27.57; Mak 15.42; Dju r 19.38

⁵⁰⁻⁵² Nhȳm kam me'ō nhidjibê Jōdje ne Piratu'yr tē. Mebê idjaer nhō krī'ō nhidjibê Armatēkam kra'ō. Nām me rūnh bikprōnh djakam mekōt mrā. Kabēn mexkumrêx, katāt ne mrā. Nhȳm me kute Jeju bīnmā amim 'ã karōo nhỹ nhȳm kam te nēje me kukrà. Atemā ne kabēn. Me ja kabēnkōt kabēn kêtê. Nām amim Metīndjw̄yñh kamnhīx ne. Metīndjw̄yñh bōx ne me kadjy bēnjadjw̄yr ne kute ar meo bamā ja ne amim kamnhīx ne. Tām ne Piratu'yr tēn bōx ne Jeju'ã kuma. Kute Jejuo rwȳk ne adjārmā ne 'yr tēn bōx ne 'ã kuma.

⁵³ Nhȳm kam kum “Ã” anen kam kum kanga. Nhȳm kam pīte'y'yr tēn kam Jejuo ruw, kute adjārmā. Ne kam kadjy kubekà mexja byn kam prīne o kupun kam kēnkrekam adjā. Me kutē kēnkre kakrw̄yñh nyjakam adjā. Kraxje me kute kam me'ō jadjār kêtikumrêx. Kam ne adjā. ⁵⁴ Pi'ók rārār nēje akati jakam ne adjā. Akati jakam ne me no katon ō mỳjja kupēnhō kumex. Pi'ók rārār kētri ō mỳjja kupēnhō kumex. Akati jakam ne adjā.

⁵⁵⁻⁵⁶ Nhȳm me nire Garrêja kurūm Jeju kōt mōrja mekōt mōn omū. Nām me kute kēnkrekam

adjärkôt omün kam akubyn ürkwāmā mōn bōx. Bōx ne kam me kudjy djāmē pidjy nhūnmē kubyn abenkam o akān kam kadjy kudji. Nhy m pi'ōk rārār nhy m arým me nire tyk djā kēto kumex, Mōjdjē kukrādjakôt ne me pi'ōk rārār kam tyk djā kēto kumex.

24

Jeju akubyn tīn.

Mat 28.1; Mak 16.1; Dju r 20.1

¹ Nhy m arým pi'ōk kamrēk. Nhy m ar nire kry:rām kō rā'ā kute me kudjy djā abenkam o birēnh ne irja byn 'yr o mō, kēnkre'yr o mō. Ar kute kēnkrekam adjārja'yr o mō. ² Nām ar bit Jeju'yr o mō, ar kute o kudjymā ne ar bit 'yr o mōr kajgo. Nhy m arým me kute kēnpotio 'ā ijēja arým amijā kutan kre jakā'ā amidjan dja. Me'ō ne o mōn kudja nhy m dja. ³ Nhy m ar nireja 'yr mōn kēnkremā wangij ne kam te Jeju nōr djā kamū nhy m nōr kēt ne.

⁴ Nhy m ar te kute mýjja'ō marmā o dja nhy m adjynkēt ne ar my amānhkrutja ar aerbē kato. Tu ar nokam kato. Ō kubēkà jadjē:nh ne ar kuri dja. ⁵ Nhy m ar te tīn prāme ne rōrōk ne ponh ne ikwā. Nhy m kam arkum,

—Mýkam ne gar me tykkam me'ō akubyn tīnja jabej mō? ⁶⁻⁷ Ē, ar nōr kētja pumū. Arým ne akubyn tīn ne kato. Djā ne gar kabēnja ma. Amrēbē ne ar amā, Garrējakam ar ba rā'ākam ar amā, “Gédja me me axwemā ikanga. Ba ije amijo inhī dja me me axwemā ikanga nhy m me pīte'y'ā inhō ba ty ne ijā akati amānhkrut ne ikjēkēt ne akubyn itīn ne”, ane, ā ar amā ane. Ā ar amā ane gar ajte abej mō, ane. Nām ā kadjy mrānh djwýnh arkum ane.

⁸⁻¹⁰ Nhy m kam ar nire arým Jeju kabēn ja ma. Kabēn ja man kam akubyn kēnkre kurūm mō. Mōn bōx ne kam Jeju kōt ba djwýnhmā mýjja kunī jarē. Kōt ba djwýnhbē

11mē ōbikwaja kunīmā mýjja jarē. Marij Madarenamē Djōwanāmē Xijagu nābē Marijmē ar ro'ā mōrjamē. Ar ja ne Jeju'yr mōn te nōr djā kaprān bōx ne memā arē, Jeju kute tūmrām ar anorjamā arē. ¹¹ Nhy m bep nām me ate krā. Nām me o kabēn kajgon kam tu ate krān amim kamnhīx kēt ne. ¹² Nhy m bep Pedrubit ne ekru x ne kāj mā djan kam kēnkre'yr prōt ne 'yr bōx ne kam te 'ā ibōn ýmkjēro nō. Te abej rīto nō. Nhy m kupu djābit ate nō. Nhy m omün kam akubyn tē, te kute amikam mýjja'ō marmā umar tē. Tēn ürkwākam bōx.

Imau'yr Jejukôt ba djwýnh tē nhy m ar nokam amirīt.

Mak 16.12

¹³ Nhy m myt tām kam kōt ba djwýnh amānhkrut ne krī ngrire 'ō'yr tē. Krī ngrirebē Imau'yr ne ar tē. Djām mūjar got. Tām ne ja. Djeruxarē kurūm pry'ā akrebē 11 kirometu 'yr ne ar tē. ¹⁴ Ne kam abenmā kabēn tē, abenmā Jeju bīnmē mýjja ja kunī jarēho tē. ¹⁵ Abenmā arēnhō tēm rā'ā nhy m Jeju arkōt bōx. Arkōt bōx ne arým ro'ā mō. ¹⁶ Nām ar omūnh kajgo. Bārām mýjja ne ar no'ā nhy m ar te kute omūnhmā. Jeju ta ne aminēje ar no nhity ne kam arkum,

¹⁷ —Ije tō mýj ne gar abenmā arēnhō tē? ane.

Nām arkum kabēn nhy m ar tēm týt katikōt djan kam kaprīre, nokre kaprīre ne dja. ¹⁸ Nhy m kam ikjēja idjībē Kreōpa kum,

—Ije birām apydji ne ga aje mýjja mar kēt, mýjja ajbir katorja mar kēt ne. Djeruxarēkam me kunī ne me kuma, ane.

¹⁹ Nhy m kam kum,

—Ije nhy m mýj nā? Nhy m mýj ne gar abenmā arēnhō tē?

Nhy m amē ar ja kum,

—Ije tō gēt Nadjarekam me kra'ō nhidjībē Jeju. Metīndjwýnh kabēn jarēnh djwýnh'ō. Kabēn

mexkumrêx. Nãm katàt memã Metĩndjwýnh kukràdjã'ã ujarênh mexkumrêx ne. Ne ar memã mýjja pumũnh kêt kwý 'yro ba. Mýjja kwý nhípêx mexkumrêxo ba. Kam ne Metĩndjwýnh kam kĩnhkumrêx nhym me kãtãmdjwý kam kĩnhkumrêx.

²⁰ Nhym bep me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ me banhõ bẽnjadjwýrmẽ arým tẽpo mõ. Nhym kam bit Jeju mã tẽmmã. Nhym ar kabẽno nẽ ne kum,

²¹ Ý, kute me bakurê djwýnhbẽ me bapytãrmã, me babẽ idjaer pytãrmã ne bar bajbit amim kamnhĩx ne, nhym arým ty. Nãm me arým kubĩ nhym kam arým 'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt. ²²⁻²³ Nhym ar nire ar ikõt Jejumã ãpênh ja ar ijaê. Kry:rãm ne ar kẽnkre'ýr mõn te abej ne kam akubyn bõx ne kam we ar imã, "Arým ne bar mýj me'õja pumũ. Birãm kadjy mrãnh djwýnh got bar omũ. Nhym ar imã, 'Jeju ne arým akubyn tĩn ne', ane."

Nã, nãm ã ar nire ar ijaêro ane.

²⁴ Nhym kam ar ijõ kẽnkre'ýr tẽn te kam abej. Nhym kẽnkre kaprý ne. Mrãmri ne ar nire kõt arẽ. Nhym bep Jeju ta ne amirĩt kêtumrêx, ane. ã kum ane. Nãm ã Jeju kõt ba djwýnh Jejuo atemã me'õn ã kum kabẽn ane.

²⁵ Nhym kam Jeju ta arkum,

—E kum ar ano kêt. Mýkam ne amrêbẽ Metĩndjwýnh kabẽn jarênh djwýnh me amã mýjja ja jarẽ ga me tu amim mar ne amijamakkrekam kunĩ nhõr ne ar o aba kêt ne. ²⁶ Mrãmri ne arým Bẽnjadjwýrbẽ kumkati tokryn arým kãjkwamã tẽmmã. Amrêbẽ Metĩndjwýnh kabẽn jarênh djwýnh kute arênh kõtõ. Dja tokry kumrêx ne kam arým bẽnjadjwýr rax kadjy kãjkwamã tẽ, ane.

²⁷ Ne kam prĩne arkum Metĩndjwýnh kabẽn'ã ujarênh tẽ, Metĩndjwýnh kabẽnkam ta amijã

ujarênhja ne kunĩ arkum 'ã ujarênh tẽ. Nãm Mõj djẽ kumrêx memã 'ã pi'õk no'õkmo krax nhym kam atãri Metĩndjwýnh kabẽn jarênh djwýnh memã 'ã pi'õk no'õk ne. Nhym kam ta amijã ujarênh tẽm tãmtã ĩ amũ 'ã ujarênh tẽ.

²⁸⁻²⁹ Nhym kam ar ro'ã mõ. Ar krĩ'ýr tẽmja'ýr ne ar ro'ã mõn kam arým tẽpo mõ. Nhym kam bit Jeju mã tẽmmã. Nhym ar kabẽno nẽ ne kum,

—Jãnh ar inhũrkwãkam ar inhikõ'ã nõ. Arým ne apajrũm myt nhý. Arým akamãt 'ýr, ane.

Nhym kam tu arkõt wadjã. ³⁰ Ne kam bit õ kwý krẽnmã nhý. Õ kwý krẽnmã nhýn kam djwý byn Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarẽn kam ipõn arkum kungã. ³¹ Nhym kam ar amak e tyk anen arým Jeju ma nhym kam tu ar nokam akuno. ³² Tu ar nokam akuno nhym kam ar abenmã,

—E kum tãm. Ga pry'ã kute gu bamã Metĩndjwýnh kabẽn'ã pi'õk no'õk jarẽho tẽm gu bakĩnh ne bakrãkã 'õ nhýnhja pumũ, ane.

³³⁻³⁴ Ne ekruux ne kãjmã djan kam ajte akubyn Djeruxarẽmã tẽ, Jeju kõt ba djwýnh'ýr tẽ. Jeju kõt ba djwýnhbẽ 11mẽ õbikwamẽ ne ar ro'ã aben pydjĩn nhý. Nhym kam ar ar ja'ýr bõx. Bõx nhym ar aben pydjĩn ýr ja ar kutã arkum arẽ,

—Mrãmri ne arým Bẽnjadjwýr akubyn tĩn ne katon Ximãomã amijo amirĩt ne, ane. Ar kutã ne ar arkum arẽ.

³⁵ Nhym kam ar nĩnh tẽmjadjwý amipãnh arkum arẽ. Pry'ã ar tẽm nhym Bẽnjadjwýr Jeju arkõt bõx ne ro'ã mõr ne kikrekam ýr nhym kute djwý nhípõnh ne 'ã Metĩndjwýnh 'wýr ne arkum õr nhym ar kute kõt kum kator ja ar amipãnh arkum arẽ.

Kute kôt ba djwýnhmã aminhĩ kamjýr rã bën.

Mat 28.16; Mak 16.14; Dju r 20.19

³⁶ Nãm ar arkum arënho ãm rã'ã nhyM Bënjadjwýr ta ajte tu ar nokam katon ar ipôkri dja. Ar ipôkri djan arkum,

—On ar adjumar mex ne ar aba, ane.

³⁷ NhyM kam ar tĩn prãm ne kum uma: ne. Nãm ar Jejuo me karõn kam kum uma: ne. ³⁸ NhyM kam arkum,

—Mýkam ne gar amikam atĩn prãm ne anhökre kadjwýnhbê amim, “Mýj ne ja? Birãm me karõ ne ja”, anhýro akumex? ³⁹ Ë, ar inhikramẽ iparkam kãxirãx djwakreja pumũ. Ba. Atemã me'õ kêt. Gop ar ikupên ipumũ. Djãm ã me karõ kute anhýr? Me karõ ã kute anhýr kêt. Gop ar inhĩmẽ ijija pumũ. Djãm me karõ ã 'imẽ i kute anhýr got, ane.

⁴⁰ Æ arkum anen kam arkum aminhikramẽ amipar bën kam ari arkum o apa. ⁴¹ NhyM ar omũn kam kĩnhkumrẽx ne. Ne kam kĩnhkam amim,

—Ije, djãm tãm? Kati, atemã me'õ. Nãr kon tãmý, anhýro kumex. Nãm ar kĩnh rax ne kam te kute marmã o dja. NhyM kam Jeju arkum,

—Djori mýjja ba kukrẽ, ane.

⁴²⁻⁴³ NhyM kam ar kum tep djãr kwý tan kungã nhyM kubyn kukrẽ. NhyM ar arek 'ã omũnho nhý.

⁴⁴ NhyM kam arkum,

—Ë, ar ikabën ja ma. Ar akam ar ibari ikabën ja gop ar ama. Nã bãm anhýr djwýnhãm ar amã,

“Me kute ijã pi'ók no'ókja kunĩ dja apõx gar omũ. Mõjdjẽmẽ me Metĩndjwýnh kabën jarënh djwýnh kute ijã pi'ók no'ók nhyM me ijã ngrerdjwý 'ã pi'ók no'ókja kunĩ dja apõx gar omũ”, ane. Nã bãm ã ar amã ane nhyM arým apõx gar arým omũ, ane.

⁴⁵ Nãm ã arkum anen kam arkum Metĩndjwýnh kabën'ã pi'ók no'ókja kunĩ jarënh tẽn kadjy ar amak bõ nhyM ar kam kuma.

⁴⁶ Nãm arkum,

—Metĩndjwýnh kabën'ã pi'ók no'ókkam ne, “Bënjadjwýrbê kumkati dja tokryn tyn 'ã akati amãnhkrut ne ikjê kêt ne akubyn tĩn ne kato”, ane. ⁴⁷ Kam dja me pyka kunĩkôt kãj bê 'ã ujarënh mõ gê me amim katon wãnh axwemã iren Metĩndjwýnh'ýr amijo akẽx gê Metĩndjwýnh me axweo aknon mekam ngryk kêt. Djeruxarẽkam dja me memã arënhmo krax ne. Ne kam apýnh pyka kunĩkôt memã arënh ajmã. Nãm ã me anhýr djwýnhãm Metĩndjwýnh kabënkam 'ã pi'ók no'oko ane. ⁴⁸ NhyM arým apõx gar ga anoo prĩne omũ. ⁴⁹ Jakam dja ba ar amã Ibãm Karõ jano. Ibãm kute ar amã kabën pydjĩn arënhja tãm, kute ar amã Amikarõ jarënh tãm dja ba amrẽ ar amã ano. Gora ar arek krĩraxbê Djeruxarẽwãkam arek djan kam ama. Adjãm rã'ã gê arým ar awýr bõx. Dja kãjkwa kurũm ar awýr ruw ne kam ar ajo ban kam ar ajo týx gar kam atýxkumrẽx ne kam pyka kunĩkôt 'ã adjujarënh mõ, ane. Nãm ã arkum ane.

Jeju kãjkwamã àbir.

Mak 16.19; Kar 1.9

⁵⁰ Ne kam krĩbê Betanhamã aro mõn aro bõx. Djeruxarẽ kurũm aro mõn aro bõx ne kam aro kĩnh ne. Kute aro kĩnh kadjy ne arkum ikra bën arkum kabën ne. ⁵¹ Arkum kabëno ãm rã'ã, tu kabën konenh mebê kãjkwamã wabin kam arým kãjkwakam õ pykamã bõx.

⁵² NhyM kam kôt ba djwýnhja kum mex, rax jarënh kumex. Ne kam akubyn Djeruxarẽmã arým mõn bõx. Kĩnhkumrẽx ne mõn bõx. ⁵³ Ne kam Metĩndjwýnh nhõ kikretikam ar mã Metĩndjwýnhmã mex, rax jarënh ba. Mrãmri. Tãm ne ja.

Djuão memã Jeju'ã ujarēnh rax ne ja.

Djuão ne Jeju'ã ajarē. Jeju kute amijo ĩ ne rwýk kētri Bämmē ro'ã kàjkwakam ar bari kumrēx memã arē. Ne kam atāri Jeju kute amijo amirīt ne kute meo mex ne kute memã amikabēn jarēnh ja'ã ujarēnh tēn àbir djāmā kumē. Nām prīne gwaj bamā Jeju kabēn jarē. Jeju kute kukràdjà'ã mýjja jakre kunĩ ne arē. Me kute tu amim Jeju kamnhĩxkumrēx ne kam tĩn rā'ã rā'ãmā ne gwaj bamā arē.

Djuãomē kamybē Xijagu ne Ar kubē tep pynēnh djwýnh nhym Jeju arkum kabēn nhym ar tu mýjja kunĩmā iren Jeju kót mōn kót bikamēnh rā'a'ã nhym Jeju wabi. Nhym memã Jeju jarē nhym me kót kum kurēn pa 'ābyn apēxtimā kumē. Kamā ne ajte memã *Mýjja Apōx Kētri Kukām 'ã Ujarēnh* jadjwý'ã pi'òk no'òk ne.

Me'õ nhidjibē kabēn'ã ujarēnh kadjy ne ja.

Kar 10.36; Pir 2.6; Kor 2.9; Idja 1.2

¹ Mýjja kunĩ kētri ne arým me'õ nhidjibē Kabēn. Me'õ nhidjibē Kabēn kàjkwakam Metĩndjwýnhmē ro'ã nhýn adjwýnhdjwý kubē Metĩndjwýnh. ² Ta ne mýjja kunĩ kētri Metĩndjwýnhmē ro'ã nhý.

³ Kubē ne mýjja kunĩ nhipēx djwýnh. Ne ren kēt nhym ren mýjja katorjadjwý kunĩ ren kētkumrēx.

⁴ Me'õ nhidjibē Kabēnjabē ne mýjja kunĩ tĩn djwýnhkumrēx. Ne kam kót kute mrāmri ne me kurwý djā pyrāk. Ga, ngōnhpōk kute akamāt kō tyk kurwý nhym me kute akamātkam mýjja kunĩ pumũnh ne katāt mrānhja pumũ. Me jadjwý ne me axwen kam mrānh punu. Nhym kam me memã me'õ nhidjibē Kabēnja'ã ajarē nhym me

kwý arým amim tu markumrēx. Kubē mýjja kunĩ tĩn djwýnhkam ne me kwý amim tu markumrēx ne kam arým axwe kēt ne katāt amijo ba. ⁵ Ga, akamāt kō tykkam me kute mýjja pumũnh kēt ne ba punuja pumũ. Me kwý jadjwý ne me axwen ba punu. Nhym kam me memã me'õ nhidjibē Kabēnja'ã ajarē. Memã 'ã ajarē nhym me axweja kute akamāt kō tykkam baja pyrāk ne me amim mar kēt.

⁶ Be, atemã me'õbē ne Djuão. Ngômā me angjēnh djwýnhja. Metĩndjwýnh ne Djuão jano nhym arým kukwakam ujarēnh tē.

⁷ Me'õ nhidjibē Kabēnja kute mrāmri ne me kurwý djā pyrāk nhym Djuão arým 'ã ujarēnh tē. Kót me kunĩ kute tu amim me'õbē Kabēnja markumrēx kadjy ne 'ã ujarēnh tē. ⁸ Be, djām Djuão ta kute me kurwý djāja pyrāk? Kati. Kukām kute 'ã ujarēnh kadjy ne tē. ⁹ Me'õ nhidjibē Kabēnja ne mrāmri kute amijo ba mexkumrēx ne katāt kute memã kabēn jarēnhkumrēx. Nām me kunĩmā arēnhkumrēx. Kute mrāmri ne me kurwý djā kute memã pry kurwý pyrāk.

¹⁰ Me'õ nhidjibē Kabēnja ne amikadjy me kunĩ nhipēx ne tūmrām me'yr bōx ne me ro'ã ar ba. Ta ne amikadjy me kunĩ nhipēx. Nām te me ipēx ne te me ro'ã ar ba nhym me kute amim mar kēt. ¹¹ Ō me wýnh'ýr ne bōx nhym ō me wýnh kute o aminhō bēnjadjwýr kēt. ¹² Nhym be, me kwý ne me apýnh ĩ djāri arým o aminhō bēnjadjwýrkumrēx. Me ja ne me me'õ nhidjibē Kabēnja'ã amim,

—Mrāmri ne kubē Metĩndjwýnh Krakumrēx, ane. Nām me amim anen arým o aminhōkumrēx. Nhym kam arým apýnh me ĩ djāri memã kum,

—Mrāmri ne arým abē Metĩndjwýnh krakumrēx, ane. ¹³ Mebē Metĩndjwýnh krakam arým

umar djà ny. Umar djà nyo kute mrāmri ne me prīre bixadjwÿr nykam umar djà ny pyrāk. Djām me my kute me niremā kra jadjwÿrkôt me umar djà ny? Kati. Nār, djām me my kute me nireo ikwā prām kôt ne me umar djà ny? Kati. Nār, djām me kute kra'ā amim karōkôt me umar djà ny? Kati. Metīndjwÿnh kute memā amak bōnhkôt me umar djà ny.

¹⁴ Be, me'ō nhidjibê Kabēnja ne arÿm amijo ī ne me baro'ā ar ba. Nām mexo uman ar ba. Ar ba ne bar prīne mexo umakôt omūnho iba. Bām pyma o ne uma. Kubê Metīndjwÿnh Kra djwÿnh. Pydji. Kam ne prīne mexo uma. Ta ne tu kum me kaprī:kumrēx* ne kabēn pÿnh ne arēn me baro'ā ar ba.

¹⁵ Be, ngômā me angjēnh djwÿnhbê Djuão ne kàj bê 'ā ajarēn memā kum,

—Arÿm ne ba ar amā me'ō ja'ā ajarēn 'ā ar amā, “Me'ō dja ikôt bōx. Nām raxo katāt ijakre. Be, mÿkam? Bir, amrēbê: ikētri ne ar ba tūm. Kam ne raxo katāt ijakre”, ane. Arÿm ne ba ā ar amā ane. Nām ā Djuão memā ane. ¹⁶ Be, mÿjja kunī ne ō. Ta ne ukaprīo ukaprīn ō mÿjja kunīmē me bakunīo djuw mexo nhÿ. ¹⁷ Mōjdjê ne Metīndjwÿnh kukwakam me kute katāt amijo ba'ā memā karō. Me axwe kêt kadjy memā karō. Nhy m be, Jeju Kritu ta ne tu kum me kaprīn kabēn pÿnh ne arē. ¹⁸ Be, djām me'ō ne kute Metīndjwÿnh pumūnh got? Arkati. Kra djwÿnh pydjibit ne kute omūnh. Bām mē ro'ā ne nhÿ. Kra-bit kute omūnh ne arÿm memā 'ā ajarē.

Djuão kute memā amijarēnh kadjy ne ja.

Mat 3.1; Mak 1.1; Ruk 3.1

¹⁹ Be, Djeruxarēkam me bē idjaer rūnhja ne me Djuāomā me kwÿ

jano. Ne me kadjy Metīndjwÿnh mar djwÿnh kwÿ jano. Ne me bē Rewidjwÿr kwÿ jano. Me kute abej Djuão kukjêr kadjy ne me me kwÿja jano nhy m me arÿm 'ÿr mō. 'ÿr mō:n kam arÿm 'ÿr bōx ne kum,

—Mÿj me ajō ga nā? Djām abê me inhō Bēnjadjwÿrbê kumkat-ibê Kritu? ane. ²⁰ Nhy m Djuão memā 'ēx kêt ne mrāmri tu memā arēnhkumrēx ne memā kum,

—Ba ibê Kritu kêt. Metīndjwÿnh kute ijā me ō Bēnjadjwÿrbê kumkati mēnh kêt, ane.

²¹ Nhy m me kum,

—Be, abê Kritu kêt kam mÿj me ajō ga nā? Djām abê Metīndjwÿnh kukwakam kabēn jarēnh djwÿnh? Djām abê Erij? ane.

Nhy m memā kum, “Kati”, ane.

Nhy m me kum,

—Metīndjwÿnh kute me imā kukwakam kabēn jarēnh djwÿnh'ō janormā. Djām ga? ane.

Nhy m memā kum, “Kati”, ane.

²² Nhy m me kum,

—Bir, dja ga me imā amijarē. Me ije memā akabēn jarēnh kadjy. Me kute awÿr me ijanor ba me ije memā akabēn jarēnh nhy m me kute amar kadjy on me imā amijarē, ane.

²³ Nhy m memā kum,

—Be, amrēbê: ne Metīndjwÿnh kukwakam kabēn jarēnh djwÿnhbê Idjaij ijā kabēn jarēn me bakukāmāremā kum,

“Kapôt kukritkam dja me'ō kàj bê me akren memā kum,

'Bēnjadjwÿr djwÿnh kutēp wānh ajaxwemā anhiren kum amex. Kute mrāmri ne me kute me bēnjadjwÿr rūnhmā katāt pry jadjwÿr nhy m mexja pyrāk. Dja gar ā kutēp amexo ane', ane.”

Ba ijā ne Idjaij memā ane, ane. Djuão ā memā ane.

* **1:14** Djām me ta ne me axwe kêt nhy m pānh kum me kaprī Kati. Me ta te axwe kêt mā nhy m ta arÿm tu kum me kaprī.

24 Be, mebê idjaer rũnh kute Djuão'yr me kwý janorja, kute kukjêrabê ne mebê pardjêu. 25 Djuão amijã memã ane nhym me kum,

—Be, abê Bēnjadjwýrbê kumkat-ibê Kritu kêt ne abê Erij kêt ne abê Metĩndjwýnh kukwakam kabēn jarēnh djwýnh'õ kêt ne kam Metĩndjwýnhmã ngômã me angjēho aba. Mýkam? ane.

26 Nhym memã kum,

—Bir, ba ikajgo me:xi. Ije Metĩndjwýnhmã me arēnh kadjy ba ngômãbit me angjēho iba. Ikajgo nhym be, me'õ ra:x arým bõx. Ne kam ar me banhipókri ba ga me aje mar kêt. 27 Tãmwã 'ã ne ba me amã, “Me'õ gēdja ikôt bõx. Nãm raxo katàt ijakre”, ane. Bãm te irax ne 'ã inhìbõn ije kum parkã 'ãpre bõhn ne o itēm prãmje. Be, ãm irax ba ren arým kum apê. Nhym be, kati. ãm ingrire. Nãm raxo ijakrenh mex ne. Nãm ã Djuão memã ane.

28 Ngõ raxbê Djodão nhikjê'ã krìbê Betanhakam ne ã memã ane. Ngômã kute me angjēnh djakam ne ã memã ane. Djeruxarē kurüm me bõxjamã ã ane.

Djuão kute arkum Metĩndjwýnh Kra jakre kadjy ne ja.

Mat 3.11; Mak 1.10; Ruk 3.22

29 Nhym kam arým akamàt ne akati. Nhym Djuão ar jãnh dja nhym nĩnh Jeju Djuão kutã tē. Nhym omũn 'ã memã kum,

—Ota, Metĩndjwýnh nhõ Mrykĩ'ãtomti jabatàn ny tē. Tãm ne Metĩndjwýnh me bawýr ano nhym me kute bĩn nhym kute me kunĩ jaxweo pãnhmã. 30 Tãmwã 'ã ne ba ar amã, “Me'õ dja ikôt bõx. Nãm raxo katàt ijakre. Be, mýkam? Bir, amrêbê: ikêtri ar ba tũm. Kam ne raxo katàt ijakre”, ane.

31 Be, djãm ba ne ba amrêbê nokre pumũ? Kati. Ije amrêbê omũnh kêt. Metĩndjwýnh kabēnkôt ije me abê idjaermã Kritu'ã idjujarēnh ga me

aje marmã. Jabit ne ba kuma. Me aje Kritu marmã ne ba ngômã me ajangjēho iba, ane.

32-33 Ne kam Djuão ajte memã kum,

—Djãm amrêbê ije nokre pumũnh got? Kati. Metĩndjwýnh amrêbê ngômã me angjēnh'ã imã karõ. Ne kam ije Kritu nokre pumũnh kadjy ta ajte imã, “Be, me'õ'ã dja Ikarõ ruw ne arek kam nhý ga omũ. Tãmja ta gēdja memã Ikarõ jano nhym arým meo ba”, ane. Kute imã anhýr kôt ne ba kam arým nokre pumũ. Metĩndjwýnh Karõ kute tut pyrãk arým Jeju'ã ruw ne arek kam nhý ba arým omũn kam nokre pumũ. 34 Ije nokre pumũnhkam ba arým memã arēnhkumrēx ne memã kum, “Be, mrãmri tãmwãbê Metĩndjwýnh Krakumrēx”, ane. Jeju kutã tēmkam Djuão ã memã ane.

Ar kumrēx kute Jeju kôt amijo bikamēnh'ã ujarēnh.

35-36 Nhym kam ajte akati nhym Djuão mē kôt ba djwýnh amãnhkrut ar Jeju tēmkôt omũho dja nhym arým arkum,

—Ota, Metĩndjwýnh nhõ Mrykĩ'ãtomti jabatàn ny tē, ane.

37 Nhym Djuão kôt ba djwýnh ar kuman mã Jeju kôt ajkamē.

38 Nhym Jeju ar'ýr akēx nhym ar kôt tē nhym ar omũn arkum,

—Mýj nã? Mýj ne gar amã kĩnh ne ikôt tē? ane.

Nhym ar kum,

—Rabi, nhýnh ne ga anhũrkwãja? ane. Ujarēnh djwýnh'ã ne ar kum, “Rabi”, ane.

39 Nãm ar ũrkwã jabej kukij nhym arkum,

—Amrê ar ikôt tēn omũ, ane.

Nhym ar arým kôt tē. Kôt tē:n arým ũrkwã'ýr bõx ne arým omũ. Ne kam arek kam nhý. Arým ar'ã amykrykam ar arek kam nhý. Nhý: nhym ar'ã akati.

⁴⁰ Be, ar amãnhkrut kute Djuão kabên mar ne mã Jeju kôt bikamênhja nhikjê nhidjibê ne Ângre. Ângremê Ximão Pedru ar axikôt apôx. ⁴¹ Nãm ar 'ÿr'ã akati nhym Ângre kamy Ximão kumrêx jabej tẽn arým kum katon kum,

—Arým ne bar Mexijmã ikato, ane. Me ò Bënjadjwÿrbê kumkatibê Kritu'ã ne me kum Mexij jarê.

⁴² Nãm Ximãomã anen arým Jeju'ÿr o tẽn 'ÿr o bôx ne kum akre. Nhym kam Jeju arek omũnho djan kum,

—Ga abê Ximão. Djônaj ne adji. Dja ba jakam amã Xepa jarê, ane. Be, kên'ã ne kum Xepa jarê. Me bakabênkam ne kum Pedru jarê.

⁴³ Nhym ajte ar'ã akati nhym Jeju pykabê Garrêja'ÿr tẽmmã. Ne 'ÿr tẽn kêtri Piripi kumrêxmã katon kum,

—Amrê mã ikôt ajkamê, ane.

⁴⁴ Krĩraxbê Bexadakam ne Piripi nhũrkwã. Kamdjwÿ ne Ângremê Pedru ar ũrkwã. ⁴⁵ Nãm Jeju Piripimã kabên nhym kam arým tẽn Natana-jeumã kum,

—Arým ne bar kum ikato. Me bakukãmãre Mójdjê kute me bakukràdjã'ã pi'òk no'òkkam kute tãmwã'ã pi'òk no'òk. Metĩndjwÿnh kukwakam kabên jarênh djwÿnh 'òdjwÿ ar kute tãmwã'ã pi'òk no'òk. Bar pi'òk kôt kum ikato. Kubê ne Nadjarekam Jeju, ane.

⁴⁶ Nhym Natanajeu kum,

—Tô nhÿnh, djãm Nadjare kurũm mÿjja mex'ò kator prãm got? ane.

Nhym kum, “Amrê ikôt tẽn omũ”, ane.

⁴⁷ Ne kam arým 'ÿr o tẽn. 'ÿr o tẽn:ÿr o bôx. Nhym Jeju arým Natana-jeu tẽmkôt omũn kum,

—Be, ga abê idjaerkumrêx. Ajêxnhĩ kêtukumrêx, ane.

⁴⁸ Nhym Natanajeu kum,

—Je, nhÿnh ne ga arým ima? ane. Nhym kum,

—Be, Piripi kute iwÿr ajwÿr kêtri ne ba arým apumũ. Pibê pigêre parbê anhÿrri ne ba arým apumũ, ane.

⁴⁹ Nhym kum,

—Ujarênh djwÿnh, mrãmri ne abê Metĩndjwÿnh Krakumrêx. Abê mebê idjaer nhõ bënjadjwÿr rax, ane.

⁵⁰ Nhym Jeju kum,

—Ba ije amã, “Pigêre parbê anhÿrri ba arým apumũ”, anhÿrbit. Ga kam arým tu amim imarkumrêx. Adjÿm, dja ba ajte mÿjja pumũnh kêt kwÿ nhipê:x ga omũ. Mÿjja raxo kute ajbir ije amã arênhja jakrenh mex dja ga omũ, ane. ⁵¹ Ne kam ajte kum,

—Ba ije amijo inhĩ dja ïjã kàjkwa abenbê ajkij nhym Metĩndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh arým ikurũm wabin ijã axidjuw gar arým omũ. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx, ane.

2

Kute ngôo pidjô kangô.

¹ Nhym akatin akatin akati nhym onÿj Garrêjakam krĩraxbê Kanakam me'ò myja me'ò nire'ÿr mõrmã. Nhym me me kukràdjã kôt arým ar'ã akuprõn kute abenã ar mênhmã o dja. Nhym Jeju nã me kôt kam ar ba. ² Nhym me Jejumê kôt ba djwÿnh arkum krà nhym ar arým me'ÿr bôx. ³ Me'ÿr bôx nhym uba kangô arým mebê apêx. Nhym nãja Jejumã kum,

—Uba kangô ne arým mebê apêx, ane. ⁴ Nhym kum,

—Adjÿm me'ò nire. Djãm arým idjãpênh'ã myt bôx got ga imã arê? ane.

⁵ Nhym kam nã kikrekam me ò àpênhmã kum,

—Gêdja ar amã arê gar kabên kôt apê. Nãm ã nã arkum ane.

⁶ Nhym kam kêno ngõnhbê 6 ne ku'ê. Me kute amiku'õnh djã kadjy ne ngõnhja. Mebê idjaer kute Metĩndjwÿnhmã amiku'õnh djã

kadjy. Ngôn h kre rûnh kute ngônhti pyràk. Kêno ngôn h pydji kre'ã akrekam ne kute ngôn hkrôkrôkti ipuo amân hkrut ne amân hkrut pyràk.

⁷ Nã me àpên h djwýnhmã kabên nhym kam Jeju arkum, “Ar ngôo ipu”, ane. Nhym kam ar ngôo runho tèn o ipu mex ne.

⁸ Nhym arkum,
—Ar kwý run memã ýr djwýnhmã o tẽ, ane.

⁹ Nhym arým ar kwý run memã ýr djwýnhmã o tẽ nhym arým kakin amim,

—Je tô, nhýnh ne uba kangôja? ane. Ne kam amiwýr me'õ my kute ni'ýr môrja 'uw nhym 'ýr bôx nhym kum,

¹⁰ —E kum, uba kangô mexkumrêx ne ga o apdjun ajbir o akato. Djãm me kute ã o anhýr got? Kati. Me kute abenã me rên hkam ne me kute memã kangô djãnhkumrêxja kumrêxo apôx. Ne me kute o kôm kumexkambit kute memã kãjbê kangô djãnh o apôx. Be, ga ne ga atemã ne ajbir kangô djãnhkumrêx jao akato, ane.

¹¹ Be, me kute raxmã kator kadjy mýjja pumûnh kêt nhípêx krax ne ja. Garrêjakam krîraxbê Kanakam ne ngôo kajgoo uba kangô nhípêx ne o memã amiraxo amirít. Nhym kam kôt ba djwýnh ar kute omûnhkam tu amim markumrêx.

¹² Nhym kam Jeju krîraxbê Kapanã'ýr rwýk tẽ. Nãmê kamymê kôt ba djwýnhmẽ ne ar kôt mô. Ar 'ýr rwýk mô:n arým 'ýr bôx. Ne Kapanakam ar ba: nhym ar'ã akati ngrêrebit apêx. Nhym kam ar ajte mô.

Kute Metîndjwýnh nhõ kikreti nêje me anor.

Mat 21.12; Mak 11.15; Ruk 19.45

¹³ Djeruxarêkam mebê idjaer kute aben pydji 'ýr. Me kute aben kajmã'ã Metîndjwýnh me bê idjaer kukãmãre nhirôbê mrãnhja mar kadjy ne me aben pydji 'ýr. Nhym

Jeju arým mekôt 'ýr tẽ. 'Ýr tẽ:n kam arým 'ýr bôx. ¹⁴ Ne kam Metîndjwýnh nhõ kikretimã wadjã. Nhym me kumex. Me kute pi'ók kaprî pãnh memã mry nhõr djwýnh kumex. Mry bàri, mrykî'ãtomti, tut nhõr djwýnh kumex. Nhym me kute me õ pi'ók kaprî pãnh memã kikreti nhõ pi'ók kaprîja nhõr kadjy me kumex. Nhym arým me omû. ¹⁵ Ne kam me kadjy arým djudjêdjêo me kaprêprêk djã nhípêx ne arým me aêro tèn bõm me kurê. Nãm me kunimê me õ mrykî'ãtomtimê me õ mry bàri jano. Nãm me kute me õ pi'ók kaprî pãnh memã kikreti nhõ pi'ók kaprî nhõr djwýnhjabê pi'ók kaprî ngràn mebê pîponh ikjêo rênho tẽ. ¹⁶ Ne tut nhõr djwýnhmã kum,

—Mûm me mýjja akato. Djãm Ibãm nhõ kikreo bikên h got ga me kikre kreo àpnu? Kwãrîk wãnh Ibãm nhõ kikrekam mýjja pãnh abenmã pi'ók kaprî nhõr kêt, ane.

¹⁷ Nhym kôt ba djwýnh omûn arým pi'ókkam Metîndjwýnh kabên ma. Amrêbê: Kra kute Bãmmã kum,

“Dja ba anhõ kikre'ã ino týt nhym me arým ibî”,

anhýr ja ne ar arým kuma.

¹⁸ Nhym kam mebê idjaer rûnh Jejumã kum,

—Goja on mýjja pumûnh kêt'õ nhípêx bar omû. Ne kam arým abênjadjwýr rax ma. Aje mýj me'õ kabênkôt kikretikam me anoro abaja ma, ane.

¹⁹ Nhym memã kum,

—Ã. Dja ba ï me amã mýjja pumûnh kêt'õ nhípêx. Dja me Metîndjwýnh nhõ kikretija ngrã ba kam akubyn ipêx. Ije ipêxo idjãm'ã gêdja akati amân hkrut ne ikjêkêt apêx ba arým ipêx pa, ane.

²⁰ Nhym me kum,

—Tõ nhýnh? Djãm kikre ja nhípêx'ã akati amân hkrut ne ikjêkêt apêx got? Kati. Be, me kute kikreti ja nhípêxo ku'ê'ã

amex kräpti:bê 46 apêx nhym me arým ipêx pa, ane. ²¹ Be, djâm Metîndjwýnh nhô kíkreti wã'ã ne memã kabên jarê? Kati. Aminhî'ã ne Metîndjwýnh nhô kíkreti jakren memã arê. Be, Jeju nhî kute mrãmri ne Metîndjwýnh nhô kíkreti pyrãk. Dja ty nhym me adjã. ²² Nhym kam arým akubyn tîn. Nhym kôt ba djwýnh akubyn tînkôt omûn akubyn amijo tên arým Jeju kabên ja ma. Kute aminhî'ã kíkreti jakreja man amim,

—Be, mrãmri ne Metîndjwýnh amrêbê: pi'ôkkam Jeju kôn timer kabên dji. Mrãmri ne Jeju kabênkumrêx, ane. Dja kôt ba djwýnh ar kíkreti'ã kabên man ã amim ane.

²³ Me kräpti kute aben pydji djã nhô akatikam ne Jeju Djeruxarêkam ar ba. Me kute aben kajmã'ã Metîndjwýnh me bê idjaer kukãmãre nhirôbê mrãnhja mar kadjy ne me aben pydji. Nhym Jeju mekam ar ban arým mýjja pumûnh kêt kwý nhipê:x. Nãm me punu kräpti:o mex nhym me arým omû. Me kräpti ne me omûn arým amim,

—Be, mrãmri ne Jejubê Metîndjwýnh Krakumrêx. Mrãmri kubê me banhô Bênjadjwýrbê kumkatibê Kritukumrêx, ane. ²⁴ Nhym Jeju arým me kabên man amim,

—Be, djâm mrãmri me kräptija kute tu amim imarkumrêx got, ba on meo iba? Kati. Me kräpti kabên kajgo, ane. Be, djâm Jeju kute me mar kêt got? Nãm kute me kunî mar. ²⁵ Djâm kute me'ômã, “Mýj ne me kuma”? anhyr prãm got? Kati. Kute prîne me ôkre kadjwýnhbê me kabên mar. Kute me kwý kabên kajgo mar.

3

Nikodemumã umar djã ny'ã ujarênh.

¹ Be, me'ô, idjibê Nikodemu. Kubê pardjêu'ô. Me rûnhmê

ro'ã ne mebê idjaer kunîmã nhý. ² Akamãtkam ne Jeju'ýr tên 'ýr bôx ne kum,

—Ujarênh djwýnh, mrãmri ne Metîndjwýnh ajano. Aje memã kukràdjã'ã adjujarênh kadjy ajano ga bôx. Arým ba me ije amar. Ga ne ga aje mýjja pumûnh kêt kwý nhipê:x, me punu kräpti:o mex. Kam ne ba me arým kôt ije amar. Djâm me'ô kajgo kute ã meo anhyrmã got? Kati. Be, Metîndjwýnh amê amijo kajkep. Kam ne ga ã meo ane. Nãm ã Nikodemu Jejumã ane.

³ Nhym kum,

—Ë, djâm aje Metîndjwýnh rax ne kute meo bajamã akator ne aje marmã ne ga tê? Be, ga ne ga te aje kum akatormã. Adjumar djã nykambit. Adjumar djã ny kute me prîre bixadjwýr nykam umar djã ny pyrãk. Kambit dja ga kum akaton ama. Mrãmri ne ba amã ja jarênhkumrêx, ane.

⁴ Nhym kum,

—Je, mýj dja ba idjumar djã ny kadjy on? Djâm arým ijabatãnhkam ije inã tikkremã idjãr ne ajte ikator got ba idjumar djã nymã? ane.

⁵ Nhym kum,

—Djâm ja ne ba amã arê? Kati. Dja me amim Metîndjwýnh kabên ma. Metîndjwýnh kabên ne kute ngô pyrãk. Dja me amim kabên ma nhym Karô arým memã amak bô nhym me arým umar djã ny kute me prîre bixadjwýr nykam umar djã ny pyrãk. Nhym kam Metîndjwýnh arým amim me utàn ar meo ba. Mrãmri ne ba amã ja jarênhkumrêx.

⁶ Djâm me my kute memã kra jadjwýr nhym me bixadjwýrkam Metîndjwýnh kôt umar? Kati. Me kôt umar kêtumrêx. Nhym be, Metîndjwýnh Karô kute meo ny kôt ne me mrãmri umar djã nykumrêx ne arým kôt umar. ⁷ Ba amã, “Dja ga adjumar djã ny kute mrãmri

ne me pñire bixadjwýr nykam umar djà ny pyràk”, ane. Ije amã anhýrkam kwārīk wānh te aje marmã ikam ano tyk ne anhýr kêt. ⁸ Be, ga, kôkreja pumũ. Djãm ga aje àbèrja kraxkôt omũnh ne nhĩãm prôtkôt aje omũnh? Kati. Metĩndjwýnh Karôdjwý djãm aje omũnh? Kati. Kute memã umar djà ny jangjēndjwý djãm aje kôt omũnh? Kati. Aje kôt omũnh ne mar kêtumrēx, ane.

⁹ Nhyh Nikodemu kum,

—Kon. Bir, mýj dja kute memã umar djà ny jangjēnh on? ane.

¹⁰ Nhyh kum,

—Be, ga ne ga mebē idjaerkam me kukràdjã'ã adjujarēnh djwýnh ne ren aje ikabēn mar. Nhyh be, kati. Aje imar kêt, ane. ¹¹ Mrãmri amrēbē ar ije mýjja mar ne omũnhkumrēx. Ne kam arým me amã arē ga me kam aje amim ar imar kêt rã'ã. ¹² Pykakam me kukràdjã kôt ba arým amã ikabēn jarē ga aje amim imar kêt. Ne ba ren kàjkwakam ikukràdjã kôt amã ikabēn jarē. Djãm kam ga ren tu amim imarkumrēx? Kati. Ga ren kamdjwý aje amim imar kêtumrēx.

¹³ Be, nhýnh ne me'õ kute kàjkwakam kukràdjã marmã 'ýr wabin 'ýr bôx? Ne kuman akubyn ruwn arým memã arē. Kati. Pykakam me'õ kute kadjy àbir kêtumrēx. Ba ije amijo inhĩbit ne ba arým kàjkwa kurũm ruw. Ba ne ba kam inhýr tũm. Ne kam arým me amã arē.

¹⁴ Be, me bakukãmãre Mõjdjē kapôt kukritkam kryto kangã karõ nhípēx. Ipēx ne pĩ'ã kunhõn arým kãjmã kudja. Kudja nhyh kangã karõ kýjrũm pĩ'ã wajēt. Badjwý, ije amijo inhĩdjwý, dja me pĩ'ã inhõ ba arým kýjrũm ã ijēto ane. ¹⁵ Mýj kadjy dja ba kýjrũm wajēt? Bir, dja me kwý ĩ pýnhkôt tu amim imarkumrēx ne arým Metĩndjwýnh kôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Ja

kadjy dja ba kýjrũm wajēt. Nãm ã Jeju Nikodemumã ane.

¹⁶ Metĩndjwýnh ne kum pykakam me kunĩ jabê:. Mýj ne kum me abē on? Bir, nãm me kadjy Kra djwýnh jano. Kra pydji jano nhyh arým pykamã bôx ne me kadjy ty. Mýj kadjy ne ty? Bir, dja me kwý ĩ pýnhkôt tu amim Kra markumrēx nhyh arým me utã. Dja me biknor tokry djãkam me biknorbē me utã nhyh kam me Metĩndjwýnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Ja kadjy ne ty. Nãm ã Metĩndjwýnh kum me kunĩ jabêo ane.

¹⁷ Mýj kadjy ne Metĩndjwýnh pykamã Kra jano? Djãm kute memã axwe pãnh jarēnh nhyh me me biknor tokry djãkam biknor kadjy? Kati. Kute kubē me kunĩ pytãrmã ne ano. ¹⁸ Be, me kute arým tu amim Kra markumrēxja Metĩndjwýnh kute memã axwe pãnh jarēnh kêtumrēx nhyh me biknor kadjy kêtumrēx. Nhyh be, me kute amim mar prãm kêtjamã ne arým kute memã axwe pãnh jarēnhkumrēx. Arým kute me'ã amim,

—Tãmwã dja axwe pãnh me biknor tokry djãkam akuno, anhýrkumrēx. Mýkam? Bir, Metĩndjwýnh Kra djwýnh me kute amim mar prãm kêtam dja me arým akuno.

¹⁹ Mýj ne Metĩndjwýnh amim arēn kam arým memã me biknor tokry djãkam biknor jarē? Bir, nãm amim,

—Ba arým pykakam memã Jeju jano nhyh bôx. Jeju ne kute memã pry kurwý djã pyrãk. Jejukôt me katãt amijo ban tĩnkumrēx. Nã bãm memã ano nhyh me kum kĩnh kêt. Ga, akamãt kô tykkam me kute mýjja pumũnh kêt ne ba punuja pumũ. Me jadjwý ne me kum arĩk ar baja kĩnh. Mýkam? Bir, me axwe'ã maje kum katãt amijo ba kĩnh kêt. Nãm ã me'ã amim ane.

²⁰ Ga, me kunĩ arĩk ar baja kum Jeju kurê ja pumũ. Jeju kute memã pry kurwý djã pyrãk me kum kurê. Djãm me kute amim Jeju mar ne kôt kute amijo ba prãm? Kati. Ren me amim Jeju ma nhym ren arým memã apýnh axwe jarê. Axwe pãnh kute memã bën tÿx pymaje ne me kute amim mar prãm kêt. ²¹ Nhym be, me katãt kute amijo baja ne me kute Jeju kôt amijo ba prãm. Jeju kute memã pry kurwý djã pyrãk ja ne me kute kôt amijo ba prãm. Mÿj kadjy? Bir, dja me kôt ar amijo ba nhym me arým omũ. Kôt me ukapřja pumũ. Metĩndjwýnh djukapřĩ kôt me ukapřĩ dja memã amirĩtkumrêx nhym me arým omũ. Ja kadjy ne me kute Jeju kôt amijo ba prãm.

Djuão Jeju'ã ujarênh.

²² Jeju Nikodemumã kabên pan kam kôt ba djwýnhmê arým ar tẽ. Tẽ:n kam arým pykabê Djudêjakam bôx. Bôx ne arek ar kam ba. Metĩndjwýnhmã ngômã me angjêno ba. ²³ Nhym Djuãodjwý amũ ngômã me angjêno ba. Amũ krĩraxbê Xarĩ kuri pykabê Inôkam ne ngômã me angjêno ba. Kam ngô kumexkam ne meo ba. Nhym me 'ÿr bôxo ku'ê nhym ngômã me angjêno ku'ê. ²⁴ Me kute Djuãobê ijê kêttri ne meo ku'ê.

²⁵ Nhym kam Djuãokôt ba djwýnhmê mebê idjaermê ar arým aktã kabêno aben japanho dja. Nãm ar abenmã kum,

—Mÿj godja me ngôo me on nhym Metĩndjwýnh memã mex jarê? anen ²⁶ arým Djuão'ÿr tẽn 'ÿr bôx ne Jeju'ã kum,

—Ë, ujarênh djwýnh, aje ngôbê Djodão nhijukri me'ômê ro'ã aban aje 'ã adjujarênh ar aba. Be, adjwýnhdjwý arým ngômã me angjêno ba nhym me kunĩ arým mũm abê tẽn 'ã kume:x, ane.

²⁷ Nhym Djuão memã kum,

—Kwãrĩk wãnh rã'ã. Metĩndjwýnh kute me'ã kum karôja ne me arým mũm 'ÿr bôx. ²⁸ Ba arým me amã amijarê ga me ikabên ma. Ba me amã, “Djãm ibê me banhô Bẽnjadjwýrbê kumkati got? Djãm ibê Kritu got? Kati. Kukãm ne Metĩndjwýnh ijano ba tẽ”, ane. Ba arým me amã ja jarê ga me arým ama.

²⁹ Djãm me wã ne inhô me? Kati. Me wã ne Jeju nhô me. Ga, me mjênbit kute prôo baja pumũ. Jeju kute prôo ba mãn prãbê me wão ba. Jejubit ne me wão aminhôn meo ba. Ba ne inhô me kêt. Be, ba ne ba amybým kam ikĩnhkumrêx. Ga, me mjên prô'ÿr baja pumũ. Nhym amybým mjên nhôbikwa kajgo arým mjên kabên ma. Kabên man kam arým kĩnhkumrêx ne. Jeju'ã me krãptĩkam ne ba arým ã ikĩno ane. ³⁰ Mrãmri dja raxo amũ ijakrenho tẽ. Nãm ã Djuão memã ane.

³¹ Kãjkwa kurým rwýkja ne raxo kute me kunĩ jakrenh. Nhym be, pykabê me bixadjwýrja ne me pykabê ar ba. Pykabê ar ban pykabê mÿjjabit jarê. Nhym be, kãjkwa kurým rwýkja raxo kute me kunĩ jakrenh. ³² Kute kãjkwakam mÿjja pumũnh ne mar ne memã 'ã amijarêno ba. Nhym me krãptĩ: kute amim kabên mar kêt. ³³ Nhym be, me kwý kute amim,

—Mrãmri ne Jeju kabên katãtkumrêx, anhÿrkam djãm Jejubit ne me amim kuma? Kati. Kãjkwakam Metĩndjwýnhdjwý ne me amim kuma. Nãm me amim,

—Mrãmri ne Metĩndjwýnh kabên katãtkumrêx, ane.

³⁴ Metĩndjwýnh kute anorkam ne Kra arým Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarêno ba. Kute kubê Karô nê kêtumrêx nhym kute 'amýnh tÿx ne o ba. ³⁵ Kãjkwakam Bãm kum Kra jabê. Ne kam arým Kramã ô mÿjja'ã kum karôn kam kum kunĩ kanga nhym ar o ba. ³⁶ Kra Bãm nhô mÿjja kunĩo ba nhym kam me

kute tu amim Kra markumrēxja arým Metīndjwýnhkôt tīn ne ar ba rá'ã: rá'ã ne. Nhyim be, me kute amim Kra mar kêtja dja me tīnkumrēx'ýr bôx kêtumrēx. Metīndjwýnh dja mekam ngryk rá'ã ne.

4

Xamarijkam me'õ nire ja'ã ujarēnh.

¹⁻³ Nhyim kam Bēnjadjwýr djwýnh Jeju arým pykabê Djudêja kurūm tē. Mýkam ne tē? Bir, arým kute õ me jao Djuão jakrenhkam. Jeju amikôt me kamēn ngômã me angij nhyim me arým kume:x. Nhyim mebê pardjêu arým me kumex jarēnh ma. Nhyim kam arým amim,

—Be, me arým kute ijã me kumex jarēnh mar. Ba on, ane. Ne kam arým mebê tē. Djãm Jeju ta ne ngômã me angjēnh ba? Kati. Kôt ba djwýnh ne ar ngômã me angjēnh ba. Nãm Jeju Djudêja kurūm tēn kam ajte pykabê Garrêja'ýr tēmmã.

⁴ Ne kam arým tu Garrêja'ýr pykabê Xamarijkôt tēm prãm. ⁵ Nãm Xamarijkôt tē:n kam arým krīrax'õ'ýr bôx. Idjibê ne Xika. Kuri ne Jódje nhõ pyka. Amrêbê: me bakukãmãre Djako kra Jódjemã pyka kwý tan kum kungã. ⁶ Õ pykakam ne Djako nhõ ngômkwati. Nãm Jeju krīrax'ýr bôx ne arým pykakôt tēm kurêje katy. Ne kam tēn arým ngômkwati jak'à nhỹ. Arým kàjkwa nhípókri myt nhýrkam ne 'ã nhỹ.

⁷ Nhỹ: nhyim nīnh Xamarijkam me'õ nire arým 'ýr tē. Kute kam ngó kwý jadjarmã ne 'ýr tēn 'ýr bôx. Nhyim kam kum, “Ba ikõ”, ane. ⁸ Be, arým kôt ba djwýnh mã krīraxmã mórkam. Kute ar õ kwý krēn djã byrmã ne ar tē.

⁹ Nãm kum, “Ba ikõ”, ane.

Nhyim kum,

—E 'õ. Mýkam ne ga me ajõbê id-jaerkam ngó'ã ijuw? Ba ibê pykabê Xamarijkam me'õ nire ne ga ngó'ã ijuw, ane. Be, mebê idjaer ne me kum mebê Xamarij kīnh kêt.

¹⁰ Nãm nireja ã kum ane nhyim Jeju kum,

—Ga aje Metīndjwýnh kute meo kīnh djã mar kêt ne ba ije ngó'ã ajwýr djwýnh aje imar kêt. Ne ga ren iman ren ba ngó'ã ijuw ba ren amã me tīnkumrēx kadjy ngó ren amã kungã, ane.

¹¹ Nhyim kum,

—Õ kum bēnjadjwýr, anhõ ngóo àbir djã kêt nhyim ngômkwati kre ry:. Nhỹnh ne me tīnkumrēx kadjy anhõ ngója? ¹² Me banhingêt kukãmãre Djako kukwakam ne ngômkwatija. Ta ne kute kam o kómo ku'ê nhyim kramē õ mrymē kute kam o kómo ku'ê. Djãm araxo aje me banhingêt Djako jakrenh? ane.

¹³ Nhyim kum,

—Gêdja me ngó kajgo jao ikõn akubyn kum kôr. ¹⁴ Nhyim be, ba ije amã ngó jarēnhja gêdja me kwý í pýnhkôt o ikõn akubyn kum kôr kêtumrēx. Ije amã ngó jarēnh ja gêdja me o ikõ nhyim mã mekam apóx kute mrãmri ne ngômkwatikam ngó mã apóx pyræk. Nhyim kam me arým Metīndjwýnhkôt tīn ne ar ba rá'ã: rá'ã ne, ane.

¹⁵ Nhyim kam kum,

—Bēnjadjwýr goja amrê imã aje ngó jarēnhwã ngã ba o ikõn goja imã kôr kêt ne amrê ngóo imrãnh kêt, ane. Djãm ngókumrēx'ã ne kute kum me tīnkumrēx kadjy ngó 'ã ajarē? Kati. Metīndjwýnh Karõ'ã ne ngó jakren kum 'ã ajarē. Nãm ã nire ngó'ã Jeju 'wýro ane. ¹⁶ Nhyim kum,

—Tēn amjēnmã arē gê amrê tē, ane.

¹⁷ Nhyim kum, “Imjên kêt”, ane.

Nhyim kum,

—Nã. Mrãmri amjēnkumrēx kêt.

¹⁸ Amrêbê ne aben totokmã amjên

amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt ga kanga. Ne kam ajbir awÿr bao ku'êja ne kubê amjên kêt. 'Á ne aje mrãmri imã, "Imjên kêt", anhÿrja.

¹⁹ Nhyum kum,

—Bênjadwÿr, ga abê Metïndjwÿnh kukwakam kabên jarênh djwÿnh'ô ba arÿm ama. ²⁰ Krãnh wã'ã ne me ikukãmãre kute Metïndjwÿnhmã rax jarênh djã. Nhyum me abê idjaer ne ga me atemã ne aje memã kum,

—Krïraxbê Djeruxarêkambit ne me kute Metïndjwÿnhmã amijarênh djã, anhÿro aba, ane.

²¹ Nhyum Jeju kum,

—Djãm me aje krãnh wã'ã me Bãm djwÿnhmã rax jarênh rã'ãmã? Nãr djãm me aje Djeruxarêkam kum amijarênh rã'ãmã? Kati. Gêdja ga me ï kam kum amijarênh kêt. Kam kum amijarênh kêt'ã ne amrê akati mör rã'ã. Mrãmri ne ba ije amã arênhkumrêx. Dja ga tu amim ikabênja markumrêx. ²² Me abê pykabê Xamarijkam me kra ne ga me aje we apytãr djwÿnhja, aje kum rax jarênhja aje mar kêt. Nhyum be, me ibê idjaerkam ne ba me ije Metïndjwÿnhmã amijarênhja arÿm ije mar. Ije me utãr djwÿnhkumrêx mar. Me ibê idjaerkam ne me utãr djwÿnh kato. Kam ne ba me ije mar.

²³ Me kute markumrêx dja me ï me Bãm djwÿnhmã rax jarênhkumrêx ne 'êx kêtumrêx. Me kadjwÿnhbê Metïndjwÿnh Karô kôt dja me mrãmri amijo ngriren raxmã katorkumrêx ne kum rax jarênhkumrêx. 'Á akati amrê mör rã'ãn arÿm bôx 'ÿr. Me Bãm djwÿnh kum me ja kïnh. ²⁴ Djãm kãjkwakam Metïndjwÿnh kute me bapyràk? Djãm ïmê 'imê kute me bapyràk? Kati. Karôbit. Nhyum me kute omÿnh kêtumrêx. Me kute omÿnh kêtumrêx dja me tu amikadjwÿnhbê karô kôt mrãmri amijo ngriren raxmã katorkumrêx. Kum katorkumrêx

ne kum rax jarênhkumrêx. Nãm Jeju ã me'ô niremã ane.

²⁵ Jejubê ne Bênjadwÿrbê kumkatibê Kritu nhyum kute mar kêt. Kritu nhidji 'ôdjwÿybê ne Mexij. Me'ô nire kute mar kêt ne kum,

—Tukwa, gêdja Mexij bôx ne me imã mÿjja kunï jarê ba me kuma. Ja ne ba arÿm ije mar, ane.

²⁶ Nhyum kum,

—E kum, ba ne ba arÿm amã ik-abêno nhÿ. Ibê ne Mexij, ane.

²⁷ Nãm nirejamã ja jarênh nhÿ nhyum kôt ba djwÿnh arÿm 'ÿr bôx ne ar omÿ. Jeju kute kum kabêno ÿrkôt arÿm ar omÿ. Ne te kute ar marmã arkam no tyn dja. Ne bit kute nija'ã kukjêr ne kute kum,

—Mÿj ne ga kum arênh nhÿ? Mÿkam ne ga kum akabêno nhÿ? anhÿrmã ne arkum uman arek ku'ê.

²⁸ Nãm kôt ba djwÿnh Jeju 'ÿr bôx nhyum nire arÿm ô ngyo ngônhmã iren mã: krïraxbê Xikamã tèn wadjã. Ne kam memã kum,

²⁹ —Ô kum onÿ me'ô. Ije amijo ibaja kunïkôt ipumün imã arê. Bãrãm mrãmri kubê me banhô Bênjadwÿrbê kumkatibê Kritukumrêx. Gwaj 'ÿr gar omÿ, ane. ³⁰ Nhyum me arÿm krïrax kurÿm katon 'ÿr tèn arÿm 'ÿr bôx.

³¹ Me 'ÿr bôx kêttri ne kôt ba djwÿnh arÿm kum,

—Ujarênh djwÿnh, gop anhô kwÿ krê, ane.

³² Nhyum arkum,

—Be, atemã inhô kwÿ krên djãja ar aje mar kêt, ane. Be, djãm mrãmri ô kwÿ krên'ã ne arkum ane? Kati. Nãm Metïndjwÿnhmã ãpênho ô kwÿ krên djã. Metïndjwÿnhmã ãpên ar ba'ã ne arkum ane. ³³ Nãm arkum ane nhyum ar arÿm abenmã kum,

—Djã ne me'ô arÿm kum mÿjja'ô ngã nhyum kukrê? ane.

³⁴ Nhyum arkum,

—Be, kãjkwakam Metïndjwÿnh kute amrê pykamã ijanor arÿm ijã

amim karõ. Kute idjâpênh djà'ã amim karõ kôt dja ba amijo iban arým inomã kumê. Be, idjâpênh jakam ikĩnh inhõ kwý krênkam ikĩnh jakrenh mex ne. 'Á ne ba ije ar amã, "Atemã inhõ kwý krên djà", anhÿrja. Nãm ã Jeju arkum ane.

³⁵ Ne kam ajte arkum,

—Kwãrĩk wãnh gar amim, "Dja bàygogo'ã mytyrwý amãnhkrut ne amãnhkrut apêx bar kam êo mõi", anhÿr kêt. Be, ba ne ba ar amã, "Ar kãjmã akrãn me kute ikabên mar prãmja pumũ. Me krãptĩ kute bàygogo pyrãk wã pumũ. Dja gar memã ijã ajarê nhym me arým tu amim imarkumrêx. Ja kadjy ne me mexkumrêx. Me mexkumrêx kute mrãmri ne bàygogo pry ngrãn akakam ê kadjy mexja pyrãk.

³⁶ Dja gar on jakam memã arê nhym me amim ima ba arým ar amã o pãnh. Nhym kam me ikôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Ba ar amã o pãnh gar arým akĩnh rã'ã: rã'ã ne. Djãm ar gajbit dja gar akĩnh? Kati. Me kute amrêbê memã arênhdjwý dja me ar aro'ã kĩnh. Ga, me kumrêx kute bàygogo kre nhym ate me ja kute tũmrãm bàygogo djêja pumũ. Me kute ê parkam me ro'ã kĩnhkumrêx. Inhõ ãpênh tũmmê dja gar aro'ã akĩnhkumrêx.

³⁷ Be, me memã kum, 'Gêdja me'õ 'y kre nhym me'õ arým ê', anhÿro ba. Be, ikabênja kõnh ne me kabên ja dji. ³⁸ Ar aje o atom ne êmã ne ba 'ÿr ar ajano. Amrêbê ne gar bàyogokam adjâpênh kêt. Me'õ kumrêx ne arým kam apên kam 'y krebite ba. Gar inhõ me ãpênh tũm kôt ajbir adjâpênh 'amý", ane. Ar kute memã 'ã ujarênhmã nhym me kute tu amim markumrêxmã ne Jeju ã kôt ba djwýnhmã ane.

³⁹ Nãm me'õ nire krĩraxbê Xikakam Xamarij kramã kum,

—Nãm prĩne ije amijo iba kunĩkôt imã arênh mex, anhÿro tẽ. Nhym me krãptĩ kuman arým tu amim

Jeju markumrêx. ⁴⁰ Ne kam Jeju'ÿr tẽn 'ÿr bõx ne kum,

—Gop arek me iro'ã ar aba, ane. Nhym arým arek mekam ar ba. Ar ba nhym arým 'ã akati amãnhkrut apêx. ⁴¹ Nhym kam me kute Jeju ta kabên markam ne krãptĩ tu amim markumrêx.

⁴² Ne kam nijamã kum,

—Jakam bar tu amim Jeju markumrêx. Djã ne bar akabênbit man amim tu markumrêx? Kati. Arým ne bar Jeju ta kabên kôt amim kuman amim, "Be, mrãmri ne Jejubê Bênjadjwýrbê kumkatibê Kritukumrêx. Mrãmri kubê pykakam me axwe kunĩ pytãr djwýnhkumrêx." Nã bãm ar ã amim ane. Nãm me ã nire jamã ane.

Kute me'õ bẽnjadjwýr krao mex.

⁴³ Be, Jeju'ã akati amãnhkrut apêx nhym arým amũ ajte tẽ. Tẽn arým abatãnh djã, õ pykabê Garrêjakam bõx. ⁴⁴ Jeju ta ne amrêbê memã kum,

—Djãm Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh'õ ne abatãnh djãkam bõx nhym me kum rax jarênh got? Kati. Nãm me aprý, ane. ⁴⁵ Jeju abatãnh djãbê Garrêja jakam bõx.

Nhym kam me kum kabên mex jarê. Me kute amrêbê amũ Djeruxarêkam Jeju pumũnhkam ne me kum kabên mex jarê. Me krãptĩ kute amikukràdjã tũm mar kadjy aben pydji djã nhõ akatikam ne me Djeruxarê'ÿr tẽn 'ÿr bõx. 'ÿr bõx ne arým kam mekôt Jeju pumũ. Nhym mýjja pumũnh kêt krãptĩ nhípêx nhym me arým omũ. Omũn kam akubyn Garrêjakam bõx. Nhym Jejudjwý kam bõx ne me'ÿr bõx. Nhym me kam kum kabên mex jarê.

⁴⁶ Jeju Garrêjakam bõx ne ajte krĩraxbê Kanakam bõx. Kam ne amrêbê kute ngõ kajgoo uba kangõ nhípêx. Jeju bõx nhym onj Kapanakam me'õ bẽnjadjwýr kra

arým kanê. ⁴⁷ Nhyim me arým bēnjadjwǝrmã arēn kum,

—Onǝj, Jeju arým Djudêja kurũm katon Garrêjakam bõx, ane.

Nhyim kuman arým Kana'yr tēn kam Jeju'yr bõx. 'Yr bõx ne kum,

—Ê, gu 'yr ga imã ikrao mex gê kanê kum ire, ane. Nãm mã 'yr kum krà. Arým kra tyk 'yrkam ne mã 'yr kum krà.

⁴⁸ Nhyim Jeju kum,

—Ga me aje amim imar kêt kumrēx. Ije mǝjja pumũnh kêt nhípēx ga me aje omũnhkambit ne amim ima. Mǝkam? ane. ⁴⁹ Nhyim bēnjadjwǝr Jejumã kum,

—Bēnjadjwǝr, amibēx, tyk kētri gu 'yr tē, ane.

⁵⁰ Nhyim kum,

—Aj mã. Arým ne akra tĩn ne, ane. Nhyim arým tu amim kabēn markumrēx ne arým 'yr tē. Amim kamnhĩxo tē. ⁵¹ Tē: nhyim kam arým 'ã akamãt. Nhyim akati nhyim ajte tē: nhyim õ àpēnh ar arým kutã tēn kajpa. Ne kum, “Arým ne akra tĩn ne”, ane.

⁵² Nhyim arkum,

—Nhǝnh ne myt nhǝ nhyim mexmo krax ne? ane.

Nhyim kum,

—Amũja'ã myt akēxkam ne arým kanê kum ire, ane.

⁵³ Nhyim amim,

—Be, Jeju kute imã, “Arým ne akra tĩn”, anhǝr majmã ne arým kanê kum ire, ane. Ne arým tu amim Jeju markumrēx. Õ kikrekam ar kunǝdjwǝ tu amim markumrēx.

⁵⁴ Jeju Djudêja kurũm tēn Garrêjakam bõxkam ne ajte mǝjja pumũnh kêt ja nhípēx. Me kute raxmã kator kadjy ne arým bēnjadjwǝr krao mex.

5

Ngõ mǝrri me'õ punu nõr.

¹ Jeju bēnjadjwǝr krao mex. Nhyim kam onǝj krĩraxbê Djeruxarēkam

arým mebê idjaer kute aben pydji djã nhõ akati 'yr. Nhyim Jeju arým 'yr tē. 'Yr tēn kam arým 'yr bõx.

² Be, Djeruxarēkam ne ngõ'õ nõ. Me kute krĩraxmã mrykĩ'ãtomtio ngjēx djã kuri ne ngõ'õ nõ. Mebê idjaer kabēnkam ne me ngõmã Bexeda jarē. Ngõ bu'ã ne kikre kre kēnh amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt. ³ Kikrekam ne me punu krãptĩ ikwã. Me no rãmē me mrãnh punumē me akrymē ikwã. Ngõ kute amingrēk ne me kam amako ikwã. ⁴ Mǝjkõt ne ngõ amingrēk? Bir, Metũndjwǝnh kadjy mrãnh djwǝnh ne ngõ'yr ban me aerbê ngõmã wangij, ngõmã ngjēx pǝnh. Nhyim arým kõt ngõ amingrēk ne. Amingrēk nhyim me'õ punu kumrēx kute memã wan noxja ne arým mex ne. Pydjibit mex.

⁵ Be, Jeju Djeruxarē'yr bõx ne ngõ ja'yr bõx. Nhyim me'õja me punu kõt nõ. Punu'ã ne amex krãptĩ:bê 38 apēx. ⁶ Nhyim arým omũn amim,

—Be, amrēbê ne me'õwã punu, ane. Ne kam kum, “Djãm amã amex prãm”? ane.

⁷ Nhyim punuja kum,

—Be, ngõ kute amingrēkkam djãm inhõbikwa'õ got ijo tēn ngõmã imē ba on imex ne? Kati. Nã bãm te ngõ'yr amibēx ne nhyim arým me'õ imã wan nox ne. Ba kam imex prãm kêt ne, ane.

⁸ Nhyim kum,

—Be, kãjmã djan anhikwã djã krãnh amǝn o tē, ane. ⁹ Nhyim arým kabēnmē ro'ã mex ne ikwã djã krãnh kumǝn o tē. Pi'ók rãrãrkam, me tyk djã kêt djã nhõ akatikam ne mex ne.

¹⁰ Nhyim mebê idjaer rũnh omũn kum kabēn ne kum,

—E kum pi'ók rãrãr ne ja. Djãm aje kam kukràdjã mar kêt ne ate anhikwã djã mǝn o tē? ane.

¹¹ Nhyim aminêje memã kum,

—Me'õ kute ijo mex ne imã, “An- Nhyim kam onǝj krĩraxbê Djeruxarēkam hikhwã djã krãnh amǝn o tē”, anhǝr

kôt ne ba arým inhikwã djà mỳn o tẽ, ane.

¹² Nhyr me kum,

—Mỳj me'õ ne amã, “Anhikwã djà krãn amỳn o tẽ”, ane ga kam o tẽ? ane. ¹³ Nhyr, “Kon, ije mar kêt”, ane. Be, ar bu'ã ne me krãptĩ: ajkarê. Nhyr Jeju arým me katikôt mã tẽ nhyr arým omũnh kêt ne.

¹⁴ Nhyr kam Jeju Metĩndjwỳnh nhõ kikretikam kum katon kum,

—Ë, arým amexkam on ajaxwe krãta. Dja ga ajte ajaxwe nhyr mỳjja'õ ajte ajo ajkẽ. Mỳjja punu kute apunu tũm jakrenh mex dja ajte ajo ajkẽ, ane. ¹⁵ Nhyr arým mebẽ idjaer rũnh'ỳr tẽn memã arẽn memã kum,

—Be, Jeju ne ijo mex, ane.

Kute me rũnhmã amikôt ami-jarẽn.

Dju r 10.30

¹⁶ Jeju kute pi'òk rãrãrkam meo mexo bakam ne mebẽ idjaer rũnh kum kurêo ba. Ne kam arým abenmã kum, “Gwaj on kubĩ”, anhỹro ba. ¹⁷ Nhyr Jeju arým memã kum,

—Be, Ibãm ne pi'òk rãrãrkam àpẽn ar ba. Ba kudjwa kam idjãpẽn ar iba, ane. ¹⁸ Nhyr me arým abenmã kum,

—Be, Jeju gwaj bapãnh pi'òk rãrãrkam àpẽn ba. Djãm jabit? Kati. Tãmwã ta ne amijo 'êx ne Metĩndjwỳnh bãm ne raxo amiptãro ba, ane. Me abenmã anen arým we Metĩndjwỳnh ngryk ne kute Jeju bĩnmã kangrõnh tỳx ne.

¹⁹ Nhyr kam Jeju amipãnh memã kum,

—E kum, mrãmri ne ba ibê Metĩndjwỳnh Krakumrêx. Djãm ba ipydji ne ba idjãpẽn got? Kati. Ibãmmẽ ne bar idjãpẽn'ã ajkrut. Ne ba ren ipydjin ren ije meo mex kêt. Ibãm djãpẽn ne ba omũn arým àpẽn o idjãpẽn. Ibãm djãpẽn kunĩkôt ne ba kudjwa ã idjãpẽnho ane. ²⁰ Be, mỳkam? Bir, Ibãm

kum ijabêkam. Ne kam arým imã amidjãpẽn kunĩ jakre ba kôt ipêx. Dja ã imã mỳjja pumũnh kêt ra:x kwỳ jakre ba arým ipêx ne. Dja mỳjja raxo ajbir ije ipêxja jakrenh mex ne. Dja ba ipêx ga me te aje marmã kam ano tyn aku'ê. ²¹ Ba Ibãm kôt akubyn me tyko tĩn. Kute Ibãm ta kute akubyn me tyko tĩn pyrãk ne ba ã meo ane. Dja ba imã me tyk akubyn o tĩn kĩnh ne arým ã meo ane nhyr me arým akubyn tĩn. ²² Dja ba me axwe kukjan memã ikaton kam memã axwe pãnh jarẽnhdjwỳ. Ibãm kute me'õmã axwe pãnh jarẽn kêt. Ta ne imã,

“Ga dja ga me kunĩmã axwe pãnh jarẽn”, ane.

²³ Be, mỳj kadji ne ijã memã axwe pãnh jarẽn djwỳnh mẽ? Bir, dja ba memã axwe pãnh jarẽn nhyr me arým ijo bẽnjadjwỳr ra:x ne. Dja me ijo bẽnjadjwỳr ra:x mrãmri me kute Ibãm bẽnjadjwỳr rax pyrãk. Ja kadji ne ijã memã axwe pãnh jarẽn djwỳnh mẽ. Be, djãm me kute imã ikajgo jarẽnhkam kute Ibãmmã rax jarẽn got? Kati. Dja me imã irax jarẽn kêt ne arým Ibãmdjwỳmã rax jarẽn kêt. Ta ne ijano ba tẽ.

²⁴ Dja me tu amim ikabẽn markumrêx ne tu amim kute ijanor djwỳnh markumrêx ne arým kunĩ Metĩndjwỳnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Dja ba me jamã axwe jarẽn kêtumrêx. Amrêbê ne me ja Metĩndjwỳnhbê amakkre kêt kute mrãmri ne me tyk amakkre kêt pyrãk. Ne kam arým jakam Metĩndjwỳnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Mrãmri ne ba me amã ja jarẽnhkumrêx. ²⁵ Dja me tyk ã ikabẽn ma. Ibê Metĩndjwỳnh Kraja ikabẽn ma. Ne kam me kute ikabẽn mar kunĩ dja me akubyn tĩn. 'A akati arým me bajo rãm ne ja. Arým ije kum o kraxmã. Mrãmri ne ba me amã ja jarẽnhkumrêx.

²⁶ Be, mỳj ne ikam kute ba memã ikabên nhyr me akubyn tìn? Bir Ibãmmê ije aben pyrãk. Kam ne ba memã ikabên nhyr me akubyn tìn. Ibãm ta ne tìn ne ta kute mỳjja kunĩmã tìn jangjêrho ba. Ibãm kabên kôt ne ba kudjwa itìn ne ije mỳjja kunĩmã tìn jangjêrho iba. ²⁷ Ne Ibãm kabênkôt dja ba memã axwe pãnh jarênhdjwý. Arým ije amijo inhĩkam dja ba ã meo ane.

²⁸ Be, ije me amã, “Dja me tyk ikabên man akubyn tìn”, anhỹrkam kwãrĩk wãnh te aje marmã ikam ano tyk kêt. Mrãmri dja pyka krãkam me tyk kunĩ ikabên man akubyn kato. ²⁹ Me mex ne ukapri dja me akubyn tìn. Dja me Metĩndjwýnhkôt tìn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Nhyr me axwedjwý dja me akubyn tìn. Ije memã axwe pãnh jarênh kadjy dja me akubyn tìn.

³⁰ Be, djãm ipydji ne ba ar iba? Kati. Ba ipydji, idjãpênh ne ikabên kêt. Ibãm kabên o ne ba ikabên. Ibãm ne imã me axwe jakre ba kôt me axwemã ikaton kam memã pãnh jarê. Djãm ije amidjwýnhbito kĩnhmã? Kati. Ibãm kute ijanor ne ba ije o kĩnhmã. Kabênkôt ije katãt me axwemã ikatorn kam pãnh jarênhkumrêx.

³¹ Be, djãm ipydji ne ba me amã amijarê? Kati. Ba ren ipydjin me amã amijarê ga me ren mrãmri ijã, “Kati. Kabên kajgo”, ane. ³² Nhyr be, kati. Me'odjwý ne ikukãm ijã me amã ujarênhkumrêx. Katãt me amã ijã ujarênhkumrêx. Ja ne ba arým ije mar.

³³ Be, me ga ne ga me amrêbê Djuão'ýr me akwý jano. Nhyr me Djuão'ýr bõx ne kukij. Nhyr arým katãt me amã ijã ujarênhkumrêx ga me arým ama. ³⁴ Be, djãm kute kabêno Ibãm jakrenh got ba me amã Djuão jarê? Kati. Pykakam me'õ kute kabêno Ibãm jakrenh kêt. Be, mỳj kadjy ne ba me amã Djuão jarê? Bir, me aje amijã Djuão kabên

markumrêx nhyr Metĩndjwýnh kute me ajaxwebê me apytãrmã ne ba me amã arê. ³⁵ Djuão ne kute mrãmri ne ngõnhpõk nhirã pyrãk ne ar ba. Nãm me amã kabên mex jarêrho ba. Ga me ren tu amim kabên markumrêx ne ren amijo aba mex rã'ã. Nhyr be, kati. Djuão kute me amã arêrho bakam ga me aje mar 'ikrãn ne akĩnh 'ikrãn ne.

³⁶ Be, Ibãmdjwý ne kute imã, “Ije amã adjãpênh djã jarênhja dja ga inomã amê”, anhỹr ne kute prĩne imã 'ã karõ ba arým kôt idjãpênh iba. Ba mỳjja pumũnh kêt nhipêxo iba ga me arým omũ. Idjãpênh ja kute iraxo amirĩto Djuão jakrenh mex. Ga me ren aje idjãpênh pumũnhkam ren arým mrãmri iraxmã akatorkumrêx. Ibãm kute ijanorkôt ne ga me ren imã akatorkumrêx.

³⁷ Ibãm ta kute ijanor ne arým ijã ajarê. Djãm me aje õkre mar ne ã pumũnh got? Arkati. ³⁸ Ga me ren aje amim Ibãm kabên mar prãm ne ren tu amim imarkumrêx. Nhyr be, kati. Ibãm kute ijanor djwýnh ta ne arým mã amã ijã ajarê ga me aje amim kabên 'amýnh kêt ne mar prãm kêt. ³⁹ Goja prĩne Metĩndjwýnh kabên'ã pi'õk no'õk pumũ. Me ga ne ga me 'ã amim, “Dja ba arêrho iban Metĩndjwýnhkôt itìn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne”, anhỹro aba. Me aje amim anhỹrkam goja prĩne amim omũn ama. Pi'õk tãmkam ne Metĩndjwýnh ba ijã ajarê. ⁴⁰ Nãm te pi'õkkam ijã ajarê ga me ikõt abikamênh kêt. Ga me ren Metĩndjwýnhkôt atìn kadjy ren ikõt ajkamê. Nhyr be, kati. Me aje ikõt abikamênh prãm kêtumrêx.

⁴¹ Djãm me aje imã, “Araxkumrêx”, anhỹrmã? Djãm irax ja ne ba abej? Kati. ⁴² Be, mýkam? Bir, me amã kãjkwakam Metĩndjwýnh jabê kêtumrêx ije irax ja jabej kêt. Arým ije me amar. ⁴³ Ibãm kukwakam ba tẽn me awýr bõx ga me aje amim imar kêt. Me'õ kãtãm ta dja tẽn me

awÿr bôx ne ta amiraxo àmra ar ba ga me arÿm tu amim markumrêx.

⁴⁴ Be, me ga ne ga me amirax jabej mã amim, “Ba gêt ba amibên gê me imã irax jarê”, anhÿro aba. Ne kam aje amim, “Ba Metîndjwÿnhmãbit amijarê gê ta ijo rax”, anhÿr kêtukumrêx. Aje amim, “Ba gêt irax. Ba gêt irax”, anhÿro abakam aje amim Metîndjwÿnh mar prãm kêtukumrêx.

⁴⁵ Djãm ba dja ba Ibãmmã me ajaxwe jarê? Kati. Ga me akukãmãre Mòjdjê kanàrràm ar amijo aba. Ta ne arÿm Metîndjwÿnhmã me ajaxwe jarênho dja. ⁴⁶ Djãm mrãmri ne ga me aje tu amim akukãmãre Mòjdjê kabên markumrêx? Kati. Ga me ren tu amim Mòjdjê kabên markumrêx ne ren badjwÿ tu amim imarkumrêx. Ta ne ikukãm ijã ajarên ijã pi'ók no'ók. Kam ga me ren amim kabên jarên ren tu amim imarkumrêx.

⁴⁷ Nhyim be, kati. Me aje amim Mòjdjê kabên mar kêt ne aje kôt amim badjwÿ ikabên mar kêt. Nãm ã Jeju pi'ók ràràrkam kute me'ò punuo mexkam mebê idjaer rÿnhmã ane.

6

Kute djwÿo mebê 5.000o djuw mex.

Mat 14.13; Mak 6.30; Ruk 9.10

¹ Nãm memã anen kam arÿm amũ tẽ. Tẽ:n kam arÿm imòtibê Garrêja nhikjêmã rê. Imòti nhidji 'òdjwÿbê Xiberij. ² Nhyim kam me krãpti kôt mō. Ôbê Jeju kute mÿjja pumũnh kêt kwÿ nhipêx nhyim me kute omũnhkam ne me kôt mō. Nãm me punu krãptio mex nhyim me omũn arÿm kôt mō. ³ Kôt mō nhyim Jejumê kôt ba djwÿnh ar me kukãm mō. Mō:n krãnh'ã wabi. Àbir tẽ:n arÿm kam nhÿ. ⁴ Be, arÿm ne Djeruxarêkam mebê idjaer kute aben pydji djã nhō akatija bôx 'ÿr. Me kute Metîndjwÿnh

me kukãmãre nhirôbê mrãnhja mar kadjy ne arÿm ò akati 'ÿr.

⁵ Ar krãnh'ã nhÿ nhyim kam Jeju amipãnh rît. Nhyim nÿnh me krãpti: kôt mō nhyim me omũ. Ne kam Piripimã kum,

—Jãm dja gwaj tẽn me kadjy djwÿ kwÿ by? ane. ⁶ Be, djãm kute amikukãm amimar kêt ne Piripi kukij? Kati. Kute prÿne amikukãm amimar. Be, mÿkam ne kukij? Bir, Piripi kute mrãmri amim tu markumrêx jabej ne kukij. ⁷ Nãm kukij nhyim Piripi kum,

—Tô gêt kon. Gwaj banhō pi'ók kapri'ã akrekam kubê denarjuo 200bit. Ne gwaj ren pi'ók kapri jao ren me kadjy djwÿ by nhyim ren me krãpti abenmã kokjêr kryre nhyim ren me krãpti: 'ã djwÿ kêt, ane.

⁸ Nhyim Jejukôt ba djwÿnh 'òdjwÿja nhidjibê Ængre. Ximão Pedrumê ar axikôt apôx. Ængreja kum,

⁹ —Ota jakam me'ò bôktire nhō djwÿmê tepprãremê. Xe-wadao djwÿ nhipêx amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt. Ne tepprãre amãnhkrut. Nhyim be, me krãpti: Mÿj dja gwaj djwÿ ngrirejao me on? ane.

¹⁰ Nhyim Jeju arkum,

—Ar memã arê gê me nhÿ, ane. Be, bõre ne pyka wãkam kumex ne. Jeju arkum ane nhyim ar arÿm memã arê. Nhyim me arÿm bõrekam nhÿ. Me krãpti: kubê 5.000 ne me nhÿ. ¹¹ Nhyim kam Jeju arÿm djwÿ jamÿ. Ne kam arÿm o Metîndjwÿnhmã amikÿnh jarê. O kum amikÿnh jarên arÿm kôt ba djwÿnhmã kungã. Nhyim ar me krãptimã kungã. Nãm ã tepprãredjwÿo ane.

¹² Nhyim me ò kwÿ krê:n arÿm ajne. Nhyim Jeju kôt ba djwÿnhmã kum,

—Dja gar djwÿ janhy karwà. O bikênh kêt kadjy, ane. ¹³ Nhyim kam ar karwàn kaxnokai pÿnh

djari kam kungij. Nhyam kam kaxnokaibê 12 ipu. Be, xewadao djwý amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêť janhy 'ã kãtãm ne ja.

¹⁴ Nhyam me arým kute mýjja pumũnh kêtja pumũnhkam abenmã kum,

—Be, Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽn djwýnh ja ne me amrêbê arê. Me memã kum, “Dja pykamã bõx”, anhýro ba. Be, kôt ne Jeju arým jakam bõxkumrêx, ane.

¹⁵ Nhyam Jeju arým me kuman amim,

—Got ba ren arek dja nhyam ren me tu ijo tým ne ijã bẽnjadjwýr rax mê. Djãm on pykakam memã inhýr prãm got? ane. Ne kam arým mebé tẽn amũ krãnh'ã wabin ate ar ba.

¹⁶ Nhyam kam arým para. Nhyam kôt ba djwýnh tẽn arým imõti'ýr ruw. ¹⁷ Ne kam arým kã'õkam wadjãn nox ne. Amũ akãx nhikjêmã krĩraxbê Kapana'ýr mõrmã ar arým nox ne. 'Ýr mõ: nhyam ar'ã arým akamãt ne. Nhyam kraxje Jeju ar'ýr bõx kêt rã'ã.

¹⁸ Ar mõ: nhyam arým kõk 'itýx wabê nhyam kam ngõ amijapĩn týx ne. ¹⁹ Nhyam ar ngõ rẽnho mõn arým ajbubê tým ne. Ar mõr'ã arým kirometubê 5 apêx. Nhyam Jeju nũnh arkõt tu ngõ'ã tẽn nhyam ar omũ. Nhyam arým aro rãm ne ja nhyam ar arým tĩn prãm ne. ²⁰ Nhyam arkum,

—Ar atĩn prãm kêt. Ba ne ba ar akõt tẽn, ane. ²¹ Nhyam ar kabẽn man arým kĩnh ne. Ne kum,

—Amrê ar ikõt kãmã wadjã, ane. Nhyam arým wadjãn nhý. Nhyam ýrmê ro'ã ar arým akãx nhikjê'ýr bõx. Kapanakam ar bõx.

²² Jeju ar akãx nhikjêkam bõx nhyam arým ar'ã akati. Nhyam kam amũ akãx nhikjêbê me te ar õ kã jabej. Me krãptĩ kute amũja'ã djwý krẽnja ne te ar õ kã jabej ne abenmã kum,

—Be, amũja'ã kã pydjibit nõ nhyam ar o mõ. Kôt ba djwýnhbit

mã o mõ nhyam Jeju arkõt kãkam ýr kêt. Nãm me krãptĩ te ar õ kã jabej kam ã abenmã ane.

²³⁻²⁴ Ne kam me kute Jeju ar omũnh kêtkaam arým ar'ýr mõ. Me kã kwýkam wadjãn akãx nhikjêmã Kapana'ýr nox ne mõ. Be, nhýnh kã ja'õkam ne me mõ? Bir, krĩraxbê Xiberijkam kã 'õkam ne me mõ. Xiberijkam kã kwý arým me ku'ê djã'ãnh mõ. Bẽnjadjwýr djwýnh kute Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarẽn nhyam me kute djwý krẽn djã'ãnh ne arým kã mõ. Kã kwý jamã ne me wadjãn amũ kôt mõ. Me kute Jeju jabej kadjy ne me Kapana'ýr mõ.

Kute amijã djwý jakren 'ã ujarẽn.

²⁵ 'Ýr mõ:n kam imõti nhikjêmã bõx. Bõx ne abej ne arým kum kato. Jejumã katon arým kum,

—Ujarẽn djwýnh, tõ nhýnh ne myt nhý ga jakam bõx? ane.

²⁶ Nhyam memã kum,

—Be, mýkam ne ga me ijabej mõ? Djãm amũja'ã ije mýjja pumũnh kêt kwý nhipêx ga me aje omũnhkam? Djãm arým me aje kôt iraxmã akatorkam? Djãm me aje aje irax marmã ne ga me ijabej mõ? Arkati. Be, me ajajnekam. Me aje djwý krẽn ne me ajajnekam ne ga me ijabej mõ. Mrãmri ne ba me amã ja jarẽnhkumrêx.

²⁷ Kwãrĩk wãnh djwýkõtbit ajamak bẽn kêt. Tãm dja akuno. Nhyam be, atemã mýjja kute djwý pyrãk. Jakõt dja ga me ajamak bẽn. Tãm ne mex rã'ã nhyam õ'ã me Metĩndjwýnhkõt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Ba ije amijo inhĩ dja ba me amã kungã ga me atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne. Bir, Ibãm kute imã 'ã karõ. Kabẽnkõt dja ba me amã kungã. Kãjkwakam Ibãm, Metĩndjwýnh ta ne mrãmri kute 'ã imã karõ mãmdji, ane.

²⁸ Nhyam me kum,

—Be, mỳj dja ba me Metĩndjwỳnhmãme aje tu amim imarkumrẽx got? idjapẽnh o nhy m arỳm kum me ikĩnh? ane.

²⁹ Nhy m,

—Metĩndjwỳnh ne ijano ba tẽ. Kõt dja ga tu amim imarkumrẽx. Kum adjapẽnh ne ja. Dja ga me ã ane nhy m arỳm kum me akĩnh, ane.

³⁰ Nhy m me kum,

—Goja mỳjja pumũnh kêt'õ nhípẽx ba me omũ. Ba me ije araxmã ikator kadjy omũn kam goja tu amim amarkumrẽx. ³¹ Be, me bakukãmãre ne me kapõt kukritkam djwỳbẽ mỳj ne ja krẽ. Me bakukãmãre ne me 'ã pi'òk no'òk ne kamã memã kum, “Me kute krẽn kadjy ne memã kàjkwa kurũm djwỳ ngã”, ane.

Goja kudjwa ã me imã o ane ba me omũ, ane.

³²⁻³³ Nhy m amijã djwỳkumrẽx jakren memã kum,

—Be, Mõjdjẽ kute me akukãmãremã kàjkwa kurũm djwỳ nhõr kêt. Nhy m be, Ibãm kute me amã kàjkwa kurũm atemã djwỳkumrẽx nhõr. Me'õ ne arỳm kàjkwa kurũm ruw ne kute me kunĩmã tĩn jangjẽnh. Kute memã tĩn jangjẽnh nhy m me tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. 'Ã ne ije me amã,

—Metĩndjwỳnh kute me amã atemã djwỳkumrẽx nhõr, anhỹr. Mrãmri ne ba me amã ja jarẽnhkumrẽx. Nãm Jeju ã memã ane.

³⁴ Nhy m me kum,

—Bẽnjadjwỳr djwỳnh, goja mã me imã djwỳ ja nhõro nhỹ, ane.

³⁵ Nhy m Jeju memã kum,

—E kum, ba. Ba ne ba ije atemã djwỳ pyrãk. Ba ne ba ije memã tĩn jangjẽnh nhy m me tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Dja me mã ikõt ajkamẽn arỳm kĩnhkumrẽx rã'ã kute mrãmri ne me arỳm kum prãm kêtam kĩnh pyrãk. Dja me tu amim imarkumrẽx ne arỳm kĩnhkumrẽx rã'ã kute mrãmri ne me arỳm kum kôr kêtam kĩnh pyrãk. ³⁶ Be, djãm

Kati. Ba ne ba arỳm me amã, “Nã gãm me te ipumũn amim imar kêt”, ane.

³⁷ Be, Ibãm kute ikadjy memã amak bõnhja kunĩ dja me tu amim imarkumrẽx ne arỳm mã ikõt ajkamẽ. Ba kam me'õ kanga kêtumrẽx. ³⁸ Mỳkam dja ba me'õ kanga kêtumrẽx? Bir, Ibãm kute me'ã imã karõ kõt dja ba me'õ kanga kêt. Be, djãm ba ije amijã amim karõ kõt ne ba kàjkwa kurũm ruw ne ar iba? Kati. Ibãm kute ijanor djwỳnh kabẽn kõt ne ba ruw ne ar iba.

³⁹ Ibãm kute ijanor djwỳnh ta ne ijã amim karõn amim, “Be, ije kadjy memã amak bõnhja dja ikra mã meo ban 'õo biknor kêt nhy m me akubyn tĩn ne. Pykakam me kunĩ kute aminhinomã amimẽn djã nhõ akatikam dja ikra akubyn õ me jao tĩn”, ane. ⁴⁰ Ibãm kute ijanor djwỳnh ajte ijã amim karõn amim, “Me kute ikra pumũnh ne tu amim markumrẽxja dja me kunĩ ikõt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne”, ane. Ibãm kute ijã amim karõ ne ja. Pykakam me kunĩ kute aminhinomã amimẽn djã nhõ akatikam dja ba akubyn inhõ me jao tĩn, ane.

⁴¹ Nhy m kam mebẽ idjaer rũnh arỳm kãxã kabẽn kumex ne arẽ. Kute memã, “Ba ibẽ kàjkwa kurũm djwỳ”, anhỹrkam ne me kabẽn kumex jarẽ. ⁴² Ne abenmã kum,

—Be, djãm kubẽ Metĩndjwỳnh Kra got? Kati. Jõdje ne kudji. Idjibẽ ne Jeju. Ba me ije nãmẽ bãm pumũnh tũm. Nhy m amijo 'ẽx ne gwaj bamã,

—Kàjkwa kurũm ne ba ruw, anhỹro ba. Kati: Nãm 'ẽx. Nãm me ã abenmã ane.

⁴³ Nhy m Jeju me kabẽn man memã kum,

—Kwãrĩk wãnh ikãxã akabẽn kumex ne arẽn kêt. ⁴⁴ Be, djãm me ga dja ga me ikõt ajkamẽ? Kati. Ibãm kute ijanor djwỳnh kute memã amak bõnhkambit ne me mã

ikôt ajkamê. Mã ikôt ajkamê ba arým akubyn meo tîn. Pykakam me kunĩ kute aminhinomã amimênh djã nhõ akatikam dja ba akubyn meo tîn.

⁴⁵ Amrêbê: ne me bakukãmãre Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarên memã kum,

“Metĩndjwýnh ta dja memã amik-abên jarê nhyr me arým kabên markumrêx”, ane.

Be, me bakukãmãre kute memã anhÿr ne 'ã pi'òk no'òk kôt mÿj xê dja mã ikôt ajkamê? Bir, Ibãm kute memã kabên jarênh nhyr me arým kute kabên markumrêx. Me kute mÿjja'ã kute kabên jarênhja markumrêx. Me ja dja me mã ikôt amijo bikamênhkumrêx. Nãm ã Jeju memã ane.

⁴⁶ Ne kam ajte memã kum,

—Be, djãm me'õ ne arým Ibãm pumũ got? Kati. Bajbit ne ba arým kãjkwakam Metĩndjwýnh pumũn arým kurũm tên bõx. Bajbit ne ba arým Ibãm pumũ. ⁴⁷ Me kute tu amim imarkumrêx arým Metĩndjwýnhkôt tîn ne ar ba rã'ã rã'ã ne. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx. ⁴⁸ Ba ne ba ije atemã djwý pyrãk. Ba ne ba memã tîn jangij nhyr me Metĩndjwýnhkôt tîn ne ar ba rã'ã rã'ã ne.

⁴⁹ Be, me bakukãmãre ne me kapôt kukritkam djwýbê mÿj ne ja ku nhyr mebêngêt tũmrãm me kupa. ⁵⁰ Ije me amã atemã djwý jarênhja ne kubê kãjkwã kurũm djwý. Dja me kukun tyk kêt. ⁵¹ Ba ne ba ije atemã djwý pyrãk. Ba ne ba memã tîn jangij. Dja me djwý ja krên Metĩndjwýnhkôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Djwý ije memã õrja ne kubê inhĩ. Me kunĩ tîn kadjy dja ba memã kungã, ane.

⁵² Nhyr kam mebê idjaer rũnh arým kabêno aben japan abenmã kum,

—Je tô, mÿj dja memã aminhĩ nhõr on nhyr me ajmã krênja on? ane.

⁵³ Be, djãm mrãmri ne me kute ikumrêx krênmã? Kati. Atemã. Be, mrãmri me kute tu amim Jeju markumrêxo bamã. 'Ã ne Jeju me kute ĩ krên jakren 'ã me kute kamrõo kôm jakre. 'Ã ne memã kum,

—Be, ba ije amijo inhĩ dja ga me inhĩ krên kêt ne ikamrõo akôm kêt ne kam atĩnkumrêx prãm kêt. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx. ⁵⁴ Me kute inhĩ krên ne ikamrõo kôm ne me mrãmri Metĩndjwýnhkôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Pykakam me kunĩ kute aminhinomã amimênh djã nhõ akatikam dja ba akubyn meo tîn. ⁵⁵ Mrãmri ne inhĩbê djwý ne ikamrõbê me kôm djã. ⁵⁶ Me kute inhĩ kur ne ikamrõo kômja, me jamê ne ba me ije aben mar tÿx ne ije aben jamÿnh tÿx ne abenã idjukanga kêt ne ar abeno iba. ⁵⁷ Mrãmri Ibãm tĩnkumrêx ne ijano ba tẽ. Kam ne ba Ibãm tîn o itĩnkumrêx. Nhyr me kute inhĩ kurdjwý dja me ba itĩn jao tĩnkumrêx.

⁵⁸ Ije amã atemã djwý jarênh ja ne kãjkwã kurũm ruw. Djãm kute djwýbê mÿj ne ja pyrãk? Kati. Nãm me te mÿj ne ja ku nhyr mebêngêt arým me kupa. Nhyr be, ate dja me atemã djwý ja kun arým Metĩndjwýnhkôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Nãm ã Jeju memã ane.

⁵⁹ Mebê idjaer bikprõnh djãkam ne Jeju memã ja jarê. Kapanakam me bikprõnh djãkam. ⁶⁰ Kute memã aminhĩ'ã djwý jarênh ne memã 'ã ujarênhkam ne me kôt baja krãptĩ arým amim,

—Je, djãm me ije kabên wã mar got? ane.

Me krãptĩ kute Jeju kanga.

⁶¹ Nhyr Jeju ta arým me kuman memã kum,

—Ba arým me amã atemã djwý jarê ga me aje amim imar kêt ne arým apijãm ne. ⁶² Dja ba ĩ ikrĩ djã tũmmã wabi ga me idjãbirkôt

ipumũ. Mỳj dja ga me arỳm kam nē? ⁶³ Be, atemã kàjkwakam ikabēn kukràdjà ne ba me amã arē. Metĩndjwỳnh Karō kute meo bakambit ne me kute ikabēn mar. Me ga ne ga me aje amidjwỳnho kĩnh prãm. Kam me aje imar kêt-kumrēx. Nã bãm me amã ikabēn jarē, me amã Metĩndjwỳnh Karō jarē. Tãm ne kute meo ban memã tĩn jangij nhyem me Metĩndjwỳnhkõt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne.

⁶⁴ Be, djãm me akunĩ ne ga me aje tu amim imarkumrēx? Kati. Me akwỳ ne ga me aje amim imar kêt, ane. Nãm Jeju ã memã ane. Be, mỳj ne me mar on kam ã memã ane? Bir, amrēbē mỳjja kunĩ kētri ne Jeju kute amikukãm me mar. Apỳnh me ĩ djari kute amim mar kēlja arỳm kute me mar. Djudadjwỳ dja ĩ kurē djwỳnhmã Jeju kanga. Nhyem arỳm kute adjwỳnhdjwỳ mar. Kukãm kute mar. ⁶⁵ Ne kam memã kum,

—Me akwỳ ne ga me aje amim imar kêt. Ba kam arỳm me amã, “Djãm me ga dja ga me ikõt ajkamē? Kati. Ibãm kute memã amak bõnhkambit dja me mã ikõt ajkamē.” Nãm ã Jeju memã ane.

⁶⁶ Nhyem kam me kõt baja krãptĩ arỳm kubē amijo akēx ne ajte kõt ba kêt.

⁶⁷ Nhyem kam Jeju kute ar anorjabē 12mã kum,

—Djãm ar gadjwỳ dja gar ikanga? ane. ⁶⁸ Nhyem ar 'õbē Ximão Pedru kum,

—Kati. Bēnjadjwỳr djwỳnh, mỳj me'õkõt dja bar ar iba? Arkati. Gajbit ne ga akabēno meo tĩn ne 'ã ar imã adjujarēnh ar aba. Metĩndjwỳnhkõt me tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ãja'ã ar imã adjujarēnh ar aba. ⁶⁹ Ar ba ne bar tu amim amarkumrēx. Mrãmri abē me inhõ Bēnjadjwỳrbē kumkatibē Kritu. Mrãmri abē Metĩndjwỳnh Kra. Metĩndjwỳnh tĩnkumrēx Kra. Ar ba ne bar tu amim amarkumrēx.

⁷⁰ Nhyem Jeju arkum,

—Be, mrãmri ne ba amijo ar apytarkumrēx. Ije ar ajanorbē 12 ne ba amijo ar apytarkumrēx. Be, djãm ar akunĩ ne gar amex? Kati. Ar ajõ apydji ne abē Xatanaj nhõ ãpēnh, ane. ⁷¹ Djuda'ã ne kabēn. Djuda Ikadji. Ximão 'õdjwỳ kute irja. Dja ĩ kurē djwỳnhmã Jeju kanga. Kute ar anorjabē 12'õ ja dja kanga.

7

Djeruxarēkam me krãptĩmã 'ã ujarēnh.

¹ Jeju memã anen kam arek Garrējakambit ar ba. Be, mỳkam ne Djudejakam arek ar ba kêt? Bir, mebē idjaer kute kam bĩnmã ar abej bakam. ² Nhyem kam arỳm Djeruxarēkam mebē idjaer krãptĩ kute aben pydji djã nhõ akati 'ỳr. Me kute aben kajmã'ã me bakukãmãre kukràdjà mar kadjy bõ mjỳrkam krĩ djã nhõ akati 'ỳr.

³ Nhyem kam Jeju kamy ar axikõt apõxja kum,

—E kum, goja amũ pykabē Djudeja'ỳr tē. Dja wãkam akõt me ba djwỳnh adjãpēnh kõt apumũ.

⁴ Djãm me'õ kute me kunĩmã amiraxo amirĩt prãm kam kute mebē amijo bipdjur prãm got? Aje mrãmri mỳjja pumũnh kêt nhípēx jabej goja pyka kunĩkõt me kunĩmã amijo amirĩt, ane. ⁵ Be, nãm ar te Jejumē axikõt apõx ne amim mar kêt. Kam ne ar ã kum ane.

⁶ Nhyem Jeju arỳm arkum,

—Je djãm kraxje me kute ijo tỳm djã nhõ akati iwỳr bõx kētkakam gar kam imã arē? Kati. Ar gajbit akati kunĩkõt ar adjumar mex rã'ã.

⁷ Nhỳnh ne pykakam me axwe 'õ kum akurēmã? Arkati. Nhyem be, ba, me kum ikurēkumrēx. Ije me axwe'ã memã idjujarēnh ar ibakam me kum ikurēkumrēx. ⁸ Ar gajbit dja gar Djeruxarēkam me krãptĩ kute aben pydji djã'ỳr mō. Inhõ akati iwỳr bõx kêt rã'ãkam 'ỳr

itēm prām kêt. ⁹ Nām arkum anen arek Garrêjakam ar ba.

¹⁰ Nhyam kam kamy ar arým tē. Nhyam ar ba:n kam amipdjun arým me kute aben pydji djà'ÿr tē. 'ÿr tē:n arým 'ÿr bôx. ¹¹ Nhyam arým 'ã me kute aben pydji djà nhô akati bôx nhyam mebê idjaer rûnh arým abej ne memã kum, “Nhÿnh ne Jeju dja”? ane. Nhyam me “Kon”, ane.

¹² Nhyam me me kàxã abenmã Jeju jarêhno kumex. Me kwÿ ne me abenmã kum, “Kati. Jeju mexkumrêx”, ane.

Nhyam me kwÿ arík abenmã kum,

—Kati. Nām Jeju amijo 'êx ne me noo biknoro ba, ane. ¹³ Nhyam be, nām me me ipôkri memã Jeju'ã ujarêhno amirît kêt ne. Mebê idjaer rûnh pymaje ne me me ipôkri 'ã ujarêhno amirît kêt ne.

¹⁴ Nhyam kam arým me kute aben pydji djà nhô akati nhôkre djà kôt Jeju arým Metîndjwÿnh nhô kikreti'ÿr tēn wadjàn kam arým memã kukràdjà jarêhno dja. ¹⁵ Nhyam kam mebê idjaer rûnh te kute Jeju marmã kam no tyn kumex ne abenmã kum,

—Je tô djām tãmwã kute mekôt pi'ôk jarênh tûm got ã me kukràdjà jarênh mexo ane?

¹⁶ Nhyam Jeju memã kum,

—Djām ba ikukràdjà ne ba me amã arêhno iba? Kati. Kute ijanor djwÿnh kukràdjà ne ba me amã arêhno iba. ¹⁷ Gêdja ga me ajô ga aje kukràdjà kôt amijo aba prām jabej arým ama. Me'ô kute ikukràdjà jarênhmo krax djwÿnhja dja ga me ama. Djām ba ne ba ije me amã ikukràdjà jarênhmo krax djwÿnh? Kati. Kâjkwakam Metîndjwÿnh ne kute arênhmo krax ba kam kôt me amã arê. Ja dja ga me ama. Me aje kukràdjà kôt amijo aba prām jabej ama. ¹⁸ Ne ga ren me ajô ga amirax jabej ne ren 'ã memã amijarêh memã amijo adjãmra ar aba. Nhyam be, kati. Kute ijanor djwÿnh ne ba

ije rax jarênh. Ije ajbit rax jarênh ne kam katât ije ikabên jarênhkumrêx ne ijêxnhí kêtumrêx.

¹⁹ Me bakukãmãre Môjdjê kute me amã Metîndjwÿnh kukràdjà jarênhja djà ne ga me kôt ar amijo aba? Kati. Ga me ajô aje kukràdjà kôt ar amijo aba kêt. Ne kam aje ibînmã ijabej ar aba. Mÿkam? ane.

²⁰ Nhyam me kum,

—Je tô nhÿnh me'ôja ne kute abînmã ajabej ar ba? Be, me karô punu'ô ne ajo ba, ane.

²¹ Nhyam Jeju arým memã kum,

—Be, ba amrêbê me'ô punu pydjio mex ga me te aje mÿjja marmã ikam ano tyn akumex. ²²⁻²³ Nã bãm pi'ôk rârarkam me'ô mex ga me arík ijã abenmã kum,

—Pi'ôk rârarkam ne apê. Axwekumrêx, anhÿro aban arým ikam angryk ne. Djām bajbit ne ba kam idjâpênh iba ga me bajbit imã ijaxwe jarê? Kati. Me gadjwÿ ne ga me pi'ôk rârarkam adjâpênh aba. Môjdjê ne me amã me my nhinhu kã rênho jarê. Djām ta ne kumrêx arê? Kati. Me bakukãmãre Abraão ar kumrêx ne ar arê. Ga me kam aje katât Môjdjê kukràdjà kôt amijo aba kadjy pi'ôk rârarkam adjâpênh ne me my kã rênho aba. Mÿkam ne ga me bajbit imã ijaxwe jarê? Ije kam prîne me'ô punuo mexkam imã ijaxwe jarê. Ga me ren imã ijaxwe jarênh kêt. ²⁴ Kwârík wãnh ga me arík me axwe kêt'ã axwe janhôr kêt. Dja ga me mrãmri me axwekumrêxkôt memã ajapôxkumrêx ne kam arým katât memã axwe jarênhkumrêx. Nām ã Jeju memã ane.

Mebê idjaer kum kurê.

²⁵ Nhyam kam Djeruxarêkam me ar ba tûm kwÿ Jeju jabej aben kukij ne abenmã kum,

—Je, djām mrãmri me kute tãmwã bînmã ar abej ba? ²⁶ Nhyam kam kum me uma kêt ne memã kabên ne. Nhyam me arým kutã kute kum mÿjja'ô jarênh prām

kêtkumrêx. Bārām me rūnh arým kute tām wā'ā amim, “Jejubê ne me banhō Bēnjadjwýrbê kumkatibê Kritu”, anhýrkam ne me anihkrên kabên maro dja. ²⁷ Tô nhýnh? Be, kati. Djām me kute kraxkôt Bēnjadjwýrbê kumkatibê Kritu mar got? Kati. Me kute kraxkôt mar kêtkumrêx. Nhy m be, bām kute Jeju djir ne gu me baje arým omũnh. Kôt ne gu me arým Jeju 'êxnhĩmā bakato. Nām me kwý ā Jeju'ā abenmā ane.

²⁸ Nhy m kam Jeju kute Metĩndjwýnh nhō kikretikam memā kukràdjā jarēnhō āmkam kāj bē memā kum,

—Be, mrāmri ne ga me aje imar. Nhýnhja kurũm ne ba itēm ne ibōx ja ne ga me arým aje mar. Djām ba ne ba amikabên kôt amrē tē? Kati. Me'ō kute ijanor djwýnh ne mrāmri. Tām wā ne ga me aje mar kêt. ²⁹ Nhy m be, ba ne ba ije omũnh tũm. Tām ne ijano ba amrē kurũm tēn bōx, ane.

³⁰ Nhy m kam me bit kute o tỹm ne pa 'amýnhmā. Ne te: o ane. Me kute o tỹm'ā myt bōx kêt rā'ākam ne me te: o ane. ³¹ Nhy m me kwý krāptĩ arým tu amim markumrêx ne abenmā kum,

—Me baje raxmā bakator kadjy ne Jeju arým mýjja pumũnh kêt krāptĩ nhípêx ne. Me puno krāptĩo mex. Djām me'ōdjwý bōx ne kute àpēnh mexo kute akrenh got? Kati. Be, mrāmri tām wābê ne me banhō Bēnjadjwýrbê kumkatibê Kritukumrêx, ane.

³² Me rūnh kàxā ne me ā abenmā anhýro ku'ê nhy m mebê pardjêumē me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýr arým me kuma. Me kuman arým Jeju'ýr me krākamngōnh kwý jano. Me kute pa 'amýnhmā ne me me ano.

³³ Nhy m kam Jeju arým memā kum,

—Be, me aro'ā ar iba ne arým 'ā akati ngrêre. Dja ba kam arým kute

ijanor djwýnh'ýr tē. ³⁴ Ga me kam arým te ijabej. Te ijabej ne imā akator kêt. Ne kam ikrĩ djā'ýr te abōx prāmje, ane.

³⁵ Nhy m mebê idjaer rūnh abenmā kum,

—Je tô, jām dja tē gu me kum bakator kêt. Djām apýnh me bajtem ba djākam me bimàn h tũm'ýr ne tēmmā? Djām kam kute me bajtemmā kukràdjā jarēnhmā? ³⁶ Kute me bamā, “Dja ba tē ga me arým te ijabej. Te ijabej ne imā akator kêt. Ne kam ikrĩ djā'ýr te abōx prāmje”, anhýr. Mýj gēdja kam nē? ane.

³⁷ Nhy m kam me kute amikukràdjā kôt amijo mōr ne kute 'ā aminhinomā amimēnh nhō akati arým bōx. Akati raxja bōx. Me kukāmāre kukràdjā kôt me kute bō mýrkam krĩ'ā aminhinomā amimēnh kadjy akati ne arým bōx. Nhy m Jeju arým kāj mā djan memā kum,

—Me ajō ar amā kōr jabej amrē iwýr tēn ikō. ³⁸ Me kute tu amim imarkumrêxja gēdja ĩ me kadjwýnhbê ngō kute meo tĩnja mā mekam apōx. Me bakukāmāre kute pi'ōkkam memā arēnh kôt ne ba ar amā arē.

³⁹ Nām Jeju Metĩndjwýnh Karō'ā ā memā ane. Dja me tu amim Jeju markumrêx nhy m Metĩndjwýnh Karō arým me'ýr bōx ne meo ba. Djām arým ne meo ba? Kati. Metĩndjwýnh kute memā Karō janor djwýnh rām ne Jeju memā ane. Dja Metĩndjwýnh amiwýr Jejuo wabin akubyn o rax. Ne kambit arým memā Karō jano nhy m bōx ne meo ba.

⁴⁰ Jeju memā ane nhy m me krāptĩ kute kabēnja markam 'ā abenmā kum,

—Be, mrāmri ne tām wābê Metĩndjwýnh kukwakam kabēn jarēnh djwýnh. Me bakukāmāre ne me amrêbê: arē, ane.

41 Nhyim me kwý Jeju'ã abenmã kum,

—Be, tãmwã ne mrãmri kubê Kritikumrêx. Mrãmri kubê me banhô Bënjadjwýrbê kumkatibê Kritikumrêx, ane.

Nhyim me kwý arík 'ã abenmã kum,

—Be kati. Jejubê ne Bënjadjwýrbê kumkatibê Kritu kêt. Abatãnh djã ne pykabê Garrêja. 42 Nhyim be, me banhô Bënjadjwýrbê kumkatibê Kritikumrêx krîbê Berêkam abatãnh. Kubê ne me bakukãmãre Dawi tãmdjwý. Bënjadjwýr rax Dawi jabatãnh djãkam ne Kritu abatãnh djã. Amrêbê: ne me bakukãmãre pi'òkkam arê. Nhyim be, kati. Djãm Jejubê Bënjadjwýrbê kumkatibê Kritu got? Jeju ate Garrêjakam abatãnh, ane. 43 Me kute 'ã abenmã anhýrkam me Jeju'ã axikôt kabên jadjwýr kêt. 44 Nhyim me ja kwý bit kute o tým ne pa 'amýnhmã. Ne kam te: kute o anhýrmã.

45 Nhyim kam me krãkamngônh kikreti nêje ku'êja me rûnh'ýr akêx ne me'ýr bôx. Metíndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýrmê mebê pardjêu'ýr bôx. Nhyim kam me rûnh me krãkamngônhmã kum,

—Je tô mykam ne ga me Jejuo abôx kêt? ane.

46 Nhyim me krãkamngônh memã kum,

—Djãm me'ô pykakam kabên mexo kute tãmwã pyrãk? Kati. Nãm prîne kabên mexo kute katãt me kunĩ jakrenh. Ba me kam te ije o itým ne pa 'amýnhmã, ane.

47 Nhyim mebê pardjêu memã kum,

—Je tô djãm arým ne me gadjwý me anoo akno? 48 Ê, ba me amã arê. Djãm me irax'ô, nãr me ibê pardjêu'ô ije amim tãmwã mar got? Kati. 49 Be, djãm me kãtãmwã kute Mõjdjê kukrãdjã mar got? Me kute me bakukãmãre kukrãdjã mar kêt kam dja Metíndjwýnh arým me kanga, ane.

50 Nhyim Nikodemu. Tãm ne akamãtkam Jeju'ýr tẽ. Kubê ne mebê pardjêu'ô. Nãm arým memã kum,

51 —Je gêdja gwãm kraxje me baje axwe jabej me kujjêr kêt kam memã axwe jarê? Kati. Be, Jeju kute kraxje me bamã amijarênh kêt kam gu me arým 'ã axwe nhôro nhý, me bakukrãdjã kupa'ã ne gu me 'ã nhôro nhý, ane.

52 Nhyim me arík kum,

—Djãm gadjwý pykabê Garrêjakam ajabatãnh djã ne ga nêje akabêno dja? Be, pi'òkkam ne Metíndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh'ô Garrêjakam abatãnh kêt kumrêx. Dja ga amim pi'òk jarên arým kôt ikabênkumrêxmã akato. Jejubê Bënjadjwýrbê kumkati kêt. Tãm dja ga pi'òk jarên ama, ane.

53 Nhyim kam me kunĩ ajmãn aminhûrkwãmã apêx.

8

Me'ô nire kute me'ôbê mjêno àkînh.

¹ Jeju arým krãnhbê Oriwêre 'ýr tẽ. Tẽ:n arým 'ýr bôx nhyim 'ã akamãt nhyim nô. Nô: nhyim arým ôkrên'ãnh kã. ² Nhyim kam Metíndjwýnh nhô kikreti'ýr tên kam bôx. Nhyim kam me kunĩ ajte 'ýr bôx nhyim arým nhý. Nhýn arým memã kukrãdjã jarênho nhý. ³ Nhyim kam me arým Jeju'ýr me 'ô nireo bôx ne me ipókri kudja. Arým ne mjên ne kam ajte me'ôbê mjêno akînh ar ro'ã nô. Nhyim me arým omûn o tým ne pa 'amýn Jeju'ýr o bôx. ⁴ Ne kum,

—Ê, ujarênh djwýnh. Be, me'ô nire ja arým mjên ne arým me'ô myo akînh ar ro'ã nô. Ba me ar nõrkôt ar omûn aro tým ne arým awýr o bôx. ⁵ Be, me ja jaxwe pãnh ne Mõjdjê arým memã arê. Kute me bakukrãdjã jarênhkam Mõjdjê arým 'ã memã kum,

—Ga me axwe pãnh këno titik ne abĩ gē ty, ane. Be, gadjwý ar imã axwe pãnh'õ jarē bar kuma. Mýj gēdja bar on? Nãm me ã Jejumã ane.

⁶ Mýj kadjy ne me kum ane? Bir, godja kukràdjã kupa'ã mýjja jarēnh jabej nhym me arým kôt kum axwe jarē. Ja kadjy ne me kum ane.

Nhym Jeju ate idjao nhýn arek ikrao pyka no'òko nhý. ⁷ Nhym me mã kum tãmja jarē nhym arek pyka no'òko nhý. Nhym kam kãjmã djan memã kum,

—Goja me ajõ apydji ajaxwe kêt kumrêx jabej ga akumrêx kën'õ byn o titik ne abĩ, ane. ⁸ Nãm anen ajte nhý, pyka no'òko nhý.

⁹ Nhym me arým amima:ro djan amijaxwedjwý ma. Ne kam arým pijãm ne mã apõxo dja. Me abatãnhja kumrêx ne me kato. Nhym mekôt me abatãnh nydjwý apõxo dja. Nhym ajbir abatãnh nyre meo ino ren kato. Arým ne me kunĩ apêx. Nhym kam Jeju arým ate nhý nhym niredjwý arým ate dja. ¹⁰ Nhym kãjmã djan nire ate ãmkôt omũn kum,

—Me'õ nire, nhýnh ne me kute amã ajaxwe jarēnhja ku'ê? Djãm me'õ kute ajaxwe pãnh këno atitik prãm kêt kumrêx? ane. ¹¹ Nhym kum,

—Ã bēnjadjwýr. Me'õ kute pãnh ititik prãm kêt, ane.

Nhym kum,

—Badjwý. Ajaxwe pãnh ije këno atitik prãm kêt. Aj mã. Kwãrĩk wãnh ga ajte ajaxwe kêt, ane.

Kute katàt memã amijarēnh.

Dju r 1.4; Rô 13.12; Ep 5.8; Tex k 5.5

¹² Nhym kam Jeju ajte memã kum,

—Be, apýnh me ba djã kunĩkôt me axwe kunĩ katàt kute amijo ba kadjy ne ije mrãmri ne memã pry kurwý djã pyrãk. Ga, me kurwý djã kute akamãtkam memã pry kurwý nhym me kute akamãtkam

mýjja kunĩ pumũnh ne katàt baja pumũ. Badjwý dja me tu amim imarkumrêx ne arým katàt amijo ba. Ga, akamãt kô tykkam me kute mýjja pumũnh kêt ne ba punuja pumũ. Me axwedjwý ne me kute mýjja mar kêt ne amijo ba punu. Djãm me kute tu amim imarkam axwe ne amijo ba punu? Kati. Ba ije mrãmri ne memã pry kurwý djã pyrãk. Dja me tu amim imarkumrêx ne arým katàt amijo ban kam arým ikôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne, ane.

¹³ Nhym me bē pardjēu kum,

—Je, djã nãm me'õ akôt kabēn dji? Kati. Ga apydji aje memã amijarēho aba nhym me'õ kute akôt kabēn djir kêt. Ba me kam arým amã akabēn kajgo jarē. Akabēn kajgo nhym me kute amar kêt, ane.

¹⁴ Nhym memã kum,

—Kati. Ipydji ije memã amijarēnhkam ije memã amijarēnh kajgo kêt. Kãkwakam Metĩndjwýnh ne ijano ba amrē kabēn kôt tē. Be, 'ýr dja ba akubyn tē. Ja ne ije markumrêx. Kam ikabēn kajgo kêt. Nhym be, me ga ne ga me aje imar kêt. Nhýnhja kurũm ne ba itēmja ne ga me aje mar kêt. Nhĩ'ãm itēmdjwý ga me aje mar kêt.

¹⁵ Me ga ne ga me aje amidjwýnh kĩnh prãm ne aje memã axwe jarēho aba. Djãm ba ne ba ije amidjwýnh kĩnh prãm ne memã axwe jarēnh got? Kati. ¹⁶ Godja ba memã axwe jarēnh jabej arým katàt memã arēnhkumrêx. Djãm ipydji dja ba arē? Kati. Ibãm kute ijanor djwýnhmē dja bar axikôt ikabēn ne memã axwe jarē. Kam ne ije katàt memã axwe jarēnhkumrêx. ¹⁷ Nhym be, amrēbē: me bakukãmãre kute me akukràdjã'ã pi'òk no'òkdjwý. Me akukràdjã kôt ba ije Ibãmmē axikôt memã amijarēho iba. Me akukràdjã jakam me'õ ar amãnhkrut ne kute me omũnhkôt kute axikôt me arēnh nhym me

kunĩ kute mar ne kute memã kum, “Mrãmri katåt ar kute me arẽnhkumrẽx”, anhỹrmã. Ja ne ga me arỹm aje mar.

¹⁸ Be, ja kõt ne ba Ibãmmẽ ã me amã amijarẽho ane. Ba ije me amã amijarẽnh. Nhyim Ibãm kute ijanor djwỹnh ikõt kute me amã ijarẽnh. Ba Ibãmmẽ ar ije axikõt me amã amijarẽnhkam ne ga me ren me akukràdjã kõt ijã, “Mrãmri ne katåt kute memã amijarẽnhkumrẽx”, ane. Ba Ibãmmẽ ar ije axikõt me amã amijarẽnhkam dja ga me ar ikabẽn katåtjamã akaton ama. Me akukràdjã'ã pi'òk no'òk kõt dja ga me ima, ane.

¹⁹ Nãm ã Jeju memã ane nhyim me arỹm kum,

—Tò nhỹnh ne abãmja? ane.

Nhyim memã kum,

—Me aje imar kêt ne aje Ibãmdjwỹ mar kêt. Ne ga me ren iman ren Ibãmdjwỹ ma. Nhyim be, kati. Aje mar kêt, ane. ²⁰ Be, Metĩndjwỹnh nhõ kikretikam me kute Metĩndjwỹnhmã pi'òk kapriõ atom djakam ne Jeju ã memã ane. Nhyim me'õ kute o tỹm ne pa 'amỹnh kêtumrẽx. Pa 'amỹnh'ã myt bõx kêt rã'akam.

²¹ Nhyim kam ajte memã kum,

—Dja ba ã mã tẽ ga me arỹm te ijabej. Te ijabej ne kam arỹm ty. Nhyim kam Metĩndjwỹnh me amã ajaxwe jarẽnh rã'ã. Mũm itẽmmã 'yr ikrãja dja ga me te ikõt 'yr atẽm ne 'yr abõx prãmje, ane.

²² Nhyim mebê idjaer rũnh abenmã kum,

—Je tò mỳj dja nẽ? Birãm, dja amibĩ. Nãm me ã abenmã ane. Kute memã kum,

—Dja ba ã mã tẽ ga me arỹm te ijabej, anhỹrkam ne me ã abenmã ane.

²³ Nhyim memã kum,

—Be, me ga ne ga me pykakam ajapõx ne ar aba. Nhyim be, ba ne ba kỳjrũm kàjkwakam ar iba tũm. Me ga ne ga me aje pykakam mỳjjabit mar. Ba ne ba

ije kàjkwakam mỳjja mar. ²⁴ Me aje pykakam mỳjjabit markam ne ba me amã, “Dja ga me ty nhyim Metĩndjwỹnh amã ajaxwe jarẽnh rã'ã”, ane. Ne me amã, “E kum ba. Ba ne ba arỹm bõx”, ane. Dja ga me kam amim imar kêt rã'ã jabej arỹm ty nhyim Metĩndjwỹnh me amã ajaxwe jarẽnh rã'ã, ane.

²⁵ Nhyim me kum,

—Bir, mỳj me ajõ ga nã? Gop me imã amijarẽnhkumrẽx, ba me ama, ane.

Nhyim Jeju memã kum,

—Be, amrêbê ne ba me amã amijarẽho iba. Nã bãm me amã, ²⁶ “Be, ije me ajaxwe kumex markam ba ren memã me ajaxwe jarẽnh ajte me amã pãnh jarẽ. Be, ijanor djwỹnh kute katåt kabẽn jarẽnhkõt ne ba me kunĩmã arẽho iba.” Nãm bãm ã me amã ane, ane.

²⁷ Kute memã kum, “Kute ijanor djwỹnh”, anhỹrkam me kute mar kêt. Kute memã Bãm jarẽnhja me kute mar kêt.

²⁸ Nhyim kam Jeju memã kum,

—Ba ije amijo inhĩ ne ibõxja dja ga me kỳjrũm inhõ. Kam dja ga me arỹm ima. Ba ije amik-abẽnkõt amijo iba kêtumrẽx. Ibãm kute imã kabẽn jarẽnh kõt ne ba memã arẽho iba. Ja dja ga me aje kỳjrũm inhõrkam ama. ²⁹ Kute ijanor djwỹnh ne imẽ amijo kajkep. Djã nãm imã kàx ba ate ar iba? Kati. Be, mỳkam ne imã kàx kêt? Bir, ije o kĩnh kadjy ne ba kum idjãpẽn mex rã'ã. Kam imã kàx kêt. Nãm ã Jeju memã ane. ³⁰ Kute memã ja jarẽnhkam ne me kumex arỹm tu amim markumrẽx.

Abraão tamdjwỹ'ã ujarẽnh.

³¹ Nhyim kam mebê idjaer kute tu amim markumrẽxja Jeju memã kum,

—Dja ga me mã ikabẽn kõt ar amijo aban 'ã adjukanga kêt ne arỹm me abẽ ikõt aba djwỹnhkumrẽx. ³² Ne kam arỹm mrãmri ikabẽnkumrẽxmã akaton

ijã amim, “Be, mrãmri ne kabên katàtkumrêx”, anhÿro aba. Ne kam ikabên katàtkumrêxmã akato ba kam arÿm me apytã. Me’õja kute me apa ‘amÿnh ga me kum adjapênh kajgoo abaja ba kubê me apytã. Ga me kam ikôt adjumar mexkumrêx ne ar aba. Nãm ã Jeju me axwe nhõ bënjadjwÿr’ã memã ane.

³³ Nhy m ajte me kwÿ kum,

—Tô nhÿnh ne kam me’õ kute me ipa ‘amÿnh ba me kum idjapênh kajgoo ibaja? Kati. Me ba ne ba me ibê me bakukãmãre Abraão tãmdjwÿ. Nhy m kam me’õ kute me ipa ‘amÿnh kêtumrêx. Mÿkam ne ga,

—Ba me’õbê me apytã? ane.

³⁴ Nhy m Jeju memã kum,

—Mrãmri me ajaxwe prãmkam ne me ajo ba djwÿnhja arÿm kute me apa ‘amÿnh ga me arÿm kum adjapênh kajgokumrêx. ³⁵ Ba me amã arê ga me ama. Djãm me’õ nhõ kikrekam õ àpênh djwÿnh djãm kubê õ àpênhkam kum àpênh rã’ãmã? Kati. Gêdja ï atemã me’õmã apê. Nhy m be, kam me’õ krakumrêxja dja kam kra rã’ã ne. ³⁶ Ba ibê Metÿndjwÿnh Kra rã’ãkam ibê me apytãr djwÿnh. Me apa ‘amÿnh djwÿnhbê me apytãr djwÿnh. Dja ba me apa ‘amÿnh djwÿnhbê me apytã ga me kam mrãmri adjumar mexkumrêx ne ar aba.

³⁷ We me abê Abraão tãmdjwÿ, ba ije kôt me amar. Ga we me te abê Abraão tãmdjwÿ ne me aje ibĩnmã. Me amã ikabên kĩnh kêtumrêxkam ne ga me aje ibĩnmã. ³⁸ Be, Ibãmmê ro’ã ar ibari ije mÿjja pumÿnh ne mar. Tãm ne ba me amã arê. Me ga ne ga me anhingêt kute amã arênh kôt ar amijo aba.

³⁹ Nhy m me kum,

—Be, mrãmri me inhingêtbê Abraão kumrêx, ane.

Nhy m memã kum,

—Ga ren me abê Abraão tãmdjwÿkumrêx ne ren Abraão

djapênh kôt adjapênh ar aba. ⁴⁰ Nhy m be, kati. Ga me jakam aje ibĩnmã. Kàjkwakam Metÿndjwÿnh kute imã kabên katàt jarênh kôt ije katàt me amã arênhkumrêxkam ne ga me aje ibĩnmã. Djãm ã Abraão meo ane? Kati. ⁴¹ Ne ren Abraão bôbê me anhingêtumrêx ga ren me adjapênh mex. Nhy m be, kati. Atemã me anhingêt djapênh kôt ne ga me atemã adjapênh ar aba.

Nhy m me kum,

—Djãm krõ’ã me’õ kute akudjwa me ijadjwÿr? Kati. Be, me Ibãm djwÿnh pydji. Kàjkwakam Metÿndjwÿnh, ane.

Kute memã Xatanaj tãmdjwÿ jarênh.

⁴² Nhy m Jeju memã kum,

—Ne ga me ren mrãmri kàjkwakam Metÿndjwÿnhõ Abãm ne ren amã ijabê. Be, mÿkam? Bir, kàjkwakam Metÿndjwÿnh kurÿm ne ba tẽn bõx. Be, djãm ba ne ba tẽn? Kati. Tãm ne ijano ba amrê tẽn. Kam ga me ren amã ijabê. ⁴³ Be, mÿkam ne ga me aje ikabên mar kêt? Bir, me ajamakkre kêt prãmkam. ⁴⁴ Be, me anhingêtbê Xatanaj ne ar me ajo ba. Me anhingêt kum axwe prãm kôt ne ga me amã ajaxwe prãm. Kute amikrax totokbê kubê me par djwÿnh. Ta kabên katàt kêtumrêx kute Metÿndjwÿnh kabên katàt ‘amÿnh tÿx kêt ne kôt kute amijo ba kêt. Ta ‘êxnhĩ kôt memã ‘êx ba. Mrãmri ‘êxnhĩkumrêxkam kubê me ‘êxnhĩ nhingêt. ⁴⁵ Kubê me ‘êxnhĩ nhingêtkam ba te me amã katàt ikabên jarênhkumrêx ga me aje amim imar kêt. ⁴⁶ Be, mÿj me ajõ ga ne ga me aje mrãmri ijaxwe’õmã akatorumrêx? Kati. Ga me te: aje ijaxwe’õmã akator prãmje. Ijaxwe’õ kêtumrêx mÿkam ne ga me aje imar kêt? Ba te ije me amã katàt Metÿndjwÿnh kabên jarênhkumrêx ga me aje imar kêt. Be, mÿkam? ⁴⁷ Bir, ne ga ren me abê Metÿndjwÿnh kra ne ren amim

kabên markumrêx. Nhyr be, kati. Me abê Metîndjwýnh kra kêt kam ne ga me aje amim kabên mar kêt. Nãm ã mebê idjaer rûnhmã ane.

Kute mebê idjaer rûnhmã amijarênh.

⁴⁸ Nhyr mebê idjaer rûnh arîk kum,

—Be, abê pykabê Xamarikam me kra'ô ba me arým ama. Me karô punu ne ari ajo ba, ane.

⁴⁹ Nhyr Jeju memã kum,

—Kati. Me karô punu kute ijo ba kêt. Ba ne ba Ibãm rax jarênhô iba. Ga me kam imã ikajgo jarênhô aba. ⁵⁰ Be, djãm ba ne ba amirax jabej? Kati. Atemã 'ô kute irax jabej ne kute me ajaxwe mar. ⁵¹ Mrãmri dja me ikabên man kôt ar amijo ban arým tykkumrêx'ýr bôx prãm kêt. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx. Nãm ã Jeju memã ane.

⁵² Nhyr mebê idjaer rûnh kum,

—Tô nhýnh? Be, me bakukãmãre Abraão arým ty. Metîndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnhdjwý ne me arým aben kukãm ty. Tô nhýnh dja me akabên man kôt ar amijo ban tyk kêt? Akabên jakôt ba me arým amã ikaton amarkumrêx. Mrãmri ne me karô punu ajo ba. ⁵³ Djãm aje araxo me bakukãmãre Abraão jakrenh ne ga aje, “Dja me ikabên man kôt ar amijo ban tyk kêt”, anhýr? Abraão arým ty. Metîndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh ar arým ty. Mýj me'ô rax ne ga arîk o amiptárn 'ã amimênho dja? ane.

⁵⁴ Nhyr Jeju memã kum,

—Ne ba ren arîk amijã me'ô rax mên ren mrãmri ikajgo. Nhyr be, kati. Ibãm ne kute ijã irax mênhkumrêx. 'Ã ne ga me aje abenmã, “Me Batîndjwýnh”, anhýr kajgoo aban ⁵⁵ aje mar kêtumrêx. Nhyr be, bajbit ije markumrêx. Ne ren ijêxnhî ne ren me amã, “Ije mar kêt”, ane. Ne kam ren me

akudjwa memã ijêx iba. Nhyr be, kati. Mrãmri ije markumrêx ne kabên kôt ar amijo iban ijêxnhî kêt. ⁵⁶ Be, me anhingêt Abraão arým amikukãm iman arým ikam kînhkumrêx, ane.

⁵⁷ Nhyr mebê idjaer rûnh kum,

—Je tô, djãm kraxje ajã amex krãptîbê 50 apêx kêtjakam djãm ga ne ga arým me bakukãmãre Abraão pumû got? ane.

⁵⁸ Nhyr Jeju memã kum,

—Be, me akukãmãre Abraão amirît kêtri ne ba ar iba tûm, ane. ⁵⁹ Nhyr me arým kên kwý jamý, kute o titik ne bîn kadjy. Nhyr Jeju arým amijo apdjun mã tẽ. Metîndjwýnh nhô kikreti kurûm katon mã tẽ.

9

Kute me'ô adjakamã no rãjao mex.

¹ Tẽ: nhyr arým me'ô no rã nhý. Adjakamã ne me'ô no rã. Nãm nhý nhyr arým omû. ² Nhyr kôt ba djwýnhdjwý omûn Jeju kukij ne kum,

—Ujarênh djwýnh, mýkam ne me'ôja adjakamã no rã? Djãm ta axwe pãnh ne adjakamã no rã? Nãr nãmê bãm ar axwe djô'ã ne no rã? Mýj ne kam kute? ane.

³ Nhyr arkum,

—Kati. Ta axwe pãnh no rã kêt. Ne nãmê bãm ar axwe djô'ã no rã kêt. Be, Metîndjwýnh kute no rãkam àpênh nhyr me kute kôt raxmã kator kadjy ne no rã.

⁴ Be, jakim imexri idjãpênh prãmumrêx kute mrãmri ne a'uri me àpênh prãm pyrãk. Kute ijanor djwýnh kute idjãpênh'ã imã karô kôt idjãpênh prãmumrêx. Adjým, dja me í ijo bikênho tên ibí ba te idjãpênh prãmje. Kute mrãmri ne me akamãt kô tykkam te àpênh prãm pyrãk. ⁵ Pykakam me axwemê ro'ã ar ibari ba ije mrãmri memã pry kurwý djã pyrãk. Ga, me kute akamãtkam memã pry

kurwý nhy me katàt baja pumũ. Badjwý ne ba memã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽ nhy me arým kôt katàt ar amijo ba. Ne tu amim kabẽn markumrẽx ne arým katàt ar amijo ba.

⁶ Nãm anen arým pykakam aptôn kam o ajrên arým o me'õ no rãja no djy. Ne kam kum,

⁷ —'Yr tẽn ngô nhidjibê Xirôwekam amino ku'õ, ane. Me bakabẽnkam ne me ren ngômã, kute anor jarẽ. Nãm kum ane nhy arým 'yr tẽn kam amino ku'õ. Ku'õn arým no mex ne. No mex ne kam ùrkwã 'yr tẽn arým 'yr bõx.

⁸ Nhy ùrkwã bu'ã me krĩ kute me'õ no rã pumũnh tũm abenmã kum,

—Djãm tãmwã ne amijo à'wýro krĩ? ane.

⁹ Nhy me kwý memã kum, “Nà, tãm”, ane. Nhy me kwý memã kum,

—Kon, kute tãmwã pyrãk, ane.

Nhy ta memã kum, “Nà, ba”, ane.

¹⁰ Nhy me kum,

—Tõ mýj me'õ ne amã ano mex jadjà? ane.

¹¹ Nhy memã kum,

—Be, me'õbê Jeju ne pykakam aptôn kam o ajrên arým o ino djy. Ino djyn arým imã, “'Yr tẽn ngôbê Xirôwekam amino ku'õ”, ane. Ba kam 'yr tẽn amino ku'õn arým ino mex ne irĩt mexkumrẽx, ane.

¹² Nhy me kum, “Nhyñh ne dja”? ane.

Nhy memã kum, “Kon”, ane.

¹³ Nhy kam me arým mebê pardjêu'yr o bõx. Me'yr me'õ no rãn arým no mexjao bõx. ¹⁴ Be, me tyk djã kêt djã nhõ akatikam, pi'ók rãrãrkam ne Jeju pykakam aptôn o ajrên o me'õ no djyn o noo mex.

¹⁵ Nãm me mebê pardjêu'yr o bõx nhy me ajte kukij ne kum,

—Mýj ne ga arĩt mex kadjy nê? ane.

Nhy memã kum,

—Nãm pykakam aptôn o ajrên o ino djy ba ku'õn arým ino mex ne irĩt mexkumrẽx, ane.

¹⁶ Nhy mebê pardjêu kwý abenmã kum,

—Djãm Metĩndjwýnh ne tãmwã jano got? Be, me bakukràdjã pãnh ne pi'ók rãrãrkam ari àpẽn ba. Axwekumrẽx, ane.

Nhy me kwý 'ã abenmã kum,

—Nhy bẽ ne me'õ jaxwe kute ã mýjja pumũnh kêt nhípexo anhýr. Kute ã me'õ no rão mexo anhýr. Nãm me ã Jeju'ã kabẽn aben japanho ane. ¹⁷ Ne kam me'õ no rãn arým no mexjamã kum,

—Kute amã anoo mexkam 'ã akabẽn'õ jarẽ ba me ama, ane.

Nhy memã kum,

—Be, kubê Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwýnh'õ, ane.

¹⁸ Nhy mebê idjaer rũnh amim mar kêt ne. Nãm me amim,

—Je tõ djãm mrãmri ne me'õja adjakamã no rã? Be, kati, ane. Ne kam arým bãmmẽ nã ar'yr me ano. Nhy me ar'yr tẽn arým aro bõx.

¹⁹ Nhy me arkum,

—Be, gar memã kum, “Ikra adjakamã no rã”, anhýro aba. Djãm tãm ne ja? Mýj ne rĩt mex kadjy nê? ane.

²⁰ Nhy ar memã kum,

—Be, mrãmri ar ikrakumrẽx ne ja. Mrãmri ne adjakamã no rãkumrẽx. ²¹ Ne kam mýj ne arým no mex on, ar ije mar kêt. Mýj me'õ ne kum noo mex nhy rĩt mex, ar ije mar kêt. Be, ta ne arým abatãnh ne. Dja ga me kukja nhy arým me amã amijarẽ, ane. ²² Be, mýkam ne ar kute memã kum,

—Jeju ne ar ikra noo mex, anhýr kêt? Bir, arkum mebê idjaer rũnh pymakam. Nãm me arým abenmã Jeju'ã kabẽn djyn abenmã kum,

—Dja me'õ memã kum, “Be, mrãmri ne Jejubê me banhõ Bẽnjadjwýrbê kumkatibê Kritukumrẽx”, ane gwaj kôt me nêje kanga gẽ ajte me bikprõnh

djakam me baro'ã krī kêt, ane.
²³ Kam ne me kute ar kanga pymaje ar memã,

—Be, ta ne arým abatành. Dja ga me tãmwã kukja, ane.

²⁴ Nhyam kam me ajte amiwÿr me'õ no rãn arým no mexja 'uw nhyam arým 'ÿr bôx. 'ÿr bôx nhyam kum,

—Be, me ba ne ba me ije Jeju jaxwekôt mar. Kwârîk wãnh ga mex jarênh kêt. Kâjkwakam Metîndjwÿnh ta ne anoo mex. Tãm dja ga kum mex jarê, ane.

²⁵ Nhyam memã kum,

—Be, mÿj Jeju axwe nã? Ije mar kêt. Mrãmri ne arým ino räkumrêx. Ne arým jakim ba mrãmri irît mexkumrêx. Jabit ne ba mrãmri ije markumrêx, ane.

²⁶ Nhyam kam me ajte kum,

—Mÿj ne ajo, ga arým ano mex ne arît mex ne? ane.

²⁷ Nhyam memã kum,

—Je, arým ne ba me amã arê. Djãm me aje imar kêt got ga me ajte: ikukij? Be, mÿj kadjy dja ba ajte me amã arê ga me ajte ama. Djãm me aje me kudjwa mã kôt abikamênhmã got ga me ikukjêro dja? ane.

²⁸ Nhyam me arým kum kurên kum,

—Be, kati. Ga ne ga arým kôt aba djwÿnh. Me ba ne ba me atemã. Me bakukãmãre Môjdjêkôt ne ba me amijo iba. ²⁹ Be, Metîndjwÿnh mrãmri me bakukãmãre Môjdjêmã kabênkumrêx. Ja ne ba me ije markumrêx. Nhyam be, tãmwã. Djãm me kute kator djã mar got? ane.

³⁰ Nhyam amipãnh memã kum,

—Be:, Jeju ne imã irît mex jadjà ga me aje kator djã mar kêtja pumũ. Djãm me ano mex got? ³¹ Ba me amã arê ga me ama. Djãm me axwe ne Metîndjwÿnh kute me mar ne kôt àpênh? Kati. Ja ne gu me arým baje mar. Nhyam be, me kute mrãmri Metîndjwÿnhmã

rax jarênh ne kute kabên mar ne kôt kute amijo bakumrêxa Metîndjwÿnh arým kute me mar ne me kôt àpênhkumrêx. ³² Be, djãm Metîndjwÿnh Jeju kôt àpênh ngri got ga me 'ã akabên ne? Mÿj me'õ ne adjakamã no rã nhyam me arým kute kum rît mex jadjãr ga me amrêbê aje mar? Kati. Me bakukãmãre kute arênh kêt. Me kunî kute arênh kêtikumrêx. Jejubit ne ajbir bajbit ijo mex ga me arým aje ipumũnh. ³³ Metîndjwÿnh ren kute anor kêt nhyam ren kabênkôt àpênh kêt ba ren ino mex kêt ne. Nhyam be, kati. Mrãmri Metîndjwÿnh kute anorkumrêx.

³⁴ Nhyam me kum,

—Be, djãm akudjwa adjakamã me ijaxwe? Djãm ajaxwekam aje me ijakre got? ane. Nãm me kum anen kangan arým me nêje bõm kumê.

³⁵ Nhyam kam Jeju me kute bõm mênhkôt arým kuman 'ÿr tèn kum katon kum,

—Djãm arým ga tu amim Metîndjwÿnh Kra markumrêx? ane.

³⁶ Nhyam kum,

—Bênjadjwÿr, dja ga imã Metîndjwÿnh Kra jakre ba tu amim markumrêx, ane.

³⁷ Nhyam kum,

—Arým ga ipumũ. Ba. Ba ne ba amã ikabêno dja, ane.

³⁸ Nhyam kum,

—Nà, Bênjadjwÿr djwÿnh, arým ne ba tu amim amarkumrêx, ane. Ne arým kute Metîndjwÿnh Kramã katorkam amikajgo man parbê ibôn nhÿ.

³⁹ Nhyam Jeju memã kum,

—Be, mÿj kadjy ne ba pykakam bôx ne ar iba? Bir, dja ba me kukijn me axwemã ikaton arým memã pãnh jarê. Be, me kwÿ kute amijo àmran arîk amim, “Djãm ije Metîndjwÿnh kabên mar ngri got?” anhÿrja dja ba te memã kukràdjã jarê nhyam me arým mar kêt ne arým amakkre kêt mex ne ar ba.

Me kute mrãmri ne me rît mex arým no rân ba pyræk. Nhye be, me kwý kute kukràdjà mar kêt ne mar prãm dja ba memã arê nhye me arým tu amim markumrêx. Tu amim markumrêx ne arým kôt kute amijo ba mexkumrêx. Me kute mrãmri ne me no rã arým rît mex ne katàt ba pyræk. Ja kadjy ne ba pykakam bôx ne ar iba, ane.

⁴⁰ Nhye mebê pardjêu bu'ã ku'êja arým kabên man kum,

—Je, djãm me badjwý ne ba me ije me no rã pyræk? Kati. Djãm me ije Metîndjwýnh kukràdjà mar ngri got? ane.

⁴¹ Nhye memã kum,

—Ne ga ren me aje Metîndjwýnh kukràdjà mar prãm ne ren aje mrãmri ne me no rã rît mex prãm pyræk. Ne kam ren ajaxwe kêt ne. Nhye be, kati. Me aje, “Me badjwý djãm me ije Metîndjwýnh kukràdjà mar ngri got”? anhyrkam me ajaxwe rã'ã. Nãm ã Jeju memã ane.

10

Mrykî'átomtio ba djwýnh'ã ujarênh.

Idja 13.20; Ped k 5.4

¹ Ne kam mrykî'átomtî'ã memã ajarên ò me ja'ã mrykî'átomtî jakren memã kum,

—Be, ò kôkayrkam mrykî'átomtî ar bakam nhye me ngjêx prãm kam me kwý ajkwa krekrekôt ngjêx kêt ne ate kôkayr nhîbüm kôt wangij. Be, me ja ne me mryo àkînh prãm nhye me me'ã memã kum, “Me àkînh”, ane nâr, “Mebê mýjjao prôt djwýnh”, ane. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx.

² Nhye be, me kute katàt ajkwa krekrekôt ngjêxabê ne ò mryo ba djwýnhkumrêx.

³ Nhye 'ã ijê djà nêje ku'ê djwýnh arým o ba djwýnhmã 'ã ijê djà'ã kurê nhye arým wangij. Ne kam mrymã kabên nhye arým amim kabên ma. Kute apýnh mrymã idji

jarênh djari aben totokmã mrymã arê nhye arým kute apýnh amîhidji jarênh mar kôt bôm rôrök. Bôm rôrök nhye o ba djwýnh arým kapôt mã mryo apôx. ⁴ Mryo apôx ne arým mry kukãm mrã nhye mry arým kôt ba. Kute amim o ba djwýnh kabên markam kôt ba. Nãm mry ã o ba djwýnh kôt ane. ⁵ Nhye be, atemã me bajtem mry'ýr bôx ne te mrymã kabên nhye kôt ba kêt ne tu mã kubê prôt ne. Kute amim me bajtem kabên mar kêt kam amijã no týx ne tu mã kubê prôt ne. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx, ane.

⁶ Be, mrykî'átomtî'ã ujarênhja ne Jeju kute amikabên kukràdjà'ã akre nhye me mrybit man kukràdjà mar kêt. Nãm me te: kute mýj'ã ujarênh kute amijakre marmãn te: kute kukràdjà marmã.

⁷⁻⁹ Nhye ajte memã kum,

—Mrãmri ije mrykî'átomtî nhô kôkayrkôt ajkwa krekre pydji pyræk. Ga, mryo ba djwýnh kute ajkwa krekrekôt mryo ngjêxja pumü. Nhye kôkayr týx arým kute mýjja djàkrêbê mry pytâr nhye umar mexja pumü. Badjwý ije ajkwa krekre pydjimãn prábê dja me tu amim imarkumrêx ba arým axwebê me utà. Nhye kam me arým ikôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Atemã me'ökôt ne me tîn kêt kumrêx. Dja me tu amim bajbit imarkumrêx ba arým me utà.

Ga, mryo ba djwýnh kute kôkayr kurüm mryo apôxja pumü. Nhye mry àkur ban ajte akubyn ngjêxja pumü. Badjwý dja ba me utàro iba nhye me ikôt umar mex ne ar ba.

Nhye be, amrêbê ibôx kêtî ne me kwý Metîndjwýnh'ã 'êx ne memã kum, “Metîndjwýnh ne imã arê ba kukwakam amã kabên jarênh o iba”, ane. Me Metîndjwýnh'ã 'êxja kunî ne me àkînhî. Me kute amiwýr inhô me jao akêxmãn te meo ane nhye me

kute me kabên mar kêt. ¹⁰ Be, me àkínhĩ ne me kute mryo àkính ne par kadjy bôx. Nhy m be, kati. Ba ne ba atemã. Me tĩnkumrêx ne umar mexkumrêx kadjy ne ba bôx.

¹¹ Ije me kute mrykĩ'ãtomtio ba djwýnh mex pyrãk. Dja ba me kadjy ty. Ije me utãr kadjy ty. ¹² Nhy m be, me mrykam àpênh djwýnh ne me atemã. Gêdja rop'õ mry'ýr bôx nhy m arým tĩn prãmje tu mry kangan prõt ne. Kubê õ mry djwýnh kêt kam ne tu mry kangan mã prõt ne. Nhy m rop arým mryo rôrõk nhy m mry abenbê ajmã. ¹³ Me mrykam àpênh djwýnh kute pi'ók kaprĩbit markam ne me kum mry jabê kêt. Nhy m kam rop bôx nhy m kum mry jabê kêt kam arým mry kangan prõt ne.

¹⁴⁻¹⁵ Ba ije me kute mryo ba djwýnh mex pyrãk. Ibãm kute imarkumrêx. Badjwý ije Ibãm markumrêx. Inhõ me jadjwý ije ã me maro ane. Nhy m inhõ me jadjwý kute imar. Ba dja ba me kadjy ty. Ije me utãr kadjy ty. ¹⁶ Djãm kôkayr jakambit inhõ krit? Kati. Onĩj inhõ krit rã'ã. Me wãdjwý dja me amim ikabên ma. Dja ba inhõ me jamê me wãdjwý aben pydji. Kam arým inhõ me kunĩo iba. ¹⁷ Be, mýkam ne Ibãm kum ijabê? Bir, ije kabên kôt amijo ibakam. Kam ne kum ijabê. Ba dja ba ty. Akubyn itĩn kadjy dja ba ty. ¹⁸ Djãm me ta dja me ibĩ? Kati. Ba dja ba amikabênkôt tyn kam amikabênkôt akubyn itĩn ne. Ibãm ta ne ityk ne akubyn itĩn'ã imã karõ, ane.

¹⁹ Nãm Jeju memã ane nhy m kam mebê idjaer rũnh ajte kabêno aben japanho dja. ²⁰ Me krãptĩ ja ne me arĩk memã kum,

—Be, me karõ punu ne o ba. Ga, kute kukwakam kabên kajgo krãptĩ jarênhja pumũ. Mýkam ne ga me kabên maro dja? ane.

²¹ Nhy m me kwý ja ne memã kum,

—Nhy m bê ne me karõ punu kute o ba nhy m ã kabên kute anhýr. Be, kati. Kabên mexkumrêx. Djãm me karõ punu kute me no rã noo mex mar got? ane.

Mebê idjaer rũnh kum kurê'ã ujarênh.

Dju r 5.18, 8.59, 12.32

²² Be, krĩraxbê Djeruxarêkam, me krãptĩ kute aben pydji djã nhõ akatikam, arým na nhõ mytyrwýkam, Jeju me'ýr tẽn bôx ne arým Metĩndjwýnh nhõ kikretikam ar mrã. Me kute aben kajmã'ã me bakukãmãre kute amrêbê: Metĩndjwýnhmã kikreti ny nhípêx mar kadjy ne me krãptĩ akati jakam aben pydji.

²³ Jeju kikreti bu'ã kikre kre kênhkam ar mrã. Kikre kre kênhjamã ne me kum, “Xaromão nhõ”, ane. ²⁴ Nãm kam ar mrã nhy m mebê idjaer rũnh arým omũn kam kum ipók ne kum,

—Aje. Ga mrãmri abê me inhõ Bẽnjadjwýrbê kumkatibê Kritukumrêx jabej tu me imã amijarêno amirĩtkumrêx. Mýkam ne ga me ibê amipdju? ane.

²⁵ Nhy m Jeju memã kum,

—E kum arým ne ba me amã amijo amirĩt ga me aje amim imar kêt. Ibãm kukwakam ije apýnh mýjja pumũnh kêt nhípêx djãri. Tãm ne kute me amã ijo amirĩt mexkumrêx ga me aje amim imar kêt. ²⁶ Be, me abê inhõ krit kêt kam ne ga me aje amim imar kêt. Arým ba me amã ja jarê ga me arým ama. ²⁷ Inhõ krit ar kute amim ikabên mar. Badjwý ije inhõ krit ar mar nhy m ar mã ikôt ar amijo ba. ²⁸ Dja ba memã tĩn jadjã nhy m me Metĩndjwýnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Ne me biknor tokry djãkam biknor kêt kumrêx. Ba mã meo iba nhy m me'õ kute ibê me pa'amýnh ne ibê me ikô rênh prãm kêt.

29 Ibām kute ikôt me kamēnhja ne tỳxo kute me kunī jakrenh. Tām ne mǎ meo ba nhyem me'ô kute kubê me pa 'amýnh ne kubê me ikô rênh prām kêt. 30 Ibāmmē ro'ã ne bar itipdjín ar iba. Nām ã memã ane.

31 Nhyem me bē idjaer rûnh ajte kadjy kēn jamý. Kute o titik ne bīnmã kēn jamý. 32 Nhyem memã kum,

—Ibām kukwakam ne ba mýjja mex krǎptī nhípêx ne me amã o amirīt ga me omũ. Nhýnh idjápênh mexja pānh dja ga me kēno ititik ne ibī? ane.

33 Nhyem me kum,

—Djām adjápênh mex pānh ne ba me ije kēno atitik ne abīnmã? Kati. Metīndjwýnh ne ga arým aprý. Abê pykakam me'ôkam ne ga ga amijo ajêx ne amijo Metīndjwýnh Kra ne amijo Metīndjwýnh pyrāk. Aje Metīndjwýnh raxo amiptarkam ne ba me arým Metīndjwýnho ingyk ne ije abīnmã, ane. 34 Nhyem amipānh memã kum,

—Tô nhýnh ne ba aprý? Be, kukwakam kabēn jarēnh djwýnh ne me bakukāmãremã Metīndjwýnh kabēn jarēn memã kum,

“Nã bām memã kum, ‘Me abê metīndjwýnh’, ane.”

Nām ã me bakukāmãremã anen arým 'ã pi'ók no'ók ne. 35 Metīndjwýnh kabēn ne ga me te akabēno aje o adjāpanhmã. Ga, Metīndjwýnh ta kute memã kum, “Me abê metīndjwýnh”, anhýrja pumũ. 36 Metīndjwýnh ta ne imã idjápênh djā jarēn pykamã ijano ba kabēn kôt amrē tēn bōx. Djori kam ibê Metīndjwýnh Kra kêt? Kati, ibê Metīndjwýnh Krakumrêx. Djori kam ba aprý. Arkati.

37 Ne ba ren Ibām djápênh o idjápênh kêt ga ren me aje katāt imã ikajgo jarēnhkumrêx. 38 Nhyem be, kati. Mrāmri Ibām djápênh o idjápênhkumrêx. Kam ga me ren amim idjápênhbit ma. Aje amim ba imar kêt kam ga ren idjápênhbit man

ren Ibām djápênh o idjápênhja man ren arým kam ima. Ibāmmē ne bar itipdjín ar iba ga me ren kam arým ama, ane. 39 Nām memã ane nhyem me arým kute pa 'amýnhmã te o ane nhyem mǎ me bē katon tē.

40 Ne kam arým mǎ ngô raxbê Djodão nhijukri tē. Tē:n arým Djuão kute ngômã me angjênhmo krax djākam bōx ne arek kam ar ba. 41 Ar ba nhyem me krǎptī 'ýr bōx ne abenmã kum,

—Be, Djuão ne me kute raxmã kator kadjy kute mýjja pumũnh kêt'ô nhípêx kêt. Kute me punuo mex kêt. Ne kam mrāmri katāt me'ôja kukām 'ã ujarēnhkumrêx. Nhyem kam arým kute kukām 'ã ujarēnh kôt prīne kôt amijo bakumrêx, ane. 42 Nhyem kam me krǎptī pyka jakam tu amim Jeju markumrêx.

11

Kute akubyn Radjaruo tīn.

1 Be, me'ô nhidjibê Radjaru ne arým kanê bīno mō. Kanikwýnh ne ar amānhkrut. Ar idjibê ne Marijmē Mata ar. Ne ar kunī krībê Betanhakam ūrkwã. 2 Marij ja kute Bēnjadjwýr djwýnh par'ã me kudjý djā kangô kapī. 'Á me tyk kadjy kudjý djā kangô kapīn kam kute amikio 'ã kangô ngrã tām. 3 Nām kamy Radjaru arým kanê bīno mō: nhyem kanikwýnh ar arým Bēnjadjwýr djwýnh'ýr me'ô jano. Onīj. Nhyem arým 'ýr tē:n 'ýr bōx ne arým kum arēn kum,

—Bēnjadjwýr djwýnh, onīj amã anhōbikwa jabêja arým kanê: nhyem kanikwýnh ar amã arē, ane.

4 Nhyem Jeju arým kuman kum,

—Djām tu tyk rã'ã kadjy ne kanêja? Kati. Dja me kǎkwakam Metīndjwýnh raxmã katon ba ibê Metīndjwýnh Kra iraxmã kato. Ja kadjy ne kanê raxja, ane. 5 Be, Matamē kanikwýnhmē Radjarumē ne Jeju kum ar abê. 6 Nām Jeju

kabên man kam tu arek ÿr djâkam nhÿ nhyim 'ã akati amãnhkrut apêx.

⁷ Nhyim kam kôt ba djwÿnhmã kum,

—Gwaj on pykabê Djudêjamã tê, ane.

⁸ Nhyim ar kum,

—E kum, ujarênh djwÿnh, wãkam ajbir mebê idjaer rûnh kute kêno atitik ne abînmã ga ajte 'ÿr atêmmã, ane.

⁹ Nhyim Jeju arkum,

—Djãm arngro pydjikam kãxdjakênh pa ipôkbê 12bit. Nã tãm. Djãm ori me arngrokam mrã nhyim mÿjja'ô me par tok? Kati. Arngrokam ne mÿjja amirît nhyim me omûn aã'ã mrã. ¹⁰ Nhyim be, akamãtkambit ne me ba punu, arîk rôrôk ba, me nokrekam irã kêtkam, ane. Me kute o tÿm ne bîn kêtri tẽmbê kute àpênh inomã mênhmã ne amijã arngro jakreo tẽn me kute o tÿm ne bîn'ã akamãt jakre.

¹¹ Nãm arkum anen kam arkum,

—Be, gwaj banhôbikwa Radjaru arÿm ôto nô. Arÿm ba ije tokmã ne ba 'ÿr tê, ane.

¹² Nhyim ar kum,

—Dja ôto nôrkam akubyn mex, ane. ¹³ Be, djãm mrãmri ôtukumrêx'ã ne arkum ane? Be, kati. Arÿm tyk'ã ne arkum ane. Nhyim ar arîk amim,

—Be, ôtka tyk djã kêt'ã ne ã ar imã ane, ane.

¹⁴ Nhyim kam arkum arênhom amirîtkumrêx ne arkum,

—Be, Radjaru ne arÿm ty. ¹⁵ Wãkam idjãm kêt nhyim arÿm ty. Kam idjãm kêtkam ar akadÿj ikînh. Jakam dja gwaj wãkam tẽn bôx gar arÿm mÿjja pumûn arÿm tu amim imarkumrêx. Ar akadÿj ne ikînh. Aj gwaj on 'ÿr, ane.

¹⁶ Nhyim kam Jejukôt ba djwÿnh 'ô nhidjibê Tôme Djidjimuja kôt ba djwÿnh 'ôdjwÿmã kum,

—Gwaj on badjwÿ kôt ty, ane.

¹⁷ Nhyim kam Jeju ar arÿm 'ÿr tê. 'ÿr tê:n arÿm 'ÿr bôx.

Nhyim me arÿm kum arên kum,

—Be, arÿm ne ty ba me adjã. Nhyim arÿm 'ã akati amãnhkrut ne amãnhkrut apêx ga bôx, ane. ¹⁸ Be, krîbê Betanhamê krîraxbê Djeruxarême ne aben jatãri. Abenwÿr pry'ã akrebê kirometu amãnhkrut ne ikjêkêbit. ¹⁹ Kam ne mebê idjaer krãpti Matamê Marij ar'ÿr bôx. Ar kamy arÿm tykkam me kute ar kapri, ar mÿr, ar amakbê arkum kabênmã ar'ÿr bôx. ²⁰ Nhyim Jeju ar bôx 'ÿr nhyim me'ô arÿm Matamã arê. Nhyim kãjmã djan ate kutã tê. Nhyim be, Marij arek nhÿ.

²¹ Mata Jeju kutã tẽn arÿm kajpan kum,

—Bênjadwÿr djwÿnh, ga ren pyka jakam arek ar aba nhyim ren ikamy tyk kêtkumrêx. ²² Gêdja ga mÿjja'ôo Metîndjwÿnhmã a'uw nhyim arÿm akabên man prîne akabên kôt ipêx ne. Tãm ne arÿm ije mar, ane.

Nhyim kum,

²³ —Dja atô akubyn tîn, ane.

Nhyim kum,

²⁴ —Nã, me kunî kute aminhi-nomã amimênh djã nhô akatikam dja me tyk akubyn tîn. Nhyim mekôt dja ikamy akubyn tîn. Tãm ne arÿm ije mar, ane.

Nhyim kum,

²⁵ —E kum, ba ne ba ibê akubyn me tyko tîn djwÿnh ne ije memã tîn jangjênh djwÿnh. Me kute tu amim ikamnhîxkumrêx dja me tîn ne. Dja te tyn Metîndjwÿnhkôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. ²⁶ Nhyim me tîn ne ar ba kute tu amim ikamnhîxkumrêx dja me Metîndjwÿnhkôt tîn ne tyk kêtkumrêx. Djã ne ga tu amim ikabênja markumrêx? ane.

Nhyim kum,

²⁷ —Nã, Bênjadwÿr djwÿnh, abê Kritukumrêx. Mrãmri ne Metîndjwÿnh ajã me inhô Bênjadwÿrbê kumkati mênhkumrêx. Me bakukãmãre kute amrêbê: memã kum, “Gêdja i Metîndjwÿnh Kra pykamã bôx”, anhÿr kôt ga arÿm bôx ne kam abê Metîndjwÿnh

Krakumrêx. Tãm ne ba tu amim markumrêx.

²⁸ Nãm ã kum anen kam akubyn kanikwÿnh'ÿr tẽ. 'ÿr tẽ:n arÿm 'ÿr bôx ne me kãxã kum,

—Arÿm ne memã ujarênh djwÿnh bôx ne amã kabên. ²⁹ Nãm kum ane nhym kãjmã djan amibêx ne 'ÿr tẽ. ³⁰ Be, kraxje Jeju krĩmã àr kêt. Nãm arek Mata kute kajpar djakam arek dja. ³¹ Nhym Marij kãjmã djan amibêx ne tẽ nhym kikrekam mebê idjaer kute ar kapribê arkum kabêno ãmja arÿm abenmã kum,

—Be, ar mÿrmã ne ar kênkre'ÿr tẽ, ane. Nãm me anen arÿm kôt tẽ.

³² Nhym be, Marij Jeju'ÿr tẽ nhym arek kam dja nhym arÿm 'ÿr bôx. Ne omÿn arÿm kônkrão nhÿn kum,

—Bênjadwÿr djwÿnh, ga ren pyka jakam ar aba nhym ren ikamy tyk kêtumrêx, ane.

³³ Nãm mÿro nhÿ nhym kôt mebê idjaer môrja kôt mÿro dja. Nhym Jeju me omÿn arÿm rerekren tik ngyo dja. ³⁴ Ne kam memã kum,

—Nhÿnh ne ga me adjã? ane.

Nhym me kum,

—Bênjadwÿr djwÿnh, amrê ar ikôt tẽn omÿ, ane.

³⁵ Nhym Jeju arÿm muw.

³⁶ Nhym mebê idjaer abenmã kum,

—Be, kum abêkumrêx. Ga, arÿm mÿrja pumÿ, ane.

³⁷ Nhym me kwÿ abenmã kum,

—E kum, me no rãmã ne rĩt mex jangij. Nok ren Radjarudjwÿo mex nhym ren tyk kêt ne, ane.

³⁸ Nhym kam Jeju 'ÿr tik ngy tẽn arÿm kênkre'ÿr bôx. Kênpotio ne me arÿm kênkre'ã ijê. ³⁹ Nãm kênkre'ÿr bôx ne memã kum, “Me 'ã kênpoti kaba”, ane.

Nhym tyk kanikwÿnh Mataja kum,

—Ô kum arÿm kro:. Tyk'ã arÿm akati amãnhkrut ne amãnhkrut apêx, ane.

⁴⁰ Nhym Jeju kum,

—Ë, arÿm ne ba amã, “Dja ga tu amim ikamnhĩxkumrêx ne arÿm Metĩndjwÿnh raxmã akato”, ane.

⁴¹ Nhym me arÿm kênkre'ã jãm kênpoti dja. Nhym Jeju kãjmã krãn kãjkwa jabên Bãmmã kum,

—Djũnwã. Ga ne ga arÿm aje ikabên mar. Kam ikĩnhkumrêx. ⁴² Amã ikabên kunĩkôt ne ga arÿm aje ikabên mar. Be, me ibu'ã ku'ê ja amã ikabênkôt kute imar kadjy ne ba amã ikabên. Dja me tu amim imarkumrêx ne ijã amim, “Be, mrãmri ne Metĩndjwÿnh kute anorkumrêx”, anhyro ba. Ja kadjy ne ba amã ikabên, ane.

⁴³ Nãm anen arÿm kãj bê kabên ne kum, “Radjaru, amrê akato”, ane. ⁴⁴ Nhym arÿm me aêrbê akubyn tĩn ne kato. Arÿm tu tykkumrêx ne jakam arÿm akubyn tĩn ne kato. Prĩne kubêkào ikramê par'ã kupu rã'ãn kato. Kubêkào nokre kupu rã'ãn kato.

Nhym Jeju memã kum,

—Me 'ã kubêkã bô gê tẽ, ane.

Me kute bĩn kadjy kute o aben mar:

Mat 12.14; Ruk 6.11

⁴⁵ Jeju akubyn Radjaruo tĩn nhym mebê idjaer omÿ nhym arÿm kwÿ krãptĩ tu amim Jeju markumrêx. Marijkôt me môrja tu amim markumrêx. ⁴⁶ Nhym me kwÿ ja arÿm amÿ mebê pardjêu'ÿr mÿn memã Jeju jarê.

⁴⁷ Nhym kam me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhô bênjadwÿrmê mebê pardjêu arÿm me rũho akuprô. Nhym kam me abenmã kum,

—Be, mÿjja pumÿnh kêt kwÿ rax ne ipêx. Me kute raxmã kator kadjy ne ipêx. Nãm me punu krãptĩo mex ne akubyn me tyko tĩn. Mÿj dja gu me nê? ⁴⁸ Dja gu me amitô nhym me kunĩ arÿm tu amim markumrêx ne kôt ar amijo ba. Dja me ane nhym krĩraxbê Rômakam me ô me ja arÿm me bawÿr prôt ne pyka mê Metĩndjwÿnh nhô kikretio amrãn

aben bê me babê idjaer kunĩ ngrà, ane.

⁴⁹ Nhyr me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr raxbē Kajbajja ne amexja tāmka memā nhỹ. Kajbaj memā kum,

—E kum, me aje mýjja mar kêt.
⁵⁰ Me'õ pydji dja me babê idjaer kunĩ pānh ty. Kam dja me abenbê me bangrānh kêt gu me arým bad-jumar mex. Me aje ja mar kêt, ane.

⁵¹ Be, djām Kajbaj ta ne amik-abēn jarē? Kati. Metĩndjwýnh kukwakam ne kabēn jarē. Amexja tāmka ne kubē me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr rax. Bēnjadjwýr rax ne Metĩndjwýnh mar djwýnh kunĩmā nhỹ. Kunĩmā ýrkam ne arým memā Metĩndjwýnh kabēn jarē. Kute memā Jeju mebē idjaer kunĩ pānh tyk jarēnhkam ne memā Metĩndjwýnh kabēn jarē. ⁵² Be, djām mebē idjaerbit pānh dja ty? Kati. Metĩndjwýnh kraja amrēbē abenbê me bimānh. Apýnh me bajtem ba djākam me bimānh. Jeju kute amikôt me jao aben pydjimā. Me jadjwý pānh dja ty. 'Ā ne Kajbaj kute Metĩndjwýnh kukwakam kabēn jarēnhja.

⁵³ Be, krax ne ja. Me kute Jeju bĩn kadjy kute aben kabēn marmo krax djā ne ja. Jeju kute akubyn Radjaruo tĩn nhõ akati jakam.

⁵⁴ Nhyr kam Jeju kute ja nhi-jukri mebē idjaer rũnhmā amijo amirĩto ba kêt. Kapôt kukrit nokà'ā ar bamā ne arým tē. Kam ne arým krĩbē Epraĩmā tēn bõx ne kôt ba djwýnhmē ro'ā kam ar ba.

⁵⁵ Nhyr kam mebē idjaer kute aben pydji djā 'ýr. Me kute me kukāmāre nhirõbē mrānhja mar kadjy arým õ akati 'ýr. Kam ne me krāptĩ: kadjy krĩraxbē Djeruxarē'ýr àbir mō. Me kute Mōjdjē kukrādja kôt Metĩndjwýnhmā amijaxwe jarēnhmā ne me mō. ⁵⁶ Ne kam arým bõxo dja nhyr me rũnh arým

Jeju jabej. Ne Metĩndjwýnh nhõ kikretikam abenmā kum,

—Djām me krāptĩ kute aben pydji djā nhõ akati kadjy mekôt bõxmā? Djā ne ga me ajõ ama? ane.
⁵⁷ Be, arým me kute Jeju'ā memā karõ. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýrmē mebē pardjēumē ne me arým 'ā memā karõn memā kum,

—Dja ga me ajõ Jeju pumũn me imā arē ba me pa 'amý, ane.

12

Marij kute par'ā kangõ pānh rax kapĩn.

Mat 26.6; Mak 14.3

¹ Me Djeruxarēkam Jeju jabej nhyr arým ajte krĩbē Betanhakam bõx. Betanhakam ne Radjaru ar ba. Amrēbē ne ty nhyr Jeju 'ýr bõx ne akubyn o tĩn. Ne jakam Jeju ajte Betanhakam bõx. Nhyr amũ Djeruxarēkam Metĩndjwýnh me irõbē mrānh nhõ akati bõx 'ýr. Dja akati amānhkrut ne amānhkrut ne amānhkrut apēx nhyr arým akati bõx.

² Nām Jeju Betanhakam bõx nhyr arým amykry. Nhyr Mata ar arým kum õ kwý krēn djā nhípēx. Ipēx nhyr Jeju ar krēno nhỹ. Mata ne arkum õ kwý krēn djā nhõro dja. Radjarumē ro'ā ne ar àkuro nhỹ. ³ Àkuro nhỹ nhyr Marij arým me kudjý djā kangõ ipuja by. Me tyk kadjy ne kudjý djā. Kangõ nhidjibē ne nadu. Utĩ'ā akrekam ne kubē kiru kute o katē 'ýr ne kam pānh raxkumrēx. Nām ar àkuro nhỹ nhyr Marij arým kangõja byn Jeju par'ā kapĩ. 'Ā kapĩ ne amikĩo arým par'ā kangõ kwý ngrà. Nhyr kam arým amũ kikre krekôt kudjý prõt ne.

⁴ Nhyr Djuda Ikadji. Ximāo kute ir ja. Jejukôt ba djwýnhja. Tāmja dja kurē djwýnhmā Jeju kanga. ⁵ Marij Jeju par'ā kangõ kapĩ nhyr Djuda arkum,

—Je tô, mỳkam ne arỳm kangô mexjao akno? Ne ga ren ar memã kangô ngân ren pân̄h pi'ók kaprĩ kumex ne aby. Ne ren pân̄h'ã akrekam denarju kubê 300 ne ren abyn kam ren me õ mỳjja kêt̄mã angrà, ane. ⁶ Be, djãm Djuda kum me bikên̄h kaprĩkam ne ã arkum ane? Kati. Ìkĩnhĩkam, Kubê ar õ pi'ók kaprĩo ba djwỳnhkam. Ne kam ta amim kwỳo àkĩnho ba. Kam ne ã arkum ane.

⁷ Nhȳm Jeju arkum,

—Kwãrik wãnh rã'ã. Mỳj kad̄jy ne amim kangô dji? Bir, dja ba ty nhȳm me arỳm ijad̄jã. Kute ijã kangô kapĩnkam dja ba ikud̄jy nhȳm me ijad̄jã. Ja kad̄jy ne amim kangô dji. ⁸ Ar aje memã mỳjja nhõrmã wãnh ne me õ mỳjja kêt ar abu'ã ar ba rã'ã. Dja gar anen arỳm memã mỳjja ngã. Bad̄jwỳ. Djãm arek gwaj baro'ã ar baba rã'ãmã? Kati. Nãm ã Jeju arkum ane.

⁹ Jeju Betanhakam ar ba: nhȳm kam mebê idjaer krãptĩ arỳm kuman 'ỳr bõx. Djãm me kute Jejubit pumũnhmã ne me 'ỳr bõx? Kati. Radjarud̄jwỳ. Jeju kute Radjaru tyk akubyn o tĩnkam ne me kute adjwỳnhdjwỳ pumũnhmã 'ỳr bõx. ¹⁰ Nhȳm be, me kad̄jy Metĩnd̄jwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjad̄jwỳr ne ar atemã. Nãm ar bit kute Radjaru bĩnmã 'ã aben maro nhỹ. ¹¹ Be, mỳkam? Bir, Jeju kute akubyn Radjaruo tĩnkõt mebê idjaer krãptĩ arỳm omũn tu amim Jeju markumrêx. Nhȳm kam me kute omũnh kêt kad̄jy ar kute Radjarud̄jwỳ bĩnmã. Nhȳm Jeju Betanhakam ar ba nhȳm kam 'ã akati. 'Ã akati nhȳm Jeju amũ Djeruxarê'ỳr tẽ.

Jeju rax ne Djeruxarêmã àr.

Mat 21.1; Mak 11.1; Ruk 19.28

¹² Nhȳm kam me Djeruxarêkam kukãm abenmã kum,

—Arỳm Jeju bõx 'ỳr. Arỳm Jeju bõx 'ỳr, ane. Me krãptĩ kute aben

pyd̄ji djã nhõ akati kad̄jy bõxja ne me ã abenmã ane. ¹³ Ne kam mõn bõ kwỳ nhikê. Me kute o Jeju kajpar kad̄jy ne me arỳm kutã mõ. Ne kãj bê abenmã Jeju mexo àkjêr mõn mã memã kum,

—Jejubê ne me banhõ bẽnjad̄jwỳr rax. Ìm mexkumrêx. Kam me bakĩ:nhkumrêx. Gê on me bapytã. Gê Bẽnjad̄jwỳr djwỳnh o kĩnh rax. Kukwakam ne arỳm me bakad̄jy bõx. Ìm mexkumrêx. Me babê idjaer nhõ bẽnjad̄jwỳr rax ne arỳm bõx, ane.

¹⁴ Me kute o anhỹr kêt̄ri ne Jeju mry'ã nhỹ. Nãm mry'ã krĩ jabatãnh nyremã katon 'ã nhỹ. Amrêbê: ne me Metĩnd̄jwỳnh kukwakam me bakukãmãremã ja jarên memã kum,

¹⁵ “È krĩraxbê Xijãokam me ja, kwãrik wãnh me atĩn prãm kêt.

Ota, me anhõ bẽnjad̄jwỳr rax bõxmã. Dja mry'ã krĩ jabatãnh nyre'ã nhỹn me awỹr bõx.”

Nãm me ã me bakukãmãremã anen arỳm 'ã pi'ók no'ók ne. Nhȳm me aben djõ'ã arênho mõ:n arênho mõr tãmtã tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam arỳm 'ỳr o bõx. Jeju mry'ã nhỹn arỳm Djeruxarê'ỳr bõxmã tẽmkumrêx. Djeruxarê nhid̄ji nhikjêbê ne Xijão.

¹⁶ Nãm 'ỳr tẽ nhȳm me o àkjêr mõ. Nhȳm kõt ba djwỳnh ar kute omũnh totokbê amim,

—Je tô, mỳj'ã ne me kute Jejuo àkjêrja? anen mar kêt ne. Arỳm Jeju àbir ne ra:xkambit dja ar akubyn pi'ók kõt amijo tẽn arỳm kuma. Be, pi'ökkam me kute Jejuo anhỹrmã kõt ne me arỳm jakam ã Jejuo ane. Ja dja ar kuma.

¹⁷ Be, Jeju kutã me mõrja ne me amrêbê Jeju kute akubyn Radjaruo tĩnkõt omũ. Kute kum kabên nhȳm kênkre kurũm katorkõt ne me omũ. Ne kam amũ memã 'ã ajarê. ¹⁸ Nhȳm me krãptĩ arỳm

kute akubyn o tĩnja man kam arým adjwýnhdjwý mekôt Jeju kutã mõn kajpa. ¹⁹ Me krãptĩ: Jeju kutã mõn kajpa. Nhyam kam mebé pardjêu arým abenmã kum,

—Be ga, pyka kunĩkôt me kunĩ arým kute 'yr amijo akẽxja pumũ. Me baje te: mebé Jeju pyma nhyam me mã kum kĩnhja pumũ, ane.

Amikukãm amityk'ã ujarẽnh.

Mak 8.34

²⁰ Nhyam kam me bajtembé kreguja kwý ne me me krãptĩ kôt ar ba. Me kute mekôt me kute aben pydji djã nhõ akatikam Metĩndjwýnhmã rax jarẽnh kadjy ne me bõx ne mekôt ar ba. ²¹ Ne kam arým Piripi 'yr bõx ne kum, “Ba me Jeju pumũ”, ane. Piripi ne pykabê Garrêjakam krĩraxbê Bexadakam abatãnh djã. ²² Me kum ane nhyam amũ Ångre 'yr bõx ne kum arẽ. Nhyam kam ar ro'ã Jeju 'yr tẽn kum arẽ.

²³ Nhyam Jeju arkum,

—Be, arým ityk'ã akati bõx 'yr. Dja ba me kadjy tyn akubyn itĩn. Ne kam arým ira:xkumrẽx ne ipyma:. ²⁴ Ga, me kute bãygogo 'y krekam arým tyk pyrãk. Djãm mrãmri ne arým ty? Kati. Ga, 'y ingrõt ne abatãnh nhyam arým 'ã ô kumexja pumũ. Ne ren me 'y kre kêt nhyam ren 'y kajgo rã'ãn ãptãr kêtumrẽx. Ba ije bãygogo 'y pyrãk. Badjwý dja ba ty nhyam me arým ijadjã. Nhyam kam ityk djõ'ã arým me krãptĩ tĩn. Mrãmri ne ba ar amã ja jarẽnhkumrẽx.

²⁵ Be, me arek pykabêbit ar ba kadjy kute amimarja dja me arým tyn akuno. Nãr me kadjy kute amimar kêtja, arek pykabêbit ar ba kadjy kute amimar kêtja dja Metĩndjwýnh me utã nhyam me arým kôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. ²⁶ Be, me imã ãpẽnha gẽ me mã ikôt amijo bakumrẽx. Kam dja ba nhĩ'ãm ar iba nhyam inhõ ãpẽnha arek ikôt ar ba. Dja imã apê nhyam

Ibãm arým kãjmã kum rax kamẽ, ane.

²⁷ Ne ajte arkum,

—Be, arým idjumar punu iwýr bõx. Be, mýj dja ba nẽ? Djãm ije kum, “Djũnwã, arým itokry'ã myt bõx 'yr. Itokrybê ipytã”, anhýrmã? Kati. Ije itokry ja markumrẽx kadjy ne ba arým tẽn bõx. Nãm ã arkum ane. ²⁸ Ne ajte Bãmmã kum,

—Djũnwã, jakam dja ga memã amiraxo amirĩt gẽ me araxmã kato, ane.

Nhyam ar arým kãjkwa kurũm Bãm kabẽn ma nhyam kum,

—Arým ne ba memã iraxo amirĩt. Dja ba ajte memã iraxo amirĩt, ane.

²⁹ Nhyam ar bu'ã me ku'ê kwý arĩk abenmã kum,

—E kum, na ne krikrit, ane.

Nhyam me kwý arĩk abenmã kum, —Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh'õ ne kum kabẽn, ane.

³⁰ Nhyam Jeju memã kum,

—Djãm ba ije kabẽn mar kadjy ne kabẽn kato? Kati. Me ga aje kabẽn mar kadjy. ³¹ Be, jakam dja Metĩndjwýnh me kunĩ axwemã kato. Me ĩ pýnhkôt me axwe djãri kum kato. Jakam dja ba pykakam me axwe nhõ bẽnjadjwýro apan kujaten kumẽ. ³² Dja me kýjrũm inhõ ba arým amiwýr me kunĩo akẽx, ane. ³³ Pĩte'y'ã jêt'ã ne ã memã ane.

³⁴ Nhyam me kum,

—Nhyam bê ne me kute me inhõ Bẽnjadjwýrbê kumkatibê Kritukumrẽx bĩnmã. Kritu ne tyk kêtumrẽxmã nhyam me me imã arẽ, Mõjdjê kukràdjã'ã pi'òk no'òk kôt ne me imã arẽ ba me kuma. Be, ga ne ga atemã. Aje me imã, “Ba ije amijo inhĩja dja me kýjrũm inhõ”, anhýr kôt ba me arým akajgo ma. Be, we aje amijo anhĩjakam mýj me ajõ ga nã? ane.

³⁵ Nhyam Jeju memã kum,

—Ga, akamãt kô tykkam me ba punuja pumũ. Me kute amikukãm mýjja pumũnh kêtum

ne me ba punure. Ba ije memã pry kurwý djà pyræk ne memã Metĩndjwýnh kabēn jarēnh nhym me arým tu amim markumrēx ne ba mexkumrēx. Arek me aro'ã ar ibari dja ga me tu amim imarkumrēx ne ikabēn kôt ar amijo aba. Nok ga ren kôt amijo aba kêt ne ren me axwe kôt ajaxwen arým aje ajte me akamât kô tykkam ba punu pyræk. ³⁶ Arek me aro'ã ar ibari dja ga me tu amim imarkumrēx. Ne kam arým aje mrãmri ne pry kurwý djækôt me ba mex pyræk, ane. Nãm Jeju memã anen arým mã tēn mebê amijo apdju.

Me kute amim Jeju mar kêt.

³⁷ Kute amijo bipdjur kētri ne me nokrekam mýjja krãptĩ nhípêx. Nãm te me punu krãptĩ mex nhym me kute amim mar kêtumrēx. ³⁸ Be, amrêbê: Metĩndjwýnh kukwakam kabēn jarēnh djwýnhbê Idjaij kute me bakukãmãremã arēnh kôt ne me kute amim mar kêt. Nãm memã kum,

“Bēnjadjwýr djwýnh, mýj me'õ ne kute amim ar ikabēn mar got?

Mýj me'õ ne kute Bēnjadjwýr djwýnh djàpēnh pumũnhkam amim mar got?”

Nãm ã me bakukãmãremã ane. Nhym me arým aben djõ'ã arēnh mō:n arēnh mōr tãmtã arým tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam arým 'ýr o bôx. Jeju te me punu krãptĩ mex nhym me me omũn amim Jeju mar kêtumrēx.

³⁹ Idjaij kute me bakukãmãremã arēnh kôt ne me me omũn amim Jeju mar kêt. Be, djãm me ta ne me kute tu amim markumrēxmã? Kati. Me ta ne me te: kute amim marmã. Be, mýkam? Bir, Metĩndjwýnh ta kute me nomê me amako bimrãkkam. Kôt ne Idjaij ajte me bakukãmãremã kum,

⁴⁰ “Metĩndjwýnh ne mebê nomê amako amrã.

Nhym kam me te memã mýjja jakre nhym me kukràdjã pumũnh kajgon mã omũnhkumrēx kêt.

Nhym me te memã mýjja jarē nhym me mar kumrēx kêt ne. Mã kukràdjã'ã mýjja kute amijakreja mar kêt. Ne kam iwýr amijo akēx kêt ba kam memã axwe jarēnh rã'ã ne kam ije meo mex kêt.

Me amakke kêt prãm kam ne ã meo ane”, ane.

⁴¹ Idjaij ne Jeju mexo umakôt omũ ne 'ã me bakukãmãremã ujarēnh ba. Ne kam ã memã ane. Kam me ta te kute amim Jeju marmã.

⁴²⁻⁴³ Be, djãm me rũnh kunĩ ne me amakke kêt prãm? Kati. Me kwý kute tu amim markumrēx. Djãm me kwý ja kute memã amijo amirĩt? Djãm me kute memã kum,

—Arým ne ba tu amim Jeju markumrēx, anhýro amijo amirĩt? Kati. Mebê pardjêu kabēn pymaje ne me kute memã amijarēnh kêt. Be, mýkam? Bir, me amim,

—Dja ba amijarēnh kêt nhym me imã imex jarēnh rã'ã. Ba ren Jeju'ã memã amijarē nhym ren me arým imã ijaxwe jarēn me nêje bôm imê. Ne ren kam ajte me bikprõnh djækam me ro'ã ikrĩ kêt, anhýro ba. Me kute amim anhýrkam ne me kute memã amijarēnh kêt ne. Djã ne Metĩndjwýnhbit kute memã mex jarēnhja me kum kĩnh? Kati. Pykakam me axwe kute memã mex jarēnhja ne me kum kĩnh. Jabit ne me kum kĩnh.

⁴⁴ Nhym kam Jeju kãj bê memã kum,

—Djãm me aje tu amim imarkumrēxkam ne ga me aje bajbit imar? Kati. Me aje amim imar o ne ga me aje amim ijanor djwýnh mar. ⁴⁵ Me aje ipumũnh o ne ga me aje ijanor djwýnhdjwý pumũnh. ⁴⁶ Ga, me kute akamât kô tykkam pry kurwý nhym pry arým amirĩtkumrēxja pumũ. Nhym

me arým ba mexkumrêx. Badjwý ne ba memã Metîndjwýnh kabên jarê. Nhyim me kwý í pýnhkôt kute tu amim kabên markumrêx ne kôt kute amijo baja ne me arým axwe kêt ne kute amijo ba mexkumrêx. Ne ajte kute akamãt kô tykkam me ba punuja pyrãk prãm kêtumrêx.

⁴⁷ Me ajô aje ikabên mar kajgon amim imar kêtumrêx djãm on ije amã ajaxwe pãnh jarênhmã? Me anhî pýnhkôt ajaxwe djãri pãnh jarênhmã? Djãm on pãnh atokrymã? Kati. Djãm ije memã axwe pãnh jarênh nhyim me pãnh tokrymã ne ba bôx? Kati. Ije pykakam me kunî axwebê me utãrmã ne ba bôx. ⁴⁸ Be, me ajô aje ikangan amim ikabên mar kêtumrêx me'ô dja amã ajaxwe pãnh jarê. Me kunî kute aminhinomã amimênh djã nhô akatikam dja kajkwakam Metîndjwýnh amã, "Aje amim Ikra mar kêtumrêx", ane. Dja amã ane ga arým ajaxwe pãnh atokry.

⁴⁹ Mýkam dja ã amã ane? Bir, djãm ba ikabên ne ba me amã arê? Kati. Ibãm ne ikabên'ã imã karô ba arým me amã arê. Kam dja Ibãm ta amikabêno ngyrk ne me ajômã ajaxwe pãnh jarê. ⁵⁰ Ibãm ne imã, "Dja me tu amim amarkumrêx ne arým ikôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne", ane. Tãm ne ba ije markumrêx. Kam Ibãm kute imã kabên jarênh kôt ne ba memã arê. Nãm ã Jeju memã ane.

13

Kute ar par ku'õnh.

¹ Be, arým Metîndjwýnh me bakukãmãre nhirôbê mrãnh nhô akati 'ýr. Mebê idjaer kunî kute aben kajmã'ã me irôbê mrãnh djã mar kadjy aben pydji djã nhô akati 'ýr. Jeju arým kute pykakam mebê àbir 'ýr. Bãm'ýr àbir 'ýr. Ja ne arým kute mar. Arým ne kum pykakam ô me ja jabê:. Nhyim te me amakkre

kêt arým kute bîn 'ýr nhyim kum ô me abê rã'ã.

² Arým ar kute ô kwý krên parkam nhyim Djuda kute Jeju kanga 'ýr. Ximão ne Djuda dji. Djuda ja nhidji nhikjêbê ne Ikadji. Nãm kute kuré djwýnhmã kanga 'ýr. Xatanaj ne 'ã kum apnê nhyim kute memã kanga 'ýr. ³ Bãm arým kute Jejumã ô mýjja kunî kanga nhyim arým Bãmbê Metîndjwýnh kurûm rwýk ne kam akubyn 'ýr àbir 'ýr. Ja ne Jeju arým kute mar. ⁴ Nãm kuman kam kãjmã dja. Ar ô kwý krên parkam kãjmã djan ô kubêkã krãkão pôx ne adjuw. Ne me'ã ngô ngrã djã byn arým o amikrax kupu. ⁵ Ne kam arým ngônh purortikam ngô run kam arým kôt ba djwýnh par ku'õnhmo krax. Ar par ku'õnho tẽ:n mã me'ã ngô ngrã djão ar par'ã ngô ngrã. O amikrax kupu rã'ãn o ar par'ã ngô ngrã.

⁶ Nãm ar par ku'õnh tẽ:n kam arým Ximão Pedru'ýr bôx. Nhyim kum,

—Je, djãm ba dja ga ipar ku'ô? ane.

⁷ Nhyim Jeju kum,

—Jakam aje idjãpênh mar kêt. Dja ba í amã arê ga ama, ane.

⁸ Nhyim kum,

—Be kati. Aje ipar ku'õnh prãm kêtumrêx, ane.

Nhyim kum,

—Dja ba apar ku'õnh kêt ga arým ikôt aba kêt, ane.

⁹ Nhyim kum,

—Bênjadjwýr djwýnh. Djãm iparbit? Inhikramé ikrãdjwý dja ga ku'ô, ane.

¹⁰ Nhyim kum,

—Be, gar arým adjwýrkam arým ar anhî mex ba kam ije ar aparbit ku'õnhmã, ane. Ne kam ar axwe kêt'ã arkum,

—Be, arým ar amex. Djãm ar akunî ne gar amex? Kati. Ar ajô apydji ne ga amex kêt, ane. ¹¹ Arým kute amikukãm kuré djwýnhmã kanga djwýnh markam ne arkum,

—Djãm ar akunĩ ne gar amex? Kati, ane.

¹² Ne kam arým ar par ku'õnh pan kam kà jangijn kam nhÿn arkum,

—Be, mýkam ne ba ar apar ku'õ? Djã ne gar ama? ¹³ Bir, gar imã, “Ujarënh djwÿnh, Bënjadjwÿr djwÿnh”, anhÿro aba. Be, mrãmri ne gar imã arë. Ibê tãm. ¹⁴ Ibê ar anhõ Bënjadjwÿr djwÿnh ne ibê ar anhõ ujarënh djwÿnhkam ne ba arým amijo ingrin amijo ikâtãm ne arým ar amã apê. Ar akajgo mex, ar akâtãmmã ne ba apên arým ar apar ku'õ. Djãm ar ajõ aje, “Be, ba ne ba irax. Ije me kajgomã idjãpênh prãm kêt”, anhÿrmã? Kati. Ar gadjwÿ aben par ku'õ.

¹⁵ Be, mýj kadjy ne ba ar apar ku'õ? Bir, dja gar ipumün ikudjwa arým amijo angriren akâtãm ne abenmã apê. Ja kadjy ne ba ar apar ku'õ. ¹⁶ Imã adjãpênhkam djãm aje araxo ijakrenh got? Ije ajanorkam djãm aje araxo ijakrenh got? ¹⁷ Ar aje araxo ijakrenh kêt kam dja gar amijã ije ar apar ku'õnhja man ikudjwa amijo angriren amijo akâtãm ne abenmã apê. Dja gar amijo anen arým akĩnhkumrêx.

Djuda kute memã Jeju kanga kukãm arkum 'ã ujarënh.

Mat 26.21; Mak 14.18; Ruk 22.21

¹⁸ Be, djã ne ba ar akunĩmã ikabën jarë? Kati. Djãm ar akunĩ amex? Kati. Ije ar anhĩ pÿnhkõt amijo ar apytãr ba arým ije ar amar. Nhy m be, ar ajõ dja ga amã ikurê. Amrêbê: ije amikukãm arënh kõt dja ga amã ikurê. Nã bã m me bakukãmãremã kum, “Gwaj baro'ã badjãkur'õ dja kum ikurê”, ane.

Nã bã m ã memã ane nhy m me arým 'ã pi'õk no'õk ne. Nhy m me aben djõ'ã arënhõ mõ:. Arënhõ mõr tãmtã tũ:mrãm arým iwÿr o bõx. Gwaj baro'ã badjãkur'õ dja kum ikurê. ¹⁹ Ar ajõ amã ikurê kêt ri ba arým pi'õkkam ar amã ikabën jarë.

Be, mýj kadjy? Bir, dja gar ajõ amã ikurê kõt arým omün kam arým akubyn amijo tën pi'õkkam ikabënja ma. Anhÿr djwÿnhrà m ikabën ja ma. Ne kam arým amim, “Mrãmri kõt ne amikukãm arënhkumrêx. Jëjubê ne Bënjadjwÿrbê kumkatibê Kritukumrêx”, ane. Dja gar ã anen tu amim imarkumrêx.

²⁰ Be, godja ba amũ me ano nhy m me me'ÿr bõx nhy m me arým amim me kabën man kam arým kõt badjwÿ amim ima. Ne kam arým kõt amim kute ijanor djwÿnhdjwÿ ma. Mrãmri ne ba ar amã ja jarënhkumrêx, ane.

²¹ Jeju arkum anen arým umar punure ne. Ne kam arkum arënhõ amirĩtkumrêx ne arkum,

—Be, mrãmri dja gar ajõ ikurê djwÿnhmã ikanga. Mrãmri ne ba ar amã ja jarënhkumrêx, ane.

²² Nhy m kõt ba djwÿnh te kute marmã abenkam no tyn nhÿn amim,

—Je tô, mýj me'õ'ã ne ane? ane.

²³ Be, kõt ba djwÿnh'õ ne Jeju tãri nhÿ. Jeju kum abêja. ²⁴ Nhy m Ximão Pedru jãnh nhÿn amũ Jeju tãri ÿrja'ÿr akêx ne ar aktã aben pumũ. Ne kam kute ar 'õ jabej Jeju kukjêrmã Pedru kum inhuo Jeju jakre.

²⁵ Nhy m arým Jeju'ÿr ajkamën kum,

—Bënjadjwÿr djwÿnh, nhy m nã? Ar imã arë bar kuma, ane.

²⁶ Nhy m kum,

—Dja ba õmrõmã djwÿ jadjàn amũ kum kungã ga arým ar 'õ pumũ, ane. Ne kam arým kum adjàn amũ Djudamã kungã. Djuda nhidji 'õdjwÿbê ne Ikadj. Ximão 'õdjwÿ ne Djuda dji. ²⁷ Nãm kum kungã nhy m Xatanaj arým Djudamã wadjàn 'amÿnh tÿx ne. Nhy m kam Jeju arým kum, “Ajrã, amibêx”, ane.

²⁸ Nhy m kõt ba djwÿnh kute kabën mar kajgon mÿjja'ã Jeju kute

kum kabên jarênhja ar kute mar kêt. ²⁹ Djudabê ne ar ô pi'ôk kaprîo ba djwýnh. Ne kam ar kwý arík amim,

—Bârãm kute gwaj banhõ kwý krên djà'õ byrmã ne ano. Me krãptĩ kute aben pydji djà nhõ akati kadjy kute mýjja byrmã ne ano. Nâr, kute me õ mýjja kêt mã mýjja kwý nhõrmã ne ano, ane. ³⁰ Nãm Jeju kum djwý ngã nhym arým kubyn mã kadjy katon tẽ. Arým akamãtkam ne tẽ.

Pedru 'êxnhĩ kukãm kute kum arênh.

Mat 26.31; Mak 14.26; Ruk 22.31

³¹ Djuda kato nhym Jeju arým kôt ba djwýnhmã kum,

—Ije amijo inhĩ ne ar ibaja dja me jakam arým iraxmã kato ba memã irax. Nhym kam me arým ikôt kãjkwakam Metĩndjwýnh raxmã kato. ³² Nhym kam arým memã ra:x ne uma:n kam arým amiraxo badjwý ijo rax. On dja ijo ra:x ba ipyma:.

³³ Akmere ar, gwaj baro'ã ar babaja arým kêt 'ýr. Dja gar ijabej ar aban te idjãm djà'ýr abõx prãmje. Nã bãm ã mebê idjaer rũnhmãdjwý ane. Ar gadjwý ba arým ã ar amã ane.

³⁴ Be, ba ar amã 'ã karõ. Ikabên ny ne ba ije ar amã arênhmã. Dja gar aman mã kôt amijo aba mex ne amã aben jabê. Kute imã ar ajabê pyrãk ã ar amã aben jabêo ane. ³⁵ Nhym kam me kãtãm kunĩ arým ar ajã abenmã kum, “Be, Jejukôt ba djwýnhkumrêx ne wã. Ga, arkum aben jabêwã pumũ.” Dja me ã ar ajã abenmã ane. Nãm ã Jeju arkum ane.

³⁶ Nhym Ximão Pedru kum,

—Bênjadjwýr djwýnh, jãm ne ga atêmmã? ane.

Nhym kum,

—Bir, dja ba tẽ ga arým te on idjãm djà'ýr ikôt atêm prãmje. Kam dja ga tũmrãm arým ikôt tẽ, ane.

³⁷ Nhym Pedru arík kum,

—Bênjadjwýr djwýnh, mýkam dja ba te on adjãm djà'ýr akôt itêm prãmje? Dja me kum abin prãm ne ikumrêx ibin kam abĩ, ane.

³⁸ Nhym kum,

—Djãm me kute akumrêx abin ne kam ibĩnmã got? Be, dja me ijo mõ, ga ôkrên'ãnh kâr kêttri amijã maje ajêxo amãnhkrut ne ikjêkêt ne ijã memã kum, “Kati. Ije me'õwã pumũnh kêtumrêx”, ane. Nhym arým ajã ôkrên'ãnh kã. Mrãmri ne ba amã ja jarênhkumrêx. Nãm ã kum ane.

14

Kute kôt ba djwýnhmã tỳx jadjãr.

¹ Ne kam ajte arkum,

—Kwãrik wãnh ba ar akadjy tẽ gar axwe amikam adjumar kêt. Dja gar tu amim Metĩndjwýnh markumrêx. Badjwý dja gar tu amim imarkumrêx. ² Onj Ibãm nhõ kikretikam me ûrkwã krãptĩ. Djã ne ren kêt ba ren arým ar amã, “Kati, kêt”, ane. Nhym be, kati. Mrãmri ne Ibãm nhõ kikretikam me ûrkwã krãptĩkumrêx. Ba arým 'ýr itêmmã. Dja ba 'ýr tẽn 'ýr bõx ne arým ar akutêp ar amã anhûrkwão mex. ³ Dja ba ar anhûrkwão mex kadjy tẽ:n kam akubyn ajte ar awýr bõx. Ne kam arým mã amikôt ar adjan ar ajo tẽ. Be, mýj kadjy? Bir gwaj arek baro'ã ar baba kadjy. ⁴ Be, idjãm djã gar arým ama. 'Ýr ipry gar arým ama. Kwãrik wãnh axwe amikam adjumar kêt, ane.

Memã pry'ã ujarênh.

Kar 4.12

⁵ Nhym Tôme arým kum,

—Jãm atêmmã ja ar ije mar kêt ne ar ije apry kraxdjwý omũnh kêt. Mýj dja bar nẽn kum ikato? ane.

⁶ Nhym Jeju kum,

—Bir, ba mrãmri ije 'ýr me pry pyrãk. Dja me tu amim imarkumrêx ba arým Ibãm'ýr meo bõx. Bajbit ije memã katãt ikabên jarênhkumrêx ne ije memã tĩn

jangjênh nhym me Ibãmkôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Djãm Ibãm'ÿr me o bôx kadjy me'ôdjwÿ? Kati. Bajbit ne ba 'ÿr meo bôx. ⁷Ne ga ren ar aje imarkumrêx ne ren arÿm Ibãmdjwÿ ma. Be, arÿm ba ar amã arê gar arÿm aman omũ, ane.

⁸ Nhym Piripi kum,

—Bênjadjwÿr djwÿnh, ar imã Abãm jakre bar omũ. Ne kam arÿm ikînh ne, ane.

⁹ Nhym Jeju kum,

—E kum Piripi, djãm gormã ne ga ikôt ar aban aje imarn ipumũnhja kêt? Be, me kute ipumũnh o ne me arÿm Ibãmdjwÿ pumũ. Mÿkam ne ga imã, “Ar imã Abãm jakre bar omũ?” ane. ¹⁰ Be, Ibãmmê ne bar itipdjîn ar iba. Djãm aje amim imar kêt? Ije ar amã ikabên jarênhja ba ba ije arênh kêt. Djãm ba ne ba idjâpênh ar iba? Kati. Ibãm ne ar ijo ban âpênh ar ba. ¹¹ Be, Ibãmmê ne bar abenã itypdjîn ar iba. Ja dja gar aman tu amim imarkumrêx. Nâr idjâpênhkôt imã akaton tu amim imarkumrêx.

¹² Me kute tu amim ikamnhixkumrêx gêdja me idjâpênh o apê. Gêdja me âpênh o ijakre. Be, mÿkam? Bir, arÿm Ibãm'ÿr itêmkam dja me âpênh o ijakrenh mex ne. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx. ¹³ Dja gar amijo Metîndjwÿnhmã a'wÿ. Tu amim imarkumrêx ne kum amijo a'wÿ ba kam ar aje kum arênh kôt ã ar amã o ane. Be, mÿj kadjy? Bir, dja ba kôt memã Ibãm ra: xo amirît. Ja kadjy dja ba ar aje kum arênh kôt ã ar amã o ane. ¹⁴ Ikukwakam dja gar kum mÿjja kunïo a'wÿ ba kam ar aje kum arênh kôt ã ar amã o ane.

Arkum Metîndjwÿnh Karô'ã ujarênh.

Kar 2.2

¹⁵ Gar mrãmri amã ijabê jabej mã ikabên man kôt ar amijo aba. Ije amrãnh mex'ã ar amã karô kôt dja gar amijo aba. ¹⁶ Dja ba kam arÿm ar ajo Ibãmmã a'uw nhym

arÿm ar amã ajo kînh djwÿnh 'ôdjwÿ jano. Nhym kam arÿm arek ar aro'ã ar ba rã'ã: rã'ã ne. ¹⁷ Karô dja ar amã ano. Karô kute katât memã ikabên jarênhkumrêx. Me kum Metîndjwÿnh kînh kêtjamã dja Karô janor kêt. Be, mÿkam? Bir, mebê Karô bipdjur nhym me kute mar kêt kam dja memã anor kêt. Ar ga ne gar atemã. Arÿm aje mar. Karô arek ar aro'ã ar bakam aje mar. Dja arek ar aro'ã ar ba rã'ã.

¹⁸ Djãm ije ar amã inhirer gar aje me 'uwti pyrãk ne akaprîn ar abamã? Kati. Ba dja ba mrãmri ar awÿr ibôxkumrêx.

¹⁹ Dja ijã akati ngrêre ba arÿm me kum ikînh kêtjabê amijo apdju. Ar gajbit dja ba ar abê amijo ibipdjur kêt. Itînkôt dja gar gadjwÿ atînkumrêx. ²⁰ Kam dja gar amim, “Be, mrãmri ne Jeju Bãmmê tipdjîn ar ba. Badjwÿ ne ba Jejumê itipdjîn ar iba. Jejudjwÿ ne imê tipdjîn ar ba.” Djã gãm ar ã amim ane. ²¹ Mÿj me'ô ne mrãmri kum ijabêkumrêx? Bir, ba ne ba me kute katât amijo ba'ã memã karô. Dja me kam amim ikabên man kôt ar amijo ba. Me ja ne me mrãmri kum ijabêkumrêx. Dja me mrãmri kum ijabêkumrêx nhym Ibãmdjwÿ arÿm kum me abê. Badjwÿ dja ba imã me abên arÿm ikabêno memã amijo amirît nhym me arÿm mrãmri imarkumrêx, ane.

²² Nhym Djuda 'ôdjwÿ. Djãm Djuda Ikadjji? Kati. Djuda 'ôdjwÿ Jejumã kum,

—Be, mÿkam dja ga ar bajbit ar imã amijo amirît? Mÿkam dja ga me kunimã amijo amirît kêt? ane.

²³ Nhym Jeju kum,

—Bir, me kum ijabê dja me ikabên man kôt ar amijo ba. Nhym kam Ibãm arÿm kum me abê bar kam arÿm me'ÿr bôx ne ar meo iba. ²⁴ Nhym be, me kum ijabê kêtja dja me ikabên mar kêt ne kôt amijo ba kêt ne tu ate krãn amidjwÿnhbit ma.

Be, ije ar amã ikabên jarênh gar aje marja djâm ba ikabên? Kati. Ibâm kute ijanor djwýnh kabên ne ja.

²⁵ Gwaj baro'ã ar babari ne ba ar amã ikabên ja jarê. ²⁶ Dja ba mã tẽ nhym ar ajo kînh djwýnh arým ar amã ikabên jarê. Metîndjwýnh Karôja tãm dja arým ar amã arê. Ije amrêbê ar amã ikabên jarênh ja kunîkôt dja ar amã arê. Kàjkwakam Ibâm dja ar amã Karô jano nhym arým bôx ne ar amã ikabên jarê. ²⁷ Itêm tekrekam dja gar ikabênkôt adjumar mex. Idjumar mex kôt adjumar mex. Djâm me kum ikînh kêtja kabênkôt adjumar mexmã? Kati. Tãm ne kajgo. Ba ikabên kôt dja gar adjumar mex ne mrâmri adjumar mexkumrêx. Kwãrik wãnh amikukãm axwe adjumar ne atîn prãm kêt.

²⁸ Ôbê ne ba arým ar amã, “Dja ba mã tẽn kam akubyn ajte ar awýr tẽn bôx”, ane. Ga ren ar mrâmri amã ijabêkumrêx ne ren akînhkumrêx. Ije ar amã Ibâm'ýr idjãbir jarênh ar aje markam ne gar ren akînhkumrêx. Be, mýkam? Bir, kàjkwakam Ibâm kute raxo ijakrenhkam. ²⁹ Be, jakam ba arým ar amã arê. Idjãbir kêttri ba ar amã arê. Dja ba wabi gar kam ikabênja man arým tu amim imarkumrêx.

³⁰ Jakam dja ba arým ar amã ikabên jarênh kwý ngri. Be, mýkam? Bir, arým Xatanaj bôx 'ýr. Me kum ikînh kêtja nhõ bënjadjwýr iwýr bôx 'ýr. Djâm iwýr bôxkam kute ijo bamã? Arkati. ³¹ Dja ba Ibâm kabên kôt ar amijo iba. Ibâm kute imã 'ã karô kôt ar amijo iba nhym kam me kum ikînh kêtja arým ima. Dja me amim, “Mrâmri kum Bãm jabêkumrêx”, ane. Tãm dja me kuma. Kãjmã ar dja. Gwaj on 'ýr. Nãm Jeju ã kôt ba djwýnhmã ane.

15

Kute amikukràdjã'ã akrô jakren 'ã ujarênh.

¹ Ne kam apýnh akrô kukràdjã'ã ajarênh arkum,

—Be ga, atemã akrô djôja pumũ. Ba ne ba ije akrô bàri pyrãk. Ibâm ne kute akrôo djuw mex djwýnh pyrãk. Ar ga ne gar aje akrô bàrikam apýnh pa pyrãk.

² Ga, akrôo djuw mex djwýnh kute akrô pa kajgo rênhja pumũ. Pakam ô kêtgam ne kurê. Ibãmdjwý kum me kute imar kajgo kînh kêt ne wãnh me kanga. Mýkam? Bir, me kute imar kajgo ne ukaprî kêt ne axwe ar ba. Kute mrâmri ne akrô pakam ô kêt pyrãk. Kam ne wãnh me kanga. Ga, akrô pa kwýkam ôja pumũ. Nhym o djuw mex djwýnh kute 'ã ingrà kajgodjwý rênh. Akrô pakam ôbit krãptî kadjy ne kurê. Ibãmdjwý kum me kute tu amim imarkumrêxja kînh. Ne kam arým mebê mýjja kajgo kunî kurê. Mýj kadjy? Bir, dja me amim imar 'ãno djan mýjja kajgo mar kêt. Ne kam arým ukaprî:n katãt ar amijo ba. Ne kam mexkumrêx kute akrô pakam ô kumexkam mexkumrêx pyrãk. Ja kadjy ne mebê mýjja kajgo kunî kurê.

³ Be, ar aje akrô bàrikam apýnh pa pyrãk. Arým ar amex. Ije ar amã ikabên jarênhkôt arým ar amex.

⁴ Dja gar arek ijamýnh týxkumrêx ne tu amim imar týxkumrêx ne ijã adjukanga kêtumrêx. Badjwý dja ba arek ar ajamýnh týxkumrêx. Djâm akrô pa arek akrô bàri 'amýnh kêtgam ô got? Arkati. Ar gadjwý dja gar ijamýnh kêt ne ijã adjukanga djâm kam amex? Kati. Te amex prãmje kute akrô pakam ô kêtgam mex kêt pyrãk.

⁵ Ba ije akrô bàri pyrãk. Ar ga ne gar aje bàrikam apýnh pa pyrãk. Dja gar arek ijamýnh týx ne tu amim imar týxkumrêx ne ijã adjukanga kêtumrêx. Ba badjwý dja ba arek ar ajamýnh týx. Kam dja gar katãt ar amijo aban adjukaprî:n amexkumrêx kute akrô

pakam ô mexkumrêx ne kumexja pyrâk. Djâm aje amim imar kêt kam amex prâm got? Dja ga ijâ adjukan-gan arým te amex prâmje. ⁶ Dja me amim imar rerekren ijâ ukanga nhym Metîndjwýnh arým wânh me kanga. Ga, akrô pa ate bàri'ã arij nhym o djuw mex djwýnh kute rênh ne wânh rênh nhym arým ngrâja pumû. Nhym kam me kute o atom ne kuwykam rênh nhym xêtja pumû.

⁷ Gêdja gar arek ijamýnh tÿx ne tu amim imarkumrêx ne ijâ adjukanga kêt ne tu amim ikabên mar tÿxkumrêx nhym kam Ibâm arým akabênkôt ã amã o ane. Dja gar amã mÿjja kính ne kum o a'uw nhym arým akabênkôt ã amã o ane. ⁸ Dja gar amexkumrêx ne katât ar amijo aban adjukaprí kute akrô pakam ô mexkumrêx ne kumexja pyrâk. Nhym me amex ja pumûn arým Ibâm raxmã kato. Dja gar ã amijo anen arým abê ikôt aba djwýnhkumrêx.

⁹ Imã ar ajabê kute mrâmri ne Ibâm kum ijabê pyrâk. Dja gar tu imã ar ajabêja markumrêx ne ar amã ijabê'ã adjukanga kêt. ¹⁰ Gêdja gar mã ikabênja man kôt ar amijo aba. Ije ar amã katât aje amijo aba'ã karôkam ikabênja man kôt ar amijo aba. Ne kam arým ar amã ijabê'ã adjukanga kêt. Ga, ije Ibâm kabên kôt amijo ibaja pumû. Ba kam imã Ibâm jabê'ã idjukanga kêt.

¹¹ Be, mÿj kadjy ne ba ar amã ikabên ja jarê? Bir, dja gar ikabên man arým ikínho akính. Akính ne akính rá'ân akínhtire. ¹² Be, ar amã aben jabêmã ne ba abenã ar amã karô. Amã aben jabê kute mrâmri ne imã ar ajabê pyrâk. ¹³ Djâm ije inhôbikwa kadjy itykkam imã inhôbikwa jabê ngri got? Imã abêo katât me kunī jakre. ¹⁴ Dja ba ar amã katât aje amijo aba'ã karô gar ikabên man kunīkôt ar amijo aba

ba arým ar ajo inhôbikwakumrêx.

¹⁵ Djâm jakam ije ar amã, “Inhō àpênh”, anhÿrmã? Kati. Ne ga ren ar abê inhô àpênhbit ba ren ar amã adjapênh djâbit jarê gar ren jabit man ren kam aje ikabên kunī mar kêt. Nhym be, kati. Ibâm kute imã kabên jarênh ja ba arým ar amã kunī jarê. Ije ar amã Ibâm kabên kunī jarênhkam arým ije jakam ar amã, “Inhôbikwa”, anhÿrmã.

¹⁶ Djâm ar ga ne gar amijo ipytã? Kati. Ba ne ba amijo ar apytàn arým ar adjapênh djâ'ã ar amã karô. Be, mÿj kadjy? Bir, dja gar katât ar amijo aban adjukapríkumrêx ne memã ijâ adjujarênh mô. Ne kam arým Metîndjwýnhmã amexkumrêx rá'ã. Kum amexkumrêx rá'ã ne arým aje mrâmri ne akrô pakam ô mexkumrêx ne kumexja pyrâk. Ja kadjy ne ba adjapênh djâ'ã ar amã karô. Mÿj kadjy dja gar ã amexo ane? Bir, dja gar ikuk-wakam mÿjja'ã Ibãmmã a'uw nhym arým ã ar amã o ane. Ar aje kum arênh kôt ã ar amã o ane. Ja kadjy dja gar ã kum amexo ane. ¹⁷ Ar amã aben jabêmã ne ba abenã ar amã karô.

Me kum Metîndjwýnh kính kêtja'ã ujarênh.

Mat 10.16,22; Dju r 7.7; Pir 1.29; A Xim 3.12; Dju k 3.13

¹⁸ Be, dja me kum Metîndjwýnh kính kêtja kum ar akurê jabej. Ikumrêx ne me ã kum ikurêo ane. Ja dja gar ama. ¹⁹ Ne ga ren ar me kum ikính kêtja jaxwe kôt ajaxwe nhym ren me kum ar ajabê ne. Nhym be, kati. Me axwe kôt ajaxwe kêt. Ba ne ba amijo ar apytàn mebê amikôt ar apumjuw. Kam ne me kum ikính kêtja kum ar akurê.

²⁰ Ba arým ar amã, “Ar abê inhô àpênhkam djâm aje araxo ijakrenh got”? ane. Djâm ar aje araxo ijakrenh got gar amim, “Kati. Dja me ijo bikênh kêt”, anhÿro aba? Kati. Ikôt dja me ar ajo

bikēnhkumrêx. Nhyim be, me kwỳ kute amim ikabēn mar kôt dja me amim ar akabēndjwỳ ma. ²¹ Be, mỳkam dja me ar ajo ajkê? Bir, ikôt ar abakam. Me kute ijanor djwỳnh mar kêt kam dja me ar ajo ajkê. ²² Ne ba ren me'yr ibôx kêt ne ren memã ikabēn jarēnh kêt nhyim Metĩndjwỳnh ren memã axwe jarēnh kêt. Nhyim be, kati. Arỳm ne ba me'yr bôx ne memã ikabēn jarē nhyim me kute amim imar kêt. Kam dja mrãmri memã axwe jarēnhkumrêx. Jakam dja me te Metĩndjwỳnhmã kum, “Kati. Ijaxwe kêt”, anhỳrmã.

²³ Be, me kum ikurêja kum Ibãmdjwỳ kurê. ²⁴ Ne ba ren ije me nokrekam mỳjja pumũnh kêt kwỳ nhipêx kêt nhyim ren me omũnh kêt nhyim Metĩndjwỳnh ren memã axwe jarēnh kêt. Nhyim be, kati. Arỳm me kute omũnhkam ne me kum ikurên kum Ibãmdjwỳ kurê.

²⁵ Me kum ikurêja'ã ne me bakukãmãre amrêbê: pi'ók no'ók ne. Ba ne ba kam amikukãm memã kum,

“Ajmã ije meo kêt kam ne me kum ikurê.”

Nã bãm ã memã ane nhyim me arỳm kukràdjakam 'ã pi'ók no'ók ne. Nhyim kam me aben djô'ã arēnh mō:n arēnh mōr tãmtã arỳm iwỳr o bôx. Tũ:mrãm iwỳr o bôx. Nhyim me kamingrãnyre arỳm kum ikurê. Ajmã ije meo kêt kam me kum ikurê.

²⁶ Be, dja ba Ibãm 'yr wabin 'yr bôx ne arỳm ar amã ar ajo kĩnh djwỳnh jano, ar amã Metĩndjwỳnh Karô jano. Ta dja katãt memã kabēn jarēnhkumrêx. Ibãm kurũm dja tẽ. Dja ba ar amã ano nhyim bôx. Ne kam kute ipumũnh kôt arỳm ar amã ijã ajarê. ²⁷ Ar gadjwỳ gédja gar ijã memã adjujarēnh aba. Idjãpēnh kraxkôt iro'ã ar abakam aje ipumũnh kôt memã ijã adjujarēnh aba.

16

¹ Ar aje ibê amijo akêx kêt kadjy ne ba ar amã ikabēn jarê. ² Me bikprõnh djakam dja me ar akan-gan me nêje bõm ar amê. Ne arĩk ar ajã amim, “Dja ba ar kupa nhyim kôt Metĩndjwỳnh arỳm kum ikĩnhkumrêx”, anen arỳm ar abĩ. ³ Me kute Ibãmmê ar imar kêt kam dja me ã ar ajo ane.

⁴ Djãm amrêbê ne ba ar amã ikabēn ja jarēnh tẽ? Kati. Gwaj baro'ã ar babari ne ije ar amã arēnh kêt. Ajbir ne ba ar abê idjãbir kutã ar amã arê. Dja ba wabi nhyim me arỳm ar ajo bikēho ba. Kam dja gar akubyn ije ar amã ikabēn jarēnh ja'yr amijo bôx ne arỳm aman amim, “Be, mrãmri kute imã arēnh kôt ne me arỳm jakam ã ijo bikēho bao ane”, ane.

Metĩndjwỳnh Karô kute ô me jao bamã.

⁵ Jakam ba arỳm kute ijanor djwỳnh'yr idjãbirmã. Kam ne gar aje imã, “Jãm dja ga tẽ”? anhỳr kêt. ⁶ Be, mỳkam? Bir, ba ije ar amã idjãbir jarēnh gar akaprĩ raxkam ne gar aje ikukjêr kêt. ⁷ Kwãrik wãnh ar akaprĩ kêt. Dja ba wabin arỳm ar amã ajo kĩnh djwỳnh 'ôdjwỳ jano. Metĩndjwỳnh Karô jano nhyim ar awỳr bôx gar adjumar mexkumrêx. Ba ren idjãbir kêt nhyim ren Karô ar awỳr bôx kêt. Nhyim be, kati. Dja ba idjãbirkumrêx ne ar awỳr anorkumrêx. Mrãmri ne ba ar amã ja jarēnhkumrêx.

⁸⁻¹¹ Mrãmri dja Metĩndjwỳnh Karô pykakam bôxkumrêx. Ne kam ta arỳm mã pykakam me axwemã kum, “Mrãmri ajaxwekumrêx”, anhỳro ba. Nhyim kam me arỳm kôt amijaxwe maro ba. Be, mỳkam? Bir, me kute amim imar kêt kam ne me axwe. Dja Metĩndjwỳnh Karô ta arỳm mã memã kum, “Jeju katãt kute amijo bakumrêx”, anhỳro ba. Nhyim kam me arỳm kôt ikatãtkumrêx maro ba.

Be, mỳkam? Bir, Ibām'yr idjābir gar aje ipumūnh kêt kam dja me mrāmri ikatāt kumrēx maro ba. Dja Metīndjwýnh Karō ta arým mã memã kum, “Dja ga ajaxwe pānh atokry”, ane. Nhy kam me arým kôt amimaro ba. Be, mỳkam? Bir, dja me kum ikīnh kêtja nhō bēnjadjwýrbē Xatanaj tokry. Axwe pānh tokry. Dja me ja man arým amimaro ba, amijaxwekam pānh tokry mã maro ba.

¹² Be, ba te ije ar amã ikukràdjã kumex jarēnh prāmje. Ar aje ikukràdjã kumex mar kadjy ne gar ajamak mex kêt rã'ã. ¹³ Kwārīk wānh rã'ã. Dja ī Metīndjwýnh Karō bōx. Kute memã katāt kabēn jarēnhkumrēxja bōx. Ne kam arým ar ajo ba gar ikabēn katāt kunī ma. Djām ta ne kute amikabēn jarēnhmã? Kati. Ba dja ba kum arē nhy arým ar amã kute ikabēn marja jarē gar arým ama. Dja ar akukām apýnh mýjja apōx djwýnh rām ar amã arē gar arým ama. ¹⁴ Ba dja ba kum ikabēn jarē nhy kuman arým ar amã arē. Kute ar amã ikabēn jarēnhkam dja ijo rax gar arým ira:xmã akaton ama. ¹⁵ Be, ba Ibām kabēn o ikabēnkam ne ba ar amã, “Ba dja ba Karōmã ikabēn jarē nhy kuman arým ar amã arē”, ane.

¹⁶ Arým itēm 'yr. Dja ba tē gar arým ipumūnh kêt. Nhy kam ijã akati ngrēre gar ajte ipumū. Ibām'yr idjābir 'yr. Kam dja gar ajte ipumū. Nām ã Jeju kôt ba djwýnhmã ane.

Ar'yr ar kīnh djã bōx kadjy kute arkum arēnh.

¹⁷ Nhy kôt ba djwýnh kwý ar abenmã kum,

—Nām gwaj bamã, “Arým itēm 'yr. Dja ba tē gar arým ipumūnh kêt. Nhy kam ijã akati ngrēre gar arým ajte ipumū”, ane. Ne, “Ibām'yr idjābir 'yr. Kam dja gar

ajte ipumū”, ane. Be, mýj'ã ne gwaj bamã ja jarē? ane. ¹⁸ Ne kam,

—Kute gwaj bamã, “Akati ngrēre”, anhyrkam mýj'ã ne kute gwaj bamã ja jarē? Gwaj te baje mar prāmje, ane.

¹⁹ Be, ar kute kukjēr prām kôt ne Jeju arým ar kuma. Ne kam arkum,

—Djã ne gar bit aje ikukjērmã? Ije ar amã, “Arým itēm 'yr. Dja ba tē gar arým ipumūnh kêt. Kam dja ijã akati ngrēre gar arým ajte ipumū”, anhyr. Ije ar amã anhyrkam djã ne gar aje bit abej ikukjērmã?

²⁰ Ba ar amã arē gar ama. Dja gar muw ne akaprī rax. Nhy be, me kum ikīnh kêtja dja me kīnh. Dja gar akaprī tēn kam ī arým akīnhkumrēx. Mrāmri ne ba ar amã ja jarēnhkumrēx.

²¹ Be, me nire kra àkam kaprīre. Me kra bixadjwýr 'yr nhy me kaprīre. Ne kam me kra bixadjwýrkam arým kaprīo aknon mar kêt ne. Me kīnhkam ne me arým kaprīo akno. ²² Dja gar ã akaprīn ajte akīnho ane. Jakam gar akaprī. Kwārīk wānh rã'ã. Dja gwaj ajte aben pumū gar akīnhkumrēx. Nhy kam me arým te kute ar amã akaprī jadjãr prāmje.

²³ Gwaj baje ajte aben pumūnhkam dja gar imã adjã'wýr prām kêt. Ne kam ikukwakam Ibām tamã mýjjao a'uw nhy arým ã ar amã o ane. Mýjja kunīo ikukwakam kum adjã'wýrja dja ã ar amã o ane. Mrāmri ne ba ar amã ja jarēnhkumrēx. ²⁴ Kraxje ar aje ikukwakam Ibāmmã adjã'wýr kêt rã'ã. Ikukwakam kum a'wý nhy arým ã ar amã o ane. Ar akīnhtire kadjy dja ã ar amã o ane.

²⁵ Be, Ibām kukràdjã'ã ne ba pykakam apýnh mýjja jakren ar amã arē nhy kukràdjã kwý ar abē bipdjur. Adjým, dja ba ī ar amã ã arēnho anhyr kêt. Dja ba ar amã Ibām kukràdjã jarē nhy ar amã amirītkumrēx ne ar abē bipdjur kêt. ²⁶ Amrē akati mōrjakam ije ar

ajo Ibämmã idjà'wỳr prãm kêt. Ar ga dja gar ikukwakam kum a'uw nhym arỳm ar ama.

²⁷ Be, mỳkam? Bir, ta kum ar ajabêkam. Ar amã ijabêkam ne ta kum ar ajabê. Ije ar amã, “Ta ne ijano ba tẽ”, anhỳr gar aje tu amim ikabên markumrêxkam ne ta kum ar ajabê. Dja gar kum a'uw nhym ta arỳm ar ama. ²⁸ Ibãm kurũm ne ba amrê tẽn pykamã bõx. Dja ba jakam pyka kurũm Ibãm'ỳr tẽn arỳm 'ỳr bõx, ane.

²⁹ Nhym kôt ba djwỳnh kum,

—Be, jakam ne ga arỳm imã akabên jarênho amirĩtkumrêx. Aje akukràdjã'ã pykakam mỳjja'ã adjujarênhja jakre kêt. Ga tu akukràdjã jarênho amirĩtkumrêx. ³⁰ Jakam bar arỳm amim ama. Mrãmri ne aje mỳjja kunĩ markumrêx. Jakam ar ije ajte akabên jabej akukjêr prãm kêtumrêx. Be, mrãmri ne ga kàjkwakam Metĩndjwỳnh kurũm tẽn abõxkumrêx, ane.

³¹ Nhym Jeju arkum,

—Djãm jakam ne gar mrãmri tu amim imar tỳxkumrêx? Kati. ³² Adjỳm, dja gar amidjwỳnhbit man ì ibê ajmã. Me umaje ibê ajmã ba arỳm ate dja. Be, djãm mrãmri ba ate idjämmã? Kati. Ibãm kute imê amijo kajkepkam dja ba ate idjãm kêt.

³³ Be, mỳj kadjy ne ba ã ar amã ane? Bir, dja gar ì ije ar amã ikabên jarênhja man arỳm tu amim markumrêx. Ne kam arỳm ikanàrràm adjumar mex ne ar aba. Be, me kum ikĩnh kêtja kôt dja gar arek ar aba nhym me ar ajo bikênho ba. Kwãrĩk wãnh kam ar akapri kêt. Ba ne ba itỳxo ije me kum ikĩnh kêtja jakrenh mex ne. Nãm ã Jeju kôt ba djwỳnhmã ane.

17

Jeju Metĩndjwỳnhmã amijo à'wỳr.

¹ Nãm arkum anen kam kàjmã òkren kàjkwa jabên Bämmã kum,

—Djũnwã, arỳm itokry'ã myt bõx. Dja ga memã iraxo amirĩt gẽ me iraxmã kato. Dja me iraxmã kato ba arỳm memã araxo amirĩt nhym me gadjwỳ araxmã kato. ² Be, mỳjkôt dja me gu baraxmã kato. Bir, aje me kadjy ijã Bẽnjadjwỳr djwỳnh mẽnkhôt. Apỳnh pyka djãri kunĩkôt dja ba me kunĩmã nhỹ. Ne kam arỳm me kwỳmã tĩn jadjã. Aje mã ikôt me kamênhja kunĩmã tĩn jadjã nhym me arỳm gu bakôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Ja kadjy ne ga ijã Bẽnjadjwỳr djwỳnh mẽ. Kôt dja me kum gu bakĩnhkumrêx.

³ Be, mỳj ne me kute marmãn arỳm gu bakôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne? Bir, dja me amim, “Kàjkwakam Metĩndjwỳnh pydji. Mrãmri ne kubê Metĩndjwỳnhkumrêx. Mrãmri ne kute pykamã Jeju janorkumrêx”, anhỹro ba. Ja ne me kute marmã. Me kute mar ne tu amim gu bamarkumrêxmã. Dja me tu amim gu bamarkumrêx ne arỳm gu bakôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne.

⁴ Pykakam ar ibari ba arỳm memã araxo amirĩt nhym me kwỳ arỳm kum akĩnhkumrêx. Aje adjãpênh djã'ã imã karõ kôt ba apên arỳm 'ã aminhinomã amimê. ⁵ Jakam badjwỳ dja ga memã iraxo amirĩt gẽ me ira:xmã kato. Adjakam mỳjja kunĩ kator kêttri gu ar baba. Kam gu bara:x. Amrêbê: gu baraxja kôt dja ga jakam ijo rax.

Kute Bämmã kôt ba djwỳnho à'wỳr.

⁶ Ga ne ga arỳm mebê anhõ me kwỳo akêx. Me kum akĩnh kêtja bê anhõ me kwỳo akêx ne mã ikôt me kamê. Ba kam arỳm memã ajo amirĩtkumrêx ne. Nhym kam me arỳm akabên man kôt ar amijo ba. ⁷ Arỳm me kute imarn arỳm ijã amim, “Jeju ne Metĩndjwỳnh kukwakambit ãpênh ne kabên jarênho ba”, anhỹro ba. Ja ne me kute mar. ⁸ Aje akabên'ã imã karõ kôt ba memã arê nhym me arỳm tu amim markumrêx ne mã kôt

ar amijo ba. Ne mã ijã amim, “Mrãmri kàjkwakam Metĩndjwýnh kurũm ne tẽn bõx. Mrãmri ta ne kute anorkumrẽx nhym arým tẽn bõx”, ane.

⁹ Djãm pykakam me kum akĩnh kêtjao ne ba amã a'uw? Kati. Aje ikõt me kamẽnhjao ne ba amã a'uw. ¹⁰ Ga ne ga arým inhõ me kunõ anhõ. Badjwý ne ba arým anhõ me kunõ inhõ. Gu baro'ã arým meo banhõ. Nhym me arým memã iraxo amirít. ¹¹ Djũnwã, amexti:ren akatátkumrẽx. Jakam dja ba arým awýr tẽn arým pykakam me kum akĩnh kêtjamẽ ro'ã ar iba kêt. Nhym be, gu banhõ me ne me pykakam me kum akĩnh kêtjamẽ ro'ã ar ba rã'ã.

Djũnwã, prĩne amexkam dja ga amim gu banhõ me utàn meo aba. Ga ne ga ikõt me kamẽ. Me kum aben jabẽn axikõt kabẽn kadjy dja ga me utàn meo aba. Gu bamã aben jabẽn baje axikõt bakabẽn pyrãk gẽ me ã kum aben jabẽn ã axikõt kabẽno ane. ¹² Pykakam me kum akĩnh kêtjamẽ ro'ã ar ibari ne ba akukwakam me utàn ar meo iba. Aje ikõt me kamẽnhja ne ba me utàn ar meo iba nhym 'õ bi-knor kêtumrẽx. Ikõt ba djwýnhbẽ Djuda pydji ne axwekumrẽx. Pydjibit dja arým akuno. Amrẽbẽ me ikukãmãre kute 'ã pi'òk no'òk kõt dja akuno.

¹³ Be, jakam ne ba arým awýr idjãbir 'ýr. Pykakam ar ibari ba amã ikabẽn ja jarẽ. Me kute amã ikabẽnja mar kadjy ba amã arẽ. Dja me kuman arým mrãmri ikĩnho kĩnhkumrẽx. ¹⁴ Arým me kum akĩnh kêtja kum gu banhõ me kurẽ. Be, mýkam? Bir, nã bãm memã akabẽn jarẽ nhym me arým tu amim markumrẽx. Ne kam arým ate mebẽ amijo ba. Me kum akĩnh kêtjabẽ amijo ba. Ije ate mebẽ amijo iba kõt ne me ate mebẽ amijo ba. Kam ne me kum akĩnh kêtja kum gu banhõ me kurẽ.

¹⁵ Djãm ije amã, “Me kum akĩnh kêtja bẽ dja ga amim gu banhõ meo wabi”, anhyrmã? Kati. Dja me arek me ro'ã ar ba. Dja ga mã me utàn ar meo aba gẽ gu banhõ me ja me axwe kõt axwe kêt. ¹⁶ Me arým mebẽ amijo ba. Me kum akĩnh kêtja bẽ amijo ba. Ate ije mebẽ amijo iba kõt ne me ate mebẽ amijo ba.

¹⁷ Mrãmri akabẽn katátkumrẽx. Aje memã akabẽn katát jarẽnhkõt dja ga amimexo meo mex gẽ me katát ar amijo ba. ¹⁸ Ga ne ga arým idjãpẽn djã'ã imã karõn arým pykakam me kum akĩnh kêtja'ýr ijano ba tẽ. Badjwý ne ba akudjwa arým me ãpẽn djã'ã gu banhõ me jamã karõn arým me kum akĩnh kêtja'ýr me ano. ¹⁹ Imã me abẽkam ne ba itykmã. Dja ba akabẽnkõt me kadjy ty nhym me arým amexo mex. Dja me tu amim ikabẽn katát markumrẽx ne arým amexo mex.

Kute Bãmmã me kute mar kunõ a'wýr.

²⁰ Djãm me jabit ne ba amã meo a'uw? Kati. Dja me ã amũ memã ikabẽn jarẽ nhym me kwý ikabẽn man tu amim imarkumrẽx. Amũ me jaodjwý ba amã a'uw.

²¹ Be, mýj kadjy ne ba amã meo a'uw? Bir, dja ga ikabẽn man arým memã amak bõ nhym me arým akabẽnkõt kum aben jabẽn axikõt kabẽn. Dja me axikõt kabẽn kute gu bamã aben jabẽn axikõt bakabẽn pyrãk. Be, mýj kadjy dja me kum aben jabẽn axikõt kabẽn? Bir, gẽdja amũ me kum akĩnh kêtja me omũn arým kum gu bakĩnh ne arým tu amim imarkumrẽx. Ne kam ijã amim, “Be, mrãmri ne Metĩndjwýnh Jeju jano nhym arým pykakam bõx ne ar ba”, ane. Ja kadjy dja me kum aben jabẽ.

²² Ga ne ga ijo rax ba arým gu banhõ meo rax. Nã bãm memã gu bakukràdjã jarẽ nhym me arým tu amim markumrẽx ar o ba. Ar o ba:n arým rax ne. Be, mýj kadjy ne

ba meo rax? Bir, dja me kum aben jabên axikôt kabên kute gu bamã aben jabên axikôt bakabên pyræk. Ja kadjy ne ba meo rax. ²³ Bamê gu banhô me jamê ne me itipdjïn ar iba. Gu badjwÿ batipdjïn ar baba. Gora gê me prïne kum aben jabên axikôt kabên. Nhyam kam me kum akĩnh kêtja me omũn arÿm amim, “Mrãmri ne Metĩndjwÿnh Jeju jano nhyam arÿm pykakam bôx ne ar ba. Ga, Metĩndjwÿnh kum me abêja pumũ. Kum me abê kute kum Jeju jabê pyræk”, ane. Dja me kum akĩnh kêtja me omũn ã amim ane.

²⁴ Djũnwã, mÿjja kunĩ kator kêttri ne ga amã ijabê. Kam dja ba wabi ga arÿm ijo ra:x ne. Aje mã ikôt me kamẽnhdjwÿ dja ga o wabi gê me iro'ã ar ba. Dja me iro'ã ar ba:n irax pumũnh ar o ba. Ja ne ba imã kĩnh.

²⁵ Djũnwã, ga ne ga akatàt ne ajaxwe kêtukumrêx nhyam me kum akĩnh kêtja kute amar kêt. Bajbit ije amar nhyam me jadjwÿ arÿm kute amim, “Mrãmri ne Metĩndjwÿnh Jeju jano nhyam arÿm pykakam bôx ne ar ba”, anhyro ba. Tãm ne me kute amim tu markumrêx. ²⁶ Ba kam arÿm memã ajã ajarê. Dja ba memã ajã idjujarênh rã'ã ne. Be, mÿj kadjy dja ba memã ajã idjujarênh rã'ã? Bir, amã me abê kute amã ijabê pyræk. Amã me abêja'ã dja ba memã idjujarênh rã'ã nhyam me arÿm mar rã'an kam arÿm kum ajabê. Ba kam arÿm meo iba. Ja kadjy dja ba memã ajã idjujarênh rã'ã. Nãm ã Jeju Bãmmã kabêno ane.

18

*Me kute Jeju pa 'amÿnh ne o mõi.
Mat 26.47; Mak 14.43; Ruk 22.47*

¹ Jeju Bãmmã kabên pan kam arÿm kôt ba djwÿnhmê ro'ã katon mõi. Mõi:n kam arÿm pakretibê Kedõ'ÿr bôx ne 'ã rê. Ne kam mõi:n pidjôkõ'ÿr bôx ne arÿm 'ÿr wadjàn kam nhÿ.

² Nhyam onÿ Djuda dja. Kute Jeju kurê djwÿnhmã kangaja dja. Djuda ne arÿm kute ar 'ÿr djã pumũnh. Amrêbê ne Jejumê kôt ba djwÿnh ar pidjôkõ'ÿr mrãnhõ ku'ê nhyam kam Djuda arÿm kute ar 'ÿr djã pumũnh. ³ Kam ne arÿm me rũnh'ÿr bôx ne memã arê. Nhyam me arÿm aminhõ krãkamngõnhmê aminhõ ãpênhmã kum,

—Me Djudakôt mõi:n Jeju pa 'amÿn amrê o mõi:n o bôx. Nãm ã me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿrmê mebê pardjêumê memã ane. Nhyam Djuda arÿm kute omũnhkôt katãt Jeju'ÿr meo mõi. Nãm me Jeju kadjy ngõnhpõkmê kuwymê àbêr djãmẽo mõi. Me 'ÿr o mõi:n arÿm pidjôkõ'ÿr o bôx.

⁴ Nhyam Jeju ta kãjmã djan me'ÿr kato. Ta ne kute amikukãm mÿjja kunĩ markam amikukãm me krãkamngõnh ma. Ta me'ÿr katon memã kum,

—Mÿj me'õ jabej ne ga me mõi? ane.

⁵ Nhyam kam me kum,

—Be, Nadjarekam Jeju jabej ne ba me mõi, ane.

Nhyam Jeju memã kum, “E kum, ba”, ane. Be, Djuda ne krãkamngõnhmê ro'ã dja. ⁶ Nãm Jeju, “E kum, ba”, ane. Nhyam me tu umaje ajkran akubyn ajkamên arÿm tÿm ne nõ.

⁷ Nhyam kam ajte me kukij ne memã kum,

—Mÿj me'õ jabej ne ga me mõi? ane.

Nhyam me kum,

—Be, Nadjarekam Jeju jabej ne ba me mõi, ane.

⁸ Nhyam memã kum,

—E kum, arÿm ne ba me amã, “Ba”, ane. Kwãrik wãnh ga me bajbit ijabej gê ar ja mã tẽ, ane. Be, mÿkam ne Jeju ã krãkamngõnhmã ane? ⁹ Bir, kute ajbir Bãmmã kabênkam ar'ã ujarênh kôt. Kute kum,

—Aje ikôt me kamẽnhja ne ba ije 'õo ibiknor kêt, anhyr kôtõ.

Kôt ne Jeju jakam ar nêje me krâkamngônhamã kabên ne arým o mebê ar utã.

¹⁰ Nhyam kam Ximão Pedru, Jujukôt ba djwýnhja arým õ kãxdjwa kajgo. Ne kam arým kaban o akabên arým o bënjadwýr nhõ àpênh jamak ta. Me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadwýr rax nhõ àpênhja jamak ta. Bënjadwýr rax nhõ àpênh nhidjibê ne Maku.

¹¹ Nãm bënjadwýr rax nhõ àpênh jamak ta nhyam Jeju arým Pedrumã kum,

—Kwãrĩk wãnh. Akubyn àkam anhõ kãx jadjã. Djãm itokry kêtãmã ne ga inêje me tak ne? Ibãm kute itokry'ã imã karõ kôt dja ba itokry, ane.

¹² Nhyam kam me arým Jeju pa 'amýn uwpre. Me krâkamngônhamẽ me õ bënjadwýr ar pa 'amý. Mebê idjaer rúnh nhõ àpênhdjwý pa 'amý.

Me kute bënjadwýr Ananh'ýr o bõx.

¹³ Nãm me uwpre kam arým bënjadwýr rax Ananh kumrêx'ýr o mõ. Bënjadwýr rax Kajbaj ne Ananho umrengét. Kajbaj ne amex tãmkam kubê me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadwýr rax. ¹⁴ Amrêbé ne Jeju'ã memã kabên jarên memã kum,

—Me'õ pydji dja me babê idjaer kunĩ pãnh ty. Kam dja gu me arým badjumar mex, ane. Be, me krâkamngônham bënjadwýr rax Ananh kumrêx'ýr Jejuo mõ. O mõn arým õ kikreti'ýr o wadjã.

Pedru kute aminêje memã 'êx.

Mat 26.69; Mak 14.66; Ruk 22.55

¹⁵ Nhyam Ximão Pedru kôt tẽ. Jujukôt ba djwýnh 'õdjwýmẽ ro'ã ne ar Jeju kôt tẽ. Kôt tẽ:n arým kre tã dja. Nhyam Pedru nhikjêja memã kum,

—Ba wadjã. Bënjadwýr kute ipumũnh tũmũ, ane. Ne kam arým Jeju kôt wadjã. Bënjadwýr nhõ kikreti nhipókri ne kênh ngrire. Kam ne wadjãn dja. ¹⁶ Nhyam Pedru

bõm kre tã arek dja. Nhyam Pedru nhikjêja akubyn 'ýr akêx ne. Ne kam bënjadwýr nhõ àpênh nire kre tã ku'ê djwýnhjamã Pedru jarê. Ne kam amikôt Pedruo wadjã.

¹⁷ Nhyam kam bënjadwýr nhõ àpênh nija tẽn Pedrumã kabên ne kum,

—Djãm ga ne ga abê Jujukôt aba djwýnh 'õ? ane.

Nhyam kum, “Kati”, ane.

¹⁸ Nhyam wãnh me ànhũho kumex. Bënjadwýr nhõ àpênhmẽ õ me krâkamngônham ànhũho kumex. Me arek kryje pĩ prão amim kuton ànhũho kumex. Nhyam Pedru me'ýr tẽn mekôt ànhũho dja.

Bënjadwýr rax kute axwe'õ jabej kukjêr.

Mat 26.59; Mak 14.55; Ruk 22.66

¹⁹ Nhyam kam me arým bënjadwýr rax'ýr Jejuo bõx. Me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadwýr rax'ýr ne o bõx nhyam arým kabem dja. Nhyam kam arým kukij ne kum,

—Imã akôt me ba djwýnh'ã ajarê. Mýj akukràdjã ne ga memã arênho aba? ane.

²⁰ Nhyam kum,

—Djãm me kãxã ne ba memã ikukràdjã jarê? Kati. Arým ne ba me kunĩmã ikukràdjã jarênho amirĩt ne. Ne apýnh me bikprõnh djãmẽ Metíndjwýnh nhõ kikretikam arê. Kikretikam ne mebê idjaer kunĩ bikprõnh djã. Ba arým kunĩkôt memã ikukràdjã jarênho amirĩt ne. ²¹ Mýj kadjy ne ga ba ikukij? Me wã dja ga me kukja nhyam me arým kute ikabên mar kôt arým amã arê, ane.

²² Jeju bënjadwýrmã ane nhyam krâkamngônham'õ, kuri ãmja ikra poo Jeju kurwan kum,

—Djãm me ã bënjadwýr raxmã kabên kute anhýr? Me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadwýr raxmã ne ga akabên ne, ane.

²³ Nhyam Jeju kum,

—Ikabên punu kêt ne ga ikurwa. Ne ba ren ikabên punu ga ren aje mÿj ikabên punu'ô markôt ren memã ijarênho amirît ne kôt ren arÿm ikurwa. Nhyam be, kati. Ikabên katàt ne ba arê ga ikurwa, ane. ²⁴ Nãm ane nhyam Ananh amũ Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bēnjadjwÿr raxbê Kajbajja'ÿr Jeju jano. Úwpre rã'ã ne ano. Nhyam me arÿm Kajbaj'ÿr o mōn o bōx.

Pedru ajte aminêje 'êx ne ajte aminêje 'êx.

Mat 26.71; Mak 14.69; Ruk 22.58

²⁵ Nhyam Ximão Pedru wãnh me krākamngōnh kôt ànhũnho dja. Ànhũnho dja: nhyam me arÿm kukij ne kum,

—Djãm gadjwÿ abê Jeju kôt ba djwÿnh'ô? ane.

Nhyam memã kum, “Kati”, ane.

²⁶ Nhyam kam bēnjadjwÿr nhõ àpēnh'ô ajte kum kabēn ne kum,

—E kum, amũ pidjôkôkam Jujukôt me'ôja anokre o nokre ba arÿm omũ. Djãm ga? ane. Pedru kute me'ôbê ôbikwa jamak 'yrja ã Pedrumã ane. Nãm, “Djãm ga”? ane. ²⁷ Nhyam Pedru ajte kum, “Kati”, ane. Nãm kum anhÿr to-tokbê nhyam ôkrēn'ãnh arÿm kã.

Me kute Piratu'ÿr o bōx.

Mat 27.1; Mak 15.1; Ruk 23.1

²⁸ Nãm ôkrēn'ãnh kã nhyam me arÿm Kajbaj kurũm Jejuo mō. O mō:n kam kikreti 'ôdjwÿ'ÿr o bōx. Piratu nhõ kikreti'ÿr o bōx. Me bajtemkam bēnjadjwÿr nhidjibê Piratu. Kikreti jakam ne Piratu kute memã axwe pãnh jarēnh djã. Nãm me Piratu nhõ kikreti'ÿr Jejuo bōx ne amijã maje bōm arek kumex. Nãm me abenmã kum,

—Kwãrĩk wãnh gu me Piratu nhõ kikretimã badjãr kêt. Dja gu me me bajtem nhõ kikremã wadjãn arÿm bapunuren te baje mry krēmã. Me kute Metĩndjwÿnhmã mrykĩ'átomti bĩnja te baje krēmã,

ane. Me kute aben bê me bajtem nhõ kikre pymakam ne me ã abenmã anen bōm arek kumex. ²⁹ Me bōm kumex nhyam kam bēnjadjwÿr Piratu arÿm me'ÿr katon dja. Ne kam Jeju'ã memã kum,

—Be, mÿj ne me'ôja axwe kute? Mÿj ne o ajkê? ane.

³⁰ Nhyam me kum,

—Je, ne ren axwe kêt ba me ren amã arēnh kêtikumrêx. Nhyam be, kati. Mrãmri axwekumrêx, ane.

³¹ Nhyam Piratu memã kum,

—Me ga dja ga me amũ o mōn me akukràdjã kôt mÿj axwe'ômã akaton kam arÿm pãnh ajmã on, ane.

Nhyam mebê idjaer rũnh kum,

—Be, kati. Me akukràdjã kôt me ije me axwe pãnh me'ô par kêt. Ga ne ga aje me axwe pãnh me par djwÿnh, ane. ³² Be, amrēbê Jeju kute amikukãm memã, “Dja me pĩte'y'ã inhô ba kÿjrũm wajêt”, anhÿr kôt ne me arÿm jakam ã Jeju'ã Piratumã àpnēnh ane. Kute pĩte'y'ã nhôr ne bĩn'ã ne me kum apnê.

³³ Nhyam kam Piratu arÿm ô kikretimã wadjã. Ne kam amiwÿr Jeju 'uw nhyam 'ÿr bōx. Nhyam arÿm kukij ne kum,

—Djãm abê mebê idjaer nhõ bēnjadjwÿr rax? ane.

³⁴ Nhyam kum,

—Djãm ga ne ga ima? Nãr kon. Djãm me'ô ne amã ijarê ga ikukij? ane.

³⁵ Nhyam ajte kukij ne kum,

—Djãm ibê me abê idjaer'ô got? Anhõ me wÿnhmê me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bēnjadjwÿrmê ne me imã akanga, ane.

³⁶ Nhyam kum,

—Be, djãm ibēnjadjwÿr rax kute pykakam me bēnjadjwÿr rax pyrãk? Kati. Ne ba ren amijo ane nhyam ren inhô àpēnh arÿm inêje me'ÿr prôt ne. Kam ren mebê idjaerkam me rũnhbê aptã. Nhyam be, kati.

Ibēnjadjwÿr rax kute pykakam me bēnjadjwÿr rax pyrāk kêt, ane.

³⁷ Ā kute kum anhyrkam Piratu kum,

—Djām kam mrāmri abê bēnjadjwÿr rax'ō? ane.

Nhym kum,

—Ga ne ga arÿm imã ibēnjadjwÿr rax jarê. Be, mrāmri. Kadjy ne ba pykakam me'ÿr bōx ne inã kurũm ruw. Ije mrāmri katāt memã ikabēn jarēnh kadjy ne ba bōx. Nhym me kum ikabēn kīnhja ne me ikabēn man kôt ar amijo ba.

³⁸ Nhym kum,

—Tô nhÿnh ne me kabēn katāt'ō? ane. Nãm kum anen arÿm ajte mebê idjaer'ÿr katon Jeju'ã memã kum,

—Be, axwe kêtumrêx ba arÿm kuma. ³⁹ Ba we me abê idjaer nhō bēnjadjwÿr raxjamã inhiren ano gê ta arek ar me aro'ã ba. Me irôbê mrānh nhō akati jakam me akukrādjà kôt dja ba kum inhiren ano. Amex pÿnhkôt ne ba me pÿnh ne me'ã kurēn bōm me kurê. Metīndjwÿnh me irôbê mrānh nhō akatikam me akukrādjà kôt ne ba bōm me kurê, ane.

⁴⁰ Nhym me ajte kàj bê kum kabēn ne kum,

—Kati. Kwārīk wānh. Be, atemã Baraba dja ga kum anhiren ano, ane. Be, Baraba ne àkīnhī, axwe, nēkrêxmē pi'òk kaprī prāmje kute me paro ba.

19

Me kute pīte'y'ã nhôr'ã Piratumã apnēnh.

Mat 27.27; Mak 15.16

¹ Nãm me Piratumã ane nhym kam arÿm krākamngônhmã Jeju jarê. Me kute kaprêprêk kadjy memã arê. Nhym me o tēn arÿm mrykã punuo kaprêprêk kumex ne. ² Ne kam mrÿnhō kajkep ne ikānh ne o kute bēnjadjwÿr rax krādję pyrāk ne kum kutu. Ne

kam inôkã ryti kamrêk kute me bēnjadjwÿr rax kã pyrāk kum adjã.

³ Ne kam arīk kum kabēno kute me me rūnhmã kabēn pyrāk ne kum,

—Be, ga we abê mebê idjaer nhō bēnjadjwÿr rax. Goja kribēm atīn 'iry, ane. Ne ikrao titik ne. Nãm me ã 'ã bēno bikēnhō ane.

⁴ Nhym kam Piratu ajte me'ÿr katon memã kum,

—Be, ije kam axwe'ō mar kêt. Axwe kêt. Kam ba ije ajte me amã o ikatormã. Dja ba o ikato ga me kam arÿm ama. Axwe kêtja ma, ane.

⁵ Nhym Jeju arÿm kato. Mrÿnhō krādjęmē inôkã ryti kamrêk rã'ã ne 'ã kato. Nhym Piratu memã kum,

—Ota, tãm ne ja, ane.

⁶ Nhym me kadjy Metīndjwÿnh mar djwÿnh nhō bēnjadjwÿrmē mebê idjaerkam me krākamngônhmē omūn arÿm kàj bê Piratumã kum,

—Pīte'y'ã anhô, ane.

Nhym memã kum,

—Kati. Djã ne ba kam axwe'ômã ikato got ba pīte'y'ã kunhō? Kati. Me ga dja ga me o tēn pīte'y'ã anhô, ane.

⁷ Nhym mebê idjaer rūnh kum,

—Be, axwekumrêx. Kute amijo 'êx ne memã kum, “Ibê Metīndjwÿnh Kra”, anhyro bakam axwekumrêx. Nãm Metīndjwÿnhbê raxo amiptaro ba. Me ikukrādjà kôt me axwe ja pānh ne me kute me par, ane.

⁸ Nãm Piratu me kabēn ja man arÿm tīn prã:m. ⁹ Ne kam akubyn ô kikretimã wadjàn Jeju kukij ne kum,

—Nhÿnh ne akator djã kraxja? ane.

Nhym Jeju tu anhikrê.

¹⁰ Nhym kum,

—Je tô, djām ikajgo ne ga imã amijarēnh kêt? Djām ajte imar kêt? Be, ba ikabēnkôt nhym me kute pīte'y'ã anhôr jabej nãr ba ikabēnkôt nhym me amã irer jabej. Djām ajte imar kêt? ane.

¹¹ Nhym Jeju kum,

—Be, Metíndjwýnh amybým ren kute ajã bñjadjwýr mēnh kēt ga ren akajon ren akabēn kēt mex ne. Kam me'õ kute amã ikanga djwýnh axweo ajakrenh mex ne, ane.

¹² Nãm kum ane nhym Piratu arým kam kum irer jabej. Ne ajte me'ýr katon te memã kabēn nhym mebê idjaer kum,

—E kum be, Jeju ne arík Xedjabê bñjadjwýr raxo amiptã. Djãm Xedja akam ngyrk kētmã ne ga aje Jejumã anhirermã? ane. Xedjabê ne me bñjadjwýr rñnh kunĩ nhõ bñjadjwýr.

¹³ Nãm me ã Piratumã ane nhym arým amijã kuman kam ajte memã Jejuo kato. Ne kam arým me axwe pãnh jarēnh djakam nhý. Me krĩ djã jamã ne me Kēnpoti jarē. Mebê idjaer kabēnkam ne me me krĩ djã jamã Gabata jarē. ¹⁴ Arým me irõbê mrãnh nhõ akati nēje akatikam ne me Jejuo kato. Me kute amim mýjja kupēho kumex djã nhõ akatikam. Kýjrũm myt nhýrkam. Nãm me axwe pãnh jarēnh djakam nhýn kam mebê idjaermã kum,

—Be, ota me anhõ bñjadjwýr rax, ane.

¹⁵ Nhym me kãj bê kum,

—Rũm o tē. Rũm o tēn píte'y'ã anhõ, ane.

Nhym memã kum,

—Djãm me anhõ bñjadjwýr rax ije píte'y'ã nhõrmã? ane.

Nhym me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh nhõ bñjadjwýr ar kum,

—Djãm me inhõ bñjadjwýr rax ne wã? Arkati. Atemã. Me inhõ bñjadjwýr raxbê ne Xedja. Pydji. Ajte 'õdjwý kētkumrēx, ane.

¹⁶ Nhym kam me kute píte'y'ã nhõrmã arým kadjy õ me jamã arē.

Me kute píte'y'ã nhõ.

Mat 27.32; Mak 15.21; Ruk 23.26

Nhym kam me Jeju pa 'amýn mã o mõ. ¹⁷ Ne kam me kum ikrei'ã píte'y'ã dji nhym arým ta amikadjy kumýn o mõ, krãnhre'ýr

o mõ. Krãnhrebê me krã'i'ýr ne o mõ. Mebê idjaer kabēnkam ne me me krã'imã Gogota jarē. ¹⁸ Nãm me o mōn arým kam o bõx ne arým píte'y'ã Jejumã o iten kãjmã kudja nhym wajēt. Nhym kam me píte'y'ã ar ja amãnhkrutmo ite nhym ar aktã Jeju nhijēn wajēt.

¹⁹ Nhym Piratu mýj Jeju axweja'ã pi'õk no'õk ne. Nãm pi'õkkam memã kum,

—Mebê idjaer nhõ bñjadjwýr rax ne ja. Krĩraxbê Nadjarekam Jeju. Nãm ã pi'õkkam no'õko ane. Nhym me kunĩ kute omũnh kadjy me Jeju nhimõkri kunhõ. ²⁰ Nhym kam mebê idjaer krãptĩ pi'õk pumũn arē. Krĩrax kuri ne me kute píte'y'ã Jeju nhõr djã. Nhym kam me krãptĩ 'ýr ban bõx ne pi'õk jarē. Apýnh me kabēnkam ne no'õk. Mebê idjaer kabēnkam no'õk ne mebê kregu kabēnkam no'õk ne me kabēnbê Raxinakam no'õk. ²¹ Nhym kam mebê idjaer kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh nhõ bñjadjwýr Piratumã kum,

—Kwãrĩk wãnh pi'õkkam memã kum, “Mebê idjaer nhõ Bñjadjwýr rax”, anhýr kēt. Ate gédja ga pi'õkkam memã kum, “Nãm amijo 'ēx ne memã kum, 'Ibê mebê idjaer nhõ bñjadjwýr rax', anhýro ba.” Dja ga ã pi'õk no'õkkam memã anen 'ã anhõ gē me omũ, ane.

²² Nhym Piratu arkum,

—Kati. Arým ne ba mrãmri 'ã pi'õk no'õk ne. Kwãrĩk wãnh rã'ã, ane.

²³ Nãm me krãkamngõnh ar píte'y'kam Jeju nhõ. Ne kam ar kute abenmã õ kubêkã ngrãnhmã. Nhym ar 'õ amijo õ kubêkã ja pytã. Nhym ar 'õ amijo ja pytã. Nhym ar 'õ amijo ja pytã. Ne kam ar inõkati ja'ýr bõx. Ne ar kunĩ kum kĩnh. Nhym inõkati pydji. ²⁴ Nhym ar abenmã kum,

—Kwãrĩk wãnh gwaj abenmã kokjēr kēt. Gwaj pykakam kēn

kryre rên kôt kuman bajô amim inôkâti by, ane.

Amrêbê: ne me bakukâmâre ja jarê. Me Metîndjwýnh Kra kabên jarên memâ kum,

“Dja me abenmâ ikâ ngrân ikâ ja’â kên kryre rên kôt ’ô amim kuby.”

Nâm me bakukâmâre ã memâ anen arým ’â pi’ók no’ók ne. Nhyim me aben djô’â arênho mō:. Arênho mōr tâmtâ arým ’yr o bôx. Tû:mrâm me bakamingrânyrekam ne arým ’yr o bôx nhyim me arým ã Jeju nhô kubêkào anhÿrkumrêx.

²⁵ Nhyim nâ kanikwýnh, nãmê ar axikôt apôxjadjwý dja. Nhyim Marij ’ôdjwý, mjên nhidjibê Krôpa adjwýnhdjwý dja. Nhyim Marij Madarenadjwý dja. ²⁶ Nhyim Jeju arým nâ, kurûm katorja pumû. Nhyim kôt ba djwýnh, kum abêja nâ kuri dja nhyim omû. Nhyim arým kôt ba djwýnh ja’â nãmâ kum,

—Ë, me’ô nire. Be, tâmwâbê ne arým akra, ane. ²⁷ Ne kam kôt ba djwýnhmâ kum,

—Ë, tâmwâbê ne arým anâ, ane. Nhyim kam arým ô kikremâ o mōn arým o djuw mex ar o ba.

Tyk’â ujarênh.

Mat 27.45; Mak 15.33; Ruk 23.44

²⁸ Nhyim kam arým kute inomâ apênh djâ mênhkam memâ kum, “Arým imâ kôr”, ane. Amrêbê: ne me bakukâmâre Jeju kabên ja jarên memâ kum, “Arým imâ kôr.”

Nâm me ã anen arým ’â pi’ók no’ók ne. Nhyim me aben djô’â arênho mō:. Arênho mōr tâmtâ arým ’yr o bôx. Tû:mrâm me bakamingrânyrekam ne Jeju arým kum kôrkumrêx ne arým memâ kum, “Arým imâ kôr”, ane. ²⁹ Nhyim wânh pidjô kangô kadja ngôn’ôkam ipun dja. Nhyim me ngôn puror pôn h djâ jakritaja kangômâ adjâ nhyim kam ipu. Nhyim me pîbê ixôpu idjamâ adjân

kam kâjmâ kum kungân ajkwamâ adjâ. ³⁰ Nhyim arým kaôn pidjô kangô kadjâo ikô. Ne kam memâ kum,

—Arým ne ba idjâpênho tên inomâ kumê, ane. Ne kam ta aparmâ krân tu amitînmâ iren ta arým ty.

³¹ Be, pi’ók rârâr nêje arým akamât ’yr nhyim mebê idjaer arým êje ô mýjja kupênho kumex. Nhyim kam mekam me kwý Piratu’yr mōn kum,

—Ë, dja me pîte’y’â ar ariija ’i kukê gê ar on ty. Dja ar on ty nhyim me on ar adjâ. Ne kam pi’ók rârâro bikênh kêt, ane. ³² Nhyim arým ’yr me krâkamngôn h jano nhyim me ’yr mōn ’yr bôx. ’Yr bôx ne kumrêx ja te’i kukê ne ajte ja te’i kukê.

³³ Nhyim ar ipôkri Jeju wajêt nhyim me ’yr bôx. Nhyim amrêbê tyn wajêt nhyim me arým omû. Ne kam kute te’i kukênh kêt. ³⁴ Nhyim arým krâkamngôn h’ô ô kâxo nân h jarîn arým o pênât’ân h kanhuw. Kanhuw nhyim kamrômê ngômê akân arým prôt ne.

³⁵ Ba ne ba omûn me amâ kôt ’â ajarê. Mrâmri katât me amâ ’â idjujarênhkumrêx. Mrâmri ije omûnhkumrêx ne kôt me amâ ’â ajarê. Me ajte tu amin markumrêxmâ ne ba me amâ arê. ³⁶ Amrêbê: ne me bakukâmâre tâmjâ jarên memâ kum,

“Be, ’i’ô dja me kwýnh kêt kumrêx”, ane.

³⁷ Ne kam ajte arên memâ kum,

“Dja me kanhuw ne arým omûnho dja”, ane.

Metîndjwýnh kukwakam ne me memâ anen arým ’â pi’ók no’ók ne. Nhyim me aben djô’â arênho mō:. Arênho mōr tâmtâ arým ’yr o bôx. Tû:mrâm me bakamingrânyrekam ne ’yr o bôx. Nâm me te’i kukênh kêt ne arým kanhuw. Me bakukâmâre kute ’â pi’ók no’ók kôtô.

Me kute adjâ:

Mat 27.57; Mak 15.42; Ruk 23.50

38-39 Nhyam kam Jôdje Armatê, kubê ne Jeju kôt ba djwýnh'ô. Mebê idjaer rûnh pymaje kute memã amijarênh kêt ne. Kubê Jejukôt ba djwýnh'ã kute memã amijarênh kêt ne. Ne kam arým Piratu'ýr tén kum,

—Ba Jeju kaban o rwýn o tén adjã, ane. Nhyam Piratu kum, “Ajrã”, ane. Nhyam kam arým amũ tẽ. Amũ Nikodemu'ýr tén 'ýr bõx. Nikodemu ne amrêbê akamãtkam Jeju'ýr bõx nhyam ar abenmã kabêno nhÿ. Nikodemu ja'ýr ne Jôdje bõx nhyam ar ro'ã Jeju'ýr tẽ. 'Ýr tẽm kêtri ne Nikodemu arým Jeju kadjy kudjý djão atomkumrêx. Utĩ'ã akrekam utĩ: kute 50 kiru pyrãk. Miramê arômê ne abenkam o akã. Nãm kudjý djã tun arým Jôdjemê ro'ã Jeju'ýr o tén 'ýr o bõx.

⁴⁰Ne kam arým píte'y kurũm Jeju kaban o ruwn arým kudji. Ne kam rinhuo kubêkào prĩne o kupu. Ar kupu djãkôt me kudjý djã jadjuw ne o kupu. Mebê idjaer kukrãdjã kôt ne me ã me tyko ane. ⁴¹Nhyam wãnh me kute píte'y'ã nhôr djã kuri pidjôkô'ô. Ne kam kênkre'ô. Kênkre ny. Kraxje me kute kam me'ô jadjãr kêt rã'ã. ⁴²Nãm ar Jeju kupun kumýn o tẽ. O tén arým kênkrekam adjã. Arým pi'ók rãrãr bõx 'ýr nhyam kam ar amibêx ne me kute nhôr djã kuri kênkrekam adjã. Kênkrekam adjã nhyam ar'ã akamãt ne. Nhyam kam ajte akati. Nhyam kam ajte akamãt ne.

20

Akubyn tĩn ne kator.

Mat 28.1; Mak 16.1; Ruk 24.1

¹ Nhyam ajte akati 'ýr, pi'ók kamrêk 'ýr nhyam Marij Madarena arým kênkre'ýr tén 'ýr bõx. 'Ýr bõx nhyam me kute kênpoò kênkre'ã ijêja arým amijã kutan kre jakãja'ã dja nhyam Marij arým omũ. ² Ne kam akubyn prõt ne arým Ximão Pedru'ýr bõx ne kôt ba djwýnh'ô jadjwý 'ýr bõx. Jeju kum abêja 'ýr bõx ne arkum,

—Arým ne me kênkre kurũm Bênjadjwýr djwýnho kato. Nãm me nhýnh o môn kudji, ane.

³⁻⁴ Nãm kum ane nhyam kam Pedrumê kôt ba djwýnh 'odjwý ar arým tu kênkre'ýr prõt ne. Nhyam kam kôt ba djwýnh 'ôja arým Pedru ren kumrêx kênkre'ýr bõx. ⁵ 'Ýr bõx ne kênkre'ã ibôn te kre kamũnhô dja. Nhyam rinhuo kubêkãbit nõ nhyam omũ. Ne kam kênkremã àr kêt.

⁶ Nhyam kam Pedru arým kôt bõx ne tu kênkremã 'ýr wadjã. Ne kam rinhuo kubêkã pumũn krã kupu djãja pumũ. ⁷ Nhyam krã kupu djãja rinhuo kubêkãmê ro'ã nõr kêt. Jeju ne prĩne krã kupu djã krã mex ne kudji nhyam ate nõ.

⁸⁻⁹ Nhyam kam kôt ba djwýnh kumrêx bõxja kênkremã wadjãn arým omũ. Omũn arým amim,

—E kum, mrãmri ne akubyn tĩn ne, ane. Ne tu amim Jeju markumrêx. Bir, ar kute omũnh kêtri ne ar amim,

—Mrãmri ne arým tyn akubyn tĩn kêt, anhýro ba. Ne ren mrãmri Metĩndjwýnh kabên'ã pi'ók no'ók markumrêx ne ren amim,

—Be, mrãmri dja akubyn tĩn, anhýro ba. Nhyam be, kati. Ar kute pi'ók mar kêt. Kam ne ar kute kupu djã nõrkôt omũnh kêtri amim, “Akubyn tĩn kêt”, anhýro ba. Ne kam kênkremã 'ýr wadjãn arým omũn amim,

—E kum, mrãmri ne akubyn tĩn ne, ane. Ne tu amim Jeju markumrêx.

Kute Marijmã amijo amirít.

Mat 28.9; Mak 16.9

¹⁰ Nãm ar kênkre kamũn kam akubyn ar ô kikremã tẽ. ¹¹⁻¹² Nhyam Marij ar pãnh kênkre'ýr bõx ne bõm arek mýro dja. Nãm mýro djan arým kênkre'ã ibô. Nhyam kênkre kadjwýnhbê Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh amãnhkrut nhÿ. Ar ô kubêkã jaka. Jeju nõr djã'ã ar nhÿ. Nhyam ja krã nõr djã'ã nhÿ nhyam

ja te nör djä'ã nhÿ. Nhym Marij kënkre'ã ibôn arÿm ar omÿ.

¹³ Nhym ar kum,

—Me'õ nire, mÿkam ne ga amÿro dja? ane.

Nhym arkum,

—Inhõ Bënjadjwÿr djwÿnh ne me'õ kënkre kurÿm o katon o mõn nhÿnh kudji. Ije ir djäkôt omÿnh kêt kam ne ba imÿro dja, ane. ¹⁴ Nãm arkum anen arÿm mÿm akëx. Mÿm akëx ne arÿm Jeju pumÿ. Djä ne tu omÿ? Kati. Kute omÿnh kêt.

¹⁵ Nhym kum,

—Mÿkam ne ga amÿro dja? Mÿj me'õ ne ga abej? ane.

Nhym Jejuo kute pidjökô pumÿnh djwÿnh pyräk ne kum,

—Ô kum, ga aje nhÿnh o amõr ne ir jabej imã akre. Dja ba 'ÿr tën arÿm amrë o tẽ, ane.

¹⁶ Nhym kum, “Marij”, ane.

Nhym kam 'ÿr akëx ne kum, “Rabi”, ane. Be, me bakabënkam ne gu me ren kum, “Ujarënh djwÿnh”, ane. Nãm kum, “Rabi”, anen arÿm o tÿm.

¹⁷ Nhym kum,

—Kwãrik wãnh ijo atÿm kêt. Imã anhire. Kraxje Ibãm'ÿr idjàbir kêt ne ga ijo tÿm. Tën ikamyre arkum ikabën jarën arkum, “Jeju ne ar amã, 'Arÿm Ibãm'ÿr idjàbirmã. Ibãmbê ne ar Abãm. Arÿm Itëndjwÿnh'ÿr idjàbir ne itëmmã. Itëndjwÿnhbê ne ar Atëndjwÿnh', ane. Dja ga tën ã ikamy arkum ane.” Nãm ã Jeju Marij Madarenamã ane.

¹⁸ Nhym arÿm kôt ba djwÿnh'ÿr tën ar'ÿr bõx. Ne arkum,

—Arÿm ne ba Bënjadjwÿr djwÿnh pumÿ, ane. Ne kam Jeju ajbir kute kum kabën jarënhja kôt arÿm arkum arë.

Kôt ba djwÿnhmã kute amijo amirÿt.

Mat 28.16; Mak 16.14; Ruk 24.36

¹⁹ Nhym kam arÿm pi'ök kamrëkkam akamãt. Nhym kam kôt ba djwÿnh ar arÿm prÿne amijã ijën nhÿ. Mebê idjaer rÿnh pymaje

ne ar ar bikprõnh djäkam amijã ijën nhÿ. Nhym kam Jeju bõx ne tu ar aërbê ar'ÿr wadjàn ar ipökri dja. Djan arÿm arkum, “On ar adjumar mex”, ane. ²⁰ Nãm arkum anen arÿm arkum ikrakam kàxirãx djwa kre jakren ajte pënãt'ãnh kàxdjwa kre jakre. Nhym ar kute mrãmri ar õ Bënjadjwÿr djwÿnh pumÿnhkumrëxkam kÿnhkumrëx ne.

²¹ Nhym kam ajte arkum,

—On ar adjumar mex. Amrëbê ne Ibãm me'ã imã karõ. Pykakam me kum kÿnh kêtja'ÿr itëm'ã ne imã karõ ba amrë tẽ. Dja badjwÿ Ibãm kudjwa jakam me'ã ar amã karõ. Ar aje ikudjwa me'ÿr atëmmã ne ba ar amã me'ã karõ, ane. ²² Nãm arkum anen arÿm ar akôn arkum,

—Gê on Metëndjwÿnh Karõ ar ajo ba. ²³ Dja ar ajo ba gar kôt me kwÿ axwe maro akno. Nhym kam Metëndjwÿnh ar akôt me axwe maro akno. Nãr gar me kwÿ axwe maro abiknor kêt nhym kam Metëndjwÿnh me axwe maro biknor kêt. Nãm Jeju ã arkum anen arÿm mã tẽ.

Tõmemã kute amijo amirÿt.

²⁴ Nhym Tõme Djidjimu. Jejukôt ba djwÿnhbê 12'õ. Tõme ne kute ar bikprõnh djäkam arkôt ÿr kêt ne kute Jeju pumÿnh kêt. Jeju mã tẽ nhym kam ar Tõmemã kum,

²⁵ —Arÿm ne bar Bënjadjwÿr djwÿnh pumÿ, ane.

Nhym arkum,

—Tõ nhÿnh? Ne ba ren ikrakam kàxirãx djwa kre pumÿn ren kôt inhikra'i jadjàn ren pënãt'ãnh krekôt inhikra jadjã. Be, kambit ne ba ren tu amim markumrëx ne amim, “Mrãmri ne akubyn tÿnkumrëx”, ane. Nhym be, kati. Akubyn tÿn kêt. Nãm ã Tõme arkum ane. ²⁶ Nhym kam arÿm ar'ã akatibê 8 apëx nhym kôt ba djwÿnh ar ajte bikprõnh djäkam nhÿ. Nhym Tõmedjwÿ arÿm ar ikõ'ã nhÿ. Nhym ar ajte prÿne mebê kikre'ã ijë. Ar

nhỹ nhym kam Jeju ajte tu wadjàn arým ar ipôkri djan arkum, “On ar adjumar mex”, ane. ²⁷ Ne arým Tômemã kum,

—Ajrã. Amrẽ anhkra 'io goja inhikra kupên omũ. Ne amrẽ ipênàtkam krekôt goja anhkra jadjã. Kwârík wãnh ijã amim, “Kati. Nãm 'êx”, anhỹr kêt. On tu amim imarkumrêx, ane.

²⁸ Nhyr Tôme kum,

—Inhõ Bẽnjadjwýr djwýnh, Itĩndjwýnh, ane.

²⁹ Nhyr kum,

—Tôme, ga aje ipumũnhkôt ne ga arým tu amim imarkumrêx. Nhyr be, me kute ipumũnh kêt djwý. Djãm me kute ipumũnh kêt ne tu amim imarkumrêxkam kaprĩmã? Kati. Dja me te ipumũnh kêt ne tu amim imarkumrêx ne arým kĩnhkumrêx. Ne kĩnho katát ajakre. Nãm ã Jeju kum ane.

³⁰ Be, kôt ba djwýnh kute omũnh ne kute raxmã kator kadjy ne Jeju kute mýjja pumũnh kêt krãptĩ nhípêx. Ne me punu krãptio mex. Ije ar amã mýjja kwý'ã idjujarênh ne ije 'ã pi'ók no'ók ne ja. Djãm kunĩ'ã ne ba pi'ók no'ók? Kati. Pi'ók jakam ne ba kwýbit'ã pi'ók no'ók ne. ³¹ Be, mýj kadjy ne ba ar amã pi'ók no'ók ne? Bir, dja gar pi'ók jarênh aman arým tu amim Jeju markumrêx ne amim,

—Mrãmri ne Jejubê gwaj banhõ Bẽnjadjwýrbê kumkatikumrêx. Mrãmri kubê Kritukumrêx. Mrãmri kubê Metĩndjwýnh Krakumrêx, ane. Ja dja gar pi'ókkam arênh aman tu amim markumrêx. Tu amim markumrêx ne arým Jejukôt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne. Ja kadjy ne ba ar amã 'ã pi'ók no'ók ne. Tãm ne ja.

21

Kôt ba djwýnh kute kabênkôt tep kumex pynênh.

¹ Nãm Jeju ã kôt ba djwýnhmã amijo amirĩto ane. Tyk ne akubyn

tĩnkam ã arkum amijo amirĩto ane. Ne kam ajte kute imôtibê Xiberij'ãnh kute arkum amijo amirĩt kadjy. ² Nhyr kôt ba djwýnh kwý imô nokà'ã ar ba. Ximão Pedrumê Tôme Djidjimumê Natanajeumê Djebedêu kute ar adjwýrmê kôt ba djwýnh amãnhkrut 'ôdjwý ar ba. Natanajeu ne pykabê Garrêjakam krĩbê Kanakam abatãnh djã. ³ Ar ngô nokà'ã ar ba: nhyr Ximão Pedru arkum,

—Ba on tep kwý pynê, ane.

Nhyr ar kum,

—Bar akôt tẽ, ane. Ne kam tẽn kãkam nhỹn kam nox ne. Ne kam ar kryreti rênho ba. Ne ar rênho ba: nhyr ar'ã akamãt. Nhyr ar ar o ba: nhyr arým ar'ã akati tẽ nhyr tep kêt mex ne.

⁴ Ar'ã akati tẽ nhyr Jeju arým bôx ne akãx'ã dja. Nhyr ar kute nokre pumũnh kêt ne.

⁵ Jeju akãx'ã dja:n kam amũ arkum kabên ne arkum,

—Akmere ar, djã ne gar tep'ô pynê? ane.

Nhyr ar kum, “Kati”, ane.

⁶ Nhyr arkum,

—Ar kã djubôk'ãnh ajte kryreti mẽn arým kwý pynê, ane. Nhyr kam ar arým kã djubôk'ãnh kryreti mẽ. Nhyr arým tep kumex ne. Nãm ar arým tep kumex pynê ne arým te: kute o àbirmã nhyr utĩ: ne.

⁷ Nhyr kôt ba djwýnhja, Jeju kum abêja, Pedrumã kum,

—E kum be, Bẽnjadjwýr djwýnh ne dja, ane. Nhyr Pedru kuman amikajgo pumũn arým ô inôkãti jadjàn kam tu Jeju'ýr nox ne 'ýr bôx. ⁸ Nhyr kôt ba djwýnh 'ôdjwý ar kã ngrire 'ókam arým akãx'ýr mō. Akãx'ýr tep kamênho mō. Amybým ne akãx nhyr ar ar tepo ba. Akãx'ýr 'ã akrebê 90 metu. ⁹ Nãm ar tep kamênho mō:n arým akãx'ýr o bôx. 'Ýr o bôx ne arým o wabi. Nhyr arým kute tep prã'ã

bôr ikwã nhym ar omũ. Nhym djwýdjwý kuri ikwã nhym ar omũ.

¹⁰ Nhym kam Jeju arkum,

—Amrê ar aje tep pynênh kwýo tẽ, ane.

¹¹ Nhym Pedru arým 'yr tẽ. Kryretikam tep rûnh krãptĩ. 'Yr ne tẽ nhym kryretikam tep rã'ã nhym bjêro mō:n akàx'ã arým kumê. Nhym tep'ã akrekam kubê 153. Nãm te tep rûnh krãptĩn kute kryreti rênh kêt ne. ¹² Nhym kam Jeju arkum,

—Amrê ar mōn anhõ kwý krê, ane. Nhym ar 'yr mōn arek dja. Ar arým kute amim õ Bênjadjwýr djwýnhkõt kute markam ar 'õ kute kum, “Bênjadjwýr djwýnh, djãm ga”? anhýr prãm kêt kumrêx. Nãm ar arek umaje dja. ¹³ Nhym kam Jeju arým ar'yr tẽn arkum djwýmẽ tep ngã. Nãm ã Jeju arkum amijo amirĩto ane. ¹⁴ Be, Jeju akubyn tĩn nhijukri ne amũja'ã arkum amijo amirĩt. Ne ajte arkum amijo amirĩt. Ne akati jakam ajte kute arkum amijo amirĩt ne ja.

Kute Pedrumã akubyn kum ãpênh kadjy kabên jarênh.

¹⁵ Jeju arkum kungã nhym ar arým o nhý, õ kwý krêno nhý. Ne kam õ kwý krên pa nhym Jeju arým Ximão Pedru kukij. Djônaj kute Ximão djirja. Nãm kukij ne kum,

—Ê Ximão. Djãm amã ijabê? Djãm amã ijabêo aje ar ja kunĩ jakrenh? ane.

Nhym kum,

—Nã Bênjadjwýr djwýnh, imã ajabê. Ga arým ama, ane.

Nhym kum,

—Inhõ me ne me kute mrykĩ'átomtĩ krare pyrãk. Dja ga memã ikabên jarêno aba. Dja ga memã ikabên jarêno kute mrãmri ne mrykĩ'átomtĩ ba djwýnh kute õ krito djuw mexo ba pyrãk. ã memã ikabên jarêno ane, ane.

¹⁶ Ne kam ajte kum,

—Ê Ximão, djãm amã ijabê? ane.

Nhym kum,

—Nã Bênjadjwýr djwýnh, imã ajabê ga arým ama, ane.

Nhym kum,

—Inhõ me kute mrykĩ'átomtĩ pyrãk dja ga ar meo aba, ane.

¹⁷ Ne kam ajte: kum,

—Ê Ximão, Djônaj kra, djãm amã ijabê? ane.

Nhym arým kaprĩre. Kute kum, “Djãm amã ijabê”? anhýro amãnhkrut ne ikjêkêtkam ne arým kaprĩre ne.

Nãm Jeju kum ane nhym kum,

—Bênjadjwýr djwýnh, ga ne ga aje mýjja kunĩ mar. Imã ajabê ga arým ama, ane.

Nhym Jeju kum,

—Inhõ me kute mrykĩ'átomtĩ pyrãkja dja ga memã ikabên jarêno aba. ¹⁸ Be, ajabatãnh nykam ne ga amipre djão amipren kam ga aje amim pry'ã karõ kõt mrã. Nhym be, abêngêttekam dja ga me'õmã apa bẽ nhym apren apa 'amýn 'yr ajo tẽ. Te atêm prãm kêt nhym 'yr ajo tẽ, ane. ¹⁹ Be, me kute Ximão Pedru bĩn kukãm ne Jeju ã kum ane. Pedru dja me kubĩ nhym arým ty. Dja ã tyko ane nhym me arým kõt Metũndjwýnh raxmã kato. Nãm kum anen ajte kum,

—Be, dja ga mã ikõt ajkamê, ane.

²⁰ Nãm Ximão Pedrumã ane nhym arým akêx ne kõt ba djwýnh 'õdjwý pumũ. Jeju kum abêja pumũ. Tãm ne amrêbê ar ãkuro ýrkam Jeju 'yr ajkamên kum,

—Bênjadjwýr djwýnh, mýj me'õ ne kute akurê djwýnhmã akangamã? ane. ²¹ Nãm Pedru kõt ba djwýnh ja pumũn kam 'ã Jejumã kum,

—Bênjadjwýr djwýnh, mýj dja tãmwãdjwý kam nê? ane.

²² Nhym Jeju Pedrumã kum,

—Be, dja ba akubyn bõx nhym tĩn rã'ã jabej. Kwãrik wãnh rã'ã. Nhym be, ije adjãpênh djã'ã amã karõja dja ga kõtbit ajamak bẽn ne o aba. Ba dja ga mã ikõt ajkamê, ane.

²³ Nhym kam Jeju kukwakam me kute abeno kamyja kute Jeju kabën mar kêt ne arík 'ã abenmã kum,

—Be, dja kôt ba djwýnh wã tyk kêt-kumrëx, ane. Nhym be, kati. Djã ne kum, “Dja tyk kêt”, ane? Kati. Nãm Pedrumã kum,

—Be, dja ba akubyn bôx nhym tïn rã'ã jabej. Kwãrík wãnh rã'ã. Nhym be, ije adjàpênh djà'ã amã karõ dja ga kôtbit ajamak bën ne mã ikôt ajkamë, ane. Jabit Jeju Pedrumã arë. Tãm ne ja.

²⁴ Ba Jeju kôt iba djwýnh ne ba me amã Jeju djàpênh'ã ajarë. Ije àpênh pumũnhkôt ne ba katàt me amã 'ã idjujarënhkumrëx ne arým 'ã pi'ók no'ók ne. Tãm ne bar ije markumrëx.

²⁵ Djãm ije apýnh àpênh djà'ã pi'ók no'ókja djãm jabit ne Jeju ipêx? Kati. Ije pi'ók no'ók këttri ne ba amim,

—Ne ba ren àpênh kunĩ'ã pi'ók no'ók nhym ren arým pi'ók kume:x. Ne ren apýnh pyka djàri kunĩkôt ren pi'ók me akrenh mex ne. Nhym be, kati. Jeju djàpênh jabit ne ba 'ã pi'ók no'ók ne. Tãm ne ja.

Metĩndjwỳnh Karō kute meo ba'ã ujarēnh ne ja.

Ruka ne ajte me bakunĩ kadjy Teopiremã pi'òk no'òk ne. Òbê ja ne kum Jeju'ã ujarēnh tēn àbir djãmã kumê. Ne kam jakam ajte Jeju àbirkôt arē ne kam Metĩndjwỳnh kute Amikarō janor nhym kute me 'amỳnh tỳx'ã ajarē. Jeju pykabê ar bari kute ò me jao atom ne kam arỳm kàjkwamã àbirkam kute ar meo ba rã'ã ne kute memã Amikarō janor ne o meo tỳx ar o ba nhym me kute Jeju pyma proobit mỳjja pumũnh kêt kwỳ nhipêx ar o baja'ã ujarēnh tē. Jejukôt ba djwỳnh ne uma proo arkum me uma kêt mex ne memã 'ã ujarēnh ba nhym me tu amim markumrêx ne 'ã bikprõnhõ dja. Be, nhym Ruka ja kunĩ'ã ajarē ne kam ajte Pedru'ã ajarē ne kam atãri Paur'ã ajarē. Djãm Jeju kute amim mebê idjaerbit pytãr ne ar meo bamã? Kati, kute pyka kunĩkôt me ja kunĩ pytãrmã. Pedru ne memo krax nhym kam Paur mrãmri apỳnh me ò pyka djãri kunĩkôt me'yr mrãn prĩne memã 'ã ujarēnh ba. Amrêbê ne Paur kum Jeju nhõ me ja kurêkumrêx ne prĩne meo bikēnh ar o ba nhym kam Jeju kum amijo amirĩt nhym arỳm tu amim Jeju markumrêx ne kum abēn kam kabēnkôt pyka kunĩkôt me'yr mrãn memã Jeju'ã ajarē nhym kam me tu amim markumrêx ne kam 'ã akuprõ.

Jeju djãbir'ã ujarēnh kadjy ne ja.

Mat 28.16; Mak 16.14; Ruk 24.46

¹ Be, ga Teopire, amã ne ba amrêbê pi'òk no'òk ne. Pi'òk wãkam ne ba Jeju djãpēnh kraxkurũm, kabēn kraxkurũm prĩne amã 'ã idjujarēnh tēn 'ã amã pi'òk no'òk ne. ² Pi'òk no'òko tē:n kam arỳm

àbir'ãnh amã 'ã ajarēn arỳm 'ãnh pi'òk no'òk krãta. Be, Jeju kumrêx ne amijo me kwỳ pytã. Amijo me kwỳ pytãn arỳm àpēnh djã'ã arkum karõ. Metĩndjwỳnh Karõ kukwakam 'ã arkum karõn ar anon arỳm kàjkwa djwỳnhmã wabi. ³ Be, àbir kētri ne tokryn tyn akubyn tĩn ne arỳm arkum amijo amirĩt ar o ba. Mỳj kadjy ne arkum amijo amirĩt ar o ba? Bir, dja ar tĩnkôt omũn arỳm mã memã kum,

—Mrãmri ne akubyn tĩn. Ar ba ne bar akubyn tĩnkôt omũnh krãptĩ, anhỹro ba. Ar kute ã memã anhỹro ba kadjy ne arkum amijo amirĩt ar o ba. Nãm arkum amijo amirĩt ne mã arkum ujarēnh ba. Metĩndjwỳnh kute amim me utãrn ar meo ba'ã arkum ujarēnh ba. Akubyn tĩn'ã arkum amijarēnh ar o ba: nhym arỳm 'ã arngrobê 40 apêx. ⁴ 'ã arngro apêx kētri ne ar ajte Jejumê ro'ã abeno akuprõ nhym arkum 'ã karõn arkum,

—Kwãrik wãnh Djeruxarê kurũm ar akator kêt ne ije amrêbê ar amã gwaj Babãm kabēn jarēnh kôt Metĩndjwỳnh Karõ jabej ajkam ama. ⁵ Be, Djuão Metĩndjwỳnhmã ngômãbit me angij. Nhym be, dja ar ajã arngro krãptĩ apêx kêt nhym Metĩndjwỳnh arỳm ar amã Karõ jano nhym raxo ar akadjwỳnhbê nhỹn ar ajo ba. Nãm ã Jeju arkum ane.

⁶ Nhym kôt ba djwỳnh Jeju àbir kutã 'ã akuprõ. Be, me bajtemmã ne mebê idjaer àpēnh tũm. Ar 'ã akuprõn kukij ne kum,

—È, Bēnjadjwỳr djwỳnh, djãm jakam dja ga me bajtembê me babê idjaero amiptãn ar me ijo aba? ane.

⁷ Nhym arkum,

—Bir, gwaj Babãm djwỳnh ta ne kute mar. Kabēnkôt dja aje arēnhwã'ã akati nãr 'ã mytyrwỳ bõx. Kute ar amã 'ã akati jarēnh ar aje mar prãm kêtumrêx. ⁸ Nhym be, dja Metĩndjwỳnh Karõ ar akam ruw ne ar amã tỳx jadjã gar

arým kukwakam atýx ne. Ne kam ijã memã adjujarênh ar aba. Krîraxbê Djeruxarêkam ijã memã adjujarênh ar aba. Ne amibu'ã pykabê Djudêjakam apýnh me krî djãri kunîkôt ijã memã adjujarênh ar aba. Ne amũ pykabê Xamarijkam apýnh me krî djãri kunîkôt ijã memã adjujarênh ar aba. Ne amũ: pyka kunî kôt aba:n apýnh me ba djã kunîkôt me'yr aban bõx ne memã ijã adjujarênh ar aba.

⁹ Nãm ã Jeju arkum anen arým kãjmã tẽ. Kãjmã tẽ nhym ar omũnho ku'ê. Nhym kakrã arým o akno nhym ar arým omũnh kêt ne.

¹⁰ Abej rîto ku'ê rã'ã nhym arým Metündjwýnh kadjy mrãnh djwýnh amãnhkrut tu ar kuri dja. Ar õ kubêkã jaka. ¹¹ Ar kuri djan arým arkum,

—Ë, pykabê Garrêjakam ar ajabatãnh, mýkam ne gar kãjkwa jabêno aku'ê? Arým ne Jeju ar abê kãjkwa djwýnhmã wabi gar omũ. Dja gar akubyn rwýkkôt djwý ã omũnho ane. Nãm ã Metündjwýnh kadjy mrãnh djwýnh arkum ane.

Maxij kute Djuda tykkam pãnh ãpênh djã 'amýnh ne ja.

¹² Nhym kam ar ar ku'ê djã kurũm, krãnhbê Oriwêre kurũm akubyn Djeruxarê'yr tẽ. Mebê idjaer ne me amikurãdjã kôt me tyk djã kêt djãkam pi'ók rãrãrkam nîjar mrãnh kêt. Me mrãnh'ã akreo kirometu pydjibit. Me kukràdjã kôt ar akubyn Djeruxarê'yr tẽmo kute kirometu pydji pyrãk. ¹³ Ne kam bõx. Bõx ne kýjrũm kumoka'ê'yr wabi. Ar bikprõnh djãmã wabin nhý. Pedrumẽ Djuãomẽ Xijagumẽ Ångremẽ Piripimẽ Tõmemẽ Batormêmẽ Matêumẽ Xijagumẽ Ximãomẽ Djuda ar nhý. Aupêu ne Xijagu ja dji. Ximão ja ne idji kakritbê Xerodji. Djuda ja ne Xijagumẽ ar axikôt apõx. ¹⁴ Ar ja kunî axikôt amim Jeju maro

nhýn mã Metündjwýnhmã kabêno nhý. Mã kum meo à'wýro nhý. Nhym me niredjwý kwý nhý. Jeju nãbê Marijdjwý nhý. Jeju kamy ar axikôt ar apõxja ar adjwýnhdjwý nhý.

¹⁵ Nhý: nhym ar'ã akati kwý apêx nhym Pedru arým kãjmã Jejukôt ba djwýnh nhipõkri dja. Arým ne me krãptîbê 120. Kãjmã djan memã kum,

¹⁶ —Akmeremẽ ãpnhîre ar, dja gar ikabênja ma. Be, Djuda ne Jeju'yr meo mõ nhym kam me pa 'amý. Amrêbê: ne me bakukãmãre Djuda'ã ajarê. Metündjwýnh Karõ kukwakam Djuda'ã ajarê. 'Ã ajarê nhym me arým 'ã pi'ók no'ók ne. Nhym me aben djõ'ã arênh mõ:. Arênh mõr tãmtã arým 'yr o bõx. Me bakamingrãnyrekam Djuda arým Jeju'yr meo mõrkumrêx nhym me arým pa 'amý. Me bakukãmãre Dawi kute 'ã ujarênh kôtõ arým 'yr meo mõrkumrêx. ¹⁷ Be, Djuda kute 'yr meo mõr kêtri ne Jeju arým amijo utã. Ar iro'ã amijo ar ipytãn arým ano bar kumê ro'ã apê.

¹⁸ Jeju te amijo utã nhym kam kurê djwýnhmã kanga nhym me arým pãnh kum ngõnhponho pi'ók kaprî ngã. Nhym kam pi'ók kaprîja pãnh amim pyka'õ by. Nãm pyka byn arým kam tým ne ajkatõr nhym krêx kunî ajkapî. ¹⁹ Nhym kam Djeruxarêkam me ja kunî abenmã arênh ipõk ne. Ne kam amikabên djwýnhkam õ pykamã Axêdjama jarê. Nãm ã Pedru memã ane. Me bakabênkam ne gwaj ren Djuda nhõ pykamã pyka kamrõre jarê.

²⁰ Nãm memã anen kam itepã ajte memã kum,

—Be, Djuda tyk ja'ã ne me bakukãmãre amrêbê: mebê idjaer nhõ me ngrer tũm'ã pi'ók no'ók ne memã kum,

“Kwãrik wãnh krî djã ja kaprý. Gê me'õ kam krî kêtumrêx”, ane.

Ne kamã ajte 'ã memã kum,

“Àpênh djâkam dja me'õ pãnh apê”,
ane.

Nãm me bakukãmãre ã Metĩndjwýnh kukwakam pi'õkkam ane. ²¹ Ije ar amã Metĩndjwýnh kabên jarênhja kôt gê me'õ Djuda djâpênh djâ 'amý. Ê, bar Jejumê ro'ã ar iba. Ar gadjwý ar akwý ne gar Jeju kôt ar aba. Be, Jejumê ro'ã ar baba 'õ, dja àpênh djâkam apê. ²² Gwaj baro'ã babamo kraxkam ne Djuão Metĩndjwýnhmã ngômã me angjêho ba. Gwaj arým kam Jeju pumũ. Gwaj baro'ã ar baba: nhym kam Jeju arým wabi gwaj kam omũno ino re. Gê Metĩndjwýnh kabên kôt ar ajõ gwaj baro'ã apê. Gwaj baro'ã baje Jeju pumũnhkam dja ar ajõ gwaj baro'ã apê gwaj kam Jeju akubyn tĩnkôt memã badjujarênh ar baba. Nãm ã Pedru arkum ane.

²³ Nhym me arkum,

—Be, ar wã, Jõdje Baxabamê Maxijmê ne ar aro'ã Jeju pumũ, ane. Jõdje Baxaba nhidji 'õdjwýbê ne Juxu.

²⁴⁻²⁵ Nhym ar arým Metĩndjwýnhmã ar arên kum,

—Ga abê Bênjadjwýr djwýnh. Me kunĩ nhõkre kadjwýnhbê ne ga aje me kabên mar. Ne arým ar amãnhkrutja pumũ. Jeju ne amrêbê ar ijano bar 'ã memã idjujarênh ar iba. Gê ar ja'õ Djuda pãnh ar iro'ã 'ã ujarênh ar ba. Ga aje amijo ar ja'õ pytãrkôt ar imã o amirĩt. Djuda ne axwekôt Jeju kute ar ijanorjabê amijo kuka. Kwãrĩk wãnh me biknor tokry djâkam wãnh akuno. Nãm ar ã Metĩndjwýnhmã ane. ²⁶ Ne kam ar idji'ã kên kryre no'õk. Ne kam kumê. Ne kam 'ã idji kute amirĩtkôt ar arým amijo Maxij pytà. Nhym kam me Maxijmã Jeju kute anor'õ jarê. Jeju kute Ar kubê 11 janor kôt ne me arkum arê.

2

Karõ raxo me kadjwýnhbê ým meo ba kadjy ne ja.

Kar 4.31, 8.15, 10.44, 19.2

¹ Arým ne mebê idjaer bikprõnh djâ nhõ akati nhidjibê Pëxiko. Kam arým Jejukôt ba djwýnh kunĩ axikôt amim Jeju man ro'ã nhý.

² Ro'ã nhý: nhym ar aêrbê arým kãjkwa kurũm mýjja rãrãk ne arým kikremã wadjã. Mýjja rãrãk kute kôk 'ityx rãrãk pyrãk nhym arým me kunĩ kuma. ³ Nhym arým mýjja kute kuwy pyrãk amirĩt. Amirĩto kute me õto bikjêr pyrãk. Ne kam mýj kuwyja arým ar'ã arij. Ar ĩ pýnhkôt ar'ã arij nhym ar arým abenã omũ.

⁴ Kam ne Metĩndjwýnh Karõ arým ar ĩ pýnhkôt raxo ar kadjwýnhbê nhýn ar ar o ba. Nhym ar arým apýnh me bajtem ba djâkam me kabêno kabên ne arým arênhõ dja. Metĩndjwýnh Karõ ta arkum me kabên jangij nhym kam ar arênhõ dja.

⁵ Metĩndjwýnh Karõ kute ar ar o ba kêttri ne me ja apýnh me bajtem ba djâ kunĩkôt aben kurũm ban bõx. Ne arým myt tãmkam krĩraxbê Djeruxarêkam ar ba. Me bõx ny ja ne me mebê idjaer kukrãdjão kukrãdjãn kute ar o ba tũm. ⁶ Nãm me Djeruxarêkam ar ba: nhym arým mýjja rãrãk kato. Nhym me amybým mýjja man itepato ar'ã aben pydji. Me krãptĩ: bõx. Bõx nhym Jeju kôt ba djwýnh ar arým apýnh me bajtem kabênkam kabên jarênh mexkumrêxo ku'ê. Ar kute me bõx ny kabên bajtem jarênh mexkumrêx. Apýnh me bõx ny jãbatãnh djâkam me kabênjakam ar kabên jarênh mexkumrêx nhym me kunĩ arým amikabên djwýnh ma. ⁷ Amikabên djwýnh man kam te kute kraxkôt ar marmã arkam no tyn kumex ne abenmã kum,

—Je, me kabênja ma. Me ja kunĩ ne me pykabê Garrêjakam abatãnh. Me kute me bakabên mar kêtikumrêx ne arým kam kabên jarênh mexkumrêx. ⁸ Amrêbê me baprĩri apýnh me bakabên djwýnh gu me arým jakam maro dja. Mýj

ne me ja me bakabēnkam kabēn
kadjy amijon? ⁹⁻¹⁰ Be, apýnh me
bajabatānh djābē ne pykabē

Paxijmē

Medjijmē

Erāomē

Mexomimē

Djudējamē

Kapadōmē

Pōtumē

Adjijmē

Bridjamē

Papirijmē

Edjitumē.

Apýnh me bajabatānh djā ne ja.

Ribijkam pykabē Xireni kuridjwý
me bajabatānh djā'ō.

Krīraxbē Rōma kurūm me
babōxdjwý bakwý babē
idjaerkumrēx.

Nhym me bakwý amrēbē baje
mebē idjaer kukràdjāo
kukràdjā.

¹¹ Kretamē Arabijmē ne me baja-
batānh djā 'ōdjwý.

Be, apýnh me bajabatānh djā ne
ja. Nhym me tu me bajaêrbē apýnh
me bakabēn djwýnh kunīkôt kabēn
jarēnh mex. Me bakabēn jarēnh
mex ne arým kam Metündjwýnh
rax'ā ujarēnh kumex gu me arým
ar kuma. Nām me bōx ny ā Jejukôt
ba djwýnh ar'ā abenmā ane. ¹² Ne
arým te kute kraxkôt ar marmā
arkam no tyn kumex ne ar umaje
umar punuren abenmā kum,

—E kum, mýj'ā ne gu me baje me
kabēn marja amijakre? ane.

¹³ Nhym me kwý arkam bēno
ajkēn abenmā kum,

—Kadjwati kangō* kumexkam
ne me ajbā, ane.

*Pedru kute kàj bê me krāptī:mā
Metündjwýnh kabēn jarēnh.*

¹⁴ Nhym kam Pedru arým kàjmā
dja. Jeju kute ar anorbē 11mē ar
ro'ā kàjmā djan arým kàj bê memā
kabēn ne memā kum,

—Me abē idjaer, krīraxbē
Djeruxarēkam me ar aba kunī,
dja ga me ikabēn 'āno djan ama.

¹⁵ Be, me amābit ne bar ije kadjwati
kangōkam ibibānh pyrāk. Nhym
be, kati. Ota, kýjrūm myt nhý.
Nhýnh got kýjrūm myt nhýrkam
kadjwati kangōkam me bibānh'ō
amirīt ne? Arkati. Ar ba ne bar
ibibānh prām kêtukumrēx. ¹⁶ Bar me
amā arē ga me ama. Bar apýnh
me aba djāri me akabēnkam ikabēn
jarēnh mex ga me ama. Be, amrēbē:
Metündjwýnh kukwakam kabēn
jarēnh djwýnhbē Djōwe kute ar ijā
ujarēnh kôt ne bar ā ikabēno ane.

¹⁷ Nām me bakukāmāremā kum,
“Metündjwýnh me bamā, ‘Dja mýjja
kunī pykakôt amingrānh 'ýr
nhym me kunī aminhinomā
amimēnh 'ýr ba arým me
kunīmā Ikarō jano nhym
arým meo tuknīn meo ba.

Me ĩ pýnhkôt me kunīo tuknīn meo
ba. Meo tuknī kute mrāmri
ne me kute me iby ngō kapī
nhym kute meo tuknī pyrāk.

Dja ba Ikarō jano nhym akamrer
ar, akadjwýx ar ikukwakam
kabēn jarē.

Nhym me abatānh ny nokam mýjja
pumūnh kêt kwý amirīt
nhym me omū.

Nhym mebēngēt mýjja kwý pyti.

¹⁸ Apýnh akati djāri wākam dja
ba inhō àpēnh mymē inhō
àpēnh nimā Ikarō jano nhym
arým meo tuknī. Nhym me
arým ikukwakam ikabēn
jarē.

¹⁹ Nhym me te kute mýjja marmā
kam no tyn kumex kadjy
dja ba kàjkwakam mýjja
pumūnh kêt kwý nhípēx.
Ne me kute iraxmā kator
kadjy pykakamdjwý mýjja
pumūnh kêt kwý nhípēx.
Dja ba kam me kamrōmē
kuwymē kum tyk nhípēx.

* **2:13** Mýjja me kute o kōm ne kôt bibānh kunīja, kadjwati kangōmē uba kangōmē, mýjja kangō
kunī ne me kum kadjwati kangō jarē.

20 Ne myt nokam akamàt kô tyk ne mytyrwýo me kamrô. Bēnjadjwýr djwýnh kute me axwemā pānh jarēnh nhō akati bōx 'ýr. Kam dja memā ra:xi ne memā umati:re. Dja bōx 'ýr ba kam arým ā mýjjao ane.

21 Kam dja me kwý ĩ pýnhkôt Bēnjadjwýr djwýnhmā amijo a'uw nhym arým me utā. Me ĩ pýnhkôt me kunī pytà.' Nām Metĩndjwýnh ā me bamā ane."

Nām ā Djōwe Metĩndjwýnh kukwakam ar ijā ane. Be, djām ar ibibānh got? Kati. Ga, me bakukāmāre Djōwe kute ar ijā ujarēnhja pumū. Djōwe kute ar ijā ujarēnh kôt bar arým apýnh me akabēnkam ikabēn jarēnh mex. Nām ā Pedru memā ane.

22 Ne ajte itepā memā kum,

—Me abē idjaer, dja ga me ikabēnja ma. Metĩndjwýnh ne krĩraxbē Nadjarekam Jejujao ba nhym kukwakam arým mýjja pumūnh kêt nhipēxo ba. Me punuo mexo ba. Te me aje marmā kam ano tyk ne aku'ê kady ne kôt aje raxmā akator kady ipēxo ba. Metĩndjwýnh ta ne o ba nhym arým kabēnkôt me akam mýjjao ba. Me ga ne ga me amrēbē kôt omūn ama. 23 Tām ne Metĩndjwýnh kum ire. Me abē idjaermā kum ire. Mýjja kunī kētri kute amikukām mýjja kunī mar kôt ne kum ire. Me kētri ne arým amim 'ā karō māmđji. Kute amim 'ā karōkôt ne arým me amā Jejumā ire. Nhym me axwe me akabēn kôt pīte'ykam kunhōn kubī ga me mekôt ajaxwe.

24 Ga, me arým tu tykkumrēxja pumū. Mýj me'ō ta dja akubyn meo tĩn nhym me ajte mekôt ar ba? Arkati. Me arým tu tykkumrēx. Kam me kute mrāmri ne me kute me uwpre týxkam me te: kator prāmje kute amikjēnho bakam tokryja pyrāk. Jejudjwý ne mrāmri

tu tykkumrēx. Nhym be, djām tyk rā'ā? Kati. Tyk rā'ā prām kêtumrēx. Metĩndjwýnh ne arým akubyn o tĩn ne. Metĩndjwýnh ne o kute mrāmri ne me kute me uwpre týxkam arým 'āpre bōnh pyrāk nhym akubyn me ta ajte mekôt ar ba pyrāk. 25 Amrēbē: Kritu ta Metĩndjwýnhmā amijarē. Tyk rā'ā kêt'ā kum amijarē. Nhym me bakukāmāre Dawi arým kôt arē gu me pi'ōkkam omū. Nām Metĩndjwýnhmā kum,

"Bēnjadjwýr djwýnh, inokrekam ga amirīt rā'ā. Ga imē amijo akajkepkam dja me te: idjumar punumā ingrēkmā.

26 Ba kam arým inhōkre kadjwýnhbē ikĩnhkumrēx ne ikĩnh'ā memā amijarē. Dja ba inhīkumrēx ne akubyn itĩn ne ar iba. Ja kady dja ba tu amim akamnhīxkumrēx ne ate ikrā.

27 Dja ba tyn me tyk ba djākam ar iba. Djām kam dja ga ikanga? Kati. Djām inhī rerekmā? Kati. Ba ne ba amexo imex. Kam dja ga ikanga kêtumrēx. Kam ne ba ikĩnhkumrēx.

28 Mýj dja ba itykkam nē? Bir, ga ne ga arým imā arē. Dja ba akubyn itĩn ne akôt ar iba rā'ā: rā'ā ne. Dja ga ikuri dja. Kam dja ba ikĩnhkumrēx ne."

Nām ā Dawi ane nhym Pedru arým kôt memā arē. Kritu tyk rā'ā kêt'ā memā arē.

29 Ne kam itepā Kritu tĩn'ā memā kum,

—Akmere, ba prīne me amā me bakukāmāre Dawi kabēn'ā ajarē ga me prīne ama. Djām amijā ne kabēnja jarē got? Kati. Dawi ne amrēbē: ty nhym me arým me tyk nhō kikrekam adjā gu me baje kikre pumūnh rā'ā. 30-31 Be, Kritu akubyn tĩn'ā ne kabēn jarē. Dawibē Metĩndjwýnh kukwakam kabēn jarēnh djwýnh'ō. Nhym kam

Metĩndjwýnh kum kabēn jarēnh māmđjin kum,

“Dja atāmdjwý ar aben djõ'ã apõx. Aben djõ'ã apõx tāmõtā nhym tũmrām dja atāmdjwýja kato. Tāmja dja kubē Kritu. Apānh dja memā nhýn arým kubē Bēnjadjwýrbē kumkati. Ikabēn pyđji ne ba arē.” Nām Metĩndjwýnh ã Dawimā ane nhym arým kuma. Kute amidjõ'ã Kritu kator markam ne Dawi Metĩndjwýnhmā Kritu kabēn jarēn kum,

“Dja ba tyn me tyk ba djākam ar iba. Djām kam dja ga ikanga? Kati. Djām inhĩ rerekmā? Kati. Dja ga ikanga kētkumrēx”, ane. Djām amijã ne Dawi kabēn ja jarē? Kati. Kritu'ã ne arē. Bēnjadjwýrbē kumkati'ã ne arē. Kritu dja ĩ rerek kēt ne akubyn tĩn.

³² Be, Jeju ne Metĩndjwýnh akubyn o tĩn. Ar ikunĩ ne bar omũ. Jejubē ne Bēnjadjwýrbē kumkati. Kubē ne Kritu. ³³ Nām akubyn o tĩn nhym kam wabin arým ra:x ne Metĩndjwýnh djubõk'ānh me kunĩmā nhý. Nhý nhym Bām arým kum Karõ ngā. Amrēbē kute kum arēnhkõt ne kum kungā nhym kam ajbir ar imā ano. Nhym kam ar ikam ruw ne arým ar ijo ba bar arým kukwakam me bajtem kabēn jarēnh mexkumrēx ga me arým ar ima.

³⁴ Be, mrāmri ne Jeju arým wabi. Nhym be, Dawi ne kākwa djwýnhmā ābir kēt. Nām amrēbē: me bakukāmāremā kum,

“Inhõ Bēnjadjwýrmã ne Bēnjadjwýr djwýnh kabēn ne kum, 'Amrē idjubõk'ānh nhý, Abēnjadjwýr raxkam idjubõk'ānh nhý.

³⁵ Ikam ama ba amrē awýr akurē djwýnhõ mõ ga me kwýo apardjan me kwý nhimex.' Nām Metĩndjwýnh ã Kritumā ane.”

Nām ã Dawi me bakukāmāremā ane. ³⁶ Me abē idjaer kunĩ dja

ga me Dawi kabēnja man 'ã ikabēn mar pyđji. Mrāmri ne Metĩndjwýnh Jeju'ã Bēnjadjwýrbē kumkati mēnhkumrēx. Kubē ne Kritukumrēx, me aje pĩte'y'ã nhõrja tām. Ja dja ga me amim mar pyđji. Nām ã Pedru memā ane.

³⁷ Nhym me kute ja markam arým amim ngryk ne kaprĩre ne. Ne kam arým Pedrumē Jeju kute ar anorja kunĩmā kum,

—Akmere ar, mýj dja ba me kam amijon? ane.

³⁸ Nhym Pedru memā kum,

—Me on amikam akaprĩren wānh ajaxwemā anhiren Jeju Kritu'ýr amijo akēx. Bar kam arým kukwakam kum ngõmā me ajangij. Nhym Metĩndjwýnh arým me ajaxwe maro aknon me akam ngryk kēt ne arým me amā Karõ jano nhym ar me ajo ba. ³⁹ Be, Metĩndjwýnh ne amrēbē me amā Karõ jarē. Ne ajte me akramē atāmdjwýmā arē. Ne ajte anhyr bē me mõr wāmā arē. Kute amiwýr me 'wýr kunĩ ne Metĩndjwýnh arým memā Karõ jarē. Nām ã Pedru memā ane.

⁴⁰ Ne kam ajte memā Metĩndjwýnh kabēn kumex jarēn axwe nēje me akre:n ajte memā karõ.. Nām memā kum,

—Me kamingrāny ja ne me axwekumrēx. Dja me ĩ me biknor tokry djākam akuno. Me gop mekõt abiknor kēt kadjy amipytā, ane. ⁴¹ Nhym kam me kum kabēn kĩnh ne tu amim markumrēx. Nhym kam me arým Metĩndjwýnhmā ngõmā me krāptĩ jangij. Mebē 3.000 ne me angij nhym me arým mekõt tu amim Jeju markumrēxo ba.

Me kute Jeju mar kute abeno õbikwa.

Kar 4.32

⁴² Nhym me mā Jeju kute ar anorja kukrādja man kõt ar amijo ba. Ne aben tã akuprõ. Ne Jeju kute aminhĩ'ã djwý jakren kokjērja

tãm ne ajte kute 'ã akren kokjêro krĩ, aben tã, me kute tyk mar rã'ã kadjy. Ne aben tã Metĩndjwýnhmã kabêno krĩ. ⁴³ Nhyim me te kute mýjja marmã kam no tyk ne kute Metĩndjwýnh raxmã kator kadjy Jeju kute ar anorja me aêrbê mýjja pumũnh kêt krãptĩ nhípêxo ba nhyim me kunĩ arým madjà kreti.

⁴⁴ Nhyim me kute amim Jeju mar kunĩ ro'ã ar ban kute abenbê mýjja'õ nê kêt ne abenmã abennhõ mýjjao ba. ⁴⁵ Ne amũ memã apýnh aminhõ pykamê aminhõ mýjja ngãn pãnh pi'ók kaprĩ jamý. Ne kam apýnh me õ mýjja kêtã pi'ók kaprĩ ngã. ⁴⁶ Ne kam akati kunĩkõt Metĩndjwýnh nhõ kikretikam axikõt Jeju maro krĩ. Ne kam apýnh me ũrkwã kõt Jeju kute aminhĩ'ã djwý jakren kokjêrja tãm ne ajte kute 'ã akren kokjêro krĩ. Ne kĩhtiren tu aben markumrêx ne ro'ã õ kwý krêno kumex. ⁴⁷ Ne mã Metĩndjwýnhmã kum,

—Imã akĩnhkumrêx. Amexi:re, anhýro kumex. Nhyim bu'ã me kunĩ kum me kĩnh. Nhyim Bẽnjadwýr djwýnh akati kunĩkõt amiwýr me kwýo akêx. Aben totokmã amiwýr meo akêx ne me axwebê me utã. Ne arým me kute amim Jeju mar kõt me umjuw nhyim me arým mekõt ar aben pydjio ba.

3

Pedru kute me'õ mrãnh kêtõ mex.

¹ Ne kam akati 'ókam arým myt ibõ, arým 3 ora nhyim Pedrumê Djuão ar Metĩndjwýnh nhõ kikreti'ýr tẽ. Akati kunĩkõt, myt ibõkam ne mebê idjaer kikretikam Metĩndjwýnhmã kabêno krĩ. Nãm ar 'ýr tẽn 'ýr bõx nhyim me me'õ mýn o tẽ. ² Adjãkam ne mrãnh kêt nhyim me mýn o ba. Akati kunĩkõt ne meo ban kikreti jajkwa krekre kuri krĩ. Ajkwa krekre ja nhidjibê ne Kĩhtire. Nãm me o ban krĩ nhyim kam me ngjêx kunĩkõt pi'ók kaprĩ'ã me 'wýro krĩ.

³ Be, nãm me kumýn o tẽn kam ýr. Nhyim Pedrumê Djuãomê mekõt ãrmã tẽ nhyim ar omũn arým pi'ók kaprĩ'ã ar ku'uw. ⁴ Nhyim Pedrumê Djuãomê 'ýr akêx ne omũ, omũnh týx ne kum, “Amrê ar ipumũ”, ane. ⁵ Nhyim arým ar kuman mýjja jabej ar'ýr akêx ne ar omũho nhý.

⁶ Nhyim Pedru kum,

—Inhõ kryt jakao pi'ók kaprĩ kêt ne inhõ kẽn karýro pi'ók kaprĩ kêt. Nhyim be, atemã inhõ mýjja ba amã arê. Be, Nadjarekam Jeju Kritu kukwakam on kãjmã djan on mrã, ane. ⁷ Nãm anen tu ubõk'ãnh ikra 'amýn kãjmã aro tẽ. Nhyim on parmê parkõn mex ⁸ ne ekruux ne kãjmã dja. Ne arým tẽ. Ne kam arkõt Metĩndjwýnh nhõ kikretimã wadjã. Nãm arkõt arĩ tẽ, Kĩnhkumrêxkam arkõt ãtor tẽn Metĩndjwýnhmã mextire jarêno tẽ. ⁹ Nãm kum mextire jarêno tẽ nhyim me kunĩ arým omũ. ¹⁰ Omũn kam amim nokre pumũn arým abenmã kum,

—E kum, tãmwã ne kikreti jajkwa krekrebê Kĩhtire kuri amijo à'wýro krĩ. Je tõ mýj ne arým kam nẽ? anen te aben kukijn kam no tyn kumex.

Me krãptĩmã Jeju'ã ujarênh.

¹¹ Nhyim mrãnh kêt ne arým mexja arým Pedrumê Djuão aro tým ne aro dja. Metĩndjwýnh nhõ kikreti janhãkam kire kre kênhkam ne ar dja. Me kute kum Xaromão nhõ kire kre kênh jarênhja. Nãm aro dja nhyim me kunĩ arým kam ar'ã akuprõn te kute marmã arkam no tyn kumex. ¹² Nhyim Pedru arým memã kum,

—Ga me abê idjaer, mýkam ne ga me te aje marmã me'õjakam ano tyn akumex ne ar ijã ano mao akumex? Djãm ar ba ne bar me'õjamã mrãnh mex jadjã? Kati. Ar ba ne bar ije o mex mar kêt. Djãm ar amimexõ ne bar kum

mrãnh mex jadjà? Arkati. Jeju ne paro mex ne kum mrãnh mex jadjà.

¹³ Ba me amã arẽ ga me ama. Metĩndjwýnh kute Abraõomẽ Id-jakmẽ Djakomẽ me bakukãmãre kunõ ba djwýnh arým jakam amirax kõt Kra Jejuo ra:xi. Tãmwã ne ga me amrẽbẽ Piratumã kanga. Nhyam kam bit kute kum irermã. Ta kute arek me aro'ã ar ban umar mex kadjy bit kute kum irermã ga me kum, “Kati, Kati”, ane. ¹⁴ Be, Jeju ne Metĩndjwýnh mexo mex ne katàt ar amijo ban axwe kêt-kumrẽx ga me kanga. Ne kam me'õ jaxwe kute me parja'ã Piratumã kum, “Tãmwã dja ga kum anhiren ano gẽ ta me ikõt arek ar ban umar mex”, ane. ¹⁵ Ne kam kute mýjja kunĩmã tĩn jangjẽnh djwýnhja bĩ. Nã gãm me bĩn'ã memã apnẽ nhyam me kubĩ.

Nhyam be, Metĩndjwýnh ne arým akubyn o tĩn. Ar ba ne bar omũn me amã kõt 'ã idjujarẽnh ar iba. ¹⁶ Be, Metĩndjwýnh ne amikõt Jejuo rax bar kam arým tu amim Jejuo kamnhĩxkumrẽx. Tu amim kamnhĩxkumrẽx nhyam arým me'õjamã tỳx jadjàn o mex ne. Jeju ta ne ar imã ijamak bõ bar arým tu amim kamnhĩxkumrẽx nhyam arým prĩne me'õjao mex ne. O mex nhyam arým me anhipõkri dja ga me akunĩ arým omũ.

¹⁷ Be, akmere ar, ba me amã arẽ ga me ama. Anhõ bẽnjadjwýrmẽ ne ga me ajamakkre kêt-kam Jeju bĩ ba arým kuma. ¹⁸ Nhyam be, amrẽbẽ: ne Metĩndjwýnh kukwakam kabẽnh jarẽnh djwýnh kunĩ me bakukãmãremã kum, “Dja Kritu tokry. Metĩndjwýnh kute Kra'ã Bẽnjadjwýrbẽ kumkati mẽnhja dja tokry.” Nãm me ã me bakukãmãremã ane. Nhyam me aben djõ'ã arẽnhõ mõ:n arẽnhõ mõr tãmtã: arým 'ýr o bõx. Tũ:mrãm me akamingrãnyre amã kurẽ nhyam arým Kritu tokry. Me bakukãmãre kute arẽnh kõt Kritu tokry. Nãm ã Pedru memã ane.

¹⁹ Ne kam itepã memã kum,

—Kam me on amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren Bẽnjadjwýr djwýnh'ýr amijo akẽx ne katàt kabẽnh man kõt ar amijo aba. Dja ga me ã amijo ane nhyam arým me ajo kĩnh ne. Ga, me kum kõrkam kaprĩja pumũ. Ne ajte kute ngõo kõmkam kĩnhja pumũ. Dja ã me ajaxwekam akaprĩkam me ajo kĩnhõ ane.

²⁰ Dja ga me ã amijo ane nhyam arým akubyn me amã Kritu jano. Amrẽbẽ: me kute kãj bẽ me amã 'ã ujarẽnhja dja me amã ano. Bẽnjadjwýrbẽ kumkatibẽ ne Jeju. Kritubẽ ne Jeju. ²¹ Dja arek kãjkwa djwýnhkam ar ba:n kam akubyn ruw. Kute akubyn mýjja kunõ ny kadjy akubyn ruw. Metĩndjwýnh kukwakam kabẽnh jarẽnh djwýnhja kunĩ ne me amrẽbẽ: me bakukãmãremã ja jarẽnhkumrẽx. ²² Mrãmri ne Mõj djẽ me bakukãmãremã kum,

“Ba ne ba Metĩndjwýnh kukwakam me amã ikabẽnh jarẽnhõ iba. Dja Metĩndjwýnh ã me akadjy amijo me anhõbikwa'õ pytã nhyam arým ã ikudjwa ã me amã kabẽnh jarẽnhõ ane.

Dja me amã kabẽnh jarẽ ga me prĩne aman kõt ar amijo aba.

²³ Nhyam me'õ kute kabẽnh mar kêtja dja me o ajkẽ nhyam ajte õ me wýnhkõt amirĩt kêt-kumrẽx ne.”

Nãm ã Mõj djẽ ane nhyam Pedru kõt memã arẽ.

²⁴ Ne kam itepã memã kum,

—Mrãmri ne amrẽbẽ Metĩndjwýnh kukwakam kabẽnh jarẽnh djwýnh kunĩ apýnh mýjja apõxmã 'ã ajarẽ. Me ajte Kritu katormã 'ã ajarẽ. Nhyam jakam mýjja arým amirĩt nhyam Kritu arým kato. Dja ga pi'õk kõt akubyn arẽnhõ tẽnh Xamuwe'ýr o bõx. Metĩndjwýnh kukwakam kabẽnh jarẽnh djwýnh ne aben nhitẽpã apõx tẽ. Kunĩ'ã dja ga pi'õkkam ujarẽnh jarẽnhõ tẽ:n arým

kõt ama. Kukwakam kabēn jarēnh djwýnh kunĩ ne me Kritu'ã memã ajarē. Ja dja ga me kõt ama. ²⁵ Ga me Metĩndjwýnh kukwakam kabēn jarēnh djwýnh kabēnjao aba rã'ã ne. Metĩndjwýnhmē me bakukãmāremē arým abenmã kabēn jarēnh mãmdji ga me kabēno aba rã'ã. Nãm Metĩndjwýnh Abraãomã kum, "Dja akrakam kra aben djõ'ã apõx.

Aben djõ'ã apõx krãptĩ..

Atãmdjwý ja'õ dja meo kĩnh. Dja apýnh pyka kunĩkõt meo kĩnh nhym me arým kĩ:nhkumrēx."

Nãm ã Abraãomã kabēn pydjın arēnho ane. ²⁶ Be, ba me amã arē ga me ama. Kute meo kĩnh kadjy ne Metĩndjwýnh amijo Kra pytãn me akumrēxmã ano. Dja me anhĩ pýnhkõt me ajaxwebē me ajo akēx ne arým me ajo kĩnh. Ja kadjy ne me amã ano. Nãm ã Pedru memã ane.

4

Pedru me rũnh krãptĩmã Jeju'ã ujarēnh.

¹ Nãm ar memã kabēno dja nhym me rũnh arým ar'ýr bõx. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh ar'ýr bõx. Metĩndjwýnh nhõ kikreti nēje ku'ē djwýnho ba djwýnhjadjwý mekõt ar'ýr bõx. Mebē xadjudjēumē mekõt ar'ýr bõx. ² Pedru ar kãj bē memã Jeju tyk ne akubyn tĩn'ã ujarēnho dja. Ne kam ajte kãj bē me kute amim Jeju mar tykja kunĩ akubyn tĩn'ã ujarēnho dja. Jeju akubyn tĩn kõt me tĩn'ã ujarēnho dja. Kam ne me rũnhja ngry:k ne arým ar'ýr bõx. ³ Nãm me ar'ýr bõx ne arým aro tým ne ar pa 'amýn aro tēn Ar kubē ijē. Arým me'ã akamãt 'ýr. Nhym kam me akati kadjy Ar kubē ijē. ⁴ Nhym be, me kute Ar kubē ijē kētri ne me kute ar kabēn marja krãptĩ: arým tu amim Jeju markumrēx. Òbē me kute tu amim markumrēxjamē ajbir me krãptĩjamē ne me abenã mēnhkam

krãptĩ:kumrēx. Me my ne mebē 5.000.

⁵⁻⁶ Nãm me akati kadjy Ar kubē ijē nhym kam me'ã akati nhym me rũnh ar'ã akuprõ. Mebēngētmē Mõjdjē kukràdjã mar djwýnhmē ar'ã akuprõ. Nhym me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr raxbē Ananh mekõt nhý. Nhym Kajbajmē Djuãomē Arexãrimē Ananh nhõbikwa kunĩ ar'ã akuprõ. Me rũnh ja ne me krĩraxbē Djeruxarēkam ar'ã akuprõ. ⁷ Nhym me arým aro katon me ipõkri ar kudja. Nhym kam me ar kukij ne arkum,

—Mýj me'õ kukwakam ne gar mrãnh kētjao mex? Mýj ne idji kute? ane.

⁸ Nhym kam Metĩndjwýnh Karõ arým raxo Pedru kadjwýnhbē nhýn ar o ba. Nhym kam memã kum,

—Mebē idjaerkam me abēnjadjwýrmē ar abēngēt ar, ⁹ mýjkõt ne bar imã me'õ punuja kaprĩn o mex ga me abej ar ikukij. ¹⁰ Dja bar me amã arē ga me ama. Me gamē mebē idjaer kunĩ dja ga me ikabēn ma. Nadjarekam Jeju Kritu, me aje pĩte'y'ã nhõr ne bĩn nhym Metĩndjwýnh akubyn o tĩnja. Jeju ja kukwakam ne me'õ mrãnh kētja arým mex. Mex ne me anhipõkri dja ga me arým omũ. ¹¹ Amrēbē: ne me bakukãmāre Jeju'ã ajarēn memã kum,

"E kum kēn ja ne me kute kikreo ãm djwýnhja kute kikremã armã te omũn bõm kumē.

Kēn ja ne arým kute kikremã o kajpar, kum o kajpar tỳxi."

Nãm ã me bakukãmāre memã anen arým 'ã pi'õk no'õk ne. Me aje kikreo ãm djwýnhwã pyrãk. Amã Jeju kurē nhym arým kute kēnwã pyrãk ne arým kãjkwa djwýnhkam me bakunĩmã nhý. ¹² Djãm ikrebē me'õ kute me bajaxwebē me bapytãr? Arkati. Me'õ kute me bapytãr kētkumrēx. Mrãmri ne kute me bapytãr kadjy Metĩndjwýnh

memã Jeju pydji jarë. Nhyim pyka kunîkôt me bakadjy me'ôdjwÿ kêtumrëx. Nãm ã Pedru memã ane.

¹³ Be, Pedrumë Djuão ar memã kabënkam me rûnh abenmã kum,

—E kum, arkum gwaj bapyma kêtumrëx. Be, ar kute me bakukràdjà mar kêt, ar kajgo mexi. Mÿj got ar nën ã kabën mexo ane, ane. Ne kam arÿm ar kuman abenmã kum,

—Be, ar Jejukôt ba tûmkam ne ar ã kabën mexo ane, ane. ¹⁴ Nhyim ar kute me'ôo mexjadjwÿ ar ro'ã dja nhyim me omû. Ne te kute abenmã, “Nãm ar 'êx”, anhÿr prãmje.

¹⁵ Ne kam me rûnh me bikprônhdjã nêje ar ano nhyim ar tÿ. Nhyim me ar kãxã aro aben maro nhÿ.

¹⁶ Ne abenmã kum,

—Mÿj dja gwaj ar on? Me kute Metîndjwÿnh raxmã kator kadjy ar mrãmri mÿjja pumûnh kêt raxja nhîpëx. Me'ôo punu mex nhyim ar arÿm o mex. Nhyim Djeruxarëkam me ja kunî arÿm omû. Kam gwaj baje te memã, “Nãm ar 'êx”, anhÿr prãmje. ¹⁷ Be, gwaj ar kangrônhdjã gë ar ajte Jeju'ã ujarënh kêt. Gédja amû me bu'ã me wã mar kêt. Nãm me ã abenmã ane.

¹⁸ Ne kam amiwÿr ar ku'uw nhyim ar bôx nhyim me arkum,

—Kwãrîk wãnh ajte Jeju kukwakam memã kabën jarënh kêt. Ne kwãrîk wãnh 'ã memã adjujarënh kêt, ane. ¹⁹ Nhyim Pedrumë Djuão ar memã kum,

—Be, mÿj dja bar nê? Metîndjwÿnh kute ar imã ar imex jarënh kadjy mÿj dja bar nê? Djãm me akabënkôt ar ije Jeju'ã idjujarënh kêtã? Nàr kon, djãm Metîndjwÿnh kabënkôt ar ije Jeju 'ã idjujarënhmã? Me gadjwÿ amikadjy ama. ²⁰ Be, ar ije Jeju akubyn tûnkôt omûnh ne ar ije kabën mar. 'Ã dja bar bir idjujarënhkumrëx ar iba. Te 'ã idjujarënh kêtã, ane.

²¹ Nhyim kam me ajte ar kangrôn arkum ire nhyim ar arÿm mã tÿ. Me rûnh ne me te: kute aro aben mar nhyim me kute mÿj ar axwe'ô pãnh kute aro bikënhmã. Ar kute me'ôo mexkam ne me kâtãm kunî Metîndjwÿnhmã ra:x jarën kum ar kÿnh. Me rûnh ren aro ajkë nhyim ren bu'ã me kâtãm ren kum me kurë. Kam ne me rûnh te: kute aro bikënhmã. ²² Be, te me'ô jakryja abatãnh mex nhyim ar arÿm o mex. 'Ã amexbê 40 nhîjukri ne ajte amex rã'ã arÿm 'ã apëx nhyim ar o mex. Djã ne me mÿjja ja'ô pumû? Arkati.

Me kute Jeju mar kute Metîndjwÿnhmã rax jarënh.

²³ Nãm me rûnh Pedrumë Djuão arkum ire nhyim ar mã tÿn kam arÿm aminhõ me ja'ÿr bôx. Ne kam me rûnh kute arkum kabën kôt memã arë. Me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿrmë mebêngëtmë kabën kôt arë nhyim me arÿm kuma. ²⁴ Ne kam axikôt Metîndjwÿnhmã kabën ne kum,

—Bënjadjwÿr djwÿnh, abë Metîndjwÿnh. Ga ne ga kãjkwa nhîpëx ne pyka nhîpëx ne ngô raxbê pyka kêt nhîpëx ne kam mÿjja ar baja kunî nhîpëx. ²⁵ Be, anhõ àpënh Dawi ne akukwakam memã kum,

“E kum, mÿkam ne apÿnh me ba djãkam me bajtem àkréo kumex? Mÿkam ne me amim mÿjja'ã karô kajgoo kumex?”

²⁶ Pykakam me bënjadjwÿr rûnh ar arÿm kãjmã dja. Kute Bënjadjwÿr djwÿnhbê àptãrmã arÿm kãjmã djan itepato abeno akuprô.

Õ Kritudjwÿ me arÿm kute kubë àptãrmã kãjmã dja. Me õ Bënjadjwÿrbê kumkatibë àptãrmã kãjmã dja.”

Nãm ã me bakukãmãre Dawi ane. ²⁷ Be, Bënjadjwÿr djwÿnh, mrãmri ne Dawi kabënkumrëx. Arÿm ne me kute Jejubë àptãrmã akuprô. Akra Jeju ne amexo mex. Ga ne ga arÿm

'ã Bẽnjadjwýrbê kumkati mẽ. NhyM Erodjĩmẽ Põxu Piratumẽ apýnh me ba djãkam me bajtemmẽ mebê id-jaermẽ me kunĩ kute kubê àptãrmã arým abeno akuprõ. ²⁸ Ga ne ga amrêbê me kêtĩ arým amim mẽã karõn amybým meo aba. Meo aba: nhyM kam me arým ã Jejuo ane. ²⁹ Me kute Jejubê àptãrmã akuprõ. Bẽnjadjwýr djwýnh, jakam dja ga me kute ar ikangrõnhja ma. Ne kam ar imã itýx jadjã bar imã me uma kêt ne me kunĩmã akabẽn jarẽ. Ar ibê anhõ àpẽn. ³⁰ Dja ga ar imã týx jadjã bar me punuo mex ne akra kukwakam me aêrbê mýjja pumũnh kêt nhípêx. Me te kute mýjja marmã kam no tyk ne ku'ên araxmã kator kadjy bar mýjja pumũnh kêt nhípêx. Akra ne mexti:ren axwe kêtumrêx, ane.

³¹ Nãm me Metĩndjwýnhmã kabẽn pa nhyM me bikprõnh djã arým amingrêk ne. NhyM Metĩndjwýnh Karõ arým me ĩ pýnhkõt raxo me kadjwýnhbê nhýn ar meo ba. NhyM me arým kum me uma kêt ne memã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽ.

Me kute abenmã õ mýjja nhõr.

Kar 2.42

³² NhyM kam me kute amim Jeju mar krãptĩ: kum aben jabê. Me ĩ pýnhkõt kum aben jabẽn kum Jejuo kĩnh prãm. Ne aminhõ mýjja kunĩ aminhõ kêt ne amikutã abenmã kwý ngã. ³³ NhyM Jeju kute ar anorja mã memã kum,

—Bẽnjadjwýr djwýnh Jeju akubyn tĩn. Ar ba ne bar tĩnkõt omũ, anen mã memã 'ã ujarẽn ar ba. Metĩndjwýnh ne arkum týx jadjã nhyM ar tý:x ne memã 'ã ujarẽn ar ba. NhyM Metĩndjwýnh arým tu me kunĩmã ukaprĩ jadjã nhyM me arým ukaprĩ:kumrêx. ³⁴ NhyM kam mẽõ kum mýjja'õ prãm kêtumrêx. Mýkam? Bir, apýnh me ĩ djãri ne me õ pyka nãr õ kikre. Ne kam aben totokmã amũ memã kungã. Ne kam pãnh amim pi'ók kaprĩ byn o tẽn ³⁵ mã Jeju kute ar anorjamã

kungã. NhyM kam ar mã me õ mýjja kêt mã pi'ók kaprĩ ngã. Me õ mýjja kêt kõt memã kungã nhyM me kam o mã amim mýjja jamý. Ne kam mẽõ kum prãm kêt.

³⁶ Kamã ne mẽõ nhidjibê Jõdje. Jeju kute ar anorja ne kum idji ny jarẽ. Kum Banabe jarẽ. Me kaprĩreo kĩnh djwýnh'ã ne ar kum idji jakren kum arẽ. Kubê ne mebê Rewi'õ. Apêxtibê Xiprekam ne abatãnh djã. ³⁷ Banabe ne arým õ pyka. Ne kam pãnh kadjy arým amũ memã kungã. Ne kam amim pi'ók kaprĩ byn o tẽn arým Jeju kute ar anorjamã kungã. Nãm arkum 'êx kêt ne arkum kungã.

5

Ananijmẽ Xapire ar 'êx.

¹ NhyM be, Ananijmẽ prõ Xapire ne ar õ pyka. Ne kam amũ memã kungãn kam pãnh amim pi'ók kaprĩ by. Ne kam 'êx. ² NhyM my prõmã kum,

—Gu amim kwýo apdju, ane. NhyM, "Ã", ane. NhyM kwýbito tẽn Jeju kute ar anorjamã o tẽn o bõx ne 'êx ne arkum,

—Mĩ, bar inhõ pyka pãnh pi'ók kaprĩ jabit by, ane. Ne kam arým arkum kungã.

³ NhyM Pedru kum,

—Ananij, mýkam ne Xatanaj arým ajo ba ga arým Metĩndjwýnh Karõmã ajêx? Arým ne ga amim pi'ók kaprĩ kwýo apdju. ⁴ Ga ren anhõ pyka nhõr kêt nhyM ren anhõ pyka rã'ã ga ren amexkumrêx. Nãr, aje memã õrkam ga ren pi'ók kaprĩõ aba rã'ãn ren amexkumrêx. Mýkam ne ga amim ajêxja'ã karõ? Djãm ar imãbit ne ga ajêx got? Kati. Metĩndjwýnhmãdjwý ne ga ajêx. Nãm ã Pedru kum ane.

⁵ NhyM Ananij kabẽn man arým tým ne ty. NhyM kam me kute arẽn mar kunĩ arým umaje madjã kreti ne. ⁶ NhyM kam me abatãnh

ny kwý kàjmã djan Ananijo kupun o mõn arým adjã.

⁷ Nhyim 'ã myt kwýr kàjbê 'iry. 'Ã 3 ora apêx. Nhyim prõja kute mjên tyk mar kêt rã'ã. Ne kam arým me'ýr wadjã. ⁸ Nhyim kam Pedru kum,

—Aje, on imã arê. Mýj ne gar pyka pãnh pi'ók kaprĩ on aby? Djãm jabit? ane.

Nhyim mjên kõt kum 'êx ne kum,

—Ô nã. Bar amim ã pi'ók kaprĩ byro ane, ane.

⁹ Nhyim Pedru kum,

—Mýkam ne ga aje Bẽnjadjwýr djwýnh Karõmã amikurê'uk kadjy amjênme aben kõt akabên dji? Ota, amjên jadjãr djwýnh ar arým akubyn kikre jajkwa krekre'ýr mõ. Dja ar rùm gadjwý ajo mõ, ane.

¹⁰ Nhyim on parbê tým ne arým ty. Nhyim ar abatãnh nyre arým wadjã. Nhyim arým ty nhyim ar omũ. Ne kam o mõn mjên kuri adjã. ¹¹ Nhyim me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio baja kunĩ arým umaje madjã kreti. Me kute ar tyk jarênh mar kunĩ arým umaje madjã kreti.

Pedru ar kute me krãptĩ mex.

¹² Nhyim Pedrumê Jeju kute ar anorja kunĩ mýjja pumũnh kêt krãptĩ nhípêxo ba. Me te kute mýjja marmã kam no tyk ne ku'ên kute Metĩndjwýnh raxmã kator kadjy ne ar mýjja nhípêxo ba. Xaromão nhõ kikre kre kênhkam ne me kunĩ axikõt Jeju maro krĩ. ¹³ Nhyim me kãtãm te me umaje ne te me ikõ'ã krĩ prãmje ne amybým abenmã me mexkumrêx jarênh kumex. ¹⁴ Nhyim kam me krãptĩ kum Bẽnjadjwýr djwýnh kĩnh ne arým tu amim markumrêxo kumex. Amim maro kumex ne arým mekõt akuprõ. Nhyim kam me kute amim marja arým krãptĩ: tẽ. Me mymê me niremê arým krãptĩ: ne.

¹⁵ Nhyim Jeju kute ar anorja mýjja pumũnh kêt nhípêxo ba. Nhyim me me punuo apõx ne Pedru kukãm

pry jakã'ã me adjwýro mõ. Me ikwã djãkam nãr aty djãkam me adjwýro mõ. Dja Pedru tẽmkõt karõbit me kwý'ã rõrõk nhyim me arým mex. Ja kadjy ne me kukãm me adjwýro mõ. ¹⁶ Nhyim Djeruxarê bu'ã me krĩ djãri me jadjwý me krãptĩ: 'ã akuprõ. Me aben totokmã 'ýr me punu jamýn o ban o bõx. Me karõ punu kute meo badjwý nhyim me aben totokmã 'ýr meo ban meo bõx. Nhyim Metĩndjwýnh arým me kunõ mex ne.

Me kum ar kurê.

¹⁷ Nhyim kam me rũnh kwý arým Pedru arkam ngryk ne. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr raxmê ro'ã mebê xadjudjêu krĩ kunĩ arkam ngry:k ne. ¹⁸ Jeju kute ar anorjakam ngryk ne ar'ýr mõn ar'ýr bõx ne arým aro tým. Ne kam Ar kubê ijê nhyim kam me kunĩ ar omũ. ¹⁹ Nhyim Bẽnjadjwýr djwýnh kadjy mrãnh djwýnh 'õ akamãtkam ar'ýr bõx ne arým arkum kikre'ã ijê djã'ã kuta. 'Ã kutan arým aro katon arkum,

²⁰ —Dja gar Metĩndjwýnh nhõ kikretikam tẽn adjujarênhõ dja. Dja me tu amim Jeju markumrêx ne arým kõt tũn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Tãm dja gar memã 'ã adjujarênhõ dja, ane.

²¹ Nhyim ar kadjy mrãnh djwýnh kabên man kam myt katorkam arým Metĩndjwýnh nhõ kikretimã wadjã. Wadjãr arým 'ã memã ujarênhõ dja. Memã ujarênhõ dja nhyim wãnh me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr rax ar arým me rũnh bikprõnh djãkam bõx. Bõx ne arým amiwýr õ me rũnhõ akuprõ. Mebê idjaerkam me rũnh kunõ akuprõ. Me rũnhõ akuprõ nhyim arým mebê ijê djãmã ar'ýr me krãkamngõnh jano nhyim me 'ýr mõ. ²² 'Ýr mõn arým mebê ijê djã'ýr bõx ne te ar abej. Te: ar abej ne arým ar abej aprã. Ne kam akêx

ne me rũnh'ýr mõn 'ýr bõx ne memã kum,

²³ —Mebê ijê djà'ã ijê tỳx mex nhym kre'ã ku'ê djwýnh ar bõm 'ã ijê djà kabem dja ba me ar omũ. Ne kam 'ã ijê djà'ã kurên te kadjwýnhbê ar abej aprã, ane. ²⁴ Nhym me rũnh arým me kabên ma. Metĩndjwýnh nhõ kikreti nêje ku'ê djwýnhõ ba djwýnh me kabên ma. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr me kabên ma. Ne te aben kukij ne abenmã kum,

—Je, mỳj dja ar ijukri nê? ane.

²⁵ Nhym kam me'õ me'ýr bõx ne memã kum,

—E kum, onj me aje Ar kubê ijêja Metĩndjwýnh nhõ kikretikam memã ujarênho dja, ane. ²⁶ Nhym kam kikreti nêje ku'ê djwýnhõ ba djwýnhja ar'ýr õ me jao mõn ar'ýr bõx. Ne arým arkum prĩre ne akubyn me rũnh'ýr aro bõx. Kum me kãtãm krãptĩ pymakam. Ar'ýr tẽm kãtri ne me abenmã kum,

—Gu me ren aro ajkẽ nhym me ren pãnh kẽno me batitik ne me bapa, ane.

²⁷ Kam ne me arkum prĩre ne arým me rũnh'ýr aro bõx. Aro bõx nhym ar arým me kabem dja. Nhym kam me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr rax kukij ne arkum,

²⁸ —Bar arým ar amã ikabên ne. Jeju kukwakam memã 'ã adjujarênho kêt kadjy ar amã ikabên gar ajte 'ã adjujarênho ar aba nhym arým krĩraxjabê Djeruxarê kunĩkõt me abenmã ar akukràdjã jarênho ipõk ne. Gar kam aje bit ar ijã ar ijaxwe nhõrmã memã ar ije Jeju bĩn djwýnh jarênho aba, ane.

²⁹ Nhym Pedrumê Jeju kute ar anorja kunĩ memã kum,

—Bar me amã arê ga me ama. Be, dja Metĩndjwýnh ar imã 'ã karõ bar mrãmri ajbit kabên markumrẽx ne kõt ar amijo iba.

Nhym be, dja me te ar imã atemã kabên jarê bar mar kêt ne. ³⁰ Be, Metĩndjwýnh kute me bakukãmãreo ba ja ne arým akubyn Jejuo tĩn ne. Me ga ne ga me pi'ã anhõn arým abĩ. Nhym Metĩndjwýnh arým akubyn o tĩn ne.

³¹ Be, tãm ne Metĩndjwýnh arým o wabi nhym arým ubõk'ãnh bẽnjadjwýr rax ne memã nhỹ. Kute me utar kadjy memã nhỹ. Dja me bẽ idjaermã amak bõ nhym me arým amikam kaprĩren wãnh axwemã iren Metĩndjwýnh'ýr amijo akẽx. Nhym kam Metĩndjwýnh arým me axwe maro aknon mekam ngryk kêt. Ja kadjy ne Metĩndjwýnh arým Jejuo wabi nhym memã nhỹ. ³² Ar ba ne bar omũn memã 'ã idjujarênho ar iba. Metĩndjwýnh Karõdjwý ne omũ. Me kute kabên mar ne kõt ar amijo baja ne Metĩndjwýnh arým memã Karõ jano nhym arým meo ba. Nãm ã Pedru ar memã ane.

³³ Nhym me arým ar kabên man arkam ngryk ne àkrẽo kumex. Ne bit kute ar parmã. ³⁴ Nhym Gamarij raxja arým me rũnh nhipõkri kãjmã dja. Kubê ne me bẽ pardjẽu'õ ne kubê me bẽ idjaer kukràdjã mar djwýnh'õ. Nhym me kunĩ kum kĩnh. Gamarij kãjmã djan Pedru ar'ã memã kum,

—Ar o akator ngrire, ane. Nhym me arým aro kato. ³⁵ Nhym Gamarij arým ar kãxã memã kum,

—Ba ar amã arẽ. Kwãrik wãnh ajmã aro kêt. Dja gar ar par jabej mỳj dja gar ijukri nê?

³⁶ Ba ar amã arẽ gar ama. Amrêbê me'õbê Teuda ari memã amiraxo àmra ar ba. Nhym me krãptĩ kute 400 pyrãk mã kõt ajkamẽ. Nhym kam me arým kubĩ nhym me kunĩ kõt baja arým ajmã nhym arým kêt ne.

³⁷ Nhym kam me'õbê Djuda memã amijo amirĩt ne. Bẽnjadjwýr bajtem amrêbê kute me idji'ã pi'õk no'õko àmri ne Djuda memã amijo

amirĩt ne. Pykabê Garrêjakam ne abatãnh djã. Djuda amijo amirĩt ne amikõt me krãptĩ kamê. Ne kam adjwýnhdjwý arým ty nhym me kunĩ kõt bajadjwý arým ajmã.

³⁸ Be, Teudamê Djudakõt me krãptĩ ba. Ne kam me ta arým bimãnhja dja gar ama. Pedru arkum anhkra karo gê ar ta mekõt ar ba. Godja ar ta amikabênkõt meo ba jabej nhym me ta ĩ ajmã. Amrêbê me ja kõt dja me ta ã bimãnho ane. ³⁹ Nãr, godja ar mrãmri Metĩndjwýnh kabênkõt meo bakumrêx jabej gwaj te aro àpanh ne aben bê me ngrãnh prãmje. Gwaj ren aro ajkên arým ren Metĩndjwýnhmã amikurêtuw.

⁴⁰ Nãm ã memã ane nhym me arým kõt amikabên dji. Ne kam amiwýr Jeju kute ar anorja 'uw nhym ar arým bõx. Nhym kam me ar titik ne arkum,

—Kwãrik wãnh Jeju kukwakam memã adjujarênh kêt, ane. Ne kam arým arkum ire nhym ar tẽ.

⁴¹ Djãm ar kaprĩre ne ar tẽ? Kati. Ar kĩnhkumrêx ne me rũnhbê tẽ. Mýkam ne ar kĩnh? Bir, ar amim,

—Be, Metĩndjwýnh ta ne amim ar ijã karõn amim, “Be, me kum Jeju kurê. Dja kõt me kum ar adjwýnhdjwý kurê.” Nãm ã amim ar ijã karõo ane. Nãm ar ã amim anen arým kĩnhkumrêx. Metĩndjwýnh ta kute amim ar'ã karõkõt ar tokrykam ar kĩnhkumrêx ne me rũnhbê tẽ. ⁴² Ne kam akati kunĩkõt kãj bê memã Jeju kukradjã'ã ujarênh ar ba. Metĩndjwýnh nhõ kikretikam o ba. Me õ kikre kunĩ kõt o ban memã kum,

—Mrãmri ne Jejubê Kritukumrêx. Mrãmri ne Metĩndjwýnh Jeju'ã me banhõ Bênjadjwýrbê kumkati mênhkumrêx, anhyro ba.

6

Me kute amijo Ar kubê 7 pytãr.

¹ Nhym kam Jejukõt me ba djwýnh arým krãptĩ:. Ne kam me

kwý me bajtembê kregu kabênkam kabên nhym me kwý mebê idjaer kabênkam kabên. Nhym kregukam me kwý kabênja idjaerkam me kwý kabênjakam kaprĩre ne. Nãm me Jeju kute ar anorjabê 12'ã abenmã kum,

—Be, Pedru ar akati kunĩkõt me 'uwtĩo djuw mex nhym kam me bakam me 'uwtĩ kwý 'ã kãtãm, ane. ²Nhym Pedru ar arým kuman arým amiwýr Jeju kõt me ba djwýnh krãptĩ:ja 'uw. Nhym me ar'ã akuprõ nhym ar arým memã kum,

—Godja bar memã mýjja nhõrbitõ iban arým te ije Metĩndjwýnh kabên'ã memã idjujarênh prãmje. Nhym kam arým ar akaprĩre ne.

³ Be, mýj dja gwaj nê? Bir, akmere, àpnhĩre ar, dja gar me kwýo aben man me'ã aben kukij ne abenmã kum, “Djãm me kunĩ kute ar mex jarê? Djãm Metĩndjwýnh Karõ raxo ar kadjwýnhbê nhýn aro ba? Djãm ar krã mex”? ane. Dja gar ã me kabio ane. Nhym kam me kwý ã mexo ane, gar mekam amijo Ar kubê 7 pytãn ar imã ar arê. Ar imã ar arê bar arým ar'ã meo djuw mex djwýnh rê. ⁴Ne kam meo djuw mex kêt ne ate ikrã. Ate ikrãn arým Metĩndjwýnhmã ikabên 'ãno djan memã kabên jarênh 'ãno djan ar o iba, ane.

⁵ Nãm ar ane nhym me kunĩ arým kum ar kabên kĩnh ne. Ne kam arým amijo Exewão pytã. Nãm mrãmri tu amim Metĩndjwýnh markumrêx. Nhym Metĩndjwýnh Karõ raxo kadjwýnhbê nhýn ar o ba. Nhym kam me amijo me kwý pytã. Piripimê Prokorumê Nikanômê Ximômê Pamenajmê Nikoraumê ne me amijo ar utã. Nikorau ja ne amrêbê kubê me bajtem. Krĩrãxbê Áxikikam ne abatãnh djã. Ne kam arým mebê idjaer kukradjã man kõt ar amijo ba. Ne kam arým tu amim

Jeju markumrêx. Mebê kregu kabênkam ne kabên. ⁶ Nãm me amijo ar utàn arỳm Jeju kute ar anorja kabem aro akuprõ. Nhyr ar arỳm aro Metĩndjwỳnhmã a'uw ne ar'ã ikra jadjuw.

⁷ Nhyr kam me kute Jeju mar arỳm amũ memã Metĩndjwỳnh kabên jarênho kumex. Nhyr me kâtãm krãptĩ arỳm tu amim Jeju markumrêx. Nhyr kam Jejukõt me ba djwỳnh arỳm Djeruxarêkam àptâr mex ne. Nhyr me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnhdjwỳ krãptĩ: tu amim Jeju markumrêx ne kabên man kõt ar amijo ba.

Me kute Exewão pa 'amỳnh.

⁸ Exewão ne tu amim Metĩndjwỳnh mar tỳ:xkumrêx nhyr Metĩndjwỳnh arỳm kum tỳ:x jadjã. Kum tỳx jadjã nhyr arỳm me ipõkri mỳjja pumũnh kêt rũnh nhipêxo ba. Me punu mex nhyr meo mexo ba. Me te kute mỳjja marmã kam no tyk ne ku'ên kute Metĩndjwỳnh raxmã kator kadjy ne ipêxo ba. ⁹ Nhyr ate me kwỳ kam kabên punun arỳm Exewãomẽ aktã kabêno aben japanho dja. Mebê idjaer bikprõnh djã 'õ kurũm ne me mõ. Me bikprõnh djã jamã ne me kum,

—Me ta ar ban ta amim àpênh ar ba ne ja, ane. Krĩraxbê Xirenimẽ Arexã kurũm ne me ja mõ. Nhyr pykabê Xirxijmẽ Adijj kurũm me jadjwỳ mõ. Ne kam Exewãomẽ aktã kabêno aben japanho dja: ¹⁰ nhyr Metĩndjwỳnh Karõ kukwakam memã kabên ne kabên katãto me akrenh mex ne. Nhyr kam me te: kute kabêno itymã o ku'ê.

¹¹ Te: kute kabêno itymã o ku'ên kam tẽn arỳm me kãxã me kwỳmã pi'ók kaprĩ jarê. Nhyr me arỳm me'yr bõx ne memã 'êx. Pi'ók kaprĩ pãnh arỳm memã Exewão'ã 'êx ne me kunĩmã kum,

—Be, Exewão ne arỳm me bakukãmãkjê Mõdjêmẽ

Metĩndjwỳnh japrỳ bar arỳm kuma. Nãm me ã anen mebê Exewão kurêo dja.

¹² Mebê kurêo djan arỳm memã kurêtuw. Mebêngêtmẽ Mõdjê kukràdjã mar djwỳnhmã kurêtuw. Nhyr me arỳm kam àkrêo kumex ne 'yr prõt ne o tỳm ne pa 'amỳ. Nhyr me rũnh krãptĩ arỳm kutêp akuprõ nhyr me arỳm me'yr o bõx.

¹³ Ne kam me rũnh kabem me 'êxnhĩ kwỳ dja. Nhyr me arỳm me rũnhmã Exewão'ã 'êx ne memã kum,

—Me'õ ja ne mã Metĩndjwỳnh nhõ kikreti japrỳo ban mã Mõdjê kukràdjã japrỳo ba. ¹⁴ Nãm mã memã kum, “Nadjarekam Jeju dja ĩ Metĩndjwỳnh nhõ kikretio ajkên pyka mẽ o amrà. Mõdjê kute me bakukãmãremã kukràdjã jarênhja dja pãnh me bamã kukràdjã 'õdjwỳ jarê gwaj baje we mar ne kõt amijo babamã.” Nãm ã memã anhỹro ba bar arỳm kuma. Nãm me 'êx ne ã me rũnhmã arênho ane.

¹⁵ Nhyr kam me rũnh kunĩ Exewãokam no ty. Kam no ty nhyr nokre arỳm amijo Metĩndjwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh nokre pyrãk nhyr me arỳm nokre pumũ.

7

Exewão me rũnh krãptĩmã me kukãmãkjê'ã ujarênh.

¹ Nhyr kam me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr rax kum kabên ne kum,

—Djãm kõt ne me arê? ane.

² Nhyr tu me kukãmãre'ã ajarên memã kum,

—Akmere, mebêngê ar, dja ga me ikabênja ma. Metĩndjwỳnh ne me bakukãmãre Abraõomã amijo amirĩt. Prĩne me:xkumrêx ne uma: ne arỳm kum amijo amirĩt ne. Pykabê Arãkam ar ba kêttri Mexomikam ar bari ne Metĩndjwỳnh arỳm Abraõomã amijo amirĩt ne.

³ Ne kam kum,

“Anhõ pyka kurũm akato. Kam anhõbikwa ar baja Ar kubẽ akato.

Dja ga tẽ: ba kam ĩ amã pyka 'õdjwý jakre ga kam 'yr tẽn 'yr bõx”, ane.

⁴ Nhyam kam kabẽn kõt pykabẽ Kaudjẽkam me ja nhõ pyka kurũm katon tẽ. Tẽ:n kam arým pykabẽ Arã'yr bõx ne kam ar ba. Nhyam kam bãm kute irja arým kam kubẽ ty. Nhyam kam Metĩndjwýnh arým pykaja tãmmã ano nhyam 'yr tẽn arým 'yr bõx. Kam ne ga me ar aba.

⁵ Djã ne Metĩndjwýnh pyka jakam kum pyka 'õ ta nhyam arým o aminhõ? Kati. Kute kam kum pyka'õ 'yr kêtikumrẽx. Kum 'yr kêt ne arým kukãm kum arẽnhbit ne kum, “Dja ba ĩ anhõ kady amã pyka ja kanga. Dja akrakam kra aben djõ'ã apõx ne arým atãmdjwý krãptĩ: Me jamẽ me amã dja ba kanga ga me arým o aminhõ.” Nãm ã kraje kra'õ kêt rã'ãkam ã kum ane. ⁶ Ne kam Metĩndjwýnh ajte Abraãomã kum,

“Atãmdjwý krãptĩ dja me me bajtem nhõ pykakam ar ba. Ne kam arým memã àpẽn kajo ar ba. Ar ba nhyam me arým àpẽn pytĩo me kamjẽro ba. Meo ba: nhyam pyka wãkam arým me'ã amex krãptĩ: kubẽ 400 apẽx.

⁷ Dja ba kam me tokry pãnh meo ajkẽ. Me bajtem kute me àpẽn'ã memã àpnẽn djwýnhõ ajkẽ. Kam dja atãmdjwý ar katon arým pyka jakam bõx ne imã àpẽn ar ba.”

Nãm ã Metĩndjwýnh Abraãomã ane. Nhyam Exewão kõt memã arẽ. ⁸ Ne kam itepã memã kum,

—Ne kam Metĩndjwýnhmẽ Abraão ar abenmã kabẽn jarẽnh mãmdji nhyam kamã Metĩndjwýnh kum, “Dja ga me aben djõ'ã me my nhinhu kã rẽ”, ane. Nhyam kam arým Idjak dji nhyam ruw. Nhyam 'ã akatibẽ 8 nhyam arým kra

my nhinhu kã krãta. Nhyam kam abatãnh ne arým Djako dji nhyam ruw. Ne kam abatãnh ne kam me bakukãmãre kubẽ 12 jadjuw. Nãm ar aben jatãri apõx tẽ ne arým abatãnh ne.

⁹ Ne kam te kute Jõdje pyrãk prãmje arým kam ngryk ne. Kam ngryk ne pi'õk kaprĩ kady arým me bajtemmã kanga. Nhyam kam me pykabẽ Edjitukam kum ire nhyam kam memã àpẽn kajo ar ba. Nhyam be, Metĩndjwýnh ne mã Jõdje mẽ amijo kajkep ¹⁰ ne kaprĩ djã kunĩbẽ utã. Nãm kum krã mex jadjã nhyam bẽnjadjwýr arým kum kĩnh. Edjitukam me õ bẽnjadjwýr rax nhidjibẽ Parao kum kĩnh ne arým 'ã bẽnjadjwýr mẽ. Nhyam kam pykabẽ Edjitukam Parao nhõ me kunĩmã nhýn kum õ mýjja kunĩ pumũnhõ ba.

¹¹ Nhyam kam Edjitukam me jamẽ pykabẽ Kanaãkam me ja kunĩbẽ djwý kêt. Nhyam prãm arým me pa:ro dja nhyam me arým kaprĩ:ren kumex. Nhyam me bakukãmãre ar te amitýx djã jabej aprã. ¹² Ne kam abenmã kum, “Edjitukam ne me djwýo atom nhyam kumex”, ane. Nhyam Djako me kabẽn man arým djwý'yr me bakukãmãre ar ano. ¹³ Nhyam ar Edjitu'yr tẽn arým 'yr bõx. Ne kam akẽx ne arým akubyn aminhõ pyka'yr bõx. Ne kam ajte 'yr tẽn 'yr bõx. Nhyam kam kamy arkum amjarẽnho amirĩtkumrẽx ne arkum, “Ba. Axikõt gwaj bajapõx”, ane. Nhyam kam me Paraomã Jõdje nhõbikwa jarẽ nhyam kuma.

¹⁴ Nhyam kam Jõdje arým bãm Djakomẽ ar'yr kamy ar ano. Õbikwa kunĩ'yr ano. Me abenã ar mẽnhkam ne ar krãptikumrẽxbẽ 75. ¹⁵ Nhyam kam Djako ar Edjitu'yr tẽ:n kam 'yr bõx ne kam arek kam ar ba. Nhyam kam Djako kubẽngẽtte kubĩ. Nhyam kam me bakukãmãre arkubẽngẽtte ar kupa. Aben nhipẽ ar paro tẽ.

16 Nhyŋ me amŷ krĭraxbē Xikĭkam aro ban arŷm kēnkrekam ar angij. Amrēbē: ne ar kukāmāre Abraão kute me tyk jangjēnh kadjy mebē kēnkre by. Xikĭkam Imō tāmđjwŷmā ne ngōnhponho pi'ōk kaprĭ ngān pānh kēnkre ja by. Kēnkre jakam ne me ar angij.

17 Nhyŋ tŷmrām Metĭndjwŷnh arŷm kute memā pyka kanga kadjy amikabēn tŷm ma. Kute amrēbē: Abraão mā pyka jarēnhja arŷm kute memā kanga kadjy amikabēn tŷm ma. Nhyŋ Edjitukam arŷm me àptār mex mō. 18 Me àptār mō nhyŋ atemā bēnjadjwŷr rax me kadjy kato. Bēnjadjwŷr ja ne kute me kukāmāre Jōdje'ā ujarēnh mar kēt. 19 Nām me kadjy katon arŷm me banhō me wŷnhmā 'ēx ban ar meo bikēnh ba. Nām me bakukāmāremā me prĭre'ā karōn memā kum, “Dja me prĭre axidjuw ga me bōm arē gē ty”, ane.

20 Nhyŋ kam Mōjdjē ruw. Nhyŋ Metĭndjwŷnh kum kĭnh. Nhyŋ kam nā ta ŷrkwākam o kaōro krĭ nhyŋ arŷm 'ā mytyrwŷ amānhkrut ne ikjékēt apēx. 21 Nhyŋ kam me bōm kudji. Nhyŋ Parao kra ni arŷm amim kumŷn kra'ā amim o djuw mex. 22 Nhyŋ kam me kum pykabē Edjitu nhō me ja kukrādja kunĭ jarē nhyŋ arŷm kuma. Ne kute me kabēn jarēnh kadjy kabēn mexkumrēx ne àpēnh mex kadjy tŷxkumrēx.

23 Ne arŷm abatānh mex ne. Rwŷk'ā amexbē 40 apēx nhyŋ amim, “Ba 'ŷr inhō me wŷnhbē idjaer pumŷ”, ane. 24 Ne me'ŷr tē:n kam me'ŷr bōx. Nhyŋ Edjitukam me kra'ō mebē idjaer'ōo bikēnh ba dja nhyŋ omŷn arŷm o ngryk ne kubĭ. 25 Be, kute bĭn kētri ne amim, “Be, Metĭndjwŷnh kukwakam dja ba me utā. Godja me kōt ima”, ane. Nhyŋ kam me kute mar kēt. 26 Nām Edjitukam me kra'ōnh bĭ nhyŋ 'ā akati nhyŋ ō me wŷnh ar aben tako dja. Nhyŋ bit kute aro

mexmā aben nēje arkum kabēn ne arkum, “Ē, ar ikabēn ma. Ar aje abeno anhōbikwajakam aben tako dja”, ane.

27 Nhyŋ kute ikjēo bikēnh ōmja arŷm amŷ Mōjdjē kujaten kum, “Nhyŋh ne me'ō me ikadjy ajā bēnjadjwŷr mē, ga aben nēje ar imā akabēn ne? 28 Ga ne ga amŷja'ā Edjitukam me kra'ōnh bĭ. Djām aje ā ijo anhŷrmā”? ane. 29 Nhyŋ arŷm kuman amijā maje atemā pykabē Midjijāmā prōt ne. Prōt ne kam 'ŷr bōx ne arŷm me bajtemwākam ar ba. Ar ba:n kam arŷm kra ja dji nhyŋ ruw. Nhyŋ ajte ja dji nhyŋ ruw.

30 Nhyŋ kam ar ba: nhyŋ 'ā amex krāptĭbē 40 apēx. Nhyŋ akati 'ōkam arŷm kapōt kukritkam ar ba. Krānhbē Xinaj bu'ā kapōtkam ar ba: nhyŋ akaōk tu pōko dja. Nhyŋ kuwykam Bēnjadjwŷr djwŷnh kadjy mrānh djwŷnh kum amijo amirĭt ne. 31 Nhyŋ te kute marmā kam no tyn djan amim, “Je tō, mŷj ne wā”? ane. Ne kute omŷnh mexmā 'ŷr bikamēnh tē nhyŋ Bēnjadjwŷr djwŷnh kum,

32 “Ba ne ba ibē me akukāmāre nhō Metĭndjwŷnh.

Ibē Abraão mē Idjakmē Djako ar ō Metĭndjwŷnh.”

Nām ā Bēnjadjwŷr djwŷnh kum ane. Nhyŋ Mōjdjē umaje tertet ne ibōn djan te kāj mē 'ŷr krān kute omŷnhmā.

33 Nhyŋ Bēnjadjwŷr djwŷnh kum, “Ē, aparkā kaba. Inhō pykakam ne ga adjām wā. Kwārik wānh o abikēnh kēt.

34 Ē, pykabē Edjitukam me kra ne inhō me jao bikēnh ba ba arŷm mrāmri me tokrykōt omŷn me kangāngā ma.

Ije me utār kadjy ne ba ruw. Amrē tē ba Edjitumā ajano.”

Nām ā Mōjdjēmā ane.

35 Be, Mōjdjē ja ne me amrēbē kangan kum,

—Nhýnh ne me'õ ajã bẽnjadjwýr mẽ ne ga aben nẽje ar imã akabẽn ne? ane. Be, me te kanga nhym Metĩndjwýnh ta arým me kadjy ano. Memã bẽnjadjwýr kadjy ne ano. Kute me utãr kadjy ne ano. Bẽnjadjwýr djwýnh kadjy mrãnh djwýnh ne akaók tu pókka kum amijo amirít nhym arým me kadjy ano. ³⁶ Nhym kam Mõjdjẽ Edjitu kurũm meo mõ. Kamã ne me aerbẽ mýjja pumũnh kêt kwý nhipêx. Me te kute mýjja marmã kam no tyk ne ku'ẽn Metĩndjwýnh raxmã kator kadjy mýjja kwý nhipêx. Edjitungam ipêx ne ajte ngõ ra:x nhidjibê Kamrêkrekam ipêx. Ne kam kapõt kukritkam meo ba: nhym amex krãptĩbê 40 me'ã apêx. Nãm ã Exewão memã ane.

³⁷ Ne itepã ajte memã kum,

—Mõjdjẽ ja ne mebẽ idjaermã kum,
 “Ba ne ba Metĩndjwýnh kukwakam me amã kabẽn jarẽnho iba. Dja Metĩndjwýnh ì me akadjy amijo me anhõbikwa 'õ pytã. Amijo utã nhym arým ikudjwa ã me amã kabẽn jarẽnho ane.”

Nãm ã Mõjdjẽ memã ane.

³⁸ Be, Mõjdjẽ ja ne kapõt kukritkam ar meo aben pydjĩn meo ba. Nhym kam krãnhbê Xinajkam Bẽnjadjwýr djwýnh kadjy mrãnh djwýnh kum kukràdjã jarẽ. Me kute katãt amijo ba'ã Metĩndjwýnh kute memã karõkam kukràdjã ja ne kum arẽ. Me kute mar ne tĩn ne ar bamã ne kum arẽ. Nhym arým me bakukãmãremã arẽ. Nhym me aben djõ'ã abenmã arẽ gu me bakamingrãnyre arým baje mar ne o baba.

³⁹ Nhym be, me bakukãmãre ne me kum kabẽn mar prãm kêt. Me aminhirõ bê kabẽn rẽn arým te akubyn Edjitungã mõrmã bikraro nhý. ⁴⁰ Mõjdjẽ krãnh nhimõk'ã kute amikrãkam ne me arým Arãomã kum,

“Mõjdjẽwã, kute Edjitu kurũm me bajo kator ne kute me bajo mõr djwýnhwã birãm mýjwã ne arým ajmã on. Nhym got omũ. 'Yr aprõt ne me batĩndjwýnh karõ kwý nhipêx gẽ me bakukãm ba.”

Nãm me ã Arãomã ane. ⁴¹ Ne kam arým mrybãri krare karõ nhipêx ne o we Metĩndjwýnh. Ne kam arým we mry karõ kĩnh djã'ã mryo bõx. O bõx ne parbẽ kudjin arým kum kubĩ. Ne arým kute ikrao mýjja nhipêxjakam kĩnh katio dja. ⁴² Nhym Metĩndjwýnh arým mebẽ amijo akêx ne wãnh memã ire. Me ta wãnh kute kanhêti krãptĩmã rax jarẽnho ba kadjy memã ire. Ije amã arẽn kõt ne Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽn djwýnh kabẽn'ã pi'ók no'ók. Kamã ne Metĩndjwýnh memã kum,

“Ga me abẽ idjaer, djãm imã ne ga me mry paro aba? Me aje mýjjamã mry paro aba nhym 'ã amex krãptĩbê 40 apêjã djãm imã ne ga me mry pa got? Arkati.

⁴³ Ate ne ga me mýjjaõ metĩndjwýnh karõ nhipêx ne kum rax jarẽnho aba. Ne mã me karõbê Morkimã kikreo aba. Ne me anhõ metĩndjwýnhbê Rẽnpanh nhõ kanhêti karõo aba. Aje ikupa'ã amijo aba prãm kam dja ba arým me anhõ pyka djwýnh bê me akujate. Dja ba me bajtem nhõ krãraxbê Babirõnij nhijukri me akujate.”

Nãm ã Metĩndjwýnh memã ane. Nhym Exewão arým kõt me rũnhmã arẽ.

⁴⁴ Ne itepã ajte memã kum,

—Mrykão kikre ne me bakukãmãre kapõt kukritkam ar o ba. Metĩndjwýnh kute memã amijo amirít nhym me kute mar kadjy ar o ba. Ta ne Mõjdjẽmã 'ã karõn kum, “Ije kikre'ã amã karõ kõt dja ga ipêx.” Nãm ã Mõjdjẽmã 'ã

karõo ane. Nhyṁ arým kõt ipêx nhyṁ me ar o ba. ⁴⁵ Nhyṁ kam ô'ã me bakukãmãremê Djodjuwemê ar kikreo ba:n arým apýnh me bajtem nhõ pyka djãri'ýr o bõx. Nhyṁ Metĩndjwýnh arým apýnh me bajtem ba djãrio apan me kujate. Me kujate nhyṁ me arým me pãnh pykakam ar ba. Nhyṁ mebêngêt aben kukãm me paro mõi. Me paro mõi nhyṁ me tãmdjwý arým aben djõ'ã mrykão kikreo krĩ. O krĩ: nhyṁ kam tũ:mrãm Dawi arým me kadjy katon kam me kadjy bẽnjadjwýr. ⁴⁶ Nhyṁ kam Metĩndjwýnh kam kĩnh. Nhyṁ kum, "Metĩndjwýnh, abê Djakoo aba djwýnh. Ba amã anhũrkwã nhipêx", ane. ⁴⁷ Nhyṁ be, Dawi ne kute kum kikre nhipêx kêt. Nhyṁ be, krabê Xaromão ne arým kum kikre nhipêx.

⁴⁸ Nhyṁ be, djãm me kute ikrao kum kikretikam Metĩndjwýnhbê kumkati krĩ prãm got? Arkati. Me bakukãmãre kabẽn kõt ne ba ikabẽn jarê. Amrêbê: ne me Metĩndjwýnh kukwakam memã kum,

"Bẽnjadjwýr djwýnh ne me amã,

⁴⁹ 'Be, kute me bẽnjadjwýr rũnh krĩ djã pyrãk ne ã kýjrũm kãjkwakam ikrĩ djã ã imã nõr ane. Kãjkwabê ne ikrĩ djã.

Kute me par ku'ê djã pyrãk ne pyka ã iparbê imã nõr ane.

Be, djãm me kute imã kikreti'õ nhipêx nhyṁ imãnhkutãmã? Arkati.

Djãm me kute imã ikrĩ djã'õ nhipêx ba kam inhýr ne ityk djã kêtãmã? Arkati.

⁵⁰ Ba ne ba inhikrao kãjkwamê pyka nhipêx. Djã ne ga me ja ma?"

Nãm ã Bẽnjadjwýr djwýnh me amã ane."

Nãm kukwakam kabẽn jarẽnh djwýnh ã memã ane. Ga, me kute ikrao kum kikreti nhipêxjakam Metĩndjwýnhbê kumkati kam krĩ

kêtja pumũ. Nãm ã Exewão memã ane.

⁵¹ Ne kam itepã ajte memã kum, —Ba me amã arê ga me ama. Be, me akukãmãre kwý kute arĩk amijo ba'ã ne ga me amijakren arĩk ar amijo aban mã amin-hirõbê Metĩndjwýnh kabẽn rẽn anhõkre kadjwýnhbê ajaxwe ar aba. Ne kam ajamakre kêtikumrêx ne mã aminêje Metĩndjwýnh Karõbê adjãptãr aba. ⁵² Nhýnh got Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwýnh'õ nhyṁ me akukãmãre kute o bikẽnh kêt? Nãm me mã aben kukãm me kupa. Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwýnh mã me bakukãmãremã kum, "Kritu ne katãt ne axwe kêtikumrêx. Mrãmri dja bõxikumrêx." Nãm me mã ã memã ane nhyṁ kam me mã me kupa. Tãm ne ajbir jakam bõx ga me arým kangan abĩ. ⁵³ Be, kadjy mrãnh djwýnh ne me kadjy Mõjdjẽmã Metĩndjwýnh kabẽn jarê. Me kute katãt amijo ba'ã kabẽn jarê ga me aben djõ'ã o aba kajgon mar kêt ne kõt amijo aba kêtikumrêx. Nãm ã Exewão memã ane.

Me kute Exewão bĩn.

⁵⁴ Nhyṁ me kute amijã kabẽn markam arým ngyrk týx mex ne.

⁵⁵ Nhyṁ be, Metĩndjwýnh Karõ arým raxo Exewão kadjwýnhbê nhýn ar o ba. Ar o ba nhyṁ arým kãjmã krãn kãjkwa pumũn kam Metĩndjwýnh pumũ. Prĩne me:xikumrêx ne uma: nhyṁ omũ. Nhyṁ Jeju Metĩndjwýnh djubõk'ãnh dja nhyṁ omũ. ⁵⁶ Nãm Exewão ar omũn arým memã kum,

—Ë ota, arým ne kãjkwa abenbê ajkij. Kute amijo ã ne bõxja ne arým ra:x ne Metĩndjwýnh djubõk'ãnh dja, ba arým omũ, ane.

⁵⁷ Nhyṁ kam me tu kãj bê amran amijamak'ã pron itepato 'ýr prõt ne. 'Ýr prõt ne o tým ne ⁵⁸ arým krĩrax kurũm o kato, atykmã o katon kumê. Kumẽn kam kẽnõ titik

ar o ba. Anhÿr djwýnhrà m ne me'õ abatàn n ybê Xaur dja. N h y m me aminhõ kubêkào põx ne parbê adjuw.

⁵⁹ Nãm me Exewão titik ar o ba n h y m arým amijo Metĩndjwýnhmã a'uw ne kum,

—Bênjadwýr djwýnh Jeju, amim ikarõo wabi, ane. ⁶⁰ Ne kam kõnkrão nhÿn kàj bê àmrao kum kabên ne kum,

—Bênjadwýr djwýnh, dja ga me kute ibĩn pãn h jarên h kêt. Nãm ã ane n h y m me arým kubĩ n h y m arým ty.

8

Me kute Jeju nhõ me jao bikênho mõr n h y m me bimàn h.

¹ Be, me kute Exewão bĩn kêt ri ne Xaur memã kum, “Rã'ã me abĩ”, ane.

N h y m me kubĩn kam arým me krãptĩo bikên h mo krax ne. Me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio bajao bikên h mo krax ne. Nãm me Djeruxarêkam meo bikên ho mõ:n me krãptĩo ajkê. N h y m me me umaje arým ajmã. Pykabê Djudêjakam pyka kunĩkõt ajmã. Ne pykabê Xamarijkam pyka kunĩkõt ajmã. Jeju kute ar anorjabit ne ar arek Djeruxarêkam ar ba. ² N h y m me kwý kum Metĩndjwýnh jabêja ne Exewão mýn o mõn arým adjã. Ne kam abej mu:w. ³ N h y m be, Xaur arým àkrên ari me kute amim Jeju maro bikên ho ba. Me kute Jejukõt ar aben pydjio bajao bikên ho ba:n kikkre kunĩkõt mrãn wangij ne me bjêro mrãn meo apõx. Nãm me mýmẽ me nireo mõn arým mebeb ijê.

Piripi Xamarijkam bõx ne Jeju'ã memã ujarên h.

⁴ N h y m me amũ bimàn hja ne me arým memã Metĩndjwýnh kabên jarên ho mõ. Apýnh me ba djari memã arên ho mõ. ⁵ Kamã ne Piripi

krĩraxbê Xamarijmã tẽn bõx. Ne kam arým kàj bê Kritu'ã memã ujarên h tẽ. ⁶ N h y m me itepato arým kabên ma, me krãptĩ: kabên ma. Nãm mýjja pumũnh kêt kwý nhípêx n h y m me arým omũn kam kunĩ kabên mar 'ãno dja. ⁷ Be, me karõ punu me krãptĩo ba n h y m arým ano n h y m me karõ amran memã iren arým mã mõ. N h y m ajte me akrymẽ me mrãn h kêt krãptĩo mex. ⁸ N h y m kam me arým krĩrax wãkam kĩnhti:re ne.

Ximãobê wajangare'ã ujarên h.

⁹ N h y m krĩrax tãm kam ne me'õ. Me kum Ximão jarê. Ta ne kute amijo mýjja mar pytãr, amijo apýnh mýjja mar pytãr ne ari amijo wãjãngao ba. Nãm me noo biknor ar o ba n h y m me kam no tyn kumex. N h y m mã amijo rax ne memã kum,

—Ê, ba ne ba iraxkumrêx, anhÿro ba. ¹⁰ N h y m me kãtãm mẽ me rũnh kunĩ ma:r ar o ban aben mã kum,

—Tãm wã ne Metĩndjwýnh pymao uman tÿ:x ne, ane. ¹¹ Be, amrêbê ne amijo apýnh mýjja mar ne me kupên h ne me noo biknor ar o ba n h y m me arým maro ba. ¹² Mar ar o ba: n h y m kam Piripi arým memã kabên jarê. Memã Metĩndjwýnh kute amim me utãr ne ar meo bakam kabên jarê. Ne Jeju Kritu'ã memã ajarê n h y m me arým kuman tu amim Jeju markumrêx. N h y m arým Metĩndjwýnhmã ngõmã me angij. Me mýmẽ me nire jangij.

¹³ N h y m kam Ximãodjwý arým mekõt amim kuma. Amim kuma n h y m me arým Metĩndjwýnhmã ngõmã adjã. N h y m kam arým mã Piripi kõt ajkamẽ. N h y m Piripi me aêrbê mýjja pumũnh kêt rũnh nhípêxo ba. Me te kute mýjja marmã kam no tyk ne kute Metĩndjwýnh raxmã kator kadjy ne ipêxo ba. N h y m Ximão amim omũnh o ban te kute marmã kam no tyn ku'ê.

14 Nhyam kam me amũ Djeruxarẽkam memã kum,

—Be, pykabẽ Xamarĩjkam ne me arým amim Metĩndjwýnh kabẽn markumrẽx, ane. Nhyam Jeju kute ar anorja arým kuma. Kuman arým me'ýr Pedrumẽ Djuãõ ar ano. 15 Nhyam ar me'ýr tẽn me'ýr bõx. Ne kam Metĩndjwýnhmã meo a'uw ne kum,

—Dja ga memã Akarõ jano gẽ me 'amýn meo ba, ane. 16 Be, kraxje Metĩndjwýnh Karõ mekam rwýk kêt rã'ã. Nãm me Bẽnjadjwýr djwýnh Jeju kukwakam Metĩndjwýnhmã ngõmãbit me angij.

17 Nhyam Pedru ar Metĩndjwýnhmã meo a'uw ne me'ã ikra jadjuw nhyam Metĩndjwýnh Karõ arým me 'amýn meo ba. 18-19 Pedru ar kute me'ã ikra jadjwýrkõt Metĩndjwýnh Karõ me 'amý nhyam Ximãõ arým amim omũn arkum,

—Ota pi'õk kaprĩ. Dja gar amikudjwa imã akre. Ba badjwý ar akudjwa maro iba ne me'ã aminhikra jadjwýro iba gẽ Metĩndjwýnh Karõ me 'amýn meo ba, ane.

20 Nhyam Pedru kum,

—Metĩndjwýnh kute tu memã kajgo Amikarõ janorjakam ga arĩk amim, “Dja ba pi'õk kaprĩ pãnh Metĩndjwýnh Karõ man ar o iba”, ane. Kam gẽ Metĩndjwýnh me biknor tokry djãmã ajano ga anhõ pi'õk kaprĩmẽ ro'ã akuno. 21 Be, Metĩndjwýnhmã akadjwýnhbẽ ajaxwe rã'ãn kum amex kêt rã'ã. Kam ne ga aje Karõ mar prãm kêt kumrẽx.

22 On amikam akaprĩn wãnh ajaxwejamã anhiren Metĩndjwýnhmã tẽ, ane. Gẽ kute ajaxweo biknor ne akam ngryk kêt jabej. Aje Metĩndjwýnh Karõ'ã amim karõ punujao biknor ne akam ngryk kêt jabej kum amijo a'wý. 23 Be, arým ne ba apumũ. Ajaxwe kute ajamýnh týx ne kute ajo ba rã'ã. Nãm ã Pedru Ximãõmã ane.

24 Nhyam Ximãõ kum,

—Inẽje Bẽnjadjwýr djwýnhmã akabẽn gẽ aje imã akabẽn jarẽnhja kõt ijo anhýr kêt, ane.

25 Nhyam kam Pedrumẽ Djuãõ ar Bẽnjadjwýr djwýnh'ã memã amijarẽho djan kabẽn'ã kàj bẽ memã ujarẽho djan kam arým o ino re. Ne kam arým Djeruxarẽmã akẽx ne. Ýr mõ:n mõr kõt memã Kritu'ã ujarẽnh ny jarẽho mõ. Pykabẽ Xamarĩjkam me ja apýnh me ba djari krãptĩ memã arẽho mõ.

Exopijkam me'õjamã Piripi Jeju'ã ujarẽnh.

26 Nhyam kam Piripi arek Xamarĩjkam ar ba. Kam ar ba nhyam Bẽnjadjwýr djwýnh kadjy mrãnh djwýnh'õ arým ýr bõx ne kum,

—Kãjmã djan amũ aparmã tẽ. Ga, Djeruxarẽmẽ, krĩraxbẽ Gadjamẽ abenmã pry mẽnhja pumũ. Pry 'ãnh ne kapõt kukrit. Dja ga ýr tẽn ýr bõx, ane. 27 Nhyam arým kãjmã djan ýr tẽn arým ýr bõx. Nhyam me'õ pry'ã tẽ nhyam omũ. Õ pyka djwýnhbẽ ne Exopij. Kubẽ eunuku'õ. Exopijkam bẽnjadjwýr rax nibẽ Kãdjidji. Nhyam kukwakam ra:xĩ. Kubẽ õ nèkrẽx kunĩ pumũnh djwýnh. Djeruxarẽ kurũm ne tẽ. Arým ne Metĩndjwýnhmã rax jarẽn kam tẽ. 28 Ne kam kurũm akubyn õ pyka ýr tẽ. Õ kãmranhtýx, mry kute bjẽrjakam tẽ. Ne kam pi'õk jarẽho nhỹ. Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwýnhbẽ Idjaij nhõ pi'õk ne arẽho nhỹ.

29 Piripi me'õ ja pumũ nhyam Metĩndjwýnh Karõ kum,

—Ýr aprõt ne kãmranhtýxmẽ ro'ã tẽ, ane. 30 Nhyam arým ýr prõt ne ro'ã tẽ. Nhyam Idjaij nhõ pi'õk jarẽho nhỹ nhyam arým kuma. Ne kam kum,

—Ë, djã ne ga arým me kabẽnwã ma? Mýj'ã ne kabẽn amijakre? ane.

31 Nhyam kum,

—Djãm ije mýjja mar godja ba mýjja'ã kute amijakreja ma. Kon,

me'õ dja imã kraxkõt arẽ ba arým kõt kuma. Iwýr wabin inhikõ'ã nhỹ, ane.

³² Me bakukãmãre Idjaij kabẽn ne eunuku arẽnho nhỹ. Nãm amim, “Me kute bĩnmã o tẽ nhym uwbõre kute mrãmri ne mrykĩ'ãtomti djuwbõre pyrãk. Ne kute mrãmri ne me arým kĩ jakãro ãmkam mrykĩ'ãtomti jabatãnh nyre bẽn kêt pyrãk. Nãm ã aminẽje kabẽn kêtõ ane.

³³ Nãm me 'êx ne o kãtãm ne 'ã, ‘Tãmwã ne axwekumrẽx. Tãmwã ne axwekumrẽx’, ane. Axwe kêtumrẽx nhym me arým tu kum mýj axwe pãnh jarẽ. Nhym arým tyn wabi nhym kute õ'ã me'õ kêt pyrãk”, ane.

Tãm ne eunuku pi'õkkam arẽnho nhỹ.

³⁴ Nhym Piripi 'ýr wabin ikõ'ã nhỹ nhym kum,

—Imã arẽ. Mýj me'õ'ã ne Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽn djwýnh ja jarẽ? Djãm amijã nãr me'õ'ã? ane. ³⁵ Nhym kam Piripi eunuku kute pi'õk jarẽn kõt arým kum Jeju'ã ujarẽnho krax ne arek 'ã ujarẽnho tẽ.

³⁶ O tẽ:n kam arým ngõ'ýr bõx nhym eunukuja kum,

—Ota ngõ. Mýj dja ba nẽ ga Metĩndjwýnhmã ngõmã ijadjã? ane.

³⁷ Nhym Piripi kum,

—Mrãmri aje tu amim Jeju markumrẽx jabej ba kam arým ngõmã ajadjã, ane. Nhym kum,

—Nã. Ba mrãmri tu amim Jeju Kritu markumrẽx. Mrãmri kubẽ Metĩndjwýnh Krakumrẽx, ane.

³⁸ Nhym eunuku mry kute kã bjẽrmã kabẽn nhym arým dja. Nhym kam ar ngõ'ýr ruw ne arým nox ne. Nhym kam Piripi arým Metĩndjwýnhmã ngõmã adjã. ³⁹ Ne kam ar wabin dja. Nhym kam Bẽnjadjwýr djwýnh Karõ tu Piripi byn mã o tẽ. Nhym eunuku arým

ijukri omũnh kêtumrẽx. Ne kam õ pykamã tẽ. Arým kĩntiren tẽ. ⁴⁰ Nhym kam krĩraxbẽ Oxotokam ajte Piripi amirĩt ne. Ne kam bu'ã krĩ kunĩkõt memã 'ã ujarẽn tẽ. Tẽ:n kam krĩraxbẽ Xedjare'ýr bõx.

9

Xaur Jeju'ýr amijo akẽx.

Kar 22.3, 26.9

¹ Nhym kam Xaurja kute ari meo bikẽnho baja kute me kangrõnh rã'ã. Kute Bẽnjadjwýr djwýnhkõt me ba djwýnh kangrõnh rã'ã. Nãm mã me'ã memã kum,

—Gẽ me tu me kupa. Gẽ me tu me kupa, ane. Nãm memã anhýr rã'ãn arým me kadyj Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr rax'ýr tẽn arým 'ýr bõx ne kum,

² —Ba krĩraxbẽ Tamagukam me rũnh'ýr tẽ. Dja ga me kute amim Jeju mar'ã pi'õk no'õk ne imã angã ba memã o tẽ. Ba apýnh mebẽ idjaer bikprõnh djãkam me rũnh kunĩkõt memã akreo tẽ. Dja me akabẽnkõt me kute amim Jeju mar jabej ne memã katon arým imã me kanga. Ba me uwpren amrẽ Djeruxarẽ'ýr meo tẽn awýr meo bõx, ane. Nhym kam arým me'ã memã pi'õk no'õk nhym arým kubyn me'ýr o tẽ. ³ Me 'ýr o tẽ:n kam arým krĩraxbẽ Tamagu tẽpo tẽ. Tẽpo tẽ nhym tu aerbẽ kãjkwa kurũm mýjja adjẽnhja prĩne kurwý. ⁴ Nhym arým tu pykabẽ tým ne arým me'õ kabẽn ma. Nhym kum,

—Xaur, Xaur, mýkam ne ga me kute amim imaro abikẽnho aba? Aje ba mãn ijo abikẽnho pyrãk ane.

⁵ Nhym Xaur kum,

—Bẽnjadjwýr, mýj me ajõ ga ne ga imã akabẽn? ane.

Nhym kum,

—Ba, ibẽ Jeju. Nã gãm me kute amim imaro abikẽnho aba ne aje ba mãn ijo abikẽnho aba pyrãk. Ne kam te adjumar mex prãmje. Ga, mry kute jẽnh bjẽrja pumũ. Me kute mýjja djwa mexo

mry kamjýr nhym arým umaje prõt tỳxja pumũ. Nhym kwý amakkre kêt kam tu amikamjýr djã kanã ne arým tokry ne. Gadjwý dja ga ari ijo abikẽnho aban arým atokry:. Nãm Jeju ã kum ane.

⁶ Nhym kam kum,

—Bẽnjadjwýr djwýnh, mýj ne ga amã kĩnh? Dja ba ã amã o ane, ane.

Nhym kum,

—On kãmã djan amũ krĩraxmã wadjã. Kam dja me amã 'ã karõ. Dja ga mrãmri katãt me kabẽn man kõt amijo abakumrẽx, ane.

⁷ Nhym Xaurkõt ar mõrja me'õ kabẽn man kam ar kute ĩ pumũnh kêt kumrẽx. Ne kam te: umaje te kabẽn mã. ⁸ Nhym kam Xaur kãmã djan no põt kajgon arým rĩt kêt ne. Nhym kam ar pa 'amýn o tẽn arým krĩraxbê Tamagumã wadjã. ⁹ Nhym rĩt kêt kumrẽx ne. Ne kam kute mýjja krẽn kêt ne kõm kêt'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêx.

¹⁰ Nhym kam krĩraxbê Tamagukam ne me'õbê Ananij. Bẽnjadjwýr djwýnh ne Ananij nokrekam amirĩt nhym arým omũ. Nhym kum, “Ananij”, ane.

Nhym kum, “Bẽnjadjwýr djwýnh, mýj nã”? ane.

¹¹ Nhym kum,

—Kãmã djan tẽn pry nhidjibê Katãt'ãnh tẽn Djuda nhũrkwã'ýr bõx. Kam Xaur jabej me kukja. Krĩraxbê Taxukam ne abatãnh djã. Dja ga abej me kukja. Wãkam ne Xaur Metĩndjwýnh mã amijo à'wýro nhỹ. ¹² Be, ga ne ga arým amikukãm nokrekam amirĩt nhym akarõ pumũ. Ga ne ga arým 'ýr wadjãnh 'ã anhikra dji nhym arým akubyn rĩt mex ne. Nãm ã apumũnhho ane. Nãm ã Bẽnjadjwýr djwýnh Ananij mã ane.

¹³ Nhym kum,

—Je, Bẽnjadjwýr djwýnh, mýkam? Xaur wã ne umakumrẽx. Nãm arým Djeruxarêkam anhõ me ja krãptĩo ajkê nhym me krãptĩ arým

imã arê. ¹⁴ Ne jakam arým me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr ar me ijã pi'õk no'õk nhym amrê o tẽn. Me ije amã amijarẽnha kunĩ kadjy arým amrê pi'õko tẽn. Kute me idjuwpre kadjy ne o tẽn, ane.

¹⁵ Nhym Bẽnjadjwýr djwýnh kum,

—'Ýr tẽn. Ba ne ba inhõ àpẽn kadjy amijo utã. Dja me bajtemmã ijã ajarẽn me bẽnjadjwýr rũnh mã ijã ajarẽn mebê idjaermã ijã ajarẽn. Ja kadjy ne ba amijo utã. ¹⁶ Dja ba ĩ kum, “Dja ga ĩ ijã adjujarẽn djõ'ã atokry kumex.” Nãm ã Xaur'ã Ananij mã ane.

¹⁷ Nhym kam arým 'ýr tẽn. 'Ýr tẽn: kam arým Djuda nhũrkwãmã wadjãnh Xaur'ýr bõx. Ne kam arým 'ã kute ikra djirkam kum,

—Xaur, akmere, gu banhõ Bẽnjadjwýr djwýnh Jeju ne ijano ba arým awýr bõx. Pry'ã atẽn nhym kute amã amijo amirĩtja tãm ne ijano ba awýr tẽn. Dja ga akubyn arĩt mex nhym Metĩndjwýnh Karõ arým raxo akadjwýnhbê nhýn ar ajo ba. Ja kadjy ne ijano ba tẽn. Nãm Ananij ã kum ane. ¹⁸ Nhym aêrbê no kurũm mýjja kute tepkã pyrãk rôrõk ne. Nhym akubyn rĩt mex ne. Ne kam kãmã dja nhym kam arým Metĩndjwýnh mã ngõmã adjã. ¹⁹ Nhym kam ajte õ kwý krẽn arým akubyn tỳx ne.

Xaur memã Jeju'ã ujarẽn nhym me kum kurê.

A Kõ 11.32

Ne kam arek Tamagukam Jejukõt me ba djwýnhmẽ ro'ã ar ba nhym 'ã akati kwý apêx. ²⁰ Tamagukam ar bari ne apýnh mebê idjaer bikprõnh djãkam kãj bẽ memã ujarẽn tẽn. Nãm memã kum,

—Mrãmri ne Jejubê Bẽnjadjwýrbê kumkatikumrẽx. Kubê Kritikumrẽx. Kubê Metĩndjwýnh Krakumrẽx, anhýr tẽn. ²¹ Nhym me kunĩ kute kabẽn markam te kute kraxkõt

marn kam no tyn kumex ne aben kukij ne abenmã kum,

—Bãrãm tãmja ne Djeruxarẽkam ari meo bikẽnho ba. Me kute Jeju Kritumã amijarẽnho bikẽnho ba. Bãrãm tãmja ne kute ajte me uwpre kadjy amrẽ tẽ. Kute me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr ar'ýr meo bõx kadjy amrẽ tẽ, ane. ²² Nhyam kam Xaur kabẽn mexo amũ amikamẽnho tẽn arým kute memã Jeju jarẽn mar me: xkumrẽx. Nãm Tamagukam mebẽ idjaermẽ aktã kabẽno aben japa nhyam me arým kabẽn kõt Jejubẽ Kritu ma. Mrãmri Jejubẽ Bẽnjadjwýrbẽ kumkatikumrẽx man arým te kute kum kabẽn'õ jarẽn prãmje. Te o anen õkre kadjwýnhbẽ arík amikabẽn kwý jarẽnho kumex.

²³ Nãm ã memã anhýr tẽ nhyam 'ã akati krãptĩ apẽx. Nhyam kam mebẽ idjaer kwý arým o aben maro nhýn abenmã kum,

—Mýj dja gwaj Xaur on arým kubĩ? ane. Nhyam kam me arým amũ Xaurmã arẽ nhyam arým kuma. ²⁴ Me õ krĩrax nõje ne bu'ã pyka týt nhipẽx jabatãnhja nhyam kam apýnh ajkwa krekre djari. Nhyam me kute Xaur katorkõt bĩnmã ajkwa krekre kunĩ'ã ku'ẽn omũnh'ã rĩtkumrẽx ne. Nhyam Xaur arým me kuma. ²⁵ Nhyam kam akamãt nhyam Jejukõt me ba djwýnh krĩrax nõje pyka týt'ã Xauro wabin djan kadjy djudjẽdjẽo kaxnokai akã 'ãpren kam Xaur nhýr. Ne kam djudjẽdjẽ 'amýn pyka týt burũm aparmã kumẽn o rwýko tẽn arým pykabẽ kudja. Nhyam kam kãjmã djan mã mebẽ katon tẽ.

²⁶ Tẽ:n kam arým akubyn Djeruxarẽkam bõx. Ne kam bit Jejukõt me ba djwýnhmẽ ro'ã ýrmã. Nhyam me kum uman 'ã abenmã kum,

—E kum nhýnh ne tãmwã Jeju ma ne kõt ba? Godja ajte me bakwýo ajkẽ, ane. ²⁷ Nhyam kam Banabe o

tẽn Jeju kute ar anorja'ýr o bõx. Ne 'ã arkum,

—Be, nãm prykõt tẽn arým Bẽnjadjwýr djwýnh pumũ nhyam kum kabẽn jarẽ. Nhyam kam arým krĩraxbẽ Tamagukam Jeju'ã memã ujarẽn ba. Nãm kum me uma kêt ne kãj bẽ 'ã memã ujarẽn ba, ane.

²⁸ Nãm arkum ane nhyam kam me arým kum uma kêt ne. Nhyam kam Djeruxarẽkam Jejukõt me ba djwýnhmẽ ro'ã ar ba. ²⁹ Ar ba:n kum me uma kêt ne Bẽnjadjwýr djwýnh kukwakam memã ujarẽn ar ba. Nhyam mebẽ idjaer kwý ne me me bajtembẽ kregu kabẽnkam kabẽn. Nhyam Xaur arým me jamẽ aktã kabẽno aben japanho dja. Aben japanho dja nhyam kam me bit kute Xaur bĩnmã.

³⁰ Nhyam Jeju kukwakam me kute abeno kamy arým me kuma. Ne kam Xauro tẽn krĩraxbẽ Xedjaremã o tẽn o bõx. Ne kam krĩraxbẽ Taxumã ano nhyam arým 'ýr tẽ.

³¹ Nhyam kam me arým me kute amim Jeju marjao bikẽnho ino re. Apýnh me ja kute Jejukõt ar aben pydjio ba djari meo bikẽnho ino re. Pykabẽ Djudjẽjakam o ino re. Ne pykabẽ Garrẽjakam o ino re. Ne pykabẽ Xamarijakam o ino re. Kunĩkõt ne me meo bikẽnho ino re. Nhyam me arým akubyn umar mex ne. Ne kam Metĩndjwýnh maro amũ amikamẽnho tẽn arým mar ra:x ne. Ne me kum Metĩndjwýnh pymakam katãt kabẽn kõt ar amijo ba. Nhyam Metĩndjwýnh Karõ memã kĩnh jadjã nhyam me arým kĩnhkumrẽx. Nhyam me kãtãm krãptĩ arým tu amim Jeju markumrẽx ne arým mekõt ajkamẽ. Nhyam kam me arým krãptĩ: tẽ.

Pedru kute Anẽjao mex nhyam Dokre tyk nhyam akubyn o tĩn.

³² Nhyam kam Pedru pyka kunĩkõt kute me omũnh kadjy tẽ. Me omũnhõ tẽ:n kam krĩbẽ Ridjakam me jadjwý'ýr bõx. Jeju nhõ me ja'ýr bõx. ³³ Nhyam kamã

me'õbê Anêja amrêbê akryn arek ikwã. Akry'ã arým amexbê 8 apêx. Nhyr Pedru arým omũ. ³⁴ Ne kam kum,

—Ë, Anêja, Jeju Kritu arým ajo mex ne. On kãjmã djan anhikwã djãwão mex, ane. Nhyr me aêrbê arým kãjmã dja. ³⁵ Nhyr krĩbê Ridjamê krĩbê Xaronakam me ja kunĩ arým omũ. Ne kam arým Bẽnjadjwýr djwýnh'ýr amijo akêxo kumex.

³⁶ Pedru krĩbê Ridjakam arek ar ba. Nhyr kam krĩbê Djopekam Jejukõt ba djwýnh ni'õ ar ba. Idjibê ne Tabita. Mebê kregu kabênkam ne me kum Dokre jarê. Ukaprikumrêx ne mã me õ mýjja kêtõ djuw mexõ ba. ³⁷ Ne kam kanên arým ty. Nhyr me amikukràdjãkõt ku'õn kikkre tãmkam kýjrũm kumoka'êkam kudji nhyr nõ. ³⁸ Krĩbê Ridja ne krĩbê Djopeo rãm ne ja. Dokre ty nhyr kam me kum,

—Pedru ne Ridjakam ar ba, ane. Nhyr Jejukõt me ba djwýnh arým kuman Pedru'ýr ar amãnhkrut jano. Nhyr ar 'ýr tẽn kam 'ýr bõx ne kum,

—Ë, amikrà kêt ne Ridja'ýr tẽn, ane.

³⁹ Nhyr amibêx ne 'ýr arkõt tẽn. Tẽn kam arým 'ýr bõx. Nhyr ar Pedruo tẽn kýjrũm kumoka'ê'ýr o wabi. Nhyr kam me 'uwti kunĩ 'ýr bõx ne muw. Ne Dokre tĩnri kute apýnh me inõkãti, apýnh kubêkã nhípêx djãri mã: kum akreo ku'ê.

⁴⁰ Nhyr Pedru arým bõm me kunĩ jano. Ne kam kõnkrãõ nhýn arým Metĩndjwýnhmã o a'uw. Ne kam tykja'ýr akêx ne kum,

—Ë Tabita, kãjmã nhý, ane. Nhyr arým nõ põt ne Pedru pumũn arým kãjmã nhý. ⁴¹ Nhyr 'ýr ikran arým ikra 'amýn kãjmã kudja. Ne kam memã kabên nhyr me arým 'ýr bõx. Jeju nhõ me jamê me 'uwtimê ne me bõx nhyr arým memã kum,

—Ota, arým akubyn tĩn ne, ane. ⁴² Nhyr me arým krĩbê Djopekam kikkrepdjãtã abenmã arênhõ ipõk ne. Nhyr me krãptĩ arým tu amim Jeju markumrêx ne. ⁴³ Nhyr kam Pedru arek krĩbê Djopekam ar ba. Me'õbê Ximãõ nhũrkwãkam ne nhý. Ximãõbê ne mry kãõ mex djwýnh'õ. Pedru krĩ wãkam ar ba nhyr arým 'ã akãti krãptĩ apêx.

10

Me'õ bajtembê Koneru'ã ujarênh.

¹ Pedru Djopekam ar ba nhyr krĩraxbê Xedjarekam me'õbê Koneru ar ba. Kubê ne krãkamngõnhre krãptĩ: kubê 100 nhõ bẽnjadjwýr. Me kute krãkamngõnh ja'ã memã kum,

—Pykabê Itarij kurũm me ja, anhýro ba. ² Koneru katãt Metĩndjwýnh kabên man kõt ar amijo ba. Konerumê ũrkwãkam ar krĩja kunĩ ne arkum Metĩndjwýnh rax puma. Nãm me õ mýjja kêtãkam õdjãnhkumrêx ne mã Metĩndjwýnhmã kabên ar ba.

³ Nhyr kam arým myt akêxkam, 3 orakam, Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh'õ nokrekam amirĩt nhyr arým omũnhõ nhý. Nhyr kum, “Ë, Koneru”, ane. ⁴ Nhyr kute omũnhkam madjã kretin kum, “Bẽnjadjwýr djwýnh mýj nã”? ane. Nhyr kum,

—Ga Metĩndjwýnhmã akabên nhyr arým ama. Ga me õ mýjja kêtãkam anhõdjãnh nhyr arým apumũ. ⁵ Jakam dja ga krĩbê Djopemã anhõ me ja kwý jano. Kam ne me'õbê Ximãõ Pedru. Gê ar tẽn kum arên awýr o bõx. ⁶ Imõti mýrri ne nhý. Mrykãõ mex djwýnhbê Ximãõmê ro'ã ne ar nhý. Dja ar tẽn kum arên amrê awýr o tẽn o bõx nhyr arým amã arê ga kabên kõt ã amijo ane.

Nãm ã Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh Konerumã ane. ⁷ Ne kam mã tẽn. Nhyr arým amiwýr ar

amãnhkrut ne ikjêkêt 'uw. Me kute ar amãnhkrut pa 'amýnhja ne kum àpênh kajgo ar ba. Nhyh pydji ja ne kubê õ krâkamngõnh. Adjwýnhdjwý ne katàt Metĩndjwýnh kabên man kôt ar amijo ba. Ne kam Koneru târi kum àpênh ar ba. Nãm amiwýr ar ja 'uw nhyh ar arým bõx. ⁸ Nhyh kam prĩne arkum kadjy mrãnh djwýnh'ã ajarên arým krĩbê Djopemã ar ano.

Mýjja kute Pedru nokrekam amirít nhyh kute omũnh.

Kar 11.5

⁹ Nhyh ar'ã akati nhyh ar arým 'ýr tẽ. 'Ýr tẽ:n arým krĩ tẽpo tẽ. Nhyh arkum ajmã Pedru krĩraxkam kikre'ã wabin imõk'ã nhỹ, imõk ngrengrer'ã nhỹ. Mebê idjaer ne me tu õ kikre nhimõk po. 'Ýr ne wabin nhỹ. Ne kam Metĩndjwýnhmã kabêno nhỹ. Kàjkwa nhipõkri myt nhýrkam. ¹⁰ Ne kam kum prãm ne bit kute õ kwý krênãm. Nhyh ar arým kum õmrõo dja. O dja nhyh Pedru jaêrbê mýjja amirít nhyh omũ. ¹¹ Kàjkwa ne abenbê ajkij nhyh omũ. Nhyh mýjja kute kubêkãti pyrãk rwýk mõ. Idja amãnhkrut ne amãnhkrut. Nhyh mýjja idja kunĩ 'amýn o rwýko mõ. ¹² Kadjwýnhbê ne apýnh pykakam mry kunĩ. Apýnh rop, apýnh mry ngãngão mrãnh, apýnh àk, mry kunĩ kubêkãti kadjwýnhbê ikwã nhyh omũ. ¹³ Nhyh kam arým me'õ kum kabên nhyh kuma. Nhyh kum,

—Ë, Pedru kãjmã djan 'õnh bĩn krẽ, ane.

¹⁴ Nhyh Pedru kum,

—Kati, Bẽnjadjwýr djwýnh. Mõdjê kute me ibê mýjja kakrit pyma ja ne ije kur kêtumrẽx, ane.

¹⁵ Nhyh ajte kum,

—Be, Metĩndjwýnh kute mýjjao mex kwãrik wãnh kum kakrit jarênh kêt, ane.

¹⁶ Be, me'õ kum kabên ne ajte kum kabên ne ajte kum

kabên nhyh aêrbê mýjja akubyn kàjkwamã wabi.

¹⁷ Nhyh Pedru amim,

—Je, mýj'ã ne ije mýjja pumũnhja amijakre? ane. Nãm amim anhýro dja nhyh Koneru kute ar anorja kikre jabej me kukij nhyh me arým arkum arẽ. Nhyh ar 'ýr tẽn arým ajkwa krekre târi bõx ne dja. Ne arým abej me kukij ¹⁸ ne kãj bê memã kum,

—Ximão Pedru, djori kikre wãkam nhỹ? ane.

¹⁹ Nhyh wãnh Pedru kute mýjja pumũnh'ã arek amikabên maro nhỹ nhyh Metĩndjwýnh Karõ arým kum,

—Ë, ar amãnhkrut ne ikjêkêt ne ar ajabej akukij. ²⁰ Kãjmã djan ar'ýr rwýn arkôt tẽ. Kwãrik wãnh ar kubajtemkam axwe amikam adju-mar kêt. Ba ne ba ar ano nhyh ar tẽ, ane.

²¹ Nhyh Pedru arým ar'ýr ruw ne ar'ýr bõx ne arkum,

—Ë, ba, ba ne gar ijabej. Mýj ne gar amã kĩnh ne iwýr tẽ? ane.

²² Nhyh ar kum,

—Krâkamngõnh krãptĩ: kubê 100 nhõ bẽnjadjwýr'õ ne ar ijano bar awýr tẽ. Idjibê ne Koneru. Nãm katàt amijo ban kum Metĩndjwýnh rax pyma. Nhyh mebê idjaer kunĩ kum mex jarẽ. Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnhja ne kum karõn kum, "Pedru'ýr ar 'õ jano gê amrẽ awýr tẽn amã kabên jarẽ. Dja ga prĩne kabên ma", ane. ²³ Nãm ar Pedrumã ane nhyh arým arkum, "Amrẽ ar ikôt wadjã", ane. Ne kam arkum aminhũrkwã jarẽ nhyh ar arým kam nhỹ.

Pedru Koneru nhũrkwãkam bõx.

Nhyh ar'ã akati nhyh Pedru arkôt arým 'ýr tẽ. Djopekam Jeju kukwakam me kamy kwý ne arkôt tẽ. ²⁴ Amũ Xedjare'ýr tẽn 'ýr bõx. Nhyh Koneru arým arkam amako nhỹ. Nãm arým amijã õbikwamê kute meo õbikwao akuprõ. ²⁵ Nhyh

ar me'yr bôx nhym Pedru kikremã àr tē nhym Koneru arým kajpa. Ne umaje amijo ngriren parbé tým ne ibô. ²⁶ Nhym Pedru pa 'amýn kâjmã kudjan kum,

—E kum, kâjmã dja badjwý ibé pykabê me'ô, ane.

²⁷ Ne kam kum kabên tēn wadjã. Nhym me krãptĩ akuprô nhym arým me omũ. ²⁸ Ne kam memã kum,

—Be, me ba ne ba me me bajtemmē ibikprônh kêtumrêx. Me ibê idjaerkam ikukràdjã kôt ba me me bajtem nhürkwãmã idjár kêtumrêx. Arým ga me ama. Nhym kam Metîndjwýnh imã ikukràdjã ny jarê. Imã me kunĩ kînhmã ne imã arê. Ne ije me'ômã kakrit jarênh kêtã ne imã arê. Ije me'ôo me bajtem kêtã ne imã arê. ²⁹ Kam aje imã ar anorja iwýr bôx ne ar kute imã akabên jarênhkam ba aminêje ikabên kêt ne tu arkôt awýr tēn bôx. Bôx ne arým me anhürkwãmã wadjãn me anhkô'ã nhý. Kam ba me amã arê. Mýj kadjy ne ga me ijo bôx? Mýj ne ga me amã kînh? Nãm ã Pedru memã ane.

³⁰ Nhym Koneru kum,

—Amũja'ã, arým 'ã arngrobê 4 apêx ba amijajburo nhý. Nhym ã myt ibô ane, 3 orakam ba inhürkwãkam Metîndjwýnhmã ikabêno nhý. Nhym ijaêrbê me'ô ikuka kônh dja nhym ô kubêkã jadjênh ne. ³¹ Nhym imã, “Ë Koneru, ga Metîndjwýnhmã akabên nhym arým ama. Ga me ô mýjja kêtam anhôdjãnh nhym arým apumũ. ³² Jakam dja ga krîraxbê Djopemã anhô me ja kwý jano. Kam ne me'ôbê Ximão Pedru. Gê ar tēn kum arên awýr o bôx. Imôti mýrri ne me'ô mrykão mex djwýnhbê Ximão nhürkwã. Kam ne ro'ã nhý. Pedru dja awýr bôx ne amã arê.” Nãm ã me'ô imã ane. ³³ Ba kam amikrà kêt ne awýr ar ano. Be, arým ga bôx ba

me ikînhkumrêx ne. Ne jakam ba me ikunĩ Metîndjwýnh parbé nhý. Metîndjwýnh kute kabên'ã amã karô kunĩ me ije mar kadjy ne ba me nhý. Nãm ã Koneru Pedrumã ane.

³⁴ Nhym kam Pedru kum,

—Mrãmri ne Metîndjwýnh kum me kunĩ kînh o aben pyrãk. Ja arým imã amirîtkumrêx ne. ³⁵ Be, mebé idjaer nãr me bajtem. Apýnh me ba djã kunĩkôt me kunĩ. Me apýnh kum Metîndjwýnh rax pyman katãt kute amijo baja, Metîndjwýnh kum me ja kunĩ kînh. ³⁶ Ba me amã kabên jarê ga me ama. Be, Metîndjwýnh ne mebé idjaermã me umar mex jarê. Dja me tu amim Jeju Kritu markumrêx ne arým umar mex. Kubê ne me kunĩ nhô Bênjadjwýr djwýnh. Metîndjwýnh ne mebé idjaermã ujarênh ny ja jano. ³⁷ Me ga ne ga me arým 'ã ujarênh ma. Djuão kute 'ã memã ujarênhkam ngômã me angjênhkam ne me Garrêjakam Jeju'ã ujarênhmo krax. Ne kam Djudêja kunĩkôt me 'ã ujarênh ar ba ga me arým ama.

³⁸ Be, Metîndjwýnh ne Nadjarekam Jejumã ta Karô jano nhym arým raxo kadjwýnhbê nhýn ar o ba nhym arým kukwakam týt ne. Ne kam apênh mex ar ba. Nhym Xatanaj meo ba nhym me umar punu:re nhym Jeju arým me kunõo mex. Metîndjwýnh kute kumê amijo kajkepkam ne mã meo mex ar o ba.

³⁹ Kute mýjja kunĩ nhípêxkôt ne bar omũ. Mebé idjaer nhô pykakam bar omün krîraxbê Djeruxarêkam omün arým 'ã memã idjujarênh ar iba. Nãm me pîte'y'ã kunhôn kubĩ. ⁴⁰ Nhym kam 'ã akatin akatin akati nhym Metîndjwýnh akubyn o tîn. Ne irãri o amirîr bar omũ. ⁴¹ Me kunimã ne o amirîr kêt. Metîndjwýnh ta kute amrêbê amijo me utãr jamã ne o amirîr ne. Me kute omünhkôt memã 'ã ujarênh kadjy ne memã

o amirĩt. Ar imã ne arŷm o amirĩt ne. Ar ba ne bar akubyn tĩnkam ro'ã inhõ kwŷ krẽn kõt ikõ.

⁴² Nhyŷm ta ar imã karõn ar imã, “Mrãmri ne Metĩndjwŷnh arŷm amijo ipytã. Dja ba memã axwe pãnh jarẽ. Me tĩn ne ar bajamã axwe pãnh jarẽ. Me tykjamã axwe pãnh jarẽ. Ja kadjy ne amijo ipytã. Tãm dja gar kãj bê memã arẽnho aba. Arŷm ar aje ipumũnhkõt memã 'ã adjujarẽn ar aba.” Nãm ã ar imã ane. ⁴³ Be, Metĩndjwŷnh kukwakam kabẽn jarẽn djwŷnh kunĩ ne me amrẽbẽ: me bakukãmãremã kum, “Jeju arŷm tyk ne akubyn tĩnkam dja me kwŷ i pŷnhkõt tu amim markumrẽx nhyŷm Metĩndjwŷnh arŷm me axwe maro aknon mekam ngryk kêt.” Nãm me ã me bakukãmãremã ane, ane.

⁴⁴ Pedru memã ja jarẽnho dja nhyŷm Metĩndjwŷnh Karõ arŷm me kunĩkam ruw ne ar meo ba. Me kute kabẽn maro ŷrja kunĩkam ruw ne ar meo ba ⁴⁵⁻⁴⁶ nhyŷm me arŷm apŷnh me ba djakam me kabẽnkam kabẽno kumex. Me kute me kabẽn mar kêtjakam ne me kabẽno kumex. Ne apŷnh me kabẽnkam Metĩndjwŷnh rax jarẽnho kumex. Nhyŷm Pedrukõt ar bõxja arŷm kuma. Kõt ar bõx jamã ne me kum me my kã rẽnhne jarẽ. Ar ja ne ar amrẽbẽ tu amim Jeju markumrẽx. Nãm ar me kabẽn man arŷm mekam no tyn djan abenmã kum,

—Je, amrẽbẽ me babẽ idjaermãbit ne Metĩndjwŷnh kute Karõ janor. Ne kam arŷm jakam tu me bajtemmã Karõ jano, ane.

Nhyŷm Pedru arkum,

⁴⁷ —Be, amrẽbẽ Metĩndjwŷnh kute me bamã Karõ janorkõt ne arŷm jakam ã me bajtemmã anoro ane. Me babẽ idjaer ren amrẽbẽ abenmã, “Kwãrĩk wãnh ngõmã me bajtemja jangjẽn kêt”, ane. Nhyŷm be, jakam Metĩndjwŷnh kute memã

Karõ janorkam me baje ngõmã me angjẽn kadjy amimar, ane. ⁴⁸ Ne kam arkum,

—Arŷm ne me tu amim Bẽnjadjwŷr djwŷnh markumrẽx. Ar Metĩndjwŷnhmã ngõmã me angij, ane. Nhyŷm ar arŷm ã meo ane. Nhyŷm kam me amijã Pedru nẽn kum,

—Dja ga arek me ikam ar aba gẽ ajã akatĩ kwŷ apẽx ga kam ajte tẽ, ane.

11

Pedru kute Djeruxarẽkam me jamã amikõt amijarẽn.

Kar 10.9

¹ Nhyŷm kam me bajtemdjwŷ arŷm tu amim Metĩndjwŷnh kabẽn markumrẽx nhyŷm me kwŷ arŷm amũ memã arẽnho ipõk ne. Nhyŷm pykabẽ Djudẽjakam Jeju kute ar anorja arŷm me arẽn ma. Nhyŷm Jeju kukwakam me kute abeno kamydjwŷ me arẽn ma. ² Nhyŷm kam Pedru arŷm akubyn krĩraxbẽ Djeruxarẽmã tẽn bõx. Nhyŷm me kute amim Jeju mar kwŷ mebẽ idjaer kukradjã tũm'ã no tŷxi. 'Ã ne me memã me my kã rẽnhne jarẽ. Pedru bõx nhyŷm me my kã rẽnhne arŷm Pedrumẽ aktã kabẽno aben japanho dja. ³ Ne kum,

—Ga ne ga me bajtem nhũrkwãmã wangij ne me ro'ã adjãkuro akrĩ, ane.

⁴ Nhyŷm Pedru akubyn amijo tẽn krax kurũm prĩne 'ã memã ajarẽn memã kum,

⁵ —Be, krĩraxbẽ Djopekam ne ba Metĩndjwŷnhmã ikabẽno nhŷ. Nhyŷm mŷjja ijaerbẽ inokrekam amirĩt ba omũnho nhŷ. Mŷjja kute kubẽkãti pyrãk. Nhyŷm mŷjja idja kunĩ 'ãnh 'amŷn iwŷr o rwŷko mõ. Ne arŷm iwŷr o bõx. ⁶ Ba kam arŷm omũnho dja nhyŷm apŷnh pykakam mry kunĩ, ropmẽ mry ngãngão mrãnhmẽ ãkmẽ kadjwŷnhbẽ nõ ba omũ. ⁷ Nhyŷm kam kãjkwa kurũm me'õ kabẽn ba kuma. Nhyŷm imã,

“È Pedru kàjmã djan 'õnh bĩn krẽ”, ane.

⁸ Ba kuman arým kum, “Bẽnjadjwýr djwýnh, kati. Mõjdjê kute mýjja kakrit, mýjja punu wã nêje me imã kabẽn kõt ije kur kêtikumrẽx”, ane.

⁹ Nhyr kàjkwa kurũm me'õ ajte imã, “Be, Metĩndjwýnh kute mýjjao mex kwãrik wãnh ga kum kakrit jarẽnh kêt”, ane. ¹⁰ Be, me'õ imã kabẽn ne ajte imã kabẽn ne ajte imã kabẽn nhyr arým mýjja kunĩ akubyn kàjkwamã wabi.

¹¹ Nhyr ijaêrbê ar amãnhkrut ne ikjêkêt kikrekam inhýrja'ýr bõx. Krĩraxbê Xedjare kurũm me'õ imã ar ano nhyr ar tẽn bõx. ¹² Nhyr Metĩndjwýnh Karõ imã, “Dja ga arkõt tẽ. Kwãrik wãnh ga Ar kubê me bajtemkam axwe adjumar kêt”, ane. Ba kam arkõt tẽ. Nhyr Jeju kukwakam gwaj bakamy Ar kubê 6ja arým ikõt tẽ. Bar 'ýr tẽn kam Koneru nhũrkwãkam bõx ne arým 'ýr wadjã.

¹³⁻¹⁴ Nhyr kam ar imã 'ã ajarẽ. Nãm ar imã, “Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh'õ inhũrkwãkam dja ba omũ. Nhyr imã, ‘Dja ga anhõ me ja kwý krĩraxbê Djopemã ano. Me'õbê Ximão Pedru ne kam ar ba. Gê ar kum arẽn amrê awýr o bõx. Ta dja amã kabẽn jarẽ. Gamê anhõbikwa kunimê dja gar kabẽn ma nhyr Metĩndjwýnh arým ar ajaxwebê ar apytã.’ Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh imã ane.” Nãm Koneru ã ar imã ane. Nãm ã Pedru me kukradjã tũm'ã me no týxjamã ane.

Ne kam ajte memã kum,

¹⁵ —Ba kam memã ikabẽn kraxbit jarẽnh dja. Nhyr Metĩndjwýnh Karõ arým mekam ruw ne meo ba. Amrêbê kute me bajo ba kõt ne ã wãkamdjwý arým meo bao ane. ¹⁶ Ba kam akubyn amijo tẽn arým amijã Bẽnjadjwýr djwýnh kabẽn ma. Nãm me bamã, “Be, Djuão Metĩndjwýnhmã ngõmãbit me angio. Nhyr be, dja

ba ar amã Metĩndjwýnh Karõ jano nhyr arým ar ajo ba”, ane. Nã bãm Bẽnjadjwýr djwýnh kabẽn ja man kõt ar amã arẽ. ¹⁷ Be, gu me baje tu amim Bẽnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu markumrẽxkam ne amrêbê me bamã Karõ jano. Jakam ne me bajtemdjwý me bakõt tu amim markumrẽx nhyr arým ã memãdjwý Karõ janoro ane. Kam ba ar amã arẽ gar ama. Djã ne ba iraxo Metĩndjwýnh jakre got ba kubê aptã? Kati. Nãm ã Pedru memã ane.

¹⁸ Nhyr me arým amijã kabẽn man Pedrumã kabẽn krãta. Ne arým abenmã Metĩndjwýnh rax jarẽn abenmã kum,

—Be, me bajtemdjwý ne Metĩndjwýnh arým kum me kĩnh ne arým memã amak bõ. Memã amak bõ nhyr me arým amikam kaprĩre wãnh axwemã iren Jeju'ýr amijo akẽx. Jakam dja me kõt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne, ane.

Ãxikikam me kute Jeju mar'ã ujarẽnh.

¹⁹ Be, amrêbê me kute Exewão bĩnkam ne me me kute amim Jeju marjao bikẽnho mõ. Nhyr kam me arým ajmã. Ajmã:n kam me kwý amũ pykabê Penixijmã bõx. Nhyr me kwý amũ apêxtibê Xipremã bõx. Nhyr me kwý krĩraxbê Ãxikimã bõx. Me ja ne me kãj bê mebê idjaermãbit 'ã ujarẽnh tẽ. ²⁰ Nhyr be, me kwý ja ne me apêxtibê Xiprekam abatãnh djã nhyr me kwý pykabê Xirenikam abatãnh djã. Me kwý ja ne me Ãxiki'ýr bõx ne arým me bajtembê kregumã arẽ. Memã Bẽnjadjwýr djwýnh Jeju'ã ujarẽnh ny jarẽ. ²¹ Nãm me me bajtemmã arẽ nhyr Bẽnjadjwýr djwýnh mekmê amijo kajkep. Me kute memã Jeju jarẽnh jamê amijo kajkep nhyr me arým kabẽn mexkumrẽx ne. Nhyr me bajtem krãptĩ: tu amim Bẽnjadjwýr

djwýnh markumrêx ne arým 'ýr amijo akêx.

²² Nhyr me arým amũ me arê. Nhyr onĩ krĩraxbê Djeruxarêkam me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio baja arým me arênh ma. Ne kam Æxikimã Banabe jano. Nhyr 'ýr tẽ:n kam ²³ 'ýr bõx ne arým me omũn amim,

—Be, mrãmri ne Metündjwýnh tu kum me kaprĩ:kumrêx* ane. Ne kam arým mekam kĩnhkumrêx ne memã 'ã karõn memã kum,

—Dja gar amã Bẽnjadjwýr djwýnh jabê:n kabên man arek kõt amijo abakumrêx. Kwãrĩk wãnh 'ã adjukanga kêt. Nãm ã memã anhýro bao ane. ²⁴ Be, Banabe ne mexkumrêx nhyr Metündjwýnh Karõ arým raxo kadjwýnhbê nhýn ar o ba nhyr mrãmri tu amim Metündjwýnh mar tý:xkumrêx. Nhyr ô'ã arým me krãptĩ Bẽnjadjwýr djwýnh'ýr amijo akêx ne tu amim markumrêx.

²⁵ Nhyr kam Banabe amũ krĩraxbê Taxumã tẽ. Kute kam Xaur jabej kadjy ne tẽ. Nãm 'ýr tẽ:n arým 'ýr bõx. ²⁶ 'Ýr bõx ne kam abej ne arým kum kato. Ne kam akubyn Æxiki'ýr o bõx. Nhyr kam ar arým me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio bajamê ro'ã akuprõ. Aben tã me ro'ã akuprõ. Me krãptĩ:mã Metündjwýnh kabên jarênh ku'ê: nhyr ar'ã amexmê na apêx. Be, krĩraxbê Æxikikam ne me Jejukõt me ba djwýnhja kumrêxmã me kute amim Kritu mar jarê.

²⁷ Nhyr kam Metündjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh kwý bõx. Krĩraxbê Djeruxarê kurũm Æxiki'ýr bõx. ²⁸ Nhyr kam ar 'õ kãjmã me ipõkri dja. Idjibê ne Agabu. Agabu kãjmã djan Metündjwýnh Karõ kukwakam memã kum,

—Dja apýnh me ba djãri pyka kunĩkõt mebê djwý kêt. Nhyr me kunĩ kum prã:m, ane. Nhyr tũmrãm arým kato. Bẽnjadjwýr raxbê Kraõdjõ memã ýrri ne arým kato nhyr me arým kum prã:m. ²⁹ Nhyr memã prãm kêttri Æxikikam Jejukõt me ba djwýnh kunĩ arým abenmã kabên djin abenmã kum,

—Gwaj amikutã memã banhõ mýjja kwý jano. Jeju kukwakam me bakamy pykabê Djudêjakam ar bajamã ano, ane.

Nhyr me abenmã kum,

—Dja gwaj ã memã o ane. Dja gwaj ã memã o ane, ane. ³⁰ Nhyr kam Banabemê Xaur ar kute memã o tẽmmã nhyr me arým arkum aminhõ mýjja ngã. Ne arkum,

—Dja gar me kute Jeju nhõ me jao ba djwýnhmã angã nhyr me arým memã kungrã, ane.

12

Pedru mebê ijê djã kurũm kator.

¹ Æxikikam me kute memã mýjja nhõrmã o dja: nhyr onĩ pykabê Djudêjakam bẽnjadjwýr raxbê Erodji arým àkrê:. Àkrên arým õ me ja jano nhyr me me kute amim Jeju mar kwýo rõrõk ne. Me kute Jejukõt ar aben pydjio baja kwýo rõrõk ne. Kute meo bikênh kadjy meo rõrõk ne. ² Ne kam arým kãxdjwa kajgoo Xijagu bĩ. Xijagumê Djuãõ ar axikõt apõx. ³ Nãm me Xijagu bĩ nhyr mebê idjaer arým kam kĩnhkumrêx. Nhyr Erodji arým mekam kĩnhkõt omũn kam kute Pedruo tým kadjy memã arê. Me kute djwýponhbit kur djã nhõ akatikam ne memã arê.

⁴ Nhyr kam me arým o tým ne kubê ijê. Nhyr kam Erodji 'ýr õ krãkamngõnhbê 16 jano. Nhyr me kute Pedru pumũnh kadjy me arým meo aben nhikjê'ã kabên. Me

* **11:23** Djãm me ta ne me axwe kêt nhyr pãnh kum me kaprĩ Kati. Me ta te axwe kêtãm nhyr ta arým tu kum me kaprĩ.

kunîbê 4'ã kabên. Nhyam kam me 'ã aben japanho dja. Metîndjwýnh me irôbê mrânho djâ nhô akati apêx totokbê Erodji bit kute memã o katormã. Kute memã kukjêr nhyam me kute bînmã bit kute memã o katormã. ⁵ Kam ne me arek mebê ijê djâkam Pedruo dja. Nhyam me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio baja ne me Pedruo Metîndjwýnhmã à'wýr'ã rîtkumrêx.

⁶ Nhyam nêje akamãtkam Erodji amim,

—Gê kryrà, ba memã Pedruo ikato, ane. Nhyam Pedru arek ôto nô. Nhyam krâkamngônho amãnhkrut ne aktã ijên o nhÿ. Kàxirãxo ne krâkamngônho Pedrumê aktã amijãpre. Nhyam kre'ã ku'ê djwýnh ar 'ã ijê djâ kuri dja. Arek kre nêje dja. ⁷ Nhyam Pedru ôto nô: nhyam Bênjadjwýr djwýnh kadjy mrânho djwýnh'ô arým 'ýr wadjã. Nhyam arým mebê ijê djâ kadjwýnhbê irã. Nhyam arým Pedru nhikre'i nhikjêbê kurwan kãjmã kangôn kum,

—Amikrà kêt ne kãjmã dja, ane. Nhyam kãjmã dja nhyam kãxirãxo inÿx 'ãpre djâ arým tu rôrok ne.

⁸ Nhyam kadjy mrânho djwýnh kum,

—On amipren aparkã ponh jadjã, ane nhyam arým ã amijo ane. Nhyam ajte kum,

—Anhõ kubêkã krãkão amikupun ikôt tê, ane nhyam arým amikupu. ⁹ Nhyam mã kator tê nhyam arým kôt tê. Ne kute amimar kêt kam amim we,

—Be, nãm mÿjja kute ijo anhÿr kajgo. Nã bãm amiptir kajgo nô, ane. ¹⁰ Nhyam ar arým amipãnh 'ã ijê djâ ja mê. Kam ne kre'ã ku'ê djwýnh ar ja dja. Nhyam ar ajte amipãnh 'ã ijê djâ ja mê. Kam ne kre'ã ku'ê djwýnh ar jadjwý dja. Nhyam kam ar arým krîrax 'ýr kãxirãxtio 'ã ijê djâ ja tãpo tê nhyam ta arkum amijã kuta. Nhyam arým ar kato. Ne pry ja kumrêx'ã tãn

amipãnh kumê nhyam kadjy mrânho djwýnh arým mã kubê tê.

¹¹ Nhyam Pedru arým kute amip-tir kêtja man amim,

—Je, mrãmri ne Bênjadjwýr djwýnh Jeju imã kadjy mrânho djwýnh jano nhyam Erodjibê arým ipytã. Mebê idjaer kute ibînmã kam amak kajgo nhyam arým mebê ipytã, ane.

¹² Ne arek amimaro tê:m kam arým Marij nhûrkwã'ýr bôx. Djuão Makô ne Marij kurûm kato. Kikre jakam ne me krãptî Metîndjwýnhmã kabêno nhÿ. ¹³ Nhyam Pedru bôx ne arým kikre'ã ijê djâ mô. Nhyam me ô àpênho nija àmôr man arým kute me'ô pumûnhmã 'ýr tê. Idjibê ne Rodji. ¹⁴ 'Ýr tãn arým 'ã ijê djâ'ýr bôx. Nhyam Pedru kabên nhyam arým mrãmri Pedrukumrêx kabên ma. Ne arým kînhkam tu kikre'ã ijê djâ'ã 'ýr kêt ne akubyn me'ýr wadjãn memã kum,

—Ô kum, Pedru kikre'ã ijê djâ târi dja, ane.

¹⁵ Nhyam me tu kum, “Ajbã”, ane. Nhyam, “Kati, mrãmri”, ane. Nhyam me arik kum,

—Be, kadjy mrânho djwýnh kute mã Pedruo baja ne dja, ane.

¹⁶ Nhyam wãnh Pedru arek 'ã ijê djâ môro dja nhyam kam me kum 'ã kutan arým omû. Omûn kam arým te kute mÿjja marmã kam no tyn kumex. ¹⁷ Nhyam memã aminhikra bêno dja nhyam me arým anhikrê. Nhyam kam arým Bênjadjwýr djwýnh Jeju kute mebê ijê djâ kurûm o kator'ã memã ajarê. Ne kam memã kum,

—Aje, dja gar tãn Xijagumê Jeju kukwakam me kute abeno kamy arkum ijã ajarê. Ba on, ane. Ne kam arým amû kikre'ô'ýr tê.

¹⁸ Nhyam kam akati. Nhyam arým krâkamngônho abenkam kangao kumex. Bênjadjwýr mekam ngryk karô abenkam kangao kumex. Ne abenmã kum, “Nãr Pedru? Nãr

Pedru”? ane. ¹⁹ Nhyam kam Erodji Pedru'ýr me ano. Nhyam me abe:j ne te abej aprã. Nhyam arým prĩne kre'ã ku'ê djwýnh ar kukij. Nhyam me te: aminéje kum kabên ne. Nhyam arým memã arên memã kum,

—Pedru kator pãnh me kupa, ane. Nhyam me arým me kupa.

Nhyam kam Erodji arým pykabê Djudêja kurũm amũ tẽn arým krĩraxbê Xedjare'ýr bõx. Ne kam arek kam ar ba.

²⁰ Arým krĩraxbê Xirukam me jamê krĩraxbê Xidõkam me jakam ngryk mex ne. Nhyam me arým axikõt 'ýr bõx. Me bõx djwýnhram ne me Erodji nhõ àpênh rax'õmã amijarê. Idjibê ne Bradju. Kubê ne Erodji nhõ kumoka'ê, kam õt djã, nêje omũnh djwýnh. Kute me nêje Erodjimã kabên kadjy ne me Bradjumã amijarê. Amrêbê ne me kute Erodji nhõ pykakam õ djwý jamýnho ku'ê. Ne kam mebê djwý kêt karõ Bradjumã amijarê nhyam arým me nêje bẽnjadjwýr Erodjimã kabên jarê.

²¹ Nhyam kam Erodji kute memã kabên kadjy akati'õ jarê. Nhyam arým 'ã akati bõx. Nhyam Erodji arým õ kubêkã rũnho prĩne amijo mex ne õ krĩ djã rax'ýr bõx ne kam nhý. Nhýn arým memã kabêno nhý.

²² Nhyam kam me arým abenmã õ akij ne abenmã kum,

—Djãm pykakam me'õ kabên got? Be, kubê ne kãjkwakam metĩndjwýnh'õ, ane. ²³ Nhyam

totokbê arým Bẽnjadjwýr djwýnh kadjy mrãnh djwýnh mýj kanêjao kubĩ. Nhyam kõp arým kakuw nhyam arým ty. Be, mýkam? Bir, me kute kum metĩndjwýnh jarênh nhyam kute aminéje memã kum, “Kati”, anhýr kêtka. Kute memã kum, “Kati, atemã kãjkwakam Metĩndjwýnh pydji”, anhýr kêtka ne kadjy mrãnh djwýnh mýj kanê punure jao kubĩ nhyam arým ty.

²⁴ Nhyam kam me amũ memã Metĩndjwýnh kabên jarêno kumex nhyam me krãptĩ arým kum kĩnh. Nhyam me kute tu amim Jeju markumrêxja arým krãptĩ: mõ.

²⁵ Be, amrêbê ne Āxikikam me kute memã me õ mýjja kwý janormã. Djeruxarêkam me õ mýjja kêtjamã me kute anormã. Nhyam Banabemê Xaur ar arým amũ me kadjy o mõn memã o bõx ne arým memã kungã. Memã kungãn arým akubyn kurũm akêx ne tẽ. Ar Djuão Makõ japrõn o tẽ. Tẽ:n arým akubyn Āxikikam bõx.

13

Me kute Jeju mar kute amũ Banabemê Xaur ar anor:

¹ Be, Āxikikam me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio bajakam ne me kwýbê Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh. Nhyam me kwýbê memã kukràdjã'ã ujarênh djwýnh. Ar idjibê ne Banabemê Ximião Nidjême Ruxumê Manaũmmê. Krĩraxbê Xirenikam ne Ruxu abatãnh. Manaũm ne bẽnjadjwýr raxbê Erodjimê ro'ã abatãnh ne kute o kamy.

² Ar Metĩndjwýnhmã rax jarê ne kum amijajburo nhý. Nhyam Metĩndjwýnh Karõ arkum,

—Dja gar imã Banabemê Xaur aro aben nhikjê. Ba arým ar àpênh djã ny kadjy aro amiptã, ane.

³ Nhyam kam ar amijajburo nhýn Metĩndjwýnhmã aro à'wýro nhý. Ne kam ar krã'ã aminhikra djĩn amũ ar ano.

⁴ Metĩndjwýnh Karõ ã kute ar anoro anhýrkam ne ar arým krĩraxbê Xerxij'ýr tẽ:n kam 'ýr bõx. Ne kam kãraxkam ngõ raxbê pyka kêtka tẽ. Apêxtibê Xipre'ýr tẽ:n kam arým 'ýr bõx. ⁵ Krĩraxbê Xarami'ýr ne ar bõx. Ne kam wabin tẽ. Apýnh mebê idjaer bikprõnh djakam kãj bê memã Metĩndjwýnh kabên jarêno tẽ. Djuão Makõdjwý

ne ar aprõn o tẽ. Arkum àpênhmã ne ar o tẽ.

⁶ Ne kam pykakõt krĩraxbê Papu'yr tẽn 'yr bõx. Ne kam arým me'õbê Bajegu kajpa. Kubê ne mebê idjaer'õ. Ta ne amijo apýnh mýjja mar mexo ban me kupênho ban amijo wajangao ba. Ne kam ta amijo Metĩndjwýnh mar mex ne amijo 'êx ne we kukwakam memã kabên jarênho ba.

⁷ Nãm pyka tãm kam bẽnjadjwýrmã àpênh ar ba. Bẽnjadjwýr nhidjibê ne Xedju Paur. Bẽnjadjwýr krã mexkumrêx. Banabemê Xaur ar Papu'yr bõx nhym bẽnjadjwýr amiwýr ar ku'uw ne arkum,

—Imã Metĩndjwýnh kabên jarê. Ije mar prãm, ane.

⁸ Nhym kam Erimanh, kubê ne Bajējuja. Me bakabênkam ne gu me ren kum wajanga jarê. Nhym be, me bajtem kabênkam ne me kum Erimanh jarê. Nãm bit kute Paur Ar kubê àptãrmã. Erimanh bit kute õ bẽnjadjwýr nêje Metĩndjwýnh kabên pytãrmã ne arým kabêno Xaur ar apanho dja.

⁹ Nhym Xaur, idji nhikjêbê ne Paur. Metĩndjwýnh Karõ raxo Paur kadjwýnhbê nhýn ar o ba nhym arým wajanga'yr akêx ne kam no tyn omũnh djan ¹⁰kum,

—'Êxnhĩti, axweti, Xatanaj tãmdjwý. Nãm me axwe kêt prãm, ga mã amã me kurê. Bẽnjadjwýr djwýnh memã 'ã karõ katãtkumrêx ga kam ga kupa'ã ar memã arênho aba nhym me arým aman Metĩndjwýnh kupa'ã amijo ba. Je tõi mýkam ne ga akabên punu jao krã'yr kêtumrêx? ¹¹ Jakam arým Bẽnjadjwýr djwýnh kute ajaxwe pãnh ajo bikênhmã. Dja ga arým ano rãn arngro pumũnh kêt nhym ajã akati krãptĩ apêx, ane.

Nhym totokbê arým no rãn kam nokrekam akamãt kõi tyk pytĩ. Nhym arým me'õ jabej àpênh mõi. Me'õ kute pa 'amýnh

ne o tẽmmã ne mekõt me'õ jabej àpênh mõi. ¹² Nhym bẽnjadjwýr Xedju Paur kute wajanga no rã pumũnhkam arým tu amim Bẽnjadjwýr djwýnh markumrêx. Nãm anhýr djwýnhràam amim,

—E kum, Bẽnjadjwýr djwýnh'ã ar kabên kukràdjã mexkumrêx, anen kam tu amim markumrêx.

Paur Æxiki 'õdjwýkam memã Jēju'ã ujarênh ne ja.

¹³ Nhym kam Paurmê ro'ã ar tẽmja ar kãraxmã wadjàn nox ne arým amipãnh krĩraxbê Papu mẽ. Ne tẽn kam arým pykabê Papirijkam krĩraxbê Pedji'yr bõx. Nhym kam Djuão Makõ arým ar kangan Djeruxarê'yr akêx ne.

¹⁴ Nhym kam ar amipãnh krĩraxbê Pedji mẽ. Ne tẽn kam pykabê Pidjijkam krĩraxbê Æxiki 'õdjwý'yr bõx. Nhym kam arým ar'ã pi'ók ràràr nhym ar arým mebê idjaer bikprõnh djãmã wadjàn nhý.

¹⁵ Nhym me'õ pi'ók jarênho dja. Mõjdjê kukràdjãmê Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh 'õdjwýmẽ kabên jarênho dja. Ne kam arým arên pa. Nhym me bikprõnh djãkam bẽnjadjwýr ar Paurmã kabên kadjy memã arê. Nhym me amũ abenmã arên arým kum arên kum,

—Bẽnjadjwýr ar ar amã kabên ne ar amã, “Be, akmere ar, ar ajõ aje memã akabên jarênh prãm jabej arê”, ane.

¹⁶ Nhym kam Paur arým kãjmã dja. Ne memã aminhikra bẽ nhym me arým anhikrê. Nhym memã kum,

—Gar abê idjaer ar, ar akunĩ amã Metĩndjwýnh pyma ar, dja gar ikabên ma. ¹⁷ Me babê idjaero ba djwýnhbê ne Metĩndjwýnh. Nãm arým amijo me bakukãmãre pytã. Nhym kam me pykabê Edjítukam ar ba nhym Edjítukam me ja ar meo kubajtemo ba. Nhym kam Metĩndjwýnh me bakukãmãreo

krãptĩ:n o ra:x. Ne kam týx me:xkõt arým meo kato. ¹⁸ Meo kato nhy m me kapõt kukritkam ar ba. Nhy m me mã kam amikràõ ba nhy m mã kum me kaprĩn meo ba. Nhy m kam me'ã amexbê 40 apêx. ¹⁹ Nhy m kam Metĩndjwýnh pykabê Kanaãkam me ar ba tũmjao apêx. Apýnh me bajtem ba djãribê 7 nhy m arým memã meo apêx. Ne kam memã me õ pyka nhirê ne memã kungã.

²⁰ Ne kam aben totokmã memã me kute memã axwe pãnh jarênh djwýnh jarê nhy m me aben kukãm ar meo ba. Nhy m kam me'ã amex krãptĩ:o kute 450 pyrãk apêx nhy m Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnhbê Xamuwe me kadjy kato. ²¹ Nhy m kam me amikadjy Metĩndjwýnhmã bēnjadjwýr raxo a'uw. Nhy m arým memã Xau, Ki kute irja jarê. Nhy m memã bēnjadjwýr'ã amexbê 40 apêx. Xaubê ne Bēnjamĩn djõ'ã me'õ.

²² Nhy m kam Metĩndjwýnh bõm Xau mēn pãnh arým me kadjy Dawi jarê nhy m arým ar meo ba. Nhy m Metĩndjwýnh arým 'ã memã kum,

“Dawi ne ba arým kum ikato. Dja ba 'ã kum karõ nhy m arým katãt ikabên kunĩ man kõt ar amijo ba. Djexe ne Dawi dji.” Nãm ã Metĩndjwýnh memã ane.

²³ Ne kam amrêbê kute me bakukãmãremã arênh kõt arým tũmrãm me babê idjaer kamin-grãny kadjy Jeju jano. Dawija tãm djõ'ã ne kato. Jejubê ne õ kãjkwa kadjy me utãr djwýnh. ²⁴ Jeju kute apēnhmo krax kētri ne Djuãõ me babê idjaer kunĩ jakren me bamã, “Me amikam akapriren wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwýnh'ýr amijo akêx. Ba kam kum ngõmã me ajangij”, ane.

²⁵ Ne kam kute àpēnh'ã aminhi-nomã amimēnh 'ýr ne me bamã, “Ga me Kritu bõxmã kam amako aba. Djãm ibê tãmwã got? Katĩ,

ibê atemã. Nhy m be, itotokbê me'õ bõxja ne raxo kute ijakrenh, kute ijakrenh mexi. Nã bãm te irax ne 'ã inhi bõn ije kum parkã 'ãpre bõnh prãmje. Be, ãm irax ba ren arým kum apê. Nhy m be, kati, ãm ingrire. Nãm raxo ijakrenh mex ne.” Nãm ã Djuãõ memã ane. Nãm ã Paur memã ane.

²⁶ Ne itepã ajte memã kum,

—Be, akmere ar, gar abê Abraão tãmdjwý ar, ar akunĩ ar amã Metĩndjwýnh rax pyma ar. Be, Metĩndjwýnh arým me bamã kabên jano. Jeju kute me utãr'ã kabên jano. Ba arým ar amã kabên jarēho dja.

²⁷ Djeruxarêkam me jamê kam me bēnjadjwýrmê ne me kute Jeju raxkõt mar kêt. Amrêbê: ne Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh me bakukãmãremã arê. Me kute Kritu'ã axwe nhõr ne bĩnmã arê. Nhy m me aben djõ'ã kabên jarênh djwýnh kabên jarê. Pi'õk rãrãr kunĩkõt kabên jarēho mõr tãmtã. Nãm me te arēn mýjja'ã kabên kute amijakreja mar kêt. Jeju'ã kabên kute amijakreja mar kêt. Ne kabên jarēho mõr tãmtã arým 'ýr o bõx. Tũmrãm me kamingrãnyre kute mar kêt rã'ãn arým Jeju'ã axwe nhõn bĩnmã arê. Amrêbê: Jeju rwýk kētri kukwakam kabên jarênh djwýnh kute arēnh kõt arým tu bĩnmã arê.

²⁸ Ne te: kute axwe'õ jabej ne kum kator ne pãnh kute bĩnmã te me kukij nhy m axwe kētkumrêx. Te Jeju axwe kêt nhy m me tu mrãmri kute bĩnkumrêxmã Piratumã o a'uw. ²⁹ Ne kam amrêbê: me bakukãmãre kute pi'õkkam Kritu'ã kabên jarênh kõt ã Jejuo ane. Kabên kunĩkõt me kute o anhýrmã kõt ne me kamingrãnyre arým ã Jejuo ane. ã Jejuo ane nhy m arým ty. Ty nhy m kam me arým pite'y kurũm kaban o ruw ne me tyk nhõ kēnkrekam adjã nhy m nõ. ³⁰ Nhy m be, Metĩndjwýnh akubyn o tĩn.

³¹ Nhyam kam kõt ba djwýnhmã amijo amirĩt ar o ba nhyam arým 'ã akati krãptĩ apêx. Jeju tyk kêtiri ne ar pykabê Garrêja kurũm ro'ã tẽ, Djeruxarê'yr tẽ. Nãm arukum amijo amirĩto ba nhyam kam jakam ar Jeju'ã ujarẽnh ar ba. Ar kute Jeju akubyn tĩn pumũnhkõt memã 'ã ujarẽnh ar ba. Nãm ã Paur memã ane.

³²⁻³³ Ne kam itepã memã kum,

—Metĩndjwýnh ne amrêbê: me bakukãmãremã kum, “Dja ba akubyn Krituo tĩn”, ane nhyam me aben djõ'ã arẽnhomõ:. Arẽnhomõr tãmtã arým 'yr o bõx. Me bakamingrãnyrekam Jeju ty nhyam Metĩndjwýnh arým akubyn o tĩn. Tãm ne bar ar amã arẽnhomõ dja. 'Ã ne me bakukãmãre amrêbê: mebê idjaer nhõ me ngrer tũmbê 2'ã pi'õk no'õk. Kamã Metĩndjwýnh arým kramã kum,

“Mrãmri abê ikrakumrêx. Jakam ga arým ijo Abãmkumrêx”, ane. Kute Kramã anhýrkõt ne arým akubyn o tĩn ne. ³⁴ Nhyam amrêbê: me pi'õk 'õdjwý no'õk. Kamã Metĩndjwýnh kute akubyn o tĩn nhyam ĩ rerek prãm kêt'ã ajte kum, “Ije angêt Dawimã ajarẽnh kõt dja ba ã ajo djuw mexo ane”, ane.

³⁵ Nhyam me mebê idjaer nhõ me ngrer tũm 'õdjwý'ã pi'õk no'õk. Kamã ne Dawi Metĩndjwýnhmã kum,

“Djãm inhĩ rerekmã? Kati. Ba ne ba amexo imex. Kam dja ga ikanga kêtikumrêx”, ane.

Amrêbê: me kute pi'õk no'õk kõt ne Jeju tyn ĩ rerek kêt ne akubyn tĩn ne. Nãm ã Paur memã ane.

³⁶ Ne kam itepã ajte memã kum,

—Nhyam be, djãm Dawi nhĩ rerek kêt? Kati. Dawi tyn arým ĩ rerek ne. Metĩndjwýnh kabẽnkõt ne Dawi kum apê: nhyam kam kubẽngêt arým kubĩ nhyam ty nhyam me arým

adjã. Dawi akubyn tĩn kêt nhyam arým ĩ rerek ne. ³⁷ Nhyam be, djãm Jeju nhĩ rerek? Kati. ĩ rerek kêt. Metĩndjwýnh kute akubyn o tĩnkam ne ĩ rerek kêt. Nãm ã Paur memã ane.

³⁸ Ne kam ajte memã kum,

—Be, akmere ar, ba ar amã arẽ gar ama. Jeju tyk ne akubyn tĩnkam Metĩndjwýnh arým me axweo aknon mekam ngryk kêt. Ja'ã ne bar kãj bê ar amã idjujarẽnhomõ dja. ³⁹ Mõjdê kute me kute katãt amijo ba'ã memã karõkam kukràdjã gu me te baje mar ne katãt kõt amijo baba prãmje ne kam bajaxwe rã'ã. Nhyam be, dja me tu amim Jeju markumrêx nhyam Metĩndjwýnh arým me axwe kunĩ maro akno. O aknon tu memã axwe kêt jarẽ nhyam me arým kum mexkumrêx ne. ⁴⁰⁻⁴¹ Amrêbê: ne Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwýnh me bakukãmãremã kum,

“Ë, me atĩn ne ar abari dja ba mýjja pumũnh kêt nhípêx.

Nhyam me te me amã 'ã ajarẽ ga me mar prãm kêtikumrêx.

Ë, me aje ijapry prãm wã dja ga me te aje mýjja marmã kam ano tyn aku'ẽn arým me biknor tokry djãkam akuno”, ane.

Ga, me kute mar prãm kêtikum me biknor tokry djãkam biknorja pumũ. Kwãrĩk wãnh mekõt ã amijo anhýr kêt. Ar ga dja gar tu amim Jeju markumrêx. Nãm ã Paur memã ane.

⁴² Nhyam kam me bikprõnh djã kurũm me kator mõrkam ne me Paur arkum,

—Dja gar amrê pi'õk rãrãr mõrkam ajte ar imã me kabẽn ja jarẽ, ane. ⁴³ Nhyam arým me bimãnhkam me krãptĩ Paurmẽ Banabe arkõt tẽ. Mebê idjaermẽ me bajtem kute mebê idjaer kukràdjã mar ne kõt kute amijo

* **13:43** Djãm me ta ne me axwe kêt nhyam pãnh kum me kaprĩ Kati. Me ta te axwe kêtã nhyam ta arým tu kum me kaprĩ.

bajamê ne me arkõt tê. NhyM ar memã kabên ne memã kum,

—Metĩndjwýnh ta kum ar akaprikumrêx* Dja gar tu amim markumrêx ne 'ã adjukanga kêt, ane.

⁴⁴ NhyM kam ajte pi'ók rârâr nhyM me ajte ar'ã akuprõ. Me kute Metĩndjwýnh kabên marmã ne krĩrax wãkam me kunĩ ar'ã akuprõ.

⁴⁵ NhyM mebê idjaer kwý arým ar'ã me krãptĩja pumũn arým me'ã ngry:k ne. Ta te kute urãk prãmje arým Paur japryõ kumex.

⁴⁶ NhyM kam Paurmê Banabe arkum me uma kêt ne memã kabên ne memã kum,

—Me abê idjaerkam bar ije me akumrêxmã Metĩndjwýnh kabên jarênh prãmikumrêx. Be, jakam ne ga me aminhirõbê kabên mên kam amim, “Djãm Metĩndjwýnhkõt itĩn rã'ãmã? Kati. Ja ne imã kĩnh kêt”, ane. Kam dja bar arým memã idjujarênh kadjy me bajtem'ýr amijo akêx ne. ⁴⁷ Metĩndjwýnh kute pi'ók kõt ar imã me bajtem'ã karõ kõt dja bar ã amijo ane. Kamã ne Kritumã kum,

“Ga, akamãt kô tykkam me kute mýjja pumũnh kêt ne mrãnh punuja pumũ. NhyM me kute memã pry kurwý nhyM me arým irãkam katãt mrã. Me bajtemdjwý ne me mrãnh punun axwe. Ga dja ga memã ikabên jarê.

Ja kadjy ne ba arým ajano. Dja me amim ikabên man arým gadjwý ama. Aje me axwebê me utãr djwýnh dja me ama. Aje pyka kunĩkõt me axwebê me utãr kadjy ne ba ajano.”

Nãm ã Kritumã ane. Ar badjwý ne bar arým kabênkõt me bajtemmã akêx ne. Nãm ã Paur memã ane. ⁴⁸ NhyM me bajtem kute ar markam arým kĩnhkumrêx ne abenmã kum,

—Metĩndjwýnh kabên mexkumrêx. Metĩndjwýnh kabên mexkumrêx,

ane. Ne kam Metĩndjwýnh kute me kêttri amijo me utãrja, kute kõt tĩn ne ar ba rã'ã kadjy amijo me utãrja arým tu amim Jeju markumrêx ne.

⁴⁹ NhyM kam me pykaja kunĩkõt arým memã Bẽnjadjwýr djwýnh kabên jarênhõ ba. ⁵⁰ NhyM mebê idjaer arým Paurmê Banabe ar'ã memã apnê. Me nire kwý rũnh kute mebê idjaer kukrãdjã mar ne kõt amijo bajamã ne me ar'ã apnê. Ne me my bẽnjadjwýrdjwýmã ar'ã apnê. Krĩraxbê Áxikikam me jamã apnê. NhyM kam me ari memã ar kurêtuw. Ne arým amibê ar kujate. ⁵¹ NhyM ar kute me kangao amirĩt kadjy mebê amiparkã'ã me õ pyka ka'u. Ne kam amũ krĩraxbê Ikõni'ýr tê. 'Ýr tê:n arým 'ýr bõx. ⁵² NhyM Jejukõt me ba djwýnh arým kĩnhkumrêx ne. NhyM Metĩndjwýnh Karõ arým raxõ me kadjwýnhbê nhýn ar meo ba.

14

Ikõnikam Paur ar memã Jeju'ã ujarênh.

¹ NhyM kam Ikõnikam Paurmê Banabe ar arým mebê idjaer bikprõnh djã'ýr tẽn wadjãn kam memã ujarênhõ dja. Ne memã kabên mexkumrêxo dja. NhyM kam me krãptĩ: kum kĩnh ne arým tu amim Jeju markumrêx. Mebê idjaermê me bajtembê kregu krãptĩ: tu amim markumrêx.

² NhyM kam mebê idjaer kwý amakkre kêt ne kute Jeju mar prãm kêtja arým me bajtemmã me kurêtuw. Memã Jeju kukwakam me kute abeno kamy kurêtuw nhyM me kum me kurêõ ba.

³ NhyM kam Paurmê Banabe ar arek mekam ar ba. Arkum me uma kêt ne Bẽnjadjwýr djwýnh'ã memã 'ã ujarênh ar ba nhyM ar'ã arým arngro krãptĩ: apêx. Metĩndjwýnh ta kute tu kum me

kaprĩ'ã memã ujarẽnh ar ban* Bẽnjadwýr djwýnh kukwakam me aerbẽ mýjja pumũnh kêt kwý nhipêx. Me te kute mýjja marmã kam no tyk ne kute Metĩndjwýnh raxmã kator kadjy mýjja pumũnh kêt kwý nhipêx. Nãm ar me punu kwýo mex. Me kute abenmã kum,

—Mrãmri ne Metĩndjwýnh kõt ar kabẽnkumrêx, anhýr kadjy ar ipêx.

⁴ Nhyam kam krĩraxkam me apýnh kabẽn. Me kwý mebê idjaer kõt kabẽn. Nhyam me kwý Jeju kute ar anorja kõt kabẽn. ⁵ Nhyam kam me bajtemmẽ mebê idjaermẽ mekam me bẽnjadwýrmẽ arým abenmã ar'ã karõn abenmã kum,

—Gwaj arkum akjan kẽno ar titik gẽ ar ty, ane. ⁶⁻⁷ Nhyam kam ar arým me kuman arým mã mebê tẽ. Mebê tẽ:n kam arým pykabê Rikaõkam bõx. Ne kam krĩraxbê Rixakam bõx ne memã arẽ. Ne kam krĩraxbê Tebikam bõx ne memã arẽ. Ne bu'ã pyka kunikõt memã arẽho ba. Kritu'ã ujarẽnh nyja ne memã arẽho ba.

Rixakam Paur ar memã 'ã ujarẽnh.

⁸ Nhyam krĩraxbê Rixakam me'õ mrãnh kêt. Adjakam ne par punuren mrãnh kêt rã'ã ne arým abatãnh ne. ⁹ Nhyam kam Paur memã ujarẽho dja nhyam par punuja kabẽn maro nhý. Ne mex kadjy arým tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrêx. Nhyam Paur kam no djar týx ne arým kute amim kamnhĩxkõt omũ. ¹⁰ Nãm omũn kãj bẽ kum, “Kãjmã dja”, ane. Nhyam arým ekruy ne kãjmã djan arým mrãnh mex.

¹¹ Nhyam me krãptĩ arým Paur kute o mexkõt omũn kãj bẽ abenmã o akij. Nhyam be, Paur ar kute me kabẽn mar kêt. Me õ pykabê Rikaõkam me kabẽn kõt ne me kabẽn. Nãm me abenmã o akij ne abenmã kum,

—Apýnh me batĩndjwýnh ar amijo me bapyràk ne arým pykamã ruw ne ar ba, ane nhyam ar kute me kabẽn mar kêt.

¹² Nhyam me Banabemã Djupite jarẽ. Ne Paur kute kabẽno Banabe jakrenhkam kum Mekuju jarẽ. Me õ metĩndjwýnh kajgo kõt ne me arkum idji jarẽ. ¹³ Krĩrax jakwa krekre ýr ne me kute me õ metĩndjwýnh kajgomã amijarẽnh djã. Me õ metĩndjwýnh jamã ne we kum Djupite jarẽ. Ýr ne kute mar djwýnh arým mrybãri kwýo bõx. Nãm me pidjõrã nhipêxo ipõk nhyam mry arým upij. Be, me krãptĩmẽ Djupite mar djwýnhmẽ ne me Paur aro õ metĩndjwýnh kajgon bit kute arkum mry bĩnmã. Bit kute arkum amijarẽnh kadjy arkum mry bĩnmã.

¹⁴ Nhyam Jeju kute ar anorjabê Banabemẽ Paur ar arým me omũn arým kuma. Ne kute amikapriõ amirĩt kadjy amikã kadjõn me'ýr prõt ne. Ne me krãptĩ katikõt aminêje kãj bẽ: memã kabẽn tẽ. Me kute arkum mry bĩn nêje kãj bẽ: memã kabẽn tẽn memã kum,

¹⁵ —Ë, mýkam ne ga me aje ar imã amijarẽnhmã? Djãm ar ibê Metĩndjwýnh? Kati. Ar ije me apyrãk. Me aje wãnh mýjja kajgo jamã anhirermã ne bar kãj bẽ me ajakreo iba. Metĩndjwýnh ne tĩn ne ar ba. Ta ne arým kãjkwa nhipêx ne ajte pyka nhipêx ne ajte ngõ raxbê pyka kêt nhipêx ne ajte kam mýjja kunĩ nhipêx. Tãm dja ga me amim maro aba. ¹⁶ Amrêbê: apýnh me ba djakam ne me ta kute amidjwýnhbit marn amikõt amijo ba kajgo nhyam Metĩndjwýnh ate krã.

¹⁷ Djãm ate krãkam kute me bamã amijo amirĩt kêt? Kati. Kute me bamã amijo amirĩt rã'ã. Ga, kute me bakunio djuw mex rã'ãja pumũ. Nãm mã djwý nhõ mytyrwý kõt

* **14:3** Djãm me ta ne me axwe kêt nhyam pãnh kum me kaprĩ Kati. Me ne me te: axwe kêt mã nhyam Metĩndjwýnh ta arým tu kum me kaprĩ.

apýnh djwý djári pykakam o apôx rá'ã. Ne kam djwýo mã me bajo djuw mexkumrêx ne o me bajo kînhkumrêx. Ne kute me bajo anhÿr rá'ã ne. Ga, Metündjwýnhkumrêx ne kute me bakunïo djuw mex rá'ãja pumû. Nãm Paur ar ã aminêje memã ane. ¹⁸ Nãm ar te memã ane nhym me krãpti:ja ar'ã ajkê. Ne me kute arkum amijarênh kadjy kute mry bîn prãm rá'ãn kam arým kanga.

¹⁹ Nhym kam mebê idjaer kwý bôx. Æxiki kurûm me kwý bôx. Ajte Ikôni kurûm me kwý bôx. Ne kam memã ar kurêtuw nhym me arým kêno Paur titiko djan arým 'ã abenmã, “Arým ne ty”, ane. Ne kam arým krîrax nêje bjêro môn o katon atykmã kumê. ²⁰ Nhym kam Jejukôt me ba djwýnh bôx ne kum ipôk ne. Nhym kam kãjmã djan arým akubyn krîraxmã wadjã. Nhym kam me'ã akati nhym Banabemê Paur ar arým krîraxbê Tebi'ÿr tẽ.

Ar arým amipry krax'ÿr akêx.

²¹ 'ÿr tẽ:n kam 'ÿr bôx. Ne kam krîrax tãm kam kãj bê memã ujarênh ny jarênh o ba nhym me krãpti arým tu amim Jeju markumrêx. Nhym kam ar akubyn krîraxbê Rixa'ÿr tẽn 'ÿr bôx ne kam Ikôni'ÿr tẽn 'ÿr bôx ne kam Æxiki'ÿr tẽn 'ÿr bôx. ²² Ne krî kunikôt Jeju kôt me ba djwýnhmã 'ã karôo tẽn memã kum,

—Dja gar tu amim Jeju markumrêx rá'ãn 'ã adjukanga kêt. Dja me kâtãm gwaj bajo bikênh ar o ba gwaj batokry kumex ma. Nhym kam Metündjwýnh ýtã amikôt gwaj bapymjÿrkumrêx. Arým ô me ja kunimã bënjadjwÿrkam dja ã gwaj bajo ane. Nãm Paur ar ã memã anhÿro tẽmo ane.

²³ Ne kam apýnh me kute amim Jeju mar djári kunikôt tẽ. Me kute Jejukôt ar aben pydjio ba djári kunikôt tẽn me kwý'ã meo ba djwýnh rê. Ne kam Metündjwýnhmã

meo a'uw ne kum amijajbun arým memã kum,

—Gar arým tu amim Bënjadjwÿr djwýnh markumrêx. Bar kum ar ajo a'uw gê mã ar ajo djuw mex ne ar ajo ba, ane. ²⁴ Ne kam arým tẽ. Pykabê Pidjijkôt tẽ:n kam arým pykabê Papirij'ÿr bôx. ²⁵ Ne tẽ:n kam krîraxbê Pedji'ÿr bôx. Ne kam kãj bê memã Metündjwýnh kabên jarê. Memã arên kam ajte tẽ. Tẽ:n kam krîraxbê Atarij'ÿr bôx.

²⁶ Ne kam ajte ngô raxbê pyka kêt kôt akubyn krîraxbê Æxiki 'ôdjwÿ'ÿr tẽmmã. Krîrax jakam ne me amrêbê Metündjwýnhmã aro a'uw ne kum,

—Amã ar àpênh kadjy dja ga tu amã ar kaprîkumrêx ne aro djuw mexo aba, ane. Nãm me kum aro a'uw ne kam amû ar ano. Nhym ar arým amû krîrax krãptikôt ujarênh ba. Ne kam arým inomã amidjãpênh djã mên ajte akubyn Æxiki ja'ÿr tẽmmã. ²⁷ 'ÿr tẽ:n kam arým 'ÿr bôx. Bôx ne me kute amim Jeju marjao aben pydjio arým memã amijã ajarê. Metündjwýnh kukwakam ar àpênh kunikôt memã 'ã ajarênh memã kum,

—Be, Metündjwýnh ne arým apýnh me bajtem ba djakam memã amak bô nhym me krãpti: arým tu amim Jeju markumrêx, ane. ²⁸ Ne kam arek Jejukôt me ba djwýnhja kôt ar ba 'ã tûm.

15

Djeruxarêkam me kute kukràdjão aben mar.

¹ Nãm ar arek Æxikikam ar ba: nhym kam me kwý arým pykabê Djudêja kurûm bôx. Ne kam 'êx ne Jeju kukwakam me kamymã kabên. Me bajtemmã kabên ne memã kum,

—Gê me Môjdjê kukràdjã kôt me amy nhinhu kã rê. Dja me me amy nhinhu kã rênh kêt nhym Metündjwýnh kute ô kãkwa kadjy

me apytàr prãm kêt. Nãm me 'êx ne ã memã ane.

² Nhyam kam Paurmẽ Banabe ar arým Djudêja kurũm me bõxjamẽ aktã kabẽno aben japa:nho dja. Nhyam kam me abenmã kum,

—Gê Paurmẽ Banabemẽ me bakwýdjwý Djeruxarẽmã tẽ. Gê ar Jeju kute ar anorjamẽ me kute Jeju nhõ me jao ba djwýnh'ýr bõx ne me my kã rênh jabej me kukja, ane. ³ Ne kam me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio baja arým amũ ar ano nhyam ar tẽ. Tẽ:n pykabê Penixijkõt tẽ. Ne tẽ:n pykabê Xamarijkõt tẽ. Ne tẽmkõt Jeju kukwakam me kute abeno kamymã ujarẽnh tẽn memã kum,

—Apýnh me bajtem ba djakam ne me arým Bẽnjadjwýr djwýnh'ýr amijo akêx ne tu amim markumrêx. Nãm ar ã memã anhýr tẽ. Nhyam kam me kunĩ arým kĩntirekumrêx.

⁴ Nhyam ar tẽ:n kam arým Djeruxarẽ'ýr bõx. Nhyam kam me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio baja ar pa krij ne arkum kabẽn mextire jarẽ. Mekam Jeju kute ar anor jadjwý, meo ba djwýnhdjwý ne ar ã aro ane. Nhyam kam ar memã amijã ajarẽ. Metĩndjwýnh kukwakam ar ãpẽnh kunĩkõt ar memã 'ã ajarẽ.

⁵ Nhyam kam mebê pardjêu kwý kãjmã dja. Adjwýnhdjwý ne ar tu amim Jeju markumrêx. Ar kãjmã djan memã kum,

—Gê me me my kã rê. Me bajtem kute amim Jeju marja my kã rê. Dja me me bakukràdjã'ã memã karõn memã kum, “Djã gãm me katàt Mõjdjê kukràdjã man kõt ar amijo aba”, ane. Dja me ã me bajtemmã ane. Nãm ã mebê pardjêu memã ane.

⁶ Nhyam kam me kute 'ã aben marmã Jeju kute ar anorjamẽ me kute Jeju nhõ me jao ba djwýnhmẽ

akuprõ. ⁷ Ne kam aktã kabẽno aben japanho kumex. Nhyam kam Pedru kãjmã djan memã kum,

—Be, akmere ar, ba ar amã arẽ. Metĩndjwýnh ne amrêbê ar akurãm amijo ipytã. Ije me bajtemmã idjujarẽnh kadjy amijo ipytã. Ije memã Kritu'ã ujarẽnh ny jarẽnh nhyam me kute tu amim markumrêx kadjy. Ja kadjy ne amijo ipytã. Ja ne gar arým aje mar.

⁸ Metĩndjwýnh ne kute me õkre kadjwýnhbê me kabẽn kunĩ mar. Nãm kum me bajtem kĩnh ne arým memã ta Karõ jano. O ne arým gwaj bamã kum me kĩnho amirĩt ne. Amrêbê ne gwaj bamã anon kam arým jakam ã memã anoro ane. ⁹ Djãm kum me babê idjaerbit kĩnh ne kum me bajtem kĩnh kêt? Kati. Me tu amim markumrêx nhyam arým me õkre kadjwýnhbê memã axweo ajngrã. Kam arým kum me bajtemdjwý kĩnh. Nãm kum me kunĩ kĩnho aben pyrãk.

¹⁰ Ar akwý ne gar aje, “Dja me bajtem Mõjdjê kukràdjã kõt amijo ba mex”, anhýro aba. Je tõi, mykam ne gar akabẽn jao Metĩndjwýnhmã amikurê'uko aba? Djãm Mõjdjê kukràdjã kõt ne me bakukãmãre kute amijo ba mex got? Gwaj badjwý djãm kõt ne gwaj amijo baba mex got? Kati. Gwaj bajaxwekam ne gwaj te: baje Mõjdjê kukràdjãkõt amijo baba mexmã. Kam kwãrĩk wãnh me bajtemmã ja jarẽnh kêt. Me kute Mõjdjê kukràdjã kõt amijo ba mexmã kwãrĩk wãnh memã arẽnh kêt.

¹¹ Be, mrãmri Bẽnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu ta ne tu kum gwaj bakaprĩkumrêx.* Kam ta ne õ kãkwa kadjy gwaj bapytã. Gwaj amrêbê tu amim ja markumrêx. Ta ne tu kum me bajtemdjwý kaprĩn ã me utãro ane. Nãm ã Pedru memã ane.

* 15:11 Djãm gwaj ba ne gwaj bajaxwe kêt nhyam pãnh kum gwaj bakaprĩ Kati. Gwaj ba ne gwaj te: bajaxwe kêtã. Nhyam be, Jeju Kritu ta ne tu kum gwaj bakaprĩkumrêx.

¹² Nhyṁ me krãptĩja arým kabẽn krãta. Nhyṁ kam Banabemẽ Paur ar arým memã kum,

—Be, me kute Metĩndjwýnh raxmã kator kadjy bar kukwakam mýjja pumũnh kêt kwý nhípêx. Nã bãṁ ar me punu kwýo mex nhyṁ me te kute marmã kam no tyn kumex, ane. Nãm ar memã anen 'ã memã ujarẽho dja.

¹³ Nhyṁ me arek ar maro nhỹ: nhyṁ kam ar arým anhiokrẽ. Nhyṁ kam Xijagudjwý memã kabẽn. Memã kabẽnkam ne Pedrumã Ximão jarẽ. Nãm memã kum,

—Akmere ar, dja gar ikabẽn ja ma. ¹⁴ Be, Ximão arým ar amã arẽ. Metĩndjwýnh arým kum me bajtem kaprĩn kute amim me kwý pytãr kraxkõt ne ar amã arẽ.

¹⁵ Me bakukãmãredjwý tãm jarẽ. Metĩndjwýnh kute amim me bajtem kwý pytãr jarẽ. Amrẽbẽ: Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwýnh tãm jarẽn arým 'ã pi'òk no'òk ne. Dawimẽ kramẽ tãmdjwý ar kute aben djõ'ã mebẽ idjaermã krĩn meo ba. Metĩndjwýnh me'ã Dawi nhõ kikre jakren memã kum,

¹⁶ “Kam dja ba bõx ne akubyn Dawi tãmdjwý'ã bẽnjadjwýr mẽ. Mrãmri ne me kute akubyn kum õ kikre nhípêx pyrãk. Kikre kukràdjã tũmja ne amrẽbẽ amingrà. Dja ba kãjmã kudjan ipêx ne.

¹⁷ Dja ba ã tãmdjwýo ane gẽ me anhy ijabej. Gẽ mebẽ idjaer bu'ã me bajtemdjwý ijabej. Me bajtem kute tu amim imarkumrẽxja kunĩ ijabej. Ba Ibẽnjadjwýr djwýnh dja ba ã meo ane.”

Nãm ã Metĩndjwýnh memã ane. Dawi tãmdjwýmẽ me bajtem'ã memã ane. Ga, kute amim me bajtem kwý pytãr jarẽnhja pumũ.

¹⁸ Adjãkam kute amikukãm mýjja kunĩ markõt ne ã memã ane. Nãm ã Xijagu memã ane.

¹⁹ Ne ajte itepã memã kum,

—Ga, me bajtem kute Bẽnjadjwýr djwýnho aminhõ Bẽnjadjwýrja pumũ nhyṁ kute me bajtemo aminhõ meja pumũ. Ba ar amã arẽ. Me bajtem kwý ne ajbir arým Metĩndjwýnh'ýr amijo akẽx ne tu amim markumrẽx. Kwãrĩk wãnh Mõjdjẽ kukràdjã kunĩo me kunor kêt. ²⁰ Gwaj memã Mõjdjẽ kabẽn ngrẽrebit'ã pi'òk no'òk ne memã arẽ. Gwaj memã kum, “Me kute mýjjao metĩndjwýnh karõ nhípêxjamã mry parja kwãrĩk wãnh krẽn kêt. Kwãrĩk wãnh aprõ djwýnh kupa'ã nãr amjẽn djwýnh kupa'ã akurẽ aba kêt. Mry me kute mut djẽo parja kwãrĩk wãnh ãr ne krẽn kêt. Kwãrĩk wãnh kamrõ krẽn kêt”, ane. Gwaj ã memã ane.

²¹ Gwaj me bajtemmã Mõjdjẽ kukràdjã jabit jarẽ. Gwaj ren memã arẽnh kêt nhyṁ ren me kute mar kêt nhyṁ ren kam mebẽ idjaer kum me kurẽ. Me Mõjdjẽ kabẽn'ã no tỳxkam kum me kurẽ. Be, me õ krĩ kunĩkõt ne me Mõjdjẽ kabẽn'ã no tỳx ne kãj bê memã arẽho ku'ẽ. Pi'òk rãrãr kunĩkõt ne me kute me bikprõnh djãkam mýjja ja'ã pi'òk no'òk jarẽho ku'ẽ. Amrẽbẽ: ne me me bakukãmãremã arẽn ajbir me kute arẽnh rã'ã. Kam dja gwaj me bajtemmã Mõjdjẽ kukràdjã ngrẽre jabit jarẽ gẽ me kuman kõt ar amijo ba nhyṁ kam mebẽ idjaer arým kum me kurẽ kêt. Nãm Xijagu ã memã ane.

Me kute me bajtemmã pi'òk no'òk.

²² Nhyṁ kam me abenmã kum, —Gwaj Paurmẽ Banabe arkõt krĩraxbẽ Áxikimã gwaj banhõ me ja kwý jano, ane. Nhyṁ Jeju kute ar anorjamẽ me kute Jeju nhõ me jao ba djwýnhmẽ me kute kõt ar aben pydjio baja kunĩmẽ ne me abenmã kum,

—Be, mextire. Dja gwaj arkõt ar'õ jano, ane. Ne kute arkõt ar anor kadjy amijo Djuda Baxabamẽ

Xira ar utà. Ar amē ne ar Jeju kukwakam me kamy kuràm rax. Ar ja arkõt mõrmã. ²³ Nhyr kam me arým pi'òk no'òk ne. Ar kute o mõr kadjy ne me pi'òk no'òk ne. Ne kamã me bajtemmã kum,

“Me ba Jeju kute me ijanor tũm ja ne ba me me amã ikabēn jarē. Me ije Jeju nhõ me jao iba djwýnhdjwý ne ba me me amã ikabēn jarē. Me ibē Jeju kukwakam me kamydjwý ne ba me me amã ikabēn jarē. Ga me apýnh me bajtem ba djakam ar aba, krĩraxbē Āxikimē pykabē Xirijmē pykabē Xirxijkam ar aba. Ba me Jeju kukwakam me ajo ikamy. Wãm ne ba me ikabēn mex'ã me amã pi'òk no'òk ne. Dja ga me me ikabēn jarēn ama.

²⁴ Be, wãm me kwý kumrēx mõrwã ne me arým me amã 'êx. Me ikurũm mõn me awýr bõx ne me amã 'êx. Ne me ikukràdjã tũmo me akunoro ban arĩk me amã, ‘Gē me Mõjdjē kukràdjã kõt me amy nhinhu kà rē. Dja me me amy nhinhu kà rēnh kēt nhyr Metĩndjwýnh arým kute õ kãkwa kadjy me apytãr prãm kēt’, ane. Be, me kute me amã anhýr djõ'ã ne ga me te: aje katãt Metĩndjwýnh kabēn marmã. Arým ne Paur ar amrē tēn me imã ja jarē ba me kuman arým wãm me amã ikabēn jarē. Djãm me ba ne ba me wãm me 'êxnhĩwã jano got? Katĩ. ²⁵ Be, ba me ije me ajarēnh markam arým axikõt ikabēn ne me akadjy amijo me ijõ ar utà. Amijo ar utàn Banabemē Paur arkõt me awýr ar ano. Gu me bamã bakamy Banabemē Paur ar kĩnhja kõt ar ano.

²⁶ Be, me kum Metĩndjwýnh kĩnh kēt ja ne me te ar kangrõnho ba nhyr ar mã memã Jeju'ã ujarēnh ar ba. Kum me uma kēt ne tu memã banhõ

Bēnjadjwýr djwýnhbē Jeju Kritu'ã memã ujarēnh ar ba.

²⁷ Me ije arkõt me amã ar anorjabē ne Djudamē Xira ar. Dja ga me pi'òk jakam me ikabēn jarēn ama. Nhyr ar wã dja ar ajkwakumrēxkõt ajte me amã tãm jarē ga me mrãmri ajte kõt aman mar pydji.

²⁸⁻²⁹ Mõjdjē kukràdjã ngrērebit dja ba me me amã arē ga me aman katãt kõt ar amijo aba. Ba me me amã, ‘Me kute mýjjao metĩndjwýnh karõ nhipēxjamã mry parja kwãrĩk wãnh krēn kēt. Kwãrĩk wãnh mry kamrõ krēn kēt. Mry me kute mut djēo parja kwãrĩk wãnh àr ne krēn kēt. Kwãrĩk wãnh aprõ djwýnh kupa'ã nãr amjēn djwýnh kupa'ã akurē aba kēt’, ane. Jabit ne ba me me amã arē. Dja ga me katãt Mõjdjē kukràdjã ngrēre jabit man kõt ar amijo aban arým amrãnh mex. Ba me ren me amã itepã kukràdjã 'õdjwý jarē ga me ren te: aje mar ne katãt kõt amijo aba prãmje. Be, Metĩndjwýnh Karõ ne me ikõt amikabēn dji ba me me amã ikabēn jarē. Tãm ne ja.”

Nãm me ã me bajtemmã pi'òk no'òkkam kabēn jarēnho ane.

³⁰ Nãm me memã pi'òk no'òk ne kam arým Paur arkum kungãn arkum, “Aj mã”, ane. Nhyr ar arým Āxiki'yõr o tē:n kam 'yõr o bõx. Ne kam me krãptĩ:o akuprõn arým memã pi'òk no'òk ngã. ³¹ Nhyr me memã pi'òk jarē nhyr me arým kuma. Kabēn mextire man arým kĩnhkumrēx ne.

³² Nhyr Djudamē Xira Ar kubē Metĩndjwýnh kukwakam kabēn jarēnh djwýnh ne arým memã 'ã karõ kumex ne memã kum,

—Dja ga me tu amim Jeju mar tỳxkumrēx rã'ãn 'ã adjukanga kētkumrēx. Nãm ar ã memã 'ã karõo ane. ³³ Ne arek kam ar ba nhyr ar'ã arým akati kwý apēx. Nhyr kam ar memã kum,

—Bar akubyn Jeju kute ar anorja'ýr tẽ, ane. NhyM Jeju kukwakam ar kute abeno kamy arkum,

—Aj mã. Ar adjumar mex ne tẽ, ane. ³⁴NhyM kam Xira memã kum,

—Ba arek me akam ar iba, ane. ³⁵Paurmẽ Banabe ar adjwýnhdjwý arek ãxikikam ar ba. Arek me krãptĩ ro'ã kãj bê memã Bẽnjadjwýr djwýnh kabẽn jarẽn 'ã memã ajarẽ.

Paurmẽ Banabe kute abeno bikjẽr.

³⁶NhyM kam ar'ã akati kwý apẽx nhyM Paur Banabemã kum,

—Gu baje õbẽ apýnh krĩraxkõt Bẽnjadjwýr djwýnh'ã memã badjujarẽnhja gu akubyn kunĩkõt tẽ. Gu baje Jeju kukwakam meo bakamy pumũho tẽ. Me katãt kute amijo ba jabej me omũho tẽ, ane.

³⁷NhyM arkõt tẽm kadjy Banabe kum Djuão Makõ Kĩnh.

³⁸NhyM be, Paur ne kum o tẽm Kĩnh kêt. Õbẽ kute pykabẽ Papirijkam kute ar kangan arkõt apẽnh'ýr tẽm kêt kam ne kum o tẽm Kĩnh kêt. ³⁹NhyM kam ar kabẽno aben japan arým abenkam kaprĩre ne. Ne kam arým abenbẽ ajkij. NhyM kam Banabe arým Makõo tẽn ngõkõt apẽxtibẽ Xipre'ýr o tẽ.

⁴⁰NhyM Paur amijo Xira pytà. NhyM kam Jeju kukwakam ar kute abeno kamy ar'ã Metĩndjwýnhmã kum,

—Ga ne ga adjukapri:kumrẽx. Kam tu amã ar kapri:kumrẽx ne ar o aba, ane. NhyM kam ar mã tẽ. ⁴¹Ne pykabẽ Xirijmẽ pykabẽ Xirxijkam tẽ. Apýnh me kute amim Jeju mar djãri kõt ba. Me kute Jejukõt ar aben pydjio ba djãri kõt ba. Ne memã týx jangjẽho tẽ. Nãm ar memã kum,

—Dja gar tu amim Jeju mar týxkumrẽx rã'an 'ã adjukanga kêt kumrẽx, anhýro tẽ.

16

Paur kute mã amikõt Ximoxi ba.

¹Ne kam tẽ:n kam arým krĩraxbẽ Tebi'ýr bõx ne ajte tẽ:n kam krĩraxbẽ Rixa'ýr bõx. NhyM Jejukõt me ba djwýnh'õ nhidjibẽ Ximoxi kam ar ba. Nã kurũm katorja ne kubẽ mebẽ idjaer'õ. Nãm nãja kumrẽx tu amim Jeju markumrẽx. NhyM bãm kute irjabẽ me bajtembẽ kregu'õ.

²Krĩraxbẽ Rixakammẽ krĩraxbẽ Ikõnikamdjwý Jeju kukwakam me kamy mã: memã Ximoxi mexkumrẽx jarẽho ba.

³NhyM Paur Ximoxi'ýr bõx ne omũn kam kum ar ro'ã ba prãm ne. Kum ar ro'ã ba prãm nhyM be ar kukãm pyka kunĩkõt mebẽ idjaer krãptĩ ar ba. Me kute Ximoxi mar tũm. Ximoxi bãmbẽ me bajtembẽ kreguja me kute mar tũm. Ximoxi my kã krã'yr kêt me kute ajte mar. NhyM kam mebẽ idjaer kum Ximoxi kurẽ kêt mã Paur arým kum my nhinhu kã krãta.

⁴NhyM kam ar tẽ. Apýnh krĩraxkõt tẽn kunĩkõt me kute amim Jeju marmã kabẽn jarẽho tẽ. Djeruxarẽkam Jeju kute ar anorjamẽ me kute Jeju nhõ me jao ba djwýnhmẽ ar kabẽn ne memã arẽho tẽ. Me kute mar ne katãt kõt kute amijo bamã ar memã arẽho tẽ. ⁵NhyM kam ar õ'ã apýnh me kute amim Jeju mar kute ar Jejukõt aben pydjio ba djãri tu amim Jeju mar tý:xkumrẽx. NhyM akati kunĩkõt me kwý kute Jeju mar kêtja me kõt arým tu amim markumrẽx. NhyM kam arým me krãptĩ.

⁶NhyM ar pykabẽ Bridjakõt tẽn pykabẽ Garaxakõt tẽ. NhyM Metĩndjwýnh Karõ arkum,

—Kwãrĩk wãnh pykabẽ Adjijkam memã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽnh kêt, ane. ⁷NhyM kam ar tẽ:n arým pykabẽ Midjij tẽpo tẽ. Ne bit kute pykabẽ Bixinij katikõt tẽmmã.

Nhym Metĩndjwýnh Karõ akubyn ar nê.

⁸ Nhym kam ar arek tẽ:n kam amipãnh pykabê Midjij mẽ. Ne tẽ:n kam krĩraxbê Krõwadji'ýr bõx. ⁹ Nhym ar'ã akamãt ne. Nhym Metĩndjwýnh Paurmã me'õ karõ bê nhym omũ. Pykabê Matenikam me'õ amiwýr Paur 'uw nhym omũ. Nhym kum,

—Amrẽ pykabê Matenikam tẽn me ikõt apê, ane. ¹⁰ Be, Paur kute me'õ pumũnhkam bar* on pykabê Mateni'ýr itẽm kadjy amiman abenmã,

—Be, mrãmri ne Bẽnjadjwýr djwýnh gwaj bajuw. Gwaj baje kãj bê memã Kritu'ã ujarẽnh ny jarẽnh kadjy gwaj bajuw, ane.

Ridjij kute tu amim Jeju markumrêx.

¹¹ Ne kam Krõwadji kurũm ikaton arým inox ne. Ne ngõkõt Xamokra'ýr tẽ. 'Ýr tẽ:n arým 'ýr bõx. Ne ajte tẽ: nhym kam ar ijã akati. Bar kam ajte tẽ:n kam arým krĩraxbê Nêjapõr'ýr bõx ne 'ã kã nhõ. ¹² Ne wabin kam ajte Nêjapõr kurũm pykakõt tẽ. Tẽ:n kam arým krĩraxbê Pirpu'ýr bõx, pykabê Matenikam ne krĩraxbê Piripuja. Krĩrax ja ne kute raxo krĩrax kwý jakrenh. Myt apõx djã kutã pykabê Mateni nhikjê'ã kute krĩrax kunĩ jakrenh. Krĩraxbê Rõma nhõ me ja ne me krĩrax jao djuw mex. Bar arek kam ar iba: nhym kam ar ijã akati kwý apêx.

¹³ Nhym kam ar ijã pi'õk rãrãr. Bar kam krĩraxbê tẽn ngõ rax'ýr bõx. Kam ne mebê idjaer kute Metĩndjwýnhmã kabẽn djã. Me nire kwý arým kam akuprõ. Bar me'ýr tẽn arým me ikõ'ã nhýn kam memã idjujarẽnhõ dja. ¹⁴ Nhym mekõt me'õ nire, idjibê ne Ridjij. Krĩraxbê Xijxira kra 'õ. Kubê ne kubêkã nhõr djwýnh. Ta ne kubêkã 'õk nhym

kamrêk. Nhym kam pi'õk kaprĩ kadjy memã õro ku'ê. Nãm Mõjdjê kukràdjã kõt mã Metĩndjwýnhmã rax jarẽnhõ ba. Bar memã idjujarẽnhõ dja nhym Ridjij ar ikabẽn maro nhý. Nhym kam Metĩndjwýnh arým kum amak bõ nhym arým tu amim Jeju markumrêx. ¹⁵ Bar kam Ridjijmẽ õ kikrekam õbikwa kunĩdjwý Metĩndjwýnhmã ngõmã ar angij. Nhym kam ar imã krã ne ar imã,

—Ar aje ijã amim, “Mrãmri kute tu amim Bẽnjadjwýr djwýnh markumrêx”, anhýr jabej dja gar on ikõt tẽn inhũrkwãkam anhikwã, ane. Ne kam ar imã krãõ dja. Bar kam kõt tẽn ũrkwãkam inhikwã.

Me kute Paurmẽ Xira Ar kubê ijê.

¹⁶ Arek ũrkwãkam inhikwã:n kam Metĩndjwýnhmã kabẽn djã'ýr tẽ. Nhym me prĩti'õ ar ikajpa. Me karõ punu ne ar o ba. Nhym me mã amikukãm mýjja kute apõx'ã prĩtija kukij nhym me karõ punu mã kum arê. Kum arê nhym õ'ã prĩtija mã memã mýjja'ã ajarê. Nhym kam me arým pãnh kum pi'õk kaprĩ ngã. Nhym kam prĩtija nhõ bẽnjadjwýr ar arým kubê pi'õk kaprĩ kumex jamý. Ta ne arkum kungã nhym ar arým kubê amý.

¹⁷ Nãm Paurmẽ ar ikajpan ar ikõt arým ar ijo memã àkjêr tẽ. Nãm àkjêrkam memã kum,

—Ota, ar ja ne ar Metĩndjwýnhbê kumkatimã àpẽn ar ba. Ne me amã Jeju kute me apytãr'ã ujarẽnh ba, ane. ¹⁸ Nãm akati kunĩkõt memã anhýro tẽ nhym kam arým ar ijã akati krãptĩ apêx. Nhym kam Paur me karõ punumã àkrên arým 'ýr akêx ne kum,

—Ë, Jeju Kritu kukwakam ba amã ikabẽn ne. On prĩtijamã anhiren kurũm akato, ane. Nhym kum kabẽn majmã nhym arým kum iren mã tẽ.

* **16:10** Pi'õk ja no'õk djwýnh nhidjibê ne Ruka. Jakam ne Ruka arkõt tẽmmo krax. 'Ã ne kute, “Bar” jarẽnhja. Paurmẽ amijã arê.

¹⁹ NhyM o ba djwýnh ar arým omün abenmä kum,

—Je, jakam prítija arým kute gwaj bamä pi'òk kapri jamýnh präm kêt, anen kam ar arým Paurmê Xira aro tým ne ar pa 'amý. Ne kam me rûnh'ýr ar bjêro môn aro bôx. Me kräpti kute djwý jamýnh djakam ne me bikprônH djä.

²⁰ Ýr ne ar aro bôx ne arým me rûnh kabem ar kudjan memä 'êx ne memä kum,

—Ar kubê idjaer ja ne ar me banhô krîraxkam me kunimä umar punu jangjêno ba nhyM me arým kangao kumex. ²¹ Näm ar me bamä atemä kukradjä jarêno ba. Krîraxbê Rômakam me ja kute me bajo aminhō. Ne gu me ren ar kukradjä wä man kôt ar amijo baba nhyM ren me bakam me bēnjadjwýr rûnh ren me bakam ngyrk ne. Näm ar ä memä ane.

²² Ne kam me bu'ä me kräpti: amim ar kurêtuw. NhyM me rûnh arým ar'ä memä apnê. Me kute Ar kubê kubêkà o pôx ne kôo ar titik kadjy ne ar'ä memä apnê. ²³ NhyM me arîk ar titik ne. Ne kam arým me bē ijê djämä aro tēn kam aro bôx. Ne kam me bē ijê djwýnhmä kum,

—Dja ga omünH 'ãno dja gē ar kator kêt, ane. ²⁴ Näm me kum ane nhyM arým me bē ijê djä nhipôkri kumoka'êkam ar ýr. Ne kam pïponh amānhkrut aktä me temä nätjao ar te janê nhyM ar wānh nhý.

²⁵ Wānh nhý: nhyM arým ar'ä akamät kô ipôkri. NhyM ar Metindjwýnhmä kabēn ne kum ngrero nhý. NhyM bu'ä me bē ijê kräpti ar maro ikwā. ²⁶ NhyM me aêrbê arým pyka amingrêk tÿ:x nhyM ô'ä arým me bē ijê djä par krax amingrêk ne. Amingrêk nhyM on 'ä ijê djä kunî jām amijä kurê. NhyM me kunî'ä apýnh me unēnh djäja arým amijä kurê. ²⁷ NhyM me bē ijê djwýnh arým no tÿx ne. Ne kam me bē ijê djä'ä ijê

djä jām kute amijä rēnhkôt omü. Ne kam amim,

—Je, arým ne me bē ijê kunî kato, ane. Ne kam ô kàxdjwa kajgo kaban bit kute o amibînmä amijo dja.

²⁸ NhyM Paur kàj bē kum,

—Kwārîk wānh amibîn kêt. Ota, ba me ikunî inhýr rä'ä, ane.

²⁹ NhyM kam ngônhpôk'ä me ku'uw ne me bē ijê djämä prôt ne wadjä. Wadjän umaje tertet ne arým Paurmê Xira ar parbê tým.

³⁰ Ne kam aro katon arkum,

—Ë, bēnjadjwýr ar, mýj dja ba amijon arým ijaxwebê amipytä? ane.

³¹ NhyM ar kum,

—Dja ga tu amim Bēnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu markumrêx nhyM arým ajaxwebê apytä. Anhô kikrekam anhôbikwadjwý gē ar tu amim markumrêx, ane. ³² Ne kam arým arkum Metindjwýnh kabēn jarê, ô kikrekam ar ýr kunîdjwýmä arê. ³³ NhyM kam akamät tām kam Paurmê Xira arkum igot ku'ô.

NhyM kam urokam ar arým Metindjwýnhmä ngômä ar angij. Me bē ijê djwýnhmē ôbikwa ar angij. ³⁴ NhyM kam aminhûrkwāmä aro tē. Ne kam arkum ômrô jarê nhyM ar ô kwý krēno nhý. NhyM ar kunî arým kînhkumrêx ne. Ar kute amim Metindjwýnh markam ne ar kînhkumrêx ne.

³⁵ NhyM kam ar'ä akati. NhyM me rûnh arým Paur ar'ýr krākamngônH ar ano. NhyM ar ar'ýr môn me bē ijê djwýnh kumrêx'ýr bôx ne kum,

—Me rûnh ne me arým amä, “Arkum anhire gē ar tē.” Näm me ä amä ane, ane. ³⁶ NhyM kam me bē ijê djwýnh Paur'ýr tēn kum arēn kum,

—Me rûnh ne me arým ar ajä imä, “Arkum anhire gē ar tē”, ane. Kam dja gar akaton tēn adjumar mex, ane.

³⁷ NhyM kam Paur krākamngônH arkum,

—Krĩraxbê Rõmakam me ja ne me ar ijo aminhõ. Nhyr me kute ar ijaxwe jabej ar ikukjêr kêt kam tu me ipõkri ar ititit ne. Ne kam tu ar ibê ijê. Ne kam bit kute me kàxã bõm ar imênhmã. Djãm me kute ã krĩraxbê Rõma nhõ me jao anhÿr got? Be, kati. Me kute ã Rõma nhõ me jao anhÿr kêt. Gê me ta amrê tẽn ar ijo kato, ane.

³⁸ Nhyr kam krãkamngõnh ar akubyn tẽn me rũnhmã ar kabên jarê. Nhyr me kute Rõmakam me ja kute aro aminhõ markam arÿm ar umaje tĩn prãm. ³⁹ Ne kam arÿm ar'ÿr tẽn aminêje arkum kabên ne arkum,

—Gop ar ijarênh kêt, ane. Ne kam arÿm aro katon ajte arkum,

—Gop krĩrax jabê mã tẽn, ane. ⁴⁰ Nhyr kam ar mebê ijê djã kurũm katon Ridjij nhũrkwãmã tẽn bõx. Ne kam Jeju kukwakam me kamy pumũn arÿm memã 'ã karõn meo kĩnh. Ne kam mã ajte tẽn.

17

Texarõnikakam memã Jeju'ã ujarênh.

¹ Tẽn kam krĩraxbê Æporij'ÿr bõx ne amipãnh kumê. Ne tẽn kam krĩraxbê Apõnij'ÿr bõx ne amipãnh kumê. Ne tẽn kam krĩraxbê Texarõnika'ÿr bõx. Kam ne mebê idjaer bikprõnh djã'õ. ² Nhyr kam Paur ajte tãm ne pi'õk rãrãrkam me bikprõnh djãkam tẽn arÿm pi'õkkõt memã 'ã ajarênh me kukij ne 'ã memã karõ. Nhyr ajte pi'õk rãrãr nhyr ajte kam tẽn pi'õkkõt memã 'ã ajarê. Nhyr ajte pi'õk rãrãr nhyr ajte kam tẽn pi'õkkõt memã 'ã ajarê.

³ Nãm memã kum,

—Be, amrêbê me bakukãmãre kute pi'õk no'õk ne. Pi'õkkam ne mrãmri Kritu tokryn tyk ne akubyn tĩnmã. Be, pi'õkkam Kritu kute amijo anhÿrmã kõt arÿm Jeju ã amijo ane. Mrãmri ne Metĩndjwýnh

Jeju'ã me banhõ Bẽnjadjwÿrbê kumkati mênhkumrêx. Ja dja ga me pi'õk kõt ama. Ga, mrãmri kubê Kritukumrêxja pumũ. Jejuja tãm ne ba kãj bê memã arênhõ iba. Nãm ã memã anhÿro ku'ê.

⁴ Nhyr kam me kwÿ 'ã amim,

—Be mrãmri. Kõt ne arê, anen arÿm mã Paurmê Xira arkõt ajkamê. Me bajtembê kregu kute Metĩndjwýnhmã amijarênhõ baja krãptĩ: arkõt ajkamê. Me nire rũnhdjwÿ krãptĩ arkõt ajkamê.

⁵ Nhyr mebê idjaer kwÿ kute amim Jeju mar kêtja arÿm 'ã ngyrk ne. Me te kute ar urãk prãmje arkam ngyrk ne. Ar'ã me krãptĩkam arkam ngyrk ne. Nhyr me kwÿ axwekam ate ar ba. Nhyr mebê idjaer me jamã kum,

—Paur ar axwekumrêx. Gwaj me kunĩbê ar kurê, ane. Nhyr kam me kwÿja krĩraxkam me krãptĩmã ar kurêtuw nhyr me arÿm arkam kangao kumex. Ne kam Djaxõ nhũrkwã'ÿr prõt ne. Me kute kam Paur ar abej ne arkum kator ne me krãptĩmã aro katormã ne me ùrkwã'ÿr prõt ne.

⁶ Ne te: ar abej. Ne kam ar pãnh Djaxõmê Jeju kukwakam ar kute abeno kamy kwÿ pa 'amÿn aro katon krĩraxkam me rũnh'ÿr aro mõn me'ÿr aro bõx. Ne ar'ã 'êx ne kãj bê memã kum,

—Paurmê Xira ar pyka kunĩkõt abenmã me kurê'uko ba nhyr me kangao kumex. Nhyr kam ar arÿm jakamdjwÿ bõx. ⁷ Nhyr kam Djaxõ arkum aminhũrkwã jarênh aro djuw mex. Ar ja kunĩ ne arkum bẽnjadjwÿr raxbê Xedja kabên kurê. Xedjabê ne me bẽnjadjwÿr rũnh kunĩ nhõ bẽnjadjwÿr. Arkum kabên kurê. Ne mã memã kum, “Bẽnjadjwÿr rax 'õdjwÿ kute kabêno Xedja jakrenh ne kubê Jeju.” Nãm ar ã memã anhÿr ba, ane. Be, nãm me ã ar'ã me rũnhmã ane.

⁸ Nhyr kam me krãptĩmê krĩraxkam me rũnh kute ja markam

arým arkam ngryk ne àkrèo kumex. ⁹ Ne kam Djaxõ Ar kubé pi'ók kaprĩ kumex byn arkum,

—Paur ar ano gé ar mã tẽ. Ar mã tẽm nhijukribit dja bar akubyn ar amã anhõ pi'ók kaprĩ ngã, ane. Ne kam arkum ire nhym ar akubyn ũrkwãmã tẽ.

Berêjakam memã Jeju'ã ujarẽnh.

¹⁰ Nhym kam Jeju kukwakam me kamy akamãt tãmkam amũ Paurmẽ Xira ar ano. Krĩraxbê Berêjamã ar ano. Nhym ar'ýr tẽ:n kam 'ýr bõx. Ne kam mebê idjaer bikprõnh djã'ýr tẽ. ¹¹ Berêjakam me ja ne me kute amak mexo krĩraxbê Texarõnikakam me ja jakrenh. Paur ar ajkwao memã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽ nhym me arým kum kabẽn kĩnh. Kum kabẽn kĩnh ne kam akati kunĩkõt amim pi'ók jarẽ. Metĩndjwýnh kabẽn'ã pi'ók no'ók jarẽn amim,

—Djãm Paur ar katãt amik-abẽn jarẽnhkumrẽx? Djãm ar Metĩndjwýnh kabẽn'ã pi'ók no'ók kõt amikabẽn jarẽnhkumrẽx? ane. Me kute Paur ar mrãmri Metĩndjwýnh kabẽn kõt kabẽn jabej ã amim pi'ók jarẽnh ne maro ane. ¹² Me kum kabẽn kĩnhkam ne me krãptĩ tu amim Jeju markumrẽx. Me ni bajtem rũnhbê kregujamẽ me ny bajtemdjwý krãptĩ tu amim markumrẽx.

¹³ Krĩraxbê Berêjakam Paur kãj bê memã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽnhõ ba: nhym amybým krĩraxbê Texarõnikakam mebê idjaer arým arẽnh ma. Ne kam 'ýr tẽ:n arým kõt bõx. Ne wãkamdjwý me krãptĩmã ar kurêtuw nhym me arým kangao kumex.

¹⁴ Nhym kam Jeju kukwakam me kute abeno kamy ngõ raxbê pyka kêt'ýr Paur jano. Nhym Xiramẽ Ximoxi ar arek Berêjakam ar ba.

¹⁵ Nhym me kamy kwý Pauro tẽ. O tẽ:n kam arým krĩraxbê Atẽna'ýr o bõx. Nhym kam Paur arkum,

—Dja gar Xiramẽ Ximoxi ar'ýr tẽn ar'ýr bõx ne arkum ikabẽn jarẽ gé ar amrẽ tẽ, ane. Nhym ar arým akubyn Berêja'ýr akẽx ne.

Atẽnakam memã Jeju'ã ujarẽnh.

¹⁶ Nhym kam Paur arek krĩraxbê Atẽnakam arkam amako nhỹ. Arkam amako nhỹn kam arým mekam kaprĩ:re ne. Be, me kute kum amijarẽnh kadjy ne me apýnh metĩndjwýnh karõ krãptĩ nhípẽx ne krĩrax tãmkam kikre kunĩkõt umjuw. Nhym arým omũn mekam kaprĩre ne. ¹⁷ Ne kam mebê idjaer bikprõnh djãkam memã kabẽno ku'ê. Me kukjêro ku'ê. Memã 'ã karõo ku'ê. Me bajtem kute Mõjdjê kabẽnkõt amim Metĩndjwýnh mar jadjwýmã 'ã ujarẽnhõ ku'ê. Ne akati kunĩkõt me krãptĩ kute djwý jamýnh djãkam memã 'ã ujarẽnhõ ku'ê.

¹⁸ Nhym kam apýnh me kukrãdjã tũm'ã ujarẽnh djwýnh arým Paur'ýr bõx ne kabẽn ma. Me ja ne me mebê epikurêju kukrãdjã'ã ujarẽnh ar ba. Nhym ate me jadjwý ne mebê exoko kukrãdjã'ã ujarẽnh ar ba. Amẽ me ja ne me Paur'ýr bõx ne kabẽn man kam arým abenmã kum,

—Je tô, mýj ne kabẽn krãptĩja bit kute me bamã arẽnhmã? ane. Nhym me kwý 'ã abenmã kum,

—Bãrãm metĩndjwýnh bajtem'ã memã ujarẽnh ar ba, ane. Mýkam ne me ã abenmã ane? Bir, Paur kute kãj bê memã Jeju'ã ujarẽnh ny jarẽnhõ bakam. Ne kute kãj bê me tyk akubyn tũn'ã ujarẽnh ar bakam. Kam ne me ã abenmã ane.

¹⁹ Me ja ne me Paur kabẽn man kam kum krãn arým o tẽn krãnhbê Apaku nhimõk'ýr o bõx. Kam ne me kute aben pydji djã. ²⁰⁻²¹ Nãm me me aben pydji djãkam Pauro bõx ne arým kum,

—Dja ga prĩne me imã arẽ. Aje memã me kukrãdjã ny jarẽnhja mýj ne kraxkam kute? Be, ga bõx ne atemã me kukrãdjã jarẽ. Mýj'ã ne

ga arẽ? ane. Be, krĩraxbẽ Atẽnakam me krĩ tũm kunĩmẽ me bõx ny kunĩmẽ ne me mã akati kunĩkõt abenmã ujarẽnhbit. Me abenmã apýnh me ujarẽnh ny jarẽnh babit nãr me me maro krĩbit. Ne atemã mýjja kupẽnh kêt.

²² Nãm me Paur kukij nhym arým me aben pydji djãbẽ Apaku nhĩpõkri kãjmã djan memã kum,

—Krĩraxbẽ Atẽnakam me akrĩ ga me aje apýnh me anhõ we metĩndjwýnh krãptĩ mar prãmkmurẽx. Arým ne ba omũ.

²³ Be, nã bãm me anhõ kikre kabe'ã tẽn apýnh me õ mýjjamã kute amijarẽnh djã kumexja pumũnhõ tẽn kam kẽn ja'yr ikato. Me anhõ we metĩndjwýnh mar djã'ã kẽn jamã ikato. Ga me akabẽn'ã kẽn no'õk ne. Kamã ne ga me, “Gu me baje metĩndjwýnh mar kêtjamã rax jarẽnh djã kadjy ne gu me kẽn ja dji”, ane. Be, me ga ne ga me kum kẽn djir kajgo. Aje Metĩndjwýnhkmurẽx mar kêtgam ne ga me aje kẽnja djir kajgon kum amijarẽnh kajgo. Be, ba ne ba arým ije tãmja mar. Ije Metĩndjwýnhkmurẽx mar. Dja ba Metĩndjwýnhkmurẽx'ã me amã ajarẽ ga me ama.

²⁴ Be, ta ne pykamẽ kam mýjja kunĩ nhĩpẽx. Pykakam mýjjamẽ kãjkwakam mýjjamẽ kunĩmã Bẽnjadjwýr djwýnh ne kute o ýr. Kunĩmã Bẽnjadjwýr djwýnhkam djãm me kute kum kikre nhym Metĩndjwýnh kam ýrmã got? ²⁵ Nãr djãm mýjja 'õ Metĩndjwýnh nhõ kêt ga me kam aje kum õrmã? Kati. Be, ta ne kute memã tĩn jangjẽnh ne memã ãkõr jangjẽnh nhym me ar ba. Ta ne memã mýjja kunĩ nhõro nhỹ.

²⁶ Apýnh me ba djã kunĩkõt me bakunĩ me banhingẽt djwýnh pydji nhym Metĩndjwýnh adjãkamã ipẽx. Nhym kam õ'ã pyka kunĩkõt me ajmãn kam ar ba. Metĩndjwýnh

amim me kukãm apýnh me bixadjwýr djã'ã karõ. Amim apýnh akati'ã karõ nhym kõt me aben kukãm apõx. Nhym me kukãm amim apýnh me ba djã'ã karõ nhym me kam aben kukãm apõx ne arým kam ar ba.

²⁷ Mýj kadjy ne me ipẽx? Bir, me kute Bẽnjadjwýr djwýnh jabejmã ne me ipẽx. Me gop kute amim mar ne kum katormã ne me ipẽx. Djãm kute me bajõmã kre rax got? Kati. ²⁸ Metĩndjwýnh me bamẽ amijo kajkep. Kute me bamẽ amijo kajkepkam ne gu me batĩn ne amingrẽk ne amirĩto baba. Ikabẽnja kõt me akukràdjã jarẽnh djwýnh kwý amrẽbẽ: ã memã ane. Ne memã kum, “Gu me babẽ Metĩndjwýnh kra”, ane.

²⁹ Be, ta ne kute me banhipẽx gu me babẽ ta krakam kwãrĩk wãnh ga me amim, “Be, me ê mex ne umarkõt ne me kute Metĩndjwýnh karõ nhĩpẽx. Kẽn karýro nãr kryt jakao nãr kẽno me kute ipẽx mex”, kwãrĩk wãnh ga me ã amim anhýr kêt. Metĩndjwýnh ta kute me banhipẽxkam kwãrĩk wãnh ga me amim anhýr kêt. ³⁰ Be, amrẽbẽ me kute mar kêtgam ne me ã amim anhýro ba nhym Metĩndjwýnh ate krã. Ne kam ajbir jakam pyka kunĩkõt me kunĩmã kum, “Me on amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren iwýr amijo akẽx”, ane.

³¹ Be, dja ĩ pyka kunĩkõt me kunĩmã axwe pãnh jarẽn katãt memã o pãnhkmurẽx. Kute kukwakam memã axwe pãnh jarẽnh kadjy ne arým amijo Jeju pytã. Arým kadjy kukãm 'ã akati jarẽnh mãmdji. Me kunĩ kute kum kator ne mar kadjy ne Metĩndjwýnh arým akubyn o tĩn. Me kute tãmwã kute memã axwe pãnh jarẽnh djwýnhkõt mar kadjy ne arým akubyn o tĩn.

³² Nãm ã Paur memã ane nhym me arým aprý. Me kute me tyk akubyn tĩn jarẽnh markam ne me

kwý arým aprýo dja. Nhyṁ me kwý kum,

—Dja ba me ĩ ajte 'ã ama, ane.
 33 Nhyṁ kam Paur mā mebe tē.

34 Be, tēm kētri nhyṁ me kwý mā kōt ajkamēn tu amim Jeju markumrēx. Me'ōja nhidjibē ne Dijoni. Nām Apakukam me rūnh bikprōnh djākam me ro'ã rax. Me'ō nire jadjwý idjibē Tamari. Nhyṁ me kwýdjwý ar jakōt tu amim Jeju markumrēx.

18

Kōritukam memã Jeju'ã ujarēnh kadjy ne ja.

1 Nhyṁ kam Paur amipānh krīraxbē Atēna mēn arým krīraxbē Kōritu'ýr tē. 'Ýr tē:n 'ýr bōx.

2 Ne kam me'ōbē idjaer, idjibē Akwire'ýr bōx. Pykabē Pōtukam ne rwýk djā. Amrēbē ne krīraxbē Rōmakam prōmē ro'ã ar ba. Pykabē Itarijkam ne krīraxbē Rōma. Prōbē Prixira. Ar kam ar ba: nhyṁ kam bēnjadjwýr raxbē Kraōdjō mebe idjaer kunī jano. Krīraxbē Rōma kurūm me ano nhyṁ Akwiremē prō ar arým mekōt katon tē. Tē:n arým Kōritukam bōx. Ne kam ar ba. Ar ba: nhyṁ kam Paur arým Akwire ar'ýr bōx. Ne kam ar ũrkwākam tē.

3 Paurmē Akwire ar àpēnh djā kute aben pyrāk. Ar kubē kubēkatio kikre nhipēx djwýnh. Kam Paur arým ar ũrkwākam tēn arek kam krīn ar ro'ã kikre nhipēxo ba. 4 Ipēxo ban kam pi'ōk rārār kunīkōt mebe idjaer bikprōnh djā'ýr ban memã 'ã ujarēnh ku'ē. Nām mebe idjaermē me bajtembē kregudjwýmã 'ã ujarēnh ku'ē. Me kujjēro ku'ē, memã 'ã karōo ku'ē. Me kute tu amim Jeju markumrēxmã memã 'ã karōo ku'ē.

5 Nhyṁ kam Xiramē Ximoxi ar pykabē Mateni kurūm kōt bōx. Nhyṁ Paur no kato:n memã arēnh

prã:mkumrēx ne mā mebe idjaermã kum,

—Mrāmri Jejubē me banhō Bēnjadjwýrbē kumkatibē Kritukumrēx anhýro ba. 6 Nām memã arēnh prã:m nhyṁ mebe idjaer arým kabēno apanh ne aprýo ku'ē. Nhyṁ kam Paur kute me kangao amirīt kadjy amijã kubēkã karngrōn memã kum,

—Ba te me abē idjaermã Metĩndjwýnh kabēn jarē ga me mā akabēno ijapanho aku'ē. Jakam dja ga me te aje Metĩndjwýnhmã kum, “Be, Paur kute me imã arēnh kētkam ne ba me biknor tokry djākam itokry”, anhýrmã. Jakam dja ba me bajtemmã tēn memã arē.

7 Nām ã memã anen kam arým mebe tēn me'ōbē Juxu nhŭrkwāmã wadjān kam nhý. Juxu ne amrēbē Metĩndjwýnhmã rax jarēnh ba. Mebe idjaer bikprōnh djā kuri ne ũrkwã. 8 Me bikprōnh djā jakam me ō bēnjadjwýrbē Kripu. Paur Juxu nhŭrkwākam ikwã: nhyṁ kam Kripu arým tu amim Bēnjadjwýr djwýnh markumrēx. Ō kikrekam ōbikwa kunīdjwý tu amim markumrēx. Nhyṁ bu'ã krīraxbē Kōritukam me krãptī Paur kabēn man kam tu amim Jeju markumrēx. Nhyṁ me arým Metĩndjwýnhmã ngōmã me angij.

9 Nhyṁ kam akamãtkam Bēnjadjwýr djwýnh Paur nokam amirīt nhyṁ omũ. Nhyṁ kum,

—Kwãrĩk wãnh me umaje abin-hikrēnh kēt. Dja ga memã akabēn jarēnh rã'ã. 10 Ba ne ba amē amijo ikajkep. Me'ō kute awýr prōt ne ajo bikēnh prãm kētkumrēx. Be, krīrax jakam inhō me ja krãptĩkam ne me'ō kute ajo bikēnh prãm kētkumrēx. Nām ã Bēnjadjwýr djwýnh kum ane. 11 Nhyṁ kam arek Kōritukam memã Metĩndjwýnh kabēn jarēnh ba nhyṁ arým 'ã amex ne 'ã nan ajte 'ã amex apēx.

¹² Nhyam akati 'õkam mebê idjaer arým akuprõ. Gariju pykabê Akajakam memã bẽnjadjwýrkam ne me akuprõn kam abenmã Paur kurêtuw. Abenmã kurêtuw ne arým 'ýr prõt. 'Ýr prõt ne o tým ne pa 'amýn arým me kute memã axwe pãnh jarênh djakam o bõx. ¹³ Ne kam me rũnhmã kum,

—Me'õ ja ne me ibê ikukràdjã kurêo ban me imã, “Be, ikukràdjã jakõt dja ga Metĩndjwýnhmã rax jarênhõ aba”, ane.

¹⁴⁻¹⁶ Nhyam Paur kum amijarênh 'ýr nhyam Gariju kumrêx ne memã kum,

—Je, me'õja ren axwekumrêx. Ren me'õnh bã, nãr ren mýjjao akĩ ba ren arým 'ã me akabên ma. Nhyam be, ate ga me abê idjaer me akabênbito angryk ne me anhidjibito angryk ne me akukràdjã tũmbito angryk ne arým o ikunoro aba. Djãm ba ije mýjja kajgo jakõt memã axwe pãnh jarênh got? Rũm me mõn wãnh me akukràdjão aba. Nãm ã Gariju mebê idjaermã anen arým me anon bõm me kurê. ¹⁷ Nhyam kam me bajtembê kregu kunĩ Xoxinio tým. Xoxinibê ne mebê idjaer bikprõnh djakam memã bẽnjadjwýr rax. Nãm me o tým ne arým me kute memã axwe pãnh jarênh djãja kabem titik ne. Nhyam Gariju ate krã nhý.

Prixiramê Akwiremê Apõr ar'ã ujarênh.

¹⁸ Nhyam kam Paur krĩraxbê Kõritu tãmkam arek ar ba 'ãtũm ne. Ne kam arým Jeju kukwakam me kute abeno kamy arkum, “Ba on”, ane. Ne kam arým Prixiramê Akwire ar aprõn aro tẽ. Ar pykabê Xirij'ýr tẽmmã. Ne krĩraxbê Xekrere kumrêx'ýr tẽn 'ýr bõx. Bõx kेत्रi ne Paur Metĩndjwýnhmã amikabên pydjın arê. Ne kam amikabên kõt amijo tẽn arým aminhinomã amimê nhyam me arým kum krãnh

kê, mebê idjaer kukràdjã kõt. Nhyam kam ar nox ne.

¹⁹ Ne tẽn kam arým krĩraxbê Epexu'ýr bõx. Nhyam kam Prixiramê Akwire ar arek Epexukam ar ba kadjy Paur arkum ire. Arkum iren kam tu arým mebê idjaer bikprõnh djakam tẽn memã Jeju'ã ujarênhõ dja. Me kukjêro dja, memã 'ã karõo dja. ²⁰⁻²¹ Nhyam me kum,

—Dja ga arek jakam ar aba. Gê kãjbê ajãtũm ga kam amũ tẽ, ane.

Nhyam memã kum,

—Kati. Djeruxarêkam mebê idjaer krãptĩ kute aben kajmã'ã amikukràdjã tũm mar kadjy arým aben pydjĩ 'ýr. Ije me aben pydjĩ djã nhõ akati majmã ibõxmã. Ba on me'ýr. Nhyam kam Metĩndjwýnh kum akubyn itẽm kĩnh jabej ba kam ajte akubyn me awýr tẽ. Aj, ba on, ane. Ne kam arým krĩraxbê Epexu kurũm tẽ. Ngõkõt tẽ.

²² Tẽ nhyam kam me arým krĩraxbê Xedjarekam kã nhõ nhyam kam wabi, krĩraxbê Djeruxarê'ýr wabin kam 'ýr bõx. Ne kam me kute amim Jeju mar pa krij. Me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio baja pa krij ne memã kabên mex jarê. Ne kam krĩraxbê Áxiki'ýr tẽ. 'Ýr tẽn arým 'ýr bõx.

²³ Ne kam kam ar ba kãjbê 'ãtũm ne ajte tẽ. Tẽn kam pykabê Garaxakõt tẽ. Ne kam pykabê Bridjakõt tẽn apýnh Jejukõt me ba djwýnh djãri kunĩkõt memã týt x jangjẽnhõ tẽn mã memã kum,

—Gora tu amim Jeju mar týt kumrêx. Kwãrik wãnh 'ã adjukanga kêt, anhýro tẽ.

²⁴ Nhyam kam mebê idjaer'õ nhidjibê Apõr arým krĩraxbê Epexukam bõx. Krĩraxbê Arexãkam ne rwýk djã. Nãm kabên mexkumrêx ne kute Metĩndjwýnh kabên'ã pi'ók no'ók mar mexkumrêx. Kute memã arênh mexkumrêx nhyam me kãtãm te kute kabẽno itymãnh

kam kutā amikabēno biknoro nhý. ²⁵ Apôr Bēnjadjwýr djwýnh Jeju'ā prīne me bakukāmāre kabēn kukrājā mar mexkumrēx. Ne kam no kator mex ne prīne katāt memā kabēn jarēnh mexkumrēx. Ne kam Djuāo kute Metündjwýnhmā ngōmā me angjēnhkam me kabēnbit ne kute mar. Kute ja nhijukri Jeju'ā ujarēnh kunī mar kēt.

²⁶ Apôr ja ne Epexukam bōx ne kam mebē idjaer bikprōnh djā'ýr tēn 'ýr wadjān arým memā 'ā ujarēnh dja. Nām kum me uma kēt ne memā 'ā ujarēnh dja. Nhyam kam Akwiremē Prixira ar arým 'ā ujarēnh man arým o tēn kum arēnh mex. Apôr kute Jeju'ā ujarēnh mar kētja kum arēnh mex.

²⁷ Nhyam kam kute pykabē Akajamā tēmmā nhyam Jeju kukwakam me kute abeno kamy arým memā pi'ók no'ók ne. Kute Akajakam Jujukōt me ba djwýnhmā ōr kadjy ne memā pi'ók no'ók ne arým Apōrmā kungā. Pi'ókkam ne me memā 'ā karōn memā kum,

—Dja ga me tu Apōro anhōbikwakumrēx ane. Nhyam kam Apôr me'ýr tēn me'ýr bōx. Ne kam arým me kute amim Jeju marjamā Metündjwýnh kabēn jarē. Nhyam kam me arým tu Apōro ōbikwakumrēx. Amrēbē ne Metündjwýnh tu kum me kaprīkumrēx ne memā amak bō nhyam kam me arým tu amim Jeju markumrēx. Nām me Apōro ōbikwakumrēx nhyam kam memā Metündjwýnh kabēn jarē: nhyam kam me arým amū amim mar kamēn kabēn mar rax ne.

²⁸ Nām mā mebē idjaermā me kukāmāre kute Kritu'ā pi'ók no'ók jarēn mā memā kum,

—Be, pi'ókkam Bēnjadjwýrbē kumkatibē Kritu kute amijo anhýrmā kōt ne Jeju arým ā amijo ane. Be ga, mrāmri pi'ók kōt Jejubē me banhō Bēnjadjwýrbē kumkatikumrēxja pumū. Mrāmri kubē Kritukumrēxja pumū, ane.

Nām me krāptī nhipōkri ā memā kabēn mex jarēnh ane nhyam mebē idjaer te: kute kabēno itymā te o anen amikabēno biknoro nhý.

19

Paur Epexukam Jeju'ā ujarēnh.

¹ Nhyam Apôr arek krīraxbē Kōritukam ar ba nhyam Paur arým atýx kōt tē. Tē:n kam krīraxbē Epexu'ýr bōx. Ne kam Kritu nhō me ja kwý'ýr bōx. Ar ja ne ar kute Metündjwýnhmā ngōmā me angjēnh djwýnhbē Djuāo kabēnbit mar. ² Nām ar'ýr bōx ne arkum,

—Ar aje tu amim Kritu markumrēxkam djā ne Metündjwýnh Karō ar ajamýn ar ajo ba? ane.

Nhyam ar kum,

—Kraxje me'ō kute ar imā Metündjwýnh Karō'ā ujarēnh kētkam ne bar ije mar kētkumrēx, ane.

Nhyam Paur arkum,

³ —Be, me kute Metündjwýnhmā ngōmā ar ajangjēnhkam mýj ne me kute o amirīt kadjy ngōmā ar ajangij? ane.

Nhyam ar kum,

—Be, nā bām ar arým amikam ikaprīren wānh ijaxwemā inhiren Metündjwýnh'ýr amijo akēx. Kute jao amirīt kadjy me ngōmā ar ijangij. Nām ā Djuāo ngōmā me angjēnh ane, ane.

⁴ Nhyam kam Paur arkum,

—Mrāmri ne me amikam kaprīren wānh axwemā iren Metündjwýnh'ýr amijo akēx. Jao amirīt kadjy Djuāo ngōmā me angij. Kamā ne memā kum, “Be, itotokbē ne me'ō bōxmā. Tām wā dja ga me tu amim markumrēx”, ane. Kritubē Jeju'ā ne ā memā ane. Nām ā Paur arkum ane ⁵ nhyam ar arým kuma. Ne kam ar tu amim Bēnjadjwýr djwýnh Jeju markumrēx nhyam arým kum ngōmā ar angij.

⁶ Ne kam ar krā'ā aminhikra jadjuw nhyam Metündjwýnh Karō arým ar 'amý. Nhyam ar arým apýnh

ar kute me kabên mar kêt kam kabên jarênho dja, Metindjwýnh kukwakam kabên jarênho dja.
⁷ Kute ngômã ar angjênh ja ne Ar kubê 12 pyrãk.

⁸ Nhyam kam Paur aben tâ mebê idjaer bikprônh djãkam tén kum me uma kêt ne memã 'ã ujarênho ku'ê. Nãm aben tâ Metindjwýnh kute amim me utãr ne ar meo ba'ã memã ujarênho ku'ê, memã 'ã karôo ku'ê. Nhyam me kwý amim, "Mrãmri kabênkumrêx", anhýro krî. Nhyam arým 'ã mytyrwýbê 3 apêx. ⁹ Nhyam ate, me kwý ta arým amakkre kêt ne arým kabên mar kêt ne me krãptî nhipôkri kabên punuo dja. Ne memã kum,

—Djãm Jejukôt me kute amijo bakam mex got? Arkati, anhýro ku'ê. Nhyam kam Paur mebê Jeju nhô me jao tén arým me kãxã meo krî. Me'ôbê Xiranu kute memã me kukràdjã jarênh djãkam meo krî. Akati kunîkôt memã ujarênho krî. ¹⁰ Nãm aben tâ meo krî nhyam me'ã amex ne ajte 'ã na ne ajte 'ã amex ne ajte 'ã na apêx. Apêx nhyam kam pykabê Adjijkam me ô krî kunîkôt ne me arým Paur kabên ma. Mebê idjaermê me bajtembê kregudjwý ne me Bënjadjwýr djwýnh Jeju'ã ujarênh ma.

¹¹ Nhyam Paur Metindjwýnh kukwakam arým apýnh mýjja pumũnh kêt djãri ipêxo ba. Nãm me punuo mexo ba. ¹² Nãm ipêxo ba nhyam me me ïjarop kukônh djã, nãr me ô kubêkã Paurmã o môn o kupê. Ne kam apýnh me punu djãri memã o mô nhyam me punu kunî arým mex ne. Nhyam me karô punu kunî arým memã ire.

¹³⁻¹⁴ Nhyam mebê idjaer kwýja ne ar Epexukam ate ar babit ne arek krî kêt. Me kadjy Metindjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr'ô nhidjibê Xewa ne ar kunî jadjuw. Ar kubê 7. Xewabê ne mebê idjaer'ô. Kra ar ta ne amijo me karô mar mexo ba. Ar me karô punu kute meo ba'ã

Bënjadjwýr djwýnh Jeju nhidji jarên kum,

—Bar Jeju kukwakam amã ik-abên. Paur kute kãj bê Jeju'ã memã ujarênhja ba kukwakam amã ik-abên. On kum anhire. Nãm ar ã memã anhýro ba.

¹⁵ Ne kam ar bit kute me'ô jakam me karô punu janormã kum Jeju nhidji jarênh kajgo. Nhyam me karô punu arým ar aêrbê arkum,

—Jeju ije kabên mar ne Paur ije kabên mar. Nhyam be, ar ga djãm ije ar akabên mar got? ane. ¹⁶ Nhyam me'ôja me karô punu kute o baja arým tu aro arî ne ar titiko tẽ. Nãm aro tén prîne ar ôm ne. Ne arým Ar kubê ar ô kubêkã kadjôn o pôx. Ne ar par punu nhyam ar kajgo mã kikre kurûm prôt ne.

¹⁷ Nhyam kam me ar arênho ipôk ne. Nhyam me kunî arým kuma. Mebê idjaermê me bajtembê kregumê krîraxbê Epexukam me ja kunî arým kuma. Me kunî arým umaje madjã kretin Bënjadjwýr djwýnh Jeju ra:xkumrêxmã kato. ¹⁸ Nhyam kam me krãptî kute tu amim Jeju markumrêxja bôx ne tu amijaxwe djãri arênho amirîtkumrêx.

¹⁹ Nhyam kam mebê wajanga krãptî aben totokmã amidjudjy'ã pi'ôk no'ôk jao bôx. Ne kam me kute amidjudjy kangao amirîtkadjy me ipôkri kum kuton kam kurê nhyam kumex ne. Mýj ne pi'ôk pãnh kute nhyam me kum kuto? Bir, pãnh ra:x. Kryt jakao ngônphonho pi'ôk kaprî krãptî:, aben 'ã akre kubê 50.000. Nhyam me tu kum pi'ôk kurên arým kuwykam kunî rê nhyam xêr. ²⁰ Nhyam kam me arým týx ne amũ memã Metindjwýnh kabên jarênho kumex nhyam me krãptî kum kînh nhyam me kute tu amim Jeju markumrêxja arým krãptî: ne.

²¹ Nãm me ã o ane nhyam Paur ôkre kadjwýnhbê arým amim pry karô djã djirkumrêx ne amim,

—Ba pykabê Matenimē Akajamē 'yr tēn kam me omū. Dja ba anen kam arým Djeruxarēmā tē. Ne kam krīraxbê Rômamādjwý itēm prāmkumrēx, ane. ²² Ne kam amikukām Matenimā ò àpēnh amānhkrut jano. Nām Ximoximē Eraxu ar ano. Ne kam arek pykabê Adjikkam ar ba rā'ā.

Temexu kute me krāptīmā Paur kur'ē'uk.

²³ Paur ar ba: nhym kam krīraxbê Epexukam me krāptī arým ngryk ne kangao kumex. Be, Temexu kute me krāptībē me kute amim Jeju mar kurēkam me arým ngryk ne. ²⁴ Temexubē kryt jakao kikre kryre nhipēx djwýnh tūm. Kute kikreti pyrāk ne kikre kryre nhipēxo ba. Kikretikam ne me amrēbē Djijanamā amijarēnh djā. Djijanabē ne me ò metindjwýnh kajgo'ō. Nām kryt jakao kikre kryre nhipēxo ba. Ne kam kute memā òr pānh pi'ók kaprī jamýn ò àpēnhmā kungā. Pi'ók kaprī rū:nh ne amýn memā kungā.

²⁵ Nhym me krāptī jadjwý kute ar mýjjao metindjwýnh karō nhipēxo ba. Nhym Temexu ò àpēnh jao akuprōn metindjwýnh karō nhipēx djwýnh krāptī jadjwýo akuprōn memā kum,

—Ē, ar ikabēn ma. Gwaj badjāpēnh djā ja djō'ā ne gwaj mā banhō pi'ók kaprī kumex jamý. Tām ne gar arým ama. ²⁶ Ē, arým ne gar Paur kute ar amijo ba kôt omūn arým kabēn kôt ama. Djām krīrax jabē Epexukambit ne ar kabēn ba? Kati, pykabē Adjijja kunīkôt ne me krāptī:bē metindjwýnh karō nhipēxja kurēo ban kubē ar meo akēxo ba. Nām arīk memā kum, “Djām metindjwýnh karō nhipēxjabē Metindjwýnhkumrēx? Arkatī. Kubē Metindjwýnh kētkumrēx”, anhýr o ba.

²⁷ Be, dja Paur memā ja jarēno ba rā'ā nhym me krāptī arým me baje metindjwýnh karō nhipēxja kanga. Djijana nhō kikretidjwý dja me kum kīnh kēt. Be, Djijanabē me banhō metindjwýnh raxkumrēx. Pykabē Adjij kunī, kam me kunī kum rax jarēno ba. Pyka kunīkôt apýnh me ba djākam me kunī: kum amijarēno ba. Dja me Paur kabēn man kôt ar amijo ban arým Djijanamā amijarēnh krāta. Nām ā Temexu memā ane.

²⁸ Nhym me kute amijā kabēn ja markam arým ngry:k ne kāj bē abenmā kum,

—Epexukam me batindjwýnhbē ne Djijana. Djijana raxkumrēx. Epexukam me banhō metindjwýnhbē ne Djijana. Djijana raxkumrēx anhýro kumex. ²⁹ Nhym me kam me ja djō'ā kikrepdjitā abenkam kanga:o kumex. Ne kam arým Gajumē Arxaku ar pa 'amý. Pykabē Matenikam ne ar abatānh djā. Paurmē ro'ā ar Epexukam bōx. Nhym me ar pa 'amýn aro tēn me bikprōnh djātimā aro wadjā.

³⁰ Nhym Paur kute aben nēje me akre kadjy bit me kanga katikôt àrmā. Nhym Jejukôt me ba djwýnh arým akubyn Paur nē. ³¹ Be, pykabē Adjikkam me bēnjadjwýr kwý Pauro òbikwa tūm. Ar jadjwý Paur nēn kum,

—Kwārīk wānh me bikprōnh djātimā adjār kēt, ane. Me kute o bikēnh karō ne ar nē.

³² Nhym me bikprōnhja ar kanga prōt ne ba. Djām me krāptī kute me kanga kraxkôt mar got? Kati. Nām me apýnh kabēn ne. Me kwý 'ā me kabēn ja jarēno amra. Nhym me kwý 'ā atemā me kabēn ja jarēno amra. ³³ Nhym mebē idjaer arým Arexārimā 'ā karō. Kute me nēje me kunī kukrāmā ne me kum 'ā karō. Nhym me binhikrēnh kadjy te: memā ikra bēno dja. Nām bit kute mebē idjaer nēje me bājtemmā kabēnmā. ³⁴ Nhym me

arým Arexāribē mebē idjaer'õ kõt omũ. Omũn arým kāj bē kabēno tuknĩn mā abenmā kum,

—Epeukam me banhõ metĩndjwýnhbē Djijana raxkumrēx. Nām me ã anhỹro kumex nhym arým me'ã myt ky:n me'ã ora amānhkrut apēx.

³⁵ Nhym kam krĩraxkam me'ã pi'õk no'õk djwýnh raxja arým bõx ne memā kabēn nhym me arým anhikrē. Nhym kam memā kum,

—Krĩraxbē Epeukam me ar abaja, gu me ba ne gu me babē metĩndjwýnh raxbē Djijana nhõ kikretio djuw mex djwýnh. Djijana karõ ne mrāmri kākwa kurũm ruw. ³⁶ Gu me babē o djuw mex djwýnh nhym pyka kunĩkõt me kute me bamar. Me kute me bamarkam ga me ren tu anhikrēn adjākkrē kētkumrēx.

³⁷ Be, ga me jakam aro abõxja djā ne ar me banhõ metĩndjwýnh nhõ kikretikam mýjja'õo akĩnh got? Nār djām ar kute me banhõ metĩndjwýnh'ã kabēn punu'õ jarēnh got ga me ar'ã ajatom ne? Kati. Nā gām me jakam ar jao abõx kajgo.

³⁸ Be, dja Temexumē metĩndjwýnh karõ nhipēx djwýnh ar kute ar arēnh prām, wānh ne memā axwe pānh jarēnh djā dja. Myt ja tām kam ne memā pānh jarēnh djwýnh kam memā nhỹ. Gé Temexu ar 'yr aro bõx ne kum ar arē. Kam ne me kunĩ kute abenmā axwe jarēnh djā.

³⁹ Nār me aje mýjja 'õdjwýo aben mar prām jabej dja ga me tu me bakukràdjā kõtbit akuprõn o aben ma. ⁴⁰ Be, jakam me banhõ bēnjadjwýr rax arým me bamā uma. Me bakangatikam kute me bamā pānh jarēnh arým me bamā umakumrēx. Godja bēnjadjwýr rax abej me bakukjēr jabej gu me bakangati ja'ã te: baje kum amijarēnhmā, te: aminēje kum bakabēnmā. ⁴¹ Nām ã me'ã pi'õk no'õk djwýnh rax memā ane. Ne kam memā kum,

—Aje, me on ajmā, ane. Nhym me arým ajmā.

20

Paur Matenikam tēm ne kam Krexakam bõx 'ã ujarēnh.

¹ Me kangati apēxkam Paur arým amiwýr Jejukõt ba djwýnh 'uw nhym me arým bõx. Nhym kam meo rōrōk ne memā kum,

—Ba on pykabē Mateni 'yr. Gora ar amim Jeju mar tỳx ne 'ã adjukanga kēt, ane. Ne kam me kurũm pykabē Mateni 'yr tē. ² Nām 'yr tē:n kam apýnh Jejukõt me ba djāri me omũnho tēn me tỳxmā memā 'ã karõn memā kum,

—Dja gar tu amim Jeju mar tỳxkumrēx, anhỹro tē. Nām ã memā anhỹr kumexo tē. Ne tē:n kam arým pykabē Krexax'yr bõx. ³ Ne kam arek kam ar ba nhym 'ã mytyrwý amānhkrut ne ikjēkēt apēx. Nhym kam bit kute ngókõt pykabē Xirij'yr tēmmā. Nhym mebē idjaer bit kute kam o arĩmā. Nhym kam ate pykabē Matenikõt amipry karõ djā dji.

⁴ Nhym kam me kwý Paur kõt tēmmā. Pykabē Mateni katikõt tēmmā. Pykabē Xirij'yr ne kõt tēmmā. Xopatu Paur kõt tēmmā. Piju ne Xopatu dji. Krĩraxbē Berējakam ne abatānh djā. Nhym Arxakumē Xekunu arkõt tēmmā. Krĩraxbē Texarōnikakam ne ar abatānh djā. Nhym ajte Gajudjwý kõt tēmmā. Krĩraxbē Tebikam ne abatānh djā. Nhym ajte Ximoxidjwý kõt tēmmā. Nhym ajte Xikikumē Krōpimu ar adjwýnhdjwý kõt tēmmā. Pykabē Adjijkam ne ar abatānh djā. Paurkõt ar mōr ne ja. ⁵ Xopatu ar ar ikukām tēn krĩraxbē Krōwadjikam ar ikam ama. Badjwý Paur kõt tē. Ba ibē Ruka.

⁶ Apýnh akati wākam ne mebē idjaer amikukràdjā kõt djwýponhbit kuro ba. Nhym ar ijā akati wā apēx bar krĩraxbē Pirpu kurũm, pykabē Matenikam krĩraxbē Pirpu kurũm

inox ne tē. Tē: nhyam kam ar ijā akatibē 5 apēx. Bar kam krīraxbē Krôwadjikam Xopatu ar'yr bôx. Ne kam ar iba: nhyam kam ar ijā akatibē 7 apēx.

Juxiku tŷm ne tyk nhyam kute akubyn o tŷn.

⁷ Nhyam arŷm ar ijā pi'ôk kamrêk ne. Nhyam Jejukôt me ba djwýnh arŷm akuprô, djwý kokjêr kadjy. Jeju kute aminhî'ã djwý jakren kokjêrja tãm ne ajte kute 'ã akren kokjêr ne krên kadjy akuprô. Nhyam Paur arŷm kâj bê memã 'ã ujarêho dja. Akati nhyam tēm kadjy ne 'ã ujarênh 'iryô dja. 'Ã ujarêho dja: nhyam kam me'ã akamât kô ipôkri.

⁸ Atemã kikrekam ne me bikprônh dja. Kikre amãnhkrut ne ikjêkêt ne me aben nhiby ipēx. Kŷjrŷm kumoka'êkam ne me nhŷ nhyam me ô ngônhpôk krãpti. ⁹ Nhyam me'ã akamât kô 'iry: nhyam me'ô nôrny nhidjibê Juxiku kre krã'yr'ã nhŷ. Paur memã ujarênh 'iry: nhyam Juxiku arŷm ôtdjwa bŷn mex ne. Nhyam arŷm ôt mex ne e u:n môn tu:k ane. Pykabê môn tŷm nhyam me 'yr ruw ne kumŷ nhyam arŷm ty.

¹⁰ Nhyam Paur arŷm 'yr ruw. Ne tu tykja nhiby tŷm ne 'amŷnh tŷx ne. Ne memã,

—Kwãrik wãnh ga me kam atŷn prãm kêt. Arŷm ajte tŷn ne, ane. ¹¹ Ne kam akubyn wabin arŷm djwý kokijn ô kwŷ krêno nhŷ. Ô kwŷ krên pan ajte memã ujarênhmo krax. Ne o nhŷ: nhyam arŷm me'ã ôkrên'ãnh kâr mex ne. Nhyam kam arŷm tē. ¹² Nhyam me ŷrkwãmã nôrny akubyn tŷnjao tē nhyam arŷm mexkumrêx ne. Nhyam kam me arŷm kŷ:nhkumrêx ne.

Paur kute Epexukam meo ba djwýnhmã amijarênh.

¹³ Nhyam kam Paur kute bamē Xopatumē ar ijo mōrmã ar imã 'ã karô. Ba ibê Ruka. Nãm ar imã,

—Ba dja ba pykakôt krīraxbē Axô'yr tē. Dja ba 'yr bôx ne arŷm ar akôt kãraxkam amũ tē, ane. Ne kam pykakôt tē. Ar ba ne bar kãraxkam tē. ¹⁴ Tē:n kam arŷm krīraxbē Axô'yr bôx nhyam arŷm ar ikôt bôx. Ne kam ar ikôt kãraxmã wadjã. Bar kam krīraxbē Mixini'yr tē:n kam 'yr bôx.

¹⁵ Ne kam ajte ngôkôt tē. Tē: nhyam ar ijã akati. Bar ajte tē:n arŷm apêxtibê Kuju'ãnh tē. Ne ajte tē: nhyam ajte ar ijã akati. Bar tē:n arŷm apêxtibê Xamu'ãnh tē. Tē:n kam arŷm krīraxbê Krodjirkam bôx. Ne kam amikrà:n kam ajte ngôkôt inox ne mō. Nhyam ajte ar ijã akati. Bar kam tē:n arŷm krīraxbē Miretukam bôx. ¹⁶ Ar ibôx kêtri Paur ar imã,

—Gwaj krīraxbē Epexu jaà'ã tē. Ba ren kam tēn pykabê Adjijkam amikrà:, ane. Adjijkam ne krīraxbē Epexu. Nãm mebé idjaer bikprônh dja nhô akatibê Pêxiko majmã Djeruxarê'yr bôxmã. Kam ne amikrà kêt ne tē.

¹⁷ Bar krīraxbē Miretukam bôx nhyam Paur arŷm amũ krīraxbē Epexukam memã amikabên jano. Nãm memã kum,

—Gê amrê me kute Jeju nhô me jao ba djwýnh mō. Me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio bajao ba djwýnh amrê môn ipumũ, ane. ¹⁸ Nhyam me arŷm wãm kabêno tēn o bôx ne memã arê nhyam me arŷm kuma. Ne kam arŷm Paur'yr tēn 'yr bôx. Nhyam memã kum,

—Be, akmere ar, jakam dja ba tē. Ne kam arŷm ar amã ikabên jarê. Be, nã bãm katât ar amijo iba rã'ã gar arŷm ipumũn ima. Me anhô pykabê Adjijkam ibôx totokbê gar katât ije amijo ibakôt ipumũnhmo krax ne jakam aje ikatât kôt ipumũnh rã'ã.

¹⁹ Djã nã bãm Bēnjadjwŷr djwýnhmã idjãpênh kêt? Nã

bâm amijo ingrin akrânma kum idjâpênh râ'ã ne. Ba kum idjâpênh ar iba nhyim me axwekam irerek iwÿr bôx ba mekam imÿr iba. Nhyim mebê idjaer mã: amim ijâ karôn ar ijo bikênho ba, ba kam itokry kumex.

²⁰ Djâ ne ba ar abê Metîndjwÿnh kabên'ô nêen ar amã arênh kêt got? Kati. Ar aje mar mexo amû amikamênhma ne ba ar amã Metîndjwÿnh kabên kunî jarê. Nã bâm ar akrâptî nhîpôkri ar amã arê. Ne aje ar anhûrkwâkôt ar amã arênho iba.

²¹ Nã bâm me abê idjaerma arên aje me abajtembê kregumã arê. Ne mã: ar amã, “Ar amikam akaprîren wân h ajaxwemã anhiren Metîndjwÿnh'ÿr amijo akêx ne tu amim Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu markumrêx.” Nã bâm ã ar amã ane.

²² Nhyim arÿm jakam Metîndjwÿnh Karô mã: Djeruxarê'ÿr itêm'ã imã karôo dja ba te imãtmã. Mÿj dja wâkam ikam nê? Kon. Ije mar kêt. ²³ Be, krîrax kunîkôt ne me Metîndjwÿnh Karô kukwakam imã kabên jarên imã, “Dja me mrâmri abê ijê ga mrâmri amitokry kumex ma”, ane. Jabit ne ba amikadjy kuma.

²⁴ Be, me kute imã ja jarênhkam ne ba ate ikrã. Djâm ba ne ba imã pykakam itîn kînh got? Amrêbê ne Bênjadjwÿr djwÿnh Jeju imã idjâpênh djâ'ã karô. Nãm imã, “Metîndjwÿnh tu kum me kaprî. Djâm me ta ne me axwe kêt nhyim pân h kum me kaprî? Kati. Me te axwe kêtma nhyim ta arÿm tu kum me kaprîn memã ijano ba me axwebê me utâro iba. Tãm dja ga memã arênho aba gê me kuma.” Nãm Jeju ã imã idjâpênh'ã karôo ane ba kam ije idjâpênh djâ inomã mên h prã:m. Jabit imã kînh. Dja ba inomã kumên arÿm ikînhkumrêx. Djâm imã pykakam itîn kînh got? Kati. Jabit imã kînh.

²⁵ Amrêbê ne ba ar amã, “Arÿm ne Metîndjwÿnh kute amim me utâr ne ar meo ba 'ÿr”, anhÿr ne 'ã kâj bê ar amã idjujarên h ar iba. Be, jakam dja gar akunî aje ipumûnh kêt. Ja ne ba kuman 'ã ar amã amijarê.

²⁶⁻²⁷ Be, djâ ne ba ar amã Metîndjwÿnh kabên kwÿbit jarê? Kati. Ba ne ba ar amã kabên kunî jarê. Be, mÿj me ajô ga dja gar î ijâ Metîndjwÿnhmã kum, “Be, Paur kute imã arên h kêt kam ne ba me biknor tokry djâkam akuno”? ane. Be, kati. Ar aje te Metîndjwÿnhmã ja jarênhma. Ba ne ba ar akunîmã kabên kunî jarê. Ja dja gar akati jakam aman o abiknor kêt.

²⁸ Ije ar amã ja jarênhkam dja gar ajaxwe kêt kadjy amijâno djan me axwe kêt kadjy me omûnh 'âno dja. Metîndjwÿnh Karô ne arÿm ar ajâ meo ba djwÿnh rê. Ar ajâ me kute Jeju maro ba djwÿnh rê. Ga, mrykî'âtomtî pumûnh djwÿnh mã mryo djuw mexo baja pumû. Ar abê me kute Jeju maro aba djwÿnhkam dja gar omûnh djwÿnh kudjwa mã memã kabên jarênho aba. Kamrô prôt kam ne Metîndjwÿnh arÿm me axweo pân h. Ta kute o pân h kam dja gar ikabên kôt me omûnh 'âno dja.

²⁹ Be, dja ba tê nhyim itekrekam dja me axwe ar awÿr bôx gar abenkam akã. Ga, rop djâkrê mrykî'âtomtî katikôt ngjêxja pumû. Nãm kwÿ pa nhyim umaje kunî ajmã. Me axwedjwÿ dja me wangij ne Jeju bê ar akwÿo akêx gar akwÿ mekôt ajaxwe. ³⁰ Djâm me kâtâmbit kute ã ar ajo anhÿrmã? Kati. Ar akwÿ dja gar Jeju bê amijo akêx ne arÿm ajaxwen Metîndjwÿnh kupa'ã memã 'ã ajarê. Nhyim kam me kwÿ arÿm ar amaro ban arÿm ar akôt axwe.

³¹ Kam, me kute amiwÿr ar ajôo akêx kêt kadjy dja gar me 'âno dja. Kwârîk wân h ikabêno ajamak kêt kati kêt. Nã bâm akatikam ar abê me uma. Ne aje akamâtkam ar abê

me uma. Ne ajte imŷrkam ar abē me uma. Ne ar akunibē me umao iku'ē: nhym arŷm amexbē 3 apēx. Kwārĩk wānh ikabēno ajamak kēt kati kēt.

³² Be, akmere ar arŷm itēm 'ŷr. Jakam ba arŷm Metĩndjwŷnhmā ar ajo a'uw. Gēdja ar ajo bakumrēx. Dja gar kabēn ma nhym arŷm ar amā ajamak mex jangij gar mar mexo amū amikamēn arŷm mar rax ne. Metĩndjwŷnh tu kum gwaj bakapri.* Ukapri'ā dja gar kabēn man arŷm ajamak mexo amū amikamēn mar rax ne. Be, dja ĩ Metĩndjwŷnh ō me jamā mŷjja ngā. Dja gar kabēn ma nhym kute memā mŷjja nhōrmā kōt arŷm ar amā kungā. Ja kadjy ne ba kum ar ajo a'uw.

³³ Be, djām ba ne ba imā me'ō nhō mŷjja puro prām? Kati. Me'ō nhō kryt jaka nār kēn karŷr nār me'ō nhō kubēkà ne imā prām kētkumrēx. ³⁴ Be, ba ne ba in-hikrao idjāpēnho iku'ē. Bamē iro'ā ar ar bamē ne bar imā mŷjja prām jabej ba ba inhō pi'ok kapriō ar amim kuby. ³⁵ Mŷj kadjy ne ba ā idjāpēnho ane? Bir, dja gar iman arŷm ikudjwa ā adjāpēnho anen kam amikutā me ō mŷjja kētmā mŷjja nhōro aba. Dja gar kam Bēnjadjwŷr djwŷnh kabēn ma. Nām memā kum, “Ga amikutā memā mŷjja ngān kam arŷm akĩnh ne. Kam akĩnh me kute mebē mŷjja jamŷnhkam kĩnhja jakrenh mex”, ane. Be, ije me amā ikabēn jarēnh ne ja. Tām ne ja.

³⁶ Nām ā Paur memā anen kam arŷm kōnkrāo nhŷn Metĩndjwŷnhmā kabēn. Nhym me kunĩdjwŷ Metĩndjwŷnhmā kabēno nhŷ. ³⁷ Nhym kam me Paurkam mŷro kumex ne aben nHITEPā o rōrōk ne ine kaō. ³⁸ Paur kute memā kum,

—Jakam dja gar akunĩ ajte ipumŷnh kēt, anhŷrkam ne me

kapri:re. Ne kam kà nhikwā djà'ŷr kōt mō.

21

Paur akubyn Djeruxarē'ŷr tēm.

¹ Bar kam mebē tēn kàraxmā wadjān amū mebē inox ne. Ne kam apēxtibē Kux kōnh tē. Ne tē:n arŷm 'ŷr bōx. Nhym kam ar ijā akati. Bar ajte tē:n kam apēxtibē Rodji'ŷr bōx. Ne ajte tē:n kam krĩraxbē Patara'ŷr bōx. ² Ne kam wabin kàrax 'ōdjwŷ jabej ne arŷm kum ikato. Pykabē Penixij'ŷr ne kàrax mōrmā. Bar kum wadjān ajte inox ne. ³ Ne tē:n kam amybŷm apēxtibē Xipre pumū. Ne kam tē:n ar idjuge'ānh amipānh Xipre mēn tē:n arŷm pykabē Xirij tēpo tē. Ne tē:n arŷm krĩraxbē Xiru'ŷr bōx. Kam ne kàraxkam me kute kākam jēnh kadjārmā.

⁴ Bar kam wabin Jejukōt me ba djwŷnh jabej mōn arŷm me kwŷmā ikato. Ne kam mekam ar iba: nhym kam ar ijā akatibē 7 apēx. Ar ijā akati apēx kētri ne me Metĩndjwŷnh Karō kukwakam Paurmā kum,

—Kwārĩk wānh Djeruxarēmā àbir kēt, ane.

⁵ Nhym arŷm ar ijā akati apēx bar tē. Nhym me kunĩ ar ikōt kàrax'ŷr tē. Me mymē me niremē me prīremē ne me ar ikōt mō. Ba me mōn arŷm krĩrax kurŷm ikato. Ne kam ngō mŷrri ikōnkrāo nhŷn Metĩndjwŷnhmā ikabēn. ⁶ Bar kam memā kum, “Bar on”, anen kam arŷm kàraxmā wadjān nhŷ. Nhym me akubyn ŷrkwāmā akēx ne.

⁷ Bar kam amipānh krĩraxbē Xiru mē. Ne tē:n kam arŷm krĩraxbē Tomedja'ŷr bōx. Ne kam ar ije Jeju kukwakam me kute abeno kamy pumŷnh kadjy arŷm wabi. Nhym ar ijā akati pydji apēx. ⁸ Nhym akati bar arŷm mebē tē. Ne tē:n

* **20:32** Djām gwaj ba ne gwaj bajaxwe kēt nhym pānh kum gwaj bakapri Kati. Gwaj ba ne gwaj te bajaxwe kētmā. Nhym be, ta ne tu kum gwaj bakapri.

arým krĩraxbê Xedjare'ýr bõx. Ne kam wabin arým Piripi nhũrkwãmã wadjã. Amrêbê ne Piripibê me kute amim Jeju mar o djuw mex djwýnh'õ. Ar kubê 7 kõt kubê meo djuw mex djwýnh'õ. Piripi ajte me kute mar kêtjamã Jeju'ã ujarênh ar ba. ⁹ Kra ni ne amãnhkrut ne amãnhkrut. Kraxje ar mjên kêt rá'ã. Ar kubê Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh.

¹⁰ Bar Piripi nhũrkwākam nhỹ: nhym ar ijã akati krãptĩ apêx. Nhym arým pykabê Djudêja kurũm me'õbê Agabu bõx. Kubê ne Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh'õ. ¹¹ Agabu ar iwýr bõx ne arým Paur pre djã bõn kuby. Ne kam o aminhinỹxmê amite djuwpre. Ne kam ar imã,

—Be, Metĩndjwýnh Karõ ar amã, “Djeruxarêkam mebê idjaer dja me ã pre djã djwýnhja djuwpreo ane. Ne kam arým me bajtemmã kanga.” Nãm ã ar amã ane. Nãm ã Agabu ar imã ane.

¹² Bar kuman arým tu Paurmã kum,

—Kwãrĩk wãnh Djeruxarêmã atêm kêt, ane. Nhym Jejukõt me ba djwýnh, Xedjarekam ar ba tũmjadjwý ar ikõt ã kum ane.

¹³ Nhym Paur ar imã,

—Mýkam ne gar amýro imã ikaprĩ jadjãro dja? Kwãrĩk wãnh me idjuwpre. Godja me wãkam ibĩn jabej. Bẽnjadjwýr djwýnh Jejumã idjãpênhkam ibĩn jabej. Kwãrĩk wãnh rá'ã, ane.

¹⁴ Nã bãm ar te: nên kam kum,

—Aj, Bẽnjadjwýr djwýnh kute amim ajã karõ kõt gé ã ajo tẽmo ane, anen arým anhikrê.

¹⁵ Nhym ar ijã akati ja kwý apêx bar arým amijo atom ne arým Djeruxarê'ýr tẽ. ¹⁶ Nhym Xedjarekam Jejukõt me ba djwýnh kwý ne ar ikõt tẽ. Ar me'õbê Maxõ japrõn ar ikõt o tẽ. Apêxtibê Xiprekam ne abatanh djã. Jejukõt ba tũm. Djeruxarêkam ne õ kikre.

Õ kikrekam ar inhýr kadjy ne ar aprõn aro mõ.

Djeruxarêkam bõx ne kute Metĩndjwýnhmã amijo mex.

¹⁷ Bar Djeruxarê'ýr tẽ:n kam arým 'ýr bõx. Nhym Jeju kukwakam ar ikamy ar ipumũn kam kĩnhkumrêx ne ar imã kabên mex jarê. ¹⁸ Nhym ar ijã akati. Bar kam ije Xijagu pumũnh kadjy Paurkõt 'ýr tẽn 'ýr bõx. Nhym me kute Jeju nhõ me jao ba djwýnh kunĩ kam nhỹ. ¹⁹ Nhym Paur arým arkum kabên mextire jarê. Ne kam arkum apýnh me bajtemkam ãpênh'ã ajarê. Kute apýnh mýjja nhípêx'ã prĩne ajarê.

²⁰ Nhym ar kute ja markam arým Metĩndjwýnhmã rax jarê. Ne kam arým Paurmã kum,

—Be, akmere, ga, mebê idjaer kute tu amim Jeju markumrêxja arým krãptĩ:ja pumũ. Me me'ã akrekam ne mebê 1.000'ã akre krãptĩkumrêx. Ne kam me kunĩ Mõj djê kukràdjã'ã notý:x. ²¹ 'Ã no týt nhym me kwý arým ajã 'êx ne memã ajarê. Ne memã kum, “Paur arĩk apýnh me bajtemkõt ban mebê idjaerbê Mõj djê kukràdjã kurêo ba. Ne mã memã kum, ‘Kwãrĩk wãnh me akra my nhĩnhu kã rênh kêt ne kwãrĩk wãnh me bakukãmãre kukràdjã mar ne kõt amijo aba kêt’, anhýro ba.” Nãm me kwý ã memã ajã 'êxo ane.

²² Be, me kwý kute ajã 'êxo anhýrkam dja me mrãmri abõx jarênh man arým akadjy akuprõ.

²³ Be, djãm aje mebê idjaerbê Mõj djê kukràdjã kurêo aba? Kati. Gadjwý ne aje katãt mar ne kõt ar amijo aba. Me kute katãt aje amijo abakõt amã kator kadjy dja ga ar ikabên man kõt amijo tẽ. Be, me babê idjaer ar amãnhkrut ne amãnhkrut arým Metĩndjwýnhmã amijarên kum, “Bar Mõj djê kabên kõt amã amijo mex.” Nãm ar ã kum anen kam arým amijo mex.

²⁴ Dja ga ar kudjwa Metindjwŷnhmā amijo mex ne Mōjdjê kukràdjà kôt ar aro'ā akrānh kēnh ne. Dja ga anen kam memā ar akrānh kēnh kunĩo pānh. Dja mebê idjaer kute amim Jeju mar arŷm kôt apumŷn ajā abenmā kum, “Be kati. Nām me Paur'ā 'êx. Ga, me bakôt kute katāt Mōjdjê kabēn mar ne kôt amijo tēmja pumŷ”, ane. Dja me ā ajā anen arŷm akubyn akam kīnh ne.

²⁵ Be, mrāmri dja gu me babê idjaerbit katāt Mōjdjê kabēn man kôt ar amijo baba. Nhyem be, me bajtem kute amim Jeju mar dja me me babê idjaer kôt ar amijo ba kêt. Gwaj amrêbê arŷm me kadjy Mōjdjê kabēn ngrêrebit'ā pi'ôk no'ôk ne memā kum, “Me kute mŷjjao metindjwŷnh karō nhipêxjamā mry bīn kwārīk wānh krēn kêt. Kwārīk wānh mry kamrô krēn kêt. Mry me kute mut djêo bīn kwārīk wānh àr ne krēn kêt. Kwārīk wānh aprō djwŷnh kupa'ā akurē aba kêt. Nār, kwārīk wānh amjēn djwŷnh kupa'ā akurē aba kêt”, ane. Gwaj ā memā ane. Kam dja me Mōjdjê kabēn ngrêre jakôtbit amijo ba. Nām Xi-jagu ar ā Paurmā ane.

²⁶ Nhyem me'ā akati nhyem Paur arŷm me kabēn man kôt amijo tē. Nām ar amānhkrut ne amānhkruto tēn ar ro'ā Metindjwŷnhmā amijo mexmo krax ne. Ne kam ar Metindjwŷnh nhō kikretimā wadjàn me kadjy Metindjwŷnh mar djwŷnhmā kum,

—Ar ijā akatibê 7 apêxkam dja bar arŷm amijo mexo ino re. Kam dja bar me kute Metindjwŷnhmā mry bīn kadjy mryo bôx, ane.

Me kute Paur pa 'amŷnh ne uw-pre.

²⁷ Nhyem kam ar'ā akatibê 7 apêx 'ŷr nhyem mebê idjaer pykabê Ad-jij kurŷm bôxja arŷm Paur pumŷ. Metindjwŷnh nhō kikretikam ar ba nhyem me omŷ. Ne kam me me kunĩmā kurêtuw ne arŷm pa 'amŷ.

²⁸ Pa 'amŷn o djan 'ā 'êx ne kaj bē memā kum,

—Ē me abê idjaer, amibêx ne ar ikôt o kangō. Ota, me'ō ja ne bar arŷm ar amā arē. Nām mebê ar inhō me wŷnh kurêo ba. Nām ajte mebê Mōjdjê kukràdjà kurêo ba. Nām ajte mebê kikreti ja kurêo ba. Nām apŷnh me ba djari kunīkôt me kunībê kurêo ba. Ne kam arŷm Metindjwŷnh nhō kikreti kreo àpnu. Nām arŷm amikôt me bajtembê kreguo wadjà nhyem Metindjwŷnhbê arŷm kikreti kre punure ne. Nām me ā Paur'ā 'êxo ane.

²⁹ Be, amŷ jakam ne Paur krīraxbê Djeruxarēja tām kam me'ō bajtemmê ro'ā tē. Idjibê ne Krôpimu. Me bajtem nhō krīraxbê Epexukam ne Krôpimu abatānh djā. Amŷ jakam ne kubajtemjamē ar ro'ā tē nhyem me arŷm ar omŷ. Ne jakam Paur kikretikam ar ba nhyem me arŷm omŷn arīk 'ā abenmā kum,

—Be, arŷm ne Paur Metindjwŷnh nhō kikretimā me bajtemo wadjà. Nhyem Metindjwŷnhbê arŷm kikreti kre punure ne, ane.

³⁰ Nām me anen kam arŷm krīraxkam me kunĩmā Paur kurêtuw. Nhyem me arŷm prôt ne 'ā akuprô. Ne arŷm Paur pa 'amŷn Metindjwŷnh nhō kikreti kurŷm bjêro mōn o katon kam pānh 'ā ijê.

³¹ Ne kam bit kute Paur bīnmā o dja. Nhyem me'ō arŷm krākamngōnh nhō bēnjadjwŷr'ŷr tē. Bēnjadjwŷr ja ne me krāptī: kubê 1.000mā nhŷ. Nhyem me'ō arŷm bēnjadjwŷrja'ŷr tēn kum,

—Ē, bēnjadjwŷr, krīraxbê Djeruxarē jakam me kunĩ arŷm kangao kumex, ane.

³² Nhyem bēnjadjwŷr amikrà kêt ne ō krākamngōnh o mōn meo ba djwŷnhmē ro'ā meo mō. Meo ba djwŷnh ne krākamngōnh krāptī: kubê 100o ba. Nhyem bēnjadjwŷr meo mōn me'ŷr prôt ne. Nhyem me

krãptĩ arým krãkamngõnh pumũn umaje Paur titik krãta.

³³ NhyM krãkamngõnh nhõ bẽnjadjwýr Paur'ýr bõx ne pa 'amýn õ krãkamngõnhmã 'ã karõn kum, "Kãxirãx amãnhkruto uwpre", ane. NhyM me arým uwpre. NhyM arým bu'ã me ku'ê kukij ne memã kum,

—Mýj me'õ ne ja? Mýj ne o ajkẽ? ane. ³⁴ NhyM me kãj bê 'ã kum apýnh kabẽn kwý jarẽ. NhyM me kangao kumexkam te: kute me mar mexmã. Ne kam õ krãkamngõnhmã 'ã karõn kum,

—Me banhõ kikretimã o wadjã, ane. ³⁵ NhyM me o mõn arým kikreti'ã me àbir djã'ýr bõx. Ne arým 'amýn kãjmã mebê arĩn o mõ. Me àkrẽ kumexkam ne me kãjmã mebê Paur jarĩn o mõn o wabi. ³⁶ Me krãptĩ: ne me kõt mõn kãj bê memã kum, "Me tu abĩ. Me tu abĩ", anhýro mõ.

Kute me krãptĩ:mã amijarẽnh.

³⁷ NhyM kam me bit kute aminhõ kikretimã Pauro àr 'ýr nhyM mebê kregu kabẽnkam arým krãkamngõnh nhõ bẽnjadjwýrmã kum, "Ba amã ikabẽn jarẽ", ane.

NhyM kum,

—Je, djãm mebê kregu kabẽnkam ne ga akabẽn mex? ³⁸ Djãm abê Edjitukam me'õwã kêt? Òbê ne me krãptĩmã bẽnjadjwýr kurẽtuw nhyM me arým kangao kume:x ne. NhyM kam kapõt kukritmã me àprãr krãptĩ: kubê 4.000o kato. Djãm abê tãmwã kêt? ane.

³⁹ NhyM Paur kum,

—Kati. Ibê mebê idjaer'õ. Krĩraxbê Taxukam ne irwýk djã. Taxu raxo kute pykabê Xirxijkam apýnh krĩrax djãri krãptĩ jakrenh mex. Me ja ne ijo õ me wýnh. Ba me krãptĩ ren kute ibĩnjãmã ikabẽn jarẽ, ane.

⁴⁰ NhyM kum, "Ajrã", ane. NhyM àbir djã'ã djan me binhikrẽnh kadjy arým memã aminhikra bê. NhyM

kam me arým binhikrẽnhkumrẽx. NhyM arým mebê idjaer kabẽnkam memã kabẽn jarẽ.

22

Paur me krãptĩmã kabẽn.

Kar 9.3, 26.13

¹ Memã kabẽn ne memã kum, —Akmere ar, ba aminẽje me amã ikabẽn jarẽ. Dja ga me ikabẽn ma, ane.

² Paur ne mebê idjaer kabẽn djwýnhkam memã kabẽn jarẽ nhyM me arým tu binhikrẽnhkumrẽx ne.

³ NhyM kam ajte memã kum,

—Ibê ne mebê idjaerkumrẽx. Ba pykabê Xirxijkam krĩraxbê Taxukam ruw. Ne kam krĩraxbê Djeruxarẽja tãmkam ijabatãnh djã. Gamarij ne prĩne imã me bakukãmãkjê kukràdjã jarẽ ba prĩne mar mexkumrẽx ne. Nã bãM Metĩndjwýnh kabẽn'ã ino týx ne. Mytja tãmkam ne gar akunĩdjwý ã kabẽn'ã ano týxo ane. ⁴ Ba 'ã ino týx ne kam me kute amim Jeju maro ibikẽnho iba. Me kute me par kadjy ne ba meo ibikẽnho iba. Ne mã me mymẽ me nire djuwpren mã mebê ijê djãmã meo mrã.

⁵ Be, me rũnh dja ar amã, "Be, kõt ne Paur arẽ", ane. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr raxmẽ apýnh me rũnhmẽ dja me ã me amã ane. Me ta ne me me'ã pi'òk no'òk ne imã kungã. Ba kam krĩraxbê Tamagumã o tẽ. Nã bãM bit ije kam mebê idjaer rũnhmã o itẽmmã. Ne bit kam me kute amim Jeju mar djuwpren ije Djeruxarẽmã meo imõrmã nhyM me kute kam me axwe pãnh jarẽnhmã. Ja kadjy ne ba bit ije memã pi'òko itẽmmã.

⁶ Nã bãM me'ýr o tẽn arým krĩraxbê Tamagu tẽpo tẽ. NhyM arým kãjkwa nhipõkri myt nhý nhyM ijaerbê arým kãjkwa kurũm mýjja adjẽnho prĩne ikurwý. ⁷ Ba kam arým tu pykabê tým ne me'õ

kabẽn ma. Nhyim imã, “Xaur, Xaur mykãkam ne ga me kute amim imaro abikẽnho aba? Nã gãm aje ba mãn ijo abikẽnho aba pyrãk”, ane.

⁸ Ba kam kum, “Bẽnjadjwýr, myj me ajõ ga ne ga imã akabẽn”? ane.

Nhyim imã, “Ba ibê Jeju. Krĩraxbê Nadjarekam ijabatàn djà. Nã gãm me kute amim imaro abikẽnho aba ne aje ba mãn ijo abikẽnho aba pyrãk”, ane. ⁹ Nhyim ar ikõt mõrja ne ar mrãmri adjẽn pumũn arým kam tĩn prãm ne. Nhyim be, kabẽnja ne ar kute mar kêt. ¹⁰ Jeju imã ane ba kam kum, “Bẽnjadjwýr djwýnh, myj dja ba nẽ”? ane.

Nhyim Bẽnjadjwýr djwýnh imã, “On kãjmã djan amũ krĩraxbê Tamagumã wadjã. Kam dja me'õ awýr bõx. Ba ne ba arým amim ajã karõn arým kum arẽ. Tãm dja ikukwakãkam amã ikabẽn jarẽn amã 'ã karõ. Dja ga ikabẽn man kõt ar amijo aba.” Nãm ã Bẽnjadjwýr djwýnh imã ane.

¹¹ Be, myjja inokãkam adjẽn tỳx ba kam arým ino rã. Nhyim ar ikõt mõrja arým inhikra 'amýn ijo mõ ba arým Tamagu'ýr bõx.

¹² Nhyim kam me'õbê Ananij arým iwýr bõx. Ananij ne katãt Mõjdjê kukràdjã man kõt ar amijo ba nhyim Tamagukãkam me bẽ idjaerja kunĩ mex jarẽ. ¹³ Ananij iwýr bõx ne djan imã, “Akmere Xaur, on akubyn arĩt mex”, ane. Ba kam arým myt tãm kam akubyn irĩt mex ne kãjmã ikrãn omũ.

¹⁴ Nhyim imã, “Metĩndjwýnh kute me bakukãmãkjẽo ba djwýnh ne arým amijo apytã. Arým ne amim ajã karõ. Tãm dja ga ama. Arým ne ga me'õ katãt kute amijo ban axwe kêtumrẽxja pumũ. Arým ne ga Jeju pumũn kabẽn ma. Ja kadjy ne arým amijo apytã. ¹⁵ Ga dja ga aje myjja pumũnh ne mar kõt me kunĩmã 'ã ajarẽ. ¹⁶ Be, myj kadjy ne ga nhỹ? Aje, kãjmã dja. Ba Metĩndjwýnhmã ngõmã ajadjã. Ga, me ngrã tykkãkam

me kute amipõnh ne arým mexja pumũ. Gadjwý dja ga Bẽnjadjwýr djwýnhmã amijo a'uw gẽ amã axwe kêt jarẽ ga kum amex.” Nãm ã Ananij imã ane. Nãm ã Paur me krãptĩmã 'ã ujarẽnho ane.

¹⁷⁻¹⁸ Ne kam itepã ajte memã kum,

—Ba kam akubyn Djeruxarẽkam bõx. Ne kam Metĩndjwýnh nhõ kikretimã wadjãn arým Metĩndjwýnhmã ikabẽno nhỹ. Kum ikabẽno nhỹ nhyim arým Bẽnjadjwýr djwýnh inokrekãkam amirĩt ba omũ. Nhyim imã, “Aje, amikrà kêt ne on Djeruxarẽ kurũm akato. Dja ga te memã ijã adjujarẽn ar aba nhyim me amim amar kêtumrẽx”, ane.

¹⁹ Ba kam kum, “Kati Bẽnjadjwýr djwýnh, dja me ima. Ba ne ba apýnh me bẽ idjaer bikprõnh djãkam mrãn me kute amim amar jabej mõ. Ne me titik ne me bẽ ijẽo iba. ²⁰ Nhyim me kute ajã ujarẽn djwýnh Exewão bĩno mõ ba arek me kuri dja. Ne memã kum, ‘Ajrã me on abĩ, anhỹro djan kam memã kubẽkã jamýn o dja. Nã bãm ã imã me kurẽo ane nhyim me kunĩ kute imar”, ane.

²¹ Nhyim imã, “Kati, on akato. Dja ba amũ: apýnh me bajtem ba djãri me'ýr ajano ga me'ýr mrã.” Nãm ã Bẽnjadjwýr djwýnh imã ane. Nãm ã Paur memã ane.

Me krãptĩja ajte Paurkam ngryk.

²² Nãm me arek maro dja nhyim kam me bajtemmã amitẽmja jarẽ. Nhyim kam me arým tu ngryk ne. Ngryk ne on kãj bẽ kabẽno kumex ne krãkamngõnhmã kum,

—On me abĩ. Axwekumrẽx. Tĩn ne ar bakãkam ne punukumrẽx, ane.

²³ Nãm me kãj bẽ kabẽno djan arým aminhõ kubẽkã krãkão põx ne kurẽn kãjmã pyka rẽnho dja. Me ngryk tỳ:xkam ne me ã amijo ane. ²⁴ Nhyim kam krãkamngõnh nhõ bẽnjadjwýr me omũn arým õ me jamã 'ã karõn kum,

—Me kikretimā Pauro wadjà. Mrykà punuo kaprêprêk gê tokry pymaje axwe'ō kôt amijarê. Ba gop me 'ã kabêno kumex kraxkôt kuma, ane. ²⁵ Nhyem me arým kadjy djudjêdjêo uwpreo dja. O dja nhyem Paur arým mebê 100o ba djwýnhjamā kum,

—Ê, dja ga me ikukjan ima. Krĩraxbê Rômakam me ja ne me ijo aminhō. Me bakukràdjà kôt ne me kute me axwekumrêx jabej me kukjêr kumrêx. Me kute me axwe markambit ne me kute me kaprêprêk. Kraxje me aje imar kêt kam ne ga me tu ikaprêprêko mō, ane.

²⁶ Nhyem meo ba djwýnh kuman arým uwpre kangan krākamngōnh nhō bēnjadjwýr rax'ýr tēn kum,

—Ê, aminêje Paur kukja. Gwaj ren bakukràdjà kupa'ã o ajkê. Be, krĩraxbê Rômakam me ja ne me Pauro aminhō, ane.

²⁷ Nhyem krākamngōnh nhō bēnjadjwýr rax arým 'ýr tēn 'ýr bōx ne kum,

—Djām mrāmri ne krĩraxbê Rômakam me ja ajo aminhōkumrêx? ane.

Nhyem kum, “Nà”, ane.

²⁸ Nhyem bēnjadjwýr kum,

—Be, Rômakam me ja kute ijo aminhō kadjy ne ba arým pānh pi'òk kaprĩ kumex ne memā kungā. Mýj ne ga gadjwý memā nê? ane.

Nhyem Paur kum,

—Rômakam me ja ne me ibām kute idjiro aminhō. Ibām kôt ne me ijo aminhō, ane.

²⁹ Nhyem me bit kute kaprêprêk 'ýrja arým umaje kum kre rax ne dja. Nhyem krākamngōnh nhō bēnjadjwýr raxdjwý kute Rômakam me ja kute Pauro aminhōja markam arým umaje tĩn prām. Kabēnkôt me kute uwprekam ne umaje tĩn prām.

Paur kute me rũnh krāptĩmā amijarēnh.

³⁰ Nhyem kam me'ã akati nhyem bēnjadjwýr bit kute kraxkôt marmā. Bit kute mebê idjaer kute Paurmā axwe jarēnh kraxkôt marmā. Nām arým 'ã kàxirāx bōn kum ire. Ne kam me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýrmē me rũnh kunĩmā amikabēn jano. Me Paur'ã bikprōnhmā ano. Nhyem me arým 'ã akuprō. Nhyem kam me Pauro tēn me ipōkri kudja.

23

¹ Nhyem kam Paur me rũnhkam no djar tỳxkumrêx ne memā kum,

—Akmere ar, ije amimarkam ne ba akubyn amimaro tēn kam amiwýr amijo bōx ne arým amim, “Djā ne ba amikam mýjja'ō ma nhyem me ibê ijê? Kati. Ije amikam mýjja'ō mar kêt ne katāt Metĩndjwýnhmā idjapēnh ar iba. Akati jakam ne ba katāt kum idjapēnh rā'ã ne. Metĩndjwýnh ne prĩne ipumũn ima.” Nā bām ā amimaro ane.

² Nhyem kam me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýr rax Ananij Paur bu'ã me ku'ēmā 'ã karōn kum,

—Me on ajkwabê kurwa, ane. Nhyem me arým kurwa.

³ Nhyem Paur kum,

—Ga ne ga ajêx ne amijo Metĩndjwýnh maro aba. Metĩndjwýnh dja ĩ gadjwý akurwa. Dja ĩ amā ajaxwe pānh jarê. Nā gām me bakukràdjà kôt aje ikukjêr ne imā mýj ijaxwe pānh jarēnhmān ate me bakukràdjà kupa'ã ijā memā apnê nhyem me ikurwa, ane.

⁴ Nhyem kam bu'ã me ku'ê kum,

—Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýr raxmā ne ga adjākjêro dja. Djām ā me kute kum anhýr got? ane.

⁵ Nhyem Paur memā kum,

—Akmere ar, kubê me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýr raxkôt ije mar kêt. Ba ren ja man ren ā kum anhýr kêt.

Be, Metindjwýnh ne memā kum, “Kwārīk wānh me bēnjadjwýrmā adjākjêr kêt”, ane nhym me arým 'ā pi'ók no'ók ne. Kam ba ren kum idjākjêr kêt. Nām ā Paur memā ane.

⁶⁻⁸ Ne kam ōkre kadjwýnhbê amim,

—Be, ibu'ā me ku'ê jabê ne mebê xadjudjêu nhym jabê mebê pardjêu, ane. Be, mebê xadjudjêu ne me amikukrādjà kôt mā memā kum,

—Me tyk akubyn tīn kêt ne Metindjwýnh kadjy mrānh djwýnh kêt ne me karō kêt, anhÿro ba. Nhym be, mebê pardjêu ne me mā memā kum,

—Kati. Mrāmri me tyk akubyn tīnkumrêx. Mrāmri Metindjwýnh kadjy mrānh djwýnhkumrêx. Mrāmri me karōkumrêx, anhÿro ba. Paur apÿnh me ja kukrādjà ja man arým mebê pardjêu kôt amikabēn djin kàj bê me rūnhmā kum,

—Be, akmere ar, ibê mebê pardjêu'ō. Ibām kute idjirbê mebê pardjêu'ō. Be, mrāmri dja Metindjwýnh akubyn me tyko tīnkumrêx. Ja ne ba tu amim markumrêx. Ije mrāmri me tyk akubyn tīnja jarēho ibakôt ne gar imā ijaxwe jarēn we ijaxwe jabej ikukjêro nhÿ. Nām ā memā ane nhym mebê pardjêumē mebê xadjudjêumē aben kukrādjà mÿr jabej arým abenkam ngryk ne aktā kabēno aben japanho kumex. Nhym kôt me krāptī: apÿnh kabēno kumex.

⁹ Ne kam kangao kumex. Nhym mebê idjaer kukrādjà mar djwýnh kwÿ kàjmā dja. Ar kute mebê pardjêu kukrādjàkôt amijo baja kàjmā djan arým Paur nêje memā bēn tÿx ne memā kum,

—Djām me karō mex kukwakam nār Metindjwýnh kadjy mrānh djwýnh kukwakam me akubyn tīn jarēnhkam axwe got? Kati, axwe kêt. Gwaj ren 'ā axwe nhōn ren kam Metindjwýnh bakurê djwýnh.

Nām ar ā memā ane ¹⁰ nhym me arým kabēn mÿr jabej kangao kumex. Nhym kam krākamngōnh nhō bēnjadjwýr rax amim,

—Je, me kute arým abenmā Paur nhirēnh 'ÿr pyrāk, anen arým krākamngōnhmā kum,

—On me 'ÿr rwÿn pa 'amÿn o katon me banhō kikretimā o wadjā, ane. Nhym me arým o wadjā.

¹¹ Nhym arým me'ā akamāt nhym Bēnjadjwýr djwýnh arým tēn kuri djan kum,

—On atÿx ne akīnh. Ga arým mrāmri Djeruxarē jakam ijā memā adjujarēnhkumrêx. Dja ga ī krīraxbē Rōmakamdjwÿ ā adjujarēho ane, ane.

Me kute Paur bīn kadjy kute o aben mar.

¹² Nhym arým 'ā akati nhym mebê idjaer kwÿ me kàxā aben kôt kabēn djin abenmā kum,

—Dja gwaj baje mrāmri Paur bīnkumrêx kadjy amijajbu. Dja gwaj bajō Paur bīn kētri mÿjja'ō krē nār ikō gora gē Metindjwýnh gwaj bajōnh bī. Gwaj bakabēn kajgo pānh gwaj bajōnh bī, ane. ¹³ Me krāptībē 40 ne ijukri ajmā kute ne me ā abenmā Paur'ā karōo ane. ¹⁴ Ne kam me rūnhÿr bōx. Me kadjy Metindjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýrmē mebēngēt'ÿr bōx. Ne kam memā kum,

—Ba me ije Paur bīnkumrêx kadjy arým aben kôt ikabēn djirkumrêx ne abenmā kum, “Kwārīk wānh gwaj mÿjja'ō krēn ne kôt bakōm kêt. Gwaj baje Paur bīnkambit dja gwaj banhō kwÿ krēn kôt ikō. Dja gwaj bajō bajêx ne mÿjja 'ō krēn kôt ikō nhym arým Metindjwýnh gwaj bajōnh bī. Gwaj bakabēn kajgo pānh gwaj bajōnh bī.” Nā bām me ā abenmā ane. ¹⁵ Kam ne ba me me amā arē. Me ije bīnkumrêx kadjy dja ga me krākamngōnh nhō bēnjadjwýr'ÿr tē. Gamē me rūnh 'ōdjwÿmē 'ÿr tēn kum Paur'ā a'uw ne kum, “Ajte akatikam me imā

Pauro rwŷ ba me prŷne kukjêr mex", ane. Dja ga me ā kum ane. Nhyŷ arŷm o kato ba me arŷm kubŷ. Me awŷr bōx kētri ba me tu bŷnkumrēx. Nām me ā me rūnhmā ane.

¹⁶ Nhyŷ kam Paur tām djwŷ arŷm me kute ingēt kangrōnh jarēnh ma. Ne kam me krākamngōnh nhō kikretimā wadjān arŷm Paurmā me arē.

¹⁷ Nhyŷ kam Paur amiwŷr me krākamngōnh krāptŷ: kubē 100o ba djwŷnh'ōja 'uw nhyŷ bōx. Nhyŷ kum,

—Ē, anhō bēnjadjwŷr'ŷr bōktijao tē. Nām kute kum mŷjja'ō jarēnhmā, ane.

¹⁸ Nhyŷ arŷm 'ŷr o tēn ō bēnjadjwŷr'ŷr o bōx. Bēnjadjwŷr nhidjibē ne Kraōdjō Rixijanŷ. Nām 'ŷr o bōx ne kum,

—Aje me'ōbē ijē nhidjibē Paur ne amiwŷr ijuw ne imā, “Ē, anhō bēnjadjwŷrmā bōktijao tē. Nām kute kum mŷjja'ō jarēnhmā.” Nām ā Paur imā ane, ane.

¹⁹ Nām meo ba djwŷnh kum ane nhyŷ arŷm bōkti pa 'ābyn amū o tēn me kākā kum,

—Mŷj ne ga aje imā arēnhmā? ane.

²⁰ Nhyŷ kum,

—Mebē idjaer arŷm aben kōt kabēn dji. Me kute amā arēnh ga aje me rūnhmā ajte ngētwa Pauro akator nhyŷ me we kute prŷne kukjêr mexmā. ²¹ Kwārŷk wānh ga memā o akator kēt. Me kubē 40 ne ijukri ajmā kute ne me ngēt wakam amako nhŷ. Me kute tu bŷnkumrēx kadjy arŷm abenmā kum, “Kwārŷk wānh gwaj mŷjja'ō krēn ne kōt bakōm kēt. Gwaj baje Paur bŷnkambit dja gwaj banhō kwŷ krēn kōt ikō. Dja gwaj bajō 'ēx ne mŷjja 'ō krēn kōt ikō nhyŷ arŷm Metindjwŷnh gwaj bajōnh bŷ. Gwaj bakabēn kajgo pānh gwaj bajōnh bŷ” Nām me ā abenmā ane. Ne

kam jakam me kute bŷn kadjy akabēnkam amako nhŷ. Nām ā bōkti bēnjadjwŷrmā ane.

²² Nhyŷ krākamngōnh nhō bēnjadjwŷr rax arŷm kum,

—Aj, aje imā arēnhja kwārŷk wānh me'ōmā arēnh kētkumrēx. Aj mā, ane.

Me kute Xedjare'ŷr Pauro mōr.

²³ Ne kam amiwŷr krākamngōnh kubē 100o ba djwŷnh amānhkrut 'uw ne arkum,

—Gar krākamngōnh kubē 200mā arē gē me amijo atom. Me ajā kāj bē kō 'irykam, 21 orakam dja ga me krŷrāxbē Xedjare'ŷr mō. Me bē 70djwŷ dja me kawaru'ā 'ŷr mō. Me bē 200djwŷ dja me kākō nānh jamŷn 'ŷr o mō. ²⁴ Paur djwŷ kadjy dja gar kawaru kwŷo mō. Gar me krāptŷ mōn me bē idjaerbē Paur pytār mex ne bēnjadjwŷrbē Perimā o bōx. Nām bēnjadjwŷr ā meo ba djwŷnh arkum ane.

²⁵ Ne kam amū bēnjadjwŷr raxbē Perimā amikabēn'ā pi'ōk no'ōk ne kum,

²⁶ “Ba ibē Kraōdjō Rixijanŷ. Bēnjadjwŷr Peri, araxkumrēx. Ba ne ba amā pi'ōk no'ōkkōt wām amā ikabēn mex jarē.

²⁷ Pi'ōk jakōt ba amā me'ōbē Paur jano. Ajbir ne me bē idjaer o tŷm ne pa 'amŷn bit kute bŷn 'ŷr. Ba kam arŷm krŷrāxbē Rōmakam me ja kute Pauro aminhōja man 'ŷr inhō krākamngōnho mōn me bē utā. ²⁸ Ne kam me kute axwe jarēnh kraxkōt bit ije marmā. Ne kam kadjy me bē idjaer nhō me rūnh'ŷr o bōx. ²⁹ Ne kam arŷm kuman amim, 'Be, me bē idjaer ta kukrādja kōt ne me kum axwe jarē', ane. Nhyŷ kute me babē Rōma kukrādja'ōo bikēnh kēt. Kam pānh me baje bŷn nār pānh baje kubē ijē kadjy kēt.

³⁰ Nhyŷ me bē idjaer bit kute bŷn kadjy aben kōt kabēn djin arŷm prykōt kum nōn kam

amako nõ. Nhyim me imã arê ba on wãm ano. Ne me kute kum axwe jarênh djwýnhmãdjwý arým memã 'ã karõn memã kum, 'Bênjadjwýr rax kuka kõnh dja gar kum axwe'õ jarê', ane. Be, tãm ne ja."

Nãm ã krãkamngõnh nhõ bênjadjwýr pi'òkkam Perimã ane. Ne me kute 'yr o mõi kadjy arým memã pi'òk ngã.

³¹ Nhyim kam me'ã akamãt. Nhyim me krãkamngõnh arým bênjadjwýr kabênkõt Djeruxarê kurũm Pauro katon o mõi. Akamãt kõkam mõi:n kam arým krĩraxbê Pakrir'yr o bõx. ³² O bõx nhyim kam arým me'ã akati. Nhyim me krãkamngõnh pykabê mrãnhja akubyn aminhõ kikretimã akêx ne.

Nhyim me kawaru'ã mõi:ja amũ Pauro mõi. ³³ Ne o mõi:n kam arým krĩraxbê Xedjare'yr o bõx. Ne kam bênjadjwýr Perimã pi'òk ngãn kam kum, "Ota, Paur ne ja", ane. ³⁴ Nhyim arým amim pi'òk jarênh kabên ma. Ne kam kukij ne kum,

—Nhýnh pykajakam ne arwýk djã? Mýj ne idji kute? ane. Nhyim kum, "Xirxijkam ne ba irwýk djã", ane. ³⁵ Nhyim kum,

—Gê me kute amã axwe jarênh djwýnh bõxmã ba kam arým akabên ma, ane. Ne kam õ krãkamngõnhmã kum,

—Bênjadjwýr rax Erodji nhõ kikrekam dja gar Pauro nhý, ane.

24

Kute bênjadjwýr Perimã amijarênh.

¹ Nhyim me'ã akatibê 5 apêx nhyim mebê idjaer rũnh arým Xedjare'yr bõx. Me kadjy Metindjwýnh mar djwýnh nhõ bênjadjwýr rax Ananijmê mebêngêtmê me kadjy me kabên jarênh djwýnhbê Teturmê ne me arým Xedjare'yr bõx. Ne kam arým bênjadjwýr Peri'yr tẽn 'yr bõx. 'Yr bõx ne arým

Paur kãxã 'ã axwe janhõ nhyim bênjadjwýr Peri kuma. ² Kuman arým Paur'yr õ àpênh jano nhyim me o bõx.

Nhyim Tetur arým 'ã axwe nhõrmo krax ne bênjadjwýr rax Perimã kum,

—Be, ga me imã abênjadjwýr raxkam ne ba me idjumar mexkumrêx. Ga me imã mýjja kumexo mex. ³ Be, me imã akĩnh ne pyka kunĩkõt amã amikĩnh jarênh rã'ã. ⁴ Dja ba akunor ngri ne amã ikabên 'ikrãnebit jarê ga ikabên ma.

⁵ Ba me me'õja axwekumrêxmã ikato. Nãm apýnh me ba djã kunĩkõt mebê idjaer kunĩmã me banhõ bênjadjwýr kurê'uko ba nhyim me arým kangao kumex. Kubê meo ba djwýnh'õ. Krĩraxbê Nadjarekam Jejuwã kukràdjã kõt ne õ me jao ba. ⁶ Ne kam kute Metindjwýnh nhõ kikretio àpnumã ba meo tým ne pa 'amý. Ne bit ije kum pãnh jarênhmã o mõi. Me ikukràdjã kõt ne ije kum axwe pãnh jarênhmã o mõi.

⁷ Nhyim kam krãkamngõnh nhõ bênjadjwýrbê Rixijanh bõx ne me imã àkrê:. Ne arým me ibê Paur pytãn mã o mõi. ⁸ Ne kam me kute kum axwe jarênh djwýnhmã 'ã karõn memã kum, "Bênjadjwýr rax'yr dja gar tẽn kum arê", ane. Be, ga dja ga abej kukjan arým ama. Me ije me'õjamã axwe jarênh kõt dja ga ama. Nãm ã Tetur Perimã ane.

⁹ Nhyim mebê idjaer kunĩ 'êx ne kum,

—Be, mrãmri ne kõt arê. Mrãmri ne kõt arê, ane.

¹⁰ Nhyim bênjadjwýr Peri arým Paur'yr akêx ne inhuo akre. Paur kute kum amijarênhmã akre nhyim kam kum,

—Ga ne ga pyka jakam aje memã axwe pãnh jarênhõ aba nhyim arým jakam ajã amex krãptĩ apêx. Ba

arÿm kôt aman akam ikînh ne arÿm aminêje amâ ikabên jarê.

¹¹ Be, ba ne ba ajbir Djeruxarêmâ wabin 'ÿr bôx. Ije Metîndjwÿnhmâ rax jarênh kadjy ne ba wabi nhym arÿm jakam akatibê 12bit apêx. Ga dja ga me kukja gê me arÿm kute ipumÿnh kôt amâ, “Be, mrâmri ne akati kôt arê”, ane. ¹² Ajbir ne ba bôx ne ije Metîndjwÿnh nhô kikretikam me'ômê aktâ ikabêno aben japanh kêtumrêx ne ije amijâ me krâptîo ibikprônh kêtumrêx. Apÿnh me bikprônh djâkam ije meo anhÿr kêt ne krîraxkam ije meo anhÿr kêtumrêx. Nhym mebé idjaer rÿnh akabem ÿrja kôt kute imâ kator ne ipumÿnh kêtumrêx. Ije mebé bënjadjwÿr kurêkôt me kute imâ kator ne ipumÿnh kêtumrêx.

¹³ Kam me kute ijarênhja kôt ga te aje mÿj ijaxwe'ômâ akator ne marmâ. ¹⁴ Dja ba amâ amijarê ga imarkumrêx. Be, Jeju kôt ne ba amijo iba. Kôt ne ba me ikukâmâreo ba djwÿnhmâ rax jarêno iba, Metîndjwÿnhmâ rax jarêno iba. Nhym mebé idjaer kwÿ 'êx ne ijâ abenmâ kum, “Metîndjwÿnh kupa'â ne amijo ba”, ane. Nhym be, kati. Ba ne ba mrâmri tu amim Môjdjê kukràdjâ markumrêx ne tu amim Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênh djwÿnh kunî kabên markumrêx ne kôt ar amijo iba. Me kabên'â pi'ók no'ók kôt ne ba amijo iba.

¹⁵ Be, mrâmri dja Metîndjwÿnh akubyn me tyko tîn. Me axwe kêtjao tîn. Me axwejao tîn. Ja ne ba tu amim markumrêx. Be, me rÿnh nhÿr jadjwÿ ne me amim â maro ane. ¹⁶ Mrâmri ne me tyk kunî akubyn tînmâ. Ba kam ijaxwe kêt kadjy amijâno dja. Metîndjwÿnh kute imâ ijaxwe jarênh karôn ibu'â me kunîdjwÿ kute imâ ijaxwe jarênh karô amijâno idjâm râ'â: ne.

¹⁷ Be, amrêbê ne ba apÿnh me ba djâkam ar iba nhym ijâ amex

krâptî apêx. Ba kam akubyn inhô me wÿnh'ÿr bôx. Mebé idjaer'ÿr bôx. Ibôx kêttri ne me bajtem me ô mÿjja kêt kadjy imâ pi'ók kaprî ngâ ba arÿm o bôx ne memâ kungâ. Ne me kute ikadjy Metîndjwÿnhmâ mry bîn kadjy me 'ÿr bôx. ¹⁸ Ne kam arÿm me ikukràdjâ kôt Metîndjwÿnhmâ amijo mex ne arÿm Metîndjwÿnh nhô kikretimâ wadjâ. Nhym mebé idjaer kwÿ arÿm pykabê Adij kurÿm bôx. Kikretikam bôx ne arÿm ipumÿ. Ipumÿ ba amijâ me krâptîo ibikprônh kêt ne ije memâ me bënjadjwÿr'ô kurê'uk kêt nhym me kam kangati kêtumrêx.

¹⁹ Adij kurÿm me bôxwâ kute Metîndjwÿnh nhô kikretikam ipumÿnhkôt ren awÿr bôx. Ne ren me kute mÿj ijaxwe'ô markôt ren amâ ijarê. ²⁰ Nâr gê akuka kônhe me ÿrwâ'ô kute Djeruxarêkam ipumÿnhkôt amâ ijarê. Mebé idjaer rÿnh kute Djeruxarêkam ijaxwe jabej ikukjêrkôt gê me'ô kute ipumÿnh jabej amâ ijarê. Me kute mÿj ijaxwe'ômâ katorkôt amâ ijarê.

²¹ Ba amâ amijarê ga ama. Ba Djeruxarêkam me ipôkri idjâmkam kaj bê memâ kum, “Ije mrâmri me tyk akubyn tîn jarêno ibakôt ne gar akati jakam mÿj ijaxwe'ô jabej ikukjêro nhÿ”, ane. Djâm ori ije ja jarênhkam ijaxwe'ô? Kati. Tâm ne ja. Nâm â Paur Perimâ ane.

²² Nhym Peri kute Paur kabên markam arÿm kadjy akati 'ôdjwÿ jarê. Amrêbê ne Peri Jeju'â ujarênh ma. Nâm kadjy akati 'ô jarênh memâ kum,

—Dja krâkamngôn nhô bënjadjwÿr Rixijan nhô amrê tē. Ba kam arÿm prîne ajâ ujarênh ma, ane. ²³ Ne kam krâkamngôn krâptî: kubê 100 nhô bënjadjwÿrjamâ Paur'â karôn kum,

—Dja ga omÿ gê ta ar mrâ. Gê ôbikwa ta 'ÿr wangij ne o djuw mex.

Nãm ã Peri anen kam mã tê.

²⁴⁻²⁵ Nhyr arým 'ã akati kwý apêx nhyr Peri akubyn bõx. Prõ nhidjibê Kruxire ne o bõx. Kubê mebê idjaer'õ. Nhyr kam Paur'ýr õ me ja jano nhyr me kum o bõx. Nhyr kam arkum ujarêno djan arkum,

—Metĩndjwýnh ne arým mrãmri Jeju'ã me banhõ Bẽnjadjwýrbê kumkati mẽ. Kubê ne Kritu. Djã gãr ar tu amim Jeju markumrêx nhyr Metĩndjwýnh arým ar amã ajaxwe kêt jarê gar arým kum amexkumrêx. Djã gãr ar ajaxwe kêt kadjy amijãno dja. Dja Metĩndjwýnh ì me kunĩmã axwe pãnh jarê. Kadjy amrê akati mõr rã'ã, ane.

Nãm prĩne ã kum 'ã ujarêno ane nhyr kabên pymaje Peri arým madjã kretin kum,

—Aj mã. Gê idjãpênh'õ kêtka ba ajte amã arê. Ga ajte imã arê ba kuma, ane. ²⁶ Nãm anen õkre kadjwýnhbê amim,

—Dja Paur imã pi'õk kaprĩ nhõr jabej ba arým kum inhire gê tê, ane. Ne kam pi'õk kaprĩ jabej aben tã amiwýr Paur 'uw ne kum kabêno krĩ.

²⁷ Paur mebê ijê djãkam nhý nhyr arým 'ã amex amãnhkrut apêx. Nhyr arým Peri kato nhyr Poxu Pexu arým pãnh memã bẽnjadjwýr rax. Peri kator kêttri ne kute mebê idjaero kĩnh kadjy tu wãnh mebê ijê djãkam Paurmã irerkumrêx nhyr wãnh krĩ rã'ã.

25

Kute bẽnjadjwýr Pexumã amijarênh.

¹ Pexu pykabê Djudêja'ýr bõx ne kam krĩraxbê Xedjarekam bõx. Nhyr kam 'ã akatin akatin akati nhyr krĩraxbê Xedjare kurým katon Djeruxarê'ýr tê. Tê:n kam 'ýr bõx. ² Nhyr kam me rũnh Pexumã Paur jarê. Me kam djy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr raxmê

mebê idjaer nhõ me rũnh 'õdjwýmê ne me kum arê ³ ne kum,

—Ë, amã me ikĩnh jabej gop amrê Djeruxarêma Pauro bõx, ane. Me kute kum arênh kêttri ne me abenmã kum,

—Gêdja me amrê pry'ã Pauro mõ gwaj kubĩ, ane. ⁴⁻⁵ Nãm me rũnh ã Pexumã Paur jarêno ane nhyr kam memã kum,

—Kati, gê wãnh Xedjarekam me arek o nhý. Badjwý arým 'ýr itêm 'ýr. Gê ar anhõ me rũnh'õ ar ikõt 'ýr tẽn axwe'õ jabej kukja gê kum amijarê gê kam kum axwe jarênhkumrêx, ane.

⁶ Nhyr me'ã akatibê 10 ne ajmã kute apêx nhyr kam arým Xedjare'ýr tê:n 'ýr bõx. Nhyr akati nhyr arým tẽn memã axwe pãnh jarênh djãkam memã nhý. Ne arým Paur'ýr õ me ja jano nhyr me o mõn 'ýr o bõx. ⁷ O bõx nhyr arým Djeruxarê kurým mebê idjaer kwý 'ýr bõx ne Paurmã ipõk ne. Ne kam Pexumã Paur jarêno dja. Nãm me kum axwe krãptĩ: jarêno dja. Djãm axwe kryre ne arê? Kati, Axwe rũ:nh ne arê. Me kute axwekõt omũnh kêt ne tu arĩk kum axwe jarêno dja. Nhyr Pexu me kabên ma:n kam mrãmri Paur jaxwe'õmã kator ne mar kêtumrêx.

⁸ Nhyr Paur aminêje Pexumã kum,

—Be, ba ne ba ije mebê idjaer kukràdjã 'õo ibikênh kêt ne Metĩndjwýnh nhõ kikretio ibikênh kêt ne mebê bẽnjadjwýr raxbê Xedja kurê kêt, ane. Xedja ne me bẽnjadjwýr rũnh kunĩ kurãm rax.

⁹ Nhyr be, Pexu bit kute mebê idjaerjao kĩnhmã ne arým Paurmã kum,

—Djãm Djeruxarêkam atêm prãm? Dja ba kam mrãmri ajã me ja kabênkumrêx jabej, ane.

¹⁰ Nhyr Paur kum,

—Kati. Bẽnjadjwýr raxbê Xedja kabênkõt aje me axwe jabej me kukjêr djã ne ja. Jakam dja ga ima.

Mýj kadjy dja ga Djeruxarēmã ijo tẽ nhyr me ikukij? Ba ne ba mebê idjaer 'õo ibikẽnh kêtumrêx ga arým ama. ¹¹ Be, me ren ijaxwe'õmã kato ne ren pãnh tu ibĩ, ba ren aminẽje ikabẽn 'õ jarẽnh kêt ne. Nhyr be, me 'êx ne kute imã ijaxwe jarẽnh kajgokam ne ga te aje memã ikangamã. Ba bẽnjadjwýr raxbê Xedja'ýr tẽn aminẽje kum ikabẽn jarẽ. Nãm ã Paur kum ane.

¹² Nhyr kam Pexu amibu'ã me rũnhmã kabẽn nhyr me Pauro aben ma. Nhyr kam kum,

—Nã gãm imã, “Ba bẽnjadjwýr raxbê Xedja'ýr tẽn aminẽje kum ikabẽn jarẽ”, ane. Be, jakam dja ga mrãmri amũ Xedja'ýr atẽmkumrêx, ane.

Pexu kute Paur'ã Angripa kabẽn mar:

¹³ Nhyr 'ã akati kwý apêx nhyr bẽnjadjwýr raxbê Angripamẽ prõbê Berni ar krĩraxbê Xedjare'ýr bõx. Ar kute Pexumã kabẽn mex jarẽnh kadjy ne ar bõx. ¹⁴ Ne kam arek kam ar ba nhyr ar'ã akati kwý apêxmã. Nhyr Pexu arým bẽnjadjwýr raxmã Paur'ã ajarẽn kum,

—Peri mebê ijê djakam me'õmã iren arým mã tẽ. ¹⁵ Ba krĩraxbê Djeruxarêkam ar ibari nhyr mebê idjaer nhõ me rũnh arým imã Paur jarẽ. Me õ mebẽngêtmẽ me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ imã arê ba arým kuma. Me imã, “Dja ga kum axwe pãnh jarẽn abĩ”, ane.

¹⁶ Ba memã kum, “Be, djãm Rõmakam me ja kukrãdjã kõt ne ba me ije me axwe jabej me kukjêr kêtum tu me par? Kati. Ba me me axwe jabej me kukjêr kumrêx. Nhyr me me kuka kõnh axwe jarẽnh kumrêx ba me me kuma. Nhyr kam me me imã amijã aprã ba me arým kuma. Me ije me axwemã ijapõxkambit ne ba me arým pãnh me kupa.” Nã bãm ã memã ane.

¹⁷ Ne kam mebê idjaer arým amrê Xedjare jakam bõx. Nhyr me'ã akati ba amikrã kêt ne ije memã axwe pãnh jarẽnh djakam bõx ne memã nhý. Ba kam Paur'ýr inhõ me ja jano nhyr me o bõx. ¹⁸ O bõx ba arĩk 'ã amim, “Be, mrãmri axwekumrêx”, ane. Nhyr me kwý kãjmã ku'ẽn kam 'ã imã kabẽn kajgobit jarẽnhõ ku'ê.

¹⁹ Nãm me 'ã imã, “Paur kum me ikukrãdjã kurê”, ane. Ne me'õ nhidjibê Jeju jarẽ. Nãm me Jeju tyk jarẽnh nhyr be, Paur ne Jeju tũn jarẽ. Nãm me ã Paur'ã kabẽn kajgo jarẽnhõ ane. ²⁰ Ba amim, “Je, djãm ije me kukrãdjã mar got”? ane. Ne kam kum, “Djãm Djeruxarêkam atẽm prãm? Dja ba kam ajã me ja mrãmri kabẽnkumrêx jabej”, ane.

²¹ Nhyr kam Paur imã, “Ba gop tẽn aminẽje bẽnjadjwýr raxbê Xedjamã ikabẽn jarẽ”, ane. Ba krãkamngõnhmã kum, “Dja gar o nhý ba kam ĩ arým Xedjamã ano.” Nã bãm ã memã ane. Nãm ã Pexu Angripamã ane.

²² Nhyr kum,

—Badjwý me'õja kabẽn ma, ane.

Nhyr kum,

—Gê akatimã ga kam arým kabẽn ma, ane.

Paur Angripa kabem ãm ne kute kum amijarẽnh.

²³ Nhyr arým ar'ã akati nhyr Angripamẽ Berni ar õ nèkrêxo prĩne amikunhêr ne me axwemã pãnh jarẽnh djãmã wadjã. Krãkamngõnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ krĩraxkam me rũnh ja arkõt wadjã. Nhyr Pexu arým Paur'ýr õ me ja jano nhyr me o bõx. ²⁴ Nhyr Pexu Angripamã kum,

—Bẽnjadjwýr raxbê Angripamẽ me akatãmjamẽ, djã ne ga me me'õja pumũ? Krĩraxbê Djeruxarêkam mebê idjaer kunĩmẽ krĩrax jakamdjwý mebê idjaer kunĩmẽ ne me imã me'õja jarẽnhõ

ku'én kam kaj bê imã, “On abĩ. On abĩ”, anhÿro kumex.

²⁵ Ba kam te ije axwe'õmã ikator nhyem me kute pãnh bĩnmã te kukij nhyem axwe kêtê. Nhyem ta imã, “Ba gop tẽn aminêje bẽnjadjwýr raxbê Xedjamã ikabẽn jarê. Ta ne kute raxo me kunĩ jakrenh”, ane. Kam dja ba 'yr anorkumrêx. ²⁶ Dja ba anen kam te ije me banhõ bẽnjadjwýr raxmã Paur jaxwe'ã pi'ók no'ók mã. Ba kam amã o ikato. Ga, bẽnjadjwýr rax Angripa, akumrêx ne ba aman amã o ikato. Ga dja ga axwe'õ jabej kukjan ama ba arým 'ã pi'ók no'ók ne. ²⁷ Ba ren me'õ bê ijêja jano ne ren ije kôt axwe'ã pi'ók no'ók janor kêt ne ren Xedjamã kute ibẽno ibikẽn pyrãk. Nãm ã Pexu Angripamã ane.

26

¹ Nhyem kam Angripa arým Paurmã kum,
—Ajrã. Aminêje akabẽn jarê, ane.

Nhyem memã aminhikra bẽn arým aminêje kum,

² —Bẽnjadjwýr rax Angripa, arým mebê idjaer ijã axwe krãptĩ janhõ ba kam aminêje amã ikabẽn jarê. Myt ja tãm kam aje ikabẽn mar prãm kam ne ba ikĩnhkumrêx. ³ Ga ne ga aje prĩne mebê idjaer kukrãdjã mar. Me kute kukrãdjã jabej aben kukjêrdjwý aje prĩne mar. Aje markam ne ba ikĩnhkumrêx. Dja ba amã amijã ajarê. Gop amijamãr 'iryen ikabẽnja kunĩ ma.

⁴ Be, inhõ pyka djwýnhkam, krĩraxbê Djeruxarêkam ne me kute ipumũnh. Iprĩrũm ne mebê idjaer kunĩ ipumũ. ⁵ Me kute ipumũnhkôt ren ijã amã ajarê. Ba mebê pardjêu kukrãdjã man kôt ar amijo iba. Mebê pardjêu ne me prĩne kute me ikukãmãkjê kukrãdjã marn kôt amijo ba mex. Prĩne kute kôt amijo ba mexo kute mebê idjaer kunĩ jakrenh. Me ja kôt ne ba amijo iba. ⁶ Ne kam jakam arým akabem

dja ga ijaxwe jabej ikukjêro nhÿ. Be, Metĩndjwýnh me ikukãmãkjê mã kum, “Dja ba mrãmri akubyn me tyko tĩn”, ane. Kute akubyn me tyko tĩnja ne me tu amiwýr kamnhĩxkumrêx.

⁷ Me ikukãmãkjê Djako ne krabê 12 jadjuw. Krabê 12 ja ne ar aben djõ'ã apýnh tãmdjwý ba djari kubê 12, apýnh me krãptĩ: ba djari kubê 12. Apýnh me ikukãmãkjê ba ja ne me akatikammê akamãtkammê mã Metĩndjwýnhmã amijarẽnho kumex. Ne mã kum ãpẽnho kumex ne mã amim, “Mrãmri dja Metĩndjwýnh akubyn me tyko tĩn”, ane. Ne mã me akubyn tĩn nhõ akati bõx jabej ajkam ama.

Ba ne ba mekôt tu amim kamnhĩxkumrêx ne mã me kunĩmã kum, “Mrãmri dja Metĩndjwýnh akubyn me tyko tĩn”, ane. Nhyem kôt mebê idjaer kamingrãnyre imã ijaxwe jarê ga kam ijaxwe'õ jabej ikukjêro nhÿ. ⁸ Be, djãm aje mekôt amim, “Metĩndjwýnh te kute akubyn me tyko tĩnmã”? ane. Djãm aje amim anhÿr got? Kati. Ga ne ga aje ã amim anhÿr prãm kêt. Nãm ã Paur Angripamã ane.

⁹ Ne kam ajte kum,

—Be, badjwý amrêbê ne ba mekôt amim, “Kê, Nadjarekam Jeju wã. Ba 'ã me kabẽnbe idjãptãrkumrêx gê me ĩ maro ba”, ane. ¹⁰ Ne kam kôt mrãmri Djeruxarêkam ã mebê idjãptãro ane. Ne me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr ar kabẽnkôt me krãptĩbê ijê. Jeju nhõ me jabê ijê. Nhyem me kute me parmã ba mekôt memã kum, “Ajrã. Me abĩ”, ane. ¹¹ Ne mã me bikprõnh djã kunĩkôt meo ibikẽnho iba. Me tokry pymaje kute Jeju japrýn kanga jabej ne ba mã meo ibikẽnho iba. Meo ibikẽnho iba:n kam amũ apýnh krĩrax bajtem djãridjwý me'yr mrãn bõx.

¹² Kamã ne ba krĩraxbê Tamagu'yr tẽ. 'Yr itẽm kêtĩ ne me

kadjy Metindjwýnh mar djwýnh nhô bēnjadjwýr ar me kadjy imā pi'ók no'ók ne. ¹³ Bēnjadjwýr rax Angripa, nā bām me'ýr pi'ók no'oko tē: nhyr arým ijā kǎjkwa nhipôkri myt nhý. Nhyr kǎjkwa kurūm mýjja jadjēnh prīne ikurwý ba arým omū. Adjēnh týxo kute arngro jakrenh. Nhyr ikôt me mōrdjwý mýjja jadjēnh me kurwý.

¹⁴ Bar ikunī pykabē irôrôk ne. Ba kam me'ô kabēn ma. Nhyr mebē idjaerkam ikabēn djwýnhkôt imā kabēn ne imā, “Xaur, Xaur, mýkam ne ga me kute amim imaro abikēnh ar o aba? Nā gām aje ba mǎn ijo abikēnh o aba pyrāk. Ga ari aje ijo abikēnh o abakam te ad-jumar mex prāmje. Ga, mry kute jēnh bjēra pumū. Me kute mýjja djwa mexo mry kamjýr nhyr arým umaje prôt týxja pumū. Nhyr kwý amakkre kētkam tu amikamjýr djā kanān arým tokry ne. Gadjwý dja ga ari ijo abikēnh o aban arým atokry: ne”, ane.

¹⁵ Ba kum, “Bēnjadjwýr mýj me ajō ga ne ga imā akabēn ne”? ane.

Nhyr imā, “Ba ibē Jeju. Nā gām me kute amim imarjao abikēnh o aban aje ba mǎn ijo abikēnh pyrāk. ¹⁶ Be, amibēx ne kǎjmā dja. Ije ajā inhô ãpēnh djwýnh mēnh kadjy ne ba amā amijo amirīt. Aje ajbir ipumūnh'ã dja ga memā ajarē. Dja ba ĩ mýjja kwý nhipēx ne kôt amā amijo amirīt ga ipumū. Jadjwý dja ga 'ã memā ajarē. ¹⁷ Jakam dja ba me bajtemmā ajanon mǎ me bajtembē apytā nhyr me kute abīn kēt. Ne mebē idjaerdjwýbē apytā nhyr me kute abīn kēt.

¹⁸ Ga, me no mjōtkam kute mýjja pumūnh kēt ne arīk ba punuja pumū. Nhyr be, me no pôt ne me mýjja kunī pumūn kam katāt ba. Ga ajte, akamāt kō tykkam me kute mýjja pumūnh kēt ne ba punuja pumū. Nhyr me memā

mýjja kurwý nhyr me arým mýjja kunī pumūn katāt ba.

Me bajtemdjwý ne me arīk ar ban axwe. Dja ba memā ajano ga memā ikabēn jarē. Memā arē nhyr me arým tu amim imarkumrēx ne arým katāt amijo ban axwe kēt ne ar ba. Xatanaj ne kute meo ba tūm. Kubē dja ga Metindjwýnh'ýr meo akēx nhyr me arým tu amim imarkumrēx. Nhyr Metindjwýnh arým me axwe maro aknon mekam ngryk kēt. Mekam ngryk kēt ne arým mekôt me umjuw. Ta kute amimexo meo mexja kôt me umjuw. Dja me tu amim imarkumrēx nhyr Metindjwýnh arým me axwebē me utā. Ja kadjy dja ba me bajtemmā ajano.” Nām ã Jeju imā ane. Nām ã Paur Angripamā ane.

Ne kam ajte kum,

¹⁹ —Kam, Bēnjadjwýr raxbē Angripa, Jeju kute kǎjkwa kurūm imā amijo amirītkam ne ije omūnhkam djām ijamakkre kēt ne ije mar kēt? Kati. Arým ne ba tu amim markumrēx ne katāt kabēn man kôt ar amijo iba. ²⁰ Kam ne ba krīraxbē Tamagu kumrēxkam memā 'ã ajarē. Ne kam Djeruxarēmē pykabē Djudēja kunīkôt memā 'ã ajarē. Ne kam apýnh me bajtem ba djākam memā 'ã ajarē. Ne memā kum, “Dja gar amikam akaprīren wānh ajaxwemā anhiren Metindjwýnh'ýr amijo akēx. Ne kabēn man kôt ar amijo aba gē me ar apumūn arým amim, ‘Be, mrāmri ne ar kute Metindjwýnh'ýr amijo akēxkumrēx’, ane. Gē me ar apumūn ã amim ane”, ane.

²¹ Amrēbē ije memā ja jarēnh o ibakam ne me arým ijo tým, mebē idjaer ne me Metindjwýnh nhô kikretikam ijo tým ne ipa 'amýn bit kute ibīnmā. ²²⁻²³ Nhyr Metindjwýnh mǎ: mebē ipytā ba memā idjujarēnh o itēm rā'ān arým

myt ja'ýr bõx. Nã bãm me kàtãmmẽ me rũnhmã 'ã idjujarẽnh itẽm rà'ã ne. Mõjdjẽmẽ Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwýnh ar amrẽbẽ me bakukãmãremã kum, "Dja me banhõ Bẽnjadjwýrbẽ kumkatibẽ Kritu tokryn tyn akubyn tĩn ne. Akubyn tĩno me bamã wa. Ne kam kàj bẽ mebẽ idjaermã amijarẽ. Ne ajte me bajtemmã amijarẽ. Ne memã kum, 'Ga, ityk ne akubyn itĩnja pumũ. Dja ga me tu amim imarkumrẽx ne arým ikõt atyk nhijukri akubyn atĩn', ane. Nãm ã memã anhýro ba. Kabẽn ja ne kute memã pry kurwý djã pyrãk. Kõt ne me katãt amijo ban tĩnkumrẽx." Nãm ã Mõjdjẽ ar me bakukãmãremã ane. Me kabẽn jabit ne ba memã arẽnho iba.

Nãm ã Paur Angripamã ane. ²⁴ Nãm kum ja jarẽnho dja nhym Pexu tu o kapẽr tan kàj bẽ kum,

—Paur, nã gãm ajbã. Aje pi'õk nhidji jarẽnh krãptĩkam ne ga ajbã, ane.

²⁵ Nhyk kum,

—Bẽnjadjwýr Pexu, kati. Ibibãnh kêt. Mrãmri ne ba katãt ikabẽn jarẽnhkumrẽx ne ibẽno ibikẽnh kêt.

²⁶ Bẽnjadjwýr raxbẽ Angripa kute imarkumrẽx. Kam ne ije amipudjur kêt ne tu aminẽje kum ikabẽn jarẽnhkumrẽx. Djãm me kute mýjjao bipdjur ne o ba? Kati. ²⁷ Nãm me tu irãri o ba nhym me kunĩ kute omũnh ne mar. Kam Angripadjwý arým prĩne kute mar. Ba ne ba ja mã, ane.

Nãm anen arým Angripa'ýr akẽx ne kum,

—Bẽnjadjwýr rax Angripa, djãm ga ne ga arým Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwýnh'ã amim, "Mrãmri Metĩndjwýnh kõt me kabẽnkumrẽx"? ane. Arým ba ama. Mrãmri ne ga ã amim ane. Nãm ã Paur kum ane.

²⁸ Nhyk Angripa kum,

—Aje Kritu'ýr ijo akẽx'ýr, ane.

²⁹ Nhyk Paur kum,

—Ga ren 'ýr amijo akẽx 'ýr nãr ga ren ikudjwa tu amim Kritu markumrẽx ba ren kam ikĩnhkumrẽx. Me kunĩ kute jakam imaro ýrdjwý ren ikudjwa tu amim markumrẽx ba ren mekam ikĩnhkumrẽx. Jao ne ba Metĩndjwýnhmã a'uw. Nhyk ren me kute ikudjwa adjuwprekambit ne ba ren ikĩnh kêt.

³⁰ Nãm Paur ã Angripamã ane. Nhyk kam bẽnjadjwýr rax Angripamẽ bẽnjadjwýr Pexumẽ Bernimẽ ar ja nhikõ'ã me ýrjamẽ arým kãjmã dja. ³¹ Kãjmã djan kubẽ akẽx ne mõn kãxã o aben maro djan abenmã kum,

—Ne ren axwe gwaj ren kubĩ nãr kubẽ ijẽ. Nhyk be, kati. Axwe kêtumrẽx, ane.

³² Nhyk kam Angripa Pexumã kum,

—Ren kute amã arẽnh kêt ne ren kute amã, "Ba gop bẽnjadjwýr raxbẽ Xedjamã aminẽje ikabẽn jarẽ", anhýr kêt, gwaj ren arým kum banhire nhym ren ta mekõt ar ba, ane.

27

Me kute krĩraxbẽ Rõmamã Pauro mõr.

¹ Nhyk kam bẽnjadjwýr ar memã kum,

—Me on ngõkõt pykabẽ Itarij'ýr mebẽ ijẽjao mõ, ane. Ne kam arým krãkamngõnho ba djwýnh nhidjibẽ Jurmã Paur ar arẽ. Paurmẽ mebẽ ijẽ kwýmẽ ne meo ba djwýnhmã arẽ. Kum arẽ nhym arým kute pykabẽ Itarij'ýr meo mõrmã. Jurbẽ ne bẽnjadjwýr raxbẽ Xedja nhõ krãkamngõnh krãptĩ: kubẽ 100 nhõ bẽnjadjwýr 'õ. Ba ibẽ Ruka ne ba ajte mekõt tẽ.

² Ba me kam pykabẽ Itarij'ýr imõrmãnh kam krĩraxbẽ Amitukam me ja nhõ kãraxmã wadjãnh arým inox ne. Pykabẽ Adjij'ãnh ne me kute kãraxo mõrmã. Me'õ nhidjibẽ Arxaku ne me ikõt

tē. Pykabê Matenikam krīraxbê Texarōnikakam ne abatānh djà.

³ Ba me kàraxkam mō: nhyṃ me ijā akati. Ba me kam krīraxbê Xidō'ā kàrax nhō. Nhyṃ Jur kum Paur kaprīn kum,

—Ajrā. Anhōbikwa'yr wabi gē ar ajo djuw mex, ane. Nhyṃ ar'yr wabin ar ikō'ā nhŷ:n kam ajte akubyn kàraxmā wadjà. ⁴ Ba me kam inox ne. Ne apēxtibê Xipre tekre'ānh mō, kōk me ikutā àbêrkam. ⁵ Ne kam pykabê Xirxij'ānh mō:n kam amipānh kumē. Ne pykabê Papirij'ānh mō:n kam amipānh kumē. Ne kam arŷm pykabê Rixijkam krīraxbê Mire'yr bōx ne kam kàrax nhō.

⁶ Nhyṃ kam krākamngōnh kubē 100 nhō bēnjadjwŷr arŷm kàrax 'ōdjwŷmā kato. Nām krīraxbê Arexākam me ja nhō kàraxmā kato. Kà wākam ne me kute pykabê Itarij'yr mōrmā. Nhyṃ kam me ijo tē ba me kà wāmā wadjà. ⁷ Ne kam inox ne mō. Ne iprī'ā mō: nhyṃ arŷm me ijā akati kwŷ apēx. Ba me kam krīraxbê Nidju tépo mō. Nhyṃ kōk djàbêr tŷ:x me ibê aptà ba me kam aparmā apēxtibê Kreta'yr mō. Mō:n kam Kretakam krānh krā'yrbê Xamona'ānh mō. ⁸ Ne kam iprī'ā mō:n kam arŷm amipānh Xamona mē. Ne kam kàrax nhikwā djà nhidjibê Kà jarij djà mexte'yr bōx ne 'ā kàrax nhō. Krīraxbê Raxêr kuri ne nō.

⁹ Nhyṃ kam me ijā akati krāptī apēx. Nhyṃ Paur amim,

—E kum, arŷm ne ba me amikrà nhyṃ arŷm na 'itŷx 'yr. Na 'itŷx'ā mytyrwŷ bōx 'yr. Be, arŷm me kute amijajbur'ā akati apēx. Me ibê idjaer kute Met'indjwŷnhmā amijajbur djà nhō akatija apēxkam na 'itŷx kumex. Arŷm na 'itŷx kumexkam ne ba me imā imōr pyma:, ngō raxbê pyka kētkam me imōrja pyma:, ane. Ne kam memā kum,

¹⁰ —Ikabēn dja gar ama. Dja gwaj ngō raxbê pyka kētkam mō nhyṃ na arŷm gwaj bajo ajkē. Ne arŷm kākam me jēnhmē kàraxo bikēnh mex ne. Ja ne ba gwaj bakukām kuma. Nām ā Paur memā ane. ¹¹ Nhyṃ krākamngōnh nhō bēnjadjwŷrja Paur kōt kabēn djir kēt. Nām kào akēx djwŷnhmē ō kàrax djwŷnh kōt kabēn dji. ¹² Ne kam me kute na 'itŷx apēx jamārbê kàrax nhikwā djà punure. Nhyṃ me bēn 'ātom ne abenmā kum,

—Gwaj on banox ne amū krīraxbê Penixij'yr babōxmā. Ne kam kam na 'itŷx apēx kam ama, ane. Be, apēxtibê Kreta tām kam ne krīraxbê Penixij. Penixijkam kà nhikwā djākam dja aparmā kōk 'itŷx wabê nār kāj mā wabê nhyṃ bu'ā akàx kōkbê aptà nhyṃ kàrax nōr mex ne.

Kōk tŷ:x kute tu kàrax rēnhō mōr.

¹³ Nām me bēn 'ātom nhyṃ kōkdjwŷ arŷm aparmā kāj bē wabē. Nhyṃ me arŷm abenmā kum,

—Aje. Jakam arŷm 'yr me banox kadjy mexkumrēx, ane. Ne kam arŷm djudjêdjêti'ā kēn 'āprejao wabin kàraxkam kudji. Ba me kam mō. Apēxtibê Kreta 'ānh mō. ¹⁴ Nhyṃ kāj bē 'ātūm nhyṃ kōk arŷm àbêr tŷx ne. Kōk djàbêr tŷx jamā ne me kum Juraku jarē. ¹⁵ Nhyṃ arŷm kōk djàbêr tŷ:x ne tu kàrax rēnhō mō. Rēnhō mō: ba me kam arŷm tu kum inhire nhyṃ kōk arek o mō.

¹⁶⁻¹⁷ Nhyṃ kam kà arŷm kōk djàbêr kōt apēxti nhidjibê Kraōdja tekre'ānh mō. Amrēbē ne ba me kàrax katē'ā kà ngrire nhōn o mō. Ne kam arŷm jakam idjapēnh rax ne kà ngrireo wabin kàraxkam kudji. Nhyṃ kam me djudjêdjêtio ibūmkōt kàrax'ā kajngāro tē. Ngō tŷ:x kute kàrax ka'ék kēt kadjy ne me 'ā kajngār. Kōknhōkà raxkam ne ba me mō. Kōknhōkà raxkam ne me par kwŷ pumjuw nhyṃ ku'ē tūm. Nhyṃ me apŷnh pīo krābē

o kapan ajte kraxbê o kapa. Ne pĩ'ã apýnh kubêkãti janhõ. Kõk kute o mõr tỳx kadjy ne me 'ã anhõ. Ba me mõ: nhym kõk me ijo mõr tỳ:x ne. Nhym kute arerek'õ'ã kàrax mēnh karõ ne me arým par'ã wabin kubêkãtimē kukràdjã kunĩ bõn arým o ruwn kudjin kam nhỹ. Nhym kõk arek kàraxo mõ. Nhym arým kã kajgon prĩ'ã mõ. Arerek wã nhidjibê ne Xixi.

¹⁸ Nhym kõk djãbêr tỳ:x ne me ijo àbêr tỳ:x. Nhym kàrax amijadjwýr tỳxo mõrri: nhym 'ã akati. Nhym me kàrax kajkritmã arým ngõnhmã kãkam me jēnh kwý rē. ¹⁹ Nhym kam arým me inox'ã akatibê 3 apêx ba me arým ngõnhmã kàraxkam apýnh kukràdjã kwý rē. ²⁰ Ne kam mõ: nhym arngromē kanhēti amirĩt kêt'ã arým akati krãptĩ apêx. Nhym kõk 'itỳ:x me ijo mõr tỳx rã'ã ne. Ba me te: amipytãr djã'õ jabej ar irĩt ne arým idjumar punure ne.

²¹ Ne mõn arým inhõ kwý krēn kêt 'ãtũm ne. Nhym kam Paur kãkam me àpēnh'ýr tēn arým me ipõkri djan memã kum,

—Ë, ba ar amã arē gar ama. Nã gãm ren ar amũja'ã ikõt akabēn dji gwaj ren apēxtibē Kreta'ãnh arek wajēt. Ne ren kam badjumar mex nhym ren mýjja'õ biknor kêt. ²² Jakam dja gar akubyn adjumar mex ne atỳx. Dja te kàrax wadjã nhym ngõ kute gwaj bajõnh bĩn prãm kêtukumrēx.

²³ Be, akamãtkam Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh'õ iwýr bõx ne ikuri dja. Metĩndjwýnh ta ne mã ijo ba, ba kum idjãpēnh ar iba. ²⁴ Kadjy mrãnh djwýnhja ne imã, “Paur, on atĩn prãm kêt. Dja ga bēnjadjwýr raxbê Xedja kabem adjãmukumrēx. Nhym aro'ã me mõrwã ne Metĩndjwýnh arým akõt me kunĩ dja. Akõt dja me tyk kêtukumrēx”, ane.

²⁵ Be, ã kute imã anhýrkam dja gar adjumar mex. Mrãmri

dja amikabēn kõt ngõbê gwaj bapytãrkumrēx. Metĩndjwýnh kute gwaj bapytãrja ne ba tu amim kamnhĩxkumrēx. ²⁶ Nhym kam mrãmri kõk 'itỳx dja apēxti'õ'ã gwaj bamēnhkumrēx. Kàraxmē ro'ã gwaj bamēnhkumrēx, ane.

Kàrax bika'èk'ã ujarēnh.

²⁷ Nhym kam arým me inox'ã akatibê 14 apêx nhym akamãtkam ngõ raxbê pyka kêt nhidjibê Angrikukam kõk 'itỳx ari: kàraxo ba. Nhym akamãt kõ ipõkri kãkam me àpēnh abenmã kum,

—Ë, kute akãx'ýr kã arým mõr pyrãk, ane. ²⁸ Ne kam koror jabej ngõ'ã kadjãt'ã tu jakre nhym 'ã djudjēdjēbê 30 metu apêx. Nhym me kam amak ngriren ajte 'ã kadjãt jakre. Nhym arým kãjbê krãn 'ã 27 metu apêx.

²⁹ Nhym kàrax kēn'ã bika'èk karõ me arým ngõnhmã djudjēdjēti mē. Djudjēdjēti'ã kēn 'ãpreja mēn ajte ja mēn ajte ja mēn ajte ja mē. Nhym kēn arým akubyn kàrax pynē. Nhym me'ã akatio wajēt ne arým axwe umar. ³⁰ Nhym kam kàraxkam me àpēnh bit kute mebē amipdjur ne amijã maje kàrax kurũm katormã. Nãm me 'èx ne memã kum,

—Ba me kã ngrirekam djudjēdjēti'ã kēn 'ãpreja'õ nhýr ne o ikaton kã krwýt'ãnh kumē gé akubyn kã krwýt pynē, ane. Ne kam djudjēdjēti'ã kã ngrireo ruwn bit ngõnhmã mēnhmã. ³¹ Nhym Paur arým me krãkamngõnhmē mebē 100 nhõ bēnjadjwýr'ýr tēn memã kum,

—Dja me wã mõn arým utãr djã kêt ne me gadjwý apytãr djã kêt, ane. ³² Nhym me krãkamngõnh arým 'ýr mõn 'ã djudjēdjēti kunĩ jakã. Nhym arým kã ngrire mebē ngõnhmã nox ne akuno.

³³ Nhym arým akati tē nhym Paur arým memã arēn memã kum,

—Nã gãm ar kôk apêxkam amakbê amijajbu nhyr arým ar ajã pi'ók kamrêk amãnhkrut apêx.
³⁴ Ar atýx kadjy gop on ar anhõ kwý krê. Ngõ kute ar apar prãm kêtumrêx.

³⁵ Nãm ã memã anen arým djwý'õ by. Ne me kunĩ nhípókri Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarên kokij ne arým krênmo krax ne.
³⁶ Nhyr kam me kunĩ akubyn kĩnh ne adjwýnhdjwý õ kwý krêno kumex.
³⁷ Kàraxkam me ikunĩ ne me ikràptĩ. Me kute me ijã akrebê 276.
³⁸ Nhyr me õ kwý krên arým ajne. Ne kam kàrax kajkritmã ngõnhmã jênh rê. Atemã bàygogo 'yo jênh rê.

³⁹ Nhyr arým akati. Nhyr me arým pyka pumũ. Nhyr me'õ kute amrêbê pyka pumũnh kêtumrêx. Nhyr wãnh pyka kute aktã ngõ nhijêkam ngõ binhikrênhja. Nhyr me arým amybým kàrax kadjy omũ. Ne kam abenmã kum,

—E kum, gwaj 'ýr kam mãn kàraxo wadjã gê umar mex, ane.

⁴⁰ Ne kam arým kên kunĩ'ã djudjêdjêti 'ãpre bôn tu kum ire. Ne kã katê pynênh djã'ã djudjêdjê 'ãpre bô. Ne kam kã krwýt'ãnh par'ã kubêkatio wabin 'ã kunhõ, kôk kute kàraxo mör týx kadjy. Ne arým akãx'ýr kàrax krão akêx ne.
⁴¹ Nhyr kam kàrax arým ngõ kute aben mok djã'ýr bõx. Kam ne kororre. Ne mõn 'ã nõn arým 'ã nõr týx mex ne. Nhyr ngõ djãkã 'ity:x arým kàrax katê titik ne ka'êko mõ.

⁴² Nhyr krãkamngõnh ar abenmã kum,

—Mebê ijê tũm nox ne akãxmã rêr ne atýxã àbir ne mã prõt kêtiri gwaj me kupa, ane.
⁴³ Nhyr krãkamngõnh nhõ bẽnjadjwýr Paur'ã maje akubyn me unên memã kum,

—Kwãrik wãnh. Gê me rêrja kumrêx tu nox ne rên akãx'ã wabi.
⁴⁴ Gê me rêr kêt pĩponh jamý nãr ngõ kute kã ka'êk jamýn 'ã mekõt

rê, ane. Ba me kam ikunĩ arým inox ne. Ne kam ikunĩ arým akãx'ã wabi.

28

Apêxtibê Matãkam ar ba.

¹ Ba me arým wabi nhyr me bajtem apêxtikam ar baja me imã,

—Apêxti ja nhidjibê ne Matã, ane. Ba me kam kuma.
² Nhyr kam namê krykam apêxtikam me bajtemja kum me ikaprĩkumrêx. Ne kam arým me imã kuton me imã kabên mextire.

³ Nhyr Paur arým pĩ ngrã kwý karwãn kuwykam adjuw. Nhyr kangã djãkrê kuwy pymaje pĩ ngrã kurũm katon arým Paur nhikra nhãn 'ã wajêt.
⁴ Nhyr me arým ikra'ã kangã jêtkõt omũn abenmã kum,

—Be, tãmwãbê ne me par djwýnh'õ. Jakam dja ty. Ngõ ne kute bĩn kêt nhyr be, kangã dja kubĩ. Axwe pãnh dja ty, ane.

⁵ Nhyr kangã ikra'ã wajêt nhyr tu kum ikra wabê nhyr arým kuwykam tým. Nhyr kam tokry kêt ne.
⁶ Nhyr me te Paur nhigot jabej. Nãr, me aêrbê tyk ne tým karõ te 'ã ajkam ama. Te kam ama:n omũnhõ kumex. Omũnh 'ãtũm nhyr ajmã kute kêtumrêx. Nhyr kam me atemã kabên djin abenmã kum,

—Be, kubê ne metĩndjwýnh'õ, ane.

⁷ Apêxti tãmkam bẽnjadjwýr nhidjibê Pubriju. Õ pyka kuri ne ba me dja. Pubriju me imã,

—Inhõ kikrekam dja gar nhý, ane. Bar kam 'ýr mõn kam nhý nhyr arým me ijo djuw mex mexkumrêx. Ba me kam kam inhýr'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêx.

⁸ Nhyr kam Pubriju bãm kute ir djwýnhja kã kangron iku:w. Nhyr Paur arým 'ýr wadjãn Metĩndjwýnhmã o a'uw ne krã'ã ikra djin arým o mex ne.
⁹ Nãm

Paur ã o ane nhyr kam apêxtikam me punu kunĩ 'yr bõx nhyr arým me o mex ne. ¹⁰ Nhyr kam me me imã mýjja kumex ngã. Ba me kam arým inoxmã. Nhyr me arým apýnh me imã mýjja kĩnh djãri kàraxkam kumex ne.

Krĩraxbê Rõma'yr mõrn bõx.

¹¹ Me inox kêtiri ne apêxtikam me ijã mytyrwýbê amãnhkrut ne ikjêkêt apêx. Ba me arým inox ne. Krĩraxbê Arexãkam me õ kàraxkam inox ne. Nãm me amrêbê amex jamãrbê apêxti'ãnh kàraxja nhõ. Kàrax krwýt'a ne me karõ amãnhkrut wajêt. Ja nhidjibê ne Kaxu. Nhyr ja nhidjibê Põr.

¹² Ba me inox ne mõ:n kam krĩraxbê Xiraku'ãnh kàrax nhõ. Nhyr me ijã akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêx.

¹³ Ne kam ajte inox ne pyka 'ãnh mõ:n kam krĩraxbê Reguju'yr bõx. Ne kam me aã'ã mõ: nhyr me ijã akati. Nhyr kam kãjmã kõk wabê ba me ajte akatikam krĩraxbê Poteroj'yr bõx ne 'ãnh kã nhõ.

¹⁴ Bar kam wabin Jeju kukwakam me kute abeno kamy kwý jabej ne memã ikato. Nhyr me ar imã,

—Dja gar inhũrkwãkam nhỹ, ane. Bar kam nhỹ. Nhyr ar ijã akatibê 7 apêx. Bar kam itekõt krĩraxbê Rõma'yr mõ.

¹⁵ Nhyr kam me amũ krĩraxbê Rõmakam Jeju kukwakam me kute abeno kamymã ar ijarê. Nhyr me arým ar ikutã mõ, kute ar ikajpar kadjy. Ne kam Apiju'ãnh djwý jamýnh djãmê me õt djãbê 3mê kam bõx. Bar kam me'yr bõx. Nhyr kam Paur me omũn arým Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarẽn akubyn týx ne.

¹⁶ Ba me kam mõ:n arým krĩraxbê Rõma'yr bõx. Nhyr kam krãkamngõnh krãpti: kubê 100 nhõ bẽnjadjwýrja mebê ijê tũmo bõx. Me nêje ku'ê djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmã mebê ijê tũm kunõ bõx. Nhyr

arým mebê ijê djãkam mebê ijê. Nhyr be, me Paurmã kum,

—Ga dja ga anhõ kikrekam nhỹ. Krãkamngõnh pydjibit dja anêje nhỹ, ane. Nhyr kam me'õ nhũrkwã purokam nhỹ.

Kute Rõmakam mebê idjaermã amijarẽnh.

¹⁷ Nhyr kam arým Paur'ã akatin akatin akati nhyr arým amiwýr mebê idjaer rũnh 'uw nhyr me 'yr bõx ne arým 'ã akuprõ. Nhyr kam memã kum,

—Akmere ar, djãm me babê idjaerkam ne ijaxwe'õ? Nãr djã ne ba me bakukãmãkjê kukràdjã'õo ajkê? Arkati. Ijaxwe kêt nhyr Djeruzarêkam me arým ibê ijên krĩraxbê Rõmakam me jamã ikanga. ¹⁸ Nhyr me prĩne ijaxwe jabej ikukij ne ima. Nhyr bẽnjadjwýr ar ijã abenmã kum, “Ren bĩn kadjy axwekumrêx gwaj ren arým kubĩ. Nhyr be, kati. Axwe kêtumrêx”, ane. Ne bit kute imã ikra karo ba itẽmmã.

¹⁹⁻²⁰ Nhyr mebê idjaer mã kabẽno bẽnjadjwýr ar apa. Ba kam aminêje arkum, “Ba gop bẽnjadjwýr raxbê Xedjamã aminêje ikabẽn jarê”, ane. Nhyr ar arým amrê 'yr ijano ba tẽn bõx. Dja ba aminêje Xedjamã ikabẽn jarê. Djãm ije kum inhõ me wýnhbê idjaer jaxwe'õ jarẽnhmã? Arkati. Imã inhõ me wýnh jabekam ne ba amiwýr ar ajuw. Ije ar apumũnh ne ar amã ikabẽnãmã ne ba amiwýr ar ajuw. Ê, ba ar amã arê gar ama. Dja Metĩndjwýnh akubyn me tyko tĩn. Mebê idjaer ne me tu amiwýr me akubyn tĩn kamnhĩxkumrêx. Badjwý ne ba tu amiwýr kamnhĩxkumrêx. Ije amiwýr kamnhĩxkam ne me arým kãxirãx jao idjuwpre. Nãm ã Paur memã ane.

²¹ Nhyr kam me kum,

—Pykabê Djudêjakam ne me nĩnh ar imã ajã pi'õk no'õk kêt. Nhyr

mebê idjaer'ô nînh bôx ne kute ajã mÿjja'ô jarênh kêt. ²² Be, pyka kunîkôt me kute me kukràdjaja japryô ba. Jabit ne bar kuma. Nhyh be, ar ba ne bar ije 'ã adju-jarênh mar prãm, ane.

²³ Ne kam kute mar kadjy kum akati'ô jarê. Nhyh kam me kute kum akati jarênh bôx nhyh me krãpti Paur nhûrkwãmã wadjã. Nhyh kam kryrãm memã ujarênhmo krax ne akamãtkam o ino re. Metîndjwýnh kute amim me utàr ne ar meo ba'ã memã ajarê. Nãm memã Môjdjê kukràdjã jarênh Metîndjwýnh kukwakam kabênh jarênh djwýnh kunî kabênh jarê. Ne me kabênh kôt memã kum,

—Ga, pi'òk kôt Jejubê me banhô Bênjadjwýrbê kumkatija pumû. Kubê Krituja pumû. Dja gar tu amim Jeju markumrêx. Nãm ã memã anhÿro nhÿ.

²⁴ Nhyh me kwÿ tu amim kabênh markumrêx. Nhyh me kwÿ amim kabênh mar kêt. ²⁵ Ne arÿm kabêno aben japanho kumex ne arÿm ajmã. Nhyh me bimãnh kêtri Paur memã kum,

—Idjaij ne amrêbê: Metîndjwýnh Karô kukwakam me akwÿ'ã kabênh jarê. Mrãmri ne arênhkumrêx. Nãm me bakukãmãmãremã kum,

²⁶ “Me'ÿr tèn memã ikabênh jarênh memã kum,

‘Dja ga me maro aku'ê kajgon mar kêt ne, kukràdjã'ã mÿjja kute amijakreja mar kêt ne. Ne omûnh kajgon amim omûnhkumrêx kêt.’ Mÿkam?

²⁷ Bir, arÿm ne ga me adjumar djãkam ajamakke kêt ne ajamakke jaduj ne tu ano ngõr. Nã gãm me arîk ã ibê amijo abao ane. Mÿkam?

Bir, aje anoo omûnh kêtãmã ne aje ajamako mar kêtãmã ne aje ikukràdjã'ã mÿjja kute amijakreja adjumar djãkam mar kêtãmã ne aje iwÿr amijo akêx

ba ije me ajo mex kêtãmã. Nã gãm me ibê ã ajamakke kêtãmê ano kêtã ane.”

Nãm ã me bakukãmãmãre Idjaij ane. Nhyh me bakukãmãmãre aben djô'ã arênho mõi. Arênho mõi tãmtã arÿm me awÿr o bôx. Tû:mrãm ga me akamingrãnyre ã ikabênh mar kajgoo ane.

²⁸ Me aje ikabênh mar kajgokam dja Metîndjwýnh arÿm me bajtemã ijano. Dja ba memã Metîndjwýnh kute me utàr'ã ajarê nhyh me arÿm tu amim markumrêx nhyh kam arÿm me axwebê me utã. Nãm ã memã ane.

²⁹ Paur mebê idjaermã arênh pa nhyh me arÿm mã kubê mõi. Ne aktã kabêno aben japanho mõi.

³⁰ Nhyh kam Paur ta aminhûrkwãkam arek krî nhyh 'ã amex ne ajte 'ã amex. Paur ta ò pi'òk kaprîo ò kikre djwýnhmã ûrkwão pãnh. Nãm ûrkwãkam nhÿ nhyh me mã 'ÿr ban bôx nhyh mã kam me kunîo djuw mex. ³¹ Ne kãj bê Metîndjwýnh kute amim me utàr ne ar meo baja'ã memã ujarênho krî. Ne mã memã Bênjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu'ã kukràdjã jarênho krî. Nãm kum me uma kêt ne ã memã arênho ane. Nhyh me'ô kubê àptàr kêtumrêx. Tãm ne ja.

Paur kute Rômakam me jamã pi'òk no'òk ne ja.

Paur ne krĩraxbê Rômakam me jamã pi'òk no'òk ne. Nãm krĩraxbê Rôma 'yr tẽm kutã memã pi'òk no'òk ne. Nãm 'yr tẽm kêt rã'ã, kute Rôma pumũnh kêt rã'ã ne kam 'yr tẽmmã krã ne kam amikukãm memã pi'òk no'òk jano. Me kute Jeju mar kute omũnh ne kam òkre kadjwýnhbê kute amim,

—Nã mrãmri ne Metĩndjwýnh kute Paur janor. Nãm prĩne kute Metĩndjwýnh kukràdjã marja pumũ, anhýr kadjy. Kam ne Paur memã Metĩndjwýnh kukràdjã'ã ajarẽn memã kum,

—Me kunĩ ne me axwe, ane. Mebê idjaer nãr, pyka kunĩkõt me kunĩ axwekam mexo kute Metĩndjwýnh tẽp kêtumrẽx. Nhy m be Metĩndjwýnh ukaprĩkõt arým me bamã me bapytãr djwýnh jano. Me bamã kurê rã'ãkam, bamã bajaxwe kĩnh rã'ãkam me bawýr me utãr djwýnh jano. Nhy m kam me kunĩ, mebê idjaer, nãr kon pyka kunĩkõt me kunĩ dja me tu amim Jeju markumrẽx nhy m Metĩndjwýnh arým meo kra ne meo týt, axwebê meo týt nhy m me arým katãt ar amijo ba. Nhy m Metĩndjwýnh dja kum me abê rã'ã rã'ã rã'ã. Ne kam ajte amũ akati 'ò kam dja ajte mebê idjaero týt nhy m me arým 'yr amijo akẽx. Nãm ã Paur memã ane. Tãm ne ja.

¹ Ba ibê Paur. Ibê Jeju Kritu nhõ àpẽnh. Ta ne amiwýr ijuw ne arým mebê amim ipytãn ar ijo ba. Ijo ban arým ijano ba arým Kritu'ã ujarẽnh ny jarẽnhõ iba. ² Amrêbê: ne kukwakam memã kabẽn jarẽnh djwýnh ar me

bakukãmãremã ujarẽnh ny jarẽnh mã memã kum, “Dja Metĩndjwýnh ĩ memã ujarẽnh ny jarẽ.”

Nãm me ã Metĩndjwýnh nhõ pi'òkkam memã ane. ³ Kra'ã ne ujarẽnh nyja. Krabê Jeju Kritu'ã ne ujarẽnh nyja. Me banhõ Bẽnjadjwýrbê kumkati'ã ne ujarẽnh nyja. Nãm Kra amijo ĩ ne nã kurũm kato. Nã kurũm katon arým kõt kubê me bakukãmãre Dawi tãmdjwý. ⁴ Ne kam tyn akubyn tĩn nhy m kam Metĩndjwýnh Karò arým memã týt jadjã nhy m me arým týt. Týt ne arým memã Jeju'ã ujarẽnh ar ba. Ne memã kum,

—Mrãmri, Jejubê Metĩndjwýnh Krakumrẽx. Ga, tyk ne akubyn tĩnja pumũ, anhýro ba. ⁵ Ta ne tu kum ikaprĩn ijano ba arým memã 'ã idjujarẽnh ar iba. Gêdja apýnh me ba djã kunĩkõt me idjujarẽnh man arým tu amim Jeju markumrẽx ne arým katãt kabẽn man kõt ar amijo ba. Ja kadjy ne ijano ba Jeju'ã idjujarẽnh ar iba. ⁶ Ga, ar gadjwý Jeju Kritu kute amiwýr ar ajwýr ne ar ajo baja pumũ.

⁷ Krĩraxbê Rômakam Metĩndjwýnh kum ar ajabê. Kute ar ajo aminhõ kadjy arým amiwýr ar ajuw ne ar ajo ba. Ar akunĩmã ne ba pi'òk no'òkjakam ikabẽn jarẽ.

Gê Metĩndjwýnh tu kum ar akaprĩ. Kubê ne me Babãm. Ne kam Bẽnjadjwýr djwýnhbê ne Jeju Kritu. Gê ar tu kum ar akaprĩn* ar ajo ba gar adjumar mex rã'ã ne.

Paur kute Rômakam me omũnh prãm'ã amijarẽnh ne ja.

⁸ Ba mã ijo ba djwýnh, Metĩndjwýnh kumrẽxmã ar ajarẽn mã kum ar akunĩkam amikĩnh jarẽ. Apýnh me ba djã kunĩkõt ne me ar ajã abenmã kum,

—Onĩj, Krĩraxbê Rômakam me arým tu amim Jeju markumrẽx,

* 1:7 Djãm gwaj ba ne gwaj bajaxwe kêt nhy m pãnh kum gwaj bakaprĩ Kati. Gwaj ba ne gwaj te bajaxwe kêtãm. Nhy m be, ta ne tu kum gwaj bakaprĩ.

anhÿro ba. Ba kam ar akam ikĩnhkumrêx.

⁹⁻¹⁰ Ne Metĩndjwÿnhmã ar ajarênh rã'ã ne. Kum idjã'wÿr kunĩkôt ne ba mã kum ar ajarê. Ba ar awÿr itẽm kadjy mã kum amijo a'uw ne kum,

—Djũnwã, ba jakam krĩraxbê Rômakam ar'ÿr tẽn ar'ÿr bôx, idjumar mex ne ar'ÿr bôx. Ga mrãmri aje ar'ÿr ibôx'ã amim karô jabej ba jakam ar'ÿr ibôxkumrêx. Nã bãm ã kum amijo idjã'wÿro ane. Mrãmri ne ba ar awÿr ikrã ne. Djã nã bãm ar amã ijêx? Metĩndjwÿnh ta ne kute ar amã ijêx kêt kôt kute imar. Djãm kum idjãpênh kêt got? Mrãmri Kra'ã ujarênh ny ne ba kãj bê memã arênho ibakumrêx. Kam ne ba mrãmri ar amã arênhkumrêx.

¹¹ Mÿkam ne ba ã kum idjã'wÿro ane? Bir, ije ar apumũnh prã:mkam. Dja ba ar akam bôx ne Metĩndjwÿnh kadjy arÿm ar amã adjãpênh djã'õ'ã karô. Metĩndjwÿnh Karô kukwakam ar amã 'ã karô gar arÿm maro aban arÿm Jejukôt ar amijo aba. Kôt ar amijo aban arÿm 'ã angrã tÿx ne 'ã adjukanga kêt kumrêx. ¹² Gwaj kam baje tu amim Jeju markumrêx'ã aben pumũn arÿm aben man kam tu amim Jeju mar tÿ:xkumrêx ne bakĩnhkumrêx.

¹³ Bir, ar awÿr itẽmmã ne ba mã amim 'ã karô krãptĩ nhym apÿnh mÿjja mã ibê aptã. Ar aje imar kêt karô ne ba ar amã ja jarê. Imã ar awÿr ibôx prãm. Ga, me kute bãygogo djêo baja pumÿ. Arÿm me kute ê parkam kĩnhkumrêx. Badjwÿ dja ba ar akam bôx ne Jeju'ÿr me kwÿo akêx nhym me arÿm tu amim markumrêx. Tu amim markumrêx ba kam arÿm ikĩnhkumrêx. Ije me akam Jeju'ÿr meo akêx prãm kute mrãmri ne ba ije pyka 'õkamdjwÿ arÿm 'ÿr meo akêxja pyrãk. Kute arÿm ije amũ me bajtem 'õdjwÿkam 'ÿr meo akêx pyrãk. Me ibê idjaer ne ba me mebê idjaer kêt me bajtemo iba. Ba ne ba ije

Metĩndjwÿnh'ÿr me bajtemo akêx prãm kumrêx.

¹⁴ Jeju imã me kunĩ'ã karôkôt ne ba ije me kunĩmã 'ã ujarênh ny jarênh prãm. Me krôr tũmbê kregujamê me krôr nyjamã ije arênh prãm. Ne me krã mexmê me krã mex kêt mã ije arênh prãm. Ije Jeju'ÿr meo akêx kadjy ne ba ije memã arênh prãm. ¹⁵ Kam krĩraxbê Rômakam me gadjwÿmã ije Kritu'ã ujarênh ny jarênh prã:mkam ne ba dja.

¹⁶ Bir, djãm ije Kritu'ã ujarênh ny jarênhbê ipijãm? Kati. Ba arênhkumrêx nhym me arÿm kwÿ ï pÿnhkôt tu amim markumrêx nhym kam Metĩndjwÿnh arÿm me utã. Tÿxkôt me utã. Mebê idjaer kumrêx ne me utã. Ne kam me bajtembê kregujadjwÿ me utã. Kam ne ba ije arênhbê ipijãm kêt kumrêx. ¹⁷ Ujarênh nykam ne Metĩndjwÿnh kute memã axwe kêt jarênhjao amirĩt gwaj arÿm kam kuma. Dja me tu amim markumrêx nhym arÿm memã axwe kêt jarê nhym me arÿm kum mex. Dja me tu amim markumrêx ne amim marbê ar ba rã'ã: ne. Me bakukãmãre kabẽn kôt ne ba ar amã arê. Amrêbê: me bakukãmãre memã kum,

“Metĩndjwÿnh kute memã axwe kêt jarênh nhym me arÿm kum mexja dja me tu amikajmã'ã markumrêx ne arÿm tĩn ne ar ba”, ane.

Amrêbê: ne me bakukãmãre memã ja jarê nhym me arÿm 'ã pi'ók no'ók ne. Kam mrãmri dja me tu amim Kritu markumrêx nhym Metĩndjwÿnh arÿm memã axwe kêt jarênhkumrêx nhym me arÿm kum mexkumrêx ne. Nãm ã meo ane ba kam krĩraxbê Rômakam ar aje amim Jeju marjamã arê.

Paur kute memã Metĩndjwÿnh mekam ngryk jarênh ne ja.

¹⁸ Nhym be, atemã mÿjja ne Metĩndjwÿnh kute me axwemã

o amirît. Amingryk ne memã o amirît. Me kute Metîndjwÿnh mar prãm kêt ne axweja kunîkam ne ngryk ne. Me axwekam kute amim,

—Kati. Ije kabên katâtã mar prãm kêt, anhÿro bajamã ne mekam ngryko amirît ne. 19-20 Godja me kwÿ amim,

—Mÿkam ne Metîndjwÿnh ikam ngryk ne? Djãm arÿm imã amijo amirît ba kuma? Kati. Ta kute imã amijo amirît kêt kam ne tu ikam ngryk ne, ane. Djãm mrãmri ne me kwÿ kabênja? Kati. Nãm me 'êx. Arÿm ne me Metîndjwÿnh man mar kajgo. Me te kute noo omÿnh kêt nhyM Metîndjwÿnh arÿm prÿne memã amijã mÿjja kwÿo amirît ne nhyM me arÿm kuma. Tÿ:xi ne tÿx rã'ã: rã'ã ne. Kubê me kunîmê mÿjja kunî tÿn djwÿnhkumrêx. Ja ne o amirît nhyM me arÿm kuma. Adjâkamã ne mÿjja kunî: nhîpêx nhyM me arÿm omÿ. Jakamdjwÿ mÿjja rã'ã nhyM me arÿm omÿ. Mÿjja rÿnh, mÿjja puma, mÿjja tÿn nhyM me arÿm prÿne omÿn arÿm apôkmã amim,

—Be, Metîndjwÿnh tÿ:xi ne tÿx rã'ã: rã'ã ne. Kubê ne mÿjja kunî, me kunî tÿn djwÿnhkumrêx. Nãm me ã amim anen arÿm Metîndjwÿnh man kam mar kajgo.

²¹ Djãm me kute markam kum,

—Metîndjwÿnh ara:x ne apuma:kumrêx. Me imã akî:nhkumrêx? ane. Arkati. Nãm me te Metîndjwÿnh man kum rax jarênh kêt ne ate kubê krã. Ate kubê krãkam ne me arÿm arîk amim mÿjja'ã karô punuo ba. Bêñ katikumrêxkam ne me arÿm no kêt ne kam arÿm umar djâkam kute akamât kô tyk pyrâk. ²² Me ta ne me amijo krã mex ne amijo àmra ar ba. Ne kam mrãmri arÿm no kêt kumrêx. ²³ Ne kam arÿm Metîndjwÿnh raxo kubê kumkatija

mar kangan kum amijarênh kanga, Metîndjwÿnh tÿno kubê kumkatija kanga. Ne ate kam pãnh apÿnh mebêngôkre,† ãk, mry, mry ngãngão mrãnh, apÿnh mÿjja tÿn 'ikrãñ maro ba. Maro ban arÿm karô nhîpêx ne o Metîndjwÿnh ne kum amijarêño ba.

²⁴ NhyM kam Metîndjwÿnh arÿm wãnh memã ire. Me kum mÿjja punu prãmja ta kute wãnh ar o ba kadjy wãnh memã ire. Me ta kute wãnh ari prô, mjên kupa'ã kurê ba kadjy. Me ta kute aben nhïo àpnu kadjy. Ja kadjy ne wãnh memã ire. ²⁵ Mrãmri Metîndjwÿnh katât amikabên jarênhkumrêx nhyM me arÿm aminhirôbê kabên rê. Am-inhirôbê kabên rên arÿm pãnh me 'êxnhî kabên'ÿr amijo akêx ne kôt ar amijo ba. Me ren mÿjja kunî nhîpêx djwÿnh maro ban ren kum rax jarêño ban ren kum àpênh ar ba rã'ã ne. NhyM be, kati. Nãm me kangan arÿm mÿjja nhîpêxmãbit rax jarêño ban kum àpênh ar ba. NhyM be, mrãmri ne mÿjja kunî nhîpêx djwÿnh ra:xi. Me kute amim marja kute kum rax jarênh rã'ã: rã'ã ne. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx.

²⁶ NhyM be, me axwe ne me Metîndjwÿnh kanga. NhyM kam Metîndjwÿnh arÿm wãnh memã ire. Me kum mÿjja punu prãm ta kute wãnh ar o ba kadjy ne wãnh memã ire. NhyM me arÿm pijàm kêt ne axwe amijo ban kam abenbê me kupêño ba prã:m. Me nire axwe amijo ban me my kangan arÿm amikupa'ã me nire kupêño ba. ²⁷ NhyM me mydjwÿ axwe amijo ban me ni kangan aktã kurê prã:mkam pijàm kêt kam amikupa'ã me my kupêño ba. Kam Metîndjwÿnh arÿm memã axwe pãnh jarênh katât. Me ta ne me amijo bikênh mex ne.

²⁸ Metîndjwÿnh ne kute ô mÿjyakôt

† 1:23 Apÿnh me ô pyka djari kunîkôt ne me kunî bêngôkre.

arým memã amijo amirît nhy me arým kuma. Ne kute mar râ'ãmã ne ate kam ajte amim,

—Kati. Ije mar prãm kêtkumrêx, anhÿro ba. Mã me kute ã amim anhÿro bakam ne Metîndjwÿnh arým wãnh memã ire. Nhy me kam me arým mÿjja punubit man arým axwe amijo ba.

²⁹ Ne kam apÿnh axwe kunïo ba tÿ:x ne.

Ne ajte ari prô, mjên kupa'ã kurê ba prã:mkumrêx ne.

Ne ajte meo bikênh kume:x.

Ne ajte kute amim mÿjja rÿnho atom prã:m.

Ne ajte amim meo bikênh'ã karô prã:m.

Ne ajte me ô mÿjja'a ngryk prã:m.

Me axwe amijo bakam ne me ajte aben par prã:m.

Ne ajte kute kabêno aben japanh prã:m.

Ne ajte memã 'êx ne me noo biknor prã:m.

Ne ajte kum me kurê:.

Ne ajte kute me kãxã me arênh prã:m ne.

³⁰ Me axwe amijo bakam ne me ajte memã me kurê'uk prã:m ne.

Ne ajte kum Metîndjwÿnh kurê:o ba.

Ne ajte tu memã àkjêr prã:m ne.

Ne amijo àmra prã:m ne.

Ne ajte amibên prã:m ne.

Ne ajte apÿnh axwe kumex'ã amim karôo ba prã:m ne.

Nhy me bãmmê me nã ar te ar me akre: nhy me ajte amakkre kêt prã:m ne.

³¹ Me axwe kute amijo bakam ne me ajte no kê:t ne.

Ne ajte 'êx ne we memã kabên pydjîn arênh nhy me me mar pydji. Mar pydji nhy me atekam ajte,

—Kati. Dja ba ipêx kêt ne, anen ajte kabên 'ôdjwÿo ikjên kabên pydji mar kêtkumrêx ne.

Ne ajte kum me abê kêtkumrêx ne.

Ne ajte ukapri kêtkumrêx.

³² Me kute ã amijo anhÿro bajamã ne Metîndjwÿnh arým memã axwe pãnh jarê. Me axwejakam me biknormã. Tãm ne arým memã arê nhy me arým pri ne kuma. Nãm me te kuman axwe amijo ba râ'ã ne. Djãm me axwe amijo babit? Kati. Nãm me ajte apÿnh axwe ja'ã amÿ memã kum,

—Ã amijo ane. Kam ne me kum me akînhkumrêx, anhÿro ba. Nãm me ã axweo ane ba kam arým wãm Rômakam me amã arê. Tãm ne ja.

2

Metîndjwÿnh kute memã axwe pãnh jarênh.

Mat 13.41; Ruk 13.3; Idja 9.27

¹ Me akwÿ ne ga me amÿ memãbit axwe jarênhô aba. Djãm me gadjwÿ ajaxwe kêt got ga me amÿ me wã'ã amim,

—Me axwekumrêx. Dja Metîndjwÿnh me axwe pãnh me kanga, ane? Me aje me'ã amim, “Dja me axwe pãnh me kanga”, anhÿr kôt dja Metîndjwÿnh me gadjwÿ arým me akanga. Mÿkam? Bir, me gadjwÿ me ajaxwekam. Me ajaxwe kute mrãmri ne amÿ me wã axwe pyrãk. Me axwe kôt me ajaxwekam dja me gadjwÿ pãnh me akanga. Djãm me aje Metîndjwÿnhmã kum,

—Ijaxwe kêt. Ga ren ikanga kêt, anhÿrmã? Kati. Me gadjwÿ me axwe kôt ajaxwekam ne ga me aje te kum anhÿrmã.

² Nhy me, me kute ã axweo bao anhÿrja'ã ne Metîndjwÿnh katã:t memã kum,

—Pãnh dja me biknor tokry djãkam akuno, ane. Tãm ne gwaj baje markumrêx. ³ Me abê pykakam me i kajgo. Akajgokam aje amÿ me wãbit'ã amim, “Dja Metîndjwÿnh pãnh kanga”, anhÿro aba. Ne kam ajte mekôt ã ajaxweo ane. Mekôt ã ajaxweo anhÿrkam djãm apydji Metîndjwÿnh kute

akanga kêtâmâ? Kati. Gadjwÿ. Dja katât amâ ajaxwe jarê ne kam arÿm pânĥ akangkumrêx.

⁴ Nâr, ga me te â ajaxweo ane nhym Metîndjwÿnh ukapri ra:x ne ngryk tô:n kute amijâ ngryk nê 'âtû:m. Djâ ne ga me ukapri'â amim, "Kê, djâm mÿjja mex"? ane? Kati. Kwârîk wânĥ â amim anhÿr kêt. Metîndjwÿnh kute me ajaxwebê amiwÿr ajo akêxmâ ne kum me akapri:. Me aje 'ÿr amijo akêxmâ kum me akapri. Djâm me aje amijâ ja mar kêt?

⁵ Ga me atekam ajte kubê ajamakkre kêt ne 'ÿr amijo akêx prâm kêt. Be ga, me mǎ kute amim mÿjjao atomja pumû. Me mǎ amim adjuw nhym arÿm mǎ kâjmâ ajkamên arÿm kum ra:xja pumû. Ga me aje me urâk ne mǎ ajaxwe nhym mǎ me akam ngryk ne mǎ kâjmâ me akam ngryk ajkamê. Nhym kam dja ô akati arÿm me awÿr bôx. Kute katât memâ axwe pânĥ jarênĥ djâ nhô akati me awÿr bôx nhym arÿm me akam ngry:k ne. Me ajamakkre kêt kam me akam ngry:k ne.

⁶ Dja Metîndjwÿnh katât memâ o pânĥ. Dja katât apÿnh me kute mÿjjao ba kôt memâ o pânĥ. Me î pÿnhkôt katât memâ o pânĥ. ⁷ Me kute arek katât amijo bajamâ dja katât memâ o pânĥ. Metîndjwÿnh kute ta amimexo meo mex kadjy, ne kute memâ, "Amexkumrêx", anhÿr kadjy, ne kute memâ î ny, î punu prâm kêtja nhôr kadjy ne me arek katât amijo ba. Nhym kam Metîndjwÿnh katât memâ o pânĥ nhym me arÿm Metîndjwÿnh kôt tîn ne ar ba râ'â: râ'â ne.

⁸ Nhym be, me kute amidjwÿnhbit mar ne kute kabên katât kangan me axwe kôt axwe. Dja katât me jadjwÿmâ o pânĥ ne arÿm mekam ngry:k ne. Nhym kam arÿm mÿjja pyma: mekam apôx. ⁹ Me me axwe kôt axweja dja me arÿm î pÿnhkôt umar punure ne tîn prâ:m. Mebê idjaer kumrêx dja â

ane. Nhym kam me bajtemdjwÿ â ane.

¹⁰ Nhym be, me mex kôt me mexja dja me arÿm me:xkumrêx nhym Metîndjwÿnh arÿm kum me kî:nhkumrêx. Nhym kam me arÿm umar me:xkumrêx. Mebê idjaer kumrêx dja â umar mexo ane. Nhym kam me bajtemdjwÿ â ane. ¹¹ Mÿkam dja me â ane? Bir, djâm Metîndjwÿnhmâ me'ô pyman kute kum 'â mamâ? Arkati. Nâm me kunô kute aben pyrâk ne katât kute memâ o pânĥkumrêxmâ.

¹² Metîndjwÿnh ne me bakukâmâre Môjdjê mǎ kukrâdjâ jarê. Me kute katât amijo ba kadjy kukrâdjâ jarê nhym amû mebê idjaermâ arê. Nhym kam me aben djô'â kukrâdjâ'â, "Môjdjê kukrâdjâ, Môjdjê kukrâdjâ", anhÿro ba. Dja Metîndjwÿnh katât memâ axwe pânĥ jarênĥo nhÿ.

Nhym me bajtem, memâ me kute Môjdjê kukrâdjâ jarênĥ kêtja. Godja me bajtemja kwÿ kam axwe jabej arÿm axwe pânĥ akuno. Djâm kam Metîndjwÿnh kute memâ kum,

—Aje Môjdjê kukrâdjâ kôt amijo aba kêt kam dja ga akuno, anhÿrmâ? Kati. Mÿkam? Bir, me kute memâ Môjdjê kukrâdjâ jarênĥ kêt nhym me kam kute mar kêt. Kam dja â memâ anhÿr kêt. Nhym kam me arÿm axwe pânĥ akuno. Me biknor tokry djâkam akuno.

Nhym mebê idjaerdjwÿ, memâ me kute Môjdjê kukrâdjâ jarênĥ tûmja. Godja me kwÿ kam axwe jabej Metîndjwÿnh dja arÿm memâ kum,

—Aje Môjdjê kukrâdjâ kôt amijo aba kêt kam dja ga akuno, ane. Me kute kukrâdjâ mar ne kôt amijo ba kêt kam dja â memâ ane. Nhym kam me arÿm axwe pânĥ akuno. Me biknor tokry djâkam akuno. ¹³ Djâm me kute memâ kukrâdjâ jarênĥ nhym me kute mar kajgoja djâm Metîndjwÿnh kute memâ axwe kêt jarênĥ? Kati. Me kute amim

kukràdjà markumrêx ne kôt amijo ba jabit dja memã axwe kêt jarê nhym me arým kum mex ne.

¹⁴ Me bajtemmã me kute Môjdjê kukràdjà jarênh kêtja. Me kwý ta ne me tu kute amikadjwýnhbê kukràdjà mar ne tu kôt ar amijo ba. Kam me kwý ta tu kute mar mexkumrêx ne tu kôt amijo ba mexkumrêx. Te me kute memã Môjdjê kukràdjà jarênh kêt nhym me ta tu kute mar ne kôt ar amijo ba mexkumrêx. ¹⁵ Me tu kadjwýnhbê kabên mexkumrêx ne kute mrãmri ne umar djâkam arým Metîndjwýnh kukràdjà no'ók pyrâk. Me ta kute amikadjwýnhbê markam ta tu kute axwe nêje amikukrà. Ne kam axwekam kute amim, “Mrãmri ijaxwe”, nâr axwe kêtka kute amim, “Kati, imexkumrêx”, anhÿr.

¹⁶ Me kwý tu kute kukràdjà kôt amijo ba ja dja Metîndjwýnh ï memã axwe kêt jarê nhym me arým kum mex ne. Amrê ô akati môrn bôxkam dja ã me kwýmã ane. Nhym be me kwý kute mex pyrâk ne te amikadjwýnhbê axwe pudju nhym tu me kuman arým memã pânj jarênhkumrêx. Jeju Krituo dja memã axwe pânj jarênhkumrêx. Ja ne ba ujarênh nykam memã arênhô iba.

Paur kute memã me kute mex o me akrenh kêt jarênh.

¹⁷ Be, me ga ne ga me memã kum, “Ba ibê idjaer”, anhÿro aba. Ga me ajte memã kum,

—Ba ne ba Môjdjê kukràdjà kôt ar amijo iba nhym kam Metîndjwýnh kum ikînhkumrêx, anhÿro aba. Ne ajêx ne amijo amran memã kum,

—Me bajbit ne ba me ije Metîndjwýnh mar mexkumrêx, anhÿro aba. ¹⁸ Nhym me me amã Môjdjê kukràdjà jarê ga me we aje prîne markam we aje Metîndjwýnh kute amim me'ã karô kôt mar ne mÿjja kabin we amijo mÿjja mexbit

pytân memã arê. ¹⁹ Ne kam ajte we aje amimarkôt amim,

—Me no rã katât pry'ã mrânj kadjy ne me kute me pa 'amýnh ne kute meo mrânj katât. Ba ije me urâk ne mrãmri ibê katât me no kêtô iba djwýnhkumrêx, anhÿro aba. Ne ajte amim,

—Me axwe ne me kute mrãmri ne akamât kô tykkôt me ar ba pyrâk. Ije mrãmri ne memã pry kurwý djwýnh pyrâk. Ba ne ba ibê me axwe kêt kadjy me akre djwýnh, anhÿro aba. ²⁰ Ne me'ã amim,

—Ba ne ba ibê me no rerekremã kukràdjà jarênh djwýnh. Me kute me kra karâre pyrâk ne me no rerekre. Ba ne ba me no tÿx kadjy memã kukràdjà'ã idjujarênh djwýnhkumrêx, anhÿro aba. We aje Metîndjwýnh kukràdjà katâtkumrêxa kunÿ maro abakam ne ga ã 'ã amijo adjâmrao ane.

²¹ Ba me amã arê. Me aje amÿ me akren ã amim anhÿrkam mÿkam ga: ne ga amijakre kêt? Aje amÿ me âkînhÿ kêt kadjy me akrekam mÿkam ga: ne ga adjâkînhÿ? ²² Aje memã kum,

—Kwârîk wânj mebê prôo adjâkînh kêt, anhÿro abakam mÿkam ga: ne ga mebê prôo adjâkînhô aba? Ga we amã mÿjjao metîndjwýnh karô nhîpêx kurê:o aba. Mÿkam ga: ne ga mÿjjao metîndjwýnh karô nhîpêx nhô kikrekam ar aba? Mÿkam ga: ne ga mebê adjâkînh kadjy kam ar aba? ²³ Aje Môjdjê kukràdjà'ã memã kum, “Kukràdjaja ne mexkumrêx”, anhÿro abakam mÿkam ga ne ga ajte ari kukràdjâkam amikrào aba? Ga kukràdjâkam amikrào aba nhym me arým adjô'ã abenmã kum, “Metîndjwýnh kajgo”, anhÿro ba.

²⁴ Amrêbê: ne me bakukãmâre Metîndjwýnh kukwakam me ajã kabên jarênh kum,

“Apÿnh me bajtem ba djari ne me me ajaxwekôt Metîndjwÿnh japyrÿ.”

Nãm me ã me ajã me bakukãmãremã anen arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Ga me kukràdjào abikênho aba nhym me arÿm ã me ajaxwe djô'ã Metîndjwÿnh japyrÿo ane.

²⁵ Me abê idjaer, mÿj kadjy ne me me amy kà nhinhu rê. Bir, me aje amy kà rênh mar ne aje 'ã amim, “Arÿm ne Metîndjwÿnh ijo aminhõ”, anhÿr kadjy. Djãm me bamy kà rênhkambit nhym arÿm me bajo aminhõ? Kati. Gu me baje ajte Metîndjwÿnh kukràdjã marn kôt ar amijo babakam ne arÿm me bajo aminhõ. Nhym be, godja ga me kukràdjãkam ajaxwe jabej arÿm me amy kà rênh kajgo. ²⁶ Kam me my kà tãja, me bajtemja, godja me ta kute amikam katât kukràdjã marn kôt amijo ba jabej nhym Metîndjwÿnh arÿm meo aminhõ. Te me my kà tã nhym arÿm meo aminhõ.

²⁷ Kam, dja me my kà tãja, kubê me bajtemja arÿm me abê idjaermã ajaxwe jarê. Ta te kute Môjdjê kukràdjã'ã pi'òk no'òk mar kêtka dja arÿm me amã ajaxwe jarê. Ta tu kute katât kôt amijo bakam dja me amã arê. Me aje Metîndjwÿnh kukràdjã'ã pi'òk no'òk mar kajgon amy kà rênh kajgon kukràdjãkam amikrà ar o aba. Nhym kam me ta arÿm me apumÿn me amã ajaxwe jarê.

²⁸ Mÿj xêjabê ne Metîndjwÿnh nhõ me jakumrêx? Djãm me kute amibên ne ajkwa kajgokam memã kum, “Ibê idjaer, ibê idjaer”, anhÿrbit? Djã ne me kute amijo anhÿrbit ne kam mrãmri mebé Metîndjwÿnh nhõ me jakumrêx? Kati. Djã ne me me my kà nhinhubit rê nhym kam arÿm me mrãmri kubê Metîndjwÿnh nhõ me jakumrêx? Kati. ²⁹ Me kute mrãmri kadjwÿnhbê Metîndjwÿnh kabên

mar ne kôt amijo babit. Me jabit ne mebé ò me jakumrêx. Me kute amikadjwÿnhbê amim mÿjja'ã karô djãkam kute Metîndjwÿnh Karô mar ne kum amijã maja me jabê ne ò me jakumrêx.

Nhym be, me kute kukràdjã 'ã no'òk mar kajgon me my kàbit rênhja me jabê ne ò me ja kêt. Me kute Metîndjwÿnh Karô mar ne kum amijã maja djãm pykakam me ar baja gêdja memã mex jarê? Kati. Metîndjwÿnh dja memã mex jarê nhym arÿm mebé ò me jakumrêx.

3

Kute memã Metîndjwÿnh 'êxnhÿ kêt ne kabên kajgo kêt jarênh.

¹ Nhym kam mÿj kadjy dja mebé idjaer? Kam ajte mÿj kadjy dja me me my kà nhinhu rê? Djãm mebé idjaer kute mÿjja maro kute me bajtem jakrenh? ² Nã. Me kute mÿjja maro kute me akrenh me:xi. Bir, me kute Metîndjwÿnh kabên mar. Metîndjwÿnh kute me kute katât amijo ba'ã memã karôkôt amikabên'ã pi'òk no'òkja ne me kute mar ne o ba.

³ Me kwÿ kute amim Metîndjwÿnh kabên mar kêtka mÿj gêdja kam kute? Djãm me kute kabên mar kêtka ne Metîndjwÿnh arÿm kabên kajgo? ⁴ Arkati. Dja te me kunÿ 'êxnhÿn kabên kajgo. Nhym be, Metîndjwÿnh ne kabên kajgo kêtkaumrêx. Amrêbê: ne me bakukãmãre Metîndjwÿnhmã kabên kajgo kêtkaumrêx jarênh kum, “Dja me te ajã amim, ‘Kabên kajgo’, anen kam mrãmri akabênkaumrêxmã katorkaumrêx.”

Nãm me bakukãmãre ã Metîndjwÿnhmã ane nhym me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Nhym me arÿm aben djô'ã arênh mō:m arênh mōr tãmtã gu me bakamingrãnyredjwÿ baje arênh rã'ã. Mrãmri ne me arênhkaumrêx. Metîndjwÿnh kabên kajgo kêtkaumrêx.

Metîndjwÿnh me axwekam ngrykkam ne katât.

⁵ Nhyim be, pykakam me kajgo ta ren kabên kajgokam ren abenmâ kum,

—Metîndjwÿnh ren gwaj bajaxwekam ngryk kêt. Ga, gwaj bajaxwekôt me kum Metîndjwÿnh kÿnhja pumû. Me kute gwaj bajã, “Tãmwã ne axwe:. Ba ne ba imã me axwe kÿnh kêtukumrêx. Ba dja ba atemã ne imã Metîndjwÿnhbit kÿnh”, ane. Be ga, gwaj bajaxwe nhyim me kum gwaj bakÿnh kêtja pumû. Ne kam kôt kum Metîndjwÿnh kÿnh. Gwaj bajaxwekôt me kum kÿnhkam Metîndjwÿnh ren gwaj bakam kÿnh, ane. Me ta ren ã kabên kajgo jarêhno ane.

⁶ Djãm mrãmri me kabên? Kati. Ne ren Metîndjwÿnh gwaj bajaxwekam kÿnh ne ren kam gwaj bamã bajaxwe pãnh jarênh kêt. Ne ren apÿnh me ba djã kunîkôtdjwÿ ren memã axwe pãnh jarênh kêt. ⁷ Nhyim ren ajte me ta ajte kabên kajgokam memã kum,

—Metîndjwÿnh ren ijêxnhÿkam ngryk kêt ne. Ga, ijêxnhÿkôt me kum Metîndjwÿnh kÿnhja pumû. Me kute ijã, “Tãmwã ne 'êxnhÿ. Djãm ba dja ba kôt ijêxnhÿ? Kati. Ba dja ba imã kôt ijêxnhÿ kÿnh kêtukumrêx. Metîndjwÿnhbit dja ba imã kÿnhkumrêx”, ane. Be ga, ijêxnhÿ nhyim me kum ikÿnh kêt ne kam kôt me kum Metîndjwÿnh kÿnhja pumû. Ijêxnhÿkôt me kum kÿnhkam ne ren ikam kÿnh ne ren imã ijaxwe jarênh kêt ne ijêxnhÿ pãnh ikanga kêt ne. Ne ren me kabên kajgokam ã ren memã ane.

⁸ Me'õ ar ta ne arÿk ijã,

—Paur memã kum, “Gwaj bajaxwe baba nhyim gwaj bajaxwekôt arÿm mÿjja mex apôx”. Nãm ã memã anhÿro bao ane, ane. Kati. Nãm me arÿk ikabên kêt jarê. Ne ren mrãmri Metîndjwÿnh me axwekam kÿnh bar ren ã memã ane. Nhyim be, kati. Mrãmri

me axwekam ngryk ne kute me kangakumrêx. Me kute ar ikabên kêt jarênh ja dja Metîndjwÿnh pãnh me kanga. Kute me kangaja katât, punu kêt, nhyim Metîndjwÿnhdjwÿ katât.

Kute memã me kunî kupãnhã axwe jarênh.

Kar 17.30; Kô k 6.9; Gar 3.22; Xit 3.3

⁹ Mÿj dja gu me babê idjaer abenmã nê? Djãm gu me baje,

—Gu me ba ne gu me bamexo me bajtem jakre, anhÿrmã? Kati. Ba ibê Paur ne ba arÿm me kunî'ã,

—Mebê idjaermê me bajtemmê ne me kute aben pyrãk. Me kupãnhã axwe:n ta te: axwe kêt prãmje, ane. ¹⁰ Me bakukãmãre kabên kôt ne ba me amã arê. Amrêbê: me bakukãmãre memã kum,

“Djãm me'õ axwe kêt? Arkati. Me'õ axwe kêtja kêtukumrêx.

¹¹ Me'õ kute mar kêtukumrêx. Me'õ kute Metîndjwÿnh jabej kêtukumrêx.

¹² Me ta amiprykôt binhirên ban kunî kupãnhã Metîndjwÿnhbê punu:re. Djãm me'õ pydji ne apênh mex? Arkati. Me'õ mex kêtukumrêx.”

Nãm me bakukãmãre ã amrêbê: memã ane. ¹³ Ne kam ajte memã kum,

“Me ajkwakam me kabên apôx ne kute mrãmri ne me kute arÿm pyka krã'ã kuprãr nhyim kurûm mÿjja punu prôt pyrãk. Nãm me ã kabên punuõ ane.

Me kute memã 'êxkôt ne me me noo biknoro ba.

Me kabên ne kute kangã djwakam tokry djãja pyrãk.

¹⁴ Me kute me ùn kume:x ne me kabên djã kume:x.”

Nãm me bakukãmãre ã amrêbê: memã ane. ¹⁵ Ne kam ajte memã kum,

“Nãm me amikrà kêt ne tu me paro ba.

16 Ne ari meo bikênho ba: nhyr me me ô'ã tokry kume:x ne umar mex kêtukmrêx.

17 Mÿj dja me umar mex kadjy nê? Ja ne me kute mar kêtukmrêx.

18 Me kum Metîndjwÿnh puma kêtukmrêx."

Nãm me bakukãmãre ã amrêbê: memã ane nhyr me arÿm 'ã pi'ók no'ók ne. Nhyr me aben djô'ã arênho mō:n arênho mōr tãmtã gu me bakamingrãnyredjwÿ baje arênh rã'ã. Mrãmri ne me arênhkumrêx. Me kupãnhã axwen ta te axwe kêt prãmje.

19 Be, mebê idjaermã ne Metîndjwÿnh kukràdjã kunÿ jarê. Me kute kukràdjã maro baja, me jamã ne arê. Mÿj kadjy ne memã arê? Bir, me kute kukràdjã maro ban ta te kute kôt amijo anhÿrmã.* Ne kam kôt kute amijaxwemã katormã. Ja kadjy ne memã kukràdjã jarê. Kam dja me kunÿ ajte Metîndjwÿnh me axwekam ngryk ma. Dja me amim,

—Metîndjwÿnh ne ijaxwekam ngryk, ane. Tãm dja me arÿm kam kuma. Apÿnh me ba djã kunÿ dja me ngryk markumrêx. Ja kadjy ne memã kukràdjã jarê. Tãm ne gu me baje arÿm mar.

20 Kam djãm me kute kukràdjã mar ne kute kôt amijo anhÿro ba nhyr Metîndjwÿnh arÿm kute memã kum, "Be, ajaxwe kêt", anhÿrmã? Kati. Nhyr be, mÿj kadjy ne memã kukràdjã jarê? Bir, me kute amijaxwemã kator kadjy ne memã kukràdjã jarê.

Metîndjwÿnh ta kute memã axwe kêt jarênhja'ã ujarênh.

Gar 2.16; Xit 3.5

21 Nhyr be, jakam atemã me'õ kôt Metîndjwÿnh kute memã axwe kêt jarênh nhyr me arÿm kum mex

ne. Djãm me kute Metîndjwÿnh kukràdjã mar ne ta kute kôt amijo anhÿro ba nhyr kôt kute memã axwe kêt jarênhmã? Kati. Atemã me'õ kôt ne kute memã axwe kêt jarênh. Amrêbê: kute Mōjdjêmã kukràdjã jarênhkam Metîndjwÿnh arÿm memã Kritu'ã ajarê. Kukwakam kabên jarênh djwÿnhdjwÿ ne me arÿm memã 'ã ajarê. ²² Me kute tu amim Jeju Kritu markumrêx kôt ne Metîndjwÿnh kute memã axwe kêt jarênh nhyr me arÿm kum mex ne. Me ï pÿnhkôt kwÿ kute tu amim Kritu markumrêxja nhyr kute tu memã axwe kêt jarênh. Mÿkam?

Bir, me kunÿ ne me axweo kute aben pyrãk. ²³ Djãm me'õ ta mexo Metîndjwÿnh mãnkhutã? Arkati. Me kunÿ kupãnhã axwe. ²⁴ Nhyr kam tu memã axwe kêt jarê nhyr me arÿm kum mex ne. Djã ne me kukràdjã maro ban kôt amijo anhÿro ba nhyr pãnh arÿm memã axwe kêt jarê? Kati. Ta ne tu kum me kaprÿn ta memã arê. Kritu Jeju ta ne arÿm me axweo pãnh mex nhyr kam kôt ta memã axwe kêt jarê nhyr me arÿm kum mex ne.

²⁵ Metîndjwÿnh ne amim Jeju dja nhyr kam arÿm me axwe pãnh pÿte'y'ã wajêt nhyr kamrô prôt nhyr arÿm ty. Nhyr kam me kute tu amim markumrêxja Metîndjwÿnh arÿm me ja jaxwekam ngryk kêt. Be, ja kadjy ne pÿte'y'ã wajêt. Ne mÿjja 'õdjwÿ kadjy ne Jeju pÿte'y'ã wajêt. Me kute Metîndjwÿnh kute katãt meo baja mar kadjy. Kute katãt memã axweo pãnhkumrêx ja mar kadjy. Amrêbê: pÿte'y'ã jêt kêtri ne me axwe: nhyr Metîndjwÿnh ren mekam ngry:k ne ren me biknor tokry djãkam me kumên kam ren arÿm katãt memã axweo pãnh

* 3:19 Djãm pi'ók jarênh'ã ne me kute kukràdjã mar ne kôt kute amijo anhÿr ja jarênh Kati. Kute memã kum, "Kwãrik wãnh ajaxwe kêt", anhÿr nhyr me kôt kute ã amijo anhÿr ne axwe kêtã. Ja'ã ne kute me kute mar ne kôt amijo anhÿr ja jarênh.

kumrêx. Nhyim be, kati. Nãm amijã ngyrk nê:n tu me axwe maro akno. Djãm ã kute memã anhÿrkam katât kute meo bakumrêx? Nã, mrãmri katât.

²⁶ Mÿj ne me kam kuman kam Metĩndjwÿnh katâtja ma? Bir, jakam ne Metĩndjwÿnh Jejumã me axwe pãnh jarẽ nhyim kam Jeju me pãnh tyn arÿm Metĩndjwÿnhmã me axweo pãnh. Nhyim kam me arÿm Metĩndjwÿnh kute katât memã o pãnhja man arÿm kum kato. Jeju kute me axweo pãnhjamã kato. Nhyim kam me tu kute amim Jeju markumrêxja ne Metĩndjwÿnh arÿm katât kute memã axwe kêt jarẽnhkumrêx.

²⁷ Djãm kam gwaj ba ne gwaj baje,

—Metĩndjwÿnh kukràdjã kôt ne ba amijo anhÿro iba. Imexkumrêxja pumũ, anhÿrmã? Kati. Djãm gwaj bajõ bamex? Arkati. Nhyim be, dja gwaj tu amim Jejubit markumrêx nhyim Metĩndjwÿnh tu gwaj bamã axwe kêt jarẽ gwaj arÿm kum bamexkumrêx ne.

²⁸ Kam, djãm me kute Metĩndjwÿnh kukràdjã mar ne kute kôt amijo anhÿro ba nhyim kam kute kôt memã axwe kêt jarẽnh? Kati. Atemã ne wã. Nhyim be, me kute tu amim Jeju markumrêxbit. Kôtbit ne kute memã axwe kêt jarẽnh nhyim me arÿm kum mexkumrêx.

²⁹ Djãm Metĩndjwÿnh kute mebê idjaerbito ba? Djãm kute me bajtemo ba kêt? Kati. Kute me bajtemdjwÿo ba. ³⁰ Mÿkam? Bir, Metĩndjwÿnh pydji:. Kam dja mebê idjaerbê me my nhinhu kã rênhja tu amim Jeju markumrêx nhyim kôt arÿm memã axwe kêt jarẽ. Nhyim me bajtembê me my kã tãjadjwÿ dja me ajte tãm. Dja me tu amim Jeju markumrêx nhyim kôt arÿm me adjwÿnhdjwÿmã axwe kêt jarẽ. ³¹ Djãm gwaj baje tu

amim Jeju markumrêxkam ne gwaj baje Metĩndjwÿnh kukràdjã kôt amijo anhÿrja kangamã? Kati. Nhyim bê ne gwaj baje kukràdjã kanga prãm. Gwaj ba baje tu amim Jeju markumrêxkam ne gwaj baje kukràdjã kôt amijo anhÿr prãm kumrêx.

4

Kute Abraãomã axwe kêt jarẽnh'ã ujarẽnh.

Gar 3.6; Xij 2.23

¹ Kam gwaj akubyn amijo tẽn me bakukãmãre Abraão'ã ujarẽnh ma. Mÿj ne ta amikam kuma? Djãm ta ne mex? Kati. ² Djãm Abraão kute amijo ba mex pãnh Metĩndjwÿnh kum axwe kêt jarẽ? Kati. Kute amijo ba mex pãnh kute kum axwe kêt jarẽnh kêt. Ren kute amijo ba mex pãnh ren kum axwe kêt jarẽ nhyim ren amimexo àmra ar ba. Nhyim be, kati. Metĩndjwÿnhmã ne amimexo àmra kêt. ³ Mÿkam? Bir, djãm Abraão ta axwe kêt? Kati. Metĩndjwÿnh ne tu kum axwe kêt jarẽ nhyim me arÿm 'ã ajarẽ. Me bakukãmãre amrêbê: memã kum, “Abraão ne tu amim Metĩndjwÿnh kamnhÿxkumrêx nhyim 'ã amim,

'Be, nãm tu amim ikamnhÿxkumrêx ba kam ba tu kum axwe kêt jarẽ nhyim arÿm imã mex.' Nãm Metĩndjwÿnh ã Abraão'ã amim ane.”

Nãm me bakukãmãre ã Abraão'ã memã ane. Nãm tu amim Metĩndjwÿnh kamnhÿxkumrêx nhyim ta tu kum axwe kêt jarẽ. ⁴ Be ga, me'õ me bẽnjadjwÿr'õmã àpênhja pumũ. Kute amim pi'òk kaprĩ kwÿ byr kadjy bẽnjadjwÿrmã apê. Nãm kadjy kum apê:n arÿm o ino re. Nhyim kam bẽnjadjwÿr arÿm kum pi'òk kaprĩ ngã. Àpênh pãnh ne kum pi'òk kaprĩ ngã. Djãm kajgo got? Kati. Àpênh pãnh ne kum kungã.

⁵ Nhyam be, djâm me kute amijo ba mex pân̄h Metîndjwýnh kute memã axwe kêt jarênh? Kati. Me kute amijo ba mex pân̄h kute memã axwe kêt jarênh kêt. Me tu kute amim Metîndjwýnhbit markumrêx nhyam kôtbít arým kute memã axwe kêt jarênh. Metîndjwýnh kute me axwemã axwe kêt jarênh djwýnh ta kute ã memã anhÿr nhyam me arým kum mexkumrêx. ⁶ Me bakukãmãre Dawidjwý ne amrêbê: ja tãm jarê. Metîndjwýnh kute tu memã axwe kêt jarênh nhyam me arým kum mexkumrêx. Me ja ne me kînhkumrêx. Me kute kukràdjã kôt amijo ba mex pân̄h ne Metîndjwýnh kute memã axwe kêt jarênh kêt. Tãm ne me bakukãmãre Dawi 'ã ajarê. ⁷ Nãm memã kum,

“Metîndjwýnh kute wãnh me axweo biknor ne me kam ngyrk kêt ne kute me axweo bipdjur ja ne me kî:nhkumrêx.

⁸ Bênjadjwýr djwýnh kute tu memã axwe kêt jarênh ja ne me kînh:re ne.”

Nãm me bakukãmãre Dawi ã memã ane nhyam me aben djô'ã arênhõ mō:n arênhõ mōr tãmtã gu me bakamingrãnyre baje arênh rã'ã. Mrãmri ne arênhkumrêx. Mrãmri Metîndjwýnh kute tu memã axwe kêt jarênhkam ne me kînhkumrêx.

⁹ Djâm kute mebê idjaermãbit arênh? Djâm kute mebê idjaerbê me my kã rênh jamãbit arênh? Kati. Me bajtembê me my kã tãjadjwý.

Ga, Abraãodjwý ja ma. Abraão ne tu amim Metîndjwýnh kamnhîxkumrêx nhyam 'ã amim,

—Abraão ne tu amim ikamnhîxkumrêx ba kam arým tu kum axwe kêt jarê, ane. Tãm ne gwaj arým kuma. ¹⁰ Mýj ne kute kum axwe kêt jarênhkam kute? Djã ne kumrêx kum amimy nhinhu kã krãta nhyam kam arým kum axwe kêt jarê? Kati. Kute amimy kã krã'yr kêttri ne kum

axwe kêt jarê nhyam arým kum mexkumrêx.

¹¹ Nhyam kam Metîndjwýnh arým kum my kã krã'yr'ã kum karõ. Nhyam kabênkôt arým amijo tẽn arým amimy kã krãtan kam arým amijã maro ba. Nãm mar kunîkôt amim,

—Be, amrêbê ne ba tu amim Metîndjwýnh kamnhîxkumrêx nhyam arým tu imã ijaxwe kêt jarênhkumrêx. Ga, imy kã krã'yrja pumũ, anhÿro ba. Amrêbê kute my kã krã'yr kêttri ne Abraão tu amim Metîndjwýnh kamnhîxkumrêx nhyam arým tu kum axwe kêt jarênhkumrêx.

Nhyam kam tũmrãm amimy kã krãtan arým ã amim anhÿro ba. ã amimy kã krã'yr'ã amim anhÿro ba. Mýj kadjy ne kute my kã krã'yr kêttri kum axwe kêt jarê? Bir, me bajtem my kã tãja kunî kajmã'ã ne kum axwe kêt jarê. Abraãobê me kute amikajmã'ã Metîndjwýnh marja kunî nhingêt kadjy. Dja me tu amim markumrêx nhyam arým tu memã axwe kêt jarênhkumrêx. ¹² Abraãobê ne me my kã rênhja nhingêt. Djâm Abraãobê ne me my kã rênhbit nhingêt? Kati. Abraão kute amimy kã krã'yr kêttri kute tu amim Metîndjwýnh kamnhîxkumrêx. Nhyam me kute Abraão kudjwa tu amim Metîndjwýnh kamnhîxkumrêxja me ajbit Abraãobê me ingêt.

¹³ Nhyam ajtekam Metîndjwýnh arým tu Abraãomê ô'ã tãmdjwý arkum ar kute meo aminhõn meo bamã arênhkumrêx ne arkum,

—Gamê adjô'ã atãmdjwýmê dja gar apýnh me ba djã kunîkôt meo aminhõn meo aba. Meo aminhõn meo aba kute mrãmri ne me tãmdjwý ingêt nhõ nèkrêxo aminhõn o ba pyrãk. Nãm ã tu Abraãomê ô'ã tãmdjwýmã kabên pydjín arênhõ ane. Djâm ar kute Môjdjê kukràdjã mar ne kôt kute amijo anhÿro ba pân̄h kute arkum

ar kute meo bamã arênh got? Kati. Nãm ar tu amim Metîndjwýnh kamnhĩxkumrêx nhyr arým tu arkum axwe kêt jarêh kam arým kôt arkum kute meo bamã arê. Kabên pydjín arê.

¹⁴ Ne ren memã me kute Mõjdjê kukràdjã maro ba pãnh ren memã kute meo bamã arê nhyr kam me ren kute Mõjdjê kukràdjã maro ba nhibej ren amim Metîndjwýnh kamnhĩx kêt. Nhyr kam ren kabênja jarênh kajgo. Nhyr be, kati. Djãm me kute kukràdjã mar ne kôt kute amijo anhÿro ba pãnh memã me kute meo bamã arê? Kati. Ja pãnh kute memã me kute meo aminhõ jarênh kêt. ¹⁵ Me kute Mõjdjê kukràdjãbit maro baja ne Metîndjwýnh mekam ngrykbit. Mýkam ne mekam ngrykbit? Bir, me kute kukràdjãkam amikràò ba prãm kam ne mekam ngrykbit. Nhyr be, memã me kute Mõjdjê kukràdjã jarênh kêt nhyr me kute mar kêt jabit ne me kute kukràdjãkam amikrà kêt. Ren me arým memã arê nhyr ren me arým kuma, kambit me kute kam amikrà. Nhyr be, me kute mar kêt kam ne me kute kukràdjãkam amikrà kêt.

¹⁶ Kam, me kute tu amim markumrêxja ne Metîndjwýnh memã me kute meo bamã arê. Mýkam? Bir, dja Abraão djõ'ã tãmdjwý kunĩ tu amim markumrêx nhyr Metîndjwýnh ta arým tu kum me kaprĩ. Tu kum me kaprĩkam gédja arým mrãmri tãmdjwý kunĩmã apÿnh me ba djãkam me ja nhõrkumrêx nhyr me arým ar meo ba. Djãm mebé idjaer kute Mõjdjê kukràdjã mar jabit dja meo ba? Kati. Me kute Abraão kudjwa tu amim Metîndjwýnh markumrêxja kunĩ dja me meo ba. Mrãmri ne kute me ja kunĩmã kute meo bamã arênhkumrêx. Abraãobê ne me bakunĩ nhingêt.

¹⁷ Metîndjwýnh ne amrêbê: me

bakukãmãre Abraãomã ja jarê. Kum me bakunĩ nhingêt jarê. Metîndjwýnh kum,

“Apÿnh me ba djã krãptĩ:kam me jamã ne ba arým ajo me ingêt.”

Nãm ã Abraãomã ane. Nhyr me arým 'ã pi'òk no'òk ne. Nhyr me aben djõ'ã arênhõ mõ:m arênhõ mõr tãmtã gu me bakamin-grãnyredjwý baje arênh rã'ã ne. Ga, mrãmri Abraão kubê me banhingêt kumrêxja pumũ. Abraão kute tu amim kamnhĩxkumrêxja ne arým Metîndjwýnh nokrekam kubê me banhingêt kumrêx. Metîndjwýnh ta ne kute akubyn me tyko tin ne mýjja kukãm 'ã ajarê. Mýjja kator kêt rã'ã nhyr memãbit kute kator prãm kêt pyrãk. Nhyr be, Metîndjwýnhmãbit arým mýjja amirĩt nhyr arým kukãm 'ã ajarê. Ga, mrãmri Abraão kubê me banhingêt kumrêxja pumũ.

¹⁸ Ne ren atemã me'õ ne ren te amiwÿr kute meo aminhõja katorkam ama ne ren 'ã ukanga. Nhyr be, kati. Nãm Abraão kute meo aminhõmã tu amiwÿr kam amako tẽmkumrêx ne me kadjy tu amim Metîndjwýnh kamnhĩxkumrêx. Ne kam arým meo aminhõkumrêx, arým kubê me ingêt. Kubê apÿnh me ba djã krãptĩkam me ja nhingêt. Metîndjwýnh kute kum anhÿr kôt. Kute kum, “Dja ã atãmdjwý krãptĩo ane”, anhÿr kôt ne Abraão arým tu amiwÿr me kamnhĩxkumrêx.

¹⁹ Nãm te amim,

—Arým Xaramê ar ibêngê:tte. Nã bãm te ar ikra'õ prã:mje. Mrãmri ar ije me tykkam kra prãm kêtja pyrãk, ane. Nãm te amim anen tu amim kamnhĩxo tẽmkumrêx. Arým ne Abraão'ã amex krãptĩ: kubê 100 pyrãk. ²⁰ Djã ne Metîndjwýnh kum kabên jarê nhyr we amim,

—Dja ijo anhÿr jabej. Nã kon. Dja ijo anhÿr kêt jabej? ane. Kati. Nãm tu amim kamnhĩx tÿxkumrêxo

tê. Ne kam o Metîndjwýnhmã ra:x jarê. ²¹ Nãm amim,

—Djãm Metîndjwýnh 'irere:k got? Mrãmri kute imã ikra jarênh kôt dja imã ikra nhôrkumrêx, ane. ²² Kute ã amim anhÿrkam ne Metîndjwýnh arým 'ã amim,

—Ba tu kum axwe kêt jarê nhyr arým imã mex ne, ane. ²³ Djã ne Abraãobit man amim, “Ba tu kum axwe kêt jarê”, ane nhyr me'ã pi'ók no'ók ne? Kati. ²⁴ Gwaj badjwý ne arým gwaj bama. Dja gwaj tu amim Metîndjwýnh kamnhÿxkumrêx nhyr arým gwaj bamãdjwý axwe kêt jarê. Metîndjwýnh kute akubyn gwaj banhô Bënjadjwýr djwýnh Jejuo tîn djwýnh dja gwaj tu amim kamnhÿxkumrêx, tu amim markumrêx nhyr arým gwaj bamãdjwý axwe kêt jarê gwaj kam arým kum bamex ne. ²⁵ Nãm me memã Jeju kanga nhyr me arým kubî. Mÿj kadjy? Bir, kute gwaj bajaxweo pãnh kadjy ne me Jeju kanga nhyr me arým kubî. Kubî nhyr arým akubyn o tîn. Kute gwaj bamã axwe kêt jarênh kadjy ne akubyn o tîn.

5

Kritu tykkôt me umar mex ne kînh.

Mat 5.12; A Kô 4.8; Pir 1.28; Ped k 4.13

¹ Gwaj baje tu amim Jeju markumrêxkam ne Metîndjwýnh arým gwaj bamã axwe kêt jarê. Kute gwaj bamã axwe kêt jarênhkam arým gwaj bakam ngryk kêt ne. Bënjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu gwaj bajaxwe pãnh tokrykam ne gwaj bakam ngryk kêt. Gwaj bakam ngryk kêt kam ne gwaj arým badjumar me:xkumrêx ne ar baba. ² Jejukôt ne Metîndjwýnh arým kute gwaj ba mar. Gwaj tu

amim Jeju markumrêx nhyr arým kute gwaj bamarkumrêx. Gwaj kum amijarê nhyr arým tu kum gwaj bakaprîkumrêx.* Tu kum gwaj bakaprîkumrêx gwaj arým kôt badjãm tÿx. Dja gwaj ï Metîndjwýnh mexkumrêx pumû. Baje Metîndjwýnh me:xkumrêx pumûnhkam amakbê gwaj bakînhkumrêx.

³ Ne kam te apÿnh gwaj badjumar punu, batokry djari gwaj bawÿr bôx gwaj bakînhkumrêx. Gwaj badjumar punu, batokry japôkmã bakînhkumrêx. Mÿkam? Bir, gwaj kam amim,

—Dja ba te itokryn mã Jeju kôt ar amijo iban 'ã idjukanga kêt. ⁴ Mã kôt ar amijo iba:n kam arým kum imexkumrêx. Kum imexkumrêx ne kam arým tu amiwÿr kamnhÿxkumrêx. Nã gwãm ã amim anen kuman arým bakînhkumrêx.

⁵ Baje omûnhkumrêxkam amakbê mÿj dja gwaj amikam kuman kôt batÿx. Bir, kum gwaj bajabê:. Nãm gwaj bamã Karô jano nhyr arým gwaj bamã arênhho ba. Gwaj bamã,

—Ga, Metîndjwýnh kum ajabê:ja pumû, anhÿro ba. Ne kum gwaj bajabêja pÿne gwaj bamã o amirît mex gwaj arým amikam kuma. Ja ne gwaj kuman arým baje kam amakjakam batÿx. Baje Metîndjwýnh pumûnhkumrêxkam amakjakam batÿx.

⁶ Amrêbê ne gwaj te: kum bamex prãmje ne mã: bajaxwe rãã ne nhyr arým ô akati bôx nhyr arým Kritu gwaj bapãnh ty. Metîndjwýnh kute amrêbê tyk nhô akati'ã kum karô kôt ne akati wajêt nhyr Kritu arým gwaj bapãnh ty. Gwaj ba ne gwaj bamã Metîndjwýnh kînh kêt ne ar baba nhyr arým gwaj bapãnh ty.

* 5:2 Djãm gwaj ba ne gwaj bajaxwe kêt nhyr pãnh kum gwaj bakaprî Kati. Gwaj ba ne gwaj te bajaxwe kêt mã. Nhyr be, ta ne tu kum gwaj bakaprî.

⁷ Djâm gwaj bajô ne gwaj ren baje me'ô jaxwe pytâr kadjy ty? Kati. Djâ ne gwaj ren bajô baje me'ô kute katât amijo baja pytâr kadjy ren batyk prâm? Kon. Gwaj baje me'ô djukaprî pytâr kadjy mrâmri ren batyk prâm jabej.

⁸ Nhyim be, djâm gwaj ba ne gwaj katât amijo baba nâr badjukaprî? Kati. Gwaj ba ne gwaj bajaxwe: nhyim Kritu arým kute gwaj bapytâr kadjy ty. Nâm Metîndjwýnh ã kum gwaj bajabêo amirîto ane.

⁹ Kamrô prôt ne tykja kam ne Metîndjwýnh arým gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj arým kum bamex ne. Gwaj baje ja markam ne gwaj amim,

—Mrâmri ne Kritu kute Metîndjwýnh ngrykbê ipytâr mexkumrêx, ane.

¹⁰ Amrêbê ne gwaj Metîndjwýnho bakurê djwýnh nhyim Kra arým ty. Ty nhyim Metîndjwýnh arým gwaj bajo ôbikwa. Kute gwaj bajo ôbikwakam ne gwaj arým amim,

—Mrâmri dja amim ipytâr me: xkumrêx. Arým tyn akubyn tîn ne. Kam dja ipytâr mexkumrêx, ane. ¹¹ Djâm jabit? Kati. Ajte. Gwaj Metîndjwýnhkam bakî:nhkumrêx. Bênjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu djâpênhkôt kam bakînhkumrêx. Kute gwaj bajaxweo pânkhôt bakî:nhkumrêx.

Me kute tu amim Kritu markumrêxja tîn.

Kô k 15.21

¹² Nhyim be, Adão pydji me kukãm axwe nhyim kam me kunî kudjwa arým axwen arým ty. Me kunî Adão kudjwa axwekam arým kunî ty. ¹³ Mýj ne me axwekam kute? Bir, Metîndjwýnh kute Môjdjêmä kukrãdjã jarênh nhyim amũ amidjô'ã kute memã arênh kêttri ne me arým pykakam axwe ar ba. Nhyim be, djâm kute memã kukrãdjã jarênh kêttri Metîndjwýnh

kute memã kum, “Ajaxwe”, anhýr? Kati. Kute memã kukrãdjã jarênh kêttri nhyim me kute mar kêttri ne kute memã axwe jarênh kêt. ¹⁴ Nhyim be, kute pidjô krên kêt kadjy kabên ja ne Adão arým kam axwe. Djâ ne me kunî Adão kôt ã axweo ane? Djâ ne me ã Metîndjwýnh kabênkam amikrão ane? Kati. Me te Metîndjwýnh kabênkam amikrã kêt ne arým axwe. Ne kam arým ty. Axwekam aben djô'ã ty: nhyim kam arým Metîndjwýnh Môjdjêmä kukrãdjã jarê. Adão kumrêx axwe nhyim me kunî kudjwa axwe. Nhyim be, me'ôdjwý amrê môrmã ne atemã ne ukaprî. Jeju ne ukaprî.

¹⁵ Gwaj Adãomê Jeju Kritumê abenã ar maro nhý. Adão axwe nhyim Jeju Kritu ukaprî. Adão pydji axwekam ne me krãptî: ty. Aben djô'ã ty. Nhyim be, Jeju Kritu pydji tu kum me kaprî: kumrêxkam† ne arým amim me krãptî: pytã. Metîndjwýnh tu kum me kaprî nhyim Jeju Kritudjwý ukaprî ne arým me axwe krãptî: pytã. ¹⁶ Adão pydji axwekôt mýjja kator nhyim be, Jeju djukaprîkôt mýjja kator. Apýnh mýjja kator. Adão pydji axwe kôt Metîndjwýnh arým kam ngryk ne pânkhôt memã biknor jarê nhyim me arým me biknor tokry djãkam akuno. Nhyim be, te apýnh me axwe djãri krãptî nhyim Metîndjwýnh kute memã Jeju nhôr kôt memã axwe kêt jarê nhyim me arým kum mex ne. ¹⁷ Adão pydji axwekôt me kunî aben djô'ã ty. Nhyim be, Metîndjwýnh tu kum me kaprî: kumrêx nhyim me tîn. Adãokôt ne me ty. Nhyim be, Jeju Kritu

† 5:15 Djâm me ta ne me axwe kêt nhyim arým pânkhôt kum me kaprî Kati. Me ta ne me te: axwe kêtme nhyim ta arým tu kum me kaprî.

pydjikôt ne me tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne.

¹⁸ Adão kute pidjô krênkôt axwe. Axweja pydji kôt ne Metîndjwýnh arým me kunĩmã biknor jarẽ nhym me arým me biknor tokry djãkam akuno. Nhym be, Jeju Kritu me axwe pãnh ty. Ja pydjikôt ne Metîndjwýnh arým memã axwe kêt jarẽ nhym me arým kum mex ne. Me kum axwe kêt kam me kunĩ arým Metîndjwýnh kôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. ¹⁹ Bir, me'ô pydji kute Metîndjwýnh kabên kangakam Metîndjwýnh arým me krãptĩmã axwe jarẽ. Nhym be, me'ô pydji kute Metîndjwýnh kabên markumrêxkam dja Metîndjwýnh arým me krãptĩmã axwe kêt jarẽ nhym me arým kum mex ne.

²⁰ Nhym ajtekam Metîndjwýnh arým memã Mõjdjê kukrãdjã jarẽ. Apýnh me axwe djãrio krãptĩ: kadjy ne memã kukrãdjã jarẽ. Nhym be, te apýnh me axwe djãri krãptĩ: nhym ukaprĩ:. Me te mã axwe nhym mã ukaprĩ:. Ukaprĩo amũ amikamên arým ukaprĩ ra:x ne. ²¹ Mýj kadjy? Bir, me mã axwe:n te axwe kêt prãmje. Ne kam arým me biknor tokry djãkam akuno. Nhym be, Metîndjwýnh tu kum me kaprĩ:kumrêx ne memã axwe kêt jarẽ ne kam arým meo ba. Meo ban memã tîn jangij nhym me kôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Nãm me tu amim me banhõ Bẽnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu markumrêx ne kam arým Metîndjwýnhkôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne.

6

Me Kriumẽ ro'ã tyk ne akubyn tîn.

A Kô 5.17; Gar 2.20; Kor 2.13

¹ Te gwaj bajaxwe nhym Metîndjwýnh tu kum gwaj bakaprĩ. Djãm tu kum gwaj bakaprĩkam dja gwaj we abenmã kum,

—Gwaj mã bajaxwe ar baba rã'ã. Gêdja kam Metîndjwýnh tu kum

gwaj bakaprĩ:kumrêx, ane? Djãm gwaj baje ã abenmã anhÿrmã?

² Arkati. Arým gwaj tu bajaxwe kangakumrêx. Baje mrãmri ne me tyk kute tu axwe kangakumrêx pyrãk. Djãm kam gwaj bajaxwe rã'ãmã? Arkati. ³ Me kute ngômã gwaj bajangjênhja kunĩ gwaj amim,

—Ba Kritu Jejumẽ itypdji. Ne kam arým kute mrãmri ne Kriumẽ ro'ã ityk ne ijadjãr pyrãk. Nã gwãm ã amim ane. Djãm ar aje ja mar kêt?

⁴ Kam, me kute ngômã gwaj bajangjênhkam ne kute gwaj Kriumẽ ro'ã batyk ne bajadjãr pyrãk. Ga, Bãm mexo uma:n arým akubyn Krituo tînja pumũ. Gwaj badjwý baje mrãmri ne Kriumẽ ro'ã akubyn batîn pyrãk. Gwaj ã amimaro ane. Kam dja gwaj atemã amijo baba nyo amijo baban katãt amijo baba.

⁵ Godja gwaj kumẽ batipdjikam baje ro'ã batyk pyrãk jabej dja gwaj kam kumẽ baje mrãmri ne ro'ã akubyn batîn pyrãk. ⁶ Bir, amrêbê ne gwaj ar bajaxwe: baba. Ne kam Jejumẽ batipdjĩn arým kute ro'ã pite'y'ã arým bajarij pyrãk. Ne kute bajaxwe wãnh arij pyrãk. Gwaj ã amimaro ane. Gwaj kam arým bamã bajaxwe prãm kêt. Arým gwaj Jejumẽ batypdji. Ne kam baje bajaxweo krã'yr mar mexkumrêx. ⁷ Ga, arým me tykkam me ajte axwe kêtja pumũ. Gwaj badjwý arým baje Jejumẽ ro'ã batyk pyrãk ne bamã bajaxwe prãm kêt.

⁸ Godja gwaj baje ro'ã batyk pyrãk mar jabej ne kam arým baje ro'ã akubyn batîn pyrãk jadjwý mar ar o baba. Tãm ne gwaj baje tu amim markumrêx. ⁹ Mýkam? Bir, Kritu arým mrãmri akubyn tĩnkam ajte tyk'ýr bõx prãm kêt kumrêx. Dja ajte tyk prãm kêt kumrêx. Tãm ne gwaj baje ajte markumrêx. ¹⁰ Mýkam? Bir, tykkam ne arým gwaj bajaxwe pãnh tyk mãmdji. Nhym be, jakim ne akubyn tîn ne

ar ba. Metîndjwÿnh kabên kôt ar amijo ba kadjy tîn ne ar ba.

Me kute wân̄h axwemã ir-erkumrêxmã.

Rô 8.4; Ep 4.17; Kor 3.5; Ped k 4.1

¹¹ Tãm dja gar amijã aman amim,

—Badjwÿ ne ba ije me'õ tyk pyrãk ne tu wân̄h ijaxwemã inhir-erkumrêx. Nhym be, jakam ije Metîndjwÿnhkôt katãt ar amijo iba kadjy ne ba ije me'õ tyk ne akubyn tîn pyrãk ne ar iba, ane. Dja gar ã amim ane. Gwaj banhõ Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritumê batipdji kôt dja gar ã amim ane.

¹² Ba ar amã me'õ'ã ajarê gar ama. Me'õja ne õ bēnjadjwÿrmã àpēnh ar ba ne kubê utî:n amim,

—Ba te ije bēnjadjwÿr kangan ikator ne ate ikrãn ityk djã kêt prãmje. Nhym ijã no tÿx ne mã ijãno djan idjãpēnh'ã iné ne, ane. Ar gadjwÿ ar aje me'õja pyrãk ne te ajaxwe kêt prãmje ne ajaxwe rã'ã. Kwãrik wân̄h ajte amã ajaxwe prãm kêt. Jakam akubyn kubê aminê gê ar anhõ ba kêt, ar anhÿ tyk prãmjao ba kêt. ¹³ Kwãrik wân̄h kum adjãpēnhmã me axwe nhõ bēnjadjwÿrmã amijarēnh kêt. Kwãrik wân̄h kum aminhikra, amipar, amino, amidjumar djã jarēnh kêt. Dja gar kôt ajaxwe. Kubê aminê. Nhym be, aje me'õ tyk ne akubyn tîn pyrãk dja gar Metîndjwÿnhmã amijarê, kum aminhikra, amipar, amino, amidjumar djã jarê. Ne kam arÿm kôt katãt amijo aba.

¹⁴ Amrêbê ne gar amim,

—Ba dja ba Môjdjê kukrãdjã man kôt amijo anhÿro iban arÿm kôt Metîndjwÿnhmã ijaxwe kêt, anhÿro aban te kôt amijo anhÿr prãmje ne ajaxwe rã'ã. Nhym be, jakam ne gar amim,

—Metîndjwÿnh djukaprÿtire ta ne tu ijo mex, anhÿro aban arÿm tu amim markumrêxo aba. Kam ar

aje wân̄h ajaxwemã anhirer kadjy atÿx.

Me kute Metîndjwÿnhõ bēnjadjwÿrn kum àpēnhmã.

Kô k 7.22; Gar 5.1

¹⁵ Gwaj baje Môjdjê kukrãdjã marn kôt amijo anhÿro babakôt Metîndjwÿnh kute gwaj bajo mex kêt. Nhym be, tu kum gwaj bakaprÿkôt ta kute gwaj bajo mex. Djãm kam gwaj baje we amim,

—Ba gêt ijaxwe rã'ã. Tu kum ikaprÿkam ba gêt ijaxwe rã'ã. Dja imã ijaxwe pãnh jarēnh kêt, anhÿr ne kam kôt bajaxwe rã'ãmã? Kati.

¹⁶ Godja gar me axwe nhõ bēnjadjwÿrmã kum,

—Ã. Ba amã apê ga arÿm ijo aba, anhÿr jabej gar arÿm kum adjãpēnhkumrêx. Ne kam arÿm ajaxwen kam ô'ã arÿm akuno, me biknor tokry djãkam akuno. Nhym be godja gar Metîndjwÿnhmã kum,

—Ba akabên kôt amã idjãpēnhkumrêx, anhÿr jabej ne arÿm Metîndjwÿnhõ ar anhõ bēnjadjwÿrkumrêx jabej arÿm aje kabên marn kôt amijo anhÿro aba. Ne kam arÿm ô'ã ajaxwe kêt ne akatãt. Djãm ar aje ja mar kêt?

¹⁷ Nhym be, ba Metîndjwÿnhmã ar akam amikÿnh jarê. Gar amrêbê me axwe nhõ bēnjadjwÿrmã apê. Kum adjãpēnhri te katãt aje amijo abamãn arerekre. Ne arÿm jakam mrãmri aje Metîndjwÿnh kabên markumrêx. Me kute ar amã Metîndjwÿnh kabên jarēnhja amã kÿnh. Ne kam mrãmri aje mar ne kôt amijo anhÿro abakumrêx. ¹⁸ Ne kam arÿm ajaxwe kêt mã atÿx ne arÿm akatãt. Abê Metîndjwÿnh nhõ àpēnh ne arÿm kôt katãt ar amijo aba.

¹⁹ Ar ano rerekren ar ajamak mex kêt kam ne ba tu pykakam me kukrãdjã kôt ar amã ikabên jarê. Amrêbê ne gar aje me axwe nhõ bēnjadjwÿrmã adjãpēnh kadjy kum amijarê, kum aminhikra,

amipar, amino, amidjumar djâ jarê. Aje amû ajaxweo amikamênh kadjy kum amijarê nhyam ar ajo ba. Gar kum apên te katât amijo abamân arÿm arerekre. Nhyam be, jakam dja gar Metîndjwÿnho ar anhô bÿnjadjwÿr ne kum adjâpênhkumrêx. Ne kam aje katât amijo abamâ arÿm atÿx ne. Dja gar kum atÿx ne arÿm katât amijo aban amû kum amexo amikamênho mō.
²⁰ Me axwe nhô bÿnjadjwÿrmâ adjâpênhri Metîndjwÿnho kute ar ajo ba kêtikumrêx gar te katât kôt amrânhe mex prâmje. ²¹ Jakam dja gar akubyn amijo tÿn amima. Kam amikam apijâm ne. Amrêbê ate ar abakam mÿj got gar me axwe nhô bÿnjadjwÿrkam amim aby. Arkati. Ar ga ne gar ar mekôt aba kajgo. Me ate ar ba djô'â ne me me biknor tokry djâkam akuno. ²² Nhyam be, jakam ne Metîndjwÿnho arÿm me axwe nhô bÿnjadjwÿrbê ar apytâ gar kum adjâpênh ar aban arÿm ô'â amexkumrêx. Ne amû amexo amikamênho mōn kam ô'â arÿm Metîndjwÿnhkôt atÿn ne ar aba rā'â: rā'â ne.

²³ Tām ne ja. Me axwe pānh ne me arÿm me biknor tokry djâkam akuno. Nhyam be, Metîndjwÿnho ne kute memâ tÿn jangjênh nhyam me arÿm kôt tÿn ar ba rā'â: rā'â ne. Djām me kute kum o pānhkam kute memâ angjênh? Kati. Me kute kum o pānh kêt kam tu kute memâ angjênh. Me kute tu amim gwaj banhô Bÿnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu markumrêx nhyam arÿm ta kum me kaprÿn kute memâ kôt tÿn jangjênh.

7

Me kute Kritubit marn kôt amijo bamâ kute arênh.

Rô 8.2; Gar 4.1; Ep 2.2; Kor 3.7

¹ Akmere, àpnhÿre ar, Metîndjwÿnho kute Môjdjê mâ kukràdjâ jarênh gar aje mar mexja, ar amâ ne ba ikabÿn. Me tÿnri ne me kute

kukràdjâ mar ne kôt kute amijo anhÿro bamâ. Nhyam be, djâm me arÿm tykkam kute kôt amijo bamâ? Kati. Arÿm me tykkam me kute kôt amijo ba kêt. Djâm ar aje ja mar kêt got?

² Ba ar amâ arê. Me'ô nire arÿm mjênkam dja arek mjên'â ngrâ. Metîndjwÿnho kukràdjâkôt arek mjên'â ngrâ. Mjên tÿnri 'â ngrâ. Godja mjên'â ngrâ kêt jabej arÿm Metîndjwÿnho kukràdjâkam amikrân arÿm axwe. Nà, dja mjên tÿnri 'â ngrâ. Nhyam be, arÿm kubê mjên tykkambit dja arÿm 'â ngrâ kêt.

³ Godja mjên tÿnri me'ôdjwÿ'ÿr mōr jabej nhyam me arÿm kum mjênkam axwe jarê. Arÿm ne me'ôjao akî. Nhyam be, godja mjên arÿm kubê ty nhyam my 'ômê arkum aben kÿnh kwârîk wānh ar abenwÿr mō. Djâ ne kam ar Metîndjwÿnho kukràdjâkam amikrà? Kati. Arÿm mjên kubê tykkam nhyam ar kute abenwÿr mōrkam kute kukràdjâkam amikrà kêt. Me kute kum mjênkam axwe jarênh prām kêtikumrêx. Tām dja gar ama.

⁴ Mjên tykkam kukràdjâja mÿj'â ne ba ar amâ arê? Mÿj ne gar aje kam marmâ? Bi; amrêbê ne gwaj Metîndjwÿnhmâ bamex kadjy Môjdjê kukràdjâ man kôt amijo anhÿro baba. Tām ne kute mrāmri ne gwaj bamjên arÿm tyk pyrâk. Jakam ne gwaj baje kukràdjâ kôt amijo baba prām kêt. Jakam arÿm Kritu tyn akubyn tÿn ne. Kritumê batipdjikam ne gwaj baje Môjdjê kukràdjâ marn kôt amijo anhÿro baba prām kêt. Kam Metîndjwÿnhmâ bamex kadjy gwaj Kritubit man kôt ar amijo baba. Ja'â ne ba ar amâ mjên tykkam kukràdjâ jarê. Kritu tyk ne akubyn tÿnjamê batipdji kadjy ne gwaj Kritu man kôt ar amijo baba. Metîndjwÿnhmâ bamexkumrêx kadjy gwaj Kritu man kôt ar amijo baba.

⁵ Amrêbê gwaj ba baje amid-jwÿnhbit o kÿnh prãm kam ne gwaj tu bajaxwe:. Me te Môjdjê kukràdjào gwaj bajaxwe nêje gwaj bajakre gwaj bajamakkre kêt ne kam bajaxwe: ne. Metÿndjwÿnhkam bajaxwe: ne. Nhy m bit kute me biknor tokry djàkam gwaj bamênhmã. ⁶ Amrêbê ne gwaj baje te Môjdjê kukràdjà marn te kôt amijo anhÿro baba. Ne amim,

—Dja ba Môjdjê kukràdjà man kôt amijo anhÿro iban arÿm Metÿndjwÿnhmã ijaxwe kêt, anhÿro baba. Ne kam kôt te bajaxwe kêt prãmje.

Nhy m be, jakam arÿm gwaj Kri-tumê batipdjikam baje ro'ã batyk pyrãk ne arÿm baje ajte Môjdjê kukràdjà tÿm'ã pi'ók no'ókja mar prãm kêt. Djãm gwaj baje ajte amim,

—Dja ba Môjdjê kukràdjà man kôt amijo anhÿro iban arÿm Metÿndjwÿnhmã ijaxwe kêt, anhÿrmã? Kati. Gwaj baje amim anhÿr kêt kumrêx. Jakam ne gwaj mÿjja ny man amim,

—Arÿm ne Metÿndjwÿnh Karô iwÿr bôx ne ijo ba. Ta ne kute Metÿndjwÿnhmã ijo mexo ba, anhÿro baba.

Dja me Môjdjê kukràdjà man kôt amijaxwe ma.

Rô 3.20, 5.20

⁷ Metÿndjwÿnhmã gwaj bajaxwe kêt kadjy ne gwaj ajte Môjdjê kukràdjà kôt amijo anhÿro baba kêt. Kam, djãm gwaj we baje amim,

—Môjdjê kukràdjà punu, anhÿr jabej? Arkati. Ne ba ren Môjdjê kukràdjà mar kêt ne ren amijaxwemã ikator kêt ne ren ajte amijaxwe mar kêt. Ê, ren me Môjdjê kukràdjào nêje ikukrà kêt, imã me'õ nhô mÿjja pro kÿnh ne amim 'ã karô kêt kadjy ren ikukrà kêt ba ren tu imã me õ mÿjja pro kÿnh ne 'ã amim karôo iban kam ren kam amijaxwe ja mar kêt. Me

kute nêje ikukrà kêt kam ne ba ren kam amijaxwe mar kêt.

⁸ Nhy m be, kati. Arÿm ne me Môjdjê kukràdjào nêje ikukrà. Ba kam arÿm amijaxwe ma. Ba kãjbê imã me'õ nhô mÿjja puro kÿnh nhy m me Môjdjê kukràdjào mã imã,

—Kwãrÿk wãnh amã me õ mÿjja puro prãmje ar aba kêt, ane. Ba kam ba arÿm imã me õ mÿjja pro kÿnh. Ne kam arÿm me õ mÿjja puro prãmje ar iba. Ne arÿm imã apÿnh me õ mÿjja puro kÿnh ne arÿm ijaxweo imôr me:x ne. Ne ren Môjdjê kukràdjà kêt nhy m ren me mar kêt nhy m ren me axwe ren kute kajgo pyrãk. Kam ne ba ren badjwÿ ren amijaxwe mar kêt ne. Nhy m be, kati. Arÿm ne ba kukràdjà man ajte kôt ijaxwe ma.

⁹ Amrêbê ije Môjdjê kukràdjà mar kêt ri ne ba ate ikrãn amim,

—Dja ba Metÿndjwÿnhkôt itÿn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, anhÿro iba. Ne kam kute itÿn pyrãk ne ar iba. Ne kam arÿm Môjdjê kukràdjà man amim,

—Je, arÿm ijaxwe:. Ijaxwe pãnh dja Metÿndjwÿnh arÿm ikangan me biknor tokry djàkam imê, ane. Ba kam arÿm ityk pyrãk. ¹⁰ Ba arÿk amim,

—Dja ba Môjdjê kukràdjà mex-tire man kôt amijo anhÿro iban arÿm Metÿndjwÿnh kôt itÿn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Ne kam te ije kôt amijo anhÿrmãn kam arÿm amim,

—Ijaxwe:. Dja Metÿndjwÿnh ikan-gan me biknor tokry djàkam imê. Nã bãm ã amim ane. Ne kam ije Môjdjê kukràdjà mex-tire markam amityk ma.

¹¹ Mÿkam? Bir, ba ne ba amim ijêx ne aminoo aknon amim,

—Dja ba Môjdjê kukràdjà man kôt amijo anhÿro iban Metÿndjwÿnh kôt itÿn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Nhy m be, kati. Me kunÿ te kute kukràdjà marn kôt amijo

anhÿr prāmje, ne kam kam amikràò ba. Badjwÿ ne ba kam amikràò iba. Ne kam aminoo aknon arík amim,

—Dja ba Mòjdjê kukràdjà man kòt amijo anhÿro iban arÿm Metÿndjwÿnh kòt itÿn ne ar iba rà'á: rà'á ne, ane. Nhym be, kati. Ije kukràdjàkam amikràkam dja Metÿndjwÿnh me biknor tokry djàkam imê. ¹² Djàm kam Mòjdjê kukràdjà punu? Kati. Mexkumrêx. Metÿndjwÿnh kukwakam ne Mòjdjê kute memã kukràdjà jarênh. Mòjdjê kute kam me axwe kêt kadjy me akre katàtkumrêx. Kukràdjà mexkumrêx.

¹³ Djàm Mòjdjê kukràdjà mex kòt ije amijo anhÿr djò'á ne ijaxwen me biknor tokry djàkam itêmmã? Arkati. Ba kukràdjà maro iban kam arÿm amijaxwemã ikaton amima. Ne kam te kukràdjà kòt amijo anen mã ijaxwen kam arÿm mã amim,

—Dja Metÿndjwÿnh ijaxwe pãnh me biknor tokry djàkam imê. Be, ijaxwe ne punu:re, anhÿro iba.

Ta te: axwe kêt prāmje mã axwe'ã kute amijarênh.

Gar 5.17

¹⁴ Metÿndjwÿnh Karò ne Mòjdjê kukràdjà jarê. Nhym be, jakam djê ne ba mã Metÿndjwÿnh Karò ma? Kati. Imã ijaxwe prã:m ne te ijaxwe kêt prāmje. ¹⁵ Djàm imã mÿjja kÿnhja ne ba o iba? Kati. Imã mÿjja kÿnh kêtja ne ba o iba. Mÿkam ne ba o iba? Kon. Ije mar kêt. ¹⁶ Imã mÿjja kÿnh kêtò ibakam ba arÿm amim,

—Mrãmri, Mòjdjê kukràdjà mexkumrêx, ane. ¹⁷ Djàm kam ba ne ba o iba, imã mÿjja kÿnh kêtjao iba? Kati. Ikadjwÿnhbé ijaxwe ja ne 'ã imã apnên ijo ba. ¹⁸ Djàm imex got? Ije amidjwÿnhbito kÿnh prãm kam djàm imex got? Ije mÿjja mexo iba kadjy te imã mÿjja mexbit kÿnh. Kam, ije mÿjja mexbito iba kadjy mÿj dja ba amijon? Kon. Ije amikam mar kêt kumrêx. ¹⁹ Imã

mÿjja mex kÿnhja djàm tãm ne ba o iba? Kati. Imã ijaxwe kÿnh kêtja ijaxwe ja ne ba o iba. Te imã ijaxwe kÿnh kêt mã o iba. ²⁰ Kam, imã ijaxwe kÿnh kêtjao ibakam djàm ba ne ba o iba? Kati. Ikadjwÿnhbé ijaxwe ja ne ijaxwe'ã imã apnên ijo ba.

²¹ Kam, djà ne ba mrãmri mÿjja mexo ibakumrêx? Kati. Bit ije mÿjja mexo iba kunikòt ne ba mã mÿjja punu o iba. ²² Ba ne ba imã Metÿndjwÿnh kukràdjà kÿnh. ²³ Nhym be, ikadjwÿnhbé ijaxwe ja ne ijaxwe'ã imã apnê. Ba amim, “Ba on imexbit”, ane. Ne kam mã ijaxwen te ijaxwe kêt prāmje. Ije mÿjja mexo iba prãm kunikòt mã ijaxwe. ²⁴ Ba amim,

—ÿ, watÿre. Ikadjwÿnhbé ijaxwe ja ne ijaxwemã ingrêk prãm ba arÿm me biknor tokry djàkam itêmmã. Mÿj me'ò dja ikadjwÿnhbé ijaxwe jabê ipytà? Nã bãm ã amim ane. ²⁵ Bir, gwaj banhò Bênjadjwÿr djwÿnhbé Jeju Kritu dja ikadjwÿnhbé ijaxwebê ipytà. Ba kam mã Metÿndjwÿnhmã amikÿnh jarê. Tãm ne ja.

Ba kam mã amim,

—Ba on Metÿndjwÿnh kabên kòtbit amijo iba, ane. Nhym be, ikadjwÿnhbé ijaxwe mã kute ijo ba prãm kumrêx. Tãm ne ja.

8

Me kute Metÿndjwÿnh Karò marja tÿn.

¹ Kritu Jejumê gwaj batipdji nhym arÿm kute gwaj bakadjwÿnhbé bajaxweo apêxmã. Kam, Metÿndjwÿnh kute gwaj bamã bajaxwe pãnh jarênh kêt gwaj me biknor tokry djàkam babiknor kêt kumrêx. Baje amidjwÿnhbito kÿnh kadjy bajaxweo baba kêtja, baje Metÿndjwÿnh Karò kòt amijo babaja, gwaj ba dja gwaj me biknor tokry djàkam babiknor kêt kumrêx.

² Mÿkam? Bir, gwaj mā bajaxwekam arÿm me biknor tokry djâkam batëmmā. Nhy m be, gwaj arÿm tu amim Kritu Jeju markumrëx nhy m Metÿndjwÿnh Karō gwaj babē bajaxwe kurën kubê gwaj bamā tÿx jadjà gwaj kam arÿm katàt amijo baba kadjy batÿx. Ne kam babiknor kêt kumrëx ne Metÿndjwÿnhkôt batÿn ne ar baba rā'ā: rā'ā ne. ³ Bir, gwaj baje amidjwÿnhbito kÿnh kadjy bajaxweo babakam ne gwaj te: katàt baje amijo baba prāmje ne te baje Mōjdjê kukràdjà mar ne te kôt baje amijo baba mexmā. Nhy m kam Metÿndjwÿnh pykamā ta Kra pydji jano nhy m ta amijo kute me axwe nhÿ pyrāk ne ar ba. Nām aminhÿ tā pÿte'y'ā wajêt nhy m Metÿndjwÿnh arÿm gwaj bamā tÿx jadjà. Katàt baje amijo baba kadjy arÿm gwaj bamā tÿx jadjà nhy m gwaj bajaxweja arÿm gwaj bamā rerekren ajte kute gwaj bajo ba kêt.

⁴ Dja gwaj amidjwÿnhbito kÿnh kêt ne bajaxweo baba kêt ne Metÿndjwÿnh Karō man kôt ar amijo baba. Nhy m kam arÿm gwaj bamā tÿx jadjà. Gwaj bajaxwe kêt kadjy bamā tÿx jadjà. Gwaj kam arÿm kum bajaxwe kêt ne katàt ar amijo baba. Ne kam arÿm tu Mōjdjê kukràdjà kôt katàt ar amijo baba.

Me ta kute amidjwÿnhbito kÿnh.

Gar 5.16

⁵ Bir, me ta kute amidjwÿnhbito kÿnhja ne me kum axwe mar prām. Nhy m be, me kute Metÿndjwÿnh Karō kôt amijo baja ne me kum Karō mar prām. ⁶ Nhy m me mā kum axwe mar prām ja dja me me biknor tokry djâkam akuno. Nhy m be, me kum Karō mar prām dja me Metÿndjwÿnhkôt tÿn ne ar ba rā'ā: rā'ā ne umar mexkumrëx.

⁷ Mÿkam ne me mā: kum axwe mar prām akuno? Bir, me kum Metÿndjwÿnh kurëkam. Me ja ne me kute Metÿndjwÿnh kukràdjà

kôt amijo ba prām kêt. Nām me te: kôt amijo ane. ⁸ Me ja, me kute amidjwÿnhbito kÿnh kadjy axweo ba prāmja ne me te kute Metÿndjwÿnh kÿnhmā.

Me kum Metÿndjwÿnh Karō mar prām'ā ujarënh.

Dju r 7.38

⁹ Nhy m be, djām ar ga ne gar amā ajaxwe maro aba prām? Kati. Ar ga ne gar amā Karō mar prām. Mrāmri ar akam Metÿndjwÿnh Karō ÿrkumrëx jabej ar amā Karō mar prām. Nhy m be, me'ōkam Kritu Karō ÿr kêtja Metÿndjwÿnh kute o aminhō kêt kumrëx.

¹⁰ Nhy m be, mrāmri Kritu ar akam ÿrkumrëx jabej ar anhÿbit dja ty. Me axwe djô'ā me baty kjakam dja ar anhÿbit ty. Nhy m be, Metÿndjwÿnh kute ar amā axwe kêt jarënh nhy m Karō kute ar ajo bakam dja gar kôt atÿn ne ar aba rā'ā: rā'ā ne. ¹¹ Nhy m kam Metÿndjwÿnh arÿm Karōo akubyn Jejuo tÿn. Karō ja ar akam ÿr jabej dja ar gadjwÿ ar ajo tÿn. Krituo tÿn djwÿnh ar ajo tÿn. Dja gar te arÿm ty nhy m akubyn ar gadjwÿ ar ajo tÿn. Ar akam Karō ÿr jao akubyn ar ajo tÿn.

¹² Kam, djām gwaj baje amidjwÿnhbito kÿnh kadjy mā bajaxweo babamā? Kati. ¹³ Dja gar arek ajaxweo aban arÿm akuno. Me biknor tokry djâkam akuno. Nhy m be, dja gar apÿnh ajaxwe krāta. Aparo ajaxwe'ÿr amrānh, anhÿkrao aje ajaxwe nhÿpëx, anoo aje ajaxwe pumÿnh, adjumar djâkam aje ajaxwe mar, ajajkwao aje mÿjja punu jarënh ajaxweja kunÿ krāta kute mrāmri ne me kute mÿjja bÿnkam arÿm apënh krā'yr pyrāk. Dja gar Metÿndjwÿnh Karō maro ajaxwe krātan arÿm Metÿndjwÿnhkôt atÿn ne ar aba rā'ā: rā'ā ne.

¹⁴ Mÿkam? Bir, me kute Metÿndjwÿnh Karō maro ba nhy m

kute meo baja ne me mrãmri kubê Metĩndjwýnh krakumrêx. ¹⁵ Karô kute ar ajo bakam djãm Metĩndjwýnh ar ajo ô âpênh kajgon kum ar akurên ar ajo ajkê gar amã uma: ar aba? Kati. Karô kute ar ajo bakam Metĩndjwýnh arým ar ajo krakumrêx gar amã kĩ:nhkumrêx. Ne kam kum, “Djũnwã”, ane. Mebê idjaer kabênkôt ne me kum, “Aba”, ane. Nhym be, me bakabênkôt ne gwaj kum, “Djũnwã”, ane.

¹⁶ Metĩndjwýnh Karô ta ne gwaj bakadjwýnhbê gwaj bamã,

—Be, omũ. Mrãmri abê Metĩndjwýnh krakumrêxja pumũ, anhÿro ba. Kam, gwaj babê Metĩndjwýnh krakumrêx. Tãm ne gwaj baje markumrêx. ¹⁷ Arým gwaj babê krakam dja gwaj arým Metĩndjwýnh nhô mÿjjao aminhõ. Kritumê ro'ã dja gwaj ô mÿjjao aminhõn ar o baba. Kôt batokry jabej o aminhõ. Kritukôt mrãmri batokry jabej dja gwaj ô mÿjjao aminhõn arým ro'ã bame:xkumrêx.

Me kute amimexkumrêx kam amak.

Dju r 17.22; A Kô 4.17; Kor 3.4

¹⁸ Bir, mÿj dja gwaj batokry jakam kuma? Bir, 'ã dja gwaj amim,

—Jakam ba itokry ne kute itokry rax pyrãk. Nhym be, dja ba ã kritumê ro'ã ime:xkumrêx nhym me kunĩ arým ipumũ. Dja ba kam ikĩnh. Ne ikĩnhkam ajbir itokry ja mar kêt, ane. Gwaj ã batokry'ã amim ane. ¹⁹ Dja gwaj babê Metĩndjwýnh krakôt bakato. Dja amrê ô akati bõx gwaj kam arým bakato. Djãm kam dja gwaj bapunu: got? Kati. Dja gwaj kam bame:xkumrêx. Mÿjja kunĩ Metĩndjwýnh kute ipêx ja ne amiwÿr gwaj bakatorkam ama:. Mrymê bãmê pykamê mÿjja kunĩ amiwÿr gwaj bakatorkam ama:.

²⁰ Mÿkam ne amiwÿr gwaj bakam ama:?. Bir, Metĩndjwýnh kute mÿjja

kunĩ nhipêx ja ne amrêbê amijo ajkên arým punu. Pykakam 'ê kumex ne mÿjja djãkrê kumex kato. Djãm mÿjja ta ne amijo ajkê? Kati. Metĩndjwýnh kabênkôt ne ã mÿjja amijo bikênhõ ane. Nhym be, ajmãkam dja mÿjja kunĩ mexkumrêx. Mÿjja kunĩ amiwÿr amimexkam ama:.

²¹ Mÿkam? Bir, jakam ne mÿjja punu prãm, kã rerek prãm, kro prãm, apök prãm. Nhym be, mÿjja kute amijo mexkam dja punu prãm kêt, kã rerek prãm kêt, kro prãm kêt, apök prãm kêtumrêx. Gwaj babê Metĩndjwýnh kramê ro'ã dja mÿjja me:xkumrêx ne kĩ:nhkumrêx. Dja ã gwaj babê Metĩndjwýnh kra amirĩt. Ne kam bamexkumrêx ne bakĩnhkumrêx. Nhym kam me baro'ã mÿjja kunĩdjwÿ mexkumrêx. Kam ne mÿjja kunĩ amiwÿr amimexkam amã:.

²² Jakam ne mÿjja kunĩ: tokry pymaje kangãngã. Kute mrãmri ne me nire kra àn tokry pymaje kangãngã pyrãk ne kute kra bixadjwÿrkam ama:k pyrãk. Amrêbê: ne mÿjja kangãngãn jakam kangãngã rã'ã ne.

²³ Gwaj badjwÿ ne gwaj banhĩ nykam ama:. Gwaj badjwÿ baje arým amijã Metĩndjwýnh Karô kakinhja ne gwaj banhĩ nykam ama:. Dja gwaj babê Metĩndjwýnh krakumrêx amirĩt. Nhym akubyn bõxkam dja gwaj bamã banhĩ ny ngã. Dja gwaj banhĩ nyja rerek prãm kêt ne apêx prãm kêt ne ny rã'ã. Banhĩ nykam amakbê bakangãngã. Banhĩja punu prãmkam batokry pymaje bakangãngã.

²⁴ Gwaj amiwÿr banhĩ ny kam ama: nhym arým Metĩndjwýnh amim gwaj bapytã. Nhym be, djãm arým ne gwaj banhĩ nyja pumũ? Kati. Gwaj ren arým banhĩ ny pumũn ren amiwÿr kam amak kêtumrêx ne ren ate bakrãn ar

baba. ²⁵ Nhyr be, kati. Kute gwaj bamã banhĩ ny jadjãr kêtiri ne gwaj amiwÿr kam ama:n kam akrãnmã amiwÿr amãr 'iry.

²⁶ Gwaj banhĩ nykam amakbê Metĩndjwÿnh Karõ kum gwaj bakaprĩ. Gwaj bakaprĩn barerekrekam ne Karõ kum gwaj bakaprĩ. Ne Metĩndjwÿnhmã gwaj bajo a'u:w. Gwaj bakaprĩn barerekrekam dja gwaj amim,

—Mÿj dja ba ikaprĩkam Metĩndjwÿnhmã ikabên jarênh on? anen te baje Metĩndjwÿnhmã amijarênhmã. Nhyr kam Karõ kute pykakam gwaj bajo ba arÿm gwaj bama. Gwaj baman arÿm kum gwaj bakaprĩ. Kum gwaj bakaprĩn arÿm amũ kãjkwakam Metĩndjwÿnhmã gwaj bajo a'u:w. Djãm gwaj bakabênkam ne gwaj bajo a'uw? Kati. Ta kabên mar kêt kam. Kum gwaj bakaprĩ:kam ne kabêno kangãngã gwaj bajo a'u:w. Nãm ã Karõ amybÿm amũ kãjkwakam Metĩndjwÿnhmã gwaj bajo à'wÿro ane.

²⁷ Metĩndjwÿnh ne kute me kunĩ djumar djãkam me kabên mar mexkumrêx ne kam arÿm kute prĩne Karõ kabên mar mex. Karõ ta ne arÿm kute gwaj bajã Metĩndjwÿnh kabên mar. Kute gwaj bajã amim karõkam kabên ja kute mar ne kabên kôt kute kum gwaj bajo à'wÿr. Jeju kute arÿm gwaj bajo õ me ja, Karõ kute Metĩndjwÿnhmã gwaj bajo à'wÿr. Metĩndjwÿnh kabên kôt kute kum gwaj bajo à'wÿr. Nhyr kam Metĩndjwÿnh arÿm kute prĩne kabên mar mex.

*Kra mex kôt me mex.
Rô 8.37; Pir 1.12; Ped k 5.10*

²⁸ Be, nhyr apÿnh mÿjja kute gwaj bajo baja. Mÿjja kunĩkôt. Apÿnh gwaj bakaprĩ djãri nãr apÿnh gwaj bakĩnh djãri kute gwaj bajo baja. O ne Metĩndjwÿnh amim gwaj bajo mexo tẽ. Gwaj

bamã abêja ne gwaj bajo mexo tẽ. Metĩndjwÿnh ne amrêbê: gwaj bakukãm amim gwaj bajã karõn arÿm kôt amiwÿr gwaj bajuw ne ar gwaj bajo ba. Ne kam arÿm apÿnh mÿjja gwaj bajo mexo tẽ. Ja ne gwaj arÿm baje mar.

²⁹ Mÿj kadjy ne gwaj bajo mexo tẽ? Bir, Kra mex kôt gwaj bamex kadjy. Mÿjja kunĩ kêtiri ne kute me kukãm õ me ja kunĩ mar ne arÿm amijo me utã. Kra mex kôt kute meo mex kadjy ne amijo me utã. Krakôt kute õ me ja kunĩ mexo tẽkam ne kute mrãmri ne me kra kutewa apõx nhyr kôt aben nhytepã kamykunĩ apõx pyrãk. Kra kute kamy krãptĩ:mã wa kadjy ne Kra mex kôt gwaj bajo mexo tẽ.

³⁰ Kute amijo me utãr ja ne amiwÿr me ku'uw ne meo ba. Kute amiwÿr me 'wÿr ja ne memã axwe kêt jarê nhyr me arÿm kum mex ne. Kute memã axwe kêt jarênh ja dja meo me:xkumrêx. Nhyr me arÿm kãjkwakam Kra mex kôt mrãmri me:xkumrêx. Dja gwaj kãjkwakam kôt arÿm bame:xkumrêx.

Metĩndjwÿnh kum me abê ne me'ã ukanga kêt.

³¹ Metĩndjwÿnh arÿm gwaj bamã axwe kêt jarê. Ne kam dja i Kra kôt prĩne gwaj bajo mex. Kam, djãm me'õ kute Metĩndjwÿnh bê gwaj bajo akêx gwaj kôt bajaxwemã? Kati. Metĩndjwÿnh ã kum gwaj bajabêo anhyr kam dja me'õ kubê gwaj bajo akêx kêt kumrêx. ³² Nãm amijã Kra djwÿnh pydji nê kêt ne gwaj bakunĩ kadjy kanga nhyr arÿm gwaj bapãnh ty. Djãm kute gwaj bakadjy Kra kangakam kute gwaj babê mÿjja mex'õ nê mã? Arkati. Kute gwaj bamã mÿjja mex kunĩ nhõrmã.

³³ Mÿj me'õ dja gwaj bamã axwe jarê? Kati. Metĩndjwÿnh kute amijo gwaj bapytãrja dja gwaj bamã axwe jarênh kêt. Ta ne arÿm gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj arÿm kum

bamex ne. Kam dja te me'õ kute gwaj bamã axwe jarënhmã.

³⁴ Mÿj me'õ dja gwaj bamã me biknor tokry djâkam babiknormã arê? Kati. Kritu Jeju ne tyn akubyn tïn ne ajte Metïndjwÿnh djubôk'ãnh nhÿ. Metïndjwÿnh djubôk'ãnh nhÿn ajte gwaj banêje kum kabëno nhÿ. Kam dja te me'õ kute gwaj bamã babiknormã arënhmã. ³⁵ Kritu kum gwaj bajabê:.

Dja te me'õ gwaj bajo ajkë nhym Kritu kum gwaj bajabê rä'ã:n gwaj bajo ba rä'ã: ne.

Dja te apÿnh gwaj bakaprï djari ajte gwaj bajo ba nhym Kritu kum gwaj bajabê rä'ã.

Dja te apÿnh mÿjja tÿx ajte gwaj bajo ba.

Dja te me ajte kum gwaj bakurê. Kritumã badjâpënhkam te kum gwaj bakurê.

Dja te ajte gwaj bamã prä:m.

Dja te ajte gwaj bakà kêt kam bamã kry:.

Dja te apÿnh mÿjja puma ajte gwaj bajã apôx.

Dja me ajte te kàxo gwaj bapa. Nhym Kritu mã: kum gwaj bajabê rä'ã:n gwaj bajo ba rä'ã: ne.

³⁶ Apÿnh gwaj bakaprï djari kute gwaj bajo ba kôt ne me bakukãmãre amrêbê: Metïndjwÿnhmã amijarën kum,

“Be, amã ar idjâpënhkam ne me kute ar ibïn pyræk. Myt kunïkôt ne me kute ar ibïn pyræk. Nãm me ar ijo mrykï'ãtomti pyræk ne kum ar ibïn prä:m.”

Nãm ã me bakukãmãre Metïndjwÿnhmã anen arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Kam gwaj badjwÿ bakamingrãnyre dja gwaj mrãmri mekôt ã apÿnh bakaprï djari maro ane. Jejumã badjâpënhkam ã apÿnh bakaprï djari maro ane.

³⁷ Jeju ne gwaj bajã ukanga kêt ne kum gwaj bajabê rä'ã:. Kam te apÿnh mÿjja pumaja gwaj bajo ba

gwaj amim Jeju mar tÿx ne arÿm kubê amijo akêx kêt kumrêx.

³⁸ Djãm gwaj batykkam kum gwaj bajabê kêt ne gwaj bajã ukangamã? Kati.

Nàr, djãm gwaj batïn ne ar babakam kum gwaj bajabê kêt ne gwaj bajã ukangamã? Kati.

Nàr, djãm kadjy mrãnh djwÿnh 'õ kute gwaj bajo bikënh nhym kum gwaj bajabê kêt ne gwaj bajã ukangamã? Kati.

Nàr, djãm me karò punu,

nàr djãm jakam apÿnh mÿjja apôx, nàr djãm amrê apÿnh mÿjja apôx mör,

nàr djãm apÿnh mÿjja 'itÿx gwaj bajo bikënh nhym kum gwaj bajabê kêt ne gwaj bajã ukangamã? Kati.

³⁹ Nàr, djãm kâjkwa kurüm mÿjja apôx,

nàr djãm pyka krakri mÿjja apôx, nàr djãm Metïndjwÿnh kute amü apÿnh mÿjja kunï nhipêx'õ kute gwaj bajo bikënh nhym kum gwaj bajabê kêt ne gwaj bajã ukangamã? Arkati.

Apÿnh mÿjja puma te gwaj bajo ajkë nhym Metïndjwÿnh kum gwaj bajabê:n gwaj bajo ba rä'ã:.

Nãm ã kum gwaj bajabêo ane. Gwaj baje Kritu Jejuo banhö Bënjadjwÿr djwÿnhkôt ã kum gwaj bajabêo ane. Tãm ne ba tu amim markumrêx.

9

Metïndjwÿnh ta kute amijo me

utâr:

¹⁻² Djãm gwaj baje Môjdjê kukràdjã mar ne kôt baje amijo babakam ne Metïndjwÿnh kute gwaj bamã axwe kêt jarënh gwaj arÿm kum bamex ne? Kati. Nã gwãm tu amim Jeju markumrêx nhym arÿm gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj arÿm kum bamex ne. Nhym be, inhö me wÿnh,

inhöbikwabê mebê idjaer djâm me kute tu amim Jeju markumrêx? Kati. Me kute amim Jeju mar kêt. Nâm me amim,

—Ba Môjdjê kukràdjà man kôt ar amijo iba nhym Metîndjwýnh arým imã ijaxwe kêt jarê ba arým kum imex, ane. Me kute amim Jeju mar kêt kam dja Metîndjwýnh arým pãnh me kanga. Kam ne ba ikadjwýnhbê ikaprîn iban imýr rã'ã: ne. Kritu kôt ne ba katât ikaprî'ã ar amã amijarênhkumrêx. Metîndjwýnh Karô ta ne ajte idjumar djà kadjwýnhbê imã,

—Mrãmri 'ã ajêx kêtumrêx, ane. Mrãmri ikaprîkumrêx. ³ Inhö me wýnh, inhöbikwabê mebê idjaer ne me kute amim Jeju mar kêt. Ba ren me kadjy Metîndjwýnhmã kum,

—Kwãrik wãnh mebê idjaer kanga kêt. Ba dja ga me pãnh ikanga, ane. Nhym ren me kam arým tu amim Jeju Kritu markumrêx ba ren arým ã Metîndjwýnhmã ane. Nhym be, kati. Me kute amim Jeju mar kêt. Kam ne ba mekam ikaprîre. ⁴ Mebê idjaerkumrêx. Metîndjwýnh ne amrêbê meo kra nhym Metîndjwýnh rax djô'ã me ra:x. Ne kam ajmã kuten amim Jeju mar kêt ba arým mekam ikaprîre ne. Metîndjwýnhmê ne me kute aktã abenmã amijarênh mãmджи nhym arým memã kum,

—Ba dja ba me ajo djuw mex rã'ã: rã'ã ne, ane. Ne arým memã Môjdjê kukràdjà jarê nhym me o ba. Ne kukràdjà kôt kum apê ne kum amijarênh ba. Nhym kute memã mýjja jarênh mãmджи. Me kukãm apýnh mýjja mex apôxmã kute memã arênh mãmджи. Nhym me ajmã ne Jeju mar kêt ne ar ba. Ba kam mekam ikaprîre ne.

⁵ Me bakukãmãre ne me me babê idjaer kukãmãrekumrêx nhym Jeju Kritu arým mekam amijo ï ne kato. Kubê ne apýnh me ba djà kunîkôt

me kunî, mýjja kunî Tîndjwýnh. Pydji ne me:xkumrêx ne ra:x. Mex ne rax rã'ã: rã'ã ne. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx. Jeju Kritu me ibê idjaer kurüm kato nhym kam me ajmã ne Jeju mar kêt ne ba. Ba kam mekam ikaprî:re ne imã me kaprî:kumrêx.

⁶ Metîndjwýnh kute mebê idjaero kran kute memã, “Me abê ikra”, anhýrkam ne me kwý arým kanga. Me kwý kute kangakam djâm arým kam Metîndjwýnh kabên kajgo? Kati. Metîndjwýnh kabênkôt me kwýbê Metîndjwýnh krakumrêx. Djâm mebê idjaer kunî ne Metîndjwýnh kute meo kra? Kati. Me kwýbit. ⁷ Nâr, djâm Abraão djô'ã me ar ba kunî ne Metîndjwýnh kute memã,

—Me abê Abraão tãmdjwýkumrêx, anhýro ba? Kati. Me kwýmãbit. Nãm Abraãomã kum,

—Idjak kurüm dja atãmdjwý apôx, ane.

⁸ Mýj'ã ne gwaj kabên ja ma? Bir, amrêbê: me bakukãmãre Abraão ta ne amikabênkôt ô apênh kajgomã Imaêr dji nhym kato. Djâm kra Imaêrmê ô'ã tãmdjwý apôxmê djã ne Metîndjwýnh me jao krakumrêx? Kati. Metîndjwýnh kute kabên pydjín arênh kôt ne prökumrêxmã Idjak dji nhym arým kato. Nhym kam Metîndjwýnh arým o krakumrêx. Kra Idjakmê kam tãmdjwý apôxmê ne Metîndjwýnh meo krakumrêx.

⁹ Arým ne Abraãomã kum,

—Dja ba ï bôx nhym Xara arým kra, ane. Metîndjwýnh kute kabên pydjín arênh ne ja. Nhym kam arým kra kato nhym Metîndjwýnh amikabênkôt arým o kra.

¹⁰ Nhym ajtekam me banhingêt Idjak Rebekamã kra ar kudji nhym tujarô rã'ãkam Metîndjwýnh arým kra ar'ã amim karô. ¹¹⁻¹³ Ar rwýk kêttri. Ar mex nâr ar axwe kêttri ne arým ar'ã amim karôn Rebekamã kum, “Kutewa dja kutapumã apê”, ane.

Pi'ôkkam kute me bakukâmâremã ar arênh kôt ne ã Rebekamã ane. Ne memã kum,
 “Imã Djako kînh. Nhyim be, imã Ixau kînh kêt”, ane.

Djãm mexkam ne kum Djako kînh? Kati. Djãm axwekam ne kum Ixau kînh kêt? Kati. Kute ar'ã amim karõ kôt kum Djako kînh ne kum Ixau kînh kêt. Idjujarênhja ne me kunĩ'ã amijakre. Mÿj dja gwaj me kunĩ'ã amim arênh kuma? Bir, dja gwaj amim,

—Be, Metĩndjwÿnh ne amikabênh kôt arÿm amijo me utã. Kute me kêtri me'ã amim karõ kôt ne arÿm amijo me utã. Djãm me ta mexkôt ne amijo me utã? Kati. Amikabênh kôt. Kute amiwÿr me 'wÿr djwÿnh ta amikabênh kôt ne kute amijo me utã, ane. Tãm dja gwaj idjujarênh ja markam amim arênh maro baba.

¹⁴ Metĩndjwÿnh ta kute amijo me utã. Me kator kêtri kute amijo me utã. Kute amim me'ã karõ kôt kute amijo me utã. Djãm kam gwaj ba baje amim,

—Be ga, Metĩndjwÿnh kute katãt amijo ba kêtja pumũ, anhÿrmã? Arkati. Metĩndjwÿnh katãt ry tipdji.

¹⁵ Ga, Metĩndjwÿnh amrêbê: me bakukâmãre Mõjdjê'mã kum,
 “Ba dja ba amim me'õ'ã karõn tu imã kaprĩ. Ba dja ba amim me'õ'ã karõn tu imã kînh.”
 Nãm ã Metĩndjwÿnh me bakukâmãremã ane.

¹⁶ Mÿj ne gwaj kabênh ja burũm kuma? Bir, djãm me'õ ta kum kînh nhyim kum kaprĩ? Kati. Nãr, djãm me'õ ta kum apê nhyim kum kaprĩ? Kati. Metĩndjwÿnh ta ne tu kum me kaprĩ. Tãm ne gwaj Metĩndjwÿnh kabênja burũm kuma.

¹⁷ Amrêbê: me bakukâmãre ar bari ne Metĩndjwÿnh Parao'ã amakkre kêt mên ajte o bikênh dja. 'Ã amakkre kêt mênho ãmri ne kum,
 “Mÿj kadjy ne ga anã kurũm ruw ba ajo ikato? Bir, ije ajã ajamakkre kêt mênho ne ajo ibikênh kadjy. Ije me

kunĩmã akam itÿxo amirĩt kadjy ne ba ajo ikato.

Apÿnh pyka kunĩkôt dja me iraxmã katon abenmã irax ne ipyma jarê. Ja kadjy ne ba ajo ikato. Me kute ipyma: mar kadjy. Kadjy ne ba ajo ikato.”

Nãm ã Paraomã ane nhyim me arÿm 'ã pi'ók no'ók ne. ¹⁸ Arÿm ne ba Rebekã'ã ajarênh ajte Mõjdjê'ã ajarênh ajte Parao'ã ajarê.

Mÿj dja gwaj Metĩndjwÿnh kute kam arkam kabênh jarênh burũm kuma? Mÿj'ã ne amijakre? Bir, Metĩndjwÿnh ta ne amim me'ã karõ. Ne kam amikabênkôt arÿm tu kum me kwÿ kaprĩ. Tãm ne gwaj kute Rebekã'ã kabênh jarênh ne ajte Mõjdjê'mã kute kabênh jarênh burũm kuma. Ba kam ajte Parao'ã ajarê. Mÿj dja gwaj Metĩndjwÿnh kute kum kabênh jarênhja burũm kuma? Bir, Metĩndjwÿnh ta ne amim me'ã karõ. Ne kam ta amikabênkôt ajte tu me kwÿ'ã amakkre kêt rê. Tãm dja gwaj Paraomã kabênh burũm kuma.

¹⁹ Djãm ar ajõ imã,

—Metĩndjwÿnh kute ã amim me'ã karõ anhÿrkam mÿj me'õ ne kubê ãptãrmã? Arkati. Metĩndjwÿnh ta kute me'ã amakkre kêt mênhkam ne ren memã axwe jarênh kêt. Mÿkam ne memã axwe jarê? ane. Djãm aje ã imã anhÿrmã?

²⁰ Kati. Kwãrĩk wãnh mÿjwã wã jarênh kêt. Pykabê ne ga ar aban angri:re ga we ajte akabêno aje Metĩndjwÿnh japanhmã. Nã bãm me bakukâmãre kabênh kôt amã ane. Amrêbê ne me memã kum,
 “Djãm arÿm mÿjja nhipêx kute ipêx djwÿnhmã kum,

‘Mÿkam ne ga ga inhipêx prãm ne kam ã ijo ane?’ anhÿrmã? Kati.”

Nãm ã me bakukâmãre memã ane. Mrãmri ne me bakukâmãre memã arênhkumrêx. ²¹ Ga, ngyo ngõnh nhipêx djwÿnh ta kute amim 'ã karõ kôt kute ngy kajgo jamÿnh

ne o ngôn nhípêxja pumũ. Ta mýjja mex kadjy ngôn nhípêx. Nâr, ajte ta mýjja punu kadjy ngôn nhípêx. Metĩndjwýnhdjwý, kute me ipêx djwýnh ta amikabênkôt tu ã meo ane. Djãm kam gwaj baje bak-abêno apanhmã? Kati.

²² Ta amikabênkôt tu ã meo ane. Mekam ngyrk ne tu kute meo bi-knorkumrêx kadjy ne me ipêx. Me kwý ja'ã ne ta amim karõn amim,

—Dja ba ĩ me kwýkam ingyko amirĩt ne. Nhym me kunĩ ipumũn arým 'itýx ma, ane. Ne kam ajte amijã ngyrk nêñ amiwýr me amãr 'iry.

²³ Ne kam mekam ukaprĩ kadjy me kwý nhípêx. Amrêbê: ne ta me'ã amim karõn amim,

—Me ja dja ba amimexo meo me:xkumrêx. Ne me kunĩmã mekam idjukaprĩo amirĩt. Me kunĩ dja me 'ã ipumũn ime:xkumrêx ma. Ja kadjy dja ba amimexo meo me:xkumrêx, ane. Djãm ta kute amim me'ã karõn ajte ã me ipêxo anhýrkam djãm katàt kute amijo ba kêt? Kati. Katàt ne amijo ba.

²⁴ Ta ne tu ã gwaj badjwý gwaj bajo mexo ane. Ta ne amiwýr gwaj bajuw ne gwaj bajo ba. Djãm me ibê idjaerbító ba? Kati. Me abajtemdjwýo ba.

²⁵ Metĩndjwýnh ta ne amim me'ã karõ. Ne kam ta amikabênkôt arým amijo me utàn ar meo ba. Me bakukãmãre Ôdjêja amrêbê: ja jarê. Metĩndjwýnh ta amikabênkôt kute amijo me kwý pytãrja jarê. Metĩndjwýnh ne Ôdjêjamã kabên jarê nhym me bakukãmãremã kum, “Metĩndjwýnh ne me amã,

‘Amrêbê ije me kwýo inhõ kêt. Nhym be, jakam dja ba memã inhõ me ja jarê.

Me kwý amrêbê imã me kĩnh kêt. Nhym be, jakam dja ba imã me kĩnh.’

Nãm ã Metĩndjwýnh me amã ane.”

Nãm ã me bakukãmãre Ôdjêja memã ane nhym me arým kabên'ã

pi'ók no'ók ne. Ga, Metĩndjwýnh ta kute amijo me bajtem kwý pytãrja pumũ. ²⁶ Nhym kam ta ajte memã kum,

“Metĩndjwýnh ne me amã,

‘Pyka 'õkam me'ã ne ba memã kum, Ije meo ikra kêt ne ja, ane. Pyka tãm kam dja me ĩ memã kum, Me abê Metĩndjwýnh tĩn ne ar baja kra ar, ane. Dja me ĩ ã memã ane’, ane.

Metĩndjwýnh ã me amã ane.”

Nãm ã me bakukãmãre Ôdjêja memã ane nhym me arým 'ã pi'ók no'ók ne. Ga, ajte Metĩndjwýnh ta kute amijo me bajtem kwý pytãrja pumũ.

²⁷ Nhym kam me bakukãmãre Idjaj ajte amrêbê: tãm jarê. Metĩndjwýnh ta amikabênkôt kute amijo me kwý pytãrja jarê. Idjaj me bê idjaer'ã kãj bê memã kum,

“Dja me bê idjaer krãptĩ: kute mrãmri ne ngõ raxbê pyka kêt kam pykati 'ykã krãptĩ pyrãk.

Dja te me krãptĩ nhym arým amim me ngrêrebit pytã. Me anhybit me utã. Me kute amim mar me utã.

²⁸ Nhym me kute Metĩndjwýnh mar kêt djwý. Mýj dja me on?

Bir, Bêñjadjwýr djwýnhbê Metĩndjwýnh kute pykabê me axwemã pãnh jarênhmã. Dja meo kukrà kêt kumrêx ne katàt memã pãnh jarênhkumrêx ne on inomã kumê.”

Nãm ã me bakukãmãre Idjaj memã ane nhym me arým 'ã pi'ók no'ók ne. Ga, ajte Metĩndjwýnh ta kute amijo me kwý pytãrja pumũ.

²⁹ Nhym kam Idjaj ajte tãm'ã ajarên memã kum,

“Bêñjadjwýr djwýnh 'itýxo kubê kumkati amrêbê: me axwe raxkam arým krĩrãxbê Xõtômamê krĩrãxbê Gomora gan pyka mẽ o amrà.

Ne ren kum me bajã ma kêt gu ren me badjwý arým mekôt

bakêt. Nhyr be, kati. Nâm kum me bajã ma nhyr kam me badjô'ã me anhy rä'ã, me kwý rä'ã ne."

Nâm ã me bakukãmãre Idjaij memã ane. Ga, me bakukãmãre kabênja kunĩ kôt Metĩndjwýnh ta amikabênkôt kute amijo me kwý pytãr ne meo baja pumũ.

Mebê idjaer kute Kritu mar kêt.

³⁰ Mýj dja gwaj jakam abenmã arê? Bir, me bajtem ne me amrêbê kute Metĩndjwýnhmã amijo mex jabej kêt. Nâm me te kum amijo mex jabej kêt nhyr Metĩndjwýnh ta arým kum me kaprĩn memã axwe kêt jarê. Me tu amim Jeju Kritu markumrêx nhyr Metĩndjwýnh arým tu memã axwe kêt jarê nhyr me arým kum mex ne.

³¹ Nhyr be, mebê idjaer kute Metĩndjwýnh kukràdjã marn kôt amijo bakam djãm me arým kum axwe kêt? Kati. ³² Mýkam? Bir, me kute amim Kritu mar kêt kam. Me kute amim,

—Djãm ba dja ba amim Jeju ma got? Ba Môjdjê kukràdjã man kôt ar amijo iban arým Metĩndjwýnhmã ijaxwe kêt, ane. Me kute amim anhyro bakam ne me axwe rä'ã ne. Kam ne me kute kên me par tok nhyr me rôrôk pyrãk. Me kute amim Jeju mar kêt. ³³ Metĩndjwýnh ne amrêbê me bakukãmãremã kum,

“Ota, ba Xijãokam kên'õ nhýr. Kên wã kute me par tokkam me rôrôk prãm kumrêx. Kam dja me kum kên wã kurê.

Nhyr be, dja me kwý ĩ pýnhkôt tu amim markumrêx ne arým pijãm kadjy kêt kumrêx.”

Nâm Metĩndjwýnh ã memã ane nhyr me arým 'ã pi'ók no'ók ne. Kritu'ã ne kên jakren arê nhyr me kum kurê mã. Nhyr kôt mebê idjaer ã kum kurên mar kêt ane.

10

¹ Akmere, àpnhĩre ar, imã mebê idjaer kĩ:nh. Mebê inhôbikwakam imã me kĩnh. Metĩndjwýnh ren amim mebê idjaer kunĩ pytã ba ren mekam ikĩnh kumrêx. Nã bãm mã Metĩndjwýnhmã kum,

—Gop amim me utã. Gop amim me utã, anhyro iba.

² Ba ne ba amrêbê mekam ar iban prĩne me omũ. Kam djãm me Metĩndjwýnhmã àpênh prãm ngri got? Me kum àpênh prãm. Me te kum àpênh prãm ne kute Metĩndjwýnh mar kêt. Me arĩk ar kupa'ã ba. ³ Metĩndjwýnh ta ne memã kum,

—Me kute amim Kritu markam dja ba memã axwe kêt jarê nhyr me arým imã mex ne, ane. Nhyr me atekam ajte mar kêt ne amim,

—Djãm ba ije amim Jeju marmã got? Kati. Ba dja ba ijaxwe kêt. Ba dja ba Môjdjê kukràdjã man kôt ar amijo iban arým ijaxwe kêt ne Metĩndjwýnhmã imex ne, anhyro ba.

⁴ Djãm gwaj ba baje amim,

—Djãm ba ije amim Jeju marmã got? Kati. Ba dja ba Môjdjê kukràdjã man kôt ar amijo iban arým Metĩndjwýnhmã ijaxwe kêt, anhyrmã? Djãm gwaj baje ã amim anhyrmã? Kati. Kritu ta ne gwaj bakadjy prĩne kukràdjã man kôt amijo ba me: xkumrêx. Gwaj baje Kritubit mar ne tu amim markumrêx nhyr Metĩndjwýnh arým tu gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj arým kum bamex ne.

Mýj dja me nên arým axwe kêt?

⁵ Me bakukãmãrebê Môjdjê ne amrêbê: memã kum,

“Dja me katãt kukràdjã man kôt amijo ban kam arým tĩn ne ar ba rä'ã: rä'ã ne”, ane.

Kute memã ja jarênham mýj dja me nên arým axwe kêt? Bir, dja me katãt kukràdjã man kôt ar amijo ban arým axwe kêt. Ja ne Môjdjê amrêbê memã arê. ⁶ Nhyr be,

ajbir jakam me kute tu amim Jeju markumrêx, nhym Metîndjwýnh arým tu memã axwe kêt jarê nhym me arým kum mex ne. Gar akwý ne gar arík amim,

—Mýj me'õ godja kàjkwa djwýnhmã wabi? Ne ren me'õ kàjkwamã wabin ren iwýr Krituo ruw ba ren kôt omün tu amim markumrêx, ane. Kwãrîk wãnh ja jarênh kêt. ⁷ Gar akwý ajte arík amim,

—Mýj me'õ godja me tyk ba djakam ruw? Ne ren me'õ me tyk ba djakam Kritu'ýr ruw ne ren iwýr o wabin iwýr o bõx ba ren tu amim markumrêx, ane. Kwãrîk wãnh ja jarênh kêt. Mýkam dja gar ja jarênh kêt? Bir, arým ne me ar amã Kritu'ã ajarê gar arým ama. Ne kam ajte tu amim markumrêx kêt. ⁸ Metîndjwýnh ne me bakukãmãremã kum,

“Djãm onîj ikabên nõ? Kati, arým ne akadjwýnhbê nõ. Aja-jkwa kôt ne ga memã arê nhym ajajkwakam nõn adjumar djã kadjwýnhbê nõ”, ane.

Kabên ja ne bar kàj bê memã arê. Dja me kwý tu amim kabênja mar ne anim Kritu markumrêx. Ja kadjy ne bar memã kabên ja jarê. ⁹ Nã bãm ar memã kum,

—Dja gar amibu'ã memã amijarên memã kum, “Mrãmri Jejubê inhõ Bênjadjwýr djwýnhkumrêx”, anen ajte ar adjumar djã kadjwýnhbê amim, “Mrãmri ne Metîndjwýnh akubyn Jejuo tînkumrêx”, ane nhym arým amim ar apytã, ane. Ar ikabên ja ne bar memã arê. ¹⁰ Mýkam? Bir, me umar djã kadjwýnhbê ne me tu amim markumrêx nhym arým tu memã axwe kêt jarê nhym me arým kum mex ne. Ne kam amibu'ã memã amijarên memã kum,

—Arým ba tu amim Jeju markumrêx, ane nhym arým amim me utã. ¹¹ Me bakukãmãre kabên

kôt ne ba ar amã ikabên ja jarê. Amrêbê: ne me bakukãmãre memã kum,

“Djãm me kute tu amim markumrêx nhym Metîndjwýnh kute amim me utãr kêt nhym me arým pijãm? Kati.

Djãm me kute amim, ‘Ba arým tu amim Metîndjwýnh markumrêx nhym arým ibê kajgo’, anhýrmã? Kati. Me kwý ï pýnhkôt kute tu amim markumrêxja dja Metîndjwýnh arým me utãrkumrêx.”

Nãm ã me bakukãmãre memã ane nhym me arým ‘ã pi'ók no'ók ne. Ga, me kute tu amim markumrêx nhym kute amim me utãrja pumü. Mrãmri me kabênkumrêx. Ba kôt ar amã ikabên jarê.

¹² Djãm kam kute mebê idjaerbit pytãr ne kute amü me bajtembê kreguja pytãr kêt? Kati. Kute me bajtemdjwý pytãr. Mýkam? Bir, Bênjadjwýr djwýnh ne pydji:n me kunîmã bēnjadjwýr rax. Mebê idjaermã Bēnjadjwýr ra:xi. Me bajtemmã Bēnjadjwýr ra:xi. Me ï pýnh kôt me kute kum amijo a'wýrja ne Bēnjadjwýr djwýnh kute apýnh meo djuw mex. ¹³ Me bakukãmãre ne me amrêbê: ã memã ane. Nãm me memã kum,

“Me kwý ï pýnhkôt dja me Bēnjadjwýr djwýnhmã amijo a'uw ne kum, ‘Ipytã’, ane nhym arým me utã.”

Nãm ã me bakukãmãre memã ane. Ga, me bajtemdjwý kute tu amim Jeju markumrêxja pumü. Metîndjwýnh kute amim me adjwýnhdjwý pytãrja pumü. Mrãmri ne me kabênkumrêx ba me amã arēnhkumrêx.

¹⁴ Nhym be, me kute amim Jeju kamnhîx kêtkaam djãm me kute kum, “Jeju ipytã”, anhýrmã? Kati. Ne ajtekaam me kute Jeju'ã ujarēnhja mar kêtkaam djãm me kute amim kamnhîxmã? Kati. Ne

ajtekam kraxje me kute memã Jeju'ã ujarënh kêt kam djãm me kute marmã? Kati. ¹⁵ Ne ajtekam me kute me'yr me anor kêt kam djãm me kute memã Jeju'ã ujarënhmã? Kati. Nhy m be, Metïndjwýnh arým me'yr me kwý jano nhy m me arým kàj bê memã 'ã ajarë nhy m me kum kï:nhkumrëx. Me bakukãmãre kabën kôt ne ba ar amã ja jarë. Amrëbê: me bakukãmãre memã kum,

“Kritu'ã ujarënh ny, kôt me umar mexja. Apýnh mýjja mex'ã me ujarënh nyja. Ujarënhkam me kï:nhkumrëxja. Djãm kute memã 'ã ujarënh ny jao mrãnh djwýnh mex ngri got? Me'yr bôxkam me kum kï:nhkumrëx.”

Nãm ã me bakukãmãre memã ane. Ga, me kwý kum kïnhkumrëxja pumü. Mrãmri me kabënkumrëx.

¹⁶ Nhy m be, djãm mebê idjaer kunĩ ne me arým Kritu'ã ujarënh ny ma? Djãm me kunĩ arým Krituo aminhõ? Kati. Mebê idjaer kunĩ kute Krituo aminhõ kêt. Me bakukãmãre Idjaij ne amrëbê: me arë. Me kute amim mar këtja jarë. Nãm memã kum, “Nhýnh got me'õ kute tu amim ar ikabën markumrëx?”

Nãm me bakukãmãre ã mebê idjaer jarëho ane. Ga, me kute amim mar këtja pumü. ¹⁷ Bir be, kam me kute memã Metïndjwýnh kabën jarënhkambit ne me arým kuman tu amim markumrëx. ¹⁸ Djãm arým ne me mebê idjaermã 'ã ujarënh ny jarë nhy m me arým kuma? Nà, arým. Amrëbê: ne me bakukãmãre memã arë nhy m me arým kuma. Nãm me memã kum, “Apýnh me ba djã kunĩkôt ne me me kabën ma. Djãm jakambit ne me kuma? Kati. Orĩ:nãdjwý ne me arým kuma.

Apýnh me ba djã kunĩkôt ne me arým me'yr kabëno bôx ne

arým memã arë nhy m me arým kuma.”

Nãm me bakukãmãre ã memã ane. Ga, mebê idjaer arým kute Kritu'ã ujarënh ny marja pumü. ¹⁹ Ba ajte me amã arë. Mýj'ã ujarënh ny kute amijakreja djãm me kute mar? Nà. Me kute mar. Ne kam me kute mar kajgo. Metïndjwýnh ne amrëbê mebê idjaermã amikabën jarë. Me bajtem'ã memã amikabën jarë. Nhy m Mõjdjê arým kabën man amü Metïndjwýnh kukwakam me bakukãmãremã arën memã kum,

“Metïndjwýnh ne me amã, “Me aje me'ã, Me kakrit, anhýrja. Me ja dja ba amim me utã. Dja ga me kam te ga aje me urãk prãmje angyrk ne. Ne aje me'ã, Me no kêt, anhýr ja. Me ja dja ba amim me utã. Dja ga me kam te ga aje me urãk prãmje amim angyrk ne.”

Nãm ã Metïndjwýnh me amã ane.” Nãm ã me bakukãmãre Mõjdjê mebê idjaermã ane. ²⁰ Ne kam me bakukãmãre Idjaijdjwý kum mebê idjaer puma kêt ne ajte me bajtem'ã memã ajarë. Metïndjwýnh ne kum amikabën jarë nhy m kukwakam arým me bakukãmãremã kum,

“Metïndjwýnh ne me amã, “Me kute ijabej kêt ja ne me arým imã kato. Ba ne ba memã amijo amirít nhy m me arým imã kato. Me kute ijabej me kujjêr këtjamã ne ba amijo amirít.”

Nãm ã Metïndjwýnh me amã ane.” Nãm ã Idjaij me bajtem'ã mebê idjaermã ane. ²¹ Nhy m Metïndjwýnh ajte mebê idjaer'ã memã kum,

“Me kute aminhirôbê ikabën rënh ne amakkre kêt. Me jamã ne ba kryrãm te ipa koror ne amiwýr me kam amakom iku'ê: nhy m ijã akamãt nhy m me kute imar kêt kumrëx.”

Nãm ã Metĩndjwýnh me bê idjaermã ane. Be ga, me bê idjaer arým kute Kritu'ã ujarênh ny mar ne mar kaj-joja pumũ.

11

Metĩndjwýnh kute amijo me anhy-bit pytår.

¹ Kam djãm arým ne Metĩndjwýnh ò me bê idjaer kunĩ kanga? Arkati. Ga, badjwý ibê me bê idjaer 'õja pumũ. Nhy m bê ne badjwý kute ikanga. Ibê Abraão tãmdjwý'õ. Tãmdjwý Bẽnjamĩn djõ'ã ne ba ikato. Ba ibê idjaerkumrêx nhy m kute ikanga kêt. ² Metĩndjwýnh ne me kunĩ kêttri amijo me kwý pytå. Kute amijo me bê idjaer kwý pytår ja ne kute me kanga kêt. Me bakukãmãre Erij ne amrêbê Metĩndjwýnhmã me bê idjaer'ã kabên ne 'ã ajarê. Nhy m me arým kabên'ã pi'òk no'òk. Erij kabên dja gar ama. Nãm arĩk amim,

—Arým ne me kunĩ Metĩndjwýnh kanga, ane. ³ Ne kam Metĩndjwýnhmã kum,

“Bẽnjadjwýr djwýnh, arým ne me akukwakam kabên jarênh djwýnh kunĩ pa. Ne arým apýnh anhõ ki djari kungrå. Ba kam ipydjin ar iba nhy m me kute badjwý ibĩnmã ijabej ar ba.”

Nãm ã Erij kum ane nhy m me arým 'ã pi'òk no'òk ne. ⁴ Nhy m mýj ne Metĩndjwýnh me bakukãmãre Erijmã arê? Bir, nãm kum,

“Ba ne ba amim me krãptĩ: pytå. Me'ã akre kubê 7.000 kute bajbit amim imarkam ne me Baaumã kõnkråo krĩ kêt ne kute kum amijarênh kêtumrêx ba arým amim me utå.”

Nãm ã Metĩndjwýnh me bakukãmãre Erijmã ane nhy m me arým 'ã pi'òk no'òk ne. Be ga, amrêbê: me bê idjaer kwý kute amim Metĩndjwýnh mar týxja pumũ. Me anhy kute amim mar týx. ⁵ Ajbir jakamdjwý

me bê idjaer janhy kute amim Jeju Kritu mar týx. Ta ne me kêttri tu kum me anhy kaprĩn amijo me utå nhy m kam me kute amim mar týx. ⁶ Djãm me ta kute katåt kabên mar ne kôt kute amijo ba pãnh ne Metĩndjwýnh amijo me utå? Kati. Ta ne me kêttri tu kum me kaprĩn arým amijo me utå. Nãm ren me kute arým kum o pãnhkam ren amijo me utå djã ne ren kam tu kum me kaprĩ? Kati. Kam ren tu kum me kaprĩ kêt. Nhy m be, kati. Tu kum me kaprĩkumrêxkam ne me kute kum o pãnh kêt.

Me bê idjaer krãptĩ jamakkre kêt.

⁷ Kam, djãm gwaj baje amim,

—Metĩndjwýnh ne arým ò me bê idjaer kanga, anhýrmã? Kati. Me bê idjaer ta te kute Metĩndjwýnhmã amijo mex jabej ar ban axwe rã'ã ne. Ne kam Metĩndjwýnhmã mex kêt ne. Nhy m be, Metĩndjwýnh kute me kêttri amijo me bê idjaer kwý pytår ja ne me arým Metĩndjwýnhmã mex ne. Nhy m kam me bê idjaer 'ã kåtãmja Metĩndjwýnh arým me'ã amakkre kêt mẽ. ⁸ Me bakukãmãre kute amrêbê: me'ã pi'òk no'òk kôt Metĩndjwýnh ã meo ane. Kamã ne me bakukãmãre memã kum,

“Metĩndjwýnh ne me'ã kãptĩ mẽ.

Nãm me te non no kêt. Te me amak kreken kute mar kêt.”

Nãm ã me bakukãmãre memã ane nhy m me jakam amakkre kêt rã'ã.

⁹ Nhy m me bakukãmãre Dawi ajte memã tãm jarê. Me amakkre kêt nhy m 'ã memã kum,

“Me kute ate krãn àkur raxbit markam gê Metĩndjwýnh me aêrbê memã axweo pãnh.

Gê me te: aminêje amijo ane. Kute mrãmri ne mrybê ka'ê aêrbê kute unênh pyråk, nhy m kute kên me aêrbê kute me tok nhy m me rôrøk pyråk.

10 Gê me amakkre kêt ne no kêt gê
me kaprî pymaje ibôn mrân
râ'â: râ'â ne."
Nâm ã me bakukãmãre Dawi me
amakkre kêt'ã memã ane.

*Kute me'ã pidjô jakren 'ã memã
ujarênh.*

11 Ba kam ar amã arê. Mebê
idjaer ne me kum Jeju kînh kêt
ne arým axwe. Kute mrâmri ne
kute kên me par tok nhyh me
rôrök pyrâk. Me kum kînh kêt
kam djâm Metîndjwýnh tu kute
me kangakumrêxmã? Arkati.

Nhyh be, arým me kum Jeju kînh
kêt kam ne Metîndjwýnh arým
me bajtem'ýr akêx ne arým amim
me utâro dja. Mebê idjaer ne
mebê idjaer kêt jamã me bajtem
jarênh ba nhyh Metîndjwýnh
arým me'ýr akêx ne me utâro
dja. Dja amim me bajtem
pytâro dja nhyh mebê idjaer
arým omũ. Kute me bajtem
pytârkôt omũ: n arým amim
ngryk ne. Me te ta kute me
urâk prãmje amim gryk ne. Ne
amim,

—Je tô mýkam ne ba me imã
Jeju kînh kêt? Ga, Metîndjwýnh
kute me bajtembit pytârja
pumũ, ane. 12 Nâm me kum
Jeju kînh kêt nhyh me kute
Jeju mar arým amũ me
bajtemjamã Jeju'ã ajarê.
Apýnh me ba djã kunîkôt ne
me memã arê nhyh me arým
tu amim markumrêx. Nhyh
kam Metîndjwýnh arým amim
me utã. Nhyh kam me arým
kî:nhkumrêx. Nhyh be, mebê
idjaer kum Jeju kînh kêt kam
ne me kînh kêt kamrêx.

Nhyh be, mebê idjaer kute
meo me bajtembit, me bajtembit
ne Metîndjwýnh amim me utã.
Kute amim me utârkam ne me
kî:nhkumrêx. Kam godja mebê
idjaer amim gryk ne ï akubyn
Metîndjwýnh'ýr amijo akêx
jabej ne tu amim Jeju
markumrêx jabej. Me kute
tu amim Jeju markumrêx kam
dja me kî:nhkumrêx. Dja me
kînh me bajtem jakrenh me:x
ne.

13 Me abajtemmã ne ba ikabên.
Kritu ne me abajtemmã ijano.
Ije me amã Kritu'ã idjujarênh
kadjy ijano. Ije me amã
Kritu'ã idjujarênhkam ikînh
ne mebê idjaermã me akam
ikînh jarênh kume:x. 14 Nã
bãm inhõ me wýnhmã me
ajarên memã kum,

—Ba me bajtemmã Kritu jarênh
iba nhyh me krãptî: arým tu
amim markumrêx nhyh
Metîndjwýnh arým me krãptî:
pytã, anhýro iba. Ba ã memã
anhýro ibao ane. Nhyh godja
me te: ta kute me urâk prãmje
amim,

—Ga, Metîndjwýnh kute arým
ikangaja pumũ. Nâm me
bajtembit me utâro ba. Jakam
dja ba tu amim Jeju markumrêx
gê Metîndjwýnh arým amim
ipytã, anhýr jabej. Godja me
amim gryk ne arým tu amim
Jeju markumrêx jabej nhyh
Metîndjwýnh arým me utã.

15 Nhyh be, jakam mebê idjaer
kute amim Jeju mar kêt. Kam
Metîndjwýnh arým me kanga.
Nâm me bajtem'ýr amijo akêx
ne arým amim me utâro ba.
Me kute tu amim Jeju
markumrêxkam ne amim me
utâro ba. Nhyh be, godja
mebê idjaer amim gryk jabej
ne tu amim Jeju markumrêx
jabej nhyh Metîndjwýnh
arým amim me utã. Kam,
arým kute me utârkam mýj
dja me kam nê? Bir, dja me
kute mrâmri ne arým me tyk
ne akubyn tîn pyrâk. Kam
dja me kunî kînhkumrêx.

16 Amrêbê: ne me abenmã kum,
—Be, me kukãmãkjê kukrãdjã
kôt ne me kute Metîndjwýnh
kumrêxmã djwý kwý rênh ne
kum ôr. Godja djwý kumrêx
me kute kum rênhja kum
mex jabej nhyh kôt djwý
kunîdjwý kum mex. Nãr,
godja pidjô jarê kum mex
jabej nhyh apýnh padjwý
kum mex, ane. Mrâmri ne
me kute abenmã arênhkumrêx.
Me bakukãmãre Abraão ne
kute urâk. Abraão arým
Metîndjwýnhmã mex. Kam,
dja ô'ã

mebê idjaerdjwÿ Metîndjwÿnhmã mex.

¹⁷ Ba me amã arê ga me ama. Mebê idjaer ne kute pidjô djujabê pa pyrâk. Me abajtem ne ga me aje pidjô djujabê kêt pa pyrâk. Mebê idjaer kute Jeju mar kêt kam ne Metîndjwÿnh arÿm me kangan kam arÿm me abajtem pytàn me ajo aminhõ. Kute mrãmri ne me'õ kute pidjô bari kam pa djujabê mok ne kute pãnh pa djujabê kêt jadjar pyrâk. Me ga ne ga me arÿm jakam tu amim Jeju markumrêx nhym Metîndjwÿnh arÿm me apytàn me ajo aminhõn me ajo djuw mex. Me aje mrãmri ne pidjô djujabê kêt pa kute pidjô djujabê jarêkam kangô mex kaôro arija pyrâk. Mebê idjaer djwÿnh kwÿ kute amim Jeju marmê ro'ã ne Metîndjwÿnh arÿm me ajo djuw mex. ¹⁸ Djãm me amã mebê idjaer kurêmã? Djãm me aje amijo adjãmran amim,

—Be, ga, Metîndjwÿnh arÿm mebê idjaer kangan kum me bajbit ikĩnhja pumũ, anhÿrmã? Kwãrĩk wãnh amijo adjãmra kêt. Ga me abajtem dja ga me mrãmri amijã ikabên ma. Djãm ga ne ga Metîndjwÿnhmã tÿx jangij got? Arkati. Ta ne amã tÿx jangij kute mrãmri ne pidjô jarê bari mē pamã tÿx jangjēnh pyrâk.

¹⁹ Ga me ren amim,

—Be, Metîndjwÿnh ne mebê idjaer kangan arÿm me ibajtembit ipytã. Nãm me kanga kute mrãmri ne me'õ kute pidjô djujabê pa mok ne kanga pyrâk. Ne kam arÿm pãnh pidjô djujabê kêt pao tēn pidjô djujabê bari kam adjã. Nãm Metîndjwÿnh ã me ijo ane, ane.

²⁰⁻²¹ Mrãmri ne Metîndjwÿnh arÿm amim me apytãro ba. Nhym be, kwãrĩk wãnh amijo adjãmra kêt ne amim,

—Te me ibajtem nhym Metîndjwÿnh arÿm me ijo kra. Me bajbit kum me imexkumrêx, anhÿr kêt. Kwãrĩk wãnh ã amijo adjãmrao

anhÿr kêt. Dja ga amã Metîndjwÿnh puma. Mebê idjaer kute Jeju mar kêt kam ne Metîndjwÿnh arÿm me kanga. Nãm me kanga kute mrãmri ne me kute pidjô pa djwÿnh mok ne kanga pyrâk. Me ren Jeju kanga kêt nhym ren arÿm amim me utã. Me ga ne ga me tu amim Jeju markumrêx nhym arÿm amim me apytã. Kam, dja ga me akubyn amijo tēn amiman amidjwÿnho adjãmra kêt. Metîndjwÿnh ta kum me akaprĩkam ne arÿm me apytã. Dja ga me amidjwÿnho amra nhym arÿm me gadjwÿ akanga.

²² Dja ga me Metîndjwÿnh kum me kaprĩja ma:ro aba. Ne uma:djwÿ ma:ro aba. Mebê idjaer ne me kute amim Jeju mar kêt ne arÿm Metîndjwÿnhbê amijo akêx. Kam ne arÿm mekam ngryk. Nhym be, me ga ne arÿm tu kum me akaprĩ. Dja ga me ukaprĩ ma:ro aba. Godja ga me ukaprĩja mar kêt jabej nhym arÿm me akanga. Dja me akanga kute mrãmri ne me kute pidjô pa mok ne wãnh kanga pyrâk.

²³ Mebê idjaer arÿm kute Jeju mar kêt djwÿ godja me kwÿ arÿm Jeju'yr amijo akêx jabej ne tu amim markumrêx jabej. Metîndjwÿnh dja ajte meo kran me utã mrãmri ne kute amim me abajtem pytãrja pyrâk. Kute akubyn me utãr mar mexkumrêx.

²⁴ Ga, me abajtem Metîndjwÿnh kute me apytãr ne ajo kraja pumũ. Nãm amim me apytã kute mrãmri ne me kute pidjô djujabê kêt paja pidjô djujabêkam adjãr pyrâk. Kute ã kum me akaprĩo anhÿrkam djãm kum mebê idjaer kaprĩ prãm kêt? Kati. Mebê idjaer ne me kute mrãmri ne pidjô djujabê pa pyrâk. Kum me kaprĩ prãm kumrêx. Kum ajte meo kra prãm kumrêx ne kum amim me utãr prãm kumrêx. Kam dja me ajte kubê Metîndjwÿnh krakumrêx kute mrãmri ne amrêbê me kukãmãrebê Metîndjwÿnh krakumrêxja pyrâk.

Metîndjwÿnh kute tûmràm mebê idjaer kunî pytàr.

²⁵ Akmere ar, mebê idjaer kwÿ rax ne me amakkre kêt ba arÿm me amâ me arê. Me aje mar kadjy ne ba me amâ arê. Dja ga me aman arÿm amijo adjàmra kêt. Dja mebê idjaer djwÿnh amakkre kêt ar ba:. Nhyim kam me bajtem Metîndjwÿnh 'ÿr amijo akêx ne kôt ar amijo ba. Metîndjwÿnh ne me kêtri arÿm amijo me bajtem kwÿ pytà. Kute amijo me utàrja kunî dja 'ÿr amijo akêx ne tu amim Jeju markumrêx nhyim arÿm me utà.

²⁶ Dja me utà nhyim kam mebê idjaerdjwÿ arÿm tu amim Jeju markumrêx, kunî: tu amim markumrêx nhyim Metîndjwÿnh arÿm amim me kunî pytà. Ije me amâ ja jarênh ne me kute mar kêtumrêx. Mar kêtumrêx ba arÿm me amâ arê. Dja ga me aman arÿm amijo adjàmra kêt. Me bakukâmâre kute amrêbê: 'â pi'ôk no'ôk kôt dja ã me adjwÿnhdjwÿ pytàro ane. Kamã ne Metîndjwÿnh memã kum, "Dja me utàr djwÿnh krîraxbê Xijão kurûm katon amim mebê idjaer pytà. Djako djô'ã ne mebê idjaer apôx. Dja amim me utà nhyim me arÿm Metîndjwÿnhmã axwe kêt.

²⁷ Bamê mebê idjaer kukâmâremê ne bar aktâ abenmã ikabên jarênh mândji. Nã bãm memã kum, 'Ije memã ikabên jarênh kôt dja ba arÿm me axwe maro aknon arÿm me kam ingyk kêt ne.'

Nã bãm ã memã ane." Nãm ã Metîndjwÿnh me bakukâmâremã ane. Ga, kute mebê idjaerdjwÿ pytàrmãja pumû.

²⁸ Nãm me mebê idjaermã Kritu'ã ujarênh ny jarê nhyim me kum kÿnh kêt. Me kum kÿnh kêt kam ne me arÿm Metîndjwÿnhho kurê djwÿnh. O kurê djwÿnh nhyim arÿm mebê amijo akêx ne arÿm amim me utàr kêt. Nãm mebê amijo akêx ne

arÿm amim me bajtem pytà. Nhyim be, kum me ikukâmâre kÿnh. Kum me kÿnh kôt ne kum me ibê idjaer kwÿ kÿnh rã'ã ne. Kute me kêtri amijo me ipytàrja kum me ikÿnh rã'ã.

²⁹ Amrêbê ne me bakukâmâremã apÿnh mÿjja jarê. Ne ajte kute meo ba kadjy amiwÿr me ku'uw. Djãm kute kabên jarênh ne ajte atemã kabên 'ô jarênhmã? Kati. Djãm kute kabên tûm japanh ne o bi-knormã? Kati. Mrãmri ne tu kabên jarênhkumrêx. Kam ne kum mebê idjaer kwÿ kÿnh rã'ã.

³⁰ Ga me abajtem ne ga me amim Metîndjwÿnh mar kêt. Amim mar kêt nhyim kam arÿm tu kum me akaprÿn amim me apytà. Mebê idjaer ne me amim mar kêt nhyim kam arÿm mebê amijo akêx ne arÿm tu kum me akaprÿn amim me apytà. ³¹ Nã, mebê idjaerdjwÿ ne me kute jakam amim mar kêt. Dja me amim mar kêt nhyim Metîndjwÿnh kum me akaprÿ kôt ajte kum me kaprÿ. ³² Nãm mebê idjaermê me bajtemmê arÿm axikôt amakkre kêt. Amrêbê: ne me Metîndjwÿnh kabênkôt amakkre kêt ne ta te amak mexmã. Mÿj kadjy ne me amakkre kêt? Bir, Metîndjwÿnh kum me kunî kaprÿ kadjy ne me amakkre kêt.

Metîndjwÿnh rax'ã ujarênh.

Ep 3.20; Kor 1.16

³³ E kum, Metîndjwÿnh ne kute mÿjja mar me:xkumrêx. Kute amim me'ã karô mar me:xkumrêx. Kute me mar mexo me barer me:x ne. Mÿj me'ô ne kute kum kator ne kute mar? Djãm me'ô amak mexo 'ÿr bôx? Ari:kati. Umaro memã kre ra:x ne me'ô umaro 'ÿr bôx kêtumrêx. Kute me kunîo ba me:xkumrêx. Mÿj me'ô ne kute uràk? Ari:kati. ³⁴ Me bakukâmâre ne me amrêbê: Metîndjwÿnh djumar'ã ajarênh memã kum, "Bênjadjwÿr djwÿnh kute apÿnh mÿjja marja djãm arÿm ne me'ô kute mar? Djãm arÿm

ne me'ô kumrêx kum mÿjja'ã karô nhym arÿm kôt kute mar? Ari:kati."

35 "Nàr djâm Metîndjwÿnh we me'ômã kum,

'Ga ne ga akumrêx imã angã. Dja ba kam amã o pãnh ne', ane? Ari:kati."

Nãm ã me bakukãmãre Metîndjwÿnh djumar'ã ujarênho ane. 36 Ta ne kumrêx amim mÿjja kunî'ã karô nhym kôt mÿjja kunî apôx. Ta ne mÿjja kunî nhîpêx nhym apôx. Amikadjy ne ipêx ne. Gê me kunî 'ã kum rax jarênh rã'ã: rã'ã ne. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx.

12

Me kute Metîndjwÿnhmã aminhôr'ã memã karô.

Kor 1.10; Tex k 4.1; Ped k 2.11

¹ Akmere, àphñire ar, Metîndjwÿnh kum gwaj bakaprî:kumrêx. Kum ar akaprî:kam dja gar kum amingã. Ga, Jeju kute Metîndjwÿnhmã aminhôrja pumû. Nãm kum amingãn pîte'y'ã wajêt ne arÿm ty. Ar gadjwÿ dja gar kudjwa kum amingã. Djâm me kute abîñ ne kute kum anhôrmã? Kati. Ar ga dja gar atîñ ne prîne kum amijã ma gê ar akam kînh ne ar ajo aminhôn ar ajo ba. ã kum aminhoro anen kam arÿm katât Metîndjwÿnh kabên markumrêx ne kôt amijo abakumrêx. Ja ne mexkumrêx.

² Djâm me kum Metîndjwÿnh kînh kêtja kute ar ajo amîpyràk ne amikukràdjã punu kôt kute ar ajo bamã? Kati. Kwãrik wãnh mekôt amijo aba kêt. Dja gar mebe adjumar djã nyn atemã akabên nybit ma. Mÿj kadjy? Bir, Metîndjwÿnh ne arÿm ar ajã kabên mex jarê. Nãm amim ar ajã karôn kabên mex jarê. Dja gar atemã akabên nybit man arÿm amijã Metîndjwÿnh kabên mexja ma. Ne kam kabên mex kôt ar amijo aban prîne kum amex. Kum amex nhym

arÿm akam kînhkumrêx. Ja kadjy dja gar mebe atemã adjumar djã nyn atemã akabên nybit ma.

³ Ba ar akunîmã ikabên jarê. Djâm amikukwakam ne ba ar amã arê? Kati. Metîndjwÿnh ta ne tu kum ikaprîñ arÿm imã ikabên'ã karô. Kôt ne ba ar amã ikabên jarê. Ar anhî pÿnhkôt ar amã arê. Ar gadjwÿ ne Metîndjwÿnh arÿm ar amã adjâpênh djã'ã karô. Ar aje adjâpênh djã markam dja gar mã amim Metîndjwÿnh rax ma. Kwãrik wãnh arîk amim, "Be, iraxkumrêx", anhÿr kêt. Dja gar katât amim,

—Be, nã bãm tu amim Metîndjwÿnh markumrêx nhym arÿm imã idjâpênh djã ja'ã karô ba kabênkôt maro iba, ane. Djã gãm me ã amimaro ane.

⁴ Ga, gwaj banhî pÿnhja pumû. Gwaj banhî pÿnhkôt badjâpênh djã krãptî. Gwaj baparkam bamrãnh djã. Gwaj banhikrao baje mÿjja kupênh djã. Ne gwaj bakrãkam banhô mÿjja mar djã. Ne gwaj banokam baje mÿjja pumûnh djã. Ne gwaj bajamakkrekam baje mÿjja mar ne kupênh djã. Gwaj banhikam badjâpênh djã krãptî.

⁵ Ga, Kritudjwÿ. Te gwaj bakrãptî gwaj baje amim Krite markam baje kumê banhî pydjî pyràk. Djâm gwaj bamã aben jabê kêtã? Djâm gwaj apÿnh ar babamã? Kati. Gwaj banhî pÿnhkôt abeno banhôbikwa.

⁶ Metîndjwÿnh tu kum gwaj bakaprîkam gwaj abeno banhôbikwan banhî pÿnhkôt apÿnh badjâpênh djã. Metîndjwÿnh ta ne gwaj bamã badjâpênh djã'ã karô gwaj maro baba. Gwaj banhî pÿnhkôt apÿnh Metîndjwÿnhmã badjâpênh djãñ kum badjâpênh ar baba.

Godja me'ô Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênhja mar jabej gê kute amim Metîndjwÿnh mar kô:t memã arê. ⁷ Nàr, godja me'ô me kadjy mÿjja 'ô kupênh mar jabej gê me kadjy kupê. Nàr, godja me'ô memã Metîndjwÿnh kukràdjã

jarēnh mar jabej gē arē. ⁸Nār, godja me'ō kute 'ã memã karō mar jabej. Me kute amim Jeju mar rerekre jamã 'ã karō mar jabej. Me kute amim mar tỳx'ã memã karō mar jabej. Gē memã 'ã karōo ba gē me amim mar tỳx. Nār, godja me'ō memã mỳjja nhōr jabej gē ōdjānh ne memã kungã. Nār, godja me'ō kute meo ba mar jabej gē meo ba 'āno djan 'ã ukanga kêt. Nār, godja me'ō kum me kaprī mar jabej. Djām nokre kaprīn kum me kaprīmã? Kati. Dja nokre kīnh ne kum me kaprī.

Me kum me abê'ã memã karō.

Dju r 13.34; Xim k 1.5; Idja 13.1

⁹ Dja gar amã me abê. Kwārīk wānh amijo ajēx kêt. Dja gar mrāmri amã me abê katāt kumrēx.

Godja me abenkam axwe nār amijo axweo ba, ar ga dja gar amã axwe kīnh kêt:kumrēx. Nār, godja me abenkam mex nār amijo ba mex ar ga dja gar amã mex kīnh ne 'ã angrã: ne.

¹⁰ Kute ar amã akamy jabê pyrāk ne abenmã aprī:ren amã aben jabê.

Kwārīk wānh gar me'ã amim,
—Gē me kumrēx imã imex jarē. Ba kam amipānh ã memã mex jarēho ane, anhÿr kêt. Ar ga akumrēx dja gar memã wan tu memã mex jarēho aba. Memã mex jarēho aban kãjmã memã rax kamēho aba.

¹¹ Metīndjwýnh kadjy mỳjja'ōo aba'ã ar adjukanga kêt ne atỳx. Dja gar Karō man kôt amã Metīndjwýnh jabê:n arek kadjy mỳjjao aba.

¹² Dja gar amiwÿr Metīndjwýnh nhō mỳjja mexja kamnhīxkumrēx. Aje amiwÿr kamnhīxkôt akīnhkumrēx.

Dja te apÿnh ar akaprī djari ar ajo ba arek amim Jeju

mar tỳx rã'ān 'ã adjukanga kêt. 'Ã adjukanga kêt ne Metīndjwýnhmã amijo adjã'wÿr rã'ã ne.

¹³ Godja Jeju nhō me ja ō mỳjja kêt jabej ar amã me kaprīn amikutã memã mỳjja kwÿ ngã.

Gē me ar awÿr wangjê gar meo djuw mex. Ja dja gar amã kīnh.

¹⁴ Godja me'ō ar ajo bikēnh jabej gar Metīndjwýnhmã o a'uw ne kum,

—Dja ga o djuw mex, ane. ã kadjy kum ane. Kwārīk wānh kum,

—Dja ga ijo angryk ne o ajkê, anhÿr kêt.

¹⁵ Godja me'ō kīnh jabej ar gadjwÿ kôt akīnh.

Godja me'ō muw ar gadjwÿ kôt akaprīn muw.

¹⁶ Dja gar axikôt akabēn man axikôt arē.

Kwārīk wānh amijo araxmã amijo adjāmra kêt. Ar amã me ka-jgo kīnh ne ro'ã ar aba.

Kwārīk wānh amim,

—Ba ne ba ijamak mex'ã ipydji, anhÿr kêt.

¹⁷ Godja me'ō ar ajo ajkê kwārīk wānh amipānh o abikēnh kêt.

Dja gar akabēn katāt ne katāt amijo aba gē me amim ajã,

—Be, mrāmri, tãmwã ne katāt kute amijo bakumrēx, ane.

¹⁸ Ar ga dja gar me kunīmē abenmã akabēn mexkumrēx jarē ne 'ã adjukanga kêt. Nār gar te me'ōmã akabēn mex jarē nhym tu ar ajapa. Kwārīk wānh rã'ã.

¹⁹ Akmere, àpnhīre ar, imã ar akīnhkam ne ba ar amã ikabēn jarē. Kwārīk wānh amipānh kêt. Dja gar Bēnjadjwÿr djwýnhkam ama gē ta ar ajo ngyk.

Metīndjwýnh ne amrêbê: me bakukãmãremã kum,

“Ba ne ba ibê memã o pãnh djwýnh.
Ba dja ba ajo ingryk ne o

pãnh. Kwãrîk wãnh amipãnh kêt.”

Nãm ã Bënjadwÿr djwÿnh memã ane. Kam dja gar kam ama.

²⁰ Nhyam kam ajte memã kum,

“Kam godja akurê djwÿnh kum prãm jabej ga kum mÿjja ngã gê kukrê. Godja kum kôr jabej ga kum ngô ru gê o ikô.

Dja ga ane nhyam ta arÿm amiman amim ngryk jabej ne ajo ôbikwa jabej.”

Nãm Bënjadwÿr djwÿnh ã me bakukãmãmãmã ane. Kam kwãrîk wãnh amipãnh kêt.

²¹ Me kute ar ajo bikênhkam djãm mekôt ajaxwemã? Kwãrîk wãnh mekôt ajaxwe kêt. Ar ga dja gar adjukaprîo meo djuw mex.

13

Me kute me bënjadwÿr kabên kôt amijo ba'ã memã karô.

Xit 3.1; Ped k 2.13

¹ Pykakam me bënjadwÿr rÿnh me kute katàt amijo ba'ã kute memã karôkam dja gar me kabên mar tÿx ne kôt ar amijo aba. Nhÿnh ne bënjadwÿr'ô Metÿndjwÿnh kute ar kêt. Nãm me bënjadwÿr kunÿ pumjuw. ² Gêdja me'ô kum ô bënjadwÿr kurê jabej. Djãm ô bënjadwÿr kajgo ne kum kurê? Kati. Kajgo kêt. Metÿndjwÿnh ne 'ã bënjadwÿr mē. Me kum kurê dja Metÿndjwÿnh arÿm memã axwe pãnh jarê.

³ Djãm me mexkam kum krâkamngôn nhô bënjadwÿr pyma? Kati. Me axwekambit kum uma. Ar amã uma kêt kadjy mÿj dja gar nê? Bir, dja gar amextiren ar aba nhyam arÿm ar amã mextire jarê. ⁴ Mÿj kadjy dja gar kabên ma? Bir, ar amextiren ar aba kadjy ne me ar amã krî. Metÿndjwÿnh ne ar akadjy me'ã ô âpênh rê nhyam me ar amã krî. Nhyam be, godja gar ajaxwe jabej on atÿn prãm. Djãm kute amijã

kàxdjwa kajgo nhôn kute o ba kajgo? Kati. Metÿndjwÿnh ne me âpênh'ã me kurê kute kukwakam âpênhmã, me badjumar mex kadjy âpênhmã. Kam dja me'ô axwe nhyam arÿm kam ngryk nhyam arÿm tokry. Kadjy ne me bënjadwÿr nhô kàxdjwa kajgo.

⁵ Kam dja gar tu me kabên ma. Djãm ar amã umakambit? Djãm kambit dja gar kabên ma? Kati. Ar ga ne gar aje anhôkre kadjwÿnhbé 'ã amim,

—Pykakam anhô bënjadwÿr kabên ma, anhÿro aba. Ar akabênja kôt dja gar me bënjadwÿr kabên ma.

⁶ Kam dja gar ajte amikutã me bënjadwÿrmã ar anhô pi'ôk kaprî kwÿ ngã. Me kute ar amã îpôxu'ã karô kôt memã kwÿ ngã. Mÿkam? Bir, me mã ar akadjy bënjadwÿrkam âpênhkam. Metÿndjwÿnh ne me'ã ô âpênh djwÿnh rê. Gora ar memã angã.

⁷ Me kute 'ã ar amã karô kôt ar anhô bënjadwÿrmã angã. Ar aje adjâpênh pãnh pi'ôk kaprî jamÿnhja ar aje kum kwÿ nhôrmã. Aje me kabênkôt amikutã kwÿ ngriren 'yr ne aje kum ôrmã. Kwãrîk wãnh kubê nê kêt. Ar kum angã. Nâr, gar pi'ôk kaprî pãnh me'ôbê nèkrêx jamÿ. Nhyam me ar amã,

—Ar aje nèkrêx jamÿnh pãnh'ã akreja kôt dja gar pi'ôk kaprî kwÿ ngã. Amikutã me bënjadwÿrmã kwÿ ngã, ane. Kwãrîk wãnh kubê nê kêt. Ar kum angã. Nâr, dja me ar amã,

—Dja gar amã me bënjadwÿr pyma, ane. Tu ar amã uma. Nâr, dja me ar amã,

—Dja gar kãjmã me bënjadwÿrmã rax kamê, ane. Tu kãjmã kum rax kamê.

Akubyn bôxkam amakbê me kum aben jabê'ã memã karô.

Mat 22.39; Dju r 15.12; Ped k 1.22

⁸ Ar aje amikutã memã anhô mÿjja'ô nhôrmã kwãrîk wãnh mebé

nê kêt. Ar amã me abêmãdjwý kwãrîk wãnh mebé aminê kêt. Dja gar mrãmri amã me abêkumrêx ne arým aje Metîndjwýnh kukràdjà marn kôt amijo aba mexkumrêx. Me kute katàt amijo ba'ã kute memã karökôt kukràdjà kôt gar arým amijo aba mexkumrêx.

⁹ Me bakukãmãre ne Metîndjwýnh kukwakam memã kabên kukràdjà jarên memã kum,
 “Kwãrîk wãnh mebé prô nàr mjêno adjãkînh kêt.

Kwãrîk wãnh me'õnh bînh kêt.
 Kwãrîk wãnh adjãkînhî kêt.

Kwãrîk wãnh me'ã ajêx kêt.
 Kwãrîk wãnh me amã me'õ nhõ mýjja puro kînh ne 'ã amim karõ kêt.”

Nãm ã memã anen kam ajte memã kum,

“Me amã amibu'ã me ja jabê. Kute mrãmri ne ga me amã amijabêja pyrãk dja ga me ã amã amibu'ã me ja jabêo ane.”

Nãm ã memã ane. Ja dja gar aman ar amã me abê. Ar amã me abêkam ne gar tu Metîndjwýnh kukràdjà kôt amijo aba mex. Me kute katàt amijo ba'ã kute memã karökôt kukràdjà kunîkôt gar tu amijo aba mex. Kukràdjà 'õ ne 'ã kâtãm kêt. Ar amã me abêkam gar aje kukràdjà kunî marn kôt amijo aba mexkumrêx.

¹⁰ Nhyim bê ne me kum me abêkam kute meo bikênh. Kati. Dja gar mã amã me abêjabit man arým urokam Metîndjwýnh kabên kukràdjà kunîkôt amijo aba mexkumrêx.

¹¹ Kam, ba ajte ar amã arê. Arým 'ÿr. Mýkam ne gar ate akrã? Ar aje mrãmri ne me õto nõr pyrãk. On ar ano tÿx. Gwaj baje tu amim Kritu kamnhîxkumrêxmõ kraxkam akubyn bõxja kute onîj pyrãk. Nhyim be, kati. Gwaj bawÿr bõx ne kute amim gwaj bapytãr nhõ akatija arým 'ÿr.

* **13:13** Mýjja me kute o kõm ne kôt bibãnh kunîja, kadjwati kangõmê uba kangõmê, mýjja kangõ kunî ne me kum kadjwati kangõ jarê.

¹² Arým akamàt kêt 'ÿr. Me axwe kumexkam kute pykakam akamàt pyrãk. A'u ne gwaj bajo rãm ne ja. Dja Kritu bõx nhyim arým me mexkumrêx. Me mexkumrêxkam dja kute pykakam a'u pyrãk. Kam gwaj on wãnh badjãpênh punu kute akamàt kô tyk pyrãk ja kanga. Kute mrãmri ne me krãkamngõnh kute amipytãr kadjy õ kãxo kubêkã jangjênh pyrãk. Gwaj Kritu kukwakam batÿx ne katàt ar amijo baba. Kritu kute gwaj bajaxwebê bamã tÿx jadjãr. Dja gwaj bamã tÿx jadjã gwaj arým katàt ar amijo baba. Kukwakam katàt ar amijo baba ne arým baje mrãmri ne me kute a'ukam mrãnh pyrãk.

¹³ Gwaj memã katàt ar amijo baba kute a'uri me katàt ba pyrãk. Djãm mekôt ar abixaêr punumã? Djãm kadjwati kangõkam* ar abibãnhmã? Djãm mekôt aprõ kupa'ã, amjên kupa'ã akurê abamã? Djãm mekôt ar abixaêr tÿ:x ne tu apunu raxmã? Djãm ar aje abenmã akabên punu abamã? Djãm ar aje aben nhõ mýjja puro'ã angrykmã? Kati. Kwãrîk wãnh. ¹⁴ Bênjadjwÿr djwýnhbê Jeju Kritu nextire kôt dja gar amextiren ar aba. Ar amex ja dja gar ama. Kwãrîk wãnh ar aje amidjwýnhbito kînh kadjy ar ajaxwe aba kêt.

14

Me kute Jeju mar rerekreja'ã memã ujarênh.

Mat 7.1; Rô 2.1; Xij 4.11

¹ Me kwý kute amim Jeju mar rerekreja dja gar o anhõbikwa. Kwãrîk wãnh mýjja'õ mÿr jabej ar amã kurê kêt ne 'ã amim, “Axwe”, anhÿr kêt. ² Me kute ar amã,

—Dja gar ãm mry pumü, anhÿro ba. Ga kam aje amim Jeju mar tÿxkam amim,

—Kati. Ba dja ba mýjja kunĩ kuro iban kam Metĩndjwýnhmã imex rá'ã, anhýro aba. Nhyem me kwý kute amim Jeju mar rerekren kum mry pyman djwýbit kuro ba.

³ Kwãrĩk wãnh ar amã kurê kêt. Ar aje mýjja kunĩ kuro abakam kwãrĩk wãnh ar amã me'õ kute djwýbit kurja kurê kêt. Nãr ar akwý aje djwýbit kurja kwãrĩk wãnh me kute mýjja kunĩ kur'ã akabên kêt ne amim, “Me axwe”, anhýr kêt. Mýkam? Bir, Metĩndjwýnh ta kute arým o krakam. Kwãrĩk wãnh mýjja kur mýr jabej ar amã aben kurê kêt. ⁴ Me axwekam djãm ar ga dja gar memã axwe pãnh jarê? Kati. Metĩndjwýnh dja memã axwe pãnh jarê. Nãr, me mexkam djãm ar ga dja gar memã kĩnh djã ngã? Kati. Metĩndjwýnh dja memã kĩnh djã ngã. Djãm ar ga ne gar meo aba? Kati. Metĩndjwýnh ne meo ban me axwebê memã týtã jangjêho ba. Kam kwãrĩk wãnh ar amã kurê kêt.

⁵ Amrêbê me bakukãmãre ne me kute apýnh akati maro ba. Nhyem ajbir jakam dja me kute amim Jeju mar kwý amim, “Akati punu ne ja”, anhýro ba. Nhyem ajtekam me kwý kute amim Jeju mar kute akati mar kêt ne amim,

—Kati. Akati kunĩ ne mex ne 'õ kute aben japanh kêt, anhýro ba. Gê kam me kunĩ ta ã pýnhkôt prĩne akatio amiman ta akati ma nãr ta mar kêt. Kwãrĩk wãnh akati'õ mýr jabej ar amã aben kurê kêt.

⁶ Me'õ kute akati marja ta kute Bẽnjadjwýr djwýnh markam kute akati mar. Nãr, me'õ kute akati mar kêtja ta kute Bẽnjadjwýr djwýnh markam kute akati mar kêt. Ajte me'õ kute mýjja kunĩ kurja ta kute Bẽnjadjwýr djwýnh markam kute kur. Ga, ta kute 'ã Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarênhkam kute kurja pumũ. Nãr, me'õ kute djwýbit kurja ta kute Bẽnjadjwýr djwýnh markam kute djwýbit kurja pumũ. Ga, kute djwýbit kurkam kute 'ã

Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarênh ne kute kurja pumũ.

⁷ Gwaj baje amim Jeju mar kunĩ djãm gwaj baje amidjwýnhbit maro babamã? Kati. Dja gwaj Metĩndjwýnh maro baban ajte gwaj babu'ã me ar baja maro baba. Gwaj batĩnri dja gwaj Metĩndjwýnh maro baba nãr gwaj tyn Metĩndjwýnh ma. ⁸ Bẽnjadjwýr djwýnh ne gwaj baje markumrêx. Dja gwaj batĩn ne ar babari Bẽnjadjwýr djwýnh maro baba. Ne tyn Bẽnjadjwýr djwýnh ma. Kam dja gwaj batĩn ne ar baba jabej nãr batyk jabej. Kwãrĩk wãnh rá'ã. Bẽnjadjwýr djwýnh ne gwaj baje mar nhyem arým gwaj bajo kra.

⁹ Mýj kadjy ne Kritu tyn akubyn tĩn ne? Bir, kute me tynkmê me tĩn kunĩmã Bẽnjadjwýr djwýnh ne meo ba kadjy. Ja kadjy ne tyn akubyn tĩn ne.

¹⁰ Ga kam ar aje Jeju kukwakam me'õo ar akamyja mýkam dja gar mýjja'õ mýr jabej ar akamymã axwe jarênh ar amã kurêo aba? Djãm ar abê memã axwe pãnh jarênh djwýnh got? Kati. Dja gwaj bakunĩ Kritu kabem dja nhyem ta arým gwaj bamã bajaxwe pãnh jarêho nhý. Kwãrĩk wãnh ga akamymã axwe jarênh kêt. ¹¹ Amrêbê me bakukãmãre kute 'ã pi'õk no'õk kôt dja gwaj kabem djan amikôt kum amijarê. Nãm memã kum,

“Bẽnjadjwýr djwýnh ne memã arênh memã kum,

'Itĩn ne ar iba. Djãm itĩn ne ar iba kêt ne ba ikabên kajgo? Itĩn ne ar ibakumrêx ne ba me amã ikabên ne. Me kunĩ dja me ikabem kônkrão nhýn kunĩ amikôt imã amijarê.’

Nãm ã Bẽnjadjwýr djwýnh ane.”

Nãm me bakukãmãre ã memã anen arým 'ã pi'õk no'õk ne. ¹² Ga, pi'õk no'õkja kôt gwaj banhĩ pýnh kôt gwaj baje Metĩndjwýnhmã amikôt amijarênhmãja pumũ.

¹³ Dja gar aje meo akamy kwýja ma. Me kwý kute amim Jeju mar rerekreja ma. Kwārīk wānh mýjja'ō mýr jabej ar amā kurē kêt. Dja gar atemā amijo tēn ar akamy'ā amim,

—Ba on Metīndjwýnhmā amijan-gri týx. Ikamy ne ipumūnho ba. Nok ba ren tu ikamy nokrekam mýjjao iban ren Metīndjwýnhbē ikamyo akēx. Ba on amijangri týx. Ba ren kubē o akēx ne ren kam ije mrāmri ne mýjja kute me par tok nhym me rôrōk pyrāk, ane. Dja gar ā amim anen ā ar akamy maro ane.

¹⁴ Nhym me kute mýjja kurdjwý. Djām me kute mýjja'ō krēn arým Metīndjwýnhmā axwe? Arkati. Ja ne ba ije Bēnjadjwýr djwýnh Jeju kabēnkōt markumrēx. Nhym be, dja ar akamy kwý mýjja 'ō'ā amim,

—Dja ba kukrēn Metīndjwýnhmā ijaxwe, anhýro ba. Be, akamy jamā ne mrāmri mýjja punu. ¹⁵ Ga kam tu akamy nokrekam mýjja ja krē nhym kót arým akam kaprīre ne. Godja ajā amim,

—Nām mýjja punure krēn arým Metīndjwýnhbē amijo ajkē, ane. Godja ā akamy anen arým kaprī:re ne. Djām amā akamy kīnhkam ne ga tu nokrekam mýjja krē? Kati. Aje amidjwýnhbit mar. Kritu kum akamy kīnh ne kam kadjy ty. Gadjwý ga ren amā kīnh ne ren nokrekam mýjja krēn kêt. Nhym be, kati. Ga amidjwýnhbit man amā akamy kīnh kêt ne tu nokrekam mýjja krēn arým akamyo ajkē. Kwārīk wānh o anhýr kêt. ¹⁶ Dja ga te mýjja 'ō'ā amim,

—Kati. Imā ne mexkumrēx, ane. Nhym me kute ajā, “Axwe”, anhýr prām kwārīk wānh nō. Dja ga ām mýjja pumū gē me ajā anhýr kêt.

¹⁷ Metīndjwýnh kute gwaj bajo bakam djā ne gwaj baje mýjja kuro babaja mar týx? Nār, djām gwaj baje mýjjao bakōm mar týx? Kati. Gwaj baje mar kajgo. Nhym be, kute gwaj bajo bakam gwaj baje

bajaxwe kêt kadjy amimar. Gwaj badjumar mex kadjy baje amimar. Gwaj bakīnh kadjy baje amimar. Gwaj baje Metīndjwýnh Karō maro babakam ne gwaj bakīnh kadjy baje amimar. Metīndjwýnh kute gwaj bajo bakam mýjja mex ja kadjy gwaj baje amimar týxkumrēx. ¹⁸ Mýkam? Bir, me mýjja mex jao ba ne me Kritumā āpēnho ba ne arým kākkwakam Metīndjwýnho kīnh nhym pykakam me ar badjwý kum me kīnh.

¹⁹ Gwaj abenmā bakabēn mex ne badjumar mex kadjy amima. Gwaj abenmā Jeju'ā ajarēn arým mar mexo amū aben kamē. Ja kadjy dja gwaj amima. ²⁰ Djām ar aje me'ōo akamyja mar kêt ne ar aje adjākurbīt mar ne o ar aje Metīndjwýnh bē o akēxmā? Akamýbē Metīndjwýnh nhō āpēnh. Kwārīk wānh kubē o akēx kêt. Mrāmri ne me kute mýjja kunī kurkam Metīndjwýnhmā mex.

Nhym be, godja gar akamy mar kêt ne amidjwýnhbit man arým tu nokrekam mýjja'ō krē ne kam arým o Metīndjwýnh bē o akēx. Aje kubē o akēxkam arým ajaxwe. ²¹ Djām aje tu mýjjao aba ne aje tu mry'ō kuro abamā? Nār djām ar aje tu uba kangōo akōmo abamā? Nār djām ar aje apýnh mýjja 'ōdjwýo abamā? Nār djām ar aje mýjjao abakōt ar amā Metīndjwýnh bē akamyo akēx pýma kêt? Aje o abakōt aje o kubē o akēx pýmakam kwārīk wānh o aba kêt. Dja gar akamy man kwārīk wānh o aba kêt. Nār djām ar aje mýjja 'ōo abakōt ar aje akamýmā kaprī jadjār jabej nār ar aje akamýmā Metīndjwýnh mar rerekre jadjār jabej? Kwārīk wānh o aba kêt. Dja gar akamy ma. Kwārīk wānh o aba kêt.

²² Apýnh mýjja'ā ne gar amim, —Ije amim Metīndjwýnh markam ne mýjja ja ajmā kute kêt. Ba ren o iba ne ren ijaxwe kêt, anhýr jabej. Amimābit dja gar arē

gê Metîndjwÿnhbit ama. Nok gar ren ar akamy mar kêt ne ren tu mÿjjao abao anen ren amim angyrk ne ren amim,

—Mÿkam ne ba o iban Metîndjwÿnh bê ikamy akêx? ane. Nhym be ar aje amikam ajaxwe'ô mar kêt kam dja gar adjumar mextire. ²³ Godja me'ô kute mÿjjja'ô krênmä amim,

—Kon. Dja ba kukrên arÿm ijaxwe jabej, anen atekam tu krên jabej. Djori kam mex? Kati. Arÿm axwe. Mÿkam? Bir, kute Metîndjwÿnh mar kêt ne tu krênkam. Me kute mÿjjao ba kunîkôt dja ne kumrêx o Metîndjwÿnh ma. Ne kam arÿm o ba. Godja me Metîndjwÿnh mar kêt ne tu mÿjjao ba jabej arÿm axwe.

15

Me kute Jeju mar rerekreja'ä memä ujarênh rä'ä.

Mak 10.45; Kô k 10.24; Pir 2.4

¹ Kam, gwaj baje amim Jeju mar tÿx jabej ne gwaj ren me kute amim mar rerekre jamä baprîre. Djâm gwaj baje amidjwÿnhbito bakînh babamä? Kati. Gwaj meo kînh. ² Gwaj bakunî banhî pÿnhkôt amibu'ä meo kînh. Mÿj kadjy? Bir, me mexmä. Me kute Jeju mar mexo kute amü amikamênh ne mar raxmä.

³ Ga, Kritudjwÿ kute amidjwÿnh kînh kêtja pumü. Kute amidjwÿnh kînh kêt kôt ne me bakukâmäre Kritu kabên jarê. Näm Kritu Bämmä kum, “Me kum akurê kôt ne me kum ikurê.”

Näm ä Kritu Bämmä ane nhym me bakukâmäre memä arê nhym me arÿm 'ä pi'ôk no'ôk ne. Nhym kam tÿ:mràm me bakamingrãnyrekam Kritu katon ar ba nhym me arÿm kum kurê. Kum kurê nhym arÿm amidjwÿnh kînh kêt. Gwaj badjwÿ kwärîk wãnh amidjwÿnhbito kînh kêt.

⁴ Metîndjwÿnh ne mä me bakukâmäre djuw mexo ba nhym me mä me'ä ajarên mä me'ä pi'ôk no'ôko ba. Mÿj kadjy? Bir, dja gwaj pi'ôk jarên mä amijä kabên kunî maro baba. Ja kadjy ne me 'ä pi'ôk no'ôk ne. Dja gwaj amijä kabên kunî man arÿm tu amim Jeju mar tÿx ne. Nhym kam te apÿnh gwaj bakaprî djari gwaj bajo ba gwaj tu amim Jeju mar tÿx rä'än 'ä badjukanga kêt. Ne kam mä amijä kabên kunî man te bakaprî akubyn bakînh ne. Bakînh ne arÿm amiwÿr kamnhîx tÿx. Ja kadjy ne me me bakukâmäre'ä ajarên me'ä pi'ôk no'ôk ne.

⁵ Metîndjwÿnh ne kute amijamär 'iry ne kute memä tÿx jangjênh nhym me kute amim mar tÿx ne kînh. Nã bãm mä kum ar ajo a'uw gê ar amä akabên mextire jadjä. Ar aje Jeju Kritu kôt ar amijo abakam gê ar amä akabên mextire jadjä gar axikôt abenmä akabên mextire jarê. ⁶ Ne kam axikôt anhökre kadjwÿnhbê Metîndjwÿnh ra:x ne uma:ja man arÿm me kunîmä arêno amirît ne. Ja kadjy ne ba ä Metîndjwÿnhmä ar ajo idjä'wÿro ane. Metîndjwÿnhbê ne Bënjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu Bãm.

Metîndjwÿnh kum me bajtemdjwÿ kînh.

Kar 10.34; Rô 9.24; Gar 3.28; Ep 2.16

⁷ Kam dja gar abeno anhöbikwa kute Kritu gwaj bajo öbikwa pyrâk. Ar aje memä Metîndjwÿnh raxo amirît kadjy ar abeno anhöbikwa.

⁸ Ba kam ajte ar amä arê gar ama. Kãjkwakam Metîndjwÿnh ne amrêbê mebê idjaer kukâmäremä mÿjja jarê. Me my kà rênhamä arê. Näm memä apÿnh mÿjja jarênh mämджи. Nhym kam kôt Jeju Kritu nã kurüm katon ar ba. Me bakamingrãnyrekam ar ba. Ar ba:n arÿm mebê idjaermä àpênh ar ba. Metîndjwÿnh kute me

bakukâmâremâ apÿnh mÿjja jarênh kôt ne memâ àpênh ar ban mÿjja nhipêxo ba. Nhyim me arÿm omÿn amim,

—Mrâmri ne Metîndjwÿnh kabênkumrêx. Ga, Jeju arÿm kôt memâ àpênh ar baja pumÿ. Metîndjwÿnh kute me bakukâmâremâ arênh kôt àpênh ar baja pumÿ. Nâm me Jeju pumÿn arÿm ã amim ane.

⁹ Jeju memâ mÿjja pumÿnh kêt nhipêxo ba; me punuo mexo ba: nhyim me bajtemdjwÿ arÿm omÿ. Me kute Metîndjwÿnh raxmâ kator ne abenmâ kum,

—Djâm Metîndjwÿnh ukapri ngri got? Mrâmri ne ukapri:kumrêx, anhÿr kadjy. Ja kadjy ne me bajtemdjwÿ arÿm mÿjja pumÿnh kêt kwÿ pumÿ. Djâm mebê idjaerbit ne me kute Metîndjwÿnh raxmâ katorn kum rax jarênhmâ? Kati. Me bajtemdjwÿ ne me kute raxmâ katorn kum rax jarênhmâ. Me bakukâmâre ne amrêbê: ja jarê. Me bajtem kute Metîndjwÿnhmâ rax jarênhja jarê. Kritu kâjkwakam Bâmmâ amijarênh kum, “Me bajtem nhipôkri dja ba memâ ajâ idjujarênho amirÿt ne apyma'ã ngre.”

Nâm ã Kritu Bâmmâ me bajtem jarênho ane nhyim me arÿm 'ã pi'ôk no'ôk ne. ¹⁰ Nhyim kam me bakukâmâre 'ôdjwÿ me bajtemmâ kum,

“Me abajtem, me on ô me wÿnh kôt akînhkumrêx.”

Nâm ã memâ ane nhyim me arÿm 'ã pi'ôk no'ôk ne. ¹¹ Nhyim kam me bakukâmâre 'ôdjwÿ me bajtemmâ kum,

“Me abajtem kunÿ dja ga me Bênjadjwÿr djwÿnhmâ mex-tire jarê.

Apÿnh me aba djâ kunÿkôt ar abaja kum mex-tire jarê.”

Nâm ã me bajtemmâ ane nhyim me ajte 'ã pi'ôk no'ôk ne. ¹² Nhyim kam Idjaiidjwÿ me bakukâmâremâ me

ajarê. Nâm Kritu'ã arê nhingrôt jakren memâ kum,

“Dja me bakukâmâre Djexe tâmdjwÿ'ô kato. Tÿ:mrâm me kamingrânyrekam kato. Me kute mrâmri ne pi 'yr nhyim tÿmrâm ajte arêkam ingrân abatânh pyrâk.

Dja ã tâmdjwÿ'ô katorn ar bao anen arÿm kubê Bênjadjwÿrbê kumkati. Ne kam arÿm apÿnh me ba djâri meo ba. Nhyim kam me bajtem arÿm tu amim kamnhÿxkumrêx.”

Nâm ã Idjaij me bakukâmâremâ ane. Me bakukâmâreja kunÿ ne me me bajtem jarê. Metîndjwÿnh kum me kapri nhyim me kute kum rax jarênhmâja jarê.

¹³ Metîndjwÿnh ne kute memâ amak bôn timer nhyim me kute amiwÿr ô mÿjja mex kamnhÿxo ba. Gê ar amâ ajamak bô gar tu amim Kritu markumrêx. Ne kam arÿm kôt ar akînh-ti:ren ar adjumar mex-ti:re. Nhyim kam Metîndjwÿnh Karô ar amâ atÿx jadjâ gar amiwÿr kamnhÿx tÿx ne. Ja kadjy ne ba ã kum ar ajo idjâ'wÿro ane.

Paur kute me bajtem kadjy àpênh'ã amijarênh.

¹⁴ Akmere, àpnhÿre ar, djâm ar amex kêt ne ba ar amâ ikabên? Kati. Ar ga ne gar arÿm amex-tire ne ar aje Metîndjwÿnh mar mexkumrêx. Ne kam aje abenmâ 'ã karô mar mexkumrêx. Tãm ne ba arÿm ije markumrêx. ¹⁵ Ije ar amâ pi'ôk no'ôkkam ne ba itÿx ne ar amâ 'ã karô. Te ar aje arÿm ikabên mar jabej ba akubyn ar amâ arê gar ajte ama. Metîndjwÿnh ne tu kum ikapriñ tu imâ idjâpênh djâ'ã karô ba arÿm kabên kôt ar amâ ikabên jarê.

¹⁶ Ije me bajtemmâ Metîndjwÿnh'ã ujarênh ny jarênho iba kadjy ne imâ Kritu Jejumâ idjâpênh'ã karô. Mÿj kadjy? Bir, ije Metîndjwÿnho kînh kadjy. Ije 'yr me bajtemo akêx

nhy m me kum mexmã. Dja me tu amim Jeju markumrêx nhy m Metîndjwýnh Karô arým meo mex. Tãm dja Metîndjwýnho Kînhkumrêx.

¹⁷ Kritu Jeju kute imã tÿx jadjárkam ne ba me bajtemmã Metîndjwýnh kabên jarênho iba. Idjâpênh djã jakam ne ba ikînhkumrêx ne ar amã 'ã amijarênho amirîtkumrêx. ¹⁸ Kum idjâpênhkam ne ba Kritu kukwakam mÿjja pumûnh kêt kumex nhîpêx. Kritu kukwakam ije mÿjja nhîpêxbit dja ba 'ã amijarê. Me bajtem kute kabên mar ne kôt amijo ba kadjy ne ba memã kabên jarê. Nã bã m memã kabên jarên kôt mÿjja kwÿ nhîpêx nhy m me arým omû. Omûn arým kabên man kôt ar amijo ba.

¹⁹ Metîndjwýnh Karô 'itÿxkôt ne ba mÿjja pumûnh kêt kwÿ nhîpêx. Ne me punuo mex. Nhy m me karô punu meo ba ba me nêje me ano nhy m me arým memã ire. Nã bã m mÿjja pumûnh kêt kwÿ nhîpêx nhy m me te kute marmã kam no tyn kume:x ne arým Metîndjwýnh raxmã kato. Ba kam kãj bê memã Kritu'ã ujarênh ny jarênho iba.: Djeruxarêkam arênho iba:n amû apÿnh pykakam me ba djãri kunî kôt o iba:n o inhîpôk ne. Ne arênho iba:n arým pykabê Irrij'ÿr arênho bôx.

²⁰ Ba ne ba me kute Kritu mar kêtjamã arê. Me kute memã Kritu'ã ujarênh ny jarênh kêtjamã ne ba ije kãj bê memã arênh prãm kumrêx. Me'ô kumrêx kute memã 'ã ujarênh ny jarênh nhy m me arým kute mar. Me jamã ne ije arênh prãm ngrîre. Me ujarênh nhîby ije ajte memã arênh prãm ngrîre. Amû me kute mar kêt jamãbit ije kãj bê memã arênh prãm kumrêx. Ga, me'ô arým kute kîkre nhîpêxmô kraxja pumû. Nhy m kam me'ôdjwÿ arým 'ÿr bôx ne omû. Omûn ajte iby ipêx prãm kêt. Badjwÿ ije me arým kute mar jamã ajte arênh prãm ngrîre.

Me kute mar kêt jamãbit ne ije arênh prãm kumrêx. ²¹ Ije me amã ja jarênh kôt ne me amrêbê: me bakukãmãremã arên memã kum, "Me kute memã 'ã ujarênh kêt jamã dja me memã 'ã ajarê nhy m me arým kuma.

Me kute mar kêt ja dja me arým kraxkôt prîne amijã kuma."

Nãm me ã me bakukãmãremã ane nhy m me arým 'ã pi'ôk no'ôk ne. Ba 'ã pi'ôk no'ôk pumûn arým ije me kute mar kêt jamã arênh prãm kumrêx. ²² Me kute memã arênh kêt jamã ije arênh prãm kam ne ba pyka jakam amikrã ar o iban te ar awÿr ikrã krãptî ne.

Me ô krîraxbê Rôma'ÿr têm kadjy kute memã amijarênh.

²³ Nhy m be, jakam arým ne ba pyka ja kunîkôt memã Kritu'ã ajarênh arým inomã kumê nhy m me arým kuma. Amrêbê ne ba ar awÿr ikrã nhy m iã amex krãptî apêx. Jakam dja ba wãm ar awÿr tên bôx ne ²⁴ ar akam dja. Dja gwaj kam abeno bakînho bakrî:n bakrî kãjbê 'îry.

Ba kam arým amû pykabê Êpanha'ÿr tẽ. Êpanha'ÿr itêm kadjy dja gar ikôt o kangôn 'ÿr ijano. Ba kam arým 'ÿr tẽ. Ja kadjy ne ba amima. ²⁵ Nhy m be, ajbir jakam dja ba Djeruxarê'ÿr itêm ne ibôx kumrêx ne Jeju nhô me jamã pi'ôk kaprî ngã.

²⁶ Matenimê Akajakam Jeju nhô me ja ne me kute amû memã ô pi'ôk kaprî kwÿ janormã. Djeruxarêkam me kute amim Jeju mar kwÿ ne me ô mÿjja kêt ne ar ba nhy m me kute memã anormã. ²⁷ Me ta ne me kute memã anormã. Mrãmri me kute memã ôr prãm kam mexkumrêx. Djeruxarêkam me kute amim Jeju mar ja ne me kumrêx Kritu'ã ujarênh nyo ban amû me bajtemmã arê. Mebê idjaer ne me amû me bajtemmã Kritu jarê nhy m me arým tu amim

markumrêx ne kînhkumrêx. Ne kam me kute amikutâ memâ ô pi'ôk kaprî janor prâmkumrêx.

²⁸ Dja ba me'ÿr pi'ôk kaprîo bôx ne memâ kungâ. Me kînh djâ ja memâ kungân arÿm akubyn tē. Akubyn pykabê Êpanha'ÿr tē. 'ÿr tē:n krîraxbê Rôma kumrêxkam ar akam bôx. Ne kam amû pykabê Êpanha'ÿr tē. ²⁹ Ije Kritu mar raxkôt ikî:nhkumrêx. Ar akam ibôx ne ije prîne ar amâ Kritu'â ujarênh ny jarênhkam dja gar ikudjwa akînhkumrêx. Tãm ne ba arÿm kuma.

³⁰ Akmere, àpnhîre ar, Bēnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu kabênkôt, Metîndjwÿnh Karô kum gwaj bajabêja kabênkôt ne ba ar amâ arê. Dja gar Metîndjwÿnhmâ ijo adjâ'wÿr 'âno dja. Ba ne ba idjâpênh tÿx ar iba. Kum ijo adjâ'wÿr 'âno djan o iro'â apên ikôt o kangô.

³¹⁻³² Dja gar kum,

—Djûnwâ, arÿm Paur pykabê Djudêjakam tēmmâ. Kam me kwÿ kute amar kêt ne ar ba. Dja ga mebê utâ. Gêdja krîraxbê Djeruxarêkam tēn Jeju nhô me jamâ me ô pi'ôk kaprî ngâ. Dja ga memâ kînh jadjâ gê me kum me kînh ne amim me ô pi'ôk kaprî by. Djûnwâ, aje mrâmri Paur ar ikam bôx'â amim karô jabej amrê ar iwÿr ano gê kînh ne ar ikam bôxkumrêx. Dja bar kam Paur kôt abenmâ tÿx jangijn Jeju kôt ar amijo iban 'â idjukanga kêt, ane. Dja ga ã kum ijo adjâ'wÿro ane. ³³ Metîndjwÿnh ne kute memâ umar mex jangjênh djwÿnh. Jakam ba kum ar ajo a'uw gê ar akunî mē amijo kajkep rã'â ne. Tãm ne ja.

16

Kute apÿnh ôbikwamâ kute amik-abên mex janor.

¹ Gwaj bakanikwÿnh Bebi ije ar amâ arênhmâ. Bebi ne mexkumrêx ne krîraxbê Xekrerekam me kute amim Jeju mar kadjy àpênh ba.

Me kute Jejukôt ar aben pydjio baja kadjy àpênh ba. ² Dja gar amâ kînh ne kum akabên mex jarê. Bēnjadjwÿr djwÿnh Jeju nhô me ja ne me kum aben jabê. Dja gar me kudjwa amâ Bebi jabê. Godja gar àpênh'ô'ã omû nhym Bebi kum ar aje kôt o kangôn prâm jabej tu kôt o kangô. Ta ne me krâptî:kôt o kangô. Badjwÿ ikôt o kangô. Dja gar pânh kôt o kangô.

³ Ne ajte amû Prixiramê Akwire arkum ikabên mex jarê. Nãm ar iro'â Kritu Jejumâ àpênh ba. ⁴ Ar ta ne ar inêje memâ kabên. Nãm me te umati tâ nhym arkum amijâ ma kêt ne tu me'ÿr tēn inêje memâ kabên. 'Ã ne ba arkum ukaprî: jarê. Me bajtem kute amim Jeju mar kunî, apÿnh me kute Jejukôt ar aben pydjio ba djâri ne me ajte arkum ukaprî jarê.

⁵ Ar ô kikrekam me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio bawâdjwÿ. Me wãmâdjwÿ dja gar ikabên mex jarê. Wâkam imâ inhôbikwa kînh. Kubê Epenexu. Dja gar kum ikabên mex jarê. Pykabê Adjijkam ne Epenexu kumrêx Kritu'ÿr amijo akêx.

⁶ Dja gar ajte Marijmâ ikabên mex jarê. Marij ne gwaj bakadjiy àpênh rax.

⁷ Dja gar ajte wâkam inhôbikwa Tônikumê Djunijmê arkum ikabên mex jarê. Ar wã ne me ar iro'â ar ibê ijê. Jeju kute ar anorja ne ar abenmâ Tônikumê Djunij ar arê:n kute ar mar tÿx. Ar kumrêx Kritu'ÿr amijo akêx. Ba kam badjwÿ 'ÿr amijo akêx.

⁸ Âpritimê ne bar imâ Bēnjadjwÿr djwÿnh jabê. Kam imâ Âpritu jabê. Ar kum ikabên mex jarê.

⁹ Ne ajte Ubanumâ ikabên mex jarê. Ubanu Kritu kadjy gwaj bakôt àpênh ar ba. Etakidjwÿ imâ kînh. Dja gar ajte kum ikabên mex jarê.

¹⁰ Ne ajte Aperimâdjwÿ ikabên mex jarê. Aperi ne Kritumâ àpênh

mexkumrêx nhy me arÿm kôt kuma. Dja gar ajte Artobur nhô kikrekam ar wâdjwÿmâ ikabên mex jarê.

¹¹ Ne ajte inhôbikwa Erodjiãomâ ikabên mex jarê. Ne Naxixu nhô kikrekam ar kute Bênjadjwÿr djwÿnh marjamã ajte ikabên mex jarê.

¹² Gwaj bakanikwÿnh Kripenamê bakanikwÿnh Kripodjamã dja gar ajte arkum ikabên mex jarê. Nãm ar Bênjadjwÿr djwÿnhmã àpênh ar ba. Dja gar ajte Pexirmã kum ikabên mex jarê. Me kum me bakanikwÿnh kÿnh. Pexir ne Bênjadjwÿr djwÿnhmã àpênh ra:x.

¹³ Nhy Rupumê nã ar. Badjwÿ ne ba o inã. Dja gar ajte arkum ikabên mex jarê. Bênjadjwÿr djwÿnh ne amijo Rupu pytàn ar o ba.

¹⁴ Dja gar ajte Axikritumê Prekôtimê Erimanhmê Patubamê Erimijmê ar ro'ã gwaj baje aro bakamyja arkum ikabên mex jarê.

¹⁵ Ne Pirogumê Djurijmê Nerumê Neru kanikwÿnhmê Orîpamê ar ro'ã Jeju nhô me ja kunimê dja gar arkum ikabên mex jarê.

¹⁶ Ne abenwÿr bôx ne abeno arôrök ne aben pa krij. Apÿnh me kute amim Kritu mar ne kôt ar aben pydjio ba djari ne me ar amã kabên mex jarê.

Me kute aminêje me 'ãno ãm'ã memã karô.

¹⁷ Akmere, àpnhîre ar, gora ikabên ma. Arÿm ne gar ajte Metÿndjwÿnh kabên kukràdjã mar katàt. Dja me'ô ar bôx ne kupa'ã ajte ar amã atemã mÿjja'ô jarê. Ne abenbê ar ajo bikjêr prãm ne Metÿndjwÿnhbê ar ajo akêx prãm. Gora ar aminêje me 'ãno djan memã akax. ¹⁸ Mÿkam? Bir, djãm me wã ne me gwaj banhô Bênjadjwÿr djwÿnhbê Kritumã apê? Kati. Nãm me amidjwÿnhbit man mã axwe. Ne kute me noo

biknor kadjy prîne memã me kabêno irô mex. Ne memã 'êx ne kabên mexkumrêx. Nhy me no rerekreja kum me kabên kÿnhkumrêx.

¹⁹ Nhy be ar ga ne gar ajte Metÿndjwÿnh mar mex nhy me kunî kute abenmã ar ajarêno ipök ba ar ama. Ne kam ar akam ikÿnhkumrêx. Kam, dja gar mÿjja mexbit ma. Kwãrik wãnh mÿjja punu mar kêt.

²⁰ Metÿndjwÿnhkôt me umar mexkumrêx. Ta dja ar amã tÿx jadjã nhy Xatanaj te ar amã apnê. Kôt ar ajaxwemã te ar amã apnê gar amijãno dja. Arÿm ajte Xatanajmã rerek jadjãrmã. Aje nrãmri ne aparo Xatanaj krã kajyr pyrãk. Arÿm ajte Xatanajmã rerek jadjãr 'ÿr.

Gê Bênjadjwÿrbê Jeju tu kum ar akaprÿn ar ajo ba. Tãm ne ja.

²¹ Ximoxi ikôt àpênhja ne ar amã kabên mex jarê. Inhôbikwa Juxumê Djaxômê Xopatudjwÿ ar amã kabên mex jarê.

²² Ba ibê Texu ne ba Paur kukwakam pi'ök ja no'ök. Nã bãm tu amim Bênjadjwÿr djwÿnh markumrêx. Ne amÿ ar amã ikabên mex jarê.

²³ Gajudjwÿ ne ar amã kabên mex jarê. Jakam ar ije amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio ibaja kunî ne bar mã Gaju nhô kikrekam bôx nhy mã ar ikunîo djuw mex.

Eraxumê gwaj bakamy Kwatu ar amã kabên mex jarê. Eraxu ne kute krîrax jakam bēnjadjwÿrmã pi'ök kaprî pumÿnh djwÿnh. ²⁴ Gê Bēnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu tu kum ar akunî kaprî:kumrêx ne ar ajo ba.

²⁵ Dja ar amã tÿx jadjã. Amrêbê ne ba kãj bê memã Jeju Kritu'ã ajarê nhy 'ã ujarênh arÿm ar awÿr bôx gar tu amim markumrêx. Ar ajte tu amim markumrêxkam dja ar amã tÿx jadjã gar kôt ar amijo aban 'ã

adjukanga kêt. Amrêbê ne Kritu'ã ujarênh nyja me bakukãmãrebê bipdjur tùm. Nhym kam me kute arênh kêtukumrêx. ²⁶ Nhym kam ajbir jakam Metĩndjwýnh arým gwaj bamã Kritu'ã ujarênho amirĩtkumrêx. Amrêbê: ne Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh Kritu'ã pi'ók no'ók gwaj jakam, 'ãtũ:mkam amim arên arým kuma. Metĩndjwýnh tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Kabên kôt ne gwaj apýnh pyka djari kunĩkôt memã Kritu'ã ajarê nhym kunĩkôt me arým 'ã ujarênh ma. Dja me kwý tu amim Kritu markumrêx ne kabên markumrêx ne kôt ar amijo ba. Ja kadjy ne gwaj memã 'ã ajarê.

²⁷ Metĩndjwýnh pydji ne amak me:xkumrêx ne no me:xkumrêx. Ba kum meo a'uw gê memã amak bô. Me kute tu amim Jeju Kritu markumrêxkôt gê memã amak bô. Dja memã amak bô nhym me kunĩ arým kum rax jarênh rã'ã: rã'ã ne. Tãm ne ja.

Paur kute Kôritukam me jamâ pi'ôk kumrêx no'ôk ne ja.

Paur ne krîrâxbê Kôritukam me jamâ pi'ôk no'ôk ne. Nâm arÿm pyka kunî'yÿr mrânkhôt me'yÿr bôx ne memâ Jeju jarê nhym me kwÿ arÿm tu amim markumrêx ne 'ã abeno akprô. Nhym kam Paur arÿm mâ me jadjwÿ'yÿr tē nhym tekrekam me amijo ajkê. Nâm me abenmâ kum,

—Djã nâm mrâmri Jeju Paur jano nâr kon, ane ne kam ajte abenbê bikjêro kumex. Ne kam ajte kute Jeju tyk marmân kam ajte bibân ar mrân abenbê djwÿ pytâro ba. Ne kam ajte me kâtâm nhipôkri aben japyÿ ar o ba. Nhym kam ajte me'ô bâmbê prôo akî nhym me tu ate krân ar ban kute nêje kukrà kêt. Ne kam ajte abenmâ kum,

—Kati, me akubyn tîn kêt. Nâm me tu tykkumrêx, anhÿr ar o ba. Ne kam ajte,

—Mâ dja gwaj nê? Djãm gwaj baje mry me kute mÿjjao Metîndjwÿnh karô nhipêxmâ bôrja kurmâ nâr kon? ane. Ne kam ajte,

—Me kupry ne ar babit ne mex, nâr kon me abenwÿr môrbit mex, ane. Be, nhym Paur mÿjja ja kunî man kam prîne pi'ôk no'ôkkôt memâ 'ã karô.

¹ Ba ne ba ibê Paur. Kritu Jeju ne amiwÿr ijuw. Metîndjwÿnh kute amim ijã karô kôt Jeju amiwÿr ijuw ne ar ijo ban ijano. Ba kam arÿm 'ã memâ idjujarênh ar iba. Me bakamy Xoxinîdjwÿ ne ikôt dja.

² Krîrâxbê Kôritukam ar aje Metîndjwÿnh mar ne kôt aje ar aben pydjio abaja ba ar amâ ikabên jarê. Kritu Jeju ne arÿm amimexo ar ajo mex. Arÿm amiwÿr ar ajuw

gar tu amim markumrêx. Kute ar ajo ô me ja kadjy ne amiwÿr ar ajuw. Nâm amiwÿr gwaj bakunî 'uw. Apÿnh gwaj baba djari bakunî 'uw. Gwaj baje banhô Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritumâ amijo badjà'wÿrja kunî 'uw. Kute gwaj bajo ô me ja kadjy ne gwaj bakunî 'uw. Amÿ me wâmê gwaj bamê ne Jeju arÿm amiwÿr gwaj bakunî 'uw. Ar amâ ne ba ikabên jarê.

³ Metîndjwÿnhbê ne me Babâm. Ne Bênjadjwÿr djwÿnhbê ne Jeju Kritu. Gê ar tu kum ar akaprî* ar ajo ba gar adjumar mex râ'ã ne.

Kute Metîndjwÿnhmâ mekam amikînh jarênh ne ja.

⁴ Ba mâ ijo ba djwÿnh, Metîndjwÿnhmâ ar akam amikînh jarê. Metîndjwÿnh tu kum ar akaprî. Gar tu amim Jeju Kritu markumrêx nhym arÿm kum ar akaprî. Kam ne ba mâ kum ar akam amikînh jarê. ⁵ Nâm kum ar akaprî prîne ar ajo djuw mex. Mÿj ne ar ajo djuw mex on? Bir, nâm ar amâ apÿnh akînh djã, adjâpênh djã'ã karô gar maro aban kam arÿm kôt aje memâ kukràdjã jarênh me: xkumrêx ne aje mÿjja mar me: xkumrêx. ⁶ Ar ba ne bar ar amâ Kritu jarê. Ar ije omÿnh kôt bar ar amâ arê: gar arÿm amim,

—Mrâmri Paur ar kabên katâtkumrêx, ane. Nã gãm ar amim anen kam arÿm tu amim Kritu markumrêx.

⁷ Ne kam aje âpênh djã kunî mar ne o aba. Metîndjwÿnh Karô ne ar amâ âpênh djã kunî'ã karô gar aje mar ne akubyn bôxkam amako aba. Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu bôxkam amako aba. Kam ne ba mâ Metîndjwÿnhmâ ar akam amikînh jarê.

⁸ Ta dja mâ ar amâ tÿx jadjã gar mâ amim mar tÿx râ'ã: nhym Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu

* **1:3** Djãm ar ga ne gar ajaxwe kêt nhym pân kum ar akaprî Kati. Ar ga ne gar te ajaxwe kêtâm. Nhym be, ta ne tu kum ar akaprî.

arým bôx. Ne kam ar amã ajaxwe jarênh kêtukumrêx gar arým kum ajaxwe kêt ne amextire ne dja. ⁹ Metîndjwýnh ne mrãmri kabênkumrêx. Kabên kôt dja gwaj bajo djuw mexkumrêx. Ta ne arým kra'ÿr ar ajuw. Bênjadjwÿr djwýnhbê Jeju Kritu'ÿr ar ajuw ne ar ajo ba. Gar kam arým o anhôbikwakumrêx. Mrãmri kabênkumrêx.

Me kabêno aben japanho ku'ê nhy m nêje memã kabên.

Rô 15.5; A Kô 13.11; Pir 2.2; Ped k 3.8

¹⁰ Akmere, àpnhîre ar, ba ar amã arê gar ama. On abenmã akabên pydjîn arê. Bênjadjwÿr djwýnhbê Jeju Kritu kukwakam ne ba ar amã amex'ã karô. Kwãrik wãnh apÿnh mÿj xêjakôt adjãm ne abenã akabên kêt. Ate dja gar axikôt akabênjabit man axikôt akabên jarên kôt prîne amex. ¹¹ Akmere, àpnhîre ar, Krôre nhô kikre wãkam ar kwÿ arým nînh iwÿr bôx ne ar arým ar ajã imã,

—Onj, me kabêno aben japanho kumex, ane. Ba arým ar kabên man arým wãm ar amã arê. ¹² Gar we akwÿ amã me kînh kêt ne memã kum,

—Ba ne ba Paur kôt ar iba, anhÿro aba. Nhy m ar akwÿ ajte amã me kînh kêt ne memã kum,

—Be, ba ne ba Apôr kôt ar iba, anhÿro aba. Nhy m ar akwÿ ajte amã me kînh kêt ne memã kum,

—Be, ba ne ba Xepa kôt ar iba, anhÿro aba. Nhy m ar akwÿ ajte amã me kînh kêt ne memã kum,

—Be, ba ne ba Kritu kôt ar iba, anhÿro aba. Nã gã m ar ã ari aben bê abikjêrn amã aben kînh kêt o ane nhy m me arým imã arê ba arým kuma.

¹³ Nã gã m ar arým apÿnh mÿj xêja kôt aku'ên arým abenã akabên ne. Nã gã m ar arým aje abenmã Kritu nhirênh pyrãk. Djãm ba ne me arým pîte'y'ã inhô gar we ikôt ar aba?

Djãm imã ne me arým ngômã ajadjã gar we ikôt ar aba? Kati:.

¹⁴⁻¹⁶ Djãm ba ne ba ngômã ar ajangij? Kati. Ije ngômã ar ajangjênh kêt. Kam ne ba ikînh ne Metîndjwýnhmã amikînh jarê. Mÿkam ne ba kam ikînh? Bir, ba ren ngômã ar ajangij nhy m ren ar ajô arîk ijã amim,

—Ba ne ba tu amim Paur markumrêx. Nãm arým amim ngômã ijadjã, ane ba ren kam ikaprîre ne. Nhy m be, kati. Kripumê Gajubit ne ba ngômã ar adjã. Exepa nhô kikrekam ar jadjwÿ ba ngômã ar angij. Nhy m me'ôdjwÿ ije mar kêt. Ar ngrêre jabit ne ba ngômã ar angij.

¹⁷ Djãm ije ngômã me angijênh kadjy ne Kritu ijano ba tê? Kati. Kãj bê ije memã Kritu'ã ujarênh ny jarênh kadjy ne ijano ba tê. Me kum Metîndjwýnh kînh kêtja me ta krã mexja djãm me ta krã mexo ikrã mex ne ikabên mex ne ba ar amã arê? Kati. Me kum Metîndjwýnh kînh kêtja krã mexo ikrã mex kêt. Ba ren me krã mexo ikrã mex ne ren ar amã ikabên mex jarên ren arým o amibê Kritu'ã ikabênja kuno. Kritu pîte'ykam tyk'ã ikabên ja ne ba ren o kuno. Nhy m kam ren me arým Kritu mar kêt ne.

Me ta krã mex'ã ujarênh.

Kô k 3.19

¹⁸ Nhy m be, kati. Kritu pîte'ykam tykbit ne ba kãj bê ar amã 'ã ajarê nhy m arým ar amã amirîtkumrêx. Nhy m kam me biknor tokry djãkam me biknor prãmja ikabên man amim,

—Kê. Djãm katãt kute amikabên jadjwÿr got? Nãm krã punu, ane. Nhy m be, gwaj ba, Jeju kute gwaj bajo bakumrêxja gwaj amim,

—Mrãmri, Paur kute Kritu pîte'ykam tyk'ã ujarênhkumrêx. Nãm 'ã ajarê nhy m me tu amim Kritu markumrêx. Nhy m kam Metîndjwýnh arým 'ityxo me utàn ar meo bakumrêx, ane.

19 Amrêbê: Metîndjwýnh kute me bakukãmãremã arênh ne ja. Nãm memã kum,

“Me ta krã mex ne kute memã kabên mexja dja ba mebê kabêno akno. Nhyam kam me arým kabên kajgo me:xi.

Nhyam me ta amak mex ne kute prîne memã mýjja'ã karô mex ne kute mar ja dja ba mebê amak mexo akno nhyam me arým kabên kajgokumrêx.”

Nãm Metîndjwýnh ã me bakukãmãremã ane nhyam me arým 'ã pi'ók no'ók ne. Nhyam kam me arým aben djô'ã arêno mō:n arêno mōr tãmtã arým 'yr o bōx. Tū:mrãm me bakamingrãnyrekam Jeju Kritu arým pîte'y'ã wajêt ne kam ty. Ty nhyam Metîndjwýnh arým o gwaj bapytàn kam arým mebê amak mexo akno. Nhyam kam me arým kabên kajgo me:x ne.

20 Nhýnh ne me'ô ta krã mex? Nhýnh ne me kum Metîndjwýnh kînh kêtja ta krã mex? Kati. Nhýnh ne me'ô ta kute prîne me kukradjã mar? Kati. Nhýnh ne me'ô ta krã mex ne kute kabên mexo kute me apanh mar? Kati. Me kum Metîndjwýnh kînh kêtja ne me krã mex kêt. Me kabên kajgo me:xi.

21 Mýkam ne me kabên kajgo mexi? Bir, Metîndjwýnh ta kute katãt me'ã amikabên djirkumrêx ne amim,

—Djãm me kum ikînh kêtja ta kute imarmã? Djãm me ta krã mex ne kute imarmã? Arkati. Me kute kãj bê memã Kritu pîte'ykam tykja'ã ujarênh nhyam me kute me'ã, “Me krã punu”, anhýrja. Me kute anhýrkam gê inhō ãpênh ar kãj bê memã Kritu pîte'ykam tyk'ã ujarênhkumrêx. Nhyam kam me kwý kute tu amim Kritu markumrêx ba arým me utàn ar meo iba. Ja ne imã kînhkumrêx. Nãm ã Metîndjwýnh me'ã amim ane. Kute amim anhýrkam ne

me kabên kajgo me:xi. Me kum Metîndjwýnh kînh kêt ta krã mexja ne me kabên kajgo me:xi.

22 Be, mebê idjaer ne me ar imã, —Goja mýjja pumûnh kêt'ô nhipêx ba me omûn kam arým amim Kritu'ã akabên markumrêx, anhýro ba. Nhyam be, me bajtembê kregu ne me kute ar imã,

—Goja me krã mex o akrã mex ne akabên mex ne arým imã Kritu 'ã ajarê. Dja ba me aman kam arým amim Kritu'ã akabên markumrêx, anhýro ba. 23 Bar kãj bê memã kum,

—Metîndjwýnh ne Jeju'ã Bênjadjwýrbê kumkatibê Krituja mē nhyam arým pîte'y'ã wajêt ne ty, ane. Nhyam mebê idjaer arým kôt kum Jeju kurê kute mrãmri ne kên me par tok nhyam me rôrôk ne arým kum kurêja pyrãk. Nhyam be, me bajtem kwý ne me abenmã,

—Nãm ar ari kabên kwý jadju:w. Nãm ar krã punu, anhýro ba.

24 Nhyam be, bar katãt me kwýmã 'ã ajarê. Metîndjwýnh kute arým amiwýr me kwý 'wýr ne ar meo bajamã 'ã ajarê. Mebê idjaerja nãr me bajtemja bar katãt me jamã 'ã ajarê. Katãt Kritu pîte'ykam tyk'ã memã ajarê. Nhyam me abenmã kum,

—Djãm Metîndjwýnh 'irere:k got? 'Itýxo kute me kunĩ rer me:xi. Djãm Metîndjwýnh kute ari kabên jad-jwýr got? Metîndjwýnh kute no mexo, kabên mexo me kunĩ rer me:xi, anhýro ba.

25 Mýkam me ã abenmã anhýro ba? Bir, Metîndjwýnh kute krã mexo, 'itýxo kute me kunĩ rer mexkam. Nãm me kute Metîndjwýnh'ã amim, “Krã punure”, anhýr, me ta ne me krã punure. Nhyam be, Metîndjwýnhbit ne krã me:xkumrêx. Nãr, nãm me kute, “Irerekre”, anhýr, me ta ne me 'irerekre. Nhyam be, Metîndjwýnh 'itýxo kute me rer me:xi.

26 Aj, mỳj gèdja ga me kam amikadjy ama? Bir, mỳj ne ga me kam akute nhym Metĩndjwỳnh arỳm amiwỳr me ajuw ne me ajo ba? Bir, djãm me akrãptĩ akrã mexkam ne amiwỳr me ajuw ne me ajo ba? Kati. Djãm me akrãptĩ ajitỳx nhym kam arỳm amiwỳr me ajuw ne me ajo ba? Kati. Djãm me akrãptĩ arũnh nhym kam arỳm amiwỳr me ajuw ne me ajo ba? Kati.

27 Nhym be, me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêt kute me'ã, "Me krã punure", anhỳr Metĩndjwỳnh arỳm amijo me we krã punure ja pytàn meo ba. Mỳj kadjy? Bir, dja meo ban arỳm meo me we krã mexjao apa. Me ta kute amijo krã mexjao apa nhym me arỳm pijàm ne. Me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêtja kute me'ã, "Me rerekre", anhỳrja Metĩndjwỳnh arỳm amijo me we rerekre ja pytàn meo ba. Mỳj kadjy? Bir, dja meo ban arỳm meo me we 'itỳx jao apa. Me ta kute amijo 'itỳxjao apa nhym me arỳm pijàm ne. 28 Me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêtja kute me'ã,

—Me kajgo. Me kum me kĩnh kêtikumrëx, anhỳro ba. Me kajgo ja Metĩndjwỳnh arỳm amijo me utàn meo ba.

Mỳj kadjy? Bir, dja meo ban arỳm meo me rũnho apa nhym me arỳm pijàm ne kajgo ne. 29 Dja meo ba nhym me kunĩ arỳm Metĩndjwỳnhmã amijo ãmra kêt. 30 Nhym be, ar ga ne Metĩndjwỳnh arỳm amijo ar apytàn Kritu Jeju kôt ar ajo ba. Ne arỳm gwaj bamã Kritu jano nhym bõx ne arỳm gwaj bamã katàt kabèn jarènhkumrëx. Gwaj kam arỳm markumrëx ne kôt arỳm bakrã mexkumrëx. Nhym Metĩndjwỳnh ajte Kritu kôt arỳm gwaj bamã axwe kêt jarè gwaj arỳm ta mexo bamex ne. Nhym ajte Krituo gwaj bajaxweo pãnh mex.

31 Amrèbè: me kute me bakukãmãremã arènh kôt ne ba ar amã arè. Nãm memã kum, "Djãm amijo adjãmra prãm? Kwãrik wãnh amijo adjãmra kêt.

Dja ga Bẽnjadjwỳr djwỳnho amra." Nãm ã memã ane nhym me arỳm 'ã pi'òk no'òk ne. Kam, dja gwaj Jeju Kritubito amra. Tãm ne ja.

2

1 Akmere, àpnhĩre ar, amrèbè ne ba ar awỳr bõx ne Metĩndjwỳnh kukwakam ar amã kabèn jarè. Djã nã bãm me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêtja krã mexo ikrã mex ne arỳm mekôt prĩne ikabèn jarènh mex, prĩne mekôt ar amã ikabèn jarènh mex gar arỳm amã ikabèn kĩnhkumrëx? Kati. Mỳkam? 2 Bir, ba ar awỳr ibõx kêttri amim,

—Dja ba arkam bõx ne Jeju Kritubit man arkum 'ã ajarè. Kritu pĩte'y'ã jèt ne tyk'ã dja ba ajarè. Kwãrik wãnh ba arkum atemã mỳjja'õ jarènh kêt. Nã bãm ã amim ane.

3 Ne kam ar awỳr bõx ne amikam irerekre ma. Ba irerekre man arỳm ar apymaje itertet kumex. 4 Djã nã bãm amim,

—Ba me krã mex o ikrã mex ne prĩne arkum ikabèn jarènh mex gè ar arỳm ikabèn mex man kôt ar amijo ba, ane? Djã nã bãm amim anen arỳm ã ar amã arènho ane? Kati. Metĩndjwỳnh Karõ ne ijo ba gar arỳm ipumũ. Ba kam arỳm ar amã ikabèn jarè gar arỳm ama. 5 Mỳj kadjy ne ba ã ar amã ikabèn jarènho ane? Bir, ar aje me ta krã mex mar kêt kadjy. Nhym be, Metĩndjwỳnh ne 'itỳ:x. Ar aje tu amim Metĩndjwỳnh markumrëx kadjy ne ba ã ar amã ikabèn jarènho ane.

Me kute Metĩndjwỳnh Karõ mar-bit ne me krã mex.

Mat 7.6; Dju r 14.22

6 Be, djã nã bãm ar ikrã punun kôt ikabèndjwỳ punu? Kati, nã bãm ar ikrã mex ne kôt ikabèn mex.

Me amak mexjamã ne bar prîne memã arê. Nhy m be, me kum Metîndjwýnh kînh kêtja kabên kôt ne bar ije ikabên jadjwýr kêt. Nâr, me rûnh kwý kum Metîndjwýnh kînh kêtja kabênkôt ne bar ije ikabên jadjwýr kêt. Me ja dja me î kêt kumrêx.

⁷ Nhy m be, Metîndjwýnh kute katât kabên jadjwýrkumrêx. Kabên ja ne bar ije memã arênh. Mýjja kunî kêttri ne Metîndjwýnh kute tu amim kabên'ã karôkumrêx. Kute prîne amimexo gwaj bajo mex kadjy amim kabên'ã karô. Ne kam kute me bakukãmãremã arênh kêt. Ne kam ajbir ar imã kabên jarê bar arým jakam memã arênh o iba.

⁸ Djãm pykakam me rûnh'ô kute kabênja mar? Kati. Ne ren me rûnh kuman ren pîte'y'ã Jeju nhôr kêt. Bênjadjwýr djwýnh Jeju ne prîne mex ne umakumrêx. Ren me kute pîte'y'ã nhôr kêt kumrêx. ⁹ Mrãmri me'ô ta kute kabênja mar kêt kumrêx. Ije ar amã arênh kôt ne me amrêbê: me bakukãmãremã arê. Me memã kum,

“Metîndjwýnh ne arým me kadjy amim mýjja mex'ã karô.

Djãm me'ô ta kute omûnh? Kati. Me'ô ta kute omûnh kêt.

Djãm me'ô ta kute mar? Kati. Me'ô ta kute mar kêt.

Djãm pykakam me'ô ta kute amim 'ã karô? Kati. Me'ô ta kute amim 'ã karô kêt.

Me kum abêja kadjy ne Metîndjwýnh amim mýjja mex'ã karôn memã kudji. Nhy m kam me'ô ta kute mar kêt kumrêx.” Nãm me ã me bakukãmãremã ane nhy m arým 'ã pi'ôk no'ôk ne.

¹⁰ Ga, me ta te kute marmãja pumû. Nhy m be, Metîndjwýnh ta ne arým gwaj bamã o amirîtkumrêx. Karôo kute gwaj bamã kabêno amirîtkumrêx. Karô kute prîne mýjja mar. Metîndjwýnh kute ôkre kadjwýnhbê amim mýjja'ã karôja kunî ne Karô kute prîne mar mex. ¹¹ Djãm gwaj babu'ã

me'ô kute gwaj bakadjwýnhbê bakabên mar? Kati. Gwaj bajbit ne gwaj baje banhôkre kadjwýnhbê bakabên mar. Metîndjwýnhdjwý ôkre kadjwýnhbê kabênja me'ô kute mar kêt kumrêx. Metîndjwýnh Karôbit arým kute mar.

¹² Djãm me kum kînh kêtja karô ne Metîndjwýnh gwaj bamã ano nhy m gwaj bajo ba? Kati. Ta Karô ne gwaj bamã ano. Gwaj baje bakînh djã mar kadjy ne gwaj bamã ano. Metîndjwýnh ta gwaj bamã apýnh bakînh djã ngã, kajgo gwaj bamã kungã. Gwaj ba ne baje bakînh djãjao pãnh kêt. ¹³ Bar memã gwaj bakînh djã'ã idjujarênh ar iba. Djãm me kum Metîndjwýnh kînh kêt ja ne ar imã 'ã ajarê, ta krã mexkôt ar imã 'ã ajarê? Kati. Metîndjwýnh Karô ne ar imã 'ã ajarê. 'ã ajarê bar ije mar ne arým memã 'ã idjujarênh ar iba. Karô kute katât kabên jadjwýrkumrêx ar ije mar ne Karô kabên kôt memã 'ã ajarê.

¹⁴ Nhy m be, me ja, Metîndjwýnh Karô kute meo ba kêtja djãm me kute amim Metîndjwýnh Karô kabên mar prãm? Kati. Mýkam? Bir, nãm me aprýn amim,

—Djãm kute amikabên jadjwýr mex got? Nãm krã punu, ane. Ne kam amim,

—Ba gêt mekôt kabên ma, ane. Ne kam 'ýr tèn gwaj bakôt maro krînh mar kajgo. Mar kajgon arým amim,

—Je, mýj'ã ne kabên jarê? ane. Ne te 'ã amijakren te kute marmã.

¹⁵ Nhy m be, gwaj ba ne gwaj baje Metîndjwýnh kabên kunî mar kadjy bamex. Gwaj baje Metîndjwýnh Karô markôt kadjy bamex. Nhy m be, me kute Karô mar kêtja ne me te kute Metîndjwýnh kabên marmã. Ne kute gwaj badjwý gwaj bamar kêt.

¹⁶ Ikabênja kôt ne me amrêbê: me bakukãmãremã kum,

“Bênjadjwÿr djwÿnh kute mÿjja'ã amim karô djâm me'ô kute mar? Kati.

Kam, djâm me'ô kute Metîndjwÿnhmã mÿjja'ã karômã ne kum, 'Gêdja ga ã ane'? ane. Arkati. Metîndjwÿnh ajbit ne kute mÿjja kunî mar.”

Nãm me ã me bakukãmãremã ane. Nhyim be, gwaj bajbit ne gwaj Karô kôt Kritu djumaro badjumar ne arÿm baje mar. Kute amikabên'ã amim karôja gwaj arÿm baje mar. Tãm ne ja.

3

Me kute me prÿre pyrãk nhyim kute memã arênh.

Kô k 14.20; Ep 4.14; Idja 5.11

¹ Akmere, àpnhÿre ar, djâm ije ar amã ikabên kunî jarênhmã? Djâm arÿm ar ajamak mex got ije ar amã ikabên kunî jarênhmã? Kati. Ar aje Metîndjwÿnh Karô mar kêt rã'ã. Me kum Metîndjwÿnh kÿnh kêt kukràdjaja ne ar aje mar tÿx rã'ã. Ar aje me prÿre bixadjwÿr nyre pyrãk.

² Ga, me prÿre bixadjwÿr nyrekam kute mÿjja tÿx kur kêtja pumû. Ar gadjwÿ Metîndjwÿnh kabên kwÿbit ne ba ar amã arê. Amirÿtbit ne ba ar amã arê. Ije ar amã kunî jarênh kêt. Metîndjwÿnh kabên kwÿ ne mebê bipdjur ne mebê tÿx. Me kute Metîndjwÿnh Karô marjabit ne kute kabên bipdjur mar. Djâm ije ar amã kabên bipdjur jarênh prãm? Kati. Amrêbê ne ar aje Karô mar mex kêt. Gar kam ajte jakam aje Karô mar mex kêt rã'ã. Ba kam te ije ar amã Metîndjwÿnh kabên kunî jarênh prãmje.

³ Ar aje amidjwÿnhbito kÿnh kadjy amimar tÿx rã'ã ne. Ne kam te aje me urãk prãmje angyrÿk ne ari akabêno aben japanho aku'ê. Ne kam arÿm apÿnh mÿj xê jakôt aku'ê ne arÿm abenã akabê:ne. Djâm kam ar aje me kum Metîndjwÿnh kÿnh

kêtja kukràdjaja mar kêt got? Djâm mekôt ar aje amijo aba kêt got? Mrãmri me kum Metîndjwÿnh kÿnh kêt kôtbit ar aje amijo abakumrêx. ⁴ Ar akwÿ ar amã me kwÿ kÿnh kêt ne memã kum,

—Ba ne ba Paur kôt ar amijo iba, anhÿro aba. Nhyim ar akwÿ ajte tãm ne memã kum,

—Ba ne ba Apôr kôt ar amijo iba, anhÿro aba. Gar kam aktã ar amã aben kÿnh kêt aban mÿj xêja kôt aku'ên ã aben bê akêxo ane. Djâm me kum Metîndjwÿnh kÿnh kêtja kôt adjumar kêt got? Ar aje me kum Metîndjwÿnh kÿnh kêtja kôt adjumarkumrêx.

⁵ Djâm Apôrmê ar irax got gar ar ikôt aben bê abikjêr prãm? Kati. Ar irax kêt ne ingriire ne ibê Metîndjwÿnh nhô àpênhbit. Ar ikabên kôt ne gar tu amim Jeju markumrêx. Kute ar imã apÿnh ar idjapênh djã'ã karô kôt ne bar kum idjapênho iba.

⁶ Bar ije puro djuw mex djwÿnh pyrãk. Ba ne ba ije pur kre djwÿnh pyrãk. Nhyim Apôr kute ngo djwÿnh pyrãk. Nhyim be, Metîndjwÿnhbê djwÿ kunimã rÿnh jangjênh djwÿnh. Ba ikumrêx ne ba ar amã Jeju'ã ajarê gar arÿm 'ÿr amijo akêx ne kôt ar amijo aba. Nhyim kam Apôr bôx ne ar amã Metîndjwÿnh kabên ra:x ne arê gar ama. Nhyim be, Metîndjwÿnhbit ne ar amã ajamak bô gar arÿm amû maro amikamê. ⁷ Kam ne ba ikajgokumrêx. Nhyim Apôrdjwÿ kajgokumrêx. Nhyim be, Metîndjwÿnhbit ne raxkumrêx. Kute memã amak bônham ne raxkumrêx.

⁸ Djwÿ abatãnhmã ne kre djwÿnh pur kre nhyim ajte ngo djwÿnh pur ngo. Ar badjwÿ ne ar aje Jeju mar raxmã bar ar amã arê. Ar ije ar amã arênh mex kôt dja Metîndjwÿnh ar inhÿ pÿnhkôt ar imã o pãnh ne. ⁹ Ar iro'ã ne bar Metîndjwÿnhmã idjapênh ar iba. Ar

ga ne gar aje Metîndjwýnh nhõ pur pyrâk. Ar aje Metîndjwýnh mar ne kôt amijo aba kadjy ne bar ar akam apê kute mrâmri ne me kute purkam âpênh pyrâk. Ne ar aje mrâmri ne kute Metîndjwýnh nhõ kikre pyrâk. Kute kên krâptîo kikre pyrâk. Ar akrâptî nhym Metîndjwýnh arým amijo ar apytân ar ajo kra.

Kikre'ã memã ujarênh.

A Kô 6.16; Ep 2.20; Ped k 2.5

¹⁰ Metîndjwýnh tu kum ikaprikam ne ba prîne ar amã Metîndjwýnh kukrâdjâ jarênh mex. Kute mrâmri ne me kute prîne kikre nhîpêx mexja pyrâk ne ba ar amã kukrâdjâ jarênh mex. Ba ne ba ikumrêx ar amã kukrâdjâ jarê gar ama. Kute mrâmri ne me kute kikremã pyka nhîpônho têm, katât pyka nhîpônho têm ne kam kam kên kapîn ne kam iby pyka tÿx kapînja pyrâk ne ba ikumrêx ar amã arênh mex. Me'õ ne arým ar awÿr bõx ne ajte ar amã kukrâdjâ 'õdjwÿ jarê. Kute mrâmri ne me'õdjwÿ kute pyka kadjwýnhbê kên ja nhîby kikre pyrâk ne me'õ ar amã kukrâdjâ 'õdjwÿ jarê. Ije ar amã kukrâdjâ jarênh nhîjukri ar amã arê. Gora gê ikõt bõxja ikudjwa ajte Metîndjwýnh kukrâdjâ jarênh 'ãno djan prîne katât ar amã arênh mex. Kute mrâmri ne me kute kikre 'ãno ãm ne prîne katât ipêx mexja pyrâk gora gê me katât ar amã arênh mex.

¹¹ Djãm me kute pyka kadjwýnhbê kên ngrânh ne kupa'ã kute ajte 'õdjwÿ nhîpêxkam mex got? Kati. Kritudjwÿ. Djãm me'õ kute katât memã Kritis'ã ujarênh nhym ajte me'õdjwÿ bõx ne kute memã kupa'ã 'ã ujarênhkam mex got?

¹² Ë, gop ajte kikre ma. Djãm me kute mÿjja tÿxo, mÿjja pãnh raxo kikrekam punu got? Me kute kên karÿro ipêx nâr kute kryt jakao ipêx nâr kute kên pãnh rax 'õdjwÿo ipêx. Tãm dja punu kadjy kêt

ne tûmràm mex rã'ã ne. Me'õ kute ar amã Metîndjwýnh kabên jarênhjadjwÿ godja ar amã katât Metîndjwýnh kabênkumrêx jarê gar ama. Nhym kam kute mÿjja pãnh raxo kikre pyrâk. Gar kam arým Metîndjwýnhmã amex rã'ã ne tu amim Jeju markumrêx rã'ã ne.

Ë, gop ajte kikre ma. Djãm me kute mÿjja rerekre, mÿjja pãnh kryo kikrekam mex got? Me kute pîo ipêx nâr kute bõo ipêx nâr kute bõo ipêx. Tãm dja têmbê punu. Me'õ kute ar amã Metîndjwýnh kabên jarênhjadjwÿ godja bõx ne Metîndjwýnh kabên kupa'ã ar amã arê, Metîndjwýnh kabên kêt jarê, ta kabên ar amã arê gar ama. Nhym kam kute mÿjja rerekreo kikre nhîpêx pyrâk. Dja ar amã arê gar ama. Ne kam arým Metîndjwýnhmã amex kêt ne têmbê apunu ne tu amim Jeju markumrêx kêt.

¹³ Dja Jeju arým bõx 'ÿr nhym arým apÿnh me umar punu djâri ban bõx. Kute mrâmri ne kuwy kikre'ÿr bõx pyrâk. Nhym kam me arým me omü. Me'õ kute memã kabên jarênh mex kôt dja me arým omü. Nâr me'õ kute memã kabên jarênh punu kôt dja me arým omü. Godja me'õ arým katât memã kabên jarênhkumrêx jabej nhym te me umar punu djâ me'ÿr bõx nhym me mex rã'ã ne. Dja me kute mrâmri ne kuwy kikre'ÿr bõx ne xêt kêt ne umar mex mex ne ku'ê pyrâk. Nâr, godja me'õ kupa'ã memã ta kabên jarênh jabej. Nhym kam me umar punu djâ me'ÿr bõx. Nhym kam me arým mex kêt ne Jeju bê amijo akêx. Dja me kute mrâmri ne kuwy kikre'ÿr bõx nhym pök ne xêt pyrâk.

¹⁴ Godja me'õ katât memã Metîndjwýnh kabên jarênhkumrêx jabej nhym me arým Jeju mar tÿx rã'ã. Nhym kam Metîndjwýnh arým me'õjamã pãnh mextire ngã.

¹⁵ Nâr godja me'õ memã arênh

punu jabej nhym me arÿm Jeju bê amijo akêx. Nhym kam me'ôja arÿm umar punure. Kute pân'h'ô byr kêt kam dja umar punure. Nhym be, dja Metîndjwÿnh arÿm me'ôja pytà. Kute mrâmri ne me kute kikre pôk katikôt kute me pa 'amÿnh ne meo kator pyrâk.

¹⁶ Metîndjwÿnh Karô ar akam ÿr kam ar aje mrâmri ne Metîndjwÿnh nhô kikreti pyrâk. Djâm ar aje ja mar kêt? ¹⁷ Metîndjwÿnh nhô kikreti ne ta mexo mex ne uma:. Gêdja me'ô ô kikretio bikênh jabej nhym kam pân'h o bikênh rax ne. Ar gadjwÿ ar aje Jeju markam aje mrâmri ne ô kikreti pyrâk ne ta mexo amex. Gêdja me'ô ar abê Metîndjwÿnh kurên kubê ar ajo akêx jabej nhym kam pân'h o bikênh rax ne.

¹⁸ Gar ajô we aje prîne me kukràdjâ mar. We aje me kum Metîndjwÿnh kÿnh kêt kukràdjâja mar ne mekôt ar amijo aba. Ba amã arê ga ama. Kwârîk wân'h amim ajêx ne aminoo abiknor kêt ne amim,

—Ba ne ba mekôt ikrã mexkumrêx, anhÿr kêt. Djâm mrâmri akrã mexkumrêx? Kati. Ate dja ga amim, “Ikrã punu”, ane. Mÿj kadjy dja ga ã amim ane? Bir, dja ga amim anen kôt amim Metîndjwÿnh man arÿm kôt akrã mexkumrêx.

¹⁹ Me kum Metîndjwÿnh kÿnh kêtja kute amikukràdjâ punu kôt amijo ban kute amim, “Ba ikrã mexkumrêx”, anhÿrja, me jamã ne Metîndjwÿnh memã krã punu jarê. Ije ar amã arênh ja ne me amrêbê: me bakukâmâremã arên memã kum,

“Ga, me kute mry kukràdjâ mar kute kum ka'ên kam kute kum ô mry janhôrja pumû. Nhym mry ta amikukràdjâ kôt amijo ba tâmtã ô mry'ÿr bôx ne ta arÿm amipynê.

Nhym me kum Metîndjwÿnh kÿnh kêt djwÿ we ta krã mexkam dja me amikukràdjâ punu kôt amijo môr tâmtã arÿm ta amijo bikênh mex ne.”

Nãm me ã me bakukâmâremã ane nhym me arÿm 'ã pi'ôk no'ôk ne.

²⁰ Nhym me ajte kam memã kum, “We me krã mex. Me kum Metîndjwÿnh kÿnh kêtja we me krã mexja. Me ta umar kôt ne me amim 'ã karô.

Nhym Bênjadjwÿr djwÿnh arÿm me kabên man kam arÿm amim, ‘Me kabên mrâmri kajgokumrêx.’ Nãm ã amim ane.”

Nãm me ã me bakukâmâremã ane nhym me arÿm 'ã pi'ôk no'ôk ne.

²¹ Kam, djâm ar aje mekôt we me krã mexjao adjâmramã? Kati. Kwârîk wân'h mekôt we me krã mexjao adjâmra kêt. Mÿkam? Bir, mÿjja kunî ne ar anhô mÿjjakam. ²²⁻²³ Metîndjwÿnh ne Krituo Kra nhym arÿm ar ajo kamy. Ar aje tu amim markumrêx kam arÿm ar ajo kamy. Nhym kam Metîndjwÿnh djwÿ arÿm ar ajo kran kam arÿm ar amã mÿjja kunî ngã. Ne kam ba arÿm ibê ar anhô àpênh. Nâr, kam Apôr arÿm kubê ar anhô àpênh. Nâr, kam Pedru arÿm kubê ar anhô àpênh. Kritu kute ar ajo krakam pykakam mÿjja kunî ne ar anhô mÿjja. Gar arek mekôt atÿn ne ar aba nâr ty. Te tyn arÿm Metîndjwÿnh kôt atÿn ne ar aba rã'ã: rã'ã. Kam mÿjja kunî ne ar anhô mÿjja. Ajbir jakam mÿjja ne ar anhô mÿjja. Nâr amrê gwaj bawÿr mÿjja apôxdjwÿ ne ar anhô mÿjja. Kritu kute ar amã mÿjja kunîo bakam mÿjja kunî ne ar anhô mÿjja.

4

Paur kute Kritumã àpênh'ã memã amijarênh.

Rô 14.4

¹ Kam gê me ar ijã abenmã kum, —Ar wâbê ne Kritu nhô àpênh ne ar gwaj bamã Metîndjwÿnh kabên

jarênho ba. Amrêbê memã kabên jarênh kêtja ne ar arým jakam gwaj bamã arênho ba, ane. ² Bir, mýj dja memã kabên jarênh djwýnh memã arênh on? Bir, dja memã arênh katàt. Metíndjwýnh kute kum arênh kôt dja memã arênh katàt.

³ Nhy m be, ba. Ar ga ar aje te idjápênh jaxwemã akator prãmkam djãm kam itín prãmmã? Kati. Djãm ije idjápênh jaxwe'omã ikatorn mar? Kati. Ije amikam ijaxwe'õ mar kêt. ⁴ Ne kam djãm ije amikam ijaxwe'õ mar kêt kam ije amim, "Ijaxwe kêt kumrêx", anhÿrmã? Kati. Bênjadjwýr djwýnh ne kute imar. Ta ne kute idjápênh jaxwe'õ pumũnh jabej ne kute imar.

⁵ Kam, kwãrîk wãnh me'õmã axwe jarênh kêt. Nâr, kum axwe kêt jarênh kêt. Gwaj Bênjadjwýr djwýnh nhõ akatikam ama. Ta dja bõx ne me mex nâr me axweo amirît ne mýjja kunõ amirît. Ga, me kute akamãt kô tykkam mýjjao bipdjurja pumũ. Nhy m a'ukam amirît nhy m me kunĩ arým omũ. Bênjadjwýr djwýnhdjwý dja mýjja kunõ amirît, me kute mýjja pudjurja kunõ amirît gê me kunĩ kuma. Me kute umar djã kadjwýnhbê amim mýjja'ã karõjao amirît gê me kunĩ kuma. Kam gêdja me ï pÿnhkôt me mex jabej memã mex jarê. Nâr, me axwe jabej memã axwe jarê.

⁶ Akmere, aþnhÿre ar, ba ar amã, —Kwãrîk wãnh me'õ'ã, "Axwe" nâr "Mexkumrêx", anhÿro aba kêt. Ja ne ba aje Apõrmê ar amijã arê. Ar akadjy ne bar amijã arê. Dja gar kam ar iman arým ar ijõo adjãmra kêt. Ne kam arým Metíndjwýnh kabênbit mar rax. Kute me'ã kabên jarênh jabit mar rax. Ne kam arým me'õo adjãmran ate amũ amã me'õo kurê kadjy kêt.

⁷ Mýj me'õ ne ar amã arê gar amim,

—Ba ne ba imexkumrêx, anhÿro aba? Nhÿnh ne ar amex'õja?

Nhÿnh ne ar anhõ mýjja'õja? Kati. Metíndjwýnh ta ne ar amã kungã gar kam amijo amran amim,

—Djãm me'õ ne imã kungã? Kati. Ba ne ba imex. Ba ne ba inhõ mýjja, anhÿro aba.

⁸ Nã gãm ar aje mrãmri ne kute me ajne pyrãk. Nã gãm ar amim,

—Arým jakam imexkumrêx. Ije imexo amũ amikamênh prãm kêt. Arým jakam iraxkumrêx ne ije mrãmri ne ibênjadjwýr rax pyrãk. Arým ne ba amipãnh Paur ar kumê. Nã gãm ar ã amim anhÿro aba. Djãm mrãmri ne akabênwã? Kati. Ga ren ar mrãmri araxkumrêx ba ren ikĩnhkumrêx. Gar ren kam amipãnh ar ijõ mênh kêt kumrêx. Ar ba ne bar ren ar aro'ã ren irax.

⁹ Nhy m be, kati. Kritu kute ar ijanorja djãm ar ba ne bar irax? Kati. Ga, me kute me par kadjy kute me ipõkri me umjýr nhy m me kunĩ kute me omũnhja pumũ. Ar badjwý. Bar memã Metíndjwýnh kabên jarênho iban kam memãbit ar ije mýjja pyrãk. Nhy m kam me kunĩ 'ã ar ipumũ. Nhy m me kute ar ibin prãm. Pykakam me ja 'ã ar ipumũ. Nhy m Metíndjwýnh kadjy mrãnh djwýnhdjwý 'ã ar ipumũ.

¹⁰ Bar Kritumã apê nhy m me arým ar ijã, "Nãm ar krã punu", ane. Nhy m be, ar ga ne gar amim,

—Ba tu amim Kritu markumrêx ne ikrã mexkumrêx, anhÿro aba. Ar ijã ne me, "Ar rerekre", ane. Nhy m be, ar ga ne gar amim,

—Ba ne ba itý:xkumrêx, anhÿro aba. Nhy m be, ar ijã ne me, "Ar ngrire", ane.

¹¹ Apÿnh myt djari ne bar prãmkam, kõrkam ar iba. Ne ajte inhõ kubêkã punuren iba. Nhy m me ajte ar ikam àkrê kumex ne ar ititik ne. Bar ajte arek ar inhÿr djã kêt ne ar ibaobit iba. ¹² Bar ajte inhikrao idjápênh tÿx. Me te ar imã,

—Gora gê Metíndjwýnh ajo ajkê, ane bar mã memã kum,

—Gê Metîndjwÿnh ajo djuw mex, ane. Me te ar ijo ajkê bar arek memâ dja. ¹³ Me te mâ memâ ar ijâ kabên punu bar mâ memâ iprîren nêje me kukrà. Me kubê ar ikînh no kati. Kute mrâmri ne mÿjja arÿm punurekam me kubê kînh no kati pyrâk. Ga, me kute mÿjja kro janhînh ne mûm rênhja pumû. Nâm me â ar ijo ane. Akati jakam me kubê ar ikînh no kati râ'â. Be, djâm kam ar irax?

¹⁴ Djâm ije ar amâ apijâm jadjâr kadjy ne ba â ar amâ amijarênho ane? Kati. Nâ bâm ar abê akabên kajgo pymao dja. Me kum kra jabêja pyrâk ne ba imâ ar ajabê. Imâ ar ajabêkam ne ba ar abê akabên kajgo pymao dja.

¹⁵ Ga, me bâm kute kra jadjwÿr nhym apôxja pumû. Badjwÿ ne ba ar amâ Kritu Jeju jarê gar ikabênkôt tu amim markumrêx ne kôt ar amijo aba. Ba kam ba ije ar abâm pyrâk. Gar Kritu man kôt ar amijo aba nhym kam me krâptî aben totokmâ ar awÿr bôx. Ar awÿr bôx ne ar amâ arê gar arÿm me krâptî kabên ma. Nhym be, djâm me kute ipyrâk? Kati. Djâm me kumrêx ar amâ arê? Kati. Ba ikumrêx ne ba ar amâ arê. Kam me kute ar abâm pyrâk kêt. Ba ikumrêx ne ba ar amâ Kritu'â ujarênh ny jarê gar ikôt arÿm tu amim markumrêx. ¹⁶ Kam ne ba arÿm ar amâ 'â karô. Dja gar ijâ amijakren ikôt ar amijo aba.

¹⁷ Ar aje ijâ amijakren mâ ikôt amijo abamâ ne ba arÿm ar amâ Ximoxi jano nhym ar awÿr tê. Imâ ikra Ximoxi jabê:. Ba ikumrêx ne ba kum Bênjadjwÿr djwÿnh'â ajarê nhym arÿm tu amim markumrêx ne arÿm katât kabên man kôt ar amijo ba. Ba kam arÿm o ikra. Nâ bâm katât Kritu markumrêx ne kabên kôt ar amijo iba. Me kute katât Kritu mar ne kabên kôt amijo bamâ ne ba memâ arênho iba. Me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio baja kunîmâ ne ba memâ

arênho iba. Tâm dja Ximoxi ar amâ arê gar ajte ama. Dja gar kam ikudjwa katât Kritu markumrêx ne kabên kôt ar amijo aba.

¹⁸ Be, kute ar awÿr ibôx kêt pyrâk gar akwÿ amijo adjâmra ar aba. ¹⁹ Bênjadjwÿr djwÿnh mrâmri ar awÿr itêm'â kute amim karô jabej dja ba amikrà kêt ne ar awÿr tê. Ar awÿr tèn ar awÿr bôx ne me kute amibên prâmja kabên kôt me kuma. Djâm me kabênjabit dja ba kuma? Kati. Dja ba mrâmri me âpênh tÿxkumrêx jabej memâ ikato. Djâm mrâmri ne we Metîndjwÿnh me wâmâ tÿx jadjâ? Kon. Dja ba bôx ne goja me omû.

²⁰ Metîndjwÿnh kute meo bakam djâm me kabênbit? Kati. Mrâmri kute meo bakumrêxkam kute memâ tÿx jadjardjwÿ. ²¹ Mÿj dja ba ar awÿr ibôxkam gar amâ kînh? Ga, me kute me âbêr djâo me kaprêprêk nhym me tokryja pumû. Me kute memâ bèn tÿxkamdjwÿ me tokry. Djâm ba ar awÿr ibôx ne ar amâ ibên tÿxmâ gar atokrymâ? Nâr ar awÿr ibôx ne imâ ar ajabêkam ije ibên prîo ar amâ ikabên. Djâm tâm ne gar amâ kînh?

5

Me kute bôm me'ô jaxwe mênh'â memâ karô.

¹ Me ar akurûm iwÿr tèn bôx ne imâ ar akam me'ô jarê. Ne imâ,

—Me'ô ne bâmbe prô pytàn o ikwâ. Nâm me â imâ ar akam me'ô jarênho ane ba kuman arÿm ar amâ arên ajte ar amâ me'ôja axwe jarê. Me kute Jeju mar kêt'ô kute bâmbe prô pytâr kêt. Wâkambit we me'ô kute Jeju mar arÿm bâmbe prô pytâ.

² Gar kam apijâm kêt. Me'ôja bâmbe prô pytâ gar mÿjja 'ô jarênh kêt ne ate ar akrân arÿm amijo adjâmrabit. Ne ga ren ar amikam akapri:ren ren aminêje bôm me'ôja mē gê ar akôt krî kêt.

³ Mrâmri ne ba jakam idjâmkam ar amar 'âno djan arÿm mrâmri

me'ôjaxwe wã'ã ikabên djirkumrêx. ⁴ Dja gar Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu kute gwaj bamã arênh kôt me'ô'ã akuprô. Kute bãmbê prô pytarja'ã akuprôn amim kukjan kam kum axwe pãnh jarê. Dja ba ar akãxã ar amaro nhÿn arÿm ar akôt ikabên dji. Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu ne gwaj bajo ban arÿm àpênh tÿx. Kam dja gar katàt me'ôja'ã ar akabên djirkumrêx ba arÿm ar akôt ikabên dji. ⁵ Axwekam 'ã ar akabên djirkumrêx ne on Xatanajmã kanga gê ar o ban arÿm o ajkê. Dja o ajkê nhym arÿm ty. Nhym kam Jeju arÿm amikôt karô dja. Ô akatikam dja Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu bôx ne arÿm amikôt karô dja nhym arÿm biknor kêt.

⁶ Gar ate akrãn amijo adjàmrakam mex kêtumrêx. Ga, me kute djwÿ nhigot djà ngrire djwÿkam rênhkam arÿm djwÿ kun'ÿr bôx nhym igotja pumû. Me'ôjaxwejadwÿ. Dja gar ate akrã nhym me'ô amijo têm tãmtã gar akrãptÿ arÿm amã axwe kÿnh ne kôt ajaxwe.

⁷ Ga, mebê idjaer kukràdjã kôt ne me kute djwÿ nhigot djà tûm kunÿ kapÿnja pumû. Nhym kam arÿm djwÿ nykam igot djà kêt. Dja gar aminêje me'ôjaxwe jano gê mã tê gar kam arÿm ajaxwe kêt. Ga, me kute me irôbê mrãnh nhô akatikam me axwe pãnh mryk'ãtomti parja pumû. Kritu ne ã anen arÿm ta gwaj bajaxwe pãnh ty. Nhym kam Metÿndjwÿnh arÿm gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj arÿm kum bamex.

⁸ Ga, Metÿndjwÿnh me irôbê mrãnh nhô akatikam me kute katàt Metÿndjwÿnh mar kadjy kute djwÿponhbit kurja pumû. Kritu gwaj bajaxwe pãnh tykkam gwaj badjwÿ dja gwaj katàt Metÿndjwÿnh maro baba. Ga, me kute djwÿ nhigot djà tûm kur kêtja pumû.

Gwaj badjwÿ dja gwaj bajaxwe tûm kunÿkangan bamã aben kurêja kangan arÿm katàt Metÿndjwÿnh maro baba. Me kute djwÿkam djwÿ nhigot djà kêtjabit kur, kute djwÿponhbit kur. Gwaj badjwÿ dja gwaj bajêx kêtumrêx ne bak-abênkumrêx ne katàt Metÿndjwÿnh maro baba.

Djãm me axwemê ro'ã me ar bamã?

A Tex 3.6

⁹ Amrêbê ne ba ar amã pi'ók no'ók ne ar amã,

—Me mjên djwÿnh kupa'ã nàr prô djwÿnh kupa'ã kurê ba kwãrik wãnh ro'ã ar aba kêt, ane. ¹⁰ Djãm me kum Metÿndjwÿnh kÿnh kêtja'ã ne ba ar amã ane? Djãm ar aje me kum Metÿndjwÿnh kÿnh kêtme ro'ã aba kêtme? Kati. Pyka kunÿkôt me kum Metÿndjwÿnh kÿnh kêtja krãptÿ gwaj te memã bakãxmã. Me mjên djwÿnh kupa'ã nàr prô djwÿnh kupa'ã kurê baja, me kute amim mÿjjao atom rÿnh prã:mja, me kute me noo biknor ne kute mebê mÿjjao àkÿnh prãmja, me kute mÿjjao metÿndjwÿnh karô nhipêxmã amÿjarênh prãmja. Pyka kunÿkôt me axweja krãptÿ gwaj te memã bakãxmã.

¹¹ Nhym be, me'ô ta kute amijo Jeju mar, ta kute amijo gwaj bakamy'ô. Dja kum axwe kÿnh rã'ã djãm ro'ã ar abamã? Kati. Me ja'ã ne ba ar amã,

—Kwãrik wãnh me ro'ã ar aba kêt, ane. Godja me'ô mjên djwÿnh kupa'ã nàr prô djwÿnh kupa'ã kurê ba prãm nàr amim mÿjja rÿnho atom prãm nàr mÿjjao metÿndjwÿnh karô nhipêxmã amÿjarênh prãm nàr kute mebê me kurê prãm nàr kad-jwati kangôkam* bibãnh prãm nàr kute me noo biknorn mebê mÿjjao àkÿnh prãm godja me'ô ta kute amijo Jeju mar ne ã axwe prãm rã'ao ane kwãrik wãnh ro'ã aba

* 5:11 Mÿjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kunÿja, kadjwati kangômê uba kangômê, mÿjja kangô kunÿ ne me kum kadjwati kangô jarê.

kêt. Kwârîk wānh ro'ā anhō kwÿ krëndjwÿ kêt.

¹²⁻¹³ Me kum Metîndjwÿnh Kînh kêtja djâm on gwaj baje memã axwe pānh jarēho babamã? Kati. Metîndjwÿnh ta dja me kum Kînh kêtjamã axwe pānh jarē. Nhyim be, gwaj ba baje amim Jeju mar bajaxwe jabej baje abenmã axwe pānh jarēho babamã. Kam, ba ar amã arê. Ar akam me'ô jaxwe ja dja gar kum axwe pānh jarēnhkumrêx ne arÿm aminêje bôm amê gê ar aro'ā bikprônh kêt. Tām ne ja.

6

Me kute memã axwe pānh jarēnh.

¹ Be, jakam ije ar amã mÿjja 'ôdjwÿ jarēnhmã. Be, ar akam me kute Jeju mar'ô ajmã ajon axwe. Axwe gar arÿm pa 'amÿn tu apijâm kêt ne me kute Jeju mar kêt'ÿr o mrã. Kute kukjêr ne kum axwe pānh jarēnhmã ÿr o mrã. Mÿkam ne gar kute amim Jeju mar'ô'ÿr o amrãnh kêt?

² Be, dja gu me baje amim Jeju mar ï pykakam me kunÿ kukij ne memã axwe pānh jarē. Jeju akubyn bôxkam gu me babê Metîndjwÿnh nhô me ja dja gu me me kunÿmã axwe pānh jarē. Kam ar ga ne gar ren jakamdjwÿ me kute amim Jeju mar jaxwe ja'ã akuprô ne kum axwe pānh jarē. Djâm ar aje amim Jeju markam ajô akrã mex kêtgam ne gar amikupa'ã me kute Jeju mar kêtâm meo mrã?

³ Be, Metîndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh kwÿ axwe. Dja gwaj ï memã axwe pānh jarē. Kam ar ga ne gar ren jakamdjwÿ ren me kute amim Jeju mar'ÿr meo mrã. Nhyim be, kati. Amikupa'ã ne gar me kute Jeju mar kêtâm meo mrã nhyim me kute Jeju mar kêtgam arÿm memã axwe pānh jarē. ⁴ Dja me kute amim Jeju mar'ô ajmã ne axwe jabej, kadjy dja gar me'ô kute amim Jeju marjao amiptã. Ar

akam rax kêt'ôo amiptã gê ar amã kukjan kum axwe pānh jarē.

⁵ Ga ren ar amikam apijâm ne. Ar aje me kute Jeju mar kêtjamã me kute amim Jeju maro amrãnh prãmkam ga ren ar amikam apijâm ne. Nhyim be, kati. Amikam ar apijâm kêtgam ne ba ar amã ik-abên ne. Ar ga ne gar aje amim Jeju markam ar akrã mex ne ate me kute Jeju mar kêt'ÿr meo mrã. Kwârîk wānh. Ar ga ne gar ren me kute amim Jeju mar'ô jaxwe'ã akuprô ne ren arÿm amim kukij ne ren arÿm kum axwe pānh jarē.

⁶ Nhyim be, kati. Ar aje amim Jeju mar ne gar me kute Jeju mar kêt'ÿr meo mrã. Ar aje Jeju kukwakam meo akamyja me'ÿr meo mrã nhyim me arÿm memã axwe pānh jarēho krî. Nhyim kam me kute Jeju mar kêtja me'ã ar apumÿnho kumex. Kam ne ba ipijã:m ne.

⁷ Ar aje amikupa'ã me kute Jeju mar kêt'ÿr meo amrãnhkam ne gar arÿm axwe amijo mrã. Axwe amijo amrãnhkam ga ren ar arÿm ate akrã. Me kute amim Jeju mar ren te ar anoo akno ga ren ar ate akrã. Me ren te ar abê mÿjjao akno ga ren ar ate akrã ren me kute Jeju mar kêt'ÿr meo amrãnh kêt. ⁸ Nhyim be, kati. Ar ga ne gar me noo abiknor ne mebê mÿjjao abiknoro aba. Ar akamy ne gar ã aro ane.

⁹ Kwârîk wānh gar amim,

—Dja ba te ijaxwe rã'ã nhyim Metîndjwÿnh arÿm amiwÿr ijo wabin ijo ba, anhÿr kêt. Kwârîk wānh ã amim ajêx ne aminoo abiknoro anhÿr kêt. Mÿj xê dja Metîndjwÿnh meo ba kêt?

Bir, me kute mjên djwÿnh kupa'ã nâr prô djwÿnh kupa'ã kurê ba prãmja.

Nâr me kute mÿjjao metîndjwÿnh kar'ô nhipêxmã amijarēnh prãmja.

Nâr me kute mebê prôo àkînh nâr mjêno àkînhja. Metîndjwýnh kute me jao ba prâm kêt.

Nâr me kute me kupênho ikwâ kadjy me my kute amijo me nire pyrâkja.

Nâr me my kute me my kupênho ikwâja nâr me nire kute me nire kupênho ikwâja. Metîndjwýnh kute me jao ba prâm kêt.

¹⁰ Nâr me àkînhîja.

Nâr me kute amim mýjjao atom rûnh prâmja.

Nâr me kute kadjwati kangôkam* bibânh prâmja. Metîndjwýnh kute me jao ba prâm kêt.

Nâr me kute mebê me kurê kadjy me'ã kabên punu prâmja.

Nâr me kute me noo biknor ne mebê mýjjao prôt prâmja.

Metîndjwýnh kute ô kâjkwakam me ja'ôo ba prâm kêtumrêx. Kwârîk wânh amim ajêx ne aminoo abiknor kêt ne amim,

—Dja ba te imã ijaxwe prâm rã'ã nhym Metîndjwýnh arým amiwýr ijo wabin ijo ba, anhýr kêt.

¹¹ Amrêbê gar akwý mekôt ã amijo ane. Nhym kam Metîndjwýnh arým ar ajo kute mrâmri ne me kute me pôn nhym me arým mestire pyrâk. Nâm arým amimexo ar ajo mex ne arým ar amã axwe kêt jarê gar arým kum amexkumrêx. Ar aje tu amim Bênjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu markam ne arým ã ar ajo ane. Metîndjwýnh Karôo arým ã ar ajo ane.

Me ari prô, mjên kupa'ã kurê ba nêje kute me akre.

Mat 5.27; Ep 5.3; Kor 3.5

¹² Nã gãm ar abenmã,

—Apýnh imã mýjja kînh djâri dja ba kunîo iba nhym Metîndjwýnh ajmã ijo kêtumrêx, anhýr ar o aba. Djâm ba ne ba amim anhýr ar o iba? Kati. Djâm apýnh imã mýjja kînh

djâri dja ba kunîo iban arým amijo mex? Kati. Gar amim,

—Apýnh imã mýjja kînh djâri dja ba kunîo iba nhym Metîndjwýnh ajmã ijo kêtumrêx, anhýr ar o aba. Djâm ba ne ba amim anhýr ar o iba? Kati. Dja ba imã mýjja kînh ne arým ije o ibamã ne kam arým amiman amim,

—Kati. Dja ba mýjja wão iban kam arým te ije kangamã, ane. Dja ba ã amimaro anen kam arým o iba kêt ne. Te imã kînh ba o iba kêt ne.

¹³ Nã gãm ar abenmã,

—Me tik kadjy ne djwý. Djwýo me ajne kadjy ne me tik, anhýr ar o aba. Nhym be, djwýmê me tik kajgo. Metîndjwýnh dja pyka mẽ o amrã nhym kêt ne. Nhym be, gwaj ba, djâm gwaj bakajgo? Kati. Mýj kadjy ne gwaj ar baba? Bir, gwaj baje Bênjadjwýr djwýnh mar nhym kute ar gwaj bajo ba kadjy ne gwaj ar baba. Mýj kadjy ne gwaj banhipêx? Djâm ga aje amjên djwýnh kupa'ã ar akurê aba, nâr gwaj baje baprô djwýnh kupa'ã ar bakurê babamã? Djâm ja kadjy ne Metîndjwýnh gwaj banhipêx? Kati. Ta amikadjy ne gwaj banhipêx.

¹⁴ Metîndjwýnh týxo arým akubyn Bênjadjwýr djwýnhho tîn ne. Ne kam gédja gwaj badjwý kôt akubyn gwaj bajo tîn.

¹⁵ Be, Kritu ne arým gwaj bajo kute apýnh amikukràdjâ pyrâk. Kute arým ijo amikukràdjâ pyrâkkam djâm ije me kuprý mjên prâmjao inôrmã? Kati. Djâm me ni kuprýja mex? Kati. Kam ije me kuprýo inôr prâm kêtumrêx. Kritu kute arým ijo amikukràdjâ pyrâkkam ije me kuprýo inôr prâm kêtumrêx. ¹⁶ Amrêbê ne me bakukâmãre memã kum, “Ar ï abenã tým ne kam kute ï pydjâ pyrâk.”

Nâm ã me bakukâmãre memã ane. Ga, me kute me kuprý mjên

* **6:10** Mýjja me kute o kôm ne kôt bibânh kunîja, kadjwati kangômê uba kangômê, mýjja kangô kunî ne me kum kadjwati kangô jarê.

prâmjao ikwâkam abenâ tÿm ne kam kute mrâmri ne î typdji pyrâk ja pumû. Ja ne Kritumâ mex kêt. ¹⁷ Nhy m be, me Bënjadjwÿr djwÿnhmê typdjija ne me arÿm ta Karôkôt typdji.

¹⁸ Ar aje me'ô kuprÿo anôrmâ on kum akâx ne kubê aprôt ne. Dja ga me kuprÿo anhikwân arÿm aminhîo abikênh rax ne. Nhy m be, aje mÿjjao adjâkînhkam ne ga amibu'â meo ajkê. Nâr aje me'ônh bînkam nâr aje memâ ajêxkam ne ga amibu'â meo ajkê. Nâr, apÿnh me âpênh jaxwe 'ôdjwÿkam me kute amibu'â meo bikênh. Nhy m be, me kute me kuprÿo ikwâkambit ne me kute aminhîo bikênh rax ne.

¹⁹ Djâm ar aje amimar kêt? Ga, Metîndjwÿnh ô kikretikam ÿrja pumû. Metîndjwÿnh Karô ne ar akamdjwÿ nhÿ. Mexti:re ne axwe kêt kumrêx ne ar akam nhÿ. Kâjkwakam Metîndjwÿnh ne ar amâ ano nhy m nhÿ. Djâm ar aje ja mar kêt? Djâm ar ga dja gar amijo aba? Kati. ²⁰ Metîndjwÿnh arÿm pân h raxo ar ajo pân h ne ar ajo ba. Ga, kute Kra janor nhy m pîte'ykam tyk ne kute o ar ajaxweo pân hja pumû. Kute pân h ra:xo ar ajo pân h ne ar ajo ba. Kam, dja gar katât ar amijo aban adjukaprî nhy m kam me arÿm ar apumûn amim,

—Be ga, me kute katât Metîndjwÿnh mar ne kôt kute amijo baja pumû. Me ukaprîkumrêx. Kam, ne me mrâmri Metîndjwÿnh'â ujarênhkumrêx ne. Arÿm imâ kînhkumrêx, ane. Dja me â ar akatât pumûnhkam ane.

7

*Me abenwÿr môr'â ujarênh.
Ep 5.22; Kor 3.18; Idja 13.4*

¹ Ar aje amrêbê nînh imâ pi'ôk no'ôkkam ne gar mÿjja kwÿ jabej ikukij. Me kute abenwÿr môr jabej ikukij. Jakam dja ba arÿm kôt ar amâ arê gar ama. Be, me

abenwÿr môr kêt kam ne me kwÿ mexkumrêx.

² Nhy m be, ar amy kunîkôt ren aprô nhy m ar anire kunîkôt ren amjên. Mÿkam? Bir, me krâptî kute mjên djwÿnh kupa'â nâr prô djwÿnh kupa'â kurê ba prâmkam. ³ Ne kam ar amy, kwârîk wân h ate anhikwân aprôbê aminê kêt. Ar aniredjwÿ, kwârîk wân h amjênbê ate anhikwân kubê aminê kêt. ⁴ Mÿkam? Bir, djâm me abenwÿr bakam akubyn kuprÿkam kute amijo baja kôt kute amijo ba râ'ân kute amidjwÿnhbit mar ne kute o bamâ? Arÿm prô'ÿr bakam gêdja prôdjwÿ maro ba. Nhy m prôdjwÿ amipân h mjên maro ba.

⁵ Kam kwârîk wân h aben bê ate ar anhikwân aben bê aminê kêt. Ar aje abenmâ akabên mex jarênhkambit dja gar apÿnh anhikwâ. Nâm me kwÿ kute Metîndjwÿnhmâ amijajbur ne kum kabên'â rît kadjy apÿnh ikwâ kryre. Ne kam ajte ro'â ikwâ. Me kute aben bê aminê'â akati krâptîkam tÿx kêt. Tÿx kêt kam Xatanaj ren axwe'â memâ apnê nhy m me ren arÿm rerekren ren arÿm prô djwÿnh kupa'â amijo tê. Nâr mjên djwÿnh kupa'â amijo tê. Nhy m be, kati. Dja gar apÿnh anhikwâ: nhy m ajâ akati ngrêrebit apêx gar kam ajte aro'â anhikwâ.

⁶ Djâm ar akunî abenwÿr amôrmâ ne ba ar amâ 'â karô? Kati. Ar akwÿ amâ amijo anhÿr prâm kêt jabej amâ amijâ ma. ⁷ Ba iprô kêtja pumû. Ba amim,

—Me kunî ren kute ipyrâk ne ren me mexkumrêx, ane. Metîndjwÿnh ne me kwÿmâ tÿx jangij nhy m me kum amijâ ma râ'â. Nhy m me kwÿ tÿx kêt ne kum amijâ ma kêt. Gêdja me ta kute amimar kôt abenwÿr ba nâr abenwÿr ba kêt jabej.

⁸ Ne kam ar aprô kêt. Nâr, ar amjên kêt. Nâr ar anhikjê arÿm ty. Ba ar amâ arê. Ga ren ar arâ'â ne ren aje ipyrâk ne ren kam

amexkumrêx. ⁹ Nhyim be, te amã amijã mamã ne abenwÿr amôr prãm. Abenwÿr ar amôr prãmkam dja gar tu abenwÿr mō. Abenwÿr ar amôrkam amexkumrêx. Ar amã aben prãm kajgo ne mex kêt.

¹⁰ Nhyim be, ar ajō arÿm abenwÿr amôrkam ba arÿm 'ã ar amã karōkumrêx. Bēnjadjwÿr djwÿnh kumrêx ne imã arê ba kôt ar amã arê. Ar anire, kwãrîk wãnh amjên kanga kêt. ¹¹ Nâr kon, godja ar ajō aje arÿm amjên kanga jabej ne ajte amã amjên prãm jabej. Dja ga amã akubyn amjên tũm kînh gê akubyn awÿr mō. Nâr dja ga te o ane nhyim kum akînh kêt kwãrîk wãnh atemã amjên 'ōdjwÿ jabej kêt. Me amydjwÿ, kwãrîk wãnh aprō kanga kêt.

¹² Ne kam ar ajō anhijë kute Jeju mar kêt dja ba ar amã arê. Djãm Bēnjadjwÿr djwÿnh ne imã arê ba arÿm ije ar amã arēnhmã? Kati. Ba ije markam dja ba ar amã arê. Ga abe Jeju kukwakam ikamy'ō arÿm aprō nhyim kute Jeju mar kêt. Ne kam ar aro'ã ar aba kadjy kum akînh. Kwãrîk wãnh kanga kêt. ¹³ Ar anidjwÿ arÿm amjên nhyim kute Jeju mar kêt. Ne kam ar aro'ã ar aba kadjy kum akînh. Kwãrîk wãnh kanga kêt. ¹⁴ Mÿkam? Bir, amjên kute Jeju mar kêtja ne Metîndjwÿnh arÿm amiwÿr o tē. Nhyim ar ajō aprō kute Jeju mar kêtja ne Metîndjwÿnh arÿm amiwÿr o tē. Akôt ne amiwÿr o tē. Ne ren amiwÿr o tēm kêt nhyim ren akradjwÿ Metîndjwÿnh nokrekam mex kêt. Nhyim be, kati. Akôt akradjwÿ Metîndjwÿnhmã mex.

¹⁵ Nâr, gēdja kute Jeju mar kêtja akanga jabej. Kwãrîk wãnh wãm tē. Akmere, àpnhîre ar, djãm aje arek 'ã angràn akaprî rã'ãmã? Kati. Arÿm kute akangakam on ate akrã. Gwaj badjumar mexmã ne Metîndjwÿnh amiwÿr gwaj bajuw ne gwaj bajo ba. ¹⁶ Me nire ar, djãm mrãmri ar

aje Jeju'ÿr ar amjêno akêxmã? Djãm arÿm aje mar? Kati. Aje mar kêt. Nâr, me my ar, djãm mrãmri ar aje Jeju kôt ar aprōo akêxmã? Djãm arÿm aje mar? Kati. Aje mar kêt.

¹⁷ Metîndjwÿnh kute amiwÿr ar ajwÿr ne ar ajo bakam djãm aje aba djã kangamã? Kati. Djãm aje aprō, amjên kangamã? Kati. Akuprÿkam djãm aje me'ō'ÿr amōrmã? Kati. Djãm aje adjâpênh djã kangamã? Kati. Ba ar amã arê gar ama. Dja gar arek apÿnh aba djã, adjâpênh djãjakam amrãnh katât rã'ã. Ja'ã ne ba me kute amim Jeju mar kunimã karōn memã arê. Apÿnh me kute Jejukôt ar aben pydjio ba djãrija kunikôt memã arê.

¹⁸ Djãm arÿm ar amy nhinhu kã rênh nhyim Metîndjwÿnh arÿm amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba? Kwãrîk wãnh ar amy kã rênho bimirã kêt. Kwãrîk wãnh memã,

—Imy nhinhu kào akuprōn 'ã kay gê kam arÿm kute adjakamã imy kã djwÿnh pyrãk, anhÿr kêt. Tu ar amy kã rênh rã'ã ne ar abê idjaer rã'ã. Djãm ar amy nhinhu kã tã nhyim Metîndjwÿnh arÿm amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba? Kwãrîk wãnh ar amy kã rênh kêt. ¹⁹ Djãm me kute amimy kã nhinhu rênh nhyim Metîndjwÿnh arÿm me kam kînh? Kati. Djãm me amimy kã tã nhyim arÿm me kam kînh? Kati. Nhyim be, dja gar kabên man kôt ar amijo aba. Kute me kute katât amijo ba'ã memã karōkôt, kabênja kôt dja gar amijo aba nhyim kambit arÿm ar akam kînhkumrêx.

²⁰ Apÿnh ar adjâpênh djã tũm, ar aba djã tũm nhyim Metîndjwÿnh kute kam amiwÿr ar ajwÿr ne ar ajo ba. Kam ar ajo bakam kwãrîk wãnh ar aba djã tũm kanga kêt. Dja gar mã Metîndjwÿnh man arek ar aba djã tũm, ar adjâpênh djã tũmkam ar aba rã'ã ne.

²¹ Djãm me kute apa 'amÿnh ga tu memã adjâpênh kajgo ar aba nhyim Metîndjwÿnh arÿm amiwÿr ajuw ne

ar ajo ba? Kwârîk wānh adjâpênh pānh kêt kam adjumar punu kêt. Adjumar mex ne arek kam adjâpênh rā'ā. Nhyam kam me amā,

—Arÿm me kute amā ikra karomā, ane.

Dja ga kum,

—Ā. Bon ba arek mekôt ar iba, ane. Nhyam me arÿm amā ikra karo ga arÿm ga arek mekôt ar aban amim apê. ²² Kam, ar akwÿ ne me arÿm ar apa 'amÿ gar tu memā adjâpênh kajgo ar abaja. Kwârîk wānh kam ar akaprî kêt. Kritu ne arÿm amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba. Gar kam ga kôt ar amijo aban akînhkumrêx. Nâr, ar akwÿ me'ô kute ar apa 'amÿnh kêt gar amim adjâpênh ar abaja. Kritu ne arÿm amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba kute mrâmri ne me'ô bēnjadjwÿr kute me pa 'amÿnh nhyam me kute katât kabēn kôt ar amijo ba pyrâk. Kritu ne arÿm ar ajo ba gar katât kabēn kôt ar amijo aba.

²³ Ga, me kute arÿm me'ô pa 'amÿnhja pumû. Nhyam me'ôja arÿm 'ÿr bôx ne arÿm o pānh ne o katon o aminhō. Nhyam kam arÿm kum âpênh ar ba. Metîndjwÿnhdjwÿ ne kute pānh raxo ar ajo pānh ne ar ajo katon arÿm amim ar ajo ba. Ga, kute Kra janor nhyam kute pîte'ykam tyk ne kute o ar ajaxweo pānhja pumû. Pānh ra:xja pumû. Kam me kum Metîndjwÿnh kînh kêt kukrâdjâja kwârîk wānh ar amā kînh kêt gê me amikôt ar ajo ba kêt. Ga ren ar amā kînh nhyam ren me amikôt ar ajo ba ga ren ar arÿm aje mrâmri ne me'ô pa 'amÿnh ne mekôt ba pyrâk.

²⁴ Akmere ar, apÿnh ar adjâpênh djâ tûm, aba djâ tûm nhyam Metîndjwÿnh kute kam amiwÿr ar ajo akêx. Kam kute amiwÿr ar ajo akêxkam kwârîk wānh ar aba djâ tûm kanga kêt. Dja gar tu amim Metîndjwÿnh mar tÿxkumrêx ne

arek ar aba djâ tûmkam ar aba rā'ā ne.

²⁵ Me nire kraxje me'ô kute 'ÿr mōr kêt rā'ā. Me'ā ne ije ar amā karōmā. Ba ije markam dja ba me'ā ar amā karō. Djām Bēnjadjwÿr djwÿnh ne imā arê ba arÿm ije ar amā arēnhmā? Kati. Ba ije markam dja ba ar amā 'ā ikabēn jarê. Bēnjadjwÿr djwÿnh kum ikaprîkam ne arÿm ije ikabēn jarēnh katât kadjy ijo mex. Ba kam ba katât ar amā arēnhkumrêx.

²⁶⁻²⁷ Me kute gwaj baje amim Jeju marjao bikēnh kumex gwaj batokry kumex. Kam, djām arÿm amjên nâr arÿm aprō? Dja ga arā'ā. Kwârîk wānh kanga kêt. Nâr, djām amjên kêt rā'ā nâr djām aprō kêt rā'ā? Dja ga arā'ā. Kwârîk wānh amjên nâr aprō jabej kêt.

²⁸ Nâr, ga kam arÿm me'ô nire'ÿr mō. Djām kam ga arÿm amijo ajkēn ajaxwe? Kati. Nhyam me my'ô 'ÿr mōrkam djām nire axwe? Kati. Djām arÿm amijo ajkēn axwe? Kati. Ba ar amā arê gar ama. Dja gar abenwÿr mōn arÿm amikam ar adjumar punu, ar atokry kumex ma. Ar ajamānhkrutkam ne aje ar akrakam dja gar amikam adjumar punu kumex ma. Nâr, dja gar abenwÿr amōr kêt ne arÿm ar adjumar punu kumex mar kêt. Apydjikam adjumar punun aje atokry kumex mar kêt. Ar adjumar punun ar atokry karō ne ba kukām ijamak bēn bit abenwÿr ar amōr nêje ar akukrâ.

²⁹⁻³¹ Akmere àpnhîre ar, ba ar amā arê gar ama. Pykakam mÿjja kunî dja î kêt ne. Gwaj mÿjjao baba 'ikrân ne. Kam, dja gwaj pykakam gwaj banhō mÿjja kunîkôt bajamak bēn tÿx kêt. Godja arÿm aprō. Djām aje o aba rā'āmā? Kati. Dja ga o aba 'ikrân ne. Kam kwârîk wānh kôt ajamak bēn tÿx kêt. Nâr, godja arÿm amÿr jabej. Djām amÿr rā'āmā? Kati. Dja ga amÿr 'ikrân

ne. Kam, kwârîk wânh kôt ajamak bën tÿx kêt. Nâr, godja arÿm akînh jabej. Djâm akînh râ'âmâ? Kati. Dja ga akînh 'ikrân ne. Kam kwârîk wânh kôt ajamak bën tÿx kêt. Nâr godja ga arÿm pi'ôk kaprî pân̄h mÿjja mex'ô byr jabej. Djâm o aba râ'âmâ? Kati. Dja ga o aba 'ikrân ne. Kam, kwârîk wânh kôt ajamak bën tÿx kêt. Gwaj pykakam gwaj banhõ mÿjja kunîkôt bajamak bën tÿx kêt. Djâm gwaj baje o baba râ'âmâ? Kati. Dja gwaj o baba 'ikrân ne.

³² Mÿkam ne ba ar amâ ikabên ja jarê? Bir, dja gar ikabên ja man arÿm pykakam mÿjja kôt ajamak bën tÿx kêt ne adjumar punu kêt.

Me prõ kêt ne me kute kâjkwakam Bënjadwÿr djwÿnhmâ âpên̄h kadjy amimar. O kînh kadjy kute amimar. ³³ Me arÿm prõ ne me kute pykakam mÿjja kadjy âpên̄h kadjy amimar. Kute prõo kînh kadjy kute amimar.

³⁴ Me nire arÿm mjênja ne atemâ umar nhym me nire me'ô kute 'ÿr mör kêtja ne atemâ umar. Me apÿnh umar. Mjên kêtja Bënjadwÿr djwÿnhmâ âpên̄h kadjy kute amimar. Nâm prîne kum amijâ man Bënjadwÿr djwÿnh mar 'âno dja. Nhym be, arÿm mjênja pykakam mÿjja kadjy âpên̄h kadjy kute amimar. Nâm kute mjêno kînh kadjy kute amimar.

³⁵ Djâm ar akunî akuprÿmâ ne ba ar amâ ja jarê? Nâr, gar arÿm aprõkam nâr gar arÿm amjênkam, djâm kam ar akaprîmâ ne ba ar amâ ja jarê? Kati. Bënjadwÿr djwÿnhmâ prîne ar amexmâ ne ba ar amâ arê. Dja gar ikabênja man arÿm kum adjâpên̄h 'âno dja. 'Âno dja nhym mÿjja'ô arÿm ar akunor kêt. Ja kadjy ne ba ar amâ arê.

³⁶ Nâr, akra nhym mjên kêt râ'â jabej ga arÿm kam adjumar mex kêt ne ar o aba. Arÿm abatân̄h mex tèn kum mjên prâm. Arÿm aje mjênmâ arênh ne ör prâm jabej

kum angâ. Ga kam amex. Kwârîk wânh ar abenwÿr mō. ³⁷ Nâr kon, akra kum me my prâm kêt ne aje me'ômâ ör prâm kêt. Aje amim akra'â karõn amim,

—Kati. Ba arek ikrao iba, ane. Jadjwÿ ne mex. ³⁸ Kam ne me kute mebê kra nê mexo me kute memâ ör jakrenh.

³⁹ Metîndjwÿnh kukràdjâ kôt dja prõ mjên'â ngrâ. Mjên tînri 'â ngrâ. Nhym kam godja arÿm mÿjja'ô kubê kubînhym tyk jabej. Dja kum me my 'ôdjwÿ 'ÿr mör prâm jabej arÿm 'ÿr mō. Dja me'ô kute amim Jeju marbit 'ÿr mō. ⁴⁰ Ba kam bajbit 'â amim,

—Nâm ren mjên kêt râ'â nhym ren umar mex. Arÿm ajte mjênkam umar mex ngrire, ane. Nâ bâm â amim ane. Metîndjwÿnh Karõ kute ijo bakam ba badjwÿ 'â katât ikabên jarê. Ja ne ba kuma. Tâm ne ja.

8

Me kute mÿjjao metîndjwÿnh karõ nhipêxmâ mry bôrja'â ujarênh.

Kô k 13.2; Gar 5.13; Ped k 4.8; Dju k 3.18

¹ Me kute mÿjjao metîndjwÿnh karõ nhipêxmâ mry bôrja krêndjwÿ. Jadjwÿ ne gar abej ikukij. Gar imâ,

—Djâm ar ije amim Jeju mar mÿjja karômâ mry bôrja kurmâ? Nâr djâm ar ije kur kêtâmâ? ane. Jakam ije 'â ar amâ ikabên jarênhmâ. Ar ga ne gar we,

—Djâm ar ino kêt? Djâm ar ijamakkre kêt? Arÿm ar ije mÿjja mar, ane. Nâ, gwaj bakunî baje mÿjja kwÿ mar. Badjwÿ dja ba ar amâ arê. Gwaj baje mÿjja kumex markam ne gwaj baje amibên prâm. Nhym be, gwaj bamâ aben jabêkam baje abenmâ tÿx jangjênho tèn kam baje amim Jeju mar mexo amû aben kamên arÿm mar rax ne.

² Be, me kute mÿjja maro amibên prâmkam djâm mrâmri kute mÿjja markumrêx? Kati. Kraxje kute

mÿjja mar mex kêt rã'ã. ³ Nhyim be, me'õ kum Metîndjwÿnh jabê jabej, tânja dja Metîndjwÿnh amipãnh kuma.

⁴ Kam, me kute mÿjjao metîndjwÿnh karõ nhipêxmã mry bõr kurja mÿj dja gwaj mar on? Mÿjjao metîndjwÿnh karõ nhipêx kunĩ ne kajgokumrêx. Nhyim be, Metîndjwÿnh pydji. 'Õdjwÿ kêtumrêx. Ja ne gwaj kam kuma. ⁵ Mrãmri me kute arĩk apÿnh mÿjjamã metîndjwÿnh jarênh. Kãjkwakam nãr pykakam mÿjja krãptĩkumrêx nhyim me kute arĩk kum metîndjwÿnh, bẽnjadjwÿr djwÿnh jarênhõ ba.

⁶ Nãm me te mÿjja kumexmã metîndjwÿnh jarê gwaj bamã ne Metîndjwÿnh pydjibit. Me Babãm djwÿnh. Tãm ne kute mÿjja kunĩ nhipêx. Kute amikadjy gwaj banhipêx. Bẽnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu pydji. Kõt ne mÿjja kunĩ kato. Gwaj badjwÿ kõt bakato. Ja ne ar aje mar. Badjwÿ ije mar.

⁷ Metîndjwÿnh pydjibit. Nhyim kam mÿjjao metîndjwÿnh karõ nhipêx ja ne kajgo. Ne kam djãm me kunĩ kute amim, "Mÿjjao metîndjwÿnh karõ nhipêx ne kajgo", anhÿro ba? Kati. Me kwÿ ja ne me arĩk amim,

—Be, mÿjjao metîndjwÿnh karõ nhipêxbê metîndjwÿnh'õ. Nãm me kwÿ ã amim ane, kute Metîndjwÿnhkumrêx mar rerekre rã'ãkam. Ne kam arÿm mry bõrja krê. Ne kam arÿm amim,

—Be, mÿjjao metîndjwÿnh karõ nhipêxmã ne me kute mry bõrja. Kubê ne metîndjwÿnh'õ. Ba arÿm mekõt mryja krê. Arÿm ne ba Metîndjwÿnhkumrêxkam ijaxwe ne, ane. Me kute Metîndjwÿnhkumrêx mar rerekre rã'ãkam me ã amim ane.

⁸ Nhyim be, djãm gwaj baje Metîndjwÿnh mar tÿxkam ã amim ane? Kati. Gwaj ã amim anhÿr kêt. Gwaj baje mÿjja kunĩ krên

kajgokumrêx nhyim ajmã kute kêt. Djãm gwaj baje mÿjja'õ krêno Metîndjwÿnh kõt ajkamê? Kati. Nãr, djãm gwaj baje krênkam ne Metîndjwÿnh gwaj bamã punu jarê? Kati. Nãr, djãm gwaj baje krên kêt kam ne gwaj bamã mex jarê? Kati. Mÿjja kunĩ ne me kute krên kajgo. Kam ajmã kute kêt.

⁹ Nhyim be, gora amijãno dja. Dja gar amidjwÿnhbit maro aban arÿm tu mÿjja karõ nhõ mry krêno aba. Nok ga ren tu õ mry krêno abao ren me'õo akêx jabej. Nok ga ren me'õ kute amim Jeju mar rerekreja Metîndjwÿnhbê o akêx jabej nhyim ren ate ar ba jabej. Kam gora amijãno dja. Nok ga ren o me'õo akêx ne ren kam aje mÿjja kute me par tok nhyim me rôrõk pyràk.

¹⁰ Ga amim,

—Djãm ije mÿjjao metîndjwÿnh karõ nhipêx nhõ mry krênkam Metîndjwÿnhbê ajmã ikuten ijaxwe? Kati. Ije krênkam ajmã ikute kêt. Mÿjjao metîndjwÿnh karõ nhipêx ne kajgo. Õ mrydjwÿ ne kajgo, anhÿro aba. Aje amim anhÿro abakam ne ga tu mÿjjao metîndjwÿnh karõ nhipêx nhõ kikretikam tẽn me ikõ'ã nhÿ. Nhÿ:n arÿm õ mry krê. Nhyim arÿm me'õ kute amim Jeju mar rerekre awÿr bõx ne arÿm amim omũ. Djãm kute 'ã amim karõ kêtãmã got? Kati. Dja amim,

—Je, ba badjwÿ krêno iba, ane. Kute Metîndjwÿnh mar rerekreja dja amim anen arÿm krêno ba.

¹¹ Ga amim,

—Djãm ije mÿjjao metîndjwÿnh karõ nhipêx nhõ mry krênkam Metîndjwÿnhkumrêxbê ajmã ikuten ijaxwe? Kati. Ije mry krênkam ajmã ikute kêt. Mÿjjao metîndjwÿnh karõ nhipêx ne kajgo. Õ mry ne kajgo, anhÿro aba. Ne kam tu mÿjja karõ nhõ mry krê. Nhyim kam aje me'õo akamyja kute Metîndjwÿnh

mar rerekreja arým apumũ. Ta kute anhÿr djwÿnhrà m arík amim,

—Mÿjjao metÿndjwÿnh karõ nhípêxbê metÿndjwÿnh'õ. Dja ba õ mry krên arým Metÿndjwÿnhkumrêxbê ajmã ikuten arým ijaxwe, anhÿro ba. Ta kute arík amim anhÿro ba ja ga arým tu nokrekam mÿjja karõ nhõ mry krê. Nhy m arým apumũn amim,

—Ga, me'õ kute Metÿndjwÿnh mar týx kute mÿjja karõ nhõ mry krênja pumũ. Je, ba badjwÿ kuro iba, ane. Ne kam arým tu mÿjja karõ nhõ mry krê. Kritu kute utâr kadjy arým axwe pãnh ty. Akamy kute amim Jeju mar rerekre jaxwe pãnh ty. Ga krê nhy m arým akudjwa kukrê. Kukrên arým arík amim, "Ijaxwe", anhÿro ba.

¹² Akamy kute amim Jeju mar rerekreja ta kute arík amim,

—Dja ba mÿjja karõ nhõ mry'õ krên kam ajmã ikuten ijaxwe, anhÿro ba. Ga mÿjja karõ nhõ mry krê nhy m arým akudjwa kwÿ krên arým arík amim, "Ijaxwe", anhÿro ba. Nhy m kam Kritu arým ga amã, "Ajaxwe", ane. Ga ren krên kêt nhy m Kritu ren amã ajaxwe jarênh kêt. Nhy m be, kati. Ga krê nhy m Kritu arým amã, "Ajaxwe", ane. ¹³ Kam mÿj ne ba ren ba nê. Bir, ba ren mÿjja karõ nhõ mry krê nhy m me'õ kute amim Jeju mar rerekre ren ikudjwa kukrên ren amim, "Ijaxwe", ane ba ren kam ajte krên kêt kumrêx. Me kute ipumũnh ne ikudjwan kute amim, "Ijaxwe", anhÿr karõ dja ba ajte krên kêt kumrêx.

9

Jeju kute Paur janor'ã kute memã amijarênh.

¹ Djãm mrãmri ne ba we imã mÿjja kÿnh ne ije o ibamã nhy m me we ipa 'amÿ ba we te ije o ibamã? Kati. Ba ne ba ije o iba kêt. Djãm mrãmri ne we Jeju ta

kute ijanor kêt? Kati. Mrãmri ne ta kute ijanorkumrêx. Djãm mrãmri ne ba we ije gwaj banhõ Bënjadjwÿr djwÿnh pumũnh kêt? Kati. Mrãmri ije omũnhkumrêx. Kum idjãpênhkam djãm 'ÿr ije ar ajo akêx kêt got? Ba ne ba Jeju'ÿr ar ajo akêxkumrêx.

² Wãnh ar abu'ã me wã ijã,

—Kati. Jeju kute Paur janor kêt, ane. Ije Kritu'ÿr me wão akêx kêt kam ne me ã ijã ane. Djãm ar ga ne gar ijã ane? Kati. Ar ga ne gar aje ijã anhÿr kêt. Mÿkam? Bir, ba ne ba Kritu'ÿr ar ajo akêx. Dja gar akubyn amikõt amijo tèn ba ije Kritu'ÿr ar ajo akêxja ma. Ne arým amim,

—Mrãmri ne Kritu kute Paur janorkumrêx. Ga, Paur kute Kritu'ÿr ijo akêxja pumũ, ane. Dja gar ã amim ijã ane.

Me kute ren Paurdjwÿo djuw mex'ã kute memã amijarênh.

³ Ar akwÿ ne gar we abenmã,

—Djãm gwaj baje Paur aro djuw mexmã? Ar kute gwaj bamã kukràdjã jarênh pãnh aro djuw mexmã? Kati. Kwãrik wãnh gwaj o pãnh kêt. Djãm Jeju ne Paur jano got? Kwãrik wãnh gwaj Paurmã o pãnh kêt, ane. Ar akwÿ ã ijã ane. Me kwÿ jamã ije jakam amijarênhmã.

⁴ Jeju kute ar 'õdjwÿ janorja ar awÿr bõx ne ar amã kukràdjã jarê. Gar kam pãnh arkum mÿjja ngã nhy m ar kukrên o ikõ. Nhy m be, ar ba, djãm ar bajbit ne gar ren ar imã o pãnh kêt got? Ar ije amã kukràdjã jarênhja gar ren ar imã o pãnhkumrêx.

⁵ Ar kute ni kute amim Jeju mar'ÿr mõi ne mã amikõt o ba. Djãm kam bajbit ren iprõ'ÿr imõi kêt got? Ba ren iprõ'ÿr imõrkumrêx. Wãnh ne Jeju kute ar anor 'õdjwÿ ar memã arêho ban mã prõ japrõn o ba. Jeju kõt axikõt ar apõxdjwÿ.

Pedrudjwÿ. Idji 'ôdjwÿbê ne Xepa. Wãnh ne ar mã prô japrôn o ba.

⁶ Jeju kute ar 'ôdjwÿ janorja ar ar awÿr bôx ne ar amã arê gar arÿm memã kabêno pãnh. Nhy m be, bamê Banabemê ne bar ije ar amã pãnh'ã idjã'wÿr kêt. Ar idjã'yr pãnh ne bar amim inhô pi'ôk kaprÿ jamÿ. Djã ne ba ren ar amã ikabên pãnh'ã idjã'wÿr kêt? Kati. Ba ren ar amã ikabên pãnh'ã idjã'wÿrkumrêx.

⁷ Ga, me krâkamngônhja pumû. Nhÿnh got krâkamngônh'ô me 'ÿr prôt ba ne ta ô pi'ôk kaprÿo kute amim djwÿ, mÿjja jamÿnh? Kati, kute anor djwÿnh nhô pi'ôk kaprÿo ne amim mÿjja jamÿ. Kute me aêro ba nhy m kute pãnh memã pi'ôk kaprÿ nhôro ne me amim mÿjja jamÿ. Ga, ajte me kute pidjô kre nhy m nep nhy m me kute kurja pumû. Djãm pidjô nep nhy m me kute kur kêt got? Ga, nep nhy m me kute kre pãnh kute krênja pumû. Ga, ajte me kute mrykÿ'âtomtio djuw mexo baja pumû. Djãm kute kã kangô kwÿo kôm kêt got? Kute kwÿo kôm kumrêx. Kute o djuw mex pãnh kute kwÿo kôm kumrêx.

⁸ Ba ibê pykabê me'ô kajgo ne ba ar amã ja jarê. Nhy m kôt Metÿndjwÿnhdjwÿ ar amã arê.

⁹ Kamã ne amrêbê; me bakukãmãre Môjdjê memã 'ã karô. Nãm Metÿndjwÿnh kukwakam memã 'ã karôn memã kum,

“Mryti kute ituo me amã bågogo ngãnhô têm kam kwãrÿk wãnh ajkwabê ijê djã inhumã adjãr kêt.

Kwãrÿk wãnh ta àpên h pãnh ô kwÿ krê.”

Nãm ã memã ane. Djãm Metÿndjwÿnh kute mrybit mar?

¹⁰ Djãm kute gwaj bamar kêt? Kati. Kute gwaj badjwÿ gwaj bamar. Gwaj bajã ne kabên jarê. Kam, gê pur kre djwÿnh àpên h ar bakam tu amim djwÿ kwÿ kamnhÿxkumrêx ne djwÿ tÿxkam amim kwÿ byrkumrêx. Kute kre

pãnh kwÿ byrkumrêx. Gê djwÿ ngãnh djwÿnhdjwÿ àpên h ar bakam tu amim djwÿ kamnhÿxkumrêx. Ne àpên h pãnh amim kwÿ byrkumrêx.

¹¹ Ar badjwÿ ne bar arÿm ar amã Metÿndjwÿnh kabên jarê. Bar ren ar abê pãnh byrkumrêx. Ar ije mrãmri ne me kute purkam 'y kre pyrãk. 'Y ingrôt ne abatãnh ne arÿm ngrã. Nhy m kam me êo môn arÿm amim kwÿ by. Ar badjwÿ ne bar ar amã Metÿndjwÿnh kabên jarê. Djãm ba ren ar ije pãnh ar akutã mÿjja'ô byr kêt got? Ba ren ar ije ar abê pãnh byrkumrêx. ¹² Me'ôdjwÿ ne me ar awÿr bôx ne ar amã Metÿndjwÿnh kabên jarê. Ne kam ajte ar amã pãnh'ã a'uw gar tu memã mÿjja ngã. Me kute ar amã arên h pãnh tu memã mÿjja ngã. Ar badjwÿ ar ibê ar anhôbikwakumrêx ne bar ar amã Metÿndjwÿnh kabên jarê. Mÿkam ne gar ren ar ibê pãnh nê? Djã ne bar ren ar amã 'ã a'uw gar ren ar ibê pãnh nê? Kati. Gar ren ar ibê nê kêt. Gar ren ar ikabên pãnh ar imã mÿjja ngã bar ren ar abê byrkumrêx.

Nhy m be, kati. Ar ba ne bar ije ar abê pãnh byr kêt. Te mÿjja prãm ar ikangô. Te ar idjã'wÿr ar ikangô. Bar amim,

—Kati. Ba ren ar memã Kritu'ã ujarên h ny jarên iby ren memã pãnh jarê nhy m ren me abenmã, “Je, mÿkam ne Paur gwaj bamã Kritu'ã ujarên h ny jarên ajte gwaj bamã pãnh jarê”, ane. Ne ren abenmã ja jarên ren arÿm Kritu mar rerekre. Nã bã m ar ã amim anen kam ar ikabên pãnh jarên h kêt ne.

¹³ Be ga, Metÿndjwÿnh nhô kikretikam me àpên ho ku'êja pumû. Me kute kikretikam mÿjjao memã àpên ho pãnh. Me kute kikretikam Metÿndjwÿnhmã mry par ne kute bôro ku'êja kute àpên h pãnh amim mry kwÿ 'yr. Ja ne gar arÿm aje mar. ¹⁴ Kôt ne Bënjadjwÿr

djwÿnh arÿm memã 'ã karõn memã kum,

—Gê me kute memã ujarênh ny jarênhja pãnh amim me kutã mÿjja kwÿ byn õ kwÿ krên mex, ane.

¹⁵ Nhy m be, ba ne ba ije ar amã 'ã idjã'wÿr kêt. Nâr djãm arÿm jakam ije ar amã idjã'wÿr kadjy ne ba ã ar amã ikabêno anen ã ar amã pi'òk no'òko ane? Kati. Ba ne ba memã Kritu'ã ujarênh ny jarênh pãnh jarênh kêt. Ne kam ikÿnhkumrêx. Gar ren imã o pãnh ba ren arÿm ikÿnh kêt ne ren kam ikaprÿre.

Metÿndjwÿnhmã àpênh'ã kute memã amijarênh.

¹⁶ Nhy m be, kàj bê ije ar amã ujarênh ny jarênh ibakam djãm ba ne ba amim 'ã karõn amim,

—Ba dja ba memã arê, ane? Kati. Mÿkam? Bir, Metÿndjwÿnh ta ne imã idjãpênh djã'ã karõ ba te akubyn ije aminêã. Ba ren aminênh amim,

—Kati, ba memã ujarênh ny jarênh kêt, ane nhy m ren pãnh arÿm imã kaprÿ jadjã ba ren kam ikaprÿkumrêx. ¹⁷ Godja ba imã memã arênh kÿnhkõt memã arê nhy m pãnh arÿm imã ikÿnh djã ngã. Nhy m be, dja ba imã memã arênh kÿnh kêt kam tu memã arênh iba. Mÿkam? Bir, Metÿndjwÿnh ta kute tu imã 'ã karõkumrêxkam. Kam ne ba tu memã arênhkumrêx.

¹⁸ Ije ikabênh pãnh jabej kêt kam mÿj dja ijo kÿnh? Bir, ije memã Kritu'ã ujarênh ny jarênh ne memã pãnh jarênh kêt kam ne ba ikÿnhkumrêx. Me kute amã amijo à'wÿrja ne me amijo a'uw nhy m be, bajbit ne ba ije amijo idjã'wÿr kêt. Kam ne ba ikÿnh.

¹⁹ Djãm pykakam me'õ ne ipa 'amÿ ba kum apênh arÿm memã Jeju jarênh iba? Kati. Me'õ ne kute ipa 'amÿnh kêt. Ba ne ba memã arênh iba. Te me'õ kute ipa 'amÿnh kêt ba imã me kÿnh. Imã me kunÿ kÿnh ne ije memã arênh iba. Ije mrãmri ne me'õ kute amijo me kunÿ nhõ

àpênh djwÿnh pyrãk. Imã me kunÿ kÿnh ne me kunÿmã arênh iba. Dja ba me kunÿmã arênh arÿm Jeju'ÿr me krãptio akêx.

²⁰ Dja mebê idjaer jabej ba ba amijo mebê idjaer pyrãk. Ije Jeju'ÿr mebê idjaer kwÿo akêx kadjy ba ã amijo ane. Me kute Môjdjê kukràdjã mar tÿx jabej ba ba amijo ije Môjdjê kukràdjã mar tÿx. Ije me kwÿo akêx kadjy ba ã amijo ane.

²¹ Nâr me kute mebê idjaer kukràdjã mar kêt jabej ba ba amijo ije mebê idjaer kukràdjã mar kêt. Ije me kwÿo akêx kadjy ba ã amijo ane. Djãm kam ije Metÿndjwÿnh kukràdjã 'amÿnh rerekre? Kati. Ije Metÿndjwÿnh kukràdjã 'amÿnh tÿx ne Kritu kukràdjã 'amÿnh tÿxkumrêx.

²² Me rerekremã ba ba amijo irerekre pyrãk. Ije me rerekre kwÿo akêx kadjy ba ã memã amijo ane. Me kunÿmã ije amijo me urãk. Ije amijo me urãk kunÿkõt dja ba Jeju'ÿr me kwÿo akêx jabej. ²³ Dja ba amijo me urãk ne memã ujarênh ny jarê nhy m me arÿm amim kuma. Ba kam arÿm amim ikÿnh djã by, Metÿndjwÿnh kute memã me kÿnh djã nhõrja amim kuby, me ro'ã kuby.

²⁴ Be ga, me kute aben rer djãja pumũ. Kam me kute aben rer kadjy me kunÿ prõt. Nhy m be, me'õ pydjibit me kunÿ ren arÿm amim kÿnh djã by. Krãdjêja by. Djãm ar aje ja mar kêt? Ar gadjwÿ dja gar Jeju man kõt ar amijo aba. Atÿx ne kõt amijo aba ne amã djukanga kêt. Dja ga anen arÿm akÿnh djã byrkumrêx. Metÿndjwÿnh kute memã kÿnh djã nhõrja byrkumrêx.

²⁵ Nhy m kam me kute me rer prãmja kunÿ ne me kadjy amijangri tÿx. Kute kÿnh djã punu byrmã. Kute pi'õo krãdjê byrmã amijangri tÿx. Nhy m be, gwaj ba ne gwaj baje bakÿnh djã punu prãm kêtja byrmã. Kadjy gwaj Metÿndjwÿnhmã

amijangri tÿx ne katàt ar amijo baba. Nok gwaj ren kum amijangri kêt ne ren Metîndjwÿnhmã bamex kêt nhym ren gwaj bamã kÿnh djã nhõr kêt.

²⁶ Djãm ije mrãmri ne me arÿk prõt pyrãk ne amikukãm ikÿnh djã mar kêt got? Ba amikukãm ikÿnh djã mar 'ãno djan Metîndjwÿnhmã apê. Djãm me ajbit ije me akre? Djãm ije amijakre kêt got? Ne ba ren amijakre kêt ne ren ije mrãmri ne me bit kute ikra krão me titikmãn kòkremã ukabêr kajgo pyrãk ne ren ikajgo mexi. ²⁷ Nhym be, kati. Nã bãm mã amijakren mã amikukràn amim,

—Je, djãm ije amidjwÿnhbïto kÿnh ne ijaxwemã? Kati. Kwãrÿk wãnh ijaxwe kêt, anen mã akubyn aminê. Ne kam ije mrãmri ne me ta kute amititik pyrãk. Ne mã amijakren arÿm amiman katàt amikabên kôt ar amijo iba. Ije mrãmri ne me kute me pa 'amÿnh nhym me kute katàt me kabên mar ne mekôt amijo ba pyrãk. Ne ba ren me ajbit jakren ren amijakre kêt ne ren arÿm ate amijo iba. Nhym kam Metîndjwÿnh ren arÿm imã,

—Djãm amã dja ba kÿnh djã ngã? Kati. Ije amã òr prãm kêt kumrêx, ane.

10

Memã mebê idjaer tÿm'ã ujarênh. Idja 3.8; Djuda 5

¹ Be, akmere, àpnhÿre ar, ar aje mar kêt karõ ne ba ije ar amã me bakukãmãre'ã idjujarênhmã. Amrêbê: ne me bakukãmãre kapôt kukritkam mõ. Metîndjwÿnh ne me kadjy kakrã nhípêx nhym me kunÿ kakrã parbê mõ. Nhym kam ngõ raxbê pyka kêt aprakamã memã ajkij nhym me kam ngõ bikjêrkôt mõn rê. ² Me kunÿ Môjdjê kôt ar amijo ba. Ga, me kute ngõmã gwaj bajangjênhja pumû. Nhym me gwaj bajã amim,

—Ga, me arÿm kute Jeju mar ne kôt amijo baja pumû, ane. Me bakukãmãredjwÿ kunÿ Môjdjê kôt ar amijo ba ne kakrã parbê mõn ajte ngõ parbê mõn rê. ³ Metîndjwÿnh memã djwÿ jano nhym axidjuw nhym me kunÿ djwÿ jabit kuro ba. Nhym ta ajte memã ngõo kato nhym me kunÿ ngõ jabito kôm ar o ba. ⁴ Metîndjwÿnh nhõ kên ne mekôt ar ba nhym me kôt ngõo kôm ar o ba. Kên ja ne Kritu'ã amijakre.

⁵ Nãm Metîndjwÿnh te meo djuw mexo ban me kunÿkam kÿnh kêt. Nãm me kwÿ ngrêrebitkam kÿnh. Ne me krãptÿkam kÿnh kêt nhym kam me arÿm ty. Nhym wãnh me kapôt kukrit kunÿkôt me tyk jangij nhym me krã wãnh kumex. Me tykkôt ne gwaj Metîndjwÿnh mekam kÿnh kêtja ma.

⁶ Mÿj kadjy ne gwaj baje me bakukãmãre marmã? Bir, dja gwaj me kuman arÿm me kudjwa ã anhÿr kêt ne bamã mÿjja punu prãm kêt.

⁷ Kam kwãrÿk wãnh me kwÿ kudjwa kêt ne mÿjja metîndjwÿnh karõ nhípêxmã amijarênhõ aba kêt. Amrêbê: ne me me bakukãmãre'ã ajarên memã kum, “Me mry karõmã mry bôn kukrên kam kôt kômõ nhÿ. O nhÿ:n kam kãjmã dja. Kãjmã djan ajte mry karõmã tor ne kam kÿnh katio nhÿ”, ane.

Ga, me kute amrêbê: memã 'ã ujarênh nhym me bakukãmãre kute 'ã pi'òk no'òkja pumû.

⁸ Nãm me mjên djwÿnh kupa'ã nàr prõ djwÿnh kupa'ã kurê ba. Kwãrÿk wãnh gwaj me kudjwa kêt. Me bakukãmãre kwÿ ã anen kam akati pydjikam arÿm ty. Krãptÿ: kubê 23.000 arÿm ty.

⁹ Nãm me kwÿ ajte amim, —Ba ijaxwe mex gê goja ijo ajkê. Goja Metîndjwÿnh mrãmri kute ipumÿnh jabej goja ijo ajkê, anhÿro ba. Nãm me amim anhÿro ba: nhym kangã krãptÿ arÿm bõx

ne me imex ne. Kwârîk wānh gwaj me kudjwa ā bakabēno anhÿr kêt.

¹⁰ Me kwÿ Bēnjadjwÿr djwÿnhmē ò àpēnh ar'ā kabēn ar ba. Bēn prîkam 'ā kabēn ar ba. Kwârîk wānh me kudjwa kêt. Nām me'ā kabēn ar ba: nhym Metîndjwÿnh arÿm me'ÿr kadjy mrānh djwÿnh jano nhym me arÿm me'ÿr bôx ne arÿm me imex ne.

¹¹ Mÿkam ne mÿjja ā me bakukāmāreo anhÿro ba? Bir, gwaj baje amijā mÿjja mar kadjy. Nām me me'ā pi'ók no'ók gwaj arēnh maro baba. Arÿm pykakam me kute aminhinomā amimēnh djā nhō akati bôx 'ÿr gwaj mÿjja'ā pi'ók no'ók jarēnhja maro baba. Dja gwaj amikajmātā mÿjja man arÿm bamā bajaxwe pyma. Me kute gwaj babē bajaxwe pyma kadjy ne me arÿm me'ā pi'ók no'ók ne. ¹² Dja gar amijā ano tÿx. Nok ga ren ar ajō amim,

—Ba ne ba itÿxkumrêx. Ije me kudjwa ā ijaxweo anhÿr prām kêt, anhÿro aba. Nok ga ren ar te amitÿx jarēn ren arÿm me kudjwa ren ajaxwe ar aba.

¹³ Nhym be, jakam ne me ar ajaxwe'ā ar amā àpnēnh ba. Djām ar gajbit ar ajaxwe'ā ar amā àpnēnh ba? Kati. Nām ar ajaxwe'ā ar amā àpnēnh ban tām'ā me kunīmā àpnēnh ba. Nhym be, Metîndjwÿnh ne kute gwaj bamar ne kabēnkumrêx. Amikabēn kôt dja mrāmri gwaj bajo djuw mexkumrêx ne gwaj bajā ukanga kêt. Dja me te axwe'ā ar amā àpnēnh ba nhym arÿm ar amā tÿx jadjā nhym kam me tÿxo kute ajakrenh prām kêt. Gar kam arÿm memā akāx ne ajmā akute kêt.

Me kute mÿjja karōmā amijarēnh nêje kute me akre.

Ap 9:20

¹⁴ Kam akmere ar, imā ar ajabēkam ne ba ar amā ikabēn jarē. Godja me mÿjjao metîndjwÿnh karō nhipêxmā amijarēnh prām kwârîk

wānh mekôt amijo anhÿr kêt ne on memā akāx. ¹⁵ Ar akrā mexkam ne ba ar amā ikabēn jarē. Goja ije kôt arēnh jabej dja ga ikabēn mexmā akato.

¹⁶ Gwaj baje ngōnhkrākam pidjō kangô'ā Metîndjwÿnhmā amikînh jarēnho bakrî nhym kôt gwaj bajo djuw mex gwaj bakînhkumrêx. Gwaj baje o bakōmkam arÿm Kritu kamrô'ā kangô jakre. Ne kam arÿm Kritu kamrō prôt ne tyk baje mar pydji. Ne baje djwÿ kokjêr ne krēnkam arÿm Kritu nhî'ā djwÿ jakre. Ne kam arÿm me kute Kritu pîte'y'ā nhôr nhym tykja baje mar pydji. Mrāmri ikabēnkumrêx.

¹⁷ Gwaj Kritu pydji'ā djwÿ jakren pydjîn kubyn bakunî kukrê. Te bakrāptîn kute gwaj banhî pydji pyrāk. Ne kam baje djwÿ pydjija kwÿ krēnkôt baro'ā Kritu mar pydji.

¹⁸ Ga, me bakukāmārebê idjaerjadjwÿ pumû. Me kunî Metîndjwÿnhmā mry bôrja krê. Me kute krēnkam arÿm ro'ā mar pydji. ¹⁹ Mÿj ne ba ije me kute mÿjjao metîndjwÿnh karō nhipêx'ā ar amā arēnhmā? Bir, mÿjjao metîndjwÿnh karō nhipêx tîn ne ar ba kêt ne kajgo. Me kute kum mry bôrdjwÿ me kute kur kajgo.

²⁰ Nhym be, me kute Metîndjwÿnh mar kêtja ne me mÿjjao metîndjwÿnh karō nhipêxmā mry bôr ne kum amijarēho ba. Djām Metîndjwÿnhmā ne me amijarēho ba? Kati. Me karō punu ar bajamā ne me amijarēho ba, Xatanaj nhō àpēnhjamā amijarēho ba. Me mÿjjao metîndjwÿnh karō nhipêxmā amijarēho ban kam me karō punu ar bajamā amijarēho ban kam arÿm mar pydji. Ne kam 'ā tpydji. Djām kam ar aje me kudjwa me karō punu mar pydjîn 'ā atpydji prām? Kati. Ja ne ba ar abē uma. ²¹ Djām ar aje Bēnjadjwÿr djwÿnh nhō ngōnhkrākam pidjō kangôo akōm prām ne ajte me

karô punu nhô ngônhrâkam pidjô kangôo akôm prâm? Kati. Djâm aje Bênjadjwÿr djwÿnh nhô djwÿmâ akrî prâm ne aje me karô punu nhô mrymâ akrî prâm? Kati. Kwârîk wânh. ²² Dja gwaj ari amijo akêxo ane nhym Bênjadjwÿr djwÿnh arÿm gwaj bakam ngryk ne. Te ta gwaj bajâ pydji prâmje arÿm ngryk ne. Djâm gwaj batÿxo baje akrenh got?

Me katàt ar amijo ban ukapriã kute memã karô.

Mat 20.28; Rô 15.1; Pir 2.4

²³ Nã gãm ar abenmã,

—Ba apÿnh imã mÿjja kÿnh djâri kunïo iba nhym Metîndjwÿnh ajmã ijo kêtumrêx, anhÿro aba. Djâm ba ne ba ije amim anhÿr? Kati. Djâm apÿnh imã mÿjja kÿnh djâri dja ba kunïo iban arÿm amijo mex? Kati. Gwaj bamã mÿjja kÿnh kunïo babakam djâm kunîkôt baje amim Jeju mar mex? Djâm kôt gwaj baje mar mexo amÿ amikamênh? Kati. Kunîkôt gwaj baje amÿ amikamênh kêt. ²⁴ Kwârîk wânh amidjwÿnhbit mar kêt. Ne aje mÿjjao abamã ar amibu'ã me ama. Me aman kam mÿjja man amim,

—Ba ren o iba nhym ren me arÿm 'ã ipumÿ ne ren arÿm Jeju mar prâm kêt. Kam, dja ba o iba kêtumrêx, ane. Dja ga ã me maro anen arÿm o aba kêtumrêx. Nâr, ga amim,

—Dja ba o iba nhym me arÿm 'ã ipumÿn arÿm kum Jeju mar prâmkumrêx. Kam, tãm dja ba o ibakumrêx, ane. Dja ga ã me maro anen kam arÿm o abakumrêx.

²⁵ Ga, me kute memã mry nhôr djâja pumÿ. Kam ne me mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêx nhô mry memã kungã ne mry kajgo tu o akàn kungã. Ga kam mry nhôr djâkam bôx. Aje mry'ô byrmã bôx. Tu mry byn krê. Kwârîk wânh amim me kukjêr ne memã kum,

—Djâm mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêx nhô mry? anhÿr kêt. ²⁶ Amrêbê: ne me bakukâmãre memã kum, “Pykamê pykakam mÿjja kunîdjwÿ, mÿjja kunî ne Metîndjwÿnh nhô mÿjja”, ane.

Ja dja ga aman me kukjêr kêt. Tu abyn krê. Kwârîk wânh amã uma kêt.

²⁷ Nâr, ajtekam godja me'ô kute amim Jeju mar kêtja amã kràn amã,

—Dja ga ikutã anhô kwÿ krê, ane ga kum, “Ã”, ane. Tu kute amã mÿjja jarênh kunî krê. Kwârîk wânh kum,

—Djâm me karô nhô? anhÿr kêt. Dja ga amim,

—Mÿjja kunî ne Metîndjwÿnh nhô, ane. Dja ga amim anen tu krê.

²⁸ Nhym be, godja amÿ me'ôdjwÿ nÿnh bôx ne amã,

—Be, ja ne me mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêxmã kubô ga krê, ane. Kwârîk wânh kam krên kêt. Me'ôja ne arîk amim,

—Dja ba me karô nhô mry krên arÿm ajmã ikuten ijaxwe, anhÿro ba. Ga ren omÿnh nhîrãm arek mÿjja karô nhô mry krê nhym ren arÿm akudjwa kwÿ krê. Ren kwÿ krên ren arÿm amim, “Ijaxwe”, anhÿro ba. Mrâmri ne pykamê kam mÿjja kunîdjwÿ, mÿjja kunî ne Metîndjwÿnh nhô mÿjja. ²⁹⁻³⁰ Nhym be, djâm aje amidjwÿnhbit marmã? Kati. Me'ôjadjwÿ dja ga aman omÿnh nhîrãm krên kêt. Nok ren akudjwa kwÿ krên ren arÿm amim, “Ijaxwe”, anhÿro ba. Ga ren amidjwÿnhbit ma nhym ren me'ô bôx ne amã kabên ga ren amim,

—Je tô mÿkam ne me'ô imã kabên ne ikunoro dja? Arÿm ba mry ja'ã Metîndjwÿnhmã amikÿnh jarê. Ba tu omÿnh nhîrãm kukrê, ane. Kwârîk wânh amidjwÿnhbit mar ne omÿnh nhîrãm krên kêt.

³¹ Ga dja ga katàt ar amijo aban adjukapri. Aje anhô kwÿ krên ne akôm kôt nâr aje anhô mÿjja

kunîo abakôt katàt ar amijo aban adjukapří. Nhyam kam me arým apumûn amim,

—Be ga, me kute katàt Metîndjwýnh mar ne kôt amijo baja pumû. Me ukapříkumrêx. Kam, mrâmri ne me Metîndjwýnh'ã ujarênhkumrêx. Arým imã kînhkumrêx, ane. Kam, dja me kum Metîndjwýnh kînhkumrêx.

³² Kwârîk wãnh amidjwýnhbit maro aba kêt. Dja ga amidjwýnhbit maro aban arým Metîndjwýnh bê me'õo akêx. Mebê idjaer nâr me bajtem nâr me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio baja. Kwârîk wãnh aje amidjwýnhbit maro Metîndjwýnh bê me'õjao akêx kêt. Nok ga ren me'õo akêx ne ren kam aje mrâmri ne mýjja kute me par tok nhyam me rôrôk pyrâk. ³³ Ba ije me kunîo kînh kadjy ije amimar ne katàt ar amijo iba. Ije mýjjae iba kunîkôt katàt ar amijo iba. Djâm ije amidjwýnhbit mar? Kati. Ije me krãptî mex kadjy amimar. Ije Metîndjwýnh'ýr meo akêx nhyam kute me utâr nhyam me mex kadjy amimar.

11

Mjên dja prõo ba nhyam kãjmã kum rax kamê.

Ep 5.22; Xim k 2.9; Ped k 3.1

¹ Nã bãm Kritu'ã amijakren kôt ar amijo iba. Ar gadjwý dja gar ijã amijakren ikôt ar amijo aba.

² Be, ije amrêbê ar amã ikabên jarênh gar aje mar rã'ã ne ikabên kunîkôt ar amijo aba. Kam ne ba mrâmri ar amã amex jarê.

³ Me kute me bikprõnh djâkam amikrã'ã prodjwý. Jadjwý ne gar abej ikukij. Gar imã,

—Dja bar me bikprõnh djâkam ikrã'ã pro jabej. Nâr, dja bar 'ã pro kêt. Mýj dja bar nê? Nã gãm ar ã imã ane. Jakam ije ar amã ikabên jarênhmã. Ga, me krãja pumû. Me krâkam ne me umar ne kam kukwakam amû ikrao apê nâr parkam

mrã. Me krã ne amû me kukràdjã kunî ngrêk ne meo ba. Kritudjwý ne gwaj bakunîo ba kute mrâmri ne me krã kute meo ba pyrâk. Gwaj bamydjwý ne gwaj baprõo baba kute mrâmri ne me krã kute meo ba pyrâk. Metîndjwýnhdjwý ne Krituo ba kute mrâmri ne me krã kute meo ba pyrâk.

⁴ Godja me my mekôt akuprõn Metîndjwýnhmã kabên nâr kukwakam memã kabên jarê djâm kute amikrãdjê tur ne o amikrã'ã pro? Kati. Kam kute amikrã'ã prokam mex kêt. ⁵ Nhyam be, godja me nire Metîndjwýnhmã kabên nâr kukwakam memã kabên jarê djâm amikrã'ã pro? Nã. Me nire kute amikrã'ã prokam mex. Ren kam amikrã'ã pro kêt nhyam ren me arým kam pijâm ne. Ren me kam pijâm kute mrâmri ne me nire prîne krã kênham ren me arým kam pijâm pyrâk. ⁶ Dja me nire amikrã'ã pro prãm kêt nhyam ren me kum krãnh kê. Mýj kadjy ren me kum krãnh kê? Bir, pijâm kadjy. Nhyam be, kati. Me nire krãnh kênham nâr kî jakârkam mex kêt. Mex kêt kam gê me nire amikrã'ã pro.

⁷ Adjâkamã ne Metîndjwýnh amimekôt, amipymakôt me my nhipêx nhyam arým mexkumrêx ne uma. Kute amikôt ipêxkam me my kute amikrã'ã pro kêt. Nhyam be, djâm Metîndjwýnh amimexo me nire nhipêx? Kati. Kute amimexo me nire nhipêx kêt. Nãm me my mexo me nire nhipêx. Kam dja me nire amikrã'ã pro. ⁸ Djâm me'õ nireo ne Metîndjwýnh my nhipêx? Kati. My nhõkwao ne ni nhipêx. ⁹ Djâm me my me nirekôt ba kadjy ne my nhipêx? Kati. Mykôt ba kadjy ne ni nhipêx.

¹⁰ Kam dja me nire me my kabên man kôt ar amijo ba. Kamdjwý dja me nire arým amikrã'ã pro. Amikrã'ã pron arým memã amijo amirît. Mrâmri kute mjên kabên mar ne kôt amijo

bakumrêxja dja memã o amirît nhyim me arým omũ. Dja amikrã'ã pron Metîndjwýnh kadjy mrãnh djwýnhmãdjwý amijo amirît nhyim me arým omũ.

¹¹ Nhyim arým me kute Bênjadjwýr djwýnh markam djãm me nire ta ar ban kum me my mar prãm kêt ne ar ba? Kati. Nãr, djãm me my ta ar ban kum me nire mar prãm kêt ne ar ba? Kati. Ar ta ne ar ar ba kêt. Arkum aben mar prãm. ¹² My nhõkwao ne ni nhípêx nhyim me nire kurũmdjwý arým me my apõx. Nhyim be, Metîndjwýnh rax ne mýjja kunĩ nhípêx. ¹³ Be, godja me nire amikrã'ã pro kêt ne Metîndjwýnhmã kabên jabej djãm kam mex? Ar ga dja gar amim mex jabej kabi.

¹⁴⁻¹⁵ Me my kĩ jabjêkam mex kêt. Nhyim be, me nire kĩ jabjêkam me kum me kĩnhkumrêx. Me krã'ã pro kadjy ne mexkumrêx. ¹⁶ Nhyim dja ar ajõ aje me nire krã kajgo mýr jabej akabêno ijapanh prãm. Kwãrĩk wãnh rã'ã. Djãm ar ikam me nire kute amikrã'ã pro kêt? Nãr djãm amũ me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio baja apýnh ba djakam me nire kute amikrã'ã pro kêt? Arkati. Me nire amikrã'ã pro. Tãm dja gar ama. Tãm ne ja.

Me kute Jeju'ã djwý jakren kute kur;

¹⁷ Gar abikprõnh ne aje amim Jeju mar kadjy djwý krê. Be, djã ne gar akuprõn arým Jeju man aje mar mexo amũ aben kamê? Kati. Ar aje Jeju'ã djwý krên ne aje Jeju marmã akuprõn ate aben kam amex kêt ne. Djãm kam we ije ar amã mex jarênhmã? Kati. Kam ar amex kêtumrêx.

¹⁸ Ar aje amim Jeju mar ar aje aben pydjio abakam gar we arým apýnh mýj xêjakôt akrĩ ne arým abenã akabê:n ne. Ja ne me nĩnh imã arê ba arým kuma. Birãm mrãmri ne me kabênkumrêx. ¹⁹ Mrãmri gêdja ar akam me kwý

abenã kabê:n ne. Nhyim be, mýj xêja dja mrãmri Metîndjwýnhmã mex? Djãm me ajkwa kajgokambit memã kum,

—Ba ne ba ije amim Jeju mar, anhýro ba ne kute katãt kôt amijo ba kêt? Djãm kam me arým Metîndjwýnhmã mex? Kati. Me kum mex kêtumrêx. Nhyim be, me kute tu amim Jeju markumrêx ne katãt Jeju kôt ar amijo ba. Be, me ja ne me mrãmri Metîndjwýnhmã mexkumrêx.

²⁰ Ar abikprõnhkam djãm ar aje Bênjadjwýr djwýnh mar kadjy ne gar anhõ kwý krê? Kati. Ar aje amidjwýnhbit mar kadjy ar anhõ kwý krê. ²¹ Nã gãm ar apýnh aben bê anhõ djwý jamýn o aprõt ne o akrĩ. Nhyim me kwý kum prãm ne te 'ã ar apumũ. Gar akwý atekam anhõ kwý krên raxkam ajbã. ²² Djãm ar aje anhõ kwý krên ne akõm kadjy ar anhũrkwã kêtumrêx ne gar aben bê djwýo aprõt? Djãm ar amã me kute amim Metîndjwýnh mar ne kôt ar aben pydjio baja kurên me õ mýjja kêtja kanga nhyim me arým pijãm ne? Mýj dja ba kam ar amã arê? Djãm kam ije ar amã amex jarênhmã? Kati. Kam ar amex kêtumrêx.

²³ Nhyim be, gwaj babikprõnh ne baje djwý krên ne baje Jeju tyk marmã. Bênjadjwýr djwýnh ta ne imã tãm'ã karõ ba kuman arým amrêbê ar amã arê. Ne jakam ije ajte kôt ar amã tãm jarênhmã. Bênjadjwýr djwýnh Jeju arým djwý by. Djuda ate tẽm ne kute kurê djwýnhmã kangao ãmri nhyim akamãt tãmkam arým djwý byn ²⁴ 'ã Metîndjwýnhmã amikĩnh jarê. Ne kam arým kôt ba djwýnh arkum djwý kokij ne 'ã aminhĩ jakre. Ne arkum,

—Ar abyn krê. Inhĩ ne ja. Dja me pĩte'y'ã inhõn ibĩ. Dja gar akuprõn inhĩ'ã djwý jakren krê. Dja gar ã imaro anen imar rã'ã ne. Nãm ã Jeju arkum anen arkum kungã

nhym ar arým kukrê. ²⁵ Kukrên arým krên pa.

Nhym kam arým ngônhrâdjwý by. Ngônhrâkam pidjô kangô byn arým arkum,

—Pidjô kangô ja ne ikamrô prôt ne ityk'ã amijakre. Arým ikamrô prôt ne itykkôt gêdja Metîndjwýnh arým memã kabên ny jarênh mãmджи. Gêdja memã kum, “Dja gar tu amim ikra markumrêx ba arým ajaxwe maro aknon akam ingyryk kêt”, ane. Kabên ny ne ja. Dja gar akuprôn ikamrô'ã pidjô kangô jakren o ikôn ã imaro anen imar râ'ã ne. Nãm ã Jeju arkum ane. ²⁶ Kam dja gar akuprôn 'ã djwý krên 'ã pidjô kangôo ikôn ã maro ane. Ar aje ã maro anhÿr kunîkôt gar arým memã Bênjadjwýr djwýnh tyko amirît. Dja gar memã o amirîto akrî tãmtã nhym î akubyn bôx.

²⁷ Kam me kute Bênjadjwýr djwýnh nhô djwýo mýjja kajgon kute krênja ne me arým axwe. Me kute Bênjadjwýr djwýnh nhô pidjô kangôo mýjja kajgon kute o kômja ne me arým axwe. Kute Bênjadjwýr djwýnh tyk mar kêt kam ne axwe. Axwe kute mrãmri ne me kute Jejuo bikênh ne kamrômã ôpôkkam me axwe ja pyrâk.

²⁸ Kam dja gar amijaxwe jabej adjumaro nhÿn arým amima. Amiman amijaxwe kôt Metîndjwýnhmã amijarê. Ne kam arým Jeju'ã djwý krên 'ã pidjô kangôo ikô. ²⁹ Dja gar ajô Bênjadjwýr djwýnh tyk mar kêt ne tu djwý krê ne tu pidjô kangôo ikô nhym kam Metîndjwýnh arým ajo ajkê.

³⁰ Ga, ar akrãptî aje Bênjadjwýr djwýnh mar kêt kam tu ar aje krên ne o akômja pumû. Kam arým ar akrãptî arerekren akanê nhym me kwý arým ty. ³¹ Gwaj ren bakumrêx bajaxwe jabej badjumaro nhÿn ren arým amijaxwe ma. Ne kam ren arým amijaxwe

kôt Metîndjwýnhmã amijarê. Nhym kam ren Metîndjwýnh arým gwaj bajaxwe pãnh gwaj bajo bikênh kêt. ³² Bênjadjwýr djwýnh kute gwaj babê bajaxwe kurê. Kute gwaj babê kurê kadjy ne gwaj bajo ajkê. Ne ren gwaj babê bajaxwe kurê kêt gwaj ren arým akuno. Nhym be, kati. Me axwe kôt me biknor tokry djâkam babiknor kêt kadjy ne gwaj babê bajaxwe kurê.

³³ Kam akmere ar, dja gar Bênjadjwýr djwýnh tyk mar kadjy akuprôn abenkam amako nhÿ. Kwârîk wãnh aben bê anhô djwý 'amýnh ne tu o aprôt kêt. Dja gar abenkam amako nhÿ. ³⁴ Nhym me'ô kum prãm gê ûrkwâkam ô kwý krên mex. Ô kwý krên mexkam gê ar awÿr bôx ne ar aro'ã nhÿ. Ne kam arým Bênjadjwýr djwýnh tyk mar katât ne arým djwý krên kangôo ikô. Mýkam? Bir, kute pãnh meo bikênh kêt kadjy. Me kute Bênjadjwýr djwýnh tyk mar kêt ne tu kute krên ne o kôm kam ne Metîndjwýnh kute pãnh meo bikênh pyma.

Be, ije ar amã mýjja kwý'ã idju-jarênh prãm râ'ã. Ba wãm itêm ne ar akam ibôx kambit dja ba ar amã arê.

12

Karôkôt me apýnh Metîndjwýnhmã àpênh djâ.

Dju k 4.1

¹ Ar ga ne gar Metîndjwýnh Karôkôt adjâpênh jabej ikukij, ba arým kuma. Ba ar amã 'ã ajarê gar ama. ² Amrêbê ar aje amim Jeju mar kêt ri ne me amã,

—Dja gar mýjjao metîndjwýnh karô nhîpêxmã amijarêho aba. Nãm me ã ar amã ane gar arým ari mekôt apýnh mýjjao metîndjwýnh karô nhîpêx jamakkre kêt jamã amijarêho aba nhym kute ar amar kêt kumrêx. Kam ne gar Metîndjwýnh Karô djâpênhja mar kêt. Ja ne gar aje mar. ³ Kam, ar aje

Metîndjwýnh Karô djâpênhja mar kadjy ba jakam ar amã arê. Me'ô kute Metîndjwýnh Karô kukwakam kabên'ô jarênhkam djâm kute memã kum,

—Djâm Jeju mex? Kati, punure, anhÿro ba? Arkati. Metîndjwýnh Karô kukwakam ne me kute Jeju'ã kabên mexbit jarênh ba. Ne kam ajte me'ô kute memã kum,

—Mrãmri Jejubê Bênjadjwÿr djwýnhkumrêx, anhÿro ba, Metîndjwýnh Karôbit kukwakam kute arênh ba.

⁴ Kam, mÿj ne Metîndjwýnh Karô djâpênh kute? Bir, nãm apÿnh mÿjja'ã memã karô nhym me arÿm kôt kute mar ne arÿm kam kum àpênh ar ba. Djâm kam apÿnh karô kute apÿnh mÿjja'ã memã karô? Kati. Metîndjwýnh Karô ta pydji. Pydji kute 'ã memã karô. ⁵ Bênjadjwÿr djwýnh kadjy gwaj apÿnh badjâpênh djari maro baba. Djâm kam apÿnh Bênjadjwÿr djwýnh? Kati. Bênjadjwÿr djwýnh ta pydji. ⁶ Metîndjwýnh apÿnh gwaj bajo ô àpênh ne kam kum badjâpênh kadjy apÿnh gwaj bamã bano mex, bajamak mex, badjê mex jarê. Djâm kam apÿnh Metîndjwýnh? Kati. Metîndjwýnh ta pydji.

⁷ Metîndjwýnh Karô kute gwaj bakôt amijo amirît kadjy arÿm gwaj bakunĩmã 'ã karô. Gwaj badjâpênh djã'ã gwaj bamã karô. Dja gwaj bakunĩ apÿnh badjâpênh djã kôt kum apên arÿm abenmã Metîndjwýnh raxo amirît ne kam bakunĩ arÿm ra:x ma. Rax man arÿm katà:t kôt ar amijo baba nhym arÿm gwaj bakam kĩnhkumrêx.

⁸ Kute gwaj bakunĩmã àpênh djã'ã karô kôt ne Karô gwaj bakam me kwÿmã amak mex jadjã. Nhym kam arÿm kute memã kabên katât jarênh mar mexkumrêx.

Metîndjwýnh Karô ta ajte gwaj bakam me kwÿmã apÿnh mÿjja mar

kêt jarê nhym me arÿm kôt kute mar ne kute gwaj bamã arênh mar mex.

⁹ Metîndjwýnh Karô ta ajte gwaj bakam me kwÿmã Metîndjwýnh raxo amirît nhym me arÿm kôt tu amim Metîndjwýnh markumrêx.

Metîndjwýnh Karô ta ajte gwaj bakam me kwÿmã me punuo mex'ã kum karô nhym me arÿm kôt kute me punuo mex mar mex.

¹⁰ Nhym ajte gwaj bakam me kwÿmã mÿjja pumũnh kêt nhipêx'ã kum karô nhym me arÿm kôt kute mÿjja pumũnh kêt nhipêxja mar mex.

Nhym ajte gwaj bakam me kwÿmã kabên jarênh ba nhym kam me arÿm kôt kute Metîndjwýnh kukwakam kabên jarênh mar mex. Nãm ã gwaj bamã ane gwaj kam baje apÿnh mÿjja mar mex ne arÿm o kum badjâpênh ar baba.

Nhym be, me'ô Metîndjwýnhmã àpênh gêdja gwaj bawÿr bôx. Nâr kon, me'ô me karô punumã àpênh gêdja gwaj bawÿr bôx. Kute mex pyrâk gêdja gwaj bawÿr bôx. Mÿj dja gwaj me'omã bakator on? Bir, Metîndjwýnh Karô ajte gwaj bakam me kwÿmã me'ô jarênh nhym me arÿm kôt kute kum kator mar mex. Me'ô Metîndjwýnhmã àpênhkumrêx gwaj bawÿr bôx nhym me arÿm kuman gwaj bamã,

—Metîndjwýnhmã àpênhkumrêx ne wã, ane. Nâr, me'ô me karô punumã àpênhja gwaj bawÿr bôx nhym me arÿm kuman gwaj bamã,

—Me karô punumã àpênh ne wã, ane. Gwaj bakwÿ Metîndjwýnh Karôkôt badjâpênh djã 'ôdjwÿ ne ja.

Nhym kam ajte Metîndjwýnh Karô gwaj bakam me kwÿmã me kabên'ã karô nhym me arÿm kôt kute me bajtem kabên mar kêtja jarênh mar mex.

Nhym kam ajte Metîndjwýnh Karô gwaj bakwÿmã me kabên'ã karô nhym kôt me kute gwaj bakabên djwýnhkôt amũ gwaj

bamã me bajtem kabên mar kêtja jarênh mar mex. Metîndjwýnh Karôkôt gwaj bakwý badjâpênh djâ 'ôdjwý ne ja.

¹¹ Metîndjwýnh Karô ta ne kute gwaj bamã apýnh badjâpênh djâri arênh ne ja. Gwaj banhî pýnhkôt kute gwaj bamã arênh. Ta kute gwaj bajã amim karôn arým kôt gwaj bamã badjâpênh djâ jarênh ne ja.

Gwaj baje Kritumê banhîo typdji pyrâk.

Rô 12.4; Ep 4.16; Kor 3.15

¹² Ga, gwaj banhîja pumû. Gwaj banhîkam apýnh badjâpênh djâ krâptî. Gwaj baparkam bamrân djâ. Ne banhîkrao baje mýjja kupênh djâ. Ne bakrâkam banhîo mýjja mar djâ. Ne banokam baje mýjja pumûnh djâ. Ne bajamakkrekam baje mýjja mar ne kupênh djâ. Be, gwaj banhîkam apýnh badjâpênh djâ krâptîja pumû. Kritudjwý gwaj baje amim mar nhym kute gwaj bajo ôbikwakam gwaj baje kumê banhî pydji pyrâk. Ne kam gwaj banhî pýnhkôt apýnh badjâpênh djâ krâptî, badjumar djâ krâptî.

¹³ Metîndjwýnh Karô ne pydji. Ne kam gwaj bakunîo ban Kritu pydji'ã gwaj bamê. 'Ã ne me ngômã gwaj bajangjênh jakre. Gwaj te babê idjaer nâr te gwaj babajtem nhym arým Metîndjwýnh Karô Kritu pydji'ã gwaj bamê. Nâr, me arým gwaj bakam ar kwý pa 'amý nhym ar memã àpênh kajgo ar ba. Metîndjwýnh Karô arým ar o ban Kritu pydji'ã ar kumê. Nâr, gwaj bakam ar kwý me kute ar pa 'amýnh kêtja nhym ar arek mekôt ar ban umar mex. Kwârîk wân h râ'ã. Metîndjwýnh Karô pydji arým gwaj bakunîo ban Kritu pydji'ã gwaj bamê. Metîndjwýnh Karô kute ngô pyrâk gwaj bakunî baje pydjio bakôm pyrâk.

¹⁴ Ga, gwaj banhîja pumû. Djâm gwaj badjâpênh djâ pydjibit? Kati. Gwaj banhîkam apýnh badjâpênh djâ krâptî, badjumar djâ krâptî. Kritudjwý gwaj baje amim mar nhym kute gwaj bajo ôbikwakam kumê banhî pydji pyrâk. Ba ar amã arê gar ama. Kritu mē gwaj baje banhî pydji pyrâk.

¹⁵ Birâm Kritukam gwaj bajô djâpênh djâ kute gwaj bapar djâpênh djâ pyrâk ne kajgo. Ne kam kum àpênh djâ kînh kêt. Kum me'ô djâpênh djâ kînh, àpênh djâ mexkumrêx kute me ikra djâpênh djâja pyrâk kum kînh. Ne kam ren amim,

—Tâmwã ne àpênh djâ mexkumrêx. Me kum kînhkumrêx. Nhym be, me kum ba idjâpênh djâ kînh ngrire. Mýkam ne Metîndjwýnh Karô imã idjâpênh djâ ja'ã karô? Kute Kritu ijo ôbikwa kêt pyrâk. Kute kadji idjâpênh kêt pyrâk, ane. Djâm kute amim anhýrkam djâm mrâmri Kritu kute o ôbikwa kêt? Kati. Mrâmri kute o ôbikwakumrêx.

¹⁶ Ne birâm atekam Kritukam gwaj bajôdjwý djâpênh djâ kute me amak djâpênh djâ pyrâk. Ne kam kum àpênh djâ kînh kêt. Kum me'ô djâpênh djâ kînh, àpênh djâ mexkumrêx kute me no djâpênh djâja pyrâk kum kînh. Ne kam ren amim,

—Tâmwã ne àpênh djâ mexkumrêx. Me kum kînhkumrêx. Nhym be, me kum ba idjâpênh djâ kînh ngrire. Mýkam ne Metîndjwýnh Karô imã idjâpênh djâ ja'ã karô? Kute Kritu ijo ôbikwa kêt pyrâk. Kute kadji idjâpênh kêt pyrâk, ane. Djâm kute amim anhýrkam djâm mrâmri Kritu kute o ôbikwa kêt? Kati. Mrâmri, kute o ôbikwakumrêx. ¹⁷ Ne ren gwaj banobit ne ren gwaj bajamakmê bajamakkre kêt mýjo ne gwaj ren badjumar? Ne ren gwaj bajamakbit ne ren banhîjakre kre kêt mýjo ne gwaj ren badjubâr?

18 Nhyim be, kati. Metîndjwýnh ta gwaj bakadjy apýnh gwaj bakukràdjà, gwaj badjâpênh djà nhîpêx. Ta ne kute amim gwaj badjâpênh djà'ã karõ kôt arým apýnh gwaj badjâpênh djà nhîpêx. Kritudjwý. Gwaj baje amim mar nhyim kute gwaj bajo ôbikwakam ne gwaj apýnh kôt badjâpênh djârio baba.

19 Nhyim be, Metîndjwýnh ren gwaj banhiãkrebit nhîpêx gwaj ren badjâkur kêt, badjâpênh kêt, bamrânh kêt. Ren gwaj bakukràdjà'ô pydjibit nhîpêx mýj ne gwaj ren nê? Ne ren gwaj banhiãkrebit nhîpêx ne ren gwaj bajajkwa nhîpêx kêt gwaj ren badjâkur kêt. Ne ren gwaj banhikra nhîpêx kêt gwaj ren badjâpênh kêt. Ne ren gwaj bapar nhîpêx kêt gwaj ren bamrânh kêt. Mýj ne gwaj ren kam nê? Gwaj ren kam ajmã nê.

20 Nhyim be, kati. Gwaj bakukràdjà kunî. Gwaj badjâpênh djà krâptî. Nhyim be, gwaj banhî pýnhbit. Kritudjwý gwaj baje amim mar nhyim kute gwaj bajo ôbikwakam kute kumê gwaj baje banhî pydji pyrâk. Nhyim be, apýnh gwaj badjâpênh djà krâptî. Kam kwârîk wânh ar amã adjâpênh djà kurê kêt.

Me kute abeno ôbikwan kum aben jabê'ã memã karõ.

Rô 12.10; Pir 2.3; Ped k 2.17

21 Ba ar amã mýjja jarê gar ama. Djâm gwaj bamã bano kînh ne ate bamã banhikra kurê? Kati. Gwaj bamã bano kînh ne bamã banhikra kînh ne bamã bakukràdjà kunî kînh. Metîndjwýnh Karõ ne kute gwaj bamã apýnh badjâpênh djà'ã karõ gwaj o baba ne kam bamã badjâpênh djâdjwý kunî kînhmã. Djâm gwaj baje me kabên mar kêtja jarênh djâm jabit ne gwaj bamã kînhmã? Djâm me punuo mex ne gwaj bamã kînh kêtã? Kati. Dja gwaj bamã badjâpênh djà kunî kînh aben pyrâk.

22 Gwaj bakukràdjâdjwý kwý rerekre. Gwaj bakî, gwaj bajamak, gwaj bajai, gwaj bakukràdjâ kwý rerekre. Te kwý rerekre gwaj bamã kî:nhkumrêx ne. Ne ren kêt gwaj ren ajmã nê? 23 Nhyim gwaj bakukràdjâ kwý me kum kînh kêt jabej gwaj amim o mex. Gwaj o mex ne kâjmã kamê nhyim me arým kum kînh. 24 Gwaj bakukràdjâ me kum kînhja gwaj o mex kêt ne kâjmã kamênh kêt.

Metîndjwýnhdjwý ne Kritu nhõ âpênh aro aben pyrâk ne kum ar kunî kînh aben pyrâk. Nãm mã me kum ô âpênh kînh kêtjao mex ne kâjmã kum mex kamê. Nhyim kam me arým kum ô âpênh kunî kînh aben pyrâk. 25 Mýkam ne ô âpênh aben pyrâk? Bir, ne ren meo aben pyrâk kêt nhyim ren me amirax mýr jabej abenmã kabên ne. Nhyim be, kati. Me kute abenmã anhÿr kêt kadjy ne arým ô âpênh aben pyrâk nhyim kam me arým abeno djuw mex'ã kabên.

26 Nhyim kam godja gwaj bajõ tokry jabej gwaj bakunî arým ô'ã batokry. Nâr godja me kâjmã kum rax kamê nhyim arým kînh. Kînhkam gwaj arým ô'ã bakînh ne. 27 Ar aje tu amim Kritu markam nhyim kute ar ajo ôbikwakam ar aje mrâmri ne kumê anhî kute pydji pyrâk. Nhyim arým ar ajo ô âpênh.

28 Me baje amim Jeju mar kunî ne kôt ar aben pydjio babaja ne Metîndjwýnh kute aben nhitepã me bajã âpênh rênh. Nãm me bakwý'ã memã wa djwýnh mê. Jeju ne amrêbê ar ijano bar 'ã idjujarênh ar iba. Ar ikumrêx. Nhyim me bakwý'ã ajte kukwakam kabên jarênh djwýnh mê nhyim me ar ijatâri. Nhyim me bakwý'ã memã kukràdjâ'ã ujarênh djwýnh mê nhyim me me atâri. Nhyim kam ajte me bakwý'ã mýjja pumûnh kêt nhîpêx djwýnh mê. Ne kam ajte me bakwýmã me punuo mex'ã karõ gu me baje mar. Nhyim kam ajte me

bakwýmã me àpênhkôt o kangõnh'ã karõ gu me baje mar. Nhyam kam me kwýmã meo ba djwýnh'ã kum karõ nhyam me kute mar. Nhyam kam me bakwýmã me kabên'ã karõ gu me kôt baje me bajtem kabên mar kêtja jarênh mar.

²⁹ Djãm kam me bakunîbé Jeju kute ar anorja? Kati. Me bakwýbit. Djãm kam me bakunîbé Metîndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh? Kati. Me bakwýbit. Djãm me bakunîbé memã kukràdjã'ã ujarênh djwýnh? Kati. Me bakwýbit. Djãm me bakunî baje mýjja pumûnh kêt nhípêx mar, baje me punuo mex mar? Kati. Me bakwýbit. ³⁰ Djãm me bakunî baje me bajtem kabên mar kêtja jarênh mar? Kati. Me bakwýbit. Djãm me bakunî baje me kabên djwýnhkôt amũ memã me kabên mar kêtja jarênh mar? Kati. Me bakwýbit. ³¹ Kam ar adjâpênh djâja'õ mexo kute kunî jakrenh dja gar amã kînh. Mex ja dja gar abej týx.

Ne kam mýj dja gar nênh kam apê? Bir, dja gar amã me abên kam apê. Gwaj bamã me abê kêtka badjâpênh kajgo. Gwaj bamã me abêkambit mrãmri badjâpênh mexkumrêx.

13

Me kum me abê'ã ujarênh.

¹ Gwaj bamã me abêkambit ne mrãmri gwaj badjâpênh mexkumrêx. Ne ren gwaj bakam me'õ ren pykakam apýnh me bajtem kabên mar kêtja jarê nar ren kâkwakam Metîndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh kabên mar kêtja jarê. Ne ren kum me abê kêt. Djãm kam mex? Kati. Kum me abê kêtka kabên kajgokumrêx. Kum me abê kêtka kabên jarênh kajgo kute mrãmri ne me ngõnh krõkrõkti titikkam kanga kajgo pyrãk.

² Nhyam ren gwaj bakam me'õ kute Metîndjwýnh kukwakam kabên jarênh mar. Ne ren kute mýjja bipdjur tüm kunîo amirît mar. Ne ren me kute mýjja marja kunî ren mar. Ne kam ren kum me abê kêt. Djãm me'õja rax? Kati. Kum me abê kêtka ne kajgo me:xi.

Nhyam ren gwaj bakam me'õ ren mrãmri kute Metîndjwýnh rax markumrêx. Ne ren mýjja nhípêx kadjy amim kamnhîx mexkumrêx. Ne ren kum,

—Djünwã, dja ga imã krãnhwã kaba, ane. Nhyam ren arým kum kadjarkumrêx. Nhyam kam ren me'õja kum me abê kêt. Djãm me'õja rax? Kati. Kum me abê kêtka ne kajgokumrêx.

³ Nhyam ren gwaj bakam me'õ ren õ mýjja kunî me bikênhmã kungrà. Ne ren kum me abê kêt, mã ne kute? Kati, Kute memã mýjja nhõrja kajgo mexi, kum me abê kêtka.

Nhyam ren kam me'õ kute me'õ pytãr kadjy memã kum,

—Kwãrik wãnh kuwyo tãmwã bînh kêt. Ba dja ga pãnh kuwyo ibî, ane. Nhyam ren me arým kabênkôt pãnh kubî. Kubî nhyam tykjao ren arým me'õ pytã. Nhyam be, ren tykja anhÿr djwýnhràk kum me abê kêt, mã ne kute? Kati, tykja kajgo mexi, kum me abê kêtka.

⁴ Gwaj bamã me abêkam dja gwaj memã bano kator kêt ne amijamãr 'iry.

Ne bamã me kaprî.

Ne me õ mýjja'ã bangryk kêt.

Ne bamã me abêkam babên kati kêt. Ne amijo badjamra kêt.

⁵ Ne memã baprire ne memã bak-abên jarê.

Ne bamã me abêkam amidjwýnhbit mar kêt.

Ne amijã bangryk nê.

Nhyam me'õ gwaj bajo ajkê gwaj amipãnh kadjy mar kêtka.

⁶ Ne bamã me abêkam me axwekam bakînh kêtka.

Ne me kute katât amijo bakam bakînhkumrêx.

⁷ Ne memã me arênh prãm kêt.

Ne bamã me abêkam tu amim me markumrêx ne amim, “Mrãmri kabênkumrêx”, anen amiwÿr mÿjja kamnhîxkumrêx.

Ne mekôt badjãm tÿxkumrêx ne 'ã badjukanga kêt.

⁸ Ne bamã me abêkam arÿm Metîndjwÿnh kadjy badjâpênhkumrêx ne bakajgo kêtumrêx. Nhyim be, Metîndjwÿnh Karô kute apÿnh memã âpênh djâ jarênhja dja î kêt. Dja kukwakam kabên jarênh djwÿnh î memã arênh kêt. Nhyim me î me bajtem kabên mar kêtja jarênh kêt. Nhyim me kute apÿnh mÿjja mar djwÿnh î mar kêt. Nhyim be, djãm me kum me abên kam kum me abê kêt mã? Arkati. Dja me kum me abê rã'ã. Ne kam kajgo kêt rã'ã ne. ⁹ Jakam gwaj mÿjja kwÿbit man Metîndjwÿnh kukwakam kabên kwÿbit jarê. Gwaj baje kabên kunî mar kêt. ¹⁰ Nhyim be, dja î mÿjja kunî kute amirît djâ nhô akati bôx gwaj arÿm prîne mÿjja kunî ma nhyim me:xkumrêx. Nhyim mÿjja kajbê mexja arÿm kêt ne.

¹¹ Amrêbê iprîri ikabên kute me prîne kabên pyrâk. Iprîri ije mÿjja mar kute me prîne kute mÿjja mar pyrâk. Ne ije amim mÿjja'ã karô kute me prîne amim mÿjja'ã karô pyrâk. Ba kam arÿm ijabatânh ne arÿm iprîne prãm kêt. Ba arÿm iprîne kam amijo ibaja kanga.

¹² Jakam gwaj baje Metîndjwÿnh nhô mÿjja pumûnh mex kêt kute mrãmri ne ixe punukam me kute mÿjja pumûnh mex kêt pyrâk. Dja gwaj ã omûnh ane:n kam î arÿm kuka kônh omûnh mexkumrêx. Jakam gwaj baje mÿjja kwÿbit mar. Dja gwaj ã maro ane:n kam î arÿm prîne mar mexkumrêx. Dja gwaj maro kute mrãmri ne ta kute prîne gwaj bamar pyrâk.

¹³ Jakam gwaj tu amim Metîndjwÿnh markumrêx rã'ã. Ne amiwÿr kamnhîxkumrêx rã'ã. Ne bamã me abê rã'ã. Ne kam gwaj baje tu amim markumrêxja ne kajbê mex. Gwaj amiwÿr kamnhîxjadwÿ ne kajbê mex. Nhyim be, gwaj bamã me abêja ne mexo kute kunî jakrenh.

14

Aben kabên djwÿnhkôt me kute abenmã arênh'ã memã karô.

¹ Dja gar mã amã me abê. Ne kam ajte ar amã apÿnh adjâpênh djâdjwÿ kînhkumrêx. Metîndjwÿnh Karô kute 'ã ar amã karôja dja gar amã kînh. Ne kam ar adjâpênh djâ'ã abê Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênh djwÿnhja dja gar amã kînhkumrêx. Abê kukwakam kabên jarênh djwÿnhkam ajte me aben djwÿnh kabênkôt memã arênh. Tãm dja ga amã kînhkumrêx.

² Nhyim be, me'ô kute me bajtem kabên mar kêt jarênhkam djãm gwaj bajômã ne arê? Kati. Gwaj bajô baje mar kêt. Metîndjwÿnhmã ne arê. Me'ô ta ne mÿjja mar kêt jarê. ³ Nhyim be, me'ô kute gwaj bakabênkôt Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênhja ne mex. Gwaj baje markam ne mex. Nãm gwaj bamã arê gwaj kam bajamak mexo amû amikamênh tên arÿm Metîndjwÿnh mar rax ne. Nãm gwaj bamã 'ã karôn gwaj bajo kînh. ⁴ Nhyim be, me'ô kute me bajtem kabên mar kêtja jarênh ne amidjwÿnhmãbit arên kam ajbit arÿm amak mexo amû amikamê. Me'ôdjwÿ kute mar kêt. Nhyim be, me'ô kute me aben djwÿnh kabênkôt Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênhja. Ja ne me kute amim Jeju marja kunîmã arê nhyim me arÿm kuma. Ne kam arÿm amak mexo amû amikamênh arÿm Metîndjwÿnh mar rax ne.

⁵ Ar akunî ren ne bajtem kabên mar kêtja jarê ba ren kam ikînh

ngrire. Nhyim be, ren ar akunî me bakabênkôt Metîndjwýnh kukwakam kabên jarê ba ren kam ikînhkumrêx ne. Mýkam? Bir, ar aje kukwakam kabên jarênhkam ne gar amexkumrêx. Nhyim me'ô kute me bajtem kabên mar kêt jarênhja kâjbê mex. Nâr, godja me'ô ar amâ me kabên mar kêtja jarênh jabej. Nhyim me'ôdjwý me bakabênkam amû ar amâ me'ô kabên jarê gar arým kabên mar jabej. Kambit dja mexkumrêx. Ar aje kabên markam mexkumrêx. Ne kam arým ajamak mexo amû amikamên arým mar rax ne. Ar aje amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio baja kunî arým mar rax ne.

⁶ Akmere, àpnhîre ar, ba ren ar awýr bôx ne ren ar amâ me bajtem kabên mar kêtja jarê djâ ne ga ren ar amim aman akînh? Kati. Dja ba ar awýr bôx ne me bakabênkôt ar amâ arê gar arým amim aman arým akînh ne. Metîndjwýnh kute imâ mýjja ny jarênh dja ba me bakabên kôt ar amâ arê gar arým amim aman arým akînh. Nâr ije mýjja'ô bipdjur tûm mar dja ba me bakabênkôt ar amâ arê gar arým amim aman arým akînh ne. Nâr, dja ba me bakabênkôt Metîndjwýnh kukwakam ar amâ kabên jarê gar arým amim aman arým akînh ne. Nâr, dja ba me bakabênkôt ar amâ Metîndjwýnh kukràdjâ jarê gar kam arým amim aman arým akînh ne.

⁷ Nhyim be, aje memâ me bajtem kabên mar kêtja jarênhkam aje mrâmri ne me kute me ô'i kakôr punu pyrâk. Nhyim kam me abenmâ kum,

—Je tô mýj ne kute kakôr punuja? ane. Ar aje me bajtem kabên mar kêtja jarênhkam aje mrâmri ne me kute pîjâbârekam ngrer punu pyrâk. Nhyim kam me abenmâ kum,

—Je tô mýj ngrer punu ja? ane.

⁸ Me krâkamngônâ apýnh prôt djâri ô me ngrer. Ô'ikam me ngrer.

Ne ren me me ngrer kupa'â ô'i kakô djâ ne ren krâkamngônâ me ngrer man kurê djwýnhmê aben kutâ prôt kadjy akuprô? Kati.

⁹ Kam ar gadjwý ga ren ar memâ akabên djwýnh jarênh kêt djâ ne me ren akabên ma? Kati. Ne ga ren ar aje kôkmâ akabên nhyim kute akabên mar kêt pyrâk. ¹⁰ Apýnh me ba djâkam apýnh me kabên krâptî. Ne kam me kute aben djwýnh kabênkôt kute aben kabên kunî mar. ¹¹ Gwaj ren me kabên mar kêtjakam abenmâ bakabên ne ren abeno me bajtem.

¹² Ar gadjwý ne gar â aje aben kabên mar kêtkaam â abeno me bajtemo ane. Kam, me bakabênkôt dja gar memâ akabên jarê. Metîndjwýnh Karô kute ar amâ apýnh ar adjâpênh djâ jarênh dja gar me bakabênkôt memâ akabên jarênh kôt apê nhyim me arým ar akabên markumrêx. Ne kam arým amak mexo amû amikamên arým mar rax ne. Me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio baja kunî arým mar rax ne. Ar adjâpênh djâ ja'ô dja gar amâ kînhkumrêx.

¹³ Kam, ar ajô aje me bajtem kabên mar kêtja jarênh markam dja ga Metîndjwýnhmâ amijo a'uw ne kum,

—Me ikabênkam dja ga ajte imâ arê, ane. Dja ga â kum ane gê me bakabênkam ajte amâ arê. Ga kam arým amû me bakabênkam memâ arê nhyim me arým ama. Tâm ne ja. ¹⁴ Metîndjwýnhmâ gwaj bakabênkamdjwý. Godja gwaj kum me bajtem kabên mar kêtja jarênh arým baje mýj kabên jarênhja mar kêt. Gwaj bajajkwakambit ne gwaj arê ne kam bajamakjao baje mar kêt ne.

¹⁵ Mýj godja gwaj kam nê? Bir, dja gwaj me bajtem kabên mar kêtjao kum bakabên jarênh mâ bakabên djwýnhkôt kum bakabên jarênh arým amikabên ma. Dja gwaj mâ me kabên mar kêtjao

kum ngren mā bakabên djwýnhkôt kum ngren arým amikabên ma. ¹⁶ Godja gar me bajtem kabên mar kêt kôtbit kum mex jarê mýj godja ar abu'ã me ja kute akôt kum, “Mrãmri”, anhÿr on? Me kute akabên mar kêtja mýj godja me akôt nê? Me kute akabên mar kêt kumrêx. ¹⁷ Mrãmri ga me bajtem kabênkôt kum mex jarê. Nhy m be, abu'ã me ja dja me amim amar kêt ne amak mexo amũ amikamên kêt.

¹⁸ Ba ne ba ije apÿnh me bajtem kabên mar kêtja jarên kumex. Ije me bajtem kabên mar kêtja jarênho ar akunĩ jakrenh mex ne. Kam ne ba Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarê. ¹⁹ Ne kam me kute amim Jeju mar kute aben pydjikam djãm mekam ije me bajtem kabên mar kêtja jarênh prãm? Kati. Nhy m be, me kabên djwýnh ije arênh prãm kumrêx. Ije memã Metĩndjwýnh kukràdjã jarênh nhy m me kute mar kadjy ije me kabên djwýnh jarênh prãm kumrêx. Ne ba ren me bakabên djwýnhkôt ikabên ngrêrebê 5bit jarên ren imã ikabênja kĩnh kumrêx. Nhy m be, ne ba ren me bajtem kabên mar kêtja kabên krãptĩ: kubê 10.000 jarên ren kam imã ikabên ja kĩnh ngri:re ne.

²⁰ Akmere, àpnhĩre ar, kwãrĩk wãnh ar aprĩre kêt ne arĩk amim akabên kajgo jarênh kêt. Dja gar ajabatàn h ne amim akabên kumrêx jarê. Dja gar me prĩre ma. Prĩ:rekam me axwe kêt dja gar aman me kudjwa ajaxwe kêt ne katàt ar amijo aba. ²¹ Be, amrêbê: ne Bẽnjadjwýr djwýnh me bakukãmãre Mòjdjêmã 'ã karõ nhy m kukwakam memã 'ã karõ. Nãm te memã 'ã karõ nhy m me kute mar kêt ne amakkre kêt rã'ã ne. Nhy m kam arým memã kabên ne memã kum,

“Me kabên mar kêt kôt, me bajtem kabênkôt dja ba jakam memã ikabên jarê.

Dja ba te memã arê nhy m me amim ikabên mar kêt rã'ã ne.”

Nãm me amakkre kêt kam Bẽnjadjwýr djwýnh ã me bakukãmãre'ã ane nhy m me arým 'ã pi'òk no'òk ne.

²² Kam, ba ar amã arê. Mýj xê kadjy ne me kute me bajtem kabên mar kêt jarênh? Djãm me kute tu amim Metĩndjwýnh markumrêxja kadjy ne me kute arênh? Kati. Me kute amim Jeju mar kêtja kadjy ne me kute arênh. Nhy m be, mýj xê kadjy ne me kute Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh, kute me bakabên djwýnhkôt kabên jarênh? Djãm me kute amim Jeju mar kêtja kadjy ne me kute kabên jarênh? Kati. Me kute amim Jeju marja kadjy ne me kute kabên jarênh. ²³ Kam, godja gar akunĩ aben pydjĩn akunĩ arým me bajtem kabên mar kêtjakam akabên jarênh jabej. Nhy m me kute Metĩndjwýnh kabên mar prãmja ar akôt wadjã. Nàr me kute amim Jeju mar kêtja ar akôt wadjàn ar akabên ma. Gar me bajtem kabên mar kêt jarênho akumexkam mýj dja me ar ajã abenmã arê? Bir, dja me abenmã abibãnh jarê.

²⁴ Nhy m be, dja gar akunĩ abikprõnh djãkam akabên djwýnhkôt Metĩndjwýnh kabên jarê. Aben totokmã arê. Nhy m kam me'õ kute amim Jeju mar kêtja ar akôt wadjã. Nàr me'õ kute Metĩndjwýnh kabên mar prãmja ar akôt wadjã. Ne kam arým amijã akabên ma:ro nhÿ. Maro nhÿn arým amiman arým amim,

—Mrãmri ne ba mekôt ajmã ikuten ijaxwe, anhÿro nhÿ. Amimaro nhÿ:n arým amim kator mex ne. ²⁵ Dja gar akunĩ akabên djwýnhkôt ã arênho ane nhy m arým prĩne amima. Kute apÿnh mýjja punu nhipêx ne kute amikam o bipdjur djãri amikam kuma. Ne kam Metĩndjwýnh pymaje arým tu

mÿrbê tÿm ne kum rax jarê. Ne kam arÿm ar ajã me kunimã kum,

—Be, mrãmri Metÿndjwÿnh mekmê amijo kajkep kumrêx, ane.

Me kabên'ã atom ne kute arênh nêje me akre.

Kar 2.42; Idja 10.25

²⁶ Akmere ar, ba apÿnh ar adjãpênh djã'ã ar amã karõ gar ama. Me kute amim Jeju mar rax kadjy dja gar memã akabên jarê. Me kute amim mar mexo amÿ amikamênhmã dja gar memã arê. Kwãrik wãnh ar akabên kajgo jarênh kêt. Arÿm ar abikprõnhkam ar aje memã apÿnh anhõ me ngrer jarênhmã nãr memã kukràdjã'õ jarênhmã me kute amim Jeju mar rax kadjy dja gar memã arê. Nãr ar aje me bajtem kabên mar kêt kam akabên jarênhmã nãr Metÿndjwÿnh kute ar amã mÿjja 'õo amirÿtja ar aje memã arênhmã me kute amim Jeju mar rax kadjy dja gar memã arê. Nãr, ar aje me bajtem kabên mar kêtja akabên djwÿnhkõt memã arênhmã me kute amim Jeju mar rax kadjy dja gar memã arê. Kwãrik wãnh ar akabên kajgo jarênh kêt.

²⁷ Nhyam kam ar akam me'õ ar me bajtem kabên mar kêtja jarênh jabej. Djãm ar krãpti kute arênhmã? Kati. Gê ar amãnhkrut nãr ar amãnhkrut ne ikjêkêt arê. Ar jabit. Djãm me kute kabên jarênh'ã atom* ne aben mar kêt mã? Kati. Kwãrik wãnh. Gê ar aben nHITEPã pÿnh ne memã arênhõ tẽ. Nhyam kam gêdja me'õ me bakabên kõt amÿ memã arênhkumrêx. ²⁸ Nãr kon, dja me me bajtem kabên mar kêtja jarê nhyam me'õ kute me bakabênkõt amÿ ar amã arênh mar kêt. Kute mar kêt kam kwãrik wãnh me me bajtem kabên jarênh kêt. Me'õ kute me ijuk'ã ar amã arênh mar kêt kam gê me ja anhikrê. Ar aje aben pydjikam anhikrê. Gê me bixamarkam amimãbit me kabên

mar kêt jarênh Metÿndjwÿnhmã bit arê.

²⁹ Nhyam kam me'õ ar kute Metÿndjwÿnh kabên jarênhmã. Djãm tu ar krãpti kute arênhmã? Kati. Gê ar amãnhkrut nãr kon ar amãnhkrut ne ikjêkêt ne arê. Aben nHITEPã pÿnh ne arênhõ tẽ gê kam ar bu'ã me ja ar maro krÿ. Mrãmri Metÿndjwÿnh kabên kõt ar kabên katãtkumrêx jabej ar maro krÿ.

³⁰ Gê ar aben nHITEPã memã kabên jarênhõ tẽ. Nhyam kam wãnh me'õdjwÿ nhÿ nhyam Metÿndjwÿnh arÿm kum mÿjja 'õo amirÿt nhyam kuma. Gê kumrêx kabên jarênhõ ãmja kum anhikrê. Nhyam kam me'õ ÿrja kajmã djan pãnh memã kabên jarê. ³¹ Gêdja gar akunÿ aben nHITEPã apÿnh ne Metÿndjwÿnh kabên jarênhõ tẽ gê me kunÿ arÿm amim ar akabên ma. Ar akabên man arÿm amim Jeju mar mexo amÿ amikamên arÿm kõt kÿnh.

³² Metÿndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh ne me kute amimexkumrêx. Dja gar aminên ar apÿnh ne aben nHITEPã memã akabên jarê. ³³ Djãm ar aje akabên'ã atom ne aje aben kabên mar kêt mã? Djãm Metÿndjwÿnh kute ar amã ar akangaja jadjãrmã? Kati. Nãm kute memã me umar mexbit jadjãrmã. Nãm ã apÿnh me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio ba djãri umar mexo ane.

³⁴ Nhyam kam me niredjwÿ. Mÿj dja ga me abikprõnh djãkam nê? Djãm me nire kute memã arênhmã? Kati. Dja me anhikrên me my kabên ma. Djãm apÿnh me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio ba djãri me nire kute kam memã kabên 'õ jarênh? Kati. Kunÿkõt me anhikrê. Ar akam me niredjwÿ, gê me me kudjwa anhikrên me my kabên ma. Me bakukãmãre kute Metÿndjwÿnh kukràdjã'ã pi'õk no'õkkõt ne me nire kute me abikprõnh djãkam

* 14:27 'ã krãpti

me my kabên mar ne kute kôt amijo bamã. ³⁵ Ne me kute mÿjja'ô marmã, djãm me aben pydji djãkam kute me kukjêrmã? Kati. Gê me akrànãmã aminhÿrkwãkam mjên kukja. Me kute amim Jeju mar aben pydjikam me nire kute kabên'ô jarênhkam ne mex kêt ne.

³⁶ Djãm ar ajô aje akabêno ijapanhmã? Djãm ar akumrêx ne gar aje Metîndjwÿnh kabên jarênhmo krax djwÿnh? Djãm ar gajbit ne Metîndjwÿnh kabên ar awÿr bôx? Kati. ³⁷ Godja me'ô we,

—Ibê Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênh djwÿnh, ane. Nâr,

—Ije Metîndjwÿnh Karô mar, ane. Gê tãmwã ikumrêx iman ijã ar amã,

—Paur kabênkumrêx. Kute gwaj bamã kabên'ã pi'ôk no'ôk ja ne mrãmri Bênjadjwÿr djwÿnh kute kum arênhkumrêx, ane. Dja ã ar amã ane gwaj kam arÿm me'ôja markumrêx. ³⁸ Nâr, dja me'ô amakkre kêt prãm kwãrik wãnh me'ô kabênja mar kêt.

³⁹ Kam, akmere ar, ar akabên djwÿnhkôt aje Metîndjwÿnh kabên jarênhja amã kÿnh. Nhyim be, dja ar akam me'ô kute me bajtem kabên mar kêtjakam kabên'ô jarênh prãm jabej. Kwãrik wãnh kubê adjãptâr kêt. ⁴⁰ Ne kam ar akabên jarênh'ã atom kêt gê mex. Nhyim be, apÿnh dja gar aben nwhitepã akabêno aku'ê. Ije Metîndjwÿnh Karôkôt ar adjãpênh'ã idjujarênho ino rer ne ja. Tãm ne ja.

15

*Jeju tyk ne akubyn tÿn'ã ujarênh.
Kar 2.23, 10.39, 13.29*

¹ Jakam ba ajte ar amã Kritu'ã ujarênh ny jarê. Ije amrêbê ar amã 'ã ujarênh ny jarênh gar arÿm tu amim markumrêx ne 'ã adjukanga kêt. Ba ajte ar amã tãm jarê. ² Ar aje amim 'ã ujarênh nyja markôt

Metîndjwÿnh arÿm ar apytã. Tãm dja ba ajte kãj bê ar amã arê. Ar aje kam tu amim mar tÿx rã'ã jabej arÿm ar apytã. Nâr ar aje mar kajgo jabej.

³ Metîndjwÿnh ne kute imã kabên mex jarênhja ba arÿm ar amã arê. Kritu ne arÿm gwaj bajaxwe pãnh ty. Amrêbê: Metîndjwÿnh kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh nhyim me kute 'ã pi'ôk no'ôk kôt Kritu arÿm gwaj bajaxwe pãnh ty. ⁴ Ty nhyim me arÿm adjã. Nhyim me kute ajte 'ã pi'ôk no'ôk kôt 'ã akatin akatin akati nhyim arÿm akubyn tÿn ne. ⁵ Nãm akubyn tÿn nhyim kam Pedru arÿm omÿ. Pedru nhidji 'ôdjwÿbê ne Xepa. Nhyim kam Jeju kute ar anorbê 12djwÿ arÿm omÿ.

⁶ Nhyim kam ajte anrgo pydjikam gwaj baje meo bakamy krãptÿ kubê 500 ne kam ajmã ijukri 'ã akre kuteja adjwÿnhdjwÿ arÿm omÿ. Me kute omÿnhja krãptÿ ne akati jakam tÿn ne ar ba rã'ã ne. Nhyim me kwÿbit arÿm ty. ⁷ Nãm me omÿ nhyim kam ajte Xijagu omÿ. Nhyim kam Jeju kute ar anorja kunÿ omÿ. ⁸ Kam ne ba ba me tekren arÿm omÿ. Ije mrãmri ne me prÿre nhô akati nhôkre djã kôt me aêrbê bixadjwÿr pyrãk. Imã Jeju kurê:ô iba. Nhyim kam memã amijo amirÿto ba nhyim me omÿnho ba. Omÿnho ba ba kam badjwÿ arÿm omÿ. Nãm ijaêrbê imã amijo amirÿt ba me totokbê arÿm omÿ.

⁹ Jeju kute ar anorja djwÿ ar rÿnho kute ijakrenh mex. Bajbit mekam ikajgo pyrãk. Mrãmri ne me ren kute ijã memã kum, “Jeju ne Paur jano”, anhÿr kêt. Ije me kute amim Jeju marjao ibikênho ibakam ne me ren ijã anhÿr ar ba kêt.

¹⁰ Nhyim be, kati. Metîndjwÿnh tu kum ikaprÿ kôt* Jeju arÿm ijano ba arÿm 'ã idjujarênh ar iba.

* **15:10** Djãm ba ne ba ijaxwe kêt nhyim pãnh kum ikaprÿ Kati. Ba ne ba te ijaxwe kêtãm. Nhyim be, ta ne tu kum ikaprÿ.

Djâm kum ikaprî kajgo? Kati. Ba ne ba kum idjâpênho ar kunî jakrenh mex. Djâm ba ne ba apê? Kati. Metîndjwýnh ta ne tu kum ikaprîn ikadjwýnhbê djan ijo ba. Ijo ban ikam apê ba arým kum apê. ¹¹ Nhyim ar wâdjwý kâj bê memã 'ã ujarênh ar ba. Badjwý ba kâj bê memã 'ã idjujarênh ar iba. Bar aktã Kritu'ã memã ajarê gar kam arým tu amim markumrêx.

Medjwý tyk ne akubyn tîn.

Ruk 20.37

¹² Me arým kâj bê Kritu akubyn tîn'ã ar amã ajarê gar arým aje mar. Mýkam ne ga ate ar akwý ajte memã kum,

—Kati. Me tyk akubyn tîn prãm kêtumrêx, anhýro aba? ¹³ Ne ren mrãmri me tyk akubyn tîn kêt nhyim Krittudjwý ren akubyn tîn kêt ne. ¹⁴ Ne ren mrãmri akubyn tîn kêt ba ren ar kâj bê 'ã ar amã idjujarênh ar iba kajgo. Ga ren ar gadjwý ren amim maro aba nhyim ren arým kajgo:kumrêx. ¹⁵⁻¹⁶ Ne ren mrãmri me tyk akubyn tîn kêt nhyim Krittudjwý ren akubyn tîn kêt ne. Ba ren ar kam me kunîmã Metîndjwýnh jarênh'ã ijêxnhõ iban memã,

—Metîndjwýnh arým akubyn Krittuo tîn, anhýro iba. ¹⁷ Ne ren mrãmri Krittuo akubyn tîn kêt ga ren ar amim maro aba nhyim ren arým kajgo:kumrêx. Gar kam ren ajaxwe tûm râ'ã ne.

¹⁸ Nhyim me kute Krittuo mar arým tykdjwý ren akubyn tîn kêt ne ren mrãmri tu biknorkumrêx. ¹⁹ Gwaj ren batînri amim Krittuo kamnhix ne ren kam arým ty. Ne ren kam akubyn gwaj batîn kêt djã ne gwaj ren kam bakînh? Kati. Gwaj ren kam bakaprîkumrêx. Ne ren bakaprîo katât me kunî jakrenh mex ne.

²⁰ Nhyim be, kati. Mrãmri ne Metîndjwýnh akubyn Krittuo tînkumrêx. Kam me kute amim Krittuo mar tyk kunîdjwý dja

me Krittuo kôt akubyn tîn ne. ²¹ Pykakam me'õ djô'ã ne me arým ty. Ne kam akubyn tîndjwý pykakam me'õdjwý djô'ã akubyn tîn. ²² Adão kôt me ja kunî Adão djô'ã ty. Nhyim Krittuo kôt me ja kunî ajte Krittuo djô'ã akubyn tîn.

²³ Djâm me kumrêx akubyn tîn? Kati. Krittuo arým tyn kam kumrêx akubyn tîn ne wabi. Dja ï akubyn bôx. Akubyn bôx kambit dja akubyn õ me jao tîn.

²⁴ Nhyim kam arým pykakam mýjja kunî aminhinomã amimê. Kam dja Krittuo arým Bãmmã me kanga. Kute meo baja kunî arým Bãmmã me kanga. Kute kum me kanga djwýnhràim dja pykakam me bënjadjwýr kunîo kajgo. Me 'ityx kunîo kajgo. Nhyim kam me arým meo ba kêt ne arým rerekre. Kam dja Krittuo arým Bãmmã õ me ja kunî kanga nhyim arým me kunîo ba. ²⁵ Bir, ajbir jakam ne Krittuo Metîndjwýnh kabênkôt arek meo ba. Dja meo ba:n arým kurê djwýnh kunîmã rerek jadjã. Ga, me kum bënjadjwýr rûnh pymakam rerekren parbê rôrôkja pumû. Kurê djwýnh kunîdjwý dja Krittuo pymaje rere:kre.

²⁶ Gwaj badjwý. Mýj dja gwaj bajon? Bir, dja gwaj bajo ban arým akubyn gwaj bajo tîn. Gwaj kam batyk kêtumrêx. Gwaj bakurê djwýnhbê batykjadjwý dja kêtumrêx. Gwaj bakurê djwýnhõ ino rer ne ja. ²⁷ Nã, dja Krittuo kurê djwýnh kunîmã rerek jadjã. Amrêbê ne me me bakukãmãremã 'ã ajarên memã kum,

“Arým ne me kunîmã rerek jadjã nhyim me kunî arým umaje parbê kum rôrôk ne”,

ane. Amrêbê me ã Krittuo'ã ane. Me bakukãmãremã ane. Kam dja Krittuo arým me kunîmã rerek jadjã. Djâm kam Metîndjwýnh ta Krittumã rerekre? Kati. Mýjja kunî, me kunî Metîndjwýnhmã rerekren kam

arým Kritumã rerekre. ²⁸ Kute me kunimã rerek jadjãr nhyem me kute o bënjadwÿr raxkam dja Kra ta arým Bãmmã bënjadwÿr rax jarê. Nhyem kam Bãm arým me kunimã rax'ã pydji. Ta ne Kra kadjy mÿjja kunimã rerek jadjã.

²⁹ Ê, jadjwÿ. Me kute me tñri ngômã me angjênh kêt nhyem me arým tyk. Nhyem me kute me tykja mar kadjy ne me ãm djãkam ngômã me tñja jangjênh ba. Ne ren mrãmri me tyk we akubyn tñ kêt nhyem ren me ngômã me angjênh kajgo. Nhyem be, kati. Mrãmri me tyk akubyn tñkumrêx.

³⁰ Badjwÿ myt kunikôt imã me kute ibîn puma. ³¹ Akati kunikôt imã me kute ibîn pyman mã kum idjãpênh ar iba. Ne ren me tyk akubyn tñ kêt ba ren ã idjãpênh anhÿr kêt nhyem ren me kute ibîn prãm kêt. Ba ren kam imã ibîn puma kêt. Ba ne ba Bënjadwÿr djwÿnhbê Kritu Jeju'ã ajarê gar 'ÿr amijo akêx. Kam ikñhkumrêx ne mã ar ajo amra. Ne ren me tyk akubyn tñ kêt ba ren ar amã Kritu'ã idjujarênh kêt gar ren kam amim mar kêt. Ba ren kam ã ar akam ikñho anhÿr kêt. Nhyem be, kati. Me tyk akubyn tñkumrêx.

³² Krĩraxbê Epexu jakam me kute ibîn prãm. Ga, me kute rop djãkrêo kê nhyem kute me par prãmja pumũ. Nã bãm memã Kritu'ã ajarê nhyem me arým imã àkrê:n ibîn prãm. Ne ren me tyk akubyn tñ kêt ba ren ba akubyn itñ kêt ne ren ajmã nê. Ren me Epexukam ibi ba ren akubyn itñ kêt ne ren ajmã nê. Nhyem be, kati. Dja me ibîn ba akubyn itñkumrêx. Nhyem be, amrêbê ne me arĩk abenmã kum,

“Dja akatibê gwaj batyk ne babi-knor jabej.

Gwaj kam on batñri amijo kñnhbit.

Gwaj banhõ kwÿ krên bakõm rax ne bakñnh kati”, anhÿro ba.

Ne ren gwaj batyk ne akubyn batñ kêt ba ren mekôt ã ikabêno ane. Nhyem be, kati. Me tyk akubyn tñkumrêx. ³³ Kwãrĩk wãnh gê me ar amã 'êx ne ar anoo biknor kêt. Amrêbê me memã kum,

—Dja me mexja me axweo õbikwan kôt ar ban ï arým me axweo axwe, ane. Kôt ne me kute arênhja. Kam kwãrĩk wãnh gê me ar anoo biknor kêt. Ga ren ar amim me kabên man ren arým me kôt ajaxwe. ³⁴ Wãkam me kwÿ kute Metñndjwÿnh mar kêt. Gora ar amiman amijãno djan ajaxwe kêt. Ar apijãmmã ne ba ar amã ja jarê.

Akubyn me tñkam mÿj dja me ïkam kute?

A Kô 5.1; Pir 3.21

³⁵ Godja ar ajõ ikukij ne imã,
—Arým gwaj batykkam mÿj dja gwaj akubyn batñ on? Mÿj godja gwaj banhikam kute? ane.

³⁶ Ajbã. Purkam aje mÿjja 'y kreo amõrkam ne gar aje mÿjja 'y jangjênh kute me tyk jangjênh pyrãk. Gar ren aje 'y jadjãr kêt nhyem ren ingrõt ne abatãnh kêt. Gwaj badjwÿ ren batyk kêt gwaj ren akubyn batñ kêt. ³⁷ Gar bãygogo 'y nãr atemã 'y 'õdjwÿ kre nhyem kam ingrõt ne kam bàri abatãnh ne. Djãm bàri jabatãnh pro ne ga kre? Kati. 'Ybit. Djãm bàri jabatãnh kute 'y pyrãk? Kati. Atemã. ³⁸ Apÿnh mÿjja djãri ne Metñndjwÿnh kute 'y kadjy bàri nhipêx. Kute amim 'ã karõ kôt kute ipêx. Pi'y kadjy ne kute pi'y bàri nhipêx. Katêbãri 'y kadjy ne kute katêbãri bàri nhipêx. Apÿnh mÿjja djãri ne kute 'y kadjy bàri nhipêx.

³⁹ Djãm axikôt ne mÿjja nhĩ?
Kati. Apÿnh me banhĩmê mry nhĩmê àk nhĩmê tep nhĩmê. Apÿnh mÿjja nhĩ. ⁴⁰ Me apÿnh kãkwakam mÿjja pumũn kam kum kñnh. Myt pumũ, mytyrwÿ pumũ, kanhêtire pumũn kam kum kñnh. Apÿnh me kum mÿjja kñnh djãri ne me omũn kum kñnh. Ne apÿnh pykakam

mýjja pumûn kam kum kînh. Mry pumûn, tep pumûn, bà pumûn kam kum kînh. Apýnh me kum mýjja kînh djari ne me omûn kum kînh. Kàjkwakam mýjjamê pykakam mýjja ne me apýnh kum mýjja kînh djari. ⁴¹ Me kute myt pumûnhkam kum kînhkumrêx. Ne kute mytyrwý pumûnhkam kum kînhkumrêx. Ne kute kanhêtire pumûnhkam kum kînhkumrêx. Apýnh kanhêtire djari ne me omûn kum kînhkumrêx.

⁴² Me tyk akubyn tînkamdjwý. Me tyk jangjênhja myt tãmkam punu. Nhy m be, akubyn me tînkam arým punu prãm kêtumrêx. ⁴³ Me kute me angjênhkam me kum me kînh kêt. Nhy m be, akubyn me tînkam me arým kum me kînhkumrêx. Me kute me angjênhkam týt kêt. Nhy m be, akubyn tînkam me arým 'itýxkumrêx. ⁴⁴ Pykakam me ĩ. Kàjkwakam atemã me ĩ. Pykakam me ne me ĩ jangij. Nhy m be, akubyn me tînkam ne me atemã ĩ. Me kàjkwakam me ĩjao ĩ.

Pykakam me ĩnhy m kàjkwakamdjwý atemã me ĩ. ⁴⁵ Ika bènja kôt ne me amrêbê: memã kum, “Me banhingêt Adão kumrêx ne Metîndjwýnh ipêx ne akôn o tîn nhy m arým tîn ne.”

Nãm me amrêbê ã me bakukãmãremã ane. Nhy m be, Adão kôt Adão 'ôdjwý ne kubê Jeju. Ne kute mýjja kunio tîno ba. ⁴⁶ Metîndjwýnh kute pykakam me ipêxkam djãm kàjkwakam me ĩo ne me ĩ? Kati. Pykakam me ĩjao ne me ĩ. ⁴⁷ Adãoja kumrêx ne Metîndjwýnh pykao kum ĩ. Nhy m be, Jeju, Adão 'ôdjwýja ne kàjkwakam me ĩo ĩ. ⁴⁸ Adão nhîja kumrêxo pykabê me bakunî nhî. Kàjkwakam Adão 'ôdjwý nhîo ne kàjkwakam me ja kunî nhî. ⁴⁹ Nhy m be, arým gwaj batyk ne akubyn batîn ne badjábirkam mýj dja gwaj banhîkam kute? Djãm Adão nhîo gwaj banhîmã? Kati. Dja gwaj atemã banhî kute kàjkwakam Jeju

nhî pyræk.

Dja meo kukrà kêt ne meo ny.

Tex k 4.16

⁵⁰ Djãm me banhî, me bakamrô jao dja Metîndjwýnh kàjkwakam me bajo ba? Kati. Me banhî ja rã'ã, Metîndjwýnh kute me bajo ba prãm kêt. Me banhî punu prãm kam. Nhy m be, kàjkwakam mýjja punu prãm kêt.

⁵¹ Ba ar amã mýjja bipdjur tûm jarê gar ama. Djãm gwaj bakunî dja gwaj ty? Kati. Gwaj bakwý dja gwaj batyk kêt. Nhy m be, gwaj bakunîmã dja Metîndjwýnh atemã gwaj banhî nhipêx. ⁵² Dja gwaj banhipêxo kukrà kêt o kute gwaj bano bikraro kukrà kêtja pyræk. Dja me kunî, mýjja kunî aminhinomã amimê nhy m kadjy mrãnh djwýnh arým ô'i kakô. Nhy m kam Metîndjwýnh akubyn me tyko tîn ne. Dja me ĩ punu prãm kêt o akubyn meo tîn ne. Ne kam arým gwaj badjwý atemã gwaj banhî nhipêx.

⁵³ Gwaj banhî tûmja ne punu prãm nhy m be me ĩ punu prãm kêt o dja gwaj banhî ny. Jakam gwaj batyk prãm nhy m be dja gwaj ĩ batyk prãm kêt ne batîn rã'ã: rã'ã ne. ⁵⁴ Dja gwaj banhî punu prãm kêt ne batyk prãm kêt ne Metîndjwýnh kôt batîn ne ar baba rã'ã: rã'ã ne. Nhy m kam me kute amrêbê: mýjja jarênhja dja katorumrêx. Amrêbê: ne me memã kum,

“Arým me tyk kêt. Arým akubyn meo tîn nhy m me arým tyk kêtumrêx. Ne tu tîn rã'ã: rã'ã ne.”

Nãm me amrêbê ã me bakukãmãremã ane nhy m me arým 'ã pi'ók no'ók ne. ⁵⁵ Nhy m kam me ajte memã kum,

“Ga, mýjja kakrit kute me kamjýr nhy m me arým tykja pumû. Dja Bênjadjwýr djwýnh me batykjao apêx kute mrãmri ne me kute mýjja kakrit perey jakãr

nhyam kute arÿm me kamjÿr
kêt pyrâk.

Bênjadwÿr djwÿnh dja akubyn
me tyko tÿn. Nhyam kam
nhÿnhjakam me ajte tykmã?
Kati. Arÿm me tyk kadjy
kêtkumrêx.

Ga, me tÿx kute me pa 'amÿnh ne
kute meo baja pumÿ. Nhyam
me te kator ne te ta ar ba
prãmje.

Me kunÿdjwÿ ne me aben djô'ã tyn
te tÿn ne ar ba rã'ã prãmje.

Nhyam be, Bênjadwÿr djwÿnh dja
akubyn me tyko tÿn. Nhyam
kam nhÿnhjakam me ajte
tykmã? Arkati. Arÿm me tyk
kêtkumrêx."

Nãm me amrêbê ã me bakukãmãremã
ane nhyam me arÿm 'ã pi'ók no'ók
ne. Nhyam kam me aben djô'ã
arê:n arê:ho môr tâmtã:. Me
bakamingrãnyre dja gu me ajte
arê:ho bamôr tâmtã: arÿm 'ÿr o
bôx. Mrãmri me batyk kêtkumrêx'ÿr
o babôxkumrêx.

⁵⁶ Mÿjja kakrit kute me
kamjÿrkôt ne me ty. Me
axwekôtdjwÿ ne me tyn arÿm me
biknor tokry djâkam akuno. Ne
kam mÿj ne me kute amijaxwe mar
on? Bir, me memã Môjdê kukràdjã
jarê nhyam me arÿm amijã kuman
amijaxwe ma. Ne kam arÿm te
axwe kêt prãmje. Te: axwe kêt
prãmje ar ba:n arÿm axwe pãnh
tyn kam me biknor tokry djâkam
akuno.

⁵⁷ Nhyam be, Metÿndjwÿnh ne
ukaprikumrêx ne arÿm Bênjadwÿr
djwÿnhbê Jeju Kritu jano. Nhyam
kam arÿm gwaj bajaxwe pãnh tyn
akubyn tÿn. Dja gwaj kôt te tyn
akubyn batÿn. Akubyn batÿn ne ajte
batyk kadjy kêtkumrêx, bajaxwe
kadjy kêtkumrêx. ⁵⁸ Kam, akmere,
àpnhÿre, dja gar arek Bênjadwÿr
djwÿnhkôt adjãm tÿx ne tu amim
mar tÿxkumrêx. Kwãrÿk wãnh
'ã adjukanga kêt. Mÿjja 'ókôt 'ã
adjukanga kêt. Kum adjãpênh

kumex rã'ã. Bênjadwÿr djwÿnhkôt
adjãpênhja kajgo kêtkumrêx.

16

*Metÿndjwÿnh nhô me ja kadjy
pi'ók kaprÿ'ã kute memã karô ne ja.*

*Kar 11.29; Rô 15.25; A Kô 8.1;
Xim k 6.18*

¹ Jakam Metÿndjwÿnh nhô me
ja kadjy pi'ók kaprÿ'ã ije ar amã
karômã. Dja gar Jeju nhô me
jamã pi'ók kaprÿ jano. Ije krÿrãxbê
Garaxakam me kute amim Jeju
marjamã arê:nh kôt dja gar memã
pi'ók kaprÿ jano.

² Pi'ók kamrêk kunÿkôt dja gar
akunÿ me kadjy anhô pi'ók kaprÿ
kwÿ jadjuw. Apÿnh ar anhô pi'ók
kaprÿja nhidji kôt dja gar me kadjy
kwÿ jadjuw. Ar anhô pi'ók kaprÿ
rax jabej ar anhô rax kwÿ tan me
kadjy adjuw. Nãr ar anhô ngrire
jabej ngrire kwÿ tan me kadjy ad-
juw. Adjuw ne o atom. Dja ba bôx
nhyam arÿm o atom pro. O atom pro
ba kubyn kam 'ã idjã'wÿr ar iba kêt.

³ Dja ba bôx gar amim amikam
me'ô aro amiptãn imã ar arê. Ba
kam ar'ã pi'ók no'ók ne arkum
kungãn arÿm krÿrãxbê Djeruxarê'ÿr
ar ano. Gê ar pi'óko tÿn anhô pi'ók
kaprÿo tÿ. Ne Djeruxarê'ÿr o tÿn o
bôx ne memã kungã gê me omÿ. Ne
kam arÿm ar mar katãt. ⁴ Nãr kon,
gar me'ÿr ijanor prãm jabej ba dja
ba me'ÿr aro tÿn aro bôx. Dja gar ã
pi'ók kaprÿo ane. Tãm ne ja.

⁵ Jakam dja ba ar awÿr itêm'ã
ajarê. Wãm ar awÿr gêdja ba ï
tÿn ar apumÿ. Gêdja ba pykabê
Mateni kumrêxkam tÿ:n kam ajte
amÿ ar awÿr tÿn bôx. ⁶ Ne kam ar
akam arek idjãm jabej ar akam ijã
na apêx jabej. Gar kam amÿ itêm
kadjy ikôt o kangôn ijano. Ba kam o
ajte amÿ itêm kadjy 'itÿx ne. ⁷ Djãm
jakam dja ba ar awÿr tÿn bôx? Kati.
Ne ba ren jakam ar awÿr tÿn ren ar
akam idjãm 'iry kêt ne ren ajte amÿ
tÿ. Arek ar akam idjãm 'iry kadjy ne

ba amima. Metîndjwÿnh kute amim ijã karô kôt ikabênkumrêx jabej dja ba arÿm ã ar akam ane.

8-9 Nhyim be, krîrãxbê Epexu-jakam ne ba idjãpênh mexkumrêx. Me kum idjujarênh kÿnh. Nãm me kute mrãmri ne me kute memã 'ã ijê djã'a 'yr ne memã, "Ajrã amrê wadjã", anhÿr pyrãk ne me kum idjujarênh kÿ:nh. Ba memã Kritu'ã ajarê nhym me ma:ro kumex. Nhyim me kwÿ krãptîdjwÿ kute ikapêrkãr ne ibê àptãr prãm kumrêx. Gêdja ba kam arek jakam ar iba. Ar iba: nhym me bikprônh djã nhô akatibê Pêxiko ijã apêx ba kam arÿm wãm itêmmã.

10 Nhyim godja Ximoxi ar akam bôx jabej dja gar kam kum akabên mexbit jarê. Abenmã ikabên ja jarê gê ar akam bôx gar amã abê. Ne kam kum akabên mexo akabên gê umar mex. Mÿkam dja gar ã kum ane? Bir, nãm ikudjwa mã Bênjadjwÿr djwÿnhmã àpênh ba. Kam dja gar ã kum ane. 11 Kwãrîk wãnh ar ajô amã kurê kêt. Ne amrê ajte têm kadjy dja gar kôt o kangô gê tÿx ne umar mex ne amrê tẽ. Nã bãm amiwÿr kam amak ar o iba. Gwaj baje aro bakamy Ximoxikôt môrjadjwÿ ne ba amiwÿr arkam amak ar o iba.

12 Apôrdjwÿ ne ba o ikamy. Nã bãm te ar awÿr tẽmmã kum ikabên mex jarê nhym mã imã,

—Kati. Jakam me'ÿr itêm prãm kêt, ane. Ta dja 'ôkam arÿm ar awÿr tẽ.

13 Ar ajaxwebê amijã ano tÿx. Kritukôt adjãm tÿx ne tu amim mar tÿxo aba. Me kum Metîndjwÿnh kÿnh kêtja dja gar amã me uma kêt ne atÿx. 14 Amã me abêbit. Amrãnh kunîkôt amã me kunî jabê.

15 Nhyim kam Exepa nhô kikrekam ar ja ne ar amrêbê Metîndjwÿnh'ÿr amijo akêx. Pykabê Akajakam ar kumrêx 'ÿr amijo

akêx. Ja ne gar arÿm aje mar. Nãm ar mã Jeju nhô me ja kôt o kangônh ar o ba. Arkum me kôt o kangônh kÿnhkumrêx. 16 Dja gar ar kabên ma. Ne me kute ar kudjwa Metîndjwÿnhmã àpênh tÿx ar o bajadjwÿ kabên ma. 17 Exepamê Potunamê Akaku ar arÿm amrê iwÿr bôx ba arÿm ikÿnhkumrêx. Gar amrê iwÿr abôx kêt ne ikôt o kangônh kêt. Nhyim kam ar arÿm iwÿr bôx ne ikôt o kangô. 18 Ba kam arÿm ikÿnhkumrêx ne. Wãkam ar gadjwÿ amybÿm dja gar arÿm aman idjô'ã akÿnhkumrêx. Dja ar wãm tèn bôx gar ar aman abenmã ar mex jarê.

Kute apÿnh ôbikwa djãri kum amikabên mexjanor.

19 Pykabê Adjijjakam apÿnh me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio ba djãri ne me ar amã kabên mex jarê. Ba me kuman arÿm pi'ók jakam wãm ar amã arê. Akwiremê Prixira ar amã kabên mex jarê. Arkum ar ajabê ne ar amã amijarê. Ar ûrkwãkam me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio bajadjwÿ ne me ar amã kabên mex jarê. Ba me kuman arÿm pi'ók jakam wãm ar amã arê. 20 Jakam gwaj bakamy kunî ar amã kabên mex jarê ba kuman arÿm wãm ar amã arê. Dja gar abenwÿr abôxkam abeno arôrök ne aben pa krij.

21 Ba ibê Paur ne ba inhikrao ar amã ikabên mex ja'ã pi'ók no'ók ne.

22 Godja ar akam me'ô kum Bênjadjwÿr djwÿnh jabê kêt jabej Metîndjwÿnh dja o ajkê nhym arÿm me biknor tokry djãkam akuno. Gêdja Bênjadjwÿr djwÿnh bôxkumrêx. 23 Gê Bênjadjwÿrbê Jeju tu kum ar akapri.*

24 Ota, jakam ba imã ar ajabêkumrêx. Kritu Jeju kum ar ajabê. Ba kôt imã ar akunî jabêkumrêx. Tãm ne ja.

* 16:23 Djãm ar ga ne gar adjukapri nhym pãnh arÿm kum ar akapri Kati. Ta ne tu kum ar akapri kumrêx.

Paur kute Kôritukam me jamã atãri pi'ók no'ók ne ja.

Paur ajte krĩraxbê Kôritukam me jamã pi'ók no'ók ne. Paur kum me abê nhym be me ja ne me Paur japryn 'ã abenmã kum,

—Kati, Metĩndjwýnh kute Paur janor kêt. Ta ne arĩk ar ba, ane. Kam ne Paur kaprĩ rax ne ajte memã pi'ók no'ók ne memã kum,

—E kum be mrãmri ne Metĩndjwýnh tu amim idjarkumrêx ne apýnh pyka kunĩkôt me ja'yr ijano, ane. Ne kam prĩne memã amijã ajarê. Amitokry djã kunĩkôt memã arê. Be, Metĩndjwýnh ne tokry japôkmã, umar punu japôkmã tu o tỳx ne nêje mýjja punuo ajngrã. Xatanaj ne memã mýjja punu ngã nhym be Metĩndjwýnh ne raxo Xatanaj jakre ne tu me nêje mýjja punuo bingrãno ba. Nãm ã Metĩndjwýnh umao kute nêje mýjja punuo bingrãno bao ane nhym Paur memã amijarên kam ajte memã apýnh mýjja'ã karô.

¹ Ba ibê Paur. Kritu Jeju ne ijano ba memã 'ã idjujarênh ar iba. Metĩndjwýnh kabênkôt ne ijano ba 'ã idjujarênh ar iba. Ximoxidjwý ne ikôt dja. Gwaj baje Ximoxio bakamy. Ba ne ba pi'ók no'ókkam ar amã ikabên jarê. Krĩraxbê Kôritukam ar aje amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio abaja ne ba ar amã ikabên. Bu'ã pykabê Akaja kunĩkôtdjwý Metĩndjwýnh kute ar ajo õ me ja ba ar amã ikabên. ² Metĩndjwýnhbê ne me Babãm. Ne Bênjadjwýr djwýnhbê ne Jeju Kritu. Gê ar tu kum ar akaprĩn* ar ajo ba gar adjumar mex rã'ã ne.

* 1:2 Djãm ar ga ne gar adjukaprĩ nhym ar pãnh arým kum ar akaprĩ Kati. Ar ta ne ar tu kum ar akaprĩkumrêx.

*Apýnh me kaprĩ djãri nhym
Metĩndjwýnh akubyn meo kĩnh.*

Kor 1.11; A Tex 2.16

³ Metĩndjwýnhbê Jeju Kritu Bãm. Kubê gwaj banhõ Bênjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu Bãm. Ba kum nextire jarê. Mýkam ne ba kum nextire jarê? Bir, me Babãm djwýnh ne ukaprĩkumrêx. Ga, me kaprĩ nhym Metĩndjwýnh kute me kunĩmã kĩnh jangjênhja pumũ. ⁴ Ar ba ne bar apýnh ar ikaprĩ djãri kuma. Bar amikanê man me Jeju'ã kum ar ikurê man apýnh ikaprĩ ja ma nhym Metĩndjwýnh arým kunĩkôt akubyn ar ijo kĩnh. Mýj kadjy ne ã ar ijo kĩnh ane? Bir, dja me'odjwý kaprĩ jabej bar amikudjwa akubyn o kĩnh nhym arým ar ikudjwa kĩnh. Metĩndjwýnh ta kute ar ijo kĩnh o dja bar ajte me'õo kĩnh. Ja kadjy ne ã ar ijo kĩnh ane.

⁵ Amrêbê Kritu tokry: bar kôt arým itokry kumex ma. Memã 'ã idjujarênhkôt itokry ma nhym Kritu arým mã ar ijo kĩnh bar ikĩnhkumrêx. ⁶ Mýj kadjy ne bar itokry? Bir, dja bar itokry gar arým amim Metĩndjwýnh ma nhym arým ar apytã. Gar kam akubyn akĩnh. Te atokryn akubyn akĩnh ne. Nãr, godja bar akubyn ikĩnh jabej. Mýj kadjy dja bar akubyn ikĩnh? Bir, ar gadjwý dja gar kam akubyn akĩnh ne arým atokrykam atýx. Ne kam aje amim Jeju mar'ã adjukanga kêt. Godja gar atokry kute ar itokry pyrãk jabej ne kam arým ar ima. Ne kam ar ikudjwa atokrykam atýx ne aje amim Jeju mar'ã adjukanga kêt. Ja kadjy dja bar akubyn ikĩnh. ⁷ Itokryn mã: ikĩnh. Ne kam ar ajã amim,

—Godja ar ikudjwa tokry jabej ne kam ikudjwa ã kĩnh ane. Bar amim anen kam tu amim ar akĩnh kamnhĩxkumrêx.

⁸ Akmere, àpnhĩre ar, bar ar amā pykabē Adjijkam itokry jarē gar ama. Ar itokry kume:x. Bar te: ikatomā te: amijo anen kam arým amikukām itykbitkam ama. ⁹ Mrāmri ne bar mā amim,

—Dja me ibĩ. Dja me ibĩ, anhȳr ar ibakumrēx. Mȳj ne bar kam kuma? Bir, dja me ar ikangrōnho ba, bar arým amikanārām ar iba kēt ne arým tu amim Metĩndjwȳnhbit kamnhĩxkumrēx. Ta kute akubyn me tyko tĩn djwȳnh dja bar tu amim kamnhĩx tȳxkumrēx. ¹⁰ Ta ne kute ar ityk jabē ar ipytār. Ar ityk pymatijabē ar ipytār ne kute kubē ar ipytār rā'ā. Ba tu amim kamnhĩxkumrēx ne amim,

—Mrāmri dja kubē ar ipytār rā'ā ne, ane. ¹¹ Ar gadjwȳ dja gar ar ikōt o kangōn Metĩndjwȳnhmā ar ijo a'wȳ. O dja gar ar ikōt o kangō. Ar ikadjy Metĩndjwȳnh 'wȳr ar o aban o ar ikōt o kangō. Nhym kam arým ar akabēn man ar akabēnkōt kum ar ikaprĩn ar ipytā. Gar kam akĩnho akumex ne ar ikōt Metĩndjwȳnhmā amikĩnh jarē.

Paur kute memā 'ēx kēt'ā amijarēnh.

¹² Wākam me kwȳ ar ijā memā kum, “Paur ar 'ēxnhĩkumrēx”, ane. Djām mrāmri me kabēnkumrēx? Kati. Bar akubyn amijo tēn amrēbē ar akam ar ibaja'ȳr amijo bōx ne amiman amim,

—Kati. Nām me ijā 'ēx. Nhym bē ne ba mekam ijēxnhĩ ar iba. Kati. Ba ne ba Metĩndjwȳnh mexo imex ne mekam ar iba. Metĩndjwȳnh kōt ijēxnhĩ kētkumrēx ne mekam ar iba. Ibu'ā me kum Metĩndjwȳnh kĩnh kētja ba memā ijēx kēt. Nār, me kute amim Jeju marmā ijēx kētkumrēx ne mekam ar iba. Nā bām ā amimaro anen arým amikōt ar amā amijarē. Djām me kute amidjwȳnhbito kĩnhja we krā mex kōt ne bar ikrā mex ne ar akam ar iba? Kati. Ba ne ba ikrā mex kēt. Nhym be, Metĩndjwȳnh ta ne

tu kum ikaprĩ ba arým ikrā mex ne ar akam ar iba. Ba ar amā amikōt amijarēn amikam ikĩnhkumrēx. Amikam ikaprĩre kēt.

¹³ Ije ar amā pi'ōk no'ōkkam ikabēn jarēnhdjwȳ. Djām ikabēn krāptĩ? Kati. Ba ikabēn pȳnh ne arēn 'ā pi'ōk no'ōk gar arým omūn ama. Ba kam ar ajā amim,

—Dja me ĩ imar pydji. Ne imar pydji rā'ā ne. ¹⁴ Be, kraxje me kute pȳne imar mex kēt rā'ā. Godja me ĩ imar pydji. Nā bām ā ar ajā amim ane. Dja gar ĩ iman ikam akĩnhkumrēx kute mrāmri ne ije ar akam ikĩnh pyrāk. Dja Bēnjadjwȳr djwȳnh akubyn bōx ba ar akam ikĩnhkumrēx. Nā bām ā ar amaro ane.

¹⁵ Ar ije ā ar amaro anhȳrkam ne ba bit tēmbē ar awȳr itēm ne ibōx ne ije ar amā arēnh gar aje amim Jeju mar mexo amū amikamēnhmā. Kam ne ba bit ajte akubyn ar akam ibōx ne ije ajte ar amā arēnh gar ajte o amū amikamēnhmā. ¹⁶ Ba ar ajā amim,

—Dja ba me kumrēx 'ȳr bōx. Krĩraxbē Kōritukam me'ȳr bōx ne mekam ar iban amū pykabē Mateni'ȳr tē. Ne kam Mateni kurūm akubyn tēn ajte mekam bōx. Nhym kam ajte amū pykabē Djudēja'ȳr itēm kadjy godja me ikōt o kangō ba arým 'itȳx ne tē. Nā bām ā ar ajā amim ane. Nhym be, kati. Ar akam ibōx kēt. ¹⁷ Djā nā bām bit ar akam ibōxmā ne arĩk ikabēn dji? Kati. Djā nā bām me kum Metĩndjwȳnh kĩnh kētja kudjwa ikabēn amānhkrut ne ar amā,

—Nā. Dja ba ar awȳr bōx, anen atekam ajte amim,

—Kati. Dja ba ar'ȳr ibōx kēt, ane? Kati. Ikabēn amānhkrut kēt.

¹⁸ Metĩndjwȳnh kute kabēn pȳnh ne arēnh ba ije kudjwa ikabēn pȳnh ne arēnh. ¹⁹ Bamē Xibanumē Ximoximē ne bar kaj bē ar amā,

—Metĩndjwȳnh Krabē Jeju Kritu dja gar tu amim markumrēx nhym

arým ar apytà, ane. Djā ne bar atekam ajte ar amā, “Kati. Dja ar apytār kêt”, ane? Kati. Dja gar tu amim markumrêx nhym nrāmri arým ar apytār kumrêx. ²⁰ Metīndjwýnh ne gwaj bamā,

—Dja ba ĩ ar amā apýnh mýjja mex ngā. Ar aje tu amim Kritu markam dja ba ĩ ar amā kungā. Dja gar ikôt atīn ne ar aba rā'ā: rā'ā ne. Mýjja kumex dja ba ar amā kungā. Nām ā gwaj bamā anen kam kabēn pýnh ne arē. Kabēn pýnh ne arē gwaj arým mar pýnh ne abenmā kum,

—Mrāmri ne arēnhkumrêx, ane. Gwaj ā abenmā ane nhym Metīndjwýnh arým gwaj bakam kīnhkumrêx.

²¹ Kritu ne kute gwaj bamā týx jangjēnh. Ar bamē ar gamē kute gwaj bamā týx jangjēnh gwaj tu amim mar týxkumrêx ne 'ā badjukanga kêt kumrêx. Nām gwaj bamā Karō jano nhym arým ar gwaj bajo ba. ²² Ga, me kute mýjja 'ā aminhidji nhôr nhym arým amirít kumrêxja pumū. Gwaj badjwý arým ne gwaj bamā Karō jano nhym arým gwaj bakam nhýn gwaj bajo ba. Gwaj kam arým amikam Karō man amim,

—Mrāmri ne Metīndjwýnh arým ijo krakumrêx. Ga, arým kute imā Karō janor nhym kute ijo bakumrêxja pumū, ane.

Gwaj amim anen arým kuma. Arým Metīndjwýnh gwaj bajo kra. Ja ne gwaj kuma. Karō kute gwaj bajo bakôt ne gwaj kuma. Ga, me kute memā mýjja rūnh nhōrmān kute kukām memā kryre nhōrja pumū. Nhym me amim kryre jamýn arým amiwýr rūnh kamnhīxkumrêx. Gwaj badjwý Metīndjwýnh arým gwaj bamā Karō jano nhym arým gwaj bajo ba. Gwaj kam arým amim,

—Ga, Metīndjwýnh arým kute imā Karō janorja pumū. Ga, kute ijo baja pumū. Mrāmri dja ba

kājkwakam kôt itīn ne ar iba rā'ā: rā'ā ne, ane. Karō gwaj bajo ba gwaj kam amim anen kam arým baje mrāmri ja markumrêx. Mrāmri kājkwakam Metīndjwýnhkôt batīn rā'ā: rā'āja markumrêx ne amiwýr kamnhīxkumrêx.

²³ Amrêbê ne ba pi'ôkkam ar amā me'ô jaxwe jarē. Me'ô jaxwe: ar akam ar ba gar ate akrā nhym arek ar akam axweo ba rā'ā. Ba ren on ar awýr bôx ne ren arým 'ā ar amā ikabēn ne ren ar amā kaprī jadjā. Ije ar amā akaprī jadjār karō ne ba on ajte Kōritukam ar awýr ibôx kêt. Mrāmri ne ba ar amā amijarēnhkumrêx. Metīndjwýnh ne kute imar. Nok ba ren ar amā ijêx nhym ren ajmā ijōn. Mrāmri ne ba ar amā amikôt amijarēnhkumrêx.

²⁴ Ar aje amim Bēnjadjwýr djwýnh Jēju marmā ne bar ar awýr ibôxmā. Djām ar ije ar akam amijo ibēnjadjwýr ne ibamā? Kati. Ar ba ne bar ije ar amā kāj mā akīnh kamēnhmā. Kritu pydjibit ar aje tu amim markumrêxmā. Tām dja ar ajaxwebê ar amā týx jadjā gar mā kôt ar amijo aban 'ā adjukanga kêt.

2

¹ Ar akaprī karō ne ba amim,

—On me'ýr itēm prām kêt. Nok ba ren me'ýr bôx ne ren memā kaprī jadjār mex ne, ane. ² Nā bām ren ar amā kaprī jadjār mex nhym mýj me'ôja ren ijo kīnh? Gar ren akaprīkam te aje ijo kīnhmā.

³ Kam ne ba amrêbê amikukām ar amā pi'ôk no'ôkkam ikabēn jarē. Ar aje ikutêp abeno mexmā ne ba ar amā arē. Ba ar awýr itēm ne ibôx ne ije ar apumūnh ne idjumar punu kêt kadjy ne ba ar amā arē. Ar aje ijo kīnhmā ne ba bit tēmbê ar awýr itēm ne ar awýr ibôxmā nhym ren ate ar akwý imā idjumar punu jadjā. Ar akwýkam idjumar punu karō ne ba amrêbê amikukām ar amā pi'ôk no'ôk ne. Nā bām ar amexkam amakbê amim ar akunī

kamnhīx ne. Ba ar awȳr bōx gar iro'ā akīnh kadjy ba tu amim ar amex kamnhīxkumrēx ne. ⁴Nā bām ar akam idjumar punu rax ne ikadjwynthbê itokry kumex man mu:w. Djām ije ar amā ar akaprī jadjār kadjy ne ba ar amā pi'ōk no'ōk? Kati. Ar aje imar kadjy. Imā ar ajabê:ê. Ar aje imar kadjy ne ba ā amrēbê amikukām ar amā pi'ōkkam ane.

Me kute me'ō axwe maro biknor'ā kute memā karō.

Ruk 17.3; Gar 6.1; Ep 4.32

⁵ Ije amrēbê pi'ōkkam ar amā me'ō jaxwe: jarēnhja djām bajbit ne imā ikaprī jadjā? Kati. Ar gadjwý ne ar akunīmā kaprī jadjā. Ba ar amā iprīren ar amā me'ō jaxwe jarē. ⁶ Aje, kwārīk wānh ajte ijukri me'ōjamā kaprī jadjār kêt. Mrāmri amrēbê me'ōja axwen kam arým kaprīre. Ar akrāptī arým axwe pānh kum kaprī jadjā. Jao dja gar krāta. Kwārīk wānh ajte kum kaprī jadjār kêt.

⁷ Jakam dja gar on me'ōja jaxweo aknon ajte mar kêt. Ne kam tu o kīnh gē akubyn tỳx ne. Gar ren kum kaprī jadjār rā'ā nhy m ren kaprībê te amijo anen arým rerek mex ne. ⁸ Dja gar ajte kum,

—Mrāmri ar imā ajabêkumrēx, ane. Dja gar kum ane gē on kaprī kêt.

⁹ Be, ije amrēbê ar amā ikabēn'ā pi'ōk no'ōkja ije ar amar kadjy ne ba 'ā pi'ōk no'ōk. Ije 'ā pi'ōk no'ōk kadjy ba amikabēn man amim,

—Ba arkum ikabēn mex jarē gē ar iman goja ikabēn kôt amijo ba jabej, ane. Ar aje ikabēn kunī mar ne kôt amijo aba jabej ne ba ar amā pi'ōk no'ōk. ¹⁰ Godja gar me'ō axwe'ōo abiknor jabej ba badjwý arým axweo aknon mar kêt ne. Mrāmri me'ōja axwekumrēx jabej ba arým axweo akno, ar adjumar mex kadjy arým o akno. Kritu kukwakam ba arým axweo aknon arým mar kêt ne. ¹¹ Djām ije

axwe mar rā'ā? Kati. Arým ba o aknon mar kêt. Ba ren axwe mar rā'ā nhy m ren Xatanaj arým gwaj banoo akno. Nām me noo biknoro ba. Ja ne gwaj baje prīne mar.

¹² Be, ba amrēbê krīraxbê Krōwadjī'ȳr tēn 'ȳr bōx. Ije kaj bē memā Kritu'ā ujarēnh ny jarēnh kadjy ba Krōwadjī'ȳr tēn 'ȳr bōx. Ne kam memā Kritu jarē nhy m kam me kum kīnh ne ma:ro kumex. Nām me kute mrāmri ne me kute memā kikre'ā ije djā'ā rēnh ne memā, “Ajrā amrē wadjā”, anh̄ȳr pyrāk. ¹³ Nām me ā kum Kritu'ā ujarēnh ny kīnh ane. Me te kum kīnh ba idjumar punu rā'ā ne. Nā bām kam bōx ne te ikamy Xitu jabej ne kum ikator kêt. Xituo ne ba ikamy. Kum ikator kêt kam idjumar punu. Ne kam memā, “Ba on”, anen arým amū pykabê Mateni'ȳr Xitu jabej tē.

Me kudjý djào me kurwýk mōrja Paur kute amijā akre.

Ep 5.2; Pir 4.18

¹⁴ Bar te idjumar punun mā Metūndjwynthmā ar amikīnh jarē. Mýkam? Bir, ta ne ar ijo djuw mex bar mā Kritu kôt ar amijo iban mā ikīnh. Ikīnh kute mrāmri ne me kute me kurē djwynth'ȳr meo ban kute 'ā aprār n akubyn ōbikwa tēpo ban kurwýko pōx ne kīnhja pyrāk. Nām ā Kritu kôt amijo ibakam ikīnh ane.

Ga, me krākamngōnh krāptī: akubyn kurē djwynth kurūm ban kurwýko pōx nhy m me kute kukām prykôt pidjōrā rēnh ne kute kudjý djā kudjý tỳx bōr nhy m kudjý:ja pumū. Nhy m kam ardjānh me kunīkôt prōt ne kute me kunīo bikamýr ja pumū. Ar badjwý ne bar pyka kunīkôt Kritu'ā memā idjujarēnh iba nhy m me arým pyka kunīkôt 'ā idjujarēnh ma. Kritu ta kute kudjý djā mestire pyrāk bar me kunīmā 'ā ajarē.

¹⁵ Nā bām ar ā anen kam arým Metūndjwyntho kīnh. Kute mrāmri ne

me kute kum kudjy djā mextire bōr nhyr ardjānh 'yr ābir nhyr kute bārn kīnhja pyrāk. Nā bām ar ā kum anen kam arym me jamādjwý ā ane. Metīndjwýnh kute amim me utārjamē kute me kangajamē amē me jamā ne bar ije mýjja kudjy mextire pyrāk ne memā Kritu'ā idjujarēnh iba.

¹⁶ Nhyr be, me ja ne me kum Kritu 'ā ar idjujarēnhja kīnh kēt. Ar ije mýjja kudjy mextire ja pyrāk me kum kīnh kēt. Metīndjwýnh kute me kanga nhyr me me biknor tokry djākam biknor ja kadjy ne me kum kīnh kēt. Nhyr be, ate me ja ne me kum Kritu'ā ar idjujarēnhja kīnh. Ar ije mýjja kudjy mextire ja pyrāk me kum kīnh. Metīndjwýnh kōt me tīn ne ar ba kadjy ne me kum kīnh. Be, mýj me'ō ta ne āpēnh djā ja kadjy týx? Kritu'ā ujarēnh kadjy týx. Djām ar ba? Arkati. Nhyr be, Metīndjwýnh ne ar ijo ban ar imā týx jangij bar me kunīmā 'ā idjujarēnh ar iba. ¹⁷ Nhyr kam me krāptī kute arīk Metīndjwýnh kupa'ā kabēn jarēnh punu. Djā ne bar me kudjwa ā arēho ane? Kati. Ar ba ne bar amijāno djan Metīndjwýnh kukwakam katāt arēnhkumrēx. Metīndjwýnh ta ne ar ipumūnhō nhý. Ar ije kupa'ā arēnh nhyr kute ar imā o pānh karō ne bar ā katāt arēnhō ane. Kritu ar imē amijo kajkep bar katāt arēnhkumrēx ne.

3

Paur ta kute amimex'ā amijarēnh kēt.

¹ Djām mrāmri ne ba ije ajte ar amā amimex jarēnhmo kraxja? Kati. Ar ba ne bar ije amimex jarēnh kēt. Djā ne bar me kwý kudjwa memā, nār kon ar amā,

—Memā ar imex'ā pi'ōk no'ōk ne ar imā angā bar memā o tēn o bōx. O bōx gē me arēn arym ar imex man kum ar ikīnh, ane? Ne kam ar amā pi'ōko tēn o bōx gar arēn kōt

arym ar imex man ar amā ar ikīnh? Kati. Ar ba ne bar imā imex'ā pi'ōk no'ōk prām kēt. Me kwý ne me mrāmri kum amimex'ā pi'ōk no'ōk prām kumrēx. Nhyr be, ar ba ne bar imā prām kēt.

² Mýkam ne ar bajbit ar imā amimex'ā pi'ōk no'ōk prām kēt? Bir, ar ga ne gar aje ar imex'ā pi'ōk no'ōk pyrāk. Ar ba ne bar ar amā Kritu jarē gar ar idjō'ā 'yr amijo akēx. 'Yr amijo akēx nhyr arym ar ajo mex ne. Ar idjō'ā ne gar amex. Nhyr kam me kunī kute ar idjō'ā ar amex pumūnh ne kute ar amar. Ne kam jām kute ar badjwý ar imex mar. Me kute ar apumūnh kute mrāmri ne me kute ar imex'ā pi'ōk no'ōk pumūnh pyrāk. Tām ne bar kuman ar amā,

—Ar ga ne gar aje ar imex'ā pi'ōk no'ōk pyrāk, ane. Ar badjwý ar ije ar amex pumūnh ne ije ar amar ne arym imā ar ajabē.ē. Me kunī ne me kute ar amar.

³ Kritu ta ne ar amā ajamak bō gar adjumar djā ny. Nām ar ajo kute mrāmri ne me kute pi'ōk no'ōk pyrāk. Ar ba ne bar amā Kritu'ā ajarē gar arym tu amim markumrēx. Nhyr kam arym ar amā ajamak bō gar adjumar djā ny. Ga, Metīndjwýnh Karō tīn ne ar baja ne kute ar amā ajamak bōnh gar adjumar djā nyja pumū. Kritu ne Karō ar amā ajamak bō. Ga, me bakukāmāre kute mýjja týxo kēnpō'ā no'ōkja pumū. Djām ā Kritu ar ajo ane? Kati. Bar ar amā Kritu'ā ajarē gar arym tu amim markumrēx ne arym adjumar djā ny.

⁴ Ar ba ne bar ar amā arē nhyr Kritu arym ar ajo mex. Tām ne bar ije markumrēx nhyr mrāmri Metīndjwýnhdjwý kute ar imar. ⁵ Djām kam ar ba ne bar ije amim,

—Ba ne ba ije aro mex, anhýro iba? Kati. Metīndjwýnh ta ne ar imā 'ā karō bar arym ar amā Kritu'ā

ajarê nhyam kam ta arým ar amã
ajamak bô.

*Metîndjwýnh kute Kritu'ã kabên
ny jarênh mãmđji.*

⁶ Ta ne me kadjy ar imã ija-
mak mex jadjà bar memã arênh
iba. Metîndjwýnh ne kute Kritu'ã
kabên ny jarênh mãmđji bar arým
kuman memã arênh iba. Djã nã
bãm Môjdjê kudjwa memã kabên'ã
kênpoti no'ók tùmja jarênh iba?
Kati. Metîndjwýnh Karô ne bar
memã arênh iba. Mýkam ne bar
memã kabên tùm jarênh kêt? Bir,
ba ren ar memã tùm jarê nhyam
ren me te: kute katàt kôt amijo
ba prãmje ne ren ta amikôt axwe
rã'ã ne. Ne kam ren arým pãnh me
biknor tokry djakam akuno. Nhyam
be, kati. Bar memã Metîndjwýnh
Karô jarê nhyam me arým maro ba
nhyam ta arým katàt meo ba. Nhyam
kam me arým Karôkôt tîn ne ar ba
rã'ã: rã'ã ne.

⁷ Me memã kênpotikam kabên
jarênh ba nhyam me arým mar kaj-
gon ta amikôt axwe rã'ã. Ne kam
pãnh arým akuno. Metîndjwýnh
mýjja týxo kênpoti týx no'ók ne.
Nhyam kam Metîndjwýnh mexo
umakôt Môjdjê nokre jadjênh
ne arým kênpoti mýn memã o
bôx. Ne kam memã Metîndjwýnh
kabên jarênh dja nhyam kabên
me:xkumrêx nhyam me maro dja.
Maro djan te kute nokre 'ãno ãm
ne omũnhmã. Metîndjwýnh mexo
uma djô'ã ne Môjdjê nokre jadjênh
nhyam me te kute omũnhmã. Nhyam
kam adjênh apêx tẽ:n arým tu
apêxkumrêx. Nhyam Metîndjwýnh
kute Môjdjêmã kabên jarênh
tùmjadjwý. Djãm me kute kabên
tùm kôt katàt amijo bamã? Kati.
Me ta te: katãtmãn axwe rã'ã ne.

⁸ Nhyam be, Metîndjwýnh Karô ne
gwaj bamã kabên ny jarê. Kute
gwaj bamã arênh ja ne mexo kute
Môjdjê kabên tùm jakrenh mex ne.
⁹ Djãm Metîndjwýnh kute Môjdjêmã

kabên jarênh tùm punu? Kati.
Mexkumrêx. Nhyam be, nãm me
te memã Môjdjê kabên tùm jarê
nhyam me axwe rã'ã ne. Me ta
amikôt axwe rã'ã ne. Axwe rã'ãn
kam pãnh arým me biknor tokry
djakam akuno. Nhyam be, gwaj Karô
kabên ma nhyam arým gwaj bamã
týx jadjà gwaj arým katàt kôt ar
amijo baba. Kam ne Metîndjwýnh
Karô kabên nyja arým mexo Môjdjê
kabên tùm jakrenh mex ne.

¹⁰ Kabên nyja kute tùmja jakrenh
mex nhyam tùmja me arým kute
kum kĩnh kêt pyrãk. ¹¹ Tùmja me
kute 'ã ukangan mar kêtãmã. Nhyam
be, pãnh kabên nyja dja me mar
rã'ã ne kôt amijo ba rã'ã ne. Kam
nyja ne mexo kute tùmja jakrenh
me:xi.

¹²⁻¹³ Bar Karô kabên ny mar
rã'ãn tu amiwýr kute mýjja jarênhja
kamnhĩxkumrêx ne irãri memã
kabên ny jarênh amirĩtkumrêx.
Nhyam be, Môjdjê ta ne kubêkào
aminokre'ã pro. Metîndjwýnh
mexo uma djô'ã nokre jadjênh
ne kam mebê idjaer kute omũnh
kêt kadjy aminokre'ã pro. Nhyam
kam adjênh arým apêx. ¹⁴⁻¹⁶ Me
abendjô'ã Metîndjwýnh kabên tùm
jarê. Ne akati jakam kute arênh
rã'ã ne.

Nhyam be, me kam amakke kêt
tẽ:n amakke kêt rã'ã. Akati jakam
me amakke kêt rã'ã. Ga, gwaj baje
kubêkào banokre'ã prokam baje
mýjja ngrirebit pumũnhja pumũ.
Mebê idjaerdjwý ne me kute
Metîndjwýnh mar ngrire. Nhyam be,
me kwý arým Bênjadjwýr djwýnh'ýr
amijo akêx ne kôt ar amijo ba. Kôt
ar amijo ban arým mar rax ne.

Ga, gwaj baje kubêkào banokre'ã
pro kêt kam baje mýjja pumũnh
rũnhja pumũ. Mebê idjaer kwýdjwý
ne me Metîndjwýnh mar rũnh. Nãm
me Bênjadjwýr djwýnh'ýr amijo
akêx ne kôt ar amijo ba. Ne kam
arým Metîndjwýnh mar rũnh ne.
Nhyam be, me kute Bênjadjwýr

djwýnhkôt amijo ba kêtja ne me kute Metĩndjwýnh mar kryre. Me amakkre kêtka.

¹⁷ Be, Bēnjadjwýr djwýnhjabê ne Metĩndjwýnh Karō. Bēnjadjwýr djwýnh Karō arým gwaj bamē amijo kajkep. Djā ne gwaj kam arek amim,

—Ba katāt Mōjdjê kabēn man kôt ar amijo iban arým Metĩndjwýnhmā ijaxwe kêt, anhýro baba? Kati. Gwaj baje amim anhýr kêt. Metĩndjwýnh ta ne gwaj bamā axwe kêt jarē gwaj arým kum bamex ne.

¹⁸ Ga, me kute kubêkào aminokre'ã pro kêtka kute mýjja pumũnh rũnhja pumũ. Gwaj badjwý baje Bēnjadjwýr djwýnh mex mar rax. Ga, me kute ixekam mýjja kumex pumũnh mexja pumũ. Gwaj badjwý ã Metĩndjwýnh mar mexo ane. Ne maro baba:n arým kôt ar amijo baba. Ta kute amijo ba pyrāk kôt ar amijo baba. Kôt ar amijo baba: nhym arým amikôt gwaj bajo mexo tē. Gwaj kam arým bamexo amũ amikamēn arým ta mexo bamex ne. Mýj me'ō ne kute gwaj bajo mex? Bir, Bēnjadjwýr djwýnh Karō ne kute gwaj bajo mex.

4

Paur kute memā Kritu'ã ujarēnh'ã amijarēnh.

A Kō 1.12; Tex k 2.1

¹ Metĩndjwýnh kum ar ikaprĩkam ne ar imā me'ã karōn ar imā,

—Dja ga memā Bēnjadjwýr djwýnhbê Kritu'ã ujarēnh nyja jarēho aba, ane. Kam ne bar arým memā arēho iba. Djā ne bar memā arēnh'ã idjukanga? Kati. Bar memā arēnh'ã idjukanga kêtka kumrēx ne memā arēnh ar o iba.

² Djā ne bar memā arēn ate mebê amipdjun mebê mýjja kupēnh o iba? Kati. Amrēbê: ne ba mebê amipdjun mebê mýjja kupēnhja kanga. Djā ne bar ari memā ijēx ne me noo ibiknoro iba? Nār ijēxnhĩn ari me noo ibiknor ne Metĩndjwýnh

kabēn kupa'ã memā mýjja kwý jarēho iba? Arkati. Ar ba ne bar katāt memā arēho iba. Ar ije memā Kritu kabēn jarēnhkam djā ne bar ajmā ikuten kupa'ã amijo iba? Kati. Kritu kôt ne bar katāt ar amijo iba. Metĩndjwýnh ta ne kute ar ipumũnh. Bar katāt ar amijo iban kam katāt memā arē nhym me arým amim,

—Nā. Nām ar katāt me bamā arēnhkumrēx. Ga, katāt ar kute amijo baja pumũ. Ar mexkumrēx. Dja ba amim ar kabēn ma, ane. Dja me kunĩ ar ipumũn kwý arým ã amim ane.

³ Bar memā Kritu'ã ujarēnh ny jarēho iba. Djām kam mrāmri we Kritu'ã ar idjujarēnhja bipdjurkumrēx? Kon. Mrāmri, me kwý biknor prāmjabê bipdjurkumrēx. Ga, me kute kubêkào aminokre'ã pron mýjja pumũnh kêtja pumũ. Mýjja mebê bipdjur. Me biknor prāmdjwý mebê ikabēn bipdjurkumrēx.

⁴ Kritumē Metĩndjwýnh ar. Djām ja ne uma rax nhym ikjê uma ngrire? Kati. Ar umao kute aben pyrāk. Me kum amē ar uma:. Bar memā Kritu'ã ujarēnh ny jarē. Ujarēnh ny kute mrāmri ne memā irā djā pyrāk. Gwaj baje amim Kritu markam gwaj baje mrāmri ne me kute irākam mýjja kunĩ pumũnh mex pyrāk. Nhym be, nā bām ar me biknor prāmmā ujarēnh ny jarē nhym mebê bipdjur nhym me kute amim mar kêtê. Me kute mrāmri ne me no rā kute mýjja pumũnh kêt pyrāk, ne te: kute marmā. Me kum Metĩndjwýnhkumrēx kĩnh kêtja nhō metĩndjwýnh, Xatanaj ne arým memā amakkre kêt jadjā nhym me arým ajbit maro ba. Nhym kam arým mebê Kritu'ã ujarēnh nyja pytāro ba. Kam ne Kritu'ã ujarēnh nyja mebê bipdjurkumrēx.

⁵ Djā nā bām ar memā,

—Ar ba dja gar tu amim ar imarkumrēx bar kam arým ar

apytà, anhỹro iba? Kati. Bar kàj bē memā kum,

—Jeju Kribubē ne me kunĩ nhō Bēnjadjwỹr djwỹnh. Tām dja gar tu amim markumrēx nhym arỹm ar apytà, anhỹro iba. Ā Jejumā ar idjāpēnh kute anhỹrkam ne bar ar amā idjāpēnh ar iba.

⁶ Be, adjākamā Metĩndjwỹnh ta kabēn ne, “Akamāt kō tykbit. Gē on a'u. Gē a'u akamāt kurwỹ”, ane.

Ga, a'u kute mỹjja kunĩ kurwỹkam mỹjja kunĩ arỹm memā amirĩt mexja pumũ. Metĩndjwỹnhdjwỹ ne arỹm gwaj bamā bajamak bō gwaj arỹm Kritu mar mex ne. Metĩndjwỹnh ne kute mexo, umao me kunĩ jakrenh. Tām ne gwaj arỹm kuma. Kritu ne kute amijo ba mexkumrēx gwaj arỹm 'ā ujarēnh ma. Gwaj baje Kritu mar o ne gwaj baje arỹm Metĩndjwỹnh mar. Metĩndjwỹnh ne kute mexo, umao me kunĩ jakrenh. Tām ne gwaj baje Kritu mar o kuma.

Me kute ngyo ngōnh pyrāk nhym Metĩndjwỹnh mekam ỹr.

A Kō 11.23; Kor 1.11

⁷ Nhym be, gwaj ba ne gwaj baje mrāmri ne ngyo ngōnh pānh ngrire pyrāk. Gwaj bapānh ngrire. Te gwaj bapānh ngrire nhym gwaj bakam Metĩndjwỹnh nhỹ. Metĩndjwỹnhbē kumkati nhỹ. Mỹj kadjy ne gwaj bakam nhỹ? Bir, Metĩndjwỹnh ta dja gwaj bakam amityxo amirĩt nhym me arỹm ajbit rax ma. Dja me gwaj bamar kēt ne arỹm Metĩndjwỹnh ajbit ma. Ja kadjy ne gwaj bakam nhỹ.

⁸ Ar ije ngyo ngōnh pānh ngrire pyrāk. Me arĩk ar ibu'ā ar ijā kabēn punu krāptĩ. Me ā kabēn pytĩ: ane. Djā ne kam bar Jejumā idjāpēnh'ā idjukanga? Kati. Bar 'ā idjukanga kēt ne kum idjāpēnh rā'ā. Ne mā amim,

—Mỹj godja bar amijon? Mỹj godja bar amijon? ane. Djā nā

bām ar kam amim Metĩndjwỹnh kamnhĩx kēt got? Bar tu amim kamnhĩxkumrēx.

⁹ Me ar ijo bikēnho ba. Djām kam Metĩndjwỹnh kute ar ikanga got? Kute ar ikanga kētkumrēx. Nhym me arỹm pyka'ā ar imē bar nō. Djām kam bar arỹm ty? Kati. Ar itĩn ne ar iba.

¹⁰ Akati kunĩkōt me kute ar ibĩn pyma. Kute mrāmri ne amrēbē Jeju akati kunĩkōt me kute bĩn pyma pyrāk. Nā bām ā ar ije amikam me kute ar ibĩn pyma maro ane. Dja te me kute ar ibĩn pyma nhym Jeju mā ar ikam tĩn ne ar ijo ba. Bar kam itĩn ne nhym me arỹm ar ijā abenmā kum,

—Ga, ar tĩn rā'āja pumũ. Mrāmri Jeju tĩn ne ar ba. Tām ne ar utār ar o ba, ane.

¹¹ Bar Jejumā idjāpēnh ar iba nhym akati kunĩkōt me ar ibĩn pyma. Bar kam itĩn rā'ā ne. Nhym kam me arỹm ar ijā abenmā kum,

—Ga, ar tĩn rā'āja pumũ. Mrāmri Jeju tĩn ne ar ba. Ta ne ar utāro ba, ane. ¹² Me kute ar ibĩn pyma bar itĩn rā'ā. Gar kam arỹm ar ipumũn arỹm tu amim Jeju markumrēx ne arỹm kōt atĩn ne ar aba rā'ā: rā'ā ne.

¹³ Kam ne me amrēbē: memā kum,

“Ba ne ba tu amim Metĩndjwỹnh markumrēx. Ne kam arỹm memā arēnho iba.”

Nām me ā me bakukāmāremā ane nhym me arỹm 'ā pi'ók no'ók ne. Ar badjwỹ ne bar tu amim Metĩndjwỹnh markumrēx ne kam memā arēnho iba. Dja te me kute ar ibĩn pyma bar tu amim Metĩndjwỹnh markumrēx ne mā memā arēnh ar o iba.

¹⁴ Nhym be, godja me mrāmri ar ibĩn jabej mỹj dja bar kam ikute? Metĩndjwỹnh ne arỹm akubyn Bēnjadjwỹr djwỹnh Jejuo tĩn ne. Ta dja Jejukōt akubyn ar badjwỹ ar ijo tĩn ne ar ijo mōn arỹm amikabem ar ipumjuw. Ar gamē dja gwaj baro'ā kabem baku'ē. Tām ne bar tu amim

markumrēx. ¹⁵ Akati kunīkôt me kute ar ibīn pyma. Bar itokry ne ikaprīre maro iba. Mỳj kadjy? Bir, ar akadjy. Bar te itokry kumex nhym Metīndjwýnh mã kum ar ikaprī bar mã memã Kritu jarēnho iba. Gar kam arým ar ipumūn arým Metīndjwýnh djukaprī: man kam arým akī:nhkumrēx. Akī:nhkumrēx ne kum,

—Djūnwã, adjukaprī:kumrēx. Imã akī:nhkumrēx, anhýro aba. Nhym gwaj babu'ã me krãptī: gwaj bapumūn arým kum Metīndjwýnh kīnh. Ne kam tu amim markumrēx ne adjwýnhdjwý kī:nhkumrēx. Kī:nhkumrēx ne arým kum,

—Djūnwã, adjukaprī:kumrēx. Imã akī:nhkumrēx, anhýro ba. Dja me krãptī: kum amikīnh jarē nhym Metīndjwýnhdjwý arým kīnhkumrēx. Ja kadjy bar itokry o iba.

¹⁶ Dja me krãptī: kum amikīnh jarē. Bar amikukãm ja man mã kam ikīnh nhym kam arým irerek iwýr bõx kêt. Memã ar idjujarēnhkôt bar itokrymē ikaprī maro iba. Maro iba: nhym arým ar ibē ar inhī kator mex ne. Nhym be, djãm kam ar irerekre? Kati. Te ar ibē ar inhī kator mex bar mã ikīnh ne mã 'ityx ne. Akati kunīkôt mã 'ityx ne.

¹⁷ Mỳj ne bar kuman mã ikīnh ne mã 'ityx ne? Bir, djãm me kute ar ijo bikēnh rã'ã rã'ãmã? Kati. Me kute ar ijo bikēnh 'ikrãn ne. Kam dja bar Metīndjwýnh'ýr tēn bõx ne ikīnhkumrēx. Djãm kam ar ikīnh 'ikrãn ne? Kati. Dja bar kam ikīnh rã'ã: rã'ã ne. Jakam ar ikaprīre. Metīndjwýnhkôt dja bar ikīnhiti:re. Tãm ne bar kuman mã ikīnh ne mã 'ityx ne.

¹⁸ Djãm gwaj baje mỳjja pumūnhja ne bar kôt ijamak bēn? Me kute ar ijo bikēnh ja nār ar itokry ja nār ar ikaprī ja djãm kôt ne bar ijamak bēn? Kati. Mỳjja pumūnh kêt kôt ne bar ijamak bēn 'ãno dja. Gwaj baje mỳjja pumūnh

ja dja ī kêt ne. Nhym be, gwaj baje mỳjja pumūnh kêt ne rã'ã: rã'ã ne. Metīndjwýnhkôt ar baban bakīnhiti ja ne baje omūnh kêt rã'ã. Kàjkwakam õ mỳjja baje omūnh kêt rã'ã. Mỳjja ja ne rã'ã: rã'ã ne. Ar ije mỳjja pumūnh kêt jakôt bar ijamak bēn 'ãno dja. Ne kam mã ikīnh ne mã 'ityx.

5

Atemã me ī ny'ã ujarēnh.

Pir 3.21

¹ Be, gwaj banhī ja kute mrãmri ne kubêkatio kikre pyrãk. Pykakam ar babari gwaj kam nhý, banhī kute kubêkatio kikre pyrãk ja kam nhý. Ga, me kute tēmbê kubêkatio kikre ngrãnhja pumū. Gwaj badjwý gwaj on ty. Nhym be, arým gwaj batykkam gwaj arým Metīndjwýnh'ýr tēn arým atemã banhī ny. Metīndjwýnh dja gwaj banhī ny nhípêx gwaj kôt ar baba rã'ã: rã'ã ne. Tãm ne bar ije markumrēx. Gwaj banhī ny ne kute gwaj banhūrkwã ny pyrãk.

² Dja gwaj kàjkwamã tēn arým banhī ny. Kute mrãmri ne me kute kubêkã tūmo pôx ne ny jangjēnh pyrãk dja gwaj banhī ny. On jakam gwaj bamã banhī ny prãm. Gwaj banhī ny prãmje kam ama:n kam amakbê bakangãngã. On gwaj banhī ja katyk ne tokry djaje bakangãngã. ³ Gêdja gwaj arým kàjkwakam banhī nyn bakajgo kêt. Ne bakadjwýnhbit ar baba kêt. Gwaj banhī.ī.

⁴ Jakam gwaj banhī ja, kute kubêkatio kikre pyrãk ja, gwaj kam ar babari bakangãngã. Batokry djaje bakangãngã. Djãm on gwaj bamã banhī kangan bakajgo prãm, kàjkwakam bakajgo ar baba prãm? Kati. Gwaj bamã on kàjkwakam banhī ny prãm. Ne kam arým batyk kêt ne banhī nyn batīn ne ar baba rã'ã: rã'ã ne.

⁵ Ja kadjy ne Metīndjwŷnh gwaj banhipêx. Gwaj batīn ne ar baba rā'ā rā'ā kadjy ne gwaj banhipêx. Ga, me kute memā mŷjja rūnh nhōrmān kukām kute mŷjja kryre nhōrja pumū. Me amim kryre jamŷn arŷm amiwŷr mŷjja rūnh kamnhīxkumrêx. Gwaj badjwŷ. Metīndjwŷnh arŷm gwaj bamā Karō jano nhym arŷm gwaj bajo ba gwaj arŷm amim,

—Ga, Metīndjwŷnh arŷm kute imā karō janorja pumū. Ga, arŷm kute ijo baja pumū. Mrāmri dja ba kàjkwakam kōt itīn ne ar iba rā'ā: rā'ā ne, ane. Karō kute gwaj bajo bakam dja gwaj ā amim ane. Ne kam arŷm baje mrāmri ja markumrêx. Dja gwaj mrāmri kàjkwakam Metīndjwŷnhkōt batīn ne ar baba rā'ā: rā'ā ne. Tām ne gwaj baje mrāmri markumrêx ne amiwŷr kamnhīxkumrêx.

⁶ Ar ije itīn markam 'itŷx rā'ā ne. Kum idjāpēnhkam 'itŷx rā'ā. Jakam ne bar arek inhī jakam ar iba. Arek kam ar ibari djām Bēnjadjwŷr djwŷnh'ŷr ar ibōx? Kati. 'ŷr ar ibōx kêt rā'ā. Ja ne bar ije mar. ⁷ Djām jakam ne bar Bēnjadjwŷr djwŷnh pumūnhbê ar iba? Kati. Te ar ije omūnh kêt bar tu amim Bēnjadjwŷr djwŷnh markumrêx ne ar iba. ⁸ Ar ije markam 'itŷx rā'ā. Nhym be, ba ren ar on Bēnjadjwŷr djwŷnh'ŷr tēn bōx ne kōt ar iban ren ikī:nhkumrêx. Ba ren ar on tyn inhīja kangan ren arek Bēnjadjwŷr djwŷnhkōt ar iba. Ne kam ren ikī:nhkumrêx ne.

⁹ Kam ne bar arek kum idjāpēnh iba. Arek pykakam inhī ja'ā ar iba jabej bar Bēnjadjwŷr djwŷnhmā idjāpēnh ne ije o kīnh kadjy amima. Nār bar ityk ne kàjkwamā itēm jabej bar Bēnjadjwŷr djwŷnhmā idjāpēnh ne ije o kīnh kadjy amima. Ar ije o kīnhmā ne bar kum idjāpēnh ar iba.

¹⁰ Mŷkam ne bar ije o kīnhmā? Bir, dja Kritu kàjkwakam krī djākam gwaj bamā nhŷ. Gwaj kam arŷm 'ŷr bōx ne kabem dja nhym arŷm gwaj

bakukij. Pykakam gwaj ar babari gwaj baba mex jabej bakukij. Nār, gwaj baba punu jabej bakukij. Gwaj kam arŷm prīne amikōt kum amijarē nhym kam arŷm gwaj bakunīmā o pānh. Apŷnh gwaj banhī djāri gwaj bamā o pānh. Gwaj baje amijo baba kōt gwaj bamā o pānh. Katāt gwaj baba mex jabej arŷm gwaj bamā o pānh mex. Nār ate gwaj amijo baba punu jabej arŷm gwaj bamā o pānh punu.

Metīndjwŷnh kute me kunō ōbikwao ām.

A Kō 4.2

¹¹ Dja gwaj baje amijo baba kōt gwaj bakunīmā o pānh. Kam ne bar Kritu'ŷr me 'wŷro iba. Me kute Kritu'ŷr amijo akēxmā me 'wŷro iba ne me axwe nēje ar me kukrào iba. Bēnjadjwŷr djwŷnh pyma: bar arŷm kuman arŷm nēje ar me kukrào iba. Ne katāt ar amijo iba nhym Metīndjwŷnh prīne kute ar imar. Ar gadjwŷ ar aje ar imar jabej ne aje amim,

—Mrāmri ne Paur ar katāt kute amijo bakumrêx, anhŷr jabej.

¹² Wākam ne me we ar ijā,

—Ar wā ne ar ajte ar amā amimex jarēho ba, ane. Djām mrāmri me kabēn? Kati. Wākam me kwŷ ta amimexo amran ar amā,

—Ba ne ba Kritu'ā idjujarēnh mexkumrêx. Me kum ikīnhkumrêx, anhŷro ba. Djām mrāmri ne me kabēn mex? Kati. Nām me amijo 'êx. Djām Kritu kabēn kōt me kum me abê? Kati. Me jamā dja gar ar ijā ajarēn memā kum,

—Paur ar kute katāt ar imā arēnhkumrêx. Paur ar kute katāt Metīndjwŷnh kabēn marn kōt amijo bakumrêx, ane. Dja gar ā memā ane nhym me arŷm pijām ne.

¹³ Djām mrāmri ne bar we ajbān ar amā amijarē? Nā. Kwārīk wānh rā'ā. Bar we ajbā. Metīndjwŷnh kadjy ne bar we ajbā. Nār, djām mrāmri ar ikrā mex ne katāt ar amā amijarēnhkumrêx? Metīndjwŷnh

ta ne kute ar imar. Ar aje Metĩndjwýnh mar kadjy ne bar katàt ar amã amijarẽnhkumrẽx.

¹⁴ Kritu kum gwaj bajabê:ê. Kum gwaj bajabêkam ne gwaj bakunĩ pãnh ty. Gwaj badjwý bamã Kritu jabê:m arým 'ã memã badjujarẽnh prã:m. Dja me te Kritu'ã gwaj bakangrõnho ba. Kwãrik wãnh rã'ã. Gwaj ty. Gwaj bamã batyk pyma kêt. Kritu gwaj bakunĩ pãnh tykkam gwaj badjwý gwaj bamã batyk pyma kêt. ¹⁵ Gwaj bakunĩ pãnh tykkam mýj dja gwaj nẽ? Bir, dja gwaj amidjwýnhbit maro babaja krãta. Ne kam Kritu maro baban kôt ar amijo baba. Nãm gwaj bapãnh tyn akubyn tĩn ne. Kam dja gwaj maro baban kôt ar amijo baba.

¹⁶ Arým gwaj bapãnh tykkam djãm kam ar ije me mar punu? Kati. Me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêt ja ne me kute me mar punu. Djã ne bar ã me mar punuo ane? Kati. Bar aminhijukri amidjan kam arým ar ije me mar punu kêt. Mrãmri amrêbê ar ije Kritu mar punu. Djãm jakam ar ije mar punu rã'ã? Kati. Bar arým aminhijukri amidjan kam arým ije mar punu kêt.

¹⁷ Bir, mýj ne ar ije me mar on? Bir, dja Kritu meo kra nhym me arým umar djã ny. Amrêbê ne me mýjja tũm kôt ar amijo ba. Ne jakam arým kute mýjja tũmkôt amijo baja arým krãtan arým mýjja nykôt ar amijo ba. Be ga, me arým mrãmri prĩne umar djã nykumrẽxja pumũ. Bar aminhijukri amidjan arým kute meo ny ja ma.

¹⁸ Metĩndjwýnh ta ne arým prĩne meo ny. Gwaj badjwý ne gwaj amrêbê Metĩndjwýnho bakurê djwýnh nhym ta arým gwaj bajo nyn gwaj bajo õbikwa. Jeju Kritu arým tyn akubyn tĩn gwaj kam tu amim markumrẽx. Nhym kam Metĩndjwýnh arým gwaj bajo õbikwa. Gwaj bajo õbikwan arým

me'ã gwaj bamã karõ. Gwaj baje memã 'ã badjujarẽnhmã gwaj bamã karõ. Gwaj kam arým memã kum,

—Ga me aje Metĩndjwýnho akurê djwýnh. Nhym be, dja ga me tu amim Jeju markumrẽx nhym arým me ajo nyn me ajo õbikwa. Nã gwãm ã memã anhõro baba. ¹⁹ Metĩndjwýnh ta ne me kunõ õbikwao dja. Kritu arým tyn akubyn tĩn ne nhym me arým tu amim markumrẽx nhym kam arým meo õbikwa. Meo õbikwan arým memã axwe kêt jarẽ nhym me arým kum mex ne. Nhym arým ar imã Kritu'ã ujarẽnhja jarẽ. Bar memã 'ã ajarẽn memã kum,

—Dja ga me tu amim Kritu markumrẽx nhym Metĩndjwýnh arým me ajo nyn me ajo õbikwakumrẽx, ane. Tãm ne bar memã arẽnho iba.

²⁰ Kam ne bar Kritu kabẽnkôt memã idjujarẽnh ar iba ne Kritu kukwakam 'ýr ar ajwýro iba. Ar aje Metĩndjwýnh'ýr amijo akẽxmã ar ajwýro iban ar amã,

—Dja gar tu amim Kritu markumrẽx nhym Metĩndjwýnh arým ar ajo õbikwa, anhõro iba. Bar 'ýr ar ajwýro iba kute mrãmri ne Kritu ta mãn kute amiwýr me 'wýro ba pyrãk.

²¹ Kritu amikam axwe 'õ mar kêt ne axwe kêt me:x ne. Nhym be, Metĩndjwýnh arým kum axwe jarẽ. Nhym mýj axwe'õja? Bir, gwaj ba bajaxwe pro. Nãm kum gwaj bajaxwe pro jarẽ nhym arým kute ta mãn axwe djwýnh pyrãk. Nhym kam Metĩndjwýnh arým pãnh gwaj bamã axwe kêt jarẽ. Gwaj tu amim Kritu markumrẽx nhym Metĩndjwýnh arým gwaj bamã axwe kêt jarẽ gwaj arým Metĩndjwýnh jaxwe kêtõ bajaxwe kêt. Kam dja gar tu amim Kritu markumrẽx nhym Metĩndjwýnh arým ar ajo õbikwakumrẽx.

6

¹Metīndjwŷnh kōt ne bar idjāpēnh ar iba. Kam ne bar arŷm ar amā arē. Metīndjwŷnh ne tu kum ar akaprī:kumrēx* ne ar amā ar ajamak bō gar arŷm amim ama. Ar aje amim markam tu amim markumrēx ne kwārīk wānh 'ā adjukanga kēt. ²Mŷkam dja gar 'ā adjukanga kēt? Bir, Metīndjwŷnh ne arŷm gwaj bakukāmāremā kabēn ne memā kum,

“On jakam ije me amar. Ga me imā amijarē ba arŷm me ama. Imā me akaprīkam ne ba me ama.

Ē, on akati jakam ije me apytār. Ba me apytār arŷm me ajo djuw mex.”

Nām ā Metīndjwŷnh gwaj bakukāmāremā ane. Badjwŷ kōt ar amā arē. Mytja tām kam Metīndjwŷnh kum ar akaprī. Akati jakam kute ar apytār. On 'ŷr amijo akēx. Kwārīk wānh 'ā adjukanga kēt.

Paur kute apŷnh kaprī djārī'ā amijarēnh.

Kor 1.10

³Ar ba ne bar amijaxwe nēje amijāno dja. Mŷkam ne bar amijāno dja? Bir, ba ren amijāno idjām kēt ne ren arŷm ajmā ikute. Nhy m kam ren me'ō arŷm ijā,

—Djām Metīndjwŷnhmā ar āpēnh wākam ar mex? Kati, ar axwe ar ba, ane. Me'ō ren ar ijā anen ren arŷm Metīndjwŷnh bē amijo akēx. Me'ō kute Metīndjwŷnh bē amijo akēx karō ne bar amijaxwe nēje amijāno dja. ⁴Ne ar imrānh kunīkōt katāt Metīndjwŷnhmā idjāpēnhkumrēx nhy m me kunī kute kōt ar imar.

Katāt kum ar idjāpēnhkam te apŷnh ar ikaprī djārī ar ijo ba bar kum idjāpēnh'ā idjukanga kēt.

Ne aje apŷnh itokry ma.

Ne aje imā mŷjja prām ne inhō mŷjja kēt.

Ne aje apŷnh mŷjjakam itīn prām.

⁵Katāt kum ar idjāpēnhkam me aje mry kā punuo ar ikaprēprēk.

Nhy m me ar ibē ijē

nhy m me krāptī: ar ikam ākrēn ar ikam kangao kumex.

Bar apŷnh idjāpēnh tŷxo prīne amidjōm ne.

Ne aje apŷnh idjāpēnh'ā ino tŷx ne inhōt kryre nhy m arŷm akati.

Bar aje Metīndjwŷnhmā amijajburo iba. Katāt kum ar idjāpēnhkam bar ā ane.

⁶Ne aje kam prīne amijaxwe nēje amijāno dja.

Ne aje prīne mŷjja mar mexkumrēx.

Nhy m me aje ar ijo ajkē bar bit ingrykmān aje akubyn amijā ingryk nē.

Ne kum ar idjāpēnhkam aje imā me kaprī.

Nhy m Metīndjwŷnh Karō aje ar ijo ba bar mrāmri imā me abēkumrēx.

⁷Ne aje katāt memā ikabēn jarēnhkumrēx

nhy m Metīndjwŷnh aje ar ikōt āpēnh tŷx.

Kum ar idjāpēnhkam bar amijāno djan katāt ar amijo iba. Ga, krākamngōnh kute kàxo kubēkà jangjēnh ne kute kurē djwŷnhbē amipytārja pumū. Ar badjwŷ ne bar inhō kàxo kubēkà jadjar mān prabē amijāno djan katāt ar amijo iba. Me kute ar imā ar ijaxwe jarēnh karō ne bar amijāno dja.

⁸Nhy m me aje kum ar ikī:nhkumrēx. Djām kam ar ije amidjwŷnhbit mar ne Metīndjwŷnhmā idjāpēnhmā kanga? Kati. Bar mā kum apē.

* **6:1** Djām ar ga ne gar ajaxwe kēt nhy m pānh kum ar akaprī Kati. Ar ga ne gar te ajaxwe kētmā nhy m arŷm ta kum ar akaprī.

Nhym me ajte te mebê ar ikurê bar mā kum apê.

Nhym me ajte te ar ikàxã abenmã kum,

—Djãm ar wã mex got? ane bar mā Metĩndjwýnhmã apê.

Nhym kam me ajte te ar ikàxã abenmã kum,

—Me kum ar kĩ:nhkumrêx, ane bar mā kum apê.

Nhym me ajte te ar ijã,

—Nãm ar ta amijo Metĩndjwýnh maro ba. Nãm ar memã 'êx ne me noo biknoro ba, ane. Nãm me te ar ijã ane bar katàt kum idjãpênhkumrêx rã'ã.

⁹ Nhym me ajte te ar ibê ate krãn ba nhym Metĩndjwýnh kute ar imarkumrêx. Nhym ò me jadjwý kute ar imarkumrêx.

Nhym me ajte kute ar ibĩn pyma. Te ar ibĩn pyma. Ota, ar itĩn rã'ã.

Nhym me ajte mã ar ikaprêprêk. Ne te ar ikaprêprêk bar ityk kêt.

¹⁰ Ne ajte ikaprĩ:ren ikaprĩ japôkmã mã ikĩnh.

Ne ajte ar inhõ mýjja kêt. Te ar inhõ mýjja kêt bar memã Kritu'ã idjujarênh ar iba nhym me arým tu amim markumrêx. Me krãptĩ ne me tu amim markumrêx ne arým kôt Kritu nhõ mýjja kume:xo ò mýjja.

Te ar inhõ mýjja kêt bar tu amim Kritu markumrêx ne arým Kritukôt ar inhõ mýjja kunĩ.

¹¹ Krĩraxbê Kōritukam ar ga ne bar imã ar ajabê:. Kam ne bar prĩne amikôt ar amã amijarênho amirĩtkumrêx. ¹² Djã nã bãm ar ar abê amiptàn imã ar ajabê kêt got? Ar ga ne gar amã ar ijabê kêt. ¹³ Ar ije ar ajo ikramãn prãbê bar ar amã ikabên. Ar gadjwý dja gar amipãnh ar imã akabên mex jarên ar amã ar ijabê.

Me kute Jeju marbito aben nhikjê'ã kute memã karõ.

Ep 5.7; A Xim 2.4; Xij 4.4; Ped k 2.11

¹⁴ Ga, mry kute jênh bjêr kadjy me kute o aben nhikjêja pumũ. Mry kute aben pyrãk kambit ro'ã àpênh mex. Ar gadjwý ar aje me'õo anhikjênmã me kute amim Jeju marbito anhikjê. Kwãrĩk wãnh me'õ kute Jeju mar kêtõ anhikjê kêt ne ro'ã adjãpênh kêt.

Djãm me axwemê me axwe kêt kute aben pyrãk ne ro'ã àpênh mex? Kati. Ga, a'umê akamatmê ro'ã ba kêtja pumũ. Apýnh ne ba. Ar gadjwý ne gar aje amim Jeju mar. Kam ar amã ajaxwe kĩnh kêt. Me kute Jeju mar kêtja ne me kum axwe kĩnh. Djãm ro'ã ar adjãpênhkam mex? Kati. Kam mex kêt.

¹⁵ Djãm Kritumê Berij axikôt kabên? Kati. Ar apýnh kabên. Berij nhidji 'õdjwýbê ne Xatanaj. Me kute amim Jeju mardjwý djãm me kute amijo ba kute me kute Jeju mar kêtja amijo ba pyrãk? Kati. Me kute amim Jeju mar katàt ar amijo ba. Nhym be, me kute mar kêtja ate amijo ba. Me apýnh ba.

¹⁶ Djãm Metĩndjwýnh nhõ kikretikam me kute kum amijarênh kadjy apýnh mýjjao metĩndjwýnh karõ nhipêxja krĩ? Djãm Metĩndjwýnhmã ja mex? Arkati. Me kute kam Metĩndjwýnhmãbit amijarênhmã. Gwaj badjwý. Djãm gwaj baje Metĩndjwýnhmã amijarênh ne jãm mýjjao metĩndjwýnh karõ nhipêxmã amijarênhmã? Me kute Jeju mar kêtja kudjwa mýjjao metĩndjwýnh karõ nhipêxmã amijarênhmã? Kati. Gwaj baje me kute Jeju mar kêtja kudjwa kêt ne mýjjao metĩndjwýnh karõ nhipêxmã amijarênh kêtãmã. Ga, Metĩndjwýnh ò kikretikam ýrja pumũ. Gwaj badjwý. Metĩndjwýnh ne gwaj bakam nhý. Metĩndjwýnh tĩn ne ar

bakumrêx. Tyk kêtukumrêx. Tãm ne gwaj bakam nhÿ. Metÿndjwÿnh ta ne amrêbê: memã kum,

“Ba dja ba mekõt ar iban mekmê ar mrã. Dja me imã, ‘Me inhõ Metÿndjwÿnh’, ane ba meo iba rã’ã ne.”

Nãm ã amrêbê: me bakukãmãremã ane. ¹⁷⁻¹⁸ Ne kam ajte,

“Kam, on me me kute imar kêtjamã akàx. Djãm me aje meo an-hikjên me ro’ã adjãpênhmã? Kati. Kwãrÿk wãnh. On me memã akàx ne ate ar aba.”

Nãm ã Bênjadjwÿr djwÿnh me bakukãmãremã ane. Ne kam ajte memã kum,

“Kwãrÿk wãnh me axwe kõt ajaxwe kêt. Me axwe kõt ajaxwe kêt kam ba dja ba ibê abãmukumrêx. Ne kam arÿm ajo ikrakumrêx. Ajo ikra mykumrêx. Ajo ikra nikumrêx.”

Nãm ã Bênjadjwÿr djwÿnh me bakukãmãremã ane. Bênjadjwÿr djwÿnh ‘ityxo kubê kumkati ta ne memã ja jarê.

7

¹ Ga, kute gwaj bamã mÿjja mex jarênhja pumũ. Mrãmri ne gwaj bamã kabên pydjïn arê. Kam dja gwaj on wãnh bajaxwe kunÿ kanga. Baje amidjwÿnhbito kÿnh kadjy bajaxwe kunÿ gwaj on wãnh kanga. Bakabên punu kunÿkõt, badjãpênh jaxwe kunÿkõt ne gwaj tu Metÿndjwÿnhbê amijo ajkê. Gwaj wãnh kunÿ kangan katãt Metÿndjwÿnh kõt ar amijo baba. Gwaj kum bamexo amũ amikamên prÿne ta mexo bamex. Gwaj bamã umakõt ã kum bamexo batêmo ane.

Paur kute memã amikÿnh jarênh.

² Dja gar amã ar ijabê. Djã nã bãm ar ar ajõo ajkê? Djã nã bãm ar ar ajõo ãpnu? Djã nã bãm ar ar ajõbê mÿjja ‘õo iprõt? Arkati. ³ Djãm ar ije ar amã ajaxwe jarênhmã ne bar ar amã ja jarê? Kati. Arÿm bar ar amã,

—Gwaj baro’ã dja gwaj batÿn ne ar baba. Nãr kon ar atyk jabej gwaj baro’ã ty, ane. Nãm bãm ar ã imã ar ajabêo ane. ⁴ Nã bãm tu amim ar amex markumrêx ne prÿne ar amã amikõt amijarê. Nã bãm ar akam ikÿnh ne memã ar akam ikÿnh jarênh kumex ne. Nãm te apÿnh ikaprÿ djãri iwÿr ban bõx ba ar amex djõ’ã akubyn ikÿnh ne amikÿnh ra:x ma.

⁵ Nã bãm ar amrêbê pykabê Mateni’ÿr tên ‘ÿr bõx. Nhym kam apÿnh ar ikaprÿ djãri mã ar iwÿr ban bõx bar te ityk djã kêt prãmje. Me kum ar ikurê:n ari ar ijo ba bar arÿm itÿn prãm.

⁶ Nhym be, me Batÿndjwÿnh kute me kaprÿo kÿnh ba tãm ne arÿm akubyn ar ijo kÿnh ne. Arÿm Xitu ar akurũm bõxkam ne bar akubyn ikÿnh ne. ⁷ Djãm bõxkambit ar ikÿnh? Kati. Kute ar imã ar ajarênh djõ’ã ne bar ajte ikÿnh. Nãm ar imã ar akam amikÿnh jarê. Nãm ar imã,

—Nãm me ar ajo ama: ne kaprÿre ne muwn mã memã kum, “Paur ne ba ar imã kÿnhkumrêx”, anhÿro ba. Nãm ã Xitu ar imã ar ajarênho ane. Ba kam arÿm Xitu kÿnh djõ’ã badjwÿ ar akam ikÿnhkumrêx.

⁸ Amrêbê ar ije ar amã pi’õk no’õkkam ne ba amim ingyryk ne amiman ar ajã amim,

—ÿ, watÿre. Mÿkam ne ba arkum pi’õk no’õk ne arÿm arkum kaprÿ jadjã? ane. Djãm jakam ije amim anhÿr rã’ã? Kati. Ije inhõ pi’õko ije ar amã kaprÿ jadjãr ngrirebit. ⁹ Jakam ne ba ikÿnh ne. Mÿkam? Djãm ar akaprÿkam? Kati. Gar akaprÿkam arÿm akubyn amima. Ba kam arÿm ikÿnh ne. Ar aje Metÿndjwÿnh kabên markõt gar arÿm akaprÿ. Akaprÿn arÿm akubyn amima. Ga, ar aje akubyn amimarkam ije ar ajo ibikênh kêtja pumũ. Ije pi’õkkam ar amã ikabên’ã no’õko ije ar ajo ibikênh kêtê.

¹⁰ Me kute arÿm amikam Metÿndjwÿnh kabên mar ne kõt

kaprĩkam ne me arým amiman wãnh axwemã iren Metĩndjwýnh'ýr amijo akêx. 'Ýr amijo akêx nhym arým me utã. Djãm kute me utãrkam me amim ngryk ne kaprĩ? Arkati. Nhym be, me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtjamã ne me kabên jarê nhym me arým amim ngryk ne amikam kaprĩ. Amikam kaprĩ kajgon wãnh axwemã irern kute Metĩndjwýnh'ýr amijo akêx kêt ne arým akuno. Me biknor tokry djãkam akuno.

¹¹ Nhym be, amrêbê inhô pi'ók ar awýr bôx ja ne gar amim arên aman arým amima. Amiman arým amijo mex prãm ne amijo mex ngry'ã ar ano kator me:x ne arým abenbê ar ajaxwe kurê. Abenbê ar ajaxwe kurên arým ar amã ajaxwe pyma:. Ne kam ijo ama:n arým inêje mã memã akabên. Ne kam me'ô jaxwe jabe:j ne axwemã akatorkumrêx. Ar Metĩndjwýnh kabên kôt akaprĩkumrêxja pumũ. Ne kam arým ar amexo amirĩtkumrêx. Ôbê ne ba ar amã apýnh mýjja kwý jarê. Gar arým jakam mýjja kunĩkôt imã amimexo amirĩtkumrêx ba arým ar ama.

¹² Ba amrêbê ar amã pi'ók no'ók ne. Me'ô jaxwe ne ba kuman pi'ókkam arým ar amã arê. Nãm ar ajo ajkê ba kuman pi'ókkam arým ar amã arê gar arým ama. Djãm ar aje jabit marmã ne ba ar amã arê? Kati. Ar aje badjwý imarmã. Ba ar ajã ino tý:x. Tãm ne ar aje marmã ne ba ar amã arê. Mrãmri ne ba ar ajã ino týxkumrêx. Metĩndjwýnh ta ne kute imar. ¹³ Ar aje ar imar ne akubyn ar akĩnhkam bar badjwý ar adjô'ã akubyn ikĩnh.

Nhym Xitudjwý ar awýr bôx ne bit umar punure. Gar kam akunĩ arým aêrbê o kĩnh nhym arým ar akam kĩnhkumrêx. Ne kam arým amrê tèn iwýr bôx ne imã ar ajã ajarê bar badjwý arým ô'ã ikĩnhire. ¹⁴ Nãm bãm Xitumã ar amextire jarê.

Djãm kam ikabên kajgon arým kam ipijãm ne? Kati. Ije amrêbê ar amã ikabên kunĩ jarênhja ba ar akônh kudji. Ije Xitumã ar amex jarênhdjwý ba ar amex kônh kum arê. Nhym kam ta ar awýr bôx ne arým ta ar amex pumũnhkumrêx.

¹⁵ Ne kam ta ajte akubyn jakam bôx ne akubyn amijo tèn ar ama:ro nhý. Nãm ar awýr bôx gar akunĩ aje kabên maro akumex. Nã gãm ar atertet ne kum akabên mexbit jarê. Nãm akubyn amijo tèn ar amaro nhýn arým amybyým kum ar ajabê:ê. ¹⁶ Kam ne ba arým ate ikrãn amim ar amexbit man arým ar akam ikĩnhkumrêx.

8

Kute me ôdjãnh'ã memã karô.

Kar 11.29; Rô 15.25; Kô k 16.1; Xim k 6.18

¹ Kam, akmere, àpnhĩre ar, ba ar amã pykabê Matenikam me arê. Ga, Matenikam apýnh me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio ba djãri ne me ukaprĩkumrêxja pumũ. Djãm me ta ne me ukaprĩ? Kati. Metĩndjwýnh ta ne kum me kaprĩ ra:xi nhym me arým kuman arým ô'ã kum me kaprĩkumrêx. ² Nãm me te amikam tokry ne kaprĩ kumex man arým apôkmã amikam kĩnh kati ma. Nãm me te ô mýjja ngrire ne memã mýjja nhôr prã:m. Nãm me tu ôdjãnhiti:re ne memã mýjja kumex ngã.

³ Be, apýnh me àpênh djã kôt ne me kute apýnh pi'ók kaprĩ jamýnh. Me kwý ô pi'ók kaprĩ rax nhym me kwý ô ngrire. Djãm Matenikam me ô pi'ók kaprĩ rax? Kati, me ô ngrire. Nãm te me ô pi'ók kaprĩ ngriren memã kumex ngã. Ba ne ba omũ. Me ta ne me memã kungã.

⁴ Nãm bãm bit akubyn memã nèn memã kum,

—Kati. Ar anhô pi'ók kaprĩ ngrire. Kôt dja gar memã ngrirebit ngã, ane. Nhym ar imã,

—Kati. Djeruxarēkam Jeju nhō me ja ne me ō mỳjja kēt ne kum prām. Bar kam imā me kaprī. Ar ba dja bar memā kumex ngā, ane.

⁵ Bar kam me kute memā pi'ōk kaprī nhōrkam ama. Nhyim kam me ta kumrēx ar ijaērbē Metīndjwýnhmā amingān amim,

—Ba katāt Bēnjadjwýr djwýnh kabēn man kōt amijo iba mex, ane. Ne kam amim,

—Ba Paur kabēn man kōt amijo iba mex, ane. Metīndjwýnh kabēnkōt ne me ā ane. Ne kam me kadjy ar imā pi'ōk kaprī ngā.

⁶ Matenikam me ā ane bar kam Kōrituwākam ar abaja'ā Xitumā karō. Ta ne amrēbē ar awýr bōx ne ar amā arē. Gar kam arým memā pi'ōk kaprīo atommo krax. Nhyim kam jakam ar iwýr bōx. Kam ne bar ar ajā Xitumā karōn kum,

—Dja ga Kōritukam memā arē gē me mrāmri ukaprīkumrēx ne pi'ōk kaprīo atommo tēn inomā mēnhkumrēx, ane.

⁷ Akmere āpnhīre ar, gar arým amex ne arým tu amim Metīndjwýnh markumrēxo aba. Ne aje kabēn jarēnh me:xkumrēx. Ne aje kōt mỳjja kume:x mar. Ne mrāmri akabēnkumrēx ne amā ar ijabē:kumrēx. Ā amexo ane. Nhyim be, dja gar mekam adjukaprīdjwý ne me kadjy pi'ōk kaprīo atomkumrēx.

⁸ Djām ar ba ne bar amirax pumūnh nhirām ar amā,

—Ar iraxja man ar ikabēn kōt memā o atomkumrēx, anhýro iba. Kati. Nā bām ā ar amā anhýr kēt. Matenikam me ja kumrēx ne me memā o atommo tēn inomā kumē. Ar gadjwý ar aje ar ikabēn mar ne aje memā o atommo atēm ne inomā mēnhmā. Djām mrāmri ne gar amā ar ijabēkumrēx? Ar amā ar ijabēkam dja gar o atomkumrēx.

⁹ Bēnjadjwýr djwýnhbē Jeju Kritu ta ne tu ukaprīkumrēx. Tām ne gar arým aje mar. Nām ō mỳjja kumex. Mỳjja kunī ne ō mỳjja. Nām te ō

mỳjja kunīn arým ar akadjy ō mỳjja kēt. Gar kam arým mỳjja kumexo anhō.

¹⁰ Ba kam arým ja man ar amā arē. Be, amū amex ja'ā ne gar akumrēx aje memā pi'ōk kaprī nhōr prām ne arým o atommo krax ne. ¹¹ Jakam dja gar o atommo tēn inomā mēnhkumrēx. Djām ar aje memā ōr prām ne o atommo krax ne katēri krā'yrcam mex got. Kati. Gar amā memā ōr prām ne ajte o atommo tēn inomā mēnhkumrēx. Kambit arým mex. Ar aje apýnh adjápēnh pānh pi'ōk kaprī jamýnh kōt dja gar memā ikjē rēn memā o atom.

¹² Be, me kute memā ōr prām kumrēxja ne Metīndjwýnh kute me mar ne arým mekam kīnh. Djām me'ō nhō mỳjja kētkam dja Metīndjwýnh memā kum, “Memā angā”, ane? Kati. Me ō mỳjja rax gēdja 'ā akren pi'ōk kaprī rax ngā. Nhyim be, me ō mỳjja ngrire dja 'ā akren pi'ōk kaprī ngriren kum kungā.

¹³ Djām ar aje memā ōr nhyim me kum prām kēt gar ajte me pānh anhō mỳjja kētmā ne ar amā prāmmā? Djām ja kadjy ne ba ar amā arē? Kati. Gēdja ar anhō mỳjja nhyim amū me ō mỳjja nhyim kam ar ajō'ā kātām kēt. Gamē amū me wāmē gēdja ar anhō mỳjjao aben pyrāk. Ja kadjy ne ba ar amā ikabēn. ¹⁴ Jakam arým ar anhō mỳjja kumexkam ar aje memā kwý nhōr nhyim memā prām kētmā. Nhyim kam ajmākam gar me pānh amā prām jabej nhyim me ō mỳjja kumex jabej. Ne kam arým amipānh ar amā mỳjja ngā. Gar kam anhō mỳjjao aben pyrāk.

¹⁵ Me bakukāmāre kute djwýbē mỳj ne jao atommo bakam ne me ā ane. Amrēbē: ne me'ā memā kum, “Nām me djwýo atom kumex nhyim me mānhkutā ne. Ne djwý'ā kātām kētne.

Nhym me jadjwý djwý ngireo atom nhym me mánhkutã ne. Ne me'ã 'ã kãtãm kêt ne." Nãm me ã me bakukãmãremã ane nhym me arým 'ã pi'ók no'ók ne. Ga, me kunĩ õ djwý nhym me'õ'ã djwý'ã kãtãm kêtja pumũ.

Kute me'yr Xitu ar anor kadjy.

¹⁶ Be, Metĩndjwýnh ne Xitumã amak bõ nhym kute ar amarkumrêx. Kute ba ije ar amar pyrãk ne ã ar amaro ane. Ba kam Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarê.

¹⁷ Bar Xitumã ar ajã karõn kum,

—Dja ga memã arê gê me pi'ók kaprĩo atomo tẽn inomã mênhkumrêx, ane.

Nhym ar imã,

—Be, mrãmri. Dja ba ã memã ane, ane. Ne kam ta kadjy ar awýr tẽn prãmkumrêx. Ne kam arým kute ar awýr pi'oko tẽn ne kute o bõxmã gar aje omũnhmã.

¹⁸ Bar ar ajã Xitumã karõn kam kõt ije gwaj bakamyja 'õdjwý janormã. Gwaj bakamy jamê Xitu ar ar awýr tẽmmã. Ar ikamy ja ne àpênh mexkumrêx. Kute Kritu'ã ujarênh ny jarênhkam àpênh mexkumrêx. Me kute amim Jeju mar kunĩ apýnh kõt ar aben pydjio ba djãri kunĩ ne me abenmã mex jarê. ¹⁹ Me kute Jeju mar ta ne me amijo utãn ar imã,

—Gwaj bakamy ja dja ar ikabên kõt ar akõt pi'ók kaprĩo tẽn memã kungã, ane. Gwaj bakamy ja ne bar kuman kumrêx Xitu kõt ar awýr ano. Dja ar bõx gar me kadjy pi'ók kaprĩo atom inomã mênhkumrêx. Ar badjwý dja bar ã ar awýr tẽn bõx gar ar imã pi'ók kaprĩ ngã bar Xitumê ro'ã arým Djeruxarê'yr o tẽn. 'Yr o tẽn o bõx ne iro'ã memã kungã. Me ar ikõt Metĩndjwýnh raxmã kator kadjy dja bar ã o ane. Ar aje memã õr prãm nhym me kute jadjwý mar kadjy dja bar ã o ane.

²⁰ Godja bar memã pi'ók kaprĩ kumexo tẽn memã kungã. Nhym

kam me ar ikõt gwaj bakamy tẽmja pumũn ar ijã ar idjãkĩnhĩ nhõr kêt.

²¹ Dja bar iro'ã katãt memã o tẽn o bõx. Metĩndjwýnh dja katãt ar ije amijo ibakõt ar ipumũ. Nhym pykakam me ar badjwý dja me katãt ar ije amijo ibakõt ar ipumũ.

²² Kam gwaj bakamy ja Xitu kõt ar awýr tẽmmã. Dja bar kam gwaj bakamy 'õdjwý jano nhym arkõt tẽn. Gwaj bakamy jadjwý ne mexkumrêx. Metĩndjwýnhmã àpênh kunikõt gwaj bakamy ja mrãmri kum ukanga kêtumrêx ne kum àpênhkumrêx bar arým amim omũ. Nhym tu amim ar amarkumrêx. Kam ne ar akadjy àpênh prãmkumrêx. Gwaj bakamy jadjwý dja arkõt ar awýr tẽn.

²³ Nhym Xitudjwý. Be, tãmjamê ne bar iro'ã apê. Ne kam arým ar iro'ã ar akam idjãpênhmã. Nhym gwaj bakamy ar jadjwý, apýnh me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio ba djãri ne me ar ano. Nhym kam ar arým me kabên kõt ar awýr tẽmmã. Kute memã Kritu raxo amirĩt kadjy ar awýr tẽmmã.

²⁴ Kam dja gar pi'ók kaprĩo atomo tẽn inomã mênhkumrêx. Nhym ar arým o ar amarkumrêx. Ar amã ar abêja markumrêx. Nã bãm ar mã memã ar ajarêho iba. Ar akam ar ikĩnh jarêho iba. Dja gar pi'ók kaprĩo atomo tẽn inomã mênhkumrêx gê ar pi'ók kaprĩ pumũnhkumrêx. Kam dja ar abenmã kum,

—Mrãmri Paur kabênkumrêx, ane. Kam gêdja ar akubyn õ pykakam bõx. Bõx ne apýnh me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio ba djãri memã ar ajarêho ba. Ne memã kum,

—Mrãmri ne me õdjãnhkumrêx. Nãm me arým pi'ók kaprĩo atom. Djeruxarêkam me kute Jeju marja kadjy ne me arým pi'ók kaprĩo atomkumrêx, ane. Dja ar ã ar ajarêho ane.

9

1-2 Djãm ar aje amijã pi'ók kaprĩ nêmã ne ba aje ar amã arê? Kati. Ar aje pi'ók kaprĩo atomã ne ba ar amã arê. Ar ga ne gar aje Jeju nhõ me jamã o atom prãmkuvrêx. Arým ba ar apumün Matenikam me jamã ar ajarênho iba. Nã bãm memã kum,

—Onj, pykabê Akajakam krĩrãxbê Kôritukam me ja ne me arým kute memã õr prãmkuvrêx. Amũ amex jaã me kute memã õr prãmkuvrêx. Nã bãm ã ar ajã memã anhÿro iba nhym kam me ar akudjwa kute memã õ pi'ók kaprĩ nhõr prãmkuvrêx.

³ Kam, ar aje pi'ók kaprĩo atomo atêm ne inomã mênh kadjy ije ar awÿr gwaj bakamy ar anormã. Ar ga ne gar imã,

—Dja bar o atomo tẽn inomã mênhkuvrêx, ane. Kam dja gar o atomo tẽn inomã mênhkuvrêx nhym kam ikabên dja kajgo kêt, Matenikam me jamã ikabên ja dja kajgo kêt. Nok ba ren ikabên kajgo. Ije memã kum,

—Kôritukam me ja kute õr prãm, anhÿrkam gar ren katêri pi'ók kaprĩo atom krãta ba ren arým ikabên kajgo.

⁴ Dja ba ar awÿr tẽn nhym Matenikam ar ja'õ ikõt ar awÿr tẽn ne ar awÿr bõx jabej. Kam bar ren ar awÿr bõx ga ren ar arým pi'ók kaprĩ katêri o atom krãta nhym ren Matenikam ar jamê ba ren ar ar apumün ren arým ar akam ren ar ipijãm ne. Ga ren ar gadjwÿ kam apijãm ne. Ba ren ar amim,

—Nã bãm ar bit tÿx'ã me kamnhÿxkuvrêx nhym meo mõn tu krãta. Bar kam arým ipijãm, ane.

⁵ Gwaj bapijãm karõ ne bar abenmã kum,

—Gwaj amikukãm bakamy ar ano, ane. Ne kam arkum,

—Dja gar me'ÿr atêmkuvrêx ne me'ÿr bõx nhym kam me arým ar

ikukãm pi'ók kaprĩo atomo tẽn inomã mênhkuvrêx. Nã bãm ar ã arkum ane. Dja ar ikabên ja man ar awÿr bõx ne ar amã arê. Arým ne ba amrêbê ar amã arê. Ar aje o atomo atêm ne inomã mênhmã ba ar amã arê. Djãm me kute pi'ók kaprĩ'ã ngrÿk ne amim,

—Je tõi, mÿkam ne me ibê pi'ók kaprĩ jamÿnho ba, anhÿrkam mex? Kati. Kam mex kêtkuvrêx. Dja gar o atomo tẽn inomã mênhkuvrêx bar arým ar awÿr bõx gar arým anhõdjãnh ne akÿnhkuvrêx. Ne kam arým me kadjy ar imã angã. Kam dja bar arým Djeruxarêmã o tẽn o bõx ne arým memã kungã.

Me kÿnh ne kute memã mÿjja nhõr raxmã.

Kõ k 16.2; Xim k 6.18; Idja 13.16

⁶ Ba ar amã arê gar ama. Godja me 'y ngrêre ne kren kam djwÿ ngrêre ne o atom. Nãr, godja me 'y kumex ne kren kam djwÿ kumex ne o atom. Tãm dja gar anhõ pi'ók kaprĩ'ã ama. ⁷ Djã gãm ar abenã ar anhõ pi'ók kaprĩ jakre kuvrêx ne amim,

—Be, kõt dja ba memã amikutã kwÿ ngã, anen kam memã angã. Kwãrÿk wãnh 'ã maje amim,

—Dja ba memã kwÿ ngã nhym ibê kêt ba ajmã nê, anhÿr kêt. Nãr, kwãrÿk wãnh 'ã maje amim,

—Gê me imã 'ã àpnênh tÿxmã ba kam memã kwÿ ngã, anhÿr kêt. Mÿkam? Bir, dja me õdjãnh ne kÿnh ne memã mÿjja ngã nhym Metÿndjwÿnh arým kum me kÿnhkuvrêx. Tãm dja gar ama.

⁸ Djãm Metÿndjwÿnh õdjÿ got ar abê mÿjja 'õ nêmã? Kati. Dja ar amã mÿjja kunÿ ngã. Djãm kute ar amã mÿjja ngrêre nhõrmã? Kati. Mÿjja kumex dja tu ar amã kungã gar arým akÿnhkuvrêx. Ar gadjwÿ dja gar akati kunÿkõt mekam adjukaprĩkuvrêx. ⁹ Ikabênja kõt ne me amrêbê: memã arên memã kum,

“Arým ne amikutã me õ mýjja kêt mã õ mýjja ngrã. Nãm katãt amijo bakumrêx rã'ã: rã'ã ne.”

Nãm me amrêbê ã me bakukãmãremã ane nhym me arým 'ã pi'ók no'ók ne.

¹⁰ Ga, me kute pur kreõ mõrja pumũ. Metĩndjwýnh ne me kute kre kadjy kute memã 'y nhõr. Ne kam kute memã djwý nhõr. Me õ kwý krên djã'ã kute memã õr. Mýj'ã ne ba ar amã ja jarê. Bir, ar aje memã mýjja nhõr'ã ne ba ar amã ja jarê. Metĩndjwýnh ta dja ar apumũ. Dja gar me õ mýjja kêt mã amikutã anhõ mýjja kwý ngã nhym arým ar apumũn ar amã mýjja kumex ngã. Ar aje memã mýjja nhõr jakrenh mex ne ar amã kungã. Ga, me kute mýjja 'y kumex ne kren arým õ djwý kumex ne kute o atomja pumũ. Ar gadjwý dja gar memã mýjja kumex ngã. Nhym Metĩndjwýnh arým pãnh ar amã mýjja kumex ngã gar arým katãt ar amijo aban kum amexkumrêx ne.

¹¹ Ar anhõdjãnhkam mýj dja Metĩndjwýnh ar amã nê? Bir, dja mã ar amã mýjja kumex ngã gar mã amikutã memã anhõ mýjja kwý ngã. Anhõdjãnh ne mã memã angã. Dja gar ar imã amikutã ar anhõ pi'ók kaprĩ kwý ngã bar kubyn arým memã ar anhõ pi'ók kaprĩõ tẽn memã kungã. Dja me ar anhõ pi'ók kaprĩ byn arým Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarê. Gwaj badjõ'ã kum amikĩnh jarê.

¹² Dja gar Jeju nhõ me jamã angã nhym me arým o amikĩnh. Djãm me o amikĩnhbit? Kati. Dja me kĩnh ne ar adjõ'ã Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarêho kumex. ¹³ Ne kam ar amarkumrêx ne arým Metĩndjwýnhmã kum,

—Mrãmri ne me kute Kritu'ã ujarênh ny markumrêx ne arým akabên kõt õdjãnhtire. Õdjãnhtire ne arým amikutã ar imã õ mýjja kwý ngãn arým amũ me kum prãm

kunĩmã kwý ngã. Bar kam arým amã amextire jarê, ane. Ar aje memã pi'ók kaprĩ nhõrkam dja me ã Metĩndjwýnhmã ane.

¹⁴ Ar aje memã pi'ók kaprĩ nhõrkam dja me kum ar ajabên arým ar akadjy Metĩndjwýnhmã kabên ne kum,

—E kum, Djũnwã, me kĩnh djã rax ne ga memã angã nhym me arým adjõ'ã ar imã pi'ók kaprĩ jano. Bar kam amã amextire jarê, ane. Dja me ã Metĩndjwýnhmã ajã ane. ¹⁵ Mýj kĩnh djãja ne Metĩndjwýnh memã kungã? Bir, Kraja ne arým memã kungã. Nãm gwaj bakunĩmã kungã. Kra ra:xi. Mýj me'õ ne kute prĩne 'ã ujarênh mex kadjy 'yr bõx. Arkati. Kra ra:x ne gwaj bamã kungã gwaj kam kum amikĩnh jarê.

10

Mrãmri ne Kritu kute Paur janorkumrêx.

¹ Ga, Kritu kabõt kati ne kute memã prĩ mex ne ar meo baja pumũ. Ja ne ba kuman arým ar amã ikabên mex jarê. Ar gadjwý dja gar Kritu man badjwý ikabên ma. Ba ibê Paur ikabên ma. Wãkam me'õ ar memã kum,

—Paur ne amybym kute týt pyràk ne me ýtãri 'yr bõxkam kum me uma:, ane. Djãm mrãmri me kabên? Kati. ² Dja gar on ikabên ma. Got ba ren ar awýr bõx ne tu ar amã ibên týt:x ne. Nã bãm anhýr djwýnhràam amim,

—Dja ba wãkam bõx ne ar kwýmã ibên týt jabej, ane. Ar akwý aje amim,

—Paur ne amidjwýnhbitõ kĩnh ne axwe ar ba, anhýro abakam ba ibõx ne ije ar akwýmã ibên týt karõ ne ba ar amã,

—Dja gar on ikabên ma, ane.

³⁻⁵ Ga, me kurê djwýnh me'ýr bõxja pumũ. Me'ýr bõx nhym me arým àbêr djã jamýn o me'ýr prõt ne arým aminêje me aê. Pykakam ne me ã aminêje meo ane. Djã ne bãm ar ã

me kudjwa ane. Kati. Nā bām ar ije pykakam me ābēr djā jamŷnh kêt. Metīndjwŷnh ne tŷ:x. Bar tŷxo itŷx ne me nēje ikabēno me ity nhym me arŷm anhkīrē.

Ga, me kurē djwŷnh kwŷ kute aminēje kikre tŷ:x nhipēxja pumū. Nhym be, me tŷxo me ja jakre ne me arŷm me'ā kikre kate. Ne kam arŷm pardja'ā me pa 'amŷn meo ban meo bōx nhym kam me arŷm memā āpēnh ar ba.

Me kwŷ jadjwŷ ne me kute me bakurē djwŷnh pyrāk. Me 'ēxnhī. Metīndjwŷnh ne kute gwaj bamā amijā ujarēnh pydji baje mar pydjimā nhym me arŷm 'ēx ne ta amijo Metīndjwŷnh mar mex ne arīk kupa'ā memā 'ā ujarēnh punu. Nhym kam me arŷm me ma:ro ba. Nhym me Metīndjwŷnh kupa'ā apŷnh mŷjja rūnh jarēn mebē Metīndjwŷnh kabēnkumrēx kurēn arŷm me noo akno. Nām me memā 'ēx ba. Me kabēn 'ēxnhī ne kute mrāmri ne me ō kikre tŷx pyrāk. Bar kam ikabēno me ity nhym me arŷm ar imā rerekre. Ar imā rerekre nhym me arŷm katāt Kritu'ā ujarēnh man katāt kabēn kôt ar amijo ba. Kam ar ije mrāmri ne me kute me pardja'ā me pa 'amŷnh ne me meo ban meo bōx pyrāk nhym me arŷm Kritu kôt amijo ba.

⁶ Ar gadjwŷ dja gar prīne Kritu kabēn kôt amijo aba mex ba arŷm bōx. Bōx nhym ar ajō ate aje ar amijo aba prām rā'ā ba arŷm ar amā ibēn tŷx gar arŷm pānh atokry.

⁷ Ar akwŷ ne gar abenmā,

—Djā ne Kritu Paur jano? Kati, anhŷro aba. Ba ar amā arē gar ama. Djām gwaj baje me krākābit pumūnh ne kam arŷm amim, “Tāmwā ne mex”, ane nār, “Tāmwā ne mex kêt”, ane. Djām gwaj baje me krākābit pumūnho ne arŷm prīne me mar mex? Kati. Djām mrāmri Kritu ar ajo bakumrēx gar

arŷm ama. Aje mrāmri markumrēx jabej ar badjwŷ ar ima. Djām Kritu kute ar ijo ba kêt got? Ar badjwŷ mrāmri Kritu kute ar ijo bakumrēx. Gwaj ba ne Kritu kute gwaj bajo bakumrēx. Gwaj baje aben pyrāk. Tām dja gar ama.

⁸ Ba ren ar amā ar irax jarēnh kume:x. Djā ne ba ren kam amikam ipijām? Kati. Mrāmri ne Bēnjadjwŷr djwŷnh ar ba ar ijā irax mēnhkumrēx. Ar akadja ar ijā ar irax mēnhkumrēx. Djām ar ije ar amā ibēn tŷx kadja ne ar ijā rax mē? Kati. Bar Kritu'ā ar amā ajarē gar mar mexo amū amikamēn mar rax. Ja kadja ne Bēnjadjwŷr djwŷnh ar ijā rax mē.

⁹ Ba ren ajte ar amā amirax jarēnh kumex. Nhym be, kati. Me kute ar amā,

—Paur ne ar amā pi'ōk no'ōko kute ar ajaēr prām, anhŷr. Djām mrāmri? Kati. Ije ar ajaēr prām kêt. ¹⁰ Me kwŷ ta ne me arīk ijā kabēn ne ar amā,

—Paur ne pi'ōkkambit we kabēnkumrēx ne tŷ:x. Djām mrāmri ne tŷxkumrēx? Kati. Dja ta anhŷtāri ar awŷr bōx ne arŷm rerekren kabēn punure gar amā kabēn kīnh kêt, ane. Nām me kwŷ ā ijā ar amā ane.

¹¹ Gora gē wākam me'ō ar ajte ikabēn ma. Amybŷm ar ikabēn kajgo kêt. Pi'ōkkam ar amā ar ikabēnkumrēx. Dja ba wākam ar awŷr bōx ne wākamdjwŷ itŷxkumrēx. Ar ije pi'ōk no'ōkkam 'itŷx kôt itŷxkumrēx.

¹² Me kwŷ ta ne me amiraxo āmra ba. Me kum me kīnhmā ne me ta amijo āmra ba. Djām ar ije amijo me urāk? Kati. Djām ar ije me'ā amijakreo iba? Kati. Nhym be, me ta ne me amirax jabej abenā amijakreo ban amim,

—Irax kute tām wā rax pyrāk, anhŷro ba. Nār,

—Ba ne ba iraxo tãmwã jakre, anhÿro ba. Djãm kam me krã mex? Kati. Me krã punu.

¹³ Nhy m be, kati. Metĩndjwÿnh ne ar imã idjãpênh djã'ã karõ bar Kritu'ã memã idjujarênh ar iba. Djã ne bar kam amijo me'õ nhõ ãpênh djã pytãn 'ã ar amijo amra? Kati. Metĩndjwÿnh ta ne ar imã ar idjãpênh djã'ã karõ. Kabên kôt ne bar memã Kritu jarên 'ÿr meo akêxo iba. Kute ar imã ar idjãpênh djã jakre kôt ne bar idjãpênh tẽ:n kam arÿm ar gadjwÿ ar awÿr bõx ne arÿm ar amã arê. Ar ba ne bar ar amã Kritu jarên arÿm ar gadjwÿ 'ÿr ar ajo akêx ne. Ar ije Kritu'ÿr ar ajo akêxkam ne bar iraxja.

¹⁴ Bar ren ar awÿr ibõx kêt ne ren arĩk ar amã amijarênh kajgo. Nhy m be, kati. Arÿm ne bar ar gadjwÿ ar awÿr bõx ne ije kãj bê ar amã Kritu'ã ujarênh ny jarênhkumrêx. Kam ne bar ar akadjy irax.

¹⁵ Pyka 'õdjwÿkam dja me'õ Metĩndjwÿnhmã apên arÿm Kritu'ÿr meo akêx. Djã ne bar kam me kwÿ kudjwa õ pykakam õ me ja'ÿr bõx ne õ ãpênh djã'ã amimên arĩk memã kum,

—Ba ne ba Kritu'ÿr ar ajo akêx ne. Kam ne ba ar akadjy irax, anhÿro iba? Kati. Ar ije ã memã anhÿr prãm kêt. Adjÿm. Dja ba ajte akubyn ar awÿr bõx ne ajte ar amã Kritu kabên jarê. Gar kam arÿm amim Kritu mar mexo amũ amikamênh tẽ:n arÿm mar mexkumrêx. Nhy m kam ar abu'ã me krãptĩ arÿm ar adjõ'ã ajte 'ÿr amijo akêx ne.

¹⁶ Dja gar ajte ar ikôt o kangõ bar ajte amũ ar anhijukri me jamã arênh tẽ. Amũ memã Kritu'ã ujarênh ny jarênh tẽ. Ja ne bar kam ama. Djãm ar ije me kwÿ kudjwa me'õ djãpênh djã'ã amimên ne arĩk me ãpênh proo idjãmra prãm? Kati.

¹⁷ Amrêbê: me kute me bakukãmãremã arênh kôt bar amijo iba. Nãm me memã kum, “Djãm amijo adjãmra prãm? Kwãrĩk wãnh amijo adjãmra kêt.

Dja ga Bẽnjadjwÿr djwÿnh amra.” Nãm me ã memã ane bar kabên man kôt ar amijo iban amijo idjãmra kêt ne Bẽnjadjwÿr djwÿnh amra. ¹⁸ Djãm me'õ ta kute amijo rax ne kute memã amijarênhkam Metĩndjwÿnh kute 'ã memã kum, “Ã. Mrãmri ne raxkumrêx”, anhÿr? Kati. Metĩndjwÿnh ta kute me'õ'ã rax mênhkambit kute 'ã memã kum, “Mrãmri ne raxkumrêx”, anhÿr.

11

Me 'êx ne ta kute amijo Jeju kute anor pyrãk.

Mat 7.15; Rõ 16.17; Kor 2.8; A Ped 2.1

¹ Ba ije ar amã amijarênhkam kute ibên kati pyrãk. Ar arek nhÿn ikabên ma. Nã, dja gar arek ikabên maro nhÿ. ² Nã bãm ar ajã ino tÿ:x kute Metĩndjwÿnh õ me ja'ã no tÿ:xja pyrãk. Dja gar katãt Kritu kôtbit amijo aban ajaxwe kêt. Kwãrĩk wãnh me kum Metĩndjwÿnh kĩnh kêt kukrãdjãjakôt amijo aba kêt. Mekôt ar aje amijo aba kêt kadjy ne ba ar ajã ino tÿ:x ne.

Ga, me bãm, me nã kra ni'ã no tÿ:xja pumũ. Me my kute Ar kubê kupênh kêt kadjy kra'ã no tÿ:xja pumũ. Nhy m kam arÿm abatãnh nhy m mjên pydji 'ÿr mörkumrêx nhy m krõ'ã mjên kêtumrêx.

Badjwÿ. Ba arÿm Kritumã ar ajarên kum,

—Kôritukam ar ja dja ar katãt akôtbit amijo ban me kum akĩnh kêt kukrãdjãja kôt amijo ba kêt. Nã bãm ã kum ar ajarênh anen arÿm ar ajã ino tÿ:x ne. Dja gar katãt Kritu kôtbit amijo aban ajaxwe kêt. Kwãrĩk wãnh me kum Metĩndjwÿnh kĩnh kêtja kôt amijo aba kêt. Mekôt amijo aba kêt kadjy ba ar ajã ino tÿ:x ne.

³ Me kute ar anoo biknor karô ne ba ar akam axwe idjumar. Ar aje katât Kritu pydji kôt amijo aban ajaxwe kêtâmã. Godja me arîk kupa'ã ar amã mÿjja kwÿ jarê gar aman arÿm Kritu kupa'ã amijo aban ajaxwe. Nãm ã kangã no tÿ:xkam kute me bakwatynh Ewamã 'êx ne noo biknoro ane. Me kute ar gadjwÿ ar anoo biknor karô ne ba ar akam axwe idjumar.

⁴ Godja me ar awÿr bôx ne ije ar amã Jeju'ã ujarênh ny jarênh kupa'ã ar amã atemã Jeju 'ôdjwÿ'ã ujarênh jabej. Djã nã gãm ar me kanga? Kati. Nã gãm ar tu amã me kînh ne arek me kabên maro akrî. Djã nã gãm ar me kôt Metîndjwÿnh Karô maro aba? Kati. Atemã me karô punu ne gar me kôt maro aba. Djãm Kritu'ã ujarênh ny ne gar amim maro aba? Kati. Atemã mÿjja punu'ã ujarênh ny ne gar maro aba. Nãm me ar amã kupa'ã arê gar amã me kînh ne arek me kabên maro akrî.

⁵ Me kwÿ ta amijo 'êx ne ar amã, —Kritu ne ijano ba ar amã arêho iba, ane. Ta ne ar amijo raxo ba. Djãm mrãmri ne we ar ja ikurãm rax? Kati. ⁶ Nãm me ijã,

—Paur ne kabên tô, anhÿro ba. Kwãrîk wãnh rã'ã. Ikabên tô. Djã ne ba Kritu'ã ajarên ikabên tô? Kati. Ar ga ne gar prîne katât 'ã idju-jarênhja ma, ikabên amirîtkumrêxja ma.

⁷ Nã bãm ar amã ujarênh ny jarên pãnh ije amim ar abê pi'ók kaprî jamÿnh kêt. Djãm kam ne gar arÿm ijo kajgo? Ije amim ar abê pi'ók kaprî jamÿnh kêt kam ne ije amijo me kajgo pyrãk. Mÿkam ne ba ã amijo ane? Bir, ije ar ajo raxmã ne ba ije amijo me kajgo pyrãk. Djãm kam ne gar amim,

—Paur kajgon axwe, ane. Kwãrîk wãnh gar amim anhÿr kêt.

⁸ Djãm ba ne ba ar amã amijo a'uw? Kati. Amÿ me ja ne ba me ku'uw, ne apÿnh me ô pykakam mrãn bôx ne me kute amim Jeju

mar ne kôt ar aben pydjio ba djãri me ku'uw memã kum,

—Ar ikôt o kangô ba Kôritukam memã arê. Nã bãm ã memã ane nhym me arÿm imã pi'ók kaprî ngã ba amÿ. Ne kam ar akam bôx ne ar amã Kritu kabên jarê. Ne kam ba inhô mÿjjao pãnh ne. Amÿ me'ô nhô pi'ók kaprîo inhô mÿjjao pãnh. Ije ar amã idjã'wÿr kêt kadjy ne ba inhô mÿjjao pãnh ne ar akam idjãpênh ar iba. Ar amã arêho iba.

⁹ Ne kam ar akam ar iba nhym kam prãm iwÿr bôx. Djã nã bãm ar ajô 'uw? Kati. Mateni kurÿm gwaj bakamy ar bôx. Ne kam ar ta arÿm ijo djuw mex. Inhô mÿjja ibê kêt nhym ar arÿm imã kunî ngã. Ar akam idjãpênh kunîkôt ije pãnh ar abê pi'ók kaprî jamÿnh kêt. Dja ba rã'ãn ar abê amÿnh kêt kumrêx ne.

¹⁰ Mrãmri ne Kritu kabên katãtkumrêx. Badjwÿ kôt katât ar amã ikabên jarênhkumrêx. Pykabê Akajakam ar abê Kôritu ar, ije idjãpênh pãnh ar abê pi'ók kaprî jamÿnh kêt. Ije amÿnh kêt'ã dja ba ar amã amijarêho iba rã'ã. Dja gar ajô ije amijarênh jabê adjãptâr kêt kumrêx. ¹¹ Ije idjãpênh pãnh ar abê pi'ók kaprî jamÿnh prãm kêt. Ja'ã ne ba ije ar amã amijarênh prãm ne arÿm ar amã amijarê. Mÿkam? Djãm imã ar ajabê kêt kam? Kati. Imã ar ajabê kam ne ba arÿm ar amã amijã ajarê. Metîndjwÿnh kute imar.

¹² Ne ba ren ar abê pi'ók kaprî jamÿ nhym ren me'ô ikãxã ar amã,

—Be, djãm ar bajbit ne bar ar abê pi'ók kaprî jamÿ? Ga, Paurdjwÿ kute ar abê pi'ók kaprî jamÿnh ar o bawã pumÿ. Ar ije aben pyrãkja pumÿ, ane. Ar kute ijã, “Ar ije aben pyrãk”, anhÿr karô dja ba irã'ãn idjãpênh pãnh ar abê pi'ók kaprî jamÿnh kêt rã'ã ne.

¹³ Djãm mrãmri ne bar ije aben pyrãk? Djãm mrãmri ne Kritu ar ano kute mrãmri kute ijanorja pyrãk nhym ar 'ã ujarênh ar ba?

Arkati. Nām ar ar anoo biknoro ba. Nām ar ta memā 'êx ne memā,

—Kritu ne ijano ba 'ā idjujarēnh ar iba, ane. ¹⁴ Djā ne ba amim,

—E kum, mỳkam ne ar me noo biknoro ba, ane? Kati.

Ga, me axwe nhō bēnjadjwýrbē Xatanajdjwý kute me noo biknorja pumū. Nām amijo Metīndjwýnh kadjy mrānh djwýnh pyrāk ne me noo biknoro ba. ¹⁵ Kam ō àpēnhdjwý ar ō bēnjadjwýrbē Xatanaj kudjwa memā 'êx ne amijo Metīndjwýnh nhō àpēnh pyrāk. Ar ta arīk ar amā,

—Dja gar ikabēnh man kam mrāmri katāt ar amijo abakumrēx, anhỹro ba. Kam ar kute am-inhinomā amimēnhkam dja Metīndjwýnh ar 'êxnhī kōt arkum o pānh katāt nhym ar arým me biknor tokry djākam akuno.

Apýnh amikaprī djāri Paur kute 'ā amijarēnh.

¹⁶ Ba ajte ar amā arē gar ama. Kwārīk wānh amim,

—Paur ne amimex jarēnh ba. Ga, bēh katikumrēxja pumū, anhỹr kēt. Nār gar aje ijā amim anhỹr jabej arek nhỹn ikabēnh ma. Ba ajte ar amā amimex jarē gar ama.

¹⁷ Ije ar amā amimex jarēnh ja ne kute Bēnjadjwýr djwýnh kabēnh pyrāk kēt. Ne kute ar amā ibēnh kati pyrāk ne ar amā amijarē. ¹⁸ Me krāptī ne ar amā amijo àmra prā:m. Me kute amidjwýnhbito kīnh kadjy amijo àmra prā:m. Ba ne ba bir amimex kōt ar amā amijarēnho amirītkumrēx gar badjwý ima.

¹⁹ Me kwý ne me mrāmri bēnh katikumrēx. Nām me ar awýr bōx ne ar amā amijarē gar arek me kabēnh maro akrī. We ar akrā mex ne kam arek me bēnh kati maro akrī. ²⁰ Dja me'ō bēnh kati ar akwý apa 'amýn amiwýr ar ajo akēx gar arým kōt ar amijo aba. Ne kam ate akrān arek me'ōja kabēnh maro akrī. Dja me'ō bēnh katikōt ar akwý anoo aknon ar abē mýjjao prōt, gar kam

ate akrān arek me'ōja kabēnh maro akrī. Me'ō ta dja ar akam amijo ra:x nār ar akwý nobē tak ne. Gar kam ate akrān arek kabēnh maro akrī.

²¹ Ba ren badjwý ar amā ibēnh týx gar ren ikabēnh ma. Nhym be, kati. Ba ne ba ar amā ibēnh týx kēt. Ba akrānmā ar akam ar iba gar kam arým amim, “Paur rerekre ne ka-jgo”, anhỹro aba. Nhym be, kati. Irerekre ne ikajgo kēt.

Me ta ne me amijā, “Jeju ne ijano ba bōx”, anhỹro ba. Me amijo amra:n arīk ar amā, “Ba ne ba iraxkumrēx.” Nām me ā ar amā anhỹr ar o ba. Ba badjwý jakam ar amā amimex jarē gar ama. Nā bām ije ibēnh kati pyrāk ne ar amā amirax jarē gar ama.

²² Djām ar wābēbit ne ebraga. Badjwý. Djām ar wābēbit ne id-jaer. Badjwý ibē idjaer. Djām ar wābēbit ne Abraão tàmdjwý. Badjwý ibē Abraão tàmdjwý. ²³ Djām ar wābēbit ne Kritu nhō àpēnh. Badjwý ibē Kritu nhō àpēnhkumrēx ne o ar akrenh mex. Nā bām ije ar amā ibēnh kati pyrāk ne ar amā amirax jarē. Nā bām kum idjāpēnh týxo ar akrenh mex ne.

Me kute mry kà punuo ikaprēprēk kume:xi. Ba te ije itak'ā akremā.

Ne kute ajte ibē ijē krāptīo ar akrenh mex ne.

Ne ajte bit kute ibīnmā ijo baja krāptī: ba ityk pyma ar iba. Ga, ibē Kritu nhō àpēnhkumrēxja pumū.

²⁴ Kamā ne apýnh mebē idjaer djāri ajte mry kà punuo ikaprēprēk kumex. Nām me ikaprēprēk nhym kam me ajte ikaprēprēk nhym kam me ajte ikaprēprēk nhym kam me ajte ikaprēprēk nhym kam me ajte ikaprēprēk. Me kute ikaprēprēk kunīkōt ne me kute mrykà punuo itak'ā akre krāptī: kute 39 pyrāk.

25 Nhyam kam me ajte kôo ititik ne.
Nhyam kam me ajte kôo ititik
ne. Nhyam kam me ajte kôo
ititik ne.

Nhyam kam me ajte kute ibĩnmã
këno ititi:k ne. Ga, ibê Kritu
nhõ àpênhkumrêxja pumũ.

Ba kàkamdjwý, kà rũnhkam ngõ
raxbê pyka kêt kam iba nhyam
ijã kà ja wadjà. Ne ajte ijã ja
wadjà. Ne ajte ijã ja wadjà.

Ba ajte ngõ raxkam wadjà ne pĩ'ã
wajê:t ne ar iba:. Nhyam ijã
akamat ne akati ba wabi.

26 Nã bãm ar imrãnh kume:x ne.
Nhyam kam ajte apýnh ngõ rũnh
djàrikam idjãr pyma: ne.

Nhyam apýnh me àkĩnhĩ kute ijaêrbê
ijo tým ne ijo bikênh pyma:.

Nhyam apýnh mebê idjaerdjwý kute
ijo bikênh pyma:.

Nhyam me bajtemdjwý kute ijo
bikênh pyma:.

Apýnh krĩrax djàrikam ar iba ne
apýnh kapõt kukrit djàrikam
ar iba ne ngõ raxbê pyka
kêt kam ar iba. Ja kunĩkõt ne
mýjja kute ijo bikênh pyma:
ne.

Nhyam me 'êx ne kute amijo Jeju
mardjwý kute ijo bikênh
pyma:. Ga, ibê Kritu nhõ
àpênhkumrêxja pumũ.

27 Nã bãm idjãpênh pytĩdjwýo iku'ên
o amidjôm me:x ne.

Ne ajte inhõt kêt krãptĩ.

Prãmmê kôrkam ne ba ajte ar iba.

Ije ajte amijajbur kumex.

Ajte imã kryn ikã kêt ne ar iba.

28 Ikã krãkã'ã mýjja ne ja.

Ba kam me kute amim Jeju marja
ma:ro ikrĩ. Apýnh me kute
amim Jeju mar ne kôt ar
aben pydjio ba djari ne ba
kunĩkõt me ma:ro ikrĩ. Ne
me kwý'ã àpnhix ne, ne akati
kunĩkõt mekam idjumar
punu:re.

29 Dja mekam me'õ rerekre. Djãm
kôt irerekre kêt got? Kôt bad-
jwý irerekre.

Dja me Metĩndjwýnhbê me'õo akêx.
Djãm o ingyryk kêt got? O
ingrykkumrêx. Nã bãm me
ma:ro ikrĩ. Ga, Kritumã
idjãpênhkumrêxja pumũ.

30 Me kwý ta kute amijã,

—Kritu ne ijano ba bõx,
anhýro baja djãm mrãmri ar kum
àpênhkumrêx. Kon. Ga, Kritumã
idjãpênhõ ije me akrenh mexja
pumũ. Dja ba ar amã amimex'ã
idjujarênh prãm jabej arým ar amã
apýnh itokry djari, apýnh ikapĩ
djari'ã ar amã ajarê. Kunĩ kôt
irerekre. Ba ar amã irerekredjwý
'ã ajarê gar ama.

31 Bênjadjwýr djwýnhbê Jeju
Tĩndjwýnh kute imar. Jeju Bãm,
mexti:re rã'ã: rã'ã ne. Tãmja ne
kute imar. Ije amimex jarênh ne
ijêxnhĩ kêt kôt kute imar.

32 Ba ajte ar amã irerekre jarê
gar ama. Krĩraxbê Tamagu nhõ
bênjadjwýrja bit kute ipa 'amýnhmã.
Bênjadjwýr rax Areta ne Tamagu
nhõ bênjadjwýr jamã nhý. Tamagu
nhõ bênjadjwýr õ krãkamngõnhmã
ijarê. Nhyam krĩrax bu'ã pyka týt
nhipêx apýnh ajkwa krekre djari.
'Ã ikator nhyam me kute ipa 'amýnh
kadjy nãrãm ne me ibê kre kunĩ
pytã. 33 Nhyam me kute amim
Jeju mar arým djudjêdjêo kaxnokai
jakã 'ãpren kam inhýr. Ne kam
kýjrũm krĩrax nêje pyka týtja burũm
imê. Kre krã'yrkõt burũm imên
arým ijo ruw. Ba arým pykabê
djan mã mebê ikaton iprõt ne.
Be, djãm kam 'itýt got? Kati.
Ba ne ba irere:kre. Nhyam be,
Metĩndjwýnhbit týt:x ne arým ipytã.

12

Kute kãjkwa pumũnh'ã amijarênh.

¹ Djãm ije amikõt ar amã ami-
jarênhõ iban kôt iraxmã? Kati.
Kwãrĩk wãnh rã'ã. Ba ar amã
mýjja'ã ajarê. Me kute mýjja
pumũnh kêtja ba arým omũ. Dja ba
ar amã 'ã ajarê. Bênjadjwýr djwýnh

kute amrēbē memā mỳjja jarēnh kēt. Arỳm ne imā arē. Nām imā arē ba arỳm kuma. Dja ba ar amā 'ā ajarē gar ama.

² Ba amipumū. Ije amim Kritu markam amipumū. Nhyam kam Metīndjwýnh arỳm amiwýr ijo àbiro tē ba amipumūnho tē. Nām kàjkwa jan iby jan amū ja. 'Yr ne ijo wabi, amiwýr ijo wabi ba arỳm amipumū. Bārām inhītā got ijo wabi nār kon ikadjwýnhbit got o wabi. Kon, ije mar kēt. Metīndjwýnh ta ne kute mar. Ba ije amipumūnhja'ā arỳm amex krāptī apēx. Amexbē 14 ne ijukri ajmā 'ā akre kute ne ijā apēx. ³ Bārām inhītā got ijo wabi nār kon ikadjwýnhbit got o wabi. Kon. Ije mar kēt.

⁴ Nā bām amipumūnho tē nhyam Metīndjwýnh amiwýr ō kàjkwa djwýnhmā ijo wabi. Kàjkwa djwýnh ne me:xkumrēx. Kam mỳjja punu kētkumrēx. Metīndjwýnh ō kàjkwa djwýnhmā ijo wabi ba amipumū. Ne kam arỳm kam me kabēn ma. Me kabēn mexkumrēx. Punu kētkumrēx. Ba kam te ije me kabēn jarēnhmā. Mexti:rekam te ije arēnhmā. Pykakam me babēngōkre kabēn'yr bōx kēt. Nhyam ta ibē uma, ije arēnh kēt mā.

⁵ Be, tām ne ja. Ije amipumūnhja'ā dja ba ar amā amikōt amijarē. Djām ba ije ar amā amimex jarēnhmā? Kati. Ba irerek mexi. Kam ne ba ar amā amikōt amijarē. ⁶ Nār, ba ren ar amā amimex jarē djā ne ba ren ibēn kati? Kati. Ba ren ibēn kati kētkumrēx ne kam mrāmri ar amā amimex jarē. Ne ren katāt amimex kōt ar amā amijarēnhkumrēx nhyam ren me'ō arỳm ren ijo amra: ne. Nhyam be, kati. Irerekre'ā dja ba ar amā amijarē gar kam arỳm aje ipumūnh kōt ne aje ikabēn mar kōt imar katāt.

⁷ Ga, kute imā apýnh mỳjja pumūnh kētjao amirītja pumū. Nām

imā mỳjja rūnho amirīt. Ba ren kam 'ā amijo amra. Nhyam be, kati. Kam amijo idjāmra kēt kadjy itokry djā ja iwýr bōx. Mrāmri itokry djā ja ne kute mrýnhī arek me ikam ku'ē nhyam me tokry pyrāk. Xatanaj imā itokry djā ja jano nhyam iwýr bōx ba arỳm itokry. ⁸ Kam, kute kubē ipytār kadjy ba te Metīndjwýnhmā amijo a'uw. Ne ajte te kum amijo a'uw. Ne ajte te kum amijo a'uw.

⁹ Nhyam arỳm imā,
—Kati. Dja ga atokryja mar rā'ā ne. Be ga, me tokry ne kaprīrekam rerekreja pumū. Me te rerekre ba idjukaprīn itýx puroo memā týx jangij. Gadjwý dja ba ajo djuw mex. Dja ga te atokry ne arerekre ba dja ba ajo djuw mex ga arỳm atýx.

Nām ā Metīndjwýnh imā ane. Kam ba itokry ne irerekre rā'ā. Tām ne ba ije ar amā arēnh prām. Irerekre dja ba ar amā arē, me kunīmā irerekre jarē. Kritu týxo itýx kadjy ije memā irerekre kōt amijarēnh prām.

¹⁰ Kam Kritumā idjāpēnhkam mā ne ikute? Bir, apýnh irerek djāri ne iwýr ban bōx. Nhyam apýnh me kwý imā akij. Nhyam apýnh itokry djāri iwýr ban bōx. Nhyam apýnh me kwý ijo ajkē. Nhyam apýnh mỳjja pyma djāri ikam apōx. Te apýnh mỳjja ikam apōx ne te irerekre ba kunīkōt ikīnh. Mýkam? Bir, dja ba ba irerekre nhyam Kritu arỳm imā týx jadja ba arỳm itýx ne.

Me kute kupa'ā Paur mar:

¹¹ Ije amimex kōt ar amā amijarēnhkam kute ibēn kati pyrāk. Mýkam ne ba amimex jarē? Bir, ar aje ikupa'ā ijarēnhkam. Ar ga ne gar ikupa'ā abenmā kum,

—Djām Kritu ne Paur jano nhyam 'ā ujarēnh tē? Kati. Kute anor kēt, ane. Ba kam amā amimex kōt amijarē. Ba amimex kōt amijarēn kute ibēn kati pyrāk. Ar ga ne ga ren ar abenmā kum,

—Mrãmri ne Kritu kute Paur janorkumrêx nhym gwaj bamã 'ã ujarênh ar ba, ane. Ga ren ar anen ba ren amimex kôt ar amã amijarênh kêt. Ar akam me'õ ar ta arík amijo 'êx ne kute ar amã,

—Kritu ne ijano ba ar amã idjujarênh ar iba, anhÿr ne ta amijo raxo ba. Djãm mrãmri ne ba we ar wã katêri irax? Kati. Ba ne ba ar wãmê ije aben pyrãk ne ar katêri itêm kêtumrêx. Ne kam djãm ba ne ba irax? Kati. Ba ne ba ikajgo. Nhym be, mrãmri ne Kritu ijano ba 'ã idjujarênh ar iba.

¹² Amrêbê ne ba arek akrãnmã ar akam mÿjja pumũnh kêt nhipêxo iba. Ne apÿnh me punu djãri meo mex gar omũn arÿm Kritu raxmã akato. Ba ar akam mÿjja rũnh nhipêxo iba gar amim,

—Mrãmri ne Kritu kute Paur janorkumrêx. Ga, Kritu kute anor kôt kute mÿjja nhipêxa pumũ. Nã gãm ar amrêbê ã amim ane. Mÿkam ne gar jakam arÿm amim,

—Kati. Kritu kute Paur janor kêt, ane?

¹³ Mÿkam ne gar jakam arÿm amã ikĩnh kêt ne? Nã gãm ar amim,

—Be, Paur kum me ikĩnh kêt. Nãm kum me wãbit kĩnh. Kum apÿnh me kute amim Jeju mar wãbit kĩnh. Kum apÿnh kôt me ar aben pydjio ba djãri wãbit kĩnh ne arÿm ãpênh pãnh mebê pi'ók kaprĩ jamÿ. Nhym be, gwaj bajbit ne kute gwaj babê pi'ók kaprĩ jamÿnh kêt. Nã gãm ar ã amim ane. Djãm mrãmri imã me wãbit kĩnh? Kati. Imã ar gadjwÿ kĩnh. Imã ar akĩnho aben pyrãk. Kwãrĩk wãnh gar ikam angyk kêt.

¹⁴ Ota, jakam ba arÿm ar awÿr itêmmã. Arÿm ne ba ar akam tẽn ajte ar akam tẽn. Ne jakam ajte ar akam itêmmã. Dja ba ar akam tẽn bõx ne ajte idjãpênh pãnh ar abê pi'ók kaprĩ byr kêt. Djãm ar anhõ mÿjja ne ba abej ne ar akam itêmmã? Kati. Imã ar anhõ mÿjja prãm kêt. Ar aje amim Jeju mar

raxmã ne ba ar akam itêmmã. Ja ne ba imã kĩnh. Djãm me kra ne kute bãm kadjy mÿjjao atom ne adjwÿr? Kati. Bãm ne kute kra kadjy mÿjjao atom.

¹⁵ Ba ije ar abãm pyrãk dja ba ar akadjy apê:n prĩne ibê inhĩ kato. Ne kam ikaprĩ kêt. Ikĩnhbit. Ar ga dja gar te amã ikĩnh ngrire. Ba dja ba kãjmã imã ar akĩnh kamênh tẽn mã ar akadjy apê. ¹⁶ Be, ar ga ne gar ima. Idjãpênh pãnh ije ar abê pi'ók kaprĩ jamÿnh kêtja ma. Nhym be, ar akam me'õ arík ar amã,

—Djãm me kum prãmja kadjy ne Paur kute ar abê pi'ók kaprĩ jamÿnh? Kati. Paur no tÿxtikam ne arík ar amã 'êx ne ar anoo akno. Nãm arÿm ar anhõ pi'ók kaprĩo aminhõ, anhÿro ba.

¹⁷ Be, amrêbê ba ar awÿr ar ja jano nhym ar awÿr bõx. Ne kam arÿm ar abê pi'ók kaprĩ byn arÿm imã o bõx. Djãm kam ne ba arÿm o aminhõ? Kati. ¹⁸ Nã bãm ar ajã Xitumã karõ. Gwaj bakamy jadjwÿ ba arkôt ano nhym ikabên kôt ar arÿm ar awÿr tẽn bõx. Djãm Xitu kute ar anhõ pi'ók kaprĩo aminhõ? Djã ne atemã ibê kabên djin atemã ibê amijo tẽn? Kati. Ar ije imrãnh katãto aben pyrãk gar arÿm ama.

¹⁹ Ar akwÿ ne gar aje abenmã kum,

—Be, Paur ar mrãmri gwaj bajo ajkê. Ga, ar kute aminêje gwaj bamã amijã àprãrja ma, ane. Djã ne bar ar ajõo ajkê got bar ar amã amijã aprã? Arkati. Bar tu amim Kritu markumrêx ne ar amã amijarê nhym Metĩndjwÿnh ta kute ar imar. Akmere àpnhĩre ar, djãm ar ije amijo djuw mex kadjy ne bar ar akam apê? Kati. Ar gajbit bar ije ar ajo djuw mex kadjy ar akam apê. Ar ije ar amã arênh gar aje Kritu mar raxmã. Ja kadjy bar ar akam apê.

²⁰ Imã ar ajaxwe kêt prãm. Nok ren ar ajaxwe ba ren ar awÿr bõx.

Ar amã ne ba ikabên mexobit ikabên prãm. Ikabên ja ne gar amã kñh. Ne ba ren ar awÿr bõx ne ren ar amã ibên tÿx ne. Ar amã ibên tÿx karõ ba amikukãm pi'õkkam ar amã ikabên. Ga ren ar aje akabêno aben japanh prãm ba ren ar awÿr bõx ne ren ar amã ibên tÿx ne. Ga ren ar aje aben nhõ mÿjja'ã angyrk prãm nãr ren ar aje abenkam adjãkrê prãm ba ren ar amã ibên tÿx ne. Nãr ga ren ar abenmã adjãkjêr prãm nãr ren abenã akabên punu ba ren ar amã ibên tÿx ne. Nãr ren ar aje aben kãxã abenbê aben kurê prãm nãr ren abên kati prãm nãr ren abenmã adjãkjêro abikarêr prãm ba ren ar amã ibên tÿx ne. Ar awÿr ibõx gar akrãpti ajaxwe ja'õ karõ ne ba pi'õkkam amikukãm ar amã ikabên ne.

²¹ Ga ren ar akwÿ ajaxwe prãm rã'ã. Nãr ren akwÿ ar aprõ djwÿnh kupa'ã akurê aba prãm rã'ã. Nãr akwÿ amjên djwÿnh kupa'ã akurê aba prãm rã'ã. Nãr ren akwÿ aje apijãm kèttikam adjãpên punu prãm rã'ã. Amrêbê ar akwÿ ã ajaxweo ane ba ar amã pi'õk no'õk ne. Ar amikam akaprïren wãnh ajaxwemã anhirer ne aje akubyn Metïndjwÿnh'ÿr amijo akêx kêt karõ ne ba amikukãm pi'õkkam ar amã ikabên ne. Ba ren ar akam bõx nhym ren Metïndjwÿnh ar akam imã irerek jadjã ba ren ar akrãptikam imÿr rax. Ar akam imÿr rax karõ ne ba amikukãm ar amã ikabên ne.

13

Kute me kwÿbê axwe pyma.

¹ Jakam ba arÿm ar awÿr itëmmã. Arÿm ba ar akam tèn ajte ar akam tẽ. Ne jakam ajte ar akam itëmmã. Be, amrêbê: Metïndjwÿnh me bakukãmãremã kum, "Dja me'õ amijarênh jabej. Gê ar amãnhkrut nãr ar amãnhkrut ne ikjêkêt kabên kôt memã

arê. Ar kute kabên mar kôt arê nhym me arÿm kuma.

Ar axikôt kabênkam dja me ar kabên man arÿm abenmã kum,

'Mrãmri me'õja kute amijarênh nhym ar kute kabên kôt arênhkumrêx', ane.

Dja me ã abenmã ane."

Nãm ã Metïndjwÿnh me bakukãmãremã ane. Ja dja gar amijã ama. ² Be, õbê ne ba ar awÿr bõx. Ne kam ajte ar awÿr bõx ne ar abê ajaxwe pyma. Jakam ba ajte ar akãxã pi'õkkam ar abê uma. Ja dja gar amijã aman ikabên mar pydji. Amrêbê ar akwÿ ajaxwe jabej nãr ajbir ar akwÿdjwÿ axwe jabej djãm ije ar amã iprïmã? Kati. Dja ba bõx ne ar amã iprï kêt ne tu itÿx.

³ Gar akwÿ ijã,

—Goja mrãmri Paur Kritu kabêno kabênkumrêx jabej bar goja kabênkumrêxmã ikato, anhÿro aba. Ar aje ijã anhÿrkam dja ba bõx ne itÿx. Djãm Kritu ar akam ãpênhkam rerekre? Kati. Ar akam tÿ:xi. ⁴ Mrãmri me kute pite'y'ã nhôrkam memã amijo rerekre. Nãm te memã amijo rerekre jakam Metïndjwÿnh 'itÿxkôt tïn ne ar ba. Ar badjwÿ ne bar kôt amijo irerekre. Ne te amijo irerekre dja bar bõx ne Kritu kôt itïn ne ar iban Metïndjwÿnh 'itÿxo ar akam itïn ne ar iba.

⁵ Djãm bajbit ne gar aje imexkôt imã akatormã? Ar gadjwÿ dja gar amima:ro tèn amim akatorkumrêx ne amim,

—Djãm mrãmri ije tu amim Kritu markumrêx? ane. Dja ga ã amikukjêro anen kam mrãmri ar aje tu amim markumrêx jabej amim,

—Nã ije mrãmri tu amim Kritu markumrêx, anen kam arÿm ja markumrêx. Aje tu amim markumrêxja markumrêx. Ja dja gar amim akatorkam ama. Kritu ne mrãmri ar akam ÿrkumrêx. Djãm

ar aje amikam ja mar kêt? Nār kon, ar ajō ga mrāmri amijo ajêx ne amijo Jeju mar jabej nhym kam mrāmri ar akam yr kêt.

⁶ Dja gar amiman arým ar bad-jwý ar iman amim,

—Mrāmri ne Paur ar kute Kritu markumrêx, ane. Ar aje amim ja jarênh ne ba kam ama.

⁷ Jakam ne bar Metĩndjwýnhmā ar ajo a'uw ne kum,

—Dja ga meo djuw mex gê me axwe'ō kêt, ane. Mýj kadjy dja gar ajaxwe kêt? Djām me kute ar akôt ar imar ne kute ar imā mex jarênh kadjy? Kati. Godja me te ar ijā, “Paur ar ta ne amijo 'êx ne amijo Jeju maro ba”, anhýr rā'ā jabej. Kwārīk wānh rā'ā. Ar ba dja bar we amijo ijêx ne. Ar ga dja gar katāt ar amijo aban ajaxwe kêt. Ar ajaxwe kêt mā ne bar ar ajo Metĩndjwýnhmā a'uw.

⁸ Djām bar Metĩndjwýnh kabên katāt kupa'ā amijo iba nhym kam arým kabên katāt kêt? Kati. Metĩndjwýnh ta kabên katāt rā'ā: rā'ā ne. Nhym be, kati. Bar katāt kabên kôtbit amijo iba prām kumrêx. Nhym kam me arým ar ikôt Metĩndjwýnh kabên katāt kumrêxmā kato.

⁹ Dja bar te memābit ireekre. Kwārīk wānh rā'ā. Ar ga dja gar Metĩndjwýnh kabên kôt katāt ar amijo aban arým atýx. Kôt atýxkam ar ikĩnh kumrêx. Pĩne ar amex ja ne ar imā kĩnh kumrêx.

¹⁰ Mýj kadjy ne ba ar akāxā pi'ōkkam ā amikukām ar amā ikabêno ane? Bir, ba ren ar awýr bōx ne ren ar amā ibên týx. Bēnjadjwýr djwýnh kute ijā rax mēnh kôt ba ren ar amā ibên týx. Ar amā ibên týx karō ne ba ar akāxā ā amikukām ar amā ikabêno ane. Djām ije ar ajo ibikēnh kadjy ne ijā rax mē? Kati. Dja ba ar amā arē gar amim Jeju

mar mexo amū amikamēn arým mar rax ne. Ja kadjy ne ijā rax mē.

Kute memā amikabēn mex jarēnh ino rer:

¹¹ Akmere āpnhĩre ar, ikabêno ino rer ne ja. Dja gar adjumar mex ne pĩne Metĩndjwýnhmā amex. Ne pĩne amijā ikabēnja ma. Ne axikôt ar akabēn ne abenmā akabēn mexo akabēn. Dja gar amijo ane nhym Metĩndjwýnh arým ar amē amijo kajkep. Kubê ne me kum aben jabê djā krō krax. Kubê ne me umar mex djā krō krax. Tām gēdja ar amē amijo kajkep.

¹² Dja gar amā aben jabêo amirĩt kadjy aben pa krij ne aben tatak.

¹³ Amrē jakam Jeju nhō me ja kunĩ ne me amū ar amā kabēn mex jarē.

¹⁴ Gē Bēnjadjwýr djwýnhbē Jeju Kritu tu kum ar akunĩ kaprĩn* ar ajo ba. Gē Metĩndjwýnh kum ar akunĩ jabēn ar ajo ba. Gē Metĩndjwýnh Karō ar akunĩ mē amijo kajkep ne ar ajo ba. Tām ne ja.

* **13:14** Djām ar ga ne gar adjukaprĩ nhym pānh arým kum ar akaprĩ Kati. Ta ne tu kum ar akaprĩ kumrêx.

Paur kute Garaxakam me jamã pi'ôk no'ôk ne ja.

Paur ne pykabê Garaxakam me jamã pi'ôk no'ôk ne. Nãm arÿm pyka kunî'ÿr mrãnhkôt me'ÿr bôx ne memã Jeju jarê nhym me kwÿ arÿm tu amim markumrêx ne 'ã abeno akprô. Nhym kam Paur arÿm mã me jadjwÿ'ÿr tẽ nhym tekrekam mebê idjaer kwÿ me'ÿr bôx ne memã kum,

—Djãm ar aje tu amim Jeju markambit Metîndjwÿnh kute ar apytâr? Kati, dja gar prîne Môjdjê kukràdjâdjwÿ kôt ar amijo aban kam arÿm Metîndjwÿnhmã amex, ane.

Nhym kam Paur memã kum,

—Arkati. Mrãmri ne me tu amim Jeju markumrêx nhym Metîndjwÿnh arÿm memã axwe kêt jarê nhym me arÿm kum mex. Me ta ne me mÿjja kukràdjâkôt amijo bakôt Metîndjwÿnhmã mex kêt. Mrãmri ne me tu amim markumrêx nhym Metîndjwÿnh ukaprikôt arÿm memã axwe kêt jarê, ane.

Djã nãm ã Abraão Môjdjê kukràdjâkôt amijo bao ane nhym Metîndjwÿnh arÿm kum axwe kêt jarê? Kati, nãm tu Metîndjwÿnh markumrêx ne arÿm Metîndjwÿnhmã mex. Nhym amũ tũmrãm Môjdjê katon memã kukràdjâ jarê. Bir be, gwaj badjwÿ tu amim Jeju markumrêx ne arÿm kênhkam ar baba. Gwaj bajaxwe kute gwaj bate djê pyrâk ne gwaj babê Metîndjwÿnh kurê. Nhym Metîndjwÿnh arÿm bajaxwebê bapytâ. Arÿm ne gwaj bate djê apêx. Mÿkam dja gwaj akubyn Môjdjê kukràdjâ tũmo amite djê ar o baba? Kati, Jeju kute gwaj bajãpre bônhkam gwaj kênhkam ar

babakam gwaj Jeju kukràdjâ ny kôt amijo baba rã'ã. Nãm ã Paur memã anen ajte memã Jeju kute anor kôt memã amijarê. Tãm ne ja.

¹ Ba ne ba ibê Paur. Djãm pykakam me'ô kajgo ne ijano? Nâr, djãm Metîndjwÿnh ne me'ô kajgomã ijã karô nhym ijano? Kati. Jeju Kritumê Bãmbê Metîndjwÿnh ijano ba arkum idjãpênh iba. Jeju Kritu arÿm ty nhym Bãm akubyn o tîn ne. ² Jeju kukwakam bakamydjwÿ ikôt dja bar wãm ar amã ikabên mex jarê. Pi'ôk no'ôkkam ar amã arê. Pykabê Garaxakam apÿnh ar aje amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio aba djari ne ba ar amã ikabên mex jarê.

³ Metîndjwÿnhbê ne me Babãm. Ne Bênjadjwÿr djwÿnhbê ne Jeju Kritu. Gé ar tu kum ar akaprîn* ar ajo ba gar adjumar mex rã'ã ne. ⁴ Jeju Kritu ne gwaj bakadjy amingã. Nãm gwaj bajaxwe pãnh ty. Me kum Metîndjwÿnh kÿnh kêtja ne me axwe:. Mekôt bajaxwe kêt kadjy gwaj bapãnh ty. Kute kubê gwaj bapytâr kadjy gwaj bapãnh ty. Me Babãmbê Metîndjwÿnh kute kum 'ã karô kôt ne gwaj bapãnh ty. ⁵ Metîndjwÿnh ne ra:x ne uma:. Gé me aben djô'ã memã Metîndjwÿnh rax jarênh rã'ã: rã'ã ne. Mrãmri, tãm ne ja.

Me memã Kritu kupa'ã ujarênh nhym mebê uma.

Mat 7.15; Ep 4.14; Kor 2.8; A Ped 2.1

⁶ E kum, djãm ar ga ne gar ajaxwe kêt nhym Metîndjwÿnh pãnh kum ar akaprîn amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba? Kati. Ar ga ne gar ajaxwe: nhym ta kum ar akaprî. Kritu ar ajaxwe pãnh ty nhym kam Metîndjwÿnh ta kum ar akaprîn amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba. Nhym kam wãnh me kwÿ ar awÿr bôx

* 1:3 Djãm ar ga ne gar adjukaprî nhym ar pãnh arÿm kum ar akaprî Kati. Ar ta ne ar tu kum ar akaprîkumrêx.

ne arým 'êx ne ar amã we Kritu'ã ujarênh ny 'ôdjwý jarê. Me wãnh ar amã arê gar arým ijaêrbê me'ýr amijo akêx ne mekôt amijo abao dja. ⁷ I:je. Djãm mrãmri ne me ar amã Kritu'ã ujarênh ny jarê? Kati. Nãm me arík ar anoo biknoro ba. Kritu kupa'ã ne me ar amã arênh ba.

⁸ Arým ne bar kàj bê ar amã arê, katát Kritu'ã ujarênh nykumrêx jarê gar arým amim ama. Nhyim be, godja ar ijô akubyn ar awýr bôx ne ar amã Kritu kupa'ã ajte ujarênh ny 'ôdjwý jarênh jabej gé Metíndjwýnh on pãnh o akno gé biknor rá'ã rá'ã ne. Nãr, godja kàjkwakam kadjy mrãnh djwýnh 'ô ar awýr bôx ne ar amã kupa'ã ujarênh ny 'ôdjwý jarênh jabej gé Metíndjwýnh on pãnh o akno gé biknor rá'ã: rá'ã ne. ⁹ Bar ajte jakam ar amã arê gar ama. Arým ne bar katát ar amã Kritu'ã ujarênh nykumrêx jarê gar amim ama. Nhyim be, godja me'ô ar awýr bôx ne ar amã Kritu kupa'ã ajte ujarênh ny 'ôdjwý jarênh jabej gé Metíndjwýnh on pãnh o akno gé biknor rá'ã: rá'ã ne.

¹⁰ Djãm me kum ikínhmã ne ba abej ar iba? Kati. Metíndjwýnh kum ikính ne ba abej. Djãm ije meo kính prãm got? Kati. Ne ba ren meo kính prãm ba ren ibê Metíndjwýnh nhô ãpênhkumrêx kêt.

Jeju ta ne Paurmã amijarê.

A Kô 1.12; Tex k 2.4

¹¹ Akmere, ãpnhíre ar, ba ar amã arê. Ije kàj bê ar amã Kritu'ã ujarênh ny jarênhja djãm me'ô ta ne amim ujarênh'ã karôn imã arê? Kati. ¹² Djãm me kute aben djô'ã ujarênh ar baja ne me'ô imã arê ba o iba? Kati. Nãr, djãm me'ô kute príne ujarênh marja ne imã arê ba kuma? Kati. Jeju Kritu ta ne imã ujarênh ny jarê ba maro iba. Tãm ne ba jakam pi'ôkkam wãm pykabê Garaxakam ar amã arê.

¹³ Arým ne me ar amã ijã ajarê gar ama. Amrêbê ne ba mebê

idjaer kukràdjã kôt ar amijo iban Metíndjwýnh nhô me ja kute amim Jeju maro ibikênh kumex. Ne kam me kute amim Jeju mar kêt kadjy mebê Jeju kurênen abenbê me ngrãnh o iba. ¹⁴ Ne mebê idjaermê ro'ã ijabatãnhja ije me kukràdjã maro me akrenh mexo tẽ. Ne me ikukãmãre kukràdjã tũm'ã ino tý:x ne o iba.

¹⁵ Nhyim kam Metíndjwýnh ta arým kum ikính ne kum ikaprí. Djãm ba ne ba imã kính nhyim kum ikaprí? Kati. Ta ne tu kum ikaprín arým amiwýr ijuw ne ijo ba. Adjãkamã inã tikkrekam ijêtri ne Metíndjwýnh amijo ipytã.

¹⁶ Ije kàj bê me bajtemmã 'ã idju-jarênh kadjy arým imã Krao amirít. Kute imã Krao amirítkam djã nã bãm o me'ô kumrêx ma nhyim arým imã arê ba ô'ã memã arênh o iba? Kati. Kritu ta ne imã arê. ¹⁷ Nãr, djã ne ba kríraxbê Djeruxarê kumrêxmã tẽn bôx? Nãm Jeju ar ja kumrêx janon kam badjwý ijano ba kum idjãpênh ar iba. Djã nã bãm Jeju kute ar anor ja kumrêx'ýr Djeruxarêmã tẽn bôx nhyim ar imã kabên'ô jarê ba memã arênh o iba? Kati. Ar'ýr Djeruxarêkam itêm kêt. Ate ne ba pykabê Arabíjkam tẽ. Ba kam ajte akubyn kríraxbê Tam-agumã akêx. Kritu ta ne imã kabên jarê ba memã arênh o iba. Tãm ne ba jakam pi'ôkkam wãm pykabê Garaxakam ar amã arê.

¹⁸ Nhyim kam ijã amex amãnhkrut ne ikjêkêt apêx. Kambit ne ba arým Djeruxarê'ýr tẽ. Ije Pedru pumũnhmã 'ýr tẽ. Ne kam Pedru'ýr bôx ne ar iro'ã nhý. Ar iro'ã nhý: nhyim ar ijã akatibê 15bit apêx ne. Djã ne ba kam idjãm 'iry got Pedru imã me kabên 'ô jarê ba memã arênh o iba? Kati. ¹⁹ Djã ne ba kam Jeju kute ar anorja 'ôdjwý pumũ? Kati. Ije ar 'ô pumũnh kêt. Bênjadjwýr djwýnh kamy axikôt katorja ne kubê Xijagu. Xijagubit ne ba omũ.

²⁰ Djã nã bãm ar amã ijêx? Kati. Metîndjwýnh kute imarkam ne ba mrãmri ar amã ikabênkumrêx.

²¹ Ne kam Djeruxarê kurûm ikaton tẽ. Tẽ:n kajônkhôt pykabê Xiri-jmê Xirxij'ÿr tẽ. Tẽ:n kam arým kam bôx.

²² NhyM Djeruxarê bu'ã pykabê Djudêjakam apýnh me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio ba djãri me kute ipumûnh kêt rã'ã.

²³ NhyM be, me kwý ne me amũ memã ijarêh memã kum,

—Paur kute me bajo bikêho ba ja ne arým jakam kãj bê Kritu'ã memã ujarêh ar ba. Me kute Kritu kôt amijo bamã memã 'ã ujarêh ar ba. Me kute Kritu mar kêt kadjy ne Paur amrêbê mebê Kritu kurêo ba. Ne jakam arým 'ã memã ujarêh ar ba. Nãm me ã ijarêho ane. ²⁴ NhyM me arým jabit man ikam Metîndjwýnhmã mextire jarêho kumex. Be, djãm kam ne me'õ ikabên'ã imã karô ba memã arêho iba? Kati. Kritubit ne imã arê ba arým pi'ôkkam wãm pykabê Garaxakam ar amã arê.

2

Pedru ar kute Paur kabên'ã aben mar.

Kar 15.4

¹ Nã bãm ar iba: nhyM kam ijã amexbê 14 apêx. Ba kam Ban-abekôt Djeruxarêmã tẽ. Xitudjwý ne ba o tẽ. ² Metîndjwýnh ta ne imã 'ã karô ba kabên kôt 'ÿr tẽ. 'ÿr tẽ:n kam arým 'ÿr bôx. Ne kam me krãpti kãxã me rûnh kumrêxmê ro'ã akuprô. Me kute amim Jeju mar rûnhmê ro'ã akuprô. Memãbit ar rûnh pyrãkjamê ro'ã akuprô. Ne kam memã arê. Ije me bajtemmã Kritu'ã idjujarêh ny jarêho ibaja ne ba memã arê. Ne ba ren Djeruxarêkam me krãpti kumrêxmã arêh ren kam te memã arê nhyM ren me kute imar kêt ne. NhyM be, kati. Me krãpti kãxã ne ba me rûnh kumrêxmã arê.

³⁻⁴ NhyM Xitubê me bajtembê kreguja ikôt dja. Me ja ne me kute Mõj djê kukràdjã kôt amijo ba kêt ne my nhinhu kã tã. Nãm Xitu ikôt dja. NhyM me ta kute amijo 'êx ne kute amijo Jeju mar mexja ne me arým apdjun mekôt wadjã. Bar Kritu Jeju kabên kôt idjumar mex ne ar ibamã nhyM me amim,

—Paur ar kute Mõj djê kukràdjã kôt amijo ba katãt jabej ba ar omũ. Gêdja ar kôt amijo ba kêt ba me kukràdjã'ã arkum apnê, ane. Ga, me ta te: kute Mõj djê kukràdjã kôt amijo ba mexja pumũ. Ne te: Metîndjwýnhmã amijo mexo ban umar punu. Ar idjumar punu ja kadjy ne me ã amim ar ijã ane. Ne kam te: kute Xitu my kã krã'ÿrmã memã 'ã apnê. Djã ne me kute amim Jeju markam me rûnh ja ne mekôt kabên dji? Kati. Me mekôt kabên djir kêt ne kute,

—Gê ar Mõj djê kukràdjã kôt amijo tẽn on Xitumã my kã ta, anhÿr kêtumrêx.

⁵ Djãm ar ba ne bar me ta kute amijo Jeju mar mexja kabên kôt Xitu my kã krãta? Kati. Bar me kabên kôt Mõj djê kukràdjã kôt amijo itêm kêtumrêx. Mÿkam? Bir, ne ba ren ar mekôt amijo tẽn my kã krãta gar ren ikôt Mõj djê kukràdjã maro aban kôt ar amijo aba. Ne kam ren arým Kritu kabên katãt mar kêt ne kôt amijo aba kêt. Amrêbê ne bar ar amã katãt Kritu'ã ujarêh ny jarê gar kôt ar amijo aba. Kôt amijo aba rã'ã kadjy ne bar me ja kôt amijo iba kêtumrêx.

⁶ NhyM be, memãbit ar kute rûnh pyrãk ja, me kute ar'ã abenmã kum,

—Amrêbê ne ar gwaj bamã wan gwaj bajo ba. Gwaj bamã ne ar raxkumrêx, anhÿrja. Djãm me kute ar rûnh'ã abenmã anhÿrkam djãm imã ar uma? Kati. Memãbit ne ar kute rûnh pyrãk. NhyM be, Metîndjwýnhmã ne ar ngri:ren kãjgo. Bir be, Kritu ne imã kabên jarê.

Djām ijukri ne ar rūnh imā mỳjja 'ōdjwý jarē ba kam memā arēnho iba? Kati. Ar kute ijukri imā mỳjja'ō jarēnh kêtukumrēx. ⁷ Ne kam ar ipa krij ne ar itatakbit. Arým ne ar kute imar ne ar abenmā kum,

—Be, mrāmri ne Metīndjwýnh Paurmā kum, “Ga dja ga me bajtemmā Kritu'ā ujarēnh ny jarē”, anhýrkumrēx. Nām ar ā abenmā ane.

⁸ Metīndjwýnh ne mebê idjaermā Pedru jano nhym arým memā Kritu'ā ajarē. Ga, me krāpti: arým kute tu amim markumrēxja pumū. Metīndjwýnh ajte badjwý ijano ba me bajtemmā 'ā ajarē. Ga, me jadjwý krāpti tu kute amim markumrēxja pumū. ⁹ Xijagumē Pedrubê Xepamē Djuāomē ne ar kumrēx tūm. Ar memābit rūnh. Ar ja ne ar amim,

—Mrāmri ne Metīndjwýnh ta kum Paur kapri:kumrēx nhym mrāmri arým kôt kum àpēnhkumrēx, ane. Nām ar anen arým Banabemē bamē ar ipa krij ne ar itatak ne ar imā,

—Mrāmri ar ga dja gar me bajtem'yr mrān memā 'ā ajarē. Nhym be, ar ba dja bar mebê idjaer'yr mrān memā 'ā ajarē, ane. ¹⁰ Ne kam ar imā,

—Dja gar ar ikam me ō mỳjja kêt mar rā'ā, ane. Jabit ne ar ar imā arē. Ba kam arým ar kuman amū memā me arēnho iba nhym me arým memā mỳjjao atomo ba. Nā bām ā Djeruxarēkam me maro anen arým pi'ōkkam wām pykabē Garaxakam ar amā arē.

Paur Pedrumā kabēn ne.

¹¹ Bar kam krīraxbē Āxikimā tēn bōx ne kam dja. Nhym kam Pedru nīnh tēn kam Āxikikam ar iwýr bōx. Ba kam arým kuka kōnh kum ikabēn ne. Arým Metīndjwýnh kabēn kupa'ā kute amijo tēmkam ne ba kum ikabēn ne.

¹² Mýkam? Bir, amrēbē ne Pedru tu me bajtemmē ro'ā àkuro krī.

Ar ba ne bar me bajtemmē ro'ā idjàkuro nhý nhym Pedru mekmē ro'ā àkuro nhý. Nhym kam me kwý Mōjdjē kukràdjā'ā no tỳxja arým bōx. Xijagu kurūm ne me bōx. Me ja ne me memā kum,

—Dja me me bajtemmē ro'ā àkuro krīn arým Mōjdjē kukràdjā kupa'ā amijo tē. Nām me ā memā anhýro ba. Me ja bōx nhym Pedru arým me omū. Ne kam arým me bajtemmē ro'ā ō kwý krēn krātan arým ate nhý. Me Mōjdjē kukràdjā'ā no tỳxja, me my kà rēnhneja, kute 'ā kum kabēn karō ne Pedru ate nhý. Me ja kute kum,

—Kwārīk wānh me bajtemmē ro'ā adjàkur kêt. Abē mebê idjaer. Mōjdjē ne me bamā, “Kwārīk wānh me bajtemmē ro'ā adjàkur kêt”, ane ga kam me ro'ā adjàkuro akrī, anhýr karō ne Pedru ate nhý.

¹³ Nhym kam ar ikam mebê idjaer kunī Pedru kôt amijo mōn ate ar ibē nhý. Nhym kam Banabedjwý arým rerekre ne me umaje kôt amijo tēn ate me bajtembē amijo tēn ate ar ibē nhý.

¹⁴ Ba kam me omū. Kritu'ā ujarēnh ny ne katàtkumrēx nhym me arým kupa'ā amijo mō ba arým me omūn arým Pedrumā ikabēn ne. Me kunī nhipōkri ne ba 'ā kum ikabēn ne kum,

—E kum, ga ne ga arým me bajtem kôt ar amijo aban ajte. Ga arým mebê idjaer kukràdjābē amijo akēx ne arým me bajtem kôt ar amijo aba. Mýkam ne ga arým jakam ajte mebê idjaer kukràdjā kôt me kute amijo ba'ā me bajtemmā karōo dja? Nā bām ā Pedrumā ikabēno ane.

¹⁵ Ne kam ajte Pedru arkum,

—Mrāmri me bakukāmākjē kôt ne gu me babē idjaerkumrēx. Me baje me bajtem'ā abenmā kum, “Me axwe”, anhýro baba. Djām me baje me wā kôt amijo baba got? Arkati. Me ba ne gu me babē idjaerkumrēx. ¹⁶ Djām kam me kute

Môjdjê kukràdjà kôt amijo bakam ne me mrāmri axwe kêt? Kati. Me kute kukràdjà kôt amijo baja ne me te axwe kêt prāmje. Nhyim be, me tu kute amim Jeju Kritu markumrêx. Nhyim kambit arým memã axwe kêt jarê nhyim me kum axwe kêt. Tãm ne gwaj amrêbê kuma. Me bajtemja ne me tu amim Kritu markumrêx. Gwaj badjwý ne gwaj bajaxwe kêt kadjy tu amim Kritu Jeju markumrêx. Djãm gwaj bajaxwe kêt kadjy ne gwaj baje Môjdjê kukràdjà marn kôt ar amijo baba? Kati. Kadjy ne gwaj tu amim Kritu markumrêx. Djãm pykakam me'õ ta axwe kêt prãm? Arkati. Me'õ ta kute Môjdjê kukràdjà marn kute kôt amijo bakam te: axwe kêt prãmje. Nã bãm ã Pedru arkum ane.

¹⁷ Ne kam ajte arkum,

—Me'õ ta ne te axwe kêt prãmje. Nhyim be, dja gwaj tu amim Kritu markumrêx ne arým bajaxwe kêt. Ne kam amim Kritu maro tẽ nhyim arým gwaj bamã bajaxweo amirĩto tẽ gwaj arým amima. Gwaj baje amimarkam djãm gwaj baje me kwý kudjwa amim, “Ije amim Kritu kabên markôt ne ba ijaxwe”, anhÿr mã? Arkati. Kritu kute me axwe'ã memã ãpnênh kêt. Kabênkôt me'õ axwe prãm kêtumrêx. ¹⁸ Be, amrêbê ne gwaj te: Môjdjê kukràdjà kôt bajaxwe kêt prãmje bajaxwe rã'ã ne. Nhyim be, jakam ba arým kubê amijo akêx. Kubê ije amijo akêxkam ba ren ar akudjwa ren akubyn Môjdjê kukràdjà'ÿr amijo akêx ne ren amim,

—Ba Môjdjê kukràdjà man kôt ar amijo iban arým ijaxwe kêt, anhÿro iba. Djãm kam ba ren mrāmri ijaxwe kêt? Arkati. Akubyn ije 'ÿr amijo akêxkam ba ren arým Metĩndjwýnh kabên mar kêt ne kam ren kam amikrà ar o iba.

¹⁹ Amrêbê ne ba amim,

—Ba Môjdjê kukràdjà man kôt ar amijo iban arým ijaxwe kêt, anhÿro

iba. Djãm kam mrāmri ijaxwe kêt? Kati. Ijaxwe rã'ã. Ne kam arým Môjdjê kukràdjà ma. Amrêbê ne Môjdjê memã kum, “Dja me axwe arým pãnh ty”, ane. Tãm ne ba kuman kam ijaxwe man kam arým amim,

—Kati. Dja ba Môjdjê kukràdjà man kôt ar amijo iban te ijaxwe kêt prãmje, ane. Kam ne ba arým Môjdjê kukràdjà kôt ar amijo iba kêt. Ga, me arým tykkam kute kôt amijo ba kêtja pumũ. Badjwý ije me tyk pyrãk. Ne kam arým Metĩndjwýnh kadjy itĩn ne ar iba.

²⁰ Ba ne ba Kritumê ro'ã pĩte'ykam ty. Ne kam ba itĩn ne ar iba kêt. Kritu ta ne ikam tĩn ne ar ba. Nã bãm ã amimaro ane. Ne kam inhĩ jakam itĩn ne ar iba jakam ne ba tu amim Metĩndjwýnh kra markumrêx ar o iba. Ta ne kum ijabên ijaxwe pãnh ty. ²¹ Nãm Kritu ã kum ikaprĩ o ane. Djã nã bãm kubê ate ikrãn Môjdjê kukràdjãbit mar 'ãno dja? Djã nã bãm ijaxwe kêt mã kukràdjãbit man o Kritubê aptã? Kati. Ne ren me Môjdjê kukràdjà kôt ren axwe kêt nhyim ren kam Kritu me axwe pãnh tykja ren kajgokumrêx. Nhyim be, kati. Kritu kôtbit ne me axwe kêt. Nã bãm ã Pedru arkum anen ajte pi'õkkam wãm pykabê Garaxakam ar amã arê.

3

Me ta kute amijo mex kêt.

Ep 2.8; Pir 3.9; A Xim 1.9; Xit 3.5

¹ Ar abê Garaxa ar, ar ano rere:kre. Mÿj me'õ ne ar amã 'êx ne ar ano akno? Ê, Metĩndjwýnh kabên katãtkumrêx. Kabên kôt ar aje amijo aba kêt kadjy ne me ar ano akno. Arým ne ba prĩne ar amã Kritu pĩte'y'ã jêt'ã ajarê gar prĩne ama. Nhyim kam me ar ano akno. Ar ano rere:kre.

² Dja gar ar imã arê ba kuma. Djã nã gãm ar Môjdjê kukràdjà man kôt ar amijo aban kôt we ajaxwe kêt? Djã nã gãm we ar ajaxwe kêt nhyim

Metĩndjwýnh Karõ arým ar awýr bõx ne ar ajo ba? Dja gar imã arẽ ba kuma. Kati. Nã gãm ar Kritu'ã idjujarẽnh man tu amim Kritu markumrẽx nhym Karõ arým ar awýr bõx. ³Nã gãm ar Metĩndjwýnh Karõkõt amijo abamo krax. Djã nã gãm jakam Mõjdjê kukràdjã man kõt ar amijo aban aje kõt ga: we amijo amexmã.

⁴ Amrẽbê ar aje Kritu mar'ã ne me ar ajo bikẽnhõ ba gar arým kadjy atokry kumex ma. Godja gar jakam kubê amijo akẽx ne 'ã adjukanga jabej nhym arým kadjy ar atokry ja arým kajgo. Nhym be, kati. Ar aje mrãmri tu amim Kritu markumrẽx rã'ã jabej arým atokryja kajgo kêt. ⁵ Djã nã gãm ar Mõjdjê kukràdjã man kõt ar amijo aban kõt we ajaxwe kêt nhym kam Metĩndjwýnh arým ar amã Karõ jano nhym kam ar akam mýjja pumũnh kêt nhipẽx, ar akam apýnh me punuo mex? Kati. Nã gãm ar Kritu'ã idjujarẽnh man tu amim markumrẽx nhym arým kõt ar amã Karõ jano nhym kam arým ar akam apýnh mýjja pumũnh kêt nhipẽx.

⁶ Me bakukãmãre Abraãodjwý ne “tu amim Metĩndjwýnh markumrẽx nhym arým tu kum axwe kêt jarẽ.”

⁷ Kam, me kute tu amim Kritu markumrẽx, me ja kunĩ kute mrãmri ne Abraão tãmdjwý pyrãk. Tãm dja gar ama. ⁸ Amrẽbê: ne Metĩndjwýnh amim,

“Dja me bajtem tu amim Kritu markumrẽx ba kam tu memã axwe kêt jarẽ nhym me arým axwe kêt.”

Nãm ã amim anen kam kãj bê Abraãomã tãm jarẽ. Nhym me arým 'ã pi'õk no'õk ne. Mrãmri ne me kute tu amim Kritu markumrẽx nhym kute tu memã axwe kêt jarẽnh. Ja 'ã ne Abraãomã kum,

“Ga tu amim ikamnhĩxkumrẽx. Ba kam arým imã akapri. Dja atãmdjwý akõt tu amim

imarkumrẽx. Ba kam arým imã me kapri. Dja apýnh me ba djãkam me bajtemdjwý akõt tu amim imarkumrẽx. Ba kam arým imã me adjwýnhdjwý kapri”, ane.

⁹ Ga, me kute tu amim Kritu markumrẽxja Metĩndjwýnh arým kum me kaprija pumũ. Abraão tu amim kamnhĩxkumrẽx nhym me kute kõt tu amim markumrẽxja Metĩndjwýnh arým kum me kapri.

¹⁰ Be, me kute amim,

—Dja ba Mõjdjê kukràdjã man kõt ar amijo iban arým ijaxwe kêt, anhýro baja. Me ja kunĩ'ã ne Metĩndjwýnh arým amim,

—Me wã dja ba me kanga nhym me arým me biknor tokry djãkam akuno, ane. Mýkam dja me kanga? Bir, amrẽbê Metĩndjwýnh me bakukãmãremã kum,

“Ga, Mõjdjê kukràdjã'ã pi'õk no'õkja pumũ. Godja me mar kêt ne katãt kunĩ:kõt amijo ba kêt jabej ba dja ba pãnh me kanga nhym me arým me biknor tokry djãkam akuno.”

Nãm Metĩndjwýnh ã me bakukãmãremã ane. Me bit kute kukràdjã kunĩkõt amijo baja, djãm kõt me axwe kêt mã? Kati. Nãm me te kute kukràdjã kunĩkõt amijo ba ne kam axwe rã'ã. Kam Metĩndjwýnh ta kabẽnkõt dja me ja kunĩ akuno. ¹¹ Nhym kam me ajte me bakukãmãremã kum,

“Metĩndjwýnh kute memã axwe kêt jarẽnh nhym me arým kum mexja dja me tu amikajmã'ã markumrẽx ne arým tĩn ne ar ba”, ane.

Ga, Metĩndjwýnh kute memã axwe kêt jarẽnhja pumũ. Me kute tu amim markumrẽx kambit ne kute memã axwe kêt jarẽnh. Kam me kute Mõjdjê kukràdjã marn kõt amijo baja te: axwe kêt prãmje. ¹² Nhym kam ajte pi'õkkam memã kum,

“Me kute Mòjdjê kukràdjà marn kòt amijo baja gè me p̄r̄ne kunìkòt amijo ba mex”, ane. Djām pi'òkkam kabèn jakam ne memā, me kute tu amim Metĩndjw̄ynh markumr̄ex jarē? Kati. Kute arēnh kêtumr̄ex. Nām memā, kòt me kute amijo babit jarē.

¹³ Nhy m be, Metĩndjw̄ynh ne memā Kritu jarē. Kritu ar̄ym p̄ite'y'ā gwaj bajaxweo pānh. Amrēbē ne Metĩndjw̄ynh memā kum,

—Godja me Mòjdjê kukràdjà mar kêt ne katàt kukràdjà kunì: kòt amijo ba kêt, ba dja ba pānh me kanga nhy m me ar̄ym me biknor tokry djàkam akuno, ane. Tām ne Metĩndjw̄ynh amrēbē arē. Kam gwaj ba ne gwaj kòt amijo baba kêt ne bajaxwe:. Ga, gwaj bajaxwe pānh Metĩndjw̄ynh bit kute gwaj bakangaja pumū.

Nhy m be, kati. Jakam Kritu ar̄ym gwaj bajaxweo pānh. Gwaj bakadjy ne Kritu ta mǎn axwe djw̄ynh pyrāk ne p̄ite'y'kam wajêt. Nhy m kam Metĩndjw̄ynh ar̄ym kute kanga pyrāk nhy m me biknor tokry djàkam biknor pyrāk. Nām ā anen p̄ite'y'kam wajêt ne ar̄ym gwaj bajaxweo pānh. Amrēbē: ne Mòjdjê me bakukāmāremā kum,

“Me p̄i'ā me anhō nhy m me arij. Nhy m kam Metĩndjw̄ynh ar̄ym me kanga nhy m me ar̄ym me biknor tokry djàkam akuno”, ane.

Ga, Kritu p̄ite'y'kam jêtkam Metĩndjw̄ynh kute kanga pyrākja pumū.

¹⁴ Kam, Jeju Kritu ar̄ym gwaj bajaxweo pānh. Nhy m kam Metĩndjw̄ynh ar̄ym me bajtemo djuw mex ne ar̄ym memā axwe kêt jarē. Tām ne Abraōmā arē. Gwaj tu amim Kritu markumr̄ex, nhy m Metĩndjw̄ynh Karō ar̄ym gwaj baw̄yr bōx. Amrēbē kute gwaj bamā Karō jarēnhja ar̄ym gwaj

baw̄yr bōx. Ja kadjy ne Kritu gwaj bajaxweo pānh.

Metĩndjw̄ynh ne Abraōmā kabèn p̄ynh ne arē.

Idja 6.13

¹⁵ Akmere, àpnh̄ire ar, ba ar amā pykakam me kukràdjà'ō jarē gar ama. Godja me'ō ar tu abenmā m̄ȳjja'ō jarēnhkumr̄ex. Nhy m me r̄unh ar̄ym 'ā pi'òk no'òkkumr̄ex. Djām kam ajte me'ō kute ijukri kabèn 'ō jarēnhmā? Nār, djām kam kute kabèn 'ōo bingrānhmā? Arkati. Ar̄ym ne me tu 'ā pi'òk no'òk mām̄dji. ¹⁶ Abraōmā ne Metĩndjw̄ynh ap̄ynh m̄ȳjja jarēnhkam kum kabèn p̄ynh ne arēnh kum,

—Dja ba ajo djuw mex ne atām̄djw̄yo djuw mex, ane. Djām kute kabèn jao bingrānhmā? Kati. Djām tām̄djw̄y krāpt'ā ne kum, “Dja ba atām̄djw̄yo djuw mex”, ane? Kati. Tām̄djw̄y pydji'ā ne kum arē. Tām̄djw̄y ja ne kubé Kritu.

¹⁷ Metĩndjw̄ynh ne amrēbē: tu Abraōmā tām̄djw̄ybē Krituja jarēnhkumr̄ex. Nhy m kam tū:mrām, ar̄ym kute kum arēnh'ā amexbē 430 ap̄èxkam Mòjdjēmā kukràdjà jarē. Djā ne kute Mòjdjēmā me kukràdjà jarēnh kabèn tūm japa? Djā ne kute amrēbē: Abraōmā tām̄djw̄ybē Kritu jarēnhja ar̄ym arēnh kajgo? Arkati. Kute amrēbē: Abraōmā arēnh kute mar t̄yx rā'ā ne.

¹⁸ Djā ne me kute Mòjdjê kukràdjà marn kòt amijo bakam axwe kêt ne ajte kute amim Kritu markam axwe kêt? Kati. Nhy m be, ar̄ym ne Metĩndjw̄ynh mrāmri tu Abraōmā tām̄djw̄y Kritu jarēnhkumr̄ex nhy m amim tu markumr̄ex nhy m ar̄ym kum axwe kêt jarē.

¹⁹⁻²⁰ Nhy m be, m̄ȳj kadjy ne Metĩndjw̄ynh Mòjdjēmā kukràdjà jarē? B̄ir, me kute amijaxwe mar ne kute kòt amim ator kadjy. Ja kadjy ne Mòjdjēmā kukràdjà jarē.

Me aben djô'ã abenmã arênho mō. Abenmã arênho mōr tãmtã arým tũmrãm Abraão tãmdjwýr Kritu'ýr o bôx. Me bakamingrãnyrekam Kritu arým katon ar ba. Nhyr kam me tu amim markumrêx nhyr Metĩndjwýnh arým memã axwe kêt jarê. Metĩndjwýnh ne Mōjdjê mã kukràdjã jarê. Kadjy mrãnh djwýnh kumrêxmã ne arê nhyr arým amũ Mōjdjê mã arê nhyr amũ memã arê. Nhyr kam me krãptĩ amipãnh Mōjdjê mã amijarê nhyr amũ Metĩndjwýnh mã me arê. Nhyr be, djã nãm Metĩndjwýnh me'ômã Kritu jarê nhyr arým amũ Abraômã arê? Kati. Metĩndjwýnh pydji ne tu Abraão kuka kônh djan kum tãmdjwýbê Kritu jarê.

²¹ Metĩndjwýnh ne Abraômã apýnh mýjja mex jarên kum tãmdjwýbê Kritukôt axwe kêt jarê. Djã ne kam amikabên jao aknon kam memã kum,

—Dja ga me Mōjdjê kukràdjã man kôt ar amijo aba. Ba kam arým me amã axwe kêt jarê, ane? Kati. Dja me Mōjdjê kukràdjã man kôt ar amijo ban arým te axwe kêt prãmje ne Metĩndjwýnh kôt tĩn ne ar ba kêt. Ne ren me Mōjdjê kukràdjã'õ man kôt ar amijo ban ren kam axwe kêt ne ren kam Metĩndjwýnh kôt tĩn ne ar ba nhyr Metĩndjwýnh ren kam memã kum,

—Dja ga me Mōjdjê kukràdjã man kôt ar amijo aban kam ajaxwe kêt, ane.

²² Nhyr be, kati. Me'õ ta te axwe kêt prãmje. Metĩndjwýnh ne pi'ókkam me kunĩ kupãnh tã memã axwe jarê. Mýj kadjy ne me kunĩ mã axwe jarê? Bir, me kute tu amim Jeju Kritu markumrêx kadjy. Dja me tu amim markumrêx nhyr Metĩndjwýnh arým memã axwe kêt jarê. Tãm ne amrêbê: me bakukãmãremã arênho pydji.

²³ Nhyr be, amrêbê me bakukãmãre kute tu amim Kritu markumrêx kêtiri ne me Mōjdjê

kukràdjãkôt ar amijo ba. Me ta te: katormã ar amijo ba. Me kute mrãmri ne mebê ijêkam me ta te: katormã amijo ba pyrãk. Gwaj badjwý te bakatormã ari amijo baba. Nhyr kam tũmrãm me arým gwaj bamã Kritu'ã ajarê, gwaj arým tu amim markumrêx ne arým bakato. Bakaton arým gwaj ba ar baban bakĩnhkumrêx.

²⁴ Kam, Mōjdjê kukràdjã ne kute me kra prĩre pumũnh djwýnh pyrãk. Me bakukãmãre ne me kute me kra prĩre pyrãk. Ne kam me omũnh djwýnh kôt ar amijo ba, Mōjdjê kukràdjã kôt ar amijo ba nhyr mebê tý:xi. Me kute aben djô'ã kôt amijo ba tãmtã nhyr kam tũmrãm arým Kritu me'ýr bôx. Gwaj bawýr bôx gwaj arým tu amim markumrêx nhyr arým tu gwaj bamã axwe kêt jarê. ²⁵ Gwaj arým tu amim Kritu markumrêx. Djãm kam gwaj baje akubyn Mōjdjê kukràdjã'ýr amijo akêx prãm? Kati. Arým me abatãnhkam djãm akubyn kute amipumũnh djwýnh prãm? Kati. Gwaj badjwý ne gwaj akubyn baje Mōjdjê kukràdjã mar prãm kêt. Kritu ne gwaj tu amim markumrêx.

*Mebê Metĩndjwýnh kra'ã ujarênh.
Dju r 1.12; Rô 8.14; Ep 1.5*

²⁶ Ar akunĩ ne gar arým abê Metĩndjwýnh kra. Gar arým tu amim Kritu markumrêx ne arým abê Metĩndjwýnh kra. ²⁷ Me kute ngômã ar ajadjãr kunĩja, mýj'ã ne ngômã ar ajadjãrja amijakre? Bir, Kritumê ne gar atypdji. 'Ã ne amijakre. Gar kam arým aje Kritu pyrãk. Kritubê Metĩndjwýnh Kra. Ar gadjwý ne gar Kritu kôt abê Metĩndjwýnh kra.

²⁸ Djãm kam dja gar ajõ aben mýr jabej memã kum, “Ibê idjaer”, ane? Nãr, “Ibê me bajtembê kregu”, ane? Nãr, gar ajõ aben mýr jabej memã kum,

—Nãm me ipa 'amỳ ba me kabēnkôt kajgo ari idjâpēnh tỳxo iban idjumar punu, ane? Nâr,

—Me kute ipa 'amỳnh kêt ba arek mekôt ar iban idjumar mex, ane? Nâr gar ajõ aben mỳr jabej memã kum, “Imy”, ane, nâr, “Ini”, ane? Djãm aje amim Kritu markam aje aben mỳr jabej ã abenmã anhỹro abamã? Kati. Ar aje amim Kritu markam ne ar akunĩ abeno anhõbikwan apydji:i. ²⁹ Ne, ar abê Kritu nhõbikwakam Metĩndjwỳnh arỳm ar ajo Abraão tãmdjwỳ. Kute ar anhingêt Abraõmã kabēn pỳnh ne arēnhja kunĩ ne ajte ar amãdjwỳ arē. Dja gar arỳm Abãm nhõ mỳjjao aminhõ. Metĩndjwỳnh nhõ mỳjjao aminhõ.

4

Metĩndjwỳnh gwaj bajo kra.

¹ Jakam ne ba ar amã arē, me abê Garaxakam me jamã arē, gar ama. Me kra prĩre ne me kute bãm nhõ nēkrēx kunĩo bamã te o ane. Prĩrekam kute o ba kêt rã'ã. Nãm me kute bãm nhõ ãpēnh kajgo pyrãk ne kajgo: ne. ² Nhyam kam me omũnh djwỳnh me prĩre jamã mrãnh mex'ã karõn me omũnhõ ba nhyam me kam kôt amijo ba. Nãm me prĩre pumũnh djwỳnh meo ba: nhyam me arỳm abatàn ne. Nhyam me bãm kute õ akati jarēnhja arỳm bõx nhyam kam me arỳm bãm nhõ nēkrēxo aminhõn o ba.

³ Gwaj badjwỳ Kritu bõx kētri ne gwaj baje me prĩre pyrãk. Gwaj baje me ãpēnh kajgo pyrãk ne gwaj bakajgo: ar baba. Nhyam me kute gwaj bamã pykakam me kukràdjã jarēnh gwaj ajbit maro baba. Kute mrãmri ne me prĩre pumũnh djwỳnh me prĩremã mrãnh mex'ã karõo ba nhyam me kute kôt amijo baja pyrãk. Gwaj badjwỳ gwaj pykakam me kukràdjãkõtbit amijo baba.

⁴ Nhyam be, kam arỳm õ akati bõx nhyam Metĩndjwỳnh arỳm pykamã

Kra jano nhyam me'õ nire kurũm kato. Katon arỳm Mõjdjê kukràdjã man kôt ar amijo ba. ⁵ Mỳj kadjy ne Mõjdjê kukràdjã man kôt ar amijo ba? Bir, kute gwaj bajaxweo pãnh kadjy. Gwaj te Mõjdjê kukràdjãkõtbit amijo baban mã bajaxwe:. Nhyam Kra arỳm gwaj bajaxweo pãnh nhyam kam Metĩndjwỳnh arỳm gwaj bajo kra. Ja kadjy ne Kra arỳm ruw ne Mõjdjê kukràdjã man kôt ar amijo ba.

⁶ Kute gwaj bajo krakam ne arỳm gwaj bamã Kra Karõ jano nhyam arỳm gwaj bakam nhỹn gwaj bajo ba. Gwaj kam amikam Karõ ma nhyam arỳm gwaj bakadjwỳnhbê Metĩndjwỳnhmã kum, “Aba, Aba”, anhỹro nhỹ. Me kabēn djwỳnhkam kum, “Aba, Aba”, anhỹro nhỹ. Me bakabēnkam ne Karõ ren arēn ren kum, “Djũnwã, Djũnwã”, anhỹro nhỹ. ⁷ Ga, me kute me pa 'amỳnh nhyam me memã ãpēnh kajgo ar baja pumũ. Amrēbê ar gadjwỳ ne gar Mõjdjê kukràdjã man kôt amijo aba kajgo. Ne jakam arỳm Mõjdjê kukràdjã kôt amijo aba kêt. Kritu ar akadjy ty nhyam Metĩndjwỳnh kute ar ajo krakam. Dja ar amã õ mỳjjã ngã gar o aba.

Me kute akubyn me kukràdjão ba prãm.

A Kõ 11.3; Kor 2.16; Ped k 1.14

⁸ Be, ar abê me bajtem ne gar amrēbê ar aje Metĩndjwỳnhkumrēx mar kêt ne kôt amijo aba kêt. Apỳnh mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhĩpēxjamã ne gar adjãpēnh tỳx kajgoo aba. Djãm mrãmri ne kubê Metĩndjwỳnhkumrēx? Arkati. Gar o aban aje mrãmri ne me pa 'amỳnh nhyam me memã ãpēnh tỳx kajgoo ba ne te apõx prãmje ja pyrãk.

⁹ Nhyam be, jakam ne gar arỳm aje Metĩndjwỳnhkumrēx mar. Djãm ar ga ne gar amim mar? Kati. Ta kumrēx ne kute ar amarn arỳm ar amã amijo amirĩt gar kam kôt arỳm amim maro aba. Arỳm ar

aje Metĩndjwýnhkumrêx mar jakam mýkam ne aje akubyn me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja kukràdjà marn kôt amijo aba prãm? Gar me kukràdjà kôt ar amijo aban te ajaxwe kêt prãmje. Kam ar ar-erekre. Me kukràdjà kajgo. Dja gar kôt ar amijo aban arým aje mrãmri ne me pa 'amýnh nhy m me memã àpênh kajgo ba pyrãk.

¹⁰ Ar aje mýjja kajgo kadjy adjàpênh týx prãmkan ne gar apýnh akati krãptĩkam me kukràdjà man arým abenmã kum,

—Akati ja dja gwaj 'ã bano týx ne Mõjdjê kukràdjà kôt bamex, anen ajte apýnh mytyrwý'ã abenmã kum,

—Mytyrwý ja dja gwaj 'ã bano týx ne me kukràdjà kôt bamex, anen ajte abenmã kum,

—Dja gwaj bàygogo djê pan ajte Mõjdjê kôt akati ja ma, anen ajte abenmã kum,

—Dja gwaj amex ja'ã bano týx ne Mõjdjê kukràdjà kôt bamex, ane. Dji:jãk. Djãm me kukràdjà kajgoja krãre got? Djãm ar aje ã amijo anhýrkam Metĩndjwýnh kute ar amã ajaxwe kêt jarênh gar kum amex got? ¹¹ Amrêbê ba me abê Garaxakam Kritu jarênh o iban idjãpênh kume:x. Ar akam idjãpênh kajgo gar aje Kritu mar kajgo karõ ne ba ar ajã idjãpnhĩx ne axwe idjumar ne.

¹² Akmere, àpnhĩre ar, on ar ikudjwa. Ba ne ba ije ar apyrãk. Djãm ba ne gar ijo ajkê, ba ar amã ikabên? Kati. ¹³ Nhy m be, amrêbê ije ar amã Kritu'ã ujarênh ny jarênh kutewa. Kamã ne ba ikanên ar amã Kritu'ã ajarê gar ama. ¹⁴ Nãm itokry te ijo ba djãm kam ne gar amã ikurên ikanga? Kati. Nã gãm ar prĩne imar mex. Nã gãm ar ijo Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh pyrãk nãr ijo Kritu Jeju pyrãk ne ar amã ikĩnh ne. ¹⁵ Ba ino kanê: gar te aje ikadjy ano kadjár ne pãnh imã ano jadjãr ba ikanê kêtãm. Ba ne ba

'ã ar apumũn arým ar amã arê. Ar amã ikĩnh. Mýj ne gar arým jakam amijon? ¹⁶ Djãm ije katãt ar amã Metĩndjwýnh kabên jarênhkam gar arým ijo akurê djwýnh?

¹⁷ Be, wãkam me'õ ar kute amiwýr ar ajo akêxmã àpênh kume:xo ba. Djãm me kute ar ajo mex kadjy? Kati. Me kute ar abê ikurêãm. Dja me ar abê ikurê gar kam arým mekôt ar amijo aban arým me kukràdjà'ã ano týx ne ar o aba. Ja kadjy ne me ar abê ar ikurêo ba.

¹⁸ Ne ren me kute ar ajo mexmã àpênh kumex ne ren kam mrãmri mexkumrêx. Ar akam idjãmkan me me ren ar ajo mexmã àpênh kumex ne ren ajbubê itýmkanmdjwý ren ar ajo mexmã àpênh kumex ne kam ren mrãmri mexkumrêx. Nhy m be, kati. Me kute ar abê ikurê kadjy ne me àpênh kumex.

¹⁹ Ba ne ba imã ar ajabê:ê kute mrãmri ne me kum kra prĩre jabêja pyrãk. Ije me'õ nire kra àkam umar punure pyrãk ne ar akam idjumar punu:re. Me'õja amijo 'êx ne Kritu kupa'ã ar amã arê ba ar ama:ro iba. Nok gar ren kabên man Kritu kupa'ã amijo tẽ. Ga, me prĩre kute nã tikkrekam aminhipêxo baja pumũ. Nãm aminhipêxo ba:n arým prĩne aminhipêx nhinomã kumê. Ar gadjwý. Dja gar prĩne Kritu kôt amexo amũ amikamênhõ tẽ. Amikamênhõ tẽ:n kam arým prĩne Kritu mexo amex. Tãm ne ba imã kĩnh. Nã bãm ar ama:ro iba. ²⁰ Ar awýr ibõx prãmkan ne ba dja. Ne ba ren inhýtã ar awýr bõx. Djã ne ba ren kam ar amã ibên týx? Kati. Kam ne ba ren ar amã ibên rerekbito ikabên. Nhy m be, kati. Amybým ne ba axwe ar akam idjumar ne.

Agaremê Xara'ã ujarênh.

²¹ Dja gar jakam imã arê. Ar aje Mõjdjê kukràdjà marn kôt amijo aba prãmja mýkam ne gar amikadjy kukràdjà kunĩ mar kêt? ²² Ba ar

amã kukràdjà jarē gar ama. Mòjdjê ne kute 'ã pi'ók no'ókam memã Abraão kra amãnhkrut'ã ajarē. Kra ja ne Abraão ò àpēnh kajgobê Agaremã kudji. Agare ne kubê me pardja. Nãm Abraõomã àpēnh kajgobit ar ban umar punure. Ò àpēnh kajgo jamã ne kra ja dji. Nhyim be, prõ djwýnhbê Xaramã ne kra djwýnhja dji. Prõ ja ne kubê me pardja kêt ne ta arek mekôt ar ban umar mex.

²³ Nhyim kam Abraão ta ne Xara kute kum arēnhkôt me pardjajamã kra ja dji nhyim kumrêx ruw. Nhyim be prõ djwýnhmã kute kra djwýnh djirja ne Metĩndjwýnh kabēnkôt. Metĩndjwýnh ta kute kum kra jarēnh kôt ne Abraão arým prõbê Xaramã kudji. Kute kum, “Dja akra'õ amirĩt”, anhÿr kôt arým kum kudji. Xara kubê me pardja kêt ne ta arek mekôt ar ban umar mexkumrêxjamã ne kudji nhyim kam ruw.

²⁴ Mÿkam ne ba ar amã ar nire abenkôt kra rwýkja'ã ajarē? Mÿj'ã ne ar nireja amijakre? Bir, ar amãnhkrut Metĩndjwýnh kabēn amãnhkrut'ã amijakre.

Ba ar amã kabēn jarē gar ama. Metĩndjwýnh kute Abraõomã kabēn jarēnhkam ne kum Kritu jarē. Kritu'ã ne Xara amijakre. Nhyim be, Mòjdjê kukràdjà'ã ne Agare amijakre. Be, kabēn amãnhkrut ne ja. 'Ã ne ar nire amãnhkrut amijakre. Metĩndjwýnh ne krãnhbê Xinajkam Mòjdjêamã me kukràdjaja jarē. Me kukràdjaja kôt ne me àpēnh tÿx kajgobit ar ban te axwe kêt prãmje. Krãnhbê Xinaj'ã ne Agare amijakre. Agare ne kubê me pardja ne Abraõomã àpēnh tÿx kajgobit ar ba. ²⁵ Agare'ã ne krãnhbê Xinaj amijakre. Pykabê Arabijkam ne krãnhbê Xinaj. Nhyim kam Xinaj'ã ne pykakam krĩraxbê Djeruxarēja amijakre. Djeruxarē jakam me ar ba ne me kute Mòjdjê kukràdjàbit mar. Me

kute Mòjdjê kukràdjàbit mar ne me àpēnh tÿx kajgobit ar ban te axwe kêt prãmje.

²⁶ Nhyim be, me kute amim Kritu mar ne me kàjkwakam Djeruxarēkam ar ba. Me ja ne me kute Mòjdjê kukràdjà marn kute kôt amijo baja kangan Kritubit kôt ar amijo ba. Kôt ar amijo ban kubê me pardja kêt ne ta arým arek mekôt ar ban umar mex ne. Kàjkwakam Djeruxarē ne kute me banã pyræk.

²⁷ Ga, Metĩndjwýnh amrêbê: kute me bakukãmãmẽ kabēn jarēnh nhyim me arým kute 'ã pi'ók no'ókja pumũ. Nãm Metĩndjwýnh tu krĩraxbê Djeruxarēmã kabēn jarē. Nãm tu kum,

“Ga te akra prãmje ne akra kêtumrêxja on akĩnh. Aje akra à mar kêtja on tu adjãmra tÿx kaba.

Djãm mrãmri akra kêt ne ar abamã, amjēn kute akangakam akra kêt ne ar abamã? Kati. Dja me arým mjēnja te akurãm kra krãptĩ ga dja ga akra krãptĩo me akrenh mex ne.”

Nãm ã kàjkwakam krĩraxbê Djeruxarējãmã ane. Ga, kàjkwakam krĩraxbê Djeruxarē kute mrãmri ne gwaj bakunĩ nã pyrækja pumũ. Arým gwaj bakrãptĩn tu amim Kritu markumrêx nhyim Metĩndjwýnh arým tu gwaj bamã axwe kêt jarē.

²⁸ Ga, Metĩndjwýnh kute Abraõomã kum, “Dja akra amirĩt”, anhÿrja pumũ. Nhyim kam kute kum arēnh kôt arým Idjak kato. Ar gadjwý ne gar aje Idjak pyræk. Mÿkam? Bir, Metĩndjwýnh ne ar amã,

—Dja gar tu amim Kritu markumrêx. Ba kam arým ar amã axwe kêt jarēn arým ar ajo ikra, ane. Gar kam arým tu amim markumrêx nhyim kute ar amã arēnh kôt arým ar ajo kra. Kute Abraõomã arēnh kôt ne arým kra

Idjak kato. Ar gadjwý kute ar amã arênh kôt ne arým ar amã axwe kêt jarêh arým ar ajo kra.

²⁹ Nhy m be, amrêbê: Imaêr kum Idjak kurêo ba. Metîndjwýnh Karô kabêh kôt ne Abraão arým kra Idjak dji nhy m katon ar ba nhy m Imaêr kum kurêo ba. Abraão ta ne Imaêr dji nhy m arým kum kamybê Idjak kurêo ba. Nãm ã akati jakam me kum gwaj bakurêo ane. Me kute amim,

—Dja ba Môjdjê kukràdjà man kôt ar amijo iban arým ijaxwe kêt, anhÿro baja. Me ja ne me kum gwaj bakurê. Kum gwaj baje amim Kritu marja kurêo ba. Gwaj baje amim Kritu mar ne gwaj amim,

—Dja ba tu amim Kritu markumrêx nhy m Metîndjwýnh arým imã ijaxwe kêt jarê, anhÿro baba. Gwaj anhÿro baba nhy m me arým kum gwaj bakurêo ba.

³⁰ Nhy m kam mÿj ne amrêbê: me bakukãmãre arê nhy m me'ã pi'òk no'òk ne? Bir, Xarabê me pardja kêtja ne Agare'ã Abraão mã kabêh ne kum,

“Djãm gu banhõ àpênh kajgo kraja kute ikra kôt anhõ mÿjjao aminhõmã? Amÿrbê kute o aminhõmã?

Kati. Ikrabit dja anhõ mÿjjao aminhõ. On ikra nêje bõm Agaremê kra ar amê.”

Nãm ã Xara Abraão mã ane. ³¹ Ar tãm 'ã dja gwaj amijakren amima. Me kute amim,

—Ba Môjdjê kukràdjà man kôt ar amijo iban ijaxwe kêt, anhÿrja ne me te axwe kêt prãmje. Nãm me me pardja kra'ã amijakre ne àpênh kajgo ar ba. Dja me Metîndjwýnh nhõ mÿjjao aminhõ kêt ne axwe rã'ã. Nhy m be, gwaj ba ne gwaj tu amim Kritu markumrêx nhy m Metîndjwýnh arým tu gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj arým kum bajaxwe kêt. Gwaj ba ne gwaj me pardja kêt kra'ã amijakre ne kam Metîndjwýnh nhõ mÿjjao aminhõ.

5

Pykakam me kute kukràdjà kajgo kôt amijo ba nêje me akre.

Rô 3.21; Kor 2.20

¹ Gwaj ba: arek mekôt ar baban badjumar mex kadjy ne Kritu arým gwaj bapytà. Ga, mryti kute jênh pytî tur ne kute o baja pumũ. Gwaj badjwý amrêbê: gwaj pykakam me kukràdjà kôt badjapênh tÿx kajgobit ar baba. Kam ne gwaj badjumar punu:re. Nhy m Kritu arým gwaj bapytà gwaj arým me kukràdjà kôt badjapênh kêt. Gwaj ba ne gwaj Kritukôt arek ar baban badjumar mex. Arým Kritu kôt badjumar mexkam kwãrik wãnh Môjdjê kukràdjà'ÿr amijo akêx kêt ne kôt amijo aba kêt. Dja ga kôt ar amijo aban arým akapri:re kute mrãmri ne mry jênh pytîkam kapri pyrãk. Gê me te: kukràdjà'ã ar amã karô gar arek me bê dja. Kritu kôt dja gar adjãm tÿx.

² Ba ibê Paur ne ba me abê Garaxamã arê. Godja gar aje memã kum,

—Ajrà. Môjdjê kukràdjà kôt imy nhinhu kã krãta. Dja ba kôt ijaxwe kêt, anhÿr jabej nhy m me amy kã nhinhu krãta gar kam arým aje Kritu mar kajgo. ³ Ba ajte mrãmri me kunimã arênhkumrêx. Metîndjwýnh ne arým me my kã rênhamã kute pri ne Môjdjê kukràdjà kunî kôt amijo bamã memã arê.

⁴ Ar ajô ar aje amim,

—Ba Môjdjê kukràdjà man kôt ar amijo iban arým ijaxwe kêt, anhÿr. Ar aje amim anhÿrkam aje Kritu mar kajgo. Nhy m kam Metîndjwýnh kum ar akapri kêt ne arým ar amã axwe jarê. Ar ga ne gar Kritu bê amijo akêx.

⁵ Nhy m be, gwaj ba ne gwaj arým tu amim Kritu markumrêx. Nhy m kam Metîndjwýnh arým Karô kôt gwaj bajo mex. Dja Karô gwaj bajo ban arým gwaj bajo mex gwaj kam bakunî bajaxwe kêt. Tãm ne gwaj tu amiwÿr kamnhÿkumrêx.

⁶ Be, Kritu kôt gwaj baje amijo babakam djâm Metîndjwýnh kute gwaj bamy kà rênh mar? Nâr djâm kute gwaj bamy kà tâ mar? Kati. Ja ne kum kajgokumrêx. Nhyr be, gwaj baje tu amim Kritu markumrêxkam. Kambit ne gwaj mrâmri kum bakajgo kêtumrêx ne kum bajaxwe kêt. Ne baje tu amim markumrêxkam arým bamâ me abêkumrêx.

⁷ Amrêbê ne gar aje mrâmri ne me rer djwýnh prôt mex pyrâk. Ne katât Kritu kôt ar amijo aban 'ã adjukanga kêtumrêx. Mýj me'õ ne ar abê aptâ? Gar kabên katât man kôt ar amijo aba nhyr ar abê aptâ? ⁸ Djâm Metîndjwýnh kute amiwýr ar ajwýr djwýnh ta ne ar abê aptâ? Djâm ta ne Môjdjê kukràdjâ'ã ar amâ karôn o ar abê aptâ? Kati. Atemâ me'õ.

⁹ Ga, me kute djwýkam igot djâ kryre rênhja pumû. Nhyr kam arým djwý djôm mẽ amrà. Ar gadjwý ne me ngrêre ar amâ 'ã karôo dja. Dja me arek ar amâ 'ã karôo dja: nhyr me kabên ar anhî kunî mẽ amrân arým me'ýr ar ajo akêx gar arým mekôt ar amijo aba. ¹⁰ Nhyr be, arým ne gar aje ikabên ja markam ba tu amim ar akamnhîxkumrêx ne amim,

—Kati. Jakam dja ar ikabên man Kritu kôtbit amijo ba, ane. Nhyr be, me'õ ja kute Môjdjê kukràdjâ'ã ar amâ karôn ar amâ kaprî jadjârja gêdja Metîndjwýnh arým kum axwe pânharê.

¹¹ Nhyr me we ar amâ,

—Paurdjwý ne me my kà rênh'ã memâ âpnêho ba, anhýro ba. Djâm mrâmri me kabên? Kati. Ba ne ba kâj bê memâ kum,

—Kritu ne pîte'ykam ty. Dja ga me tu amim markumrêx, nhyr Metîndjwýnh arým tu me amâ axwe kêt jarê ga me kum ajaxwe kêt, anhýro iba. Ne ba ren iby ajte memâ kum,

—Gê me me amy kà rênh gê kam arým Metîndjwýnh me amâ axwe kêt jarê, anhýro iba nhyr ren me kum ikurê kêt. Nhyr be, kati. Nâ bâm memâ kum,

—Kritu ne pîte'ykam ty. Dja ga me tu amim markumrêx nhyr Metîndjwýnh arým tu me amâ axwe kêt jarê, anhýro iba. Jabit ne ba memâ arê. Ne kam ije me my kà rênh'ã memâ karô kêt. Kam ne me arým ijo bikêho ba. ¹² Be, me kute ar amy kà rênh'ã ar amâ karôn ar amâ kaprî jadjârja ren ta ã amijo bikêho ane.

Me kute Metîndjwýnh Karô mar'ã memâ karô.

Idja 13.3; Ped k 1.22; Dju k 3.11

¹³ Kam, akmere âpnêre ar, djâm ar aje Môjdjê kukràdjâ marn kôt amijo aban ar akaprîmâ ne Metîndjwýnh amiwýr ar ajuw ne ar ajo ba? Kati. Ar adjumar mex ne arek mekôt ar abamâ. Ja kadjy ne Metîndjwýnh amiwýr ar ajo akêx. Ar aje Môjdjê kukràdjâ kôt amijo aba kêt ne arek mekôt ar abakam djâm kam arým tu ajaxwemâ? Djâm aje amidjwýnhbito Kînh kadjy tu ajaxwemâ? Kati. Kwârîk wânharê ajaxwe kêt. Arým aje Môjdjê kukràdjâ mar kêt ne arek mekôt ar abakam dja gar amâ aben jabên abenmâ apê.

¹⁴ Mýkam? Bir, Metîndjwýnh ne memâ kum,

“Me amâ amibu'ã me ja jabê. Kute mrâmri ne ga me amâ amijabêja pyrâk dja ga me ã amâ amibu'ã me ja jabêo ane”, ane.

Dja gar Metîndjwýnh kabênja pydjibit man kôt ar amijo aban arým Môjdjê kukràdjâ kunî man kôt amijo aba. Mrâmri ar amâ me abêkam ne gar tu Metîndjwýnhmâ amexkumrêx.

¹⁵ Nâr kon dja gar amâ aben kurêo aba mýj dja kam akute? Ga, ropre kute aben kamjânharê ne kute abeno apêxo baja pumû. Ar gadjwý

dja gar amā aben kurê tām̄tã ĩ arým aben bê akunĩ ajmã.

16 Gwaj ba, bamã amidjwýnhbito kĩnh prãm ne kôt arým bajaxwe prãm. Nhy m be, dja gar amim Metĩndjwýnh Karõ man mã kôt ar amijo aban kam arým kôt ajmã akute kêt ne katàt amijo aba.

17 Djãm ar ga ne gar Metĩndjwýnhmã ajaxwe kêt? Kati. Gwaj ba ne gwaj bajaxwe prãm ne amim, “Ba amidjwýnhbito kĩnh”, anhÿro baba. Nhy m kam Metĩndjwýnh Karõ mã gwaj bamã,

—Kati. Kwãrĩk wãnh, anen ã akubyn gwaj banêo ane. Karõ mã akubyn gwaj banê gwaj ba bajaxwemã mã amim, “Ba amidjwýnhbito kĩnh”, anhÿro baba. Gwaj mã bakabêno Metĩndjwýnh Karõ japanho baba. Nhy m ta mã akubyn gwaj banêo ba. Kam ar ga ne gar te ga: ajaxwe kêt prãmje.

18 Nhy m be, ar ga dja gar amim Metĩndjwýnh Karõ man mã kôt ar amijo aba nhy m kam ta arým katàt ar ajo ba. Dja gar amim Karõ maro aba:n arým amã Mõjdjê kukràdjã maro aba prãm kêt kumrêx.

Me kute amidjwýnhbito kĩnh prãm kam apýnh axwe djãri 'ã ujarênh ne ja.

19 Me kute amidjwýnhbito kĩnh prãm kam ne me apýnh mýjjao ban kôt axwe. Me kute apýnh mýjjao baja ne me kunĩ kute mar.

Nãm me mebê prõo akĩ, mjêno akĩ. Ne ajte ari prõ, mjên kupa'ã kurê ba.

Ne ajte kute abenbê me kupênhõ amijo ãpnuo ba.

Ne ajte amijo ãpnu me:x ne. Me kute amidjwýnhõ kĩnh prãm kam kute mýjjao ba ne ja.

20 Ne ajte mýjjao metĩndjwýnh karõ nhípêxmã amijarênhõ ba.

Ne ajte ta apýnh mýjja maro amiptàn arým amijo wajan-gao ba.

Ne ajte kum me kurêo ba.

Ne ajte axikôt kabên kêt ne abenã kabên ba.

Ne ajte me õ mýjja pro'ã ngryk ba.

Ne ajte kute amijã ngryk nê kêt ne tu ngryk ba.

Ne ajte kute amidjwýnhbit markam amijo rax pytãro ba.

Ne ajte kute amiwýr meo akêx prãmje aben bê me kurêo ba.

Ne ajte apýnh mýj kukràdjã'ã no tÿx ne kam mýr jabej apýnh me kwý djãri kôt bikprõnh ba.

Me kute amidjwýnhbito kĩnh prãm kam kute mýjjao ba ne ja.

21 Ne ajte te kute me uràk prãmje ngryk ba.

Ne ajte aben paro ba.

Ne ajte kadjwati kangõkam* bibãnh ba.

Ne ajte apýnh mýjja punukam aben tÿx jabejo ba.

Be, apýnh mýjja kute ja pyrãk rã'ã. Me kute amidjwýnhbito kĩnh prãm kam kute mýjjao ba ne ja. Dja Metĩndjwýnh ĩ õ me ja kunĩõ ba. Djãm kam kute me jao bamã? Me kute mýjja jao ba, djãm kute meo bamã? Kati. Dja me ja wãnh me biknor tokry djãkam akuno. Tãm ne ba amrêbê ar amã arên ajte jakam ar amã arê.

Metĩndjwýnh Karõ kute meo bakam me kute amijo ba mex.

22 Nhy m be, dja Metĩndjwýnh Karõ ta ar ajo ba.

Gar arým ô'ã amã me abê.

Ne ajte akĩnh tere.

Ne ajte adjumar mex.

Ne ajte memã ano kator kêt ne ami-jamãr 'iry.

Dja Karõ ta ar ajo ba gar ajte ô'ã memã aprĩ.

Ne ajte anhõdjãnh.

* 5:21 Mýjja me kute o kõm ne kôt bibãnh kunĩja, kadjwati kangõmê uba kangõmê, mýjja kangõ kunĩ ne me kum kadjwati kangõ jarê.

Ne ajte katàt Metĩndjwýnh kabēn man kòt ar amijo aban 'ã adjukanga kêt.

²³ Ne ajte akabòt katin ar aba.

Ne ajte amijaxwe kêt kadjy amijãno dja.

Dja Karò ta ar ajo ba gar arým ã amijo anen kam Metĩndjwýnh kòt amijo aba mexkumrêx nhym arým ar akam kĩnhkumrêx ne ar amã ar akatàtkumrêx jarê.

²⁴ Kritu kute gwaj bajo aminhòkam gwaj arým bamã bajaxwe prãm kêt. Bajē amidjwýnhbito kĩnh kadjy bajaxwe prãm kêt. Bajē mebê me kupēnh prãm kêt ne bamã mýjja punu prãm kêt. Bajē mrãmri ne Kritumē ro'ã aktã banhikra, baparmo i'ék pyræk. Gwaj ã amimaro ane.

²⁵ Mrãmri Karò kute gwaj bajo ba jabej gwaj mã Karò man prĩne kòt amijo baba mex. ²⁶ Kwãrik wãnh gwaj bakajgokam arĩk amijo badjãmra ar baba kêt. Dja gwaj amijo badjãmra ar baba:n arým abenmã aben kurê'uko baba. Ne aben rax mýr jabej aben kam ban-gryko baba.

6

Me kum me kunĩ kaprĩã kute memã karò.

¹ Akmere àpnhĩre ar, godja me'ò arým axwe nhym me arým kute kòt omũnh jabej. Ar ga aje amim Metĩndjwýnh Karò maro abaja dja gar me'òmã aprĩren akubyn Metĩndjwýnh'ýr o akêx. Ne amiman amim,

—Û, watĩre. Nok ba ren akati 'òkam Metĩndjwýnh maro aknon ren ã kudjwa ijaxweo anhýr jabej, ane. Dja gar ã amimaro anen ajaxwe nêje amijãno djan arým me'òjamã aprĩren akubyn 'ýr o akêx jabej.

² Ga, me kute jēnh pytĩo baja pumũ. Nhym me arým 'ýr bõx ne arým kum kaprĩn kòt o kangõ. Ar gadjwý dja gar aben maro aba nhym me'ò amikam kaprĩre.

Ar amã kaprĩn kum kaprĩ kwý ngri. Dja gar ã anen arým aje Kritu kukràdjã marn kòt amijo aba mexkumrêx.

³ Nhym be, godja ajõ katàt aje amijo aba kêt kam mã amim,

—Djãm ba ijaxwe? Kati. Ijaxwe'ò kêt kumrêx, 'itýx, anhýro aba jabej. Djãm mrãmri ne akabēn? Kati. Ga ne ga amim ajêx ne aminoo abiknoro aba.

⁴ Ar akunĩ apýnh anhĩ djari gar mrãmri katàt aje amijo aba jabej ga: amikabi. Ne kam mrãmri katàt aje amijo abakam ga amikam akĩnh. Nhym be, djã ne aje amim,

—Ba ne ba ije katàt amijo ibao tãmwã jakrenh, anhýro abakam djãm mrãmri akatàt? Kati. Ar aje ã amim anhýro abakam akatàt kêt kumrêx. ⁵ Nhym be, ar akunĩ apýnh anhĩ djari dja gar goja mrãmri akatàtkumrêx jabej katàt amijo aba.

⁶ Be, dja Metĩndjwýnh kabēn jarēnh djwýnh ar amã kabēn jarēho ku'è, ar amikutã kum ar anhõ mýjja mex kwý ngã. Kum angã gē ar akòt o amikĩnh.

⁷ Djãm me kute Metĩndjwýnh'ã abenmã kum,

—Djãm mrãmri dja Metĩndjwýnh memã axwe pãnh jarê? Kati. Kabēn kajgo. Me àkĩnhĩkam pãnh kêt. Me 'èxnhĩkam pãnh kêt. Me axwe kunĩkam pãnh kêt, anhýr? Djãm me kute anhýrkam mrãmri me kabēnkumrêx? Kati. Kwãrik wãnh amim ajêx ne aminoo abiknor kêt. Ga, mrýnhĩ 'y, akrò 'y, akaòk 'y, 'è 'òdjwý 'yja pumũ. Djã ne ren me 'y ja kren ren kòt djwý mex jamý? Kati. Me kute 'y mexbit krekam kute kòt djwý mex jamýnh.

⁸ Gwaj badjwý. Godja gwaj amidjwýnhbito kĩnh kadjy bajaxwe jabej, badjãkĩnhõ baba jabej, bakabēn punuo baba jabej. Metĩndjwýnh dja pãnh gwaj bamã mýjja punu ngã gwaj arým bakaprĩre. Dja gwaj baje me kute

mrÿnhĩ 'y kren arÿm kaprĩ pyræk. Nàr, godja gwaj amim Metĩndjwÿnh Karõ man katát kõt ar amijo baba, Metĩndjwÿnh Karõ dja arÿm gwaj bamã o pãnh. Pãnh dja gwaj arÿm kõt batĩn ne ar baba rã'ã: rã'ã ne.

⁹ Kam dja gar adjukaprĩn katát aje amijo aba'ã adjukanga kêt. Dja gar ã anen ĩ arÿm amim akĩnh djà byn akĩnhkumrêx. Kute mrãmri ne me kute bãygogo djê parkam me kĩnh pyræk. ¹⁰ Pykakam mekõt ar abari dja gar amã me kunĩ kaprĩ. Dja gar me kute amim Jeju marja kumrêx aman amã me kaprĩn kam amã me kunĩ kaprĩ.

Metĩndjwÿnh kute meo nykambit kĩnh.

¹¹ Ga, ba inhikrakam ije ar amã pi'ók no'ókkam ije no'ók rũnhja pumũ.

¹² Me ar amy kà rênh'ã ar amã àpnêho ba. Dja gar me kabên kõt ar amy kà rê nhym amũ me ja arÿm me'ã abenmã kum,

—Be, me Mõjdjê kukràdjà'ã no tÿxkumrêx. Me mexkumrêx, ane. Ja kadjy ne me ar amy kà rênh'ã ar amã apnê. Ne ren 'ã ar amã àpnênh kêt nhym ren me 'ã kum me kurêo ba. Nhym ren me Kritu pĩte'ykam jêbit'ã ar amã ajarê nhym ren me 'ã kum me kurêo ba. Nhym be, kati. Nãm me ar amy kà rênh'ã ar amã àpnêho ba nhym me arÿm kum me kĩnh. ¹³ Djãm me arÿm my kà rênhkam kute mrãmri Mõjdjê kukràdjà marn kõt amijo bakumrêx? Kati. Ne kam mÿj kadjy ne me ar amy kà rênh'ã ar amã apnê? Bir, dja me amiwÿr ar ajo akêx ne 'ã amidjwÿnhbito amran memã kum,

—Be, arÿm ar me bakukràdjà kõt ba mexkumrêx. Ba ne ba 'ÿr aro akêx, ane. Ja kadjy ne me ar amy kà rênh'ã ar amã àpnêho ba.

¹⁴ Nhym be, djã ne ba ba: amijo idjãmra prãm? Kati. Bẽnjadjwÿr

djwÿnhbê Jeju Kritu ne ba o idjãmra prãm. Kute gwaj bajaxweo pãnh kadjy ne arÿm pĩte'ykam ty. Tãm ne ba o amra. Pĩte'ykam tykkam Metĩndjwÿnh arÿm imã ijaxwe kêt jarê. Kam, me kum Metĩndjwÿnh kĩnh kêt kukràdjà ba arÿm kanga. Ga, me arÿm tykkam kum mÿjja kĩnh kêtja pumũ. Badjwÿ imã me kukràdjà kĩnh kêt. Me kum Metĩndjwÿnh kĩnh kêt kukràdjà imã kĩnh kêt. Ba Kritumê ro'ã pĩte'ykam arÿm ityk pyræk ne imã me kukràdjà kĩnh kêt.

¹⁵ Be, arÿm gwaj baje tu amim Jeju Kritu markam djãm Metĩndjwÿnh kute gwaj bamy kà rênh mar nàr djãm kute gwaj bamy kà tã mar? Kati. Mÿjja ja ne arÿm kum kajgokumrêx. Nhym be, gwaj arÿm tu amim markumrêx nhym arÿm gwaj bajo ny ne. Tãm ne Metĩndjwÿnh kute markumrêx. ¹⁶ Me kute ikukràdjà jakõt amijo baja gê Metĩndjwÿnh kum me kaprĩ gê me umar mexkumrêx. Metĩndjwÿnh nhõ mebê idjaerkumrêxja gê kum me kaprĩ gê me umar mexkumrêx.

¹⁷ Jakam dja gar aminhijukri amidjan ajõ ajte imã ikaprĩ jadjàr kêt. Kute mrãmri ne me kute Bẽnjadjwÿr djwÿnh Jejuo bikênhkam apÿnh kà rã kumex pyræk ne ikà rã kumex. Jejukõt ne ba ikà rã kumex. Kam kwãrĩk wãnh ajte imã ikaprĩ jadjàr kêt.

¹⁸ Gê Bẽnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju tu kum ar akaprĩ.* Tãm ne ja.

* **6:18** Djãm ar ga ne gar adjukaprĩ nhym pãnh arÿm kum ar akaprĩ Kati. Ta ne tu kum ar akaprĩkumrêx.

Paur kute Epexukam me jamã pi'ôk no'ôk ne ja.

Paur ne krĩraxbê Epexukam me jamã pi'ôk no'ôk ne. Nãm me Paurbê ijê nhym mebê ijê djâkam âmkan ne memã pi'ôk no'ôk ne. Kute meo tỳx ne meo kĩnhmã ne memã pi'ôk no'ôk ne. Ne memã Metĩndjwỳnh kute mỳjja kunĩ'ã karõ amirĩt ne. Metĩndjwỳnh kute pyka nhĩpêx kêttri ne gwaj bajã amim karõ ne kam jakam arỳm Jejukôt gwaj bapytãro tẽn kam amũ 'ôkam dja bajaxwe kunĩo apêx. Be, pykabê ar babari dja Xatanajmê õ me karõ punumê gwaj bawỳr prõt. Be, gwaj baje Jeju mar kunĩ dja gwaj tu Xatanajmã baku'ê tỳx ne amijo aptàn o apa. Kam ne Paur apỳnh memã 'ã karõ, me kute katãt amijo ba'ã memã karõ.

Metĩndjwỳnh ne Kritukôt mỳjja kunĩ o ba. Ne Kritukôt mỳjja kunĩ 'y ne o ban kam ajte kôt gwaj bapytã. Ne kôt gwaj bajo kĩnh. Be, Kritu ne gwaj baje Jeju mar kunĩmã bẽnjadjwỳr. Kute gwaj bajo djuw mexo baja pumũ. Nãm ã Paur memã o amirĩto ane.

¹ Ba ne ba ibê Paur. Metĩndjwỳnh ne Jeju Kritumã ijã karõ nhym arỳm ijano ba memã 'ã idjujarênh ar iba.

Krĩraxbê Epexukam Jeju kute ar ajo õ me ja ne ba pi'ôk kôt ar amã ikabên. Gar aje arek Kritu Jeju kôt ar amijo aban 'ã adjukanga kêtja ba pi'ôk no'ôkkam ar amã ikabên.

² Metĩndjwỳnhbê ne me Babãm. Ne Bẽnjadjwỳr djwỳnhbê ne Jeju Kritu. Gê ar tu kum ar akaprĩn* ar ajo ba gar adjumar mex rã'ã ne.

* 1:2 Djãm ar ga ne gar adjukaprĩ nhym ar pãnh arỳm kum ar akaprĩ Kati. Ar ta ne ar tu kum ar akaprĩkumrêx.

Mỳjja kunĩ kêttri Metĩndjwỳnh kute amijo me utãr.

Rõ 8.29; Tex k 1.4; A Tex 2.13; Ped k 1.2

³ Be, Metĩndjwỳnh ne ukaprĩ:kumrêx. Kute Bẽnjadjwỳr djwỳnhbê Jeju Kritu ba nhym kute o Bãm. Metĩndjwỳnh ta ne gwaj bajo djuw mex. Gwaj tu amim Kritu markumrêx nhym prĩne kãjkwakam õ mỳjja kunĩo gwaj bajo djuw mex. ⁴ Ga, kute amijo gwaj bapytãrja pumũ. Mỳjja kunĩmê me kunĩ kator kêttri ne amijo gwaj bapytãn amim,

—Be, me wã dja me tu amim Kritu markumrêx ba arỳm meo inhõkumrêx nhym me arỳm imã axwe kêtikumrêx. Nãm ã kum gwaj bajabêkam gwaj bajã amim ane. ⁵ Amrêbê me kunĩ kêttri, mỳjja kunĩ kêttri ne ta kum gwaj bakĩnhkumrêx ne amijo gwaj bapytã. Ne kam tu amim gwaj bajã karõkumrêx ne amim,

—Me wã dja me tu amim Jeju Kritu markumrêx ba arỳm meo ikrakumrêx, ane. ⁶ Metĩndjwỳnh tu kum gwaj bakaprĩ:kumrêx. Nãm kum Kra jabêkumrêx, ne Krakôt kum gwaj badjwỳ kaprĩ:kumrêx. Dja gwaj kam bakunĩ: kum,

—E kum, djãm adjukaprĩ ngri: got? Adjukaprĩ ra:xi. Amexti:re. Me imã akĩnhkumrêx, anhỹro baba. Gwaj baje ã kum anhỹro baba kadjy ne arỳm amijo gwaj bapytã.

⁷ Nãm Krakôt kum gwaj bakaprĩ:kumrêx. Kra ne amikamrõo gwaj bajaxweo pãnh. Nhym kam arỳm gwaj bajaxwe maro aknon bakam ngyrk kêt ne. Nãm ukaprĩ:kumrêxkôt ã gwaj bajaxweo ane. ⁸ Kute prĩne mỳjja kunĩ mar. Kute amikukãm mỳjja kunĩmê me kunĩ'ã amim karõ. Ne kam gwaj badjwỳ, kute amim gwaj bajã karõ kôt arỳm kum gwaj bakaprĩ:kumrêx.

⁹ Ta ne amrêbê: kute mÿjja kunĩ markôt arÿm amim kabên'ã karô. Ta ne kum kabên kĩnh ne arÿm amim kabên'ã karô ne kam memã arênh kêt 'âtũm. Ne kam ajte ta arÿm jakam gwaj bamã kabênja jarê. ¹⁰ Nãm jakam gwaj bamã,

—Dja ĩ me kunĩ kute aminhi-nomã amimênh djã nhô akati bôx ba kam Kritu'ã me kunimê mÿjja kunõ akuprô. Kãjkwakam mÿjja nãr pykakam mÿjja dja ba Kritu'ã kunõ akuprô nhym arÿm kunõ ba, ane. Amrêbê kute kabên jarênh kêt ja ne jakam arÿm gwaj bamã arê.

¹¹ Amrêbê mÿjja kunĩ kêttri, me kêttri ne amijo me ibê idjaer pytà. Nãm tu me ijã amim karôkumrêx ne amim,

—Be, me wã dja ba memã amak bô nhym me arÿm tu amim Kritu markumrêx ba kam arÿm meo aminhô. Nãm ã me ijã amim ane. Ta ne kute amim mÿjja kunimê me kunĩ'ã karô. Kute amim 'ã karô kôt ne mrãmri kute o apôxkumrêx ne kute o bakumrêx. Djãm me ibê idjaerbit ne amijo me ipytã? Kati. Mÿjja kunĩ:. Kute amim mÿjja kunĩ'ã karô kôt arÿm mrãmri kute o apôx ne o bakumrêx.

¹² Mÿj kadja ne amijo me ibê idjaer pytà? Bir, ba me ikumrêx ne ba me tu amim Kritu markumrêx ne kôt ar amijo iba. Me kunĩ dja me me ijã abenmã kum,

—Ga, me kute Kritukôt katãt ar amijo baja pumũ. Kritu nexti:rekumrêx. Me bamã kĩnhkumrêx, anhÿro ba. Ja kadja ne amijo me ipytã. ¹³ Me ibê idjaer kumrêx ne ba me tu amim markumrêx. Nhym kam me arÿm me abajtemmã Kritu'ã ujarênh ny katãtkumrêxja jarê ga me aman tu amim markumrêx. Nhym kam Metĩndjwÿnh arÿm me ajaxwebê me apytãn kam me amã Karô jano.

Amrêbê Kritu kute me bamã Karô jarênhja ne me amã ano nhym arÿm me ajo ba. Ga, me kute

mÿjja'ã aminhidji janhôr nhym arÿm amirĩtkumrêxja pumũ. Me badjwÿ Metĩndjwÿnh arÿm me bamã Karô jano nhym arÿm me bajo ba. Me bajo ba gu me arÿm amim,

—Mrãmri ne Metĩndjwÿnh arÿm ijo krakumrêx. Ga, arÿm kute imã Karô janor nhym kute ijo bakumrêxja pumũ, ane. Karô ne me bajo ba gu me ã amim ane. Kam, gu me baje mrãmri ja markumrêx. Arÿm Metĩndjwÿnh kute me bajo kraja ne gu me baje mrãmri markumrêx.

¹⁴ Ga, me kute memã mÿjja rũnh nhôrmãn kam kukãm kute memã mÿjja kryre nhôrja pumũ. Me amim kryre jamÿn arÿm amiwÿr rũnhja kamnhĩxkumrêx.

Me badjwÿ Metĩndjwÿnh arÿm me bamã Karô jano nhym arÿm me bajo ba gu me arÿm amim,

—Ga, Metĩndjwÿnh arÿm kute imã Karô janorja pumũ. Ga, kute ijo baja pumũ. Mrãmri dja ba kãjkwakam kôt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Karô ne me bajo ba gu me ã amim anen kam arÿm baje mrãmri ja markumrêx. Mrãmri kãjkwakam Metĩndjwÿnhkôt batĩn ne ar baba rã'ã: rã'ãja baje mrãmri markumrêx ne amiwÿr kamnhĩxkumrêx. Dja gu me Metĩndjwÿnh kôt batĩnmãja maro baba: nhym Kritu arÿm bôx ne amikôt me bajo mō. Metĩndjwÿnh kute amijo me bapytãrjao mō. Dja amikôt me bajo mō nhym me kunĩ arÿm abenmã kum,

—Metĩndjwÿnh me:xkumrêx. Me bamã kĩnhkumrêx, ane.

Kute Metĩndjwÿnhmã meo à wÿr.

Kor 1.9; Pir 1.9; Tex k 5.23; Idja 13.20

¹⁵⁻¹⁶ Kam ne ba mã Metĩndjwÿnhmã ar akam amikĩnh jarênhô iba. Ar ga ne gar arÿm tu amim Bẽnjadjwÿr djwÿnh Jeju markumrêx ne kam amã Jeju nhô me ja kunĩ jabê:. Nhym kam me arÿm imã ar ajarê

ba ar aman mā Metīndjwýnhmā ar akam amikīnh jarēho iban kam mā kum ar ajo a'uwñ kum,

17 —Metīndjwýnh, ga ne ga Bēnjadjwýr djwýnhbē Jeju Krituo aba. Djūnwā, amexti:re. Dja ga Akarōo aro aba gē ar arým ô'ā katāt akabēn markumrēx nhym arým arkum Akrao amirītkumrēx gē ar mar mexkumrēx. 18 Anhō me ja dja me arým kàjkwakam anhō mýjja mexti:rekumrēxo aminhō. Mýjja ja kadjy ne ga amiwýr ar 'wýr ne aro aba. Dja ga arkum anhō mýjjao amirīt gē ar prīne mexti:rekōt kuman amiwýr kamnhīxkumrēx. 19 Me kute tu amim amarkumrēxja dja ga memā týx jadjà. Aje memā týx jadjàr kadjy ajitý:xi. Me kadjy ajitýxo abē kumkati. Mýj ne ga aje meo týx kadjy ajitýxkam kute? Tām dja ga arkum o amirīt, gē ar prīne kuma. Anhō mýjja ja dja ga arkum o amirīt gē ar kuma. Nā bām ā ar akadjy Metīndjwýnh 'wýro ane.

Metīndjwýnh ne 'itý:xi. 20 Ga, Kritu arým tykkam Metīndjwýnh 'itýxo kam àpēnhja pumū. 'Itýxo kam àpēho kute akubyn o tñja pumū. Nām ajte kàjkwa djwýnhkam o wabin aminhikō'ā ýr. Raxo kute me rūnh jakrenh mex kadjy amidjubōk'ānh ýr.

21 Kýjrūm, me rūnh kunī nhiby ýr. Nhym arým rax ne týxo me akrenh me:x ne. Nhym pa:rbē memā ýr djwýnh kunīmē me rūnh kunīmē me 'itýx kunīmē me bēnjadjwýr kunīmē ne me kum ngri:re. Jakam me bakam me rūnh kunī ne me kum ngri:re, nār amrē pyka ny mōrkam me rūnh kunī ne me kum ngri:re. Me kunī ne me kum ngri:ren kajgo:.

22 Pa:rbē me kunī kum kajgo me:xi. Metīndjwýnh arým me rūnh kunī kadjy Jeju'ā ra:x mē. Ne ō me kute amim Jeju marja kunī kadjy 'ā rax mē nhym arým meo ba.

Kute meo bakam arým kute me krā pyrāk.

23 Ga, me bakrāja pumū. Me bakrākam ne gu me badjumar nhym kam kukwakam amū me banhī amingrēk ne ar me bajo ba. Me bakrākam gu me badjumar ne arým me banhikrao badjapēnh nār me baparkam bamrānh. Me bakrā amū me bakukràdjā kunī ngrēk ne me bajo ba. Kritudjwý kute me bakrā pyrāk ne me bakunīo ba, me babē ō me ja kute ta ī pyrākja ba, me bangrēk ne me bajo ba, me baje amim mar kunījao tuknīn ar bajo ba. Ta ne kute amiraxo pykamē kàjkwamē mýjja kunīo tuknīn ar o ba kute me badjwý me bajo ba.

2

Metīndjwýnh kute akubyn Krituo tñkōt ō me jadjwýo tñn.

Kō k 6.11; Xit 3.3

1 Nhym be, ar ga ne gar amrēbē ajamakkre kēt kute me tyk amakkre kēt pyrāk ne ar aba. Gar Metīndjwýnh kabēnkam amikrào aban mekōt ajaxwe. 2 Me kum Metīndjwýnh kīnh kētja kukràdjā kōt ne gar amijo aba. Gwaj banhiby me karō punu nhō bēnjadjwýr kukràdjā kōtdjwý ne gar amijo aba. Me karō nhō bēnjadjwýrja tām ne jakam me amakkre kēt prāmja ba. 3 Amrēbē gwaj bakunīdjwý ne gwaj mekōt amidjwýnhbito kīnho baban arým bajaxwe:. Djām me'ō ne gwaj bajo axwe gwaj bajaxwe? Kati. Gwaj ba ne gwaj bamā bajaxwe prām ne amim 'ā karōn arým kōt bajaxwe. Amrēbē gwaj bajaxwekam ne Metīndjwýnh gwaj bakam ngryk ne. Me axwe kunīmē gwaj bakam ngry:k ne.

4 Djām gwaj bakam ngryk rā'āmā? Kati. Metīndjwýnh kum gwaj bakapri:kumrēx ne kum gwaj bajabē:. 5 Gwaj bajaxwekam ne gwaj bajamakkre kēt kute mrāmri ne me tyk amakkre kēt pyrāk. Gwaj

kam tu amim Kritu markumrêx ne kam mrâmri ne baje me tyk ne akubyn tîn pyrâk. Metîndjwÿnh ne jakam Kritumê ro'ã akubyn gwaj badjwÿ gwaj bajo tîn ne. Ta ne tu kum ar akaprîn arÿm ar apytà.

⁶ Metîndjwÿnh ne jakam Kritumê ro'ã akubyn gwaj badjwÿ gwaj bajo tîn. Gwaj kam arÿm bajamak mex ne ar baba nyo ar baba. Kritumê ro'ã ar baban ar baba rã'ã: rã'ã ne kute mrâmri ne jakam on kàjkwakam Kritumê ro'ã ar baba pyrâk. ⁷ Mÿj kadjy ne gwaj Kritumê ro'ã ar baba? Bir, Metîndjwÿnh gwaj bakam ukaprîkumrêx. Kute me kunîmã gwaj bakam ukaprîo amirît kadjy ne gwaj Kritumê ro'ã ar baba. Gwaj tu amim Kritu Jeju markumrêx nhym kam gwaj bakam ôdjânhkumrêx. Ukaprî:kumrêx kôt ne gwaj bakam ôdjânhkumrêx. Amrê amex mör jakam ne amû nî:jkamdjwÿ dja memã gwaj bakam ukaprîjao amirît rã'ã: rã'ã rã'ã.

⁸ Be, Metîndjwÿnh ta ne kum ar akaprî. Ar ga ne gar amex kêtikumrêx, nhym ta kum ar akaprîn ar amã Kritu jano nhym ty. Gar kam tu amim markumrêx, nhym arÿm kôt amim apytà. Djâm ar amex ne ar adjukaprî gar ga: amipyta? Kati. Metîndjwÿnh ta ne kum ar akaprîn ar amã Kritu janon kam ta amim ar apytà. ⁹ Djâm we kute ar amã,

—Be, ga ne ga amex ne adjukaprîkumrêx, anhÿr, ne kam we kôt kute amim ar apytâr? Arkati. Nãm ren ã ar ajômã ane, gar ren arîk ga amimexo adjâmra ar aba.

¹⁰ Nhym be, kati. Metîndjwÿnh ta ne gwaj bajo mex gwaj kam arÿm badjukaprî. Kritu Jeju tyn arÿm akubyn tîn nhym kôt arÿm gwaj bajo ny. Metîndjwÿnh ta ne gwaj bajo ny gwaj aminhijukri amidjan kam arÿm bamã ne kaprîo baba. Ar adjukaprî ja ne Metîndjwÿnh amim 'ã karô. Gwaj bakêtri amim

'ã karô. Ne kam tûmrâm arÿm gwaj bajo ny gwaj arÿm kôt bamã me kaprîo baba.

Mebê idjaermê me bajtem arÿm Kritu kôt abeno ôbikwa.

¹¹ Be, amrêbê ne ba me imã me akurêo iba. Ga me abajtemkam ne ba me ibê idjaerkam imã me akurêo iba. Ba me me ajã memã kum,

—Me wã ne me my nhinhu kà rênh kêt. Metîndjwÿnh kum me kînh kêt. Me ba ne ba me imy kà rênh. Nhym Metîndjwÿnh kum me ikînhkumrêx, ane. Djâm mrâmri me kute me imy kà rênhkam arÿm me imex? Kati. Me imy kãbit rênh.

¹² Me abajtemkam ne ga me amrêbê aje Kritu mar kêtikumrêx ne ate amijo aba. Ba me ibê idjaer ne ba me ari me ajo kubajtemo iba. Metîndjwÿnh ne amrêbê: kute me ipytâr'ã me imã,

—Me kute tu amim ikra markumrêx dja ba amim me utã, ane. Ne kam 'ã me imã apÿnh mÿjja jarênh mãmджи ba me maro iba. Djâm me abajtemmã ne Metîndjwÿnh mÿjja ja jarê? Kati. Kute me amã arênh kêt ga me aje mar kêt. Kam ne ga me Metîndjwÿnhkôt atîn kadjy kêt ne aje amiwÿr atîn kamnhîx kêt ne aje mekôt Metîndjwÿnh mar kêt. Ne kam ate kubê amijo aba. Tãm dja ga me nhÿn ama ne mar rã'ã ne.

¹³ Metîndjwÿnh bê ne ga me amrêbê ate ar amijo aba. Nhym be, jakam ne arÿm Kritu Jeju kamrô me bakadjy prôt ne nhym me bapãnh ty. Ga me kam kôt ar amijo aba nhym arÿm ar me ajo ba.

¹⁴ Ta ne me bamã,

—Me abeno anhôbikwa, ane. Nãm ã me bamã ane, gu me arÿm abeno banhôbikwa. Me abajtemmê me ibê idjaermê ne gu me bamã aben kurê. Me bamã aben kurêja ne kute mrâmri ne gu me baje aben nêje ka'ê pyrâk. Gu me kam Jeju

kabĕnkôt arÿm abeno banhōbikwa nhym kute mrāmri ne aben nĕje ka'ĕ ngrānh pyrāk.

¹⁵ Mōjdĕ kute Metĭndjwÿnh kukwakam mebĕ idjaermā 'ā karōkam kukràdjaja ne Kritu arÿm o kajgo. Pĭte'y'ā tyko arÿm o kajgon arÿm ajte mar kĕt. Mÿj kadjy ne o kajgo? Bir, nām o kajgon arÿm amiwÿr me bajo akĕx. Amiwÿr me bajo akĕx gu me arÿm abeno banhōbikwa. Ga, kute me bajo nja pumū. Gu me arÿm baje mrāmri banhĭ tipdji pyrāk. Ja kadjy ne Mōjdĕ kukràdjào kajgo. ¹⁶ Kritu pĭte'y'ā tyko ne me bajo aben pydjĭn kam Metĭndjwÿnh'ÿr me bajo akĕx ne. Gu me kam arÿm o banhōbikwan kam bamā aben kurĕ kĕt.

¹⁷ Kritu arÿm me abajtem'ÿr bōx. Metĭndjwÿnh bĕ amijo akre raxkam arÿm me awÿr bōx. Me awÿr bōx ne arÿm kàj bĕ me amā kabĕn jarĕ. Me aje Metĭndjwÿnho anhōbikwa kadjy ne me amā kabĕn jarĕ. Ajte me aje me ijo anhōbikwa kadjy ne me amā kabĕn jarĕ. Ne, me ibĕ idjaer ije Metĭndjwÿnh kôt amijo ibakam Kritu arÿm me iwÿr bōx ne kàj bĕ me imā kabĕn jarĕ. Me ije Metĭndjwÿnho inhōbikwa kadjy ne me imā kabĕn jarĕ. Ne me ije ajte me ajo inhōbikwa kadjy me imā kabĕn jarĕ.

¹⁸ Djām apÿnh me Babām'ÿr me bapry? Kati. Arÿm ne me Babām'ÿr me bapry pydji. Metĭndjwÿnh Karō pydji. Me ibĕ idjaermĕ me abajtemmĕ ne gu me Karō pydji kôt me Babām'ÿr bōx.

¹⁹ Kam ne ga me arÿm abajtem kĕt ne me akātām kĕt. Metĭndjwÿnh ne arÿm me ajo ō me ja ne me ajo ōbikwa. Me ibĕ ō me tūmmĕ ro'ā me ajo ōbikwa.

²⁰ Gu me kam arÿm baro'ā babĕ Metĭndjwÿnh nhō kĕno kikreti pyrāk. Kritu ne ar ijanō bar me awÿr bōx ne me amā arĕ. Ar ba ne bar Metĭndjwÿnh kukwakam me

amā arĕ, ga me kabĕn ma. Ar ba ne bar ije mrāmri ne kikreti kadjy pyka mā: par krax ku'ĕ pyrāk. Jeju Kritu kute mrāmri ne kikre par krax kadjy kum kajpar djā djwÿnh pyrāk.

²¹ Kum kajpar djā djwÿnh kōnh ne me prĭne kĕn jadjwÿr mexo mō:. Kōnh ne me aben nhĭtepā adjwÿr mexo mō. Ne kam aben nhĭby kĕn jadjwÿr mexo mō: nhym Metĭndjwÿnh nhō kikreti arÿm abatānh mō. Metĭndjwÿnh Karōdjwÿ ā me bajo anen Bĕnjadjwÿr djwÿnhbĕ Jeju Kritu kôt me bapymjÿr mexo mō. Metĭndjwÿnh me ibĕ idjaero ōbikwan kam me abajtemo ōbikwa gu me arÿm Jeju kôt djan arÿm batypdjĭn dja. Batypdjĭn djan arÿm Metĭndjwÿnhmā bamexkumrĕx ne.

²² Djām me ibĕ idjaerbit ne me ijo ōbikwa? Kati. Me abajtemdjwÿ. Gu me kam arÿm baro'ā babĕ Metĭndjwÿnh nhō kĕno kikreti pyrāk. Metĭndjwÿnh ne me bamā Karō jano. Kute me bamĕ amijo kajkep kadjy ne me bamā ano.

3

Metĭndjwÿnh kute me bajtem'ÿr Paur janor.

¹ Metĭndjwÿnh kute me amā Karō janorkam ne ba arÿm kum me ajo a'uw. Me abajtemo ne ba kum a'uw ne me amā ne ba Jeju Kritu'ā idjujarĕnh ar iba nhym me arÿm 'ā kum ikurĕn idjuwpre. Ba ibĕ Paur ne me arÿm idjuwpre.

² Me ga ne ga me arÿm ama. Metĭndjwÿnh ta ne kute imā me ajā karō ga me arÿm ama. Nām imā,

—Arÿm imā me bajtemdjwÿ kaprĭ. Ga dja ga memā 'ā adjujarĕnh djwÿnh, ane. Tām ne ga me aje mar jabej ba ajte akubyn me amā arĕ. ³ Kum me abajtem kaprĭmā ne kute amrĕbĕ arĕnh kĕt. Ne kam jakam ba imā arÿm arĕ ba

arým me amã 'ã pi'òk no'òk ngrire ga me arým omũn aman ⁴ badjwý ima. Metĩndjwýnh kute Kritu'ã mýjja jarēnh kēt ba ije p̄rĩne marja dja ga me ama.

⁵ Nãm amrēbē kute memã arēnh kēt nhym pykakam me kra'ò kute mar kēt. Me kute aben djô'ã mar kēt. Nhym kam Metĩndjwýnh Karõ arým jakam ar imã arē bar arým jakam kuma. Kritu ne ar ijano bar ibē õ àpēnhkumrēx ne kukwakam idjujarēnh ar iba. Nãm ar imã arē bar jakam arým kuma.

⁶ Kute mýjja jarēnh kētja arým ar imã arēn ar imã,

—Djãm me bajtemmē me abē idjaermē arek apýnh ar abamã got? Arkati. Dja ga me akunĩ tu amim Kritu'ã ujarēnh ny markumrēx ne arým aro'ã kôt ar aba. Ne kam arým aro'ã Metĩndjwýnh nhõ mýjjao aminhõn aro'ã kôt ar aban kam aje anhĩ tipdji pyrãk. Ne kam Metĩndjwýnh kute amrēbē: memã mýjja jarēnh mãm djija me aro'ã amim aby. Me abē idjaermē me abajtemmē dja ga me tu amim Kritu markumrēx ne arým me aro'ã amim aby, ane. Tãm ne ar imã arē ba arým kuma.

⁷ Metĩndjwýnh ta ne 'ityxkôt ijo ban tu kum ikapri.* Ne kam arým imã me'ã karõ ba memã Kritu'ã kabēn nyja'ã idjujarēnh ar iba.

⁸ Metĩndjwýnh nhõ me ja kunĩ ne me kute rũnho ijakrenh mex. Ba kam bajbit ikajgo me:x ne. Nã bãm te ikajgo: nhym Metĩndjwýnh ta arým tu kum ikapriñ kam arým imã idjapēnh djã'ã karõ. Ta ne imã,

—Ga dja ga me bajtemmã kãj bē Kritu'ã adjujarēnh ar aba, ane. Kritu ne memã kĩnh djã rũ:nh ngã, krãptĩ: ngã. Me te: kute kĩnh djã'ã ujarēnh inomã mēnhmã. Kritu kôt me kĩnh djã ja'ã ne ba idjujarēnh ar iba.

⁹ Kum ikapriñkam ne imã,

—Ije memã ikabēn jarēnh kētja dja ba amã arē ga arým p̄rĩne ama. Ije amim me bajtem pytãrmã. Tãm dja ga aman me kunĩmã arēnho amirĩto aba. Nãm ã imã ane. Metĩndjwýnh ta ne Krituo mýjja kunĩ nhipēx. Adjãkamã kute Jeju Krituo mýjja kunĩ nhipēx ne kute me abajtem pytãr'ã amim karõn kute me bakukãmãremã arēnh kēt tãm ne imã arē.

¹⁰⁻¹¹ Mýkam ne kute amrēbē me bakukãmãremã me apytãr jarēnh kēt? Bir ga, Kritu kute ajbir pykakam abenã me bamēnhja pumũ. Kam ne me kãjkwakam aparmã abenã me bapumũnho nhỹ. Kãjkwakam me bēnjadjwýrmē me rũnhmē ne me jakam me bapumũnho nhỹ. Me baje amim Jeju mar kunĩja pumũnho nhỹn arým me bakôt Metĩndjwýnh raxmã kato. Me kute me bakôt Metĩndjwýnh raxmã kator kadjy ne Metĩndjwýnh kute amrēbē me bakukãmãremã arēnh kēt. Memã kute me abajtem pytãr ne kute abenã me bamēnhja kute arēnh kēt.

Nãm me me bapumũnho nhỹn me bajã abenmã kum,

—Be, djãm mrãmri ne djãm Metĩndjwýnh kute p̄rĩne abenã me mēnh mar mexkumrēx. Nãm mýjja kunĩ kētri amim me'ã karõkumrēx. Djãm kabēno kute amikapēr kãr? Kati. Nãm Bēnjadjwýr djwýnhbē Jeju Kritu'yr meo akēx nhym tu kute ar meo bakumrēx. Djãm Metĩndjwýnh no kēt got? Ga, p̄rĩne kute aben ã me mēnh mar mexkumrēxja pumũ. Ga, me kute abeno õbikwa mexkumrēxja pumũ, ane. Nãm me me bapumũnho nhỹn ã abenmã ane. Me kute kãjkwakam ã abenmã anhỹr kadjy ne Metĩndjwýnh kute amrēbē me bakukãmãremã arēnh kēt. Kute memã me abajtem pytãr ne kute aben ã me bamēnhja jarēnh kēt.

* **3:7** Djãm Paur ta axwe kēt nhym pãnh kum kapri Kati. Paur te axwe kētmã nhym ta arým tu kum kapri.

¹² Metĩndjwýnh ne uma:. Kam dja me kute Kritu mar kĕtja kum uma:. Me badjwý gu me ren baje Kritu mar kĕt ne ren bamā Metĩndjwýnh pyma: ne. NhyM be, kati. Arým ne gu me tu amim me banhō Bĕnjadjwýr djwýnhbĕ Jeju Kritu markumrĕx ne arým batĩn prām kĕt. Ne kam arým Metĩndjwýnh pymatio banhōbikwakumrĕx ne kum amijarĕnho baba.

¹³ Kam kwārĩk wānh amim mar rerekre kĕt. Me amextire kadjy ne ba Metĩndjwýnhmā apĕ. NhyM kam me arým 'ā kum ikurĕn ijo bikĕnho ba. Gĕ me te ijo bikĕnho ba kwārĩk wānh kam amim mar rerekre kĕt. Dja ga me tu amim Jeju mar tỳxkumrĕx.

Kute meo Metĩndjwýnhmā à'wýr.

¹⁴ Me akĩnh kadjy ne ba arým ikōnrkro nhýn Bĕnjadjwýr djwýnhbĕ Jeju Kritu Bāmmā me ajarĕ. ¹⁵ Ta ne me kute amim Jeju mar kunĩ kra. Kājkwakam me kute amim Jeju marmĕ pykakam me kute amim Jeju marmĕ ne me kunĩ kra. Ba arým kum me ajo a'uw. Nā bām kum,

¹⁶⁻¹⁷ —Djūnwā, ara:x ne adjukapriti:rekōt dja ga memā tỳx jadjā. Gĕ Akarō me umar djākam memā tỳx jadjā gĕ me kōt tỳ:x ne mrāmri tu amim Kritu markumrĕx. NhyM kam Kritu arým mrāmri tu me kadjwýnhbĕ ýrkumrĕx. NhyM kam me arým ô'ā kute mrāmri ne pidjō pykakam arĕ jabjĕkam ku'ĕ tỳx pyrāk. Kam dja me mar tỳxkumrĕx. Mýj dja me kuma? Bir, Kritu mrāmri kum me abĕ:kumrĕx. Tām dja me mar tỳxkumrĕx. Ne kam ô'ā mrāmri me kum me abĕ:kumrĕx ne.

¹⁸ Dja me kum me abĕkumrĕx ne kam arým prĕne kuma. Mýj dja me kuma? Bir, Kritu ta kum me abĕ:kumrĕx. Ja dja me prĕne kuma. Kritu nhō me ja kunĩ dja me prĕne kuma. Mýj ne Kritu kum me abĕkam kute? Kum me abĕ ja ne

kute mýjja jabatā:nh pyrāk. Mýjja jabatānh ne kum me abĕ ja'ā amijakre. Me te kute kājkwā nār kon, pyka'ā akremāja pumū. Ā abatā:nh ane nhyM me te aktā irĕ'ýr bōx ne 'ā akremā. Nār kon, me te 'ĕnhōt nār krax'ýr bōx ne 'ā akremā. Nār kon, me te 'ā àbir nār aparmā rwýk ne 'ā akremā.

¹⁹ Nām ā Kritu kum me abĕ ra:xo ane. 'Ā akre'ýr me bōx kĕ:tkumrĕx. Me kute mar mex kĕ:tkumrĕx. Kritu kum me abĕ:ĕ. Kum me abĕo me rer me:x ne. Dja kum me abĕ rā'ā: rā'ā ne. NhyM be, Djūnwā, dja ga memā akren memā arĕ gĕ me kuma. Dja me prĕne Kritu kum me abĕja ma ga kam arým araxo me kadjwýnhbĕ nhý. Ne kam me ĩ pýnhkōt meo tuknĩn prĕne meo aba mex. NhyM kam me prĕne araxmā katon arým prĕne amikam arax. Nā bām ā me Babāmmā ajarĕnho ane.

²⁰ Metĩndjwýnh ne ra:xi. Me'ō ne kute raxo tĕp kĕtkumrĕx. Kute mýjja kunĩ nhipĕx mar. Mýjja 'ō kubĕ tỳx kĕtkumrĕx. Djām me baje kum mýjja ra:xo badjā'wýr nhyM te kute me bakadjy ipĕxmā nhyM kubĕ tỳxmā? Kati. Kubĕ tỳx kĕt. Nār, djām me baje amim mýjja ra:x'ō'ā karō nhyM te kute me bamā ipĕx mā? Arkati. Me bamābit ne kute mýjja rūnh pyrāk. NhyM be, kumā ne mýjja kunĩ kry:re. Kute mýjja kunĩ nhipĕx kadjy umaro, tỳxo kute me bajakrenh me:xi. Djām gu me baje kum mýjja rax'ō jarĕnh nhyM te kute umaje ne ipĕx kĕtmā. Kati. Tỳxo me bakadjwýnhbĕ ýrkam dja arým mýjja rūnh nhipĕx ne.

²¹ Gu me kam kum,

—Me ije amim Jeju mar kunĩ ne ba me amā, “Ara:x ne apyma:kumrĕx”, anhýro iba. Dja ba me aben djō'ā amā arax jarĕnh rā'ā: rā'ā ne, ane. Gu me ā kum ane.

4

Me kum aben jabĕ'ā kute memā

karõ.

Rõ 15.5; Pir 2.1; Ped k 3.8

¹ Ë, Bēnjadjwyr djwýnhmã ne ba apê nhym me 'ã kum ikurên idjuwpre. Ba kam arým ar amã 'ã karõ. Katåt ar aje amijo aba kadjy ne Metĩndjwýnh arým amiwýr ar ajuw ne ar ajo ba. Kam dja gar katåt ar amijo aba nhym Metĩndjwýnh arým ar akam kĩnhkumrêx.

² Dja gar kum amijo angri. Kwãrik wãnh amijo adjãmra kêt ne akrãnmã ar amijo aba. Kwãrik wãnh memã bêx kêt ne memã aprĩren memã akabên. Gê me'õ ar ajõo bikênh jabej akubyn amijã angryk nê. Ar amã aben jabêkõt amijã angryk nê ne. ³ Metĩndjwýnh Karõ kute abenã ar amênh gar aje abeno anhõbikwakam aje mrãmri ne me ĩ pydji pyrãk. Kam amã aben jabên abenmã akabên mex jarê. Abenmã akabên mex ry typydji 'ãno djan aben nêje aben pumũ.

⁴ Gwaj baje mrãmri ne me ĩ pydji pyrãk ne ren kam axikõt bakabên. Metĩndjwýnh Karõ pydji kute gwaj bajo ba gwaj ren axikõt bakabên. Kute amiwýr gwaj bajwýr ne gwaj bajo bakam gwaj bakunĩ amiwýr me'õ pydji kamnhĩxkumrêxo baba. ⁵ Bēnjadjwyr djwýnh pydji:. Gwaj bakunĩ baje tu amim Jeju pydji: markumrêx ne pydji kõt ar amijo baba nhym me arým ngõmã gwaj bajangij. ⁶ Nhym me Batĩndjwýnh pydji kubê ne gwaj bakunĩ Bãm djwýnh ne gwaj bakunĩmã Bēnjadjwýr djwýnh. Nãm gwaj bakunĩõ ban bakunĩ mẽ amijo kajkep. Ga, gwaj baje mrãmri ne me ĩ pydji pyrãkja pumũ.

⁷ Nhym be, ajtekam gwaj banhĩ pýnhkõt apýnh gwaj badjãpênh djã. Kritu ta kum gwaj bakaprĩn gwaj banhĩ pýnhkõt arým amim gwaj bajã karõ. Amim gwaj bajã karõn arým gwaj bakunĩmã gwaj badjãpênh djã'ã karõ. Gwaj kam banhĩ pýnhkõt arým apýnh badjãpênh djã maro baba. Gwaj

badjãpênh djã'ã ne Metĩndjwýnh gwaj bakĩnh djã jarê.

⁸ Amrêbê: gwaj bakêtri ne Metĩndjwýnh me bakukãmãremã kum,

“Nãm kãjkwamã wabin amim me uwpre tũm krãptjja pytãn meo mõ.

Ne kam pykakam me jamã me kĩnh djã ngã”, ane.

Ga, Metĩndjwýnh kute Kritu kãjkwamã àbir jarênhja pumũn kam kute memã kĩnh djã nhõrja pumũ.

⁹ Mýj ne kãjkwamã àbir kêtri nê? Bir, nãm ruw. Nãm apa:rmã pykamã ruw ne pyka mã: nõ.

¹⁰ Nõ:n kam ta ajte wabi. Kãjkwa kunĩ mýrbê kãjkwa djwýnhmã wabin kam nhý. Kute mýjja kunĩ mẽ amijo kajkep kadjy kam nhý. Kute kãjkwamê pykamê amijo kajkep ne o ba kadjy kam nhý.

¹¹ Ga, Kritu àbirkam kute memã me kĩnh djã nhõrja pumũ. Tãm ne Metĩndjwýnh me bakukãmãremã arê. Mýj'ã ne kute memã kĩnh djã nhõrja amijakre? Bir, kute memã apýnh àpênh djã nhõr'ã ne amijakre. Kritu ne arým gwaj bamã apýnh badjãpênh djãri'ã ajarê gwaj maro baba. Ar ije 'ã idjujarênhmã ne ar ikwýmã 'ã karõn ar ijano. Bar kam ije omũnhkõt memã 'ã idjujarênh ar iba. Nhym kam ajte gwaj bakwýmã apýnh kabên jarê gwaj maro baba ne arým kukwakam amũ memã kabên jarêho baba. Nhym kam ajte gwaj bakwýmã bakabên mex'ã karõ gwaj me kute Jeju mar kêtjamã arêho baba. Nhym kam me arým amim Jeju maro ba. Nhym kam ajte gwaj bakwýmã me kute Jeju marjao djuw mexo ba'ã karõ. Gwaj meo djuw mexo baba nhym kam me tu amim Jeju mar týxkumrêx ne 'ã ukanga kêt ne ar ba. Nhym kam ajte gwaj bakwýmã memã kukràdjã'ã badjujarênh'ã karõ gwaj memã 'ã badjujarêho baba. Kritu kute gwaj bakĩnh djã'ã

gwaj bamã apÿnh badjãpênh djã nhôr ne ja.

¹² Dja gwaj apÿnh badjãpênh djãkam apê;. Jeju nhô me ja pÿne kum mex kadjy apê: nhyk kam me adjwÿnhdjwÿ Metÿndjwÿnhmã àpênh ar ba. Gwaj me kadjy badjãpênh ar baba nhyk me kunÿ arÿm Kritu mar mexo amÿ amikamêh arÿm amim mar ra:x ne. Me kute Kritu mē ĩ pydjy pyrãk ja arÿm amim mar ra:x ne. ¹³ Djãm kam dja gwaj Metÿndjwÿnh Kra mar punun kam bakabêh kajgo'ô mÿr jabej abenmã bakabêh ar baba? Kati. Dja gwaj Kra'ã bakabêh pydjibit man axikôt arêh tu amim markumrêx. Ne kam baje me pÿre pyrãk kêt ne Kritu mar rerekre kêt ne bajabatãnhkumrêx. Ne kam pÿne amim kuman arÿm amim mar ra:xkumrêx.

¹⁴ Djãm gwaj bano rerekre kute me pÿre no rerekre pyrãk rã'ãmã? Nhyk apÿnh me 'êxnhÿ mrãh bôx ne no tÿxtikam ari gwaj banoo biknoro bamã? Me kute ari apÿnh me kukràdjã jarêhno kute kôk, kute ngô djãkã ari mÿjja japÿn pyrãk. Djãm gwaj baje jãm Kritukôt bakabêh djir ne ajte jãm me kukràdjã punukôt bakabêh djir ne ari: bakabêh jadjwÿro babamã? Kati.

¹⁵ Gwaj ba dja gwaj bamã aben jabêh bakabêh katãtbit jarêh arÿm kãjmã Kritumã aben kamêhno tē. Baje mar mexo, kum bamexo kãjmã aben kamêhno tē. Ga, gwaj bakràja pumũ. Gwaj bakràkam badjumar ne kam amũ banhikrao apê nãr baparkam mrã. Gwaj bakrà ne amũ gwaj bakukràdjã kunÿ ngrêk ne gwaj bajo ba. Gwaj bakrà kumrêx umar nhyk kam ô'ã amũ gwaj bakukràdjã kunÿ apê. Kritudjwÿ ne kute gwaj bakrà pyrãk ne gwaj bakunio ba gwaj kukwakam apÿnh kum badjãpênh djãri kum badjãpênh ar baba.

¹⁶ Ga, gwaj bapar, bate, bapa,

banhikra, bano, banhijãkre, bakukràdjã kunÿ; kunÿ apÿnh gwaj bakudjêkkôt kute aben jamÿnh tÿx, kute abenmã tÿx jangjêh mex. Ne ren gwaj bakudjêk kêt gwaj ren bakukràdjã kunÿ ren aben bê ajka'u gwaj ren kam kãjmã baku'ê kêt. Kritudjwÿ ne ã ane. Nãm gwaj bakràptio ôbikwa gwaj banhÿ pÿnhkôt apÿnh kum badjãpênh djãri. Gwaj kam baje aben jamÿnh tÿx mãn prãbê abeno banhôbikwan baro'ã Kritumã apê. Te apÿnh kum badjãpênh djãri gwaj baro'ã kum badjãpênh ar baban o abenmã tÿx jangjêhno baba. Kute gwaj bamã badjãpênh djã'ã ujarêh kôt gwaj kum badjãpênh ar baba. Gwaj bamã aben jabêo ro'ã aben kamêhno mō. Gwaj baje mar mexo, kum bamexo aben kamêhno mō.

Me kute me kukràdjã punu kôt amijo ba kêtãm.

Kor 3.5; Ped k 4.7

¹⁷ Ije ar amã ja jarêhnkam djãm ar aje arek amijo aba tũm kôt amijo aba rã'ãmã? Amrêbê ne gar ate Metÿndjwÿnh bê ar amijo aban me bajtem kukràdjã punu kôt ar amijo aba. Djãm aje arek me kukràdjã punu kôt amijo aba rã'ãmã? Kati. Tãm ne ba ar abê uma:. Me wã ne me amim mÿjja kajgobit'ã karô ba.

¹⁸ Nãm me tu amakkre kêtumrêx. Nhyk me te kute memã mÿjja mex'ã karô nhyk me kute mar kêtumrêx. Mÿjja'ã me kabêh kute amijakreja ne me kute mar kêtumrêx. Kam ne me arÿm umar djãkam mÿjja punubit man arÿk ar ba. Arÿk ar ba kute mrãmri ne akamãt kô tykkam me arÿk ar baja pyrãk. Nãm me Metÿndjwÿnhbê: amijo ban kam kôt tÿn ne ar baja mar kêtumrêx. ¹⁹ Nhyk ren me me akre ren me amimaro tēh ren arÿm amim ngryk ne. Nhyk be, kati. Me ja ne me kute amimar kêtumrêx ne kam kute kurêbit mar ne aben bê me kupêh ra:x ne mÿjja punu

kunĩ nhipêxo ban ajbit mar prâ:m ne.

²⁰ NhyM be, Kritu. Djã ne gwaj bamã,

—Ajrã mekôt ã amijo ane, ane? Arkati. ²¹ Arÿm ne gar mrãmri Jeju kabên katât kôt ama. Nãm amã, “Kwãrĩk wãnh”, ane. Nãr ar akwÿ aje mar kajgo jabej ba ajte ar amã tãm jarê. ²² Amrêbê ne gar me kum Metĩndjwÿnh kĩnh kêtja kukràdjã kôt ar amijo aba. Aje kangamã. Me kukràdjãja kôt ne me kum mÿjja punu prãm ne amim 'êx ne amim, “Ajrã, kam amexkumrêx”, anhÿro ba. Aje me kukràdjã ja kangamã. ²³ Adjumar djã ny kadjy aje amimarmã. ²⁴ Ne amrãnh nymã ne mrãmri Metĩndjwÿnh katãtkôt katât aje amijo abamã ne mexo amexmã.

²⁵ Kam memã ajêxo abaja tu wãnh kangakumrêx ne abu'ã me kunĩmã akabên katãtbit jarê. Mÿkam? Bir, Kritu amikôt gwaj bakunõ ba gwaj baje kumê banhĩ pydjy pyrãk. Kam dja gwaj memã bakabên katãt jarê.

²⁶ Godja ga angyrk jabej kwãrĩk wãnh kam ajaxwe kêt. Kwãrĩk wãnh angyrk'ã akamãt kêt ne angyrk 'iry kêt. ²⁷ Ajaxwe kêt gê Xatanaj akam ãm kêt.

²⁸ Kwãrĩk wãnh ar ajõ adjãkĩnhĩ ajte mÿjja 'õo adjãkĩnh kêtumrêx. Ga dja ga adjãpênh tÿx ne anhikrao katãt mÿjja kupênh mex. Ne kam adjãpênh pãnh arÿm amim anhõ mÿjja jamÿ. Ne kam arÿm amikutã me õ mÿjja kêtjamã kwÿ ngã.

Me kabên mex'ã kute memã karõ.

²⁹ Kwãrĩk wãnh akabên punu'õ jarênh kêt. Memã akabên mexbit jarê gê me kuman mex. Gê me mexo amũ amikamên arÿm mexkumrêx.

³⁰ Kwãrĩk wãnh Metĩndjwÿnh Karõmã kaprĩjadjãr kêt. Metĩndjwÿnh ne arÿm ar amã ano nhyM amim ar ajo ba. NhyM o kute mrãmri ne arÿm ar ajã kute aminhidji nhôr pyrãk.* Dja Karõ arek amim ar ajo ba: nhyM kam Jeju arÿm bõx. Bõx ne amikôt ar ajo mõ.

³¹ Dja gar wãnh angyrk, kam amadjãkam atokryja wãnh kanga. Ne wãnh mekam adjãkrêmê angyrkme akabên punumê wãnh kangakumrêx. Ar aje meo abikênh'ã amim karõja kunĩ dja ga wãnh kangakumrêx.

³² Ar ga dja gar amã aben kaprĩn abenmã abên rerek ne aben jaxwe maro aknon abenkam angyrk kêt. Mÿkam? Bir ga, Metĩndjwÿnh arÿm Kritu tykkôt kute ar ajaxwe maro biknor ne ar akam ngyrk kêtja pumũ. Kam dja gar aben jaxwe maro aknon abenkam angyrk kêt.

5

¹ Ga, me bãM kum kra jabê nhyM kute bãM kôt amijo baja pumũ. Nãm kute amim,

—Ba djũnwã kudjwa, ba djũnwã kudjwa, anhÿro ba. Metĩndjwÿnh kum ar ajabêkam dja gar kôt ar amijo aban kudjwa amã me abêo aba. ² Ga, Kritu kum gwaj bajabêja pumũ. Ne kam arÿm gwaj bajaxwe pãnh Metĩndjwÿnhmã amingã nhyM me kam kubĩ nhyM arÿm gwaj bajaxwe pãnh ty. Kritu kute mrãmri ne mry bĩn pyrãk, me kute amrêbê me axwe pãnh kute Metĩndjwÿnhmã mry par pyrãk. Me kum mry pan kubõ nhyM arÿm ardjành bãn kĩnh ne. Dja gar Kritu kudjwa ã amã me abêo ane nhyM arÿm akam kĩnhkumrêx ne.

Apÿnh me axwe djãri nêje kute me kukrà.

A Xim 2.4; Xij 4.4; Dju k 1.6, 2.15

* **4:30** Ga, me kute mÿjja'ã aminhidji janhôr nhyM arÿm amirĩtkumrêxja pumũ. Ar gadjwÿ Metĩndjwÿnh arÿm ar amã Karõ jano nhyM ar ajo ba gar arÿm amim, “Mrãmri ne arÿm ijo krakumrêx. Ga, arÿm kute imã Karõ janor nhyM kute ijo baja pumũ”, ane.

³ Nhym be, me mjên djwýnh nâr prô djwýnh kupa'ã kurê ba. Nâr me ãpênh punu:re kunĩ nhym me arým mekam pijâm ne. Nâr me kute mýjjao atom rûnh prã:m. Kwãrĩk wãnh ar ajô amijo anhÿr kêt-kumrêx gê me ajarênh kêt-kumrêx. Djãm Jeju nhô me ja kute ã amijo anhÿrkam mex got? ⁴ Nâr, me kabênkamdjwÿ. Ar amy aje me nire kukràdjã'ã me aprÿ nhym me ar akam pijâm. Nhym ar anire aje me my kukràdjã'ã me aprÿ nhym me ar akam pijâm. Nâr, ar abixaêrkôt ar akabên kajgo. Nâr me keket kadjy ar amy me ni'ã abêno ajkê nhym ar ani amipãnh me my'ã abêno ajkê. Ar akabên ja ne mex kêt. Kwãrĩk wãnh memã arênh kêt. Atemã dja gar memã Metĩndjwýnhkam amikĩnh jarê.

⁵ Nhym be, me mjên djwýnh nâr prô djwýnh kupa'ã kurê ba. Nâr, me ãpênh punu:re nhym me mekam pijâm ne. Nâr, me kute mýjjao atom rûnh prã:m. Me ja ne me mrãmri ne me kute mýjjao metĩndjwýnh karô nhípêxmã amijarêno ba pyrãk. Djãm me ja Metĩndjwýnh kute meo bamã? Djãm Kritumê Metĩndjwýnh ar me kunĩmã Bênjadjwÿrkam djãm ar kute meo bamã? Nâr, djãm ar kute me jamã ar ô mýjja nhôrmã? Arkati. Ja ne gar aje amrêbê mar. ⁶ Ar aje markam kwãrĩk wãnh me'ô ajte kabên kajgoo arĩk ar amã,

—Ajrã. Æ ajaxweo ane. Dja Metĩndjwýnh ajmã ajo kêt-kumrêx, anhÿr kêt. Kwãrĩk wãnh o anoo biknor kêt. Me amakkre kêt prãm kute ã axweo anhÿr prãm kam ne Metĩndjwýnh arým mekam ngry:k ne. ⁷ Kam kwãrĩk wãnh mekôt ã ar ajaxweo anhÿr kêt.

⁸ Mýkam? Bir, amrêbê ne gar ajaxwe:n aje akamãt kô tykkam me ar baja pyrãk. Nhym be, jakam ne gar arým Bênjadjwÿr djwýnh kôt ar amijo aban arým aje a'uri me

ar baja pyrãk. Bênjadjwÿr djwýnh kute ar ajo krakam dja gar ajmã akute kêt ne katãt ar amijo aba. Dja gar aje mrãmri ne me a'uri ar baja pyrãk. ⁹ Metĩndjwýnh Karô dja meo ba nhym kam me ô'ã ukaprikumrêx ne katãt kute kabên jarênhkamrêx ne 'êxnhĩ kêt-kumrêx.

¹⁰ Dja gar Bênjadjwÿr djwýnho kĩnh, mýj akabênkôt, aje mýjo abakôt aje Bênjadjwÿro kĩnh jabej amikabi. ¹¹ Ne kwãrĩk wãnh me axwe kôt ajaxwe kêt. Me axwe ne me kute akamãt kô tykkam me ãpênh punu pyrãk. Djãm me ãpênh punu djô'ã mýjja mex got? Arkati. Kwãrĩk wãnh me axwe kôt ar ajaxwe kêt. Ar ga dja gar me axwe nêje me kukrà.

¹² Mýkam dja gar me axwe kôt ajaxwe kêt? Bir, me me kãxã apdjun ba punukumrêx. Gwaj ren abenmã me arênh ren bapijã:m ne. ¹³ Me axwe ne me apdjun ãpênh punuo ba: nhym me arým memã Metĩndjwýnh kabên jarê. Nhym kam me arým amijaxwe ma. Me kute memã arênh nhym me kute amimar kute mrãmri ne me kute memã mýjja kurwýkam mýjja kunĩ kum amirĩt pyrãk. ¹⁴ Me kute memã Metĩndjwýnh kabên jarênhkambit ne me arým kute amijaxwe kunĩ mar. Amrêbê: ne me me bakukãmãremã me kute amijaxwe mar'ã ajarê. Me memã kum,

“Kute mrãmri ne me ôto nôrkam kute me kabên mar kêt pyrãk ne ga aje Metĩndjwýnh mar kêt.

On ano tÿx ne amim kabên ma kute mrãmri ne me krã apôx ne no tÿxkam amak mex pyrãk.

Aje kabên mar kêt kute mrãmri ne me tyk kute me kabên mar kêt pyrãk. On kabên man kôt ar amijo aba kute mrãmri ne me tyk ne akubyn tĩn ne ar ba pyrãk.

Dja ga kabĕn ma nhym Kritu arĕm prĕne amā arĕ ga prĕne amima.

Kute mrāmri ne me kute memā pōk ne o kute pry kurwĕ nhym kam me kute prĕne rĭt mex pyrāk”, ane.

Mrāmri ne me kute me bakukāmāremā arĕnhkumrĕx. Mrāmri ne Metĭndjwĕnh kute memā arĕnh ne kute me axwe kunĭo amirĭtmā.

¹⁵ Kam dja gar amijā ano tĕx ne katāt ar amijo aban ajmā akute kĕt. Djām ano kĕtmā? Kati. Dja gar akrā mex ne amijā ano tĕ:x ne katāt ar amijo aba. ¹⁶ Ar abu’ā me axwe kunĭja dja gar me’ā ano tĕ:x. Nhym kam ar aje memā Metĭndjwĕnh kabĕn jarĕnh djā ar awĕr bōx gar arĕm memā arĕ. Akati jakam me axwe krāptĭkam dja gar ā memā ane.

¹⁷ Kam kwārĭk wānh ar akrā punu kĕt. Dja gar amijo Bĕnjadjwĕr djwĕnh man kum,

—Mĕj dja ba nĕ ga kam arĕm ikam akĭnhkumrĕx jabej? ane. Dja gar ā kum anen arĕm prĕne amijo Bĕnjadjwĕr djwĕnh markumrĕx.

¹⁸ Kwārĭk wānh kadjwati kangōkam* ar abibānh kĕt. Kam ne me arĕm amijo ajkĕn punu mex ne. Ar ga dja gar Metĭndjwĕnh Karō mar tĕx ne ’ā adjukanga kĕt gĕ ar anhĭ pĕnhkōt raxo ar akadjwĕnhbĕ nhĕn ar ajo ba mex.

¹⁹ Dja gar mar tĕx ne abenmā mebĕ idjaer nhō me ngrer tĕm jarĕ, me ngrerkōt Bĕnjadjwĕr djwĕnhmā mextire jarĕ. Metĭndjwĕnh’ā me ngrerja kunĭ jarĕ. Djām ate akrān ajajkwa kajgokambit aje Bĕnjadjwĕr djwĕnhmā me ngrer jarĕnhmā? Kati. Dja gar amikam me ngrerkam kabĕnja markumrĕx ne angrerkōt kum arĕnhkumrĕx.

²⁰ Dja gar Karō mar tĕx ne mā Metĭndjwĕnhmā, me Babāmmā amikĭnh jarĕ. Mĕjja kunĭkōt kum

amikĭnh jarĕ. Djām ar adjumar mexkambit dja gar kum amikĭnh jarĕ? Kati. Ar adjumar punukamdjwĕ dja gar kum,

—Djĕnwā, te idjumar punu ga mā ijo djuw mex ne mā ijo kĭnh. Bĕnjadjwĕr djwĕnhbĕ Jeju Kritu ba tu amim markumrĕx ne arĕm amā amikĭnh jarĕ, ane. Dja gar akati kunĭkōt ā kum amikĭnh jarĕnho ane.

²¹ Dja gar akrānmā aben kabĕn man kōt ar amijo aba. Ar aje Metĭndjwĕnh pyma markam dja gar ā amijo abao ane.

Prōmĕ mjĕnmĕ abenā memā karō.

Kō k 11.3; Kor 3.18; Ped k 3.1

²² Me aniremā ne ba ikabĕn jarĕ. Dja gar amjĕn kabĕn man akrānmā kōt ar amijo aba. Aje mrāmri ne Bĕnjadjwĕr djwĕnh kōt ar amijo aba pyrāk dja gar ā amjĕn kōt amijo abao ane. ²³ Mĕkam? Bir, ar amjĕn ne ar ajo ba kute mrāmri ne me krākam umar ne o kute amingrĕk ne ba pyrāk. Me krākam ne me umar ne kam amĕ ikrao apĕ nār parkam mrā. Me krā ne amĕ me kukrādja kunĭ ngrĕk ne meo ba. Nām Kritudjwĕ ā me kute amim marja kunĭo ane. Ta ne kute me krā pyrāk ne meo ba. Ne kam arĕm me utān meo ba. Ō me kunĭ ne me kute ta ĭ pyrāk nhym me utān meo ba. ²⁴ Nhym kam Kritu nhō me kute amim mar kunĭja akrānmā kabĕn man kōt amijo ba. Dja me aniredjwĕ ā amjĕn kabĕn kunĭ mar ne kōt amijo abao ane.

²⁵ Me amymādjwĕ ne ba ikabĕn jarĕ. Dja gar amā aprō jabĕ: kute Kritu kum ō me kute amim marja kunĭ jabĕ pyrāk. Ga, Kritu arĕm me kadjy tykja pumĕ.

²⁶ Mĕj kadjy ne me kadjy ty? Bir, prĕne kute meo mex kadjy. Kute mrāmri ne me kute ngōo

* 5:18 Mĕjja me kute o kōm ne kōt bibānh kunĭja, kadjwati kangōmĕ uba kangōmĕ, mĕjja kangō kunĭ ne me kum kadjwati kangō jarĕ.

kubêkà pōnh nhym prīne mex pyrāk. Mrāmri ne kabēn kute ngō pyrāk ne prīne meo mex. Kritu memā kabēn jarē nhym me amim kuman arým Metīndjwýnh mexo mex. Ja kadjy ne Kritu me kadjy ty. ²⁷ Ō me kute amim marja kunī prīne kum me: xkumrēx nhym me arým kum me kī:nhkumrēx nhym kam kute amikabem me umjýr ne kute ar meo ba kadjy. Ja kadjy ne Kritu me kadjy ty. Dja ō me ja kute ta ī pyrākja prīne mexkumrēx ne axwe kêtikumrēx kute mrāmri ne me kà mjô kêtikumrēx ne ngrā kêtikumrēx nhym mýjja 'ō kute meo bikēnh kêtikumrēx pyrāk. Dja me Metīndjwýnh mexo mex ne kum punu kêtikumrēx nhym arým meo ba. Ja kadjy ne Kritu me kadjy ty. Be, djām kum ō me ja jabē ngri: got?

²⁸ Bir be, me mydjwý dja me ā kum prō jabêo ane. Kum prō jabêo kute mrāmri ne me kum aminhī jabêja pyrāk. Me kum prō jabêja ne me kum aminhī jabê. ²⁹ Djā nām me'ō kum aminhī kurê? Kati. Me kum aminhī jabê ne ō kwý krēmē kubêkāmē mýjja kunīo aminhīo djuw mex.

Nām ā Bēnjadjwýr djwýnh me baje Kritu mar djwýnho djuw mexo ane. ³⁰ Me banhī pýnhkôt ne gu me baje Kritumē banhī typydji pyrāk. Baje Kritu pa pyrāk, no pyrāk, par pyrāk. Baje ta kukrādja kunī pyrākkan ne Kritu amim me bajo djuw mex.

Dja ā me amim prōdjwýo djuw mexo ane. ³¹ Amrêbê: ne me bakukāmāre 'ā memā kum, “Kamā dja me my prō kadjy arým bāmmē nā arkum iren kam arým prōbit'ā ngrā ne.

Nhym kam ar ī abenā tým ne kam kute ī typydji pyrāk.”

Nām me bakukāmāre ā memā ane. ³² Be, ije ar amā kukrādja jarēnhja ne me kute prīne mar mex kêtikumrēx, mebê týx. Kritumē

me bamē ō me kute amim marja kunī'ā ne ba ikabēn ja jarē.

³³ Kam ne ba ar amā aprō jabêikumrēxmā ar amā 'ā karō. Kute mrāmri ne ar amā amijabê pyrāk ne ar amā aprō jabēn aje o djuw mexmā. Nhym ar anireja, ar amjēn ne ar ajo ba. Kam ar aje amijā mar mā ne ba ar amā 'ā karō. Tām ne ja.

6

*Bāmmē kramē abenā memā karō.
Kor 3.20*

¹ Jakam ne ba me aprīremā 'ā karō. Bēnjadjwýr djwýnh kabēnkôt dja gar abāmmē anā kabēn man ar kabēn kôt ar amijo aba. Ja ne mex. ²⁻³ Mýkam? Bir, amrêbê: Metīndjwýnh me bakukāmāremā kum,

“Me amā abāmmē anā jabēn ar kabēn ma.”

Nām ā memā anen kam kôt memā mýjja mex jarēn memā kum,

“Kam arým adjumar mex ne kribēm pykakam ar aba”, ane.

Metīndjwýnh kute memā 'ā karōkôt kukrādja ne ja. Kukrādja kumrēx kute kôt memā mýjja mex jarēnh ne ja. Kam dja gar mar týx ne.

⁴ Ne ar amy, ar ajabatānhwādjwý, ar amā ne ba 'ā karō. Kwārīk wānh akra arkum amikurê'uk kêt. Ari arkum adjākrêo kum amikurê'uk kêt. Ar ga dja gar akumrēx amijā Bēnjadjwýr djwýnh kabēn man arým katāt kôt ar amijo aba. Ne kam kôt axwe nêje ar akren kam mrānh mex'ā arkum karō. Dja gar ā akra aro ane gē ar akôt Metīndjwýnh kôt ar amijo ba.

Bēnjadjwýrmē ō àpēnhmē abenā memā karō.

Kor 3.22; Xim k 6.1; Xit 2.9; Ped k 2.18

⁵ Ar akwý ne me arým amim ar apa 'amý gar memā adjāpēnh týx kajgo ar aba. Ar amā ne ba ikabēn. Dja gar pykakam ar anhō bēnjadjwýr kabēn ma. Ar anhō

bĕnjadjwŷr razmĕ uma dja gar aman kum adjapĕnh katāt. Kute mrāmri ne Kritumā ar adjapĕnh pyrāk dja gar ā kum adjapĕnho ane. ⁶Djām ar aje anhō bĕnjadjwŷr ŷtābit kum adjapĕnh katāt mā? Kati. Ar amā kākamdjwŷ dja gar amim,

—Kati, Kritumā ne ba apĕ. Kam dja ba Metĭndjwŷnh kabĕn kōt mrāmri pykakam inhō Bĕnjadjwŷrmā idjapĕnh katāt kumrĕx. ⁷Dja ba kabĕn man kum idjapĕnhkam ikĭnh. Nā bām kute pykakam memā idjapĕnh pyrāk. Nhy m be, kati. Kājkwakam Bĕnjadjwŷr djwŷnhmā ne ba apĕ, ane. Dja gar ā amim anen kam kum adjapĕnhkam akĭnh.

⁸Mŷkam? Bir, ar akwŷ apa 'amŷnh aje me kabĕn kōt adjapĕnh tŷx kajgo ar aba. Bĕnjadjwŷr djwŷnh Jeju kute aparmā ar adjapĕnh pumŷnh. Ar adjapĕnh mex kōt dja ar amā o pānh mex. Nār ar akwŷ apa 'amŷnh kĕtwā ne ar ga gar adjapĕnh ar aba. Me kute ar amā o pānh kadjy gar adjapĕnh ar aba. Bĕnjadjwŷr djwŷnh kute ar adjapĕnh pumŷnh. Ar adjapĕnh mex kōt dja ĩ ar amā o pānh mex. Me akunĭ adjapĕnh mex kōt dja ta amā o pānh mex. Tām ne gar amrĕbĕ ama.

⁹Ne bĕnjadjwŷr ar, ar aje amim me pa 'amŷnh nhy m me ar amā apĕnh kajgo ar bawā ar amā ne ba ikabĕn. Dja gar ije ajbir ar anhō apĕnhmā ikabĕn jarĕnhja ma. Ikabĕn kōt ar gadjwŷ ar anhō apĕnhmā amex. Kwārĭk wānh aje meo abikĕnhmā me kangrōnho aba kĕt. Djām bĕnjadjwŷr'ā apydji? Kati. Ar gadjwŷ ne kājkwakam ar anhō Bĕnjadjwŷr djwŷnh. Tām ne ba ar amā arĕ gar amrĕbĕ aje mar. Ta ne kum me'ō pyma kĕtkumrĕx.

Metĭndjwŷnh nhō kàxo kubĕkà'ā ujarĕnh.

Rō 16.20; Tex k 5.8; Xij 4.7; Ped k 5.8

¹⁰Akmere àpnhĭre ar, ije ar amā arĕnho ino rer kadjy ne ja. Bĕnjadjwŷr djwŷnh tŷ:xi. Atŷx kadjy gora amim maro aba nhy m arŷm ar amā atŷx jadjā. ¹¹Me karō punu nhō bĕnjadjwŷr kute gwaj bamā 'ĕx ne gwaj banoo biknor prām kumrĕx. Dja gar amijā ano tŷx ne arek kubĕ dja nhy m arŷm ar anoo biknor kĕt. Arek kubĕ ar adjām ne aje kangōnh kadjy dja gar aminĕje Metĭndjwŷnh nhō kàxo kubĕkà jangjĕ, kute gwaj bamā kàxo kubĕkà nhōr kunĭja aminĕje angjĕ.

¹²Mŷkam dja gar angjĕ? Bir, djām me ĩ, gwaj baje me omŷnhja ne gwaj baje aminĕje me kangōnhmā? Kati. Me karō punu pumŷnh kĕtja. Apŷnh me axwe nhō bĕnjadjwŷr ja ne gwaj baje aminĕje me kangōnhmā. Apŷnh me karō punu, me rŷnh 'itŷx ja ne gwaj baje aminĕje me kangōnhmā. Pykakam me axwe prāmja ne me kute mrāmri ne akamāt kō tykkam me mrānh punuja pyrāk. Me ja nhō bĕnjadjwŷr ne gwaj baje aminĕje kangōnhmā. Kājkwakam me karō jaxwe ar baja. Me karō punu ja ne gwaj baje aminĕje me kangōnhmā. ¹³Kam, dja gar aminĕje Metĭndjwŷnh nhō kàxo kubĕkà kunĭ jangjĕ. Dja aje me kangōnh nhō akati awŷr bōx ga mebĕ atŷx ne me kangōnho dja. Ne kam arŷm meo apan me kujate. Kam dja ga arek mebĕ adjām tŷx rā'ā.

¹⁴Be, mŷj dja mebĕ ar anhō kàxo kubĕkàja kute gar aminĕje angij? Bir, ajĕxnhĭ kĕt ne ak-abĕnkumrĕx. Ajĕxnhĭ kĕt kadjy ne ar anhō kàxo apre djā. Ga, krākamngōnh kàxo pre djào kute kà janĕnh tŷxja pumŷ. Kute o kàxo kubĕkàja kunĭ janĕnh tŷx nhy m arŷm 'ā rorok kĕt. Ar gadjwŷ ar aje apre djào amikrax pre mān prabĕ ajĕxnhĭ kĕt ne akabĕnkumrĕx. Ak-abĕn kajgo kĕt ne arek me karō punu kangōnho dja. Nhy m kam

me te kute Metĩndjwýnhbê ar ajo akêxmã.

Metĩndjwýnh kabênkôt dja gar katát ar amijo aban ajaxwe kêt. Akatát jabê ne anhô kàxo anhinôkà. Ga, krākamngônh kute kurê djwýnhbê amipytâr kadjy kute kàxo inôkà jangjênhja pumũ. Ar gadjwý ar aje kàxo ar anhinôkà jadjâr mân pràbê ajaxwe kêt ne Metĩndjwýnhmã akatát. Ne arým me karô punubê amipytàn aminêje kangôhno dja.

¹⁵ Ar prĩne 'ã ujarênh nyja ma. Aje 'ã ujarênh ny mar jabê ne ar aparkà tỳx. Ga, krākamngônh kute parkà tỳx jangjênhja pumũ. Kurê djwýnh'yr prôt ne kute amiparo bikênh kêt kadjy ne kute parkà tỳx jangjênh. Ar gadjwý ar aje ar aparkà tỳx jadjâr mân pràbê dja gar Kritu'ã ujarênh ny kôt adju-mar mexja prĩne aman arým me'yr mrân memã arê. Dja gar memã arên arým o aminêje me karô punu kangôhno dja nhym me te: kute Metĩndjwýnhbê ar ajo akêxmã.

¹⁶ Dja gar kam tu amim Metĩndjwýnh markumrêx. Aje tu amim markumrêx jabê ne ar anhô kàxo kruwbê àptâr djà. Ga, krākamngônh kute kruwbê àptâr kadjy kute amýnhja pumũ. Ar gadjwý ar aje anhô kruwbê àptâr djà byr mân pràbê tu amim Metĩndjwýnh markumrêx. Tu amim markumrêx ne arým arek me karô jaxwe nhô kruwbê adjàptáro dja. Aje tu amim markumrêx jao dja ga ô kuwyo kruw kunĩbê aptàn mã pa. Me kabên punu, apýnh me kaprĩ djàri, apýnh me tokry djàri ne kubê me karô jaxwe nhô kuwyo kruwja. Ar aje tu amim markumrêxjao dja gar mã pa. Nhym me te: kute Metĩndjwýnhbê ar ajo akêxmã.

¹⁷ Mrãmri ne Metĩndjwýnh arým kute amim ar apytârkumrêx. Ja dja gar tu amim markumrêx.

Jabê ne ngônho ar akrådjê. Ga, krākamngônh kute amikrã pytâr kadjy kute ngônho krådjê turja pumũ. Ar gadjwý ar aje ngônho akrådjê tur mân pràbê tu amim ja markumrêx. Mrãmri Metĩndjwýnh arým kute amim ar apytârkumrêxja markumrêx. Ne kam arek me karô punu kangôhno dja nhym me arým te kute Metĩndjwýnhbê ar ajo akêxmã.

Dja gar aje prĩne Metĩndjwýnh Karô kabên man memã arê. Aje kabên mar jabê ne ar anhô kàxdjwa kajgo. Ga, krākamngônh kute kurê djwýnhno àpanh kadjy kute ô kàxdjwa kajgo jamýnhja pumũ. Ar gadjwý ar aje ar anhô kàxdjwa kajgo byr mân pràbê prĩne Metĩndjwýnh Karô kabên man memã arê. Ne arým me karô punu kangôhno dja nhym me arým te kute Metĩndjwýnhbê ar ajo akêxmã.

¹⁸ Dja gar kam Metĩndjwýnhmã akabêno aba. Kum mýjja kunĩo a'wý. Akati kunĩkôt kum ar akabên jarê. Aje Metĩndjwýnh Karô mar'ã ar amã djukanga kêt gê prĩne ar ajo ba mex. Prĩne kute ar ajo ba mexkam mã Metĩndjwýnhmã akabên jarê. Kum Jeju nhô me ja kunĩo a'wý. Ar ano tỳx ne amã djukanga kêt ne meo a'wý.

¹⁹ Badjwý kum ijo a'wý gê ija-mak'yr kabêno bôx ba gop imã me uma kêt ne memã kabên jarê. Me krãptĩ kute Kritu'ã ujarênh ny mar kêt rã'ã. Ba gop me kunĩmã arênho amirĩtkumrêx gê 'ã ujarênh ny memã amirĩtkumrêx. ²⁰ Ba ne ba Bênjadjwýr djwýnh kabênkôt memã 'ã ujarênh ny jarênho iba nhym me arým kàxirãx jao idjuwpre. Dja gar kum ijo a'wý gê me te arým idjuwpre ba gop imã me uma kêt ne memã arênhkumrêx ne gop mrãmri kabênkôt ibê 'ã idjujarênh djwýnhkumrêx ne memã arênhkumrêx.

²¹⁻²² Xikiku ne ba arým ar amã ano. Imã gwaj bakamy Xikiku

jabêkumrêx nhym Bênjadjwÿr
djwÿnhmã àpênh katàtkumrêx ne 'ã
ukanga kêtkumrêx. Ba arÿm ar amã
ano. Gêdja ar awÿr bôx ne arÿm ijã
ar amã ajarê. Mÿjja kunĩ'ã ar amã
ajarê gar arÿm iman arÿm ikam
adjumar punu kêt ne akĩnh.

²³ Metĩndjwÿnhbê ne me Babãm.
Ne Bênjadjwÿr djwÿnhbê ne Jeju
Kritu. Gê ar ar aje abeno
akamywão djuw mex gar adjumar
mex ne amã aben jabêkumrêx ne tu
amim ar markumrêx. ²⁴ Ar amã
Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu
jabêkumrêx ne 'ã adjukanga kêtja gê
ar tu kum ar akaprĩkumrêx.* Tãm
ne ja.

* **6:24** Djãm ar ga ne gar adjukaprĩ nhym ar pãnh arÿm kum ar akaprĩ Kati. Ar ta ne ar tu kum ar akaprĩkumrêx.

Paur kute Pirpukam me jamã pi'ôk no'ôk ne ja.

Krîraxbê Pirpukam ne Paur memã Jeju jarê nhyam kam me kwý arým tu amim markumrêx. Paur kum ar kînhkumrêx nhyam ar jadjwý amipãnh kum Paur kînhkumrêx nhyam kam Paur ar kurûm tèn atemã krîrax 'ôkam bôx. Bôx nhyam me ja kum Metîndjwýnh kabên mar prãm kêt ne kam Paur pa 'amýn o tèn mekbê ijê djâkam kumê. Nhyam arîk kaprîre ne mekbê ijê djâkam dja, prãmkam dja. Nhyam kam krîraxbê Pirpukam Paur nhôbikwaja kum kînh djâ jano, kôt kum ô kwý krên djâ jano, nâr kon kum pi'ôk kaprî jano nhyam kubyn kînhkumrêx. Paur kute amikajmâtã arkum Jeju jarênhja ta ne kôt kum mýjja jano, Epaprodjikôt ne kum kînh djâ jano. Nhyam 'ýr o bôx. 'Ýr o bôx nhyam kubyn kam kînhkumrêx ne akubyn arkum,

—Ota ba arým kubyn arým ikînhkumrêx ne, ane. Nhyam kute kôt kum kînh djâo bôxja, Epaprodjija ate kanê ne kam arým mexkumrêx ne kam ô pykamã tēmã, nhyam Paur kute kôt arkum pi'ôk no'ôk janormã. Kute arkum pi'ôk no'ôk ne kôt anor ne ja.

Ë, Paur kute arkum pi'ôk no'ôk ne ja.

Paur kute Metîndjwýnhmã ar arênh.

Ep 1.15

¹ Ba ibê Paurmê Ximoximê ne bar ar amã pi'ôk no'ôk ne. Ar ibê Jeju Kritu nhô àpênh ne bar ar amã pi'ôk no'ôk ne. Ë, krîraxbê Pirpukam Kritu Jeju nhô me ja, ô me mextire jamã ne bar pi'ôk no'ôk ne. Ar aje Jeju nhô me jao aba

djwýnhwãmê atãri àpênhwãmê, ar akunimã ne bar pi'ôk no'ôk ne.

² Gé Metîndjwýnh ar ajo djuw mex, Metîndjwýnhbê gwaj Babãmmê krabê Bênjadjwýr Jeju Kritu ar ukaprîkôt ar ajo djuw mex ne ar ar ajo ba ne ar amã umar mex jarê gar adjumar mex ne ar aba.

³ Ota ba inhô Metîndjwýnhmã amikînh jarê. Nã bãm mã ar aman ar amar rã'ã. Nã bãm ar akam ikînh ne ije ar amar kunîkôt kum amikînh jarê. ⁴ Djã nã bãm ar akam ikaprî? Kati, nã bãm ikînhkumrêx ne ije kum ar akunîo idjã'wýr katã kum amikînh jarê. ⁵ Mýkam ne ba ikînhkumrêx ne ar ajo a'uw? Bir, ar ikôt adjápênhkam. Kra:x kurûm ne gar ikôt apê ne memã Jeju kukràdjã ny'ã adjujarênh atēm rã'ã ne kam kôt ijo djuw mex ba kam itýxkumrêx ne memã Jeju'ã idjujarênh tē.

⁶ Kam ne ba ar akam ikînh ne. Arým ba kuma. Metîndjwýnh ta ne arým ar ajo mexmo krax ne. Dja ar ajo mexo tèn o tèn o tēm rã'ãn arým inomã kumê gar akunî amextire. ã kute ar ajo anhýrmã ne ba amikajmã'ã kuma. Mýj akatikam dja inomã kumê? Bir, akubyn Jeju Kritu bôx nhô akatikam.

⁷ Be, kôt ne ba ije ar akunîo ijamakja. Bir, mrãmri. Mýkam? Bir, imã ar akînhkumrêxkam. Ar akunî ne gar ikôt ar adjápênh aba. Metîndjwýnh kute imã idjápênh jarênhja ne gar ikôt kum adjápênh ar aba. Djãm mekbê ijê djâkam idjãmkbait ne gar adjápênh ar aba? Kati, irãri ar ibaridjwý ne gar ikôt adjápênh ar aba. Irãri ar ibari ije Jeju kukràdjã ny'ã idjujarênh nhyam me kute aprýo ba, ba prîne kôt memã 'ã idjujarênh ne ije memã kum,

—Mrãmri ne ba ije me amã kôt Jeju'ã idjujarênh ar o ibaja, anhýrja, be, nã gãm ar ã ikôt Jeju'ã adjujarênh ane. Kam ne ba imã ar akînhkumrêx ne. ⁸ Imã ar

akĩnhkôt ne ijamak inhô djâkam tokry ne. Mrâmri ne ba kôt ar amã arê. Metĩndjwýnh kute prĩne me kadjwýnhbê me omũnhkôt arým ikadjwýnhbê ipumũ, ije ar ajo ijamakôt ipumũ. Imã ar akĩnh raxi. Kute Jeju Kritu kute kum ar akĩnh pyrâk. Aben kôt ne bar ã ar amaro ane.

⁹ Nã bãm Metĩndjwýnhmã ar ajo a'uw. Ar amã aben jabêo amõr rã'ã o amõr rã'ãn arým ar amã aben jabê rax kadjy. Kadjy ne ba Metĩndjwýnhmã ar ajo a'uw. Be, dja gar amã aben jabêo atêm rã'ãn kam arým kôt prĩne mýjja pumũnh mex ne kôt akrã kre mex. ¹⁰ Gar kam amim mýjja kabin mýjja mexbito amiptã. Nhy mუმ mýjja punu nõ gar katãt mýjja mexbito amiptãn kam amextire ne ajmã akute kêt ne ar aba rã'ã nhy arým akubyn Kritu bõx. ¹¹ Nã, gar kam amextire. Jeju Kritu kute katãt me krã pymjýr djwýnh tãm gêdja katãt ar amã ar akrã pumjuw gar katãt mrã. Nhy me kam ar apumũn kam kôt Metĩndjwýnhmã rax jarên kum mex jarê. Tãm ne ja.

Paur tyko nãr tĩno kute Jeju raxo amirĩtmã.

Kor 1.24; A Xim 2.9

¹² Akmere ar, ãpnĩre ar, ê, ba ar amã arê. Djã nãm me ibê ijên kam Jeju'ã me ujarên nyja mekbê krãta? Kati, nãm me mã Jeju jarê, arên ry typydji nhy me kunĩ kuma, me kute arên bãptãr kêt. ¹³ Nhy kam bẽnjadjwýrbê Xedja nhõ krãkamngõnhre kunĩ kuma, mete mekbê ijê djâkam imẽnhkôt kuma. Nã bãm Kritu'ã idjujarênh tẽ nhy me mekbê ijê djâkam imẽ nhy me kunĩ kôt kuma. ¹⁴ Nhy gwaj baje abeno bakamy kwý rax ne mekbê ijê djâkam idjãmkôt ipumũn kam Bẽnjadjwýr kanãrrãm kum me uma kêtumrêx ne irãri ar tu memã Metĩndjwýnh kabẽn jarênh ar o ba.

¹⁵⁻¹⁷ Nhy bep apýnh ne me kwý kute amijo rũnh prãm kam Jeju'ã pydjĩ 'ã ujarênh mõr prãme memã Jeju jarênho ba. Kum ikĩnh kêt ne 'ã pydjĩ prãme ne arĩk ajkwakambit we memã Kritu jarênh ar o ba. Ikaprĩ rax kadjy, mekbê ijê djâkam idjãmkam ikaprĩ rax kadjy ne me arĩk Jeju'ã ujarênh ny jarênh kajgo ar ba.

Nhy bep ate ne me kute mrãmri ukaprĩkôt ar memã Jeju jarênho ba. Me ja ne me kum ijabên arým prĩne ipumũ. Metĩndjwýnh kute imã idjãpênh jarênh ba ije tu katãt arênhkumrêx nhy kôt me kute ibê ijê kôt ipumũn kum ijabên kam ikudjwa memã Jeju jarênho ba. Nhy bep ate ne me kwý arĩk Kritu'ã ujarênh kajgoo ba.

¹⁸ Kwãrĩk rã'ã gê me tu ar amẽ arek 'ã ujarênh ba. Dja me kum Jeju jabên 'ã ujarênh mexja mrãmri rã'ã. Nhy me kute 'ã pydjĩ prãme Jeju jarênh kajgojadwý mrãmri rã'ã. Mrãmri gêdja me amẽ ar 'ã ujarênh ba. Gê kam me kunĩ Kritu'ã ujarênhja ma. Ba kam arým ikĩnhkumrêx. Gêdja ba mã ikĩnh rã'ã ne. ¹⁹ Jeju Kritu Karõ gêdja ijo ba rã'ãn ikadjy me ngrêk nhy me kam ikaba. Nhy adjwýnhdjwý mrãmri ar aje Metĩndjwýnhmã ijo adjã'wýro gêdja me arým bõm imẽ. Ja ne ba arým prĩne kuma. Kam dja ba ikĩnh rã'ã ne.

²⁰ Gora ba imã me uma kêt ne idjãm týx ne Kritu'ã ajarê. Gora ba ã anhyr jabej kam memã Kritu raxo amirĩt ne amikam ipijãm kêt. Ije Kritu raxo amirĩt prãmã. Itĩn rã'ã nãr kon mete ibĩn jabej o ne ba ije Krituo rax prãm, o ne ba ije memã o amirĩt nhy me arým kôt kute kum katormã. Amrêbê ne ba memã Kritu raxo amirĩt rã'ã. Gora ba jakam djwý ã o ane. Tãm ne ba amim kamnhĩx ne aminhõkre kadjwýnhbê maro nõ.

²¹ Ikĩnh djãbê ne Kritu. Ajbit dja ba kuman o amikĩnh. Djãm ityk

nhijukri ikapri? Kati, ityk nhijukri dja ba ikinho itinja jakrenh mex ne. Ityk nhijukri dja ba arym Kritubê ikinh dja pumun kam ikinhkumrêx ne.

²² Nhyr bep dja ba arek itin jabej kam Kritumã apê ne memã 'ã ajarê nhyr me krãpti arym amikajmã'ã Jeju ma. Jadjwý ne mexkumrêx. Ije, nã bãr te ari mýjja ma. ²³⁻²⁴ Nãm te mýjja 'õ imã pydji prãme. Nã bãr ityk ne Kritumê ro'ã iban inhýtã ije aben pumũnhmã kuman jãm itinkam ije Kritumã idjãpênhja ma. Ije, nã bãr te ari mýjja ma. Dja ba tyn arym mrãmri imexo, ikinho itinja jakrenh mex ne. Tãm ne ba imã kinhkumrêx ne. Nhyr bep dja ba itin ne kam ar amãdjwý kinh jadjãr ar amã arênh nhinom kumê.

²⁵ Nã, dja ba itin ne kam ar amã Metĩndjwýnh kabên jarênhõ tẽn inom kumê. Tãm ne ba arym prĩne kuma. Itin ne arek ar ar akam iba rã'ã, ar aje amim Jeju mar rax ne o atêm ne kôt akinh kadjy. Ja ne ba arym kuma. ²⁶ Bir be, dja ba arym ar awýr ibõxjakam gar arym ipumun kam arym ikôt Kritu Jejumã mex jarê. Kute ipytãrkôt ipumun kam akinh rax ne kam arym akunĩ kikrepdjitã Kritu Jejumã rax jarê.

Ar te tokry Jeju'ã ukanga kêtã.

Ruk 6.22; Xij 1.12

²⁷ Ê, ar ikabên ma. Gar arym Kritu'ã ujarênh nyja ma. Gora kôt ar amijo aba. Dja ba ar awýr itêm ne ibõx ne ije inhýtã ar apumũnh jabej arym ikinhkumrêx. Ar aje kôt amijo abakam ikinhkumrêx. Nãr kon, mekbê ijê djãkam idjãm rã'ã jabej nhyr arym iwýr ar ajã ujarênh bõx jabej dja ba kuman ikinhkumrêx. Gar atypydjĩn adjãm týx ne axikôt akabên ne ar memã Jeju kukrãdjã ny'ã adjujarênh aban aro'ã aje o angryk ne aje akabêno me unênhkam. Me kute Metĩndjwýnh Kabên japryja dja gar

akabêno me unê. Ja dja ba kôt kuman arym ikinhkumrêx ne.

²⁸ Kwãrik wãnh me kute ar ajaprywã ne mũm kute Metĩndjwýnhõ akêx ne kute aprýwã kwãrik wãnh gar amã me uma kêt. Ate gêdja me wãnh ar axwe ba. Gwaj mrãmri tu katãt Metĩndjwýnhmã badjãpênh mex ne. Nhyr kam kôt me ar amã katon kam amijã,

—Bep djãm mrãmri ne Metĩndjwýnh ar wã pytã. Nhyr bep ba ne ba ije mar kêtãkam kute ipytãr kêtãkumrêx. Dja ba tu ibiknorkumrêx. Bep djãm mrãmri ne ar ja arym mrãmri Metĩndjwýnhõ aminhõ. Kam ne kute ar utãrja, ane. Dja me ar apumun kam ã ane.

²⁹ Arym ne Metĩndjwýnh Kritu kadjy amim ar ajã karõ. Ga kam ar arym amikajmãtã Kritu ma. Djãm ja'ãbit ne amim karõ? Kati, mýjja 'õdjwý. Ê, aje Kritukôt amijo abakam ar atokrymãdjwý. ³⁰ Dja gar ikudjwa Kritukôt djan o angryk nhyr me arym jãm ar ajo akêx ne ar amã tokry jadjã ga kam ar ikudjwa aje Kritukôt amijo abakam te atokryn te akaprĩn mã kôt ajkamê. Wãkam idjãmkam ne ba ã ane gar kôt ipumũ. Jakam idjãmkamdjwý ne ba Krituo ingryk ne memã ikabên gar ijã ujarênh ma. Tãm ne gar gadjwý arym kôt adjãm ne aje o angryk ne atokryo aben pyrãk kadjy ne Metĩndjwýnh ar ajã amim karõ. Tãm ne ja.

2

Ar kute Kritu kudjwa amijo kãtãmmã.

Ep 4.1; A Kõ 8.9

¹ Akmere ar, ãpnhĩre ar, gora axikôt akabên ne akabêno ikinh. Be, ga arym Kritu kute ar amã týx jangjênhwã pumũ. Ne aje kum ar ajabên kam ar akaprĩkam kute ar amã kinh jadjãrwã pumũ. Metĩndjwýnh Karõdjwý kute ar ajo

öbikwan kute ar ar ajo bawã pumũ. Gar kôt aje abeno anhöbikwan kam amã aben kaprĩ. ² Be, ã kute ar ajo anhÿrwãkam dja gar kôt axikôt akabên ne akabêno ikĩnh. Kam dja ba arÿm kãjmã amũ ikĩnh ajkamẽ. Dja gar akabên'ã kabên ne ar amã aben jabêo aben pyrãk ne axikôt akabên ne abenmã kum,

—Gwaj atemã bakabên kêt ne kam gwaj badjãpênho aben pyrãk ne gwaj bakabêno aben pyrãk, ane. O dja gar amũ kãjmã ikĩnh kamênho mō.

³ Kwãrĩk wãnh gar amikad-jwÿnhbê amijo abênjadwÿr ne ar meo aba kêt. Kwãrĩk wãnh gar amijo arax prãm kêt. Dja gar tu amikam apijãm ne amijo angrire ne amijo akåtãm. Kwãrĩk wãnh gar amikad-jwÿnhbê amijo abênjadwÿr kêt. Nhym bep amũ me ja'ãbit dja gar aminêje me'ã bënjadwÿr rên kãjmã me kamênho tẽ. ⁴ Kwãrĩk wãnh gar gajbit amimar ne ar amijo aba kêt. Kwãrĩk wãnh gar amijo adjãptãr ne ar mebê mÿjja jao anhÿro aba kêt. Dja gar amũ me jadjwÿ ma.

⁵ Be, Kritu Jeju kute amijo ngrija pumũ. Kute mrãmri amijo ngri mex ne kute amijo kãtãmja pumũ. Kudjwa dja gar ã amijo ane.

⁶ Nã, Kritu raxmẽ Metĩndjwÿnh raxo aben pyrãk. Kute aben pyrãk. Dji Kritu kubê Metĩndjwÿnhkêt. Nãm ren Kritu ren amirax pumũnh japkrem ren arek ar ba.

⁷ Nhym bep kati, nãm te rax ne, te kãjkwakam õ mÿjja mex ne tu me bakadjy amikangan ruw. Tu amikunĩ kangan amijo ngrin me bawÿr ruw. Ne kam ar memã àpênho ba. Nãm tu amijo kubêngökre.*

⁸ Ne kam ĩ kute me babêngökre nhÿja pyrãk. Axikôtõ. Nãm amijo ngrire ne amak mex ne akrãnmã Bãm kabênkôt mrã. Akrãnmã Bãm kabênkôt mrãnh rã'ã nhym me kubĩ. Djã nãm me bĩn kajgo? E kum kati, pĩte'y tokry tÿxkam ne me kubĩ.

⁹ Kam ne Metĩndjwÿnh raxo kãjmã kamên kam kum idji mex jarẽ, idjibê kumkati ne kum arẽ, idji rax ne kum arẽ. Kãjmã kute raxo amũ mÿjja kunĩ jakrenh, o kute mÿjja jakrenh mexi.

¹⁰ Dja me Jeju nhidji man kam arÿm umaje ibõ, pijãm djãje ibõ. Mÿjja kunĩ dja idji raxkôt kuman kam arÿm umaje ibôn anhikrên 'õ kabên kêt kumrêx. Kãjkwakam kadjy mrãnh djwÿnhmẽ pykakam me kunĩmẽ, pyka kadjwÿnhbê me karômẽ mÿjja kunĩ.

¹¹ Be, me kunĩ dja me abenmã,

—Nã, Jeju Kritu, ajbit ne Bënjadwÿr djwÿnh, ane. Dja me ane nhym kam Metĩndjwÿnhbê Bãmdjwÿ dja õ'ã memã rax nhym me Bãmmãdjwÿ kãjmã rax jarênho tẽ.

Be, dja gar ã Jeju Kritu'ã amijakreo ane.

¹² Jeju ne amak mex ne Bãm kabênkôt ar amijo ba. Kam dja gar gadjwÿ, akmere ar, àpnhĩre ar, ajamak mex ne kabênkôt ar amijo aba. Be, gora ar ikamã ajamak mexwã kwãrĩk wãnh rã'ã. Gar itekre kamã mÿjja punu wã 'õ nhipêx kêt. Nã gãm ar ikam ajamak mex ne prĩne Metĩndjwÿnh kabênkôt ar amijo aba. Gora ar aje Metĩndjwÿnh kabênkôt amijo abawã rã'ã. Gora Metĩndjwÿnh kute ar apytãr ne kute ar ar ajo bakam

* 2:7 Kritu ne amijo kubêngökre kute mrãmri ne apÿnh me õ pyka djãri kunikôt me kunĩ: bêngökreja pyrãk. Kubê kã jakamẽ me kakrãtykmẽ me babêngökremẽ ne me kunĩ: bêngökre. Me kamrômẽ me kukrãdjã kunĩ kubêngökreo aben pyrãk. Jakam dja ga Karõ 17.26 jarên ama.

gora ar mā ajamak mex ne kôt amijo aba rã'ã. Ne kum adjâpênh rã'ã ne. Dja gar amã Metîndjwýnh pyman kam apijãm ne kam kum adjâpênh rã'ãn kôt ar amijo aba rã'ã ne.

¹³ Nhy mýj me'õ ne ar angrêk gar kabênkôt ar amijo aban kum adjâpênh prãm ne kum adjâpênh ar aba? Bir, Metîndjwýnh. Metîndjwýnh ta ne ar amã arê gar kabênkôt ar amijo aban kum adjâpênh prãm ne kum adjâpênh ar aba.

¹⁴ Kwãrik wãnh gar aben prikam mýjja japyrý kêt ne akabêno aben japanh kêt. Dja gar tu abenkam akabên mex. ¹⁵ Mýkam? Bir, ar ajaxwe kêt ne ajmã akute kêt ne arek ar abamã. Ar abê Metîndjwýnh krakumrêxkam memã katât amrãnhmã. Gora memã katât mrã gê me axweja, me arík ar baja ar apumũ. Katât ar amrãnhkam ne gar aje ngônhpôkti nhirã pyrãk, aje akamãt kô tykkam ngônhpôkti kute memã irãja pyrãk. Nhy bep me axweja, me arík ar baja ne me kute akamãt kô tyk pyrãk.

¹⁶ Dja gar aje ngônhpôkti pyrãk ne aje mã memã Metîndjwýnh kabên jarênh nhy me kute amim mar ne tîn rã'ã rã'ã rã'ãmã. Dja gar ã amijo anhýr ar o aba ba kam ar akam ikînh. Kritu akubyn bôx ne kute me bakabin kam kute ar amexmã apôxkam dja ba ar akam ikînh ne ar ajo idjãmra iba ne kam aminhökrekadwjýnhbê,

—Be, djã nã bãm te arkam idjâpênh rax? Djã nã bãm te arkum Jeju jarênh iba? Djã nã bãm arkum arênh kajgo? Kati, nãm ar amikajmãtã Jeju markumrêx. Ba kam idjâpênh kajgo kêt, ane.

¹⁷ Birãm djãm me ibĩ. Kon ne. Dja me te ibĩ ba mã ikînh. Nhy Metîndjwýnhdjwý mã ikam kînh. Mýkam? Bir, dja mete ibĩn jabej ibĩ nhy Metîndjwýnh mrãmri ikam kînhkumrêx. Kute mrãmri ne me

kute amrêbê Metîndjwýnhmã mry par ne kute kum bôr nhy kam mekam kînhja pyrãk. Dja ã ikam kîho ane. Ar gadjwý, dja gar amim Metîndjwýnh kamnhix. Kam gêdja Metîndjwýnh ar akamdjwý kînhkumrêx. Kute mrãmri ne me kute Metîndjwýnhmã mry nhiby uba kangô runh nhy kam mekam kînhja pyrãk. Kute tãm pyrãk. Dja ã itykkam gwaj bakam kîho ane. Bir, mrãmri, kwãrik wãnh ibĩn rã'ã ba tu ikînh ne. Gwaj bakunĩ baro'ã bakînh ne. ¹⁸ Gar gadjwý ã ikôt akînh ane gwaj baro'ã bakînh.

Ximoxi'ã ujarênh.

¹⁹ Adjým, dja ba ã wãm ar awýr Ximoxi jano. Ije ar awýr anormã tu amijã Bênjadjwýr Jeju kamnhixkumrêx. Dja ar akam bôx ne akubyn iwýr tèn bôx ne kam imã ar ajarê. Kute imã ar ajarênh mexo dja imã ikînh jadjã, ba kam ajte ikînh ne. ²⁰ Ximoxi ne mexkumrêx. Nhýnh ne atemã me'õ ne ba ije wãm ar awýr anormã? Kati, Ximoxi pydjii. Ajbit ne ikôt mrãmri ar ajo djuw mex ne. ²¹ Me kunĩ ne me amidjwýnhbit ma, ne kam Jeju Kritu mar kêt ne.

²² Nhy bep ate ne Ximoxi. Gar arým mexmã akato. Nãm ikôt âpênh mexkumrêx. Kute me kra bãmkôt âpênh mexja pyrãk. Nãm ã ikôt memã Jeju'ã ujarênh ny jarênh tẽmo ane. ²³ Be, tãm ne ba ije ar awýr anormã tu kamnhixkumrêx. Dja ba amima, itîn jabej nãr kon ityk jabej, dja ba amiman kam on ar awýr ano nhy wãm tẽ.

²⁴ Adjým, dja ba badjwý ã wãm ar awýr tèn bôx. Nã bãm itẽmmã tu amijã Bênjadjwýr djwýnh kamnhixkumrêx.

²⁵ Mrãmri dja ba akubyn ar awýr ikamy Epaprodji jano. Nã gãm ar iwýr ano nhy iwýr bôx ne ikôt âpênh ar ba. Bar kam iro'ã ar ije Jejuo ingyryk ne memã ikabên iba.

Tām ne gar iwÿr ano nhym iwÿr bôx ne kam ar akàxã ijo djuw mex ar o ba, ba kam ije arÿm akubyn ar awÿr anormã.

²⁶⁻²⁷ Nãm ar ajo ama: ne. Ba kam ije akubyn ar awÿr anormã. Mrãmri ne arÿm kanê tÿx ne tyk 'ÿr. Tyk 'ÿr nhym Metĩndjwÿnh kum kaprĩn arÿm o mex ne. Kum tãmja kaprĩn kum badjwÿ ikaprĩ. Ikaprĩ nhĩby ajte ikaprĩ karõ ne kanêbê utà, Epaprodji pytà, nhym arÿm mexkumrêx ne ar ajo aman kam,

—Û, arÿm ne ar ikanêkõt iman arÿm ikam umar punu, anen kam ar akõt umar punu.

²⁸ Kam ne ba ije akubyn ar awÿr anor prãm kumrêx, gê ar awÿr tẽn bôx gar omũn kam ajte akĩnhkumrêx. Ar akĩnhkumrêx ba badjwÿ arÿm ikaprĩ apêx. ²⁹ Bir be, kam dja ar awÿr bôx gar amiwÿr o wadjã, ne akĩnhkumrêx ne Bẽnjadjwÿr kôpdji'ã kum akabên mex jarê. Dja gar ã o ane, me'õ kute Epaprodji pyrãk dja gar ã o ane, kãmã kamênho tẽ. ³⁰ Be, tu amiwÿr o wadjãn kum akabên mex jarê. Djã nã gãm ar omũ, Kritumã àpênh ar bakam ren tykja pumũ? Nãm ikõt ar àpênh ba. Gar te ikõt adjãpênh prãm nhym kam ta ar akàxã ikõt àpênh ar ba. Kute amikam tyk mar kêt ne tu ikõt ar àpênh ba.

3

Paur kute amikukràdjã tũm kunĩ kanga.

¹ Ê, akmere ar, àpnhĩre ar, gora ar ajte ikabên ma. Gora ar akĩnh. Gora ar gwaj banhõ Bẽnjadjwÿrwã kõt akĩnh.

Ê, ba ajte ar amã mÿjja 'õdjwÿ jarê, õbê ije ar amã 'ã pi'õk no'õkja dja ba ajte ar amã arê. Djã nã bãm ije ajte akubyn ar amã arênhbê imã idjukanga? Kati, me kute ar anoo biknorbê dja ba ajte akubyn ar amã arê. ² Ê, gora ar aminêje me

omũ. Me axwe, me arĩk ar bawã ar aminêje me omũ. Me wã ne me mÿjja punubit nhipêx ne memã me kute me mykã jakãrmãbit arênh ar o ba. Nãm me 'êx ne we ar memã,

—Djãm me aje amim Jeju mar ne kam tu aje mar kajgomã. Bep kati, dja ga me amim ama nhym me me amy nhinhu kãdjwÿ rê. Metĩndjwÿnh ne kum me my nhinhu kã rênhbit kĩnh ne meo kra, bep me mykã tã ne kute meo kra kêt, anhÿr ar o ba. Nãm me 'êx. Me 'êxnhĩ ne me ar 'êx ba. Bir, nhÿnh me jabê ne Metĩndjwÿnh krakumrêx? Gwaj ba.

³ Gwaj ba ne gwaj mrãmri babê Metĩndjwÿnh krakumrêx. Gwaj baje Metĩndjwÿnh mar ne kum rax jarênh nhym Metĩndjwÿnh Karõ kute gwaj bajo ba nhym Kritu Jeju kute gwaj bapytãr gwaj baje kam kamnhĩxbê ar baba. Kam ne gwaj babê Metĩndjwÿnh krakumrêx. Djãm gwaj ba ne gwaj ajmã amijon amiptãn ar amijo badjãmra baba? Kati, Kritu Jeju ne gwaj bapytã gwaj kam Kritukam bakĩnhkumrêx ne o ar badjãmra baba.

⁴ Djori me'õwã amikukãmãreo amran we,

—Ba inhingêt kôpdji'ã Metĩndjwÿnhmã imex, anhÿr ar o ba? Nãr kon ajmã amijon amijo àmra ba? Bir be, ba ren amijo idjãmra prãm ne ren badjwÿ ren amikukãmãreo amran ren amimexo idjãmra iba. Djãm ikåtãm, djãm iprÿ kãtã got ba? Arkati, inhingêt kute imã mÿjja rero kute me ja kunĩ rer. Gora ima.

⁵ Ê, ijã pi'õk kamrêk pydji nhym me imykã krãta. Ibê idjaerkumrêx nhym inhingêt bê Bẽnjamĩn. Djãm ibajtem got? Kati, inãmê ibãm amê Ar kubê idjaer djwÿnhĩ. Ibê mekbê pardjêu 'õ ne ba prĩne Mõjdjê kukràdjãkõt amijo iba mextire. ⁶ Nã bãm imã Mõjdjê kukràdjã kĩnhkumrêx ne o ingyk ne meo ajkê, me kute amim Jeju marjao ibikênh mex ne. Nã bãm prĩne

Môjdjê kukràdjàkôt amijo iba. Nhÿnh ne me'ô ijã,

—Kati, nãm Môjdjê kukràdjã 'ôo akno, ane? Kati, nã bãm prÿne kôt amijo iba. ⁷ Bir be, amrêbê mÿjja ja kunÿ imã mex ba kanàrrãm amijo iba.

Nhym bep kati, jakam arÿm imã punun imã kajgo. Ba arÿm kanga. Kritubit ne ikadjy mex, ba kam kanàrrãm ar amijo iba. ⁸ Djãm Môjdjê kukràdjãmê me ikukãmãre jabit imã kajgo? Kati, mÿjja kunÿ ne imã kajgo mexi. Nhym ije inhô Bënjadjwÿrbê Kritu Jeju marmã, ajbit pydji ne imã mex, imã kÿnh, ba kôtbít ijamak bën. Bir be, Kritu kadjy ne ba mÿjja kunÿ kanga. Nã bãm ikukràdjã tÿm kunÿo mÿn ne tu bôm kumê, ije ajbit aminhô kadjy.

⁹ Ije Krituo aminhôn kam kôt idjãm ne kôt ibamã ne ba mÿjja kunÿ kanga. Ta ne imã ijaxwe kêt jarê ba kam kum imexkumrêx. Djãm Môjdjê kukràdjàkôt ije ar amijo ibakam imexkumrêx? Kati, Kritukôt ne ba imex. Nã bãm amikajmã'ã Kritu ma nhym Metÿndjwÿnh imã ijaxwe kêt jarê ba kam kum imex ne. Nãm me ã amikajmãtã Kritu maro ane nhym arÿm Metÿndjwÿnh memã axwe kêt jarêno ane.

¹⁰⁻¹¹ Bir be, ije Kritu mar ne kôt ar amijo ibamã ne ba mÿjja kunÿ kanga. Mÿkam ne ba mÿjja kunÿ kanga? Bir, ije prÿne Kritu mar nhym kute ta tÿxo ijo tÿx, tÿxja tãm kute akubyn amitÿn jao itÿxmã ba kudjwa tokryo itokryn 'ã ingrà tÿx rá'ã nhym me kute Jeju kudjwa ibÿn jabej ba kanga kêt ne kam ije ityk nhÿjukri akubyn itÿn ne ikator kadjy amim kamnhÿxê ar amijo iba.

¹² Djãm arÿm imexo imexkumrêx? Djãm arÿm imex ne ijaxwe 'ô kêtumrêx? Kati, ãm ije amijo itêm rá'ã. Tÿmràãm gédja Metÿndjwÿnh ijã mex mẽ ba kam mrãmri

imexkumrêx. Kadjy ne Kritu Jeju ipytàn ijã amim karô.

¹³⁻¹⁴ Ê, akmere ar, àpnhÿre ar, kraxje ijaxwe apêx kêt rá'ã. ãm ije amijo itêm rá'ãã. Ne kam mÿjja pydji'ã ino tÿx. Mÿjja tÿm, ije amijo iba tÿmja ne ba tu wãnh kum inhÿre. Tu wãnh kum inhÿren mar kêt ne amikukãmbit maro têt.

Kute me kute aben rerkam prôt tÿx ne kam amim kÿnh djã jamÿnhja pyrãk. Nãm me amikukãm 'ÿr prôt ne prôt tÿx ne tyk djã kêt ne arÿm 'ÿ:r têt. Me kute me tÿxmê me tyk djã kêt nhô nèkrêx jamÿnhmã. Me kute amim amÿnhmã ne me katàt 'ÿr prôt ne. Me prôt kôt ari ar rÿt kêt ne ate krãn mÿm rÿt ne mÿm rÿt kêt. Ajbit ne me kuman tu 'ÿr prôt ne.

Bir be, nã bãm ã ane. Nã bãm ã amijo anen 'ÿr amijo itêm rá'ãñ 'ã inopdji ne. Metÿndjwÿnh kute ijã amim karôkôt ne ba amijo têt. Metÿndjwÿnh ikam kÿnh ne kute imã ikÿnh djã nhôr ba ije amim amÿnhmã ne ba kôt amijo têt. Bir be, nã bãm ajbit ma. Ije kôt amijo iba nhym ikam kÿnh ne kute imã ikÿnh djã nhôrmã ne ba kadjy amijo itêm rá'ãñ 'ã inopdji ne.

Mÿj nèkrêx nã, mÿj ikÿnh djã ne ba ije amim byrmã? Bir, Metÿndjwÿnh kute kàjkwamã me bajwÿr gu me 'ÿr bamôr ne ô kàjkwakam mÿjja mextikam ar babamã, tãm. Kritu Jejukôt dja gu me kàjkwamã wadjã. Mÿj me'ôkôt? Bir, Kritu Jeju pydjikôt dja ba kàjkwamã wadjã. Kadjy ne ba amijo itêm rá'ãñ 'ã inopdji ne. Metÿndjwÿnh ikam kÿnh ne kute imã ikÿnh djã nhôr kadjy.

¹⁵ Gwaj baje amim Jeju mar tÿm ne kôt arÿm bamexja, dja gwaj arek kôt amijo bamôr rá'ã. Metÿndjwÿnhmã bajaxwe kêt kadjy arek amijo batêm rá'ã. Nã, gwaj o ane, ã axikôt maro ane. Dja gar akwÿ ate anhô kre kadjwÿnhbê,

—Kê, waj. Ije Metÿndjwÿnhkôt ar ije amijo iba prãm kêtumrêx.

Mýj kadjy gédja bar mýjja wākôt ar amikangōnho iba? anhÿr jabej, nhym Metīndjwýnh arým ar amā kabēn 'ō jarē gar arým aman kam kôt amim akato.

¹⁶ Ē, ja dja gar ama. Arým ne gwaj kôt amijo batēmo ane. Gwaj arek bamōr rā'ā. Metīndjwýnh kute gwaj bajo mōr gwaj arek kôt bamōr ne atemā mūm bajō bamāt kēt ne tu arek katāt kôt amijo batēm nhym tūmrām Metīndjwýnh kute gwaj bajā mex mēnh gwaj bamex-tire ne bajaxwe kētkumrēxmā.

¹⁷ Akmere ar, āpnhīre ar, ar aro'ā ijā amijakren ikôt amijo tē. Ē, ar ipumū. Ar akajmātā katāt imrānhja pumū. Dja gar ipumūn kam katāt ā ikudjwa ar amijo anhÿr ar o aba. Arým ar kwý kute ikōpdji'ā ikôt ar amijo ba. Dja gar ar kudjwa ama.

¹⁸ Nhym bep ate ne me kwý kum Kritu kurē. Nām me arīk ar ba ne kute Kritu me bakunī kadjy pīte'ykam tykja mar prām kētkumrēx ne kum kurē. Arým ne ba ar amā me ja jarēnh krāptī ne kam ajbir ajte akubyn ar amā arē, imýrkam ne ba ar amā arē. ¹⁹ Me ja dja me tu biknorkumrēx. Djā nām me kum Metīndjwýnh kīnh got? Kati, nām me arīk ar ban kam kum axwebit kīnh ne. Djā nām me pijām ne? Nām me ren axwekam pijām ne ar ba. Bep kati, nām me pijām kēt ne ar ban ajte ta amijo āmra ba. Djā nām me kājkwakam mýjja ma? Kati, nām me pyka jakam mýjjabit mar ar o ba.

²⁰ Bep ate ne gwaj ba. Gwaj banhō pykakumrēxbē ne kājkwā, Metīndjwýnh nhō kājkwā. Kurūm dja Bēnjadjwýr Jeju Kritu kubē me bapytār djwýnhja bōx. Tām ne gwaj kōtbit bajamak bēn ne amār ar o baba. ²¹ Dja bōx ne kam me bajo ny, me banhī punuja, tyk prāmja dja o ny gu me kam banhī kute ta ī mex-tire, ī kadjwýnh ajmā kute kēt, ī mex-tire pyrāk. Mýjo dja me banhō ny? Djām Jeju Kritu rerek got. Tỳxi.

Ta tỳxo. Dja amityxo amijo aptān kam amikôt mýjja kunī mēn kam mýjja kunī nhō Bēnjadjwýr. Ta tỳx tāmō dja me banhō ny.

4

Kute arkum amijo ba mexmā 'ā karō.

Ep 4.3; Pir 2.2; Kor 3.15; Xij 3.17

¹ Be, akmere ar, āpnhīre ar, kam dja gar ā Bēnjadjwýrkôt amijo aban 'ā angrā tỳxo ane. Djām imā ar akīnh ngri. Axwe imā ar akīnh, ije ar ajo ijamak tỳxkam ne ba ar amā ikabēn jarēn ar amā pi'ók no'ók ne. Ar ajo dja ba amikīnh ar o iba. Ar ga dja ba ar ajo idjāmra mō, imā ar akīnh raxkam, akmere ar, āpnhīre ar. Ar Jeju 'ā angrā tỳx ne kôt aje amijo abamā ne ba ā ar amā pi'ók no'oko ane.

² Ē, āpnhīre ar, Ebodjijmē Xīxiki, ba ar amā ikabēn jarē. Kwārīk wānh akabēno aben japanh kēt. Ar abē Bēnjadjwýr djwýnh krakam on ar aje aben pyrāk ne aro'ā axikôt akabēn. ³ Gadjwý, akmere, ikôt adjāpēnh djwýnhkumrēx, dja ga arkum akabēn jarē gē on ar kute aben pyrāk ne kabēno aben japanh kēt. Nām ar ikôt āpēnh ar ban memā Jeju 'ā ujarēnh ny jarēnh ar o ba. Ne kam Kremēxidjwýkôt āpēnh ar ba. Kremēximē me ikôt āpēnh kunīmē, me tām ne me arým Metīndjwýnh me tīn rā'ā rā'āmā arým pi'ók no'okkam amim me idji janhō. Nhym bep ar nire kute ar ikôt āpēnhja ne ajmān ar arým ajbir kabēno aben japa. Mýkam? Arkumā dja ga akabēn jarē.

⁴ Be, on tu ar akīnh ry typydji, ar abē Bēnjadjwýr djwýnh krakam on tu ar akīnh ry typydji. Ba ajte ar amā arē,

—Ar akīnhkumrēx. ⁵ Gora me kunīmā ar adjukaprī. Bēnjadjwýr arým akubyn bōx 'ýrkam dja gar me kunīmā adjukaprī gē me kunī ar adjukaprīkôt ar ama.

⁶ Kwārīk wānh gar mỳjjakam adju-mar punu kêt. Tu Metūndjwýnhmā akabēn ne prīne kum amijārēn mỳjjao a'wý. Ne mỳjjao adjà'wýr katā kum amikīnh jarē. Kute ar amā mỳjja kunī nhōrkam kum amikīnh jarēn kum ōdjānh jarē. Ā kum amijārēnho ane. ⁷ Dja gar ane nhym kam Metūndjwýnh ar amā umar mex djā jarē gar kam adju-mar mexkumrēx ne ar aba. Djām tāwā nhō me umar mex djā punu got. Tāmwā ne ō me umar mex djā ra:xi. Nām me te kute mar ne kute kraxkôt omūnhmā. Kritu Jejukôt dja gar adjumar mexkumrēx. Ō me umar mex djājao dja prīne ar anēje aptà. Nhym me umar punu 'ō ar amā àr prām kêtumrēx, amadjāmā àr kêtumrēx ne ar anhōkre kadjwýnhbē àr kêtumrēx.

⁸ Be, akmere ar, àpnhīre ar, ba ajte ar amā mỳjja jarē. Godja mỳjja mextire, nār mỳjja ajmā kute kêt ne kīnhkumrēx jabej gora ar ajbit ma. Kwārīk wānh gar mỳjja punu 'ō mar kêt.

Bep mỳjja me kute arēnh ne 'ēxnhī kêt 'ō,
me kute katāt kabēn jadjwýr 'ō,
mỳjja mex me kute kôt amijo ba 'ō,
me kabēn mex me kute o aben nhikjē kêt 'ō,
mỳjja mex me kute omūnh ne kīnhkumrēx 'ō,
mỳjja mextire me kute kikre kunīkôt mar ne kute o ýrja 'ō,
mỳjja ja dja gar mar o aba.

⁹ Ije ar amā ikabēn jarēnh gar aje ikabēn mar ne ikabēnkôt aje amijo aba ne ije amijo iba gar aje ije amijo ibakôt ipumūnh gora ar ā ikudjwa amijo ane nhym kam Metūndjwýnh ar amā umar mex jarēn prīne ar ar ajo ba. Tām ne ja.

¹⁰ Be, nā bām ikīnh ra:x ne. Ne Bēnjadjwýrmā amikīnh jarē. Nā gām ar ajte ijo djuw mex ba kam ikīnhkumrēx ne. Ar aje ijo djuw mex kêt ne kam ajbir ajte ijo djuw

mex. Ar atāri ar iba ga ren ar ijo djuw mex rā'ā. Nhym bep amybým ne ba ar iba gar ijo djuw mex kêt. Djā nā gām ar ijo aknon ijo djuw mex kêt. Arkati, nā gām ar aje imar rā'ā ne te jānh gar aje ijo djuw mex prāme.

Kute arkum arkam amikīnh jarēnh.

¹¹⁻¹² Djām imā prām nār inhō mỳjja kêtumrēx ne ba ije ar amā amijārēnhja? Kati, ikīnhkumrēx. Ba arým amikam ajkam aman arým tu ate ikrā. Ē, godja inhō mỳjja kêtumrēx nār kon inhō mỳjja krāptīkam ba tu kam ikīnhkumrēx ne ar iba. Godja mỳjja punu arým iwýr bōx ba tu ikīnhkumrēx. Nhym mỳjja mexdjwý arým iwýr bōx ba arým ikīnhkumrēx. Mỳjja punu nār mỳjja mex iwýr ban bōx katā ba tu ikīnhkumrēx ne ar iba. Imā prām nār ijajne jabej, inhō nēkrēx krāptī nār inhō nēkrēx kêt jabej ba tu ikīnhkumrēx ne ar iba. Ja ne ba arým ije mar tỳx. ¹³ Kritu ta ne ijo tỳx nhym mỳjja kunī iwýr ban bōx katā ba tu ate ikrān ikīnhkumrēx ne ar iba.

¹⁴ Bep mrāmri ne gar adjukaprīkumrēx. Nā gām ar itokry pumūn kam anhōdjānhkôt imā mỳjja jano. Mrāmri ne gar amexkumrēx.

¹⁵ Amrēbē ije pykabē Matenikam memā Jeju'ā idjujarēnh ny jarēnhmo krax ne kam kurūm itēmka ne gar gajbit ikôt apē ne imā mỳjja kwý jano. Atemā me kute Jejukôt aben pydji 'ō kute imā mỳjja janor kêt. Ar gajbit ne gar imā mỳjja jano. Be, gar aje imar rā'āja pumū. Krībē Pirpukam ar aje amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio baja, ar gajbit ne gar imā pi'ók kaprīre jano ba amim kuby. ¹⁶ Ne ajte krībē Texarōnikam idjām rā'ākam inhō pi'ók kaprīre kêt. Gar imā kwý jano, ne ajte ano.

17 Djām ar aje ajte imā pi'òk kaprîre nhõrmā ne ba ajte ar amā ane? Kati, Metîndjwýnh ar akam kînh ne kute ar adjukaprîo pānh gar akînh raxmā.

18 Nā, mrāmri ar aje imā anorja kunī arým iwýr bõx ne imānhkutān kwý ijakre. Gar aje Epaprod-jikôt imā anor nhym kute imā o bõxja imā kungā nhym arým inhõ mýjja krāptī ne. Ar aje imā òrja kute Metîndjwýnh nhõ mry pyrāk, kute ò mry kudjýre pyrāk. Me kute Metîndjwýnhmā mry par ne kute kum bõr nhym kum kînh ne mekam kînhja. Kute tām pyrāk. Nā gām ar imā mýjja ngā nhym kam Metîndjwýnh ar akam kînhkumrēx.

19 Kam dja ar amā mýjja ngā nhym ar amānhkutā ne.

Djām inhõ Metîndjwýnh ò nêkrēx kêt got. Arkati, kàjkwakam ò mýjja krāptīti: kute kanhêtire pyrāk. Dja ar amā kwý ngā, Kritu Jeju djô'ā ar amā kwý ngā nhym kam ar anhõ mýjja ar amānhkutā. Nhýnh ne Metîndjwýnh ar amā mýjja 'ò nhõr kêt? Kati, dja ar amānhkutā kungā nhym rā'ān kumex.

20 Gê me kunī me banhõ Metîndjwýnhmā rax jarē, Metîndjwýnhbê me Babāmmā rax jarē. Kum rax jarēnh rā'ā rā'ā. Gê me ā ane. Tām ne ja.

21 Nā bām ar ajo ama, wānh, Kritu Jejukôt ar abê Metîndjwýnh nhõ ar amexja ne ba ar akunîo ama ne. Wānh ar abenmā ijarē. Nhym jakamdjwý ar kute Jejukôt abeno kamy ar ajo amak rā'ān ar amā amijarē. 22 Jakam, Metîndjwýnh nhõ me mex kunī ne ar ar ajo amak rā'ān ar amā amijarē. Nhym bēnjadjwýr Xedja nhûrkwākam me jadjwý ar ajo amak tỳ:x ne.

23 Gê gwaj banhõ Bēnjadjwýr Jeju Kritu ukaprîkôt prîne ar akunîo djuw mex. Tām ne ja.

Paur kute Korxikam me jamã pi'ók no'ók ne ja.

Me'ò nhidjibê Epapraj ne arým Paurkôt Jejuo aminhõ. Ne kam akubyn ò pykabê Korximã tèn kam memã ar Jeju'ã ujarènh ba. Nhyim mekam kwý arým tu amim Jeju markumrêx ne kôt aben pydji. Nhyim kam Epapraj Paur'ýr tèn bõx. Mekbê ijê djákam Paur ãm rá'ã nhyim Epapraj 'ýr bõx ne kam ò pykabê Korxikam ar ja Paurmã ar arènhõ nhý. Nhyim kam tu Paur kute ar omũnh kêt kam tu kum ar kĩnhkumrêx. Kute ar omũnhmã prãbê tu kum ar kĩnhkumrêx ne kam arkum pi'ók no'ók ne. Nhyim bep Korxikam me kwý ne me Metĩndjwýnh kabèn kupa'ã ar memã arènhõ ba. Nãm me 'èx ne we,

—Me mykã rènhbit ne Metĩndjwýnh kum me kĩnh ne meo kra. Ne ajte memã 'èx ne we,

—Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnhmã akabèn. Djãm abènjadjwýr got ga katàt Metĩndjwýnhmã amijarê? Dja ga kadjy mrãnh djwýnh kumrêxmã amijarê gè amũ kum ajarê, ane. Kati, nãm me memã 'èx. Nhyim me kute mýjja krènmã nhyim me mebê mýjja pyman memã kum,

—Ë, kwãrik wãnh ja krèn kêt, ane.

Kam ne Paur arkum,

—Kwãrik wãnh atemã me kabènwã mar kêt. Nhyim bep Kritu ne kabèn mexkumrêx. Tãm gédja gar 'ãno djan kabèn ma. Kritu ajbit kute me utàr. Kwãrik wãnh kadjy mrãnh djwýnhmã akabènwã wãm nõ. Kritu pydji ne kute me utàr. Kwãrik wãnh atemã 'ò jabej kêt. Ajbit ne Metĩndjwýnh djwýnhĩ ne mýjja kunĩ 'y ne kute me utàr. Nã, nhyim Jeju Bãmbê Metĩndjwýnh tãm ne amiwýr me bajo bõx. Kra

kukwakam amiwýr me bajo bõx ne me bajo òbikwakumrêx. Nãm ã Paur arkum pi'ók no'òko anen kam arkum ano. Tãm ne ja.

1-2 Ba ibê Paurmê gwaj bakamy Ximoximê ne bar ar amã pi'ók no'ók ne. Ibê Paur, Metĩndjwýnh kute ijã amim karõ nhyim Jeju Kritu kute ijanor ba itèm, ba, ba ne ba ar amã pi'ók no'ók ne. Krĩrãxbê Korxikam Kritu nhõ me ja, ò me mextire ja, ar aje amim Kritu markumrêx ne 'ã angrã tỳx ne Kritukôt aje abeno akamyja, ar amã ne ba pi'ók no'ók ne.

Gè Metĩndjwýnh ar ajo djuw mex, Metĩndjwýnhbê me Babãmmê krabê Bènjadjwýr Jeju Kritu ar ukaprikôt ar ajo djuw mex ne ar ar ajo ba, ne ar amã umar mex jarê gar adjumar mex ne ar aba.

Paur kute Metĩndjwýnhmã arkam amikĩnh jarènh.

³ Bar ije Metĩndjwýnhmã ar ajo idjà'wýrkôt mã kum ar akam amikĩnh jarê. Bãmbê Metĩndjwýnh, gwaj banhõ Bènjadjwýr Jeju Kritu Bãmbê Metĩndjwýnh kumã ne bar amikĩnh jarê. ⁴ Mýkam ne bar kum ar akam ikĩnh jarê? Bir, nã gãm ar tu amim Kritu Jeju markumrêx ne kam kôt amã me jadjwý jabèkumrêx, amã ò me ja, ò me mextire ja jabèkumrêx bar arým kuman kam ikĩnhkumrêx.

⁵ Be, kute ar amã mýjja mex djir ne gar kam ama. Metĩndjwýnh kute kãjkwakam ar amã mýjja mex djir ne katàt ar amã arènh, mýjja mex tãm ne gar aman tu amim kamnhĩxkumrêx ne kam kam ama. Ar aje mýjja mexkam amakkam ne gar tu amim Jeju markumrêx ne kam kôt amã ò me ja jabèkumrêx. Bir be, nã gãm ar Jeju'ã ujarènh nyja man tu amim kamnhĩxkumrêx. Jeju'ã ujarènhja ne katàt nõ. Kabèn punu kêt. Kabèn 'èxnhĩ kêt. Kam ne katàt nõ.

6-7 Be, Jeju'ã ujarënh ny arÿm wãkam ar awÿr bõxwã pumũ. Nãm me pyka kunĩkõt Jeju'ã ujarënhõ ajmã. Arÿm ne me o ajmã nhym me ar akudjwa arÿm kuman arÿm kum mÿjja mexbit kĩnh ne ar o ba. Nãm me mÿjja mexbit ma. Be, nãm ã wãkamdjwÿ ar amã arënhõ ane. Gar arÿm ã mÿjja mexbit maro ane. Krax kurũm ar aje mar totokbê ne gar ã amijo ane.

Epapraj ne ar amã Metĩndjwÿnh jarënhõ tẽ gar arÿm kõt maro tẽ. Nã, Epapraj ne ar amã Metĩndjwÿnh djukaprĩ jarẽ. Metĩndjwÿnh ne ukaprĩkõt ar ajo djuw mex. Nhym Epapraj ar amã ukaprĩ jarẽ gar kam arÿm tu amim markumrẽx. Nã gãm ar anhõkre kadjwÿnhbê,

—Nã, mrãmri ne arÿm Metĩndjwÿnh djukaprĩkumrẽx ne ja, ane. Nã, Epapraj ne ar amã arẽ gar maro tẽ. Ar imã Epapraj kĩ:nhkumrẽx. Nãm ar ikõt ãpënh ar ba. Mrãmri Kritu nhõ ãpënhkumrẽx ne kum ãpënh ar ba ne kute kanga kêtumrẽx. Nãm wãm ar akam bõx ne ar ikõpdji'ã ar ãpënh ba.

⁸ Be, Epapraj, ta ne ar imã ar amex jarën ar imã,

—Ota arkum aben jabêkumrẽx. Metĩndjwÿnh Karõ ne abenã arkum karõ nhym ar arÿm kum aben jabêkumrẽx, ane. Nãm ã ar imã ar ajarënhõ ane.

⁹ Bir be, kam ne bar mã kum ar ajo a'uw. Epapraj kute ar ajarënh bar ije mar totokbê ne bar Metĩndjwÿnhmã ar ajo idjã'wÿr ry typydji. Nã bãm ar kum ar ajã,

—Dja ga prĩne arkum 'ã karõ gẽ ar kuman akabënkõt ar amijo ba. Dja ga Akarõo prĩne ar no bõ, Akarõo ar no bõ gẽ ar prĩne akukràdjã ma. Nã bãm ar ã kum ar ajo idjã'wÿro ane.

¹⁰ Bir be, dja Metĩndjwÿnh prĩne ar amã ar adjãpënh'ã karõn ar ano bõn ar amã amikukràdjã jarẽ gar kam arÿm mã kõt amijo aba

mextire gẽ Bënjadjwÿr ar akam kĩnhkumrẽx. Ga kam ar amã mÿjja mexbit kĩnh ne ar o aban ajte Metĩndjwÿnh maro tẽ:n amũ maro ajkamën mar rax ne.

¹¹ Gêdja Metĩndjwÿnh prĩne ar ajo tÿx. Djãm uma ngri got. Uma raxo kute mÿjja kunĩ jakrenh. Ta tÿxo godja prĩne ar ajo tÿx ne, ta mexo prĩne ar ajo mex ne. Ga kam ar akrànãm amijo aba. Kwãrik wãnh gẽ te mÿjja punu ar akam apõx nãr kon ar akaprĩ ar akam apõx gar mã Jejukõt ajkamën tu akrànãm amijo aban angryk kêt ne tu akĩnhkumrẽx. ¹² Ne tu Jeju Bãmbê Metĩndjwÿnhmã amikĩnh jarẽ.

Bir, mÿkam? Bir, arÿm ne gwaj bajo mex. Gwaj bamex nhym kute õ me mextire jamẽ ro'ã gwaj bamã mÿjja nhõrmã. Kute õ me jamã mÿjja mextire djir ja tãm gêdja gwaj baro'ã gwaj bamã kungrà. Õ pykakam a'ubit, õ pykakam me axwe 'õ kêt, mÿjja punu 'õ kêt tãm'ÿr dja gwaj bõx nhym kute gwaj bamã mÿjja ngrãnh ne kam ar kute gwaj bajo bamã. Kadjy ne gwaj bajo mex ne.

¹³ Be, arÿm ne mrãmri tu gwaj bapytãrkumrẽx. Amrëbê ne Xatanaj ar gwaj bajo ba gwaj kam bamã bajaxwebit kĩnh ne ar o baba nhym kam kute mrãmri akamãt kõ tykkam kute ar gwaj bajo ba pyrãk. Nhym arÿm Metĩndjwÿnh kubê gwaj bapytã nhym arÿm wãnh ar ba. Arÿm tu Xatanajbê gwaj bapytãrkumrẽx. Xatanaj kute ãtykri ar gwaj bajo bajabê ne arÿm gwaj bapytã nhym Kra arÿm ar gwaj bajo ba. Bãm kum Kra kĩnhkumrẽx ja ta ne arÿm ar gwaj bajo ba.

¹⁴ Nã, Bãm ta Xatanajbê gwaj bapa 'amÿ. Amrëbê Xatanaj ajbit ar gwaj bajo ba nhym kam Bãm kubê gwaj bapa 'amÿn gwaj bajo katon gwaj bajaxwe tu o aknon gwaj bajo ba. Kra tyk ne kamrõ bikapĩnkõt ne

Bām gwaj bapytàn gwaj bajaxweo aknon tu mar kêt ne.

Kritu kute raxo katàt me kunĩ jakrenh.

Djur 1.1; Kar 10.36; Kor 2.9; Idja 1.2

¹⁵ Nà, kra ta ne memã Bāmo amirīt ne. Djām me kute noo Metĩndjwỳnh pumũnh got. Me kute noo omũnh kêt. Nhyam kam kra ta memã Bāmbê Metĩndjwỳnh amirīt ne. Amê ar kute aben pyrāk. Ar amê tāmỹ. Nhyam kam kra ta memã Bāmo amirīt ne. Ne kam ajte kubê Metĩndjwỳnh Krakam ta ne ò mỳjja kunĩ djwỳnh, mỳjja kunĩ nhõ bẽnjadjwỳr.

¹⁶ Ta ne kute mỳjja kunĩ 'yr djwỳnh. Bām kabẽnkôt ne mỳjja kunĩ 'y. Kàjkwamê pykakam mỳjja ja kunĩ 'y. Mỳjja me kute noo omũnhjamê mỳjja me kute noo omũnh kêtjamê, tām ne kunĩ 'y. Me karõ nhõ bẽnjadjwỳrmê kadjy mrãnh djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳrmê mebhẽngòkre* nhõ bẽnjadjwỳr rũnhmê bẽnjadjwỳr krymê mỳjja kunĩ ne amim ipêx ne. Bām kabẽnkôt amim ku'y. Nām prĩne amim mỳjja kunĩ 'y, prĩne o atom, kam ne ò mỳjja kunĩ djwỳnh, ta ò mỳjja djwỳnh.

¹⁷ Adjākam, mỳjja kator kêtiri ne Jeju ar tĩn ne ba. Djām pykabê mỳjja ta ar ba? Kati, ta ne kute mỳjjao ba djwỳnh ne kam kute mỳjja 'ò kanga kêtumrêx. Kute mỳjja kunĩ 'yrkam ne kute mỳjja 'ò kanga kêt. Kra ta ne ar mỳjjao ba. Nhyam mrãmri mỳjja tu kunĩ rã'ã: rã'ã.

¹⁸ Nhyam ajte Krabê Jeju ta ne ò me ja kadjy bẽnjadjwỳr. Me kute amim Jeju mar ne kôt amijo baja me tām ne me kute Jeju nhĩ pyrāk. Nhyam bep Jeju ne kute krã pyrāk. Jeju ne kam ò me ja kadjy bẽnjadjwỳr. Ta ne kutewa ne kam amikôt mỳjja kunĩ apòxo tẽ. Ne

kubê Metĩndjwỳnh krakam kumrêx me tyk kurũm tĩn ne kato. Kam ne ajbit pydji raxo kute mỳjja kunĩ jakrenh, raxo mỳjja kunĩmã wa.

¹⁹ Kubê Metĩndjwỳnh djwỳnhĩ. Apỳnh Ar kubê Metĩndjwỳnh djwỳnhĩ. Kra kubê Metĩndjwỳnh djwỳnhkumrêx. Metĩndjwỳnh ne Kramê kute aben pyrāk'ã amim karõ nhyam kam Kradjwỳ kubê Metĩndjwỳnh djwỳnhĩ. Ar amê kubê Metĩndjwỳnh djwỳnhĩ.

²⁰ Bir be, Metĩndjwỳnh ta ne amim Kra'ã karõ, krakôt kute amim mỳjja kunĩ ò òbikwamã, pykakam mỳjja nãr kàjkwakam mỳjja, kunĩ kute o òbikwamã. Mỳjkôt? Krakôt, kra ne me kadjy pĩte'ykam tyn kamrõ ajkapĩ nhyam kam kôt Bām memã kabẽn mex jarẽ nhyam me arỳm umar mexbit ma.

Metĩndjwỳnh kute meo òbikwa.

²¹ Amrêbê ne gar Metĩndjwỳnh akurê djwỳnh. Ar aje ajaxwekôtbit ajamak bẽn ne aje mỳjja jaxwebit ar o abakam ne gar o akurê djwỳnh. ²² Nhyam bep ajbir ne Metĩndjwỳnh ar ajo òbikwa. Nã gãm ar te amã kurê nhyam Metĩndjwỳnh tu ar ajo òbikwakumrêx. Kra ne me kadjy amijo kubẽngòkren ruwn kam ty. Nhyam kam kôt Metĩndjwỳnh ar ajo òbikwakumrêx. Mỳj kadji ne ar ajo òbikwa? Bir, kute amiwỳr ar ajo bõx, gar kabem aku'êmã. Ar mrãmri Metĩndjwỳnh mexo amextire ne ajmã akute kêt ne ar aba ne ar akam mỳjja punu 'ò kêtumrêx ne kabem aku'êmã. Kadji ne Metĩndjwỳnh ar ajo òbikwa, godja gar arek o tẽn kanga kêt jabej. ²³ Godja gar arek aje Jeju 'ã angràn mrãmri adjãm tỳx ne aje kanga kêt jabej ne kam ajte amijã kamnhĩxbê kam amak ar o aban kanga kêt jabej. Nã gãm ar arỳm Jeju'ã ujarẽnh nyja man kam amim kamnhĩx ne kam kam

* **1:16** Apỳnh me ò pyka djãri kunikôt ne me kunĩ bẽngòkre. Kubekã jakamê me kakrãtykmê me babẽngòkremê ne me kunĩ: bẽngòkre.

ama. Godja gar mrāmri arek kôt amijo atēm rā'ā ne aje kanga kêt jabej ne kam mrāmri arým 'ýr bôx. Djām ar gajbit ne gar Jeju'ā ujarēnh ma? Kati, pyka kunīkôt ne Jeju'ā ujarēnh mekôt ajmā. Ba ibê Paur ne ba memā Jeju kukrādjà ny'ā idjujarēnh mō. Idjapēnh ne ja. Kam ne ba kàjbê memā 'ā idjujarēnh mō.

Paur me kadjy àpēnh.

²⁴ Ā idjujarēnh mō nhyh me arým kôt ijo ajkê ba itokry ne. Djām kôt ikapri? Arkati, ikīnhkumrēx. Me akadjy ne ba itokry ne kam ikīnh ne. Mete Krituo bikēnh nhyh tokryja 'ā ne me ijakre. Ba kam ba itokrykôt mete inhō bikēnh ba, ba itokryjakôt ne ba Kritu tokry nhinomā rēnh tē. Jeju nhī kadjy, mete amim Jeju mar ne kute Jeju nhī pyrākja, me kadjy ne ba itokryja. ²⁵ Ne me akadjy idjapēnhja. Metīndjwýnh ne me akadjy idjan imā idjapēnh jarē. Ba kam me amā idjapēnh ar iba. Mýj idjapēnh nā? Bir, ije me kunīmā prīne Metīndjwýnh kabēn'ā idjujarēnh itēm nhyh me kunī kute marmā.

²⁶ Amrēbê ne me kunībê Kritu apdju ne. Nām me bakukāmāre amikam kra jadjwýro tēm tāmtā: nhyh bipdjur rā'ā. Nhyh kam ajbir Metīndjwýnh arým memā o amirīt, ta ò me mextire jamābit o amirīt ne. Kute amim me ja'ā karōkôt ne memābit o amirīt ne. ²⁷ Amrēbê ne amim 'ā karō ne kam mebê udju: ne. Ne arým jakam memā o kato, ò me mextire jamābit ne o amirīt ne. Mýj ne mekbê udju ne ajbir memā o amirīt ne? Bir, Kritu me bakadjwýnhbê ýrja. Tām ne gu me ò mýjja mex'ā amím kamnhīx ne. Kritu me bakadjwýnhbê ýrkam ne myt kunīkôt mā me bamā mýjja mex ngā ba me ikīnhkumrēx. Mā ne mýjja mexja kute? Bir, mýjja mex ja ne apēx prām kētkumrēx. Mýjja mex ja ne mexo kute mýjja kunī jakrenh, kute

me kute ò nēkrēxo amimexja kunī jakrenh mex ne. Dja mā amirīt rā'ā ne. Djām me kwýmā ne o amirīt ne? Kati, pyka kunīkôt ne ò me jamā o amirīt ne.

²⁸ Bir be, kam ne bar mā me kunīmā Kritu'ā ajarē. Ar ikrā mekkôt, ar ikabēnh mexo ne bar me kunīmā tīn jangijn me kunīmā Metīndjwýnh kabēnh jarē. Ar ije Metīndjwýnhmā meo imōr ne kum me òrmā. Me kunī arým kute Kritu mar mex ne kute inomā mēnh, me tām ne bar ije Metīndjwýnhmā meo imōr ne kum me òrmā. ²⁹ Kadjy ne ba idjapēnhkam ityk djā kêt ne. Djām Kritu rerek got. Axwe týx ne ta týxo ijo tý:x ba kam me kadjy idjapēnh ra:x ne.

2

Kritu ajbit rax nhyh me kute ja mar kadjy ne Paur djapēnh raxja.

¹ Ē, ba ar amā arē, gar ama. Gora ar amā idjapēnh raxjakôt ima. Krīraxbê Raodjikam ar jamē apýnh krī rūnh djāri me jamē me aje te ipumūnh kêt ba akrānmā ar me akunīmā idjapēnh ibaja pumū.

² Mýj kadjy ne idjapēnh raxja? Ije ar amā týx jangjēnh gar ajte atýxmā. Ne ajte ar amā aben jabēnh axikôt akabēnh ne ar abamā. Ga kam ar aje mrāmri Kritu markumrēxmā, Metīndjwýnh kute prīne mekbê o bipdjurja ar aje mar ne aje katāt kôt mar ar o abamā. Mýj ne mekbê o apdju? Kritu. Kritu mekbê bipdjur ne gar aje marmā. Me kute Kritu mar rax ne kute mrāmri me ò nēkrēx rūnh pyrāk. Dja gar ā Kritu mar rūnh ano. Kadjy ne idjapēnh raxja.

³ Nā, Kritu pydji ne kute amikadjy memā no mex jangjēnh djwýnh. Ajbit kute memā Bāmmē ar kukrādjào amirīt, kukrādjà bipdjurjao amirīt nhyh kôt me arým ò mýjja mex maro tē, ò mýjja mex maro tēn kam kôt no mex. Nhyh kam apýnh me kute

Metĩndjwýnh nhõ mýjja mar djari mrãmri kute õ nèkrêx mextire ja pyræk. Be, ga Kritu pydji kute amikadjj memã ne mex jangjênh nhym me no mex ne kute õ mýjja marja pumũ. ⁴ Atemã 'õ kêt. Ta pydji ne kute Bãmo amirĩt. Ê, me'õ kute ar anoo biknor karõ ne ba ar amã katåt 'ã ajarê. Me 'êx ne kute kabên punuo amikabên mex ne o kute ar anoo biknor karõ ne ba ar amã ane.

⁵ Nãm te jãnh prãme ba amybymbit imã ar akĩnh ne ar amar rã'ã. Arým ne ba ar aman kam ikĩnhkumrêx ne. Nã gãm ar amim Kritu markumrêx ne 'ã angrà tỳx ne amã me uma kêt ne kanga kêtumrêx ne 'ãno dja, ne akrãnmã aben mẽ ar aba. Ba kuman kam ikĩnhkumrêx ne.

Ar kute Kritubit mar kadjj.

⁶ Bir be, ar aje Kritu Jejuo anhõ Bẽnjadjwýrkam ã kôt amijo abao ane, anhõ Bẽnjadjwýr Jejukôt ã amijo abao ane. ⁷ Dja gar ã amũ Kritu maro abikamênhõ atêm kute mrãmri ne pĩ abatàn kadjy kute pykamã arê ngjênh ne kute pyka 'amýnh tỳxja pyræk. Dja gar ã amũ Kritu maro abikamênhõ atêmo ane, ne ã Kritu 'amýnh tỳx ne 'ãno adjãmo ane. Ne amrêbê ar aje amim Kritu marja arek o tẽ. Me kute ar amã arênhkôt dja gar arek o anhýro tẽ. Dja gar ã o anhýro atêm rã'ãn prĩne mar tỳx ne. Ne kam Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarê, ne kum amikĩnh jarênh 'ãno dja.

⁸ Dja gar aminêje me kabên punuwã pumũ. Dja me kabên punu 'êx ne amijo kabên mex ne mõn ar anoo akno. Djãm me kabên punuja kabên katåt got, kabên mex got? Kati, me kabên kajgo mexi. Me ta ne me ar abenmã 'êx ban amũ abenmã arênhõ mör tãmtã nhym ĩ kamingrãny amũ abenmã arênhõ mō. Djãm Metĩndjwýnh kabênkôt ne wã? Kati, me ta kukràdjãkôt ne me kabên kajgowã.

Nhym bep atemã ne Kritu kabên katåtã. Mrãmri katåt arê.

⁹ Kubê Metĩndjwýnh djwýnhkumrêx. Amijo kubêngökren me bawýr pykamã ruw. Kubêngökrekam ne kubê Metĩndjwýnhkumrêx. Æm Metĩndjwýnh djwýnhĩ. Ta ne kubê Kritu. ¹⁰ Ne ta gwaj bakadjwýnhbê nhýn gwaj bamã umar mexti:re jarê. Gwaj bamã umar mextire jarê gwaj kam bakĩnhkumrêx. Mã ne gwaj bakĩnh kute? Bir, mrãmri me kute õ nèkrêx rũ:nhkam kĩnhja pyræk. Dja gwaj Jejukam bakĩnhõ bamã nèkrêx kĩnhja jakrenh mex ne. Ê, mrãmri ne Kritu raxo kute me bẽnjadjwýr rũnhmê me bẽnjadjwýr kry kute meo baja kunĩ jakrenh. Ta ne umar mexo ar gwaj bajo ban gwaj bajo kĩnhõ ba, gwaj bamã kĩnh jangjênhõ ba.

¹¹ Arým gwaj baje Krituo aminhökam ne gwaj atemã bakukràdjã. Gwaj bakukràdjã tũm, gwaj bajaxweja ne gwaj arým tu wãnh kangan kum banhire. Ne kam gwaj bamex kute mrãmri ne mekbê idjaer kute me my nhinhu kã rênh nhym me kam mex ne kĩnhja pyræk. Me bajtem kute Metĩndjwýnh nhõ me ja mar kadjy ne me me my nhinhu kã rê. Nãm me me my nhinhu kã rên mũm kurên kam kĩnh nhym Kritudjwý arým gwaj bamã gwaj bakukràdjã tũmja mũm ã rênho ane gwaj kam ã badjwý ã bamexo ane nhym Metĩndjwýnh arým gwaj bakam kĩnh ne.

¹² Jeju akubyn tĩn ne me tyk krã kurũm kator'ã ne ngõnhmã gwaj bajangjênhja amijakre. Ngõnhmã gwaj bajangjênh ne kute Jeju tyk ne pykakam ir pyræk. Nãm me ã ngõnhmã gwaj bajangjênhõ ane. Ngõnhmã gwaj bakrã jangjênh, gwaj kam akubyn bakrã apõx ne kute Jeju kênkre kurũm akubyn tĩn ne kator pyræk. Metĩndjwýnh ta ne tỳxo akubyn Krituo tĩn, me

tyk kurũm Krituo kato. Gwaj kam arũm tu amim kamnhĩxkumrẽx nhym kam ngõ kurũm me bakator kute gwaj badjwý akubyn batĩn pyræk, kute ta tũxo Kritumẽ ro'ã gwaj bajo tĩn pyræk. Kam dja gwaj bakukràdjã nykõtbit amijo baba.

¹³ Bir be, amrẽbẽ ne gwaj baje batyk pyræk ne ar baba. Nã gwaj bajaxwekumrẽx ne mũm amikukràdjã tũm rẽnh kẽtkam kute me batyk pyræk. Nhym bep ajbir ne Metĩndjwýnh gwaj bajaxwe kunõ biknorkumrẽx. Nhym kam kute Kritumẽ ro'ã gwaj bajo tĩn pyræk.

¹⁴ Arũm ne Metĩndjwýnh Mõjdjẽ kukràdjão apẽx. Mõjdjẽ kute memã “Kwãrik wãnh” anhyr ne 'ã pi'ók no'ókja arũm o apẽx. Nã gwaj te kukràdjãkõt amijo babamãn ãm mã bajamakkre kêt. Nhym kam Metĩndjwýnh õkre kadjwýnhbẽ,

—Ikra tykkõt, mete pĩte'ykam kum o i'ẽk nhym tykkõt dja me tu amim ikamnhĩxkumrẽx ba kam me'ã mex rẽ. Nãm me te Mõjdjẽ kukràdjãkõt te o anen mar kêtumrẽx ne, ane. Nãm ã Metĩndjwýnh o anen ã Mõjdjẽ kukràdjão apẽxo ane.

¹⁵ Be, Kritu tykkõt ne Metĩndjwýnh me karõ punu rũnhjadjwõ ajkẽ, me karõ punu nhõ bẽnjadjwýrmẽ, me tãm ne Metĩndjwýnh meo ajkẽ. Nãm me amipardja'ã me pa 'amýn kam meo kurwýko ban meo bõx. Me ipõkri ne me meo kurwýko ban meo bõx ne kam prĩne mekbẽ àbẽr djã kunõ apdjun kam memã me uma ngrãnh mex ne. Nhym me kunĩ kõt omũn arũm kõt kuma. Nãm ã Kritu tykkõt ã Metĩndjwýnh me karõ punu rũnho bikẽnho ane.

¹⁶ Metĩndjwýnh kute me karõ punu rũnho bikẽnhkam kwãrik wãnh õ kukràdjãja mar kêt. Nãm me Mõjdjẽ kukràdjã kupa'ã mekbẽ mýjja pyma ar o ba ne memã amiangri'ã apnẽ. Bir be, kukràdjã kakritja dja gar mar kêt. Metĩndjwýnh arũm kute mýjja

tũmjao apẽxkam dja gar mar kêt. Kwãrik wãnh ga arĩk ar adjãkur abakam gẽ me'õ adjãkur mýr jabej ar amã kabẽn 'õ jarẽnh kêt, nãr kon, mýjja akõm mýr jabej gẽ me'õ ar amã kabẽn 'õ jarẽnh kêt. Nãr kon, me rer mex 'õkam, mytyrwý 'õkam, akati 'õkam, me rer mexo mõrkam, mekõt ar aje amijo anhyr kẽtkam, kwãrik wãnh gẽ me kam ar amã kabẽn 'õ jarẽnh kêt. Kwãrik wãnh mýjja kukràdjã ja mýr jabej gẽ me'õ ar amã àkrẽ kêt.

¹⁷ Kritu bõx kेत्रi ne me kukràdjã ja arĩk kam ar ba. Nãm me Kritu kutẽp ar kukràdjã jabito ba. Kajmã'ã ari o ba nhym kam bõx ne arũm o ajngrã, kukràdjã tũmja tu mũm kumẽ.

¹⁸ Kwãrik wãnh me 'ẽx ne kute amijo pijãm ne arĩk Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnhmã kabẽnja wãnh nõ. Nãm me kum mýjja ja kĩnh ne 'ã ar amã apnẽ, ar aje me kudjwamã. Nãm we me,

—Dja gar me ikudjwa kadjy mrãnh djwýnhmã amijarẽn kum rax jarẽ nhym arũm Metĩndjwýnh kum ar akĩnh. Dja ga ar o anhyr kêt nhym arũm kum ar akĩnh kêt. Djãm abẽnjadjwýr got ga tu Metĩndjwýnhmã akabẽn, ane. Kati, nãm me 'ẽx. Kwãrik wãnh wãm nõ gẽ me ja ar anoo biknor kêt.

Nãm we me biptirkam mýjja pytiro ikwãn we ar amã kõt 'ã ujarẽnh ba. Kati, nãm me 'ẽx. Me ja ne me kajgo mex ne kam we ar amã mýjja jarẽnho ban we amijo àmra ba. Kati, nãm arĩk ar ta amijo 'ẽx ne amijaxwekõt amiman kam we amijo àmra ba. Kati, nãm me 'ẽx.

¹⁹ Ne arũm Kritumã iren 'amýnh kêt.

Kritubẽ Metĩndjwýnh djwýnhkumrẽx. Ta ne wýnhĩ. Kute ta krã pyræk. Me baje Kritu mar ne gu me baje ĩ pyræk. Nhym bep Kritu ta ne kute krã pyræk nhym me kam iren 'amýnh kêt. Nã gu me bakukràdjãri ajkanhõk ne kam tu batypydjĩ.

Apÿnh kêtê. Me bakukràdjâmê me bakudjêk kunïo aben pydjìn me bakràmä kumê.

Nãm ä Kritu ta kubê kräkam ta ïo djuw mexo têt, me bajo djuw mexo têtmo ane. Kritu ne ta ò me jamã bënjadjwÿr ne kam amim meo atom ne meo djuw mex. Te apÿnh me ba djäri baba nhym tu amim me bajo atom, me bajo aben pydji gu me batypydjìn aben mêt ar baban kam kôt bamã aben jabên kam baro'ã Kritu maro têt. Metïndjwÿnh ne amim me bajã karô gu me kam kãjmã kôt ä maro batêtmo ane.

²⁰ Arÿm ne gar Kritumê ro'ã ty nhym arÿm ar amã mÿjja kukràdjã kakritja mÿm kumê. Kritu kute ar amã mÿjjao apêx gar kam mã ajte amã akukràdjã kakrit kÿnh. Mÿkam ne gar akubyn mã amã pyka jakam me kukràdjã jabit kÿnh ne kôt ar amijo aba? Nãm we me,

²¹—Kwãrik wãnh byr kêt,

—Kwãrik wãnh kakin kêt,

—Kwãrik wãnh kupên kêt, ä we anhÿr ar ba gar kôt amijo aba.

²² Djãm Metïndjwÿnh kukràdjã ne ja ne me we ar “Kwãrik wãnh” ar o ban mekbê mÿjja puma ar o ba? Kati, me ne me ane. Kukràdjã tÿm, kukràdjã kakritja arÿm kêt. Metïndjwÿnh arÿm kukràdjã tÿmjao apêx gu me arÿm kôt amijo baba kêt. Mrãmri kute me badjakur djã pyrãk. Tebê dja me batikkekam apêx ne me banhÿ'ã apêx ne me bakràkã'ã mrã. Nãm ä kukràdjã kakrit, kukràdjã tÿmja apêxo ane.

²³ Me kute mebê mÿjja pymaja ne me 'êx ne kabên mex ne. Bep kati, nãm me tu ar mÿjjamã amijarênho ba, mÿjjao Metïndjwÿnh ne ar kum amijarênho ban 'ã memã apnê nhym me kudjwa. Nãm we me 'êx ne we ar amijo pijãmo ban ar ta aminhÿ djwÿnho bikênho ba. Me ta kute we amibê axwe rênhmã prÿne amijo bikênho ba.

Metïndjwÿnh kute memã ja jarênho kêt. Me ta ne me arÿk ta kute amijaxwe bÿnmã apÿnh amijo ba djäri amijo ba. Nãm me amititik ne kam amijo bikênho mexo ba. Kati, äm kajgo mexi. Nãm me te aminhÿ djwÿnhja te o ane nhym äm mã axwe. Djã nãm me amibê axwe kurê? Kati, nãm me te o anen mã axwe.

3

Ar kute katàt amijo bamã arkum 'ã karô.

¹ Gora ar Kritumê ro'ã arÿm akubyn atÿnkam, ngô kurÿm ar ajapôx kute akubyn atÿn pyrãk, kam dja gar kãjkwakambit mÿjja jabej ajkam ama. Kam ne Kritu nhÿ, Metïndjwÿnh djubôk'ãnh nhÿ. ² Dja gar kãjkwakam mÿjjakôtbit ajamak bën. Kwãrik wãnh pykakam mÿjja mar kêt.

³ Kute Kritumê ro'ã arÿm atyk pyrãk. Djãm me tykkam kute pyka jakam mÿjja mar got. Bir be, arÿm Kritumê ro'ã ar atyk ne ro'ã akubyn atÿnkam, dja gar jakam, pyka jakam, Kritumê atypydjìn ari ar aba. Nhym kam Kritu kadjwÿnhbê, Metïndjwÿnh ar ajo bipdjur mex ne, kute apytãr mex kadjy. Kam dja gar kãjkwakam mÿjjabit ma. ⁴ Be, Kritumê ne gar atypydjìn ar aban kam tu atÿnkumrêx ne. Gêdja Kritu akubyn raxo amirÿt ne kam abêngôkredjwÿ* arÿm araxo amirÿt.

⁵ Bir be, kam dja gar arÿk abawã tu krã'yrkumrêx gê on wãnh nô. Kwãrik wãnh gar krô'ã aprô kêt, nhym me nijadjwÿ krô'ã mjên kêt. Ar aprô prãm, nhym me ni mjên prãmja kwãrik wãnh nô. Gê me my prô prãm ne kurê ar ba, nhym me ni ar mjên prãm ne kurê ba kwãrik wãnh nô. Me kum mÿjja punubit prãmja kwãrik wãnh nô. Ne me kum nëkrêxbit prãmja

* 3:4 Apÿnh me ò pyka djäri kunÿkôt ne me kunÿ bêngôkre. Kubêkã jakamê me kakràtykmê me babêngôkremê ne me kunÿ: bêngôkre.

kwārīk wānh nō. Nām me kum nēkrēxbit kīnh ne kam kōtbit amak bēn ne kam kum Metīndjwýnhja mar prām kētkumrēx. Me kute mýjjao Metīndjwýnh karō nhípēx ne kute we kum ar amijarēnho baja tām ne Metīndjwýnh kum kīnh kētkumrēx. Nhym me kum nēkrēxbit prāmjadwý kum kīnh kētkumrēx. Amē punu nhym kam kum kīnh kēto aben pyrāk ne. Kam ne ba ar amā,

—Tām gēdja on wānh nō, ane.

⁶ Mýjja ja kunīkōt ne Metīndjwýnh mekam ngry:k ne. Godja me kute mýjja jao ban kam kute Metīndjwýnhkōt amijo ba kētkumrēxja, me tām gēdja Metīndjwýnh mekam ngryk ne ī memā o pānh. ⁷ Nhym bep amrēbē ne gar gadjwý ā amijo aba punuo anen ajbit ma.

⁸ Bep jakam dja gar on mýjja ja kunī kanga. Kwārīk wānh gar angyrk kēt ne memā adjākjēr kēt ne aje amipānhmā mar kēt ne me kāmex jarēnh kēt ne ajajkwakam akabēn punu 'ō jarēnh kēt. Me my kute me nire kukrādja'ā me aprýja dja kēt. Nhym me niredjwý kute me my kukrādja'ā me aprýjadwý dja kētkumrēx.

⁹⁻¹⁰ Kwārīk wānh gar akukrādja tūm jakōt abenmā ajēxnhī kēt. Arým ne gar akukrādja tūmja mūm kunī mē. Ar aje akukrādja tūmkōt aje abenmā ajēx aba ja ne gar arým nhī'ām kunī mē. Pānh ne gar akukrādja nykōt mýjja mexbit ma. Metīndjwýnh kute ar ajo ny nhípēx djwýnh ne ar ajo nyo tē, ar aje Metīndjwýnh mex pyrāk kadjy ne ar ajo nyo tē, prīne ar aje Metīndjwýnh markumrēxmā ne ar ajo nyo tē.

¹¹ Metīndjwýnh kute meo nykam ne me arým abenmā kre rax kēt ne tu arým abenā tým ne typydji. Arým Kritukōt me apýnh ba djāri kute abeno kurē djwýnh kētē ne kam arým tu abeno kamyn abeno ōbikwa. Me bajtemmē mebé

idjaermē, me tām ne Metīndjwýnh arým meo aben pydji. Ne ajte me my nhinhu kà rēnhmē me mykā tāmē, me tām ne Metīndjwýnh ajte meo aben pydji. Me kute arým me krōrmē me krōr kēt apýnh ō pykakam ba djāri bajamē, me tām ne Metīndjwýnh arým meo aben pydji. Me kute me pa 'amýnh nhym me memā apēnh kajgo ar bajamē me kute memā o pānh kadjy apēnhjamē, me tām ne arým Metīndjwýnh meo aben pydji. Nā, ne arým memā me kute abeno kurē djwýnhja arým o ajngrā. Kritukōt ne me aben pydji ne kam kute Kritubit mar, arým ajbit kute amikajmātā mar. Djā nām kum me'ō kīnh kēt ne? Kati, nām kum me kunī kīnh ne me 'āno dja. Nām me 'āno āmo aben pyrāk ne.

¹² Ga Metīndjwýnh kute amijo ar apytār ne arým kute amim ar ajo bikjēr ne kam kute ar ajo mex ne kum ar ajabēkumrēxja pumū. Kam gēdja gar tu amim akukrādja ny man kōt amijo aba. Gora ar amā me kaprī ne adjukaprī ne ar meo aba. Kwārīk wānh ar ajō apydji arax prāme ari aba kēt. Dja gar memā aprī mex ne ar meo aba. Tu akabōt katin akrānmā ar meo aba. Be, mýjja mex ja dja gar ā maro anen kam tu kōt amijo aba.

¹³ Gēdja me'ō ari kute anoknoro ba jabej kwārīk wānh ga kum adjākrē kēt ne mā kum akabēn mex jarē. Dja gar ā anen ar abeno aba. Dja gar abenkam amikrā rax jabej nār kon amikrā ngri jabej tu o aknon abenkam angyrk kēt. Gar Bēnjadwýr djwýnh arým ar aje kam amikrāja tu o biknorkumrēx ne ar akam ngryk kētja pumū. Dja gar ā anen ar aje abenkam amikrāja tu o abiknorkumrēx ne abenkam angyrk kēt.

¹⁴ Gora ar mýjja ja kunīkōt amijo aban kam ajte iby amā aben jabē. Gora ikabēn ja ma. Ar amā aben jabēn ar abeno aba. Ar atypydji

djà ne ja. Ar amã aben jabên kam atypydjin kam amexkumrêx. ¹⁵ Djãm ar aje abeno ajtemmã ne Metîndjwýnh amiwýr ar ajuw? Kati, gar atypydjin aben kam adjumar mex kadjy ne amiwýr ar ajuw. Bir be, kam dja gar adjumar mexbit ma. Kritu ta umar mextire jao dja ar amã umar mextire jadjã ne o aben nêje me akukrà. Dja ta õ me umar mex djão prîne ar ajaên kam o aben nêje ar ajakre. Ê, gora ar Metîndjwýnhmã amikînh jarê.

¹⁶ Gora ar prîne ajamakrekam Kritu kabên kunî nhôn kôt ar amijo aba. Ne akabên mexo abenmã Metîndjwýnh kukràdjã jarên o abenmã tîn jadjã. Ne Metîndjwýnh'ã angrer aba. Mebé idjaer nhõ me ngrer tûm jarên kam ajte Metîndjwýnh Karõ kute ar amã me ngrer ny jarênhjadwý jarê. Ne Metîndjwýnhmã ar amikînh jarê, angrerkôt kum akadjwýnhbê akînh jarê.

¹⁷ Dja gar Bênjadjwýr Jujukôt amijo aban Jeju Bãmbê Metîndjwýnhmã amikînh jarê. Djãm ar akàtãm, djãm ar anhõ bênjadjwýr kêt dja gar adjàpên punun akabên punu? Kati, ar abê Bênjadjwýr Jeju nhõ àpênhkam dja gar adjàpên mexkumrêx ne akabên mex ne. Ar abê Bênjadjwýr Jeju nhõ àpênhkam dja gar anhõ bênjadjwýrkôt amiman kôt akabên mexkumrêx ne kôt adjàpên mexkumrêx ne mýjja kunîkôt Jeju Bãmbê Metîndjwýnhmã amikînh jarê. Kritukôt kum amikînh jarê.

¹⁸ Ê, ar apa, ar anire, arým ar amjênja dja gar amjên kabên man kôt amijo aba. Bênjadjwýr djwýnh kute ar amã ã anhýrkam dja gar ã amjên kabên mar ne kôt amijo abao ane nhym kam mexkumrêx ne.

¹⁹ Ê, ar apa, ar amy, ar amã aprõ jabên kum akabên djã jarênh kêt ne kum akabên mexbit jarê.

²⁰ Ar apa, ar aprîre, gora ar ar anãmê ar abãm ar kabên man ar kabênkôt amijo aba. Ar kute ar amã kabên jarênhjakôt amijo aba ne o abiknor kêt. Nhym kam Bênjadjwýr djwýnh ar akam kînhkumrêx ne.

²¹ Ê, ar apa, ar ajabatànha, kwârîk wãnh gar akra arkum akabên kêt ne arkum ngryk jadjãr kêt. Arkum akabên mexbit jarê. Dja gar arkum adjàkrê nhym ar arým kaprî ne katàt mrãnhja kanga.

²² Ê, ar apa, memã ar adjàpênh kajgo ar abawã, me kute ar ajo pãnh ne amim ar apa 'amýnh gar memã adjàpênh kajgo ar abawã gora ar pyka jakam ar apa 'amýnh djwýnhja kabên ma. Kute mýjja ar amã arênh kunîkôt dja gar kabên man kôt amijo aba. Djãm me kute ar apumünho ku'ékambit got gar memã adjàpênh mex ne, nhym we me ar akam kînhmã? Kati, me kãxãdjwý dja gar tu adjàpênh katàt ne. Ar amã Bênjadjwýr Jeju kînh ne amã umakam dja gar tu kum adjàpênh katàt ne.

²³ Gora tu ar adjàpênhkumrêx. Kwârîk wãnh gar adjàpênh punu kêt. Dja gar tu adjàpênh kunî amã kînh ne kupênho tẽ. Ne tu adjàpênh mexkumrêx ne katàt adjàpênh tẽ. Djãm pykabê mebêngôkre 'õbitmã ne gar apê? Kati, kàjkwa kam ar anhõ Bênjadjwýrmã ne gar apê. Kam ne ba ar amã katàt ar adjàpênh'ã karõ, ar aje katàt adjàpênhwã atëmmã ne ba ar amã adjàpênh'ã karõ.

²⁴ Gora ar ama. Bênjadjwýr djwýnh ta dja ar amã o pãnh. Kute õ me jamã mýjja mextire djirja dja ar amã kungã gar amim aby. Bir be, Bênjadjwýr Kritumã ar adjàpênhja man kam kôt kute ar apa 'amýnh djwýnhmã adjàpênh ar aba.

²⁵ Bep apýnh me axwe djãri gêdja Metîndjwýnh memã axwe pãnh jarênho tẽ. Amrêbê tñri axweri

gédja Metíndjwýnh kôt kum o pânĥ ne, tînri axwekam dja memã o pânĥo aben pyrãk ne. Djã nãm we,

—Ije bep tãmja ne ôbikwa krãptĩ ne kam bĕnjadjwýr rax. Kwãrĩk wãnh kum pânĥ jarĕnh kĕt. Ba 'uwtĩjamã pânĥ jarĕ, anhýr got? Kati, nãm tu memã pânĥ jarĕnh aben pyrãk ne. Ne me axwekam katãt memã o pânĥ.

4

Me bĕnjadjwýr kute ô àpĕňho ba katãtmã.

¹ Ē, ar apa, ar aje meo pânĥ ne amim me pa 'amýnh nhym me ar amã àpĕnh kajgo ar bawã, ar amã ne ba ikabĕn. Gora ar anhõ àpĕnhmã akabĕn mex jarĕn meo aba katãt. Ē, ar gadjwý ne gar kãjkwakam anhõ Bĕnjadjwýr. Gora ar ama. Tãm ne ja.

² Ē, ar apa, gora ar akupãnhã Metíndjwýnhmã akabĕn 'ãno dja. Gora ar Metíndjwýnhmã amijarĕnhkam amã adjukanga kĕt ne aje kum amijarĕnh ar o abakôt aje mýjja'ã 'wýrja tãm dja gar kam ama. Ne kum ar akabĕnkôt kum amikĩnhdjwý jarĕnh 'ãno dja.

³ Kum ar akabĕnkôt ar badjwý kum ar ijo a'wý gĕ Metíndjwýnh mýjja kute ar ibĕ àptãrjao ajngrã bar tu memã Metíndjwýnh kabĕn jarĕ, memã Kritu jarĕ. Nãm mekbĕ apdju bar kam ije memã o amirĩtmã. Kam ne ba mekbĕ ijĕ djãkam idjãmja. Nã bãm ije memã Kritu jarĕnhõ itĕm katikôt nhym me mekbĕ ijĕ djãkam imĕ. ⁴ Bir be, kam gĕdja gar kum ijo a'wý, ije memã arĕnh ne ije katãt memã o amirĩtmã. Ije Jeju mekbĕ bipdjurja memã arĕnh ne ije memã mã o amirĩt nhym me kute katãt marmã. Nã, kadjy ne Metíndjwýnh amim idja, ije prĩne memã o amirĩtmã. Tãm ne ja.

⁵ Be, me kãtãm kadjy, me kute Jeju mar kĕtja, kadjy dja gar

akrãnmã amijo aba mextire ne memã akabĕn mexbit jarĕ. Gĕdja aje Jeju'ã adjujarĕnh djã awýr bõx ga kam mekmã Jeju jarĕ.

⁶ Gora akrãnmã memã adjujarĕnhõ akrĩ gĕ me ar amã,

—E kum goja ajte adjujarĕnhõ nhý. Ga nã gãm akabĕn mar prãmre, ane. Gĕdja me kute mýjja 'õ mar prãm jabej akukij ga kam memã katãt 'ã adjujarĕnhõ nhý. Be, tãm ne ja.

Apýnh ôbikwamã kute kabĕn janor.

⁷ Ota me bakamy Xikiku dja ar amã prĩne ijarĕ. Gwaj bamã Xikiku jabĕkumrĕx tãm dja ar amã ijarĕ. Nã, nãm ikôt àpĕnh mexkumrĕx ne àpĕnh kanga kĕtkumrĕx. Bĕnjadjwýr nhõ àpĕnhkumrĕx ne ja. Nãm ar ikôt kum àpĕnh ar ba. Ta dja prĩne ar amã ijarĕ. ⁸ Kadjy dja ba ar awýr ano, kute ar amã ar ijarĕnh gar aje ar imar nhym kute ar amã kĩnh jadjãr gar ajte atýx ne akĩnhmã. Kadjy dja ba ar awýr ano. ⁹ Gwaj bakamy Ônemudjwý dja ba ano, wãm ar ro'ã ar ano. Gwaj bamã Ônemu jabĕkumrĕx, tãm dja ba ano. Nãm amim Kritu markumrĕx ne kanga kĕt. Ar ajõ 'õ. Be, ar ta dja ar ar amã jakam mýjja kunĩ jarĕ.

¹⁰ Gwaj bakamy Arxakumĕ ar iro'ã mekbĕ ijĕ djãkam dja. Ne ar ajo aman wãm ar amã amijarĕ. Nhym Makudjwý kubĕ Banabe tãmdjwýja adjwýnhdjwý ar ajo aman wãm ar amã amijarĕ. Ē, arým ne ba ar amã 'ã karõ. Dja ar awýr tĕn bõx gar amiwýr o wadjãn kum akabĕn mex jarĕ. ¹¹ Jejuw, mete kum Juxu jarĕnhja adjwýnhdjwý ar ajo aman wãm ar amã amijarĕ. Be, Arxakumĕ Makumĕ Jejuw ar ajbit ne Ar kubĕ idjaer ne kute amim Jeju mar ne ar ikôt àpĕnh ar ba. Ar kute mekmã Jeju jarĕnh nhym me kute amikajmãtã Jeju mar nhym Metíndjwýnh kute ar meo bamã ne

ar ikôt àpênh ba. Nãm ar ikôt àpênh mehkumrêxo ikĩnh ne.

¹² Epapraj, ar ajô 'õ ne kubê Kritu Jeju nhô àpênh ne ar ajo aman wãm ar amã amijarê. Nãm Metĩndjwỳnhmã ar ajo à'wỳr 'ãno dja. Tyk djà kêt ne ar ajo à'wỳro ban kum,

—Ga dja ga aro tỳx gê ar ajã ngrà tỳx ne akanga kêt ne amar mex nhinomã kurê. Ga dja ga arkum 'ã karô gê ar kôt mrã, aje amin ar'ã karôkôt mrã. Nãm ã kum ar ajo à'wỳro ane. ¹³ Be, ba ne ba inoo Epapraj pumũn kôt ar amã 'ã pi'ôk no'ôk ne. Mrãmri ne ar ajã àpnhĩx ne. Krĩraxbê Raodjikam ar jamê krĩraxbê Ijeporikam ar jamê me akun'ã ne àpnhĩx ne. Ba ne ba arỳm omũn ar amã 'ã pi'ôk no'ôk ne.

¹⁴ Rukabê me kane djwỳnh gwaj bamã kĩnhkumrêxjamê Temanhmê ar ar ajo aman wãm ar amã amijarê.

¹⁵ Nã bãm Raodjikam gwaj baje abeno bakamyo ama ne. Gora arkum ijarê. Nĩpa nhũrkwākam ar kute Jejukôt aben pydjiwãmê Nĩpa bêngôkremê ne ba o ama ne. Ar wãmãdjwỳ ijarê.

¹⁶ Ê, ije ar amã pi'ôk no'ôk nhõrwã gar omũ:n omũnh pan kam amũ krĩraxbê Raodjikam ar kute Jejukôt aben pydjiwãmã angã gê kam ar amipãnh ar amã wã ngã. Dja ba ije wãm ar amã pi'ôk no'ôk nhõrwã gar ga wã pumũn amũ ar wãmã angã gê Raodjikam ar wã amrê amipãnh ar amã wã ngã. Gar aprakamã omũ.

¹⁷ Ê, Akipumã kum,

—Gora Bẽnjadjwỳr kute amã adjàpênh jarênhja on o tẽn inomã amê, ane.

¹⁸ Ba ibê Paur ne ba wãm ar amã ikabên ne. Nhym bep ngrire ja ne ba ba inhikrao ipêx ne. Nã bãm ar ajo aman kam wãm ar amã amijarê. Gora mekbê ijê djakam idjãmja man o abiknor kêt. Gê Metĩndjwỳnh

ukaprĩkôt ar ajo djuw mex. Tãm ne ja.

Paur Kute Texarônikakam me jamâ pi'ôk kumrêx no'ôk ne ja.

Paurmê ikjêbê Xira krî nhidjibê Pirpukam bôx ne mekmâ Jeju jarê. Nhyim me kwý kum Jeju'ã ujarênh mar prâm kêt ne prîne aro ajkên kam Ar kubê ijê. Nhyim akati nhyim me ajte bôm ar kumê nhyim ar mã me kurûm tê. Mã me kurûm tên kam krîbê Texarônikakam bôx ne ajte mekmâ Jeju jarê. Nhyim me kwý rax ne tu Jejuo aminhõ. Nhyim kam mekbê idjaer ajte mekmâ ar kurêtuw. Nhyim kam Paur krîbê Texarônika kurûm tê. Tên atemâ krî 'ôkam bôx. Nhyim Texarônikakam ar kute Jejuo aminhõja arek abeno bikprônho dja. Nhyim Paur ar kurûm tên aro aman te akubyn ar'ýr tēm prāme ne kam Ximoxi ar'ýr ano. Texarônikakam ar kute Jejuo aminhõja kute arek Jeju kabênkôt ar amijo ba rã'ã jabej kute ar omũnhmã ar'ýr ano.

Nhyim Ximoxi ar'ýr tēm bôx ne ar omũn kam akubyn Paur'ýr tē. Akubyn tē:m bôx ne Paurmã ar arê,
—Ăm arkum Jeju kînhkumrêx. Onîj ar arek Jeju kabênkôt ar amijo ba, ane. Nhyim kam Paur kuman kam kînhkumrêx ne arkum pi'ôk no'ôk. Mýj'ã ne Paur pi'ôk no'ôk? Bir, Paur kurê djwýnh ne Paur'ã kabên ne. Nãm me,

—Paur ne me amã 'êx. Nãm me amã akubyn tēm mã amijarê. Nãm 'êx. Nãm arîk ar ba. Me bôx kêtja pumũ, ane. Nãm ã Paur kurê djwýnh 'ã kabên ane. Nhyim Texarônikakam ar ja arým me tyk jabej Paur kukij. Ne kam ajte Jeju akubyn bôx jabej kukij nhyim Paur ja kunî'ã pi'ôk no'ôk ne. Tãm ne ja.

¹ Ba ibê Paur ne ba ar amã pi'ôk no'ôk ne. Xiramê Ximoximê ne bar ar amã pi'ôk no'ôk ne. Krîraxbê

Texarônikakam ar aje amim Jeju mar ne kôt aben pydjiwãmã ne bar pi'ôk no'ôk ne. Metîndjwýnhbê ar Babãm ne kam krabê Bênjadjwýr Jeju Kritu arkôt ne gar aben pydji, ar amã ne bar pi'ôk no'ôk ne.

Gê Metîndjwýnh ar ajo djuw mex, Metîndjwýnhbê gwaj Babãmmê Bênjadjwýr Jeju Kritu ar ukaprîkôt ar ajo djuw mex ne ar ar ajo ba ne ar amã umar mex jarê gar adjumar mex ne ar aba.

Paur kute Metîndjwýnhmã arkam amikînh jarênh.

² Nã bãm ar Metîndjwýnhmã ar akam ikînhkumrêx jarê ne kum ar ajarênh 'ãno dja. ³ Mýkam ne bar ar akam ikînh? Bir, ar aje tu amim Jeju markumrêx ne arým kôt aje amijo abakam ne bar ikînhkumrêx. Ne ajte ar amã Metîndjwýnh jabêkôt arým kum adjapênh raxkamdjwý ne bar ikînhkumrêx. Ne ajte ar aje arým Jeju Kritu jabej mã adju-markamdjwý ne bar ikînhkumrêx. Gwaj banhõ Bênjadjwýr Jeju Kritu akubyn bôxmã ar aje mã abej ajkam amakkamdjwý ne bar ikînhkumrêx. Kam ne bar ar akam ikînhkumrêx ne gwaj Babãmmã ar ajarê, gwaj banhõ Metîndjwýnhbê gwaj Babãmmã ar ajarê.

⁴ Akmere ar, àpnhîre ar, mrãmri ne arým Metîndjwýnh kum ar ajabêkôt arým amijo ar apytã. Kute ar ajo kra kadjy amijo ar apytã bar arým kuma.

⁵ Djãm Jeju'ã ar amã idjujarênh nyja kabên kajgo got? Kati. Mrãmri ne ba ar amã Jeju'ã idjujarênhkumrêx ne. Ăm Metîndjwýnh pyma kôt ne bar mã ar amã Jeju kabên jarê. Djãm ar ba ne bar ar amã ikabên jarê? Kati, ãm Metîndjwýnh Karõ kabênkôt ne bar ar amã ikabên jarê. Ăm Metîndjwýnh kabênja ne kajgo kêt. Ăm 'êxnhî kêt. Tãm ne bar mã kuman ar amã arê.

Nã bãm ar ar akam imexkumrêx ne akrânãmã ar ar ajo iba. Gar arým prïne ar ipumün tu amim ar ikabên markumrêx. ⁶ Ar ikabên man ar ijã amijakren Bênjadjwýr Jeju'adjwý arým amijakre. Ar ijã amijakren mã ar ikôt amijo aba. Nnym kam me ar ajo ajkê. Ar aje Jeju markam ne me ar ajo ajkê. Nãm me te ar ajo ajkê gar mã ajamako ar ikabên mar týx mex ne. Ne tu ate akrân tu akínhkumrêx ne. Nã gãm ar Metíndjwýnh Karô kabênkôt tu akínhkumrêx ne mã ar ikabên ma.

⁷ Nnym arým Akajakam ar kute amim Jeju marjamê Matenikam ar kute amim Jeju marja me kuní arým ar apumü, ar aje Jejukôt ar amijo aba pumün arým ar ajã amijakren kute ar apyrak ne ar ba. ⁸ Ê, ar ga ne gar memã Jeju'ã ajarê nnym Akajakam ar jamê Matenikam ar jamê ne me arým kuní Bênjadjwýr Jeju'ã adjujarênh ma. Djãm me ajbit ne me kuma? Kati, nã gãm ar me kunímã arê nnym me arým kuman kam arým amü abenmã arê. Nnym me arým prïne kuma. Nã gãm ar aje amim Metíndjwýnh marja memã amijarê nnym me arým prïne kuma ne kam amü aben djô'ã abenmã ar ajarê. Nnym kam pyka kuníkôt me arým ar ajarênhbit ma. Kam ne bar ije arým memã ar ajarênh kêt.

⁹ Me ja ta ne me ar imã ar ajarê. Me ja ta ne me ar imã,

—Be, onj Texarônikakam ar ja ne arkum ar akínhkumrêx. Be, ga ar abôxkam ar kute ar amã kabên mexbit jarênhja ma, ane. Ne ajte ar imã,

—Be, Texarônikakam ar ja ne ar arým myjjao we Metíndjwýnh karô nhípêxja kangan arým Metíndjwýnhkumrêx, Metíndjwýnh tñjao aminhõ. Ar kute amikadjy kum àpênhmã ne ar o aminhõ, ¹⁰ ne arým krakam amako dja.

Metíndjwýnh kra ne ar arým amiwýr kam amako dja, ane.

Nãm me ã ar ajarênhõ ane. Mrãmri ne gar Metíndjwýnh krabê Jejukam ama. Tãm ne tykkam Bãm ajte akubyn o tñn ne. Tãm dja ajte kàjkwa kurüm bôx. Tãm ne gar kam ama. Tãm ne kubê gwaj bapytâr djwýnh ne Metíndjwýnh ngrykbê gwaj bapytã. Godja Metíndjwýnh me axwekam ngryk ne. Bãm ngrykbê godja Jeju arým gwaj bapytã. Tãm ne bôxmã gwaj kam amã.

2

Paur arkam àpênh mex.

A KÔ 1.12

¹ Akmere ar, àpnhĩre ar, wãnh ar ar akam idjãm ne kajgo kêtikumrêx. Gar arým ama. ² Ar awýr ar imõr kêtiri ne me Pirpukam prïne ar ijo ajkên ar imã kabên punu jarê. Gar arým ama. Nãm me ja te ar ijo ajkê bar ar amã Metíndjwýnh'ã idjujarênh ny jarênh rá'ã ne. Metíndjwýnh ne ar imã týx jadjã bar itñn prãm kêt ne tu ar amã arê. Nãm me te Metíndjwýnh'ã ar amã ar idjujarênhkôt kum ar ikurê bar mã ar amã arê.

³ Nã bãm ar ar amã,

—On ar tu amim Jeju markumrêx, ane.

Djãm kupa'ã ne bar ar amã arê?

Nâr djãm myjja 'õ prãme ne bar ar amã arê?

Nâr djã nã bãm ar ar amã ijêx? ⁴ Arkati, Metíndjwýnh ta ne ar ijano bar tẽ. Nãm ar imã,

—Gora ar memã Jeju kukradjã ny'ã ajarê, ane. Nãm ã Metíndjwýnh ar imã ane bar kabênkôt me akunímã 'ã idjujarênh mõ.

Djãm me abêngôkre* amã ikñnh kadjy ne ba me amã Metíndjwýnh'ã idjujarênh mõ? Kati, Metíndjwýnh ta ar ikam kñnh kadjy ne bar me amã 'ã idjujarênh mõ ne kum ar

* 2:4 Apýnh me õ pyka djãri kuníkôt ne me kuní bêngôkre. Kubêkã jakamê me kakrãtykmê me babêngôkremê ne me kuní: bêngôkre.

idjâpênh iba. Tãm ne kute prïne ar ikabi. Kum ar idjâpênhkôt ne arÿm ar ipumû.

⁵ Djâ nã bãm ar ar amã ijêx ne ar atãri ar amã,

—Bep ar amexkumrêx, anen kam ar akàxã ar ajã ikabên ne? Arkati. Arÿm ne gar imex pumû.

Når djâ nã bãm ar arĩk ar amã ijêx ne pi'ók kaprĩre prãme ar amã ikabên jarê? Kati, Metĩndjwÿnh ta ne prïne ar ikadjwÿnhbê ar ipumû.

⁶ Når djãm wãkam ar aje ar imã ar imex jarênhmã ne bar tẽ? Kati, Kritu kute ar ijanorkôt ne bar tẽ.

Når djãm atemã me ja'õ kute ar imã ar imex jarênhmã ne bar tẽ? Kati, Metĩndjwÿnh ta ne kute prïne ar ipumûnh. ⁷ Kritu kute ar ijanor pumûnh nhirãm ne bar ren ar amã,

—Amrê ar ar imã mÿjja ngã,

—Gop ar ar imã apé, ane ne ren arÿm ikabêno ar akaty.

Nhym bep kati, ã ar ije anhÿr kêtê. Nã bãm ar akrãnmã ar ajo iba. Mrãmri ne me nire kute amim kra karãkam o djuw mex pyrãk. Nã bãm ã ar ar ajo ibao ane.

⁸ Ar imã ar akĩnh raxi. Kam ne bar prïne arÿm ar amã Metĩndjwÿnh kukràdjã ny'ã ajarê ne ar itĩn prãm kêtumrêx ne. Djê ne ren me'õ kute ar ibĩn prãm bar kam ren tu ate ikrãn mã ar amã Metĩndjwÿnh'ã ajarê nhym kam me ren ar ibĩ. Nã bãm ã imã ar akĩnh rax ane.

⁹ Akmere ar, àpnhĩre ar, ar akam ar idjãmkam ar idjâpênh raxja gar omû. Arngrõ'ãmê akamãtkammê ar idjâpênhja pumû. Bir mÿkam? Ar ije pi'ók kaprĩre'ã ar ajwÿr kêt kadjy. Ar ije kãj bê ar amã Metĩndjwÿnh kukràdjã ny'ã idjujarêno iku'êkam ije pi'ók kaprĩre'ã ar ajwÿr kêt kadjy.

¹⁰ Nã bãm ar akrãnmã: ar ar ajo iba. Nã bãm ar ar ajo iba mexkumrêx ne ar ar ajo iba. Ar aje Jeju marja, ar ga ne bar akrãnmã ar ar ajo iban ijaxwe kêtumrêx ne. Ar imrãnh mexkumrêx. Nã bãm

ar katãt amijo iba. Gar arÿm ar ipumû. Metĩndjwÿnhdjwÿ ne arÿm prïne ar ipumû.

¹¹⁻¹² Nã bãm ar ar akunĩo ikrakumrêx ne ar ar ajo iba, ne ar akunĩmã ikabên jarên ar amã,

—Kwãrĩk wãnh Metĩndjwÿnh kanga kêt. Gora ar 'ã angrã tÿx, ane.

Ne kam ajte me kaprĩmã kum, —Kwãrĩk wãnh akaprĩ kêt. Metĩndjwÿnh dja ajo kĩnh, ane.

Ne kam ajte ar amã, —Gora ar mã Metĩndjwÿnh kabênkôt ar amijo aba rã'ã ne, ane.

Ar aje ã anhÿrkam godja Metĩndjwÿnh ar akam kĩnhkumrêx. Metĩndjwÿnh ne ar kute gwaj bajo ba djwÿnh. Tãm ne amiwÿr gwaj bajuw. Tãm ne kute ar gwaj bapytãr ne ar kute gwaj bajo bamã amiwÿr gwaj bajuw. Gwaj bamextire ne õ pyka mexti:re, õ pyka ra:xkam ar babamã ne amiwÿr gwaj bajuw. Kadjy dja gar katãt amijo aba, Metĩndjwÿnh ar akam kĩnh kadjy.

Akubyn kute arkam amikĩnh jarênh.

¹³ Arÿm ne bar ar amã Metĩndjwÿnh kabên jarê gar arÿm ama. Kam ne bar mã ar akam ikĩnhkumrêx ne Metĩndjwÿnhmã amikĩnh jarê. Djâ nã gãm ar mar kajgo got? Kati, nã gãm ar tu markumrêx. Nã gãm ar anhõkre kadjwÿnhbê,

—Djãm mebêngõkre kabên got? Kati, Metĩndjwÿnh kabên ne ja, ane. Kôt ne gar arê. Metĩndjwÿnh kabênkumrêx ne ja. Metĩndjwÿnh ne arÿm ta kabêno katãt ar akrã dja, kam ne gar arÿm amrãnh mexkumrêx mõ.

¹⁴ Ê, akmere ar, àpnhĩre ar, djãm wãnh Texarônika kam, ar anhõ krõkambit ne me ar ar ajo bikêno ba? Kati, mekbê idjaerkamdjwÿ ne me õ krõkam me ar ar o bikêno ba, pykabê Djudêjakam. Mekbê idjaer kwÿ ne ar arÿm Kritu Jejukôt aben

pydji. Nhyem me kute Jeju mar kêt ar aro bikênho ba. Gar ar anhô krôkam me kute ar ajo bikênhja pumû. Aprakamã ar aje amim Metîndjwýnh marja ne me arîk ar me ajo bikênho ba.

¹⁵ Amrêbê ne mekbê idjaer ta ar Metîndjwýnh kabên jarênh djwýnh paro ban kam arým Bēnjadjwýr Jeju bîn kam arým ar badjwý ar ijo kurê djwýnh ne. Arým o Metîndjwýnhmã ngryk jadjân me kunîkam amikrà ar o ba.

¹⁶ Mã ne mekbê idjaer mekam amikrà on? Bir, nã bãm ar ije me bajtem, me jamã Metîndjwýnh kabên jarênho itēm nhyem kute me utãrmã nhyem mekbê idjaer mã: ar ikukrà ar o ba. Godja me ã anen arek Metîndjwýnhmã ngryk jadjãro tē:n kam arým Metîndjwýnhmã ngryk jadjãr mex ne. Nhyem kam arým Metîndjwýnh prîne me axwe pãnh meo ajkê.

Kute aro amak'ã kute arkum amijarēnh.

¹⁷ Akmere ar, àpnhîre ar, nã bãm ar ar akurûm itēm ngrîre ne ar ajo ama: ne. Ne kam ar ije me 'uwfî tûm pyrãk. Nã bãm ar ar ajo aman iba. Ne te ije inhýtã ar apumûnh prãme. ¹⁸ Ne te akubyn ar awýr imôr prãme. Ibê Paur ne ba te akubyn ar awýr itēm mã ikràn ikràn ikrã nhyem Xatanaj mã: ar ikukrà.

¹⁹⁻²⁰ Ê, Bēnjadjwýr Jeju akubyn bôxkam, kuka kônh gwaj badjãm kam, nhyem dja bar mex jarê? Ar ga. Ar ga dja bar ar amex jarê ne kum,

—Be, ar ja ne ar mexkumrêx ne ar ba. Arým amar tÿx ne, ane. Be, ar ga dja bar ar ajo idjãmra mō. Ar ije kum ar ajarēnhmã ne bar kam ama ne. Mýjbê ne ar ikînh djã? Ar ga. Texarônîk kam ar ga ne gar abê ar ikînh djã. Nhyem Metîndjwýnhdjwý dja ar imã ar amex jarê bar kam ikînhkumrêx ne.

3

¹⁻² Nã bãm axwe ar akam idjumar ne kam inhôkre kadjwýnhbê amim,

—Birãm ijamak dja ibî, ane. Kam ne ba ar awýr Ximoxi janon kam ate: krîbê Atēnakam dja. Gwaj bakamy Ximoxi ar ikôt Metîndjwýnhmã àpēnh ba. Tãm ne bar ar awýr ano. Kute memã Kritu'ã ujarēnh ny jarēnho baja tãm ne bar ar awýr ano. Kute ar amã tÿx jadjãr ne kute ar amã kabên jarēnhmã ne kute ar amã,

—Arým ne gar tu Jeju markumrêx ne. Gora ar 'ã angrã tÿx, anhÿrmã ne bar ar awýr ano nhyem tē. ³ Birãm me kute ar ajo bikēnh gar arým aje Jeju kanga karō ne bar ar awýr Ximoxi jano nhyem tē, kute ar amã tÿx jadjãrmã ar awýr ano nhyem tē.

Be, mrãmri godja me arîk ar ba gwaj bajo ajkê. Arým ne Metîndjwýnh gwaj bajã amim karō. Me arîk ar ba kute me baje Jeju maro bikēnhmã ne amim me bajã karō, me kute me bajo bikēnh gu me Jeju'ã bangrà rã'ã jabej amim me bajã karō. Gar arým ama.

⁴ Ar akam ar idjãm kam ne bar arým ar amã arê. Anhÿr djwýnhhrãm ne bar ar amã arēn ar amã,

—Gora ar ar ikabēn ma. Godja me ar ar ajo bikênho ba, ane. Be, kôtō. Nã bãm tu kônh kum irkumrêx gar arým ama.

⁵ Kam ne ba ar awýr Ximoxi jano. Ije ar amar prãm kute ibîn kajgo ne ba ar awýr ano, ije marmã. Ar aje Jeju kanga kêt jabej ne ba ar awýr ano. Ar 'ã angrã rã'ã jabej ne ba ar awýr ano. Nã bãm inhôkre kadjwýnhbê amim,

—Birãm arým godja Xatanaj arkum ar kute Jeju kangamã arkum 'ã apnê nhyem arým ar kanga. Nhyem arým ar idjãpēnh, ar ije arkum arēnhja arým kajgo, ane. Nã bãm ã amim ikabēn jarēnho ane.

Ximoxi kute ar mex jarêh.

⁶ Nhyr bep kati. Nã bãr ar ar awÿr Ximoxi jano nhyr ar awÿr tãn ar akurũm tãn bõx ne arÿm ar imã ar ajarêh nextire ne. Bar kam ikĩnhkumrêx ne. Nã gãr ar tu aje Jeju markumrêx ne 'ã angrã tÿx nhyr omũn bõx ne ar imã arẽ bar ikĩnhkumrêx. Nhyr ajte ar amã me abẽ jarẽ. Nãm ar imã,

—Onÿj ar ar ajo ama ne. Ar kute ar apumũnh prãmã. Ar kute ar apumũnh prãm gar gadjwÿ aje ar omũnh prãm kute aben pyrãk, ane. Be, nãm Ximoxi ã ar ajã ar imã anen ã ar ajarêho ane.

⁷ Be, akmere ar, ãpnhĩre ar, ar aje Jeju mar tÿx ne mã 'ã angrã rã'ãja ne omũn akubyn bõx ne ar imã arẽ. O ar imã ar ikĩnh jadjã. Nãm me ja ar ijo ajkẽ. Ar ijo ajkẽ bar idjumar punure ne kam irerekre. Nhyr bep ar ga ne gar ar imã kĩnh jadjã. ⁸ Jakam ne bar arÿm ajte itÿxkumrêx ne. Ar aje Bẽnjadjwÿr mar ne 'ã angrã tÿx rã'ãkõt ne bar arÿm ajte 'itÿx ne.

⁹ Jakam dja bar Metĩndjwÿnhmã ar akam ikĩnh jarẽ. Mÿjkõt ne bar ikĩnh? Bir, ar akam. Ar aje mar ne 'ã angrã tÿxkam ne bar ikĩnhkumrêx ne kam gwaj Batĩndjwÿnhmã amikĩnh jarẽ. ¹⁰ Akamãt kunĩkõt arngro kunĩkõt ne bar amikadjy Metĩndjwÿnh ma:ro iku'ẽ. Ar awÿr ar itẽm, gwaj baje aben nhÿtã aben pumũnh bar ije õbẽ ar amã Metĩndjwÿnh kabẽ jarêho ino rer kêtja jarêh gar aje prĩne amim marmã. Kam ne bar amikadjy Metĩndjwÿnh ma:rbito kuma.

¹¹ Gora gẽ gwaj Babãmbẽ Metĩndjwÿnhmẽ gwaj banhõ Bẽnjadjwÿrbẽ Jeju, gora gẽ ar ar ijano bar kam wãm ar awÿr tẽ.

¹² Mrãmri ne gar arÿm amã aben jabẽ ar aba. Gẽ Bẽnjadjwÿr abenã ar amã karõ gar amã aben jabẽ rax. Amã aben jabẽ rax ne ar abeno aba. Ne ar amã me kunĩ

jabẽ, ar amã me kunĩ jabẽ rax ne ar aba, ar amã me abẽ raxo kute ar imã ar ajabẽ ja pyrãk. ¹³ Kam dja Metĩndjwÿnh arÿm ar ajo tÿx ne, gar arÿm 'ã angrã tÿx ne. Nhyr kam Jeju akubyn bõxkam gar ajaxwe kêtka amextire ne ar aba. Gwaj banhõ Bẽnjadjwÿr Jeju dja õ me ja kunĩo bõx. Õ me ja kunĩo bõx gu me bajaxwe kêtka me Babãmbẽ Metĩndjwÿnh kabem bakumex. Gu me baje Jeju mar bakunĩ ajmã bakute kêt ne Metĩndjwÿnh mexo bamexkumrêx ne dja, me Babãm kuka kõnh dja.

4

Me kute katãt amijo bao Metĩndjwÿnh kĩnhmã.

Rõ 12.9, 13.13; Kor 3.5

¹ Be, akmere ar, ãpnhĩre ar, bar prĩne arÿm ar amã arẽ gar arÿm ama. Ar aje Metĩndjwÿnh kabẽnkõt ar amijo aba nhyr ar akam kĩnh kadjy ne gar arÿm ama. Mrãmri ne gar arÿm ã anhÿr ar aba. Ba kam ar ije ajte ar amã arẽnhmã. Bẽnjadjwÿr Jeju djõ'ã ajte ije ar amã arẽnhmã.

—Arek ar Metĩndjwÿnh kabẽnkõt ar amijo aba rã'ã ne. ² Amrẽbẽ ne bar ar amã ikabẽ jarẽ ga arÿm ar ama. Bẽnjadjwÿr Jeju kabẽnkõt ar amã ikabẽ jarẽ gar arÿm prĩne ama.

³ Metĩndjwÿnh ne arÿm ar ajã amim karõ. Ar Metĩndjwÿnh mexo amextire ne ar aba ne ajaxwe kêt ne ar abamã ne ar ajã amim karõ. Kam dja gar aprõ prãm kêt ne abenbẽ prõo adjãkĩnh kêt ne amextire ne ar aba. Nhyr me nidjwÿ mjẽn prãm kêt gar arek ar aba.

⁴⁻⁵ Kam dja gar aprõ djwÿnh'ÿrbit tu abakumrêx ne ar o aba ne amexkumrêx. Nhyr bep me katãm, me kute Metĩndjwÿnh mar kêt me tãm ne me prõ prãmka, kurẽkam tu arĩk prõ'ÿr ba. Nhyr bep kati, kwãrĩk wãnh mekmã nõ. Nhyr bep ar ga dja gar aprõ djwÿnh'ÿrbit aban 'ã apÿnh ne.

Kwârîk wānh gar krô'ā meo aprô kêt. Kwârîk wānh gar krô'ā meo amjên kêt. Ne kam arîk ar aba kêt. ⁶ Kwârîk wānh akamykam amikrà ar o aba kêt ne kubê prôo adjâkînh kêt. Mÿkam? Bir, Bênjadjwÿr Jeju godja mÿjja ja kunõ pānh ne. Ê, kute o pānh kêtri ne bar anhÿr djwÿnhram arÿm prîne ar amā arê gar ama.

⁷ Be, djām gwaj arîk ar baba kadjy ne Metîndjwÿnh amiwÿr gwaj bajuw? Kati. Arkati, gwaj bamextire ne katât bamrānh kadjy. Katât me bamrānh ne baje abenbê prôo badjâkînh kêt kadjy ne Metîndjwÿnh amiwÿr gwaj bajuw.

⁸ Dja me'ô kabên ja mar prām kêt djām mebêngôkre kabên dja me'ô mar prām kêt ne? Kati, Metîndjwÿnh kabên dja mar prām kêt. Metîndjwÿnh ta kute ar amā ta Karô mex janor tām dja me'ô mar prām kêt.

⁹ Nā gām ar amā aben jabê. Ar aje Jeju marja ne gar amā aben jabê. Metîndjwÿnh ne ar amā arê gar kam amā aben jabê. Kam dja ba ar amā 'ā pi'ôk no'ôk kêt ne. ¹⁰ Nā gām ar amā aben jabê, Matenikam ar kute Jejukôt abeno kamy kunîmê ne gar amā aben jabê. Kam dja ba ar amā, —Akmere ar, àpnhîre ar, gora arek ar ā anhÿr ar aba rā'ā ne, ane.

¹¹ Ba ajte ar amā arê,

—Gora ar abenkam akabôt katin ar aba. Adjâkrê kêt ne ar aba. Kwârîk wānh kikrekôt môr ne mÿjja pumÿnh ne mÿjja mar ne arênho aba kêt. Gora anhikrao adjâpênh aba. Tām ne ba arÿm amrêbê ar amā arê. ¹² Bir, mÿj kadjy dja gar ar adjâpênh aba? Bir, me kâtām kum ar akînh kadjy. Kadjy dja gar ā ane. Mÿkam ne gar akwÿ ar adjâpênh kêt ne aba? Ar apê ne ate amim mÿjja by ne me 'wÿr kêt.

*Jeju akubyn bôxmā.
Kô k 15.51*

¹³ Ê, akmere ar, àpnhîre ar, ba ajte ar amā arê, ar aje prîne mar kadjy. Me arÿm tyk tÿmja dja ba ar amā arê gar ama, ar akaprî kêt kadjy. Nhyr bep me kute Jejukam amak kêtja dja me mrāmri kaprî. Me ja'ô dja ty nhyr me ja tu kaprîkumrêx, tyk nhijukri Jeju'ÿr bôx kêtka. Nhyr bep gu me ba dja gu me ā bakaprî anhÿr kêtikumrêx ne.

¹⁴ Jeju tyk ne akubyn tîn. Tām ne gu me arÿm tu amim kamnhîxkumrêx ne. Dja me tyk ā Jejukôt akubyn tîn ane. Tām dja gu me kuman tu amim kamnhîxkumrêx ne. Mrāmri godja Metîndjwÿnh me tyk tÿmja Jejumê ro'ā meo mō, me kute amim Jeju mar tyk tÿmja dja Jejumê ro'ā meo mō. Me kute tu amim Jeju markumrêxja, me tyk tÿmja, me tām godja Metîndjwÿnh Jejumê ro'ā meo mō.

¹⁵ Ê, Bênjadjwÿr ne ar imā arê bar ô'ā prîne ar amā arê, katât ar amā arê. Gu me batînja dja gu me me tykmā wa kêt. Bênjadjwÿr akubyn bôxkam dja gu me batîn rā'āja me tykmā wa kêt.

¹⁶ Bênjadjwÿr ta dja kâjka kurÿm ruw ne kâj bê me bamā akij ne amiwÿr me bajuw. Kadjy mrānh djwÿnh nhô bênjadjwÿrmê dja ar me bamā akij ne Metîndjwÿnh nhô mÿjja kute poti nhôkre pyrâk kakô. Nhyr kam me kute amim Kritu mar tyk tÿmja, me kumrêx tyk ne pykakam nôrja dja me kumrêx pyka kurÿm katon wabi. Dja me akubyn tîn ne katon wabi.

¹⁷ Gu me batîn rā'ājamê dja gu me baro'ā wabi. Me batîn ne ar babaja dja gu me batîn ne wabi. Nhyr bep me kumrêx tyk ne pykakam nôrja dja me kumrêx akubyn tîn ne kam me batîn rā'ājamê abenā bôx. Gu me arÿm baro'ā Bênjadjwÿr'ÿr wabi. Metîndjwÿnh godja me baro'ā me babyn Bênjadjwÿr'ÿr me bajo wabi. Kakrâkam dja me babyn

Bênjadwÿr'ÿr me bajo wabi. Gu me kam Bênjadwÿr Jeju kajpa, kôk djâbêrkam dja gu me kajpa nhym kam kâjkwamâ me bajo mō. Gu me kam kôt ar baba. Ar baba râ'â: ne. Dja gu me Bênjadwÿrkôt ar babao ino rer kêt mex ne ar baba. Ar baba râ'â ar baba.

¹⁸ Kam dja gar abenmâ ikabên ja jarênh o aban o ar akapribê abenmâ kînħ jadjà.

5

Meo bikênhdjâ nhô akati'â ujarênh.

Mat 24.29; Mak 13.26; Ruk 21.25, A Ped 3.10

¹ Ê, akmere ar, àpnħire ar, mÿj kadjy dja ba ar amâ 'â pi'òk no'òk ne? Mÿj mytyrwÿ 'òkam nâr mÿj akati 'òkam dja meo bikênh djâ nhô akati me'ÿr bôxmâ ne ba ije 'â ar amâ pi'òk no'òkmâ? ² Godja me aêrbê Bênjadwÿr Jeju kute meo bikênh djâ nhô akati me'ÿr bôx. Arÿm ne gar prïne ama. Me aêrbê. Akamâtkam me àkînħi me aêrbê me ûrkwâmâ ngjêx ne kute mekbê mÿjjao àkînħo ba. Dja meo bikênh djâ nhô akati â me aêrbê me'ÿr bôx ane.

³ Kute me nire kra àn tokrykam kute kubê amijo bipdjur kêt ne kubê prôt kêtja pyrâk. Mrâmri godja meo bikênh djâ arÿm â me'ÿr bôxkumrêx o ane, nhym me kubê amijo bipdjur kêtumrêx. Dja me abenmâ,

—Be, arÿm ne gu me badjumar mexkumrêx ne ar baba. Godja mÿjja'ô ajmâ me bajo kêtumrêx ne, ane. Me kute abenmâ arênh râ'â nhym me aêrbê meo bikênh djâ nhô akati me'ÿr bôx, Bênjadwÿr kute meo bikênh djâ nhô akati me'ÿr bôx. Godja me'ÿr bôx nhym me kubê amijo bipdjur kêtumrêx ne 'ô kubê kator kêtumrêx.

⁴ Nhym bep kati, akmere ar, àpnħire ar, djâm âtykri ar amrânħ got meo bikênh djâ nhô akati ar ajaêrbê ar awÿr bôxmâ. Kute

me àkînħi me aêrbê me ûrkwâ'ÿr mrânħ ne ngjêx pyrâk. Nhym bep kati, djâm ar ajaêrbê ar awÿr bôx kêtumrêx ne. Me mû ja'ÿrbit dja bôx. Me arĭk ar ba'ÿr dja bôx.

⁵ Nhym bep kati, ar ga ne gar a'ukam mrâ, ne arngro'â mrâ. Nâ gãm ar Metĩndjwÿnh kabênkôt ar amijo aban kam kute a'uri ar amrânħ pyrâk. Gwaj ba ne gwaj akamâtkam baba kêtumrêx, âtykri baba kêtumrêx. Nhym bep me arĭk ba ne me kute âtykri me ba pyrâk.

⁶ Kam dja gwaj a'ukam bamrânħja, arngro'â bamrânħja 'â bano tÿx râ'â ne babibânħ kêt ne ar baba. Nhym bep me arĭk ar baja, âtykri ar baja dja me wânħ arĭk ar ba. Nhym bep gwaj ba dja gwaj â anhÿr kêtumrêx ne ar baba. ⁷ Nhym bep me Jejubê jâm krâja ne kute arĭk akamâtkam me ba pyrâk. Nhym me arĭk ar badjwÿ ne me kute me bibânħkam arĭk akamâtkô tykkam ba pyrâk.

⁸ Nhym bep kati, a'uri gwaj bamrânħja dja gwaj bajaxwe kêtumrêx ne ar baba. Ê, dja gwaj amijâ bano tÿx. Xatanaj ne kute gwaj bajaxwe'â gwaj bamâ àpnênh prâmumrêx. Kam dja gwaj amim Jeju mar 'âno djan arek bamâ me abê. Kute mrâmri ne me kute ngônho kubêkâ jangiênh nhym me te kute me'â kamjÿrja pyrâk. Dja gwaj â baje amim Jeju mar 'âno badjâm ne bamâ me abêo ane. Nhym kam Xatanaj te gwaj bajaxwe'â gwaj bamâ apnê. Gwaj Jeju 'âno djan amiwÿr kam ama. Kute mrâmri ne me kute ngônho krâdjê tur nhym me te kute kôo me ikwÿr kajgo ja pyrâk. Dja gwaj â baje Jeju 'âno badjâm ne amiwÿr kam amako ane nhym kam Xatanaj te gwaj bajaxwe'â gwaj bamâ apnê.

⁹ Djâm Metĩndjwÿnh me bakam ngryk ne kute me bajo bikênh kadjy ne amijo me bapytàn amim

me bajã karõ? Kati, kute me bapytãrmã ne me bajo amiptã. Me banhõ Bênjadjwÿr Jeju Kritu ta ne me bapytãn ar me bajo ba.

¹⁰ Ta ne me bapãnh tyn ajte me bakadjy tÿn ne. Gu me kõt bakunÿ batÿn ne. Dja gu me arÿm batyk jabej nãr kon batÿn rã'ã jabej mrãmri dja gu me bakunÿ ajte Jejukõt batÿnkumrêx ne. ¹¹ Me akubyn tÿn dja gar mã abenmã arê. Ne mã o abenmã kÿnh jangij ne o abenmã tÿx jangij. Arÿm ne gar ã ane. Jakam dja gar mã ã anhÿr atêm rã'ã.

Akubyn ajte arkum 'ã karõ.

Gar 6.6; Xim k 5.17

¹² Ê, akmere ar, àpnhÿre ar, dja gar prÿne ar kute Jeju nhõ me jao ba djwÿnh kabên ma. Ar ja ne ar prÿne ar ar ajo djuw mexo ba, Bênjadjwÿr Jeju kabênkõt ar ar ajo djuw mexo ban ar amã àpênh ar ba, ne ar ar akreo ba. Kam dja gar prÿne ar kabên ma. ¹³ Gora ar prÿne ar kabênja man amã ar abên amã ar kÿnh. Ar akrãnmã ar amã àpênhkam dja gar amã ar kÿnhkumrêx ne ar aba. Gora ar akunÿ abenmã adjãkrê kêt ne amã aben jabên ar aba.

¹⁴ Ê, akmere ar, àpnhÿre ar, ba ajte ar ar amã ikabên jarê. Godja me kum ukanga gar mekmã kum,

—On adjãpênh ar aba. On mÿjja kupê, ane.

Godja me kaprÿ gar memã kÿnh jangjê. Godja me kute amim Jeju mar rerek gar mekmã kum,

—On amim Jeju mar mex ne 'ã angrã tÿx, ane.

Gora ar akunÿ abenmã akabên mexbit jarên abenmã adjãkrê kêt ne ar abeno aba.

¹⁵ Godja me'õ ar ar ajõkam ar amikrão ba ga amipãnh o abikênh kêt ne. Tu ate akrãn ar aba. Godja gar abenkam adjukaprÿn ar aban me kunÿkam adjukaprÿn ar aba.

¹⁶ Gora ar akÿnh rã'ã rã'ã.

¹⁷ Gora ar Metÿndjwÿnhmã akabên 'ãno dja.

¹⁸ Gora ar myt kunÿkõt Metÿndjwÿnhmã kum,

—Aje imã mÿjja janorja ne mexkumrêx. Ba akam ikÿnhkumrêx, ane. Adjumar mexkam nãr apunukam nãr abikênhkam nãr mÿjja kute ajo bikênhkam dja gar kum ã amijarênho ane ne 'ãno dja. Ar aje mÿjja kunÿkam akÿnh ne aje kum amijarênhmã ne Metÿndjwÿnh ar ajã amim karõ. Nãm ã ar aje Kritu Jeju mar'ã amim karõo ane.

¹⁹⁻²⁰ Dja me'õ Metÿndjwÿnh Karõkõt ar amã mÿjja'õ jarê gar aprÿ kêt. Kwãrik wãnh Metÿndjwÿnh Karõ ar amã kabên'õ jarê gar ate akrã kêt. Dja gar ate akrã nhym arÿm Metÿndjwÿnh Karõ ar amã kabên kêt ne. ²¹ Dja gar prÿne me kunÿ kabên kabi. Dja me'õ kabên mex jabej gar tu kabên markumrêx ne kabênkõt ar amijo aba. Dja me'õ kabên punu gar tu ate akrã.

²² Be, gora ar rÿm apÿnh mÿjja punu djãri kunÿmã akre rax.

²³ Gê Metÿndjwÿnh ta kute me bamã umar mex jarênh djwÿnh prÿne amim ar amã mex jadjã gar kam ta mexo amexkumrêx ne ar aba. Me akunÿ dja gar anhÿ pÿnhkõt amexo tuknÿn ar aba. Dja me banhõ Bênjadjwÿr Jeju Kritu akubyn tê gu me bamextire ne ar baba. Gu me bajaxwe kêt ne ar baba. Ajmã bakute kêt ne ar baba. Badjumar djãmê banhÿmê bakarõmê ajmã bakute kêt ne ar baba. ²⁴ Metÿndjwÿnh ta ne amiwÿr ar ajuw, ta godja ar amã mex jadjã. Mrãmri godja ar amã mex jadjã. Metÿndjwÿnh ne kabênkumrêx. Mrãmri dja ar amã mex jadjã gar amexkumrêx ne ar aba.

²⁵ Ê, akmere ar, àpnhÿre ar, ar badjwÿ dja gar Metÿndjwÿnhmã ar ijarê.

²⁶ Ar aje Jejukôt abeno akamy dja gar idjô'ã aben pa krij.

²⁷ Ba ar amã arẽ, Bẽnjadjwÿr kabẽnkôt ar amã arẽ. Ije ar amã pi'ôk no'ôkja dja gar akamy kunĩmã arẽ.

²⁸ Gê gwaj banhõ Bẽnjadjwÿr Jeju Kritu ukaprikôt prĩne ar ajo djuw mex. Tãm ne ja.

Paur kute Texarõnikakam me jamã atãri pi'òk no'òk ne ja.

Arým ne Paur Texarõnikakam ar jamã pi'òk no'òk ne. Nhyr arým mã me'ò ar'yr o tẽ nhyr ar arým omũn kam amipãnh Paurmã pi'òk no'òk ne kum amijarẽ. Texarõnikakam ar kwý kum ukanga rã'ã. Nhyr ar kwý meo bikẽnh djã nhõ akati kupa'ã arẽn memã kum,

—Arým ne me bawýr bõx. Mã dja gu me nẽ? Paur ne arým arẽ, anhýro kumex. Nhyr kam ar abej Paur kuki:j.

Nhyr ar kwý ajte amikam umar punu ne Paurmã kum,

—Birãm dja ba Metĩndjwýnh'ýr ibõx kêt jabej, ane. Nãm ar ã Paurmã amijarẽho ane nhyr kam Paur omũn ajte arkum pi'òk no'òk ne. Ar kute Texarõnikakam Jeju marjamã ajte pi'òk no'òk ne arkum týx jadjã. Nãm ar axwe amikam umarjamã kum,

—Kwãrik wãnh gar amikam adjumar punu kêt. Metĩndjwýnh ta ne ar amã týx jadjã gar 'ã angrã týx ne. Nhyr me te ar ajo ajkẽ. Adjým, dja Metĩndjwýnh ar ajo ngyrk ne meo ajkẽ. Metĩndjwýnh kute meo bikẽnh djã nhõ akati kraxje bõx kêt rã'ã. Dja i bõx. Nhyr bep ar ga ne Metĩndjwýnh amijo ar apytã, kute ar apytãrmã ne amijo ar apytã. Kam dja gar mã 'ã angrã týx ne, ane.

Ne kam ajte arkum ukangajamã àpẽnh'ã apnê. Nãm ã Paur arkum pi'òk no'òko anen arkum ano. Gwaj ýr Paur kabẽn ma.

¹ Ba ibê Paur ne ba ar amã pi'òk no'òk ne. Xiramẽ Ximoximẽ ne bar ar amã pi'òk no'òk ne. Ar aje krĩbê Texarõnikakam amim Jeju mar ne kõt aben pydjijamã ne

bar pi'òk no'òk ne. Metĩndjwýnhbê gwaj Babãmmê krabê Bẽnjadjwýr Jeju Kritu arkõt ne gar aben pydji. Ar amã ne bar pi'òk no'òk ne.

² Gê Metĩndjwýnh ar ajo djuw mex, Bẽnjadjwýr Jeju Kritumẽ Bãmbê Metĩndjwýnh ar ukaprĩkõt ar ajo djuw mex ne ar ar ajo ba ne ar amã umar mex jarẽ, gar adjumar mex ne ar aba.

Paur kute Metĩndjwýnhmã arkam amikĩnh jarẽnh.

³ Mrãmri ne bar mã Metĩndjwýnhmã ar akam ikĩnh jarẽ, akmere ar, àpnhĩre ar. Nã gãm ar arým Jeju mar týxo tẽn kam arým akunĩ amã aben jabê rax tẽ. Kam ne bar mrãmri Metĩndjwýnhmã ar akam ikĩnh jarẽ. ⁴ Kam ne bar ar ajo amra. Apýnh pyka djãri ne bar mekmã ar ajo amra. Me kute Metĩndjwýnhkõt aben pydjijamã ne bar ar ajo amra. Me te kute ar ar ajo bikẽnh ban ar ajapryõ ba gar aje mã tu Jeju mar týxkumrẽx ne mã 'ã angrã týx. Tãm ne bar mã memã arẽ.

⁵ Be, arým ne me kute Jeju mar kêtja ar ajo ajkẽ. Arým ar amã Metĩndjwýnh jabêkam ar ajo ajkẽ. Bir, mýj kadjy? Mýjja kute gwaj bajo bikẽnh gwaj bakaprĩkõt godja Metĩndjwýnh amim gwaj bakabi ne amim gwaj bajo mex ne. Gwaj bamex ne Metĩndjwýnh kute õ me ja ar o ba'ýr babõx ne kam kam ar baba kadjy. Be, ga Metĩndjwýnh kute katãt memã o pãnhja pumũ.

⁶ Djã nãm Metĩndjwýnh kupa'ã memã o pãnh? Arkati. Nãm katãt kute memã o pãnhmã amim 'ã karõ. Godja Metĩndjwýnh me kute ar ajo bikẽnhjao ajkẽ ⁷⁻⁸ gar kam arým ajo bikẽnhja arým adjumar mexkumrẽx ne atyk djã kêt ne. Ar badjwý dja bar idjumar mexkumrẽx ne ityk djã kêt.

Mýj akatikam? Bir, Jeju kãjkwa kurũm kute amijo amirĩtkam. Kuwy pòk jabatãnhmê kadjy mrãnh

djwŷnh pymamē, tām dja Jeju amikōt o mō. Kute ar apānh meo bikēnhmā dja bōx. Me kute Metīndjwŷnh mar kēto bikēnhmā dja bōx. Me kute Jeju kabēn mar prām kētja, gwaj banhō Bēnjadjwŷr Jeju'ā ujarēnh ny mar prām kētja kute meo bikēnhmā dja bōx.

⁹ Dja prīne ar apānh meo ajkē nhym me biknor rā'ā: ne. Tu biknorkumrēx. Godja Bēnjadjwŷr tu abenbē me bajo bikjēr kumrēx nhym me wānh ba djakam tu wānh bakumrēx ne Metīndjwŷnh'ŷr bōx kētkumrēx. Ne kam Bēnjadjwŷr pumūnh kētkumrēx ne mex pumūnh kētkumrēx ne uma pumūnh kētkumrēx ne tŷx pumūnh kētkumrēx.

¹⁰ Be, dja Jeju ī bōx. Akubyn me'ŷr bōx nhym ta ō me ja kunī dja me kum mextire jarēn kum uma jarēn kum tŷx jarē. Me kute amim Jeju mar kunī dja me uma pumūn ari aben pumūn kam kīnhkumrēx ne Jejumā mextire jarēn kum uma jarē. Ar gadjwŷ dja gar me kudjwa Jejumā mextire jarē. Jeju'ā ar idju-jarēnhja ne gar tu markumrēx ne. Kam dja gar me kudjwa kum mex jarē.

¹¹ Kadjy ne bar mā gwaj banhō Metīndjwŷnhmā ar ajarēn ar akadjy Metīndjwŷnh 'uw ne kum ikabēn. Metīndjwŷnh ne arŷm amiwŷr ar ajuw. Kam ne bar kum,

—Ga aje amiwŷr ar 'wŷr djwŷnh dja ga amikadjy katāt ar krā dja. Ota ar ja katāt mrānh prām kumrēx. Ota ar arŷm tu amim Jeju markumrēx ne kam kum mŷjja mexbit kīnh ne ar o ba. Abē mŷjja 'ō bipdjur kētkōt dja ga katāt ar krā dja. Atŷxkōt dja ga ā aro ane. Nā bām ar ā Metīndjwŷnhmā ar ajarēho ane.

¹² Ar aje Jeju marja godja Metīndjwŷnh katāt ar akrā pumjuw nhym kam me ja ar apumūn arŷm Jejumā mextire jarē. Ar

amex pumūnh nhirām mā Jeju jarēho ba. Nhym gwaj banhō Bēnjadjwŷr Jeju Kritudjwŷ dja ar amexkōt ar apumūn arŷm ar akam kīnh ne ta dja ar amā ar amex jarē. Gwaj banhō Metīndjwŷnh djukaprikumrēx, nhym Bēnjadjwŷr Jeju Kritudjwŷ ukaprikumrēx. Ar ukaprikōt dja ar katāt ar akrā dja.

2

Kute me'ō ar axwe baja katormā arēnh.

¹⁻² Akmere ar, àpnhīre ar, Bēnjadjwŷr Jeju Kritu akubyn bōx gwaj baje 'ā aben pydjimā, kam dja gar axwe amikam adjumar kēt ne ar aba. Kwārīk wānh gar arīk abenmā ajēx ne,

—Arŷm ne gwaj bajo bikēnh djā nhō akati gwaj bawŷr bōx, anhŷr kēt ne kam adjumar punu kēt. Godja me'ō arīk 'ēx ne,

—Arŷm ne gwaj bajo bikēnh djā nhō akati gwaj bawŷr bōx, ane. Nār kon arīk 'ēx ne,

—Arŷm ne gwaj bawŷr bōx. Metīndjwŷnh Karōkōt ne ba kuman kam ar amā ikabēn jarē. Nār kon ijā,

—Arŷm ne Paur gwaj bamā pi'ōk no'ōk ne. Arŷm ne gwaj bajo bikēnh djā nhō akati gwaj bawŷr bōx, ane. Kati, dja gar tu ate akrān ar aba. Nām me 'ēx ar ba.

³ Kwārīk wānh me'ō arīk ar amā 'ēx ne ar amā kabēn jarē gar kōtbit ajamak bēn kēt. Dja gar tu ate akrān ar aba.

Ē, meo bikēnh djā nhō akati bōx djwŷnh rām godja me kato, ne amibē Metīndjwŷnh kurēn axwebit ma. Nhym kam gormā me'ō katon kam me kadjy bēnjadjwŷr ne kam ar axwe ban ī axweo amijo amirīt mex ne. Godja axweo amijo amirīt kumrēx nhym kam atāri arŷm meo bikēnh djā me'ŷr bōx. Kam godja me'ō ar axwe baja tu biknorkumrēx ne. Arŷm

ne Metīndjwýnh me'ò jaxweja tu biknorkumrēmā amim 'ā karō.

⁴ Be, dja me'ò ar axwe baja arīk 'èx ne amijo Metīndjwýnh. Godja me kute mýjja metīndjwýnhja kunī kum kurēn mekbē o akabē, ne me kute mýjja karō nhipèx ne kum, “Me Itīndjwýnh”, anhýr kajgoja kunīo akabē. Ne kam ta amijā bēnjadjwýr rax mē. Ne kam Metīndjwýnh nhō kikremā wadjàn nhýn kam mekmā kum,

—Ibē ne Metīndjwýnh, ane. Nām arīk 'èx ne amijo Metīndjwýnh. Axwekam arīk 'èx ne mekmā amijo Metīndjwýnho nhý.

⁵ Djām arým ne gar ikabēno akno? Ar akam idjāmkam ne ba arým bēnjadjwýr ar axwe baja ar amā arē gar arým ama.

⁶ Ē, kraxje bēnjadjwýr ar axwe baja nhō akati 'ýr bōx kêt. Gédja ō akati 'ýr bōx nhym arým axweo amijo amirīt ne. Nhym bep mýjja ne mā me banēje bēnjadjwýr ar axwe baja kukrà, me baje Jeju mar nēje kukrà. Arým ne gar mýjja ja mā.

⁷ Mrāmri ne me arým bēnjadjwýr ar axwe bajakôt axwebit ma. Axweo kute amijo amirīt kêt rā'ākam ne me kukām axwemābit amima. Nhym bep kute me banēje kukrà djwýnhja dja me banēje kukrào dja:n kam mā tē.

⁸ Mā tē nhym kam arým axweo memā amijo amirīt. Nhym kam Bēnjadjwýr Jeju bōx. Bōx ne kam axwe pānh akōro pyka mē o amrā. Umao dja bōx ne o kubī, pñne o akno.

⁹ Ē, godja bēnjadjwýr ar axwe baja Xatanaj kabēnkôt bōx ne kam ar ro'ā ar ba. Xatanajmē dja ar ar ba nhym kam bēnjadjwýr ar axwe baja ar mekmā amimao ba, ar mekmā amimao pôxo ba. Ne kam mekmā mýjja pumūnh kêt nhipèx ar o ba. Kute o me noo biknormā ar mýjja pumūnh kêt nhipèxo ba. Nām ar mekmā 'èx ba.

¹⁰ Dja pñne mýjja punu kuniō me noo akno nhym me kuma. Dja me jamā 'èx nhym kute mrāmri pyrāk, nhym me kôtbit amak bēn ne, ajbit ma. Metīndjwýnh kute me jao biknor'ā amim karōja, me tām. Metīndjwýnh kute katāt memā amikabēn jarēnh nhym me kute mar prām kētja, me tām. Me tām ne me kum Metīndjwýnh kabēn mar prām kêtumrēx ne kum kīnh kêtumrēx nhym te Metīndjwýnh kute me utārmā. Kam dja me tu biknorkumrēx ne.

¹¹ Nām Metīndjwýnh katāt mekmā amikabēn jarē nhym me mar prām kêt ne kum 'èxnhībit kīnh ne. 'Èxnhībit mar prām nhym kam me kute 'èxnhībit mar kadjy me kanga. Me kute 'èxnhībit marmā me kanga.

¹² Mýkam? Bir, nām te Metīndjwýnh mekmā amikabēn katāt arē, nhym me kum axwebit kīnh ne. Kam dja Metīndjwýnh me jamā axwe pānh jarēn me biknor djā'ýr me ano.

Me kute Metīndjwýnh kukràdjā'ā ngrā tỳxmā kute arēnh.

¹³ Akmere ar, àpnhīre ar, nhym bep ar ga ne gar atemā. Ar ga ne Bēnjadjwýr Jeju kum ar ajabē:kumrēx. Metīndjwýnh ne amijo ar apytā, kute ar apytārmā ne amijo ar apytā. Amrēbé mýjja kētri ne amijo ar apytā, ar aje tu Metīndjwýnh kute katāt amikabēn jarēnh markumrēx nhym Metīndjwýnh Karō kute katāt ar akrā djar kadjy ne amijo ar apytā. Kam ne bar mā Metīndjwýnhmā ar akam ikīnh jarē.

¹⁴ Kadjy ne amiwýr ar ajuw. Ar amā idjujarēnh kôt, Jeju'ā idjujarēnh nykôt ne amiwýr ar ajuw. Gwaj banhō Bēnjadjwýr Jeju Kritu ne kute umao, mexo, raxo mýjja kunī jakrenh gwaj kôt badjwý ā baje anhýrmā ne amiwýr gwaj bajuw.

15 Ē, akmere ar, àpnhīre ar, kam dja gar 'ā angrā tỳx ne. Ar ije ar amā prīne Metīndjwýnh kukràdjà jarēnhja dja gar ajamako mar tỳx mex ne. Ar ije pi'ók no'ókkam ar amā arēnh ne ije ijajkwakam ar amā arēnhja tām dja gar ajamako mar tỳx mex ne mā ama.

16-17 Be, gwaj banhō Bēnjadjwýr Jeju Kritu ne kum gwaj ba-jabêkumrēx. Nhym Metīndjwýnhbē gwaj Babāmdjwý kum gwaj ba-jabêkumrēx. Nām tu kum gwaj bakaprīn gwaj bamā tỳx jadjàr rā'ā: rā'ā ne. Gwaj kam batỳxo ino rer kêt rā'ā ne. Nhym kam arým gwaj bamā mýjja mex jarē gwaj kam amim kamnhīxbē ar kadjy baba.

Gē Metīndjwýnhmē krabē Jeju Kritu ar prīne ar amā kīnh jadjàn ar amā tỳx jadjà. Gar kam arým akabēn mexkumrēx ne ar aban apýnh mýjja mex djāribit kupê.

3

Ar kute Metīndjwýnhmā Pauro à'wýrmā kute arēnh.

1 Ē, akmere ar, àpnhīre ar, Metīndjwýnhmā ar ijarē gē Bēnjadjwýr djwýnh'ā ar idjujarēnhja pyka kunīkôt ajmā gē me kuman tu amim Jeju kamnhīxkumrēx gē me kum mextire jarē. Gora gē me kute me apyrāk ne ar ba. Ar ga ne gar Metīndjwýnh'ā ar idjujarēnhja man tu amim Metīndjwýnh markumrēx ne. Nhym kam ar akam me ja ar apumūnh nhirām ar akôt Metīndjwýnhmā mextire jarē. Gora gē Bēnjadjwýr'ā ar idjujarēnhja ā pyka kunīkôt bimānh ane.

2 Gora ar ajte Metīndjwýnhmā ar ijarē gē on me axwemē me kabēn punubē ar ipytà gē me ar ibīn kêt. Djā nām me kunī Jeju ma got me ar imā kabēn mex ne? Kati, kam dja gar ajte Metīndjwýnhmā ar ijarē.

3 Nhym bep ar ga. Ar ga dja Bēnjadjwýr ar amā tỳx jadjàn ar anēje axwe djwýnhbē Xatanaj

kukrà. Mrāmri dja ā ane. Arým ne ar amā arē. Djām Metīndjwýnh kabēn krāptī got? Kati, Metīndjwýnh ne kabēnkumrēx. Mrāmri ne arým ar amā arē, mrāmri dja ar amā tỳx jadjàn ar anēje axwe djwýnh kukrà.

4 Arým ne bar ar akam ikīnhkumrēx. Ar aje Bēnjadjwýr djwýnh kabēn mar ne kôt ar amijo abakam ne bar arým ikīnhkumrēx. Amrēbē ne gar amikam ar ikabēn man arým kôt ar amijo aba. Mrāmri dja gar arek ā anhýr rā'ān tu ar ikabēn man kôt ar amijo aba. Arým ne bar prīne ar amā ikato. Kam ne bar ar akam ikīnhkumrēx.

5 Gē Bēnjadjwýr ta ar amā Metīndjwýnh jabē kadjy ar amā arē. Gar kam amā Metīndjwýnh jabêkumrēx. Gē ta ajte ar amā arē, gar aje 'āno adjām ne aje kanga kêt kadjy ar amā arē. Gar kam aje Kritu pyrāk gē me te ar ajo ajkē gar kanga kêtumrēx.

Arkum ukanga nēje kute ar akre. Ep 4.28; Tex k 4.11

6 Ē, akmere ar, àpnhīre ar, Bēnjadjwýr Jeju Kritu kabēnkôt dja bar ar amā ikabēn 'ō jarē. Dja ar aje Jejukôt abeno akamy kwý kum ukangan àpēnh prām kêt jabej gar rüm arkum akre rax. Ar kute ar ikabēn mar kêtam dja gar rüm arkum akre rax.

7 Arým ar aje mar. Ar aje ar ijā amijakre ne ar idjāpēnhō adjāpēnhmā, arým ne gar ama. Djām ar akam ar idjām kam ar idjāpēnh kêt ne ar iba. Arkati.

8 Ar ar idjāpēnh ra:xja pumū. Nā bām ar prīne mýjja kupê. Arngro'ā akamātkam ar idjāpēnh iba. Nā bām ar amim apê. Ar ije pi'ók kaprīre'ā ar ajwýr kêt kadjy. Nhýnh ne me'ō kute ar ijo djuw mex'ō bar ije kum o pānh kêt? Arkati.

9 Nā bām ar ā ane. Ar aje ar ijā amijakren ar ikôt amijo abamā. Jeju Kritu kute ar ijanor pumūnh

nhirām ren ate ikrān arek ikrī
 nhym me ren ijo djuw mex kajgo
 nhym ren mrāmri kôt. Nhym bep
 kati, ar ba ne bar idjâpênhbit iba,
 ar aje ar idjâpênhkôt ar ipumūnh ne
 aje ar ijā amijakremā. ¹⁰ Ar akam
 ar idjām kam ne bar arým ar amā,

—Godja me'ō àpênh prām kêt
 kwārīk wānh gar kum ō kwý krēn
 djā nhōr kêt, ane.

¹¹ Ar akam ar akwý ne ar àpênh
 prām kêt kumrēx ne ar ba bar arým
 kuma. Nām ar mýjja kupênh kêt
 ne kam kikre kabe'ā kabēn prām
 kadjybit ar ba. ¹² Ē, ar prīne ikabēn
 ma. Bēnjadjwýr Jeju Kritu kabēnkôt
 ne bar arkum ukangajamā ikabēn
 jarē ne àpênh'ā arkum apné ne
 arkum,

—Dja gar akrānmā adjâpênh ar
 aba. Ar anhō kwý krēn kadjy
 adjâpênh ar aba, ane.

¹³ Be, akmere ar, àpnhīre ar, ar
 akunī dja gar amrānh mexja kanga
 kêt. Ar akunī dja gar amrānh
 mexkumrēx ne.

¹⁴ Godja me'ō ar ikabēnja mar
 prām kêt, ar ije ar amā 'ā pi'ók
 no'ókja mar prām kêt gar 'āno djan
 omūn kum akre rax. Kute on amim
 kator ne pijām kadjy. Kadjy dja gar
 'ā ano týx ne 'āno djan omū. ¹⁵ Djām
 ar aje o akurē djwýnhmā? Kati, ar
 aje o akamykam dja gar abēn djānh
 no katio bit kum akabēn ne kum,

—On tu Metīndjwýnh kabēn
 markumrēx ne kôt ar amijo aba,
 ane. Dja gar ā kum ane.

Kabēn jarēho ino rer.

¹⁶ Gê Bēnjadjwýr kute memā
 umar mex jarēnh djwýnh ta ar amā
 umar mex jarē gar mā adjumar
 mexbit man o aba gê te mýjja ar
 ajo ajkē gar mā adjumar mex ne ar
 aba. Gê Bēnjadjwýr amimē ar ar ajo
 ba.

¹⁷ Aje, ibê Paur ne ba ar amā pi'ók
 no'ók ne. Ē, ba ne ba inhikrao pi'ók
 no'ók ja ngrire no'ók ne o ino re. Ije

memā pi'ók no'ók kunīkôt ne ba ā
 pi'ók no'ók kryre o ane.

¹⁸ Gê gwaj banhō Bēnjadjwýr Jeju
 Kritu prīne ukaprīkôt ar ajo djuw
 mex. Tām ne ja.

Paur kute Ximoximã pi'ók kumrêx no'ók ne ja.

Paur ne krabê Ximoximã pi'ók no'ók ne. Mýjkôt ne o kra? Jujukôt. Kute kum arênh nhym kute tu amim markumrêxkôt ne o kra. Nhym kam arkum aben kînhkumrêx ne.

Nhym kam Paur kumrêx ne krîraxbê Epexukam bôx ne kam ar memã Metîndjwýnh'ã ujarênh ba ne kam tê. Nhym kam Ximoxidjwý arým kam bôx. Kam tên bôx ne kam ar kam memã 'ã ujarênh ba, memã Jeju jarênh ba. Nhym me kwý arým prîne amikajmãtã Jeju ma. Nhym bep ar kwý ne ar arîk 'êx ne kute amijo Jeju mar. Ar kute mar kêtumrêx ne arîk 'êx ne memã mýjja jarê. Nãm we ar,

—Kwãrîk wãnh abenwýr mör kêt, ane. Ne,

—Mrywã kur kêt, ane. Nãm ar ã kupa'ã me akre ar o bao ane. Ar ja 'ã ne Paur Ximoximã kum,

—Dja ga akabêno ar ity gê ar an-hikrê, ane. Ne kam ajte me kute amim Jeju mar'ã kum karô ne kum,

—Ë, Jeju nhõ me jao ba djwýnhmê me atãri àpênhjamê gédja ar katãt mrãn memã Metîndjwýnh'ã ajarê, ane. Ne kam Ximoximãdjwý kum,

—Ë, gadjwý, gadjwý dja ga katãt mrãn Metîndjwýnh kabênkôt prîne memã arê, ane.

Ne kam ajte me'ã kum karô, me Metîndjwýnh kabênkôt katãt mrãnhmã, me mymê me niremê me ari memã àpênh kajgo ar bajamê me 'uwttimê, me kunî. Me kunî ne me Metîndjwýnh kabênkôt katãt mrãnhmã ajte Ximoximã me'ã karô. Ne kam me'ã kum pi'ók no'ók ne kum ano. Tãm ne ja.

¹⁻² Akmere Ximoxi, ba ibê Paur ne ba amã pi'ók no'ók ne. Ximoxi,

ikra djwýnh, amã ne ba pi'ók no'ók ne. Ije amã Jeju jarênh ga tu aje amim markumrêx kôt ne ba arým ajo ikrakumrêx ne. Ba ibê Paur, ne ba amã pi'ók no'ók ne. Djãm ba ne ba Jejumã idjãpênh? Kati, Metîndjwýnhmê Kritu Jeju ar ta ne ar imã idjãpênh jarênh ijano, ije memã 'ã idjujarênhmã ijano. Metîndjwýnh, kute gu bapytãr djwýnhjamê Kritu Jeju gu baje amiwýr kam amakjamê, ar ta ne ar imã kabênh jarê ba kam arkum idjãpênh iba.

Be, gê Metîndjwýnh ajo djuw mex. Kritu Jeju gu banhõ Bênjadjwýrmê Bãmbê Metîndjwýnh ar ukaprikôt ajo djuw mex ne ar ajo ba. Gê arkum akapri ne amã umar mex jarê, ga kam adjumar mex ne ar aba.

Kute Metîndjwýnh kabênh jarênh djwýnh 'êxnhî bôxmã arênh.

Rô 16.17; Xim k 6.3; Xit 1.10

³ Ë, dja ga arek Epexukam djan nêje ar kukrà. Wãnh ne ar kwý arîk kupa'ã ar memã arênh ba, Metîndjwýnh kabênh kupa'ã ar memã arênh ba. Dja ga nêje akabêno ar ity. Nã bãm itêm kutã, pykabê Matenimã itêm kutã amã ikabênh jarênh kam arým ajbir ajte ar'ã amã pi'ók no'ók ne ano.

⁴ Dja ga arkum,

—Kwãrîk wãnh ar me tûmre'ã ujarênh kajgomê me akukãmãre nhidji me kute tûmrãm abenmã arênhja kwãrîk on wãnh nõ. Kôt ne me abenmã kabênh ar ban kam me kute amim Metîndjwýnh mar ne 'ãno ãm kêt. Tãm dja on wãnh nõ, ane.

⁵ Akmere Ximoxi, mýj kadjy ne ba amã ikabênh ja jarê? Bir, me kum aben jabê kadjy. Godja me ôkre kadjwýnhbê axwe 'õ nör kêt ne kute amikam axwe 'õ mar kêt kam arým kôt kum aben jabê. Ne kam ajte me kute mrãmri amim Jeju markumrêx kôt ne me kum aben

jabê. Kadjy ne ba amã ikabên ja jarê.

⁶ Bir be, me kwÿ arÿm kute ja mar prãm kêtkam arÿm kabên kajgoo kumex, ne abenkam kangao kumex. Jabit ne me kuma.

⁷ Djãm me ja kute mÿjja mar got. Kute Môjdjê kukràdjà mar kêtjakam kukràdjà kupa'ã ar memã arênho ba. Ar ta ne ar amijo memã mÿjja'ã ujarênh djwÿnh ne. Ne kute memã,

—Mrãmri ne ba ije me amã arênhja. Kôt ne ba me amã arê, anhÿr ar o ba. Bep kati, ar kute ta amikabên mar kêt ne Môjdjê kukràdjà mar kêt.

⁸ Be, Môjdjê kukràdjaja ne mexkumrêx. Gu arÿm kuma. Ne ren ar kuman kôt ar amijo ba nhym arÿm rãn mexkumrêx. Nhym bep kati, ar ja kute mar kêt ne ar kupa'ã memã arênh ar o ba.

⁹ Be, nhÿnh me jamã ne Môjdjê kukràdjaja? Djãm me kute katât amijo bajamã? Kati, me kute axweo amiptârjamê, me amakkre kêtjamê, me kute Metîndjwÿnh mar prãm kêtjamê, me axwejamê, me kute mÿjja punubit mar prãmjamê, me kute Metîndjwÿnh japrÿjamê, me kute nãmê bãm ar parjamê, me kute me parjamê ¹⁰ me prô nâr mjên prãmjamê, me my ta kute aben nÿho bajamê, me kute mekbê krao àkÿnhjamê, me 'êxnhÿjamê, me kute me kà mex jarênhjamê, nâr me kute mÿjjao amiptâr, Metîndjwÿnh kute katât memã amikukràdjà jarênh ne mekbê mÿjja puma nhym me kute o amiptârjamê. Me ja kunÿ kadjy ne Môjdjê kukràdjaja. Gu arÿm kuma.

¹¹ Nà, Metîndjwÿnh amikabên nykôt katât memã amikukràdjà jarê. Djãm kabên ny punu got. Axwe mextire. Metîndjwÿnh ne mexo, umao me rer mex ne. Nhym kabên nydjwÿ à mexo, umao ane. Nhym kam ta, Metîndjwÿnh kÿnh tire ta ne imã amijã ujarênh ny jarênh

ijano ba kam ô'ã memã arênho tê, memã 'ã idjujarênh tê.

Kritu kum Paur kaprÿ ne kute àpênh 'ã mênh.

¹² Ê, akmere, mrãmri ne Kritu Jeju gu banhô Bênjadjwÿr amim idja. Kum idjâpênhmã ne amim idja. Nãm amikajmã'ã ima, ije 'ã ingrà tÿx ne kanga kêtmã kôt tu iman amim idjan imã idjâpênh jarê.

—Dja ga imã apê, ane. Ne kam kadjy imã tÿx jadjà ba kam kum idjâpênh mex ar iban kôt kum amikÿnh jarê. Mrãmri ne Kritu Jeju imã mexkumrêx ba kam kum amikÿnh jarê.

¹³ Amrêbê ne ba Jeju japrÿ ar o iban arÿk ùno iban Jeju nhô me jao ibikênho iba. Nã bãm te Jejukam ijaxwe nhym tu kum ikaprÿn kam amim idja. Nà, mrãmri ne tu kum ikaprÿ. Kraxje ije amikajmã'ã Jeju mar kêtkam ije amimar kêt nhym bi kum ikaprÿ. ¹⁴ Nãm gu banhô Bênjadjwÿr tu ukaprÿkôt kum ikaprÿ raxkumrêx ne prÿne ijo djuw mex. Djãm ukaprÿ kêt got. Kum ikaprÿ rax ba arÿm jakam ije amikajmã'ã amim markumrêx. Ije amikajmã'ã Kritu Jeju markumrêx ne imã abê:kumrêx.

¹⁵ Ê, mrãmri ne me abenmã kum, —Kritu Jeju arÿm pykamã ruw, kute me axwe pytarmã ne ruw, ane. Mrãmri ne me abenmã arê. Kabên ja dja me tu markumrêx ne amijamakkrekam kunhò. Be, kute me axwe pytarmã ne pykamã ruw.

Ba ne ba ijaxweo me axwe kunÿ jakre. ¹⁶ Te ijaxwe rax nhym bi kum ikaprÿ rax ne. Jeju Kritu kute akrânãmã meo tēm nhym me kute mar kadjy. Te ijaxwe raxo ije me kunÿ jakrenh nhym mã Jeju kute akrânãmã prÿ'ã ijo tēmja pumÿ. Mÿkam? Godja me'ô kute ijaxwe pyræk ne kute Jeju japrÿ jabej dja ikôpdji'ã ã ikudjwa anen tu amim Jeju kamnhÿkkumrêx ne kam ikudjwa tyk nhijukri tÿn rã'ã rã'ã kadjy.

Kadju ne Jeju kum ikaprîn akrânâmã prî'ã ijo tẽ. Kam ne ba amã,

—Jeju kute me axwe pytãrmã ne pykamã ruw, ane.

¹⁷ Be, Metîndjwýnh djukaprîja pumû. Kumã dja me rax jarẽ. Djãm bẽnjadjwýr ngri got. Dja memã Bẽnjadjwýr rax rã'ã: rã'ã Bẽnjadjwýr rax. Dja tyk kêtumrëx ne. Me kute noo omũnh kêtumrëx ne. Kubê Metîndjwýnh pydji. Atemã 'õ kêtumrëx. Kumã dja me rax jarẽn kum uma jarẽn mex jarẽ. Dja me kum arẽnh rã'ã: rã'ã ne. Mrãmri. Tãm ne ja.

¹⁸ Ê, ikra Ximoxi, akmere, ba arým amã ikabẽn jarẽ. Gora ikabẽn ja ma. Amrêbê ne me Metîndjwýnh kabẽn jarẽnh djwýnh adjãpênhmã akabin prîne adjãpênh'ã amã karõ. Kõt ne ba amã ikabẽn ja jarẽ. Ê, dja ga ar ikabẽn ja man kõt atýx ne. Ê, ba me abenwýr prõt'ã atýx jakre. Ê, gora atýx. Gora atýx ne amã me uma kêt ne kãj bê memã Metîndjwýnh kabẽn jarẽ gẽ me amikajmãtã kuma. Kute me týx kum me uma kêt ne tu kute abenwýr prõtja pyrãk.

¹⁹ Nã, dja ga ã anen Jeju'ã angrã týx ne amim mýjja mexbit man kõt amijo aban kam amikam ajaxwe 'õ mar kêtumrëx ne ar aba.

Nhym bep me kwý ne me arým Jeju'ã ngrã týx kêt ne kõt amijo ba kêt ne kam arým kangan amijo ajkê. ²⁰ Be, Imenemê Arexãrimê ne ar arým Jeju kangan amijo ajkê. Arým ne ar amijo ajkê. Kam ne ba arým Xatanajmã ar kanga, ar kute Jeju japrý kêt kadju ne ba arým kum ar kanga.

2

¹ Be, akmere, ba amã arẽ ga aman amû idjõ'ã memã arẽ. Dja me Metîndjwýnhmã mã kabẽn ne

kum me kunî jarẽ. Mã ne mete Metîndjwýnhmã kabẽn kute? Dja me kum aben jarẽn kum abeno a'uw. Ne kam jãm meo akẽx ne me jadjwý kum meo a'uw. Ne kõt kum õdjãnh jarẽn kum amikĩnh jarẽ. ² Nã, dja gu me kum pykakam me bẽnjadjwýr rũnhjao a'uw ne kam ajte me bẽnjadjwýr kry kute meo ba jadjwýo a'uw.

Mýkam? Bir, me kute akrânãmã me bajo ba gu me badjumar mex ne ar baba kadju. Kam dja gu me Metîndjwýnh kabẽnkõt ar baba ne kõt ar amijo baba katãt ne. ³ Be, me ã kute Metîndjwýnhmã kabẽno anhýrkam mexkumrëx. Kam dja Metîndjwýnh mekam kĩnhkumrëx. Metîndjwýnh kubê me bapytãr djwýnh dja mekam kĩnhkumrëx.

⁴ Nã, kute me kunî pytãr prãmumrëx. Nãm arým memã katãt kabẽn nhym me kute tu markumrëxmã. ⁵ Nã, Metîndjwýnh pydjii ne kam ajte kute Bãm'ã me bamẽnh djwýnh pydjii, kubêngõkre,* kubê ne Kritu Jeju. Me bajaxwekam ne gu me Metîndjwýnh'ýr babõx kêt ne. Nhym kam kra ta amijo kubêngõkren me bawýr bõx ne kam Bãm'ýr me bajo bõx. Gu me kam arkõt baba. Kute Bãm'ýr me bajo bõx djwýnh pydjii. Atemã 'õ kêt, kubêngõkre, kubê ne Kritu Jeju.

⁶ Jeju ta, kute memã amikangan me kunî pãnh tyk, tãm ne amrêbê Metîndjwýnh 'ã akati jakre nhym arým 'ýr bõx nhym kam arým amijo aptãn memã amikangan me kunî pãnh ty, me kunî kute mar kadju. Me kunî kute,

—Mrãmri Metîndjwýnh kum me bajabẽn kute me bapytãrmã, anhýr kadju. Kadju ne ty.

⁷ Kam ne Metîndjwýnh ijano ba tẽ. Ba ikumrëx itẽm ne ije

* 2:5 Kritu ne amijo kubêngõkre kute mrãmri ne apýnh me õ pyka djãri kuníkõt me kunî: bêngõkreja pyrãk. Kubê kã jakamê me kakrãtykmê me babêngõkremê ne me kunî: bêngõkre. Me kamrõmê me kukrãdjã kunî kubêngõkreo aben pyrãk. Jakam dja ga Karõ 17.26 jarẽn ama.

memã Metĩndjwýnh kute me utàr jarënhmã. Jeju kute ijanorkôt ne ba me bajtemdjwý'ýr tèn bôx ne memã kaj bê Metĩndjwýnh'ã ajarë. Nã bãm memã Metĩndjwýnh kabën katåtja, 'ëxnhĩ këtja jarë nhym me amikajmã'ã kuma. Kadjy ne ijano ba tẽ. Mrãmri ne ikabënja. Ijëxnhĩ kêt-kumrëx.

⁸ Ije, ije ar amã Metĩndjwýnh jarënh gar aje kum akabënmã ba ate o akno. Ba akubyn ar amã arë gar ama.

Dja pyka kunĩkôt mete abeno bikprõnhkam me my Metĩndjwýnhmã kabën. Dja me prĩne Metĩndjwýnhmã amijarë. Me mexo mexkumrëx, me kute mýjja punu 'õ mar prãm kêt, me ja dja me kum kabën. Nhym bep me ngryknhĩ, me kute kabëno aben japanh, me tãm dja me kum kabën kêt ne.

Me nire kute akrãnmã amijo bamã.

Kô k 14.34; Xit 2.3; Ped k 3.1

⁹⁻¹⁰ Nhym me niredjwý. Dja me nire kute Jeju marja akrãnmã amijo ba mexkumrëx, kwãrik wãnh amimex ne me my nokam mrãnh kêt. Dja ga me apijãm ne ar aba. Mýkam dja ga me akrãkãbit mex? Nã gãm me amikakrwýnhmẽ akunhêrmẽ angãmẽ kubëkã mexmẽ o amimex ne ar aba. Me akrãkãbit ne mex. Me my nomã amrãnh kadjybit aje amikrã ngrãnh, amikakrwýnh, ne amimex, ja ne punu. Bep kati, me nire kute,

—Ba ije Jeju mar, anhýrja dja apýnh kabën mexo amiptàn o amimex.

¹¹ Me kute Metĩndjwýnhkôt abeno bikprõnhkam dja me nire anhikrën nhýn Metĩndjwýnh kabën maro nhý. Akrãnmã dja me Jeju nhõ me jao ba djwýnh kabën maro nhýn amijamakkrekam kunhõ.

* 3:3 Mýjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kunĩja, kadjwati kangômẽ uba kangômẽ, mýjja kangõ kunĩ ne me kum kadjwati kangõ jarë.

¹² Kwãrik wãnh me nire dja me me my jakre kêt ne me mymã kabën jarënh kêt ne. Nhym bep me my gëdja me me niremë me mymẽ me akre nhym me nire anhikrën me kabën maro nhý.

¹³ Mýkam? Bir, Metĩndjwýnh ne mybê Adão kumrëx nhipëx ne kam atãri nibê Ewa nhipëx ne. ¹⁴ Be djãm Xatanaj ne Adão noo akno? Kati, nija ne noo akno. Nhym kam nija arým Metĩndjwýnhkam amikrã. Be, kam ne ba amã,

—Kwãrik wãnh me nire dja me me my jakre kêt, ane.

¹⁵ Nija ne te Metĩndjwýnhkam amikrã nhym mã Metĩndjwýnh kum me nire jabëkumrëx ne me kra bixadjwýr kutã me utã. Me nire kute Jeju marja gëdja me Jeju 'ãno dja ne mã kum me abëkumrëx ne kute mýjja punu 'õ mar prãm kêt-kam gëdja mexo mexkumrëx ne mã me my nomã mrãnh kêt. Godja me ã kute anhýr jabej nhym Metĩndjwýnh me kra bixadjwýr kutã me utã nhym me kra me bĩn kêt ne.

3

Kute ar kute Jeju nhõ me jao ba djwýnhmã 'ã karõ.

Xit 1.6

¹ Be mrãmri ne me abenmã kum, —Gëdja me'õ kute meo ba prãm jabej, kute Jeju nhõ me jao ba prãm jabej, mrãmri mexkumrëx. Nã, mrãmri mexkumrëx. Nã, kôt ne me kute arënhja.

² Be, mã gëdja Jeju nhõ me jao ba djwýnh kute? Me axwe kêt ne kute amijo ba mextire nhym kam me me'ã kabën këtja, me prõ pýnh, me bixaër punu kêt, me kute amipnënh ne ar ba, me kabôt kati, me kute meo djuw mex prãm, me kute memã Metĩndjwýnh'ã ujarënh prãm, me ja gëdja me Jeju nhõ me jao ba.

³ Kwārîk wānh me kum kadjwati kangô* djānh, me àkrê, me kute kabēno me apanh prāmja, me kute pi'ók kaprîbit mar ne kute amim o àptārja, kwārîk wānh me ja gédja me meo ba kêt ne. Bep kati, me ukaprîmê, me kute umar mex marja dja me Jeju nhô me jao ba.

⁴ Dja me'ô meo ba prām jabej dja kumrêx amim prômê kra jakre, ne arkum mrānh mextire gê ar omûn kam adjwýnhdjwý kôt mrānh mexkumrêx. Dja amim ar jao ba mex nhym kra amakkre mex ne kabēnkôt ar amijo ba nhym kam arým kôt Jeju nhô me jao ba. ⁵ Nok ren me'ôja ar meo ban kam prômê kra jakre kêt kumrêx ne kam Metîndjwýnh nhô me jabit me akre, mā gédja on? Mā gédja kam nê? Ije, mýkam ne prômê kraja ar o ba mex kêt nhym kra jaxwe rā'á? Ije kum bep nām ren amim prômê krawā kumrêx jakren kam ren kôt Metîndjwýnh nhô me ja jakre. Mýkam ne prômê krawā ar o ba kêt ne kam Metîndjwýnh nhô me jabit ar o ba?

⁶ Kwārîk wānh me'ô ajbir kute Jeju aminhō ny'ô'á Jeju nhô me jao ba djwýnh mēnh kêt. Mýkam? Bir, kute amiraxo àmra nhym kam ren Metîndjwýnh kute o bikēnh karō dja me kute Jeju aminhō ny'ô'á meo ba djwýnh mēnh kêt. Ne ren amiraxo amra nhym ren Metîndjwýnh o ajkê. Mrāmri kute Xatanajo bikēnhja pyrāk. Xatanaj kute amiraxo àmra nhym kam Metîndjwýnh kute prîne o bikēnhja pyrāk. Ne ren me'ô ajbir kute Jeju aminhō ne ren meo ban ren amijo amra, Xatanajkôt amijo amra nhym ren Metîndjwýnh adjwýnhdjwý o ajkê.

⁷ Nhym bep kati, Jeju nhô me jao ba djwýnh dja amijo ba mextire nhym kam me kâtāmdjwý kum kînh ne kum mex jarê. Nām ren

arîk ar ba nhym kam me kâtām rān 'ā kabēn ne. 'Ā kabēn nhym kam rān Xatanaj ikôta, Xatanaj meo ba djwýnhja nhikôta.

⁸ Nhym Jeju nhô me jao ba djwýnh jatāri me àpēnhdjwý dja me kâtāt mrā gê me me'ā kabēn kêt. Dja me kabēn mexmê me kabēn punuo aben nhikjê kêt. Dja me kum kadjwati kangô† djānh kêt. Kwārîk wānh gê me pi'ók kaprî prāmebit me noo biknor prām kêt. ⁹ Dja me amim Metîndjwýnh kukràdjā markumrêx ne 'ā ngrā tỳx ne. Metîndjwýnh kute me bamābit amikukràdjāo amirîtja, kukràdjā tāmbit dja me 'ā ngrā tỳx ne maro ba ne mýjja mexbit mar ar o ba. Mýjja mexbit mar ar o ban kam amikam axwe 'ô mar kêt. Kadjy dja me Metîndjwýnh kukràdjā'ā ngrā tỳx ne ar o ba. ¹⁰ Dja me Jeju nhô me jao ba djwýnh jatāri me àpēnhja kumrêx kabi nhym me kabēn mex ne kam ar kôt àpēnh ba. Godja me mrāmri mexkumrêx jabej ne kam arým àpēnh ar ba.

¹¹ Nhym Jeju nhô me jao ba djwýnh jatāri me àpēnh prōjadjwý. Me adjwýnhdjwý dja me kâtāt mrā gê me me'ā kabēn kêt. Dja me me kà mex jarēnh prām kêt. Dja me bixaêr punu kêt ne ar ba. Dja me prîne mrānh mextiren kabēn pýnh ne arê. Dja ā Jeju nhô me jao ba djwýnh jatāri me àpēnh prōja ā ane.

¹² Be, Jeju nhô me jao ba djwýnh jatāri me àpēnh gédja me prō pýnh ne. Dja me ô kikre kumrêxkam amim ar ja jakren arkum mrānh mexkumrêx gê ar omûn kam adjwýnhdjwý kôt mrānh mexkumrêx. Dja me amim krao ba mexkumrêx gê ar kabēn mexkumrêx ne ar ba. ¹³ Godja me atāri me àpēnhja mrāmri àpēnh mex ne kam arým memā amimexo amirît nhym me kâtāmja arým me mex pumûn

† 3:8 Mýjja me kute o kôm ne kôt bibānh kunĵa, kadjwati kangômê uba kangômê, mýjja kangô kunĵi ne me kum kadjwati kangô jarê.

kam kum me kīnh. Gêdja mekam amikam pijàm kêt ne kàjmã djan tu memã Jeju'ã ajarë. Me kute amim Kritu Jeju mar tũmkam tu memã 'ã ajarë. Bir be, dja ã Jeju nhõ me jao ba djwýnhmë atãri me àpênhmë ã ane.

¹⁴ Be, nã bãm amã ikabën'ã pi'òk no'òk ne amikukãm ano. Dja ba ì wãm kôt tẽ. Nã bãm amim itëm djã ma. ¹⁵ Nãr kon birãm dja ba amikrà ga prĩne omũn kam kôt memã arë, me kute mar kadjy. Metĩndjwýnh kra kunĩ kute kôt ar amijo ba mar kadjy. Kadjy ne ba amã pi'òk no'òk jano. Apýnh pyka kunĩkôt ne me bakwý arým amijo Jeju pytà nhym Metĩndjwýnh arým kôt me bajo kra. Gu me kôt arým apýnh banhõ pyka djãri kam aprakamã kôt aben pydji, Metĩndjwýnh tĩnjakôt mã pyka kunĩkôt aben pydji. Ne me kãtãmmã Metĩndjwýnh kabën jarënh ar o baba, Metĩndjwýnh 'ëxnhĩ kêt ne kute katãt kabën jarënhja memã arënh ar o baba.

¹⁶ Bir be, djãm mýjja kakrit, djãm mýjja prĩre, djãm mýjjaio bikënh ne gu me arým amim kuman kam amim kamnhixbë ar baba? Djãm mýjja ngri: got me tebë kute mar ne ate krãmã? Mrãmri ne Jeju ra:xi.

Nãm amijo kubëngòkren† kato.

Nhym Metĩndjwýnh Karõ kabin axwe këtã katon kôt memã arë.

Nhym kadjy mrãnh djwýnhdjwý arek omũnh ar o ba.

Nhym me apýnh me õ pyka djãri kãj bẽ memã 'ã ujarëho ajmã.

Nhym me kam pyka kunĩkôt tu amim markumrëx ne.

Nhym kam Metĩndjwýnh kãjkwamã o wabi, õ kãjkwa mextiremã o wabi. Õ kãjkwa mexo kute pykabë mýjja kunĩ jakrenhjamã o wabi.

Nãm ã Jeju raxo ane.

4

Kubë me kabën 'ëxnhĩ pyma.

¹ Be, akmere. Anhýr djwýnhnrãm ne Metĩndjwýnh Karõ arým prĩne me bamã arë, ne,

—Pyka kute o ino rer 'ýrkam dja me kwý amibë Jeju kangan ate amijo ba. Arým kum kīnh kêt ne kam ate me karõ 'ëxnhĩja kabën ma, me karõ djujarënh punubit man kôt amijo ba, ane.

² Nã, mrãmri me kwý dja me me karõ djõ'ã me akre. Me ajkwao bit kute Jeju mar ne 'ëxja, me tãm ne me òkre kadjwýnhbë kute mýjja punubit markam pijàm kêt mex ne arĩk 'ëx ba ne me karõ 'ëxnhĩ djõ'ã me akre ne memã kum,

³ —Kwãrik wãnh abenwýr mõr kêt. Dja ga me tu akuprýkumrëx ne ar aba, ane. Ne ajte mry'õ nãr me àkur djã'õ mekbë uman memã,

—Kwãrik wãnh krën kêt, ãm omũ, ane. Nhym bep kati, Metĩndjwýnh ta ne me bamã mry, me badjakur djã nhipëx, me baje 'ã kum amikīnh jarënh ne krën kadjy ne me bamã ipëx. Me baje amim Jeju markumrëx ne kam kôt baje mýjja marja, me bamã ne Metĩndjwýnh me banhõ kwý krën djã'ã apýnh mýjja nhipëx.

⁴ Be, mýjja kunĩ Metĩndjwýnh kute ipëxja ne mexkumrëx. Djãm mete mry nãr djwý'õ kanga kadjy ne Metĩndjwýnh ipëx? Arkati, me kute Metĩndjwýnhmã 'ã amikīnh jarënh ne tu kute amim byr ne krënmã ne ipëx. ⁵ Metĩndjwýnh kabënkôt arým mrymë apýnh me badjakur djã mexkumrëx. Mýjja kunĩ ne arým mexkumrëx. Gu me arým 'ã kum amikīnh jarë nhym arým mexkumrëx.

⁶ Akmere, dja ga memã arë, me kute Jejukôt abeno kamymã ikabën ja jarë. Godja ga memã

† 3:16 Kritu ne amijo kubëngòkre kute mrãmri ne apýnh me õ pyka djãri kunĩkôt me kunĩ: bëngòkreja pyrãk. Kubë kã jakamë me kakrãtykmë me babëngòkremë ne me kunĩ: bëngòkre. Me kamrõmë me kukràdjã kunĩ kubëngòkreo aben pyrãk. Jakam dja ga Karõ 17.26 jarënh ama.

ikabên ja jarên arým mrâmri abê Kritu Jeju nhô àpênhkumrêx. Nâ, Metîndjwýnh kabên ne gu baje tu amim markumrêxja, kôt dja ga arek amijo tèn amijo tèn kam atýxkumrêx. Jeju kukràdjâ mexkumrêx, tãm ne ga arým kôt amijo tẽ. Dja ga arek kôt amijo tèn amijo tèn arým atýxkumrêx. Atýx ne arým Kritu Jejumã adjâpênh mex ne.

⁷ Nhyr bep me tũmre'ã ujarênh kajgoja dja wãnh nõ. Tãm ne punu. Kati, dja ga prĩne Metîndjwýnh kukràdjâkôt amijo tẽ. Katat amrãnh kadjy dja ga arek amijo tèn arek amijo tèn kam amityxmã amijakre. Djãm akrãkã'ã ne ba amã ane? Kati, akadjwýnhbê atýx'ã ne ba amã ane.

⁸ Mrãmri ne me ĩ krãkã týx kad-
jybit amijo djuw mex. Ja ne kãjbê mex. Nhyr bep me kadjwýnhbê me týxja mete Metîndjwýnh kukràdjâkôt amijo tẽmkam týx, ja ne mrãmri mexkumrêx, tũmrãm mexkumrêx. Pyka jakam gu bad-
jumar mex ne ar baba kadjy mex. Ne kam ajte batyk nhijukri akubyn batĩnkam kadjy mexkumrêx. Kadjy ne ba amã,

—Metîndjwýnh kukràdjâkôt amijo tèn kam kôt atýx, kôt amex, ane.

⁹ Mrãmri ne kabênja nhyr me abenmã arẽ. Kabên ja dja me tu markumrêx ne amijamakkrekam nhõrkumrêx. ¹⁰ Metîndjwýnh kute me kunĩ pytãr djwýnh, bep me baje amikajmãtã marja ne mrãmri kubê me bapytãr djwý:nhkumrêx. Mrãmri ne gu me amim Metîndjwýnh kamnhĩxbê ar baba, Metîndjwýnh tĩnja kamnhĩxbê ar baba. Kam ne gu amikukãm kuman kam badjãpênh rax ne memã arênho tẽ, batyk djã kêt ne memã arênho tẽ.

Metîndjwýnhmã àpênhkumrêxmã kum 'ã karõ.

¹¹ Be, akmere, dja ga apijãm kêt ne tu memã ikabên ja jarên memã Metîndjwýnh kukràdjã jarẽ. ¹² Kwãrik wãnh gẽ me amã,

—Ûgê, e kum djãm ajabatãnh ne ga ar me akreo aba, anhýr kêt. Bep kati, dja ga te ajbir ajabatãnh ne mã katãt mrã gẽ me ajã amijakre, me kute amim Jeju marja ajã amijakre. Kadjy dja ga akabên mexbit jarênh ar o aban amrãnh mex ne amã me abên amim Jeju markumrêx ne 'ã angrã týx ne aprõ prãm kêt ne ar aba. Dja ga ã ane nhyr me ajã amijakren ã akudjwa amijo anhýro bao ane.

¹³ Dja ga kãj bê memã Metîndjwýnh kabên jarên memã Metîndjwýnh kabẽno amirĩt ne memã kukràdjã jarẽ. Ja dja ga 'ãno adjãm rã'ã ba awýr bõx. Ba ibê Paur dja ba awýr bõx.

¹⁴ Amrêbê ne me kute Metîndjwýnh kabên jarênh djwýnh arým Metîndjwýnhmã adjan amã,

—Ë, Metîndjwýnh ne arým amijo apytã ga kum adjãpênhmã. Ta dja amã týx jadjã ga kam atýx ne ar kum adjãpênh aba, ane. Nhyr kutã Jeju nhõ me jao ba djwýnh akrã'ã ikra jadjuw, ga kam Metîndjwýnhmã adjãpênh ar aba. Kwãrik wãnh Metîndjwýnh kute amim adjarwão abiknor kêt. Memã Metîndjwýnh kukràdjã jarênh 'ãno dja ne mã memã 'ã adjujarênh aba.

¹⁵ Be, dja ga ikabênja tu markumrêx ne amijamakkrekam anhõn kôt amijo mõ. Dja ga ã amijo atẽmo anen arým amrãnh mexkumrêxo tèn o tẽ nhyr me kunĩ arým amrãnh mexkôt apumũn kôt amã kato. ¹⁶ Ë, ajaxwebê amipnên amrãnh katãt kadjybit amima. Gora memã Metîndjwýnh kabên jarẽ. Gora memã arênh 'ãno dja. Godja ga anen arým amiptãn kam o me

jadjwý pytà, me kute akabên maro
ÿrjadjwý pytà. Tãm ne ja.

5

*Mebêngêtemê me 'uwtĩ'ã kum
karô.*

A Xim 2.24

¹ Ê, godja me kute amim Jeju marwã 'õ, mebêngêtte 'õ, me'õkam amikrà, kwãrik wãnh ga kum abên týx kêt ne akrãnmã kum akabên ne kum,

—Kwãrik wãnh ga ã anhÿr kêt, ane. Mrãmri ne me kra djwýnh kute bãmmã kabênja pyràk, akrãnmã kum akabên. Dja ga me kraremê me nôr nyreo akamyn me adjwýnhdjwýmã akabên mex jarê. ² Dja ga mebêngêxteo anãn me adjwýnhdjwýmã akrãnmã akabên. Dja ga me kra pÿnhmê me kurerero akanikwýnhkumrêx ne memãdjwý katãt akabên jarên mekam apijãm ne meo akanikwýnhkumrêx. Dja ga ã me kute amim Jeju mar kunĩmã akabên jarênho ane.

³ Ê, akmere, ba amã me 'uwtĩ'ã karô, ga amũ idjô'ã memã arê. Me kute amim Jeju marwã kute akrãnmã mebê mjên tykjao djuw mexmã. Me kute amim Jeju marwã dja me me 'uwtĩbito djuw mex. ⁴ Nhyr bep djãm me'õbê mjên ty nhyr arÿm kra nãr kon tãmdjwý 'õ arÿm ta amim o djuw mex ne. Me'õ kra 'õ nã kute amim o djuw mex nhyr abatãnh ne arÿm amipãnh amim não djuw mex ne. Ne me'õ tãmdjwý 'õ kwatynh 'õ amim tãmdjwýo djuw mex ne. O djuw mex nhyr abatãnh ne kam amipãnh kwatynho djuw mex ne. Me kute mrãmri Metĩndjwýnh mar jabej dja ã õ kikre kumrêxkam amim me 'uwtĩo djuw mexo anen kam atãri amũ me jadjwý o djuw mex ne. Kam ne Metĩndjwýnh arÿm mekam kĩnhkumrêx ne.

⁵⁻⁶ Ate gêdja me'õbê mjên ty nhyr arik ar ba. Nãm amidjwýnhbit amiman ar amijo ba. Ne kam

kute me'õ tyk pyràk. Tĩnri kute me'õ tyk pyràk, kute Metĩndjwýnh mar kêtka, arik ar bakam. 'Uwtĩ kajgo ne wã. Kwãrik wãnh me wã. Me tãm dja gar aje Jeju marwã o djuw mex kêt. Nhyr bep atemã me'õ mjên kubê tyk nhyr kam ate: ar ba ne kam amijã Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrêx ne kam kum kabên ne kum amijo a'awn kam ajte jãm me jao akêx ne ajte kum meo a'uw. Akamãtkammê a'urimê kum kabên 'ãno dja. Me'õ tãm ne mrãmri 'uwtĩkumrêx. Tãmbit dja gar aje Jeju marwã o djuw mex ne.

⁷ Dja ga memã ikabên ja jarê gê me'õ kra nãr kon me'õ tãmdjwý õbikwa 'uwtĩo djuw mex. Dja o djuw mex gê me 'ã kabên kêt. ⁸ Godja me kute amim Jeju mar 'õ ta ÿrkwã djwýnhkam amim me jao djuw mex kêt ne kam arÿm mrãmri axwen arÿm Jeju kabên kanga, ne kute axweo me kãtãmja, me kute Jeju mar kêtja jakrenh mex ne.

⁹ Ê, ba amã me 'uwtĩ nhõ pi'õk'ã karô. Dja ga me 'uwtĩ nhidji pi'õk no'õkkam anhõ, me kute amim Jeju marwã kute kôt meo djuw mex kadjy. Ê, kwãrik wãnh me abatãnh nybê mjên tykwã kwãrik wãnh me 'uwtĩkôt pi'õk no'õkkam idji nhõr kêt. Kubê mjên tyk bêngêxtebit dja ga idji nhõ gê me kute amim Jeju mar meo djuw mex.

Djãm ori arÿm 'ã amex 60 apêx jabej? Djãm ori mjên tĩnri krõ'ã mjên kêt nhyr kam kubê mjên tyk nhijukri me kute krõ'ã o prõ kêt jabej? ¹⁰ Djori kum mÿjja mexbit kĩnh ne ar o ba nhyr me kunĩ arÿm kôt omũn abenmã arênh jabej? Djori amikõpdji'ã kra jakreo tẽ nhyr kudjwa mexkumrêx jabej? Djori õbikwa kêtka meo djuw mex jabej? Djori prĩne Metĩndjwýnh nhõ me wão djuw mex ne memã õdjãnh jabej? Djori kum me umar punu kaprĩ jabej? Djori kute mÿjja mexo amiptãrkôt kute mÿjja mexbit mar

jabej? Djâm ori ã kute anhÿr jabej mrãmri mexkumrêx, me 'uwtîkôt pi'òk no'òkkam idji nhô, me kute amim Jeju marja kunî kute me 'uwtî jao djuw mex kadjy.

¹¹⁻¹² Nhyr bep kwãrîk wãnh ar abatãnh nybê mjên tykja kwãrîk wãnh pi'òk no'òkkam me 'uwtî ro'ã idji nhôr kêt. Mÿkam? Bir, ar 'uwtîja kute ôbê,

—Ba ikuprÿ gê me'ô iwÿr môr kêtumrêx. Ba tu Kritumã idjãpênhit, anhÿrja tu o aknon ajte kum me my kînh nhyr me'ô 'ÿr môr prãme kum Kritu kînh kêt ne kubê amijo akêx nhyr me arÿm 'ã kabên ne.

¹³ Nhyr ar kam kum ukangabit ma ne kam kikremã ipôko tê. Djâm arkum ukangabit? Kati, nãm ar kabên prãmdjwÿ, ne me'ã kabên tê, me pijãm djãbit, mÿjja punubit jarêno tê.

¹⁴ Kam ne ba memã kum,

—Dja ar abatãnh nybê mjên tyk ajte mjên ne kam amim kra mÿ ne kramê mjêno djuw mex ne akrãnmã àpênh ar ba. Be, nã bãm ã ar abatãnh nybê mjên tykjamã ane. Mÿkam? Bir, me bakurê djwÿnh kute me bajã kabên kêt kadjy. ¹⁵ Bir be, Ar kubê mjên tyk kwÿ arÿm Jeju kangan Xatanajkôt amijo ba. Kam ne ba amã arê.

¹⁶ Nhyr bep me kute amim Jeju mar ni 'ô nãr my 'ô ôbikwabê mjên tyk jabej ta dja amim ôbikwa 'uwtîo djuw mex. Nhyr ate me kute Jejukôt aben pydjija gêdja me'ô 'uwtîkumrêx ne ate: ar bajao djuw mex ne.

Me kute kãjmã meo ba djwÿnh kamênhmã.

¹⁷ Ê, me jadjwÿ. Jeju nhô me jao ba djwÿnh kute prîne meo baja, ar tãm dja me kãjmã me kamê. Jeju nhô me jao ba djwÿnh kute memã Metîndjwÿnh kabên jarênh ne kute memã o amirîtkam àpênh rax. Me tãm dja me mrãmri kãjmã me kamên memã o pãnh mex ne.

Ar kute memã Metîndjwÿnh kabên jarênh pãnh.

¹⁸ Kam ne Metîndjwÿnh kabên'ã pi'òk no'òkkam memã,

—Mryti kute amã àpênh ar ba ne kute amã bàygogo 'ÿka ka'uko ipôko ãmja kwãrîk wãnh inhu djuwpre kêt gê ta àpênh pãnh àkur tê. Nãm mryti'ã Metîndjwÿnh nhô me jao ba djwÿnh jakren àkur'ã kum pãnh jakre. Jeju nhô me jao ba djwÿnhmã me kute o pãnhmã. Ne ajte Metîndjwÿnh kabênkam ne,

—Me àpênh ne pãnh, ane. Me àpênh me mãmnhkutã tãm gêdja memã o pãnh, ane. Kam ne ba amã,

—Dja me Jeju nhô me jao ba djwÿnhmã o pãnh mex, ane.

¹⁹ Ê, mÿjja 'ôdjwÿ dja ba amã arê. Gêdja me Jeju nhô me jao ba djwÿnh'ã kabên ne arîk me kâtãm jarê ga tu ate akrã. Djâm me 'êxnhî kêt got. Nhyr bep me'ô ar amãmnhkrut nãr kon amãmnhkrut ne ikjê kêt ne mrãmri kute noo axwekôt omÿnh ne axikôt arênh ga kam arÿm tu 'ÿr tãn kum akabên jarê gê amim kato. ²⁰ Godja mrãmri Jeju nhô me jao ba djwÿnh kute mekam axwe jabej dja ga tu me kute amim Jeju mar nhipôkri kum abên tÿx, me kute maro 'ÿrja tîn prãm ne axwe kêt kadjy.

²¹ Ê, ba amã mÿjja 'ôdjwÿ jarê. Dja ga tu memã akabêno aben pyrãk. Dja ga tu me kunîmã axikôt akabên.

Ê, Metîndjwÿnhmê Kritu Jejumê Metîndjwÿnh kute amijo kadjy mrãnh djwÿnh pytãr ja, ar kute ikabên mar ne ikôt kabênkam ne ba mrãmri tu amã ikabên jarê.

Ê, gora ikabên ja ma. Ikabên kunî ma, prîne ikabên ja ma. Ê, dja ga me kunîmã akabêno aben pyrãk. Kwãrîk wãnh me umaje anhôkre kadjwÿnhbê amim,

—Be, inhôbikwa ne ja. Ba kum ikabên kêt, anhÿr kêt. Dja te anhôbikwa, ga tu kum akabên jarê, apijãm kêt ne tu kum akabên jarê.

Nâr kon, kwârîk wânh anhôkre kadjwýnhbé amim,

—Be, tâwâ ne ôbikwa krâptî. Ba kum ikabên kêt, anhÿr kêt. Dja te ôbikwa krâptî ga tu kum akabên jarê, amã me uma kêt ne tu kum akabên jarê. Dja ga tu me kunĩmã akabêno aben pyrâk.

²² Ê, kwârîk wânh ga arîk aje me kabi kêt kam Metîndjwýnhmã me umjÿr kêt, kum âpênh kadjy kum me umjÿr ne 'ã anhikra jadjwÿr kêt. Dja ga anen ano katon tu mar kêt ne Metîndjwýnhmã me'ô dja nhym arÿm mekam amikrão ba jabej ga kam ga mân kute ajaxwe pyrâk. Kwârîk wânh ã anhÿr kêt ne mekôt ajaxwe kêt. Ga dja ga tu katât mrã.

²³ Ê, atikkrekam akanê prãm kam ne ga akanê prãm ne. Kadjy dja ga uba kangô kwÿ ikô. Uba kangômê ngômê apÿnh dja ga o akômo tẽ.

²⁴ Ê, me kwÿ ne me axwekam amirîtkumrêx. Nhym me kunĩ kôt omũn arênhô kumex. Nhym kam me memã axwe pãnh jarê. Nhym bep me kwÿ ne me axwekam amirît kêt ne. Metîndjwýnh gédja tũmrãm memã o amirît ne memã kum katon memã pãnh jarê nhym me kam kôt omũ. ²⁵ Nhym me mexdjwÿ ne me amirît ne. Nhym me abenmã me arê. Nhym me kwÿ apdju ne. Djãm mrãmri tu bipdjurkumrêx? Kati, Metîndjwýnh gédja tũmrãm memã me mexo amirît ne, nhym me arÿm kôt omũ.

6

Me ô âpênh kajgoja'ã kum karô.

Ep 6.5; Kor 3.22; Xit 2.9; Ped k 2.18

¹ Ê, akmere, dja ga me memã âpênh kajgo ar bawã, me kute meo pãnh ne amim me pa 'amÿnh nhym me memã âpênh kajgo ar ba ne kute amim Jeju mar wãdjwÿmã arê gê me ô bënjadjwÿr kabên kôt amijo ban prîne kabên ma. Mÿkam? Bir, me kâtãm kute Metîndjwýnh japyrÿ

kêt kadjy, ne kute Metîndjwýnh kukràdjadjwÿ japyrÿ kêt kadjy. ² Dja ga aje me memã âpênh kajgo ar bawãmã kum,

—Ê, djori ar anhô bënjadjwÿrwã ar akudjwa kute Jeju mar jabej kwârîk wânh gar amã kurê kêt. Djãm ar aje Jejukôt abeno akamykam amã kurêmã got. Arkati. Dja gar tu kum adjâpênh mextire ne ar aba. Mÿkam? Bir, ar akamymã ne gar apê. Kute Jeju mar 'ô, Metîndjwýnh kum abé 'ô, kumã ne gar apê. Kam dja gar kum adjâpênh mextire ne ar aba, ane. ã me pardjamã ane.

Ê, gora prîne memã ikabên ja jarên ikabên jao amirîto aba.

Nêkrêxkôtbit me umarja ne me umar mex kêt kumrêx.

³⁻⁴ Godja me'ô atemã kabên 'ô jarênhô ku'ê prãm jabej arÿm amijo ajkên kam Bënjadjwÿr Jeju Kritu kabên mexja kubê kính no kati ne kam kôt kabên kêt ne. Ne aje Metîndjwýnh kute katât gu bakrã pymjÿr'ã ujarênhja kubê kính no kati ne kam kôt kabên kêt ne. Mrãmri ne 'êx ne amiraxbito amran kam kute mÿjja mar kêt mexi. Nãm ajbân ajmãn me kukràdjã kajgo mex mÿr jabej memã akij. Ne kam kabêno me apanhbit mar prãm. ã me kute anhÿr ne punu. Nãm me ã anhÿr ban kam mÿjja kukràdjã'ã ngryk ne abenbé meo bikjêro ban aben japyrÿ ne aben kamnhix ar o ban ⁵ mã kabêno aben japanh ar o ba. Mÿjwã ne arÿm me ja djumar djã ajmã o nhym me arÿm katât kabênkumrêxja mar kêt. Nãm me nêkrêx prãme 'êx ne we,

—Be, ba amijo Jeju mar gê inhô nêkrêx kumex ba kam amimexkumrêx ne, ane. Nãm me ã nêkrêx prãme amim 'ã karôo ane. Kam ne me abenkam axwe ar baja.

⁶ Mÿjkôt ne me umar mex ne amimex ar o ba? Bir, me kute Metîndjwýnh kukràdjãkôt amijo ba

ne nêkrêx jabej umar kêt kam ne me umar mex ne ba. Ne amidjumar mexwão amimex ar o ba. ⁷ Mýj ne gu me banã tikkre kurũm amýn o axidjuw? Kati, nã gu me banhýkam axidjuw. Me batykkamdjwý, mýj ne gu me amýn o banhikwãn ty? Kati, nãm gu me banhýkam banhikwãn ty.

⁸ Bir be, dja me banhõ kwý krên djãmê me banhõ kubêkã jabej, mrãmri, me bamãnhkutã. Kam dja gu me badjumar mex ne atemã mýjja 'õ jabej kêt. Metĩndjwýnh dja me bajo djuw mex ne. ⁹ Nhym bep me kute amim nêkrêx nãr pi'ók kaprĩo ãptãr ne kute o amimexja dja me amijo ajkê. Nãm me nêkrêx prãmê ar axwe ba ne kam te kum nêkrêx prãm kêt mã ne mã nêkrêx bit ma. Ne kum mýjja kakritmê mýjja punubit kĩnh ne kôt arým amijo ajkê ne kam arým tu biknorkumrêx ne.

¹⁰ Bir be, nãm me ã kum nêkrêx nãr pi'ók kaprĩbit kĩnh ne ã amijo ane. Ne arým amijo bikênh mex ne. Mýkam? Bir, nãm me kum nêkrêx bit kĩnh ne kam ajbit man kam kôt apýnh axwe djãri kunĩkôt amijo ba. Memã nêkrêx prãm kwý ne me arým Jeju mar kangan kam arým amijo ajkê, kaprĩo prĩne amijo ajkê.

Akubyn Ximoximã kute katãt amijo bamã 'ã karõ.

¹¹ Nhym bep ga, akmere, ga abê Metĩndjwýnh nhõ ãpênhkam dja ga mýjja ja kunĩmã akre rax ne. Katãt amrãnh kadjy mýjja jamã akre rax. Katãt amrãnh ne aje Metĩndjwýnh kukràdjãkôt amijo aban aje amim Jeju kamnhĩxbê ar aban amã me abên aje akrãnmã amijo atêm, kam dja me ajo ajkê ga mã aje akrãnmã amijo atêm ne anhĩ djuwbõn ar abamã, tãm dja ga ama.

¹² Me kute amim Jeju mar ne kôt amijo têm ne kute me kute aben rer pyrãk. Me kute aben rer kam ne me

týx ne prõtobit prõt ne mebê apõx. Kam dja ga 'ã amijakren ã atýxo anen mã Jejukôt amijo tẽ, kute me prõtja pyrãk. Gora ga ã anen kam atyk nhjukri atĩn rã'ã rã'ã rã'ã 'ýr tu abõxkumrêxmã. Kadjy ne Metĩndjwýnh amiwýr ajuw. Kadjy ne ga me ipõkri memã katãt amijarênh mex ne. Nã gãm memã kum,

—Be, arým ne ba tu amikajmã'ã Jeju markumrêx, ane. Nã gãm ane, nhym me apumũ. Kam ne ba amã,

—Arek amijo tên kam atyk nhjukri atĩn rã'ã rã'ã rã'ã 'ýr tu abõxkumrêx, ane.

¹³ Ê, Metĩndjwýnhmê Jeju Kritu ar kute ikabên mar ne ikôt kabênkam ne ba amã ikabên jarê. Metĩndjwýnh ne mýjja kunĩo tĩn djwýnh. Ta ne kute ikabên mar ne ikôt kabên. Kam ne ba amã ikabên jarê. Nhym Kritu Jejudjwý kute katãt amijarênh mexja, kute bẽnjadjwýrbê Põxu Piratu kabem katãt amijarênh mexja. Ar kute ikabên mar ne ikôt kabênkam ne ba amã ikabên jarê ne amã,

¹⁴—Ê, gora prĩne ikabên man kôt amijo aban kudjar kêt ne amrãnh mextire gê me ajã kabên kêt. Dja ga mã ã anhýro aba rã'ã nhym arým Jeju Kritu gu banhõ Bẽnjadjwýr kato. ¹⁵ Dja õ akati arým 'ýr bõx nhym Metĩndjwýnh dja kum arê nhym arým bõx. Nã, Metĩndjwýnh ta pydji ne memã Bẽnjadjwýr rax ne meo ba. Atemã 'õ kêt. Metĩndjwýnh umar mex ne kĩnhkumrêx tãm ne Bẽnjadjwýr raxbê kumkatiti:. Kute bẽnjadjwýr raxo pykabê me bẽnjadjwýrja kunĩ jakrenh mexi. Kam ne kubê Bẽnjadjwýr raxbê kumkatiti: ne meo ba. ¹⁶ Ajbit pydji ne tyk prãm kêt kumrêx, tĩn rã'ã: tĩn djwýnh. Ne irãkam ar ba, arngrokam ar ba. Nãm kam axwe 'õ kêt. Kam gêdja me tẽp kêt kumrêx. Nhýnh got me'õ arým noo omũ? Arkati. Me'õ kute noo omũnh kêt kumrêx. Dja tũmrãm omũnh kêt rã'ã. Kumã dja me uma jarênh rã'ã:

rã'ã. Tãm dja me kàjmã kamênh
rã'ã rã'ã. Gêdja memã Bênjadjwÿr
ne meo ba rã'ã rã'ã. Mrãmri.

¹⁷ Ê, me pykakam ô nêkrêx
kumexmã dja ga,

—Amijo arax kêt. Djãm nêkrêx
kute me apytãrmã ne ga me nêkrêx
kanàrrãm ar aba? Kati, kwãrik
wãnh. Nêkrêx ne kajgo ne me
abê biknor prãm. Kati, dja ga
me Metĩndjwÿnh kanàrrãm ar aba.
Metĩndjwÿnh ta ne kute ôdjãnhkôt
me bamã mÿjja kunĩ nhôr, o kute
me bakĩnh kadjy, ta kanàrrãm dja
ga me ar aba, ane. ¹⁸ Gora me
akabên mexbit jarê ne mekam ad-
jukaprĩn ar meo aba, ne memã
anhôdjãnh ne memã anhô mÿjja
ngrà, ane.

¹⁹ Dja ga ã me ô nêkrêx krãptĩjamã
arênhô ane gê me ã anen kam
arÿm amityk nhijukri kadjy atemã
kàjkwakam nêkrêxo aptã. Nêkrêx
tãm ne mekbê biknor prãm kêt ne
memã nôr rã'ã. Dja me kam arÿm
'ÿr bôx, mrãmri tu amitĩnkumrêx
ja'ÿr bôx.

²⁰ Ê, Ximoxi, Metĩndjwÿnh kute
amã kukràdjã rerja gora prĩne omũ.
Gora 'ãno djan omũnh tÿx. Me
kabên kajgo, me kabên tũm dja
wãnh nõ. Rũm kum akre rax.
Nhym me 'êxri amijo kute mÿjja
mar ne kam mÿr jabej abenkam
kangati dja adjwÿnhdjwÿ wãnh nõ.

²¹ Mrãmri ne me kwÿ kupa'ã,

—Ije mÿjja mar, anen kam ajbit
mar ar o ba ne kam amibê arÿm
Jeju mar kanga ne. Gê Metĩndjwÿnh
ukaprĩkôt prĩne ajo djuw mex. Tãm
ne ja.

Paur kute Ximoximã atãri pi'òk no'òk ne ja.

Paur ne ajte Ximoximã pi'òk no'òk ne. Krĩraxbê Rômakam ne me Paurbê ijê nhym mekbê ijê djakam dja. Nãm amijamãro dja. Me kute bĩnmã amijamãro dja. Ne kam krabê Ximoximã pi'òk no'òk ne. Jejukôt ne Paur Ximoxio kra. Nhym Ximoxi krĩraxbê Epexukam djan memã Metĩndjwýnh kabên'ã ujarênho dja. Nhym Paur mete bĩn kutã kum pi'òk no'òk ne kum,

—Arým ityk 'yr. Arým ne ba amijo rãm ne ja. Gop arek memã Metĩndjwýnh kabêno amirĩto aku'ê. Ba ije amã arênhja dja ga amũ idjô'ã memã arê. Gora atýx ne, ane. Ne ajte kum,

—Amrê Rôma'yr tẽn ipumũ, ane. Nãm ã Paur Ximoximã ane. Paur kute kum týx jadjãr nhym Ximoxi týx ne katãt kute memã Metĩndjwýnh'ã ujarênh ne kute memã Metĩndjwýnh kabên jarênhmã. Nhym me 'êx ne kute amijo Jeju nhõ me jao ba djwýnhja ne me Metĩndjwýnh kabên kupa'ã ar memã arênho ba. Nhym bep Ximoxi gédja katãt memã arê. Kadji ne Paur kum pi'òk no'òk ne ano.

1-2 Akmere Ximoxi, ba ibê Paur ne ba amã pi'òk no'òk ne. Imã akĩ:nhkumrêx, akmere, ba kam ajo ikra. Ba ibê Paur, ibê Jeju Kritu nhõ àpênh ne ba amã pi'òk no'òk ne. Metĩndjwýnh ta ne imã arên ijano, ije memã arênhmã ijano. Metĩndjwýnh ne arým me bamã kabên pydjín arê, me baje arým amim Kritu Jeju markumrêxkam ne kute me bajo tĩnmã me bamã kabên pydjín arê, gu me batĩn rã'ã rã'ãmã. Ba kam ó'ã memã arênho tẽ.

Gê Metĩndjwýnh ajo djuw mex. Kritu Jeju gu banhõ Bẽnjadjwýrmẽ

Bãmbê Metĩndjwýnh ar ukaprĩkôt ajo djuw mex ne ar ajo ba. Gê arkum akaprĩ ne amã umar mex jarê, ga kam adjumar mex ne ar aba.

³ Ê, nã bãm aman kam mã Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarê. Metĩndjwýnh ta, kumã ne ba amikĩnh jarên kum ajarê. Kumã ne ba idjãpênh. Ije amikam ijaxwe 'õ mar kêt ne kum idjãpênh iba. Me bakukãmãre ne ã Metĩndjwýnhmã àpênh ar bao ane ba kam badjwý ã kum idjãpênh ar ibao ane.

⁴ Abenbê gu babikjêr kutã amýrkam ije amar rã'ã. Akamãtkammẽ a'urimẽ ba aman kam te ije apumũnh prãme. Dja ba apumũn kam arým ikĩnhkumrêx ne. ⁵ Ba ije prĩne amar. Ga ne ga ajte akabêno aben nhikjê kêt ne tu amim Jeju markumrêx ba arým ama. Akwatynh Roxdjimẽ anã Juniximẽ ne ar ã akajmãtã amim Jeju kamnhĩxo ane. Ga kam gadjwý ar kôpdji'ã tu amikajmã'ã Jeju markumrêx. Ba kam arým amã ikator mex ne.

Tu kum me uma kêt mã 'ã karõ.

⁶ Kam ne ba ije amã ikabên jarênhmã. Aje amimar kadji ne ba akubyn amã arê. Ê, ije ajã aminhikra djirkam Metĩndjwýnh kute amã mýjja rerja dja ga tu markumrêx ne ar o aban on ajte atýx ne kum adjãpênh týx ne. Tu amã me uma kêt ne memã Jeju jarê. ⁷ Djãm me batĩn prãm ne ar babamã got Metĩndjwýnh me bawýr ta Karõ jano. Arkati, me batýx ne ar baban bamã aben jabên baje amipnênh ne ar babamã. Nãm ã Metĩndjwýnh Karõ me bajo ane.

⁸ Kam dja ga apijãm kêt ne tu memã Jeju'ã ajarên ajte badjwý ikam apijãm kêt ne. Nã bãm Kritu'ã idjujarênh ny jarênho tẽ nhym me mekbê ijê djakam imê. Kam dja ga ikam apijãm kêt ne. Nhym bep kati, dja ga tu atýx ne memã Jeju'ã

ajarê nhyem me kum Jeju kurêkam kôt kum akurên akam ngyok ne ajo ajkê ga kam ikudjwa atokry. Kwârîk wânîh râ'â Metîndjwýnh dja on amã týx jadjà, atokry katikôt amã týx jadjà ga kam atýx ne ar aba.

⁹ Nà, Metîndjwýnh ta, kute me bapytâr djwýnh dja amã týx jadjà. Nãm me bapytân amiwýr me bajuw, me bamextire ne ar baba kadjy ne amiwýr me bajuw. Mã ne gu me nê nhyem Metîndjwýnh kôt me bapytà? Djãm me bamex ne ar babakôt ne me bapytà? Arkati, ta ne tu me bajã amim karô, ukaprîkôt ne tu me bajã amim karôn kam amiwýr me bajuwn me bapytà. Me baje tu amim Kritu Jeju markumrêxkam me bapytà. Amrêbê:, kute pyka nhîpêx kêtri ne Metîndjwýnh ukaprîkôt me bajã amim karô, Jeju Kritu kute me bapytârmã ne amim me bajã karô. ¹⁰ Amrêbê ne me bajã amim karôn kam ajbir me bamã o amirît. Kritu Jeju, me bapytâr djwýnh arým me bawýr tèn bôx ne me bamã Metîndjwýnh djukaprîo amirît. Arým ne bôx ne me bamã me batyko apêx gu me tu batînkumrêx, me batyk nhîjukri batîn râ'â:n amû ijukri batyk kêtkumrêx ne. Be, Metîndjwýnh ukaprîja pumû. Nhyem me Jeju'ã gwaj badjujarênh nykôt arým kuma.

¹¹ Kam ne Metîndjwýnh ijano. Kum idjâpênh ne me kunîmã kàj bê Jeju'ã idjujarênhmã ijano ba tẽ. Ije me kunîmã kukràdjã ny jarênh nhyem me kute marmã. Kadjy ne ijano ba tẽ. ¹² Nã bãm tèn memã arê nhyem me kam ijo ajkê. Jeju'ã idjujarênhkôt ijo ajkê ba itokry. Djã nã bãm kam ipijãm? Arkati, arým ne ba tu amim Jeju kamnhîxkumrêx ne kam arým prîne amim atãri. Gêdja prîne ije Jejumã amikangakam prîne ijo djuw mex ne ijãno dja. Ne ijãno ãm râ'ã: nhyem

õ akati arým 'ýr bôx nhyem akubyn me bawýr bôx. Tãm ne ba mar týx ne amijã kamnhîx ne.

¹³ Gora ije amã katât ikabên jarênhja amijamakkrekam anhôn 'ãno djan ikôpdjî'ã kôt ar amijo aba. Ne aje arým amikajmã'ã Kritu Jeju marja 'ãno djan kôt tu amã me kunî jabê ne. ¹⁴ Ê, Metîndjwýnh kute katât memã kabên jarênhja ga aje kôt ar amijo abaja gora mã kôt ar amijo aba râ'ã. Nhyem Metîndjwýnh Karô kute me bakam krîja dja ajo týx ga kam kôt ar amijo aba.

¹⁵ Pykabê Adjîjkam me kunî ne me ikangan mõ, me umaje mõ ga arým ama. Nhyem Pijerumê Emodjedjwý mekôt ikanga.

¹⁶ Nhyem bep ate ne Nexipôr. Tãm ne imã kînh jadjâr mexkumrêx. Ne ajte imã kînh jadjà. Nãm imã kînh jangjênh krãptî ne. Me kute ibê ijêkam pijãm kêt ne. Kum me uma kêt ne. Gê pãnh Bênjadjwýr Jeju kum kaprî. Kum Nexipôrmê ôbikwa kunî ar kaprî. ¹⁷ Nãm krîraxbê Rômakam ajbir bôx ne prî:ne ijabej. Ijabej tèn ijabej tèn ijabej tèn kam imã kato. ¹⁸ Amrêbê krîraxbê Epexukamdjwý ikôt âpênhja ga arým aje mar mex. Nãm apýnh mýjja kupên o ikôt kangô. Gê Bênjadjwýr Jeju kum kaprî, Bênjadjwýr akubyn bôxkam kum kaprî. Tãm ne ja.

2

Ãm týx ne rerek kêtmã kute arênh.

¹ Be, akmere Ximoxi, gora atýx. Kritu Jeju ta ukaprîkôt dja ajo djuw mex ne ajo týx ga kam atýx ne ar aba. ² Ê, gop ikabên ma. Ba ije me ipôkri memã ikabên jarênh nhyem me krãptî kute mar ga gadjwý aje marja tãm dja ga amidjô'ã me kwýmã arê. Me mrãmri kabênkumrêxmã dja ga arê. Me kute amim Jeju mar 'ãno ãmmãbit dja ga arê nhyem kam me

akôpdji'ã amũ aben nhjuk'ã memã arēnho tē.

³ Ē, me krākamngônhreja pumũn me'ã amijakre. Dja ga abē krākamngônh prabē te atokryn mã Kritu Jejukôt ajkamē. ⁴ Ē, me krākamngônhre ba kutã kute amijangri tỳx ne kute tu mỳjja mar kēt ne mũm mrānhbit kute marja pumũ. Jabit ne me kute mar ne ba. Me kute atemã mỳjja kajgo mar kēt ne tu ba, me ô bēnjadjwỳr kute memã kabēn mex jarēnh ne mekam kīnh kadjy. Gadjwỳ dja ga ã amijo anhỳr ar o aban anhō Bēnjadjwỳr Jeju Kritu kabēnkôt amrānhbit aje mar nhym kôt kute apumũnh ne akam kīnh kadjy.

⁵ Ē, dja ga me kute aben rerdjwỳ pumũn me'ã amijakre. Gadjwỳ dja ga ã anen Kritu Jeju kukràdjàkôtbit ar amijo aba. Me kute aben rerkam dja me mrānh tỳx'ô pydjìn me bakukràdjà tũmkôt me kure. Nhym kam me kumābit kīnh djà ngã. Be, gadjwỳ dja ga ã anen Kritu Jeju kukràdjàkôtbit ar amijo aban kam kàjkwamã 'ỳr bôx.

⁶ Ē, dja ga ajte me ô pur djwỳnh kam àpēnh rax pumũn me'ã amijakre. Nãm me ô pur djwỳnh amim pur jadjuwn arỳm kam djwỳ kre nhym arỳm abatānh ne. Nhym me ô pur djwỳnh kumrēx kam djwỳ krēn arỳm kīnh ne. Dja ga 'ã amijakren adjàpēnh rax ne. Nhym kam Metĩndjwỳnh amã o pānh ne. ⁷ Ē, dja ga ikabēnja mar ar o aba. Nhym kam tũmrām dja Bēnjadjwỳr djwỳnh arỳm ano bô ga kam arỳm mỳjja kunĩ ma.

⁸ Ē, Jeju Kritu dja ga omũ. Bēnjadjwỳr raxbē Dawi tām djwỳ 'ô. Ga tyk ne akubyn tĩn ne katorja pumũ. Kukràdjà ny'ã ne ba ar idjujarēnh ibaja, ⁹ Jeju kukràdjà ny'ã ar idjujarēnh ibakôt ne me kum ikurēn ijo ajkē ba itokry ga me kute idjuwpreja pumũ. Nãm me ijo ijaxwen idjuwpre ba nõ. Ē, djã nãm

me idjuwpren o mebē Metĩndjwỳnh kabēnbē aptà? Kati, dja me 'ã ujarēnh tēm rã'ã ne amũ abendjô'ã pyka kunĩkôt abenmã arē. ¹⁰ Kam ne ba te itokryn Metĩndjwỳnh 'āno djan tu ate ikrã. Mỳj kadjy? Bir, Metĩndjwỳnh nhō me ja kadjy, Metĩndjwỳnh kute amijo me utārja kadjy. Me jadjwỳ Kritu Jeju kute me utār nhym me kôt ô kàjkwa mextirekam ar ba rã'ã: rã'āmã. Ô kàjkwa mextire, kam mỳjja punu kēt, prĩne mexo kute pykabē mỳjja ja jakrenh, ô kàjkwa mextire jakam me ar ba rã'ã rã'āmã. Kam ne ba te itokryja. Me jadjwỳ kute amim Jeju mar nhym kute me utārmã.

¹¹ Mrāmri ne me abenmã,

—Dja gu me Jejukôt batyk jabej kôt ajte batĩn.

¹² —Dja me te me bajo ajkē gu me te batokryn mã Jeju 'āno djan kam pānh batyk nhjukri akubyn batĩn ne babēnjadjwỳr ne ar meo baba.

—Dja gu me amikatin jām Jejubē bakrã nhym adjwỳnhdjwỳ me babē amikatin jām me babē krã.

¹³ —Dja gu me amrēbē baje amijo Jeju pytarkam me krãptĩjakôt bajaxwe nhym kam Jeju dja me bamar rã'ã ne. Me ba dja gu me amibē kanga nhym bep ta gēdja me bamar rã'ã ne, me bakanga kēt ne. Mỳkam? Bir, ta ne kabēnkumrēx. Kabēn pydji ne me bakadjy arē. Gēdja atemã ajte amibē kabēn 'ô jarēnh kēt ne. Kam dja amibē me bakanga kēt ne.

Ē, mrāmri ne me ã abenmã kabēnwã jarēnho ane.

Kute memã Metĩndjwỳnh kabēn jarēnhmã.

¹⁴ Wānh dja ga ajte akubyn memã tām jarē gē me ajte kuma. Ne ajte memã kum,

—Ē, kwārīk wānh me akabēn kukrādjà mỳr jabej abenmā adjàkrê kêt ne akabēno aben japanh kêt, ane. Dja ga memā wā jarē, kàj bê memā akabēn jarē. Metīndjwýnh kute akabēn mar ne akôt kabēnkam memā akabēn jarē gē me kuma. Djā nām me ari abenā atom bakam mex got? Kati, nām me mỳjja man nhýnh kabēn ja'ô mỳr jabej ajmān ar abeno bikēnh o ba.

¹⁵ Ē, gora Metīndjwýnhmā adjàpēnhkam atýx. Pñine katāt Metīndjwýnh kabēn'ā memā adjujarēnh ar aban memā arē. Metīndjwýnh kabēn ne katāt. Kam dja ga katāt memā 'ā ajarē. Metīndjwýnh akam kīnh ne kute amā,

—Amexkumrēx. Ba akam ikīnhkumrēx, anhýr kadjy. Kadjy dja ga adjàpēnhkam atýx ne kam amikam apijām kêt ne.

¹⁶ Kwārīk wānh me kabēn kajgo kwārīk wānh nō. Me kabēno kute aben japanh kwārīk wānh nō. Rūm kum akāx. Wā, me kabēn wāo dja me Metīndjwýnhbē amiptār mex ne. Kubē o amiptāro mōn o mōn o mōn ĩ kubē o amiptār mex ne arým o amipunu mex ne. ¹⁷ Me kabēn punu wā kute wajre pyrāk. Ga wajre kute amũ me ĩ kuro baja pumũ. Nhy m me ujarēnh punuja ā pñine meo bikēno ane. Me ja 'ô nhidjibē ne Imene. 'Ôdjwý ne Pireto.

¹⁸ Nām ar amibē Metīndjwýnh kabēn kanga, Metīndjwýnh kute katāt memā kabēn jarēnh ja kangan kabēn punuo amũ Jeju nēje meo akēxo tēn memā kum,

—Arým apēx. Arým Metīndjwýnh kute akubyn meo tīn djā arým apēx, ane. Nām ā ar memā 'éxo anen me kwýo ajkē, me kute amim Jeju mar kwýo ajkē.

¹⁹ Nhy m bep ate ne Metīndjwýnh kabēn. Metīndjwýnh kabēn ne mrāmri kabēnkumrēx. Kute kēn pyrāk, kēn nhýr týxa pyrāk. Nām

me te kute kēn nhikō 'yrmā. Nām ā Metīndjwýnh kabēndjwý ane nhy m me te kute kabēn nhikō'yrmā. Nhy m Metīndjwýnh kabēn ne memā kum,

—Bēnjadjwýr djwýnh ne ta ô me ja pñine arým me àtāri ne pñine arým mekam ama, ane. Ne ajte,

—Gora gē me kute “Tje Bēnjadjwýr Jeju mar” anhýrja me on mỳjja punu kanga, ane. Nām ā Metīndjwýnh kabēn'ā pi'ók no'ók ane. Nhýnh ne me'ô ne kute kabēn nhikō'yrmā.

²⁰ Ē, me'ô bēnjadjwýr nhūrkwākam ne ngōnh apýnh kute abeno djāri kumex. Kwý ne adjēnh nhy m bep kwý ne kajgo. Mexja ne kēn karýro ipēx ne kwý kryt jakao ipēx. Nhy m bep kajgoja ne ngōkraxmē ngyo ipēx. Tām ne mỳjja kajgo kadjy. Nhy m bep mexja ne mỳjja mex kadjybit.

²¹ Nhy m me pñine ngōnh ku'ô nhy m kam akan kam mexkumrēx, mỳjja mexkumrēx kadjybit ku'è. Be, gu me badjwý ngōnh'ā amijakren pñine amijaxwe, mỳjja punu kangan kam bamexkumrēx, mỳjja mex kadjybit bamextire. Nhy m kam me banhō Bēnjadjwýr dja arým amim me bapumjuw, kum me badjàpēnh kadjybit amim me bapumjuw. Gu me kam apýnh badjàpēnh djāri badjàpēno baku'è.

²² Nām me abatānh nyre kum mỳjja punu prām kumrēx. Rūm kum akāx ne kubē amiptā. Gē arīk wānh me kute mỳjja punuo bawā arīk wānh memā nō. Nhy m bep kati, ga dja ga katāt amrānh'ā anopdji. Katāt amrānh ne aje amim Jeju kamnhīxbē ar aban amā me abēn mekam angyk kêt ne adjumar mex ne ar aba, be, mỳjja ja dja ga 'āno djan 'ā anopdji ne. Kam gēdja ga ā amijo anhýro tē. Me jamē ro'ā ā amijo anhýro tē. Me ôkre kadjwýnhbē axwe'ô nōr kêt ne kute Metīndjwýnhmā amijo à'wýrjamē

ro'ã dja ga ã amijo anhÿr o tẽ. Nhyim arĩk wãnh mÿjja punuwã wãm nõ.

²³ Kwãrĩk wãnh me kute abenã atomwã kwãrĩk wãm nõ. Tãm ne kajgokumrẽx. Tãm gẽdja wãm nõ. Djãm kõt mete mÿjja mar got. Kõt ne me kum aben kurẽn kam aben japrÿn abenmã àkrẽ.

²⁴ Bep kati, ga abẽ Bẽnjadjwÿr djwÿnh nhõ àpẽnkkam kwãrĩk wãnh akabẽno me apanh kêt. Bẽnjadjwÿr nhõ àpẽn ne me me kunĩkam ukapri ne prĩne memã Metĩndjwÿnh kabẽn'ã ujarẽn mex ne, ngrÿk kêt ne memã 'ã ajarẽ. Nãm ã Bẽnjadjwÿr nhõ àpẽn ã meo ane.

²⁵ Abẽ Bẽnjadjwÿr nhõ àpẽnkkam dja ga ã o anen kam akrànãmã akurẽ djwÿnhmã akabẽn ne tu kum akabẽn mex jarẽ. Birãm Metĩndjwÿnh dja amikadjy me ja ngrẽk nhyim me arÿm amikam ajkam aman wãnh axwemã iren 'ÿr amijo akẽx ne arÿm Metĩndjwÿnh kute katat memã kabẽn ja arÿm kum kato.

²⁶ Arÿm Metĩndjwÿnh kute katat memã kabẽn jarẽn ja man arÿm amim kato. Xatanaj ne me ja pa 'amÿn amiwÿr meo mõn ar meo ba nhyim me kam ar kum àpẽn ba. Birãm Metĩndjwÿnh dja amikadjy akabẽno me ngrẽk nhyim me arÿm amim katon Xatanaj kangan kubẽ amiptàn arÿm jãm Jejuo amijakre. Kadjy ne ba amã,

—Akrànãmã memã akabẽn jarẽ, ane.

3

Pyka kute o ino rer 'ÿr me axwe raxmã kute arẽn.

Xim k 4.1; Djuda 18

¹ Ë, prĩne ikabẽn ma. Adjÿm, dja ã me umar punu djã kato. Pyka kute o ino rer 'ÿrkam dja ã me umar punu djã kato. Mÿkam dja me umar punu? Bir, me axwe raxkam. Ije, mã ne me kukràdjã kute?

Je kum dja ã me apÿnh amijo ba. ² Dja me òdjÿn kam amidjwÿnhbit man memã mÿjja nhõr kêtukumrẽx. Dja me kum nèkrẽxmẽ pi'òk kapribit prãmukumrẽx. Dja me amiraxbito amra. Dja me òkre kadjwÿnhbẽ amim,

—Ba ne ba imexmẽ iraxo me akrenh mex ne, ane. Dja me ar me ũno ba. Dja me nãmẽ bãm kabẽn mar kêtukumrẽx. Dja Metĩndjwÿnh kute memã mÿjja nhõrja kunĩ kubẽ kĩnh no kati. Dja me Metĩndjwÿnhbẽ amiptar mex ne.

³ Dja me kum aben kĩnh kêtukumrẽx. Dja me ukapri kêtukumrẽx ne kum aben kurẽkukumrẽx. Dja me aben kã mex jarẽ. Dja me amipnẽn ar ba kêt ne tu arĩk ar ba. Dja me àkrẽkukumrẽx. Dja me kum mÿjja punubit kĩnh ne kam kum mÿjja mex kurẽkukumrẽx.

⁴ Dja me kurẽ djwÿnhmã õbikwa kanga. Dja me amakkre kêt. Dja me arĩk ta amijã bẽnjadjwÿr rẽn ar o ba. Dja me amidjwÿnhbit o kĩnh ne kum Metĩndjwÿnh kĩnh kêtukumrẽx. ⁵ Dja me 'ẽx ne mekõt Metĩndjwÿnhmã ngrero krĩ. Ajk-wakambit ne kute Jeju mar. Nhyim bep kati, amikadjwÿnhbẽ kute amikam Jeju mar kêt ne kute uma mar kêtukumrẽx. Ë, kwãrĩk wãnh me ja kõt amrãnh kêt ne rùm memã akre rax.

⁶⁻⁷ Ë, me arĩk baja ne me kwÿ me nire'ÿr wangij ne atemã memã kabẽn jarẽ. Me nire ja ne me no kêt ne axwebit ma ne kum mÿjja punubit prãmukumrẽx ne arĩk mÿjja punu jabej mrã. Te kute mÿjja marmã ne Metĩndjwÿnh katat kabẽnja mar kêtukumrẽx. Be, me nire punu jamã ne me atemã kabẽn jarẽ nhyim me prĩne me kabẽn man kõt ar amijo ba.

⁸ Me ja, me kute Metĩndjwÿnh kupa'ã memã 'ã ujarẽnja ne me kute mÿjja punubit mar. Djãm me kute amim Jeju mar got. Arkati, nãm me kum Metĩndjwÿnh katat

kabënja kurêkumrêx ne kam me kute Môjdjê kurê djwýnh pyrâk. Me kute me bakukâmãrebê Môjdjê kurê djwýnh ja pyrâk. Ar idjibê ne Djanimê Djãmbri ar. Ar tãm ne ar kabêno Môjdjê japanho ba. Nhyim me kute Metîndjwýnh kupa'ã memã 'ã ujarênhjadwý ã kabêno Metîndjwýnh kabên katâtja japanho ane, ne Metîndjwýnh kabêno mýjja kajgo ar o ba.

⁹ Bep kati, dja me punuja amijo mrãnh 'ijabjê kêt nhyim me memã apôx, me axwemê me bibãnhmê me arîk bajamã apôx. Me kute Djanimê Djãmbri arkum katorja pyrâk. Dja ã me memã apôxo ane nhyim me kunî me axwe kôt me omû.

Metîndjwýnh kabên jarênh'ã ukanga kêtã kute arênh.

¹⁰ Nhyim bep ga ne ga arým iman ikôt ar amijo aba. Ije memã Metîndjwýnh kabêno amirît ne ije kôt ar amijo iba ne ije Metîndjwýnho amiptâr kadjy idjãpênh o ije amirît ga arým kôt prîne ipumûn arým prîne idjâtari. Ije amikajmãtã Jeju mar ne 'ã ingrà týx ne akrãnmã ije meo iba ne imã me abê ne ije Jeju 'ãno idjãm ne ije kanga kêt ga arým kôt ipumû. ¹¹ Me kute ijo bikênh ga ga arým itokrykôt ipumû. Krîraxbé Æxikimê krîrax 'ôbê Ikônimê krîrax 'ôbê Rixamê kam me kute ijo bikênhkôt ga arým ga ipumû. Nãm me prîne ijo ajkê ba itokry: ne. Nhyim bep Bênjadjwýr Jeju ne mýjja kunîbê ipytã.

¹² Bir be, mrãmri ne me kute Kritu Jejukôt amijo ban katât mrãnh prãmja mrãmri dja me kãtãm arým me jao ajkê.

¹³ Ê, me axwemê me 'êxnhîmê gêdja me î punu raxo môr purokam î punu rax mex ne. Dja me memã 'êx ne me noo akno nhyim me kam amipãnh me jamã 'êx ne me noo biknor mex ne.

¹⁴ Nhyim bep ga. Ga dja ga mã kôt amijo aba. Ar ije amã Metîndjwýnh kabên jarênh ga arým ga prîne aje amim mar dja ga arek 'ãno djan kôt ar amijo aba. Ar ba ar ije amã arênhja ga arým ar ipumû. ¹⁵ Aprîrekam ga arým Metîndjwýnh kabên maro tẽ. Maro tẽn o atêm rã'ãn arým ajabatãnh ne arým prîne ama. Metîndjwýnh kabên mexkumrêx kute ano bõnh ga arým aje tu amikajmãtã Kritu Jeju markumrêx nhyim arým kute apytãrja tãm ne ga arým prîne o tẽn arým prîne ama.

¹⁶ Be, Metîndjwýnh ne me bakukâmãremã arê nhyim me kabên'ã pi'ók no'ók ne, kôt pi'ók no'ók ne. Pi'ók no'ókja kunî ne kubê me banhõ Metîndjwýnh kabênja. Mýj kadjy ne Metîndjwýnh kabênja? Bir, kute katât memã Metîndjwýnh kukrãdjã jarênh kadjy, kute me axwe nêje me akre kadjy, kôt me kute amû aminhujuk'ã amidjar kadjy, kute katât me krã pymjýr nhyim me kute katât mrãnh o amû amikamênh o môr kadjy. Be, kadjy ne Metîndjwýnh kabênja. ¹⁷ Nã, Metîndjwýnh ta kabêno dja prîne ô àpênh o týx ne, prîne o mex gê me kum apýnh mýjja mex djãribit kînh ne ar o ba. Be, dja ã Metîndjwýnh Kabêno meo ane.

4

¹ Ê, Kritu Jeju dja akubyn me bawýr bõx ne ar me bajo ba, umao ar me bajo ba. Dja bõx ne me kunî jaxwekam memã pãnh jarê, me tînmê me tykmê me axwekam memã pãnh jarê. Kam ne ba Jeju Kritu kabênkôt, Metîndjwýnh kabênkôt amã ikabên jarê. Ne amã,

—Ê, gora memã Metîndjwýnh kabên jarê. ² Gora prîne memã Metîndjwýnh kabên kôt kãj bê memã arê gê me kuma. Gora 'ãno dja. Dja me kute mar prãm jabej ga memã arê. Nhyim bep djãm me

kute mar prãm kêt jabej ga kam ga mã akubyn mekmã arê.

Gora Metĩndjwýnh kabẽno me ngrêk. Dja me'õ kute Metĩndjwýnh mar kêt jabej ga kum Metĩndjwýnh kabẽn jarê gẽ Metĩndjwýnh kute katàt kabẽn jadjwýrkõt amim kuman 'ýr amijo akêx.

Gora me axwe nêje me akre. Dja me axwe jabej ga memã akabẽn 'õ jarê gẽ me axwe kêt.

Gora memã týx jadjã. Dja me'õ kute Jeju mar rerek jabej ga kum týx jadjã gẽ 'ã ngrã týx.

Dja ga ã me 'ãno adjãmo anen kanga kêt mex ne akrãnmã memã Metĩndjwýnh kabẽn'ã ajarê.

³ Dja ì me kute memã mýjja kupa'ã arênh djwýnh bõx ne kam Metĩndjwýnh kupa'ã ar memã arêho ba. Nhym mã me mýjja punu mar prãm ne. Nhym te Jeju nhõ me jao ba djwýnh te katàt memã arê nhym me mar prãm kêt kumrêx ne. Ne kam me kute kupa'ã memã arêho bajabit ma ne amim me punubito atom nhym me kumex ne kam atemã memã kabẽn punu jarê. Me kute me kabẽn punu mar prãm kam ne me me kabẽn punubit ma. ⁴ Nãm me Metĩndjwýnh kute katàt kabẽn jarênhja mar prãm kêt kumrêx ne jãm kubê krã. Ne kam me tũmre'ã ujarênh kajgobit mar prãm ne.

⁵ Nhym bep ga. Ga dja ga mýjja kunĩkam ano týx ne katàt o tẽ. Djãm me te ajo ajkê ga tu ate akrãn ar amijo aba rã'ãn mã kam amirĩt ne. Gora adjãpênh 'ãno dja. Mýj adjãpênh gêdja ga 'ãno dja? Ije kum me kute Jeju mar kêtjamã kukràdjã ny'ã adjujarênh gêdja ga 'ãno dja. Dja ga mã kam apê, prĩne memã Metĩndjwýnh kabẽno amirĩt ne katàt memã mýjja jarênh mekumrêx.

⁶ Ê, arým me kute ibĩn 'ýr. Arým itẽm 'ýr. Arým ne itẽm djã ijo rãm ne jao tẽ. Ityk'ã, me kute ijo Metĩndjwýnh nhõ mry ne ibĩn

ba ityk'ã ne ba arým itẽm 'ýr jarê. Arým ne ba amikam kò krãn mexo tẽn kam amã itẽm djã jarê. Arým ne ityk djã ijo rãm ne jao tẽ.

⁷ Nã bãm Jejumã idjãpêho mrãmri ne me kute me prõt týxmã mýjja janhõr nhym me kumrêx 'ýr mrãnh ne bõx ne kute amýnhja pyrãk. Nã bãm ã amikam itýxo anen Jejumã idjãpênhkõt ajbit ma. Nã bãm ã Jejumã idjãpênh anen kam arým o ino rer djã'ýr arým ibõx tẽ. Nã bãm ã 'itýx anen amijo tẽn aminhinomã amimẽn arým itẽmmã. Nã bãm ije Jeju kanga kêt ne katàt memã mýjja jarênh arým itẽmmã.

⁸ Nhym kam Bẽnjadjwýr Jeju kute katàt memã o pãnh djwýnhja tãm dja imã o pãnh. Dja katàt imã o pãnh mektire. Arým ne ikutêp kudji. Dja imã,

—Akmere, amrê tẽn amim aby. Ba arým amã ajaxwe kêt jarê ga arým imã amexkumrêx. Ne kam on amim aby, ane. Kute memã o pãnh nhõ akatikam dja imã kungã. Djãm bajbit dja imã kungã? Kati, me kute kam amakja, me kum kĩnhja kunĩmã gêdja kungã, me kunĩmã o pãnh ne.

Kurê djwýnh amiwýr o bõx nhym ate kuka kõnh dja.

⁹ Akmere, gora amrê amibêx ne on iwýr bõx. ¹⁰ Nhym Demaj. Demaj ne kum me kàtãm kukràdjã punujabit kĩnh, me kute Metĩndjwýnh kurê djwýnh kukràdjã punu jabit ne kum kĩnh ne ar o ban arým ikangan imã iren mã tẽ, pykabê Texarõnika'ýr tẽ. Nhym Krexêxi arým pykabê Garaxa'ýr tẽ. Nhym Xitu pykabê Damaxa'ýr tẽ. ¹¹ Rukabit ne ikuri dja. Maku dja ga aprõn amrê iwýr o tẽ. Nãm ikõt apênh mekumrêx. Tãm gêdja ga amrê o tẽ. ¹² Xikiku ne ba pykabê Epexu'ýr ano.

¹³ Ê, iwýr atẽmkam dja ga amrê imã inhinòkã rytiwão tẽ. Wãnh

ne ba gu bakamybê Kapukam kum inhire, krīraxbê Krōwadjikam ne ba kum inhire. Gora amrê imā o tē. Pi'ók no'ók ngriwāmē no'ók raxwāmē amrê imā o tē. Pi'ók no'óktiawā ne ba imā kīnhī. Gora aman amrê imā abyn o tē.

¹⁴ Ē, Arexāri kute ngōnh nhipêx djwýnhja ne prīne ijo ajkē. Metīndjwýnh ta dja kum axweo pānh. ¹⁵ Gadjwý dja ga aminêje tawā pumū. Nām kabēno ar ijapa ne. Nām kabēno ar ijapa: ba te kum ikabēn mex jarē ne te akre nhym mā kabēno ar ijapan kam prīne kabēno ijo ajkē. Kam ne ba amā,

—Gora aminêje tawā pumū, ane. Kam ne ba amā ane.

¹⁶ Me kute amiwýr ijo bōx kutewakam nhýnh ne inhōbikwa 'ō ikuri dja? Me kute amiwýr ijo bōx ne we ijaxwe jabej ikukjêro ýr kutewakam? Ba we ijaxweo ije amiptār kadjy nārām me kute bit ibīnmā amiwýr ijo bōx ne we ijaxwe jabej ikukjêro nhý. Nhym nhýnh ne inhōbikwa 'ō ikuri dja? Kati, nām ar kunī ikangan mā prōt ne, mā ipymaje prōt ne. Gora gē inhōbikwa ipymaje prōtwā gora gē Metīndjwýnh arkum o pānh kêt ne arkam ujakrānh no kati, arkam ukapri.

¹⁷ Nā, me ne me ipymaje prōt ne. Nhym bep kati, Bēnjadjwýr ne ikōt djan imā týx jadjā ba tu kanārām kāj bē memā Metīndjwýnh jarē, prīne kunī'ā ajarē nhym me bajtem kunī arým kuma. Djām me kute ikukjêrkam uma ngri got. Nām me kubê rop prābê uma:kumrêx. Nhym bep Metīndjwýnhbit ne mebē ipytā.

¹⁸ Nhýnh ne mýjja punu 'ō ne kute ijo bikēnhmā? Kati, Metīndjwýnh ta gédja inêje jām mýjja punu dji. Metīndjwýnh ta ne kute ipytār ta gédja ipytān ijo tēn ō pykakam ijo bōx, mōr djāmā ijo bōx ba kam kōt imexkumrêx ne ar iba. Gora gē

me kunī Metīndjwýnhmā kāj mā rax jarē. Me kunī dja me kāj mā kum rax jarēno tē. O tēm rā'ā rā'ā rā'ā ne. Gora gē me mrāmri o anhýro tē.

¹⁹ Dja ga Prixiramē Akwire arkum ijarē, ne ajte Nexipōrmē prōmē kramē arkum ijarē, ar kupānh tā arkum ijarē. ²⁰ Ē, Eraxu ne krīraxbê Kōritukam arek dja. Nhym Krōpimu kanē, pykabē Miretukam kanē ba kam kum inhiren amrê tē.

Amrê amibêx ne na tým djwýnh rām iwýr bōx.

²¹ Juburmē Prudēximē Rinumē Kraōdjamē me kute Jejukōt abeno kamy kunī ne me wām amā amijarē. ²² Gē Bēnjadjwýr Jeju prīne ajo ba nhym Metīndjwýnhdjwý ukaprikōt prīne me akunio djuw mex. Tā ne ja.

Paur kute Xitumã pi'òk no'òk ne ja.

Paur ne Xitu kàxã djan kum pi'òk no'òk ne. Arým ne Xituo kra ne kum pi'òk no'òk ne. Arým ne pykabê Kretakam Xitumã ire nhym kam kam dja. Nhym kam Paur kum pi'òk no'òk ne Artemanhkôt ano. Mýj'ã ne Paur pi'òk no'òk ne?

Bir, Xitu kute prĩne memã Metĩndjwýnh kabẽno amirĩt ne kute memã kabẽn jarẽnhmã. Kute me kabẽn punu kabẽno me itymã, ne kute Jeju nhõ me jao ba djwýnh kum àpẽnh kadjy me umjýrmã. Kadjy ne Paur Xitumã pi'òk no'òk ne. Ne kam ajte amiwýr Xitu 'uw. Tãm ne ja.

¹⁻⁴ Akmere Xitu, ba, ibê Paur ne ba amã pi'òk no'òk ne. Xitu, abê ikra djwýnh, amã ne ba pi'òk no'òk ne. Ga ne ga ikôt tu amim Jeju kamnhĩxkumrẽx, kam ne ba ajo ikra.

Ba ibê Paur, ibê Metĩndjwýnh nhõ àpẽnh. Jeju Kritu ta ne ijano ba tẽ. Nã, Metĩndjwýnh kubê me bapytãr djwýnh ne ijano, ije memã Jeju jarẽnh kadjy ijano ne imã,

—On kãj bê ijã adjujarẽnh tẽ, ane. Ije memã Jeju jarẽnh nhym me kute mar ne kam kute tu amim kamnhĩxkumrẽxmã. Arým ne Metĩndjwýnh amijo me kwý pytã. Me ja kute tu amim Jeju markumrẽxmã, ne kam arým kôt katãt mrãnhmã. Metĩndjwýnh kabẽn katãtja, 'ẽxnhĩ kêtja tãm ne me kute mar ne kam arým kôt katãt mrãnhmã. Nã, kadjy ne Jeju ijano, ije memã Jeju jarẽnh nhym me kute amim kamnhĩxkumrẽxmã. Mýj ne me kute tu amim kamnhĩxkumrẽxmã? Bir, me batyk nhijukri amũ me batĩn rã'ã rã'ã rã'ãn batyk kêtumrẽxmã. Metĩndjwýnh 'ẽxnhĩ kêtumrẽxja tãm ne me bamã arẽ.

Amrêbê ne kute pyka nhipêx kêtĩri arým kabẽn pydji jarẽn me bajã amim karõ. Me batyk nhijukri batĩn rã'ãmã ne me bajã amim karõ. Ne kam ajbir ne arým me bamã me batĩnjao amirĩt ne. Ar idjujarẽnhkôt o amirĩt ne. Arým kute aminhõ akati jarẽnh djãkam me bamã o amirĩt ne. Ba ne ba memã 'ã ajarẽ nhym arým amirĩt ne.

Be, akmere, gê Metĩndjwýnh ajo djuw mex, Jeju Kritu kubê me bapytãr djwýnhmẽ Bãmbê Metĩndjwýnh ar ukaprĩkôt ajo djuw mex ne ar ajo ba, ne amã adjumar mex jarẽ ga kam adjumar mex ne ar aba.

Xitu kute Jeju nhõ me jao ba djwýnh pymjýrmã.

Xim k 3.1

⁵ Mýj kadjy ne ba pykabê Kretakam amã inhire? Bir, aje mýjja inomã mẽnhmã, ije kum o krax ne ije inomã mẽnh kêtja aje ikudjwa inomã mẽnhmã ne ba kadjy amã inhire. Ne kam ajte aje Jeju nhõ me jao ba djwýnh kum àpẽnh kadjy me umjýrmã ne ba kadjy amã inhire. Krĩ kunĩkôt aje me'ã Jeju nhõ me jao ba djwýnh rẽnhmã, ije amã 'ã karõkôt.

⁶ Bir, mýj me'õ Ar kubê dja Jeju nhõ me jao ba djwýnh? Bir, me axwe kêtme, me prõ pýnhmẽ, me ja gẽdja me Jeju nhõ me jao ba. Nhym me kradjwý tu kute amim Jeju markumrẽx ne me bãm kabẽnkôt mrãnhmã. Nhym me ja bep bãmbit ne kabẽn mexkumrẽx nhym kam kraja arĩk ar ba, amakkre kêt, kute bãm kabẽn mar kêt nhym me kam kum kĩnh kêt ne ar'ã kabẽn ba. Kwãrĩk wãnh ga me bãm ja'ã Jeju nhõ me jao ba djwýnh rẽnh kêt. Djãm me kraja kabẽn mex got ga aje me bãm'ã meo ba djwýnh rẽnhmã.

⁷ Nã, me axwe kêtbit dja me kubê Jeju nhõ me jao ba djwýnh. Mýkam dja ga me ja'ãbit meo ba djwýnh rẽ? Bir, me kabẽn mexbit dja

me Metīndjwýnhmā apê. Djām me kabēn punu Metīndjwýnhmā àpēnh got. Kwārīk wānh me amakkre kêt, me ngryknhī, me kum kadjwati kangôbit* djānh, me àkrê, me kute pi'òk kaprībit prāme me noo biknoro baja, kwārīk wānh me ja'ā Jeju nhō me jao ba djwýnh rēnh kêt.

⁸ Nhyh bep me kute meo djuw mex prām, me kum mýjja mexbit kính, me kute amipnēnh ne ar ba, me katāt mrānh, me mrāmri mexo mexkumrēx, me axwe nêje kute amijāno ām, me ajbit dja ga me'ā Jeju nhō me jao ba djwýnh rē. ⁹ Dja Jeju nhō me jao ba djwýnh kum Metīndjwýnh kabēn kính ne kôt ar amijo ba. Metīndjwýnh kabēn 'ēxnhī kêtja, ar ije prīne memā arēnhja, tām dja me kôt ar amijo ba. Me kute prīne memā Metīndjwýnh kabēn jarēnh mextire ne o kute memā tỳx jangjēnh ne o kute me kínhmā. Nà, dja Jeju nhō me jao ba djwýnh prīne mekmā Metīndjwýnh kabēn jarēnh kam me kabēn punu nêje me akre. Me kum Metīndjwýnh kabēn mar prām kêt ne kute kabēno me bajapanhja dja Jeju nhō me jao ba djwýnh me kabēn punu nêje me akre gê me kuma.

¹⁰⁻¹¹ Bir, me amakkre kêt ne me kumex ne kabēn kajgo ar me noo biknoro ba. Nām we me,

—Djām me aje amim Jeju mar ne kam tu aje mar kajgomā? Katī, dja ga me amim ama nhyh me kam me amy nhinhu kàdjwý rê, ane.

Nām ā me noo biknoro ane. Nà, me ja dja Jeju nhō me jao ba djwýnh kabēno me unê gê me anhikrê. Nām me apýnh kikrekam me kunī noo aknoh meo ajkê. Mýjo ne me meo ajkê? Me kute Metīndjwýnh kupa'ā mekmā arēnhkam ne me meo ajkê. Mýj kadjy ne me Metīndjwýnh kupa'ā mekmā arēnh ar o ba? Bir, me kute me noo

biknor ne me ò pi'òk kaprīreo pròt kadjy ne me Metīndjwýnh kupa'ā mekmā arēnh ar o ba. Kam dja Jeju nhō me jao ba djwýnh akubyn kabēno me ity nhyh me arým anhikrê.

¹² Bep Kretakam me'ò kute memā kabēn jarēnh djwýnh'ò ne ta ò me wýnh'ā kabēn ne,

—Kretakam me kra ne mrāmri 'ēxnhīkumrēx, axwekumrēx, kum ukangakumrēx, àkurbīt kute mar. Nām ā me'ā kabēn ane.

¹³ Nà, mrāmri me ā ane. Kam dja ga memā akabēn jarē, tu memā abēn tỳx, me kute mrāmri amim Jeju mar ne 'ā ngrā tỳx kadjy. ¹⁴ Dja ga memā abēn tỳx nhyh me arým wānh kabēn kakrit marmā ire, mekbê idjaer kukāmāre'ā ujarēnh kajgojamā ire. Me kabēn punuja ne me kum Metīndjwýnh kabēnkumrēxja kurēn kam ta amimarkôt kabēno mekbê mýjja pyma ar o ba nhyh me kabēn man kôt amijo ba. Dja ga memā abēn tỳx gê me on kôt amijo baja krāta.

¹⁵ Me axwe kētmā ne mýjja kunī mexkumrēx. Nhyh bep me axweo kute amiptārja, me kute Jeju mar kêtja, me tām ne mekbê mýjja kunī punu. Be, djām me ja mex got. Nām me òkre kadjwýnhbê mýjja punubit man mýjja punu'ābit amim karò. ¹⁶ Nām we me ajkwakambīt,

—Ije Metīndjwýnh mar, anhýr ar o ban kam arīk ar ba. Nām me axwe, me amakkre kêt, ne te kute mýjja mex marmān mýjja punubit ma. Djām ā me kute amim Metīndjwýnh mar kute anhýr.

2

Xitu kute mebêngêtemē me kunīmā Metīndjwýnh kabēn jarēnhmā.

¹ Nhyh bep ga, akmere, dja ga me kupānh'tā me kute amim Jeju

* **1:7** Mýjja me kute o kōm ne kôt bibānh kunīja, kadjwati kangômē uba kangômē, mýjja kangò kunī ne me kum kadjwati kangò jarē.

marwāmā Metīndjwŷnh kukràdjà'ã prĭne adjujarĕnh ar aba.

² Dja ga mebĕngĕttemã,

—Gora ar abixaĕr punu kĕt ne ar aba. Ne akabôt katin ar aba, ne amipnĕn ar aba. Gora ar tu amim Jeju markumrĕx ne amibĕ kanga kĕt ne mã kôt ajkamĕ. Ne kam mã amã aben jabĕ, ane. Dja ga ã mebĕngĕttemã ane.

³ Ne kam ajte mebĕngĕxtemã kum,

—Gora ar amrãnh mexkumrĕx ne ar aba. Metīndjwŷnh mex'ã amijakren kôt ar amijo aba, ane. Kwãrik wãnh aben japrÿ kĕt ne amã kadjwati kangô* djãnh kĕt, ane. Dja gar mekmã mÿjja mexbit jarĕnh ar o aba, ane. ⁴⁻⁵ Nã, akmere, dja ga mebĕngĕxtemã kum,

—Ĕ, tynhwa ar, dja gar amũ idjô'ã me kra pÿnh jakre gĕ me ar ajã amijakren me akudjwa kum mjĕn jabĕn kum kra jabĕn amipnĕn ar ban mjĕn prãm kĕt ne ar ban ôbikwao djuw mex ne ukaprĭkumrĕx ne mjĕn kabĕn ma, ane. Mÿkam? Bir, dja me kâtãm te kute me amrãnh punu 'ô pumũnh ne kute ar akôt Metīndjwŷnh kabĕn japrÿmã te me ajabej ajkam aman kam tu ate krã, ane.

Dja ã mebĕngĕxte me kra pÿnh jakreo ane.

⁶ Akmere, dja ga me kraremãdjwÿ akabĕn jarĕ gĕ me amipnĕn ar ba.

⁷ Ga dja ga katãt mrã gĕ me krare apumũn kam akôt ar amijo ba. Dja ga katãt memã Metīndjwŷnh kabĕn jarĕnh mextire ne abixaĕr kĕt. ⁸ Dja ga memã arĕn mã memã akabĕn mextire jarĕ gĕ me te kabĕno kute ajapanhmã, me kum akurĕ ar o baja te akabĕn punu jabej umar ar ban arÿm pijãm ne ate krãn ar ba.

⁹ Dja ga me memã ãpĕnh kajgo ar ba jamãdjwÿ akabĕn jarĕ. Me kute meo pãnh ne amim me pa 'amÿnh

nhym me memã ãpĕnh kajgo ar bajamã akabĕn jarĕ. Dja ga memã kum,

—Gora me anhô bĕnjadjwÿr kabĕn ma. Dja gar prĭne me kabĕn man me kabĕnkôt ar amijo aba ne memã adjãpĕnh mex ar aba gĕ me ar akam kĭnh, ane. Kwãrik wãnh me anhô bĕnjadjwÿr pãnh akabĕn kĕt ne akabĕno apanh kĕt, ane.

¹⁰ Kwãrik wãnh mekbĕ adjãkĭnh kĕt, ane. Dja gar katãt memã apĕ gĕ me kâtãm ar adjãpĕnh mexkumrĕxkôt ar apumũn kam arÿm kum Metīndjwŷnh kĭnh, Metīndjwŷnh kubĕ me bapytãr djwŷnhja kum kĭnh, ne kum Metīndjwŷnh kabĕndjwÿ kĭnh ne. Dja ga ã me memã ãpĕnh kajgo ar bajamã akabĕn jarĕnho ane.

¹¹ Mÿkam dja gu me katãt mrã? Bir, Metīndjwŷnh ne arÿm me kunĭ kadjy ukaprĭo kato. Kute me bakunĭ pytãr kadjy ne ukaprĭo kato. ¹² Nã gu me prĭne ukaprĭja man kam arÿm pãnh arĭk ar babaja kanga. Ne mÿjja punu, me kute Jeju mar kĕt kute mÿjja punuo amikĭnhja tu arÿm kangakumrĕx nhym wãnh nõ. Gu me kam on pyka jakam amipnĕn ar ban katãt mrã ne Metīndjwŷnh kabĕnkôt akrãnmã ar amijo baba. Dja gu me prĭne amim Metīndjwŷnh djukaprĭ man kam ã kôt amijo ane.

¹³ Ne akrãnmã ar amijo bababĕ amiwÿr Jeju kamnhĭx, akubyn rwÿk djã amiwÿrkam amako tĕ. Me banhô Metīndjwŷnh, me bapytãr djwŷnhbĕ Jeju Kritu tãm dja me bajaĕrbĕ kato, ta raxo kubĕ kumkatio me bawÿr kato. Djãm ngri got. Raxo, mexo kubĕ kumkatiti:. Nhÿnh ne me'ô mexo, raxo, umao kumãnhkutã? Dja me bawÿr kato gu me arÿm bakĭnhkumrĕx. Me bakĭnh djã ne ja. Tãm ne gu me amiwÿrkam amak ar o baba.

* 2:3 Mÿjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kunĭja, kadjwati kangômĕ uba kangômĕ, mÿjja kangô kunĭ ne me kum kadjwati kangô jarĕ.

¹⁴Be, Jeju Kritu ta ne me bajaxwe pānh tyk kadjy memā amikanga, kute me bajaxwe kunībē me bapytār ne kute amim me bajo mexmā ne mekmā amikanga. Kute amim me bajo mex ne kute me bajo ō me wýnhkumrēx ne kute ar me bajo bamā ne mekmā amikanga. Kute me bajo ō me wýnh gu me kam bamā mýjja mexbit kính ne arek ar o babamā.

¹⁵Bir be, ikabēn ja dja ga prīne me kupānhtā me kute amim Jeju marwāmā arē, memā kōt arē. Me kaprījamā kính jangjē gē me kaprī kēt. Gora atýx ne me axwe nēje me akren memā abēn týx gē me arek ar ba. Kwārīk wānh gē me ajā kabēn kēt.

3

Kute Metīndjwýnh djukaprī marn kute katāt amijo bamā.

Ep 4.2; Pir 2.3; Kor 3.12

¹Gora me kute amim Jeju marwāmā akabēn jarē gē me on akabēn ma. Dja ga memā kum,

—Gora me me bēnjadjwýrmē meo ba djwýnh kabēn man me kabēnkōt ar amijo aba. Dja me me amā me adjāpēnhkumrēx jarē ga me kam kubē amikati kētkumrēx ne tu 'ýr tē. Nhyr bep djām me me amā mýjja punu'ā apnē ga me ate akrā. ²Kwārīk wānh ga me abenā akabēn kēt, ane. Gora me akabōt katin amā aben kaprīn akrānmā abenmā akabēn jarē, ane. Dja ga ā ajte memā akabēn jarēho ane gē meo biknor kēt.

³Amrēbē ne gu me badjwý bano kētkumrēx ne bajamakkre kētkumrēx nhyr me arīk me banoo biknoro ba. Nā, amrēbē ne gu me arīk ar babari bamā mýjja punu kunī kính ne. Ne te baje bajaxwemā banhirer ne arek ar babamān mā bamā bajaxwe kính ne. Me bajaxwen abenā bakabēn ne aben nhō mýjja'ā bangryk ar baba. Nhyr me kum me bakurē:

gu me badjwý amipānh bamā me kurē.

⁴⁻⁵Nhyr bep ajbir ne Metīndjwýnhbē me bapytār djwýnh ukaprīo kato ne kum me bajabēkumrēx. Nā gu me te bamā bajaxwebit kính nhyr Metīndjwýnh tu ukaprīkōt me bapytā. Kum me bajabēn kam me bapytā. Djām me bamrānh mexkōt ne gu me amiptā? Arkati, ta ne ukaprīkōt me bapytā. Nām me ngōo amingrā ku'ōn kam arým akubyn mexkumrēx. Nhyr Metīndjwýnh Karōdjwý ā me bajo nyo ane, ā me bajo mexo ane. Nām me bajo ny ne me babē me bajaxwe krāta gu me kam baje babixadjwýr ny pyrāk ne bakabēn punu mar kēt ne bakabēn mexbit ma. Nhyr kam Metīndjwýnh Karō mā me bajo mexo tēm rā'ā ne. ⁶Ukaprīkōt ne me bawýr Karō jano, kute me bajo djuw mexmā. Jeju Kritu kubē me bapytār djwýnh djō'ā ne me bawýr ano. Djām ōdjý got me babē Karō nē? Kati, mrāmri ne ōdjānhkumrēx ne me bamā ta Karō jano ne prīne o me banhipēx ne ar me bajo ba.

⁷Be, djām Metīndjwýnh djukaprī ngri got. Nām ukaprīkōt me bamā me bajaxwe kēt jarē. Gu me bamex ne batyk nhijukri batīn rā'ā: rā'ān ar baba kadjy ne me bamā me bajaxwe kēt jarē. Nām amū me batīn rā'ā: rā'ā rā'āmā arē gu me amiwýr kamnhīxbē ar baba. Adjým, dja me bamā kungā.

⁸Mrāmri ne ikabēnja. Ikabēnkumrēx. Dja ga memā prīne idjō'ā ikabēnja kōt arē gē me kute amim Metīndjwýnh marja kum mýjja mexbit kính ne ar o ba. Kam ne mexkumrēx, me kunīmā mexkumrēx.

⁹Kwārīk wānh me abenkam kangatija wānh nō. Tām ne kajgo mexi. Kwārīk wām nō. Kwārīk wānh me bakukāmā nhidjikōt me àkrēja wānh nō. Nhyr me kute kabēno aben japanh ne me kute abenmā àkrējadjwý kunī dja wānh

nõ. Môjdjê kukràdjà tũm'ã ne me ã abenmã ane. Tãm ne kajgo mexi. Punure. Tãm dja wãnh nõ.

¹⁰ Dja me'õ kabẽno kute abenbẽ meo bikjêr jabej ga nẽje kukrà. Dja ate krã ga ajte kum akabẽn jarẽ. Godja mã ate krã jabej ga kam arým tu kangakumrẽx. Arým ne ga te kabẽn punu nẽje te o ane nhym mã kum kabẽn punu kĩnh. ¹¹ Arým ne ga kõt kum akato. Mrãmri ne me'õ ja punukumrẽx. Atemã kabẽn. Kum axwe kĩnhkam ne ga arým kum akato. Nãm kabẽno amijo amirĩt. Mrãmri dja ga tu kangakumrẽx. Tãm ne ja.

Kabẽn o ino rer.

¹²⁻¹³ Be, dja ba awýr Artemanh nãr kon Xikiku jano gẽ awýr tẽn bõx ga kam tebẽ mã amrẽ iwýr tẽ. Krĩraxbẽ Nikoporikam dja gu abenwýr bõx. Kam dja ba na tỹmkam arek akam amako dja. Nĩnh iwýr atẽm kẽtri dja ga Djenajmẽ Apõr aro tẽn amũ ar kujate. Djenajbẽ ne me kadjy kabẽn jarẽnh djwýnh, ar ja. Dja ga prĩne aro djuw mex ne aro tẽn amũ ar kujate gẽ ar tẽm mex ne ýkam tẽm kêt. Ga kam amrẽ iwýr tẽ.

¹⁴ Be, gora gẽ gu banhõbikwa kute Jeju marwã, mýjja mexbit ma ne kum ajbit kĩnh. Mýkam? Bir, gu banhõbikwa kute me 'uwttö djuw mex ne mekam kum ukanga kêt ne kute akrãnmã ar meo djuw mexo bamã.

¹⁵ Ar ja, arkam idjãm ja kunĩ ne ar kute ajo amak rã'ãn kam wãm amã amijarẽ. Badjwý ne ba ar wão ama ne. Ar wã kute Jeju mar ne kum gu bakĩnhkam ne ba aro ama ne. Arkum ijarẽ.

Gẽ Metĩndjwýnh ukaprĩkõt ar akunõo djuw mex. Tãm ne ja.

Paur kute Piremômã pi'ók no'ók ne ja.

Paur ne kamybê Piremômã pi'ók no'ók ne. Jejukôt ne ar abeno kamy. Nhyr Piremô nhô kubê kra 'ô, me pardja 'ô kum âpênh kajgo ar baja arým mã kubê tê. Birâm kubê pi'ók kapríreo akîn mã kubê o tê. Ne kam pyka 'ókam bôx. Pyka 'ókam Paur memã Metîndjwýnh'ã ujarênh ar bakam bôx nhyr kam Paur Jeju'ã ujarênh ku'ê. Mekbê ijê djâkam âm rá'âkam ne 'ã ujarênh ku'ê. Nhyr kubê kraja kuman kam tu amim Jeju markumrêx, tu amim kamnhîxkumrêx ne. Nhyr kam Paur arým o kra. Kum abêkumrêx ne, ne kam te kute nêman ajte Piremômã ano. 'Ã pi'ók no'ók ne Piremômã ano nhyr Xikiku ô pi'ók no'óko tê. Nhyr kam kum,

—Kwârîk wânh, ga kam angryk kêt. Tu amã abê. Jejukôt dja gar tu abeno akamy ne amã aben jabê, ane. Nãm ã Paur Piremômã pi'ók no'óko ane. Tãm ne ja.

1-2 Piremô, amã ne ba pi'ók no'ók ne. Ba, ibê Paur ne ba amã pi'ók no'ók ne. Gu bakamy Ximoximê ne bar amã pi'ók no'ók ne. Piremô, ga ne ga ar ikôt Metîndjwýnhmã adjâpênh ar aba bar imã akînhkumrêx ne amã pi'ók no'ók ne. Gamê gwaj bakanikwýnh Apijmê Akipu gwaj bakôt âpênhjamê ar aje amim Jeju mar ne kôt anhûrkwâkam aben pydjijamê, ar amã ne bar pi'ók no'ók ne. Ba, ibê Paur, Jeju Kritu'ã idjujarênh ibakam me kute ibê ijêja, ba ne ba ar amã pi'ók no'ók ne.

³ Gê Metîndjwýnh ajo djuw mex, Metîndjwýnhbê me Babâmmê krabê Bênjadjwýr Jeju Kritu ar ukaprikôt ajo djuw mex ne ar ajo ba ne amã umar mex jarê ga adjumar mex ne ar aba.

Paur kute Metîndjwýnhmã amikînh jarênh.

⁴ Mrâmri ne ba akam ikînhkumrêx ne kam ije inhô Metîndjwýnhmã amijarênh katã kum ajarênh rá'ã. Nã bãm kum,

—Ota ba Piremôkam ikînhkumrêx, ane. Nã bãm ã kum akam ikînh jarênh anen kôt kum mektire jarê.

⁵ Mýkam ne ba akam ikînh ne? Bir, amã me abêkam, amã Metîndjwýnh nhô me ja kunî jabêkam ne ba akam ikînhkumrêx ne. Ne ajte aje tu amim Jeju kamnhîxkumrêx, tãm ne me iwýr arênh bôx. Kam ne ba akam ikînhkumrêx ne. ⁶ Be, nã bãm Metîndjwýnhmã ajarê ne kum,

—Arým ne Piremô amikajmã'ã Jeju ma. Kam dja ga kum ôdjânhmê kum me abê jarê gê memã ôdjânh ne kum me abê, ane. Nã bãm ã Metîndjwýnhmã ajarênh ane.

Nã, akmere, dja me akabên mex man anhôdjânh pumûn arým akôt Kritu ma, Kritu nhôdjânhmê ukaprí ma. Nãm ukaprikôt apýnh mýjja mex djario me bakînh ne arým gad-jwý ajo kînh ne, gê me gop apumûn kam arým akôt Kritumã kato.

⁷ Nã, nãm me imã ajarê ba kam ikînhkumrêx ne kam ajte itý:xkumrêx ne. Amã me abêkam, amã me kute Jejukôt abeno kamy jabêkam ne ba ikînhkumrêx ne kam itý:xkumrêx. Ga, akmere, nã gãm Metîndjwýnh nhô me mexja pêne meo djuw mex ne meo kînh ne. Ba kuman kam ikînhkumrêx ne.

Ônemu nêje kum kabên.

⁸⁻¹⁰ Amã me abêkam ne ba mýjja'ã ama. Ba ikrabê Ônemu'ã ama. Me kute ibê ijê rá'âkam ne Ônemu iwýr bôx ba kam o ikra. Nã bãm kum Jeju jarê nhyr tu amim markumrêx ba kam o ikra.

Ibê Kritu nhô âpênhkam ren amã ibên týx ne. Ne ren amã,

—Kwârîk wânh arek ikuri dja, ane. Nhyr ren arým tu mrâmri dja.

Nhyr bep kati, imã ajabêkam ne ba tu 'ã ama. Ba ibê Paur,

ibêngêttekam amā ikaprī jabej, nhyem me kute Kritu Jeju'ā idju-jarēnh ibakam ibê ijê ga amā ikaprī jabej ne ba tu 'ā ama.

¹¹ Nām amrêbê akam punu ne kam ajbir amā mexkumrêx, ne badjwý imā mexkumrêx ne.

¹² Ba arým ije akubyn awýr anormā. Imā abékumrêx tām ne ba ije amā anormā. Godja ba akubyn amā anon kam o ama: ne. ¹³ Nā bām te ije o aminhō prāme nhyem arek ikuri ām ne kute akāxā ijo djuw mexmā. Ije Jeju kukrādja ny'ā idjujarēnh ibakam ne me ibê ijê ba mebê ijê djakam dja nhyem Ônemu kute akāxā imā àpénhmā ba te ije o aminhō prāme.

¹⁴ Nhyem bep kati, nā bām inhōkre kadjwýnhbê amim,

—Kati, ba dja ba ā anhýr kêt ne. Ga dja ga amā ikaprī jabej arým imā nê gê arek ikuri dja. Aje amimarkôt dja ga amā ikaprī jabej arým imā nê gê kam ikuri dja, ane.

¹⁵ Amrêbê ne mā abê tēm ngrire ne kam arým akubyn awýr tēmmā. Kon ne, birām arým akubyn tu awýr bôxkumrêx ne arek wānh akuri ām rā'ā: rā'āmā arým wām tēmmā. ¹⁶ Djām aje o me bajtem'ō pyrāk nhyem amā àpénh kajgo ar bamā ne akubyn awýr tēmmā? Kati, arým ar aje Kritukôt abeno akamymā. Arým kubê akamy. Akamy, gu arým bamā kīnhkumrêxja tām ne awýr tēmmā. Mrāmri imā kīnh raxi. Nhyem bep ga dja ga amā kīnh raxo ijakre. Amā àpénhkan ne gar arým ajbir Bēnjadjwýr Jejukôt abeno akamykam dja ga amā kīnh raxo ijakre.

¹⁷ Be, kam dja akubyn awýr bôx ga amiwýr o wadjàn kum akabēn mex jarē. Gu baro'ā badjápénh ne abeno banhōbikwakam bajé aben pyrāk jabej dja ikāxā awýr bôx ga o ipyrāk ne kutā aprôt ne pa 'amýn amiwýr o wadjàn kam kum akabēn mex jarē.

¹⁸ Djori ajo ajkê? Nār kon, djori abê mýjjao akī? Kute ajo bikēnh jabej amrê imā 'ā pi'ók no'ók ba kam amā o pānh. ¹⁹ Ê, gop ije in-hikrao pi'ók no'ókja pumū, ba ibê Paur dja ba amā o pānh. Kwārik wānh, ga dja ga àkīnhī pānh kum arēnh kêt.

Gora ijā mān amijakren ikudjwa pānh jarēnh kêt, àkīnhī pānh kum arēnh kêt, tu ate akrā. Ga ije amā Jeju jarēnh ne ije amā pānh jarēnh kêtja pumū. Nā ba ren amā Jeju jarēnh kêt ga ren amim mar kêt ne tu abiknorkumrêx ne. Bep kati, nā bām amā arê ga ama ba kam ije amā pānh jarēnh kêt. Gora aje ipyrāk ne tu àkīnhī pānhja mar kêtumrêx. Ônemu kute ajo bikēnh tūmja tu o pānh mar kêt.

²⁰ Nā, akmere, gora ā anen kum akabēn mex jarē gu banhō Bēnjadjwýr kabēnkôt tu kum akabēn mex jarē. Kum akabēn mex jarēn o ikīnh, akmere. Gu bajé Kritukôt abeno bakamykam gop ijo kīnh, akmere. ²¹ Be, nā bām inhōkre kadjwýnhbê amim,

—Dja tu ikabēn man kôt amijo ba. Dja ikabēn man kam o djuw mexo ikabēn jakre, ane. Nā bām ā amim anen kam amā pi'ók no'ók ne.

²² Ê, ajte mýjja 'ōdjwý. Ba wām awýr itēm ne ibôx jabej on ikutêp imā kikre kre kapō ne kikre kadjwýnhbê inhiqwā djawā kapī. Godja Metīndjwýnh wām awýr ijano ba kam awýr tēn bôx. Kadja dja ga Metīndjwýnhmā ijo a'uw nhyem kam arým awýr ijano. Me kute ikadjār ba kam wām awýr itēmmā. Kam ne ba amijā Metīndjwýnh kamnhīxbê nō.

²³ Epapraj ne kute ajo amak ne kute ajarēnh rā'ā. Adjwýnhdjwý ne me kubê ijê. Nām Kritu Jeju'ā ujarēnh ar ba nhyem kam me kubê ijê nhyem iro'ā mebê ijê djakam dja. ²⁴ Makumē Arxakumē Temanhmē Rukamē ar adjwýnhdjwý kute ajo

amak ne kute ajarēnh rã'ã. Ar ja ne
ar ikôt àpēnh ar ba.

²⁵ Gê Bēnjadjwÿr Jeju Kritu
ukaprikôt prīne ajo djuw mex. Tãm
ne ja.

Mekbê idjaer kute amikajmã'ã Jeju mar nhõ pi'ôk no'ôk ne ja.

Me'õ ne Jeju'ã pi'ôk no'ôk ne kam mekbê idjaer kute amikajmã'ã Jeju markumrêx jamã ano, ar kute mrãmri Jeju'ã ngrækumrêxmã. Mekbê idjaer kwý ne ar amikajmã'ã Jeju man kam arým kute ari myjyakôt akêxmã. Nãm ar abenmã,

—Gwaj akubyn Môjdjê kukràdjã tùmjakôt amijo baba.

Ne ajte,

—Gwaj akubyn Metîndjwýnhmã mry bôn kamrô kapî. Birãm Jeju kamrô me bajaxweo bingrãnh mãnhkutã kêt, gwaj akubyn mry kamrôdjwý me bajaxwe pãnh ajte Metîndjwýnhmã kungã ane. Kam ne me'õ arkum pi'ôk no'ôk ne arkum,

—Kati, Jeju pydji kute me bajaxweo bingrãnh djwýnh. Kwãrîk wãnh atemã ibej myjja 'õ jabej kêt. Jeju kamrô pydji ne me bajaxwe mãnhkutã. Kwãrîk wãnh Jeju kamrô nhibej mry kamrô nhôr kêt, ane. Nãm ã anen kam arkum Jeju mex jarê. Jejubê ne Metîndjwýnh kra. Jeju ne myjja kunî kurãm mexkumrêx. Ne kadjy mrãnh djwýnh kurãm raxi. Ne Môjdjê kurãm raxi. Ne me kute me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnhja kurãm raxi. Jeju kamrô ne mry kamrô kurãm mexkumrêx ne kam kute o me axweo bingrãnh kadjy mexkumrêx. Nhym Jeju kukràdjã nyja ne Môjdjê kukràdjã tùm jakãjbê bõx ne kurãm mexkumrêx. Kam gêdja me mrãmri Jeju'ã ngrækumrêx ne mã 'amýn kanga kêtumrêx ne mã kôt ajkamên õ pykakam bõx, kãjkwakam õ pykakam bõx.

Metîndjwýnh kra kute raxo kadjy mrãnh djwýnh jakrenh.

Kor 1.15

¹ Amrêbê ne Metîndjwýnh me bakukãmãremã kabên. Me kute kabên jarênh djwýnhkôt ne memã kabên, ne apýnh myjja djãri kôt memã amijo amirîto tẽ. Nãm memã kabên tẽm tãmtã ã amũ kamingrãnymã kabên ba. ² Nhym bep ajbir ne Krakôtbit me bamã kabên ne. Ajbir ne akati kute o ino rerkambit Krakôt me bamã kabên ne me bamã amijo amirît ne.

Bir be, arým kute Kramã myjja kunî kangaja pumũ. Nhym kam Kra arým pykamê kãjkwamê myjja kunî 'y. Metîndjwýnh djõ'ã ne myjja kunî 'y. ³ Nãm Metîndjwýnh jadjêho adjênh ne. Kubê Metîndjwýnh tãm. Ar kute aben pyrãk. Nãm 'itýxkumrêx ne kam ta amikabênkôt myjja pumũnh 'ãno dja. Kute myjja kunî nhipejja pumũnh 'ãno dja. Djãm kabên ngri got. Nãm ta amikabên pymao myjja kunî pytãn 'ãno djan ar o ba.

Bir be, tãwã ne me babê me bajaxweo põx ne me bajo mex ne kam arým mã tẽ, mã kãjkwamã tẽn kam nhỹ, Metîndjwýnh djubôk'ãnh nhỹ. Metîndjwýnh kubê kumkati djubôk'ãnh nhỹ. Djãm me kãtãm ne me me bẽnjadjwýr rũnh djubôk'ãnh krî? Kati, ãm me bẽnjadjwýr rũnhbit. Me bẽnjadjwýr rũnh ne me me ubôk'ãnh krî.

⁴ Nã, kra ne ra:xi. Raxo kute kadjy mrãnh djwýnh jakrenh mexi. Ne umaodjwý kute kadjy mrãnh djwýnh jakrenh. Bãm ne 'ã bẽnjadjwýr mẽ nhym uma: ne. ⁵ Nhýnh ne Metîndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh 'õmã kum,

“Mrãmri abê ikrakumrêx. Jakam ne ba arým ajo ikrakumrêx ga amipãnh ijo Abãmumrêx”, ane got.

Kati, kramãbit ne ã kabên ane. Nãr kon, nhýnh ne Metîndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh 'õ'ã memã kum,

“Dja ba o ikra nhym ijo Bãm”, ane got.

Kati, Kra'äbit ne ã kabën ane.
 6 Ne kam ajte, kute pykamã kra janorkam memã kum,

“Gora gë ikadji mrãnh djwýnh kunĩ ikramã rax jarë”, ane.

Be, kubê Metĩndjwýnh krakam arým kum mýjja kunĩ re nhym rax ne.

7 Nhym bep kadji mrãnh djwýnh'äbit ne,

“Nã bãm amikadji mrãnh djwýnh nhipêx nhym kute kôkmë kuwy pyrãk.

Akrãnmã imã mrãnh ne ikadji àpênhmã”, ane.

8-9 Nhym bep Kramãbit ne kum,

“Be, Metĩndjwýnh, mrãmri dja ga meo aba rã'ã rã'ã ne.

Nã gãm katãt meo aban amã mýjja mexbit kĩnh ne katãt amijo aba ne amã mýjja punu kurê.

Kam ne ba ibê anhõ Metĩndjwýnh ne amijo apytãn arax kadji adja. Ga kam akĩnhkumrêx ne. Nã gãm araxmë akĩnho anhõbikwa kunĩ jakrenh mex ne”, ane.

Nãm ã Kramã ane ne kam ajte kum,

10 “Ga, Bënjadjwýr, ga ne ga krax kurũm pyka nhipêx ne an-hikrao kãjkwa nhipêx.

11-12 Dja ã apêx. Nhym bep kati, gajbit dja ga arã'ã: rã'ã rã'ã.

Nhym bep kati, dja ã kute kubêkã pyrãk ne tũm ne.

Mrãmri ne me kute kubêkã, mýjja tũm, inõkã tũm nhym me kute krãn o mrãnh ne 'ê'ã rênha pyrãk. Dja ga ã kãjkwamë pyka tũm krãn o atêm ne mênho ane. Ne kam arým pãnh ny nhõ.

Nhym bep ga dja ga tũmrãm arã'ã rã'ã ne. Ga adjwýnh tãmo dja ga amũ arã'ã: rã'ã ne. Dja ga atemã kêtumrêx”, ane.

Bir be, nãm ã Kramã ane.

13 Nhýnh got kadji mrãnh djwýnh 'õmã kum,

“Amrê idjubõk'ãnh nhý, abënjadjwýr raxkam idjubõk'ãnh nhý.

Ikutêp nhý ba 'ýr amrê awýr akurê djwýnhõ mõ ga kwý o apard-jan kwý nhimex”, ane.

Djãm kute kadji mrãnh djwýnhmã ã anhýr got? Arkati, Kramãbit ne ã kabën ane. 14 Nhym bep kadji mrãnh djwýnh ne Metĩndjwýnh nhõ àpênh kajgo. Djãm mebêngõkre got* amirít ne? Kati, me kute noo omũnh kêt nhym Metĩndjwýnh me bakadji ano. Me ba ba, Metĩndjwýnh kute me bapytãn ne kute ar me bajo bamã, me bawýr ne anoro dja, kute me bapumũnh ne kute me bajãno ämmã ne me bawýr ano.

2

Me kute Metĩndjwýnh kabën mar 'ãno ämmã.

1 Bir be, kam, Metĩndjwýnh kute me bamã krabê kumkati janorkam dja gwaj tu amijamakkrekam nhõrkumrêx. Me kute gwaj bamã katãt arênh gwaj baje marja tãm dja gwaj tu amijamakkrekam nhõrkumrêx ne 'amýnh týx, gwaj baje o babiknor karõ. Dja gwaj ate ar bakrãn baban kam ã o babiknor mex ne, o babiknor mexo tẽ.

2 Amrêbê ne kadji mrãnh djwýnh memã Mõjdjê kukràdjã jarë, me kute kôt amijo bamã. Nhym me'õ kôt kute amijo ba kêt nãr kon kubê binhirênh katã nhym kam arým kum o pãnh ne. Katãt kum o pãnh ne. 3 Bir be, dja gwaj bad-jwý ate bakrãn ar baba djãm kute gwaj bamã o pãnh kêtã? E kum kati, gêdja gwaj bamãdjwý o pãnh ne. Amrêbê ne Metĩndjwýnh memã kukràdjãbit jarë. Nhym me ate krãn ar ba nhym arým memã o pãnh ne. Nhym bep ajbir, ajbir ne me bamã

* 1:14 Apýnh me õ pyka djãri kunikõt ne me kunĩ bêngõkre. Kubêkã jakamë me kakràtykmë me babêngõkremë ne me kunĩ: bêngõkre.

kra ngā, krabê me bapytâr djwýnh me bamā kungā. Djām ate gwaj bakrājamā kute o pānh kêt mā? E kum kati ne. Dja gwaj bamādjwý o pānh ne. Bēnjadjwýr ta ne kumrēx memā amijarē, kute me utārmā amijarē. Nhy m kam kute ar meo baja, me kôt baja ne me kuman kam ô'ā gwaj bamā kôt arē, kabēno kabēn ne gwaj bamā arē.

⁴ Nhy m Metīndjwýnhdjwý kôt mýjja kwýo amirīt, me kute kôt kum kator kadjy ne umao apôx ne o mýjja 'yro ba, apýnh mýjja pumūnh kêt 'yro ba, me kôt baja ne me uma proo mýjja 'yro ba. Nām me me akrymē me kanêo mex, me tyk kwýo tīn, bōm me nēje me karō rē, ā ar meo anhýro ba. Nhy m kam Metīndjwýnh ajte kôt memā ta Karō jano, apýnh apēnh djāri ne kadjy tu ukabikôt memā kungrà. Nām ā Metīndjwýnh kute meo bao ane, me kute Jejumā kator kadjy.

Jeju amijo kubēngôkren kute me bapyrāk.

⁵ Djām kadjy mrānh djwýnh Metīndjwýnh kute amim umjýr got? Kute ar pykao ba kadjy, kute amim umjýr got? Ije ar amā pyka ny jarēnhja tām, djām kute ar o bamā? Kati, Jejubit ne kute ar pykao ba kadjy Metīndjwýnh amim kudja. Kute mýjja kunīo ba kadjy ne amim kudja. ⁶ Ā ne me'ō Metīndjwýnh kabēnkam,

“Ē, Metīndjwýnh, djām me ibēngôkre imex got ga aje me imar rā'āmā? Mýkam ne ga me ikakritjao djuw mex ne?

⁷ Nā gām o kātām, akadjy mrānh djwýnh kôpdji'ā o kātām. O kātām 'iry kêt ga ajte umamē raxo utā ⁸ nhy m ajte mrāmri bēnjadjwýr rax ne mýjja kunīo ba”, ane.

Nām ā Metīndjwýnh kabēnkam ane. Ga kute mýjja kunīo baja pumū. Nhýnh ne mýjja'ō kubē 'ā kātām ne? Kati. Djām me babēngôkre'ā

ne kabēnja? E kum kati, Jeju'ā ne ā ane. Mebēngôkre kute mýjja kunīo ba kētja pumū.

⁹ Nhy m bep Jeju'ā ne ā ane. Mrāmri ne kadjy mrānh djwýnh kurām kātām 'ikrān mex ne, nhy m Metīndjwýnh ajte 'ā raxmē umamē kumē. Nām me bapānh ty nhy m kam pānh Metīndjwýnh 'ā kute raxmē umamē mēnh o ane. Metīndjwýnh me bakam ukapri kôt ne amim kra'ā karō nhy m kam me bapānh ty, me bakunī pānh ty. Djā nām tyk kadjy tokry kêt ne ty? Kati, nām tyk kadjy tokry: ne. Nhy m kam pānh Bāmja 'ā umamē ra:xmē kumē.

¹⁰ Djām Metīndjwýnh kute kra tokry'ā amim karōja punu got? Kati, mrāmri katāt. Metīndjwýnh kute mýjja kunī 'yr ne kute ar o baja tām ne krabê Jeju'ā amim karō, kute tokry maro tēm ne inomā mēnh ne kam mrāmri kubē me bapytâr djwýnhkumrēxmā. Tokrykôtbit ne me bapytā. O ne Metīndjwýnh me bakrāptī pytān me bajo kra, kute ō kākwa mextiremā me bajo tēm gu me kramē baro'ā arkam babamā. Jeju ne me bamā wan me bamā pry o mōn kākkwamā wadjā. Dja gu me ī kôt pry'ā mōn wadjā.

¹¹ Bir be, ta Bām ne kubē me Babām pydji. Ta, kute me bajo mex ar o bajamē gu me bamē ne gu meo Babām pydji. Kam ne me bajo kamy. Me bakam pijām kêt ne tu me bajo kamy. ¹² Nām Bāmmā kum, “Dja ba ikamyremē ikanikwýnhremā ajo amirīt.

Me kute aben pydji nhipôkri dja ba memā amex jarē”, ane.

¹³ Ne kam ajte,

“Metīndjwýnh kanārrām dja ba ar amijo iba”, ane.

Ne kam ajte,

“Ota ba dja. Metīndjwýnh kute imā ikra nhōrjamē ro'ā ne bar dja”, ane.

Nâm ã Jeju gwaj bajo ðbikwao ane. ¹⁴ Bir be, Metîndjwýnh krabê ne gu me babaja. Ga me banhîja pumû. Me barerek, me bakatyk, me bakanê, me batokryja pumû. Kam ne Jeju amijo kubêngôkren* kute me bapyràkã. Ne kam amitykkôt Xatanajo ajkê. Xatanaj kute memã tyk jarênh nhym me kabênkôt tykja tãm ne prîne o ajkê. Kadjy ne amijo kubêngôkren ty.

¹⁵ Ta amitykkôt Xatanajo ajkên kubê me bakaba. Nã gu me bamã batyk puma: ne. Me batînrî bamã batyk puma: ne. Nhym kam Jeju ne me bakadjy tyn kam o me bamã me batyk pymajao ajngrã, gu me arým bamã uma kêt ne.

¹⁶ Djã nãm amijo kadjy mrãnh djwýnh ne ruw ne me utã? Kati, nãm amijo kubêngôkren ruw. Nãm amijo Abraão tãmdjwý 'ôn ruwn me utã.

¹⁷ Kam ne me bajo kamykumrêx ne kam kamymê kute aben pyrãk. Nãm me banhîo î, ne kam me bakôt tokry, me bakôt mýjja maro ba, me bakôt muw, me bakôt kînh. Bir be, nãm prîne kute kamy bêngôkre pyrãk, kute me bapyràk ne kam arým kubê Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadjwýr rax djukaprîkumrêx ne Metîndjwýnhmã ãpênhkumrêx ar ban kute kanga kêt. Nãm me bakadjy Metîndjwýnhmã amijarê, me bajaxwe pãnh tyk jarê, nhym arým me bajaxweo ajngrãn me bajaxweo akno.

¹⁸ Djãm me banhõ Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadjwýr kute gwaj bamar kêt, kute gwaj batokry mar kêt? Kati, kute gwaj bamar. Xatanaj kute gwaj bajo baja mar. Djãm kute adjwýnhdjwýmã mýjja jarênh kêt, axwe'ã ãpnênh kêt. Pykabê ar baridjwý ne kum axwe'ã

apnê nhym adjwýnhdjwý tokry: ne. Kute tokrydjwý mar. Kute mýjja kunî mar. Kam dja gwaj bakam ukapri: ne gwaj bawýr prôt ne kubê gwaj bapytà. Xatanaj kute gwaj bamã axwe'ã ãpnênhkam dja gwaj bawýr prôt ne kubê gwaj bapytà.

3

Jeju kute raxo Môjdjê jakrenh.

¹ Nã, akmere ar, ãpnhîre ar, ar abê Metîndjwýnh nhõ me mex-tireja, Metîndjwýnh kute kãjkwa kadjy gwaj baro'ã amijo gwaj bapytàr, on ar Jejukôt ajamak bën. Ê, dja ba ar amã Jeju rax jarê. Arým ne Metîndjwýnh me bawýr Krabê Jeju jano, me bakadjy ano nhym bõx. Ne kam mrãmri ne kubê me banhõ Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadjwýr rax. Tãm ne gwaj tu amim kamnhîxkumrêx ne kam memã arênh ar o baba. ² Nhym kam Jeju bõx ne kum ãpênhkumrêx ar ba. Metîndjwýnh kute anorjamã ãpênh ar ba ne kanga kêtumrêx. Kute Môjdjê pyrãk. Môjdjêdjwý ne prîne kute anor djwýnhjamã ãpênh ar ba ne Metîndjwýnh nhõ me jao ban meo djuw mexkumrêx ne kute me kanga kêtumrêx.

³ Nhym bep Jeju ne Môjdjê kurãm rax ne. Kam dja me mã abenmã Jeju pymamê rax jarênh ar o ba. Ga me kute amim kikreja pumû. Kikre nhîpêx djwýnh ne raxo, tỳxo kikre jakre. Nãm ã Jeju kute kikre nhîpêx ar o ba prãbê Môjdjê nhîpêxo ane ne kam raxo Môjdjê jakrenh mex ne. ⁴ Nhýnh ne kikre 'õ ta kute amin-hipêx got? Kati, kikre 'yr djwýnh ta ne ikrao kikre 'y. Bir be, nãm ã Metîndjwýnh mýjja kunî 'yro ane. Nã, mýjja kunî nhîpêx djwýnhbê ne Metîndjwýnh. Ta ne Môjdjêdjwý nhîpêx ne.

* 2:14 Kritu ne amijo kubêngôkre kute mrãmri ne apýnh me õ pyka djãri kunîkôt me kunî: bêngôkreja pyrãk. Kubê kã jakamê me kakrãtykmê me babêngôkremê ne me kunî: bêngôkre. Me kamrômê me kukràdjã kunî kubêngôkreo aben pyrãk. Jakam dja ga Karõ 17.26 jarênh ama.

⁵ Mrāmri ne Mōjdjê prīne Metīndjwýnh nhõ me ja kunõ ban meo djuw mexkumrêx ne kute me kanga kêt ne memã Metīndjwýnh kute amũ tũmrãm amikukràdjào amirítja kajmã'ã memã arênho ba. Kubê Metīndjwýnh nhõ àpênh. Õ àpênh kajgo.

⁶ Nhyim bep Kritu kubê Metīndjwýnh kra. Kubê Metīndjwýnh kra ne ta õ me jao ban prīne meo djuw mexo ban kute me kanga kêtumrêx. Ê, gwaj ba ne gwaj babê ta õ me ja. Nhyim Metīndjwýnh arým gwaj bamã mýjja mex dji. Gwaj batīn prãm kêt ne baje amim kamnhĩxbê mýjja mexja kam amak ne kam bakĩnh rã'ã jabejmã. Dja gwaj o anhỹro bamõr ne inomã mênh jabej babê ta õ me ja.

Me amakkre kêt ne ar ba nêje memã kabên.

Kõ k 10.1; Djuda 5

⁷⁻⁸ Kam ne Metīndjwýnh Karõ memã kum,

“On me akati jakam on aje Metīndjwýnh kabên mar jabej gê on wãm ajamakkre kêt on wãm nõ.

Amrêbê ne me akukãmãre amakkre kêtumrêx ne kapõt kukritkam jãm Metīndjwýnh akêx ne 'ã kabên ne. Me kute ngryk jabejmã ne me,

‘Kati, Metīndjwýnh dja me bajo bikênh kêt. Dja gu me te kam amikrà ar o baba nhyim me bajo bikênh kêt. Kute me bajo krakam dja tu ate krã’, ã ar anhỹr ba.

Nãm me ã me kute Metīndjwýnh ngryk jabejmã ã ane.”

Nãm ã Metīndjwýnh ane ne kam ajte memã kum,

⁹ “Nà, wãnh ne me akukãmãre kute amim ikakinhmã, kute ingryk jabejmã ar ikam amikrà:õ ba. Nã bãm te me nokam memã mýjja kwýo amirít ar o iba nhyim

me ãm ate kute we ingryk jabejmã ar we ã anhỹr ba. Me kute we ingryk jabejmã 'ã amexbê 40.

¹⁰ Kam ne ba me jakam ingry:ky ne memã kum,

‘Mrāmri ne me ja ajte ikam amikràn ibê binhirênh mõ. Ne ikabên mar prãm kêtumrêx’, ane.

¹¹ Kam ne ba ingry:ky ne mrāmri ikabên pydjīn arê. Nã bãm memã kum,

‘Aj, me ja dja me inhõ pyka'yr bõx kêtumrêx ne ikõt me tyk dja kêt djakam tyk dja kêt kêtumrêx’, ane.”

Nãm ã Metīndjwýnh kabên ane.

¹² Ê, akmere ar, àpnhĩre ar, kam ne ba ar amã, gora ar amijãno dja. Ar akadjwýnhbê ajaxwe 'õ, apunu 'õ ar akam kator ga kam arým ar aje amim Jeju kamnhĩx kêt ne aje Metīndjwýnh tĩnja kanga karõ dja gar mrāmri amijãno dja. ¹³ Kwãrik wãnh gar amikam ajamak kêt kati kêt. Dja gar akati kunĩkõt abenmã akabên ne o abenmã tỳx jadjã. On akati jakam, Metīndjwýnh kute ar amã,

—On jakam, anhỹr ja ma. Metīndjwýnh kute me amakkre kêtõ tỳm kêtiri. Gêdja mýjja punu 'êxri kute mex pyrãk ne arým ar anoo akno. Kute ar anoo biknor gar ajamakkre kêt karõ dja gar on abenmã tỳx jadjã.

¹⁴ Gwaj bakunĩ baro'ã babê Kritu nhõ me ja dja gwaj 'ã bangrà tỳx. Amrêbê gwaj baje amim kamnhĩx nyrekam batỳxja dja gwaj o batêm rã'ã o tẽn o tẽn o tẽn inomã kumê. Gwaj gop mrãmri ã o anhỹr jabej kam arým babê Metīndjwýnh nhõ me jakumrêx.

¹⁵ Bir be, on dja gar ã amijo ane. Ga Metīndjwýnh Kabên kute,

“On me akati jakam on aje Metīndjwýnh kabên mar jabej gê on wãm ajamakkre kêt on wãm nõ.

Amrêbê ne me akukâmâre amakkre kêt-kumrêx ne kapôt kukritkam jâm Metîndjwýnho akêx ne 'ã kabên ne", anhÿrja pumû.

¹⁶ Nhÿnh me ja ne me Metîndjwýnh kabên mar kajgon kam jâm o akêx ne? Je kum Môjdjê kute pykabê Edjitu kurûm meo kator ne kute meo baja kunî, me tãm.

¹⁷ Nhym nhÿnh me ja ne Metîndjwýnh mekam ngryk ne? Mekam ngryko tèm râ'ã'ã amex krãptîbê 40? Je kum, me tãm, me kute Metîndjwýnhkam amikrão ba ne kam wãnh kapôt kukritkam apÿnh rôrôk ban wãnh tyko ikwã, me tãm.

¹⁸ Nhym nhÿnh me ja'ã ne Metîndjwýnh memã kabên pydjîn arê ne memã kum,

"Aj, me ja dja me inhô pyka'ÿr bôx kêt-kumrêx ne ikôt me tyk djã kêt djãkam tyk djã kêt kêt-kumrêx", ane.

E kum me tãm, me kute Metîndjwýnh kabên mar kêt ne ar baja, me'ã ne ane. ¹⁹ Bir be, ga me kute amim Metîndjwýnh mar prãm kêt-kam 'ÿr bôx kêtja pumû.

4

Metîndjwýnh memã me tyk djã kêt djã jarê.

¹ Ê, gwaj amijãno dja. Gwaj bajô 'ÿr babôx kêt karô dja gwaj amijãno dja. Metîndjwýnh kute ô pyka'ÿr memã krãn kute memã tyk djã kêt djã jarênhja tãm ne gwaj bamã nôr râ'ãã. Kam dja gwaj amijãno dja, gwaj bajô 'ÿr babôx kêt karô. ² Ê, 'ã ujarênhja, 'ã ujarênh mexkumrêxja ne arÿm gwaj bawÿrdjwÿ bôx, gwaj arÿm me kudjwa kuma. Me bakukâmâre kumrêx 'ÿr bôx nhym me kuma. Nãm me mar kajgokumrêx ne. Djã nãm me kuman amikajmã'ã tu kamnhÿxkumrêx? Kati, nãm me ãm mar kajgon ate krã. ³ Nhym bep gwaj ba ne gwaj baje tu

amim markumrêx ne baje amijã kamnhÿxkumrêxja, gwaj ba dja gwaj 'ÿr babôxkumrêx ne kam kam batyk djã kêt ne. Nhym bep me amakkre kêt'ã ne Metîndjwýnh memã kum,

"Nã bãm ingy:k ne mrãmri ikabên pydjîn arên memã kum,

'Aj, me kute ikabên mar kêtja dja me inhô pyka'ÿr bôx kêt-kumrêx ne ikôt me tyk djã kêt djãkam tyk djã kêt kêt-kumrêx", ane."

Djãm kam me tyk djã kêt djã kêt got me 'ÿr bôx kêt-mã. Je kum amrêbê ne Metîndjwýnh pyka nhípêxo tèn inomã kumên kam me kukãm tyk djã kêtmo krax ne te memã tyk djã kêt djã jarên te mekam ama. ⁴ Be, Metîndjwýnh kabênkam ne pi'ók rãrãr'ã memã,

"Nãm pi'ók tyk to ino rerkam ãpênho ino ren kam pi'ók rãrãrkam tyk djã kêtmo nô", ane.

⁵ Ne kam ajte me tyk djã kêt djã jarê, ne,

"Aj, me ja dja me inhô pyka'ÿr bôx kêt-kumrêx ne ikôt me tyk djã kêt djãkam tyk djã kêt kêt-kumrêx", ane.

⁶ Me bakukâmâre kumrêx kute 'ã ujarênh mar kajgoja me tãm ne me 'ÿr bôx kêt-kumrêx, me kute amim Metîndjwýnh mar kêt-kam. Tãm, me tyk djã kêt djã, ne arek me ja kadjy nôr râ'ã, atemã me ja kadjy nôr râ'ã. ⁷ Kam ne Metîndjwýnh ajte akati 'ô jarê ne memã,

"Akati jakam on ajamakkre kêt-wã on wãm nô ga me ikabên man kam ikôt atyk djã kêt djã'ÿr bôx."

Nãm amû tûmrãm Dawimã kabên nhym ô'ã memã arê, ajbir ije me amã arênhja tãm, ne memã,

"On me akati jakam on aje Metîndjwýnh kabên mar jabej gê on wãm me ajamakkre kêt on wãm nô", ane.

⁸ Bir be, nãm ren Djodjuwe ren me tyk djã kêt djã'ÿr meo bôx nhym

ren Metîndjwýnh ren ajte tûmràm akati 'ò jarènh kêt-kumrêx, me tyk djà kêt djà kadjy akati 'ò jarènh kêt-kumrêx.

⁹ Nhyr bep kati, 'ýr kute meo bôx kêt-kam memã nõr rã'ã. Metîndjwýnh nhõ me ja kadjy, kadjy ne nõr rã'ãã, gwaj bamã nõr rã'ãã. Kute pi'òk rãrãrkam Metîndjwýnh kôkam kôto nõr ja pyrãk. Dja gwaj ã kudjwao ane. ¹⁰ Kôt dja gwaj badjãpènh jakàn kam Metîndjwýnh kudjwa bakôkam kôto banhikwã. ¹¹ Ajrã, gora gwaj batýx ne kudjwa 'ýr bôx ne kudjwa bakôkam kôto nõ. Gwaj bajõ baje me bakukãmãre'ã amijakren bajamakkre kêt ne arík ar baban 'ýr babôx kêt karõ ne ba ar amã,

—Gora gwaj batýx ne kudjwa 'ýr bôx, ane.

¹² Djãm Metîndjwýnh kabèn kajgo got. Kabèn kute mýjja tîn ne ãdjõnh pyrãk. Dji tînkêt. Dji kute mýjja kyxkêt. Ga mrãmri me kute kãx aktã irêkôt prîne wa ngrãnh nhyr kute mýjja kyx týxja pumũ.

Nãm ã Metîndjwýnh kabèn kute kãx pyrãk ne wa mexo kãx jakrenh mexo ane. Mrãmri me kute kãx djwa mexo mrymã ukabêr ne kute o mry toprik ne kute amũ katãt o 'i jakãr nhyr kre kamrêk ne ikwã nhyr 'i kanhînja amirît mex ne ikwãja pyrãk.

Nãm ã Metîndjwýnh kãx'ã amik-abèn jakreo ane ne kabëno ã gwaj bajo ane. Nãm ta kabëno gwaj bakadjwýnhbê prõt ne gwaj badjumar djã'ã kurèn gwaj bakamũnho ane. Ne kam gwaj banhõkre kadjwýnhbê baje amim mýjja'ã karõja, baje mýjja mar ar o babajao amirît ne mýjja kabi. Gwaj Metîndjwýnh kabèn mar ar o baba nhyr Metîndjwýnh gwaj badjumar djãkam gwaj bamã kabèn ne,

—Mexkumrêx, ikabènkôt ne ga amijo aba, ane.

Nãr kon,

—Ë, nã gãm aje ikabènkôt amijo aba kêt, ane.

Nãm ã Metîndjwýnh Kabèn kute kãx pyrãk ne gwaj bakadjwýnhbê: prõt ane. ¹³ Bir be, nhýnh ne mýjja 'ò Metîndjwýnhbê apdju? Arkati, kute mýjja nhípêx kunĩ ne amirît-kumrêx ne nõ. Irãri kum nõ. Noo kute mýjja kunĩ pytãr. Kumã dja gu me amijarê, kubê mýjja 'ò biknor kêt-kumrêx.

Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadjwýr rax'ã ujarènh.

¹⁴ Ije ar amã arènh ja ma. Ije õbê ar amã Jeju rax'ã idjujarènhja dja ba akubyn ar amã arê. Gora gwaj baje amim Jeju mar ne 'ã ar memã badjujarènh babaja gora gwaj 'ã bangrà týx. Ga gwaj banhõ Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadjwýr ra:xja pumũ. Nãm kãjkwamã wadjãn amũ kajõnhkôt katon kam ýtã Metîndjwýnh'ýr bôx. Kubê ne Jeju. Kubê ne Metîndjwýnh kra.

¹⁵ Gwaj banhõ Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadjwýr rax djukaprikumrêx. Djãm kute gwaj barerek mar kêt got? Kati, nãm te Xatanaj axwe'ã kum apnê nhyr ãm tu ate krã. Gwaj apýnh bajaxwe djãri kute 'ã gwaj bamã ãpnènh, 'ã ne kum apnê nhyr ãm tu ate krãn axwe kêt-kumrêx ne.

¹⁶ Bir be, gora gwaj amikam bapijãm kêt ne tu Metîndjwýnhmã amijarê. Õdjãnhkumrêx gwaj kam tu kum amijarê. Dja gwaj bakam ukaprikumrêx. Gêdja mýjja kute ar gwaj bajo baja, gwaj bajaxwe, gwaj barerek, gwaj bakapri, gwaj batîn prãm kute ar gwaj bajo baja, kam dja gwaj tu bapijãm kêt ne Metîndjwýnhmã amijã ajarê nhyr kam ta ukaprikôt prîne gwaj bajo djuw mexkumrêx ne.

5

¹ Ë, Metîndjwýnh kute amim me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadjwýr rax, bënjadjwýr

bêngôkre 'ô* djarmāja pumū. Kute amim 'ô djar kadjy ne amijo me bajô, me babêngôkre 'ô pytân amim kudja, nhym kam ta, me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh ta ne me ô'ã Metîndjwýnh ma. Nhym me kâtâmja amijaxwe pânih me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnhjamã mryo mrân kungã nhym me axwe pânih Metîndjwýnhmã kubô, me ô'ã kubô. Nhym kam Metîndjwýnh me ja jaxweo ajngrân tu o akno. Nãm ã me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh memã Metîndjwýnh maro ane.

² Djã nãm me no kêtja, me kute Metîndjwýnhbê ikô mâtjamã àkrêmã got? Kati, adjwýnhdjwý axwe prãmkam mekam ukaprîn memã àkrê kêt ne tu memã kabên rerek jarê. ³ Ne ta me kudjwa axwe prãmkam adjwýnhdjwý ta amijaxwe pânih kum mry bô. Djã nãm me ajbit axwe pânih kum mry bô? Kati, ta, adjwýnhdjwý amijaxwe pânih kum mry bô.

⁴ Djã nãm me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr ta amijã bënjadjwýr rê got, ta o amiptân amijã me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr rê got? Kati, Metîndjwýnhbit ne amijo utân amim 'ã bënjadjwýr rê ne amim umjuw. Ga Metîndjwýnh ajbit kute Arão'ã me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr mênhja pumū. Metîndjwýnhbit ne me'ã bënjadjwýr rê.

⁵ Bir be, nãm ã Kritudjwý o ane. Ta kute amijo rax ne kute o amiptâr ne amijã me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr rax mênh kêtumrêx. Nhym bep kati, Metîndjwýnh ta ne amim kudjan kum, "Mrãmri abê ikrakumrêx. Jakam ne ba arým ajo

ikrakumrêx ga amipânih jio Abãmkumrêx", ane.

Nãm ã Metîndjwýnh nhô pi'ók no'ôkkam ã kum ane. ⁶ Ne kam ajte kum,

"Abê me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh rã'ã rã'ã rã'ã ne. Merkixatek ne akajmã'ã Metîndjwýnh mar djwýnh.

Ga kam Merkixatek nhijuk'ã gadjwý abê me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh", ane.

⁷ Mrãmri ne Jeju me kurãm me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh mexkumrêx. Kute amijo kubêngôkren† pykakam ar bari Metîndjwýnhmã kabên ne amijo a'uw. Kãj bê kum kabên ne amra. Metîndjwýnh pydji kute tykbê utâr kadjy nãrãm kum kabênkam muw. Nhym Metîndjwýnh arým kabên ma, Jeju jaxwe kêt ne kute Metîndjwýnh kabên mar ne kôt ar amijo bakam Metîndjwýnh arým kabên ma.

⁸ Be, djã nãm kubê Metîndjwýnh Krakam kute tokrymê kaprî mar kêt got? Kati, nãm te kubê Metîndjwýnh kra, te axwe kêt ne mã tokry man kaprî ma. Nãm tokry katikôt Bãm kabên man kôt ar amijo ba. Te tokryn mã Bãm kabên mar 'ãno dja. Kam ne kute kabênkôt ar amijo baja mar mexkumrêx. ⁹ Ne kam arým mrãmri tokryo ino re. Tokryo ino ren kam arým kubê me utâr djwýnhkumrêx ne. Me kute Jeju kabên mar ne kute kôt ar amijo ba, me ja ne me utân kam kute ar meo ba rã'ã rã'ã rã'ã mã.

¹⁰ Be, kute me utarkumrêx ne kute meo ba rã'ã rã'ã nhym kam kôt Metîndjwýnh kum,

"Abê me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr rax.

* 5:1 Apýnh me ô pyka djãri kunikôt ne me kunî bêngôkre. † 5:7 Kritu ne amijo kubêngôkre kute mrãmri ne apýnh me ô pyka djãri kunikôt me kunî: bêngôkreja pyrãk. Kubê kã jakamê me kakrãtykmê me babêngôkremê ne me kunî: bêngôkre. Me kamrômê me kukràdjã kunî kubêngôkreoben pyrãk. Jakam dja ga Karô 17.26 jarên ama.

Merkixatek nhijuk'ã gadjwý abê me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr rax", ane.

Nãm ã Metîndjwýnh kute amim arkam ã kum ane.

*Me abatành kute me prîre pyràk.
Kô k 3.1; Ep 4.14*

¹¹ Nã bãm bit ar ije ar amã Merkixatek jarênhmãn kam ajte akubyn ar amã arênh kêt. Nã bãm ren ar ar amã kunî jarê ga ren ar mar kêtumrêx ne, ar ajamakre kêt kam, ar ajamak'ã tomkam. Dja gar on amijamak'ã tom tan gop mýjja ma. ¹² Nã gãm ar amrêbê memã Metîndjwýnh kabên'ã adjujarênhmãn ajte mar kêt ne.

Nhym bep kati, me'õ gêdja akubyn ar amã Metîndjwýnh kukràdjã kraxkôt arê. Nã gãm ar aje me bixadjwýr ny pyràk. Me bixadjwýr ny ne me kute kã kaôrbit mar ne kute me ôkumrêx kur kêt. Gar gadjwý aje mýjja mar kêt rã'ãkam aje me bixadjwýr ny pyràk. ¹³ Ar aje mýjja mar kêt kam aje me prîre pyràk. Ar aje kã kaôr rã'ã. Nhym bê ne ga gop ar ajabatànhkam aje gop mýjja mar. Ar aje Metîndjwýnh kabên katàtja o amiprãk kêt rã'ã.

¹⁴ Bep ate ne me abatành. Me abatành ne me kute me ôkumrêx kur. Nã gãm ar ren Metîndjwýnh kabên maro tèn ren o amiprãk ne ren arek maro tèn o tèn o tèn ren marja amũ o abikamênho tèn kam ren aje me abatành pyrãk ne kam ren prîne ren mýjja kabi, prîne mýjja punumê mýjja mexmê prîne ren kabin mýjja man kam ren aje me abatành pyrãk.

6

¹⁻³ Gwaj Kritukôt babikamênhmo kraxkam arým Kritu kukràdjã kwý ma. Nãm me Kritu kukràdjã kraxbit gwaj bamã arê gwaj kuma. Mýj kukràdjã krax ne gwaj arým kuma?

Me batyk kadjy bamã bajaxwe kînhja wãnh kum banhîrer ne kam baje amikajmãtã Metîndjwýnh mar ja. Nhym ajte me kute ngômã me bajangjênh'ã ujarênhjadjwý. Ne kam ajte me kute Metîndjwýnhmã me bapymjýr gu me kum badjãpênh kadjy me kute me bajã ikra jadjwýr ja. Ne kam ajte me batyk ne akubyn batîn ne bakator nhym Metîndjwýnh kute me bamã bajaxwe pãnh jarênhmã ne kute me jamã me tîn rã'ã rã'ãmã arênh ne ate me jamã me biknor rã'ã rã'ã jarênh ja. Ja ne mar tùm, kukràdjã krax.

Djãm ajbit ne gwaj baje marmã? Kati, kwý rax ne gwaj baje mar kêt rã'ã. Gwaj on ajte amũ ijukri on mýjja 'ôdjwý man gop amũ maro babikamênho mō. Nã gãm ar te o anen te aje kãjmã mar kamênhmãn kam mã akubyn ama, akubyn kraxbit maro mō.

Nhym bep kati, dja gwaj on amũ ijukri on mýjja 'ôdjwý ma. Gwaj baje mýjja marmã ne Metîndjwýnh amim gwaj bajã karō, gwaj on kuma, kute gwaj bamã no mex jadjãr jabej dja gwaj on ã o ane.

*Me kute Metîndjwýnhbê amijo akêx karō memã kabên.
Idja 10.26*

⁴ Nhym bep ate ne me kute Jeju kangaja. Tō mã dja me me on akubyn Metîndjwýnh'yr meo akêxmã? Kati, gêdja me te meo ane. Arým ne Metîndjwýnh me ja no bôn timer pydji nhym me arým amim kuma. Jeju kute me utãrmã kãjkwa kurũm bõxja ne me arým amim kuma. Nhym Metîndjwýnh ta memã Karōja ngrã nhym meo ba. ⁵ Nhym me kam arým mrãmri Metîndjwýnh Kabên mexkumrêxmã kato. Ne arým amim mýjja puma kwý pumũ. Jeju akati 'ôkam akubyn bõx ne kute meo ba kajmã'ã mýjja pumaja kwý

pumû. Omûnh kajgon kam ate amibê kanga, amibê kurê ar o ba.

⁶ Be, me ja, me kute bit amim Jeju marmân ajte jam kute kubê amijo akêx ne kangaja, djâm me kute akubyn Metîndjwýnh'ÿr meo akêxmâ? Arkati, gêdja me te meo ane, dja me te akubyn 'ÿr kute meo akêxmâ te meo ane. Mÿkam? Bir, me kute Jeju kangaja ne me o ajkê. Nâm kute mrâmri ne me kute Metîndjwýnh krao bikênh ne kute akubyn pîte'y'â nhôrkam o bikênhja pyrâk. Nhyam kam me kâtâm Jeju japyô kumex.

⁷ Ê, gop ar pyka mexja pumû. Na ne pyka jakam bixadjwÿr krâptî ne kam amû pyka ja mâ prôt ne. Nhyam me kam kam mÿjja kren prîne 'â karên o djuw mex nhyam kam ingrôt ne abatânh. Ô wýnh kute krên ne tÿxmâ ne ingrôt ne ôn kumex. Pyka mex ne ja. Pyka mex ja ne Metîndjwýnh arÿm kum kînh ne ôkre kadjwýnhbê amim,

—Pyka ja ne mexkumrêx. Ba kum kînh jadjâ ne kum djwÿ jarê gê mâ arek kam djwÿ nhingrôt ne ôn kumex, ane.

⁸ Nhyam bep ate ne pyka punu. Nâm te na axidjuw nhyam me te karê nhyam mâ mrÿnhîmê mjêxêtte nhîbit apôx ne kumex. Pyka kajgo mexi. Me te kam mÿjja nhingrôt jabej, djwÿ nhingrôt jabej ne kam ôkre kadjwýnhbê amim,

—Axuk wânh nôre. Ba tu kanga gê wânh nôre. Mÿj kadjy dja ba prîne karên 'âno dja? Gê me'ô tu kum adjâ gê prîne xêt. Kê, ane.

Dja â Metîndjwýnh me kute akubyn kubê akêxjamâ anen kuwyo imôkam me kurê.

⁹ E kum ar ga, akmere ar, àpnhîre ar, ar imâ ar akînhja, djâm ar amâ ne bar ikabên ja jarênhô iba? Kati, arÿm ne bar ar amexkôt ar ama. Ar ga ne gar tu amim Jeju markumrêx nhyam arÿm ar apytâ. Ga kam ar aje pyka mexja pyrâk.

¹⁰ Djâm Metîndjwýnh punu got. Djâm kute ar amar kêt got. Kati, dja katât ar adjâpênh man o biknor kêt ne. Nâ gâm ar amâ Metîndjwýnh kînhkumrêx ne kam ô'â ô me mex jadjwÿo djuw mex ar o aba. Ne arek ar o aba râ'â ne. Kam dja Metîndjwýnhdjwÿ ar amar râ'â ne.

¹¹ Bir be, gora ar 'âno dja. Nâ bâm ar inhôkre kadjwýnhbê,

—Gora gê ar î pÿnhkôt kum Jejuwâ kînh ne kam kînh râ'â râ'ân kôt ar amijo ban inomâ kumê, ane.

Nâ, dja gar â anen inomâ amên kam arÿm 'ÿr bôx. Ar aje amim kam amakja ne aje amim kamnhîxja arÿm 'ÿr bôx.

¹² Nâ, gora ar amâ adjukanga kêt ne 'âno djan inomâ amên kam 'ÿr bôx. Kwârîk wânh ar amâ adjukanga kêt. Ê, me kute amim Jeju mar ne kute akrânâmâ arek amiwÿr kam amakja, me tâmbit dja me 'ÿr bôx. Mÿjja mex, Metîndjwýnh kute 'â memâ katât kabên pydjîn arênhja'ÿr dja me bôx. Bir be, gora on ar ja'â amijakren me kudjwa mÿjja ja kunî 'ÿr bôx.

Metîndjwýnh kute Abraômâ tâmdjwÿ jarênh mâmdji.

¹³⁻¹⁶ Ar me bakukâmârebê Abraôja pumû. Amrêbê Metîndjwýnh Abraômâ kabên pydjîn arê. Nâm kum,

“Ê, mrâmri dja ba ajo kînh ne amâ atâmdjwÿ krâptî ngâ nhyam aptân kumex.

Ba ibê Metîndjwýnh ne ba amâ ikabên. Mrâmri ne ikabênja”, ane.

Be, Metîndjwýnh kute Abraômâ kabên pydjîn arênh ne ja. Nâm Abraô akrânâmâ arek amiwÿr kam aman kam 'ÿr bôx. Metîndjwýnh kute kum kabên pydjîn arênhja'ÿr bôx ne arÿm kran arÿm tâmdjwÿ.

Me babêngôkre baje memâ bakabên pÿnh ne arênh kadjy ne atemâ me'ô'ÿr mrâ. Me'ô kute raxo me bajakrenh ne kute me bakabên

marmã 'ÿr tēn kum arē, kute adjw̄nyndjw̄y me bakabēn mar ne kute ar o bamã. Gu me kum bajêx karô, kum bajêx nhym kute o ngrykmã ajte atemã me'ô'ÿr mrân kum me bakabēn ja jarē.

Nhym bep Metîndjw̄nyh kute Abraômã kabēn pydjîn arēnhkam nh̄nyh ne atemã me'ô Metîndjw̄nyh kurâm rax got kute adjw̄nyndjw̄y kabēn marmã? Kati, Metîndjw̄nyhbê kumkati pydjii. Kam ne ta tu aminhidji jarēn Abraômã kabēn pydjîn arēn kum, "Ē, mrāmri dja ba ajo kīnh ne amã atãmdjw̄y krãptī ngã nhym aptân kumex. Ba ibê Metîndjw̄nyh ne ba amã ikabēn. Mrāmri ne ikabēnja", ane.

¹⁷ Nãm kabēn pydjîn arēn kam ta aminhidji jarē. Nãm arÿm 'ã amim karôn kôt kabēn pydjîn arē. Nãm akubyn atemã kabēn 'ô jarēnh kêt-kumrêx. Nãm ta arÿm amim pry pydji jarē. Ne kam me kute prīne amim mar tÿxmã, Metîndjw̄nyh kute memã kabēn pydji jarēnh nhym me kute amim mar tÿxjamã ne kabēn pydjîn arēn kam ta memã aminhidji jarē.

¹⁸ Bir be, kumrêx ne kabēn pydjîn arēn kam adjw̄nyndjw̄y ta aminhidji jarēn memã,

—Ba ibê Metîndjw̄nyh dja ba ajo kīnh, ane.

Dja akubyn atemã kabēn 'ô jarēnh kêt-kumrêx ne. Dja 'êxnhī kêt-kumrêx. Djãm Metîndjw̄nyh kabēnkam 'êxnhīn kute akubyn memã kabēn 'ô jarēnhmã got. Arkati. Kam dja gar ja man kam ajte atÿxkumrêx, ajte akīnhkumrêx. Atÿx ne tu amim kamnhīxkumrêx ne mã kam ama. Metîndjw̄nyh arÿm gwaj bakukãm gwaj bamã mÿjja mex jarē gwaj mã kam ama. Kute gwaj bapytãrmã ne gwaj arÿm 'ÿr baprôt nhym arÿm gwaj bapytân gwaj bamã mÿjja mex jarē, kãjkwa jarē.

¹⁹ Gora gwaj kam batÿx ne tu amim kamnhīxkumrêx ne mã kam ama. Mrāmri dja gwaj 'ÿr bôx. Kam ne gwaj bakadjw̄nyhbê badjumar mex ne baku'ê tÿx ne. Mrāmri ne me kute ngômã kēn rēnh nhym kã arek arij tÿx nhym ngô kute o ba kêt ja pyrãk. Dja gwaj ã bakadjw̄nyhbê badjumar mex ne batÿxo ane. Gwaj baje amim Metîndjw̄nyh kabēn kamnhīx ar o babakam dja gwaj ã bakadjw̄nyhbê badjumar mex ne batÿxo ane.

Metîndjw̄nyh nhô kikreti ja ma. Kadjw̄nyhbê Metîndjw̄nyh nhô mÿjja nêje kubêkati wajêt. Nhym me kady Metîndjw̄nyh mar djw̄nyh nhô bēnjadjw̄yr raxbit 'ÿr ngjēnh.

²⁰ Nhym bep Jeju ne ta kãjkwakam ũrkwãti djw̄nyhjamã wadjã. Me bakukãm ne 'ÿr wabin kum wadjã. Kute me banhirãr ne me bajo djuw mex ne me bakadjy Metîndjw̄nyhmã kabēnmã. Dji kubê Metîndjw̄nyh mar djw̄nyh djw̄nyhkêt. Kubê Metîndjw̄nyh mar djw̄nyh nhô bēnjadjw̄yr rax dja rã'ã rã'ã ne. Merkixatek ne kajmã'ã Metîndjw̄nyh mar djw̄nyh nhym kam Jeju ijuk'ã kubê Metîndjw̄nyh mar djw̄nyh ne me bakadjy Metîndjw̄nyhmã kabēn ne.

7

Jeju kute raxo Merkixatek jakrenh.

¹⁻³ Be, mÿj me'ôbê ne Merkixatekja? Nãm krībê Xarêkam me ja nhô bēnjadjw̄yr ne adjw̄nyndjw̄y kubê Metîndjw̄nyh pymao kubê kumkati mar djw̄nyh. Idji kutewa ne katãt me mrãnh nhô bēnjadjw̄yr, Merkixatek. Idji jatãri jadjw̄y ne me umar mex nhô bēnjadjw̄yr. Krī nhidjibê ne Xarê. Me umar mex ne ar bakam ne me tu 'ã kum idji. Me ô bēnjadjw̄yrjamã, Merkixatekmã ne me me umar mex nhô bēnjadjw̄yr ane.

Ije nhym mã ne bãmme nã ar kute? Kati, e kum bep me kute

bämmê nã noo ar omũnh kêtumrêx ne me kute ar arênh kêtê. Kon ne. Ingêtmê kwatynhmê me kute omũnh kêt mexi. Me kute rwýkkôt mar kêt, nã 'ô kurũm rwýkkôt mar kêt ne ajte kute tyk djã kôt mar kêtumrêx. Nãm tu nhĩ'anh tẽ. Kute Metĩndjwýnh Kra pyrãk ne me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh rã'ã rã'ã ne.

Be, ta ne Abraão kutã tẽn kajpan kum kabẽn jarênh kĩnhkumrêx ne. Abraão arým mýj bẽnjadjwýrja ar'ýr prõt ne ar kubĩn kam akubyn tẽn nhym Merkixatek kutã tẽn kajpan o kĩnh ne.

Nhym kam kum mýjja kwýo ajkij. Kute mýjja kwýo mörjao ajkij nhym mã o mō. Abraão ô mýjja kunĩ kryre ne kurêñ aben kadjy kum kungã. Merkixatekmã apýnh aben kadjy o pōxo tẽn kum kungã nhym abenã rênham arým rax nhym kam mã o mō.

⁴ Bir be, me Merkixatek raxja pumũ. Te Abraão bẽnjadjwýr rax ne kute nêkrêx pytãrja tu kute kum kwý o bikjêrja pumũ. Djãm Merkixatek ngri got.

⁵ Atũmã ne mekbê Rewi me ô mýjja jamýnho ba. Mōjdjê ne kukrãdjãkôt mekbê idjaermã kum,

—Gora me amũ anhō mýjja wã kwýo ajkjên amũ mekbê Rewibê me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnhmã angã, amũ amikutã memã kwý ngã gẽ me ta ô nêkrêxkôt amim amý, ane. Nhym me kam ã anen ô mýjja kwýo ajkijn kam amũ amikutã mekbê Rewimã ôro tẽ, me ta ô krôkam me jamã kungã nhym me amim amý. Amê kubê Abraão tãmdjwý nhym mekbê Rewi kute amim amýnhja tãm ne kubê ô nêkrêx.

⁶ Nhym bep atemã ne Merkixatek. Mekbê Rewi 'ô kêtê. Nãm te kubê mekbê Rewi kêt ne kam tu Abraãobê nêkrêx kwýo ajkijn kum kĩnh jadjã. Metĩndjwýnh arým Abraãomã kabẽn pydjĩn arên kum mýjja mex jarê nhym Merkixatek

arým kuman kam kôt Abraãoo kĩnh ne. ⁷ Be, mrãmri ne me'ô kute meo kĩnhja ne raxo tãmja jakre. Me rũnh ne me meo kĩnh.

Kam ne ba ar amã,

—Me Merkixatek raxja pumũ.

⁸ Mekbê Rewibê Metĩndjwýnh mar djwýnh ne me ô nêkrêxo ba. O ban kêt nhym me pãnh kamingrãny amũ ijuk'ã ajte Metĩndjwýnhmã àpênh ba nhym me ajte memã ôro ba. Nhym bep Merkixatek pydji ne tĩn rã'ã rã'ã ne kubê ô mýjja mō. Ga me Metĩndjwýnh nhō pi'ók no'ôkkam Merkixatek'ã kute tĩn rã'ã: rã'ã, anhýrja pumũ. Be, Merkixatek raxja pumũ.

⁹⁻¹⁰ Nhym kam Merkixatek Abraão kutã tẽn kajpa nhym kum ô mýjja kwýo ajkij nhym mã o mō. Nhym kam Rewidjwý kute kum ôr pyrãk. Rewibê ne Abraão tãmdjwý. Rewi ne ingêt kukãmãrebê Abraão ngrekam nör rã'ã, kraxje kadjy kute Rewi bãm djir kêt, ngrekam nör rã'ãkam ne Abraão Merkixatekmã ô mýjja kwýo ajkij. Nhym kam Rewidjwý kute kum ôr pyrãk. Nhym kam amũ atũmã Rewi wajêt ne ruw ne kam amũ abatãnh nhym kam tãmdjwý amim mýjja jamýnho ba, ô nêkrêxkôt me ô mýjja jamýnho ba. Nhym bep Merkixatek mekbê Rewi kajmã'ã nêkrêxo mō, Abraão nhō mýjjao mō.

¹¹ Arão kôpdji'ã mekbê Rewibê me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnhja ne memã Mōjdjê kukrãdjã jarênh tẽ. Arão ne kubê me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnho kutewa nhym kam tãmdjwý mekbê Rewija amũ aben nhijuk'ã kubê Metĩndjwýnh mar djwýnh ne Arão kôpdji'ã memã Mōjdjê kukrãdjã jarên me kadjy Metĩndjwýnh ma. Nhym me te: kôt kute amijo ba mexmã. Nhym kam atemã me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh 'ô ne kato. Atemã. Arãokôt kêtê. Merkixatekkôt ne kato. Nãm ren

me mekbê Rewikôt mex nhyr ren atemã ny 'ô kator kêtumrêx ne. Nãm me te: amimex ne te: axwe kêt nhyr kam kadjy nyja kato.

¹² Bir be, atemã ne me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh ny 'ô kato nhyr kukràdjãdjwý ne kôt atemã. ¹³ Gwaj banhô Bênjadjwýr'ã ne id-jujarênhja. Å mûm me ja kurûm ne kato. Åm atemã. Djãm me ja 'ô kubê me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh got? Ne kute Metîndjwýnh nhô ngônho ki'ã kum mry bôr got. Arkati.

¹⁴ Mekbê Djuda kurûm ne kato. Me ja, mekbê Djuda ne me Metîndjwýnhmã àpênh kêtumrêx. Nhyr me kunî arým kôt omû. Djã nãm Môjdjê me jamã kum,

—Me ga dja ga me abê me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh, ane got? Kati, mekbê Rewimãbit ne arê.

¹⁵ Be, arým kute amirît têmja pumû. Atemã me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh 'ô ne kato. Mekbê Rewi kurûm kator kêtê. Ne kam kute Merkixatek pyràk. ¹⁶ Mýjkôt ne kubê me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh? Djã nãm mebêngôkre ta Môjdjê kukràdjãkôt kute amû aben nhijuk'ã abenmã rero tèn kam Jeju'ýr bôx ne kum kure nhyr kam arým kubê me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh? Djãm mekbê Rewi 'ô? Kati. Bir, mýjkôt? Mýjja týxkumrêx kôt. Ta tu tîn rá'ã:n kute tîn o ino rer kêtumrêx. Kam ne Metîndjwýnh 'ã me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bênjadjwýr mē. ¹⁷ Metîndjwýnh nhô pi'ók no'ókam kute,

“Abê me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh rá'ã rá'ã rá'ã ne. Merkixatek ne akajmã'ã Metîndjwýnh mar djwýnh.

Ga kam Merkixatek nhijuk'ã gadjwý abê me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh”, anhýrja pumû.

¹⁸ Be, Môjdjê kukràdjã tûmkôt mekbê Rewi kute aben nhijuk'ã

abenmã Metîndjwýnh mar djwýnh rerja ne arým tûm ne wãnh nõ. Arým kajgo mexi. Kute me utãr kêt. Kam ne Metîndjwýnh wãnh kudji nhyr nõ.

¹⁹ Môjdjê kukràdjã kute mýjja mex kêt. Nãm me te: kute kôt amijo ba ne te: kôt kute amijo mexmã. Nhyr bep ajbir ne Metîndjwýnh me bawýr mýjja mex jano, Jeju jano. Tãm ne gwaj kamnhixbê ar baban kôt Metîndjwýnh'ýr bôx. Nhyr prîne raxo, mexo Môjdjê kukràdjã tûm jakre. Kôtbit ne gwaj Metîndjwýnh'ýr bôx.

²⁰⁻²¹ Be, gwaj banhô Metîndjwýnh mar djwýnh ny, mextireja pumû. Kumã ne Metîndjwýnh kabên pydjín arê. Bep me ja, me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh tûmja ne Metîndjwýnh amim me umýr kajgon kute memã kabên pýnh jarênh kêt. Nhyr bep ate ne Jeju. Metîndjwýnh kute amim arkam kum kabên pydjín arên kum,

“Ba ibê Bênjadjwýr ne ba arým amã ikabên pydjín arê. Dja ba atemã ikabên 'ô jarênh kêt.

Ga dja ga abê me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh rá'ã: rá'ã ne”, ane.

²² Be, Jeju kukràdjã nyja mexo kute tûm jakrenh mexi. Nhyr Metîndjwýnh kute kukràdjã nykôt me bamã mýjja mex jarênhja dja mrãmri me bawýr bôx. Jeju ta dja Metîndjwýnh kabênkôt mýjja mex nêje omûnh 'ãno djan me bamã kungã.

²³ Nã, Jeju mexo kute me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh tûm jakrenhja pumû.

Ë, mýjja 'ôdjwý. Me ja ne me krãptî. Nãm me aben nhijuk'ã tyk tē. Te kute àpênh 'ãno ãm rá'ãmãn mã aben nhijuk'ã kubêngêtte ne tyk tē.

²⁴ Nhyr bep Jeju pydji ne mã: tîn rá'ã rá'ãn kam mã kubê me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh

râ'â râ'ân atemâ amidjô'â me'ômâ rer kêtumrêx. ²⁵ Ajbit ne tîn râ'â râ'âkam arek Metîndjwýnhmâ me banêje kabên ne me bajo à'wýr ar ba 'áno dja. Nâm me bapytàn ar me bajo ba. Nhýnh me baja? Bir me baje tu amim Jeju kamnhîxkôt baje Metîndjwýnh'ýr amijo akêxja, me batâm ne ar me bapytàn me bajo ba. Gêdjâm ar me bajo ba râ'â ne. Gêdja me bapytâr râ'â: ne, râ'â râ'â.

²⁶ Bir be, me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr rax ã kute anhýr ne gwaj bamānhkutā. Nām mexo uma. Kute axwe 'õ mar kêtumrêx. Punu 'õ kam nōr kêtumrêx. Nām mūm mexo amiptā nhym ate me axwe wānh ar ba nhym Metîndjwýnh o rax ne kàjkwamā amiwýr o wabin kàjkwa nhiby ýr nhym kam ar ro'ā ar ba.

²⁷ Nà, atemā. Kute me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr tūmjya pyrāk kêt. Djām kute Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr tūm kudjwa myt kunīkôt ta amijaxwe pānh Metîndjwýnhmā mry par ne bōr ne ōr got. Me tām ne me kumrêx amijaxwe pānh kum mry pan kubôn kungān kam atāri me kunī jaxwe pānh kum mry pan kubôn kungā. Djā nām ã Jeju me kudjwa ane got? Arkati, nām ta Metîndjwýnhmā me axwe pānh tyk pydji. Nām me axwe pānh Metîndjwýnhmā amikanga pydji nhym tūmrām dja ajte memā tyk kêt ne.

²⁸ Mōjdjê kukrādjakôt ne me axwe prām nhym me amim me umjuw. Nhym bep tūmrām, Mōjdjê kukrādja arým tūmkam ne Metîndjwýnh amim krao katon amim kudja. Nhym kam prīne Metîndjwýnh kabēnkôt amijo ba. Axwe prām kêtumrêx. Dja amū tūmrām axwe 'õ kêtumrêx râ'â râ'â, tām ne amim kudjan kam kum kabēn pydjin arê. Ne kam adjwýnhdjwý aminhidji jarēn kum,

—Ba ne ba amijo apytàn amim adja. Ga abê imar djwýnh nhõ bēnjadjwýr rax, ane. Be, nām ã anen kam amim Kra dja.

8

Me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr ny ne Jeju.

¹ Bir be, ije ar amā arēnh ja ma. Arým gwaj banhõ Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr rax ã kute anhýrja pumū. Nām kàjkwakam Metîndjwýnhbē kumkati krī djātikam ubōk'ānh ikō'ā nhý, kubê bēnjadjwýr raxkam ubōk'ānh nhý. ² Kubê Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr ne kam Metîndjwýnh nhūrkwāti kadjwýnhbē kumoka'êkam àpēnh ar ba. Ūrkwāti djwýnhkam àpēnh ar ba. Djām me ikrao ne me kum kikre got? Kati, Bēnjadjwýr djwýnh ta ne amim kikre nhym kàjkwakam dja. Ūrkwā djwýnh ne ja. Nhym kadjwýnhbē kumoka'êkam Metîndjwýnh nhõ mýjja nēje kubēkāti wajêt. Ýr ne arým wadjàn kam kam àpēnh ar ba.

³ Me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr rax kunī ne Metîndjwýnhmā mry bōn kum kungān kôt kum kīnh djā ngā. Kadjy ne amim me umjuw. Nhym gwaj banhõ Metîndjwýnh mar djwýnhdjwý mýj ne kum kungā? Kati, ãm ta ne kum amingā.

⁴ Nām ren jakam, pyka jakam ar ban ren kubê me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh kêtumrêx ne. Ga me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh kumex ne kute Mōjdjê kukrādjakôt Metîndjwýnhmā kīnh djā nhōr râ'āja pumū. Kam ne ren jakam ar ban ren arým kubê me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh kêt.

⁵ Pyka jakam Metîndjwýnh nhõ kikreja ne kàjkwakam ūrkwāti djwýnhja'ā amijakre nhym me kam

kam àpênh ar ba. Ô'ã ne pykabê ò kíkreja. Nãm Môjdjê kute kíkrene nhipêxmã nhyam kam Metîndjwýnh prîne kôt kum 'ã karô, kute kum 'ã karô nhyam kute kôt kum ipêxmã. Kute kâjkwakam ûrkwãti ja'ã akren kute kôt kum ipêxmã ne kum 'ã karôn kum,

“Gora prîne inhûrkwãti djwýnh'ã akren imã ipêx, ane.

Krãnhre'ã ije amã akrejakôt dja ga ipêx”, ane.

Be, mýjja kâjbê mex ne ja. Kâjkwakam ûrkwã djwýnh ne mexkumrêx, nhyam bep ja, pykabê ja ne ô'ã. Ô'ã ne kam kâjbê mex.

Nhyam bep ûrkwã djwýnh ne mrãmri wýnh, mextire. ⁶ Nhyam àpênhdjwý mextire. Metîndjwýnh ne kum àpênh ny jarê nhyam àpênhja prîne mexo kute me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh tùm djàpênh tùm jakrenh. Nhyam kukràdjã nydjwý prîne mexo kute tùm jakrenh. O ne Jeju Metîndjwýnh'ýr mebêngòkreo bôx. Nhyam Metîndjwýnh me bamã kabên pydjín arên kam me bamã mýjja mex jarê. Mýjja mexja ne mexo tùmja jakrenh mex ne. Kôt kukràdjã nydjwý mexo tùmja jakrenh mex ne.

⁷ Nãm ren Môjdjê kukràdjã ajmã kute kêt nhyam ren ajte kukràdjã ny kator kêt kumrêx ne. Nãm ren kutewaja mex nhyam ren ijukri ny 'ò kator kêt kumrêx ne.

⁸ Nhyam bep kati, nãm kukràdjã tùmja kute me utâr kêt nhyam kam pãnh Metîndjwýnh kukràdjã ny kute me utârja pãnh o kato. Nãm mekam kính kêt ne memã kum,

“Adjým, amũ akati 'òkam dja ba mekbê idjaer kunimã atemã ikabên ny 'ò jarênh mãmdji, atemã kukràdjã ny 'ò.

Nã, Djuda aben nhjuk'ã tãmdjwýjamã gédja ba atemã kukràdjã ny 'ò jarê. Ba ibê

Bênjadjwýr ne ba me amã ikabên ne.

⁹ Ate ne nyja. Ate ne tùm, ije me akukãmãremã arênhja, tãm ne tùm.

Amrêbê ne ba me akukãmãre pa 'ãbyn pykabê Edjitu kurúm meo ikaton kam ar meo iban memã ikukràdjã ja jarê.

Nhyam be nãm me ikabên mar prãm kêt ne arík ar ba. Ba kam amipãnh tu me kanga.

Ibê Bênjadjwýr ne ba me amã ikabên ne.

¹⁰ Bep jakam dja ba mekbê idjaermã ikukràdjã ny jarê. Amũ akati 'òkam dja ba memã ny 'ò jarê.

Ba ibê Bênjadjwýr ne ba me amã ikabên ne.

Me òkre kadjwýnhbê dja ba ikukràdjã jao adjàn me ajamak krekre'ãdjwý pi'òk no'òk ne.

Ne kam meo inhô me jakumrêx nhyam me amipãnh Metîndjwýnhho ipytàn kam amim ijo Metîndjwýnhkumrêx.

¹¹ Djãm me òbikwamê kute abenmã kum, nâr me kamy kute abenmã kum,

'On amim Bênjadjwýr djwýnh ma', anhýrmã.

Kati, me kunĩ dja arým amim ima. Me kâtãmmê me rûnhmê me kunĩ dja me amim ima.

¹² Ba kam me kute ikam amikràjakam idjukapri ne kam me ikam axweja tu o akno”, ane.

Nãm ã Metîndjwýnh kukràdjã ny'ã ujarênh ane. ¹³ Kute kukràdjã ny jarênhkam arým òbê jao tùm ne. Be, ga mýjja arým tùm tèm ne arým biknor 'ýrja pumũ.

9

Kute pykakam Metîndjwýnh nhô kíkreti jarênh.

¹ Amrêbê ne Metîndjwýnh prîne kukràdjã tùmja, kukràdjã kute-waja'ã memã karô, kôt me kute

ar amijo ba ne kum kabên ne kum àpênh kadjy. Nãm me pykabê kum kikren kam kam kum kabêno ku'ê.

² Nãm me kubêkâmê mrykâmê pïponho kikren ajkwa krekre'ã kubêkà nhô. Kikrebê kumkati ne ja. Kam ne ngônhpôktimê pïponh ku'ê. Nhyim djwý me kute Metïndjwýnhmã òr ne pïponhkam adjwýrjadjwý ikwã. Apýnh mýjja ku'ê djari ne ja.

³ Kadjwýnhbê ne kumoka'ê. Nhyim kam nêje kubêkà wajêt. ⁴ Kam ne kên karýro kikre kudjý djà bôr djâmê kên karýro pïo rara krãkà djyjamê ku'ê. Nhyim kên karýrreo pïo rara krãkà djy kam ne ngôn dja. Kên karýro ngônkhkam djwý nhidjibê “Mýj ne ja” nýt ne dja. Nhyim kam kam Arão nhô kô me aêrbê ingrôt ne ôja nõ. Nhyim kam kamdjwý Metïndjwýnh kute amikabên'ã kên no'òkja amê nõ.

⁵ Nhyim kên karýro pïo rara krãkà djyja'ã Metïndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh amê ar karô kãjbê prêkja aben kutã dja. Metïndjwýnhbê kumkatiti.; Metïndjwýnh pymati, Metïndjwýnh mexo tukni kadjy mrãnh djwýnh karô nhípêx ja dja. Pïo rara 'ã ijê djà'ã dja. 'Ã ijê djà ja ne me kadjy Metïndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr mry kamrôo kaprêprêk nhyim Metïndjwýnh apýnh me axwe djari tu o akno. Aj, djâm on ije ar amã prïne ja jarênhmã got. Ba ar amã mýjja 'òdjwý jarê.

⁶ Be, nãm ã Metïndjwýnh nhô kikrekam apýnh mýjja ku'ê djari ku'ê ane. Nhyim me kadjy Metïndjwýnh mar djwýnh kâtãm myt kunîkôt kikrebê kumkatikam wangij ne kam kam àpênh ar ba.

⁷ Nhyim bep me kadjy Metïndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr rax pydji ne kadjwýnhbê kumoka'êjamã wangij. Djãm myt kunîkôt? Arkati, kum ngorekam-bit. Ýr ngjênh nhô akati apôxkambit

ne 'ýr ngjênh pýnh ne. Nhyim ajte kum ngore nhyim ajte 'ýr wadjã. Akati pýnhkambit. Djã nãm ýkam 'ýr wangij? Kati, mry kamrô ne 'ýr o wangijn Metïndjwýnhmã kungã. Ta amijaxwemê me kâtãmja jaxwe pãnh ne kum kungã. Me kute mar kêt ne kute Metïndjwýnhkam amikrão ba pãnh ne me ô'ã o mrãn o wangijn kum kungã.

⁸ Jakôt ne Metïndjwýnh Karô memã o amirít, me kute me kâtãm Metïndjwýnh'ýr ngjênh kêt kôt mar kadjy. Metïndjwýnh nhô kikrebê kumkati ãm rá'ã nhyim me kute kukràdjã tùmjao ba rá'ari ne me kâtãmja Metïndjwýnh'ýr ngjênh kêtumrêx, kumoka'êjamã ngjênh kêtumrêx. Me kâtãmja kraxje 'ýr ngjênh kêt.

⁹ Be, pykabê Metïndjwýnh nhô kikremê kôt kukràdjã tùmja ne Kritu kukràdjã djwýnh'ã amijakre nhyim me Kritu kajmã'ã ar o ba. Kukràdjã tùmja ne me ì krãkãbito mex. Nãm me kukràdjã tùm kôt te Metïndjwýnhmã mry bôn kum kungãn te kum kïnh djã ngãn mã amikam kute axwe mar rá'ã. Me kute kum mry nhôr djwýnhja te kum mry bôn kum kungãn kadjwýnhbê mex kêt rá'ã ne. ¹⁰ Kukràdjã tùm kôt ne me me ò kwý krên djâmê mýjja kôm djà'ã memã karôn mekbê uma. Ne kam ajte me kute apýnh amiku'ònh djari memã 'ã karô, me kute kôt amijo bamã. Apýnh kukràdjã ja ne me ì krãkãbito mex. Metïndjwýnh kute mýjja kunîo ny kajmã'ã ne memã kukràdjã tùmja'ã karô nhyim me ar o ba.

Kritu kamrô'ã ujarênh.

Xim k 2.5; Idja 8.6, 12.24

¹¹ Nhyim arým Kritu bôx ne arým kukràdjã ny, kukràdjã mexo kato. Ne kute kukràdjã nyo kator kadjy kubê me kadjy Metïndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr rax ne arým Metïndjwýnh nhürkwã

djwýnhmã wadjã. Metîndjwýnh nhûrkwãti prîne kute raxo, mexo pykabê ja jakrenh mexjamã wadjã. Mebêngôkre kute ipêx kêt. Me banhô pykabê mýjja, pî, bô, bànhôr jao kikre nhípêx kêt.

¹² Be, tãm, Metîndjwýnh nhûrkwã djwýnhbê kumkatimã wadjãn kam amû kadjwýnhbê kumoka'ê'ýr àr pydji. Djã nãm 'ýr wangij ne akubyn apôx ne 'ýr ngiênh krãptî got? Kati, nãm 'ýr àr pydji. Djãm mokaak kamrô nâr mryti jabatãnh nyre kamrô ne o wadjã, kute Metîndjwýnhmã ôrmã? Arkati, nãm ta amikamrôo wadjã. Ne o me bapytã. Me bapytãrkumrêx. Gu me batîn rã'ã rã'ã ne baje o ino rer kêt kadjy.

¹³ Amrêbê kukràdjã tûmkôt ne me mry kamrôo me kamî, me akubyn mex kadjy. Nãm me Metîndjwýnhkam amikrãn kam punu. Nhyr kam Metîndjwýnh mar djwýnh mryti djûmre kamrômê mokaak kamrôo me kamî. Ne mryti jabatãnh nyre, kaãnhre bîn kum adjãn kam prã byn o me punu kaprêprêk. Nhyr me kam akubyn mex.

¹⁴ Be, ga mry kamrô kute kãjbê meo mexja pumû. Bep Kritu kamrô ne mrãmri meo mexkumrêx. Metîndjwýnh Karô tîn o ino rer kêtja tãm ne Krituo ban o tÿx nhyr kam kôt Metîndjwýnhmã amingã. Djãm punu ne me kubî? Kati, nãm mexo mextire, ajmã kute kêt ne ta Metîndjwýnhmã amingãn kam kamrô ajkapî. Ta kamrô ne prîne me bajo mex. Me batyk ne baje Metîndjwýnhmã bakre rax ne nîjar baba kadjy ne gu me bamã bajaxwe kînh ne o baba. Nhyr kam ta kamrôo prîne me bakadjwýnhbê me bajo mex gu me kam arÿm bakadjwýnhbê bapijãm kêt ne amikam bajaxwe'ô mar kêt ne Metîndjwýnhmã badjãpênh ar baba, Metîndjwýnh tînjamã apê.

¹⁵ Kadjy, Kritu kamrô prîne kute me bajo mex gu me Metîndjwýnhmã badjãpênh kadjy ne Kritu kukràdjã nyo kato. Metîndjwýnh kute amiwÿr me bajwÿr ne kute me bamã kabên pydjin arênh ne kute me bamã mýjja mex jarênh gu me 'ýr babôxmã. Nhyr me banhô mýjja mexja dja rã'ã rã'ãn o ino rer kêtumrêx. Mrãmri dja Kritu ã memã o ane. Kadjy ne arÿm me axwe pãnh ty. Me kute kukràdjã tûmja ar o bari ne me Metîndjwýnhkam axwe nhyr kam arÿm Jeju amityko o pãnh ne.

¹⁶⁻¹⁷ Bir be, nãm tykkôtbit o pãnh. Nhyr kam ajte mýjja tykkôtbit ne mýjja amirît. Ga me ôbikwa tyk kutã kute abenmã ô mýjja'ã karôja pumû. Ôbikwaja tyk kutã ôbikwamã ô mýjja'ã karô ne,

—Godja ba ty ga kam inhô mýjja jao mð.

Ne kam kum ô mýjja nhidji jarênh kum,

—Tãm dja ga o tẽ, ane.

Gêdja kute kum 'ã karôja ty nhyr kam ôbikwaja amû ajte kudjwa ô'ã ar o ba. Me tykkambit ne me ajmãn aben nhô mýjja jamÿn mã amû abendjô'ã o ba. Me tîn rã'ãkam ne me kute aben nhô mýjja jamÿnh kêt. Me tykkambit ne me kute me ô mýjja kajgo jamÿnh. Bir be, me tykkôtbit ne mýjja amirît. Nhyr kukràdjã tûmjadjwÿ ajte tãm ne.

¹⁸ Nãm me kute kukràdjã tûm kutewaja o bao kurê'ukmã ne Môjdjê mry kamrôo me kamî. Mýjja tyk ne kamrô bikapînkôtbit ne mýjjao mex djã.

¹⁹ Nãm Môjdjê memã Metîndjwýnh kabên kukràdjã kunî'ã ujarênh kumrêx arê. Metîndjwýnh kute mekbê mýjja pymaja memã arênh o djan memã kunî jarênh pan kam mry kamrô by, mryti jabatãnh nyremê mokaak kamrô run kam iby ngô run kam pi'ô nhikwÿr ne kadjãt kamrêk jakritare jao krax

'äpren kam pi'ôja mry kamrômã adjän kam o me kaprêprêk. Metîndjwýnh kabên kukràdjà'ã pi'ök no'ôkja kumrêx ne kamîn kam mebêngôkrejadjwý kamî. ²⁰ Me kamîn kam mekmã kum,

“Be, Metîndjwýnh kute me amã amikukràdjà jarênh mãmджи ga me aje kôt amijo aba kadjy kamrô ne ja. Gora me 'ãno dja”, ane.

²¹ Ne kam ajte Metîndjwýnh nhô kikre kamî. Nãm kapôtã kukràdjàja kumrêx kamîn kam kikre kadjwýnhbêja'ÿr o wadjän kam adjwýnhdjwý o kamî, kukràdjàja kunî kamî. ²² Bir be, Môjdjê kukràdjàkôt ne me mry kamrôobit mýjjao mexo ba. Kamrô kapînkôtbit ne apýnh me axweo djari Metîndjwýnh tu me axweo aknon mar kêtikumrêx ne.

²³ Bir be, pykabê Metîndjwýnh nhô kikremê õ kikrekam kukràdjàja ne kàjkwakam mýjja djwýnh'ã amijakre. Kam ne Môjdjê mry kamrôobit ã mýjjao mexo ane. Nhyr bep kàjkwakam mýjja djwý:nh kadjy ne me mýjja mexbit kum kubîn kungã. Kàjkwakam mýjja djwýnhja kadjy ne me mýjja mexbit kum kubîn kungã. Mýjja mexo kute pykabê mýjja ja jakrenh. Mýj ne mex nhyr me Metîndjwýnhmã kubîn kungã? Je kum Jeju. Jejubit ne mexkumrêx ne kam Metîndjwýnhmã amingã nhyr me kubî.

²⁴ Djã nãm me Metîndjwýnhmã kikre nhyr kam Kritu kadjwýnhbê kumoka'êja'ÿr wadjà? Kàjkwakam õ kikre djwýnhja'ã kute amijakre djãm kumã ne wadjà? Kati, nãm tu kàjkwamã wadjà. Kum wadjän arým Metîndjwýnh kabem djan kum me bajarêno djan me banêje kukrào dja.

²⁵ Djã nãm Metîndjwýnhmã aminhôr krãptî? Kute pykabê Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr rax kikremã ngjêx krãptîja pyrãk? Kum ngore

kunîkôt kute mry kamrôbito mrãnh ne Metîndjwýnh nhô kikre kadjwýnhbê kumoka'êmã o ngjêxja pyrãk? ²⁶ Arkati, nãm ren kum aminhôr krãptî ren arým tokry krãptî. Ren pyka nhípêx totokbê ren arým apýnh tokry krãptî. Bep kati, arým pyka kute o ino rerkam arým kator ne kute mekbê axweo apêxmã kute Metîndjwýnhmã aminhôr mãmджи.

²⁷ Ga Metîndjwýnh kute me kunî'ã amim karôja pumû. Me kunî dja me tyk pydji nhyr ijukri dja Metîndjwýnh memã axwe pãnh jarê.

²⁸ Bir be, nãm ã Kritudjwý tyk pydjio ane. Kute Metîndjwýnhmã aminhôr nhyr me kute bîn mãmджи. Nãm amijã me krãptî jaxwe mên kam me pãnh Metîndjwýnhmã amingã nhyr me kubî. Dja ajte me bawýr kato. Djãm kute axweo pãnhmã? Kati, kute õ me ja pytãr ne kute meo mörmã. Pykabê me kute abej ajkam amakja pytãr ne ar meo bamã dja ajte kato.

10

Kritu pîte'ykam tyk pydji.

¹ Bir be, Môjdjê kukràdjà ne mýjja mextireja kukãm bôx. Kubê wýnh kêt. Mýjja mextire bôx kêttri ne Metîndjwýnh Môjdjê kukràdjajao kato. Nãm mýjja mex djwýnh'ã amijakre kajgo. Kam kute meo mex kêt. Metîndjwýnh kute me axweo bingrãnh kadjy ne me kum mry pan kubôn kungã. O anhÿro ba tãmtã: ÿ arek amû namê amex kunîkôt o anhÿro tẽ. Nãm me te mry pan kamrô kapîn te kute o amikam axweo apêx ne mexmã te o amijo ane. Me kute Metîndjwýnh'ÿr bikamênh prãmja ne me te amijaxwe kêtã amijo ane. ² Nãm ren me kute Metîndjwýnhkôt amijo ba prãmja mry kamrôo ren amikam axweo apêx ne ren mrãmri amikam

axwe'õ mar kêtkumrêx ne ren tu mry par krâta.

³⁻⁴ Nhyim bep kati, nãm me te o amijaxweo ane. Mryti djũmre kamrômê moakaak kamrôo mrãmri me kute amijaxweo apêx kêt. Nãm me te o amijo anen mã axwe. Mry kamrô kute memã axweo apêx kêt. Nãm tu amex kunikôt memã axweo amirito tẽ.

⁵⁻⁶ Kam ne Kritu pykamã rwỳk kutã Bãmmã kum, “Nã gãm arỳm amã mry kamrô kapĩnmê me kute amã djwỳ nhõrja kĩnh kêt.

Nhyim me kute amijaxweo apêx kadjy nàrà m kute mry par ne rã'ã ngõnho kikam rênh ne kute kum angjênh ne kute amã õrja tãm ne ga arỳm abê kĩnh no kati.

Ne kam aje ijo inhĩmã ijã amim karõ.

⁷ Ba kam amã, ‘Metĩndjwỳnh, ota ba dja. Aje amim ijã karõkôt ne ba jãnh dja. Amrêbê anhõ pi'õk no'õkkam aje ijarênhkôt ne ba jãnh dja’, ane.”

Nãm ã Kritu Bãmmã ane. ⁸ Nãm kum,

“Mry kamrô kapĩnmê me kute amã djwỳ nhõrjamê me kute amim axweo apêx kadjy nàrà m mry par ne kute ngõnho kikam rã'ã rênh ne kute kum angjênh ne kute amã õrja tãm ne ga amã kĩnh kêt ne abê kĩnh no kati”, ane.

Djã nãm me kupa'ã ar o ba? Kati, mrãmri ne Mõjdjê memã kôt 'ã karõ nhyim me kute kôt ar o ban kute Metĩndjwỳnhmã mry par ne kute õro ba. Nhyim Kritu Bãmmã kum, “Ga abê kĩnh no kati”, ane.

⁹ Nãm kum kabên ja kumrêx jarên kam atãri kum,

“Metĩndjwỳnh, ota ba dja. Aje amim ijã karõkôt ne ba jãnh dja”, ane.

Bir be, nãm me kute mry par ne kum õrja arỳm o apêx. Kute pãnh nyjao katormã ne arỳm tũmjao

apêx. ¹⁰ Metĩndjwỳnh kute 'ã amim karõkôt ne Jeju Kritu tẽn ruwn ta Metĩndjwỳnhmã amidjwỳnh ngã nhyim me kubĩ. Nãm kute kum aminhõrkam me bĩn mãmdji. O ne prĩne me bajo mex, prĩne me bajo mexo mexkumrêx ne.

¹¹ Me ì pỳnhkôt me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh aben nhijuk'ã myt kunikôt ngõnho ki kabem ku'ên mry kupê. Nãm me kute Metĩndjwỳnhmã mry par ne bõr ne kum õrmã bõro ku'ê. Nhyim akati nhyim tãm ne. Nhyim akati nhyim ajte tãm ne. Nãm memã axweo apêx kêtkumrêx ne.

¹² Nhyim bep ate ne Kritu Metĩndjwỳnhmã mỳjja pydji ngã. Nãm kum amingã nhyim me bĩn pydji. Nãm amijã me axwe mẽ nhyim me kam bĩn pydji. Nãm me kubĩ nhyim kam tu amijã me axweo apêxkumrêx. Jakôt ne Metĩndjwỳnh djubõk'ãnh nhỹ, kubê bẽnjadjwỳr raxkam ubõk'ãnh nhỹ. ¹³ Ne kam arek kam amako nhỹ. Metĩndjwỳnh kute kurê djwỳnho bikênh mex nhyim me kam umaje kuka kõnh terteto ku'ên kam tu mỳrbê rõrõk nhyim kute kwỳ o pardjan kwỳ nhimex, ja ne kam amako nhỹ.

¹⁴ Bir be, kute Metĩndjwỳnhmã aminhõr pydjijakôt arỳm mrãmri tu me'ã mex mẽnhkumrêx nhyim me mrãmri mex rã'ã rã'ã rã'ã. Kute me bajo mex ne kute me bajaxwe kêtõ tẽmja, me bajã ne tu mex mẽnhkumrêx. ¹⁵⁻¹⁶ Nhyim Metĩndjwỳnh Karõdjwỳ kôt arê,

“Bep jakam dja ba memã ikukràdjã ny jarê. Amũ akati 'õkam dja ba memã ny'õ jarênh mãmdji.

Ba ibê Bẽnjadjwỳr ne ba me amã ikabên ne.

Me õkre kadjwỳnhbê dja ba ikukràdjãjao adjàn kunhõ. Ne me amak krekrekamdjwỳ kunhõ”, ane.

Nãm kabên ja kumrêx jarên kam atãri memã kum,

17 “Apÿnh me ikam ajaxwe djari, me aje ikam amikrà ar o abajad-jwÿ gêdja ba tu mar kràtan o akno.”

18 Bir be, mrāmri ne Metĩndjwÿnh arÿm o akno. Kam ne me kute amijaxwe pānh Metĩndjwÿnhmā mry par ne kum ōrja arÿm apêx. Arÿm kêt. Arÿm Metĩndjwÿnh kute kam me axweja kuñō biknorjakam ajte we amijaxwe pānh mry par ne ar Metĩndjwÿnhmā ōro ba. Kati, arÿm kêt.

Me kute Kritu mar'ā ukanga kêt mā.

Ep 3.11

19 Ē, akmere ar, àpnhĩre ar, mrāmri dja gwaj tu bapijām kêt ne Metĩndjwÿnh nhō kikre kadjwÿnhbê kumoka'ēmā wangij ne Metĩndjwÿnh 'ÿr bōx ne tu kum amijarē. Mÿjkôt dja gwaj bapijām kêt ne tu 'ÿr wangij? Jejukôt. Gwaj bakadjy tyk ne kamrō bikapĩnkôt dja gwaj bapijām kêt ne Metĩndjwÿnh'ÿr bōx ne tu kum amijarē ne kum bakabēn.

20 Pykabê Metĩndjwÿnh nhō kikre kadjwÿnhbê kumoka'ē nêje, Metĩndjwÿnh krĩ djā nêje ne kubêkāti wajêt nhym me 'ÿr ngjênh kêt kumrêx. Nhym bep ajbir Jeju ne me bakadjy Metĩndjwÿnh'ā kutan 'ÿr pry ny dji. Pry kubê Jeju. Kute Metĩndjwÿnhmā ta aminhōr nhym me kute bĩn nhym ajte tĩnkôt ne gwaj tu Metĩndjwÿnh'ÿr mrān bōx ne wangij ne tu kum bakabēn.

21 Be, gwaj banhō Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhō bēnjadjwÿr raxkumrêx. Nām prĩne Metĩndjwÿnh nhō me jao ban meo djuw mex ar o ba.

22 Gora gwaj kam tu Metĩndjwÿnh'ÿr mrān bōx ne tu kum bakabēn, on batĩnri 'ÿr mrān bōx ne kum bakabēn. Amrêbê ne Mōjdjê Metĩndjwÿnh kukràdjākôt kute meo mex kadjy mry kamrōo me kamĩ nhym me kam akubyn mex ne. Ne

kam ajte me kute amijo mex kadjy ngō mexkambit djuwn o jām amijā ngrā rē. Gwaj baje tu amim Jeju kamnhĩxkam dja gwaj Metĩndjwÿnh kadjy bamex. Jeju ne gwaj bajo mex. Ā gwaj bamex tanhÿrkam dja gwaj Metĩndjwÿnh'ÿr mrān bōx ne tu kum bakabēn, on batĩnri 'ÿr mrān bōx ne kum bakabēn. Kwārĩk wānh gar ajō anhōkre kadjwÿnhbê amim,

—Djām Metĩndjwÿnh imā mex? anhÿr kêt. Dja gwaj tu amim kamnhĩxkumrêx ne katāt bakabēnkam tu 'ÿr mrān kum bakabēn. Pykabê gwaj ar babari dja gwaj ā o ane.

23 Gora gwaj mā 'āno dja. Metĩndjwÿnh kute gwaj bamā mÿjja mex jarēnh gwaj baje tu amiwÿr kamnhĩxbê ar babaja ne gwaj arÿm memā arē nhym me kuma. Gwaj gop mā 'āno djan gop arek amiwÿr kamnhĩxbê ar baba. Kwārĩk wānh gwaj 'ā badjukanga kêt. Metĩndjwÿnh ne arÿm gwaj bamā kabēn pydjın arē. Mrāmri ne kabēnkumrêx. 'Ēxnhĩ kêt kumrêx ne kute gwaj bakanga kêt kumrêx. Kam dja gwaj amiwÿr kamnhĩx tÿxbê ar baba.

24 Gora gwaj aben ma ne amidjwÿnhbit mar kêt. Dja gwaj bamā aben jabēmābit abenmā karō ne ajte bamā mÿjja mexbit kĩnh ne baje o baba'ā abenmā karō.

25 Gora gwaj abeno babikprōnh rā'ā. Nhym bep me kwÿ ne me arÿm kum abeno bikprōnh kanga. Nhym bep kati, gwaj ba dja gwaj o anhÿr kêt kumrêx. Gwaj ba dja gwaj abenmā tÿx jangij, mā Jejukôt gwaj babikamēnh rā'ā kadjy. Metĩndjwÿnh nhō akati arÿm o rām ne ja. Kam gêdja gwaj mā abenmā tÿx jangjênh ar o baba.

26 Me kute me bamā Metĩndjwÿnh kabēn 'ēxnhĩ kêt jarēnhja ne gu me baje amim marmān ate mā bamā bajaxwebit kĩnh ne, nhÿnh ne mÿjja 'ō ajte me bajaxwe pānh tykmā gop

gu me bamã bajaxwebit kînh ne. Arkati, Jeju pydji ne me bajaxwe pân̄h ty. Atemã mỳjja 'õ kêt-kumrêx. Mỳjja 'õ kute me bajaxwe pân̄h tyk ne kute me bamã me bajaxweo bingrân̄h kêt. ²⁷ Nhȳm bep ãm mỳjja ti, mỳjja punuti, mỳjja py-mati: wã pydji ne me jamã nõ. Me kum Metîndjwýnh kurêjamã ne nõ. Memã gêdja axwe pân̄h jarê ne kam kuwy pôktijamã me kurê. Kumã dja me kurê nhȳm me prîne xêr. Me kajmã'ã ne nõ. Kumã dja me kurê. Djãm uma ngri? Gora ar amikam ajkam ama.

²⁸ Ê, amrêbê me'õ kute Môjdjê kukràdjâkôt amijo ba kêtja nhȳm me'õ axwekôt omũ. Birãm me'õ amãnhkrut nãr kon amãnhkrut ne ikjêkêt me'õ jaxwekôt arým noo omũn arê nhȳm me arým pân̄h kubĩ, kum kaprĩ kêt ne tu kubĩ, axwe pân̄h.

²⁹ Bir be, kam dja me'õ kute Metîndjwýnh kra japrýkam mrãmri arým o bikênh rax ne. Me kute Môjdjê kukràdjào bikênhkam ne me kute tu bĩn kajgomã. Bep me kute Metîndjwýnh krao bikênhkam dja pân̄h rax. Pân̄h raxo prîne kute Môjdjê kukràdjâkôt me kute me bĩn kajgoja jakrenh mex ne.

Nãm me Metîndjwýnh kra japrý ne kam ajte Metîndjwýnh kukràdjâ ny kadjy kamrôjao mỳjja punu, Metîndjwýnh kute memã kukràdjâ ny jarênh mãmdji kadjy kamrô jao mỳjja punu. Kra ne tyn amikamrô kapĩ gu me kam arým Metîndjwýnh kukràdjâ nykôt amijo baba. Kamrô jao ne me mỳjja punu, o mỳjja kakrit ne kubê kanga. Jeju kute kamrô kapĩnkôt ne Metîndjwýnh memã me axweo ajngrã ne meo mex nhȳm be nãm me tu kamrô jao mỳjja kakrit ne kanga.

Ne kam ajte Metîndjwýnh Karõ japrým kum ngryk jadjâ. Metîndjwýnh Karõ me bakam ukaprĩja, gu me baje te kam amikrà

ar o baba nhȳm mã me bakam ukaprĩ, ja tãm ne me aprý. Djãm ja pân̄h kêt got? Mrãmri gêdja prîne Metîndjwýnh me jao bikênh mex ne.

³⁰ Nhȳnh me'õja kute memã kum, "Bajbit dja ba memã amijo pân̄h ne. Ba dja ba me axwe pân̄h meo ajkê",

anhýrja ne gwaj arým mar mexkumrêx. Nhȳm ta ajte memã kum,

"Bênjadjwýr djwýnh ta dja õ me jamã pân̄h jarê", ane.

³¹ Metîndjwýnh tĩn ne ar ba tãm dja pao meo bikênh mex ne. Kute pao meo pân̄h ja tãm ne uma:kumrêx. Djãm mỳjja wã puma ngri got.

³² Ê, amrêbê Metîndjwýnh kute ar ano bõnh totokbê ja gora ar ama. Nãm me te ar ajo bikênh ba gar mã 'ã angrã tỳx ne, ne te atokryn mã 'ã angrã tỳx ne. ³³ Nãm me me ipôkri ar ajaprým ar akamjêro ba. Nãm ã me ar akwýo ane gar an-hitepato ar kuri aku'ên ar omũnho aku'ên kam ar ô'ã akã djãn akaprĩn ar omũnho aku'ê. ³⁴ Nhȳm me ajte ar akwýbê ijê gar ar ô'ã arerek ne akaprĩn ar omũnho aku'ê. Nhȳm me te ar anhõ nèkrêxo prõt gar kam mã akĩnh. Mrãmri arým kãjkwakam anhõ mỳjja mextirekôt ajamak bẽn kam tu ate akrã. Kãjkwakam anhõ mỳjja me:xkumrêx. Mexo kute pykabê ja jakrenh mexi. Tãm gêdja rã'ã rã'ã rã'ã. Nhȳm me te pykabê mỳjja jao ar ajo ajkê, gar kam kãjmã mỳjja ja man mã akĩnh.

³⁵ Bir be, gora ar amã me uma kêt ne atỳx ne kôt amijo aba rã'ã. Kwãrĩk wãnh gar amã kanga kêt. Mrãmri dja Metîndjwýnh pân̄h ar amã mỳjja mextire ngã. ³⁶ Dja gar arek akrãnmã amijo aba 'ãno dja. Metîndjwýnh kute ar ajã amim karõ ne kute ar amã mỳjja jarênhja kôt dja gar amijo mõ. Dja gar 'ãno djan akrãnmã o amõr rã'ãn arým kôt 'ýr bõx. Kute me bamã kabẽn pydji jarênh ne kute me bamã mỳjja mex

jarênhja 'ÿr bôx. 'ÿr bôx ne amim aby. ³⁷ Metîndjwÿnh kabênkam ne krabê Jeju akubyn me bawÿr bôx'a, "Adjÿm ngrire, dja ï me awÿr tèn bôx. Amrêbê ne tēm̄mā krā ne kam arÿm amrê tēm 'ÿr. Dja te bē amikrā kêt ne.

³⁸ Me kute amikajmā'ā imar ba arÿm ije memā axwe kêt jarênh nhym me katāt mrānhja dja me mā imar rā'ān ar ikôt ba.

Gêdja me'ô me umaje akubyn ibê akêx ba kam arÿm ibê kÿnh no kati", ane.

Nām ā Metîndjwÿnh ane. ³⁹ Nhym bep gwaj ba ne gwaj baje ā anhÿr kêt kumrêx. Djām gwaj bamā me uman baje kubê amijo akêx ne kam tu babiknorkumrêxmā? Arkati, gwaj ba ne gwaj tu amikajmā'ā markumrêx nhym arÿm Metîndjwÿnh gwaj bapytān ar gwaj bajo ba.

11

Me tūmre kute amikajmātā Metîndjwÿnh mar.

¹ Ije, mÿjbê ne me kute amikajmā'ā mÿjja mar? Mā ne kute? Bir, me baje amikajmā'ā mÿjja markam ne gu me tu amim kamnhÿxkumrêx ne amiwÿr kam amakbê ar baba. Ne tu amim markumrêx ne banhôkre kadjwÿnhbê amim,

—Nā, mrāmri dja iwÿr bôxkumrêx, ane. Ne kam ajte me baje banoo mÿjja pumÿnh kêt kam tu amim markumrêx ne banhôkre kadjwÿnhbê amim,

—Nā, mrāmri dja ba ï amū akati 'ôkam omū, ane. Nā gu me ā amikadwÿnhbê amikajmā'ā mÿjja maro ane. ² Nām ā amrêbê me bakukāmāre tu amikajmā'ā Metîndjwÿnh maro ane nhym arÿm mekam kÿnh ne.

³ Nā gu me badjwÿ ā amikajmā'ā Metîndjwÿnh kute pyka nhipêxkôt maro ane. Nām kabêno pyka nhipêx nhym kato. Me kute

noo mÿjja pumÿnh kêtō ne pyka nhipêx. Nhym arÿm apôx ne amirīt gu me arÿm kôt omū. Ne kam amikajmā'ā kute pyka nhipêxkôt kuma, amikajmātā arênh ma.

⁴ Nām ā Abeu amikajmā'ā Metîndjwÿnh maro anen kam ô kritt bÿn kugan kum kungā. Nām kum mÿjja mex ngā. Mexo kute kamybê Kaï nhô mÿjja ja jakrenh. Nhym kam kam kÿnh ne. Ne kum,

—Ga ne ga ajaxwe kêt kumrêx. Aje imā ôrja ne ba imā kÿnhkumrêx, ane.

Be, nām tu amikajmā'ā Metîndjwÿnh ma. Amrêbê ne ty. Nām te tyn mā me bamā mÿjja jarê. Tin mām prābê mā me bamā arê ne, —Dja ga me ā ikudjwa amim Metîndjwÿnh maro ane.

⁵ Nām ā Enokidjwÿ amikajmā'ā Metîndjwÿnh maro anen kam tyk kêt. Nām Metîndjwÿnh tu tÿn rā'āo wabi. Nhym me te noo abej aprā. Nhym kêt kumrêx, Metîndjwÿnh kute tu tÿno àbir kam. Kute o àbir kêt ri ne 'ā memā kum,

—Tāmjakam ne ba ikÿnhkumrêx, ane.

Nām ā Metîndjwÿnh ane. ⁶ Bir be, nhÿnh ne me'ô amikajmā'ā Metîndjwÿnh mar kêt nhym we kam kÿnh? Kati, me kute amikajmā'ā Metîndjwÿnh marbit ne mekam kÿnh ne kum me kÿnh. Godja me'ô Metîndjwÿnh'ÿr bôx prām jabej gora amikajmā'ā Metîndjwÿnh ma. Metîndjwÿnh ne tÿn ne ar ban kam mekam ukaprikumrêx ar ba, me kute Metîndjwÿnh mar prām ne kute abejja mekam ne ukapri. Ja dja me amikajmā'ā kuman kam kôt Metîndjwÿnh'ÿr bôx.

⁷ Nām ā Nôwedjwÿ amikajmā'ā Metîndjwÿnh maro ane. Metîndjwÿnh ne kum tÿn jadjā. Anhÿr djwÿnh rām kute amirīt kêt ri ne kum ngô tām jarê. Nhym kam Nôwe umaje kâ rax nhipêx ne kam kum prômê kramê upānhmê aro wadjān ar utān ar aro ba. Nhym

ate me kum mā axwe kīnhja ne me tu ate krān ar ban kam tu biknorkumrēx ne. Nhy m bep Nōwe pydji ne amikajmā'ā kuma nhy m Metīndjwýnh arým kum axwe kêt jarē.

⁸ Nām ā Abraōodjwý amikajmā'ā Metīndjwýnh maro ane. Nām Metīndjwýnh atemā kum pyka ny jarēn 'yr ano nhy m tē. Nām kum kabēn pydjīn arēn kum,

—Dja ba amā kungā ga tu o anhō pykakumrēx ne kam kam ar aba, ane.

Nhy m kabēn man kam tu 'yr tē, kute amikajmā'ā pyka pumūnh kêt 'yr ne tu tē. ⁹ Nām tu amikajmā'ā Metīndjwýnh ma. Amikajmā'ā kuman pyka nyja kam ar ba. Metīndjwýnh kute kum pyka jarēnh ja kam ar ba. Me bajtem nhō pykakam ar ba. Nām mrykào kikrekam ar ba. Krabē Idjakmē tām djwýbē Djakomē ro'ā mrykào kikrekam ar ba. Metīndjwýnh kute Idjakmē Djako ar adjwýnhdjwýmā kute pyka jarēnhjamē ro'ā mrykào kikrekam ar ba. ¹⁰ Mýkam ne Abraōo mrykào kikrekambit ar ba? Bir, kýrūm Metīndjwýnh kute amim krī mex'ā karōn kute prīne ipēxja kamnhīxbē ne pykabē mrykào kikre jakam ar ba. Krī mex rā'ā rā'ā, krī mōr ne tūm ne rōrōk kêt, tām ne amim kamnhīxbē ar ban mar ar o ba.

¹¹⁻¹² Nām ā Xaramē mjēnbē Abraōodjwý amikajmā'ā Metīndjwýnh Metīndjwýnh maro ane. Nām ar te kra prāme ar ba nhy m arým Xara bēngēxte. Te kubēngēxte nhy m kam kra wajēt ne ruw nhy m amim kumý. Metīndjwýnh arým kum kabēn pydjīn arēn kum kra jarē nhy m kam Xara amikajmā'ā kuman kam, —Metīndjwýnh ne kabēnkumrēx, ane.

Nhy m kam kute kum kra jarēnhja wajēt ne ruw nhy m kumý. Te kubēngēxte ne amim kra mý. Kam ne Abraōo pydji kurūm me kamingrāny apōx ne kumex. Arým

kubēngētte kute amikam kō krān mexo tēmkam ne kra dji. Nhy m amū aben nhijuk'ā kam tām djwý aptān kumex. Tāwā pydji kurūm ne me krāptī apōx ne kam kam aptān kumex ne kute mrāmri kàjkwakam kanhētire pyrāk. Ne kute ngō rax mýrri pykati ngrā ja pyrāk. Pykati ngrā tām ne me o itun te kute abenā akremā nhy m krāptī: anen amū ajkamē nhy m me te o ane. Nām ā kam tām djwý amū aptār ne kumex o ane.

¹³ Ije ar amā ar tūmre jarēnhja ne ar kunī amikajmā'ā Metīndjwýnh mar rā'ān ty. Metīndjwýnh kute kabēn pýnho memā mýjja jarēnhja, kabēn ja jarēnh ja ne ar kraxje kute amim byr kêt ne ty. Nām ar kute amyby m noo omūnhmān prābē amikukām kuman tu amikam kīnhkumrēx. Ne memā kum,

—Me bajtemkam ne bar iba. Me ō pyka prokam ne bar iba. Pyka ja ne inhō pyka djwýnh kêt kumrēx, ane.

¹⁴ Me ja ne me kute ō pyka jabej rā'ā, kute kàjkwakam ō pyka djwýnhja jabej rā'ā kam ā kabēn ane. ¹⁵ Nām ren ar ō pyka kurūm kator ja tēn o aman arým ren mā ajte akubyn 'yr tē. ¹⁶ Nhy m bep kati, kàjkwakam ar ō pyka mex-tire ja ne ar o aman kam 'yr tēm prāmā ne kam ā kabēn jarēnho ane. Kam ne Metīndjwýnh kum ar kīnhkumrēx. Nhy m ar kute

Metīndjwýnhmā kum,

—Ar imā akīnhkumrēx. Apydji ne ga abē ar itīn djwýnh, anhy r kam djām kam Metīndjwýnh jām Ar kubē krāmā got, arkam pijāmā got. E kum kati, kum ar kīnh raxkam ne ar kutēp krī mex nhipēx ne.

¹⁷⁻¹⁸ Nām ā Abraōo amikajmā'ā Metīndjwýnh maro ane. Nām Metīndjwýnh Abraōo kute Metīndjwýnhkōt ar amijo ba jabej kabin kra'ā ku'uw. Nhy m bit kute krabē Idjak bīnmā, kute bīn ne kum ōrmā bit kute bīnmā. Amrēbē Metīndjwýnh kute kum kra

pydji jarênh ja ne bit kute kum bînmâ. Kra ja'ã, kra pydji ja'ã ne Metîndjwýnh kute kum,

“Akrabê Idjak ja gêdja amû aben nhijuk'ã kam tãmdjwý krãptikumrêx”, anhÿrja.

Kra ja ne Metîndjwýnh kum arê nhym kam bit kute bîn ne kum òrmã. ¹⁹ Nãm òkre kadjwýnhbê amim,

—Metîndjwýnh dja akubyn imã o tîn, ane. Ne kam bit kute bînmã nhym kam Metîndjwýnh nêje kukrãn akubyn kum nê ne kam mrãmri kute akubyn o tîn pyrãk.

²⁰ Nãm ã Idjakdjwý amikajmã'ã Metîndjwýnh maro ane. Ne kam krabê Djakomê Ixau arkum kînh djã jarê, ar kukãm ne arkum kînh djã jarê. Ar ò mÿjja kute amirît kêtri ne ar kukãm amû arkum kînh djã jarê.

²¹ Nãm ã Djakodjwý amikajmã'ã Metîndjwýnh maro ane. Nãm amû krabê Jôdjekam kra amê aro kînh. Arÿm kubêngêtte, arÿm bikati mex ne kam môn amikakêkôt kajpar djã djan kam Metîndjwýnhmã rax jarênh kam tãmdjwýjamã kum,

—Gêdja Metîndjwýnh ar ajo kînh, ane. Nãm ã arkum ane.

²² Nãm ã Jôdjedjwý amikajmã'ã Metîndjwýnh maro ane. Tyk kutã ne amû anhÿr djwýnhram mekbê idjaer pykabê Edjitukurûm katormã arê. Ne prîne memã ta amiji'ã karô, me kute 'io môrãm ne memã 'ã karô, me kute 'io môr ne kute ò pyka djwýnhkam adjãrmã, Metîndjwýnh kute kum pyka jarênhjakam kute adjãrmã.

²³ Nãm ã Môjdjê nãmê bãmdjwý amikajmã'ã Metîndjwýnh maro ane. Nãm ar rwýk totokbê o apdju. Bênjadjwýr raxbê Parao ne me kra my apôx nhym me kute me parmã arê. Nhym arkum bênjadjwýr rax kabênh puma kêt mex ne tu o apdju, ar kute bîn kêt ne tu o apdju. Nãm ar kra mextire pumûn kam Metîndjwýnh kanàrrãm tu o

apdju. Nhym o bipdjur'ã mytyrwý amãnhkrut ne ikjêkêt nhym kam ar têtêktikam kunhò.

²⁴ Nãm ã Môjdjêdjwý amikajmã'ã Metîndjwýnh maro anen kam arÿm abatãnh ne kam krô'ã nãja kanga. Parao kra kute amim prîrûm mÿnhja tãm ne nã kanga. ²⁵ Nãm,

—Kwãrik wãnh ba ijaxwejao amikînh kêt. Kwãrik wãnh wãm memã nõ. Godja ba arîk ar ibaja kwý ngrire ne o amikînh? Kati, gêdjãm wãm kunî nõ. Ba gêdja ba Metîndjwýnh nhò me jakôt itokry, ane. ²⁶ Môjdjê ne Kritu kajmã'ã tokry, Bênjadjwýrbê kumkati kajmã'ã tokry. Nhym amû tûmrãm Kritu bôx ne adjwýnhdjwý kôt kudjwa tokry. Nãm me kum kurênh aprÿn prîne o ajkê nhym tokry rax ne. Nhym Môjdjêdjwý Kritu kajmã'ã kajbê ã tokry ane.

Nãm,
—Kwãrik wãnh me kum ikurênh wãnh ijapry kwãrik wãnh rã'ã. Ba gêdja ba Bênjadjwýrbê kumkati kajmã'ã itokry, nhym bep ate gêdja Edjitukam nêkrêx kumexja wãnh memã nõ. Nhym bep ba dja ba Bênjadjwýrbê kumkati kajmã'ã itokry. Tãmbit ne ba imã kînh, ajbit ne imã mex, ane. Nãm amû amikukãm Metîndjwýnh kute kum pãnh mÿjja mextire nhôrãm amikukãm kuman kamnhîxbê ar ban kam ã o ane.

²⁷ Nãm ã amikajmã'ã Metîndjwýnh maro anen kam kum bênjadjwýr rax puma kêt mex ne pykabê Edjitu kurûm kato. Bênjadjwýr rax te kam ngry:k. Nhym kam kum uma kêt mex ne tu kurûm tẽ. Kute noo amim Metîndjwýnh pumûnh pyrãk. Metîndjwýnh pumûnh kêtja ne kute noo omûnhmãn prãbê akrãnmã amijo ba rã'ã ne akubyn akêx kêtikumrêx ne.

²⁸ Nãm ã amikajmã'ã Metîndjwýnh maro anen kam Metîndjwýnh me irôbê mrãnh nhò akati man kam me kute kamrôo kikre'ã ijê djã kamînmã memã arê. Metîndjwýnh

kadjy mrānh djwýnh kute me imexmā me irôbê mōr ne kute mekbê idjaer kutewa par kêt kadjy. Nām tu amikajmā'ā kuman kam me kute kamrôo kikre 'ā ijê djā djymā memā arê nhyh me o amiptāro ba.

²⁹ Nām ā mekbê idjaerdjwý amikajmā'ā Metīndjwýnh maro anen ngô rax nhidjibê Kamrêk'ýr bōx nhyh tu memā ngô ngrā rê nhyh me kam 'ā mōn rê. Mrāmri ne kute atýxkam pyka ngrā ja pyrāk, nhyh me kam mōn 'ā rê. Nhyh mekbê Edjitu mekôt me kudjwa bit 'ā rêrmā mō nhyh tu ngô meo ajkamuw ne me imex ne.

³⁰ Nām ā mekbê idjaer amikajmā'ā Metīndjwýnh maro anen krīraxbê Djeriko nêje pyka týx nhipôkjamā ipôko dja. Nām me Metīndjwýnh kabēn man kam kabēnkôt krīmā ipôko dja. Nhyh akati nhyh me ajte tām ne. Nām me ā kum ipôko anhýro dja nhyh me'ā akati amānhkrut ne amānhkrut ne ikjêkêt nhyh arým nêje pyka týxja te týx ne tu ajkaten rôrôk ne kumex. Nhyh kam 'ānh mekbê idjaer kurê djwýnhja'ýr wadjān me'ýr prôt ne.

³¹ Nām ā me kuprý 'ôbê Rabe amikajmā'ā Metīndjwýnh maro anen kam amiwýr mekbê idjaer àpkāro mrānh djwýnho wadjān arkum kabēn mex jarēn ar udju ne. Kam ne mekbê idjaer me kute Metīndjwýnh kabēn mar prām kêtja kunī nhimex ne kam kute Rabe ar bīn kêt nhyh ar ajbit me kurām tīn ne.

³² Bir be, djām arek ar amā me'ā idjujarēnh itēmā? Nār kon, birām aje. Dja ba Djidjiāomē Barakimē Xāxāomē Djetemē Dawimē Xamuwemē Metīndjwýnh kabēn jarēnh djwýnhmē me ja kunī'ā idjujarēnh tē nhyh arým ijā akamāt ne.

³³ Nām me amikajmā'ā Metīndjwýnh man kam kurê djwýnh'ýr prôt nhyh Metīndjwýnh

memā me kurê djwýnh rerek mex ne, nhyh me mekbê pyka pytā. Nām me katāt meo ba nhyh kam Metīndjwýnh kabēn pýnho memā mýjja mextire jarē. Nām me Metīndjwýnh kanàrrām kum rop djàkrêbé rijāo pyma kêt kumrêx ne. Rop kute krēnmā ne me rop nhūrkwākam kumē nhyh Metīndjwýnh rop jajkwa ajmā o nhyh ajkwa pôt ne krēn kêt kumrêx ne.

³⁴ Nām me Metīndjwýnh kanàrrām kum kuwy pyma kêt mex ne. Me kute kuwymā ar rēnh nhyh ar xêt kadjy nārām ne me kuwy pôk jabatānhmā ar kurê nhyh Metīndjwýnh ar'ā kuwy bīn ar utā. Nām me Metīndjwýnh kanàrrām ar ba nhyh me bit kute pao me imexmā nhyh Metīndjwýnh me utā. Nām me Metīndjwýnh kanàrrām ar ban katyk mex ne ar ba nhyh Metīndjwýnh akubyn meo týx. Nām me abenwýr prôt kam Metīndjwýnh kanàrrām ar ban kam amijo aptān kàjbê kurê djwýnh rê nhyh me bajtemja me umaje prôt. ³⁵ Nhyh me niredjwý amikajmā'ā Metīndjwýnh ma nhyh akubyn memā ôbikwa kwýo tīn.

Nhyh be nām me kwý amikajmā'ā Metīndjwýnh ma nhyh me me kupa. Nām me te memā kum,

—On me Metīndjwýnh kanga ba me me apar kêt. Dja ga me mā 'ā angrā ba kam me prīne me ajo ajkê, ane. Te memā ane nhyh me amibê kanga kêt kumrêx ne 'āno dja. Metīndjwýnh kute akubyn meo tīn nhyh me ô pyka mextirekam ar bamā ne me kanga kêt kumrêx nhyh me prīne meo ajkēn me par punu nhyh me tokry:n ty.

³⁶ Nām me me kwý japrýn me'ā keket ne kam me kaprêprê:k ne prīne mrykào me kà noxnox nhyh kam mrykākôt me kamrô kukrykry ne. Nām me me kwý djuwpren mekbê ijê djākam me kurê. ³⁷ Nām me kēno me kwý titik

ne me kupa. Nām me pī kokjêr djào, kàxkajêro me kwý jakàn me kupa. Ne kàxdjwa kajgoo me kwý pa. Nhyr me amim mrykí'átomti, mokaàk kào kubèkàn kayn angij. Me ò mýjja kêt kam me ò nèkrêx kêt kam ne me ar ba. Nhyr me prîne meo ajkê nhyr me tokryn kaprîre ne ba. ³⁸ Nām me kapôt kukritkam ar ba, krānhrekam ar ba, kēnkrekam ar ba, pyka krekam ar ba. Ām me mexkumrêx. Pykabê me ja ne me mexo me ja tēp kêt kamrêx ne.

³⁹ Bir be, me ja kunī ne me amikajmā'ā Metīndjwýnh ma. Nhyr kam Metīndjwýnh ne me jamā,

—Mrāmri me amexkumrêx. Nā bām me akam ikīnhkumrêx, ane.

Nhyr bep kraxje me tūmre ja kute byr kêt rā'ā. Metīndjwýnh kute kabēn pýnho memā mýjja jarēnhja ne me kute amim byr kêt rā'ā. ⁴⁰ Adjým, Metīndjwýnh ne arým me bakadjy amim mýjja mex'ā karō. Me bakunī kadjy ne prîne amim mýjja'ā karō mextire. Djā nām kute me tūmrebit pytārmā? Kati, arým ne me bajādjwý amim karō. Nhyr kam mexkumrêx. Mexo kute me tūmre pytārja jakrenh mexi. Kute me tūmre jamē ro'ā kute me bajo mexmā. Gu me batipydjín bamexo bamexkumrêxmā ne amim me bajā karō. Be, tām ne ja.

12

Metīndjwýnh kra kunīmā uwêk māt.

¹⁻² Be, me kume:xja pumū. Me kute amikajmā'ā Metīndjwýnh marja me tām ne me krāptī. Me tām ne ne me bamā ipók ne me banhirān kumex. Kam dja gwaj me ja kudjwa Jeju 'āno djan kanga kêt. Ē, mrāmri ne me kute aben rerkam mýjja kute me kukrà nhyr me kute o pōx ne amikôt rēnh ne kajkrit ne prôt mex ja pyrāk. Dja gwaj ā mýjja kute gwaj bakukrāja

jām aminêje kunī rēnho ane. Gwaj bajaxwe kute gwaj bajamýnh týxja jām aminêje kurēn kurēn kam arým mrāmri bajaxwe kêt kam katāt ar amijo baba mexkumrêx ne. Gora gwaj 'ā badjukanga kêt ne mrāmri katāt amijo tēn inomā kumē. Kute mrāmri ne me kute aben rerkam amikukām mýjja pumūnh ne kam kambit no pymjýr týx mex ne atemā mýjja 'ō pumūnh kêt ne 'ýr prôtja pyrāk.

Dja gwaj ā o anen amikukām Jējubit man kôtbit bajamak bēn ne baje ibej atemā mýjja 'ō mar kêt ne Jeju 'ýrbit baprôt ane.

Jeju ta ne gwaj bajamak bō gwaj tu amim mar kumrêx. Nhyr ajte gwaj bajamak bōnho tē gwaj arým amim mar rax ne. Tām dja gwaj 'āno djan kanga kêt ne. Nām amū amikukām kīnh djā man kam mete pīte'ykam bīnja kum uma kêt kumrêx. Djām me pīte'ykam ari-jkam pijām ngri got. Nām amikam pijām mar kêt ne tu ate krān arek amijo tē. Kam ne Metīndjwýnh arým 'ā bēnjadjwýr rax mē nhyr Metīndjwýnh krī djātikam ubôk'ānh ikô'ā nhý.

³ Gora ar amikam Jeju man amikam arerek kêt. Me axwe ne me kum kurēn prîne o ajkê nhyr kam tu arek dja, tu ate krān dja. Gora ar aman kudjwa arek o tēn amikam arerek ne akaprī kêt ne arek kôt o tē. ⁴ Djā nā gām ar Jeju kudjwa akamrô ajkapīn ty got? Kati, ar ajaxwebê aku'ê týxkam kraxje ajō akamrô bikapīn kêt. Kraxje me kute ar ajō bīn kêt rā'ā.

⁵ Djām arým ne gar Metīndjwýnh kabēnja o akno? Arým kute ar ajo kran kam kute ar amā týx jadjārmā ja. Djā nā gām ar o akno? Nām ar amā,

“Ē, akmere, gēdja Bēnjadjwýr amā uwêk māt kwārik wānh ga aprý kêt ne kam amikati kêt. Gēdja amā bēn týx ga akaprī kêt. Mýkam?”

⁶ Bir, kum me abêjamã ne uwêk màt. Ne kute meo krajad-jwý kunĩmã uwêk màt ne, me katàt mrãnh kadjy”, ane.

⁷ Bir be, Metĩndjwýnh kute ar amã uwêk màtkam dja gar tu arek dja. Kòt ne Metĩndjwýnh kute ar ajo kra. Nhýnh ne me prĩre 'õ bãm kute kum uwêk màt kêt? ⁸ Bir be, Metĩndjwýnhdjwý kute kra kunĩmã uwêk màtja pumũ. Me katàt mrãnh kadjy ne kramã uwêk màt. Mýj me ne Metĩndjwýnh memã uwêk màt? Kute me bajo kra djwýnhja. Nãm ren kute gajbit amã uwêk màt kêt ga ren abê kra djwýnh kêt kumrêx ne ren kam abê krõ'ã me kute adjir pyràk.

⁹ Ga me babãm bêngõkre kute me bamã uwêk màt gu me bapijãm djaje banhibõn bakrĩn amikam baje kabên maro bakrĩja pumũ. Bir be, gwaj pykabê gwaj babãmja kurãm kàjkwakam Babãmja kabên maro nhý, gwaj badjumar mex ne ar baba kadjy, amikam kabên maro nhý. ¹⁰ Pykabê gwaj babãm bêngõkre kute gwaj bapĩrerũm gwaj bamã uwêk màt. Me ta kute amimarkòt ne gwaj bamã uwêk màt ne. Nym bep Metĩndjwýnh ne gwaj bamex kadjybit gwaj bamã uwêk màt ne. Ta mexo mexkumrêx kòt gwaj bamex kadjy.

¹¹ Djãm me kute memã uwêk màtkam tokry ngri got. Kam ne me tokry:n kam kaprĩre ne. Nym bep amũ atũmã gêdja arým umar mex ne katàt mrã. Arým kute mar ne kòt amijo tẽmkam gêdja umar mex ne katàt mrã.

¹² Bir be, kam dja gar on ajte amikam atýx ne arek kòt amijo tẽ. Kute mrãmri ne me krĩ'ýr mrãnh ne katyk me:x ne mrãnh ne kõno birẽnh mrãnh ne kute krĩõ rãm ne jao mrãnh ne arým ajte ìmẽ ikra àdjõnh ne arým ajte mrãnh týx ne arým arek mrãnh ja pyràk. Dja gar ã amikam atýx ne arek kòt amijo atẽm o ane. ¹³ Nã, dja gar kòt amijo

tẽn katàt amiprywã djin arek 'ã mõ, katàt ar abenkòt amrãnh kadjy. Gar aje Jeju mar tũmwã arek me kute amim Jeju mar rerekwãmã mõn amõr mexo mõ gê me arek ar akòt mõ. Ar akòt mõn 'õ abenbê màt kêt. Me kute amim Jeju mar rerek ne me kute mrãmri ne me mex mã ba nym me par tãtãk mekòt 'ok ba pyràk. Gêdja kute mar rerekrewã ar akòt tẽm rerekre ne tẽ:n kam arým amũ tẽm týx ne arým amũ mrãnh mex, arým Jeju mar týx ne.

Me kute axwebê amijãno ãmmã.

¹⁴ Gora ar amũ me wã kunĩmã akabên mexbit jarèn angyk kêt, gar kam adjumar mex ne ar aba. Gora ar Metĩndjwýnh mexo amexkumrêx. Kam dja gar Metĩndjwýnh pumũ. Dja gar Metĩndjwýnh mexo amex kêt ne Bẽnjadjwýr'ýr abõx ne omũnh kêt kumrêx ne.

¹⁵ Ê, Metĩndjwýnh ne ukaprikòt me utã. Gora ar amijãno dja, ar ajõ Metĩndjwýnh djukaprijabê jãm akrãn 'ýr abõx kêt karõ. Gora ar amijãno dja. Dja gar ajõ ajaxwemo krax ne kam aje mýjja djý pyràk, aje akrõre djý pyràk. Kute mrãmri ne me kute akrõo tep ka'õnh nym kute prĩne ngõ jaer ne kute tep nhimexo ba ja pyràk. Gora ar amijãno dja. Dja me'õ axwemo krax ne kam amikòt me akrãptĩmã axwe jangij. Gora ar amijãno dja.

¹⁶⁻¹⁷ Ne ajte ar ajõ aprõ prãm karõ nym me niredjwý 'õ mjên prãm karõ gora ar amijãno dja. Kwãrĩk wãnh ar ajõ abê Ixau kêt. Gora ar amijãno dja. Ixau ne pykabê mýjja kakritjabit kum kĩnh ne kam kýjrũm mýjja mextire ja kum kĩnh kêt kumrêx. Ixau ne kutewa nym kam kòt bãm kute Metĩndjwýnhmã kam,

—Dja ga o rax ne o kĩnh, anhýr kadjy nàràk kute kum õ nèkrêx kunĩ rer kadjy nàràk bit 'ã no týx.

Nhym Ixau kute àkurbit mar ne kam kamyjamã õ kwý krên djã pydji pãnh mýjja kunĩ kanga. Nhym kam tũmrãm kum kĩnh ne kam te 'ã o ane. Nhym bãmjã nê ne. Nhym amim ngryk ne te mýrkam 'ã bãmo ane. Nhym tu ate krã. Ja ne gar arým ama. Gora ar amijãno dja.

¹⁸ Ê, ate ne Metĩndjwýnh amrêbê me bakukãmãremã kukrãdjã tũmjao kato nhym bep ate ne ajbir me aga akamingrãnydjwýmã kukrãdjã nyo kato.

Amrêbê ne me bakukãmãre krãnhbê Xinaj'ýr mõn bõx. Nhym põ:ko nhý nhym kũm kakrãtyk ne kum ipõk nhym kam kam akamat kô ty:k ne. Nhym nadjwý kam krar ne adjênho dja. ¹⁹ Nhym potidjwý kakõr tỳx ne, nhym Metĩndjwýnhdjwý òkreti:rekam kabên. Nhym me kuman kam umaje amra:n kum,

—Kwãrik wãnh ga ajte me imã akabên kêt, ane. ²⁰ Nhym Metĩndjwýnh arým memã,

“Kwãrik wãnh me krãnh kupênh kêt. Dja ga me abêngõkre 'õ nãr mry 'õ krãnhreja kupê ga me arým kênõ titik ne abi”, ane.

Nhym me kuman kam umaje àmrao kumex. Te ku'ê tỳxmã.

²¹ Nhym Mõjdjêdjwý omũn kam,

“Ije kum bep imã uma. Nã bãm umaje itertet ne”, ane.

Djãm uma ngri: got. Nãm ã pykabê Metĩndjwýnh nhõ krãnh ane. 'Ýr ne me bakukãmãre bõx.

²² Nhym bep ajbir ne Metĩndjwýnh me akamingrãnymã kukrãdjã nyo kato ga kam ar krãnhbê Xijão, Metĩndjwýnh nhõ pyka'ýr mõn bõx. Kãjkwakam õ pykabê Djeruxarê'ýr bõx. Kam ne Metĩndjwýnh tĩn ne ar ba, nhym kadjy mrãnh djwýnhdjwý kamã ar ba. Kadjy mrãnh djwýnh krãptĩ. Me'ã akre kubê 1.000.000 krãptĩ. Nãm me'ã akre kute pi'õ pyrãk ne kĩnh tire ne

kute Metĩndjwýnhmã rax jarênhmã ar aben pydjĩn ba.

²³ Kamãdjwý ne Metĩndjwýnh nhõ me ja kunĩ aben pydji. Metĩndjwýnh nhõ me ja kumrêx kute amikajmã'ã marja ne me aben pydji. Amrêbê kute kãjkwakam pi'õk no'õkkam me idji janhõrja tãm ne arým kamã 'ã aben pydji. 'Ýr ne gar bõx. Bẽnjadjwýr rax kute me kunĩmã pãnh jarênh djwýnh kubê ne Metĩndjwýnh, 'ýr ne ga me bõx. Ne ajte me karõ, me pykakam ar bari katat mrãnh nhym Metĩndjwýnh kute me'ã mex rênh, me ja karõ'ýr ne gar bõx.

²⁴ Be, Jeju'ýr ne gar bõx. Jeju kute me bamã kukrãdjã ny jarênh mãmdji ne kute o kator, ne kute ta kamrõ bikapĩnkõt me bajo mex, 'ýr ne gar bõx. Jeju kamrõ kute mexo Abeu kamrõ jakrenh mexi. Amrêbê ne me bakukãmãrebê Abeu tyn kamrõ ajkapĩ nhym me omũn kam pãnhbit jarê,

—Gora gê on o pãnh, ane.

Nhym bep me kute Jeju kamrõ markam ne me,

—Metĩndjwýnh ne Jeju kamrõkõt tu me bajaxweo akno, ane.

Be, Jeju mextire'ýr ne gar bõx.

²⁵ Bir be, kam ne ba ar amã,

—Gora ar amijãno dja gê Metĩndjwýnh ar amã kabêno dja. Kwãrik wãnh ar ajõ kabênbê jãm akrã kêt. Gora ar ama.

Ê, amrêbê Mõjdjê kute pykabê memã kabên jarênhkam me'õ kabênbê jãm krãnh ar ba djãm kute kum o pãnh kêt mã? Kati, Metĩndjwýnh ne prĩne memã o pãnh. Nhym bep ajbir ne Metĩndjwýnh kãjkwã kurũm me bamã kabên jarê. Nhym mexo amrêbê pykabê kabên ja jakrenh mex ne. Be djãm gwaj badjwý kabênbê jãm bakrã djãm kute gwaj bamãdjwý o pãnh kêt mã? Arkati, dja prĩne gwaj bamãdjwý o pãnh. Me kute Metĩndjwýnh kabên marbê

jām krāja gêdja meo bikênh mex ne, ne kam me kute Môjdjê kabên marbê jām krâ ja pânho akrenh mex ne.

²⁶ Amrêbê ne kabêno pykabit karngôr kajgo nhym tertet. Nhym bep ajbir ne kabên pydjîn arên memã,

“Djâm pykabit ne ba ije karn-grôrmã? Dja ba ï ajte kâjkwadjwý karngôr”, ane.

²⁷ Be, kute “Dja ba ajte” anhýrja ma. Metîndjwýnh kute mýjja kunĩ nhípêx ja gêdja ajte karngôr nhym tu apôx ne rôrôk ne kunĩ akuno. Nhym bep mýjja jarij týtjabit dja arek arij. Tãm ne rôrôk prãm kêt-kumrêx.

²⁸ Be, Metîndjwýnh nhõ mýjja dja rôrôk prãm kêt kumrêx. Metîndjwýnh kute õ pykakam ar me bajo baja gêdja tým prãm kêt-kumrêx ne arek gwaj bamã nôr rã'ã rã'ã ne. Tãm ne me bamã arê gwaj tu 'ýr babôxkumrêx. Kadjy, Metîndjwýnh kute õ pykakam ar me bajo baja tým prãm kêt tãm ne gwaj bamã nôr rã'ã, kadjy dja gwaj bakînhkumrêx ne ar baban kum amikînh jarê. Kum amikînh jarên kum rax jarên kam kum badjâpênh mextire gê gwaj bakam kînhkumrêx. Gora gwaj kam bapijâm ne bamã uma.

²⁹ Djâm uma ngri got. Dja prîne meo apêx. Kute mrâmri ne kuwy pôkti kute prîne mýjja bôr ne o apêx ja pyrâk. Dja ã Metîndjwýnh meo apêxo ane.

13

*Kute memã 'ã karõo ino rer.
Kor 1.10; Tex k 4.1; Ped k 2.11*

¹ Gora ar abeno akamyn mã amã aben jabê rã'ã. ² Gora ar me bajtemwã man anhûrkwãmã amiwýr meo wangjê ne mekam ad-jukapri. Nãm me kwý ã anen am-inhûrkwãmã kadjy mrânih djwýnh kwýo wangij ne o djuw mex. Kute kraxkôt mar kêt ne tu o djuw mex. ³ Ê, gora ar mekbê ijê djâkam ar

ku'êja ma. Dja gar gadjwý aje ar ro'ã mekbê ijê djâkam aku'ê mãn prabê ar ô'a atokryn akã djân akaprin ar aba. Kwârîk wânih gar ate akrã kêt. Dja gar ã arkôt ane. Me kute prîne aro bikênh nhym ar tokryjadjwý gora ar ar ama. Dja gar ar ô'ã akã djân atokry ne. Be, tãm ne ja. Gêdja ba ajte ar amã mýjja 'ôdjwý jarê.

⁴ Me abenwýr bakam ne mrâmri mýjja mexkumrêx. Dja gar aprõ'ýr aban kam aprõ djwý:nh'ýrbit mrã. Nhym me niredjwý mjên djwýnhbit ma. Me kwý ne me me prõ prokam no kêt ne. Nhym bep ar ga. Ar ga dja gar akunĩ me prõ prokam apijâm ne aprõ pýnh ne. Kwârîk wânih ga ar krõ'ã aprõ kêt, gê me nija krõ'ã mjên kêt. Me prõ prãm, me mjên prãmja dja Metîndjwýnh memã pânih jarê. Me kute me'ôbê prõ nâr mjêno àkînh jamãdjwý pânih jarê.

⁵ Kwârîk wânih gar pi'ók kapri prãmebit ar aba kêt. Dja te ar anhõ mýjja ngrire gar tu o amikînh. Mýkam? Bir, Metîndjwýnh ta dja ar ajo djuw mex. Arým ne ar amã,

“Dja ba me akurüm itêm kêt-kumrêx. Dja ba me akanga kêt-kumrêx.

Dja ba me ajo iba rã'ã rã'ã ne”, ane. Ga Metîndjwýnh kute ar gwaj bajo ba rã'ãja pumü. ⁶ Bir be, kam dja gwaj batýx ne banhökre kad-jwýnhbê amim,

“Metîndjwýnh ta ne kute ijo ba djwýnh.

Kam dja ba itîn prãm kêt.

Mã ne me kute ijomã”? ane.

Dja gwaj ã amim ane.

⁷ Ê, gora ar kute ar ajo ba djwýnh ma, ar kute ar amã Metîndjwýnh kabên jarênhja dja gar ama. Ar kute kôt amijo ba mex rã'ãn ar ty. Ga ar kute amikajmã'ã Jeju mar ne 'ã ngrã týt ja pumü. Ar ta ne ar arým ty. Ar ja dja gar

amikam ar aman kam ar'â amikakren ar aba. ⁸ Nâ, nâm ar amikajmâ'â Jeju ma. Jeju Kritu pydji. Atemâ kêt. Amrêbê tãmÿ ne ajbir ajte tãm ne. Tãm gêdja râ'â râ'â râ'â ne. ⁹ Kwârîk wânĥ me kute apÿnh mÿjja'â ujarênh nyo ar anoo biknor ar o baja kwârîk wânĥ o ar anoo biknor kêt. Metîndjwÿnh ta ne ukaprikôt gwaj bajo tÿx gwaj katât mrâ. Kam ne mexkumrêx. Bep ate ne me ta kukràdjâkôt mekbê me àkur djâ puma. Kam ne punure. Nâm me te o anen arîk ar ba.

¹⁰ Ate ne me bakukràdjâ ny. Kritu ta ne Bämmâ me bakadjy amingâ nĥym me kubî. Nĥym me bajaxwe pânĥ ty. Nĥym bep me kute kukràdjâ tÿm ar o ba râ'âja, me Metîndjwÿnh nhô kikrekam àpênh ja kute Jeju me bamâ tykja mar kêtumrêx, ne Jeju nhô kukràdjâ nyja mar kêtumrêx. Nĥym Metîndjwÿnh kute me ja jaxweo biknor kêt ne kute meo kra kêtumrêx.

¹¹ Kukràdjâ tÿmkôt ne me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadjwÿr rax mry pan kamrôo atom ne o tē. Metîndjwÿnh nhô kikre kadjwÿnhbê kumoka'êmâ o tēn o wadjâ. Me axwe pânĥ ne kum kungâ. Metîndjwÿnh kute omÿnh ne me axwekam ngryk kêt kadjy. Nĥym bep mry nhÿja ne me atykmâ kum angij nĥym prÿne xêr. ¹² Kôt ne Jeju atykmâ tokryn â tyk ane. Ta kamrôo kute prÿne me bajo mex kadjy. ¹³ Kam dja gwaj atykmâ jêt djâja'ÿr tē. Kôt gwaj batokry nĥym me kute kôt gwaj bajapry gwaj kudjwa bapijammâ.

¹⁴ Djâm pyka jakam ne gwaj banhô pyka? Kati, nĥym bep amrê môr rÿnâ ne gwaj kam ama nĥym râ'â râ'â râ'âmâ. Kam dja me gwaj bajapry gwaj ate bakrâ. Kwârîk wânĥ râ'â. Mrâmri dja tu â ane. Kÿjrÿm ne gwaj banhô pykakumrêx, gwaj banhô krÿrax djwÿnh. ¹⁵ Bir be, gwaj banhô pyka

gwaj bamâ nôr nÿkam amakbê mâ Metîndjwÿnhmâ mex jarênh râ'â ne. Gwaj baje amikajmâ'â Jeju markam dja gwaj â Metîndjwÿnhmâ anhÿr ar baba râ'â ne. Gwaj baje Metîndjwÿnho aminhôn baje idji jarênh ar o babaja dja gwaj ô ane. Kam dja Metîndjwÿnh gwaj bakam kÿnhkumrêx nĥym kam mrâmri kute amrêbê mete Metîndjwÿnhmâ mry par ne kum ôr nĥym mekam kÿnhkumrêx ja pyrak.

¹⁶ Gora ar abenkam adjukaprin aben man ar abeno aban anhôdjânhkôt abenmâ mÿjja ngâ. Gora ar mâ aman 'âno dja. Gêdja gar ane nĥym arÿm ar akam kÿnh. Kute amrêbê mete mry par ne kum ôr nĥym mekam kÿnh ja pyrak.

¹⁷ Ar kute Metîndjwÿnhkôt ar ajo ba djwÿnhja gop ar kabênkôt amijo aba. Dja ar ar amâ mÿjja'ô jarê gar tu abên kêt ne akrânâmâ kôt aba. Nâm ar prÿne Metîndjwÿnh kabêno ar ajo djuw mex ne ar ajâ ukanga kêtumrêx. Mÿkam dja gar arkôt amijo aba? Bir, Metîndjwÿnh kute ar kujêr nĥym ar kute kum amikôt amijarênhmâ. Kam dja gar arkôt amijo aba nĥym kam ar kÿnhkumrêx ne. Ar kÿnhkumrêx ne amikôt kum amijarê. Dja gar â aro anhÿr kêt nĥym kam ar kum amijarênhkam kaprÿre ne. Gar gadjwÿ axwe amikam adjumar. Be, tãm ne ja.

¹⁸ Gop ar Metîndjwÿnhmâ ar ijarênh râ'â. Ar ije amikam ijaxwe 'ô mar kêt ne ije kôt amijo iba prâmâ, Jeju kute imâ kukràdjâ jarênh kunÿkôt ije amijo iba prâm kam gêdja gar kum ar ijarênh 'âno dja. ¹⁹ Gora ar on kum ar ijo a'wÿ. Dja gar kum ar ijo a'wÿ bar amikrâ kêt ne on arÿm wâm ar awÿr bôx.

²⁰⁻²¹ Gê Metîndjwÿnh ar amâ mex jangjê ga kam ar apÿnh mÿjja mex djâri kunÿo amiptân ar o aba. Metîndjwÿnh kute memâ umar mex jarênh djwÿnh ta gêdja ar amâ o

ane. Gar kam kabênkôt akabên ne kôt ar amijo aba. Kute ar ajâ amim karôkôt ar amijo aba. Metîndjwÿnh gêdja ar angrêk gar kôt amijo aba mextire. Nhyam kam ar akam kînhkumrêx. Jeju Kritu ta gêdja ar ajo tÿx gar kôt amijo aba. Tãm ne kubê me bapumÿnh djwÿnhbê kumkati. Metîndjwÿnh ne me tyk kurÿm akubyn Bênjadjwÿr Jejuo tîn ne o kato. Nhyam kam kubê me bapumÿnh djwÿnhbê kumkatikam prîne me bapumÿnh 'âno dja. Mrâmri ne kute mrykî'âtomti pumÿnh djwÿnh kute prîne amim o djuw mexkôt kute omÿnh ja pyrâk. Nãm ã me bajo mrykî'âtomtin prîne me bajo djuw mexo ãmo ane. Mÿjkôt ne kubê me bapumÿnh djwÿnhbê kumkati ne raxo kute me omÿnh djwÿnh kunî jakrenh? Bir, kute Metîndjwÿnhmã aminhõr nhyam me kute bîn nhyam kamrô bikapînkôt. Be, kamrô bikapînkôt ne ajte me bamã kukràdjâ ny jarênh mãmджи ne o kato. Jeju nhõ kukràdjâ nyja dja rã'ã rã'ã rã'ã ne. Ê, gora gê me Kritumã kum kubê kumkatiti:, umati, mexo tuknî jarênh rã'ã rã'ã rã'ã ne. Tãm ne ja.

²² Ê, akmere ar, àpnhîre ar, gora ar pi'ôk no'ôkkam ikabên ja ma. Tu akrànãmã maro tèn inomã amê. Ije pi'ôk no'ôko ar amã tÿx jangjênh kadjy ne ba ar amã pi'ôk no'ôk ne. Ije ar amã pi'ôk no'ôk krânne.

²³ Ê, ba ar amã arê gar ama. Nãm me gwaj bakamy Ximoxi mekbê ijê djârÿm kaba nhyam amrê tēmmã. Gêdja on bôx jabej bar iro'ã wãm tèn bôx ne ar apumÿ.

²⁴ Nã bãm ar akunîo amã ne. Gora ar ar kute ar ajo ba djwÿnhwãmã ar ijarê. Ne Metîndjwÿnh nhõ me mextire wãmâdjwÿ ar ijarê. Nhyam pykabê Itarijkam me kute Jejukôt abeno kamyja ne me ar ajo ama:n ar amã amijarê.

²⁵ Gê Metîndjwÿnh ukaprikôt ar akunîo djuw mex. Tãm ne ja.

Xijagu kute memã pi'ôk no'ôk ne ja.

Jeju kamy'ôbê ne Xijagu. Nãm ar aben djâkam nõ nhym Jeju kumrêx kato nhym tûmrãm Xijagudjwÿ Marij kurûm kato. Kute amim Jeju mar kêt ne kam tûmrãm arÿm tu amim mar kumrêx. Birãm Jeju akubyn tînkôt ne tu amim kuma. Ne kam Jeju nhõ me jao ba. Ne kam mebê idjaer kute amim Jeju marjamã pi'ôk no'ôk ne. Nãm prîne memã 'ã karõ ne memã kum,

—Djã nã gãm ar amim Jeju man kam tu arîk ar abamã? Kati, dja gar amim Jeju man kam adjâpênh mexo memã amijo amirît ne. Pidjô ne rôrôk ne bàrio amirît ne. Pidjô mex ne bàri mexo amirît nhym be mÿjja punu ne bàri punuo amirît. Dja gar ja man adjâpênh mexo memã amijo amirît ne.

Kwãrîk wãnh me kute abenã kabên, me kute amimexo àmra, me prõ prãm, me kum nèkrêxbit kînh, kwãrîk wãnh memã wãm nõ. Dja gar mekam adjukaprîo aben pyrâk. Kwãrîk wãnh ar amã me ja kurên amã me ja jabê ne meo aba kêt. Ar ga ar aje Jeju markam dja gar apÿnh adjâpênh mexo memã amijo amirît. Ne Jejumã amingã nhym arÿm ar ajo tÿx gar kam apÿnh adjâpênh mex ar o aba. Nãm ã Xijagu memã ane.

¹ Ba ibê Xijagu. Ibê Metîndjwÿnh nhõ àpênh ne ibê Bënjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu nhõ àpênh. Apÿnh me aba djâri abenã akrekam me aba djâbê 12. Me abê idjaer aje amim Jeju mar. Apÿnh me õ pyka'ÿr me abimãnhwã, me amã ne ba ikabên mestire jarên 'ã pi'ôk no'ôk ne. Dja gar inhõ pi'ôkja jarên amijã ikabênja ma.

Apÿnh me kaprî djâri kute meo ba.

Ruk 6.22; Kor 1.11; Idja 12.3; Xij 5.7

² Akmere, àpnhîre ar, godja te apÿnh ar akaprî djâri ar ajo ba, ar akanê, nâr ar anhõ mÿjja kêt, nâr ar abê anhõbikwa'õ tyk, nâr me kute ar ajo bikênho ba, godja te apÿnh ar akaprî djâri ar ajo ba. Dja gar kam amim,

—Kati. Kwãrîk wãnh ba kam ikaprî kêt. Dja ba kam ikînhkumrêx, ane. ³ Mÿkam dja gar kam akînh? Bir, dja apÿnh ar akaprî djâri ar ajo ba gar arÿm amim Metîndjwÿnh mar tÿxo aban 'ã adjukanga kêt. ⁴ 'Ã adjukanga kêt ne arÿm amim mar tÿxo amÿ amikamên arÿm amim mar tÿ:x ne. Ne kam arÿm prîne kum amexkumrêx ne akajgo kêtumrêx. Ja ne gar arÿm aje mar. Kam dja gar akaprîkam akînh.

⁵ Ne ar ajamak mexdjwÿ. Godja gar ajõ ajamak mex kêt jabej ajamak bõnho Metîndjwÿnhmã a'uw. Djãm kute 'ã ar amã àkjêrmã? Kati. Dja gar tu kum amijo a'uw. Metîndjwÿnh ne kute me kunîmã amak bõnho ba. Kum amijo a'uw nhym arÿm ar amã ajamak bõ. Dja õdjànne ne arÿm ar amã ajamak bõ gar arÿm kôt ajamak nextirekumrêx.

⁶ Dja gar amijo a'uw ne arÿm tu amim kamnhîxkumrêx. Kute ar amã õr kadjy tu amim kamnhîxkumrêx nhym arÿm ar amã kungã. Kwãrîk wãnh amim,

—Kon, dja imã õr jabej. Nâr kon, dja imã õr kêt jabej, anhÿr kêt. Mÿkam? Bir, aje tu amim kamnhîxkumrêx kêtka. Me kute tu amim kamnhîxkumrêx kêtka ne me kute mrãmri ne ngõ pyrâk. Me kute kôk djâbêrkam ngõ djâkã ari: amijadjwÿr pyrâk, kute ari: amijapînh pyrâk. ⁷ Djãm me kute tu amim kamnhîxkumrêx kêtka Bënjadjwÿr djwÿnh kute memã mÿjja 'õ nhõrmã got? Arkati.

⁸ Me kute jām Metīndjwýnh kôt amikabēn jadjwýr ne aje jām mýjja punu kôt amikabēn jadjwýr ari: amikabēn jadjuw. Ne kam arík ba rá'ā. Kwārík wānh me kudjwa amim Metīndjwýnh kamnhīx rerekre kêt. Dja gar tu amim kamnhīx tỳxkumrēx.

⁹ Be, Jeju kukwakam gwaj baje me'ōo bakamy'ōja dja kajgo jabej djām Metīndjwýnh nokrekam ne kajgo? Kati. Nokrekam rax. Gê amiraxja man arým kīnhkumrēx.

¹⁰ Nhyem be, ar 'ō nhō nêkrēx rax jabej. Djām Metīndjwýnh nokrekam rax? Kati. Metīndjwýnh nokrekam kajgo mexi. Gê te kute amikajgo markam amikam kīnh. Me ō nêkrēx rūnh kute rūnh pyrāk. Dja me mrānhbê kêt ne. Ga, bō rá mex tām kam mjōn rōrōkja pumū. Dja ā me ō nêkrēx rūnh mrānhbê kêtō ane. ¹¹ Bō'ā arngro tỳx apōx ne kōk kangro wabê nhyem totokbê bō arým ngrā nhyem rá arým rōrōk ne. Nhyem kam me arým kum kīnh kêt ne. Me ō nêkrēx rūnhdjwý dja me ō mýjja krāptī jabej katikôt arým ā amijaêrbê kêtō ane.

¹² Dja te apýnh ar akaprī djāri ar ajo ba, akané, nār anhō mýjja kêt, nār ar abē anhōbikwa'ō tyk, nār me ar ajo bikēnho ba. Godja te apýnh ar akaprī djāri ar ajo ba gar amim Jeju mar tỳx rá'ā ne 'ā adjukanga kêt. Kam dja gar akīnhkumrēx. Ne kam inomā akaprī mē nhyem Metīndjwýnh arým ar amā akīnh djā ngā. Amrēbê ne me kum abêkumrēx jamā kum,

—Dja te ar akaprī djā kumex ar awýr bōx gar imar tỳx rá'an kam arým ikôt atīn ne ar aba rá'ā: rá'ā ne, ane. Ga, me kute memā me bēnjadjwýr krādjê nhōrkam me kīnhja pumū. Ar gadjwý dja gar amim Jeju mar tỳx rá'ā. Te ar akaprī djā ar ajo ba gar mar tỳx rá'ā nhyem kam arým ar amā akīnh djā ngā gar kôt atīn ne ar aba rá'ā: rá'ā ne.

¹³ Ne kam godja me ar ajaxwe'ā ar amā àpnēnh jabej, kwārík wānh gar arík amim,

—Metīndjwýnh ne ijaxwe'ā imā àpnēnho dja ba kam kôt ijaxwe, anhýr kêt. Djām me kute axwe'ā Metīndjwýnhmā àpnēnh prām? Kati. Me te kute o anhýr prāmje. Metīndjwýnhdjwý kute gwaj bajaxwe'ā bamā àpnēnh prām kêt kumrēx. ¹⁴ Gwaj ba ne gwaj bamā bajaxwe prām kam bajaxwe'ā amim apnēn amim, “Ba 'yr on kam ajmā ikute jabej”, ane. ¹⁵ Bamā bajaxwe prām tē:n arým ajmā bakuten arým bajaxwekumrēx. Bajaxwe tē:n kam arým bajaxwe rax ne. Bajaxwe rax ne kam arým ty.

¹⁶ Akmere, àpnhīre ar, kwārík wānh me ar anoo biknor kêt. Imā ar ajabêkam ne ba ar amā ikabēn ja jarē. ¹⁷ Metīndjwýnh ne mex ry typdjīn kute axweo amikapēr kār kêt kumrēx. Ga, kute kàjkwakam mýjja nhirā kunī nhipēx nhyem mexkumrēxja pumū. Nhyem kam amrē kute gwaj bamā mýjja kunī nhōrjadwý mexbit. Kute gwaj bamā bakīnh djā kunī nhōrja prīne mexbit. Metīndjwýnh mex ry typdjī.

¹⁸ Ta kute amijo gwaj bapytār kôt ne arým gwaj bajo kra. Kute gwaj bamā kabēn katàtkumrēx jarēnh kôt arým kute gwaj bajo kra. Kute mrāmri ne me kute bāyogo ja kumrēx djē pyrāk Metīndjwýnh gwaj bakumrēx gwaj bajo kra, ō me ja kunī kukām gwaj bajo kra. Ne kam arým gwaj bamā amak bō gwaj arým badjumar djā ny.

Me kute Metīndjwýnh kabēn mar kajgo nêje kute me akre.

¹⁹ Akmere, àpnhīre ar, imā ar ajabêkam ne ba ar amā ikabēn jarē. Dja gar ikabēn 'āno djan ama. Dja me amā amijarēnh prām ar ga dja gar aje me mar prām. Ne amijā akabēn nēn angyrk tō. ²⁰ Mýkam? Bir,

djãm gwaj bangrykkam katàt ar amijo baba? Kati. Metĩndjwýnhmã katàt baje amijo baba kêt-kumrêx.

²¹ Kam, dja gar wãnh aje mýjja punuo aba prãm kunĩja kanga. Ar ajaxwe kunĩja dja gar kanga. Godja me ar amã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽ, kabẽn kute ar apytãrja jarẽ nhym ar amã wadjã gar akabôt katin tu amim markumrêxo aba. ²² Kute memã me mex'ã karõkam kabẽn djãm ar aje mar kajgomãbit? Kati. Dja gar tu amim markumrêx ne mrãmri katàt kôt amijo abakumrêx. Ar aje mar kajgoo abakam gar amim ajêx ne aminoo abiknoro aba.

²³⁻²⁴ Be ga, me kute ixekam amikarõ pumũnh ne apõx ne mã mrãnhja pumũ. Ne kam mörbê amikarõo biknoria pumũ. Ar ajõ aje kabẽn mar kajgokam ar aje me urak. Ar aje kabênkôt amijo aba kêt-kam tẽmbê kabẽno akno. ²⁵ Nhym be, me kwý arým kabẽn pumũ. Metĩndjwýnh ne pi'õkkam prĩne katàt me kute amijo ba'ã memã karõ mex nhym me kute kabẽn kôt amijo bakam me ta ne me ar ban umar mex. Me kwý kabẽn ja pumũnho ban 'ã ukanga kêt ne tu markumrêx ne o biknor kêt. Nhym kam Metĩndjwýnh arým memã tỳx jangijn o djuw mex nhym me umar mexkumrêx.

²⁶ Ga, me kute mry'ãkrĩo mrãnhmã kute krãdjê djão õto pynẽnhja pumũ. Me kute amijã kabẽn nê ne me kute mrãmri ne mry'ãkrĩ nhõto pynẽnh ne kute o mrãnh mex pyrãk. Nãm me mrãmri kute amim Jeju markumrêx. Nhym be, me kute amijã kabẽn'ã ma kêt ne tu kabẽn ba. Djãm me kute amim Jeju markumrêx? Kati. Me ta ne me amim 'êx ne ta aminoo akno.

²⁷ Gwaj baje mrãmri Metĩndjwýnh, me Babãm djwýnh markumrêxkam mýj ne gwaj kam bakute? Bir, gwaj kam me 'uwtĩmê me bixangrio djuw mexo baba. Me õ mýjja

kêt-kam meo djuw mexo baba. Gwaj ajte Metĩndjwýnhmã amijangri tỳx ne me kum kĩnh kêtja jaxwe kôt bajaxwe kêt.

2

Me kum me õ mýjja kêtja kĩnh'ã kute memã karõ.

¹ Akmere, àpnhĩre ar, Bẽnjadjwýr djwýnh Jeju Kritu mexo umati: ga me tu amim markumrêxo aba. Djãm kam ar amã me rũnhbit kĩnhmã? Nhym me õ mýjja kêtja djãm ar amã me kĩnh kêt-mã? Kati. Dja gar amã me kunĩ kĩnho aben pyrãk. Nhym be, djãm mrãmri arým ar amã me kunĩ kĩnho aben pyrãk? Kati. Nã gãm ar amã me rũnh, me umabit kĩnh. Ne kam amã me õ mýjja kêtja kĩnh kêt.

² Gar abikprõnh djãkam akuprõ nhym me'õ rax bõx. Kute õ kẽn karýro ikrakam rãx jangjẽnh, aben nhiby angjẽnh. Kute õ kubêkã mex jangjẽnh. Kute prĩne o amijo mex ne arým bõx gar omũ. Nhym kam me'õ nhõ mýjja kêtja bõx. O kubêkã apýnh bikadjõnhja bõx. ³ Ar amã me'õ nhõ kubêkã mex ja pyman kum,

—Ota, me krĩ djã mex. Jakam dja ga nhỹ, ane. Ne kam me'õ nhõ mýjja kêtjamã kum,

—Wãnh dja ga dja nãr iparbê dja ga pykakam nhỹ, ane. ⁴ Djã nã gãm ar amã me kĩnho aben pyrãk? Kati. Nã gãm arĩk amim me'ã karõ punun amijo me utãr punu.

⁵ Akmere, àpnhĩre ar, imã ar ajabêkam ne ba ar amã ikabẽn jarẽ. Dja gar amim ikabẽn ja ma. Mýj xêja ne Metĩndjwýnh amijo me utã? Djãm me rũnhbit, me umabit? Kati. Pykakam me kute me'ã, “Me bikẽnh”, anhỹrja, me õ mýjja kêt ja ne Metĩndjwýnh amijo me utã. Nhym kam me arým tu amim mar tỳxkumrêx nhym kam kute amikôt meo bamã memã arẽ. Me kum abêjamã ne arẽ. ⁶ Nãm te amijo me õ mýjja kêtja pytã gar amã me kĩnh

kêt nhyam kam me arým pijàm ne. Bir, mýj xêja ne ar ajo bikênho ban ar apa 'amýn me axwe pânharênh djà'ýr ar ajo mrâ? Djâm me ô mýjja kêtja ne me 'ýr ar ajo mrâ? Kati. Me rûnh ne me 'ýr ar ajo mrâ.

⁷ Metîndjwýnh kute ar ajo ba ar, dja gar ikabênja ma. Mýj xêja ne Metîndjwýnh japryò ba? Djâm me ô mýjja kêt ja? Kati. Me rûnh ne me aprýò ba. Metîndjwýnh ne mexti:rekumrêx nhyam me aprýò ba.

⁸ Metîndjwýnh ne arým me bakukâmâremâ 'ã karôn memâ kum,

“Me amâ amibu'ã me ja jabê. Kute mrâmri ne ga me amâ amijabêja pyrâk dja ga me ã amâ amibu'ã me ja jabêo ane.”

Nâm ã me bakukâmâremâ ane nhyam me arým 'ã pi'ók no'ók ne. Kabên kukràdjà ja ne mexo kute kukràdjà kuní jakrenh. Dja gar kabên ja mar týx ne amâ amibu'ã me kuní jabê. Ne kam arým amexkumrêx. ⁹ Godja gar amâ me ô mýjja kêtja kính kêt ne amâ me rûnhbit kính jabej. Djâm kam amâ abu'ã me kuní jabêkumrêx? Djâm Metîndjwýnh kukràdjàja kôt amâ me abêkumrêx? Kati. Gar kam amikrân arým ajaxwe.

¹⁰ Be, Metîndjwýnh me kute katàt amijo ba'ã kute memâ karòkôt apýnh kukràdjà. Dja gar kam kukràdjà kuní mar týx ne kôt ar amijo aba. Ne kam kukràdjà pydjibit mar kêt ne kôt amijo aba kêt. Djâm kam ajaxwe ngri got? Kati. Aje ja pydjibit mar kêt kam ajaxwe rax kute mrâmri ne aje kukràdjà kuní mar kêt kam ajaxwe rax pyrâk.

¹¹ Ga, Metîndjwýnh kute me bakukâmâremâ kum,

“Kwârîk wânh abenbê prô, mjêno adjâkînh kêt”, anhýrja ma.

Ne ajte kute me bakukâmâremâ kum,

“Kwârîk wânh me par kêt”, anhýrja ma.

Godja ga kukràdjà kôt mebê prô'ýr amrân kêt ne kam me'ôn bîn arým o ajaxwe. Te mebê prô'ýr amrân kêt ne arým ajaxwe. Aje me'ôn bînkam ga kukràdjà mar kêt ne arým kam ajaxwe.

¹² Metîndjwýnh ne pi'òkkam prîne me kute katàt amijo ba'ã memâ karô mex. Nhyam kam me kwý arým kute markumrêx nhyam Metîndjwýnh arým memâ týx jangij. Nhyam kam arým katàt kabên kôt ar amijo ban umar mex ne ta arek mekôt ar ba. Dja gwaj kabên ja man kôt ar amijo baba. Gêdja í Metîndjwýnh gwaj bakukjêro nhýn gwaj bamâ,

—Djã ne ga ikabên ja markumrêx ne kôt ar amijo aba? ane gwaj amikôt kum amijarê. Godja gwaj kukràdjà kôt amijo baba kêt nhyam arým gwaj bamâ axwe jarê. Kute ren gwaj bamâ axwe jarênh karô dja gwaj kukràdjà kôt amijo baba mex.

¹³ Nâr, dja gwaj bajô bamâ me kaprî kêt nhyam Metîndjwýnh arým amipân kum gwaj bakapri kêt ne tu katàt gwaj bamâ bajaxwe pânharênhkumrêx. Nâr, dja gwaj badjukapri kumrêx ne kam arým bamâ Metîndjwýnh pyma kêt ne arým bakînhkumrêx.

Djâm me kum me kaprî kêtja Metîndjwýnh kute me utâr?

¹⁴ Akmere, àpnhîre ar, dja gwaj bamâ me kaprî kêt ne atekam ajte memâ kum,

—Ba ne ba tu amim Metîndjwýnh markumrêx, anhýro baba. Djâm kam Metîndjwýnh kute amim gwaj bapytâr ne kute ar gwaj bajo bamâ? Djâm gwaj bajajkwa kajgokam bakabênbit ne kam bamâ me kaprî kêt nhyam arým kute amim gwaj bapytâr ne kute ar gwaj bajo bamâ? Kati.

¹⁵ Godja gwaj baje me'ôo bakamy nâr o bakanikwýnh, ô kubêkà kêt

ne kum prām. ¹⁶ Gwaj kam kum mỳjja'ō nhōr kêt ne kum,

—Gora gē Metīndjwỳnh ajo djuw mex ga adjumar mex ne amā kry kêt ne ajajne, ane. Djām ja ne mex? Kati. Gwaj baje kum mỳjja'ō nhōr kêt kam ne kajgo.

¹⁷ Mỳj ne gwaj baje kam mar? Bir, dja gwaj bamā me kaprī kêt ne kam memā kum,

—Ba ne ba tu amim Metīndjwỳnh markumrēx, ane. Djām mrāmri bakabēn? Kati. Ga, me arỳm tykkam kute amingrēk kêt ne kajgoja pumū. Gwaj badjwỳ bamā me kaprī kêt kam bakajgo.

¹⁸ Godja me'ō amā,

—Ē, ga ne ga we aje Metīndjwỳnh mar. Ba ne ba imā me kaprīn ije memā mỳjja nhōro iba. Goja gu baje tu amim Metīndjwỳnh markumrēx jabej aben kabī. Ga amā me kaprī kêt kam dja ba te apumūn amim, “Kon. Kute Metīndjwỳnh mar kêt pyrāk”, ane. Bajbit dja ba imā me kaprīn memā mỳjja nhōro iba ga arỳm ipumūn ijā amim, “Be, djām mrāmri tu kute amim Metīndjwỳnh markumrēx. Ga, ukaprīn kute memā mỳjja nhōrja pumū”, ane. Ga kam arỳm ipumū. Ba tu ije amim Metīndjwỳnh markumrēxa pumū. Dja ā me'ō amā ane.

¹⁹ Be, ga ne ga we aje Metīndjwỳnh rax markam memā kum,

—Metīndjwỳnh pydjibit. 'Ōdjwỳ kêt kumrēx, anhỹro aba. Be, mrāmri. Djām gajbit aje Metīndjwỳnh rax mar? Kati. Xatanaj nhō me karō punudjwỳ kute Metīndjwỳnh rax mar ne kam ajte kum me kaprī kêt ba. Ne kute rax markam abenmā kum,

—Metīndjwỳnh pydjibit. 'Ōdjwỳ kêt kumrēx, anhỹro ba. Ne kam tu umaje tertē:t.

²⁰ Kē, ano kêt, mỳkam ne ba te ar amā,

—Dja ga memā kum, “Ba ne ba tu amim Metīndjwỳnh markumrēx”, anhỹro aban amā me kaprī kêt ga mrāmri akajgokumrēx. Ga, me arỳm tykkam kute amingrēk kêt ne kajgo nōrja pumū. Gadjwỳ ne ga ā akajgoo ane. Mỳkam ne ba te ar amā ja jarē gar imar kêt?

²¹ Dja gar me bakukāmāre Abraão man kêt ije ar amā arēnhja ma. Djām Abraão kute amim Metīndjwỳnh mar kajgo? Kati. Nām tu amim markumrēx ne kam kabēn kôt amijo tē. Nām kabēn kôt Metīndjwỳnh nhō kikam kra Idjak djin bit kute bīn 'ỳr. Nhym Metīndjwỳnh Abraão pumūn arỳm amim,

—Mrāmri ne Abraão imā axwe kêt ne mex, ane.

²² Ga, Abraão kute tu amim markumrēx ne kam kute kabēn kôt amijo tēmja pumū. Nām kabēn kôt amijo tēn kam arỳm tu amim Metīndjwỳnh mar mexkumrēx ne. ²³ Kam ne me aben djō'ā Abraão jarē:n arēnho mōr tāmtā nhym kam arỳm Mōjdjē katon arỳm abatānh ne. Ne kam arỳm me bakukāmāremā kum,

“Abraão ne tu amim Metīndjwỳnh markumrēx nhym arỳm kum axwe kêt jarē nhym arỳm kum mex”, ane.

Ne kam pi'ōkkam no'ōk ne. Be, mrāmri ne kôt arēnhkumrēx. Nām arē nhym me aben djō'ā abenmā kum,

—Mrāmri ne Metīndjwỳnh Abraão ōbikwakumrēx, ane.

²⁴ Ga, me kute tu amim markumrēx ne kam kute kabēnkôt amijo bakam Metīndjwỳnh arỳm kute memā axwe kêt jarēnhja pumū. Djām me kute mar kajgokam Metīndjwỳnh kute memā axwe kêt jarēnh? Kati.

²⁵ Me'ō nire kuprỳ Rabadjwỳ. Djām Rabe kute Metīndjwỳnh mar kajgo? Kati. Nām tu amim markumrēx ne kabēn kôt amijo tē. Nhym kam arỳm kum axwe kêt

jarë. NhyM Djodjuwe kute ar anorjadjwÿ Rabe kum ar kaprîn arÿm arkum aminhûrkwâ jarë. Arkum arën arÿm ar kurë djwÿnhbë arkum atemã pry 'õ jarë. NhyM kam ar umar mex ne akubyn 'ã mõn bõx. Nãm ã Rabe kum ar kaprïo ane nhyM Metïndjwÿnh arÿm kum axwe kêt jarë.

²⁶ Be, tãm ne ja. Me tyk arÿm karõ biknorkam kute amingrëk kêtumrëx ne arÿm kajgo. Gwaj badjwÿ. Gwaj baje Metïndjwÿnh kabën mar kajgon kôt amijo baba kêt kam ne kam baje memã kum,

—Ba ne ba tu amim Metïndjwÿnh markumrëx, anhÿrkam arÿm bakajgo. Bakajgo kute mrãmri ne me tyk kajgo pyrãk.

3

Me õto djujabë kêt'ã ujarënh.

¹ Akmere, àpnhïre ar, ar akrãptï ne gar aje amijo memã kukràdjã'ã adjujarënh djwÿnh prãm. Djãm kam mex? Kati.

Mÿkam ne mex kêt? Bir, gwaj bakunï bakabën kwÿ kajgo. Gwaj bakabën kajgokam bamex kêt. Ga ren ar abë memã ujarënh djwÿnh kêt ne ren akabën kajgo ren gajbit amex kêt. Me krãptïmã adjujarënh kêt kam ga ren gajbit amex kêt. NhyM be, kati. Ar akabën kajgo'ã memã adjujarënhkam me krãptï arÿm ar akabën man arÿm ar adjõ'ã mex kêt. NhyM kam Metïndjwÿnh arÿm pãnh ar amã ajaxwe rax jarë.

² Me bakunï bakupãnhã bakabën kajgo kumex. Godja ren me'õ kabën kajgo kêtumrëx jabej ren prïne kute katãt amijo ba kadjy mex.

³ Ga, me kute mry'ãkrïo mrãnhja pumû. Nãm me kute krã djën ajkwa katikôt kàxirãx jadjuw ne ari o krã kukënhõ mrã. Ga, te mry rÿnh nhyM me kute ajkwakôt ar krã kukënhõ mrãnhja pumû.

⁴ Ga, me kutë tekrekam no'i kryreo kã rÿnhõ baja pumû. Nãm

te kã rÿnh nhyM te kôk djãbër tÿx nhyM me tekrekam no'i kryreo unënh ne o krã kukënhõ o baja pumû.

⁵ Me banhõto kute kã tekrekam no'i pyrãk. Me banhõto te kryre gu me o mÿjja rÿnhõ amra. NhyM kuwy kryredjwÿ. Ga, te bà rÿnh nhyM me kute kuwy kryreo kunïmã angjënha pumû.

⁶ Me banhõto ne kute kuwy pyrãk, kute bãmã angjënha pyrãk. Apÿnh me axwe djãri kunïkôt ne gu me banhõtoo arën arÿm ipëx. Me banhï katikôt ne me banhõto ikwã. Ne kam kute prïne me bajo punu prãm. Me banhõtoo bakabënja ne tu apÿnh mÿjja kunïo tuknïn o punu. Kute mrãmri ne kuwy kryre kute bãmã angjënha nhyM mÿjja kunï xëtja pyrãk. Me axwe nhõ bënjadjwÿr ja ne kute me banhõtoo krï djwÿnh.

⁷ Me kute mÿjja krãptï djujabë. Mry, àk, kwënh, mry ngãngão mrãnh, ngõnhkam mÿjja, mÿjja krãptïja ne me kute ujabë. ⁸ NhyM be, me banhõtoo bakabënja pydjibit ne kute mrãmri ne mry djujabë prãm kêt pyrãk. Me banhõtoo bakabënkam bajamakkre kêt ne bajaxwekumrëx. Me banhõtoo bakabën kute me parkumrëx, kute mrãmri ne udjy rÿnh kute me par pyrãk.

⁹ Me banhõtoo ne gu me baje Metïndjwÿnh, me Babãm djwÿnhmã mextire jarënh ne atekam ajte o baje abenmã bakabën punu jarënh. Kute amipyrãk ne Metïndjwÿnh me banhipëx. Kute me bajo amipyrãk ne me banhipëxkam ne gu me baje abenmã bakabën punu jarënh. ¹⁰ Ne kam bajajkwakôt memã bakabën mexmë bakabën punuo aben nhikjën memã arë. Akmere, àpnhïre ar, gu me ren ã memã anhÿr kêtumrëx.

¹¹ Djãm inore 'õkôt ngõ djãnhmë ngõ djÿ kute aben nhikjën apõx?

12 Nār, djām pidjôbê pigêre'ã oriwêre djô arij? Kati. Nār, djām akrô'ã pigêre djô arij? Kati. Ne ngô nhinore'ôkam kadjwanhî ne arým akryja djām kam ngô djānh apôx? Arkati. Axikôtbit mýjja apôx. Kwārîk wānh gu me memã bakabên mexmê bakabên punuo aben nhikjên memã arēnh kêt.

Me krã mex'ã ujarēnh.

Gar 5.16

13 Ar ajô we akrã mex ne we aje me kukrãdjã kunî mar. Goja mrãmri akabēnkumrêx jabej on katât amijo aban amijo adjāmra kêt. Ne kam arým akrã mex. Kam dja me arým apumû. Akrã mexkôt apumû. 14 Nhy m be, ga ne ga anhökre kadjwýnhbê angryk. Me'ô nhô mýjja'ã angryk. Ne arax mýr jabej akadjwýnhbê adjãkrê. Ne kam 'ã amijo amra. Djām ja ne mex? Djã ne ga katât ar amijo aba? Kati. Ga ne ga ate amijo aba. Kam kwārîk wānh 'ã amijo adjāmra kêt ne arîk amim ajêx kêt.

15 Djām akrã mex ne ja? Djām kãjkwakam Metîndjwýnh we kute amã ja jarēnh? Kati, atemã. Pykakam me ar ba ne me kute amã wã jarēnh. Me kum Metîndjwýnh kînh kêtja kôt akabên ne ja. Xatanaj ne kute amã wã jarēnh. 16 Mýkam? Bir, me'ô nhô mýjja'ã angrykkam ne arax mýr jabej adjãkrêkam ne ga akangati. Akangatimê apýnh me axwe djãrimê akam apôx.

17 Nhy m be, kãjkwakam Metîndjwýnh kute gwaj bamã bakrã mex jadjãr gwaj bakabên mexkam gwaj baje amikam bajaxwe'ô mar kêt.

Ne badjumar mex prãm.

Ne memã baprîn memã bakabên.

Ne bajamak mex.

Ne badjukaprikkumrêx ne baje mrãmri ne pidjô djô mex ne ô kumex pyrãk.

Ne bamã me ô mýjja kêtme me rûnh jabêo aben pyrãk.

Ne bajêxnhî kêt ne mrãmri tu amim Jeju markumrêx.

18 Me kute aben nêje me kukrã ne akrãnmã memã arēnh ba ja ne me memã arēnh ba nhy m me arým ajmã kute kêt ne katât ar amijo ba. Me kute mrãmri ne pidjô djô mex ne ô kumex pyrãk.

4

Me kute amidjwýnhbito kînhja ne Metîndjwýnhmã à'wýr punu.

1 Mýj ne ga me aman arým abenwýr aprôt ne aben tako aba? Bir, me aje amim 'ã karô djãkam amã apýnh me'ô nhô mýjja pro prãm ne 'ã angryk aba. Ne kam ã abeno anhÿro aba. 2 Me amã mýjja kînh ne aje bit byrmã nhy m me me abê aptã ga me byr kêt. Byr kêt ne arým me kupa. Aje 'ã angryk ne te aje byr prãmje. Ne kam aje 'ã aben tak ne abenwýr aprôt ne kam aje byr kêt rã'ã ne. Mýkam ne ga me aje byr kêt? Bir, me aje Metîndjwýnhmã o adjã'wýr kêt kam.

3 Nār, me aje Metîndjwýnhmã o adjã'wýr jabej nhy m kute me amã ôr kêt. Mýkam? Bir, me aje o adjã'wýr punukam. Mýj ne aje o adjã'wýr punu on? Bir, me aje bit byrmã ne aje bit o amidjwýnhbito kînh prãm. Aje amidjwýnhbito kînh prãm kam aje mýjja o Metîndjwýnhmã adjã'wýr punukumrêx.

4 Metîndjwýnh ne arým kute ar ajo ô me jakam ga ren ar amã Metîndjwýnh kînhkumrêx. Nhy m be, kati. Me kum Metîndjwýnh kînh kêt kukrãdjã punuja ne gar amã kînh rã'ã. Aje mrãmri ne me kum prô djwýnh kînh ne kam jãm kum krô'ã prô kînh pyrãk. Nār, aje mrãmri ne me kum mjên djwýnh kînh ne kam jãm kum krô'ã mjên kînh pyrãk. Amã Metîndjwýnh kînh ne kam jãm amã me kum Metîndjwýnh kînh kêt

kukràdjà punuja kīnh. Nā gām ar kam ari akabēno aben nhikjê. Dja gar amā me kukràdjà punu kīnh rā'an arým amijo Metīndjwýnh kurê djwýnh.

⁵ Amrêbê: ne me memā kum,

—Metīndjwýnh Karō kute me bakadjwýnhbê amijo kajkep ne te arek kum me bajo ba prāmje. Te arek kum me bajo ba prāmkam arým ngryk 'yr.

Nām me ā me bakukāmāremā ane nhyim me arým 'ā pi'ók no'ók ne. Djām me kabēn kajgo got?

⁶ Ajmā gwaj bakuten bajaxwe prām. Nhyim be, Metīndjwýnh ne kum gwaj bakaprīn gwaj bajaxwe kêt kadjy gwaj bamā tỳx jangij gwaj ajmā bakute kêt. Amrêbê: ne ujarēnh djwýnh me bakukāmāremā kum,

“Me kute amijo àmra prāmja Metīndjwýnh arým mebé aptà.

Nhyim be, me kute amijo ngriren amijo kàtāmja Metīndjwýnh tu kum me kaprī.”

Nām ā me bakukāmāremā ane nhyim me arým 'ā pi'ók no'ók ne. Ga, kum me bakaprīja pumū.

⁷ Kum gwaj bakaprīkam dja gar akrānmā Metīndjwýnh kabēn man kôt ar amijo aba. Ar Xatanajbê aptà nhyim arým ar abê prôt ne.

⁸ Dja gar Metīndjwýnh man kôt amijo ajkamē nhyim arým amipānh ar aman ar awýr amijo ajkamē. Ar ajaxweja, on ajaxwe krātan amex kute mrāmri ne me aminhikra punu pōnh nhyim arým mex pyrāk. Ar aje amijo Metīndjwýnh mar ne jām ajaxwe prāmja, on aje amim ajaxwe'ā karōja krātan adjumar djà mex ne. ⁹ Ajaxwe prāmkam on adjumar punun on muwn kôt amra. On akeket krātan muwn on akīnh krātan adjumar punu:re ne. Ā ajaxwe prāmkam amijo ane.

¹⁰ Dja gar Bēnjadjwýr djwýnh rax man arým amijo angrin amijo

akātām. Nhyim kam arým kāmā akamē.

¹¹ Akmere, àpnhīre ar, kwārīk wānh abenā akabēn punu kêt. Metīndjwýnh ne arým gwaj bamā kukràdjà jarēn gwaj bamā, “Djā gām me amā aben jabê”, ane. Kute gwaj bamā kabēn ja jarēnhkam gar atekam akamy'ā akabēn punu jarēn 'ā axwe nhō. Mýj ne gar arým aman ā akamy'ā akabēn punuo ane? Bir, gar amim,

—Metīndjwýnh kukràdjà ja ne mex kêt, anen arým akamy'ā ar akabēn punu. Ne kam arým o Metīndjwýnh kabēn'ā punu jarēn arým mar kêt ne kôt amijo aba kêt. Ne aje Metīndjwýnh kukràdjà'ā punu jarēnhbit.

¹² Djām we ar abê mýjja ne gar amibu'ā me'ā axwe janhōro aba? Metīndjwýnh pydji ne arým me kute katāt amijo ba'ā memā karō nhyim me arým kabēn ma. Ta dja me utār jabej nār meo biknor jabej nhyim me arým me biknor tokry djākam biknor jabej. Atemā me'ō kute meo anhýr kêtumrēx. Kam ar ga aka-jgon kam me'ā axwe janhōr ar o aba.

Me amikukām amijo àmra ne kute amijarēnh nêje kute me akre.

¹³ Ar aje amijo adjāmratija, ikabēn 'āno djan ama. Aje Metīndjwýnh mar kêt ne amijo adjāmtrakam ga we memā kum,

—On ne nār kryrām dja ba krī wāmā tēn bōx ne ije amim pi'ók kaprī kumexo atommā. Be, dja ba kam pi'ók kaprī pānh mebé mýjja jamýn amū memā ōro ikrī. Ne o ikrī:n arým pānh inhō pi'ók kaprī kumexo atom. Ne o ikrī: nhyim arým ijā amexmē na apēx. Ba kam arým akubyn tē, ane. Gar aje memā ā amijo adjāmrao anhýrja gora ikabēn 'āno djan ama. ¹⁴ Dja ar ajā akati nhyim mýjja ajmā ar ajo gar aje mar kêtumrēx. Atīn tē:n atīn nhitep djà ne kute mrāmri ne

kakūm ba pyrāk. Kakūm ba:n kam arým me aêrbê kêt ne tu kâjkwa mē bimrâkkumrêx ne. Nâm ā atîn tē:n me aêrbê tu akêto ane.

¹⁵ Kwârîk wânh ā memā amijo adjâmrao anhÿr kêt. Ga ren ar Metîndjwÿnh man ren memā kum,

—Metîndjwÿnh kute amim ijâ karō kôt dja ba itîn ne ar iba râ'â jabej. Ba kam arým krî 'ôkam itēm jabej. Nâr atemā idjâpênh jabej, ane. Ga ren ar ā memā anen arým ar amex.

¹⁶ Nhym be, kati. Gar Metîndjwÿnh mar kêt ne amikam akînh kadjy amijo amra. Aje ā amijo adjâmrao anhÿrkam ne ajaxwe. ¹⁷ Metîndjwÿnh ne arým ar amā amrânh mex'â karō gar arým aje mar. Dja ga mar kajgon kôt amijo aba kêt ne arým ajaxwe.

5

Me ò nêkrêx rûnh kute amid-jwÿnhbit mar.

Mat 13.22; Ruk 12.15; Xim k 6.6; Ap 18.15

¹ Me rûnhmā ne ba memā kum, —Ê, me anhō nêkrêx rûnh, ba me amā arê. Dja apÿnh me akaprî djâri me awÿr bôxkumrêx. Me akaprî ra:x kukâm dja ga me on muwn amra.

² Mÿkam? Bir, dja me anhō nêkrêx rax arým me abê rerekre ne. Te me anhō kubêkâ mex nhym kâpotire arým prîne me abê apôk ne. ³ Dja prîne me abê anhō mÿjja 'ôk ne me abê amijo ajkê. Me anhō kên karÿmê anhō kryt jaka dja prîne me abê punure. Nhym me kunî arým me anhō mÿjja punu pumûn me ajâ abenmā kum, “Be, omû. Djâm tâmwā mex got?” ane. Nhym kam Metîndjwÿnh arým me amā ajaxwe pân h jarê ga me atokry:. Atokry kute mrâmri ne kuwy'â me xêtkam me tokry pyrāk. Be, mÿj kadjy ne ga me amim anhō nêkrêx rûnho atom nhym kumex? Djâm we me aje amijo rûnhmā? Kati. Me kute aminhinomā amimênh

djâ nhō akatikam dja Metîndjwÿnh me amā ajaxwe pân h jarê ga me atokry:.

⁴ Ê, akubyn amijo tēn amima. Ga me ajêx ne anhō âpênhmā kum, “Dja gar inhō bâyogogo djê pa ba kam ar amā o pân h”, anhÿro aba. Nhym me ê pa, ga me ate kam arým memā o pân h kêt. Tām dja ga me akubyn amijo tēn ama. Djâm Metîndjwÿnh kute me amar kêt got? Kati. Ê, me kute me amā ê kajgoja kum amijo akij ne kum, “Dja ga ijo angryk”, ane nhym arým me kuma. Metîndjwÿnh ne me krâptî:o ban memā Bēnjadjwÿr djwÿnh. Uma:kumrêx ne arým me kute kum amijo âkjêrja ma.

⁵ Me ga ne ga me prîne amijo djuw mexo aban abixaêr tÿ:xo aba. Aje mrâmri ne mry nhÿptî kute ate krân âkurbit mar nhym me kute myt tâmkam par pyrāk. On dja Metîndjwÿnh me ajaxweo pân h ne. ⁶ Ga me arým aje me kute katât amijo bakumrêxmā axwe jarênh ne aje me par nhym me kute aminêje me abê âptâr kêtumrêx. Tām dja ga me akubyn amijo tēn ama. Nâ bâm ā me nêkrêx rûnh kute Metîndjwÿnh mar kêt kam memā ane.

Me kute amiwÿr Bēnjadjwÿr djwÿnh jamâr 'iry m ā.

⁷ Nhym be, akmere, âpnhÿre ar, gwaj baje Metîndjwÿnh markam me kute gwaj bajo bikênhkam, mÿj dja gwaj amim arêh kuma? Bir, dja gwaj amim,

—Bēnjadjwÿr djwÿnh dja bôx ba kôt dja, ane. Bēnjadjwÿr djwÿnh bôx gwaj kôt baku'êja dja gwaj kuma. Ne kam akrân m ā amiwÿr amâr 'iry n 'â badjukanga kêt. Ga, pur kre djwÿnh kute pur kreja pumû. Ne kam djwÿ mex jamâr 'iry:ja pumû. Nhym kam kum ngo nhym arým na bixadjwÿr mex ne. Nhym kam djwÿ arým apôx ne 'y tÿx ne. ⁸ Dja gar kudjwa akrân m ā amiwÿr Bēnjadjwÿr djwÿnh jamâr 'iry:n 'â

adjukanga kêt. Mÿkam? Bir, arÿm bôx 'ÿr gwaj kôt baku'é 'ÿr.

⁹ Kwârîk wân̄h abên prîkam abenâ akabên kêt. Mÿkam? Bir, Metîndjwÿnh kute pân̄h ar amâ ajaxwe jarên̄h karô. Kwârîk wân̄h abenâ anhÿr kêt. Memâ axwe pân̄h jarên̄h djwÿnh arÿm bôx 'ÿr.

¹⁰ Ga, me bakukâmâreja ma. Metîndjwÿnh kukwakam ujarên̄h djwÿnhja ma. Bênjadjwÿr djwÿnh kukwakam ne me memâ ujarên̄h ar ba nhym me 'ã ari meo bikên̄ho ba nhym me amitokry maro ba. Nâm me te meo anhÿro ba nhym me akrân̄mâ amiwÿr Metîndjwÿnh jamâr 'irdyn 'ã ukanga kêt. Dja gar me kudjwa ã amiwÿr amâr 'iryane.

¹¹ Nâm me te meo anhÿro ban te mebê Metîndjwÿnh kurêo ba nhym me Metîndjwÿnh'ã ukanga kêt kumrêx. Me ja ne me kînhkumrêx. Ja ne gar aje arÿm mar. Arÿm ne gar Djo'ã ujarên̄h ma. Me bakukâmâre Djo te amitokry kumex maro ban amim Bênjadjwÿr djwÿnh mar'ã ukanga kêt kumrêx. Ne kam arÿm tokry mar'ã aminhinomâ amimê nhym Bênjadjwÿr djwÿnh arÿm o djuw me:xkumrêx. Tãm dja gar ama. Ga, Bênjadjwÿr djwÿnh kum me kaprî:kumrêxja pumû.

¹² Akmere, àpnhîre ar, ar aje memâ akabên jarên̄h nhym me kute amar pydji kadji djâm aje kam kôt Metîndjwÿnh nâr ô mÿjja'ô jarên̄hmâ? Kati. Kwârîk wân̄h aje memâ akabên pydjîn arên̄hkôt memâ kâjkwa jarên̄h kêt. Kwârîk wân̄h aje memâ akabên pydjîn arên̄hkôt memâ pyka jarên̄h kêt. Memâ ar akabên pÿnhbit ne arê. Aje mrâmri mÿjjao anhÿrmâ. Kam-bit memâ kum, “Nâ. Dja ba ã o ane”, ane. Nâr, aje mÿjjao anhÿr kêt mâ. Kambit memâ kum, “Kati. Dja ba o anhÿr kêt”, ane. Jabit memâ arê. Memâ akabên pÿnhbit ne arê. Kwârîk wân̄h memâ akabên

jarê ne me kute ar amar pydji kadji kôt memâ apÿnh mÿjja jarê kêt. Metîndjwÿnh ren ar amâ ar ajaxwe jarê.

Me kute aben mar ne Metîndjwÿnhmâ abeno à'wÿr.

¹³ Dja gar ajô akaprî jabej Metîndjwÿnhmâ amijo a'wÿ. Nâr, ar ajô akînhkumrêx jabej angrerkam kum amikînh jarê.

¹⁴ Djâ ne ar akam me'ô kanê? Gê amiwÿr me kute Jeju nhô me jao ba djwÿnh 'wÿn amiwÿr aro bôx. Gê ar Metîndjwÿnhmâ o a'wÿn arÿm Bênjadjwÿr djwÿnh kukwakam kangôo kungrâ. Kangô kute rôn̄y kangô pyrâkjao kungrâ. ¹⁵ Ne Bênjadjwÿr djwÿnh kute me'ô kanêjao mexmâ tu amim kamnhîxkumrêx ne kum o a'wÿ nhym arÿm ar kabênkôt o mex ne kum tÿx jadjâ. Amrêbê kute àpên̄h jaxweo ba jabej dja arÿm axwe maro aknon kam ngryk kêt ne.

¹⁶ Dja gar ajaxwe'ôkam akaprî'n 'ã abenmâ amikôt amijarê. Ne kam Metîndjwÿnhmâ abeno a'wÿ nhym arÿm ar ajo mex. Godja gwaj bajaxwe kêt jabej ne kum badjà'wÿr jabej. Ne badjà'wÿr'ã batÿx ne 'ã badjukanga kêt jabej nhym kam Metîndjwÿnh arÿm gwaj bakabên kôt àpên̄h rax.

¹⁷ Be, djâm Erijbê wajanga? Kati. Erij umar kute mrâmri ne gwaj badjumar pyrâk. Ne kam Metîndjwÿnhmâ kâjkwa ngrâ'ã à'wÿr tÿxkumrêx. Nhym arÿm kôt namê amexkam kâjkwa ngrâbit. Ne ajte namê amexkam kâjkwa ngrâ ne. Ne ajte namê amexkam tãm ne. Ne ajte nakam kâjkwa ngrâ ne. ¹⁸ Ne kam ajte kum na'ã a'uw nhym kabên kôt ajte na axidjuw. Axidjuw nhym kam djwÿ ajte ingrôt. Dja gwaj ã Metîndjwÿnhmâ badjà'wÿro ane nhym ã gwaj bakabênkôt àpên̄h raxo ane.

¹⁹ Akmere, àpnhîre ar, gêdja ar akam me'ô Metîndjwÿnh kabên

katàtja bê ate amijo ba jabej. Nhym
me'õ akubyn Metĩndjwỳnh'ỳr o akẽx
jabej. ²⁰ Mỳj dja kute arỳm 'ỳr o
akẽxkam kuma? Bir, me'õ kute
akubyn 'ỳr o akẽxja ne axwebê
utà nhym Metĩndjwỳnh arỳm me
biknor tokry djàbê utàn kam kum
apỳnh axwe djàri krãptĩ akno.

Pedru kute memã pi'ôk kumrêx no'ôk ne ja.

Jejukôt ba djwÿnhbê Pedru ne mebê idjaer kute amim Jeju marjamã pi'ôk no'ôk ne. Ar ja ne ar apÿnh pykakôt ajmã nhym me Jejukôt aro ajkê ne. Nhym kam Pedru kute aro tÿx ne o kÿnhmã arkum pi'ôk no'ôk ne. Ne arkum,

—Mrãmri ne gwaj pykajabê babari Jejukôt batokry. Te batokry gwaj Jeju'ã bangrà tÿx. Arÿm gwaj bakutêp gwaj bakÿnh djã dji. Gwaj Jeju'ã amijakren kudjwa te batokryn tu amikajmãtã Jeju kamnhÿx ne bakÿnh. Nãm ã Pedru arkum ane.

¹ Ibê Pedru. Jeju Kritu ne ijano ba memã 'ã idjujarênh ar iba. Ba ne ba pi'ôk no'ôkkam ar amã ikabên jarê. Amrêbê gar apÿnh me ô pykakôt aben bê abingrãnhja nhym me kute ar ajo me bajtemo baja ba ar amã ikabên. Pykabê Pôtukam, Garaxakam Kapadôkam, Adjijkam, Bixinijkam, ar aben bê abingrãnhja, ba ar amã ikabên jarê.

² Metÿndjwÿnh, me Babãm djwÿnh arÿm amijo ar apytã. Amrêbê: mÿjja kunÿ kator kêtri amijo ar apytã. Kute prÿne amikukãm mÿjja kunÿ markam amijo ar apytã. Karô ne ar ajo mexo ba gar arÿm kôt amextiren ajmã akute kêt ne ar aba. Ne kam katãt Jeju Kritu kabên man kôt ar amijo aba. Amrêbê: ne me bakukãmãre mry kamrô me kaprêk nhym Metÿndjwÿnh arÿm me axwe maro aknon mekam ngryk kêt ne. Jakamdjwÿ arÿm Kritu pÿte'ykam ty nhym kamrô prôt. Kam ne Metÿndjwÿnh arÿm ar ajaxwe maro aknon ar akam ngryk kêt.

Gê tu kum ar akaprÿ:kumrêx* gar adjumar mexo amÿ amikamên arÿm adjumar mexkumrêx ne.

Mÿj ne me kute amiwÿr kamnhÿxmã?

Rô 8.29; Ep 1.4; A Xim 1.9; Ped k 2.9

³ Ba Metÿndjwÿnhmã mextire jarê. Metÿndjwÿnh ne ra:xkumrêx. Kubê Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu Bãm. Ta ne ukaprÿ ra:xi. Ukaprÿ raxkôt ne arÿm gwaj bamã amak bô. Ga, me nã kurÿm apôxkam me umar djã nyja pumÿ. Metÿndjwÿnhdjwÿ ne gwaj bajamak bô gwaj arÿm badjumar djã nyn kam bamã katãt amijo baba prã:m ne bamã Metÿndjwÿnh kÿ:nhkumrêx. Jeju Kritu tyk ne akubyn tÿnkam ne arÿm gwaj bamã bajamak bô gwaj arÿm badjumar djã ny. Kute gwaj bamã bajamak bônham gwaj tu 'ÿr babôxmã kamnhÿxkumrêx. Dja gwaj 'ÿr bôx ne kôt ar baba rã'ã: rã'ã ne. ⁴ Nhym kam arÿm gwaj bamã mÿjja mexti:re ngã, gwaj bamã mÿjja kume:x ngã. Djãm mÿjja rerekãmã? Kati. Djãm punumã? Kati. Mÿjja mex rã'ã: rã'ã ne. Kãjkwa djwÿnhkam ne arÿm ar amã kudji.

⁵ 'Itÿxo Metÿndjwÿnh kute mã amim ar apytãr mex ne ar ajo ba. Gar tu amim markumrêx nhym kute mã 'itÿxo ar apytãr mex ne ar ajo ba. Dja mã amim ar ajo ba: nhym me kute aminhinomã amimênh djã nhô akati arÿm bôx. Bôx nhym arÿm prÿne amimex kôt ar ajo mexkumrêx.

⁶ Jakam godja gar apÿnh mÿjjakam akaprÿ jabej. Me kum ar akurê nãr akanê nãr anhôbikwa'ô abê tyk nãr mÿjja 'ôdjwÿkam akaprÿ jabej. On dja akaprÿ kêt ne. Dja te akaprÿn akÿnhti:re. Mÿkam? Bir, dja gar Metÿndjwÿnhkôt amexti:rekumrêx. Ja ne gar amiwÿr kam ama. Kam

* 1:2 Djãm ar ga ne gar adjukaprÿ nhym pãnh arÿm kum ar akaprÿ Kati. Ta ne tu kum ar akaprÿkumrêx.

ne gar akînhti:re. Akaprî japôkmã akînhti:re.

⁷ Ga, kên karýrkam punu kunî kator kadjy me kute kuwykam adjwýrja pumû. Nhyam kam arým mexkumrêx. Ar gadjwý dja me kum ar akurê nâr akanê nâr anhôbikwa'ô abê tyk nâr mýjja 'ôdjwýkam akaprî jabej. Kam dja gar amim Metîndjwýnh man amim maro amû amikamên arým mar rax ne. Aje Metîndjwýnh mar raxkam akînhkumrêx. Kam akînho kên karýrkam me kînha jakrenh me:x ne. Kên karýr dja on akuno. Nhyam be, ar ga dja gar tu amim Jeju Kritu mar raxkumrêx nhyam akubyn bôx ne apumûn ar ajã amim,

—Be, inhô me wã mex djô'ã ne me mã imex jarên irax jarê ba kam arým ikînhkumrêx, ane. Dja ã ar amex djô'ã ane.

⁸ Ar ga ne gar omûnh kêt. Te aje omûnh kêt ne amã abê:kumrêx. Te jakam aje omûnh kêt ne aje tu amim markumrêxkam arým akî:nhkumrêx ne te: aje akîn'hã memã amijarênh mex prãmje. ⁹ Metîndjwýnh kute ar apytãrmã gar tu amim Kritu markumrêx nhyam arým ar apytã gar kam arým akî:nhkumrêx.

¹⁰ Djãm amrêbê: ne Metîndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh kute gwaj bapytãr mar? Mýjja Metîndjwýnh kute gwaj bapytãrmã djãm me kute mar? Kati. Nãm me memã kum,

—Metîndjwýnh ta dja ã tu kum me kaprîkumrêx, anhýro ba. Jabit ne me arê. Ne kam te: kute amikukãm gwaj bapytãr mar mex prãmje. Nãm me te: kute marmã prîne pi'ôkkôt abenã Metîndjwýnh kabên jarên abenmã kum,

¹¹ —Je tô, mýj xêja ne Metîndjwýnh ta tu mekam ukaprîkumrêx? Mýj dja me utãr on? Nhýnh amex jakam dja ã meo ane? Nãm me ã amim ane. Nhyam Kritu

Karô me kadjwýnhbê amijo kajkepe ne memã Kritu'ã ajarê. Nãm memã kum,

—Dja tokryn kam ã arým raxkumrêx. Nãm ã Karô memã ane nhyam me te: kute amikukãm gwaj bapytãr mar mex prãmje. Mýjja kute gwaj bapytãr ja te kute mar mex prãmje.

¹² Nhyam kam Metîndjwýnh arým memã kum,

—Djãm me ajã ne ba ikabên ja jarê ga me te: aje mar mexmã? Kati. Tû:mrãm me akamin-grãnyre'ã ne ba ikabên jarê, ane. Metîndjwýnh memã ane nhyam kam 'ätûmkam ujarênh djwýnh ar arým kaj bê ar amã Kritu'ã ujarênh ny jarê. Kute kãjkwã kurûm memã Metîndjwýnh Karô janorkôt me ar amã arê gar gajbit arým ama. Kadjy mrãnh djwýnhdjwý te kute mar prãmje gar gajbit arým ama.

Me mexti:ren axwe kêt ne ar ba'ã kute memã karô.

Ep 4.1; Kor 1.10; Tex k 2.10; Xit 2.14

¹³ Ar aje markam dja gar ano týt ne ajamak mex ne ajaxwe kêt kadjy amijãno djan mrãmri akîn djãkam amakkumrêx. Kwãrîk wãnh kam amak katêri 'ã adjukanga kêt. Dja Jeju Kritu bôx ne arým memã amijo amirît ne arým ar amã akîn djã nhôrkumrêx. ¹⁴ Ga, me prîre kute nã kabên mar ne kôt kute amijo baja pumû. Ar gadjwý dja gar Metîndjwýnh kabên man kôt ar amijo aba. Amrêbê ne gar ajamakkre kêt ne amã mýjja punu kîn. Kwãrîk wãnh akubyn amã kîn kêt. ¹⁵ Metîndjwýnh ne mexti:ren axwe kêtumrêx. Ar ga dja gar Metîndjwýnhkôt amextiren ajaxwe kêt ne ar aba. Amrãnh kunîkôt ajmã akute kêt ne ar aba. Metîndjwýnh ta ne amiwýr ar ajuw ne ar ajo ba. ¹⁶ Amrêbê: ne me bakukãmãremã kum, “Ba ne ba imexti:ren ijaxwe kêtumrêx ne ar iba.

Dja gar ikudjwa amextiren ajaxwe kêt ne ar aba.”
 Nãm â me bakukãmãremã ane nhyim me arÿm 'ã pi'òk no'òk. Kam dja gar amexti:ren ajaxwe kêt ne ar aba.

¹⁷ Kàjkwakam me Babãm djwÿnhmã ne gar amijo a'uw. Ta ne kute me kunĩ axwe markam kute memã axwe pãnh jarênh. Me kute axwekôt amijo badjari 'ãnh dja memã pãnh jarênh tẽ. Dja katàt me kunĩmã pãnh jarẽ. Ar gadjwÿ kute ar amã ajaxwe pãnh jarênh karõ amijãno djan ar aba. Ga, me me bajtem nhõ pykakam ar bakam amijãno ãm ne katàt kute amijo baja pumũ. Ar gadjwÿ pykakam ar abari amã Metĩndjwÿnh pyman amijãno dja. Ajaxwe kêt kadjy amijãno djan katàt ar amijo aba.

¹⁸ Amrêbê ne gar te ajaxwe kêt mã ar akukãmãkjê kukràdjã kôt amijo aba kajgo:n ajaxwe rà'ã. Nhyim kam Kritu arÿm ar ajaxweo pãnh nhyim kam Metĩndjwÿnh arÿm tu ar amã axwe kêt jarẽ gar kum ajaxwe kêt. Djãm kryt jakao nãr kên karÿro ne ar ajaxweo pãnh? Kati.

¹⁹ Metĩndjwÿnh ne kum kra kĩ:nh. Nãm te kum kĩnh ne arÿm pykamã ano nhyim arÿm amikamrõo ar ajaxweo pãnh. Ga, me bakukãmãre kute mrykĩ'ãtomti par ne kute Metĩndjwÿnhmã bõrja pumũ. Mry punu kêt ne prĩne kã mex ne me kupa. Kritudjwÿ ajmã kute kêt ne axwe kêt kumrêx ne arÿm ar ajaxweo pãnh. Pĩte'ykam ne kamrõ prõt ne arÿm tyn kam arÿm o ar ajaxweo pãnh. Kam dja gar amijãno djan katàt ar amijo aba.

²⁰ Mrãmri ne Metĩndjwÿnh amim Kritu'ã karõkumrêx. Amim tyk'ã karõkumrêx. Pykamẽ kàjkwamẽ mÿjja kunĩ kêttri ne amim 'ã karõkumrêx. Ne kam 'ãtũmkam arÿm ar akadjy Krituo amirĩt ne. Mÿjja kunĩ kute aminhinomã amimênh djã nhõ akati jakam arÿm o amirĩt ne. ²¹ Nãm ar akadjy

o amirĩt gar aje kôt tu amim Metĩndjwÿnh markumrêx. Nãm o amirĩt nhyim ty nhyim akubyn o tĩn ne amiraxo o rax nhyim arÿm ra:x ne uma:kumrêx. Mÿj kadjy? Bir, gar aje tu amim Metĩndjwÿnh markumrêx ne aje amiwÿr kôt atĩn kamnhĩxmã. Ja kadjy ne akubyn Krituo tĩn nhyim arÿm ra:xkumrêx.

²² Jakam ne gar arÿm kabên katàt man kôt ar amijo aban arÿm ajmã akute kêt ne ar aban arÿm mrãmri amã me abê katàtkumrêx. Jeju kukwakam me bakamyja amã me abê katàtkumrêx. Kam, dja gar ã anen amim ajaxwe'õ'ã karõ kêt kumrêx ne arÿm ar amã aben jabê.

²³ Ga, te bãygogo 'y mex ne punu prãmja pumũ. Nhyim me bãygogo 'y mex kre nhyim arÿm ingrõtja pumũ. Ar gadjwÿ ne me ar amã Metĩndjwÿnh kabên jarẽ, Metĩndjwÿnh kabên kute mÿjja 'y pyrãk ne me ar amã arẽ. Nhyim me kute ar amã arênhja ne kute me àkre pyrãk. Djãm Metĩndjwÿnh kabên punu prãm? Kati. Mex rà'ã: rà'ã. Tãm ne me ar amã arẽ gar aman arÿm tu amim Metĩndjwÿnh markumrêx. Nã gãm ar mÿjja nhingrõt mãn prãbê tu amim markumrêx. Nhyim kam arÿm ar amã ajamak bõ gar arÿm adjumar djã ny kute mrãmri ne me prĩre bixadjwÿr nykam umar djã ny pyrãk. Ne kam arÿm amã Metĩndjwÿnh kĩ:nh ne aje mar prã:m ne aje katàt amijo aba prã:m ne. Metĩndjwÿnh ne amikabên pÿnh ne arẽ. Djãm kute atemã kabên 'õ jarênhmã ne kute o kabên tũm japanh ne o biknormã? Arkati. Kute amikabêno biknor kêt kumrêx.

²⁴ Ikabênja kôt ne me amrêbê: me bakukãmãremã kabên jarênh memã kum,
 “Ga, bõja pumũ. Bõ tĩn 'ikrãne ne arÿm mjõ. Me badjwÿ ne gu me bakunĩ batĩn ne ar baba 'ikrãne.

Ga, pidjôrã mexkumrêxja pumû.
Pidjôrã mex 'ikrãne ne
arým rôrôk ne. Me badjwý
ne gu me bamex 'ikrãne.

²⁵ Nhyr be, Metĩndjwýnh ne amik-
abên pýnh ne arê. Djãm kute
iby atemã kabên 'ô jarênh ne
kute o kabên tũm japanh ne
o biknormã? Arkati. Kute
mar tÿx rã'ã: rã'ã ne.”†

Nãm me ã me bakukãmãremã ane.
Kam ne gwaj kabên mar pýnh.
Amrêbê ne me kãj bê ar amã
Kritu'ã ujarênh ny jarê. Kabên
pydjĩn arê gar mar pydjĩ.

2

¹ Me kute ar amã Kritu'ã ujarênh
ny jarênh ar aje mar pydjĩkam
on wãnh me kãxã akabên punu
kanga.

Aje memã ajêxkôt me noo abiknor
on wãnh kanga.

On wãnh ajêx ne aje amijo Jeju mar
mexja kanga.

Me'ô nhõ mÿjja'ã angyr k on wãnh
kanga.

Akabên punu kunĩ on wãnh kanga.

² Metĩndjwýnh kabên kute me kã
kangô pyrãk dja ga amã kĩnh. Aje
me prĩre rwýk ny pyrãk kute kum
kã djãnh pyrãk ã amã kabên kĩnh
ane. Ne kabên maro tẽ:n maro amũ
amikamên mar ra:x ne. ³ Aje arým
amim Bẽnjadjwýr djwýnh mex kak-
inhkam dja ga ã amã kabên kĩnh
ane.

Kute Kritu'ã kên jakre.

⁴ Kritu ne kute kên pyrãk. Nhyr
be, kên ne tĩn ne ar ba kêt. Nhyr
be, Kritubit ne tĩn ne ar ba. Kute
kên pyrãk gar arým 'ÿr bõx. Nhyr
me kwý arým kanga. Nhyr be,
Metĩndjwýnh ta arým amijo utã.
Kute o me utãr kadjy arým amijo
utã. Kum kĩ:nhkumrêx kute mrãmri
ne me kum kên pãnh rax kĩnh
pyrãk.

† 1:25 Kute amikabên jarênh ne o biknor kêtumrêx. Kute apýnh mÿjja jarênh kôt dja mÿjja kunĩ
apõx mexkumrêx.

⁵ Ar gadjwý ne gar aje apýnh
kên pyrãk. Nhyr be, kên ne
tĩn ne ar ba kêt. Ar gajbit ne
gar atĩn ne ar aba. Aje apýnh
kên pyrãk. Ga, me bakukãmãre
kute keno Metĩndjwýnh nhõ kikreti
nhipêxja pumû. Ar gadjwý ne
Metĩndjwýnh arým ar ajo kran ar
amã Karõ jano nhyr kam arým ar
akam nhýn ar ajo ba. Gar kam
arým abeno anhõbikwa mexo mõ.
Nãm ar ajo kute mrãmri ne keno
kikreti nhipêxo mõr pyrãk. Ne
kam aje amim ar apumjuw, kute
ar ajo me kadjy Metĩndjwýnh mar
djwýnhmã ne ar apumjuw. Ga,
me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh
kute Metĩndjwýnh nhõ kikretikam
kum mry bõr nhyr kum kĩnhja
pumû.

Ar gadjwý Karõ kute ar ajo
bakam ne gar kum apýnh kĩnh djã
nhõro aba nhyr kum kĩnh. Ar
aje tu amim Jeju Kritu markam
ne kum kĩnh. ⁶ Be, nhyr kam
Metĩndjwýnh kên'ã Kritu jakre. Kên
pãnh raxja, me kum kĩnhja'ã ne
akren me bakukãmãremã kum,

“Ota ba krĩraxbê Xijãokam keno
kikremo kajpa nhyr dja.
Kên mexkumrêx, kên pãnh
rax ne ba amijo utã kudja.

Me kute tu amim kênja markumrêx
dja me pijãm kadjy
kêtumrêx.”

Nãm Metĩndjwýnh ã Kritu'ã me
bakukãmãremã ane nhyr me arým
'ã pi'ok no'ok ne. ⁷ Ar ga ne gar
arým tu amim Kritu markumrêx
ne arým amã kĩ:nh. Amã kĩnh kute
mrãmri ne me kum kên pãnh rax
kĩ:nh pyrãk.

Nhyr be, me amakkre kêtja ne
me kute amim Kritu mar kêt ne
kanga. Nhyr be, Metĩndjwýnh ta
arým kãjmã kum rax kamê nhyr
arým ra:x. Kritu'ã ne amrêbê me
bakukãmãre memã ajarê. Nãm me
memã kum,

“E kum kên ja ne me kute kikreo
ãm djwýnhja kute kikremã
armã te omün kam bôm
kumê.

Kên ja ne arým kute kikremo kaj-
par, kum kajpar týxi”, ane.

Be ga, me bakukãmäre kute
amrêbê: memã anhÿr kôt me arým
kute Kritu kangaja pumũ. Nhy
kam Metíndjwýnh arým kãjmã kum
rax kamê nhy arým ra:x ne.

⁸Nãm me memã kum,

“Kên ne kute me par tok nhy kam
me rôrök prãmkumrêx”, ane.

Me amakkre kêt ne me kute me
rôrökja pyrãk. Nãm me kute
amim Kritu mar kêt ne kam arým
me biknor tokry djãkam akuno.
Metíndjwýnh kute amrêbê: me'ã
amim karô kôt dja me arým akuno.

⁹Nhy me, ar ga ne Metíndjwýnh
arým amijo ar apytã. Ar ga
ne gar aje mrãmri ne me kadjy
Metíndjwýnh mar djwýnh rûnh
pyrãk. Nhy Bênjadjwÿr djwýnh
ne ar ajo ba. Ar abê Metíndjwýnh
nhô me wýnhkumrêx nhy arým
amim ar ajo ba. Ar gajbit ne amim
ar ajo ba. Amrêbê ne gar ajaxwe:
ne aje mrãmri ne me akamãt kô
tykkam rôrök baja pyrãk. Gar ari
ajaxweo aba nhy Metíndjwýnh
arým amiwÿr ar ajuw ne ar ajo
ba. Jakam ar aje mrãmri ne me
irãkam katãt ba pyrãk ne katãt
Metíndjwýnh kôt ar amijo aba. Ne
kam arým memã ra:xmê mextire
'ã adjujarênh ar aba. ¹⁰Amrêbê
ne gar ate me kajgo kôt ar aba.
Nhy Metíndjwýnh arým jakam ar
ajo kran amikôt ar ajo ba. Amrêbê
ne kum ar akaprĩ kêt. Ne kam arým
jakam kum ar akaprĩ.

¹¹Ga, me me bajtem nhô
pykakam ar baja pumũ. Djãm
me kute amikukrãdjã kangan me
bajtem kukrãdjã marn kôt amijo
ba prãm? Kati. Ar gadjwÿ ne gar
me kum Metíndjwýnh kînh kêtja mē
ro'ã ar aba. Me kum amidjwýnhbito
kînh prãmkam axwe:. Me axwe

kôt ar ajaxwe puma:. Djãm ar
aje Metíndjwýnh kukrãdjã kangan
me axwe kukrãdjã 'amýnh ne kôt
ajaxwemã? Kati. Kwãrik wãnh. Dja
gar Metíndjwýnhmã amijangri týx.

¹²Me kute Metíndjwýnh mar
kêtjamē ro'ã ar abakam dja gar
katãt ar amijo aba. Nhy kam me
ar apumün arým ar ajã 'êx jabej ne
arík ar ajã kute,

—Ga, me axweja pumũ, anhÿr
jabej. Kwãrik wãnh rã'ã. Ar ga dja
gar memã katãt ar amijo aban ad-
jukaprĩ. Katãt ar amijo aba: nhy
kam Kritu arým bôx. Bôx nhy
me arým amiman Metíndjwýnhmã
kum,

—Mrãmri amexkumrêx. Me kute
amim amarja katãt ar amijo ban
ukaprĩ. Ba kam gadjwÿ amex
ma. Mrãmri amexkumrêx, ane.
Dja me ar akatãt pumün arým ã
Metíndjwýnhmã ane.

*Me kute me bēnjadjwÿr kabēn
marmã.*

Rô 13.1; Xit 3.1

¹³Ba ar amã arê gar ama. Dja
gar pykakam me bēnjadjwÿr kabēn
kunĩ ma. Mÿkam? Bir, gar arým
kãjkwakam anhô Bēnjadjwÿr djwýnh
kabēn maro aba. Ta ne arým ar
amã me'ã karôn ar amã,

—Pykakam ar anhô bēnjadjwÿr
kabēn ma, ane. Kute ar amã
anhÿrkam ar aje pykakam anhô
bēnjadjwÿrdjwÿ kabēn marmã.
Bēnjadjwÿr raxo kute me bēnjadjwÿr
kunĩ jakrenhja dja gar kabēn ma.
¹⁴Nãr me bēnjadjwÿr kute atãri ar
amã ÿr ja dja gar kabēn ma.

Metíndjwýnh ta ne ar amã me
bēnjadjwÿr jano. Ta ne ar amã aje
me kabēn marmã arê. Mÿj kadjy
ne ar amã me arê? Bir, dja me
bēnjadjwÿr me axweo bikēnhô ba.
Nãr, dja me katãt kute amijo ba-
jamã mex jarēnhô ba. Me kute
ã meo anhÿr kadjy ne ar amã
me bēnjadjwÿr jarê. Kam, dja gar
me bēnjadjwÿr kabēn man katãt ar
amijo aba. ¹⁵Katãt ar amijo aba

nhyam kam me kwÿ ar ajâ kabên kajgo kumex jarê. Me bën kati dja me â ar ajâ ane. Kwârîk wânîh râ'â. Ar ga dja gar arek katât ar amijo aban 'â adjukanga kêt. Nhyam kam amû me krâptî arÿm ar amexkôt ar apumûn arÿm me kabên kajgoja mar kêt. Nhyam kam me arÿm an-hikrên arek dja. Dja gar aje katât amijo abao â me kabên kajgoja nhi-tyo ane. Metîndjwÿnh kute ar amâ 'â karô kôt dja gar â ane.

¹⁶ Amrêbê ne gar te ajaxwe kêtâmâ ne ajaxwe râ'â. Jakam ne Kritu arÿm ar ajaxwebê ar apytân arÿm ar amâ tÿx jangij. Ar ajaxwebê ar atÿxkam ar ga ne gar arek mekôt ar aban adjumar mex. Arek mekôt ar abakam kwârîk wânîh arîk ar aba kêt. Ga, me kwÿ kute,

—Ba ne ba arek mekôt ar iban idjumar mex, anhÿrja pumû. Nâm me anen kam arîk ar ban axwe:. Ne kam me kute mrâmri ne me kute kubêkâ mex jangjênîh ne kadjwÿnhbê punu râ'â pyrâk. Kwârîk wânîh â amijo anhÿr kêt. Ar ga dja gar abê Metîndjwÿnh nhô âpênîhkumrêx ne kum adjâpênîh tÿx ne katât kabên man kôt ar amijo aba.

¹⁷ Me kunî ar aje kâjmâ memâ rax kamênîh kadjy dja gar amima. Jeju kukwakam ar aje meo akamyja ar amâ me abê. Amâ Metîndjwÿnh rax pyman bënjadjwÿr raxja kâjmâ kum rax kamê.

¹⁸ Me kute ar ajô ar apa 'amÿnh gar memâ adjâpênîh kajgo ar aba ar, ar amâ ne ba ikabên jarê. Dja gar akrânâmâ pykakam ar ajo ba djwÿnhmâ adjâpênîh katât ne rax ma. Djâm ar ajo ba djwÿnh mex ne kabôt katikambit dja gar kabên kôt kum adjâpênîh katât? Kati. Àkrê prâmkamdjwÿ kum adjâpênîh katât.

¹⁹ Mÿj dja gar nên kam arÿm Metîndjwÿnh kÿnh nhyam ar amâ mex jarê? Bir, dja gar katât

Metîndjwÿnh kabên man kôt ar amijo aba. Nhyam kôt me arÿm ar ajo ajkê gar kôt arÿm atokry ne akaprî ma. Kam dja gar Metîndjwÿnh kÿnh nhyam arÿm ar amâ mex jarê.

²⁰ Godja gar ajaxwe nhyam me pânîh ar ajo bikênîh jabej gar kam akrânâmâ amitokry mar jabej. Djâm kam gar arÿm Metîndjwÿnh kÿnh nhyam kute ar amâ mex jarênîhmâ? Kati. Nhyam be, godja gar katât ar amijo aba nhyam me arÿm kôt ar ajo bikênîh jabej gar kam akrânâmâ atokry mar jabej. Katât ar aje amijo abakambit dja gar arÿm Metîndjwÿnh kÿnh nhyam ar amâ amex jarê. ²¹ Katât ar aje amijo abakôt me kute ar ajo bikênîh gar kôt atokry. Ja kadjy ne Metîndjwÿnh amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba. Ga, Kritudjwÿ gwaj bakadjy tokryja pumû. Gwaj baje kudjwa katât amijo baban kôt batokry kadjy ne gwaj bakadjy tokry.

²² “Djâ nâm Kritu axwe? Kati. Djâ nâm memâ 'êx ne me noo akno? Kati.”*

²³ Me kum âkjêrkam djâ nâm amipânîh memâ akij? Kati. Tokrykam djâ nâm me kangrô? Kati. Nâm Metîndjwÿnhmâ amijarê. Kute katât memâ axwe pânîh jarênîh djwÿnhkumrêx jamâ ne amijarê. ²⁴ Kritu ta ne pÿte'ykam gwaj bajaxweo pânîh. Mÿj kadjy ne gwaj bajaxweo pânîh? Bir, gwaj bamâ bajaxweo prâm kêt kadjy.

Ga, me tyk kum axwe prâm kêtja pumû. Gwaj badjwÿ arÿm batykmân prâbê bamâ bajaxweo prâm kêt ne ar baban baje kabên marn kôt baje amijo baba prâm. Ja kadjy ne arÿm gwaj bajaxweo pânîh. Mry kâ punuo ne me prÿne ôm nhyam kam Metîndjwÿnh arÿm kôt gwaj bajo mex gwaj kam â bamâ bajaxweo prâm kêt ane. ²⁵ Ga, mryo ba djwÿnh kêt kam

* 2:22 Amrêbê ne Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênîh djwÿnhbê Idjaij ja jarê nhyam kam Pedru kôt arê.

mrykĩ'átomtĩ arým no biknor ne ate ar baja pumũ. Ar gadjwý ne gar ate ar aba. Nhyem be, jakam gar arým ajo ba djwýnh Jeju'ýr amijo akêx ne kôt ar amijo aba nhyem arým ar apytàro ba.

3

*Kute prômê mjênãmã abenã karõ.
Xit 2.2; Xim k 2.9, 3.11*

¹ Ê, ar apa, arým ar amjênwã, ar amã ne ba ikabên ne. Dja gar akrãnmã amjên kabên maro aba. Ar ajõ amjên kute amim Metĩndjwýnh kabên mar prãm kêt jabej ga dja ga katàt kabên kôt ar amijo aban ĩ arým 'ýr o akêx ne. ² Godja te amim Metĩndjwýnh kabên mar kêt ne arým apumũ. Katàt aje amijo aban amã Metĩndjwýnh rax pymakôt arým apumũ. Ne kam amex kôt arým Metĩndjwýnh'ýr amijo akêx ne tu amim markumrêx.

³ Be, mýj dja ga amexkam akute nhyem me kum akĩnh ne? Djãm akunhêrkam nàr djãm akĩ prĩne mex nàr djãm apýnh anhõ kên karýrkam nàr djãm aje akà mex jangjênhkam? Djãm akunhêr jabit ne arým kôt amex? Kati.

⁴ Bir, mýj dja ga ga amexkam akute nhyem me kum akĩnh ne? Bir, dja ga anhõkre kadjwýnhbê akabên mexbit man memã aprĩren akrãnmã memã abên rereko aba nhyem me arým kum akĩnhkumrêx. Nhyem kam Metĩndjwýnhdjwý kum akĩnhkumrêx kute mrãmri ne me kum õ mýjja pãnh ra:x kĩnh pyrãk.

⁵ Amrêbê ne me bakukãmãre nire kwý mextiren axwe kêt ne ar ba. Ne Metĩndjwýnh kanãrrãm ar ban arým kabên mexbit jarên akrãnmã mjên kabên maro ba. ⁶ Ga, Xara kute Abraão kabên marja pumũ. Nãm katàt kôt ar amijo ban kum rax jarên ar o ba. Ar aje Xara tãmdjwý pyrãk dja gar kudjwa amjên kabên man arým atĩn prãm kêt.

⁷ Ê, ar apa, arým ar aprõwã, ar amãdjwý ne ba ikabên ne. Kwãrik wãnh amidjwýnhbit maro aba kêt ne prĩne amim aprõ maro aba. Ajityxo aje aprõ jakrenhkam kum aprĩren amã abê. Djãm amã aprõ jabê kêt nhyem Metĩndjwýnh kute amarmã? Aje kum amijo adjã'wýr nhyem kute amarmã? Kati. Dja ga amã abê kêt nhyem Metĩndjwýnh arým amar kêt. Nhyem be dja ga amã aprõ jabê nhyem arým akabên ma. Djãm apydji ne Metĩndjwýnhkôt atĩn ne ar abamã? Kati. Metĩndjwýnh djukaprĩkôt ne ga aprômê kôt ar atĩn ne ar abamã.

Me kute katàt amijo bamã.

Ep 4.1; Kor 1.10; Tex k 4.1; Ped k 2.12

⁸ Jakam ne ba ar akunĩmã ikabên. Gora ar akunĩ axikôt abenmã akabên jarê. Kwãrik wãnh amidjwýnhbit maro aba kêt. Dja gar aben maro aba. Kute me kamy kum kamy jabê pyrãk dja gar ã amã aben jabêo ane. Ar amã aben kaprĩn amijo angrin akatãm ne ar abeno aba.

⁹ Kwãrik wãnh me'õ ar ajo ajkê gar amipãnh o abikênh kêt. Nàr, kwãrik wãnh me'õ ar amã akij gar amipãnh kum adjãkêr kêt. Ate dja gar kum akabên mex jarên o djuw mex. Ar aje ã abenmã anhýr kadjy ne Metĩndjwýnh amiwýr ar ajuw ne ar ajo ba. Ja dja gar aman ikabên kôt amijo ane nhyem Metĩndjwýnh ĩ arým ar amã akĩnh djã ngãn ar ajo djuw mex. ¹⁰ Amrêbê: ne me bakukãmãre memã kum,

“Ar adjumar mex ne atĩn 'iryen ar abamã djãm ar amã ja kĩnh? Mýj dja gar kadjy amijon?

Bir, kwãrik wãnh akabên punu'õ jarên kêt. Aje me noo abiknor kadjy, kwãrik wãnh memã ajêx kêt.

¹¹ Godja me arĩk ar ban axwe on memã akãx. Ar ga dja gar ajaxwe kêt ne amã me kaprĩ.

Ar akunî abenkam adjumar mex kadjy dja gar aben nêje aben jakren akabôt katin ar aba ne 'ã adjukanga kêt.

¹² Mÿkam dja gar abenkam adjumar mex? Bir, Bênjadjwÿr djwÿnh kute katàt me kute amijo baja pumÿnh.

Ne kam me kute kum amijo à'wÿrkam arÿm kute me kabên marn kam kute me kabên kôt memã ipêx.

Nhym be, me axweja ne Metîndjwÿnh arÿm mekam no kà nhàn ngyrk ne arÿm mebé aptã", ane.

Me kute amrêbê: me bakukãmãremã anhÿrkam dja gar ã amexo ane.

¹³ Ar amex prãm kam djãm me kute ar ajo bikênh prãm? Kati.

¹⁴ Nàr gar katàt ar amijo aba nhym me kôt ar ajo bikênh jabej gar arÿm atokry. Atokry japôkmã akînh. Akînh ja dja gar ama. Kwãrîk wãnh kam ar amã me uma kêt ne atîn prãm kêt.

¹⁵ Ne ate Bênjadjwÿr djwÿnh, Metîndjwÿnh ma. Ne mexo umatija ma. Ne ano tÿx. Amikôt aje memã amijarênh kadjy ano tÿx. Dja me abej akukij ne amã,

—Mÿj ne ga aman arÿm, “Dja ba Metîndjwÿnh kôt itîn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne”, anhÿro aba? Mÿj ne ga ama? ane. Dja me ã abej akukjêro ane ga kam amikôt memã amijarên memã kum,

—Kritu ikadjy ty. Ba arÿm tu amim markumrêx. Kam dja ba Metîndjwÿnh kôt itîn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Kwãrîk wãnh memã bêx kêt. Metîndjwÿnh mexo uma dja gar aman memã aprîren memã amijarê.

¹⁶ Dja gar katàt ar amijo aban amikam ajaxwe'ô mar kêt nhym me arÿm ar ajã 'êx ne memã kum,

—Djãm tãmwã katàt kute amijo ba got? Kati, axwe, anhÿro ba. Kwãrîk wãnh rã'ã. Dja te me ar ajã anhÿro ba, ar ga dja gar katàt

amijo aba rã'ã. Ne katàt amijo aba tãmtã: nhym kam me arÿm ar akatàtkumrêx kôt ar apumÿn arÿm amikam pijàm ne. Me amikam pijàmã dja gar katàt amijo ar aba rã'ã.

¹⁷ Mÿkam ne me ar ajã kabên punu? Bir, godja Metîndjwÿnh ar atokry'ã amim karô jabej. Kute ar ajã amim karô kôt ne me ar ajã kabên punu gar arÿm atokry. Ajaxwe kêt ne atokry. Ne te atokry ne Metîndjwÿnhmãbit amexkumrêx. Nhym be, me kwÿ axwekumrêx nhym Metîndjwÿnh arÿm memã axwe jarê nhym me arÿm tokry:. Nhym be, ga te ajaxwe kêt ne atokry, ja ne mex.

¹⁸ Be ga, Kritudjwÿ tokryja pumÿ. Gwaj bajaxwekôt tokry. Gwaj bajaxwekumrêx nhym ta axwe kêtumrêx ne arÿm gwaj bajaxwe pãnh tokry. Kute Metîndjwÿnh'ÿr gwaj bajo akêx kadjy tokry. Nãm me kubî. Kritu nhîkumrêx nhym me kubî. Nhym kam Metîndjwÿnh Karô akubyn o tîn ne.

¹⁹ Amrêbê: Nôwe me bakukãmãremê ro'ã ar bakam ne ngô me imex nhym me arÿm ty. Nhym kam Metîndjwÿnh arÿm me karôbê ijê. Me tîn ne ar bari ne Metîndjwÿnh arÿm Nôwemã Karô jano nhym arÿm kum arê. Kum arê nhym kuman arÿm kàj bê me akren memã kum,

—Ar ajaxwe:. On wãnh ajaxwemã anhire. Nãm ã memã anhÿro ba. Kute kà raxo âmri ne ã memã anhÿro ba.

²⁰ Nôwe te memã ane nhym me axwe rã'ã ne. Nhym kam Metîndjwÿnh ngyrk tô:n te me kute amijaxwe krã'ÿrmã kam ama:. Nhym kam ngô arÿm me imex nhym me arÿm ty. Nhym kam Metîndjwÿnh arÿm me karôbê ijê. Nhym be, me ngrêrebit arÿm amim kabên ma. Ar kubê 8bit arÿm amim kabên man arÿm wãnh axwemã

ire. Ne kam arým kãmã wadjàn kam tyk kêt. Ga, ar kute amim Metîndjwýnh mar ne arým kàkam ýrja pumũ. Kam Metîndjwýnh arým ngòkam ar utàn ar aro ba.

²¹ Gwaj badjwý ne gwaj tu amim Kritu markumrêx nhym me arým ngòmã gwaj bajangij. Mýj'ã ne ngò kurũm bajapòxja amijakre? Bir, Jejumẽ ro'ã akubyn batĩn'ã ne amijakre. Gwaj Jejumẽ ro'ã akubyn batĩnkam ne gwaj arým Jejukòt katàt ar amijo baba. Djãm mýjja punu'ò gwaj banhĩ'ã atom nhym me gwaj bajã ku'ò? Kati Gwaj katàt ar amijo baban arým amim,

—Metîndjwýnh ne katàt ije amijo ibakòt kute imar, anen arým bakĩnhkumrêx ne. Ja'ã ne ngò kurũm bajapòxja amijakre.

²² Mrãmri ne Jeju akubyn tĩn kàjkwamã wabin arým Metîndjwýnh djubòk'ãnh nhỹ. Bẽnjadjwýr rax ne memã nhỹ ne kute raxo, umao mýjja kunĩ, me kunĩ jakrenh. Kute kadjy mrãnh djwýnhmẽ me bẽnjadjwýrmẽ me 'itýx kunĩ jakrenh mex ne kabẽno me anoro nhỹ.

4

Me kute katàt Metîndjwýnh kabẽn kòt amijo ba'ã kute memã karò.

Ep 4.17; Kor 3.5

¹ Kritu nhĩkumrêx ne arým gwaj bapãnh tokry. Ar aje ja markam dja gar amikukãm mã amim,

—Badjwý dja ba kudjwa itokry, ane. Dja gar ã amim ane. Mýkam? Bir, dja gwaj kudjwa batokryn arým amim Metîndjwýnh mar týx ne kam arým bajaxwe prãm kêtumrêx ² ne bamã mýjja punu kĩnh kêt. Djãm me axwe kòt dja gwaj amidjwýnhbito kĩnh kadjy amima, bamã mýjja punu kĩnh kadjy amima? Kati:. Arým Kritu kudjwa batokrykam dja gwaj

Metîndjwýnh kabẽn man kòt amijo baba kadjy amima.

³ Amrêbẽ me kute Metîndjwýnh mar kêtja kòt gar amijo aban aprò djwýnh kupa'ã nãr amjên djwýnh kupa'ã akurẽ aba. Ne amã mýjja punu kĩnh. Ne kadjwati kangòkam* ajabã. Ne me torkam abixaêr punu. Ne kadjwati kangòkam aben týx jabej. Ne mýjja metîndjwýnh karò nhípêxmã amijarêno aba. Ja ne punu:re. Nhym Metîndjwýnh ar akam ngryk. Gar kam arým Metîndjwýnh'ýr amijo akẽx ne tu amim markumrêx.

⁴ Nhym kam me amakke kêt arým ar ajã kabẽn. Me kute axweo ba týx rà'ãkam ar ajã kabẽn ne. Me abenmã kum,

—Je tô, mýkam ne me arým gwaj bakòt bixaêr kêt? anen kam arĩk abenmã kum,

—Nãm gwaj ba kòt ar ba kêt. Axwe. Nãm me ã abenmã ar ajã ane.

⁵ Me wã dja me ì prĩne amijaxwe kòt Metîndjwýnhmã amijarẽ nhym arým memã axwe pãnh jarẽ. Kute memã axwe pãnh jarẽnh kadjy arým memã dja. Me tĩnmẽ me tykmẽ arým memã dja. ⁶ Ë, me arým tykja me tĩnri ne me memã Kritu'ã ajarẽ. Mýj kadjy? Bir, me tĩnri, pykakam ar bari kute amijaxwe mar ne kam arým tykkam Metîndjwýnhkòt tĩn ne ar ba kadjy ne me memã arẽ.

⁷ Me kunĩ kute aminhinomã amimẽnh djã nhõ akati bõx ýr. Kam dja gar akrã mex kadjy amiman ajaxwe kêt kadjy amijãno djan kum akabẽno aba.

⁸ Ar aje Metîndjwýnhmã akabẽnkam amex. Nhym be, ar amã aben jabêkam gar arým ar amexo amũ amikamẽn arým ar amexti:re. Kam ar amã aben jabê:. Dja gar amã aben jabên arým aben jaxwe krãptiõ aknon mar kêt ne.

* **4:3** Mýjja me kute o kòm ne kòt bibãnh kunĩja, kadjwati kangòmẽ uba kangòmẽ, mýjja kangò kunĩ ne me kum kadjwati kangò jarẽ.

⁹Dja gar abenmã anhürkwã jarêñ abenkam aku. Kwãrik wãñh aben kãxã ar anhõ mýjja'ã maje amim,

—Mýj kadjy dja ba kum inhõ mýjja jarê? anhýr kêt. ¹⁰⁻¹¹Metĩndjwýnh Karõ ne ar amã adjãpêñh djã'ã karõ. Apýnh ar anhĩ djãri ar amã 'ã karõ gar apýnh adjãpêñh djã maro aba.

Ar ajõ aje memã kabên jarêñh'ã kute ar amã karõja, Metĩndjwýnh kabênkumrêx dja gar memã arê. Kwãrik wãñh memã kabên kajgo'õ jarêñh kêt.

Ne ajte kute ar ajõmã aje meo djuw mex'ã karõja dja gar memã mýjja nhõro aba ne me kadjy adjãpêñhkumrêx. Aje meo djuw mex kadjy Metĩndjwýnh arým ar amã týx jadjã. Dja gar arerek kêt ne meo djuw mexo aba. Metĩndjwýnh ne ukaprĩ:kumrêx. Ar gadjwý dja gar adjukaprĩkumrêx ne ar adjãpêñh djã'ã adjukanga kêt ne memã adjãpêñh ar aba. Memã adjãpêñh kunĩkõt dja me arým Metĩndjwýnhmã mextire jarê. Ne kum,

—Ga ne ga adjukaprĩ:kumrêx. Akabênkõt ne Jeju Kritu bõx. Ba arým tu amim markumrêx, ane. Metĩndjwýnh ne ra:x ne kute me kunõ ba djwýnh. Rax rã'ã: rã'ã ne. Ne ren me kunĩ kum rax jarê. Mrãmri. Tãm ne ja.

Me kum me kute amim Kritu marja kurê.

Mat 10.16; Dju r 16.1; Pir 1.29; Idja 12.3

¹²Akmere, àpnhĩre ar, ba ar amã arê gar ama. Ga, me kute kuwykam kên karýr jadjwýrja pumũ. Me adjuw nhym ôr ne xêr nhym mýjja punu kunĩ apõx. Ar gadjwý dja ar akaprĩ djã ar ajo ba gar atokry: ne. Birãm ar amãbit ne kute me kute amim Jeju marja tokry prãm kêt pyrãk. Gar kam amim,

—Je tô ba ne ba ije amim Jeju maro iba nhym itokry ja ijo ba. Mýkam? ane. Kwãrik wãñh amim ja jarêñh kêt. ¹³Be ga, Kritu tokryja pumũ. Me kute amim Kritu mar krãptĩdjwý kõt tokry. Ar gadjwý dja gar kõt atokry. Kwãrik wãñh kam akaprĩ kêt. Dja Kritu me: xkumrêx ne uma:n arým bõx. Godja jakam kõt atokry jabej dja gar bõxkam akĩnhiti:rekumrêx.

¹⁴Ar aje amim Kritu mar nhym me arým kam kum ar akurê. Djãm kam ar akaprĩ got? Ga, Metĩndjwýnh Karõ ar amê amijo kajkeja pumũ. Karõ ra: xkumrêx ar amê amijo kajkep. Kam te me kum ar akurê gar akĩnhkumrêx. Me ta ne me Kritu'ã kabên punu. Nhym be, ar ga ne gar kum mextire jarê.

¹⁵Nhym be, dja ar ajõ aje me par nhym me kõt ajo ajkê ga atokry. Nãr, adjãkĩnhĩ nhym me kõt ajo ajkê ga atokry. Nãr aje amim me kukjêr prãm nhym me kute amã amijarêñh ga aje amũ memã me arêñh prãm. Nhym me arým kõt ajo ajkê ga atokry. Nãr ajaxwe 'õ nhym me kõt ajo ajkê ga atokry. Djãm kam akĩnh? Kati. Ajaxwekam akaprĩkumrêx. Kwãrik wãñh ã amijo anhýr kêt.

¹⁶Nhym be, aje mrãmri amim Kritu markumrêx nhym me arým kõt ajo ajkê ga atokry. Kwãrik wãñh kam apijãm kêt. Dja ga kam Metĩndjwýnhmã rax jarêñh kum,

—Djũnwã, ije amim Kritu markam ne me ijo ajkê ba itokry. Ba kam ikĩnhkumrêx, ane.

¹⁷Apýnh gwaj baje marja Metĩndjwýnh kute gwaj bajaxwe jabej amim gwaj bakukjêrmã. Õ akati gwaj bawýr bõx 'ýr. Gwaj bajo dja amim me kukjêrmo krax. Gwaj bajo kute memo kraxkam mýj dja ã arým me amakkre kêt kam nê? Bir, dja me axwe jabej amim me kukij nhym me arým amijaxwe kõt kum

amijarê. Nhyam kam arÿm memã pãnh rax jarê. Me kute Kritu'ã ujarênh ny mar kêt pãnh tokry rax jarê. ¹⁸ Amrêbê: ne me bakukãmãre ije ar amã arênhja kôt memã kum, “Metîndjwÿnh kute me katàt kute amijo baja pytàr ne tô, kam àpênh rax.

Nhyam kam mã dja me axwemê me kute Metîndjwÿnhbê amijo akêxja mekam nê?

Bir, mrãmri dja memã pãnh jarê nhyam me axwe pãnh tokrykumrêx.”

Nãm me bakukãmãre ã memã ane.

¹⁹ Tãm ne ja. Metîndjwÿnh kute ar ajã amim karô kôt dja gar katàt ar amijo aban ajmã akute kêt ne ar aba. Ne te katàt amijo aban arÿm atokry jabej. Kum amijarê gê ta ar atokrykam ar apytã. Metîndjwÿnh kute ar anhipêx djwÿnh kute ar amarkumrêx ne ar ajã ukanga kêtumrêx. Kum amijarê gê ta ar ajo ba.

5

Kute meo ba djwÿnhmã àpênh'ã karô.

¹ Ar akam ar abê Jeju nhô me jao aba djwÿnhwã ba ar amã ikabên jarênh ar adjápênh djã'ã ar amã karô. Dja gar ikabên ma. Ota, badjwÿ ibê Jeju nhô me jao iba djwÿnh. Ba ne ba Kritu tokrykôt omÿ. Dja ba ajte omÿ. Djãm rerekren kajgo ba omÿ? Kati. Dja ra:x ne uma: ba arÿm omÿn kôt ar iba.

² Ga, me kute me ò krito djuw mex nhyam memã abatãnhja pumÿ. Ar gadjwÿ dja gar wãkam me kute amim Jeju marmã arênhho aba. Memã Metîndjwÿnh kabên jarênhho aba gê me mar mexo amÿ amikamên mar rax ne. Djãm me'ò ne kute ar amã ar aje meo aba'ã àpnênh tÿx gar amã uman kabên kôt ar aje me omÿnho abamã? Kati. Ar ga dja gar amã me omÿnh kÿnh ne meo aba. Djãm ar aje pi'ók kaprÿbit mar ne aje amim o

adjãptàr kadjy meo abamã? Kati. Ar amã me kÿnhkam dja gar me o aba. ³ Djãm ar aje amiraxo adjãmran Metîndjwÿnh nhô me ja janoro abamã? Kati.

Ga, mrykÿ'ãtomtio ba djwÿnh ò krit kukãm katàt baja pumÿ. Katàt ba nhyam ò krit arÿm kôt katàt amijo ba. Ar gadjwÿ dja gar Metîndjwÿnh nhô me ja kukãm katàt ar amijo aba gê me ajã amim, “Ba gêt kudjwa”, anen arÿm ar akudjwa katàt ar amijo ba.

⁴ Ga, me kute aben rer djãja pumÿ. Kam me'ò kute me kunÿ rerja dja kÿnh djã'ã arÿm amim krãdjê byn kutu. Pi'òo krãdjê tu. Nhyam kam pi'òo krãdjê tẽmbê punu. Ar gadjwÿ dja gar katàt ò me ja kukãm amijo aba mex ne arÿm amim akÿnh djã by. Ò me jao ba djwÿnh djwÿnh dja bôx. Jeju dja bôx ne arÿm ar amã ar akÿnh djã mexti:re ngã gar arÿm amim aby. Djãm ar akÿnh djã rerekmã? Djãm punumã? Arkati. Kute ar amã ar akÿnh djã nhôr ja dja mex rã'ã: rã'ã ne.

⁵ Ar ajabatãnh nyredjwÿ, ba ar amã ikabên jarê. Dja gar mebêngêt kabên ma. Arÿm me abatãnhkam dja gar me kabên man kôt ar amijo aban amim,

—Djãm ije iraxo me akrenh? Kati. Ikaigo, anen abenmã amijo angrin akajgo. Mÿkam? Bir, amrêbê: me bakukãmãre memã kum,

“Me amijo àmra prãmja Metîndjwÿnh arÿm mebê aptã.

Nhyam be, me kute amijo kajgo dja Metîndjwÿnh tu mekam ukaprikumrêx”, ane.

⁶ Metîndjwÿnh 'itÿxo kubê kumkati dja gar rax man kam arÿm amijo akajgo. Amijo akajgo: nhyam ï akati 'òkam arÿm kãjmã ar akamên ar ajo rax ne. ⁷ Dja gar rax ma:n kum ar adjumar punu djã kunÿ jarênhho aba. Kute ar amã ne ar ajo djuw

mexo ýrkam ã kum anhýro abao ane.

⁸ Ar ano mex ne amijã ano tỳx ne aminêje rít. Ga, rop jamrexe kàr ar baja pumũ. Nãm kute mry'õ krênMã abej ar ba. Akurê djwýnhbê Xatanajdjwý ne 'itỳ:x ne àkrê: ne kabên 'itỳ:x ne me abej ar ba. Kute me'õbê Jeju kurêMã nhym 'ã ukangamã ne abej ar ba. ⁹ Dja gar tu amim Metĩndjwýnh mar tỳxkumrêx ne 'ã adjukanga kêt ne o arỳm Xatanajbê aptàn arek kubê dja. Xatanaj ar abê Jeju kurê prãm ne ajte pyka kunĩkôt me bakamyd-jwýbê kurê prãm. Jeju kukwakam ar aje meo akamyjabê kurê prãm nhym me ar akudjwa arỳm tokry. Ja dja gar aman kubê aptà.

¹⁰ Metĩndjwýnh ta ne tu kum me kaprĩ:kumrêx* ne prĩne kute me kunĩo djuw me:xkumrêx. Ta ne Kritu djãpênhkôt amiwýr ar ajuw ne ar ajo ba. Dja gar õ kàjkwakam kôt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne. Ja kadjy ne amiwýr ar ajuw. Be, ar atokry kàjbê 'irykam dja prĩne ar ajo mex. Ta dja akubyn ar amã tỳx jadjã gar kôt adjãm tỳx ne 'ã ar adjukanga kêtumrêx. ¹¹ Gê me kunĩ kum mex jarênh rã'ã: rã'ã ne. Gê me kunĩmã rax rã'ã: rã'ã ne. Tãm ne ja.

¹² Ije ar amã ikabên jarênh ja ne ba Xibanumã arê nhym arỳm 'ã pi'ók no'ók gar arỳm amim arê. Me bakamybê Xibanu ne tu amim Jeju markumrêx ne 'ã ukanga kêtumrêx. Ba ar amã ikabên jarênh 'ikrãn nhym 'ã pi'ók no'ók ne. Ar akĩnhmã ne ba ar amã arê. Ba ar amã mrãmri Metĩndjwýnh ta tu kum ar akaprĩkumrêx jarê. Kam dja gar tu amim markumrêx ne 'ã adjukanga kêtumrêx.

¹³ Krĩraxbê Babirõnijkam me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio baja ne me ar amã kabên mex jarê. Metĩndjwýnh kute meo ba kadjy

arỳm amijo me utà. Ar gadjwý arỳm amijo ar apytà. Makôdjwý ar amã kabên mex jarê. Tãm ne mã ikôt ajkamên arỳm kute ikra pyràk.

¹⁴ Dja gar abenwýr bõx ne abenmã akabên mex jarênh aben pa krij. Ar amã aben jabêkam aben pa krijn aben tatak ne.

Gê ar aje amim Kritu Jeju mar kunĩwã umar mex. Tãm ne ja.

* 5:10 Djãm me ba ne gu me badjukaprĩ nhym pãnh kum me bakaprĩ Kati. Me ba ne gu me badjukaprĩ kêt. Ta ne kum me bakaprĩkumrêx.

Pedru kute memã atāri pi'ôk no'ôk ne ja.

Jejukôt ba djwýnhbê Pedru ajte arkum pi'ôk no'ôk ne. Tyk kêtri ne arkum pi'ôk no'ôk ne. Tekrekam Metĩndjwýnh kabên jarênh djwýnh 'êxnhĩ bôxmã ne arkum arê ne kam arkum,

—Dja gar Jeju'ābit angràn amũ aje maro amikamênh kadjy katāt ar amijo aba. Akati 'ôkam dja Jeju akubyn bôx ne pyka jao apêx. Kam dja ar amã pyka jakam kukràdjā kĩnh rax kêt. Dja ĩ apêx gwaj Jeju akubyn bôx kamnhĩxbê ar baba. Nãm ā Pedru arkum ane.

¹ Ba ibê Ximão Pedru. Jeju Kritu ne ijano ba 'ā idjujarênh ar iba. Ba ne ba ar amã ikabên ne. Gwaj Batĩndjwýnhmê gwaj bapytār djwýnh ar ta ne ar arým gwaj bamã axwe kêt jarê. Jeju Kritubê ne gwaj bapytār djwýnh. Ar ta ne ar gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj arým tu amim markumrêx ne bamã kĩnhkumrêx. Ar amã ne ba ikabên jarê.

² Gê Metĩndjwýnh tu kum ar akaprĩ:kumrêx* gar adjumar mexo amũ amikamên arým adjumar mexkumrêx ne.

*Me ba mex'ā kute memã karō.
Kô k 1.4*

³ Metĩndjwýnh ne mexo uma:n prĩne mex ne axwe kêtumrêx. Arým amiwýr gwaj bajuw gwaj tu amim markumrêx nhyim 'itýxkôt arým gwaj bamã Karō jano. Ne gwaj bamã kabên jarê gwaj arým bamã kĩnh ne kôt ar amijo baban kam arým kôt batĩn ne ar baba rã'ā: rã'ā ne. Gwaj kam bajaxwe kangan bamex prām. ⁴ Kôt ne kute gwaj bamã mýjja jarênh māmđji. Kute gwaj bamã mýjja mexti:rekumrêx jarênh. Dja gwaj amiwýr mýjjakam

amakbê ta mexo bamex. Ja kadjy ne gwaj bamã mýjja mexti:re jarê. Me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja ne me mýjja punu kumexo ba. Me 'êxnhĩ. Me kum me kurê. Me ari prō, mjên kupa'ā kurê ba. Me mýjja punu kumex jao ba. Gwaj ba dja gwaj bamã mýjja punu kĩnh kêt ne tu kangakumrêx. Ja kadjy ne Metĩndjwýnh gwaj bamã mýjja mextire jarênh māmđji.

⁵ Kute gwaj bamã mýjja nhõrmã arênhkam

dja gar amikrà kêt ne amex. Arým ar aje tu amim Metĩndjwýnh markumrêxkam dja gar amex.

Amex ne ajte Metĩndjwýnh mar mexo amũ amikamên mar rax ne.

⁶ Metĩndjwýnh mar rax ne ajte ajaxwe kêt kadjy amijāno dja.

Ajaxwe kêt kadjy amijāno djan ajte Metĩndjwýnh kôt ar amijo aba.

Kôt ar amijo aba'ā adjukanga kêt.

'Ā adjukanga kêt ne ajte mex kôt amex.

⁷ Mex kôt amex ne ajte Jeju kukwakam akamy arkam adjukaprĩ. Arkam adjukaprĩ kute me axikôt apôx abenkam ukaprĩ pyrāk.

Arkam adjukaprĩn ajte amã me kunĩ jabê.

⁸ Dja gar ā aba mexo anen aba mexo amũ amikamên aba me:zkumrêx. Ga, pidjô ô me:zkumrêxja pumũ. Nhyim me kum kĩ:nhkumrêx. Ne kam kam kaprĩ kêtumrêx. Ar gadjwý dja gar aba me:zkumrêx ne aka-jgo kêtumrêx nhyim Bēnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu arým kum akĩnhkumrêx ne akam kaprĩ kêtumrêx.

⁹ Nhyim be, godja gar ajō aba mex kêt ne aba punu jabej. Aje mrāmri ne me no rã kute amybyim mýjja pumũnh kêt pyrāk ne aje

* 1:2 Djām ar ga ne gar adjukaprĩ nhyim pānh arým kum ar akaprĩ Kati. Ta ne tu kum ar akaprĩkumrêx.

mar rerekre. Metīndjwýnh ne arým ar ajaxwe tūm maro aknon akam ngyrk kêt. Nhym be, ar ga ne gar arým jao ajamak kêt katin arým mar kêt ne.

¹⁰ Kam, akmere, àpnhīre ar, amibêx ne markumrêx. Djām mrāmri ne Metīndjwýnh amijo ar apytān amiwýr ar ajuw ne ar ajo bakumrêx? Ja dja gar amibêx ne markumrêx. Ne kam arým amim,

—Nā. Mrāmri ne Metīndjwýnh arým amijo ipytān ijo bakumrêx, ane. Dja gar ije ar amā arēnhja kôt amijo aba mex ne kam Metīndjwýnhbê amijo akêx kêtumrêx.

¹¹ Dja gar aba mexo ane nhym kam arým Bēnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu bôx. Kubê ne gwaj bapytār djwýnh. Dja bôx ne ô kàjkwamā ar ajo mōn ar ajo bôx ne arým ar amā,

—Aj. On amrê wadjā. Ota, ar anhō mýjja mexti:rekumrêx. Ba dja ba ar ajo iba. Jakam dja ba me kunī:ô iba rā'ā: rā'ā ne, ane. Dja gar pykakam aba mexo ane nhym arým ar ajo bôx ne ā ar amā ane.

Metīndjwýnh kabēn pýnh ne kute memā arēnh.

Ep 4.1; Kor 1.10; Ped k 1.15; Ap 3.4

¹² Kam dja ba ije ar amā ar aba mex ja'ā karō 'āno dja. Arým ne ba ar amā tām jarē gar arým aman arým kôt amijo aba mex. Kwārīk wānh rā'ā. Dja ba ajte ar amā tām jarēn ajte ar amā tām jarē gar arým mar týx ne. Ne kam aba mex'ā adjukanga kêt.

¹³ Nā bām amim,

—Pykakam itīn ne ar ibari dja ba mā arkum arē gē ar mar týx. Tām ne mexkumrêx. Nā bām ā amim anen kam arým mā ar amā arē. ¹⁴ Mrāmri ityk arým ijo rām ne ja. Bēnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu ne imā arē ba arým kuma. Ga, kubêkatio kíkreja pumū. Nām me kungrān arým mā tē. Badjwý dja

ba ty nhym inhī wānh nō. ¹⁵ Itīnri dja ba ar amā karō 'āno dja. Ar aba mex'ā ar amā karō 'āno dja. Dja ba ty gar mā aba mex ne mar týx ne arým 'ā adjukanga kêtumrêx.

¹⁶ Gwaj banhō Bēnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu arým bôx ne 'itýxkôt mýjja pumūnh kêt nhīpêxo ba. Bar memā 'ā idjujarēnh ar iba. Djām me kabēn kajgokôt ne bar amijo iban arým ar amā me ujarēnh kajgo jarē? Kati. Djā ne me ta amim,

—Ba dja ba memā 'ā ajarēn prīne idjujarēnho irō mex gē me idjujarēnh ma? Dja me kuman aben djô'ā amū abenmā arēnho ba, ane. Djā ne me ā amim anen 'êx ne arým amū imā arē ba me ujarēnh kajgoja man arým me ô'ā amū ar amā arē? Kati. Ar ba ne bar Jeju pumūnhkumrêx ne kam kôt ar amā 'ā ajarē. Jejubê ne Bēnjadjwýrbê kumkatibê Kritu ne me kunī, mýjja kunīo ba. Bar omūn arým ar amā tāmja'ā ajarē.

¹⁷⁻¹⁸ Amrêbê ne bar Jeju pumū. Metīndjwýnh nhō krānhkam ne bar djan arým kam Metīndjwýnh kabēn ma. Jejumē ro'ā ne bar djan arým kuma. Kakrā jadjēnh tý:x ne me:xkumrêx ne arým Jeju kuno bar omū. Nhym kam Metīndjwýnh arým kàjkwa kurūm Jeju'ā ar imā kabēn jarē. Kakrā jadjēnh tý:x kurūm ne ar imā 'ā kabēn jarēn kam,

—Ikra ne wā. Imā abê:kumrêx. Ba kam kam ikīnhkumrêx. Nām ā Jeju'ā ane bar arým kabēn ma. Ga, Metīndjwýnh, me Babām ta kute kum rax jarēnhja pumū. Kum kī:nh jarēnhja pumū bar arým kuma.

¹⁹ Be, nā bām ar Jeju pumūn Metīndjwýnh kabēn ma. Nhym be, amrêbê ne me bakukāmāre Metīndjwýnh kukwakam kabēn jarē. Metīndjwýnh ne kabēn pýnh ne arē gwaj mar pýnh. Dja gwaj on Metīndjwýnh kabēn mar 'āno dja.

Ga, ngõnh pòk kryre kute akamàt kò tyk kurwýja pumũ. Me'õ ne o akamàt kurwý ne arým amim kam mýjja pumũho ba. Metũndjwýnh kabẽndjwý dja gwaj mar 'ãno djan arým mýjja mar kêt maro tẽ. Arým mýjja kute apõxmã maro tẽ. Dja gwaj mar 'ãno badjãmo tẽ:n arým mýjja'yr o bõx ne arým prĩne mýjja pumũnh mex ne.

Ga, umajýrti noti kãjmã mrãnhja pumũ. Kãjmã mrã nhym me arým abenmã kum, "Arým akati 'yr", ane. Nhym kam akati ban arým akati nhym kam me arým mýjja kunĩ pumũnh mex ne. Gwaj badjwý dja gwaj Metũndjwýnh kabẽn mar 'ãno badjãmo mõ:n arým Kritu'yr o babõxkumrẽx. Nhym kam arým akubyn bõx gwaj arým prĩne omũnh mex nhym arým me:xkumrẽx ne dja. Gwaj kam prĩne mýjja kunĩ pumũnh mexkumrẽx.

²⁰⁻²¹ Amrẽbẽ: me bakukãmãre Metũndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽ nhym me 'ã pi'òk no'òk ne. Djãm kabẽn jarẽnh djwýnh ta ne amikabẽn man o Metũndjwýnh kabẽn ne arẽ? Kati. Metũndjwýnh Karõ ta ne ngrẽk nhym kam kabẽn man Metũndjwýnh kabẽn kò:t arẽ. Karõkõt kute arẽnhkam djãm gwaj baje pi'òkkam kabẽn jarẽnh kajgo ne tu kabẽn mar, tu mýjja'ã kute kabẽn jarẽnhja mar? Kati. Gwaj ba baje tu mar kêt. Dja gwaj Karõ kumrẽx ma nhym arým gwaj bajamak bõ gwaj kam pi'òkkam kabẽn jarẽ. Ne kam arým kõt kuma.

2

Me ta kute amijo 'êx ne kute Metũndjwýnh kabẽn jarẽnh.

Djuda 3

¹ Nhym be, me bakukãmãre kwý ne me arým amijo 'êx ne memã kum,

—Metũndjwýnh kukwakam ne ba ar amã arẽ, anhýro ba ne arým Metũndjwýnh kupa'ã memã

mýjja kwý'ã ujarẽnh ar ba. Ar akamdjwý dja me kwý ta amijo Metũndjwýnh mar mex ne ate kupa'ã ar amã mýjja kwý'ã ujarẽnh ar ba. Dja me 'êx ne kraxkam ujarẽnh mexkumrẽx. Ne ujarẽnh tẽ:n kam arým 'ênhõtka kupa'ã ajarẽ:n kam arým me akwý noo akno. Ne arým Metũndjwýnh bê ar ajo akẽx. Dja me ajte Bẽnjadjwýr djwýnh'ã memã kum,

—Djãm mrãmri ne Jeju me axweo pãnhkumrẽx? Kati. Nãm me 'êx, anhýro ba. Anhýro ba:n arým me aêrbẽ tyn arým me biknor tokry djãkam akuno.

² Me 'êxnhĩ ja ne me prõ prãm, mjên prãm ar ba. Dja me krãptĩ me 'êxnhĩ man me kõt prõ prãm, mjên prãm ar ba. Nhym me kãtãm me omũn arým abenmã kum,

—Be, djãm me kute amim Jeju mar wãkam me mex got? Me axwe, anhýro ba.

³ Me kute Metũndjwýnh'ã 'êxja dja me amim mýjja rũho atom prãm ne Metũndjwýnh kupa'ã ar amã mýjja kwý jarẽn arým ar anoo akno. Ga, me kute memã nẽkrẽx nhõr ne pãnh pi'òk kaprĩ jamýnhja pumũ. Ar gadjwý dja me ar ajo õ nẽkrẽx pyrãk ne ar anoo aknon arým ar abẽ pi'òk kaprĩ jamý. Djãm Metũndjwýnh ate krãn ar ban kute me mar kêt? Djã nãm õtdjwan me omũnh kêt? Kati. Dja me aêrbẽ mrãmri memã axwe pãnh jarẽnhkumrẽx nhym me arým me biknor tokry djãkam akuno.

⁴ Djãm me axwe kajgo? Djãm pãnh kêt? Kati. Metũndjwýnh kute memã axweo pãnhkumrẽx. Nhym kadjy mrãnh djwýnhdjwý, djãm kute memã axweo pãnh kêt? Kati. Pãnh ne arým apa:rmã me biknor tokry djãkam me kumẽ. Ne kam akamàt kò tykkam mebẽ ijẽ, mrãmri me kute kãxirãxo me 'ãprekam me kute mebẽ ijẽ tỳx pyrãk. Dja 'ãtũm nhym memã axwe

pãnh jarënh nhõ akati arÿm bõx. Kute kam memã axwe pãnh jarënh kadjy Metĩndjwÿnh arÿm mebê ijê. Dja memã axwe pãnh jarê.

⁵ Me bakukãmãre Nõwe bu'ã me jadjwÿ, djãm me axwe kajgo? Kati. Me axwe kajgo kêt. Pãnh. Nõwe te kàj bê me kute katàt amijo ba'ã memã karõo ba nhyim me axwe rà'ã ne. Memã 'ã karõo ba: nhyim arÿm me'ã ngõ tàm ne me kunĩ nhimex ne. Nhyim be, Nõwemê Ar kubê 7bit ne Metĩndjwÿnh ngõ tãmbê ar utã.

⁶ Krĩrãxbê Xõtõmamê Gomorakamdjwÿ djãm me axwe kajgo? Kati. Kajgo kêt. Pãnhkumrêx. Arÿm ne Metĩndjwÿnh memã axweo pãnh nhyim me kunĩ arÿm xêr nhyim arÿm mÿjja prãbit nõ. Mÿj kadjy? Bir, jakam me amakkre kêt kunĩ kute mar ne kum Metĩndjwÿnh pymamã. Ja kadjy ne ã memã axweo pãnhõ ane.

⁷ Ne kam me'õbê Rodjwÿ. Ro axwe kêt nhyim Metĩndjwÿnh arÿm utã. Xõtõmakam ne me ari prõ, mjên kupa'ã kurê ban axweti ba. Nhyim Ro axwe kêt ne arÿm mekam pijãm ne kaprĩre ne. ⁸ Ne me axwe kêt me omũn ne me maro ba. Ne kam me ô'ã akati kunĩkõt kadjwÿnhbê tokry. Nhyim kam Metĩndjwÿnh arÿm Ro pytãn arÿm me axwe kunĩ ga.

⁹ Ga, Metĩndjwÿnh kute Ro pytãn mar mekkumrêxja pumũ. Me kute Metĩndjwÿnh mar ne kõt kute amijo badjwÿ ne Metĩndjwÿnh kute me utãn mar mekkumrêx. Kute kaprĩbê me utãn mar mekkumrêx. Me axwedjwÿ Metĩndjwÿnh kute mebê ijê mar. Mÿj kadjy dja mebê ijê? Bir, dja ã memã axwe pãnh jarê. Kute memã axwe pãnh jarënh kadjy dja mebê ijê.

¹⁰ Me kute Metĩndjwÿnh'ã 'êxja ne me kum amidjwÿnhbeto kĩnh prãm. Ne kam kum mÿjja punu kĩnh. Me ja ne ba ar amã arënh 'ãno dja. Metĩndjwÿnh dja mebê ijê.

Me kum me rũnh kunĩ kurên kum me uma kêt. Me amakkre kêt ne amijo ãmra prãm ne tĩn prãm kêt ne tu me rũnh'ã kabên punu. Me kwÿ ne me te uma nhyim me 'êxnhĩja tu me'ã kabên punu. ¹¹ Nhyim be, Metĩndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh umaro 'itÿxo kute me 'êxnhĩja jakrenh mex. Nãm me te 'itÿx djãm me kute Metĩndjwÿnhmã kum, "Me axwekumrêx", anhyr mã? Kati.

¹² Nhyim be, me 'êxnhĩja ne me kute mry pyrãk. Mÿj kadjy ne mry ar ba? Bir, me kute par ne kute kur kadjy. Me kute Metĩndjwÿnh'ã 'êxjadjwÿ. Mÿj kadjy ne me ar ba? Bir, dja Metĩndjwÿnh ã meo akno nhyim me arÿm me biknor tokry djãkam akuno. Me kute mry pyrãk ne kute me mar kêt kam tu me'ã kabên punu.

¹³ Me 'êxnhĩja ne me Metĩndjwÿnh kabên kupa'ã memã arënhõ ba. Kam, dja Metĩndjwÿnh memã axweo pãnh nhyim me tokry:. Nãm me pijãm kêt ne a'uri axwe ban õ kwÿ krên kõt o ikõn kam ajbãn kurê ban kam we kĩnhkumrêx. Be, me ja ne me ar amã amibên amijo amran arÿm ar aro'ã krĩn aku. Ar aro'ã akun ar amã 'êx ne ar anoo biknoro ba. Ga, me kã mekkam mÿjja 'õk, me ngrã 'ã ariřkam punuja pumũ. Ar gadjwÿ ne me punuo ar apunu.

¹⁴ Nãm me mebê prõ nãr mjêno àkĩnh kadjy ari no prõt ne kum axwe prãm. Nhyim me kwÿ kute amim Jeju mar rerekre nhyim me arĩk memã 'êx ne me noo aknon arÿm amiwÿr meo akêx nhyim me mekõt axwe. Nãm me kute amim mÿjja rũnhõ atom kadjy no nextire ne Xatanaj man kõt ar amijo ba. Me kute mrãmri ne me tãmdjwÿ kute ingêt kõt amijo ba pyrãk. Metĩndjwÿnh ne amrêbê: me'ã amim,

—Me wã dja ba me kanga nhyim me arÿm me biknor tokry djãkam akuno, ane.

15 Nãm me tu Metĩndjwýnh nhõ pry kangakumrêx ne arým me bakukãmãre Barãoja kõt ar amijo ba. Bedjo kute Barão djirja kõt ar amijo ba. Me'õ ne Barãomã kum,

—Dja ga Metĩndjwýnhbê mebê id-jaer kurên kum, “Dja ga mebê id-jaero ajkê”, ane. Ota, pãnh nêkrêx kumex. Nãm me ã Barãomã ane nhym arým kum nêkrêx kĩnh ne me kabên kõt me'ýr tẽ. 16 Me'ýr tẽ: nhym Metĩndjwýnh arým õ mrymã me kabên jadjã nhym mry arým Barãomã kabên ne. Bibãnh ne axwe ja nêje kum kabên nhym arým Metĩndjwýnhbê me kurê kêt ne.

17 Be, me kute Metĩndjwýnh'ã 'êxja ne me kabên kajgo jarênh kumex. Ga, ngômkwatikam arým ngõ ngrãja pumũ. Me kum kôr ne 'ýr bõx nhym kam ngõ kêt ne kre kajgo. Nhym me arým kam kaprĩ:re. Ar gadjwý dja me 'êxnhĩ Metĩndjwýnh kupa'ã ar amã mýjja kwý jarê: gar aman arým akaprĩ:re. Ga, kakũm kók djãbêr týxkam arĩk baja pumũ. Djãm Metĩndjwýnh ne me 'êxnhĩo ba? Kati. Mýj kukrãdjã punu kõt ne me ta arĩk ba. Kute kakũm arĩk ba pyrãk. Kam ne me mekam kaprĩre. Metĩndjwýnh dja tu akamãt kô tykkam me rênhkumrêx nhym me arek kam ar ba rã'ã: rã'ã ne. Arým ne me kadjy akamãt kô tyk dji.

18 Nãm me amijo 'êx ne amijo amran mã memã kum,

—Ba ne ba ikabên katãtkumrêx, anhỹro ba. Nhym me kute amidjwýnhõ kĩnh prãm arým mekõt axwe prãm. Nhym me 'êxnhĩja me kute amidjwýnhõ kĩnh'ã memã ãpnênho ba. Ne memã kum,

—Ajrã. Amidjwýnhõ kĩnhõ aba. Dja ga ikõn kam ajbãn akurê aban abixaêr tý:x ne arým akĩ:nhkumrêx, ane. Me ã memã anhỹro ba. Metĩndjwýnh ajbir amiwýr meo akêxo mõ nhym me 'êxnhĩja arým memã 'êx nhym me arým me maro ba. Ne kam arým Metĩndjwýnh bê

amijo akêx ne me 'êxnhĩ kõt amijo mõ.

19 Xatanaj kute me 'êxnhĩja pa 'amýnh týx ne amipunu kõt ar meo ba. Nhym kam me 'êx ne memã kum,

—Ikabênkõt dja ga amidjwýnhõ kĩnhõ aba. Djãm aje amidjwýnhõ kĩnh nhym Metĩndjwýnh akam ngyrkãm? Arkati. Dja ga amidjwýnhõ kĩnh ne arým akĩnhbit, ane. Me kute Metĩndjwýnh'ã 'êxja ne me ã memã anhỹro ba. Ba ar amã arê gar ama. Ga, me kute me pa 'amýnh nhym me arým kum ãpênh kajgo ne kaprĩ baja pumũ. Me kaprĩ ba:n te kute kubê amijo põxmã. Me axwedjwý ne me axwe rã'ãn te ta axwe kêtãm. Me kute mrãmri ne me pa 'amýnh týx nhym me te kute amijo põx prãmjeja pyrãk.

20 Bir, godja me'õ jaxweja arým kute amim Bẽnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu marn 'ýr akêx, gwaj bapytãr djwýnhja'ýr akêx ne me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêt djãpênh punujabê amiptã. Ne kam akubyn me axwe'ýr akêx ne ajte mekõt axwe jabej, mrãmri akubyn mekõt axwekam arým axwe ra:x.

21 Be, katãt Metĩndjwýnh kabên kõt kute amijo baja ne me'õja arým kute mar mex. Ne ren mar kêt ne ren kãjbê axwe. Nhym be, kati. Arým ne mar mex. Nãm te mar mex ne arým kubê amijo akêx. Kam ne arým axwe ra:x ne. Metĩndjwýnh me kute katãt amijo ba'ã kute memã karõkõt kabênja ne arým mar mex ne arým kubê amijo akêx ne arým axwe ra:x ne.

22 Amrêbê: me bakukãmãre kabên kõt ne me'õja arým ã amijo akêxo ane. Me bakukãmãre memã kum,

“Ropre ne arým õ jaĩn. Ne kam akubyn kukrê. Nhym me te angrõ jamydjwý ku'õ nhym akubyn ngykam amirê.”

Nãm me bakukãmãre ã me kute Metĩndjwỳnh markam kute kubẽ amijo akẽx'ã ã memã ane.

3

Bẽnjadjwỳr djwỳnh bõx djã nhõ akati'ã ujarẽnh.

¹⁻² Akmere, ãpnhĩre ar, imã ar ajabẽ. Amrẽbẽ ne ba ar amã Bẽnjadjwỳr djwỳnh akubyn bõxmã arẽ. Pi'õkkam ba ar amã arẽ. Ne kam pi'õk jakam ba ajte ar amã arẽ. Ar aje mar tỳx rã'ã kadjy. Ije ar amã arẽnhkam ba akubyn ar ajo tẽn me bakukãmãre kabẽn'ỳr ar ajo bõx. Me bakukãmãre kwỳ ne mebẽ Metĩndjwỳnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwỳnhkumrẽx ne kukwakam memã kabẽn jarẽ. Bẽnjadjwỳr djwỳnh akubyn bõxmã arẽ ba ajte jakam ar amã arẽ. Bẽnjadjwỳr djwỳnh, gwaj bapytãr djwỳnh ne ar ijano bar memã 'ã idjujarẽnh ar iba. Dja gar ajte ar badjwỳ ar ima. Ar ije amrẽbẽ Bẽnjadjwỳr djwỳnh kukwakam ar amã katãt aje amijo aba'ã karõja dja gar ajte ama. Ar aje Bẽnjadjwỳr djwỳnh akubyn bõxmã mar tỳx rã'ã kadjy ba 'ỳr ar ajo bõx ne ajte ar amã arẽ. Ba ar amex man ã ar amã arẽnhõ ane.

³ Dja Bẽnjadjwỳr djwỳnh akubyn bõx 'ỳr nhym me arỳm gwaj bajprỳ. Ja kumrẽx ba ar amã arẽ. Dja me mỳjja punubit'ã amim karõn kum axwe prã:m ar ban arỳm gwaj bajapryõ ban ⁴ gwaj bamã,

—Je tõ nhỳnh? Djãm kute aminhõ akati jarẽnhja on bõxmã got? Adjãkamã mỳjja kunĩ kute aminhipẽx kraxkõt kute amijo mõr tãmtã rã'ã. Me bakukãmãre kêt mỳrbẽ mỳjja tãm rã'ã. Djãm on õ akati bõxmã got? ane. Dja me ã gwaj bajapryõ ane.

⁵ Djãm mrãmri ne we mỳjja kunĩ rã'ã nhym we Jeju akubyn bõx kêt mã? Kati. Ga, adjãkamã Metĩndjwỳnh kabẽn kõt kãjkwa katorja pumũ. Nhym kam ajte

kabẽn kõt pyka ngõ kurũm katon ngõ kõt aminhipẽx.

⁶ Nhym kam kabẽnkõt ajte ngõ pykao ajkamuwñ o aknon prĩne o ajkẽ. Ja ne me kute mar prãm kêt kumrẽx. Ne kam we mỳjja kunĩ rã'ã jarẽ. We Jeju akubyn bõx kêt jarẽ. Kati. Metĩndjwỳnh kabẽnkõt dja Jeju akubyn bõxkumrẽx.

⁷ Nhym be, jakam Metĩndjwỳnh ta amikabẽnkõt amim kãjkwamẽ pyka'ã ma. Dja kabẽnkõt xẽr. Metĩndjwỳnh dja ã memã axweo pãnh. Me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêtjamã axweo pãnh. Nhym kam me arỳm me biknor tokry djãkam akuno. Kamã, dja kãjkwamẽ pyka xẽr.

⁸⁻⁹ Me kwỳ ne me amim,

—Bẽnjadjwỳr djwỳnh akubyn bõxmã amijarẽn kam ate ari amikrão ba. Nãm me ã amim ane. Djãm mrãmri ne Bẽnjadjwỳr djwỳnh amikrão ba? Kati. Akmere, ãpnhĩre ar, ba ar amã mỳjja jarẽ. Dja gar amim markumrẽx. Dja kãjkwam Bẽnjadjwỳr djwỳnh'ã akati pydjibit apẽx. 'ã akati pydji apẽx ja ne kute gwaj bajã amex krãptĩ: arỳm apẽx pyrãk. Ba ajte ar amã arẽ. Dja gwaj bajã amex krãptĩ:õ kute 1.000 pyrãk apẽx. Gwaj bajã amex krãptĩ ja ne kute Bẽnjadjwỳr djwỳnh'ã akati pydjibit apẽx pyrãk. Bẽnjadjwỳr djwỳnh ne kute amikrão ba kêt. Kabẽn pydji ne arẽ. Amikabẽn kõt dja bõxkumrẽx. Mỳkam ne amrẽbẽ bõx kêt? Bir, nãm ngryk tõn amiwỳr me amãr 'iryñ amim,

—Djãm me'õ biknor ba kam ikĩnhmã? Kati. Me kunĩ amikam kaprĩren wãnh amijaxwemã irern kute iwỳr amijo akẽxkambit dja ba ikĩnhkumrẽx. Nãm ã amim anen amiwỳr me amãr 'iry. Kam ne amrẽbẽ bõx kêt. Nhym be, dja mrãmri akubyn bõxkumrẽx.

¹⁰ Dja te amiwỳr me amãr 'iryñ arỳm gwaj bajaerbẽ bõxkumrẽx. Bẽnjadjwỳr djwỳnh bõx djã nhõ akati dja me'ỳr bõx kute mrãmri

ne akamãtkam me àkĩnhĩ me aêrbê bôx pyrãk. Dja me'yr bôx nhym kãjkwakam mÿjja arÿm kêt ne, kãjkwakam mÿjja kunĩ: kêt ne. Dja mÿjja rãrãk tÿ:x ne arÿm kãjkwa nhĩ'ãm tèn akuno. Pykadjwÿ dja arÿm xêr. Pykakam me kute mÿjja nhĩpêxdjwÿ dja xêr. Mÿjjao pyka kute aminhipêx djãdjwÿ dja kunĩ xêr. Dja kuwy kangro tÿ:x nhym arÿm mÿjja kunĩ: xêr nhym arÿm kêt ne.

¹¹ Ga, mÿjja kunĩ kêtãmãja ma. Ar aje ja markam mÿj dja gar on jakam amijon? Bir, dja gar on Metĩndjwÿnh kabên man kôt ar amijo aban amextiren ajaxwe kêt. Kwãrĩk wãnh me kum Metĩndjwÿnh kĩnh kêtja kukràdjã kôt amijo aba kêt. ¹² Dja gar amiwÿr kam aman mã amim,

—Gê Metĩndjwÿnh nhõ akati on bôx, ane. Metĩndjwÿnh nhõ akatikam dja kãjkwa pòk tÿx ne arÿm xêr. Nhym mÿjjao kãjkwa nhĩpêxadjwÿ dja arÿm kunĩ ôr, kangro tÿ:x ne arÿm ôr.

¹³ Nhym be, gwaj ba mÿj ne gwaj amiwÿr kam ama? Bir, gwaj amiwÿr kãjkwa nykam ama. Gwaj amiwÿr pyka nykam ama. Metĩndjwÿnh kute gwaj bamã kabên pydjĩn arênhja gwaj kam ama. Pyka arÿm nykam djãm kam me axwe'õ ar ba? Arkati. Me axwe kêtbit dja me kam ar ba.

¹⁴ Mÿkam ne ba ar amã ja jarê? Bir, dja bôx gar ajaxwe kêt nhym arÿm ar apumũ. Ar ajaxwe kêt kôt ar apumũ gar arÿm adjumar mex. Nãr, dja bôx gar ajaxwe nhym arÿm ar apumũ. Ar ajaxwe kôt ar apumũ gar arÿm adjumar punu. Kam dja gar ajaxwe kêt kadjy amijãno dja. Nhym bôx gar prĩne kum amex kute mrãmri ne kubêkã'ã ngrã kêt kumrêx prĩne memã mex pyrãk.

¹⁵ Kam, kwãrĩk wãnh mekôt amim,

—Bênjadjwÿr djwÿnh akubyn bôxmã amijarên ate amikràõ ba, anhÿr kêt. Dja gar amim,

—Bênjadjwÿr djwÿnh kute me utãr prã:m. Kam ne ngyrk tòn amiwÿr me amãr 'iry. Kam ne bôx kêt rã'ã, ane. Dja gar ã amim ane.

Nãm ã gwaj bakamy Paurdjwÿ ar amã ane. Metĩndjwÿnh kute kum amak bõnhkôt ar amã ane. Kute pi'òk no'òk kôt ã ar amã ane. ¹⁶ Õ pi'òk kunĩkôt ne mÿjja ja'ã memã pi'òk no'òk ne. Kam kabên kwÿ ne me kute marbê mebê tÿxi. Nhym kam me kwÿ amak mex kêtja kute amim Metĩndjwÿnh mar kêt kam memã kupa'ã arên prĩne o ajkê. Ne kam Paur kabên kupa'ã ta memã amikabên jarê. Nãm me ã Metĩndjwÿnh kabên'ã pi'òk no'òkja kunĩ jarênho ane. Nãm me kupa'ã arên arÿm prĩne o ajkên Metĩndjwÿnh kabên kupa'ã ta memã amikabên jarê. Dja me kupa'ã arênho ba:n arÿm me biknor tokry djãkam akuno.

¹⁷ Kam, akmere, àpnhĩre ar, ar aje arÿm ikabên ja markam amijã ano tÿx. Nok ga ren ar me axwe kôt ar amijo aban ren mekôt ajaxwe. Metĩndjwÿnh kupa'ã ne me amijo ba. Ar ga ne gar tu amim Metĩndjwÿnh kabên markumrêx. Nok ga ren ar me kabên man ren kupa'ã amijo aba. ¹⁸ Dja gar Bẽnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu mexo amex tẽ. Kubê ne gwaj bapytãr djwÿnh. Dja gar mexo amex tèn amũ o amikamên arÿm amexkumrêx. Ne mar mexo tẽ:n amũ o amikamên arÿm mar rax ne. Gê me jakam kum rax jarên kum rax jarên rã'ã: rã'ã ne. Tãm ne ja.

Djuão kute memã pi'òk kumrëx no'òk ne ja.

Jejukôt ba djwýnhbê Djuão ne me kute Jeju marmã pi'òk no'òk ne. Arým kubêngê:tte ne arkum pi'òk no'òk ne kum ar abên kam kum,

—Ikra ar, akmere ar, àpnhîre ar, Metîndjwýnh ne amijo ï ne me bawýr ruw. Kubê ne Jeju. Arým gwaj baje Jeju markam Bãmdjwý ma. Metîndjwýnh kumrëx ne kum gwaj bajabê gwaj kam amipãnh bamã abê ne kam bamã kradjwý jabê, baje abeno bakamykam bamã aben jabê ne kam Metîndjwýnh kabên kôt ar amijo baba, bamã abêkam. Nhym Metîndjwýnh arým Jeju kôt gwaj bajaxwe kunî maro akno. Kam dja gwaj kum amijarê nhym arým gwaj bamar krãta. Nãm ã Djuão kute arkum 'ã karõo ane.

Kabên kute mýjja kunîmã tîn jangjênhja'ã ujarênh.

Dju k 5.11; Ap 1.18

¹ Be, amrêbê ne me'õ nhidjibê Kabên, kute mýjja kunîmã tîn jangjênhja, mýjja kunî kêtî Kabênja. Kabênja ar imã kabên jarê bar kabênkôt kuman inoo omû. Ne arým prîne omûnh mex ne ar inhikrao kupê. Tãm ne bar memã 'ã idjujarênh ar iba. ² Tãmja, kute mýjja kunîmã tîn jangjênhja ne pykakam bõx ne amijo amirît bar arým omûn kam 'ã ar amã amijarê. Metîndjwýnhkôt me tîn rã'ã: rã'ã kadjy ne me'õja kute memã tîn jangjênh. Ja ne bar ar amã arê. Ta ne me Babãm djwýnhmê ro'ã ar ban kam arým pykakam ar imã amijo amirît. ³ Bar ije omûnh ne mar kôt ar amã arê. Gwaj ba baje abeno banhõbikwa kadjy

ar amã arê. Gwaj baje abeno banhõbikwakam mrãmri ne baje me Babãm djwýnhmê Kra Jeju Kritu aro banhõbikwa. ⁴ Mýj kadjy ne ba ja'ã ar amã pi'òk no'òk ne? Bir, dja gar omûn aman arým mrãmri akînhõ akînhkumrëx. Ja kadjy ne ba 'ã ar amã pi'òk no'òk ne.

Me kute katàt amijo ba.

Dju r 8.12; Ep 5.8; Tex k 5.5

⁵ Ga, akamàt kô tykkam me kute mýjja pumûnh kêt ne mrãnh punuja pumû. Nhym me memã pry kurwý nhym me arým irãkam katàt ba. Me axwedjwý ne me mrãnh punu nhym me arým memã Metîndjwýnh kabên jarê. Nhym kam me arým amim kuman kabênkôt katàt amijo ba kute mrãmri ne me irãkam katàt baja pyrãk. Metîndjwýnhdjwý djãm mrãnh punun axwe? Arkati. Katàt amijo ban axwe kêtumrëx. Tãm ne Metîndjwýnh ar imã arê bar arým kuman arým ar amã arê.

⁶ Gwaj badjwý godja gwaj memã kum, “Metîndjwýnh ne ijo õbikwan ijo ba”, ane. Ne atekam akamàt kô tykkam bamrãnh punumãn prãbê amim Metîndjwýnh kabên mar kêt ne bamrãnh punun bajaxwe. Djãm kam mrãmri bakabênkumrëx? Kati. Nã gwãm amijo bajêx ne katàt bakabên kêtumrëx. Metîndjwýnh kute gwaj bajo õbikwa kêt ne kute gwaj bajo ba kêt.

⁷ Metîndjwýnh ne katàt ar amijo ban axwe kêtumrëx. Nãm kute mrãmri ne me irãkam katàt ba pyrãk. Dja gwaj kudjwa kabên kôt katàt amijo baban bamã bajaxwe prãm kêt ne kam arým mrãmri bajêx kêt. Nhym kam Metîndjwýnh mrãmri gwaj bajo õbikwakumrëx ne kute gwaj bajo bakumrëx. Ne kam arým prîne gwaj bajo mex. Kra Jeju Kritu kamrõkôt gwaj bajo mex.* Kute mrãmri ne me kute mýjja punu põnh nhym arým prîne

* 1:7 Dja jãm gwaj bajaxwe man jãm bajaxwe pãnh kamrõ prõtja man kam prîne gwaj bajo mex.

mex pyræk. Dja ã gwaj bajo mexo ane.

Me kute amijaxwe kôt Metîndjwýnhmã amijarênh.

⁸ Godja gwaj baje amim,

—Djãm ijaxwe? Kati. Ijaxwe kêt kumrêx, anhÿr jabej, ne kam arÿk amim bajêx ne bakabêñ katât kêt kumrêx. ⁹ Nâr godja gwaj tu bajaxwe kôt kum amijarê nhym Metîndjwýnh arÿm gwaj bajaxwe maro aknon gwaj bakam ngryk kêt ne prÿne gwaj bajo mex. Mrãmri ne kabêñ kajgo kêt ne katât kute amijo bakumrêx. Kam dja prÿne gwaj bajo mex gwaj arÿm kum bajaxwe kêt. ¹⁰ Djãm gwaj ba ne gwaj bajaxwe kêt? Kati. Metîndjwýnh ne arÿm memã kum, “Me kunÿ kupânhtã axwe”, ane. Kam, godja gwaj baje memã kum, “Kati, ijaxwe’ô kêt”, anhÿr jabej ne arÿm Metîndjwýnho kute me’ô ’êxnhÿ pyræk. Ne arÿm baje amim, “Metîndjwýnh ’êxnhÿ”, anhÿr pyræk. Ne kam baje Metîndjwýnh kabêñ mar kêt kumrêx.

2

Me nêje Metîndjwýnhmã kabêñ djwýnh’ã ujarênh.

Xim k 2.5; Idja 4.14, 9.11

¹ Akmere, àpnhÿre ar, mÿkam ne ba ar amã ikabêñ ja’ã pi’ôk no’ôk ne? Bir, ar ajaxwe kêt kadjy. Godja gwaj bajô arÿm bajaxwe jabej. Mÿj dja gwaj amim arêñ kuma? Bir, dja gwaj amim,

—Kàjkwakam ne me’ô dja. Jeju Kritu ne dja. Axwe kêt kumrêx. Ta dja inêje Metîndjwýnhmã kabêno dja. Ta dja inêje kum kabêñ nhym arÿm ijaxwe maro aknon ikam ngryk kêt, ane. Dja gwaj ã bajô bajaxwe jabej amim ane. ² Jejubê ne gwaj bakam ngryko apêx djwýnh. Metîndjwýnh ne gwaj bajaxwekam ngryk nhym Jeju kute gwaj bajaxweo pãnh kadjy arÿm ty. Ne kam tyk jakam arÿm gwaj

bajaxweo pãnh nhym kam arÿm gwaj bakam ngryk kêt. Djãm gwaj bajbit? Kati. Me kunÿ. Apÿnh pykakam me ba djari me kunÿ jaxwe nhym Jejubê mekam ngryko apêx djwýnh.

³ Djãm mrãmri ne gwaj baje amim Jeju markumrêx? Mÿj dja gwaj ja mar on? Bir, dja gwaj me kute katât amijo ba’ã kute memã karôkôt kabêñja markumrêx ne kôt ar amijo baba. Ne kam arÿm amim,

—Be ga, ije kabêñ markumrêx ne kôt amijo ibaja pumû. Mrãmri ije amim Jeju markumrêx, ane. Gwaj kam arÿm ja ma. Gwaj baje amim Jeju markumrêxja ma. ⁴ Jeju ne me kute katât amijo ba’ã memã karôn memã arê. Godja gwaj kabêñ mar kêt ne kôt amijo baba kêt jabej ne memã kum, “Ba ije amim Jeju mar”, anhÿr jabej. Ne kam bajêx ne bakabêñ katât kêt.

⁵ Nâr, godja gwaj kabêñ man kôt amijo baba jabej arÿm mrãmri bamã Metîndjwýnh jabêkumrêx. Ne bamã abêo amû amikamêñho môn kam arÿm amim,

—Mrãmri ne Metîndjwýnh kute amikôt ijo bakumrêx. Ga, imã abêkumrêxja pumû, ane. Gwaj kam arÿm ja markumrêx. Metîndjwýnh kute amikôt gwaj bajo baja markumrêx. ⁶ Me kute,

—Ba ne ba ije Jeju ’amÿnh tÿx ne ’ã idjukanga kêt, anhÿrja ren katât amijo ba kute ta katât amijo ba pyræk.

Me kum kamy jabêmã.

Dju r 13.34, 15.12; Dju k 3.14

⁷ Akmere, àpnhÿre ar, imã ar ajabê. Ije ar amã katât aje amijo aba’ã karôkam djã ne ba me kabêñ ny’ô jarê? Kati. Me kabêñ tÿm ne ba arê. Ar aje Jeju kôt amijo abikamêñh krax djakam me kute ar amã kabêñ jarêñh ja ne ba ar amã arê. ⁸ Ne kam ajte pi’ôk jakam katât aje amijo aba’ã ar amã karô. Kute mrãmri ne ikabêñ ny pyræk ne

ba ar amã arê. Jeju kumrêx kute kabên ja mar tÿx ne kôt ar amijo ba. Gar arÿm kudjwa kôt ar amijo aba. Nhyam kam kabên ar amã kute mrãmri ne ny pyrâk. Gar kôt ar amijo aba nhyam kam me arÿm Jeju mex man ar gadjwÿ ar amex ma. Ne kam ar ajã amim, “Mrãmri ne ar kabênkumrêx”, ane. Mÿkam? Bir, gar arÿm me kukràdjã punu kanga. Me kukràdjã punu kute akamât kô tyk pyrâk arÿm kanga. Ne kam arÿm Metîndjwÿnh kukràdjã ny ma. Kukràdjã ny kôt gar katât ar amijo aba kute mrãmri ne irâkam me katât baja pyrâk. Nhyam kam me arÿm ar ama.

⁹ Dja me'ô memã kum,

—Ba ne ba Metîndjwÿnh kabênkôt katât ar amijo iba kute mrãmri ne me irâkam katât baja pyrâk, ane. Ne atekam kum kamy kurê. Gwaj baje Jeju kabênkôt o bakamyja kurê. Djãm mrãmri ne katât kute amijo bakumrêx? Kati. Axwen kute amijo ba punu rã'ã kute mrãmri ne me akamât kô tykkam ba punu pyrâk.

¹⁰ Nhyam be, me'ô kum kamy jabêja ne mrãmri Metîndjwÿnh kabênkôt katât kute amijo bakumrêx. Katât kute amijo ba kute mrãmri ne me irâkam katât ba nhyam mÿjja'ô kute me par tok kêt pyrâk.

¹¹ Nhyam be, me kum kamy kurêja ne arÿm amim 'êx ne aminoo aknon kute katât kute amijo baja mar kêtumrêx. Kute mrãmri ne me'ô akamât kô tykkam no biknor ne kute amipry mar kêt pyrâk. Mÿkam ne kute katât kute amijo baja mar kêt? Bir ga, me akamât kô tykkam baja te rîtmãja pumÿ. Nhyam nokam akamât kô tykbit. Me kum kamy kurêdjwÿ ne me amakkre kêt ne kam kute katât kute amijo baja mar kêt.

¹² Ar aprÿre, akmere, ãpnhÿre ar, mÿkam ne ba ã ar amã ikabên jarênho ane? Bir, gar

ajaxwe nhyam Jeju arÿm ar ajaxwe pãnh ty. Nhyam kam Metîndjwÿnh arÿm Jeju man arÿm ar ajaxwe maro aknon ar akam ngyk kêt ne. Kam ne ba pi'ôkkam ã ar amã arênho ane.

¹³ Ar akra krãptÿ, ar amã ne ba pi'ók no'ôkkam ikabên jarê. Mÿkam? Bir, Kritu ne mÿjja kunÿ kêttri ar ba. Ar aje Kritu markam ne ba ar amã ikabên jarê.

Ar ajabatãnh nymã ne ba pi'ók no'ôkkam ikabên jarê. Mÿkam? Bir, Xatanaj ar ajaxwemã te kute amiwÿr ar ajo akêxmã gar arÿm mar kêt ne arÿm o apa. Kam ne ba ar amã arê.

Ar aprÿre, ar amã ne ba pi'ók no'ôkkam ikabên jarê. Mÿkam? Bir, ar aje me Babãm djwÿnh markam ne ba ar amã arê.

¹⁴ Ar akra krãptÿ, ba ne ba pi'ók no'ôkkam ar amã ikabên jarê. Mÿkam? Bir, Kritu mÿjja kunÿ kêttri ar baja ar aje markam ne ba ar amã arê.

Ar ajabatãnh ny, ba ne ba pi'ók no'ôkkam ar amã ikabên jarê. Mÿkam? Bir, Xatanaj ar ajaxwemã te kute amiwÿr ar ajo akêxmã gar arÿm kubê atÿx ne Metîndjwÿnh kabên mar tÿx ne 'amÿnh tÿx. Ne kam 'ã adjukanga kêt ne arÿm Xatanajo apa. Kam ne ba ar amã ikabên jarê.

Me kum Metîndjwÿnh kÿnh kêtja kukràdjã punu'ã ujarênho.

¹⁵ Me kum Metîndjwÿnh kÿnh kêtja kukràdjã punu, me ô mÿjja punudjwÿ, kwãrÿk wãnh ar amã kÿnh kêt. Me kum me kukràdjã punu kÿnhja kum Metîndjwÿnh jabê kêtumrêx.

¹⁶ Mÿkam ne me kum abê kêt? Bir, djãm me Babãm djwÿnh kute memã kukràdjã punu jarênho? Kati. Me kum Metîndjwÿnh kÿnh kêtja ne me

kute memã kukràdjà punu jarênh. Me axwe kadjy ne me kute memã arênh ne memã kum,

—Dja ga amidjwýnhbito kînh, anhÿro ba. Me axwe kadjy ne me ajte memã kum,

—Dja ga amim mÿjja pumũnh tÿx, anhÿro ba. Me axwe kadjy ne me ajte memã kum,

—Dja ga amibên amijo adjàmra, anhÿro ba. Me kukràdjà punu ja ne me kum Metîndjwýnh kînh kêtja memã arênh ba.

¹⁷ Dja me kum Metîndjwýnh kînh kêt kukràdjà punuja ï apêx ne me kum mÿjja punu kînhdjwÿ ï apêx. Nhy m be, me kute Metîndjwýnh kabên mar ne kôt kute amijo ba rà'ája ne me Metîndjwýnh kôt tîn ne ar ba rà'á: rà'á ne. Kam kwârîk wân h ar amã me kukràdjà punu kînh kêt.

Kritu kurê djwýnh'ã ujarênh.

¹⁸ Be, arÿm ijabatàn h mexkam ba ar amã ikabên jarê. Dja gar amim ikabênja ma. Arÿm akati bôx 'ÿr. Arÿm mÿjja kunî kute pykakôt amingràn h nhy m me kunî kute aminhinomã amimên h 'ÿr. Dja akati bôx nhy m Kritu kurê djwýnh rax arÿm amirît gwaj arÿm omũ. Kritu kurê djwýnh rax ja ne me arÿm ar amã 'ã ajarê. Nhy m kute amirît kukãm arÿm ajbir jakam kurê djwýnh kumex ne amirît ne. Kumex amirît nhy m me arÿm gwaj bamã me arê gwaj kam kôt amim,

—Mrãmri arÿm gwaj bawÿr ò akati bôx 'ÿr. Ga, kukãm kurê djwýnh kumex arÿm amirîtja pumũ, ane. Gwaj kam arÿm ja markumrêx. Ne amiwÿr akatija markumrêx. Ne amiwÿr me kunî kute aminhinomã amimên h nhô akatija markumrêx.

¹⁹ Amrêbê ne Kritu kurê djwýnhja gwaj baje amim Jeju marjamê ro'ã krî. Nhy m be, arÿm ne me Kritu bê amijo akêx ne ate ar ban gwaj baro'ã krîkanga. Gwaj

kam arÿm memã bakaton abenmã kum,

—Be, Kritu kurê djwýnh ne wã, ane. Gwaj baro'ã me krîkam djãm mrãmri me kute gwaj bakôt amim Jeju markumrêx? Kati. Me ren markumrêx ne ren Jeju bê amijo akêx kêt ne ren kator kêt. Nhy m be, kati. Me kute Jeju mar kêt'ã kute amijo amirît kadjy ne me arÿm kato.

²⁰ Be, Kritu kurê djwýnh dja ar amã 'êx ba. Dja me te ar amã 'êx gar me mar prãm kêtumrêx. Mÿkam ne ar aje me mar kêt? Bir, Kritu mex-tire ne axwe kêtumrêx ne arÿm ar amã Karô jano nhy m arÿm ar ajo ba. Kute ar ajo bakam ar aje me kabên katât kunî mar ne aje Kritu kurê djwýnhja mar prãm kêt.

²¹ Djãm ar aje me kabên katât mar kêt kam ne ba ar amã pi'òk ja no'òk ne? Kati. Ar aje me kabên katât markam ne ba ar amã no'òk ne. Be, me kute memã 'êx bakam ne me kute me kabên katât kôt arênh kêtumrêx. Ja ne gar arÿm aje mar.

²² Nhy m mÿj me'ò ne 'êxn h kumrêx? Bir, me 'êxn h ï ne me memã kum,

—Djãm Jeju'ã ne Metîndjwýnh kute me banhô Bêndadjwÿrbê kumkati mên h got? Djãm Jejubê Kritu got? Kati. Atemã. Nãm me ã memã anhÿro ba. Me ja ne me 'êxn h kumrêx. Me kute Bãm japrÿn Kra japrÿ. Me ja ne me kubê Kritu kurê djwýnh kumrêx. ²³ Me kute Kra mar kêtja ne me kute Bãm mar kêtumrêx. Me kute tu amim Kra markumrêxja ne me kute tu amim Bãmdjwÿ markumrêx.

²⁴ Me kute amrêbê ar amã kukràdjà jarênh dja gar 'amÿnh tÿx ne tu amim markumrêx ne 'ã adjukanga kêt. Ar aje Jejukôt amijo abikamên h krax djàkam me kute ar amã kukràdjà jarênhja dja gar 'ã adjukanga kêt. Godja gar 'ã adjukanga kêt jabej ne kam Kramê Bãmdjwÿ 'ã adjukanga kêt. ²⁵ Nhy m kam Bãm gwaj bamã,

—Dja gar ikôt atîn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne, ane. Mrãmri ne gwaj bamã ja jarênhkumrêx. Kabên pydjîn arê.

²⁶ Be, Kritu kurê djwýnh kute Metîndjwýnhbê gwaj bajo akêx prãm. Mekôt bajaxwemã kubê gwaj bajo akêx prãm. Me'ã ne ba ije ar amã pi'ôk no'ôkja. ²⁷ Dja me te: kute ar ajo akêxmã ar ajo ane. Mýkam? Bir, Metîndjwýnh kute ar amã Karô janor nhym kute ar ajamýnh týx ne ar ajo bakam. Karô kute ar ajo bakam djãm atemã me'ô kute ar amã, “Ota, me'ô 'êxnhĩ”, anhýrmã? Kati. Karôja ta dja ar amã me 'êxnhĩ jarê. Ta ne kute ar amã mýjja kunĩ, me kukràdjã kunĩ jarênh ne katàt kute ar amã arênhkumrêx. 'Êxnhĩ kêtumrêx. Amrêbê kute ar amã kukràdjã jarênh kôt dja gar mã Kritu 'amýnh týxkumrêx ne tu amim markumrêx ne 'ã adjukanga kêt. Nhym kam me te: ar amã 'êx ne kute ar ajo akêxmã.

Metîndjwýnh kra ar'ã ujarênh.

²⁸ Be, arým ijabatàn mexkam ne ba ar amã ikabên jarê. Dja gar amim ikabênja ma. Dja gar amim Kritu 'amýnh týx ne 'ã adjukanga kêt. Gwaj amim 'amýnh týx ne 'ã badjukanga kêt nhym arým gwaj bamã amijo amirît. Gwaj bamã amijo amirît gwaj kam arým bamã umã kêt ne bapijãm kêt ne dja.

²⁹ Gar arým aje Jeju katàt kute amijo baja mar. Me katàt kute amijo baja kunĩdjwý Metîndjwýnh arým meo kra nhym me umar djã ny. Jadjwý gar arým aje mar.

3

¹ Me Babãm djwýnh ta ne arým gwaj bamã, “Ikra ar”, ane. Djãm kam kum gwaj bajabê ngri? Kum gwaj bajabê:kumrêx. Nhym be, gwaj babê Metîndjwýnh krakam me kute gwaj bamar kêt. Me kum Metîndjwýnh kĩnh kêtja kute gwaj bamar kêt. Mýkam? Bir, me

kute Jeju mar kêt kam ne me kute gwaj bamar kêt. ² Akmere, àpnhĩre ar, jakam gwaj babê Metîndjwýnh krakumrêx. Ne kam mýj dja gwaj ĩ bakute? Kon. Kraxje kute gwaj bamã o amirît kêt rã'ã gwaj baje mar kêt rã'ã. Nhym be, Jeju dja ĩ gwaj bamã amijo amirît gwaj arým prĩne mexkôt omũ. Nhym kam ta amikôt gwaj badjwý gwaj bajo mex gwaj arým baje Jeju pyrãk. Ja ne gwaj baje markumrêx ne amim,

—Nã. Dja ijo mex ba arým ije Jeju pyrãk, ane. ³ Gwaj bawýr Jeju bôxkam amakbê bamã bamex prã:m. Gwaj bamã bamex kute ta mex pyrãk prã:m. Ne kam kam amak djêje amijo mexo tẽ.

⁴ Nhym be, me axwe ne me Metîndjwýnh kukràdjã mar kêt ne kam amikrà ar o ba. Metîndjwýnh te memã kum, “Kwãrik wãnh ajaxwe kêt”, ane nhym me arým kam amikrà ar o ban tu axwe. ⁵ Mýj kadjy ne Kritu ruw ne nã kurũm katon ar ba? Bir, kute gwaj bamã bajaxweo apêx kadjy ne katon ar ba. Ja ne gar arým aje markumrêx ne amim,

—Kute imã ijaxweo apêx kadjy ne Jeju katon ar ba, ane. Djãm ta axwe'ô? Arkati. ⁶ Me kute amim Jeju mar týxo ban 'ã ukanga kêtja ne me mã kum axwe prãm kêt. Nhym be, me mã kum axwe prãm kute amim Jeju mar kêt.

⁷ Akmere, àpnhĩre ar, me kute me axwe'ã 'êx ne ar amã, “Me axwe kêt”, anhýrkam kwãrik wãnh gê me'ô o ar anoo biknor kêt. Djãm me axwe mex? Kati. Me katàt kute amijo babit ne me mex. Jeju kôt me mex.

⁸ Nhym be, me kute arek axweo ba prãmja ne Xatanaj meo ba. Mýkam? Bir, Xatanaj adjãkamã axwe krax ne kute arek axweo ba prãm. Kam ne arým me kute arek axweo ba prãmja Xatanaj kute meo ba. Metîndjwýnh Kra kute Xatanajo àpanh kadjy ne kato. Dja o apa

nhym arým meo ba kêt nhym me arým axwe kêt. Ja kadjy ne nã kurüm katon ar ba. ⁹ Metîndjwýnh kute meo krakam ne me arým umar djà ny. Kam ne me arek kute axweo ba prãm kêt. Metîndjwýnh Karõ* kute mýjja 'y pyræk ne memã wadjàn me kadjwýnhbê nhý, me axwebê àptàro nhý. Kam ne me te kute arek axweo bamã. Metîndjwýnh kute meo krakam ne me te arek axweo bamã.

¹⁰ Mýj xêbê ne Metîndjwýnh kra ar? Bir, Metîndjwýnh kra ne me kum axwe prãm kêt ne kum kamy jabê. Kum gwaj baje Jeju kabênkôt o bakamyja jabê. Kum kamy jabê gwaj arým kôt memã bakaton me omũ. Me jabê ne Metîndjwýnh kra ar. Ja ne gwaj omũ. Mýj xêjabê ne Xatanaj kra ar? Bir, Xatanaj kra ne me kum axwe prãm ne kum gwaj bakamy jabê kêt gwaj kam arým kôt memã bakaton me omũ. Me jabê ne Xatanaj kra ar.

Me kum aben jabêã kute memã karõ.

¹¹ Ba ar amã arê gar ama. Metîndjwýnh ne memã kum,

—Dja ga me amã aben jabê, ane. Ja ne gar aje amim Jeju marmo kraxkam aje mar ne mar rã'ã.

¹² Be, me bakukãmãre Kaĩ ne arým kamy bĩ. Kwãrĩk wãnh gar Kaĩ kôt ã amijo anhýr kêt. Xatanaj ne Kaĩo ba nhym arým kamy bĩ. Mýkam ne kamy bĩ? Bir, ta àpênh jaxwe prãnkam nhym kamy katát kute amijo ba prãnkam.

¹³ Bir, akmere, àpnhĩre ar, godja me kum Metîndjwýnh kĩnh kêtja kum ar akurê jabej. Kwãrĩk wãnh ar amim,

—Je tó mýkam ne me ã ijo ane? anhýr kêt.

¹⁴ Amrêbê gwaj bajaxwekam ne gwaj me biknor tokry djàkam bamõrmã. Djãm jakam kam gwaj

bamõrmã? Kati. Jakam ne gwaj arým Metîndjwýnhkôt batĩn ne ar baba rã'ã: rã'ã ne. Mýjkôt dja gwaj ja markumrêx, ne amim,

—Mrãmri ne arým Metîndjwýnhkôt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Bir, gwaj arým mrãmri bamã bakamy jabêkumrêxkôt. Dja gwaj bamã bakamy jabêkumrêx ne arým amim,

—Mrãmri dja ba arým Metîndjwýnhkôt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne. Ga, arým imã ikamy jabêkumrêxja pumũ, ane. Gwaj kam arým ja markumrêx. Ne kam kôt batĩn ne ar baba rã'ã: rã'ãja markumrêx. Nhym be, me kum kamy jabê kêtja ne me me biknor tokry djàkam mõrmã rã'ã. ¹⁵ Me kum kamy kurê kunĩ ne me kute me par djwýnh pyræk. Ne kam me par djwýnh dja Metîndjwýnhkôt tĩn ne ar ba kêt. Ja ne gar arým aje mar.

¹⁶ Nhym be, Jeju mrãmri kum gwaj bajabêkumrêxkam arým gwaj bapãnh ty. Gwaj ren bamã aben jabê kute Jeju kum gwaj bajabê ne gwaj bapãnh tyk pyræk. Nhym me ren arým kute gwaj bakamyõnh bĩnmã. Gwaj ren bamã bakamy jabêkumrêxkam ren arým memã kum,

—Ba dja ga me ibĩ gê ikamy tĩn ne, ane. Gwaj ren bamã abêkumrêxkam gwaj ren ã memã ane. ¹⁷ Nhym be, me'õ nhõ mýjja nhym kamy nhõ mýjja kêt. Nhym arým omũ. Omũnho nhý:n kam arým amim,

—Je, djãm ije amikutã kum inhõ mýjja kwý nhõrmã? Kati. Dja ba kum õr kêt, ane. Djãm tãmwã ne Metîndjwýnh kôt kum kamy jabê got? Kati.

¹⁸ Be, arým ijabatãnh mexkam ne ba ar amã ikabên jarê. Dja gar amim ikabên ma. Kwãrĩk wãnh gwaj bajajkwa kajgokambit

* 3:9 Metîndjwýnh Karõ ne kabêno memã amak bõ nhym me umar djà nyn arým kum axwe prãm kêt. Dja ga 'ã Ped k 1.23, Xij 1.18, Mat 13.3-23, Dju r 1.13, 3.5 jarên ama.

memã, “Imã me abêkumrêx”, anhÿr kêt. Gwaj bakabên kwÿ kajgokumrêx. Ate dja gwaj bamã aben jabêkumrêx ne abenmã mÿjja ngãn abenmã apê. ¹⁹ Dja gwaj bamã me abêkumrêx ne kam arÿm markumrêx. Metîndjwÿnh arÿm kute gwaj bajo aminhökumrêx markumrêx. Ne kam arÿm amim,

—Mrãmri ne Metîndjwÿnh arÿm ijo aminhökumrêx, ane. Ne kam ja markumrêx ne ate bakrãn badjumar mex ne ar baba.

²⁰ Nhym be, godja gwaj banhökrekad-jwÿnhbê amiman amim,

—Djãm mrãmri Metîndjwÿnh kabên kôt imã me abêkumrêx? Kati. Imã me abê rerekre, ane. Gwaj amiman arÿm badjumar punu. Ne kam ajte amim,

—Metîndjwÿnh ne kute mÿjja kunÿ mar ne kute inhökrekad-jwÿnhbê ikabên mar mexkumrêx. Ta dja imã tÿx jadja, ba arÿm imã me abêkumrêx, ane. Dja gwaj ã Metîndjwÿnh'ã amim anen arÿm amikam badjumar punu kêt ne.

²¹ Nâr atekam baje banhökrekad-jwÿnhbê amim bakabên markam amim,

—Kati. Metîndjwÿnh kabênkôt imã me abêkumrêx, anhÿr jabej ne arÿm bamã Metîndjwÿnh puma kêt. ²² Ne kam tu kute gwaj bamã mÿjja nhipêxo kum a'uw nhym arÿm gwaj bamã ipêx. Mÿkam? Bir, gwaj baje kabên mar ne kôt amijo baba nhym gwaj bakam kÿnhkam dja arÿm gwaj bamã ipêx.

²³ Metîndjwÿnh ne gwaj bamã,

—Dja gar tu amim Ikra Jeju Kritu markumrêx ne ar amã aben jabê, ane. Gwaj kabên ja man kôt ar amijo baba. Tãm ne ja.

²⁴ Dja gwaj Metîndjwÿnh kute abenã gwaj bamã karôja man kam kabên kôt ar amijo baba. Ne kam arÿm Metîndjwÿnh kôt ar baba. Nhym kam arÿm gwaj bakad-jwÿnhbê amijo kajkep. Djãm mrãmri ne Metîndjwÿnh gwaj

bakad-jwÿnhbê mã amijo kajkep-kumrêx? Mÿjkôt ne gwaj ja ma? Bir, Metîndjwÿnh ne gwaj bamã Karô jano. Karô ta dja gwaj bamã,

—Arÿm ne Metîndjwÿnh akad-jwÿnhbê amê amijo kajkep, ane. Kam dja gwaj ja markumrêx, Metîndjwÿnh gwaj bakad-jwÿnhbê amijo kajkepja markumrêx.

4

Me kute me mex jabej me kabimã.

A Dju 7

¹ Akmere, àpnhÿre ar, imã ar ajabêkam ne ba ar amã ikabên. Dja gar amim ikabênja ma. Dja me ar awÿr bôx jabej ne ar amã,

—Metîndjwÿnh kukwakam ne ba ar amã 'ã ajarê, anhÿr jabej. Kumrêx dja gar amim me kabin me mrãmri Metîndjwÿnh kabên kôt kabên katàtmã akato. Mÿkam? Bir, me ta kute amijo Metîndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnh ne amijo 'êx baja ne krãptÿ. Ne kam arÿm pyka kunÿkôt apôx ne ar ba. Kam dja gar amim me kabi.

² Mÿj dja gwaj amim me kabin memã bajapôx on? Bir, dja gwaj me kabên ma nhym me memã kum,

—Be, mrãmri ne Jeju Kritu kàjkwa kurÿm ruw ne nã kurÿm katon ar ba, ane. Godja me ã memã anhÿro ba jabej. Me wã dja gwaj me markumrêx. Nãm me amijo 'êx kêt ne mrãmri Metîndjwÿnh kabên kôt kabênkumrêx.

³ Nhym be, me kute memã anhÿr kêt ne ate memã kum,

—Be, kati. Nhÿnh ne Jeju Kritu kàjkwa kurÿm ruw ne nã kurÿm katon ar ba? Kati, anhÿro ba. Me kute memã ja jarênh ba ne me amijo 'êx ne Metîndjwÿnh kabên kôt kabên kêt. Kritu kurê djwÿnh'ô ne ja. Ja ne me arÿm ar amã arê. Kritu kurê djwÿnh rax bôxmã arê. Bôx kukãm ne kurê djwÿnh kwÿ arÿm jakam katon mekôt ar ba.

⁴Akmere, àpnhîre ar, Metîndjwýnh kôt gar arým akabên aba. Gar arým kam kurê djwýnh apa. Mýjkôt ne gar o apa? Bir, Jeju ar akam ýrkôt. Jeju ne ar ajo ban týxo kute pykakam kurê djwýnh kunĩ jakrenh mexi.* Gar kam kukwakam arým meo apa. ⁵Me kum Metîndjwýnh kînh kêtja kôt ne Kritu kurê djwýnh amijo ba. Ne kam me kabên kôt kabên. Nhyim kam me kum Metîndjwýnh kînh kêtja arým kum Kritu kurê djwýnh kînh ne me kabên maro ba.

⁶Nhyim be, ar ba ne bar ije memã Metîndjwýnh kabên jarênhkam mrãmri memã kabên jarênhkumrêx. Me kute ar ikabên markumrêxja gwaj arým me'ã abenmã,

—Mrãmri kute Metîndjwýnh markumrêx. Ga, kute Metîndjwýnh kabên markumrêxja pumũ. Mrãmri kabênkumrêx, ane. Nhyim be, me kute ar ikabên mar kêtja gwaj arým me'ã abenmã kum,

—Kati. Kute Metîndjwýnh mar kêt. Ga, kute Metîndjwýnh kabên mar kêtja pumũ. 'Êxnhîkumrêx, ane. Gwaj ã amim me kabio anen arým memã bajapôx ne arým me kuma. Me kabênkumrêx jabej nâr me 'êxnhî jabej arým memã bajapôx ne me kuma.

Me kum aben jabêmã.

Mat 22.39; Dju r 13.34; Gar 5.14; Ped k 1.22

⁷Akmere, àpnhîre ar, imã ar ajabêkam ne ba ar amã ikabên. Me kute amim Metîndjwýnh markôt ne me kum aben jabê. Kam gwaj bamã aben jabê. Mýj xêbê ne Metîndjwýnh kra ar? Bir me kum me abêbit ne mebê Metîndjwýnh kra. Metîndjwýnh kra ne me umar djà ny. Me kum me abêbit ne me kute Metîndjwýnh mar. ⁸Ta kum me abê nhyim kam me arým kôt

kum aben jabê. Kam, me kum me abê kêt kute Metîndjwýnh mar kêt.

⁹Metîndjwýnh kum gwaj bajabê. Mýjkôt ne gwaj baje ja mar. Bir, nãm arým gwaj bawýr Kra djwýnh jano. Kra pydji jano nhyim pykakam bôx. Gwaj kôt batîn ne ar baba rã'ã: rã'ã kadyj. Kam ne gwaj baje Metîndjwýnh kum gwaj bajabêja markumrêx ne amim,

—Nã. Metîndjwýnh kum ijabê:kumrêx, ane. ¹⁰Mrãmri kum gwaj bajabêkumrêx. Djãm gwaj ba bamã Metîndjwýnh jabê? Kati. Ta ne kum gwaj bajabê. Kum gwaj bajabên kam arým Kra jano nhyim nã kurúm katon ar ba. Gwaj bajaxwe: nhyim Metîndjwýnh gwaj bajaxwekam ngryk. Nhyim Kra arým gwaj bajaxweo pãnh ne Metîndjwýnhmã gwaj bakam ngryko apêx, gwaj bakam Metîndjwýnh ngryko apêx.

¹¹Metîndjwýnh kute ã kum gwaj bajabêo anhýrkam gwaj ren kudjwa bamã aben jabê. Akmere, àpnhîre ar, imã ar ajabêkam ne ba ar amã ikabên. Dja gar amim ikabênja ma. ¹²Djãm me'õ ne arým kãjkwakam Metîndjwýnh pumũ? Kati. Me'õ ne kute omũnh kêtumrêx. Kwãrik wãnh gwaj omũnh kêt. Godja gwaj bamã aben jabê nhyim Metîndjwýnh arým gwaj bakadjwýnhbê mã amijo kajkep. Gwaj kam bamã Metîndjwýnh jabê týxo amũ amikamênho môn bamã abê tý:x ne.

¹³Metîndjwýnh ne arým gwaj bamã Karõ jano nhyim arým ar gwaj bajo ba. Gwaj kam baje Metîndjwýnh kute ar gwaj bajo ban gwaj bakadjwýnhbê amijo kajkepja markumrêx ne amim,

—Nã. Kute ar ijo ban ikadjwýnhbê amijo kajkepikumrêx, ane. ¹⁴Ar ba ne bar arým Kra pumũnho iba. Mrãmri ne me Babãm djwýnh

* 4:4 Djãm pykakambit kurê djwýnh nhyim týxo kute akrenh Kati, kãjkwakamdjwý. Jeju ne týxo kute kurê djwýnh kunĩ jakrenh mexi. Epedju 1.21-22 dja gar arên kôt ama.

arým Kra jano nhym bôx. Kute pykakam me axwe kunī pytārmā ne me'yr bôx. ¹⁵ Me kute memā kum,

—Mrāmri Jejubê Metīndjwýnh Krakumrêx, anhÿro baja. Me ja ne me kute amim maro ba. Nhym Metīndjwýnh mrāmri me kadjwýnhbê mā amijo kajkep ne amikôt ar meo ba.

¹⁶ Metīndjwýnh kum gwaj bajabê gwaj arým tu amim markumrêx ne amim,

—Mrāmri, kum ijabêkumrêx, ane.

Me kum aben jabê japôx djábê ne Metīndjwýnh. Ta ne kum me abê nhym kam me kôt arým kum aben jabê. Metīndjwýnhkam me kum aben jabê japôx djâkam ne me mā kum aben jabê. Ne kam me mā kum aben jabêja Metīndjwýnh amikôt ar meo ban me kadjwýnhbê mā amijo kajkep.

¹⁷ Dja Metīndjwýnh ã gwaj bajo ane gwaj kam kôt bamā abê tÿxo amū amikamēnho mō. Gwaj kam arým bamā abê tÿ:x ne. Nhym kam Metīndjwýnh nhō akati arým bôx. Kute memā axwe pānh jarēnh djā nhō akati bôx. Gwaj kam bajbit bamā uma kêt ne dja. Mÿkam? Bir, pykakam gwaj ar babari gwaj bamā abêkam. Gwaj bamā abê kute ta kum gwaj bajabê pyrāk. Kam dja gwaj bamā uma kêt ne dja. ¹⁸ Ga, me prīne kum me abêkumrêxkam arým kum me uma kêtumrêxja pumū. Mÿkam? Bir, me kute meo bikēnh karō ne me kum me uma. Me kum me umakam ne me prīne kum me abê mex kêt rā'ā.

¹⁹ Mÿkam ne gwaj bamā Metīndjwýnh jabê? Bir, ta kumrêx ne kum gwaj bajabê gwaj kam arým bamā abê. ²⁰ Nhym kam gwaj baje Jeju kabēnkôt me'ōo bakamyja, gwaj bajō jām bamā kurēn jām memā kum, “Imā Metīndjwýnh jabêkumrêx”, ane. Kati. Nā gwām bajêx. Gwaj baje bakamy pumūnhkam ne

gwaj bamā kurêkam te bamā Metīndjwýnh pumūnh kêtja jabêmä. ²¹ Metīndjwýnh arým gwaj bamā 'ā karōn gwaj bamā,

—Djām ar amā ijabê? Dja gar amā akamydjwý jabê, ane. Kam dja gwaj bamā bakamy jabêkumrêx.

5

Me kute tu amim Metīndjwýnh Kra markumrêx'ā ujarēnh.

¹ Mÿj xêbê ne Metīndjwýnh krakumrêx? Bir, me kwÿ ĩ pÿnhkôt kute mā amim,

—Mrāmri ne Jejubê Kritu. Mrāmri ne Metīndjwýnh Jeju'ā me banhō Bēnjadjwýrbê kumkati mēnhkumrêx, anhÿrja. Me kute mā amim anhÿr ne tu kute amim markumrêx ja ne mebê Metīndjwýnh krakumrêx ne umar djā ny. Ne kam mebê Metīndjwýnh krakam me kum Metīndjwýnh jabê. Djām Metīndjwýnhbit me kum abê? Kati. Amibu'ā mebê Metīndjwýnh kradjwý ne me arým kum me abê.

² Djām mrāmri ne gwaj bamā amibu'ā Metīndjwýnh kra ar abêkumrêx? Mÿj kôt dja gwaj arým ja markumrêx? Bir, dja gwaj bamā Metīndjwýnh jabēn kabēn man kôt ar amijo baba. Ne kam kôt arým bamā kra ar abêja markumrêx ne arým amim,

—Nā. Imā Metīndjwýnh kra ar abêkumrêx, ane.

³ Dja gwaj kute me kute katāt amijo ba'ā memā karōkôt kabēnja man kôt ar amijo baban kam arým bamā Metīndjwýnh jabêkumrêx. Djām gwaj baje kabēn mar ne te kôt amijo babamā? Kati. Gwaj kôt amijo babaja babê tÿx kêt. ⁴ Mÿkam? Bir, me kum Metīndjwýnh kīnh kêtja te gwaj bamā amikukràdjā jarē gwaj bamā me kukràdjā kīnh kêt. Metīndjwýnh ne arým gwaj bajo kra gwaj arým badjumar djā ny. Kam gwaj bamā

me kukràdjà kǐnh kêt ne kôt amijo baba kêt. Ne tu amim Metĩndjwýnh markumrêx ne arým me kukràdjà kôt amijo baba kêt.

⁵ Mýj xêja ne me kute me kukràdjà mar kêt ne kôt amijo ba kêt? Bir, me kute tu amim Jeju markumrêxbit. Me kute mã amim,

—Mrãmri Jejubê Metĩndjwýnh Krakumrêx, anhýro ba. Me jabit ne me kute me kukràdjà mar kêt ne kôt amijo ba kêt.

Metĩndjwýnh kute memã Krao amirít.

Dju r 5.31

⁶ Ne kam mýj ne Metĩndjwýnh arým gwaj bamã Kra jarêno amirít on? Bir, Kra Jeju Kritu bôx ne nã kurũm kato. Ne kam arým abatãnh ne. NhyM Metĩndjwýnh kute arêno amirít kadjy Djuão arým ngômã adjã. Ngômã adjã nhyM kam tũmrãm arým kamrô prôt ne arým ty. Djãm ngômã adjãrkambit Metĩndjwýnh gwaj bamã Kra jarêno amirít? Kati. Kamrô prôt ne tykkamdjwý kute o amirít. NhyM kam Metĩndjwýnh Karôdjwý ajte Kra'ã amijarêno amirít. Karô mrãmri katát kute kabên jarênhkumrêx.

⁷ Be, Metĩndjwýnh arým Kra jarêno amirító amãnhkrut ne ikjêkêt. ⁸ Karôkôt o amirít. Ngômã adjãrkam o amirít. Kamrô prôt nhyM tykkam o amirít. Kuníkôt ne Metĩndjwýnh kabên pydji.

⁹ Pykakam me kute mrãmri gwaj bamã mýjja'ã amijarêno amirítkam gwaj abenmã kum, “Mrãmri ne amijarênhkumrêx”, ane. NhyM be, Metĩndjwýnh kute Kra'ã amijarêno amirítjakam kabên katãto kute me kunĩ jakrenh. Kam me kunĩ ren abenmã kum,

—Mrãmri Jejubê Metĩndjwýnh Krakumrêx, ane. ¹⁰ Me kute tu amim Metĩndjwýnh Kra markumrêx ne me amim,

—Mrãmri ne Jejubê Metĩndjwýnh Krakumrêx, anen amikadjwýnhbê markumrêx. NhyM be, me kute amim Metĩndjwýnh mar kêt ne me Jejuo me'õ 'êxnhĩ pyrãk. Mýkam? Bir, mrãmri Metĩndjwýnh kute Kra'ã amijarêno amirítkumrêx nhyM me kute amim mar kêtkaM ne me o me'õ 'êxnhĩ pyrãk. ¹¹ NhyM Metĩndjwýnh arým amijarêno amirít ne memã kum,

—Me kute tu amim ikra markumrêx arým ikôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne, ane. ¹² Me kute Krao aminhõja ne kôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã nhyM me kute Metĩndjwýnh Krao aminhõ kêtja kôt tĩn kêtikumrêx ne.

¹³ Ar aje tu amim Metĩndjwýnh Kra markumrêx ar. Ar amã ne ba ikabên ja'ã pi'ók no'ók ne. Mýj kadjy? Bir, ar aje pi'ókkam ikabên jarênh ne mar kadjy. Dja gar aman tu amikukãm kôt atĩn markumrêx. Metĩndjwýnhkôt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ãja markumrêx ne amim,

—Nã. Dja ba kôt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Dja gar pi'ókkam ikabên jarênh aman kam arým tu amikukãm ja markumrêx. Metĩndjwýnhkôt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ãja markumrêx.

¹⁴ Dja gwaj ja man arým Metĩndjwýnhmã mýjjao a'uw. Ta kute amim gwaj bajã karô kôt o a'uw ne kum,

—Aje ijã amim karô kôt dja ga ã imã mýjjao ane, ane. Dja gwaj ã kum ane nhyM arým gwaj bama. Ja ne gwaj baje markumrêx. ¹⁵ Kute gwaj bamarkumrêx dja gwaj kuman arým amim,

—Mrãmri dja kôt ã imã mýjjao ane, ane. Dja gwaj amim anen arým kute gwaj bamã mýjjao anhýr kadjy baje amimarkumrêx ne amiwýr baje mýjjao badjà'wýrja markumrêx.

Me axwe'ã ujarênh.

¹⁶⁻¹⁷ Apýnh me axwe djãri kuníkôt ne me axwe. Ne kam kwý

pãnh tyk kêt. Nhym be, atemã me axwe'õ pãnh dja arým ty. Godja me'õ me kute Jeju kôt abeno kama 'õ pumũ, axwe kôt omũ. Gêdja o Metĩndjwýnhmã a'uw ne kum,

—Djũnwã, amã ikamy kaprĩ. Kwãrĩk wãnh kum axweo pãnh kêt, ane. Dja ã kamyo Metĩndjwýnhmã à'wýro ane. Nhym arým kum axweo pãnh kêt nhym tyk kêt ne tĩn ne. Nàr me axwe 'õkôt. Kôt me tykkumrêxja. Djãm o kute Metĩndjwýnhmã à'wýrmã? Kati. Dja mrãmri kôt ty.

¹⁸ Metĩndjwýnh kute memã amak bõnh nhym me umar djà nyja kunĩ kum axwe prãm kêt. Jadjwý ne gwaj markumrêx ne amim,

—Nà. Me umar djà ny kunĩ kum axwe prãm kêt, ane. Nãm me amijaxwe kêt kadjy amijãno djan kum axwe prãm kêt. Nhym kam Xatanaj te kute amiwýr meo akêx nhym me ro'ã axwemã.

¹⁹ Metĩndjwýnh ne arým gwaj bajo kra. Nhym be, Xatanaj arým amikôt me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja kunĩ ar o ba. Ja ne gwaj baje markumrêx ne amim,

—Nà. Metĩndjwýnh ne arým ijo kra. Nhym be, Xatanaj arým amikôt me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja kunĩ ar o ba, ane.

²⁰ Metĩndjwýnh Kra ne arým bõx. Katàt kabèn ne katàt kute amijo bakumrêx. Ne kam gwaj baje Kra katàtkumrêxkôt mar kadjy arým gwaj bamã bajamak bõ. Ja ne gwaj baje markumrêx ne amim,

—Nà. Arým ne Kra bõx ne imã ijamak bõ. Ije ta katàtkumrêx mar kadjy arým imã ijamak bõ, ane. Nhym kam Kra Jeju Kritu arým amim gwaj bapytà. Katàtkumrêxja arým amim gwaj bapytà. Mrãmri kubê Metĩndjwýnhkumrêx. Gwaj kôt batĩn ne ar baba rã'ã: rã'ã ne. Jadjwý ne gwaj baje arým tu amim markumrêx.

²¹ Akmere, àpnhĩre ar, mýjjao metĩndjwýnh karõ nhipêx me

kute kum amijarênhja ne kumex. Dja gar amijãno dja. Mýjjao metĩndjwýnh karõ nhipêx'ýr aje amijo akêx kêt kadjy amijãno dja. Tãm ne ja.

Djuāo kute atāri pi'ôk no'ôk ne ja.

Jejukôt ba djwýnhbê Djuāo ne ôbikwa nimê kra arkum pi'ôk no'ôk ne. Jeju kôt ne o kanikwýnh ne arkum pi'ôk no'ôk ne. Kute o týx ne kute kum me 'êxnhî bôxmā arēnhmā ne pi'ôk no'ôk ne. Me 'êxnhî kute Metīndjwýnh kabēn kêt jarēnh ne kute me noo biknormā bôxmā.

Nām kum,

—Kwārik wānh me ja mar kêt ne mekôt amijo aba kêt. Dja ga amijā ano týx ne me jamā kre rax. Nām ā Djuāo ôbikwa nimê arkum ane.

¹ Ba ibê Djuāo. Ibê Jeju nhô me jao iba djwýnh'ô ne ba ar amā pi'ôk no'ôk ne. Nā àpnhîre, Metīndjwýnh ne amijo apytā. Ba kam akramē ar amā pi'ôk no'ôk ne. Mrāmri imā ar ajabêkumrēx. Djām bajbit? Kati. Me kunī kute Metīndjwýnh kabēn katātukumrēxja mar ja ne me adjwýnhdjwý kum ar ajabê. ² Metīndjwýnh kabēn katātukumrēx. Gwaj baje bakadjwýnhbê mar týx rā'ā ne baje o bajamak kêt kati prām kêtukumrēx.

³ Me Babāmbê ne Metīndjwýnh. Krabê ne Bēnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu. Gê ar tu kum ar akaprīkumrēx* gar adjumar mex rā'ā. Ar katāt kute kabēn jarēnhkumrēx ne kum ar ajabêkumrēx. Gê ar amē amijo kajkep.

Me kum aben jabê'ā kute memā karō.

⁴ Nā àpnhîre, akra kwý ne kôt ar amijo ba ba omūn ikīnhkumrēx. Nām ar kute Metīndjwýnh kabēn katāt markumrēx ne kôt ar amijo ba ba kôt ar omū. Me Babām ta ne 'ā gwaj bamā karō. Kôt amijo baba'ā

gwaj bamā karō nhym ar arým kuma. Ne kam arým mrāmri kôt amijo bakumrēx ba kôt ar omūn arým ikīnhti:re.

⁵ Ne kam àpnhîre ar, jakam ajte ar amā arē. Djām me kabēn ny ne ba ar amā arē? Kati. Gwaj baje amim Jeju mar kraxkam baje kabēn marja tām dja ba akubyn ar amā arē. Gwaj bamā aben jabēmā. Ja dja ba ajte ar amā arē.

⁶ Mýj dja gwaj nēn bamā aben jabê? Bir, dja gwaj Metīndjwýnh kabēn man kôt ar amijo baban arým bamā aben jabê. Mýj ne kabēnkam kute? Bir, tām ne gar aje amim Jeju mar kraxkam arým ama. Ar amā aben jabê ryti pydjimā. Ja ne gar ama ba ajte ar amā arē.

Me amijā no týxmā, me 'êxnhî kute me noo biknor kêt kadjy.

Dju k 4.1

⁷ Be, arým me 'êxnhî krāptī ar ba. Nām me memā kum,

—Djām mrāmri ne Metīndjwýnh Jeju Kritu jano nhym pykamā bôx ne nā kurūm katon ar ba? Kati, nām me 'êx, anhýro ba. Me kute ā memā anhýro bakam mrāmri 'êxnhîkumrēx. Mebê Kritu kurē djwýnh.

⁸ Dja gar aminêje me 'āno dja. Me kute ar anoo biknor karō me 'āno dja. Ga wākam arým Kritumā adjāpēnh 'ātūm. Nhym Metīndjwýnh arým ar amā akīnh djā jarē. Dja ar amā kungā. Nār, godja gar aminêje me 'āno adjām kêt jabej, nhym me arým ar anoo biknor jabej. Nhym kam Metīndjwýnh arým ar amā ôr kêt.

⁹ Me kute Metīndjwýnh kabēn mar kêt ne kam amikrā ar o ban ajte kute arek Kritu kabēn kôt amijo ba kêtja ne Metīndjwýnh kute meo ba kêtukumrēx. Nhym be, me kute arek Kritu kabēn kôt amijo baja me

* **1:3** Djām ar ga ne gar adjukaprī nhym ar pānh arým kum ar akaprī Kati. Ar ta ne ar tu kum ar akaprīkumrēx.

Babãmbê Metĩndjwýnh kute meo ba nhyim ajte Kradjwý kute meo ba.

¹⁰ Godja me'õ bõx ne 'êx ne Kritu kupa'ã ar amã ajarê kwãrĩk wãnh kum aminhũrkwã jarẽnh kêt. Ne kwãrĩk wãnh pa kjênh kêt. 'Êx ne kupa'ã ar amã 'ã ujarẽnhkam dja gar pa kjênh kêt. ¹¹ Dja gar pa krij nhyim me arým ar ajã,

—Arým ne ar amijã kumê. Ga, ar kôt bawã pumũ, ane. Gar kam arým kôt ar gadjwý Kritu'ã ajêx pyrãk.

¹² Nã bãm bit pi'õkjakam ar amã ikabẽn kumexjarẽnh prãm. Ba kam amim,

—Kati. Kwãrĩk wãnh ba pi'õkkam ikabẽn kunĩ jarẽnh kêt. Dja ba tẽn arkam bõx ne ijajkwao arkum arê, ane. Dja ba ar amã ane gwaj kam arým abenkam bakĩnhkumrêx. Ja kadjy ne ba amima.

¹³ Akanikwýnhkam kradjwý amã amikabẽn mex jarê. Metĩndjwýnh kute amijo akanikwýnh pytãr tãm kra ne amã amybým amikabẽn mex jarê. Tãm ne ja.

Djuão kute pi'ôko ino rer no'ôk ne ja.

Jejukôt ba djwýnhbê Djuão ne ôbikwa myjamã pi'ôk no'ôk ne. Ôbikwaja ne ar apýnh pyka djari memã Jeju'ã ujarênh tēmja amiwýr aro wadjà ne arkum kabên mex jarê ne arkum mýjja ngã ne ar kujate nhym ar tē. Kute arek o anhýr rã'amã ne kute kubê me'ô jaxwe pymamã ne kum pi'ôk no'ôk ne.

¹ Akmere, Gaju. Ba ibê Djuão ne ba amã pi'ôk no'ôk ne. Ibê Jeju nhô me jao iba djwýnh'ô ne ba amã pi'ôk no'ôkkam ikabên jarê. Metíndjwýnh kabên katátkôt imã ajabê.

² Akmere, Metíndjwýnhmã arým amexkumrêx ba arým ama. Ne kam Metíndjwýnhmã ajo a'uw ga amex kôt adjumar mex. Adjã kêt djwýo ane. Ga adjumar mex ne adjã kêtja ne ba imã kínhkumrêx. ³ Be, Jeju kukwakam gwaj bakamy ar arým nính iwýr bôx ne imã ajarê. Nãm ar imã,

—Be, Oníj Gaju kute Metíndjwýnh kabên katát markumrêx ne kabên kôt kute amijo ba mexkumrêx, ane. Ba ar kute ajarênhja man ikínhkumrêx. ⁴ Nã bãm memã Jeju'ã idjujarênh nhym me kute ikabênkôt Jejuo aminhō. Ba kam mã itēm nhym me nính imã me'ã ujarênh ne kute imã,

—Oníj ar kute akabên kôt Jejuo aminhōja Metíndjwýnh kabên man kôt kute katát amijo bakumrêx, anhýr. Me kute ã imã anhýrkam ikí:nhkumrêx.

Gaju kute meo djuw mexkam Djuão kute amikính jarênh.

⁵ Akmere Gaju, Jeju kukwakam gu bakamy kwý ne awýr bôx, ga anhōdjàn ne aro djuw mex. Nã gãm te ar nokre pumúnh kêt

ne tu aro djuw mex. Ne kam Metíndjwýnh kabên kôt amijo abakumrêx. Aje me bakamy djuw mex kuníkôt ne ga kabên man kôt amijo aba mexkumrêx. ⁶ Gwaj bakamyja kwý arým nính ar iwýr bôx ne ar imã ajã ajarênh ajte me kute Jeju mar kuníjamã ajã ajarênh memã kum,

—Oníj Gaju kum ar ijabê:n ôdjàn ne ar ijo djuw mex, ane, ba arým ar kuman ajte ama. Dja ar ajte awýr bôx ga amũ ajte ar mōr kadjy arkum mýjja'ô ngã. Arkum djwý, pi'ôk kaprí ngã. Metíndjwýnh kabênkôt arkum angã.

⁷ Mýkam dja ga ã arkum ôro ane? Bir, ar Jeju'ã ujarênh kadjy mōrkam. Nhym be, jakam me kute Jeju mar kêt kwý bit kute gwaj bakamyjamã ô mýjja nhōrmã nhym ar kute amim byr kêt. Me kute Jeju mar kêt kam gwaj bakamy ar kute mebê byr kêt. Ne kam arým mã mō. ⁸ Mýj xêja dja gwaj bakamy arkum mýjja ngã? Djãm me kute Jeju mar kêt? Kati. Me kute amim Jeju mar dja gwaj bakamy arkum mýjja ngã nhym ar arým tē. Jeju kabên katát jarênh kadjy tē. Gwaj ba dja gwaj arkum mýjja ngã. Ne kam arým ar ro'ã apê.

Djoti kute amijo bēnjadjwýr rax prãm.

⁹ Amrêbê ne ba wãm ar aje amim Jeju marjamã pi'ôk no'ôk ne. Gar arým inhō pi'ôk jarên ikabên ma. Nhym be, wãkam Djoti kute ikabên mar prãm kêt. Djoti ta ne amijo bēnjadjwýr rax prãm. Me kute amim Jeju markam ta amijo bēnjadjwýr rax prãm. Bēnjadjwýr rax prãmje ne kute ikabên mar prãm kêt kumrêx.

¹⁰ Dja ba ar akam itēm ne ibôx jabej ne arým ar amã Djoti jarê. Nãm ikãxã kabên punure jarênh ba. Amrêbê jakam gwaj bakamy kwý wãm ar awýr tēn ar akam bôx. Ar kute ar amã Metíndjwýnh kabên jarênh kadjy ar akam bôx. Nhym

kam Djoti kute ar pa kjênh kêt ne arkum aminhürkwā jarênh kêt. Gar akwý ar aje arkum aminhürkwā jarênh prām nhym Djoti arým ar abê aptàn ar amā,

—Aje, jakam dja gar ar ikôt abikprõnh kêt, ane. Ne ar aje amim Jeju mar bikprõnh djà nêje ar ajano.

¹¹ Akmere, kwārīk wānh me axwe'ā amijakre kêt. Me mex'ā dja ga amijakre. Me mex ne me Metīndjwýnh kôt ar amijo ba. Nhym me axwe kute Metīndjwýnh mar kêt kumrêx. ¹² Be, me kunī ne me me bakamy Temexu mex jarê. Nām me 'ā abenmā kum,

—Metīndjwýnh kabên katāt kôt ne Temexu amijo ba gwaj arým omū, ane. Ar badjwý ne bar Temexu mex jarê ga ar ijêxnhī kêt kôt aje arým ar imar.

¹³ Nā bām bit ije amā ikabên kumex jarênh prām. Ne kam ije pi'òkkam amā arênh prām kêt. ¹⁴ Ije amikrà kêt ne awýr itēmmā. Dja ba awýr bôx gu banhýtāri abenmā bakabên jarê. Ja kadjy ne ba amima.

¹⁵ Gê Metīndjwýnh ajo djuw mex ga adjumar mex rā'ā. Be, jakam gu banhōbikwa ar arým amā kabên mex jarê ba kuman arým pi'òk jakam wām amā arê. Ga apýnh aje gu banhōbikwa nhidji mar kôt arkum ar idji jarên arkum ikabên mex jarê. Tām ne ja.

Djuda kute memã pi'ôk no'ôk ne ja.

Jeju kamy 'ôbê ne Djuda. Nãm ar aben djâkam nō. Jeju kumrêx kato nhym tûmrãm Xijagumê Djudadjwÿ Marij kurûm kato. Kute amim Jeju mar kêt ne kam tûmrãm tu amim markumrêx. Birãm Jeju akubyn tîn kôt ne tu amim kuma. Ne kam Jeju nhô me jao ba. Ne kam arkum pi'ôk no'ôk ne. Nãm Ar kubê me 'êxnhĩ pyma. Me 'êxnhĩ amijo Metîndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh ne me kute Jeju marmê abenkam bikâr ne ate ajte memã 'êx ban arîk ar ban memã mÿjja punu'ã àpnênh ba. Nhym kam Djuda arkum,

—Kati, Metîndjwÿnh amrêbê kute me axwemã o pãnhja pumũ. Dja î prîne me jadjwÿo bikênh mex ne. Be, ar ga dja gar Jeju'ã angrã tÿx nhym Metîndjwÿnh dja ar arôrôkbê ar akukrà gar aku'é tÿx. Nãm ã Djuda arkum ane.

¹ Ba ibê Djuda. Ibê Jeju Kritu nhô àpênh. Ibê Xijagu kamy. Ba ne ba pi'ôk no'ôkkam ar amã ikabên jarê. Metîndjwÿnh, me Babãm arÿm amijo ar apytàn amimexo ar ajo mex nhym Jeju Kritu amim ar apytâr mex ne ar ajo ba.

² Gê Metîndjwÿnh tu kum ar akaprî:kumrêx* ne kum ar ajabê:kumrêx gar adjumar mexo amũ amikamên arÿm adjumar mexkumrêx ne.

Me kute axwe'ã memã àpnênh.

A Ped 2.1

³ Akmere, àpnhîre ar, Metîndjwÿnh ne kute Krituo me bakunĩ pytâr. Nã bãm amibêx ne bit ije ar amã 'ã pi'ôk no'ôko inhÿrmã. Ba nhÿn arÿm me kute ar anoo biknor prãmja man amim,

—Kati. Dja ba arkum me kute ar noo biknor jarê. Ne arkum, “Wãnh ne me ar akwÿ anoo biknoro ba. Kritu ne gwaj bamã amijã ujarênh pydjîn arê gwaj babê Kritu nhô me ja baje mar pydjimã nhym me arÿm 'êx. Ne kam ta amijo Kritu mar mex ne arîk kupa'ã ar amã 'ã ujarênh punun ar anoo biknoro ba. Me kute ar anoo biknoro baja dja gar me 'ãno djan mã akabêno me ity gê me anhîkrê.” Nã bãm ã amikabên maro anen arÿm ar amã arê.

⁴ Me kute ar anoo biknorja ne me kum Metîndjwÿnh kînh kêt ne amipdjur mex ne ar akôt wangijn ar amê akà. Nãm me amakkre kêt ne ar amã,

—Ar rã'ân aben prô, aben mjên kupê. Gêdja Metîndjwÿnh ate krã. Arÿm ne tu kum ar akaprîn ar amã ajaxwe kêt jarênhkumrêx. Nãm me ã ar amã ane. Ne kam arÿm Bênjadjwÿr djwÿnh japyrÿ. Kubê ne Metîndjwÿnh. Nãm me Metîndjwÿnh pydji japyrÿ. Ne ajte Bênjadjwÿr djwÿnh bê Kritu japyrÿn ar'ã memã kum,

—Djãm mrãmri ne Kritu ar ba? Kati. Nãm me 'êx, ane. Amrêbê me kêttri ne Metîndjwÿnh arÿm me ja'ã amim karô. Me biknor tokry djãmã kute me anormã ne me'ã amim karô.

Apÿnh me tûmre djâri jaxwe'ã ujarênh.

Mat 7.21; A Ped 2.3; Dju k 3.6

⁵ Ba ar amã me kwÿ biknor'ã ajarê gar ama. Gar te arÿm aje me'ã ujarênh mar ba ajte ar amã me'ã ajarê gar ama.

Be, Bênjadjwÿr djwÿnh arÿm pykabê Edjitu kurûm mebê idjaero katon me utã. Ne kam arÿm me amakkre kêtto akno. Me kute amim mar kêtjao akno.

⁶ Nhym Metîndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh jaxwedjwÿ arÿm

* **1:2** Djãm ar ga ne gar adjukaprî nhym pãnh arÿm kum ar akaprî Kati. Ar ga ne gar adjukaprî kêt. Ta ne tu kum ar akaprîkumrêx.

àpênh djà kanga. Nām me amijo àmra ban àpênh djà kanga nhym pānh arým me biknor tokry djàkam me kumên arým akamàt kô tykkam me bē ijê. Nām me bē ijê tỳx kute mrāmri ne me kute kàxiràxo me uwprekam kute me bē ijê tỳxja pyrāk. Ô akati rax me'yr bôx kadjy me bē ijê. 'Ātūm nhym Metīndjwýnh kute memā axwe pānh jarēnh djà nhō akati me'yr bôx kadjy.

⁷ Krīraxbê Xôtômamē Gomoramē bu'ā krīdjwý, kam me axwe ne me prō djwýnh, mjên djwýnh kupa'ā ari abeno ngjêxo ba. Metīndjwýnh kute me ipêx kupa'ā ne me my ta kute abeno ngjêx prām kumrêx nhym me niredjwý ta kute aben kupênho ikwā prām kumrêx. Me baje amikajmāta me mar kadjy ne Metīndjwýnh arým memā axweo pānh. Kuwyo memā o pānh nhym kam kuwy meo ajkamuw nhym me mrāmri arým biknorkumrêx.

⁸ Me kute me anoo biknor prāmja ne me me ja kôt axwe. Nām me biptiro ikwān arým amijo àpnun amibu'ā meo àpnu. Ne kum me bēnjadjwýr kurēn kàjkwakam me rūnh'ā kabēn punu.

⁹ Be, Mīgeubê ne Metīndjwýnh kadjy mrānh djwýnh raxja. Djā ne Mīgeu Xatanajmā kabēn punu jarē? Kati. Amrêbê: ne me bakukāmāre Mōjdjê arým ty nhym kam Mīgeumē Xatanaj ar Mōjdjê nhī'ā aben maro dja. Djā ne kam Mīgeu tu kum kabēn punu jarē? Kati. Nām kum,

—Gê Metīndjwýnh ta amā akij, ane. Jabit ne arē.

¹⁰ Nhym be, me kute ar anoo biknor prāmja ne me tu mýjja'ā kabēn punu ba. Me kute me mar kêt kam ne me tu me'ā kabēn punu ba. Nām me mry djumar djāo umar. Mry kute amidjwýnh bit mar ne tu ar ba. Nhym me mry kôt kute amidjwýnh bit mar ne tu ar ban arým kôt amijo àpnu.

¹¹ Ý watīre, Metīndjwýnh dja me biknor tokry djàkam me kurē. Amrêbê: ne me bakukāmāre Kaī axwe:. Nhym me kute ar anoo biknor prāmjadjwý ne me Kaī kôt ar amijo ba. Amrêbê: ne me bakukāmāre Barāo kum nêkrêx prāmje tu me noo aknon meo ajkê. Me kute ar anoo biknor prāmjadjwý ne me Barāo kôt kum nêkrêx prā:m ne ar anoo biknoro ba. Amrêbê: me bakukāmāre Kore ne kute amijo rax prā:m ne arým bēnjadjwýr'ā kabēn punu ba. 'Ā kabēn punu ba:n kam arým akuno. Me kute ar anoo biknor prāmjadjwý ne me Metīndjwýnh'ā kabēn punu ba. Dja me 'ā kabēn punu ba:n ī arým Kore kôt me biknor tokry djàkam akuno. Metīndjwýnh'ā kabēn punukôt arým akuno.

Me kute me noo biknorja me ro'ā bikàr.

A Ped 2.13

¹² Ar amā aben jabêkam gar aro'ā ar anhō kwý krēno akrī. Nhym me kute ar anoo biknorjadjwý ne me pijām kêt ne arým ar aro'ā aku. Ar akīnhkumrêxo akrī nhym me arým amipunuo ar ajo àpnu. Ga, me kà mexkam ngrā kute o punuja pumū. Me kute ar anoo biknordjwý ne me ā ar ajo àpnuo ane. Amipunuo ā me ajo àpnuo ane. Nhym me te: me kabēn mex jabej mekam ama:n arým kaprīre ne. Ga, kôk djâbêrkam kakrā kakrātyk ba kajgoja pumū. Nhym me te: na bixadjwýrkam aman kam arým kaprīre ne. Me kute ar anoo biknordjwý ne gar ā mekam akaprīo ane. Nām me kajgo kute mrāmri ne pidjō kunī ô kumexkam ja pydji ô kêt ne ām pyrāk. Pidjō tu tykkumrêx nhym me arým kraxmē arēmē ro'ā kaba. Nām me kute urāk ne tu kajgokumrêx. Dja me arým me biknor tokry djàkam akuno.

¹³ Nām me ta ar ba kute mrāmri ne ngō djâkrêkam ngō djâkâ ari aben pymjýr pyrāk. Ga, ngō djâkrê

apêx nhyim arÿm akàxkam mÿjja punu kumexja pumÿ. Nãm me kabên punu jarênho ku'ên o ino re nhyim me arÿm pijàm ne, kabên punukam pijàm ne. Me kute ar anoo biknor prãmja ne me arÿk ba nhyim me te: kute mekôt katàt amijo bamã. Me kute mrãmri ne kanhêtire arÿk ba pyræk nhyim me te: kute omÿnh mex ne kute 'ã amimrãnh jakremã. Metÿndjwÿnh ne arÿm amim me axweja pãnh'ã karökumrêx. Akamàt kô tyk pyfikam dja me kurê. Dja kam akamàt kô tyk rã'ã nhyim me kator kêtikumrêx.

14-15 Adão ar amikam kra jadjuw nhyim arÿm abatãnh ne. Abatãnh ne arÿm amikam kra jadjuw. Kra jadjuw nhyim arÿm abatãnh ne. Abatãnh ne arÿm amikam kra jadjuw. Ne amÿ aben nhijuk'ã kra jadjwÿro tẽ. Adjwÿro tẽ:. Adjwÿro tẽm tãmtã kam arÿm 7'ÿr o bôx. Aben nhijuk'ã krakam kra'ã akren arÿm 7'ÿr o bôx. 7'ÿr o bôx nhyim me arÿm krajamã Enoki jarê. Enoki ajte me kute me noo biknorja'ã memã kum,

—Ë, Bënjadjwÿr djwÿnh dja Metÿndjwÿnh nhô me ja krãpti: kubê 10.000mê ro'ã bôx. Ne kam arÿm me kum Metÿndjwÿnh kÿnh kêtja kunimã axwe pãnh jarê. Apÿnh me àpênh jaxwe djari pãnh memã arê. Metÿndjwÿnh'ã kabên punuja kunÿ pãnh memã arê nhyim me arÿm amijaxwe ma. Nãm ã me bakukãmãre Enoki memã ane.

16 Me kute me anoo biknor prãmja ne me bën prÿkam kabên ban apÿnh mÿjja'ã kabên punu prã:m. Me kute amidjwÿnhbit markam ne me kum apÿnh mÿjja punu prãm ne kôt ar amijo ban amijo àmrati ba. Ne kam me ò nèkrêx kumex pumÿn amim,

—Ba gêt tãmwã kôt ar amijo iba. Ne kam arÿm inhô mÿjja kumex ne kôt irax. Nãm me ã amim anen kam kum me ò nèkrêx ngrireja kÿnh

kêtikumrêx. Me kum me ò nèkrêx kumexjabit kÿnh ba.

Me kute Jeju markumrêx djãpênh'ã memã karô.

17 Akmere, àpnhÿre ar, ar ga dja gar atemã amijo tẽ. Bënjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu kute ar anorja dja gar ar kabên mar tÿx. 18 Nãm ar arÿm me'ã ar amã ajarê. Me kute ar anoo biknor prãmja'ã ajarê. Nãm ar ar amã,

—Dja Jeju bôx 'ÿr nhyim me arÿm gwaj bajapry: o ba. Dja me amidjwÿnhbit man kum mÿjja punu prãm ne kôt ar amijo ba, ane.

Kritu kute ar anorja ne ar ã ar amã ane. Dja gar ar kabên mar tÿx. 19 Me kute ar anoo biknor prãm ja ne me abenbê me kurêo ba. Ne pykakam mÿjjakôtbit amijo ba. Nhyim Metÿndjwÿnh Karô kute meo ba kêtikumrêx.

20 Akmere, àpnhÿre ar, ar ga dja gar atemã amijo tẽ. Kritu kabên mexikumrêx. Tãm dja gar tu amim markumrêx ne amim kabên maro tẽ:n amÿ maro amikamên mar rax ne. Metÿndjwÿnh Karô dja gar aman Metÿndjwÿnhmã akabên aba nhyim Karô arÿm ar akôt o kangô.

21 Metÿndjwÿnh kum gwaj bajabê. Ar gadjwÿ dja gar amã abê rã'ã ne 'ã adjukanga kêt. Ne Bënjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu jabej ajkam ama. Ta dja bôx ne kum gwaj bakaprikumrêx gwaj kôt batÿn ne ar baba rã'ã: rã'ã ne.

22 Me kwÿ kute amim Jeju mar kêtja dja gar amã me kaprÿn 'ÿr me o akêxo tẽ gê me tu amim markumrêx. 23 Nãr, dja gar ano katon me axwebê me kwÿo akêx. Me kwÿ kute amijo punu mexja. Me ja on biknor karô dja gar memã ano katon me axwebê meo akêx. Kute mrãmri ne me'ò kuwykam ãm nhyim me kum kaprÿn kam no kator ne kute pa 'amÿnh ne bôm mênh pyræk. Dja gar me punu kôt ar apunu'ò pymaje amijã ano tÿx ne.

24 Metĩndjwỳnh ne kute amim ar apytàr mexkumrēx gar kam ajmā akute kêt ne katàt ar amijo aba rā'ā ne. Metĩndjwỳnh ra:x nhym me kum uma:. Dja amimexo ar ajo mex gar arỳm ajaxwe kêt. Nhym kam arỳm amikabem ar apumjuwn arỳm prĩne ar ajo kĩ:nhkumrēx. 25 Me Batĩndjwỳnhbê ne me bapytàr djwỳnh. Pydji kute mỳjja kunĩ mar ne krā me:xkumrēx. Ba kum,

—Mrāmri ame:xkumrēx ne apyma:kumrēx. Araxo abê kumkaticumrēx. Me kunĩ:mā Abēnjadjwỳr djwỳnhkumrēx. Ajity:xkumrēx. Amexmē apymamē abēnjadjwỳrmē atỳxmē ne ga aje 'ā aminhinomā amimēnh kêtumrēx, ane. Gê me kunĩ ā Metĩndjwỳnhmā ane. Tām ne ja.

Mýjja apôx kêttri kukãm 'ã ujarênh ne ja.

Bênjadwýr Jeju Kritu ne Djuãomã, õ àpênhbê Djuãomã mýjjao amirít. Me kute Jeju mar kêtja ne me me kute amim Jeju marjao bikênh ar o ba. Nhym kam Jeju kute õ me jao týx nhym me akubyn týx ne kute kanga kêt kadjy Djuãomã mýjjao amirít. Te me kute meo bikênhkam mã Jeju'ã ngràn kute kanga kêt mã kum o amirít. Anhýr djwýnhrà m kum o amirít, abentã kum o amirító tẽ, mýjja'ã akreo tẽ. Õ me jabit kute mýjja mar nhym me kãtãmbê bipdjurmã ne apýnh mýjja djãri'ã mýjja jakre. Bir, nhym mýj ne Djuão omũ?

Metíndjwýnh kute me axwemã o pãnh ne tu kute mýjja jaxwe kunĩ kuwyo imôkam rênh nhym apêxmã. Nhym kute Xatanajdjwý bñ nhym kêt nhym kam pyka ajte nyn tu mexkumrêxmã ne kum o amirít. Ne kum kãjkwadjwý jakre. Metíndjwýnh kute õ me jao kñhmã, me 'ã ngrã týx ne kute kanga kêtja, me tãm ne kute meo kñh nhym me kãjkwakam õ pykakam kñhkumrêx ne ar ba rã'ã rã'ãmã. Kam ne me mexbit ar ban kam kanê kêt ne tyk kêt ne mýr kêt. Mýjja punu 'ýr àr kêt kam. Ja kunĩ ne kum o amirít, apôx djwýnhrà m kum o amirít. Nhym Djuão me kadjy omũ. Mýjja apôx kêttri ne anhýr djwýnhrà m omũn memã arê. Tãm ne ja.

Me kute pi'ôkjakôt amijo baja dja me kñh.

¹ Jeju Kritu kute mýjjao amirít ne ja. Metíndjwýnh ta ne Jejumã arê nhym kam amidjó'ã ajte kute õ àpênhamã o amirít mã, nhym kam me kute marmã. Apýnh mýjja

djãri dja í apôx, amikrà kêt ne apôx nhym anhýr djwýnhrà m arým kute memã o amirít mã. Imã ne arým o amirít ba kam ije me amã arênh mã. Ba ibê Djuão ne ba Metíndjwýnh mã idjãpênh, imã ne o amirít ba ije me amã arênh mã. Nãm iwýr kadjy mrãnh djwýnh jano nhym kam imã mýjja kunĩ jakre ba kam kôt omũ. ² Ije arým kunĩ pumũnhkam dja ba prĩne me amã kunĩ jarê. Metíndjwýnh kabên ne ba arým ije me amã arênh mã. Jeju Kritu kute katãt kabên jarênh tãm dja ba me amã arê.

³ Metíndjwýnh kute anhýr djwýnhrà m mýjja'ã memã ujarênh ja gêdja me'õ memã arê nhym kute arênh djwýnh tãm gêdja arým Metíndjwýnh kum kñh jadjã. Nhym me kute mar ne kôt amijo bajadjwý gêdja Metíndjwýnh memã kñh jadjã. Dja amẽ aro kñh, me kute 'ã ujarênh djwýnh o kñh ne kam ajte me kute maro ýr jadjwýo kñh. Bir, arým 'ýr. Arým Metíndjwýnh kute memã mýjja anhýr djwýnhrà m arênh ja arým apôx 'ýr.

Djuão apýnh me kute Jeju'ã abeno bikprõnh djãri kubê 7 mã kabên.

⁴ Ba ibê Djuão ne ba ar amã pi'ók no'ók ne. Ar aje amim Jeju mar ne apýnh aje kôt aben pydjija, ar amã ne ba pi'ók no'ók ne. Pykabê Adjijkam apýnh krĩ rñnhkôt ar aje 'ã abeno abikprõnh o 7 ja me amã ne ba pi'ók no'ók ne.

Gê Metíndjwýnh ukaprikôt me ajo djuw mex ne ar me ajo ba ne me amã umar mex jarê ga me adjumar mex ne ar aba. Metíndjwýnh ta ne tñn ne ar ba, amrêbê adjãkamã tñn ne ar ba. Dja mrãmri tñn rã'ã rã'ã. Tãm dja ukaprikôt me ajo djuw mex ne me amã umar mex jarê.

Nhym Metíndjwýnh Karõ kute amijo 7 ne Metíndjwýnh krĩ djã kõnh ku'ê tãm gêdja adjwýnhdjwý me ajo djuw mex ne me amã umar mex jarêh ar me ajo ba.

⁵ NhyM Jeju Kritudjwý dja me ajo djuw mex ne me amã umar mex jarê. Jeju Kritu ta kute mrãmri katàt memã Metĩndjwýnh kabẽno amirĩt djwýnh ne kumrêx tyk ne akubyn tĩn ne kator gédja Metĩndjwýnhmẽ Metĩndjwýnh Karômẽ kudjwa me ajo djuw mex. Jeju ne bẽnjadjwýro kute me bẽnjadjwýr kunĩ jakrenh ne pyka kunĩkôt me ô bẽnjadjwýro ba. Tãm dja Metĩndjwýnhmẽ Metĩndjwýnh Karômẽ kudjwa me ajo djuw mex ne me amã umar mex jarê.

Jeju Kritu ta ne kum me bajabêkumrêx ne amikamrôo me bajaxweo ajngrã. ⁶ Ne kam ajte ta ar me bajo ban kam Bãmmã me bapumjuw gu me kam babê me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh ne Bãmmã badjapênh ar baba. Kumã, Jeju Kritu tãmmã gora gẽ me kãjmã kum rax jarênh rã'ã rã'ã. Gédja umao ar me bajo ba rã'ã rã'ã. Mrãmri. Tãm ne ja.

⁷ Ori, amrê tẽ. Kakrãkôt ne amrê tẽ. Me kunĩ dja me omũ. Me kute Jeju kanhwýr djwýnhjadjwý dja me omũ, přne Jeju pumũ.

NhyM apýnh pyka djari dja me kunĩ omũn amra, Jeju py-maje àmrao kumex. Mrãmri dja me kunĩ omũn amim ngryk ne àmrao kumex. Be, tãm ne ja.

⁸ Bẽnjadjwýrbẽ Metĩndjwýnh ne memã kum,

—Ba ibê mýjja kunĩ krax ne ajte ibê mýjja kunĩ 'ẽnhôt, ane.

Nãm ã Metĩndjwýnh týxo kubê kumkati ane. Metĩndjwýnh, ta ne tĩn ne ar ba, amrêbê adjakamã tĩn ne ar ba. Dja mrãmri tĩn rã'ã rã'ã. Ajbit ne umao mýjja kunĩ pytã.

Jeju Djuãomã amijo amirĩt.

⁹ Nã, ba ibê me akamy Djuão. Nãm ne Jejukôt me akudjwa ijo ajkẽ ba itokry. Mrãmri ne Jeju me baro'ã me bapytàn ar me bajo

ba. Ba kam me akudjwa mã Jeju'ã ingrã týx ne 'ãno djan ije kanga kêt. Ba ne ba apêxtibê Pax-imukam ar ba. Na bãm memã Metĩndjwýnh Kabẽn jarẽn memã Jeju'ã idjujarênh iba. NhyM kam me ja ngryk ne kam imã,

—Kwãrik wãnh mýjja wã jarênh kêt, ane. Ne kam ipa 'amýn kam ijo tẽn apêxti jakam imẽ ba kam kam ar iba.

¹⁰ Be, pi'ók kamrêkkam, Bẽnjadjwýr nhô akatijakam ne ba arek maro nhý nhyM Metĩndjwýnh Karô ar ijo ba. Ba kam me'ô kabẽn ma. Me'ô kabẽn týx kute poti kakôr týx pyrãk. Ikôt ne imã kabẽn ne. Ne imã,

¹¹ —Ba ibê mýjja kunĩ krax ne ajte ibê mýjja kunĩ 'ẽnhôt. Ba ren ije kãkwamẽ pykamẽ omũnh 'ãno idjãm kêt nhyM ren amrêbê amijo ajkẽ nhyM ren mýjja kunĩ kêt ne. Ê, amrê tẽn mýjja pumũn 'ã pi'ók no'ók, ane. 'Ã pi'ók no'ók ne kam memã ano. Me kute amim Jeju mar ne apýnh kute kôt aben py-dji, me jamã dja ga ano. Me kute apýnh krĩ rũnhkôt 'ã aben pydjibê 7, ar kute Epexukam 'ã aben pydjijamẽ, ar kute Emĩnakam 'ã aben pydjijamẽ, ar kute Pega-mukam 'ã aben pydjijamẽ, ar kute Xixirakam 'ã aben pydjijamẽ, ar kute Xadjikam 'ã aben pydjijamẽ, ar kute Pirapijkam 'ã aben pydjijamẽ, ar kute Raodjikam 'ã aben pydjijamẽ, mekmã dja ga aje mýjja pumũnhja'ã pi'ók no'ók ne ano, ane. Nãm ã imã kabẽn ane.

¹² Ba kam 'ýr akẽx. Ije mýj me'ô kute imã kabẽnja pumũnhmã 'ýr akẽx nhyM ngõnhpôkti kubê 7 ne ku'ẽ ba omũ. Kẽn karýro ngõnhpôkti.

¹³ NhyM kam ipôkri dja. Kute me'ô my pyrãk ne dja. Nãm kubêkã ryti jadjãn o dja. Kubêkã rytija ne parkõn 'ãnh itep nhyM 'ã dja. Ne kẽn karýro amirunh pren 'ã dja. ¹⁴ Ne kí jaka: kute àk

kaka jaka ja pyræk. Kute kadjät nhĩ jaka pyræk. NhyM no pókja kute kuwy pók pyræk. ¹⁵ Ne par jadjénh. Kute ngónh nhípêx djákam me kute 'ã ngrão póx nhyM adjénh pyræk. NhyM ôkrekam krikrit kute ngô rãrãkti: pyræk. ¹⁶ Ne ubókjao kanhêtireo 7 ne 'amýn o dja nhyM kam aktã kàx djwa mextire ajkwa krekre kurúm kato. Ne nokre jadjénh kute kàjkwa nhípókri myt mrãnhkam adjénh ja pyræk.

¹⁷ Ba omün kam itu mýrbê tým kute ityk pyræk ne itu mýrbê tým ne nõ, itín prãme. NhyM kam ta ijã ikra dji, ubôko ijã ikra djin kam imã,

—Kwãrĩk wãnh atín prãm kêt. Ba ibê mýjja kunĩ krax ne kam ajte ibê mýjja kunĩ 'ênhôt. ¹⁸ Bajbit ne ba ije amitín mar. Arým ne ba ty ne kam arým ajte itín ne. Amrê ipumũ. Ba dja ba itín rã'ã rã'ã. Ba ne ba ikabêno me tyk kadjy me anor djwýnh ne kam ajte ikabêno me tyk nhõ pyka'ýr me anor djwýnh.

¹⁹ Aj, dja ga on 'ã pi'ók no'ók, aje omünhja'ã pi'ók no'ók ne. Arým kator ga aje omünhjamê mýjja kraxje kator kêt rã'ãmê. Amê dja ga 'ã pi'ók no'ók ne. ²⁰ Mýkam ne ba kanhêtireo 7 idjubôko 'amýn o dja ga omũ? Ne kên karýro ngónhpóktio 7jadjwý, mýj ne ja? Bir, ba amã arê ga ama. Ê, ngónhpóktio 7ja ne kubê apýnh krĩ djari me kute amim imar ne kute ikôt aben pydji 'ã akre kubê 7. Apýnh krĩkam me kute ikôt aben pydji'ã akre kubê 7 ne ja. NhyM kanhêtireo 7ja ne kubê apýnh krĩ djari me kute ijã abeno bikprõnhja kadjy mrãnh djwýnh ta ne 'ã akre, ane.

Nãm ã Jeju imã kabên ane ba kuma.

2

Epexukam ar ja arým kum Metĩndjwýnh kñh ngrire.

¹ NhyM kam ajte imã,

—Ê, ar kute krĩraxbê Epexukam amim imar ne kute ikôt aben pydji ja kadjy mrãnh djwýnhjamã dja ga pi'ók no'ók ne. Dja ga arkum ikabên jarê. Ba ibê Bênjadjwýr Jeju dja ga arkum ikabên jarên arkum, “Ê, ba ije idjubôko kanhêtireo 7 ne 'amýnhja, ne ba kên karýro ngónhpóktio 7kam imrãnhja, ba. Ba ne ba ar amã ikabên ne.

² Gar ikabênkôt ar amijo aba ba arým omũ. Ar adjápênh rax, ar aje ijãno adjãm ne aje ikanga kêt ba arým omün kam ikñhkumrêx. Nã gãM ar abê me axwe kñh no kati ba arým omũ. NhyM me wã we kute 'Jeju kute ar ijanor' anhýrja gar te kabên mex jabej kam aman kam arým prĩne mekmã akato. Me wã ne me 'êxnhikumrêx. Me tãm ne gar arým mekmã akaton abê me kñh no kati. ³ Nã gãM ar ijãno djan amibê ijo abiknor kêtumrêx ne. Nãm me ikôt ar ajo ajkê gar tu ate akrãn aje amibê ikanga kêt ba arým omün kam ikñhkumrêx ne.

⁴ Bep mýjja pydji ne ba omün ikaprĩre. Amrêbê ar aje amim ijo amirĩt totokbê ne gar amã ijabê ne jakam arým amã ikñh ngrire. ⁵ Gop ar amim akaton wãnh ajaxwemã anhiren iwýr amijo akêx. Nã gãM ar ibê amiptar mex ne. On ar ajte akubyn amã ijabên kam ajte akubyn imã apê kute amrêbê imã ar adjápênh ja pyræk. Dja gar ã anhýr kêt ba wãm ar awýr tén kam ar abê ngónhpókti wã kaba nhyM arým ãm djã kaprý.

⁶ NhyM bep me punubê Nikôrij, me tãm, me kabên punu ar baja. Me tãm ne gar me kabên punukam amã me kurêkumrêx. Mrãmri, kam ne mexkumrêx. Mrãmri ne gar amã me kabên punuja kurêkumrêx. Kam ne mexkumrêx. Badjwý ne ba imã mekbê Nikôrij me kabên punukam imã me kurêkumrêx.

⁷ Gora ar ajamak mex jabej on ama. Metĩndjwýnh Karõ ne ar kute amim imar ne apýnh kute ikôt aben

pydjijamã kabên. Gora ar prïne kabên ja ma. Ê, ar me kuràm atÿx ne aje ijãno adjãm, ar gajbit dja ba ar amã pidjô kute meo tïnja jarê gar gajbit ku. Pidjô kute meo tïnja ne Metïndjwÿnh nhô pykakam dja, kàjkwakam Metïndjwÿnh nhô pyka mexkumrêxkam. Tãm dja gar ku”, ane. Nãm ã Jeju imã kabên ane. Ba ibê Djuão ne ba kuman ar amã arê.

Emïnakam ar ja tokry.

⁸ Nhyam kam Jeju ta ajte imã,

—Ê, krïraxbê Emïnakam ar kute amim imar ne kute ikôt aben pydjijja kadjy mrãnh djwÿnhjamã dja ga pi'òk no'òk ne. Dja ga arkum ikabên jarê. Ba ibê Bënjadjwÿr Jeju dja ga arkum ikabên jarên arkum, “Ê, ba ibê mýjja kunï krax ne kam ajte ibê mýjja kunï 'ênhôt. Ba ne ba tyn kam ajte itïn ne. Ba ne ba ar amã ikabên ne.

⁹ Me kute ar ajo bikênhja ne ba arÿm omü. Ar anhô mýjja kêt, anhô nëkrêx kêtja ne ba arÿm omü. Nhyam bep kati, nïjar anhô nëkrêx kumex. Mrãmri pykakam ar abakam arÿm anhô mýjja kêt nhyam bep kàjkwakam anhô mýjja kumex. Nhyam me kwÿ ta amijo Metïndjwÿnh kra, amijo mekbê idjaer ne ar ajapry ar o ba, ba arÿm omü. Djãm mekbê Metïndjwÿnh kra? Kati, Xatanaj nhô àpênh ne wã ne kam mã kôt ar aben pydjio ba. ¹⁰ Kwãrïk wãnh gar amã me uma kêt. Gora ar atÿx. Dja me ï ar ajo ajkê ga ar atokry. Gora ar atïn prãm kêt. Ê, godja me ï Xatanajbê me axwe nhô bënjadjwÿr kabênkôt mekbê ijê djakam ar akwÿ rê, ar aje ikanga jabej. Be, akati kunïkôt dja me ar ajo ajkê gar atokry. Nhyam kam arÿm me kute ar ajo bikênh'ã akatibê 10 nhyam kam me arÿm ar ajo bikênh kêt ne. Gora ar ijã angrã tÿx ne ijãno dja. Godja me te ar apa gar ijãno dja ba kam pãnh ar ajo tïn gar atïn rã'ã rã'ã.

¹¹ Gora ar ajamak mex jabej, on ama. Metïndjwÿnh Karô ne ar kute amim imar ne apÿnh kute ikôt aben pydjijamã kabên. Gora ar prïne kabên ja ma. Ê, ar me kuràm atÿx ne aje ijãno adjãmja, ar gajbit dja gar atyk nhijukri ajte atyk kêtumrêx. Arkati”, ane. Nãm ã Jeju imã kabên ane. Ba ibê Djuão ne ba kuman ar amã arê.

Pegamukam ar ja kwÿ prô prãm.

¹² Nhyam kam Jeju ta ajte imã,

—Ê, ar kute krïraxbê Pegamukam amim imar ne kute ikôt aben pydjijja kadjy mrãnh djwÿnhjamã dja ga pi'òk no'òk ne. Dja ga arkum ikabên jarê. Ba ibê Bënjadjwÿr Jeju dja ga arkum ikabên jarên arkum, “Ê, ba ne ba ar amã ikabên. Ba ijajkwa krekre kurüm aktã kàx djwa mextire kator djwÿnh, ba ne ba ar amã ikabên ne.

¹³ Xatanaj kute meo ba djakam ne gar te ar aban amex rã'ã ba arÿm ar apumü. Be, nã gãm ar ijã angrã tÿx ne aje amibê ikanga kêt. Djã nã gãm ar me kudjwa aminêje memã kum, 'Jakam arÿm ije amim Jeju mar kêt. Arÿm imã kïnh kêt', ane? Kati, ar aje ã memã anhÿr kêtumrêx. Nhyam me arÿm ar anhôbikwa Áxipanah bï gar mã amã ikïnh ne aje ikanga kêtumrêx ne. Nã, Áxipanhdjwÿ kum me uma kêt ne tu memã ijarênh 'ãno dja nhyam me kubï, wãkam, Xatanaj mör djã wãkam. Nãm me te kubï gar mã amã ikïnh ne. Ba arÿm omün ar akam ikïnh ne.

¹⁴ Bep me kute me kabên punukôt amijo ba ja tãm ne ba imã me kïnh kêt. Ar akwÿ ne gar me bakukãmãre 'òbê Barãokôt ar amijo aba. Djãm Barão mex got. Nãm mekbê idjaer kurê djwÿnhbê Barakimã mekbê idjaer'ã karô. Kute mekbê idjaer o bikênhmã ne mýjja punu'ã kum karô. Mekbê idjaer kute mry punu krênãm, me kute mýjjao Metïndjwÿnh karô

nhipêxjamã mry nhôr ja kute krên ne amijo bikênhmã. Ne ajte me kute abenbê prôo âkînh ne arîk prô prãmo kumexmã. Me kute ã amijo bikênho anhÿrmã ne me'ã kum karô. Nhyim kam ô'ã Baraki mekbê idjaero bikênh o ba. ¹⁵ Nhyim ar akamdjwÿ mekbê Nikôrij ã kabên ane, ã memã 'ã karôo ane. Nhyim ar akwÿ kabên punu jakôt ar amijo ba.

¹⁶ On ar amim akaton wãnh ajaxwemã anhiren iwÿr amijo akêx. Dja gar amim akator kêt ba ar awÿr bôx ne me kabên punuja'ÿr iprôt ne. Ijajkwa krekre kurûm aktã kãxdjwa mextire katorjao dja ba me'ÿr iprôt ne.

¹⁷ Gora ar ajamak mex jabej on ama. Metîndjwÿnh Karô ne ar kute amim imar ne apÿnh kute ikôt aben pydjijamã kabên. Gora ar prîne kabên ja ma. Ê, ar me kurãm atÿx ne aje ijãno adjãmja, ar gajbit dja ba ar amã djwÿbê mÿj ne ja ngã, djwÿo bipdjurja ngã gar krê. Ba kam ajte ar atÿxmãbit apÿnh kên mêre, kên jaka ngã. Ne kam ajte ar amã kên ja no'ôk, apÿnh ar anhidji ny'ã kên no'ôk ne kungã gar kam omû. Atemã me ja kute ar anhidji nyja mar kêt. Ar gajbit, ar atÿxbit, ije apÿnh ar amã kên nhôrja, ar gajbit dja gar apÿnh aminhidji nyja ma", ane. Nãm ã Jeju imã kabên ane. Ba ibê Djuão ne ba kuman ar amã arê.

Xijirakam Djedjabeu ar noo akno.

¹⁸ Nhyim kam Jeju ta ajte imã,

—Ê, ar kute krîraxbê Xijirakam amim imar ne kute ikôt aben pydjija kadjy mrãnh djwÿnhjamã dja ga pi'ôk no'ôk ne. Dja ga arkum ikabên jarê. Ba ibê Bênjadjwÿr Jeju dja ga arkum ikabên jarên arkum, "Ba ne ba ar amã ikabên ne. Ê, ba, ibê ne Metîndjwÿnh kra ne ino pôk kute kuwy pôk pyrãk, ne ipar jadjênh kute ngônh nhipêx djãkam

me kute 'ã ngrão pôx nhyim adjênh pyrãk, ba ne ba ar amã ikabên ne.

¹⁹ Gar kôt amijo aba, ba arÿm omûn kam ikînhkumrêx. Gar amã aben jabên amã Metîndjwÿnh jabê ba arÿm omû. Gar tu amim imarkumrêx ne ijã angrã tÿx ba arÿm omû. Ar adjãpênh rax ba arÿm omû. Nã gãm ar ijãno djan amibê ikanga kêtumrêx ba arÿm omû. Nã gãm ar ikôt amijo aba. Amrêbê ne gar ikôt amijo aba ngrire ne kam amijo tên amijo tên arÿm ikôt amijo amôr mex ne.

²⁰ Nhyim bep mÿjja pydji ne ba omûn ikaprîre. Nã gãm ar amã me'ô nibê Djedjabeu kînh. Nãm we amijo Metîndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh ne kam mÿjja punu'ã inhô âpênhmã karôn 'ã arkum apnê. Inhô âpênh kute abenbê prôo âkînh ne ar prô prãm ba ne kam kute amijo bikênhmã.

Ne kam ajte ar kute mry punu krênmã, me kute mÿjjao we Metîndjwÿnh karô nhipêxjamã kute mry nhôr nhyim ar kute krên ne o kute amijo bikênhmã. Nãm ã Djedjabeu inhô âpênhmã mÿjja punu'ã karôo ane, ne ã 'ã arkum âpnênho ane. ²¹ Nã bãm te amiwÿr kam ama. Kute amim kator ne wãnh axwemã irern iwÿr amijo akêxmã te amiwÿr kam ama nhyim kute mjên prãm ja kanga kêt ne amim kator kêtumrêx. Kum axwe kînh rã'ã.

²² Ê, dja ba nija'ÿr bôx ne kam nôr djãkam kumê, nôr djã tãmkam dja ba kumên kam prîne o ajkê. Me my kute nînhjamê ro'ã dja ba prîne meo ajkê. Dja me kum axwe kînh rã'ã ne nija kanga kêt ne iwÿr amijo akêx kêt, ba kam prîne meo ajkê nhyim me kam tokry. ²³ Ne ni krajadjwÿ pyka mê o amrã. Apÿnh ar aje amim imar ne ikôt aben pydjija kunî aje imã akator kadjy. Ba ije ar ajamakke kadjwÿnhbêmê anhôkre kadjwÿnhbê aje mÿjja mex nãr mÿjja punu'ã amim karô jabej

ije ar akamũnh ne kôt ije ar anhĩ pýnhkôt ar amã o pãnh djwýnh. Gar kôt aje imã akator kadjy dja ba ni krajadjwý pyka mẽ o amrà.

²⁴ Bep ar aje me kabẽn punukôt amijo aba kêtjamã, wãkam, Xi-jxirakam ar aje me kabẽn punu kôt amijo aba kêtjamã dja ba aje ikabẽn 'õ jarẽnh kêt. Mrãmri ne ar aje ikôt amijo aba ne ar aje Xatanaj kukràdjã mar prãm kêtgam amexkumrẽx. Nhyam me ate we kute Xatanaj kukràdjã bipdjurja marmã we, 'Mexkumrẽx gu me kuma', anhýrja djãm me mex got. Axwe punu gar kôt amijo aba kêtgam amexkumrẽx. ²⁵ Gora ar mã ikôt ar amijo aban ijã angrã tỳx rã'ã: ba akubyn bõx.

²⁶⁻²⁸ Ë, ar me kurãm atỳx ne aje ijãno adjãmja, ar aje ikabẽn mar ne aje ikôt amijo aba rã'ãn aje o atẽm ne o atẽm ne arỳm aje inomã mẽnhja, ar ajã dja ba bẽnjadjwýr rẽ gar kam inhijuk'ã meo aba.

'Apýnh me ba djari dja gar meo aba, ar apymao meo aban meo aba tỳx ne. Meo aba tỳx ne, nhyam me'õ axwe gar kam prĩne o ajkẽ, me kute kãxo àbẽr djão kute ngyo ngõnh totyk ne prĩne ka'ẽkja pyrãk. Dja gar ã meo aba tỳxo ane.'

Be, Ibãmbẽ Metĩndjwýnh ne ijã bẽnjadjwýr mẽ. Dja ba kam amidjõ'ã ar ajã kurẽ gar kam ikabẽnkôt meo aba. Dja ba kam aje ar akĩnh djã kadjy ar amã umajýrtiredjwý ngã, akati maktã umajýrtire ja ngã.

²⁹ Gora ar ajamak mex jabej on ama. Metĩndjwýnh Karõ ne ar kute amim imar ne apýnh kute ikôt aben pydjijamã kabẽn ne. Gora ar prĩne kabẽn ja ma", ane. Nãm ã Jeju imã kabẽn ane. Ba ibẽ Djuão ne ba kuman ar amã arẽ.

3

Xadjikam ar ja kute me tyk

pyrãk.

¹ Nhyam kam Jeju ta aje imã, —Ë, ar kute krĩrãxbẽ Xadjikam amim imar ne kute ikôt aben pydjijja kadjy mrãnh djwýnhjamã dja ga pi'õk no'õk ne. Dja ga arkum ikabẽn jarẽ. Ba ibẽ Bẽnjadjwýr Jeju dja ga arkum ikabẽn jarẽn arkum, "Ë, ba ne ba ar amã ikabẽn. Ba ije Metĩndjwýnh Karõ kute amijo 7 ije amýnhja, ne ije kanhẽtireo 7 ne amýnhja, ba. Ba ne ba ar amã ikabẽn ne.

Nãm me we ar amex jarẽ. Bep kati, ar ajaxwekam kute ar atyk pyrãk. Ba arỳm ar apumũ. ² On ar ano mex, atĩn rã'ari, ne akubyn amijo tỳx, amijo mex, ar atyk kẽtri. Nã gãm ar amijo aba punu ba te ar apumũ, te ar aje kôt amijo aba jabej te ar apumũ ne kam ar amã, 'Ë, Ibãmbẽ Metĩndjwýnhmã ar amex kêtikumrẽx', ane.

³ Gop ar ajkam ama. Amrẽbẽ me kute ar amã arẽnh gar arỳm aje markumrẽx tãm dja gar tu markumrẽx ne kôt amijo aba. Kôt amijo aban on wãnh ajaxwemã anhiren iwýr amijo akẽx. Dja gar amim akator kêt ba kam ar ajaerbẽ ar awýr bõx. Kute me àkĩnhĩ me aerbẽ kute mýjjao àkĩnh ne kute mebẽ mýjja jamýnh ja pyrãk. Dja ba ã ar ajaerbẽ ar awýr ibõxo ane. Dja gar ibõx djãkôt imar kêtikumrẽx ba ar ajaerbẽ bõx.

⁴ Bep krĩbẽ Xadjiwãkam ar angrẽre ne gar amrãnh mexkumrẽx rã'ã. Ne kam ar angrẽre amrãnh mexkumrẽx kute mrãmri ne me kute kubẽkã mex, 'ã ngrã kêt kute angjẽnh ne 'ã mrãnhja pyrãk. Nã gãm ar ã amexo ane. Ar ga dja gar ikôt mrãn ikudjwa kubẽkã jaka jangij ne 'ã mrã. Nã gãm ar amrãnh mexkumrẽx. Nhyam kam kubẽkã jaka kadjy ar amex. Tãm dja gar angij, amrãnh mex pãnh angijn 'ã mrã.

⁵ Be, ar me kurãm atỳx ne aje ijãno adjãmjabit dja gar ã kubẽkã

jaka jangiênh ne 'â amrânho ane. Ba kam pi'ók no'ókkam anhidji jarijwã o ibingrânh kêt, me tîn râ'ã râ'ã'ã pi'ók no'ókkam ar anhidjio ibingrânh kêt ne. Ne kam ajte dja ba Ibãmmã inhýtã ar ajarê, Ibãmmê Ibãm kadjy mrânh djwýnhmê arkum inhýtã tu kàj bê ar ajarê ne kum, 'Be, inhô me ja ne me ja.' Be, dja ba ã kum ane.

⁶ Gora ar ajamak mex jabej on ama. Metîndjwýnh Karô ne ar kute amim imar ne apýnh kute ikôt aben pydjijamã kabên ne. Gora ar prîne kabên ja ma", ane. Nãm ã Jeju imã kabên ane. Ba ibê Djuão ne ba kuman ar amã arê.

Pirapijkam ar Metîndjwýnh kabênkôt amijo ba.

⁷ Nhyh kam Jeju ta ajte imã,

—Ë, ar kute krîraxbê Pirapijkam amim imar ne kute ikôt aben pydjijã kadjy mrânh djwýnhjamã dja ga pi'ók no'ók ne. Dja ga arkum ikabên jarê. Ba ibê Bênjadjwýr Jeju dja ga arkum ikabên jarên arkum, "Ë, ba ne ba ar amã ikabên. Ba imexo ipyma ne mrãmri ikabênkumrêx ne ijéxnhî kêtumrêx ne kam ar amã, 'Ba ne ba ije inhingêt kukãmã Dawi nhûrkwãkam o kajkep djwýnh. Ba kikre'ã kuta nhyh mýj me'ô godja 'ã ijê? Ba 'ã ijê nhyh mýj me'ô godja 'ã kuta?'

⁸ Bir be, gar ikôt amijo aba ba arým omû. Djã nã gãm ar atýx kumrêx? Katî, kàjbê ar atýx ba arým ar apumû. Nã gãm ar te atýx ngriren mã ikabênkôt ar amijo aban aje ikanga kêtumrêx ba kam ar amã, 'Ba gêdja ba ar amã kikre'ã kuta. Mýj me'ô gêdja ar abê 'ã ijê? Ba dja ba ar ajo iba. Mýj me'ô dja inê?' ane.

⁹ Ë, Xatanaj nhô àpênh 'êxnhîja, kute kôt ar aben pydjio ba, ne me 'êx ne amijo Metîndjwýnh kra, kute amijo mekbê idjaer, djãm mekbê idjaer djwýnh got, me ja me tam gêdja ba ar awýr me pa 'amýn meo

môn ar akuka kôn h me umjuw nhyh me kam pijãm djãje ar akuka kôn h ibôn krîn ar amã arax jarên kam tu ar amarkumrêx. Imã ar ajabêkam kôt me kute mar ne kute ar ajã, 'Jeju kum ar abêja pumû', anhýr kadjy dja ba ã meo ane.

¹⁰ Ije ar amã, 'Dja me te ar ajo ajkê gora gar mã ijã angrã týx ne ijãno djan ikanga kêt', anhýrkôt ne gar amijo aba. Nhyh me te ar ajo ajkê gar mrãmri ijãno djan ikanga kêt. Kam dja ba ar apytã. Ije me kunîo ibikênhkam dja ba arým ar apytã. Dja ba pyka kunîkôt ije me kabi kadjy meo ajkê. Dja ba apýnh pyka djãri me kunî kabi, me kute imã kator kadjy me kabin meo ajkê. Nhyh bep ar amexbit dja ba ar apytã.

¹¹ Arým ibôx 'ýr. Gora ar arek ikabênkôt ar amijo aba râ'ã: ba kam ar amã o pãnh, ar amã ar akînh djã ngã. Kwãrîk wãnh me'ô ar abê ikurê kêt. Dja me'ô ar anoo aknon ar abê ikurê gar kam akînh djã býr kêt ne. Dja gar arek amijo aban arým ikam amim akînh djã by.

¹² Ë, ar me kurãm atýx ne aje ijãno adjãm, ar gajbit dja ba amim ar apumjuw, Ibãmbê Metîndjwýnh nhûrkwãtikam ar apumjuw gar aku'ê râ'ã râ'ã, kute Metîndjwýnh nhûrkwãtikam par pyrãk ne aku'ê, Metîndjwýnh kuka kôn h aku'ê râ'ã râ'ãn akator kêt. Ba dja ba ar ajã Ibãmbê Metîndjwýnh nhidji no'ók, ne kam ajte ar ajã krî nhidji no'ók, Ibãmbê Metîndjwýnh nhô krî mex nhidji dja ba ar ajã no'ók ne. Krî mexja, Djeruxarê nyja, Ibãmbê Metîndjwýnh kurûm rwýkja, kàjkwa kurûm rwýk, ja tãm nhidji dja ba ar ajã no'ók ne. Ne kam ajte ba aminhidji ny ar ajã no'ók ne, ar atýx ne aje ijãno adjãmja'ã aminhidji no'ók ne.

¹³ Gora ar ajamak mex jabej on ama. Metîndjwýnh Karô ne ar kute amim imar ne apýnh kute ikôt aben

pydjijamã kabên. Gora prîne kabên ja ma”, ane. Nãm ã Jeju imã kabên ane. Ba ibê Djuão ne ba kuman ar amã arê.

Raodjikam ar kute ngô kàjbê kangro pyrãk.

¹⁴ Nhyim kam Jeju ta ajte imã,

—Ë, ar kute krîraxbê Raodjikam amim imar ne kute ikôt aben pydjijja kadjy mrãnh djwýnhjamã dja ga pi'ók no'ók ne. Dja ga arkum ikabên jarê. Ba ibê Bênjadjwýr Jeju dja ga arkum ikabên jarên arkum, “Ë, ba ne ba ar amã ikabên. Ba, ibê ne Mrãmri. Ba ije mrãmri katãt memã Metîndjwýnh kabêno amirît djwýnh ne ba mrãmri ikabênkumrêx. Metîndjwýnh kabênkôt ne ba ibê mýjja kunî nhípêx djwýnh.

¹⁵ Gar ar aba ba arým ar apumũ. Djãm we ar amã ikuré nãr kon djãm we ar amã ijabê. Arkati. Nã gãm ar amã ikuré kêt ne kam ajte amã ijabê kêt. Ar aje ngô kàjbê kangro pyrãk, ajakry kêt ne kam ajte akangro kêt. Gop on ar ajakry nãr kon on akangro rax. Ba gop kôt kuma, ar apunu ma nãr kon ar amex ma. ¹⁶ Nhyim bep kati, ar kàjbê akan-grokam ije ar amar mex kêt. Kam dja ba ar ajo aptô. Ar ajakry kêt ne ar akangro kêt ne aje ngô kangro kajgo pyrãkkam.

¹⁷ Nã gãm we ar, ‘Arým ne inhô nêkrêx kumex. Nã bãm prîne inhô mýjjao aptã nhyim kam kumex. Arým inhô mýjja kunî bikàr ne ibê 'ô'ã kãtãm kêt.’

Kê, djãm ar aje amimar got. Nã gãm ar prîne amijo ajkê. Ne akaprî mex ne. Ne abikênh mex ne. Ar ano rã ne anhô kubêkã kêtãkam tu irãri ar abajakam. Djãm ar aje amimar kêt? ¹⁸ Kam dja ba ar amã mýjja jarên ar amã, ‘Ë, on kên karýr mextireja, ngônh nhípêx djãkam me kute 'ã ngrão pôx nhyim mextire ja dja gar 'ã ijwý ba ar amã kungã gar abyn arým amimex, arým abikênh kêt. Ne kam ajte

ar kubêkã jaka'ã ijwý ba ar amã kungã gar kam arým angjê. Angjên irãri ar aba kêtãkam apijãm kêt. Ne kam ajte ar anokam pidjý'ã ijwý ba ar amã kungã gar arým o aminõ dji ne arým ano mex.’

¹⁹ Me axwe nêje ne ba memã ibên týt ne imã me Kînhja ne ba memã uwêk mãt ne. Kam dja gar on amim akaton wãnh ajaxwemã anhiren akubyn iwýr amijo akêx.

²⁰ Ë, gop ar ikabên ma. Ota ba arým ar awýr bôx ne kikre kabem dja. Ar ajô imã kikre'ã ta. Ba wãm awýr wadjã gu baro'ã aben kuka kônh banhõ kwý krêno nhý ga arým akî:nhkumrêx. Gop ar ajô aje ikabên mar jabej, on kikre'ã ta.” Nãm ã Jeju me kunimã kabên ane. Me kute Jejuo aminhõmã ne ã kabên jarênho ane ne kam ajte memã kum,

²¹ “Ë, me me kurãm atýt ne aje ijãno adjãmja, me gajbit dja ba me amã arê ga me ikrî djãkam inhikó'ã nhý. Me ga dja gu me ar meo baban bakabêno me ano. Me me bamã ãpênhmã dja gu me bakabêno me anor ar o baba. Ga ba itýt ne ije Ibãm 'ãno idjãm ne ije amijo imrãnh rã'an ije aminhinomã amimênhja pumũ. Ije kanga kêt ne ije aminhinomã amimênh ne kam Ibãm nhikó'ã inhýr ne ije ikabêno me anorja pumũ. Dja ga me ã ikudjwa atýt ne ijãno adjãmõ ane.

²² Gora me ajamak mex jabej on ama. Metîndjwýnh Karõ ne mete amim imar ne apýnh kute ikôt aben pydjijamã kabên. Gora prîne kabên ja ma”, ane. Nãm ã Jeju imã kabên anen kam o ino re. Ba ibê Djuão ne ba kuman me amã arê.

4

Metîndjwýnh krî djãtikam nhý.

¹ Nhyim kam ijukri atemã mýjja kato ba omũ. Kãjkwakam kikre'ã 'yr ne dja ba omũ. Nhyim kam ajte me'õ imã kabên ne, õbê kute imã

kabēnja, kabēn kute poti kakôr tỳx pyrāk, ta ajte imā kabēn ne imā,

—Amrē tē ba amā mýjja jakre, mýjja kraxje kator kēt dja ba anhýr djwýnhrām amā o amirīt ga anoo anhýtā omū nhyh bep tūmrām dja amirīt ne, ane. Nām ā imā ane.

² Ā imā anhýrmē ro'ā Metīndjwýnh Karō iwýr ruw ne mā ijo tēn ijo wabi. Nhyh nýjar kàjkwakam bēnjadjwýr krī djā rax dja nhyh kam arým me'ō kam nhý. ³ Me'ō ýrja ne adjēnho tuknī. Kute kēn ngrāngrāmē kēn kamrēk kakrātyk, o me ikrakam rax ne o ōkredjē karýr jadjēnh tỳx ja pyrāk. Nām ā me'ō ýrja jadjēnh kute kēn ja jadjēnhja pyrāk ne nhý. Nhyh kam djwýngwýnhtire ne krī djāmā ipōk ne wajēt ne kam adjwýnhdjwý adjēnh. Kute atemā kēn ngrāngrā 'ōdjwý jadjēnh tỳx ja pyrāk. Nām ā djwýngwýnhtire adjēnh ā anen krī djā raxmā ipōk ne.

⁴ Nhyh krī djā raxjamā me krī djā kryre ipōk ne. Apýnh me krī djā kryre ku'ē djāri 'ā akrekam kubē 24. Nhyh mebēngētte kam krī. Kubēkà jaka jangij ne kam kam krī. Ne kēn karýro krādjē, bēnjadjwýr krādjē ne me kutu.

⁵ Nhyh krī djā raxja kurūm adjēnho amikurwý ne kam krako dja. Kabēnmē adjēnhmē krakmē o akā. Nhyh krī djā rax kabem ne ngōnhpōktio 7 ne pōko ku'ē. Ngōnhpōktija kubē Metīndjwýnh Karō kute amijo 7ja. ⁶ Nhyh ajte krī djā rax kabem ne mýjja karýr kute imōti pyrāk ne nō. Kute ixeo imōti pyrāk ne nō. Karýr kute kryt karýr pyrāk ne nō.

Nhyh mýjja tīn amānhkrut ne amānhkrut ne krī djā raxmā ipōk ne, nhyh ipōkri krī djā rax dja. Nhyh mýjja tīnja kute krī djāmā ipōkja ikam no kumex, ibūmkam non ōngākkan no. ⁷ Nhyh mýjja tīn

kutewaja kute rop djākrēbē rijāo pyrāk, atāri ja kute mryti kra pyrāk, atāri ja nokre kute mebēngōkre* nokre pyrāk nhyh kute katēja kute àkkajkritti tor pyrāk. ⁸ Nhyh apýnh mýjja tīn djāri ara kumex. Ar i pýnhkōt ara kubē 6'ā kabēn. Nhyh arakam no kumex. Ara nhībūmkam no. Ara nhōkrekam no.

Ne ar ngrer ba. Ngrer ba rā'ā rā'ā. Kute ngrero ino rer kētkumrēx. A'urimē akamātmē kam ar ngrer ba rā'ā rā'ā. Nām ar, —Mex, mex, mex. Metīndjwýnh ne mexo umakumrēx. Nām Bēnjadjwýr raxkumrēx. Týxo kubē kumkati. Nām tīn ne ar ba, amrēbē adjākamā tīn ne ar ba. Dja mrāmri tīn rā'ā rā'ā.

Nām ā ar ngrero ane, ā kute kum mex jarēnho ane. ⁹⁻¹⁰ Mýjja tīn amānhkrut ne amānhkrutja ā kute krī djā raxkam ýrjamā mexmē umamē raxmē amikīnh jarēnho ane. Metīndjwýnh tīn ne ar ba rā'ā rā'ājamā arē. Ar kute kum arēnh kunīkōt ne mebēngētte kubē 24ja tu mýrbē rōrōk ne. Krī djā raxkam ýrja kabem, pijām djāje tu mýrbē rōrōk ne. Mrāmri ne Metīndjwýnh tỳxkumrēx ne tīn rā'ā: rā'ā. Kam ne kuka kōnh mebēngētte kubē 24ja pijām djāje tu mýrbē rōrōk ne. Ne kam tu kabem krādjē mexjamā ire. Tu kabem krādjē mexjamā ire nhyh wānh ikwā. Nhyh me kam kum mex jarē. Kum mex jarē ne kum,

¹¹ —Me inhō Bēnjadjwýr, me Itīn djwýnh, gajbit ne ba me amā amextire jarēn amā apymamē arax jarēn amā atỳx jarē.

Mýj me'ōmē ne gar aje aben pyrāk? Kati, apydji.

Gajbit ne ga mýjja kunī 'y.

Gajbit ne ga tu amim mýjja kunī'ā karō nhyh arým tīn ne apōx.

* 4:7 Apýnh me ō pyka djāri kunīkōt ne me kunī bēngōkre. Kubēkà jakamē me kakrātykmē me babēngōkremē ne me kunī: bēngōkre.

Ga ne ga mýjja nhípêx nhym apôx, ane.

Nâm ã mebêngêtte kubê 24ja Metîndjwýnhmã mextire jarêho ane.

5

Mrykĩ'átomti jibatànň nyre kute pi'ók byr:

¹ Nhyam kam krĩ djã raxkam ýrja ubôko pi'ók no'ók byn o nhỹ ba omũ. Nãm prĩne pi'ók no'oko tuknĩ. Ôkremẽ ibũmmẽ prĩne no'ók. Ne kam krãkã'ã tom krĩo tẽ. Abenmã mênh'ã tom krĩo tẽ. 'Ã tom'ã akre kubê 7. Me'õ kute 'ãpre bõnh ne omũnh kêt kadjy. ² Nhyam kam kadjy mrãnh djwýnh týxkumrêx ne katon kãj bê memã kabên ne memã kum,

—Mýj me'õ ne mexkumrêx ne kam kute pi'ók no'ókja'ã 'yrmã? Kute 'ã oy djã rênhmã? ane. ³ Nãm ã anen kam te me'õ mex jabej me kabi. Kute pi'ók no'ók'ã oy djã rênh ne omũnhmã. Nãm kãjkwakammẽ pykakammẽ pyka kadjwýnhbê me jamẽ te kadjy me kabi. Ne me'õmã kator kêtumrêx. ⁴ Kam ne ba arým muw. Me'õ mexkumrêx kute pi'ók no'ók'ã 'yr ne omũnh 'õ kêtumrêx ne ba arým imýro dja.

⁵ Nhyam kam mebêngêtte 'õ imã,

—Amýr kêt. Ë, Djuda nhürkwãkam me'õ, Dawi tamdjwý 'õ dja pi'ók no'ók'ã kuta. Týxkumrêx, umakumrêx. Kute rop djãkrêbê rijão pyrãk. Tãm, ajbit, ne týxkumrêx ne meo apan kam kute pi'ók no'ók'ã oy djãbê 7 rênh ne kute pi'ók no'ók'ã 'yr ne kute omũnhmã.

Nãm ã imã ane ba kam kuma.

⁶ Nhyam kam Metîndjwýnh krĩ djãti nhípõkri Mrykĩ'átomti jibatànň nyja dja ba omũ. Nhyam kam kute me kute Mrykĩ'átomti jibatànň nyja bĩn nhym ajte akubyn tĩn pyrãk. Nhyam mýjja tĩn amãnhkrut ne amãnhkrutjamẽ mebêngêttẽmẽ Metîndjwýnh krĩ djãtikam Mrykĩ'átomti jibatànň

ny djãmjamã ipók ne dja. Nhyam Mrykĩ'átomti bãrio 7 ne kam noo 7. Noo 7ja kubê Metîndjwýnh Karõ kute amijo 7, tãm ne pyka kunĩkõt ar mrã. ⁷ Nhyam kam Mrykĩ'átomti jibatànň nyja tẽn kubê pi'ók no'ók by. Krĩ djãtikam ýrja ne ubôko kum kungã nhym kubê kuby.

⁸ Nhyam byrmẽ ro'ã mýjja tĩn amãnhkrut ne amãnhkrutmẽ mebêngêtte kubê 24jamẽ kabem tu mýrbê rôrõk ne. Apýnh õ pĩjãbare. Atemã pĩjãbare djẽ krãptĩ. Ne apýnh õ ngõnh. Kẽn karýro ngõnh. Ngõnh ja ne ipun dja. Kikre kudjý djã ne kam ipu ne. Mýjbê ne kikre kudjý djã? Me kabên. Metîndjwýnh nhõ me ja kute kum kabên'ã ne kikre kudjý djã amijakre.

⁹⁻¹⁰ Be, mebêngêtte nhõ pĩjãbaremẽ ngõnh ipujamẽ ne me amýn kam ngrer ba. Ngrer ny ne me arêho ba, ne,

—Gajbit apydji ne ga amex ne aje pi'ók no'ók byrmã. Ga dja ga pi'ók no'ók byn 'ã ta. Arým ne me abĩ ga kam arým akamrõo meo pãnh ne me pa 'amýn me utãn Metîndjwýnh'ýr meo tẽ. Nã gãm me kwý ra:x ne me utã.

Apýnh mebêngõkre ba djãri, apýnh amyngãri me ba djãri, apýnh me kabên djãri, apýnh me õ pyka djãri kunĩkõt ne ga me kwý pytãn Abãmmã me umjuw.

Nhyam me kam kubê me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh ne me banhõ Metîndjwýnhmã ãpênh ba. Dja me Metîndjwýnh djõ'ã prĩne pykabê me ja o ba, ane.

Nãm ã mebêngêtte ar ngrer ba ane.

¹¹ Ba kam ajte omũn kam me kanga ma, kadjy mrãnh djwýnh kanga ma. Me krãptĩ kute pi'õ pyrãk. Kubê 1.000.000 krãptĩ. Me'ã akre krãptĩ: ne ba omũn kuma. Djãm me krãre got. Nãm me krĩ

djátimē mýjja tīnmē mebēngēttemē kum ipók ne. Ne kàj bē kabēno kumex, ne,

¹²—Mrāmri ne ga gajbit amex. Mýj me'ō got kute apyràk?

Gajbit ne ga amexo me kunī jakre nhyim me abī. Abē mrykī'ātomti jabatànĥ ny pràbē abī.

Nhyim kam Metīndjwýnh arým ajā bēnjadjwýr rax mē. Nhyim kam apýnh me pyka djāri kute ō nékrēx amā kumex ga aje ar o abamā.

Ga gajbit ano mex ne atýx. Gédja me amim ajarēn ajo rax ne kàjmā akamēn abenmā araxo amirīt, ane.

Nām ā kadjy mrānh djwýnh kabēn ane.

¹³ Nhyim kam mýjja kunī kabēn ne. Nhýnh ne mýjja 'ō kabēn kēt ne? Kati, kàjkwakam mýjjamē pykakam mýjjamē pyka kadjwýnhbē mýjjamē ngō raxbē pyka kētkam mýjjamē kunī ne ro'ā kabēn ne,

—Gora gē me abenmā krī djàtikam ýrjamē Mrykī'ātomti jabatànĥ nymē ar arē ne abenmā ar raxo amirīt ne kàjmā ar kamē. Ar ajbit ne ar týx.

Gora gē me abenmā ar arē. Arkum rax jarēnh rā'ā rā'ā ne.

Nām ā mýjja kunī kabēn ane ba kuma.

¹⁴ Nhyim kam mýjja tīn amānhkrut ne amānhkrutja kót kabēn ne,

—Mrāmri godja ā ane.

Nhyim mebēngētte kót tu mýrbē rôrôk ne adjwýnhdjwý kum rax jarē.

6

Kute pi'ók no'ók'ā o y djà rénh.

¹ Ba ibē Djuāo ne ba arek omūnh o dja. Nhyim kam Mrykī'ātomti jabatànĥ nyja pi'ók no'ók'ā oy djà ta ba omū. Nhyim kam mýjja tīn amānhkrut ne amānhkrut kumrēxja

imā kabēn. Kabēn kute na krak pyràk ba kuma. Nhyim imā,

—Amrē tē, ane.

² Ba 'ýr tēn omū nhyim kawaru jakaja dja. Nhyim me'ō 'ā nhý. Ō djudjē jamýn o nhý. Nhyim me kum bēnjadjwýr kràdjē tu. Nhyim kutun o nhý ne kam 'ā kawaru'ā tē. Kute me kunī 'ā amijo àptàr ne me'ýr prôt ne kute me par ne kute mekbē pyka pytarmā ne tē.

³ Nhyim kam Mrykī'ātomti abatànĥ nyja ajte pi'ók no'ók'ā oy djà nhitepā ja'ā kuta. Nhyim kam mýjja tīn ja jatārija imā kabēn ba kuma. Nhyim imā,

—Amrē tē, ane.

⁴ Ba 'ýr tēn omū nhyim kawaru 'ō ajte dja. Kawaru kamrēk. Nhyim me'ō 'ā nhý. Pyka kunīkót me kute abenwýr prôt ne aben par kadjy. Kadjy ne me'ōja kawaru'ā nhý. Nhyim me arým kum kàxdjwa kajgo ngā, kàxdjwa kajgo jabatànĥ, rytire ne me kadjy kum kungā.

⁵ Nhyim kam Mrykī'ātomti jabatànĥ nyja ajte pi'ók no'ók'ā oy djà nhitepā ja'ā kuta. Nhyim kam mýjja tīnja jatārijadjwý imā kabēn ba kuma. Nhyim imā,

—Amrē tē, ane.

Ba 'ýr tēn omū nhyim kawaru tykja ajte dja. Nhyim me'ōja 'ā nhý. Mýjja pytī'ā akre djà mýn o nhý. ⁶ Nhyim mýjja tīn amānhkrut ne amānhkrutja kurūm me'ō kabēn ba kuma. Nām,

—Ē, arým ne mekbē djwý kēt. Prāmkan ne me ar ba. Ota djwýbē trigu'ā akre pydji pānh raxi. Pānh me àpēnh rā'ā nhyim akamāt. Ne kam ajte djwý 'ōbē xebada'ā akre amānhkrut ne ikjékēt adjwýnhdjwý pānh rax. Pānh me àpēnh rā'ā nhyim akamāt. Djwý kētkam, djwý kairekam. Nhyim bep pidjôbē uba kangômē mýjja kute rōny kangô pyràk ja dja o bikēnh kēt. Tām dja kumex. O ne me ajne kēt. Kwārik wānh tām mān o bikēnh kēt, ane. Nām ā me'ō kabēn ane.

7 Nhyam kam Mrykí'átomti jabatàn nyja ajte pi'ók no'ók'ã oy djà nHITEPã ja'ã kuta. Nhyam kam mýjja tîn amânhrut ne amânhrut kute o ino rerja imã kabên ba kuma. Nhyam imã,

—Amrê tē, ane.

8 Ba 'ÿr tēn omũ nhyam kawaru rârârja ajte djà. Nhyam me'ôja 'ã nhÿ. Me'ô nhidjibê ne Tykre. Me tyk'ã amijakre. Nhyam mýjja kute katēn tēmja. Me tyk nhõ pykamã me mrân kadja ja ta ne kute katēn tēmja. Ar kute pyka kunikôt me kwÿ rax ne me parmã. Me kute abenwÿr prôt ne aben par nhyam djwÿ kêt kam prãm kute me par nhyam me kanêdjwÿ kute me par nhyam pykakam mry djâkrêdjwÿ kute me par kadja. Kadja ne ar tē. Kam djà me kwÿ rax ne ty.

9 Nhyam kam Mrykí'átomti jabatàn nyja ajte pi'ók no'ók'ã oy djà nHITEPã ja'ã kuta. Nhyam kam kikre kudjÿ djà bôr djà krakri me karõ kumex. Mÿj me karõ? Bir, me kute memã Metîndjwÿnh kabên jarênho ba nhyam kam me kute me par, me tãm karõ ne kumex. Nãm me tîn prãm kêt mex ne tu mekmã Metîndjwÿnh kabên jarê nhyam kam me me kupa. Me tãm karõ ne kumex ba omũ. ¹⁰ Nhyam me kâj bê kabên ne kum,

—Bênjadwÿr Pymati, gajbit amexo apyama ne katât aje mekmã kabên jarênho djwÿnh, mã djà mytyrwÿ kute ga me ijo angyrj ne pykakam me jao ajkê, me kute me ipar pânho meo ajkê? ane. Nãm ã kikre kudjÿ djà bôr djà krakri me karõ ã kum kabên ane. ¹¹ Nhyam kam me'ô mekmã kubêkã jaka ngã ne memã kum,

—Ê, me arek atyk djà kêt akri ngrire. Atyk djà kêt ngrire gê me me anhõbikwa paro tēn inomã kumê. Me akôt me Metîndjwÿnh mã àpênho, me akamy paro tēn inomã kumê, ane. Nãm ã me'ô me karõmã ane.

¹² Nhyam kam Mrykí'átomti jabatàn nyja ajte pi'ók no'ók'ã oy djà nHITEPã ja'ã kuta ba omũ. Nhyam kam pyka kuní amingrêk ne. Amingrêk tÿ:x ne. Nhyam kam mytjadwÿ kakrãtyk ne wajêt. Nãm kute kubêkã pytí, kakrãtyk pyrâk. Nhyam mytyrwÿjadwÿ no tîn, no kamrêk tÿ:x ne. Kute kamrô pyrâk. ¹³ Nhyam kanhêtire jadjwÿ kâjkwa kurûm rôrôk ne. Pykakam rôrôk ne. Kute kôk djâbêr tÿ:x kute pidjô ngrângrã ka'urja pyrâk. Nãm ã kanhêtire rôrôk ane. ¹⁴ Nhyam kam kâjkwa ajmã nēn nhĩãm tēn akuno. Nãm tu amijarõx ne kute me kute kupip jarõx pyrâk, nhyam kam krânho kuní amũ ajkamên krí. Nhyam apêtidjwÿ kuní amũ ajkamên ikwã. Nãm krânho amũ krí djãmã kre rûnh ne krí. Nhyam apêtidjwÿ ikwã djãmã kre rûnh ne ikwã.

¹⁵ Nhyam kam apÿnh me ba djâri kam bênjadwÿr rûnhmê me kute meo ba djwÿnhmê me krâkamngônho nhõ bênjadwÿrmê me õ nêkrêx kumexjamê me àprãrmê me kuní, me kute me pa 'amÿnh nhyam memã àpênho kajgo ar bajamê me kute memã o pânho kadja àpênhojamê me kuní ne me amijo apdju. Me tîn prãm amijo apdju. Nãm me kênkrekam amijo apdjun krânho kam kên krakri amijo apdju. ¹⁶ Ne kam krânho memã kabên ne kên mã kabên ne kum,

—On me inhiy arôrôk ne me ijo apdju, me ipro. Krí djâtikam ÿrjabê me ijo apdju ba me nokre pumûnh kêt. Mrykí'átomti jabatàn nyjamê ar ngyrkê me ijo apdju. ¹⁷ Arÿm ne ar ngyrk nhõ akati me iwÿr bõx. Mrãmri ne ar ngyrkkumrêx. Mÿj me'ô ne arkum ãmmã? ane. Nãm ã me kabên ane.

7

Ar kute mebê 144.000 kuka'ã idji janhôr.

¹ Nhyam kam ijukri kadjy mrãnh djwýnh amãnhkrut ne amãnhkrut ne ku'ê ba omũ. Nãm ar apýnh ku'ê djãkam ku'ê. Nhyam ja kãjkwa krax 'ãnh dja nhyam ja kãjkwa nhôt 'ãnh dja nhyam ar ja aktã kãjkwa nhirê'ãnh dja ba omũ. Mýj kadjy ne ar ku'ê? Apýnh ar ku'ê djãri kute kôkbê àptãrmã. Pykakam àbêr kêt ne ngô raxbê pyka kêt kam àbêr kêt ne bákam àbêr kêt kadjy. Kadjy ne ar ku'ê.

² Nhyam kam kadjy mrãnh djwýnh 'õ tẽ ba omũ. Kãjkwa krax kurũm ne kato ba omũ. Nãm ikrakam ràxo pi'ók no'ók djã byn o tẽ. O kute Metĩndjwýnh nhõ àpênh'ã idji janhôr kadjy, Metĩndjwýnh tĩnja nhõ àpênh'ã idji janhôr kadjy. Nãm kubyn o tẽn kam kãj bê arkum kabẽn. Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh amãnhkrut ne amãnhkrutjamã kabẽn. Ar ja kute Metĩndjwýnh kabẽnkôt pykamẽ ngô raxbê pyka kêt bikênhmã. Ar kumã ne kãj bê kabẽn ne arkum,

³ —Adjým, bar Metĩndjwýnh nhõ àpênh'ã idji janhômã, bar me banhõ Metĩndjwýnh nhõ àpênh'ã idji janhô gar kam pykamẽ ngô raxmẽ bào ajkê. Me kuka'ã dja bar me idji janhô, Metĩndjwýnh nhõ àpênh tamirĩt gar aje meo abikênh kêt kadjy. Gar kam arým pykao ajkê, ane. Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh arkum ane.

⁴ Nhyam ar me kwý krãptĩ kuka'ã idji janhô ba omũ. Me krãptĩ kubê 144.000 ne ar kuka'ã idji janhô. Nãm mekbê idjaer apýnh idji djãri me kwý'ã idji janhô ba omũ.

⁵⁻⁸ Mekbê Djudakam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Rubẽnkam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Gadjikam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Axerkam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Naptarkam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Manaxekam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Ximiãokam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Rewikam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Ixakakam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Djeburókam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Jôdjekam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Bẽnjamĩnkam me kwý kubê 12.000.

Be, nãm me abenã rôrôkkam 'ã akre kubê 144.000.

Me krãptĩ: kubêkã jaka jangij.

⁹⁻¹⁰ Nhyam kam ijukri, be, me krãptĩ: ne me kumex ba me omũ. Axwe me krãptĩ. Nãm me te kute me'ã akremã. Djãm me krãre got. Nãm me kute pi'õ pyrãk ne kumex. Mýj xê ne kumex? Bir, apýnh mebhẽngôkre ba djãri, apýnh amyngrãri me ba djãri, apýnh me õ pyka djãri, apýnh me kabẽn djãri kunĩkôt ne me kwý Metĩndjwýnho aminhõn krĩ djãti kabem abenã rôrôk ne kumex ne Mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny kabem kumex. Nãm me kubêkã jaka jangij ne o kumex ne bõ byn o kumex ne kam kãj bê kabẽn ne,

—Be, mrãmri ne me banhõ Metĩndjwýnh, ajbit kubê me bapytãr djwýnh. Tãm, krĩ djãtikam krĩja, tãm.

Ne Mrykĩ'ãtomti jabatãnh nyja, tãm. Ar kubê ne me bapytãr djwýnh. Ar tãm ne ar ja, ane.

Nãm ã me krãptĩ kabẽn ane.

¹¹ Nhyam kadjy mrãnh djwýnh kunĩ krĩ djãtimã ipôk ne kumex. Krĩ djãtimẽ mebhẽngêttẽmẽ mýjja tĩn amãnhkrut ne amãnhkrutjamẽ ne kadjy mrãnh djwýnh arkum ipôk ne tu mýrbê rôrôk ne kumex. Ne kam Metĩndjwýnhmã rax jarẽ ne kum,

¹² —Mrãmri. Kôt ne me ane. Gajbit ne ga mekmã amexo amiptã ba me abenmã amex jarẽnhõ iba ne abenmã araxo

amirít ne ano mex jarên kam amã amikînh jarên abenmã araxmê apyma jarên abenmã abênjadjwýr rax jarên abenmã mýjja 'õ abê bipdjur kêtukumrêx jarê.

Gora gê me kunĩ amã ja jarênh rá'ã rá'ã. Mrãmri. Godja ã ane.

Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh ane, pijàm djaje tu mýrbé rôrôk ne ã kabên ane. ¹³ Nhyam kam arkubêngê't'õ imã,

—Mýj xê ne kute kubêkà jaka jangjênh ne o kumexja? Mýj xê nã? Mýj kurũm ne me mō? ane.

¹⁴ Ba kam kum,

—Gê't kon, kubêngê't. Gajbit aje mar; ane.

Nhyam kam imã,

—Me ja ne me prĩne meo ajkê. Nãm me prĩne me jao ajkê, meo bikênh rax ne. Nhyam me ja katon kam nĩnh mōn bōx. Arým ne me õ kubêkà pō nhyam aka ne. Mýjo ne me kupō nhyam aka? Bir, Mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny kamrōo ne me kupō nhyam aka, ane.

Metĩndjwýnh kute memã axweo bingrãnh'ã ne kubêkà pōnh nhyam aka jakre.

¹⁵ —Kam ne me Metĩndjwýnh krĩ djãti kabem kumex ne kam kum apê. Akatikam kum apê ne akamãtkam kum apê. Metĩndjwýnh nhũrkwãtikam ne me kum apê nhyam bep krĩ djãtikam ýrja dja umao me utàn ar meo ba. Ar me utår mex ne meo ba.

¹⁶ Kam dja me kum prãm kêtukumrêx ne kum kôr kêtukumrêx, nhyam arngrodjwý dja me bĩn kêtukumrêx, nãr kon atemã mýjja kangro 'õdjwý me bĩn kêtukumrêx. Mýkam?

¹⁷ Bir, Mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny krĩ djãti nhipôkri ýrja, tãm dja ar me utàn meo ba. Kute mrãmri ne mrykĩ'ãtomtio ba djwýnh kute õ mryo ba ja pyrãk.

Ne ngô kute meo tĩn kator djà'ýr dja meo mō.

Nhyam Metĩndjwýnh ta dja me kunĩ no kangô ku'õn memã no kangôo apêx nhyam kam me mýr kêtukumrêx, ane.

Nãm ã arkubêngê'te 'õ imã kabên mex jarênho ane.

8

Kute o y djà kute o ino rer'ã 'yr.

¹ Nhyam kam Mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny ajte pi'ók no'ók'ã oy djà kute o ino rer'ã kuta nhyam kam kàjkwakam mýjja kunĩ anhikrê ne, nhyam myt kwýr ngrire. ² Nhyam kam kadjy mrãnh djwýnh kubê 7, Metĩndjwýnh kabem ku'ê djwýnh, ar ja ne ar ku'ê ba ar omũ. Nhyam kam Metĩndjwýnh arkum poti ngã. Poti kubê 7 ne apýnh arkum kungã nhyam ar amý.

³⁻⁴ Nhyam kam kadjy mrãnh djwýnh 'õ kên karýro ngõnh ngrire byn o tẽn o dja, kikre kudjý djà bôr djà'ýr ne o tẽn o dja. Nhyam kam me'õ kikre kudjý djà kwý rax ne kum kungã. Kute me kabênmê kikre kudjý djào bikãrmã ne kum kungã. Metĩndjwýnh nhõ me mexja kunĩ kute kum amijarênhmê kikre kudjý djà bikår ne xêt ne Metĩndjwýnh'ýr bōx kadjy. Krĩ djãti kabem ne kikre kudjý djà bôr djà dja. Kên karýro ne adjênh ne dja. Kam ne kadjy mrãnh djwýnh kikre kudjý djãmã adjà nhyam xêr nhyam kam kudjýmê me kabên ro'ã Metĩndjwýnh'ýr bōx. Kummê õ me ja kabênmê Metĩndjwýnh'ýr wabin 'ýr bōx.

⁵ Nhyam kam kadjy mrãnh djwýnh kikre kudjý djà kadjy ngõnh byn kam kam kuwy mē. Kikre kudjý djà bôr djàkam kuwy byn kam kikre kudjý djà kadjy ngõnhkam kumên kam pykakam kumê, o pyka kôpênãt ne. O pyka kôpênãt nhyam kam arým na krar ne rãrãk ne

adjênh nhyr pykadjwý amingrêk ne, tertet ne.

Potibê 7'ã ujarênh.

⁶ Nhyr kam kadjy mrânh djwýnh kubê 7ja kute apýnh ò poti kubê 7 kakôrmã.

⁷ Nhyr kam kadjy mrânh djwýnh kutewa poti kakô. Nhyr kam namê'ymê kuwy rôrôk ne. Kamrômê akân rôrôk ne. Tu tÿmkumrêx ne. Nhyr kam pyka kwý ra:x ne prîne xêr. Pykamê bà nokà 'ÿr 'ãnh ne xêt o ino re. Nhyr bep bô kunî ne prîne xêr. Nhÿnh ne bôre 'ò xêt kêt.

⁸ Nhyr kam atãri kadjy mrânh djwýnhja ò poti kakô nhyr kam atãri mýjja kute krãnhre jabatãnh pyrãk ne pôr ne môn nox ne, ngô kôpênãt ne. ⁹ Ngô raxbê pyka kêtgam nox nhyr kam ngô kwý ra:x ne kamrô, ngô nhikjêbit ne kamrô nhyr ngôkam mýjja ar baja arÿm kwý rax ne ty, ngô ipôkri 'ÿr ne tyk o ino re. Nhyr kã rûnhjadjwý amijo ajkên wangij, kã kute katê 'ÿr ne ngjêxo ino re. Nhyr kam mebêngôkre* ar kãkam bajadjwý arÿm kôt ty.

¹⁰ Nhyr kam atãri kadjy mrânh djwýnhja poti kakô. Poti kakô nhyr kam kanhêtidjwý tÿm, kanhêtireti: ne tÿm. Pôkti: ne tÿm. Nãm kute me kute bô 'ò ngrãmã angjênh nhyr pôk rûnh ja pyrãk. Kãjka kurûm ne môn tÿm. Ngô binhirênh kwýkam rôrôk ne inore kwýkamdjwý rôrôk ne. Ngô nhino kunîkam ne tÿm. Nhyr ngô kwý rax ne mex rã'ã. ¹¹ Kanhêtire nhidjibê ne ÿ. Nhyr kam idjikôt ngô nhikjê ne ÿkumrêx ne. Nhyr kam me kwý krãptÿn ty. Ngô djÿ ne me o ikôn arÿm tyko kumex.

¹² Nhyr kam atãri kadjy mrânh djwýnhja ò poti kakô nhyr kam mytdjwý kwý rax ne ajmã nêh kam akamãt kô tyk ne, no nhikjêkambit

ne akamãt kô tyk ne. Ne kam kãjbê pyka kurwý. Kurwý ngrire nhyr mytyrwýmê kanhêtiredjwý kôt ã ane. Akatikam myt kãjbê irã nhyr kam akamãt kô tyk ne. Nhyr akamãtkamdjwý mytyrwýmê kanhêtire kãjbê irã nhyr kam akamãt kô ty:k ne.

¹³ Ba kam omûnho dja nhyr kam àkkajkritti kýjrûm ton mô. Kãjka tã mô ba omû. Nhyr kãj bê memã kabên, ne,

—Watîre, watîre, watîre.
Pykakam me ar baja watîre. Arÿm ne kadjy mrânh djwýnh kute katê amãnhkrut ne ikjêkêt kute poti kakô 'ÿr, ane.

9

¹ Nhyr kam atãri kadjy mrânh djwýnh ò poti kakô nhyr kam kãjka kurûm kanhêtire tÿm. Pykamã tên tÿm nhyr me kum kam o kajkep djã ngã. Mýjkam o kajkep djã nã? Bir, kre ry typydjikam o kajkep djã. Kre krã'ÿr kêt, kre o ino rer kêt, kre ry typydjikam o kajkep djã ne me kum kungã.

² Nhyr kam kam o kajkep ne 'ã kuta nhyr kurûm kuwy kûm katon mô. Kre ryti kurûm ne kuwy kûm kato. Kute kikatire kûm pyrãk nhyr kam kûmja kãjkwamê mytmê prîne o akno nhyr akamãt kô tyk ne.

³ Nhyr kam kûmja kurûm krytkanhê bixadjwýro kumex. Pykamã ne bixadjwýro kumex. Ne kam àkrê. Àkrê:kumrêx ne. Kute me kamjÿrmã ne bixadjwýro kumex. Kute mrãmri ne pykabê makre kute me kamjÿr nhyr tokryja pyrãk. ⁴ Nhyr kadjy mrânh djwýnh krytkanhêmã kum,

—Kwãrîk wãnh pykakam bôreo abikênh kêt, mýjja nhingrôto abikênh kêt, pïo abikênh kêt. Me ajbit dja ga meo ajkê. Me kuka'ã

* 8:9 Apýnh me ò pyka djãri kunîkôt ne me kunî bêngôkre. Kubêkã jakamê me kakrãtykmê me babêngôkremê ne me kunî: bêngôkre.

idji kêtja, Metîndjwýnh kute me kuka'ã idji kêtja, me tâmbit dja ga meo ajkê, ane.

⁵ Nã, mrãmri ne krytkanhêja kute me kamjýr ne kute me kamjêro ba kajgomã. Kute me par kêtê. Nãm me kamjuw nhym me tokry pymaje àmra ba'ã mytyrwý amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt. Nhym tokry: ne. Kute makre kute me kamjýr nhym tokryja pyrãk. ⁶ Nhym kam arým me te tyk prãme, krytkanhê kute me kamjýr ar o bakam te tyk prãme, te amitykkam ama ne, ne tyk kêtumrêx ne.

⁷ Mã ne krytkanhê kute? Djãm axwe uma? Nã, axwe uma. Nãm kute mrãmri ne me kute kawaru'ã aben par kadjy kute ngônho kubêkã kawarumã angjênh nhym kam uma ja pyrãk. Nhym krytkanhê mýjja kute me bënjadjwýr krãdjê pyrãkja tu. Kên karýro krãdjê ne kutu. Nãm krytkanhê no kre kute mebêngôkre nokre pyrãk. ⁸ Nhym kîdjwý kute me nire kî pyrãk nhym wa kute rop djãkrêbê rijão djwa pyrãk. ⁹ Nhym ôkôt kã kute tepkã pyrãk, ngônho ne ôngãkkã. Ne ara rãrãk týx ne. Kute mrãmri ne me kute abeno bakam kawarumê kãmranhtýx rãrãkja pyrãk.

¹⁰ Nhym tey kute makre tey pyrãk. O kute me kamjýr ar o ba. Dja kute me kamjýr ar o ba'ã mytyrwý amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt, nhym tokry: ne.

¹¹ Krytkanhê nhõ bënjadjwýrbê ne kadjy mrãnh djwýnh, kre ry typydjikam kadjy mrãnh djwýnh. Idjibê ne O bikênh djwýnh, mekbê idjaer ne me ta kabênkam kum Abadõ jarê, nhym mekbê kregu kabênkam kum Apõri jarê. Nhym bep me babêngôkre kabênkam ne O bikênh djwýnh.

¹² Be, watîre kutewa ne arým apêx. Àkkajkrittire kute memã “Watîre” jarênhja kutewa arým

apêx. Nhym bep watîre amãnhkrut ne me'ýr bõx kêt rã'ã.

¹³ Nhym kam atãri kadjy mrãnh djwýnhja õ poti kakõ nhym kam me'õ kabên ba kuma. Kikre kudjý djã bõr djã kurüm ne kabên. Kên karýro kikre kudjý djã bõr djã Metîndjwýnh kabem ãmja, kurüm, anhã kurüm ne kabên kato ba kuma. ¹⁴ Nhym kum, kadjy mrãnh djwýnh kute poti kakõrmã kum,

—On arkum anhire, kadjy mrãnh djwýnhõ amãnhkrut ne o amãnhkrut djuwprewã on arkum 'ãpre bõ gê ar wãm tê. Ngõ raxbê Jupraxikam me kute ar uwpre nhym ar ikwãwã, on arkum 'ãpre bõ gê ar wãm tê, ane.

¹⁵ Nhym kam arkum 'ãpre bõ nhym kam ar mã mõ. Ar kute me imexmã ne ar mõ. Ar kute me kwý rax ne me imexmã. Ar kute me imexo tẽm ne me kuto katê 'ýr me paro krã'ymã. Kadjy ne me ar uwpre nhym ar ikwã. Ar õ akati ar'ýr bõx nhym ar kute me imexmã katon mõ. Arým ne ar õ amexmê ar õ mytyrwýmê ar õ akatimê ar õ myt arým ar'ýr bõx. ¹⁶ Nhym ar õ krãkamngôn kumex. Krãkamngôn kawaru'ã krïja ne kume:x kute pi'õ pyrãk. Nãm 'ã akre kubê 200.000.000. Me'õ ne 'ã akren imã arê ba kuma.

¹⁷ Be, Metîndjwýnh ne imã ar õ krãkamngôn jakre ba omũ. Ba kawarumê krãkamngôn pumũ. Kawaru kumex nhym 'ã krãkamngôn kumex. Tãm ne ba omũ. Nhym krãkamngôn aminhõkôt nêje ngônho inõkã jangij ne o kumex. Ngônho inõkã kamrêkmê ngrãngrã kakrãtykmê ngrãngrã kute mân tu pyrãk. Nhym krãkamngôn nhõ kawaru ja ne krã rũnh'ã kabên. Krã kute rop djãkrêbê rijão krã pyrãk. Ne ajkwa kurüm kuwymê kummê kên ngrãngrã pôkmê apõxo kumex. ¹⁸ Apõxo kumex ne kam me kupa. Be, kuwymê kummê kên ngrãngrã

pôko ne me kwý rax ne me kubĩ. Me kuto katê 'yr ne me tyko ino re. ¹⁹ Kawaruja ne àkrêkumrêx. Ajkwakôt ne àkrê, amymê kôt. Aktâ àkrê djâkôt ne me kupa. Amy kute kangã pyrâk. Amy kubê kangã krâdjwý o me kamjã.

²⁰ Nhy m me'ã kâtãmja, mýjja kute me imex kurãm me tñja, djã nãm me ja amim katon wãnh axwemã iren Metĩndjwýnh'yr amijo akêx got. Arkati, me ja ne me kute amim mýjja punu nhipêxjamã irer prãm kêtumrêx. Nãm me mã ar me karô punumê mýjjao metĩndjwýnh karô nhipêxmê arkum amijarênh ba, arkum rax jarênh ba. Be, nãm me kên karýro, kryt jakao, ngõnh ngrãngrão, kêno, pïo metĩndjwýnh karô nhipêx ar o ba nhy m rĩt kêt ne umar kêt ne mrãnh kêt ne. Ja ne me kum amijarênh ar o ba, kum rax jarênh ar o ba. Me kute kum irer prãm kêtumrêx.

²¹ Ne kam ajte me kute me parmê me udjymê me prô prãmmê me mjên prãmmê me àkĩnhĩmê, ja ne me kute kum irer prãm kêtumrêx. Me kute kum irer ne Metĩndjwýnh'yr amijo akêxmã kute mar kêtumrêx. Me axwebit ne me kum kĩnh. Nãm te Metĩndjwýnh kute mekmã uwêk mãtmã.

10

Kadjy mrãnh djwýnh kute pi'ók byr ne ãm.

¹ Nhy m kam kadjy mrãnh djwýnh 'õ, týxkumrêx ne ruw. Kàjkwa kurũm ne tẽn ruw ba omũ. Nãm kakrão prĩne amikunon kam djwýngwýnhtire tu. Nokre kute myt pyrâk, ne te kute kuwy pôko krikam kãjmã pôk ku'ên pôk jabjê ja pyrâk.

² Ne kam pi'ók no'ók ngrire byn o dja. Pi'ók no'ók arým koxen kubyn o dja. Ne kam te djubôk ngô raxbê pyka kêt'ã djan te djuge atýxã dja. ³ Nãm te ajkij ne djan kam kãj bê kabên. Kãj bê kabên kute rop djâkrêbê rijão kâr týxja

pyrâk. Kabên nhy m kutã na krikrit ne. Nãm amipãnh kum kabên. Krikrit 'ã akre kubê 7.

⁴ Na krikrit 'ã akre kubê 7 ne kabên, ba kam bit ije 'ã pi'ók no'õkmã nhy m kãjkwa kurũm me'õ imã kabên ba kuma. Nãm imã,

—Kwãrĩk wãnh. Tu udju. Na krikritkam kabên'ã akre kubê 7 dja ga tu udju. Kwãrĩk wãnh 'ã pi'ók no'õk kêt, ane. Ba arým kuma.

⁵ Nhy m kam kadjy mrãnh djwýnh ije omũnh tũmja, ngô raxmê pykamê kam te bikjêr ne ãmja, tãm ne kãjmã kãjkwamã ubôkja bẽn ⁶⁻⁷ mekmã kabên pydjın arên memã kum,

—Mrãmri godja mýjja amikrà kêtumrêx. Godja kadjy mrãnh djwýnh kute katê õ poti kakô nhy m tebê mýjja kato. Metĩndjwýnh kute amrêbê õ àpênhmã, kabên jarênh djwýnhmã arênhja dja on tebê kato, kute amitô kêtê. Poti kakôrmê ro'ã dja mýjja bipdjur arým kato. Amrêbê Metĩndjwýnh kute mekbê mýjjao bipdjurja ne on kute memã o katormã, ane. Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh mekmã ane. Metĩndjwýnh ne kabênkumrêx. Kôt dja mýjjao kato. Kam ne kadjy mrãnh djwýnh ubôko kãjmã Metĩndjwýnh jakren 'ã mekmã ujarênh ku'ên mekmã kum,

—Metĩndjwýnh ne tĩn o ino rer kêtumrêx. Tĩn, tĩn rã'ã rã'ã. Ta ne kãjkwa nhipêx ne kãjkwakam mýjja ar baja nhipêx ne. Ne pykadjwý nhipêx ne pykakam mýjja ar bajadjwý nhipêx ne. Ne ngô raxbê pyka kêtjadjwý nhipêx ne ngôkam mýjja ar bajadjwý nhipêx ne. Tãm dja amitô kêt ne on memã o kato, ane.

⁸ Nhy m kam kãjkwa kurũm kute imã kabên jarênh tũmja ajte imã kabên ne imã,

—Ajrã, on 'yr tẽn kute pi'ók koxen o ãmwã by. Kadjy mrãnh djwýnh ngô rax nhipôkri te nhikjê djãm ne atýxã te nhikjê djãmwã ne kubyn o dja. 'Yr tẽn kubê aby, ane.

⁹ Ba kam 'ÿr tēn 'ã ku'uw ne kum, —Imã pi'ók no'ók ngrire ngã, ane.

Nhym kam imã,

—Mĩ, amim abyn krē. Gora kunĩ krē. Atik kadjwýnhbē dja ý nhym bep ajajkwakam godja ànhkumrēx. Ành kute menh djành pyræk. Mĩ, ane.

¹⁰ Ba kam ikra kurũm kubē kaba. Pi'ók no'ók ngrire ne ba kubyn kukrē. Nhym kam ijajkwakambit ànhkumrēx, ành kute menh djành pyræk. Nhym amũ itik kremã tũm ne arũm ý: ne. ¹¹ Nhym kam imã,

—Be, dja ga ajte anhÿr djwýnhràmmemã Metĩndjwýnh kabēn jarē. Kute apýnh me õ pyka djari, apýnh me ba djari, apýnh me kabēn djari, apýnh me bēnjadjwýr djari krãptikõt kute meo bikēnhmã mekmã arē, ane. Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh imã ane.

11

Metĩndjwýnh nhõ àpēnh amãnhkrut ar ujarēnh ba.

¹ Nhym kam me imã kō ngã, ije ũrkwãti'ã akre kadjy ne me imã kungã. Kute me àbēr djà pyræk. Nãm me imã kungã nhym kam Metĩndjwýnh imã,

—Apa, on 'ÿr tēn inhũrkwãti'ã akre, ane. Dja ga inhũrkwã'ã akren kam kikre kudjý djà bõr djà'ã akren kam me kute imã rax jarēho bajadjwý 'ã akre.

² Nhym bep inhũrkwãti kre kēnhbit dja wãnh 'ã akre kēt ne. Mýkam? Bir, arũm ne me me bajtemmã kanga. Nhym kam me kute mekbē idjaer nhõ krĩ mexbē Djeruxarēo bikēnhmã, õ krĩ mexo mexkumrēxbē Djeruxarē kute o bikēnhmã. Kikre kunikõt dja me bajtem mrãnh prĩne kikreo ajkēn kikre ngràn kam kõt inhũrkwãti kre kēnhjao ajkē. Dja me kute o bikēnh'ã na tũm amãnhkrut ne ikjēkēt ne kam ajte 'ã amex. Kam dja ba inhõ àpēnh jano.

³⁻⁴ Ba ne ba inhõ pyka djwýnh ne kam inhõ àpēnh amãnhkrut kute pĩbē oriwēre amãnhkrut ikabem ku'ēja pyræk, ne kam ajte kute ngõnhpõkti amãnhkrut ikabem ku'ēja pyræk, ar tãm dja ba ar ano, ar kute memã ikabēno amirĩtmã. Dja ar kubēkã kaprĩre jadjàn kam ikabēn'ã ujarēnh ar ba. 'Ã ujarēnh ar ba'ã akati krãptĩ, kubē 1.260. 'Ã na tũm amãnhkrut ne ikjēkēt ne kam ajte 'ã amex. Godja ã ar ikabēn'ã ujarēnh ane, ane. Nãm ã Metĩndjwýnh imã ane.

⁵ Godja me'õ kute aro bikēnhmã nhym kuwy põk ar ajkwa krekrekõt katon me'õnh bĩ, prĩne ar kurē djwýnhja 'õ ga. Be, godja me'õ aro kurē djwýnh prãm nhym ar arũm ã o bikēho ane, prĩne kuga. ⁶ Nhym ar ta kabēnkõt Metĩndjwýnh kãjkwa'ã ijē nhym na rwýk kētkumrēx. Ar Metĩndjwýnh kabēn'ã ujarēnh bari godja na rwýk kētkumrēx ne. Nhym kam ajte ar ta kabēnkõt nhym ajte ngõ kamrõ. Nhym ar kabēnkõt apýnh mýjja kute meo bikēnh djari apôx ne pykao ajkē. Apýnh kute pykao bikēnhmã mýjja apôx tē, aben nHITEPã mýjja apôx tē.

⁷ Nhym kam ar Metĩndjwýnh kabēno amirĩto tē:n kam o amirĩt pa. O amirĩt pa nhym kam mrydjwaryre dja amim ar kurētuw. Mrydjwaryre kre ry tpydjdi kurũm katorja dja ar'ÿr prõt ne tũxo ar akrenh mex ne kam ar kubĩ.

⁸ Nhym kam ar tyn nõ. Kikre nhipõkri dja ar tyn nõ. Krĩrax jabatãnhkam kikre nhipõkri nõ. Mýj krĩrax jabatãnh? Bir, kam ne me ar õ Bēnjadjwýr pĩte'ykam kunhõ tãm. Kumã ne me idjibē Xõtõmamē Edjitu jarē. Nãm me axwekumrēx ne Xõtõmakam me ja jaxwe'ã amijakren kam ajte Edjitungam me ja jamakkre kēt'ã amijakre nhym kam me krĩrax jamã idjibē Xõtõmamē Edjitu jarē. Kam ne ar

kute Metíndjwýnh kaběno amirít djwýnh tyn nõ.

⁹ Kam dja me kunĩ omũ. Apýnh me õ pyka djari, apýnh mebêngôkre ba djari, apýnh amyngřari me ba djari, apýnh me kaběn djari kunĩkõt dja me ar omũho kumex. Ar tykja pumũho kumex'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt ne 'ã mêdjij. Nhyh me abenmã,

—Kwãrik wãnh ar adjar kêt. Axuk wãnh ar nõre, ane. ¹⁰ Nhyh kam pykakam me ar baja kĩnhkumrêx. Ar tyk ne nõrkam ar omũn kĩnhkumrêx ne kam toro kumex ne kam abenmã nêkrêx ngã. Mýkam ne me ar tykkam kĩnhkumrêx? Bir, ar kute Metíndjwýnh kaběn jarěnh djwýnh ja ne ar pykakam me ar baja prĩne ar meo bikěho ba. Kam ne me ar tykkam kĩnhkumrêx.

¹¹ Nhyh ar tyk ne nõr'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt ne 'ã mêdjij nhyh kam Metíndjwýnh ar akõ, ar tĩn kadjy ne ar akõ nhyh Metíndjwýnh djákõr arkum wadjà nhyh arým ar aje tĩn ne ekruş ne kàjmã dja. Nhyh kam me ar omũn kam kum ar uma: ne. Kum ar uma týxkumrêx ne. ¹² Nhyh kam kàjkwa kurũm me'õ kaběn. Kàj bê kaběn ne arkum,

—Apa, on ar amrě tẽ, ane.

Nãm ã arkum ane nhyh ar kuma. Kuman kam tu kàjmã tẽ. Mã tẽn wabi. Kakrãkam ne ar tẽ. Nhyh ar kurê djwýnh arek ar omũho kumex.

¹³ Ar omũho kumex katikõt nhyh pyka tertet ne. Tu tertet týx nhyh kam kikre kwý ajkaten rórók ne me kwý rax ne me imex ne. Me kwý rax'ã akre kubê 7.000 ne me imex ne. Nhyh me tyk kêtja, pyka tertet kute me par kêtja, me tãm ne me tĩn prãmkam Metíndjwýnhmã rax jarěn kum týx jarě. Metíndjwýnh nhõ kàjkwa djwýnhmã ne me kum rax jarě.

¹⁴ Be, watĩre nwhitepã watĩre 'õ ne ja. Ota watĩre kute katě rã'ã. Arým me'yr bõx 'yr.

Kadjy mrãnh djwýnh kute katě kute õ poti kakõr.

¹⁵ Nhyh kam kadjy mrãnh djwýnh kute katě õ poti kakõ nhyh kam kàjkwakam me kaběn. Kàj bê kaběn ne. Jejumě Bãm'ã ne me abenmã kum,

—Bãmbê me banhõ Běnjadjwýr ne krabê Kritu kute me bawýr anor, ar tãm ne ar arým pyka kunĩkõt ar meo ba. Dja ar meo ba rã'ã rã'ã: ne, ane.

Nãm ã kàjkwakam me kaběn ane.

¹⁶ Nhyh kam mebêngêt kubê 24 tu mýrbê rórók ne. Metíndjwýnh kabem bēnjadjwýr krĩ djákam krĩja me tãm ne me tu mýrbê rórók ne Metíndjwýnhmã rax jarěn kum,

¹⁷ —Bēnjadjwýr, Metíndjwýnh, atýxo abê kumkati. Ga amrêbê: adjákamã atĩn ne ar aban mã atĩn rã'ã.

Amã ne ba me amikĩnh jarě. Arým ne ga apymao amijo amirít mex ne aje ar meo abamo kraxmã.

¹⁸ Apýnh me ba djari ne me ngryk ar ba, ga gadjwý arým an-gryk kato. Arým me tyk ne pykakam ikwãja nhõ akati me'yr bõx. Arým aje me tyk ne pykakam ikwãjao akator ne kam aje memã pãnh jarěnhmã.

Nhyh anhõ àpēnhdjwý arým õ akati me'yr bõx. Anhõ àpēnhmẽ akaběn jarěnh djwýnhmẽ anhõ me mextire jamě me kum apymaja kunĩmẽ me kâtammẽ me rũnhmẽ. Arým me ja nhõ akatidjwý me'yr bõx, ga aje memã o pãnh nhyh me kĩnhmã.

Nhyh bep me axwe kute pykao bikěnh djwýnhdjwý arým õ akati me'yr bõx. Ga aje me jao abikěnhmã, ane.

¹⁹ Nhyam kam kàjkwakam Metĩndjwýnh nhũrkwāti amijā kuta. Amijā kuta nhyam kam pīo rara kēn karýro krākā djyja, kam ne Metĩndjwýnh kabēn'ā kēn no'òk nō, pīo rara tām ne amirīt ne. Metĩndjwýnh nhũrkwātikam ne amirīt ne. Nhyam kam na adjēnh ne rārāk ne krak nhyam pykadjwý tertet ne. Nhyam namé'y rôrô:ko kumex.

12

Me'ō niremē atemā mry kaāk'ā ujarēnh.

¹ Nhyam kam mýjja pumũnh kēt 'ō kàjkwakam kato. Mýjja rax 'ō ne kato. Me'ō ni ne myt jadjān o dja. Ne mytyrwý'ā djan o dja. Ne kanhētireo krā djēn kutu. Kanhētire kubē 12 ne o krā djēn kutun o dja. ² Arým tujarô tỳx. Arým kra rwýk 'ýr ne kam kra àn tokry nhyam amra.

³ Nhyam kam ajte mýjja pumũnh kēt 'odjwý kàjkwakam ajte kato. Ē, atemā mry kaāk kamrēk ne kato. Ti:re ane. Krā kubē 7 ne kam kam bāri kubē 10. Ne krā kunīkam me bēnjadjwýr krā djē tu. ⁴ Ne amyō kanhētire kute katē 'ýr ja kanhēn bjēro mō. Kàjkwakam kanhētire bjēro mōn pykakam kumē. Ne kam ni kabem kra kadjy dja. Mýj kadjy? Bir, nija kra rwýk ne kam amako dja. Ni kra rwýk nhyam on kute krēmā ne kam amako dja. Te kam ama.

⁵ Nhyam kam kra my ruw. Kute ar meo ban kabēno kute me anormā ne ruw. Apýnh me ba djāri kunī dja ar meo ban kabēno me anon ar me axwemā bēn tỳx ba. Djām kute akrānmā ar me axweo bamā? Kati, dja kaxo àbēr djāo ar meo ba. Tām. Tām ne arým ruw nhyam arým Metĩndjwýnh amim kumý. Tu amim mýnhkumrēx ne amiwýr o tē. Krī djāti'ýr o tē.

⁶ Nhyam bep nāja ne katon prõt ne kapôt kukritmā kato. Nhyam Metĩndjwýnh arým kapôt

kukritkam kutēp kum kikre. Kute o djuw mexmā ne arým kum kikre. Ne kam kam o djuw mex aro ba. Kute o djuw mex'ā akati kubē 1.260. Amex amānhkrut ne ikjēkēt nhyam ajte 'ā na tỳm nhyam kam arek aro djuw mexo ba.

⁷ Nhyam kam kàjkwakam me abenwýr prõt. Mígeumē kadjy mrānh djwýnhmē mry kaākme kadjy mrānh djwýnhmē ar abenwýr prõt.

⁸ Nhyam bep kati, Mígeu ne ar tỳxkumrēx nhyam te mry kaākja kute ar parmā. Nhyam bep Mígeu ne ar tỳxo mry kaākja jakre ne kàjbē me kumē. Nhyam kam kàjkwakam me ajte mrānh kētkumrēx. ⁹ Be, mry kaāk jabatānhitija ne me arým bōm kumē. Tām, kangā tūmja kute me kāmex jarēnh djwýnh, idjibē Xatanaj, kute me kunī noo biknor djwýnh, tām. Tām ne me bōm kumē, pykamā kumē, kadjy mrānh djwýnhmē ro'ā ne me bōm ar kumē.

¹⁰ Nhyam kam kàjkwakam me'ō kabēn ba kuma. Kāj bē kabēn ne, —Ota arým me banhō Metĩndjwýnh me utā. Arým ne umao me utār mex ne. Djām me banhō Metĩndjwýnh rerek got. Dja prīne umao me utān ar meo ba. Nhyam Kritudjwý Metĩndjwýnh kute amikôt arja dja kabēnkôt ar meo ba.

Ga arým me kute bōm mēnhja pumū. Kute me bakamy kāmex jarēnh djwýnhja ne me arým bōm kumē. Nām mā me banhō Metĩndjwýnh jamakmā me'ā kabēn ne te me banhō Metĩndjwýnhbē me bakamy kurē. Nām te kubē me bakamy kurē rā'ā nhyam akamāt ne akati nhyam ajte kubē kurē rā'ā nhyam akamāt ne akati nhyam ajte tām rā'ā ne.

¹¹ Nhyam me bakamy tu kum ām tỳx ne 'ēxnhīmā katon bōm

kumê. Mýj kanàrràm ne me bakamy kum ãm tÿx ne? Jeju ne mrykí'átomti jabatànñ ny'ã amijakren ty ne kamrôo meo pãnh. Kanàrràm ne me tu kum ãm tÿx ne.

Xatanaj ne kute Jeju nhô me ja par nhym me kute umaje Jeju kangamã. Nãm te me kupa. Nhym me Metîndjwÿnh kanàrràm tu ate krãn Jeju'ã ngrà rã'ãn kàj bê memã Jeju'ã ajarê. Me tÿn prãm kêtumrêx. Nãm me ã anen kam prïne amim Xatanaj pyma ngrà ne kàjkwa kurÿm bôm kumê.

12 Ê, kàjkwa, on akînhkumrêx. Gê mebêngôkre* akam ar bajad-jwÿ akôt kînhkumrêx.

Nhym bep pykabê me ar bajamê ngô raxkam me ar bajamê ne arÿm me kaprî 'ÿr. Watîre. Mýkam?

Bir, Xatanaj, kute me kàmex jarênh djwÿnh, arÿm wãm me awÿr ruw. Arÿm ngrÿ:k ne wãm me awÿr ruw. Arÿm ne tyk nhô akatio rãm ne jan arÿm amima. Arÿm amiman kam ngrÿ:k ne, ane.

Nãm me ã kàjkwa kurÿm kabên ane.

13 Nhym me arÿm bôm kumê nhym arÿm mry kaàkja pykakam bôx. Bôx ne kam ni'ÿr prôt ne. Kurÿm kra my rwÿkja'ÿr prôt ne.

14 Nhym kam àkkajkritti jara ne nija pakam apôx. Xatanaj nhidji amãnhkrut ne ikjêkêt. Idjibê kangã ne idji 'ôdjwÿbê mry kaàkja. Nhym àkkajkritti jara nija pakam apôx, kangãbê tor ne kapôt kukritkam têm ne bôx nhym Metîndjwÿnh kute o djuw mexmã. Kute o djuw mex'ã amex amãnhkrut ne ikjêkêt ne kam ajte 'ã na pydji. Kadjy ne pakam ara apôx.

15 Nhym mry kaàkbê kangãja kute nija bînmã aêro tên aby'ã ngô

kapî. Ngô rax ne ajkwa krekre kurÿm ajkapî. Kute 'ã ngô tãm nhym ngô kute mã o môr ne bînmã.

16 Nhym bep kati, pyka ne nio ôbikwan ngômã ajkij nhym kam ngô wadjàn ngrà. Mry kaàk jajkwa krekre kurÿm ngôja wadjàn ngrà. 17-18 Nhym kam mry kaàk nijakam ngrÿ:k ne kam ãm ajbir tên dja. Kute ni kra parmã ne dja. Mýj ni kra nã? Bir, me kute Metîndjwÿnh kabên mar ne kôt amijo baja, ne kute mekbê amipdjur kêt ne Jejukam pijàm kêt ne tu kute memã arênhja, me tãm ne mry kaàk kute me'ÿr prôt ne me parmã ajbir tên dja, ngô rax mÿrri dja, mekam amako dja.

13

Ngô rax kurÿm mry'ô kator.

1 Nhym kam ngô rax kurÿm mry 'ô kato ba omü. Nãm bàri kubê 10 ne krã kubê 7. Ne apÿnh bàri djari bënjadwÿr krãdjê tu. Nhym kam krã kunî'ã idji arij ne idjio Metîndjwÿnh djün ne. 2 Nhym mryja kute rop krori pyrãk nhym parja kute mrybê uxu par pyrãk, parkop jabjêti. Nhym bep ajkwa krekreja ne kute rop djàkrêbê rijão jajkwa krekre pyrãk. Nhym kam mry kaàk mryjamã kum,

—Ikabênkôt dja ga meo aban ipy-mao apyman inhÿr djàkam memã nhÿ, ane. Nãm ã kum ane. 3 Nhym mry krã 'ô ne tyn nôn kam ajte me aêrbê tÿn ne. Kute mrãmri ne me kute me par punukam me akubyn tÿnja pyrãk.

Nhym kam me kunî, pyka kunîkôt ari ar aben pumün kam mry kabênkôt ar ban mã kôt ajkamê. 4 Mry kaàk kute mrymã kum,

—Ga dja ga ipymao apyman inhÿr djàkam nhÿn idjô'ã meo aba, anhÿrja ne me mry kaàkmê arkum amijarêho ba. Nãm me

* 12:12 Apÿnh me ô pyka djari kunîkôt ne me kunî bêngôkre.

mrymã amijarên kum rax jarên kam abenmã kum,

—Mýj me'ô ne mrymê ar kute raxo aben pyrãk ne ar abenwýr prôt nhyk kutã kum ãmmã? Arkati, ane. Nãm ã me abenmã ane.

⁵ Nhyk kam mryja kabên punubit jarên ar o ba. Mry kaàk djô'ã ne mryja kabên punu ar ba. Nãm amijo rax ne ar Metündjwýnh japry o ba. Nãm ar meo ba, mry kaàk djô'ã meo ba'ã amex amãnhkrut ne ikjêkêt ne naja kuto katê. Ne kam mytyrwý 'ã akrebê 42. ⁶ Nãm ar meo ban Metündjwýnh japry o ba. Nãm prîne Metündjwýnh djün ne idji japry ne kam úrkwãbê kãjkwa djün ne me kãjkwakam ar bajadjwý djün ne. Djãm mry kabên mex got.

⁷ Nhyk kam mry kaàk mrymã kabên nhyk kam kabênkôt Metündjwýnh nhõ me ja'ýr prôt ne. Ýr prôt ne me kwý pan kãjbê me kumê. Ne kam kabênkôt, umakôt ar me kunõ ba ne kabêno me ano. Apýnh mebêngôkre ba djãri, apýnh amyngrãri me ba djãri, apýnh me ô pyka djãri, apýnh me kabên djãri kunîkôt ne ar meo ba. Mry ne amijo aptàn Metündjwýnh nhõ me jao ajkên kam me kunõ ba. ⁸ Nhyk kam pykabê me ja kunî dja me mrymã amijarênho ba ne kum rax jarê.

Nhyk bep me kwý, Jeju nhõ pi'ók no'ókkam me idji arija, me ajbit dja me kum mry kînh kêt ne kum rax jarên kêt ne. Jejubê Mrykî'ãtomti jabatãnh nyja ne ô pi'ók no'ók. Kute pyka nhípêx kêttri ne Metündjwýnh arým amim me kute Jeju bîn'ã karõ, me kute Jejuo mrykî'ãtomtin kute bînmã amim 'ã karõ ne arým anhýr djwýnhhrãm kuma. Be, Jeju kubê Mrykî'ãtomti jabatãnh ny ja ne ô pi'ók no'ók, me tîn rã'ã rã'ã'ã pi'ók no'ók. Nhyk me tîn rã'ã rã'ã kadjy pi'ók no'ókkam me idji arija me tãm dja me mrymã rax jarên kêt.

Nhyk bep me idji'ã no'ók kêtja, me kunî dja me kum mry kînh ne kum rax jarên kum amijarênho o ba.

⁹ Gora me ajamak mex jabej on ama.

¹⁰ Ê, dja me me kwýo rôrôk ne meo mrãn mekbê ijê.

Ne kam tu me kwý pa, kãxdjwa kajgoo tu me kupa.

Nhýnh me ja dja me meo rôrôk ne mekbê ijê ne kãxdjwa kajgoo me kwý pa?

Bir, Metündjwýnh kute amim me'ã karõja, me tãm dja me mekbê ijê ne me kwý pa.

Kam dja Metündjwýnh nhõ me ja kute tu amim Jeju markumrêx ne mã 'ã ngrã týx ne 'ãno ãm ne kute kanga kêt mã.

Mry 'ôdjwý pyka kurüm kator.

¹¹ Nhyk kam mry 'ô kato, mry kute katê pyka kurüm kato, ba omü. Nãm bãri amãnhkrut kute mrykî'ãtomti jabatãnh ny bãri pyrãk. Ne kabên kute mry kaàk kabên pyrãk. ¹² Ne kam mry kaàk jatãri mryja djô'ã umakôt ar meo ba. Ne kam me kunîmã, pykabê me ja kunîmã kum,

—On me mry kaàk jatãri mryjamã amijarênho o aba ne kum rax jarê. Mry krã 'ô tyk ne nõr ne kam ajte akubyn tînja on kum akabên ne kum rax jarê, ane. Ajrã, ane. Nãm ã mry kute katê mry kaàk jatãri mry ja'ã mekmã karõo ane.

¹³ Ne kam mýjja pumünh kêt kwý nhípêx ne. Kwý rax ne ipêx ne. Nãm me ipôkri kuwyo ruw, kãjkwa kurüm pykamã kuwyo ruw.

¹⁴ Be, mýjja pumünh kêtto ne me noo akno. Nãm pykabê me kunî noo akno. Mry kaàk jatãri mryja kabênkôt ne mýjja pumünh kêt kwý nhípêx ne, tãri ãmkambit ne mýjja pumünh kêt kwý nhípêx ne. Ne kam mekmã kum, pyka kunîkôt mekmã kum,

—On me mry kaàk jatãri mry ja karõ nhípêx. Mry me kute te

kàxdjwa kajgoo krā jayr nhym mā tīn karō dja ga me ipêx, ane. Ajrā, ane. Nām ā mry kute katē mekmā ane.

¹⁵ Nhym kam me ipêx ne. Nhym mry kute katēja mry karō jakō, mry kaāk jatāri mryja karō jakō nhym arým tīn ne arým akôn kabēn ne. Nām kabēn ne memā me kwý'ā apnēn mekmā kum,

—Tāmja kute imā amijarēnh kēt ne kute imā rax jarēnh prām kēt. On dja ga me abī, ane. Nām ā mry kaāk jatāri mryja karō mekmā ane nhym me kabēnkôt arým me kwý pa.

¹⁶ Nhym kam mry kute katēja ne me kunī'ā idji janhō. Nām me ikra'ā idji janhōn me kuka'ā idji janhō, mry kaāk jatāri mryja nhō me ja kute amirīt kadjy. Nhym me kwý te kubē amikati, kute me'ā idji janhōr pymaje te kubē amikati nhym tu me'ā idji janhō. Nhýnh me ja'ā ne idji janhō? Bir, me kunī, me kàtammē me bēnjadjwýrmē me ō nēkrêx krāptīmē me ō nēkrêx kētmē me memā àpēnh kajgo ar bajamē me kute memā o pānh kadjy àpēnhjamē. Me ja kunī'ā ne idji janhō. Nhýnh ne me 'ō kukamē ikra'ā idji kēt ne. Me kunī.

¹⁷ Dja me'ō'ā idji jēt prām kēt nhym me arým kum mýjja nhōr kētkumrêx, nhym ta kute mýjja byr kētkumrêx, te kute amim mýjja byrmā. Me'ā idjikôtbit ne me kute amim mýjja byr. Mýj idji nā? Bir, mry kaāk jatāri mryja ne me kwý'ā idjin kwý'ā numeru janhō.

¹⁸ Be, me no mexbit godja me kuma. Ē, gora me ano mex jabej on mry'ā numeru pumū. Numeru ja kute me idji pyrāk. Nām 666. Be, mry'ā numeru ne ja.

14

Bàygogomē uba kadjy kàx byr.

¹ Nā bām arek omūnhō dja nhym kam Mrykī'ātomti jabatānh nyja

dja, ba omū. Krānhrebē Xijāokam ne dja. Nhym kam kôt me krāptī ku'ē. Me krāptī kubē 144.000. me tām ne me kumex. Nhym Mrykī'ātomti jabatānh ny nhidjija me kuka'ā arij ne Bām nhidjijadjwý me kuka'ā arij. Me tām ne me Mrykī'ātomti jabatānh ny kôt kumex.

² Ba kam kàjkwakam me ngrer ma. Kute ngō rārākti pyrāk, kute na krak pyrāk. Nā, nām me ngrer mexkumrêx. Nām me kute pījābārekam me ngrer pyrāk ba maro dja.

³ Nhym me krāptīja ngrer ny jarē. Nām krī djātikam ýrjamē mýjja tīn amānhkrut ne amānhkrutjamē mebēngēttemē, me tām ne me kabem ku'ēn ngre. Ngrer ny ne me arē. Mýj me ngrer nā? Me ajbit ngrer. Atemā. Me'ō kute arēnh kēt. Amū me'ō kute mar ne arēnh kadjy kēt. Me ajbit ngrer, me krāptī kubē 144.000, Metīndjwýnh kute me utār ne meo mōrja, pyka kurūm meo mōrja, me ajbit ngrer, me ajbit ne me kute mar ne arēnh.

⁴ Nām me mexo amiptān kabôt katin ar ba. Nām me kute axwe 'ō mar kētkam mexkumrêx kute mrāmri ne me kute krō'ā meo prō kētkam mex ja pyrāk. Nām me ā axwemā irero ane. Nām me mā Mrykī'ātomti jabatānh ny kôt ajkamēn mā kôt mō. Mrykī'ātomti jabatānh nyja abenbē meo ajkij ne meo mō. Kamrōo ne me utān meo mōn Metīndjwýnhmā me kungā. Me ja ne me kutewa nhym Bāmā meo mōn kum me kanga. Dja ī ajte me kwý rax ne kum me kungā. Bāmmē ar ro'ā kute meo aminhōn kute ar meo bamā. ⁵ Nhym me 'ēxnhī kētkumrêx. Nām me axwe kētkam mextire ne ar ba. Ajmā kute kēt.

⁶ Nhym kam kadjy mrānh djwýnh 'ō kà:jmā ton tē. Kàjkwa tā: tē. Mýj kadjy ne ton tē? Bir, kute me kunīmā kabēn mex jarēnhmā. Kute me kunī pykabē ar bajamā arēnhmā, apýnh mebēngōkre ba

djari, apýnh amyngràri me ba djari, apýnh me kabên djari, apýnh me ô pyka djari kunîkôt ne kute mekmã arênhmã. Kabên mexja ne mex rã'ã rã'ã. Mekmã tûmrãm mex ne kam o ino rer kêtumrêx. ⁷ Nhyam kam kadjy mrãnh djwýnhja ne kãj bê kabên ne memã kum,

—On me amã Metîndjwýnh pyman kum rax jarê, kute katât memã axweo pãnh ne kute meo bikênhkam. Arým ne ô akati bôx. Arým kute memã axweo pãnh jarênhmã. Dja memã axweo pãnh. Djãm uma ngri got. On me kum rax jarê, kute kãjkwamê pykamê ngô raxbê pyka kêtme inoremê kute ipêx djwýnhmã rax jarê, ane.

⁸ Nhyam kam kadjy mrãnh djwýnh 'ôdjwý kutewa kôt tèn memã kum,

—Metîndjwýnh dja krîraxbê Babirônijkam me jao ajkê. Arým kute meo môr djã kaprãrmã. Arým 'ÿr. Krîraxbê Babirônij, krî jabatàn tãm ne Metîndjwýnh arým kute o bikênhmã. Kute pyka mē meo bimirãmã. Kam ne me axwekumrêx. Me axwebit ne me ar kam ba. Ne kam pyka kunîkôt me axwemã me prêk ne. Nhyam kam me ô'ã pyka kunîkôt axwe. Ne kam kute me'ô kuprý, kurêti'ô kute amiwýr me 'wýr nhyam me kute 'ã aben japanh ne kam kôt axwe, kôt kurêti ar ba pyrãk. Nãm ã krîraxbê Babirônij ã pyka kunîkôt memã ane. Kute mrãmri ne me kute kadjwati kangô* kôm ne bibãnh ne axwebit kute mar ja pyrãk. Kam ne Metîndjwýnh mekam ngryk ne kute prîne meo bikênhmã.

⁹⁻¹⁰ Nhyam kam kadjy mrãnh djwýnh 'ôdjwý kadjy mrãnh djwýnh ar kutewakôt tèn kãj bê memã arên memã kum,

—Ë, me ikra'ã mry nhidjija ne me kuka'ã mry nhidjija kute mryo Metîndjwýnh ne mry karôo Metîndjwýnh ne arkum amijarênh

o ban kum rax jarênh o baja me tãm gêdja Metîndjwýnh mekam ngryk ne prîne meo ajkê. Djãm ngryk rerek got kãjbê meo ajkê. Dja prîne meo bikênh mex ne. Arým ne ngry:k ne. Mýj me'ô gêdja kubê amijo apdju? Be djãm me kunîo ajkê.

Be, dja Metîndjwýnh me ja, me kum mrymê mry karô kînhja kuwykam me kurê. Kuwymê kên ngrãngrã pôkkam me kurê nhyam me kam àmnhirênh o kumex. Mrykí'átomti jabatàn nymê kadjy mrãnh djwýnh ar nokrekam dja me àmnhirênh o kumex. ¹¹ Nhyam kuwy kûmja mã wabi, kute o ino rer kêtumrêx. Kuwy kute me kamjêrja kûm rã'ã rã'ã. Nhyam me arek àmnhirênh o kumex rã'ã: rã'ã. Djãm me tyk djã kêtme? Arkati. Djãm akamãtkam nãr kon akatikam dja me tyk djã kêt? Arkati. Dja me arek àmnhirênh o kumex. Be, dja ã Metîndjwýnh meo bikênh o ane. Me kute mrymê mry karômê o Metîndjwýnh ne arkum amijarênh o ba ne kute arkum rax jarênh ar o ba ne 'ã idjija, me ja dja Metîndjwýnh prîne ã meo bikênh o ane. Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh kabên ane.

¹² Kam godja Metîndjwýnh nhô me ja, me kute Metîndjwýnh kabênkôt ar amijo baja, me kute tu amim Jeju markumrêxja, me ja dja me mã 'ã ngrã tÿx ne 'ãno djan kanga kêtumrêx.

¹³ Nhyam kam kãjkwã kurûm me'ô imã kabên ba kuma. Nãm imã,

—On 'ã pi'ók no'ók. Ë, me kute Bênjadjwýr 'ãno ãm nhyam mete me par ja dja me kînhkumrêx. Bênjadjwýr kadjy me tykja dja me arým kãjkwakam Jeju'ÿr bôx ne kam kînhkumrêx. Metîndjwýnh kute memã kînh jadjãr kadjy ne arým me ô akati me'ÿr bôx. Dja

* **14:8** Mýjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kunîja, kadjwati kangômê uba kangômê, mýjja kangô kunî ne me kum kadjwati kangô jarê.

Metîndjwýnh mã memã kînh jadjâr rax ne, ane.

Nhym kam Metîndjwýnh Karô imã,

—Nà, mrãmri. Mrãmri ne arým me àpênh raxkam katyk. Me àbirkam dja me arým kàjkwakam tyk djã kêt ne. Nãm me Jeju'ã ngrà tỳx ne mã kum apê. Nhym Metîndjwýnh me omũn arým kute pãnh memã kînh jadjâr raxmã, ane. Nãm ã Metîndjwýnh Karô imã ane.

¹⁴ Ja ne arým apêx ba kam ajte mýjja 'õ pumũ. Nhym kakrã jaka ajte kato. Kato nhym kam kam me'õ nhỹ. Kute me'õ my pyrãk ne bënjadjwýr krãdjê tun o nhỹ. Kên karýro krãdjê ne kutu. Ne kam kàx nhibôti ne kubyn o nhỹ. Wa mexkumrêx.

¹⁵ Nhym kam kadjy mrãnh djwýnh 'õ Metîndjwýnh nhûrkwãti kurũm kato. Katon kum kàj bê kabên, kakrãkam ýrjamã kabên ne kum,

—On aparmã anhõ kàxwã o abên o bàygogo jakàn o atom. Arým ne õ akati 'ýr bôx. Arým ne ngrà tẽ. Arým ne pykabê me ja nhõ akati me'ýr bôx. Kute bàygogo ngrà nhym me kute o atom nhõ akati pyrãk, ane. ¹⁶ Nhym kam kabênkôt pykamã kàxo abên o akàro tẽn kam o atom. Nãm ã kakrãkam ýrja me'ã bàygogo jakreo ane.

¹⁷ Nhym kam kadjy mrãnh djwýnh 'õdjwý Metîndjwýnh nhûrkwãti kurũm kato. Kàjkwakam Metîndjwýnh nhûrkwãti kurũm kato. Ne adjwýnhdjwý õ kàx nhibôti. Wa mexkumrêx.

¹⁸ Nhym kam ajte kadjy mrãnh djwýnh 'õdjwý, õ kuwy djwýnh kikre kudjý djã bôr djã kurũm kato. Katon kam kàj bê kum kabên. Kadjy mrãnh djwýnh kute kàxdjwa mex byr ne o ãmjamã kabên ne kum,

—On aparmã anhõ kàxo abên pidjôbê uba djô jakàn o atom. Arým ne tuk ne kumex. Nà, ãrk pytýja

pumũ. Arým ne pykabê me ja nhõ akati me'ýr bôx. Kute pidjô tuk nhym me kute o atom nhõ akati pyrãk. Nãm ã kum ane. Nãm me axwe'ã pidjô tuk nhym me kute o atom nhõ akati jakre. Metîndjwýnh arým me axwekam ngryk ne prêne kute meo bikênhmã. 'Ã ne pidjô tuk jakre.

¹⁹⁻²⁰ Nhym kam kabênkôt tu pykamã kàxo abên o pidjô krô jakàro tẽn kam ôjao atom ne kam pidjô kangôo pôx djãkam kumex ne. Metîndjwýnh nhõ djwýmẽ pidjô kangôo pôx djã raxi. Kam ne kumex ne, kute kangôo pôxmã. Metîndjwýnh mekam ngryk ne prêne kute meo bikênh'ã ne djwý pynênh djãkam me kute pidjô kumex nhym prêne kute anênh jakre. Atykmã ne pidjô kangôo pôx djã dja.

Nhym me kam kumex ne, nhym kam prêne anê nhym kam me kamrô prô:t ne. Pidjô kangôo pôx djã kurũm me kamrô prôto nõ. Djãm me kamrô ngri got. Axwe me kamrô rax ne prô:to nõn kam tám ne. Kute ngô pyrãk ne kam ã ubým ane. Kawaru jajkwa krekrekam kàxirãx 'ãnh ne ubým itep ne. Me kamrô tám môr ry'ã akre kubê 300 kiometu. Nhỹnh me ja kamrô nã? Bir, me kum Metîndjwýnh kînh kêtja, me axweja. Dja ã Metîndjwýnh me axweo bikênhõ ane, me imexo ane.

15

Me kute apýnh meo bikênh djãri amýnh ne o ku'ê.

¹ Nhym kam mýjja pumũnh kêt 'õdjwý kàjkwakam kato ba omũ. Nãm ã tire ane ne ã uma ane. Kadjy mrãnh djwýnh kubê 7 ne apýnh mýjjao kute meo bikênh djãri amýn o ku'ê. Apýnh mýjjao kute meo bikênh djãri ja godja Metîndjwýnh aben whitepã meo bikênhõ tẽn kam 'õo ino re. Ne arým ngryko ino re.

² Ba arek omũnho dja nhym mýjja kute imôti pyræk, kute ixeo imôti pyræk kato ba omũ. Ixemê kuwymê akà. Nhym mýrri me ku'ê, Mýj me nã? Bir, me kum mrymê mry karõ kĩnh kêt ne kute arkum mex jarênh kêtumrêx nhym te mry kute meo aminhõn me'ã idji janhõrmã, te me'ã idjimê numeru janhõrmã. Me ja ne me ixeo imôti mýrri kumex. Metĩndjwýnh nhõ pĩjãbare ne me amýn o kumex. Me kam Metĩndjwýnhmã ngrer kadjy.

³ Mõjdê kubê Metĩndjwýnh nhõ ãpênhjamê Mrykĩ'ãtomti jabatãnh nymê ar ngrer ne me arê.

—Bẽnjadjwýr, Metĩndjwýnh, atýxo abê kumkati.

Mrãmri ne ga araxo mýjja kunĩ nhipêx nhym akõt rax ne umã ne.

Ga ne ga abê pyka kunĩkõt me kunĩ nhõ Bẽnjadjwýr rax ne ar meo aba mextire ne ar meo aba.

Nã gãm memã akabẽn pýnh ne arê ne katãt memã akabẽn jadjuw.

⁴ Nã, Bẽnjadjwýr, nhýnh ne me'õ kum apyma kêt got.

Nhýnh ne me'õ amã amextire jarênh kêt got. Me kunĩ dja me kum apyman abenmã arax jarê.

Gajbit ne ga amexo apyma.

Nhym kam pyka kunĩkõt me kunĩ dja me awýr ban bõx ne amã rax jarênh kumex.

Nã gãm prĩne memã o pãnh, katãt memã o pãnh.

Nhym me kunĩ arým omũn kam amã rax jarê, ane.

Nãm ã me ngrer ane. ⁵ Nhym kam ijukri Metĩndjwýnh nhũrkwãti amijã kutan dja. Kãjkwakam Metĩndjwýnh nhũrkwãti amijã kutan dja ba omũ. Nhym kadjwýnhbê Metĩndjwýnh nhõ kumoka'ê mextire jadjwý amijã kutan dja. ⁶ Nhym kam Metĩndjwýnh nhũrkwãti kurũm kadjy mrãnh

djwýnh kubê 7ja apôx. Nãm apýnh mýjjiao kute meo bikênh djari kubê 7ja me kadjy amýn o ku'ê. Kubêkã jaka, kubêkã jadjênh ne angij ne o ku'ê. Ne kên karýro amirunh pren 'ã ku'ê.

⁷ Nhym kam mýjja tĩn amãnhkrut ne amãnhkrut 'õ ne arkum ngõnh ngã. Kadjy mrãnh djwýnh kubê 7jamã apýnh kungã. Kên karýro ngõnh kubê 7 ne arkum kungã. Ngõnh ipu ne arkum kungã. Mýj ne kam ipu? Bir, Metĩndjwýnh ngryk ne kam ipu. Metĩndjwýnh ta tĩn ne ar ba rã'ã rã'ã ne kute o ino rer kêt, tãm ngryk ne ngõnhkam ipu. Tãm ne arkum kungã.

⁸ Nhym kam Metĩndjwýnh kũm prĩne ũrkwãti kre jaê. Mýj kũm nã? Bir, Metĩndjwýnh raxmê mexmê týxmê uma kam kũm. Tãm ne prĩne ũrkwãti kre jaê. Nhym me te Metĩndjwýnh nhũrkwãtimã ngjênhmã. Nhym arým Metĩndjwýnh kũm mebê aptã. Nhym kadjy mrãnh djwýnh kubê 7 ne apýnh mýjjiao kute meo bikênh djari kubê 7ja me'ã kapĩno ku'ê, aben nhitepã me'ã kapĩno ku'ê. Nhym me'ã kapĩn pa nhym me arým Metĩndjwýnh nhũrkwãtimã wangij.

16

Me kute ngõnhbê 7kam Metĩndjwýnh ngryk me'ã kapĩn.

¹ Nhym kam Metĩndjwýnh nhũrkwãti kurũm me'õ kabẽn. Kãj bê kabẽn ne kadjy mrãnh djwýnh kubê 7mã kum,

—On o tẽn pykakam kapĩ. Ngõnhbê 7kam Metĩndjwýnh ngryk ipuwã on kapĩ, ane.

² Nhym kam kadjy mrãnh djwýnh kutewa o tẽn pykakam kapĩ. Nhym kam kuwê me'ã apôx. Kuwê punure. Tokry:. Nhýnh me ja'ã ne apôx? Bir, mry kute me'ã idji janhõr nhym me kute mry karõmã

rax jarênhja, me tām ne kuwê me'ã apóx.

³ Nhyam kam atāri kadjy mrānh djwýnhja Metīndjwýnh ngryk 'odjwý kapī. Ngô raxbê pyka kêtkaam ne kapī nhyam arým ngô ta tu kamrô, kute me'ô tyk kamrô pyrāk. Nhyam kam ngôkam mýjja ar baja kunī ty. Tu tykkumrêx.

⁴ Nhyam kam atāri kadjy mrānh djwýnhja Metīndjwýnh ngryk 'odjwý kapī. Ngô bixabjêrmê inorekam ne kapī. Nhyam arým ngô ta tu kamrô.

⁵ Nhyam kam kadjy mrānh djwýnh kute ngô pumūnh djwýnh kabēn, ba kuma. Nām Metīndjwýnhmā kum, —Be, mrāmri. Ga ne ga amexo apyma ne amrêbê: adjakamā atīn ne ar aban mā atīn rā'ã, mrāmri.

Nā gām katāt memā o pānh ne, ane.

⁶ Nām me anhō me mexja nhimex ne, ne akabēn jarēnh djwýnhjadjwý nhimex ne, ne me ja kamrô kapī: no kumex.

Ga arým meo angryk ne kam pānh ngô kamrô memā angā, me kute o kōmmā.

Mrāmri ne pānh mexkumrêx, ane. Nām ã ngô pumūnh djwýnh Metīndjwýnhmā ane.

⁷ Nhyam kam kikre kudjý djā bôr djādjwý kabēn ne, ne kum,

—Nā, mrāmri, Bēnjadjwýr, Metīndjwýnh atýxo abê kumkati.

Ga ne ga akabēn pydjīn arēn arým prīne katāt memā o pānh ne, ane.

Nām ã kikre kudjý djā bôr djā kabēn ane.

⁸ Nhyam kam atāri kadjy mrānh djwýnhja Metīndjwýnh ngryk 'odjwý kapī. Myt'ã ne kapī nhyam kam myt pôr ne prīne me kuga. ⁹ Arngrō týxkumrêx ne prīne me kuga. Te me kuga nhyam me mā Metīndjwýnh japrý. Metīndjwýnh kute apýnh mýjja kute meo bikēnhmā me'ýr anorja tām ne me aprý. Mā aprý. Me kute amim kator kêt ne wānh

axwemā irer kêtikumrêx. Kute kum mex jarēnh kêtikumrêx.

¹⁰ Nhyam kam atāri kadjy mrānh djwýnh ja Metīndjwýnh ngryk 'odjwý kapī. Mry krī djakam kapī nhyam arým ô me ja'ã akamāt kô tyk ne. Akamāt kô tyk prīne meo ajkamuw. Nhyam kam me tokry djāje tu āmnhirēnho kumex.

¹¹ Āmnhirēnhbê Metīndjwýnh japrýo kumex. Kājkwakam Metīndjwýnh ne me ūn ne. Me tokry djāje, kuwēmê mýjja tokry djāje ne me Metīndjwýnh djūno kumex ne amim kator ne kute wānh axwemā irer 'ýr amijo akêx kêtikumrêx.

¹² Nhyam kam atāri kadjy mrānh djwýnhja Metīndjwýnh ngryk 'odjwý kapī. Ngô raxbê Jupraxikam ne kapī nhyam kam tu ngô ngrā, me kam tēm kadjy. Kājkwa krax kurūm me bēnjadjwýr tēm ne ngô'ã rêr, kadjy ne ngrā. ¹³ Nhyam kam karō amānhkrut ne ikjêkêt ne apóx ba omū. Karō punu kute bri ponhti pyrāk ne apóx ba omū. Mry kaak jajkwa krekremê mry jajkwa krekremê ar kabēn jarēnh djwýnh 'êxnhija jajkwa krekremê ar ja jajkwa krekre kurūm ne bri apóx, ba omū.

¹⁴ Ar karō punu kute amijo brija ne Ar kubê Xatanaj nhō àpēnh ne kam kute mýjja pumūnh kêt kwý nhipêxmā. Ne kam mā me bēnjadjwýr rūnh'ýr ba. Pyka kunīkôt me bēnjadjwýr rūnh kunī'ýr ban meo akprō. Me me'ýr prôt kadjy ne meo akprō. Metīndjwýnh týxo kubê kumkati ngryk nhō akatikam, ô akati pymakam dja me me'ýr prôt ar ba.

¹⁵ Me abenwýr prôt kadjy ne me abenwýr mōn aben tēpo mō nhyam Jeju imā kabēn ne. Ne imā,

—Ê, on me ikabēn ma. Dja ba me aêrbê me'ýr bôx. Kute me akīnhī me aêrbê me ūrkwāmā ngjêx ne mekbê akīnh ba pyrāk. Dja ba ã me aêrbê me'ýr ibôx ane. Nhyam bep me ôt

kêt ne no týx ne kute ikam amako kríja dja me kínhkumrêx. Me tãm dja me kute me mrãnhmã kute kubêkà jangjênh ne mrãnh djákam amako kríja pyrãk. Nhy m bep me ate krãja dja me kute me ôt mýrri me ban bôx nhy m me kute kubêkà jangjênh kêt ne pijãmkam mrãnh pyrãk. Dja me ã kute ikam amak kêtja pijãm ane, ibôxkam ã pijãm ane. Nãm ã Jeju Kritu memã amibôx djã jarênh ane.

¹⁶ Nhy m kam ar karô punu kute amijo brija me bënjadwýr rünho akprô. Me kute me'ýr prôt kadjy ne meo akprô. Me kute abeno bikprônh djã nhidjibê Amadô. Mekbê idjaer kabênkam ne Amadô. Kam ne me bënjadwýr rünh abeno akprô.

¹⁷ Nhy m kam kadjy mrãnh djwýnh kute katê ne Metíndjwýnh ngryko ino rer kapí. Kók djábêrkam ne kapí nhy m kam Metíndjwýnh krí djãti kurüm me'ô kabên. Metíndjwýnh nhürkwãtikam krí djãti kurüm ne kabên ne. Kàj bê kabên ne,

—Anũ, o ino rer ne arým ja, ane.

¹⁸ Nhy m kam na adjênhmê krakmê rãrãkmê. Nhy m kam pykadjwý tertet tý:x ne. Nãm amingrêk tý:x ne. Me bakrax kurüm me bakukãmãre aben nwhitepã bixadjwýr tẽm ja'ô kute pyka kute amingrêk ja'ô pumũnh kêtikumrêx. Nãm tertet tý:x ne.*

¹⁹ Nhy m kam krírax jabatãnhbê Babirônijkam pyka ajkij nhy m kikre kuní rôrôk ne ajkaten amingrãn kumex. Babirônijkam pyka amikokij ne arým amãnhkrut ne ikjêkêt ne ikwã. Nhy m pyka kuníkôtdjwý krírax rôrôko kumex nhy m kikre príne amikaten kumex. Be, mrãmri ne Metíndjwýnh Babirônij jabatãnhja mar ar o ban kam arým o ajkê, príne kum axweo

pãnh ne. Nãm tu mekam ngryk týx ne. Mýj me'ô gêdjã kubê amijo apdju? Be, dja me kuní ajkê, príne meo ajkê. Djãm Metíndjwýnh me axwekam ngryk kêt got.

²⁰ Nhy m kam apêxti kuní nhĩ'ãm mrãn akuno. Nhy m krãnhdjwý kuní tu akuno.

²¹ Nhy m kam namê'y me'ã rôrôko kumex. Kãjkwa kurüm ne me'ã rôrôk ne. Axwe abatãnh, axwe utí. Utíkam 'ã akre kute 40 kiru pyrãk. Djãm kam got me axwe kangãn kam Metíndjwýnhmã rax jarê? Arkati, nãm tu me Metíndjwýnh djũno kumex. Namê'y kute meo bikênhkam tu Metíndjwýnh djũno kumex. Djãm namê'y rôrôk kajgo got? Kati, nãm meo bikênh rax ne.

17

Me'ô kuprý kurêti mry'ã ýr.

¹ Nhy m kam kadjy mrãnh djwýnh kubê 7 kute ngônhbê 7 jamýnhja 'ô ne imã,

—Apa, amrê tẽ, ba amã mýjja jakre ga omũ. Me'ô kuprý ne ja. Tãmja ne ngô kuní'ã krí, ane. Tãmja ne me kuní abenmã arê. Me kuní arým abenmã kurê jarê. Nhy m Metíndjwýnh arým axwe man kute o bikênhmã. Kríraxbê Babirônij ne me'ô kuprý kurê'ã amijakre. Krírax jakam ne mýjja punu ne kam kute me'ô kuprý kurêti pyrãk.

² Nhy m apýnh pyka djãri me ô bënjadwýr rünh 'ýr bao ku'ê. 'Ã aben japa. Nhy m pyka kuníkôt me kuní 'ýr ban kam kumex. Me'ô nija ta ne memã kadjwati kangô* ngã nhy m me o ikôn ajbãn kam kurêo kumex.

Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh imã ane. ³ ã imã anen kam mã ikarôo tẽ. Kapôt kukritmã ne ikarôo tẽn o bôx. Ba kam me'ô kuprý kurêti ja pumũ. Nhy m mry kamrêk'ã nhý. Nhy m mryja'ã idjio tukní. 'Ã idjijao

* **16:18** Djãm pyka kute amingrêk kêt Arkati. Pyka kute amingrêk. * **17:2** Mýjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kuníja, kadjwati kangômê uba kangômê, mýjja kangô kuní ne me kum kadjwati kangô jarê.

ne prîne Metíndjwýnh japrýn ün ne. Nhy mry krábê 7 ne bäríbê 10.

⁴ Nhy me'ò kuprý kurétija kubêkà kamrêkmê tyk jadjàn o nhý. Kunhêr kräptí. Kên karýrmê kên mextemê angà krä kute ngáp jadjênh pyræk. O ne amikunhêr. Ne ngônhräk byn o nhý. Kên karýro ngônhräkam mýjja kroo ipu ne kubyn o nhý. Mjên prämmê kurêmê ja ne kam o ipun 'ã kubyn o nhý. ⁵ Ne kuka'ã idji. Mýj idji nã? Bir, mýjja bipdjur. Bir,

—Krírax jabatånhbê Babirónijkam ne me kuprý kuréti kator kutewa nhy kam me ó'ã pyka kuníkôt punu ar ba, arík ar ba.

Nãm ã kuka'ã idji ane.

⁶ Me'ò kuprý kurétija tu ajbã. Kamrô ne o ikôn kam ajbã. Nãm prîne Metíndjwýnh nhô me mexja kwý nhimex ne, prîne me kute tu amim Jeju markumrêx ne mã kôt bikamênh nhy me te kute me par nhy me mã kôt bikamênhja ne prîne me imex ne me kamrô kapín o ikôn kam ajbã. Be, nija ne ba omün kam kam ino tyn djan te ije omünhmã ne kam,

—Tô mýj nã? ane.

⁷ Nhy kam kadjy mrãnh djwýnh imã,

—Mýkam ne ga kam ano tyn dja? ane. Ê, ba mýjja bipdjurja amã arê ga ama. Ba amã nija jarê, krírax kute ni jaxweti'ã amijakreja amã arê ga ama, ne ajte mry kute turja jarê. Mry krábê 7 ne bäríbê 10, tãm dja ba amã arê, ga ama.

⁸ Mry aje omünhja ne amrêbê tñ ne ar ba. Ne kam tu akuno. Dja ajte kato. Kre ry typydjikurüm ajte katon ar mrã. Ar mrãnh kam tu biknorkumrêx ne. Nhy pykabê me ja te omün kam abenkam no tyn kumex. Me kute Jeju mar kêtja dja me te kute mry marmãnh kam abenkam no tyn kumex ne abenmã,

—Mýj mry got ja? Nãm tñ ne ar ban akunon kam ajte akubyn kato, anhýro kumex.

Djä nãm Metíndjwýnh me ja tñ rä'ã rä'ã'ã pi'ók no'ók got me kôt mry ma? Kati, pyka nhipek kêtiri kute me ja tñ rä'ã rä'ã'ã pi'ók no'ók kêt. Kam dja me mry mar kêtumrêx ne. Kam ne me mry tñ ne biknor ne ajte akubyn katorja pumün kam abenkam no tyn kumex.

⁹ Ê, me no mexbit dja me kuma, me kute mýjja marbit dja me kuma. Ê, mry krábê 7 kubê mýjja amãnhkrut. Krã kubê krãnhre ne krí. 'Ã ne nija krí. Adjwýnhdjwý krábê bñnjadjwýr rünhbê 7. ¹⁰ Bñnjadjwýrbê 5 ne arým kêt mexi. Nhy bep pydji ne tñ ne ar ba rä'ã, nhy bep ikjêja ne kator kêt rä'ã. Dja katon kam ar meo ba ngrire. ¹¹ Be, mryja amrêbê tñ ne ar ban arým biknorja, tãm ne kubê bñnjadjwýr rax'ò, bñnjadjwýr rünhbê 7 ja'ò, ne arkôt akuno.

¹² Nhy bep bäríbê 10, aje omünhja kubêdjwý bñnjadjwýr rünhbê 10. Kraxje mete ar'ã bñnjadjwýr mēnh nhy ar kute ar meo ba kêt. Adjým, tümram, dja me ar'ã bñnjadjwýr mē nhy ar meo ba. Mrymē ar aprakamã ar ar meo ba. Dja ar ro'ã ar meo ba ngrire.

¹³ Be, bñnjadjwýr rünhja godja ar abenkôt kabēn ne tu mry kabēnkôt ar meo ba. Nhy mryja pydji ne bñnjadjwýr raxo ar akren ar meo ba. ¹⁴ Nhy kam bñnjadjwýr rünhja dja Mrykí'átomtí jabatån ny'yr prôt ne. Ar kuní dja ar'yr prôt ne.

Nhy bep Mrykí'átomtí jabatån ny ta dja amijo aptàn pyka mē aro amrà. Djãm Mrykí'átomtí jabatån ny bñnjadjwýr ngri got. Arkati. Bñnjadjwýr raxbê kumkatiti:. Kute bñnjadjwýr raxo pykabê me bñnjadjwýrja kuní jakrenh mexi. Kam ne kubê Bñnjadjwýr raxbê

kumkatiti:. Kam dja ô me jamê prîne pyka mê ar bēnjadjwýrbê 10jao amrà. Ô me ja, Metīndjwýnh kute amiwýr me 'wýr ne kute amijo me utàrja nhym me tu kute amim markumrêx ne mã kôt bikamēnh ne kute kanga kêt, me tām dja me Mrykī'ātomti jabatānh nykôt mōn kurê djwýnhjao ajkê.

Nām ā kadjy mrānh djwýnh imā ane. Ā imā 'ā ujarēnh ane. ¹⁵ Ne kam arek imā kabēno dja ne imā,

—Ē, apýnh ngô ikwāja, 'ā me'ô kuprý kurēti krī ga aje omūnhwā, ngôja ne kute me urāk. Me'ā ne ngôja amijakre. Apýnh me ô pyka djari, apýnh me ba djari, apýnh me bēngôkre ba djari, apýnh amyngràri me ba djari, apýnh me kabēn djari kunīkôt me ja'ā ne ngôja amijakre.

¹⁶ Ne aje bāribê 10 pumūnhwāmē mry'ā ýr ga aje omūnhwāmē ar tām dja Ar kubê ni kuprý kurētija kīnh no kati ne arkum kurêkumrêx ne kam o ajkê. O ajkēn prîne kunhēmē ô kubêkà mexja kubê kunī by nhym tu irāri nō. Nhym kam ar ī kwý krê, me'ô kuprý nhī kwý krēn kam 'ā kātām kuwykam kumē nhym prîne xêr.

¹⁷ Mrāmri dja ar ā o ane. Mýkam? Bir, Metīndjwýnh ne kadjy ar ngrêk ne, bēnjadjwýrbê 10ja ar ngrêk ne. Metīndjwýnh ta ne arým amim 'ā karō ne kam ar kadjwýnhbê arkum arê. Nhym kam kôt ar bēnjadjwýrbê 10ja ôkre kadjwýnhbê amim 'ā karōn o ajkê. Nām ar axikôt kabēn ne mrymā kum,

—Gajbit dja ga apydjin abēnjadjwýr rax ne ar meo aba. Nhym be nija gēdja wām nō, ane. Nām Metīndjwýnh anhýr djwýnhràr tu kōnh arkum irkumrêx nhym kam ar kôt o tēn o tēn inomā kumē. Ar kute amimar kêt ne ar Metīndjwýnh kabēnkôt tē.

¹⁸ Nhym krīrax jabatānhbê Babirōnij ne me'ô kuprý kurēti ga aje omūnh wā'ā amijakre. Krīraxja ne pyka kunīkôt me kadjy bēnjadjwýr nhym bēnjadjwýr kunī 'ýr ba:o ku'ê, 'ýr ô nēkrêxo bao ku'ê, nhym kam krīraxbê Babirōnij raxo bēnjadjwýr ja jakre ne kam meo ba, ane. Tām ne me arým o ajkê, ane. Be, nām ā kadjy mrānh djwýnh imā 'ā ujarēnh anen imā arēnhō tēn inomā kumē.

18

Kute pyka mē Babirōnijo bimrāk.

¹ Ba arek omūnhō dja nhym kam kadjy mrānh djwýnh 'ô kākwa kurūm tēn ruw. Kute bēnjadjwýr rax pyrāk ne adjēnhō prîne pyka kurwý. ² Ne kam kāj bē kabēn ne,

—Ē, arým ne kêt ne. Krīraxbê Babirōnij, krī jabatānhja ne Metīndjwýnh prîne o ajkēn pyka mē meo amrà nhym arým kêt ne.

Arým ne Xatanaj nhō àpēnh punu 'ýr bōx ne kam kam ar ba. Nhym kam apýnh me karō punu djari kam ar ba. Nhym apýnh àk punu djari kunīdjwý me kum kurēja kam ar ba.

³ Mrāmri ne Metīndjwýnh arým prîne pyka mē meo amrà nhym kam kam ar ba. Mýkam?

Bir, axwe pānh. Babirōnijkam ne me axwebit ar ba. Kam ne me axwe'ā bit abenmā karō.

Kute me'ô kuprý kurēti 'ô kute amijā memā àpnēnh nhym me tu 'ýr ba ar ba nhym kute memā kadjwati kangô* nhōr nhym me kute o kōm ne bibānh ne kurē ar ba pyrāk.

Nām me ā pyka kunīkôt kum krīraxbê Babirōnij kīnhō ane. Pyka kunīkôt ne me

* **18:3** Mýjja me kute o kōm ne kôt bibānh kunīja, kadjwati kangômē uba kangômē, mýjja kangô kunī ne me kum kadjwati kangô jarē.

bēnjadjwýr kunī kum kīnh
ne 'ýr bao ku'ê kute me'õ
kuprý kurēti'ã me kute aben
japanh pyræk nhym pyka
kunīkôt me kute nêkrêxo
ba djwýnh Babirônij'ýr õ
nêkrêxo bao ku'ê ne arým
pānh õ pi'ók kaprī rax ne.

Babirônij axwe kum nêkrêx prām
kute me'õ mjên prām pyræk
nhym me kute nêkrêxo ba
djwýnh kôt õ pi'ók kaprī
rūnhkumrêx ne. Djām
Babirônij mex got. Axwe
punu, ane.

Nām ã kadjy mrānh djwýnh kabēn
ane. ⁴ Nhym kam kākwa kurūm
me'õdjwý kabēn ne memā kum,

—Apa, inhõ me ja, on me me
kurūm akato. Mekôt me
ajaxwe ba ije mekôt me ajo
ibikēnh karõ on me akato,
ane.

⁵ Be, nām Babirônij aben nHITEPā
axwe tēn arým kākwa 'ýr itep
ne. Nhym Metīndjwýnh kute
axweo biknor kêtumrêx.
Nām kuman o nhý, ane.

⁶ Gora me amipānh. Krīraxbê
Babirônij kute me ajo bikēnh
'ānh dja ga me amipānh o
abikēnh itep ne, o aben
pyræk ne.

Kati, me amipānh o abikēnh
amānhkrut. Djām krīraxbê
Babirônij kute me ajo bikēnh
ngri got. Axwe kute me
ajo bikēnh raxi, kam dja
ga me amipānh o abikēnh
amānhkrut ne.

Nām mýjja djýo me akõm ne. Kam
dja ga me amipānh mýjja
djýo kōmo amānhkrut ne,
ane.

Nām mýjja djýo kōm'ã kute meo
bikēnh jakre,

—Kam dja ga me amipānh mýjja
djýo kōmo amānhkrut ne,
ane.

⁷ Krīraxbê Babirônij ajbit ne raxo
amiptān õ nêkrêx kumex.
Kam dja ga me me kaprīmē

me tokrymē o amipānh, kute
õ nêkrêx kumexja 'ānh o itep
ne.

Nām krīraxbê Babirônij õkre kad-
jwýnhbê amim,

“Ota ba arek ibēnjadjwýrkumrêx ne
nhý. Mýkam dja ba ikaprī?

Djām imjên ibê tyk got ba ikaprī?
Djām ibixangri dja ba ibēn kêt mex
ne nhý?

Kati, ibixangri kêt. Kam dja ba
ikaprī kêtumrêx”, ane.

Nām ã krīraxbê Babirônij ni'ã ami-
jakreo ane.

⁸ Nām ã amim ane ne kam nhý.
Kam dja tēbê apýnh mýjjao
kute meo bikēnh djari 'ýr
bõx.

Myt tām kam dja o bikēnh djaja kunī
abenā rōrök ne arým 'ýr bõx.

Gédja tyk 'ýr bõx ne bixangri 'ýr bõx
ne kum prām 'ýr bõx.

Tēbê dja o bikēnh djaja kunī 'ýr bõx.
Nhym kam me kuwykam
kumē nhym xêr.

Bēnjadjwýrbê Metīndjwýnh ne
týxkumrêx ne kum axwe
pānh jarē nhym arým 'ýr bõx.
Nām ã kabēn ane.

⁹ Pyka kunīkôt dja me bēnjadjwýr
àmrao kumex. Me bēnjadjwýrja kum
nija kīnh ne 'ýr bao ku'êkam kute
me me'õ kuprý kurēti'ýr me bao
ku'ê ja pyræk. Kam dja me abej
àmrao kumex. Me kute kukwakam
amim nêkrêxo àptār o bakam. Dja
krīrax pôr ne kūm ty:k ne. Nhym
me bēnjadjwýr abej àmra:o kumex,
¹⁰ omūnh o kumex. Krīrax kaprīmē
tokry pymaje ne me nījar djan
omūnh o kumex ne kam abenmā
kum,

—Watīre, Babirônij. Krīrax ja-
batānh, krīrax puma, watīre.

Nām tebê Metīndjwýnh prīne ajo
ajkē ga nõ, ane.

¹¹ Nhym me pyka kunīkôt kute
nêkrêxo ba djwýnhjadjwý àmrao
kumex ne kaprī:re. Nhym tu wānh
nêkrêx nõ. Mýj me'õ godja me
kute nêkrêxo ba djwýnhbê nêkrêx

byn pãnh pi'ók kaprĩ ngã? Arkati. Babirônij ne ipêxri me kute nêkrêxo ba djwýnh kute kum nêkrêx rero bajamã o pãnh ne.

Nhym arým xêr nhym kam¹² me'õ kute mekbê apýnh me kunhêr djari byr kêtukumrêx, me õ kên karýrmê kryt jakamê kên jadjênhmê angà krã kute ngàp jadjênh pyrãkmê kubêkà jakamê kubêkà tykmê atemã kubêkà mêrebê xêdamê kubêkà kamrêkmê apýnh pĩ kudjý djàrimê apýnh mrybê erpãxi djwao mýjja nhípêx djàrimê apýnh pĩ pãnh raxo mýjja nhípêx djàrimê atemã ngônhbê brôdjimê ngôn timer tykmê atemã kênbê mamoremê¹³ mýjja djãnhbê kaneramê me krã ngrãnh djãmê kikre kudjý djãmê me kudjý djãbê miramê me kudjý djã 'õmê uba kangômê atemã röny kangô 'õmê atemã djwý djôm 'õmê djwýbê trigumê me õ kritbê mrytimê mryki'ãtomtimê kawarumê pïo kãmranhtýxmê me memã àpênh kajgo ar ba, me kute meo pãnh ne amim me pa 'amýnh nhym me memã àpênh kajgo ar bajamê. Nã, mebhêngôkredjwý.

Ja kunĩ ne Babirônij tĩnri amim amýn pãnh memã pi'ók kaprĩ ngã nhym kam ajbir kêt ne. Mýj me'õ godja amim amýn kam pãnh mekmã pi'ók kaprĩre ngã. Arkati.

¹⁴ Nhym me kute nêkrêxo ba djwýnh Babirônijmã kum,

—Be, apýnh me amã mýjja mex kĩnhja ne arým me abê kêtukumrêx. Me anhô nêkrêxmê me akunhêr kunĩ ne arým tu biknorkumrêx. Dja ga ajte omũnh kêtukumrêx, ane. Nãm ã me kute nêkrêxo ba djwýnh kum ane.

¹⁵ Ne nĩjar djan omũnho kumex. Krĩrax kaprĩmê tokry pymaje nĩjar djan omũnho kumex. Kukwakam õ nêkrêx rax ne mekbê kêt nhym me kam o aman kam abej àmrao kumex ne kam kaprĩ:ren abenmã kum,

¹⁶ —Watĩre, Babirônij, krĩrax jabatãnh, watĩre. Tãm ne arým kêtukumrêx.

Nãm ipêxri kubêkà mexbit jangij ne o mrã. Kubêkà jakamê kakrãtykmê kamrêkmê. Nãm kunhêr pãnh raxobit amikunhêr, kên karýrmê kên jadjênhmê angà krã kute ngàp jadjênh pyrãkmê. Ý, tãm ne arým kêt ne.

¹⁷ Nêkrêxja ne arým pyka mẽ amrà. Amikrà kêt ne arým pyka mẽ amrà. Kãxdjãkênh ipók pydjìkam, ane.

Nãm ã me kute nêkrêxo ba djwýnh kaprĩkam abenmã ane.

Nhym kam me ngô raxkam kàkam ar bajadjwý kaprĩ. Me kute ngô raxbê pyka kêt kam kà raxo ba djwýnhmê me kãtãm kàkam ar bajamê me kute kão ba djwýnh nhô àpênhmê me kute ngôkôt nêkrêxo bajamê. Me ja kunĩ ne me kaprĩn nĩjar kumex ne àmrao kumex.

¹⁸ Krĩrax pók ne kũm tyk pymaje ne me nĩjar omũnho kumex, abej àmrao kumex ne kãj bê abenmã kum,

—Krĩrax jabatãnhja pydjii. Nhýnh ne 'õmê kute aben pyrãk? ane. Nãm ã me kã raxkam ar baja abenmã ane. ¹⁹ Ne kam kaprĩkam pykao amikrà kaprêprêk ne krĩrax jabej amran kam kaprĩ:re ne kum,

—Watĩre, Babirônij, krĩrax jabatãnh, watĩre.

Akukwakam ne ba me ikunĩ inhô nêkrêx rũnh ne. Nã bãm me kàkam awýr mýjjao iban o bõx ga pãnh me imã mýjja ngã. Ba me ikunĩ akukwakam inhô nêkrêx rũnh ne. Ga tebê arým pyka mẽ amrà. Jakam dja ba me arĩk ar iba, ane.

Nãm ã me ngô raxbê pyka kêt kam kã raxkam ar baja krĩraxo aman ã kum ane. Nhym kam atemã me'õ kabên.

²⁰ —Be, kãjkwa, on akĩnh. Arým ne Metĩndjwýnh o ajkê.

Me gadjwý, Metíndjwýnh nhô me gamê Jeju kute me anorjamê Metíndjwýnh kabên jarênh djwýnhmê on me akînh. Metíndjwýnh arým me apânh Babirônijo ajkê. Kam dja ga me tu akînhkumrêx.

²¹ Nhyam kam kadjy mrânh djwýnh týxkumrêx 'ô kên by. Kên rax, kên jabatânh. O ne mekbê idjaer bày ngân ôm ne. Tãm ne kumýn o ngô rax kôpênât ne. Ne mekmã kum,

—Dja ã Metíndjwýnh krîrax jabatânhbê Babirônijo bikênhô ane, kôpênâto bê o ane. Gêdja tu biknorkumrêx ne ajte kator kêtumrêx.

²² Godja ajte me'ô me akam ngrer kêtumrêx. Atemã pîjãbàremê pomê ngônho potimê. Ja kunîkam ngrer dja ajte me akam kator kêtumrêx. Nhýnh ne me'ô môn ajte me akam ngrero dja? Arkati.

Nhyam me apýnh ê mex djâri 'ô ajte me akam kator kêtumrêx. Nhýnh ne me ê mex 'ô me akam dja? Arkati.

Nhyam me ni'ô me akam djwý ka'uko ýr kêtumrêx. Nhýnh ne me ni'ô djwý ka'uko nhý got ga me aje marmã?

²³ Nhyam ngônhpôkdjwý me akurwý kêtumrêx. Nhýnh ne me akam ngônho pôk 'ô godja me akurwý?

Ne me keketdjwý mar kêt ne. Nhýnh ne me'ô ajbir abenwýr môr ny got kînhkumrêx ne kute abenmã kabên ne keketmã? Arým kêtumrêx.

Me akam me kute nêkrêxo ba djwýnh ne pyka kunîkôt me kurãm ô nêkrêx rûnh ne.

Ga arým apýnh me ba djâri me kunî noo akuno. Nã gãm adjukane me noo akuno nhyam arým pânho Metíndjwýnh prîne ajo ajkê, ane.

Nãm ã kadjy mrânh djwýnh ane.

²⁴ Be, Babirônij ne Metíndjwýnh kabên jarênh djwýnhmê Metíndjwýnh nhô me mexja par ar o ba. Babirônij kabênkôt ne me pyka kunîkôt me par ar o ba. Kam ne Metíndjwýnh meo ngryk ne me pânho prîne Babirônijo ajkên pyka mê o amrà.

19

Me kute Metíndjwýnhmã mex jarênh.

¹ Nhyam kam mýjja kute me krãptî kanga pyrâk ba kuma. Kàjkwakam ne me krãptî kabên ne, ne,

—On me Metíndjwýnhmã mex jarê. Me banhô Metíndjwýnh, ajbit ne kubê me bapytâr djwýnh, gu me kam abenmã mex jarênh abenmã bënjadjwýr rax jarê.

² Ta ne kabên pýnh ne katât memã axwe pânho jarê. Mrãmri ne arým kum pânho jarê. Me'ô kuprý kurêtija, tãmja pydji ne rax ne pyka kunîkôt me'ã axwe rê nhyam me kôt axwen arîk ar ba, tãm. Kumã ne Metíndjwýnh pânho jarê.

Arým ne kam ngryk ne o ajkê. Nãm ô àpênhô ngryk ne kam me pânho o ajkê, kute ô àpênhô par ne kamrô kapînkam ngryk ne kam me pânho me'ô kuprý kurêtijao ajkê. Mrãmri, ane.

Nãm ã kàjkwakam me krãptî ane.

³ Ne kam ajte kàj bê kabên ne, —On me Metíndjwýnhmã mex jarê. Krîrax jabatânhbê Babirônij ne mã pôr ne kùm tyk rã'ã rã'ã. Átyk kêtumrêx, ane.

Nãm ã kàjkwakam me krãptî ane.

⁴ Nhyam kam mebêngêtbê 24mê mýjja tîn amãnhkrut ne amãnhkrut ne tu mýrbê rôrôk ne Metíndjwýnhmã rax jarê. Metíndjwýnh krî djâtikam ýrjamã rax jarênh kum, —Mrãmri godja ga ã o ane, ane.

Ne kam ajte abenmã kum,

—Gu me on Metĩndjwýnhmã rax jarê, ane.

⁵ Nhyam kam krĩ djãti kurũm me'õ kabên ne,

—Ë, me akunĩ, me abê Metĩndjwýnh nhõ ãpênh, me amã umaja, me abênjadjwýrmê me akátãmmê me akunĩ on me me banhõ Metĩndjwýnhmã mex jarê, ane.

⁶ Nhyam kam mýjja kute me krãptĩ kangao kumex pyrãk ba kuma. Kute ngõ rãrãk pyrãk, kute na krikrit týx pyrãk. Nhyam me krãptĩja kabên ne,

—On me Metĩndjwýnhmã mex jarê. Bênjadjwýr djwýnh me banhõ Metĩndjwýnh týxo kubê kumkati, ta ne bênjadjwýr rax ne mrãmri ar meo bakumrêx, kumã dja ga me mex jarê, ane.

⁷ Ë, gu me on bakĩnhkumrêx. Me kute abenã ar mênh kadjy bakĩnhkumrêx. Gu me abenmã raxmê mex jarê. Arým ne õ akati ýr bõx. Arým ne me kute Mrykĩ'ãtomti jabatãnh nymê prõmê abenã ar mênhmã, kam dja gu me bakĩnhkumrêx.

Arým ne nija amimex ne. ⁸ Arým ne kadjy kum kubêkã ngã nhyam arým adjã. Kubêkã mexkumrêx, kubêkã jadjênh, kubêkã ajmã kute kêtumrêx, ane.

Nãm ã me krãptĩ memã ane. Nãm Metĩndjwýnh kute õ me mexjamã axwe kêt jarênh nhyam me katãt mrãnh'ã kubêkã mex jakre ne ta õ me ja'ã prõ jakre.

⁹ Nhyam kam kadjy mrãnh djwýnh imã,

—On 'ã pi'õk no'õk. Arým ne me kute Mrykĩ'ãtomti jabatãnh nymê prõmê abenã ar mênhmã, nhyam me arým kute kadjy djwý djãrmã. Arým kadjy mry kumex

ne. Nhyam arým memã kabên. Me Mrykĩ'ãtomti jabatãnh nymê ro'ã õ kwý krên rax kadjy memã kabên ne. Me ajbit dja me kĩnhkumrêx. Me Mrykĩ'ãtomti jabatãnh nykõt õ kwý krênja, me ajbit dja me kĩnhkumrêx. On 'ã pi'õk no'õk, ane. Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh imã ane. Ne kam ajte imã,

—Ë, mrãmri ne Metĩndjwýnh arým kabên pydjın arê, ane.

¹⁰ Ba kuman kam kabem itu mýrbê tým ne bit ije kum rax jarênhmã, bit ije kadjy mrãnh djwýnhmã rax jarênhmã nhyam imã,

—Kati, kwãrĩk wãnh. Badjwý ne ba Metĩndjwýnhmã idjãpênh, akamymê ar akõt Metĩndjwýnhmã idjãpênh. Akamymê ar atýxkumrêx me aje mekmã Jeju'ã adjujarênhjakõt ne ba kum idjãpênh. Badjwý ne ba ar akõt kum apê. Kam dja ga Metĩndjwýnhmãbit rax jarê, ane.

Be, me akajmãtã ne Metĩndjwýnh kabên jarênh djwýnh ô'ã memã Jekubit'ã ujarênh ar ba. Ga me kam gadjwý ijuk'ã Jekubit'ã adjujarênh ar aba. Kumãbit ne me kute rax jarênh ar o bamã, ane. Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh imã ane.

Me'õ kawaru jaka'ã ýr.

¹¹ Nhyam kam kãjkwa ajkij nhyam kawaru jakaja dja. Nhyam me'õ 'ã nhý. Me'õ nhidjibê Kabênkumrêx, ne ajte idji 'õbê Katãt kabên ne 'ã nhý. Nãm katãt memã axwe pãnh jarên kõt me'ýr prõt ne. ¹² No põk kute kuwy põk pyrãk ne kam bênjadjwýr rax krãdjê tu. Krãdjê krãptĩ ne kutu. Ne ta idji 'ã wajêt.

Nhyam me kute idjija pumũnh kêt, ajbit ne kute aminhidji pumũnh. ¹³ Ne õ kubêkã kute kamrõkam irja jadjã. Nhyam me kum idji jarê. Idjibê Metĩndjwýnh Kabên. Tãm ne me kum arê.

¹⁴ Nhyam kãjkwakam Metĩndjwýnh nhõ krãkamngõnh krãptĩ kõt mõ. Ne kam kubêkã mexkumrêx,

kubêkà jaka, kubêkà ajmã kute kêt jangij ne 'ã mō. Kawaru jaka'ã ne me krîn kôt mō. ¹⁵⁻¹⁶ Nhyim Bēnjadjwýr jajkwa krekre kurūm kàxdjwa kajgo kato. Kàxdjwa kajgo djwa mexkumrêx ne kato. Nhyim kubêkà'ã idjin kjê'ã idji. Idjibê Bēnjadjwýr raxbê kumkatiti:.

Kute bēnjadjwýr raxo pykabê me bēnjadjwýrja kunī jakrenh mexi.

Kam ne kubê Bēnjadjwýr raxbê kumkatiti:.

Ne kam kàxdjwa kajgo djwa mexjao dja apýnh me ba djari meo ajkê. Meo ajkên kam ar meo ba, me kum àpênhmã dja kabêno me anor ar o ba. Kabêno me anon me axwemã bēn týx ar ba. Djãm kute akrânãm ar me axweo bamã? Kati, dja kàxo àbêr djào ar mekam ngryk ban mekam ngryk mex ne. Godja Metĩndjwýnh ngryk janênh djakam me kurê ne prĩne me anê nhyim me kamrô prôt ne. Djãm Metĩndjwýnh týxo kubê kumkati ngryk ngri got? Nãm ar meo ban ĩ mekam ngryk mex ne.

¹⁷⁻¹⁸ Nhyim kam kadjy mrãnh djwýnh pydjín dja, ba omũ. Arngro týxkam ne dja. Ne kam kàj bê àkmã kabên ne. Àk kàjkwa tã tor ne mrãnhja kunĩmã kabên ne, ne kum,

—Me apa. Amrê me aben pydji. Arým ne Metĩndjwýnh me amã me anhõ kwý krên djà rax ne o atom ne, me aje krên ne ajajnemã. Ê, bēnjadjwýr nhĩmê krākamngõnh nhõ bēnjadjwýr nhĩmê me àprãr nhĩmê kawaru nhĩmê 'ã krākamngõnh krĩja nhĩmê me kute me pa 'amýnh nhyim me memã àpênh kajgo ar baja nhĩmê me kute memã o pãnh kadjy àpênhja nhĩmê me bēnjadjwýr nhĩmê me kâtàm nhĩmê me kunī nhĩ dja ga me krên ajajne, ane. Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh àkmã kabên ane.

¹⁹ Nhyim kam mry kute meo bajamê õ krākamngõnhmê me bēnjadjwýr rũnhmê arým akuprõ.

Me kute Jeju kawaru jaka'ã ýrja 'ýr prôtãm ne me akuprõ. Nhyim arým kutã Jejudjwý õ krākamngõnhreo akprõ.

²⁰ Ne kam amijo aptàn ar pa 'amýn kuwyo imôtikam ar kumê. Nãm mrymê kabên jarênh djwýnh 'êxnhĩja ro'ã ar pa 'amýn aro tēn kuwyo imôtikam ar kumê. Kabên jarênh djwýnh 'êxnhĩja ta kute mýjja pumũnh kêt kwý nhípêx, kute mry djò'ã kabênkôt mýjja pumũnh kêt kwý nhípêx ne o kute me noo biknor. Nhýnh me ja ne me noo akuno? Bír, me'ã mry nhidji jarij ne kute mry karõmã amijarênh ne kute kum rax jarênhja, me tãm ne kabên jarênh djwýnh 'êxnhĩja me noo akno. Kam ne Bēnjadjwýr Jeju mrymê kabên jarênh djwýnh 'êxnhĩja ar ro'ã ar pa 'amýn aro tēn kam kuwyo imôtikam ar kumê. Ar tĩn ne ar pa 'amýn aro tēn kuwyo imôtikam ar kumê. Kuwymê kēn ngrãngrã pôkkam ar kumê.

²¹ Ne kam me kôt mörja nhimex ne. Jeju kawaru'ã ýrja tãm ne ajkwa krekre kurūm kàxdjwa kajgo katorjao me imex ne. O ne pyka kunĩkôt me bēnjadjwýrmê ar õ krākamngõnh ro'ã me imex ne. Me imex nhyim àk kunī me kwý krê:n meo ajne.

20

Xatanaj djuwpre'ã amex kubê 1.000.

¹ Nhyim kam kadjy mrãnh djwýnh 'õ kàjkwa kurūm tēn ruw ba omũ. Ikrakam ne kam o kajkep djà byn o tēn o ruw. Mýjkam o kajkep djà nã? Bír, kre ry typydjikam o kajkep djà ne kubyn o tēn o ruw. Kàxiràxtimê ne kubyn o ruw.

² Ne kam mry kaàkjao tým, kubê ne Kangã tũm, kute me kãmex jarênh djwýnh. Xatanaj tãm ne o tým ne kàxiràxtio uwpre. Djãm uwpre'ã amex pydji got. 'Ã amex krãptĩ. 'Ã amexbê 1.000. ³ Nãm tu kre ry typydjikam kumēn 'ã ijēn

kam o kajkep ne přine 'ã ijê djào amrà, mýjja kute tom pyràk o přine oy.

Be, Xatanaj kute ajte pyka kunĩkôt me noo biknorbê ne kreka kumên 'ã ijê. Godja 'ã amexbê 1.000 apêx nhym kam ajte kadjy mrãnh djwýnh 'ã kutan kaba nhym ar ba ngrire. Tãm ne ja. Be, ba kam ajte mýjja 'ôdjwý pumũ.

⁴⁻⁵ Be, me krĩ djãtidjwý ne kumex ba omũ. Nhym me kam krĩ. Metĩndjwýnh ne arým me jamã kum,

—Me ga dja ga me memã axwe pãnh jarê, ane.

Me karôdjwý ne ba omũ. Mýj me karô nã? Bir, me kute memã Jeju'ã ujarênh ar ban Metĩndjwýnh kabên'ã ujarênh ar ba nhym me kute me mut krãkãr nhym me tyk karô ne ba omũ. Me kute mrymê mry karô arkum rax jarênh kêt, kute aro Metĩndjwýnh ne arkum amijarênh kêt nhym mry te kute me'ã aminhidji janhôr prãmjã, te kute me kuka'ã nãr me ikra'ã aminhidji janhôr prãmjã, nhym me kubê bikênh nhym kam me kute me par karô ne ba omũ. Me tãm dja me akubyn tĩn ne kam Kritumê ro'ã ar meo ba. Ar meo ba'ã amex krãptĩ ne. 'ã amexbê 1.000. Me tyk ne akubyn tĩn kutewa ne ja. Nhym bep me kãtãm tykja, me tãm dja me'ã amexbê 1.000 nhym me akubyn tĩn ne.

⁶ Nhym bep me tyk ne akubyn tĩn kutewaja dja me kĩnhkumrêx. Arým mexo me akrenh me:x ne. Dja me ajte ty? Arkati. Dja me ajte tyk kêtumrêx, ne kam Metĩndjwýnhmê Kritu arkum apê, mebê me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh ne arkum apênh ba. Ne kam ar ro'ã ar meo ba. Ar meo ba'ã amex krãptĩ. 'ã amexbê 1.000.

Kute kuwo imôtikam Xatanaj mênh.

⁷ Nhym kam amexbê 1.000 apêx nhym kam kadjy mrãnh djwýnh

Xatanaj'ã kuta. Kubê ijêja'ã kutan me kadjy kaba. ⁸ Nhym arým kato, pyka kunĩkôt ajte kute me noo biknormã kato. Dja kãjkwa kraxkam me jamê kãjkwa nhôtka me jamê aktã kãjkwa nhirê'ãnh me jamê mekbê Kokmê mekbê Makokmê me kunĩ 'ýr bôx ne memã kabên jarên me noo aknon meo akprô. Kute Metĩndjwýnh nhô me ja'ýr prôt ne kute me par kadjy nãrãm meo akprô nhym me kumex. Nãm me kute ngô rax mýrri pykati ngrã ja pyràk. Pykati ngrã tãm ne me o itun te kute abenã akremã nhym krãptĩ: anen amũ ajkamê nhym me te o ane. Nãm ã krãkamngônhre kumex o ane.

⁹ Ne kam přine me kadjy pyka jaên kam me'ýr môn Metĩndjwýnh nhô me mexjamã ipôk ne, krĩ mexmã ipôk ne. Metĩndjwýnh kum krĩrax kĩnhkumrêxja tãm ne me kum ipôk ne. Nhym kam kãjkwa kurũm kuwo ruw ne přine me kuga nhym me přine xêr.

¹⁰ Nhym kam Metĩndjwýnh bôm 'êxnhĩja mē, kute me noo biknor djwýnhja kuwo imôtikam kumê. Kuwymê kên ngrãngrã pôkkam kumê. Kam ne ôbê mrymê kabên jarênh djwýnh 'êxnhĩja mē. Ne kam ajbir kam Xatanaj mē. Kam ne Metĩndjwýnh přine aro bikênh rax ne. Nhym ar tokry: ne ãnhirênh ar ba. ãnhirênh ar ba rã'ã rã'ã. ãnhirênh ar ba: nhym 'ã akamãt ne tãmka 'ã akati. Dja o ino rer kêtumrêx ne.

Metĩndjwýnh kute me tykmã pãnh jarênh.

¹¹ Nhym kam krĩ djãti jaka dja nhym kam me'ô nhý ba omũ. Nhym kam umaje pykamê kãjkwa prôt ne nhĩ'ãm tẽn akuno. ¹² Nhym kam me tyk kabem kumex. Me tyk kunĩ, me bēnjadjwýrmê me kãtãmme krĩ djãti kabem kumex. Nhym kam pi'ók no'ók'ã kurê.

Ne kam ajte pi'ók no'ók 'ôdjwý'ã kuta. Metîndjwýnh kute me tîn rã'ã rã'ã no'ókja pi'ók tãm ne 'ã kuta.

Nhym bep ate ne kute pi'ók no'ók kumrêx'ã rênhja. Pi'ók jakôt ne Metîndjwýnh memã axwe pãnh jarê. Me tînri axwe'ã pi'ók no'ók ja ne Metîndjwýnh 'ã kurên kam mekmã axwe pãnh jarênho nhÿ, me tykmã pãnh jarênho nhÿ.

¹³ Nhym kam ngô raxbê pyka kêtjadjwý Metîndjwýnhmã me tyk kanga. Ngô kute me imexja tãm ne kum me kanga. Nhym apýnh mýjja kute me par djari Metîndjwýnhmã ajte me kanga. Nhym me tyk nhô pyka Metîndjwýnhmã ajte me kanga. Kum me kanga nhym me tyk kunĩ krĩ djati kabem kumex. Nhym mekmã pãnh jarênho nhÿ. Me tînri kute amijo bakôt ne memã pãnh jarênho nhÿ.

¹⁴⁻¹⁵ Mekmã pãnh jarênho pan kam ate apýnh mýjja kute me par djari mekam o pôx ne kuwyo imôtikam kurê ne ajte me tyk nhô pykadjwý kuwyo imôtikam kumê nhym arým me tyk nhô pykaja kêt ne. Nhym bep mýjja kute me parja gêdja ajte akubyn me par kêt kumrêx ne. Arým me tyk kêt. Mýjja kute me parja arým kêt.

Nhym me idji'ã no'ók kêtja, Metîndjwýnh kute me tîn ne ar ba rã'ã rã'ã kadjy idji'ã no'ók kêtja, me tãm ne Metîndjwýnh kuwyo imôtikam me kurê. Me tyk nhijukri tyk ne ja.

21

Metîndjwýnh nhô Djeruxarê ny.

¹ Nhym kam kâjkwamê pyka arým ny ba omũ. Nhym bep kâjkwa tũmmê pyka tũm ne arým nhĩ'ãm tẽn akuno. Nhym ngô raxbê pyka kêt djwý arým kêt.

² Nhym kam krĩrax mextire ruw ba omũ. Krĩraxbê Djeruxarê arým ny ne ruw. Kâjkwa kurũm ruw. Metîndjwýnh kurũm ne ruw ba

omũ. Djeruxarê arým mexkumrêx. Kute me mjên 'ÿr ba kadjy kute amimex pyrãk, me kute mjên kadjy amimex ne kute kubêkã mex jangjênh ne mrãnh nhym me kute abenã me rênh pyrãk.

³ Nhym kam krĩ djati kurũm me'ô kabên. Kãj bê kabên ne memã kum, —Ë, arým ne Metîndjwýnh pykakam me ja'ÿr bôx ne kam mekam ar bamã. Dja mekam ar ba ne kam meo aminhòkumrêx ne.

Nã, Metîndjwýnh ta dja mekam djan ⁴ kam me kunĩmã no kangô kukôn mekmã o apêx.

Nhym kam me arým tyk kêt kumrêx ne.

Ne kaprĩ kêt kumrêx ne.

Ne mÿr kêt kumrêx ne.

Ne tokry kêt kumrêx ne. Mÿkam?

Mýjja kunĩ tũmja arým nhĩ'ãm tẽn ne biknorkam ne arým kêt ne, ane.

Nãm ã krĩ djati kurũm kabên ane.

⁵ Nhym kam krĩ djatikam ÿrja ne kabên ne,

—Ë, arým ne ba mýjja kunĩo ny, ane.

Ne kam ajte,

—On 'ã pi'ók no'ók. Mrãmri ne kabênja. Djãm kabên kajgo? Arkati, kabênkumrêx, ane.

⁶ Ne kam imã,

—Anũ. Arým ne ba o ino re.

Ba ibê mýjja kunĩ krax ne ajte ibê mýjja kunĩ 'ênhôt.

Ba ne ba adjakamã itũm ne kam ije mýjja nhipêxo itẽm ne ije inomã mênh, ba.

Djori me'ô kum kôr ba kum ngô ngã gê o ikô. Ngô tîn dja ba tu kum kajgo ngã gê o ikô. Mÿj ngô tîn nã? Bir, ngô kute meo tĩnja dja ba kum kungã.

⁷ Me me kurãm tÿx ne kute ijãno ãm jamãbit dja ba mýjja mex kunĩ ngã ne kam tu meo ikrakumrêx nhym me imã, “Me inhô Metîndjwýnh”, ane.

8 Nhy**m** bep me kute bit ijo am-inhōmān kute amikam me kabēn pymaje ikangaja, ne kam ajte me kute amim imar kētja, me kute axweo amiptàrja, me kute me par prāmja, me prō prāmja, me mjēn prāmja, me udjy,* me kute mýjjao Metīndjwýnh karō nhipēx ne kute we kum ar amijarēho baja, me 'ēxnhī kunī, me arīk ar ba kunī dja me iwýr bōx kētkumrēx ne. Me ja kunī dja ba kuwyo imōtikam me kurē. Kuwymē kēn ngrāngrā pōkkam me kurē. Me tyk nhijukri ajte tyk ne ja.

9 Nhy**m** kam kadjy mrānh djwýnh 'ō kato ba omū. Kadjy mrānh djwýnhbē 7 ne apýnh mýjjao kute meo bikēnh djari Metīndjwýnh ngryko ino rero ngōnho ipu kute amýnh ne o ku'ē ja 'ō ne iwýr tēn imā,

—Apa, amrē tē ba on amā akre ga omū. Mrykī'ātomti jabatānh ny prō dja ba amā akre. Me arým kute abenā ar mēnhja dja ba amā akre, ane. ¹⁰ Ā imā anen kam ikarōo tē. Krānh jabatānh, krānh prēkti'ýr ikarōo tēn ijo bōx.

Nhy**m** kam krīrax mextire ruw ba omū. Prō ne rwýkja. Krīraxbē Djeruxarē arým ruw. Kàjkwa kurūm, Metīndjwýnh kurūm ruw ba omū. ¹¹ Nhy**m** aparmā adjēnh tē. Metīndjwýnh jadjēnh ne adjēnh ne. Ne kam karýr kute kēn pānh rax, kēn ngrāngrā jadjēnh týxja pyrāk. Ne ajte karý:r kute krytyrānh karýrja pyrāk. Nām ā krīrax jadjēnh anen ruw.

¹² Nhy**m** kikre bu'ā apýnh kēn djari aben nhiby adjwýro tē nhy**m** ā prēktire anen ā utī ane. Nhy**m** kam

ajkwa krekrebē 12. Nhy**m** kam apýnh ajkwa krekre djari kadjy mrānh djwýnh 'ā ku'ē. Nhy**m** ajkwa krekre'ā idji arij. Apýnh mekbē idjaer nhingēt kukāmāre nhidji djari ajkwa krekre 'ā idji arij. Idjibē 12 ne apýnh kre'ā arij.

¹³ Nām kàjkwa krax 'ānh ajkwa krekre amānhkrut ne ikjékēt. Ne kàjkwa nhōt'ānh ajkwa krekre amānhkrut ne ikjékēt. Ne kàjkwa nhirē'ānh aktā ajkwa krekre amānhkrut ne ikjékēt.

¹⁴ Nhy**m** kikre bu'ā apýnh kēn djari aben nhiby adjwýro tēmja krakri ne kēnpotibē 12 ikwā. Kēnpoti'ā ne Mrykī'ātomti jabatānh ny kute ar anorbē 12ja idji arij.

¹⁵ Nhy**m** kadjy mrānh djwýnh kute imā kabēnja àbēr djā byn o dja. Kēn karýro àbēr djā. O kute krīrax'ā akremā. Kute krīraxmē ajkwa krekremē bu'ā apýnh kēn djari aben nhiby adjwýro tēmjamē kute 'ā akremā.

¹⁶ Nhy**m** krīrax pomē rymē kute aben pyrāk. Nhy**m** pokōt 'ā akren anhākōt 'ā akren prēkkōt 'ā akre. Nhy**m** kunī'ā akre kute aben pyrāk. Ne 'ō aben japanh kētkumrēx. Àbēr djào ne 'ā akreo tē. 'Ā akrebē 2.200 kirometu.

¹⁷ Nām kikre'ā akren kam atāri kikre bu'ā kēnja'ā akre. Prēk'ā akrebē 64 metu. Me baje mýjja 'ā akrekōt ne kadjy mrānh djwýnh kikremē kikre bu'ā kēnjamē 'ā akre.

¹⁸ Nhy**m** bu'ā kēnja ne ngrāngrā kute bōre ngrāngrā pyrāk o ne ipēx ne. Nhy**m** bep krīraxja ne kryt karýro ipēx ne. Kryt karýrobit, atemā mýjja 'ōmē o bikār kēt. Nhy**m** krytja karý:r kute ixē jadjēnh pyrāk.

¹⁹⁻²⁰ Nhy**m** kam kikre bu'ā kēnja krakri kēnpotikam apýnh kēn djari kumex. Kēn pānh raxbit. Kikre bu'ā kēnja kīnh kadjy.

* **21:8** Me kute apýnh mýjja mar, namē mry kaàkmē me karōmē, me tām ne me amijo wajangao ba. Nhy**m** me karō punu ne me kute me jakōt me noo biknor prāmkumrēx. 'Ā dja gar, A Tex 2,9, Apôx 13.13, Karō 8.9-24, 13.6-12, 19.13-19 jarē.

Kën kutewa ne ngrāngrā kute
bõre ngrāngrā ja pyrāk.
Ne atāri ja ngrāngrā tỳx kute
kwēnh ngrāngrā ngwỳnh
ja pyrāk.
Ne atāri ja kājbe rārār kamrêk
kute kōkanê ngwỳnh rārār
kamrêk ja pyrāk.
Ne atāri ja ngrāngrā kute krwỳnh
ngwỳnh ngrāngrā ja pyrāk.
Ne atāri ja kajngār kute ngānhtey
nh y kajngār ja pyrāk.
Ne atāri ja kamrêk kute tyrti tekā
kamrêkti, tekā kamrêk ja
pyrāk.
Ne atāri ja kājbe rārār kute
mutêkre ngwỳnh rārār ja
pyrāk.
Ne atāri ja kājbe ngrāngrā kute
kōtkaak ngwỳnh kājbe
ngrāngrā ja pyrāk.
Ne atāri ja ngrāngrā kute bāy'yre
ngrāngrā ja pyrāk.
Ne atāri ja kājbe ngrāngrā kute
krākamkaxte ngwỳnh kājbe
ngrāngrā ja pyrāk.
Ne atāri ja ngrāngrā tỳx kute
atorti ngrekā ngrāngrā ja
pyrāk.
Nhym bep kute katē ja ne rārār
kute kēnnetojre ngwỳnh
rārār ja pyrāk.

Be, kike bu'ā kēn krakri apỳnh
kēnpoti djāri ne ja.

²¹ Nhym bep kike bu'ā kēnja
ajkwa krekrebê 12ja ne angā krā.
Angā krāti:, angā krātio ne kike
bu'ā kēnja ajkwa krekre kunīo 'ā
ijê djā, tām ne kute ngàp jadjēnh
pyrāk. Apỳnh ajkwa krekre djāri ne
kadjy angā krā'ā akren o ipêx ne,
angā krā pỳnho. Be, kike bu'ā kēn
ajkwa krekre ne ja.

Nhym bep krīkam pryjadjwỳ kryt
karỳro pry. Kryt karỳrobit, atemā
mýjja 'õmê o bikār kêt. Karỳ:r ka-
jgon kam apōkmā rīt, kute ngōnh
karỳr apōkmā rīt ja pyrāk.

²² Djām krīrax jakam Metīndjwỳnh
nhō kikreti? Kati, arỳm ne bōx

ne me bakam ar mrā. Bēnjadjwỳr
Metīndjwỳnh tỳxo kubê kumkatimē
krabê Mrykī'ātomti jabatānh nyja
ar tām ne arỳm ar bōx ne me bakam
ar mrā. Arỳm ne ar ro'ā me bawỳr
ruw ne me bakam ar mrā. Djām
me kute kum kabēn kadjy ne mete
kum kikremā? Kati, arỳm ne ar bōx
ne me bakam ar mrā. Mýj kadjy dja
me kum kike? Djām kājkwakam ar
ba rā'ā ne mete kum kiken kam
kum kabēnmā?

²³ Djori kam mytmē my-
tyrwỳ kute me kurwỳmā? Kati,
Metīndjwỳnh ta adjēnho dja me
kurwỳ. Krabê Mrykī'ātomti ja-
batānh ny jadjwỳbê ne me kurwỳ
djwỳnh. ²⁴ Be, ar irā jakam godja
apỳnh me ba djāri kunī kam
mrā, mrānh mextire. Nhym pyka
kunīkôt bēnjadjwỳr krīraxmā ò mýjja
mex kunīo wangijn o krīrax kīnh ne.

²⁵ Nhym krī bu'ā kēn jajkwa
krekredjwỳ 'ā ijê kêtumrêx
ne. Djām akamāt kadjy dja me
ajkwa krekre'ā ijê? Kati, akamāt
kêtumrêx, a'u ry typydji. Kam
godja ajkwa krekre'ā ijê kêtumrêx
ne. ²⁶ Nhym apỳnh me ba djārikam
me ja ò mýjja mexo wangijn o krīrax
kīnh ne. Nhym me rūnh krīraxmā
wangij nhym krīrax ò'ā kīnhkumrêx
ne.

²⁷ Nhym bep mýjja punu 'õ dja
kum ar kêtumrêx ne. Me pijām
kêtmê me 'êxnhimê me ja 'õ dja
kum ar kêtumrêx ne. Nhym bep
Mrykī'ātomti jabatānh ny kute ò
pi'òk no'òkkam me tīn rā'ā rā'ā'ā idji
janhōrjabit dja me kum wangij.

22

Ngô kute meo tīn.

¹ Nhym kam kadjy mrānh djwỳnh
imā ngô kute meo tīn pakrax jakre.
Ngô kute meo tīn ne prōto nō ba
omū. Metīndjwỳnhmê Mrykī'ātomti
jabatānh nyre ar krī djāti kurūm
ne prōto nō. Karỳ:r kumrêx. Karỳr
kute krytyrānh pyrāk. ² Nām pry
nhōkre djākôt prōto nō. Krīraxkam

pry nhôkre djâkôt prôto nô nhym aktâ nokà'ã pidjô kute meo tînja dja.

Pidjô bàri amânhrut ne mytyrwý kunī kôt aben pân̄h ô kadjy aktâ ngô nhijên o dja. Aktâ ne ngô jakà'ã ngô nhijên o dja. Be, pidjô ja ne ar mytyrwý kunīkôt ôo kute aben japanho âm kadjy dja. Nãm apýnh mytyrwý djari'ã pidjô jakren o 12. Mytyrwý kunī kôt ôn bikaprâr kêtumrêx kadjy 'ã akre. Nhym bep pidjô 'ôja ne kubê me umar mex djâ, pyka kunī kôt kute meo mex nhym me umar mex ne kanê kêtma.

³ Djâm krī jakam mýjja kute meo bikênhmã? Kati, krī ja gédja tu kam me mex ryti pydji. Nhym mýjja kute meo bikên̄h dja 'ýr àr kêtumrêx. Metîndjwýnhmê Mrykī'âtomtī jabatânh ny dja kam ar meo ban meo djuw mex o ba. Nhym ô àpênhdjwý kum àpên̄h mexkumrêx ne. ⁴ Ne kam Metîndjwýnh nokre pumũ nhym kam me kuka'ã Metîndjwýnh aminhidji janhô nhym me 'ã ar ba.

⁵ Nhym kam kam akamât kêtumrêx ne. Nhym kam ngôn̄hpôkti kêtumrêx ne. Nhym arngro kêtumrêx ne. Mýj kadjy dja ngôn̄hpôktimê arngromê? Bênjadjwýrbê Metîndjwýnh dja me kurwý. Nhym Metîndjwýnh nhô me ja dja ar meo ba rã'ã: ar meo ba.

⁶ Nhym kam kadjy mrân̄h djwýnh imã,

—Ë, mrãmri ne kabên̄ja. Djâm kabên̄ kajgo? Arkati. Kabên̄kumrêx. Amrêbê Bênjadjwýrbê Metîndjwýnh ne me kute kabên̄ jarên̄h djwýnhmã ta Karô jano nhym me kam ô'ã memã kabêno amirît ne. Nhym kam ajbir jakam ta arým ajte kadjy mrân̄h djwýnh jano. Kute ô àpên̄hmã mýjja kator 'ýr jao amirîtmã ne ano. Kute mýjja kator kêtja anhýr djwýnhhrâm mekmã o amirît kadjy ne ano.

Arým kator 'ýr, ane. Nãm ã kadjy mrân̄h djwýnh imã ane.

Jeju bôx 'ýr arê.

⁷ Nhym Jejudjwý arým me bamã, —Ë, arým ne ba akubyn me awýr ibôx 'ýr, ane. Ë, me'ô kute prîne ikabên̄kôt amijo ba jabej dja kînhkumrêx. Metîndjwýnh kute anhýr djwýnhhrâm memã mýjjao kator'ã ujarên̄h ga aje 'ã pi'ók no'ók nhym me kute amim mar ne kôt amijo ba jabej, be, me tãm dja me kînhkumrêx ne, ane.

Nãm ã Jeju me bamã ane.

⁸ Ba, ba ibê Djuão ne ba arým prîne omũ. Nã bãm mýjja ja kunī pumũn kuma. Ne kam mýjja kunī pumũn mar pan kam kabem itu mýrbê tým. Kadjy mrân̄h djwýnh kute imã mýjja 'ã karô kabem itu mýrbê tým ne bit ije kum rax jarên̄hmã. ⁹ Nhym kam imã,

—Kati, kwãrîk wãnh. Badjwý ne ba Metîndjwýnhmã idjâpên̄h, akamybê Metîndjwýnh kabên̄ jarên̄h djwýnhmê ar akôt Metîndjwýnhmã idjâpên̄h. Me akunī aje pi'ók no'ókkôt, ajbir aje Metîndjwýnh kabên̄'ã pi'ók no'ók jakôt amijo abajamê ne gu me baro'ã Metîndjwýnhmã badjâpên̄h. Kam dja ga Metîndjwýnhmãbit rax jarê, ane. ¹⁰ Ne kam ajte imã,

—Gora udjur kêt. Metîndjwýnh kute anhýr djwýnhhrâm memã mýjjao kator'ã ujarên̄h ga aje 'ã pi'ók no'ókja kwãrîk wãnh udjur kêt. Arým 'ýr. Mýjja ja kunī arým kator 'ýr. ¹¹ Kwãrîk wãnh me axwe wãnh axwe ar ba rã'ã. Nhym me arîk ar badjwý tu wãnh arîk ar ba rã'ã. Kute amimarkôt arîk ar wãnh ba. Gê me kute katât amijo badjwý katât amijo ba rã'ã, katât amijo ba ry typydji. Nhym Metîndjwýnh nhô me mex jadjwý mex rã'ã, mex ry typydji.

¹² Ë, arým ne Jeju me bamã kabên̄ jarê. Gora me kabên̄ ma. Nãm,

—Ë, arým ne ba akubyn me awÿr ibôx 'ÿr. Dja ba bôx ne kam me amã pãnh jarê. Me aje amijo abakôt me amã pãnh jarê. Me ajaxwemê me amrãnh mexmê kôt me amã pãnh jarê. Ë, me ajaxwe dja ba me ajo ajkê nhym bep me mexmê gêdja ba me iro'ã ar iba. ¹³ Ba ibê mýjja kunĩ krax ne aje ibê mýjja kunĩ 'ênhôt. Ba ne ba adjakamã itũm ne kam ije mýjja nhipêxo itẽm ne ije inomã mẽn. Ba ren ije kãjkwamê pykamê omũnh 'ãno idjãm kêt nhym ren amrêbê amijo ajkê nhym ren mýjja kunĩ kêt ne, ane.

¹⁴ Be, Metĩndjwýnh nhô me mexja, me axwe kêtja dja me kĩnhkumrêx ne. Me tãm dja me kute kubêkà'ã ngrã o pôxkam aka pyrãk. Dja me axwe kêt ã mextire ne ã kĩnh ane. Me jabit, Metĩndjwýnh nhô me mexja dja me pidjô kute meo tĩn ku ne krĩrax bu'ã kẽn jãkwa krekrekôt wangij ne kam Metĩndjwýnh nhô krĩraxkam ar ba.

¹⁵ Nhym bep me kute ropre pyrãk ne arĩk ar bajamê me udjymê me prô prãmmê me mjẽn prãmmê me kute me par prãmmê me kute mýjjao Metĩndjwýnh karô nhipêx ne kute we kum amijarẽnho bajamê me 'êxnhĩmê me kabẽn krãptĩjamê, me tãm gêdja me kum ngjẽn kêtumrêx ne.

Nhym kam Jeju ajte me bamã,

¹⁶ —Ba ibê Jeju ne ba me amã ikadjy mrãnh djwýnh jano. Kute apýnh me aje ikôt aben pydji djari me amã katãt mýjja ja jarẽnhmã. Ba ne ba ibê Dawi tãmdjwýkumrêx ne ãm djãkam dja. Ba ne ba Dawi nhipêx ne. Ba ne ba ije akati maktã umajýrtire pyrãk ne inhirãkumrêx, ane. Nãm ã Jeju me bamã ane.

¹⁷ Nhym Metĩndjwýnh Karômê Mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny prômê ar Jejumã kum,

—On amrê tê, ane. Jeju nhô me jabê Mrykĩ'ãtomti prô ne kum,

—On amrê tê, ane.

Godja ga me Jeju'ã idjujarẽnha man kam gadjwý kum,

—On amrê tê, ane.

Nhym Jeju memã kum,

—Gê kam me'ô kum kôr jabej on amrê iwÿr tẽn ngô tĩno ikô. Tu kajgoo ikô, pãnh kêt. Amã ngô kute meo tĩnja kĩnh jabej tu kajgoo ikô, ane. Nãm ã Jeju kabẽn ane.

¹⁸ Ë, ibê Djuão ne ba ije me amã ikabẽn jarẽnhmã.

—Me apa, me ikabẽn ma. Gora me aje ja mar jabej, Metĩndjwýnh kute anhÿr djwýnhram memã mýjjao kator'ã ujarẽn ba ije 'ã pi'ók no'ókja aje mar jabej gora me ikabẽn ma. Dja ga me ajô ijukri adjan atemã akabẽn 'ô jarẽn arým Metĩndjwýnh kabẽno ajkê nhym arým pãnh me ajôo ajkê. Apýnh ije meo bikẽn djari'ã pi'ók no'ók jao dja me ajôo ajkê. ¹⁹ Ba ibê Djuão ne ba aje ije me amã ikabẽn jarẽnhmã,

—Godja ba ije anhÿr djwýnhram Metĩndjwýnh kute me amã mýjjao kator'ã pi'ók no'ók ja ga me ajô kabẽn 'ôo ajngrã nhym arým Metĩndjwýnh abê mýjja nê. Abê pidjô kute meo tĩnja nẽn abê ô krĩrax mextireja nê ne ije me amã mýjja mex jarẽn ne ije 'ã pi'ók no'ók ja tãm dja me ajôbê nê, ane.

Be, me ikabẽn ja ma. Ë, gêdja Jejudjwý me amã kabẽn jarê,

²⁰ —Ba ibê Jeju, ije katãt me amã mýjja kunĩ jarẽn ne ba me amã, “Mrãmri ne ba arým me awÿr ibôx 'ÿr”, ane.

Dja gu me,

—Nã, Bẽnjadjwÿr Jeju, mrãmri. On amrê tê, ane.

²¹ Gê me banhô Bẽnjadjwÿr Jeju ukaprikôt prĩne me bajo djuw mex. Mrãmri. Tãm ne ja.